

Inspraakbundel

**Zienswijzen op de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau
'Hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg – Krimpen aan den
IJssel of Crayestein'**

Inspraakpunt Bureau Energieprojecten
Postbus 111
9200 AC DRACHTEN
www.bureau-energieprojecten.nl

INHOUDSOPGAVE

Woord vooraf	3
Kennisgeving.....	6

MONDELINGE, SCHRIFTELIJKE EN DIGITALE ZIENSWIJZEN:

Opzoektabel mondelinge, schriftelijke en digitale zienswijzen	9
Alfabetisch overzicht organisaties en zienswijzen	26
Zienswijze 202301335 tot en met 202302533	29

Juli 2023

Woord vooraf

Van vrijdag 26 mei 2023 tot en met donderdag 6 juli 2023 lag de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor het project Hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel of Crayestein ter inzage. In deze periode kon u hierop reageren.

Wat houdt het project in?

Het project betreft de aanleg van een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen de hoogspanningsstations Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of tussen Geertruidenberg en Crayestein (Dordrecht). De nieuwe hoogspanningsverbinding is een bovengrondse verbinding die de bestaande hoogspanningsstations met elkaar verbindt. Hiervoor moeten de stations worden aangepast en waar nodig uitgebreid. Om te bepalen wat het meest geschikte tracé is om deze verbinding aan te leggen, verkennen TenneT en het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat tien mogelijke routes. De milieueffecten van deze routes worden onderzocht en vergeleken. In de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau worden de routes en de onderzoeken naar de milieueffecten beschreven. De resultaten van deze onderzoeken worden beschreven in het milieueffectrapport (MER) en de Integrale Effectenanalyse (IEA). Het streven is om in 2025, mede op basis van het MER en de IEA, een voorkeursalternatief vast te stellen. Na 2027 wordt de nieuwe verbinding gebouwd.

Waarom is dit project nodig?

De energietransitie is in volle gang. Deze transitie vraagt om aanpassing van ons elektriciteitsnetwerk, want er is een sterk groeiende vraag naar elektriciteit ontstaan en toenemende productie uit zon en wind. In 2030 dreigt er op de bestaande hoogspanningsverbinding tussen Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel een knelpunt te ontstaan. Die verbinding heeft dan de maximale capaciteit bereikt en kan niet verder opgewaarderd worden. Daarom is het nodig om een nieuwe hoogspanningsverbinding te bouwen tussen de hoogspanningsstations in Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein.

Welke procedure wordt gevolgd?

Op de besluitvorming voor dit project is de rijkscoördinatieprocedure van toepassing. Dit betekent dat de locatie van de nieuwe verbinding wordt vastgelegd in een rijksinpassingsplan. Na invoering van de Omgevingswet op 1 januari 2024 wordt het rijksinpassingsplan vervangen door het projectbesluit. De Minister voor Klimaat en Energie en de Minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) stellen dit projectbesluit vast. Het projectbesluit en de vergunningen die voor het project nodig zijn, worden voorbereid in één gecoördineerde procedure en worden gelijktijdig ter inzage gelegd. De milieueffecten van het project worden weergegeven in een MER dat tegelijkertijd ter inzage gaat. Voor dit project wordt vanaf de start gewerkt volgens de nieuwe Omgevingswet.

Wat is een milieueffectrapport?

Een milieueffectrapport (MER) brengt de milieueffecten van een activiteit of project in beeld, zoals de effecten op de leefomgevingskwaliteit, gezondheid, landschap, natuur, bodem en water. Zo kan kennis over deze effecten een volwaardige rol spelen bij de besluitvorming. Naast milieueffecten onderzoeken we de routes ook in een breder kader. Dit gaat onder andere over technische complexiteit, ruimtelijke belemmeringen, kosten en veiligheid. Samen met de resultaten uit het MER,

worden deze aspecten opgenomen in de IEA. Zo ontstaat een overzicht van alle belangrijke en onderscheidende informatie over de verschillende routes.

Waar kon u de stukken inzien?

U kon de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau van 26 mei tot en met 6 juli inzien op www.rvo.nl/hoogspanningsverbinding-g-k-c.

Informatiebijeenkomsten

U was welkom op de volgende informatiebijeenkomsten om meer te weten te komen over het project. Die bijeenkomsten vonden plaats op:

- 5 juni in Ridderkerk: Van der Valk hotel Ridderkerk
- 6 juni in Lekkerkerk: Dorpshuis Lekkerkerk
- 8 juni in Bleskensgraaf: Zalencentrum de Spil
- 12 juni in Strijen: Dorpshuis Streona
- 13 juni in Sleeuwijk: Dorpshuis de Bolderik
- 14 juni in Made: Fletcher Hotel de Korenbeurs
- 15 juni in Dordrecht: Crayestein Golf
- 19 juni in Zevenbergen: Hotel de Borgh
- 21 juni in Raamsdonksveer: Boelaars Zalencentrum Vooraf aanmelden is niet nodig.

Er waren medewerkers van TenneT en het Ministerie van EZK aanwezig aan wie u vragen kon stellen over het project en de procedure.

Zienschijzen

Op de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau zijn binnen de reactietermijn in totaal 699 zienschijzen binnengekomen. De zienschijzen zijn integraal opgenomen in deze inspraakbundel. U kunt deze inspraakbundel downloaden van www.bureau-energieprojecten.nl.

Wat gebeurt er hierna?

De concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau wordt ook aan verschillende andere betrokkenen voorgelegd, zoals gemeenten en provincies. Daarnaast brengt de Commissie voor de milieueffectrapportage een advies uit. Alle zienschijzen, reacties en adviezen worden verzameld en verwerkt in de definitieve Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Op basis van die notitie wordt het milieueffectrapport opgesteld. Dit milieueffectrapport vormt de onderbouwing voor het inpassingsplan. Het milieueffectrapport komt, samen met het ontwerp van het inpassingsplan en de daarmee samenhangende besluiten, ter inzage te liggen. In een latere fase kunt u daar ook weer op reageren.

Wilt u meer weten?

Meer procedurele informatie over Hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel of Crayestein en alle bijbehorende stukken vindt u op www.rvo.nl/hoogspanningsverbinding-g-k-c

Heeft u naar aanleiding daarvan nog vragen? Dan kunt u Bureau Energieprojecten bellen op 070 379 89 79. Inhoudelijke informatie over het project en contactgegevens van de omgevingsmanagers zijn te vinden op de projectpagina van TenneT: www.tennet.eu/nl/projecten/geertruidenberg-krimpen-aanden-ijssel-crayestein.

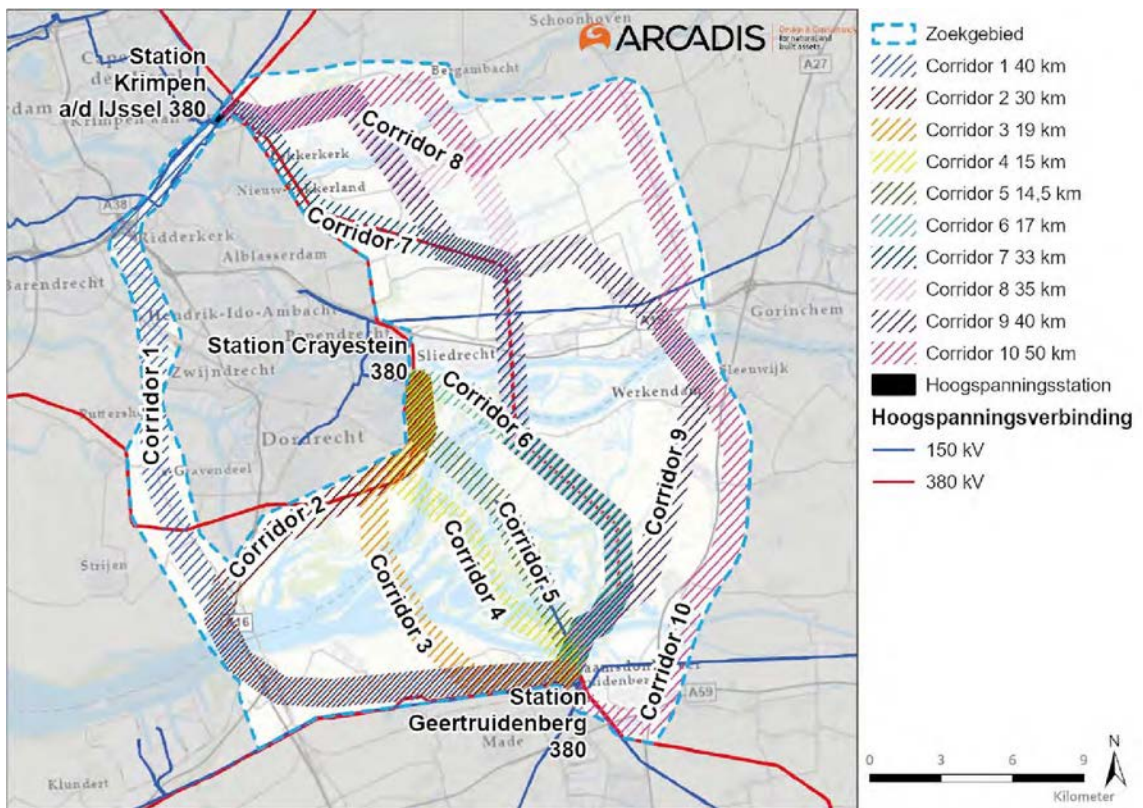
Kennisgeving concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau

Hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel of Crayestein, Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Van vrijdag 26 mei 2023 tot en met donderdag 6 juli 2023 ligt de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau ter inzage voor het project Hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel of Crayestein. In deze notitie staan de kaders voor het op te stellen milieueffectrapport voor het bovengenoemde project.

Iedereen kan op de notitie reageren door het indienen van een zienswijze binnen de bovengenoemde periode.

Wat gaat er gebeuren?

Het project betreft de aanleg van een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen de hoogspanningsstations Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of tussen Geertruidenberg en Crayestein (Dordrecht). De nieuwe hoogspanningsverbinding is een bovengrondse verbinding die de bestaande hoogspanningsstations met elkaar verbindt. Hiervoor moeten de stations worden aangepast en waar nodig uitgebreid. Om te bepalen wat het meest geschikte tracé is om deze verbinding aan te leggen, verkennen TenneT en het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat tien mogelijke routes. De milieueffecten van deze routes worden onderzocht en vergeleken. In de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau worden de routes en de onderzoeken naar de milieueffecten beschreven. De resultaten van deze onderzoeken worden beschreven in het milieueffectrapport (MER) en de Integrale Effectenanalyse (IEA). Het streven is om in 2025, mede op basis van het MER en de IEA, een voorkeursalternatief vast te stellen. Na 2027 wordt de nieuwe verbinding gebouwd.

Waarom is dit project nodig?

De energietransitie is in volle gang. Deze transitie vraagt om aanpassing van ons elektriciteitsnetwerk, want er is een sterk groeiende vraag naar elektriciteit ontstaan en toenemende productie uit zon en wind. In 2030 dreigt er op de bestaande hoogspanningsverbinding tussen Geertruidenberg en

Krimpen aan den IJssel een knelpunt te ontstaan. Die verbinding heeft dan de maximale capaciteit bereikt en kan niet verder opgewaarderd worden. Daarom is het nodig om een nieuwe hoogspanningsverbinding te bouwen tussen de hoogspanningsstations in Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein.

Welke procedure wordt gevolgd?

Op de besluitvorming voor dit project is de rijkscoördinatierегeling van toepassing. Dit betekent dat de locatie van de nieuwe verbinding wordt vastgelegd in een rijksinpassingsplan. Na invoering van de Omgevingswet op 1 januari 2024 wordt het rijksinpassingsplan vervangen door het projectbesluit. De Minister voor Klimaat en Energie en de Minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) stellen dit projectbesluit vast. Het projectbesluit en de vergunningen die voor het project nodig zijn, worden voorbereid in één gecoördineerde procedure en worden gelijktijdig ter inzage gelegd. De milieueffecten van het project worden weergegeven in een MER dat tegelijkertijd ter inzage gaat. Voor dit project wordt vanaf de start gewerkt volgens de nieuwe Omgevingswet.

Wat is een milieueffectrapport?

Een milieueffectrapport (MER) brengt de milieueffecten van een activiteit of project in beeld, zoals de effecten op de leefomgevingskwaliteit, gezondheid, landschap, natuur, bodem en water. Zo kan kennis over deze effecten een volwaardige rol spelen bij de besluitvorming. Naast milieueffecten onderzoeken we de routes ook in een breder kader. Dit gaat onder andere over technische complexiteit, ruimtelijke belemmeringen, kosten en veiligheid. Samen met de resultaten uit het MER, worden deze aspecten opgenomen in de IEA. Zo ontstaat een overzicht van alle belangrijke en onderscheidende informatie over de verschillende routes.

Waar kunt u de stukken inzien?

U kunt de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau van 26 mei tot en met 6 juli inzien op www.rvo.nl/hoogspanningsverbinding-g-k-c.

Informatiebijeenkomsten

U bent welkom op de volgende informatiebijeenkomsten om meer te weten te komen over het project. Die bijeenkomsten vinden plaats op:

- 5 juni in Ridderkerk: Van der Valk hotel Ridderkerk
- 6 juni in Lekkerkerk: Dorpshuis Lekkerkerk
- 8 juni in Bleskensgraaf: Zalencentrum de Spil
- 12 juni in Strijen: Dorpshuis Streona
- 13 juni in Sleeuwijk: Dorpshuis de Bolderik
- 14 juni in Made: Fletcher Hotel de Korenbeurs
- 15 juni in Dordrecht: Crayestein Golf
- 19 juni in Zevenbergen: Hotel de Borgh
- 21 juni in Raamsdonksveer: Boelaars Zalencentrum

Vooraf aanmelden is niet nodig. De bijeenkomsten zijn tussen 19:00 en 21:00 uur. Er zijn medewerkers van TenneT en het Ministerie van EZK aanwezig aan wie u vragen kunt stellen over het project en de procedure.

Hoe kunt u een zienswijze indienen?

Iedereen wordt in de gelegenheid gesteld om een zienswijze in te dienen. In een zienswijze laat u weten wat u vindt van de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau. U kunt een zienswijze indienen van 26 mei 2023 tot en met donderdag 6 juli 2023. Dat kan op drie manieren:

- Bij voorkeur digitaal via www.rvo.nl/hoogspanningsverbinding-g-k-c. U kunt niet reageren per e-mail.
- Per post door een brief te sturen naar:
Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c
Postbus 111
9200 AC Drachten
Wilt u uw brief ondertekenen en uw adres vermelden? Dan kunnen wij u per brief een ontvangstbevestiging sturen.
- Voor het opnemen van mondelinge zienswijzen is er tijdens de inloopbijeenkomsten een notulist aanwezig. Ook kunt u op werkdagen tussen 9.00 en 17.00 uur bellen met Bureau Energieprojecten op 070 379 89 79.

Na het indienen van een zienswijze ontvangt u hiervan een ontvangstbevestiging. Wij gaan zorgvuldig om met uw persoonsgegevens en gebruiken deze alleen voor het doel waarvoor u ze heeft aangeleverd. Ook bewaren wij uw gegevens niet langer dan nodig. U vindt meer informatie over het privacy beleid op www.bureau-energieprojecten.nl.

Hulp nodig?

De overheid vindt het belangrijk dat iedereen mee kan doen. Daarom zijn er Informatiepunten Digitale Overheid in bibliotheken. U kunt er binnenlopen om uw vragen over websites van de overheid te stellen. Bijvoorbeeld om de documenten die bij dit project horen op de computer te bekijken. Vraag ernaar bij de bibliotheek bij u in de buurt. Voor meer informatie kunt u terecht op de website: www.informatiepuntdigitaleoverheid.nl.

Wat gebeurt er hierna?

De concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau wordt ook aan verschillende andere betrokkenen voorgelegd, zoals gemeenten en provincies. Daarnaast brengt de Commissie voor de milieueffectrapportage een advies uit. Alle zienswijzen, reacties en adviezen worden verzameld en verwerkt in de definitieve Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Op basis van die notitie wordt het milieueffectrapport opgesteld. Dit milieueffectrapport vormt de onderbouwing voor het inpassingsplan. Het milieueffectrapport komt, samen met het ontwerp van het inpassingsplan en de daarmee samenhangende besluiten, ter inzage te liggen. In een latere fase kunt u daar ook weer op reageren.

Wilt u meer weten?

Meer procedurele informatie over Hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel of Crayestein en alle bijbehorende stukken vindt u op www.rvo.nl/hoogspanningsverbinding-g-k-c. Heeft u naar aanleiding daarvan nog vragen? Dan kunt u Bureau Energieprojecten bellen op 070 379 89 79.

Inhoudelijke informatie over het project en contactgegevens van de omgevingsmanagers zijn te vinden op de projectpagina van TenneT: www.tennet.eu/nl/projecten/geertruidenberg-krimpen-aan-den-ijssel-crayestein.

Opzoektabel mondelinge, schriftelijke en digitale zienswijzen

In onderstaande tabel kunt u met het registratienummer het nummer van de zienswijze opzoeken. Door te klikken op uw zienswijzenummer wordt u automatisch doorverwezen naar de zienswijze. De zienswijzen zijn opgenomen vanaf pagina 29.

Zienswijzen op de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau 'Hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel of Crayestein'

Registratienummer	Zienswijzenummer
202301335	202301335
202301336	202301336
202301340	202301340
202301349	202301349
202301354	202301354
202301355	202301355
202301357	202301357
202301361	202301361
202301370	202301370
202301371	202301371
202301372	202301372
202301379	202301379
202301380	202301380
202301381	202301381
202301405	202301405
202301407	202301407
202301417	202301417
202301418	202301418
202301419	202301419
202301420	202301420
202301423	202301423
202301429	202301429
202301432	202301432
202301436	202301436
202301450	202301450
202301451	202301451
202301455	202301455
202301458	202301458
202301460	202301460
202301461	202301461
202301472	202301472
202301474	202301474
202301475	202301475
202301478	202301478
202301480	202301480
202301481	202301481

Registratienummer	Zienswijzenummer
202301482	202301482
202301483	202301483
202301484	202301484
202301487	202301487
202301491	202301491
202301492	202301492
202301493	202301493
202301494	202301494
202301495	202301495
202301496	202301496
202301497	202301497
202301498	202301498
202301502	202301502
202301503	202301503
202301504	202301504
202301505	202301505
202301506	202301506
202301507	202301507
202301510	202301510
202301512	202301512
202301513	202301513
202301515	202301515
202301516	202301516
202301517	202301517
202301518	202301518
202301519	202301519
202301520	202301520
202301521	202301521
202301522	202301522
202301523	202301523
202301524	202301524
202301525	202301525
202301526	202301526
202301527	202301527
202301528	202301528
202301530	202301530
202301531	202301531
202301532	202301532
202301533	202301533
202301534	202301534
202301535	202301535
202301536	202301536
202301537	202301537
202301538	202301538

Registratienummer	Zienswijzenummer
202301539	202301539
202301556	202301556
202301557	202301557
202301558	202301558
202301560	202301560
202301561	202301561
202301568	202301568
202301580	202301580
202301583	202301583
202301584	202301584
202301585	202301585
202301590	202301590
202301606	202301606
202301607	202301607
202301608	202301608
202301610	202301610
202301611	202301611
202301613	202301613
202301614	202301614
202301616	202301616
202301617	202301617
202301619	202301619
202301621	202301621
202301622	202301622
202301625	202301625
202301626	202301626
202301628	202301628
202301629	202301629
202301630	202301630
202301632	202301632
202301633	202301633
202301634	202301634
202301635	202301635
202301636	202301636
202301639	202301639
202301640	202301640
202301643	202301643
202301644	202301644
202301645	202301645
202301647	202301647
202301648	202301648
202301649	202301649
202301651	202301651
202301652	202301652

Registratienummer	Zienswijzenummer
202301653	202301653
202301655	202301655
202301656	202301656
202301657	202301657
202301659	202301659
202301660	202301660
202301661	202301661
202301663	202301663
202301664	202301664
202301665	202301665
202301666	202301666
202301667	202301667
202301668	202301668
202301669	202301669
202301670	202301670
202301671	202301671
202301672	202301672
202301673	202301673
202301675	202301675
202301677	202301677
202301679	202301679
202301680	202301680
202301681	202301681
202301682	202301682
202301683	202301683
202301685	202301685
202301686	202301686
202301687	202301687
202301688	202301688
202301689	202301689
202301690	202301690
202301691	202301691
202301693	202301693
202301694	202301694
202301695	202301695
202301696	202301696
202301697	202301697
202301698	202301698
202301699	202301699
202301700	202301700
202301701	202301701
202301702	202301702
202301704	202301704
202301705	202301705

Registratienummer	Zienswijzenummer
202301706	202301706
202301707	202301707
202301708	202301708
202301709	202301709
202301711	202301711
202301717	202301717
202301719	202301719
202301720	202301720
202301721	202301721
202301722	202301722
202301723	202301723
202301724	202301724
202301727	202301727
202301729	202301729
202301730	202301730
202301731	202301731
202301732	202301732
202301733	202301733
202301734	202301734
202301735	202301735
202301736	202301736
202301737	202301737
202301738	202301738
202301739	202301739
202301740	202301740
202301741	202301741
202301742	202301742
202301743	202301743
202301744	202301744
202301745	202301745
202301746	202301746
202301747	202301747
202301748	202301748
202301749	202301749
202301750	202301750
202301751	202301751
202301752	202301752
202301753	202301753
202301754	202301754
202301755	202301755
202301756	202301756
202301757	202301757
202301758	202301758
202301759	202301759

Registratienummer	Zienswijzenummer
202301762	202301762
202301763	202301763
202301764	202301764
202301765	202301765
202301766	202301766
202301767	202301767
202301768	202301768
202301769	202301769
202301770	202301770
202301771	202301771
202301773	202301773
202301774	202301774
202301775	202301775
202301776	202301776
202301777	202301777
202301778	202301778
202301779	202301779
202301780	202301780
202301781	202301781
202301782	202301782
202301783	202301783
202301784	202301784
202301785	202301785
202301786	202301786
202301787	202301787
202301788	202301788
202301789	202301789
202301790	202301790
202301791	202301791
202301792	202301792
202301793	202301793
202301794	202301794
202301795	202301795
202301796	202301796
202301799	202301799
202301800	202301800
202301803	202301803
202301804	202301804
202301806	202301806
202301807	202301807
202301808	202301808
202301809	202301809
202301810	202301810
202301811	202301811

Registratienummer	Zienswijzenummer
202301812	202301812
202301813	202301813
202301814	202301814
202301815	202301815
202301816	202301816
202301817	202301817
202301818	202301818
202301819	202301819
202301820	202301820
202301821	202301821
202301823	202301823
202301825	202301825
202301826	202301826
202301827	202301827
202301828	202301828
202301829	202301829
202301830	202301830
202301831	202301831
202301832	202301832
202301833	202301833
202301835	202301835
202301836	202301836
202301837	202301837
202301838	202301838
202301839	202301839
202301840	202301840
202301841	202301841
202301842	202301842
202301843	202301843
202301844	202301844
202301845	202301845
202301846	202301845
202301847	202301847
202301848	202301848
202301849	202301849
202301851	202301851
202301852	202301852
202301855	202301855
202301856	202301856
202301858	202301858
202301859	202301859
202301860	202301860
202301861	202301861
202301862	202301862

Registratienummer	Zienswijzenummer
202301863	202301863
202301864	202301864
202301865	202301865
202301867	202301867
202301868	202301868
202301869	202301869
202301870	202301870
202301871	202301871
202301872	202301872
202301873	202301873
202301874	202301874
202301875	202301875
202301876	202301876
202301877	202301877
202301878	202301878
202301879	202301879
202301881	202301881
202301882	202301882
202301883	202301883
202301885	202301885
202301886	202301886
202301887	202301887
202301888	202301888
202301889	202301889
202301890	202301890
202301891	202301891
202301892	202301892
202301893	202301893
202301894	202301894
202301895	202301895
202301896	202301896
202301897	202301897
202301898	202301898
202301900	202301900
202301901	202301901
202301902	202301902
202301909	202301909
202301910	202301910
202301911	202301911
202301913	202301913
202301914	202301914
202301915	202301915
202301916	202301916
202301917	202301917

Registratienummer	Zienswijzenummer
202301918	202301918
202301919	202301919
202301921	202301921
202301922	202301922
202301923	202301923
202301925	202301925
202301926	202301926
202301927	202301927
202301928	202301928
202301929	202301929
202301930	202301930
202301931	202301931
202301932	202301932
202301933	202301933
202301936	202301936
202301937	202301937
202301938	202301938
202301939	202301939
202301940	202301940
202301942	202301942
202301943	202301943
202301944	202301944
202301945	202301945
202301946	202301946
202301947	202301947
202301948	202301948
202301949	202301949
202301950	202301950
202301951	202301951
202301952	202301952
202301953	202301953
202301954	202301954
202301956	202301956
202301957	202301957
202301959	202301959
202301960	202301960
202301961	202301961
202301964	202301964
202301965	202301965
202301966	202301966
202301968	202301968
202301969	202301969
202301970	202301970
202301971	202301971

Registratienummer	Zienswijzenummer
202301974	202301974
202301975	202301975
202301976	202301976
202301977	202301977
202301978	202301978
202301980	202301980
202301981	202301981
202301982	202301982
202301983	202301983
202301984	202301984
202301986	202301986
202301988	202301988
202301989	202301989
202301990	202301990
202301991	202301991
202301992	202301992
202301993	202301993
202301994	202301994
202301995	202301995
202301996	202301996
202301998	202301998
202301999	202301999
202302000	202302002
202302001	202302001
202302002	202302002
202302003	202302003
202302005	202302005
202302006	202302006
202302009	202302009
202302010	202302010
202302011	202302011
202302012	202302012
202302013	202302013
202302014	202302014
202302015	202302015
202302018	202302018
202302019	202302019
202302020	202302020
202302021	202302021
202302023	202302023
202302025	202302025
202302026	202302026
202302027	202302027
202302028	202302028

Registratienummer	Zienswijzenummer
202302029	202302029
202302031	202302031
202302033	202302033
202302034	202302034
202302035	202302035
202302036	202302036
202302037	202302037
202302038	202302038
202302040	202302040
202302041	202302041
202302042	202302042
202302043	202302043
202302044	202302044
202302045	202302045
202302046	202302046
202302047	202302047
202302048	202302048
202302049	202302041
202302050	202302041
202302052	202302052
202302055	202302055
202302056	202302056
202302057	202302057
202302059	202302041
202302060	202302060
202302062	202302062
202302063	202302063
202302066	202302041
202302067	202302067
202302068	202302068
202302069	202302069
202302070	202302070
202302071	202302071
202302072	202302072
202302074	202302074
202302075	202302075
202302076	202302076
202302077	202302041
202302078	202302078
202302079	202302079
202302081	202302081
202302085	202302085
202302086	202302086
202302088	202302088

Registratienummer	Zienswijzenummer
202302090	202302090
202302092	202302092
202302095	202302095
202302096	202302096
202302097	202302097
202302098	202302098
202302101	202302101
202302103	202302103
202302104	202302104
202302105	202302105
202302106	202302106
202302107	202302107
202302108	202302108
202302111	202302111
202302112	202302112
202302113	202302113
202302114	202302114
202302118	202302118
202302119	202302119
202302122	202302122
202302123	202302123
202302124	202302124
202302125	202302041
202302126	202302126
202302127	202302127
202302128	202302128
202302129	202302129
202302130	202302130
202302131	202302131
202302134	202302134
202302135	202302135
202302136	202302136
202302137	202302137
202302139	202302139
202302140	202302140
202302141	202302141
202302142	202302142
202302145	202302145
202302146	202302146
202302147	202302147
202302149	202302149
202302151	202302151
202302154	202302154
202302155	202302155

Registratienummer	Zienswijzenummer
202302157	202302041
202302158	202302041
202302159	202302159
202302160	202302160
202302161	202302161
202302162	202302162
202302163	202302163
202302164	202302041
202302165	202302165
202302166	202302166
202302167	202302167
202302168	202302168
202302169	202302041
202302170	202302170
202302171	202302171
202302174	202302174
202302175	202302175
202302177	202302177
202302179	202302179
202302180	202302180
202302181	202302181
202302182	202301640
202302183	202302183
202302184	202302184
202302185	202302185
202302186	202302186
202302187	202302187
202302188	202302188
202302189	202302189
202302190	202302190
202302191	202302191
202302192	202302192
202302193	202302041
202302194	202302194
202302196	202302196
202302197	202302197
202302198	202302198
202302199	202302199
202302200	202302200
202302201	202302201
202302202	202302189
202302203	202302203
202302204	202302189
202302205	202302205

Registratienummer	Zienswijzenummer
202302206	202302206
202302207	202302207
202302208	202302208
202302210	202302210
202302213	202302213
202302214	202302214
202302215	202302215
202302216	202302189
202302217	202302217
202302218	202302218
202302220	202302041
202302221	202302221
202302222	202302222
202302223	202302223
202302224	202302224
202302225	202302225
202302226	202302226
202302228	202302228
202302229	202302229
202302230	202302230
202302233	202302233
202302234	202302234
202302235	202302235
202302237	202302237
202302238	202302238
202302239	202302239
202302241	202302241
202302242	202302242
202302243	202302243
202302244	202302244
202302245	202302245
202302246	202302246
202302247	202302247
202302248	202302248
202302249	202302249
202302250	202302250
202302251	202302251
202302252	202302252
202302253	202302253
202302255	202302255
202302256	202302256
202302257	202302257
202302258	202302258
202302259	202302259

Registratienummer	Zienswijzenummer
202302260	202302260
202302261	202302261
202302263	202302263
202302264	202302264
202302265	202302265
202302266	202302266
202302267	202302267
202302268	202302268
202302269	202302269
202302270	202302270
202302271	202302271
202302272	202302272
202302273	202302273
202302274	202302274
202302276	202302276
202302277	202302277
202302278	202302278
202302279	202302279
202302280	202302280
202302281	202302281
202302282	202302282
202302283	202302283
202302284	202302284
202302285	202302285
202302287	202302287
202302288	202302288
202302291	202302291
202302292	202302292
202302293	202302293
202302294	202302294
202302295	202302295
202302296	202302296
202302297	202302297
202302298	202302298
202302299	202302299
202302300	202302189
202302301	202302301
202302302	202302302
202302303	202302303
202302304	202302041
202302305	202302305
202302307	202302041
202302308	202302308
202302309	202302041

Registratienummer	Zienswijzenummer
202302310	202302310
202302311	202302311
202302312	202302312
202302313	202302313
202302314	202302041
202302315	202302315
202302316	202302316
202302317	202302317
202302318	202302318
202302319	202302319
202302320	202302320
202302321	202302321
202302322	202302322
202302323	202302323
202302324	202302324
202302325	202302325
202302326	202302326
202302327	202302327
202302328	202302328
202302329	202302329
202302330	202302330
202302331	202302331
202302332	202302332
202302333	202302333
202302334	202302334
202302335	202302335
202302336	202302336
202302337	202302337
202302338	202302338
202302339	202302339
202302340	202302340
202302341	202302341
202302342	202302342
202302343	202302343
202302344	202302344
202302345	202302345
202302346	202302346
202302350	202302350
202302352	202302352
202302355	202302355
202302357	202302357
202302358	202302358
202302362	202302362
202302368	202302368

Registratienummer	Reactienummer
202302425	202302425
202302426	202302426
202302533	202302533

Alfabetisch overzicht organisaties en reacties

Zienswijzen op de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau 'Hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel of Crayestein'

Reactienummer	Organisatie
202301568	B&B Op de Terp, WERKENDAM
202301855	BBHSL, NIEUW-LEKKERLAND
202301819	Bevazet bv, BRANDWIJK
202302074	bewoners achterland en buurtvereniging Tussen de Molens, GROOT-AMMERS
202302131	Bewoners Kijfhoek, ZWIJNDRECHT
202301493	Bewonersgroep Kijfhoek, Zwijndrecht, ZWIJNDRECHT
202301711	Bewonersoverleg Streefkerk, STREEFKERK
202301458	Bewonersvereniging Lambertus, RAAMSDONKSVEER
202302253	Bewonersvereniging Noordwaard, WERKENDAM
202301913	Buurtschap Heulenslag en Abbekesdoel, BLESKENSGRAAF CA
202302098	Buurtvereniging de Wetering Goudriaan, GOUDRIAAN
202301407	Buurtvereniging Heulenslag Bleskensgraaf ca, BLESKENSGRAAF CA
202301892	Collectief Alblasserwaard/Vijfheerenlanden, GOUDRIAAN
202302113	D66 Zwijndrecht, ZWIJNDRECHT
202301926	DaGro, DORDRECHT
202301918	De Krom, OUD-ALBLAS
202302002	De Omgevingsadviseurs, ZWOLLE
202302267	Dorpsberaad Schelluinen (gem. Molenlanden), SCHELLUINEN
202301783	Dorpsoverleg Giessenburg, GIESSENBURG
202302105	Dorpsraad Heerjansdam, ZWIJNDRECHT
202302134	Dorpsraad Oudkerks Belang, GIESSENBURG
202302249	Dorpsraad Oudkerks Belang, GIESSENBURG
202301460	Erfgoedvereniging Heemschut afd.Brabant, RAAMSDONKSVEER
202302265	Evides Waterbedrijf, ROTTERDAM
202302352	Gemeente Altena, College van Burgemeester en Wethouders, ALMKERK
202302248	Gemeente Dordrecht, College van Burgemeester en Wethouders, DORDRECHT
202302279	Gemeente Drimmelen, College van Burgemeester en Wethouders, MADE
202302355	Gemeente Geertruidenberg, College van Burgemeester en Wethouders, RAAMSDONKSVEER
202302270	Gemeente Hoeksche Waard, College van Burgemeester en Wethouders, OUD-BEIJERLAND
202301999	Gemeente Krimpenerwaard, College van Burgemeester en Wethouders, STOLWIJK
202301989	Gemeente Moerdijk, College van Burgemeester en Wethouders, ZEVENBERGEN
202302368	Gemeente Molenlanden, College van Burgemeester en Wethouders, BLESKENSGRAAF
202301929	Gemeente Ridderkerk, College van Burgemeester en Wethouders, RIDDERKERK
202302246	Gemeente Sliedrecht, College van Burgemeester en Wethouders, SLIEDRECHT
202302281	Gemeente Waalwijk, College van Burgemeester en Wethouders, WAALWIJK
202302003	Gemeente Zwijndrecht, College van Burgemeester en Wethouders,ZWIJNDRECHT

Reactienummer	Organisatie
202302271	Gemeente Zwijndrecht, College van Burgemeester en Wethouders, ZWIJNDRECHT
202301983	Giessenwind bv, NOORDELOOS
202302135	Heemschut Zuid-Holland, S-GRAVENHAGE
202302216	Hoveniersbedrijf De Strohalp, RIDDERKERK
202301672	Interieurhuis Hugo Baas, NIEUW-LEKKERLAND
202301902	J. Kloek Assurantiën, GIESSENBURG
202301949	Kernoverleg Nieuw-Lekkerland, NIEUW-LEKKERLAND
202301524	Klim naar geluk , STREEFKERK
202301690	Kuiper Agrarisch Makelaardij, VEENDAM
202301640	LTO Noord, ZWOLLE
202301704	Melkgeien en Loonbedrijf demolswaard , BLESKENSGRAAF CA
202302177	Melkveebedrijf Brandwijk, STREEFKERK
202302332	Melkveebedrijf Fam. Brandwijk, MOLENAARSGRAAF
202301931	Melkveebedrijf Heuvelhoeve, MOLENAARSGRAAF
202302339	Melkveehouderij P.A. van Selm , GIESSENBURG
202301336	Molenstichting SIMAV, STREEFKERK
202302315	Natuur en Milieu Federatie Zuid-Holland, DEN HAAG
202302362	Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland, S-GRAVENHAGE
202302223	Novar Nederland bv, ARNHEM
202302357	Oasen N.V. drinkwater, GOUDA
202302280	P. Kwakernaak Holding bv, GROOT-AMMERS
202302171	Provincie Noord-Brabant, Gedeputeerde Staten, S-HERTOGENBOSCH
202302350	Provincie Zuid-Holland, Gedeputeerde Staten, DEN HAAG
202301380	Recreatiebedrijf De Nes bv, BERGAMBACHT
202302259	Rijksdienst Cultureel Erfgoed, staatssecretaris van cultuur, AMERSFOORT
202301749	Service Centrale Alblasserwaard, STREEFKERK
202302256	Staatsbosbeheer, Staatsbosbeheer, ZONNEMAIRE
202302297	Stichting Het Huys ten Donck, RIDDERKERK
202302154	Stichting Landschap & Cultuurhistorie Kop van 't Land, DORDRECHT
202301691	Stichting Natuur & Landschap Zwijndrechtse Waard, HENDRIK IDO AMBACHT
202302261	Stichting Natuur- en Vogelwacht Biesbosch, DORDRECHT
202302085	Stichting Werelderfgoed Kinderdijk, KINDERDIJK
202301930	Van den Heuvel Dairy & Food Equipment bv, MOLENAARSGRAAF
202301451	Van der Valk Hotel ARA, ZWIJNDRECHT
202301763	Verboom dairyfarm, STREEFKERK
202302233	Versluis Advies, MEERKERK
202302234	Versluis Advies, MEERKERK
202302235	Versluis Advies, MEERKERK
202302237	Versluis Advies, MEERKERK
202302217	Visvijver de Biesbosch, WERKENDAM
202302292	Vogelbescherming Nederland, ZEIST
202301450	VvE appartementen Landgoed Schoonenburgh, NIEUW-LEKKERLAND
202302268	VVE De Donckse Huizen, RIDDERKERK

Reactienummer	Organisatie
202301722	Waterschap Rivierenland, Dijkgraaf en hoogheemraden, TIEL
202301622	Werkgroep Lucht & Geluid ex wijkoverleg Ridderkerk West, RIDDERKERK
202302252	ZLTO Altena-Biesbosch, WOUDRICHEM
202302019	ZLTO Amerstreek, MADE
202302060	ZLTO Moerdijk, STANDDAARBUITEN

Zienswijze 202301335 tot en met 202302533

Verzonden: 5/30/2023 9:53:06 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

- Ondergrondse trace's

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

- Effect van (elektromagnetische) straling op flora en fauna

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

- wat zijn de uitgangspunten en prioriteiten?

- verplaatsen stations

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

?

Verzonden: 5/30/2023 4:12:13 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: bestuur@simav.nl

Als: Maatschappelijke organisatie

(Mede) namens: Molenstichting SIMAV; functie indiener: secretaris

Organisatie: Molenstichting SIMAV, [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

SIMAV is eigenaar van 33 historische windmolens (Rijksmonumenten) in de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden. Voor deze molens is de wettelijk beschermde molenbiotoop zone van toepassing; nader uitgewerkt in de provinciale omgevingsverordening/visie. Locaties van de molens: zie simav.nl onder Molens. Plaatsing van hoogspanningsmasten binnen de biotoop impliceert negatieve effecten op windvang/lozing. Gevolg: onregelmatige loop en dientengevolge verhoogde slijtage en extra instandhoudingskosten. Ieder alternatief, dat de biotoop niet raakt dient o.i. te worden onderzocht.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

landschappelijke inpassing en beleving moeten recht blijven doen aan de waarden van het gebied.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zoals bovenstaand aangegeven dient rekening te worden gehouden met de molenbiotoop. Het gaat daarbij overigens niet alleen om de technische biotoop van de molen zelf, maar ook de waarde van de molen in zijn omgeving, inclusief het molenerf.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

In de nadere uitwerking en detaillering dient expliciet te worden aangegeven de zonering van de molenbiotoop.

Verzonden: 5/31/2023 9:20:05 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, bestaande lijn upgraden naar 660 kV. Duurder, maar niet duurder als ruimtebeslag mee gekapitaliseerd wordt. Alternatief kabel verbinding wisselspanning of HVDC gelijkspannings verbinding met minder verliezen en lager kortluitvermogen.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Gebruikelijke MER

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

In hoeverre beperkt het de schaarse grond waarover NL nog beschikt voor bv woningbouw, recreatie, infrastructuur enz., terwijl een upgraden van de bestaande lijn naar 660 kV minder ruimte beslag vergt, vergunning technisch eenvoudiger is en sneller gerealiseerd kan worden. Concepten in VS zijn voorhanden.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Heb oog voor kwetsbaarheid

Verzonden: 5/31/2023 9:37:43 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Als er teveel energie wordt opgewekt kan dat dan niet laten opwekken

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Geen mening

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Wat is de conceqenties voor aanwonende of worden die voor een appel en ei uitgekocht

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Geen mening

Verzonden: 6/1/2023 10:49:13 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

-Belangrijkste alternatief is het onderzoek naar lokale opslag doormiddel van accu's waardoor minder transport nodig is.

-Daarnaast ondergrondse bekabeling evt doormiddel van meerdere kabels met lagere capaciteit.

-Discussie over ander tracé vind ik minder interessant want dan zit een ander met de problemen.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Bij deze masten speelt voornamelijk horizonvervuiling. De (psychische) impact van horizonvervuiling wordt naar mijn mening, te weinig serieus genomen. Zoals we ook een gebroken been serieuzer nemen dan een burn-out.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

1. Ondergronds bekabeling vraagt minder ruimte waardoor meer ruimte voor huizenbouw. Dat is in deze tijd hard nodig.

2. De horizonvervuiling (die er al is en hierdoor wordt verergerd) is belemmerend voor de ontwikkeling van toerisme in de Alblasserwaard. Boeren moeten stoppen en zouden (gezien de schoonheid van het landschap) over kunnen stappen naar tourisme. Een extra hoogspanningslijn belemmert deze overstap.

3. Van overheidswege wordt steeds gezegd dat daar waar nieuwe lijnen getrokken moeten worden deze gezien de gezondheidsrisico's voor de zekerheid ondergronds moeten worden aangelegd (voorzorgsprincipe). Dit staat haaks op de huidige plannen.

4. Verder speelt mee de geluidsoverlast deze is bij harde wind zeer hinderlijk (wij wonen vlak bij de bestaande masten)

5. De horizonvervuiling. We worden constant overprikkeld door alles wat we rondom ons heen zien en onze aandacht vraagt. De rust van het landschap wordt in mijn beleving ernstig aangetast door de hoogspanningsmasten voor bewoners en stedelingen die hier de rust komen zoeken.

6. Uitspraken over gezondheidsrisico's zijn niet eensluidend. Ik vind het dus lastig hier iets over te zeggen. Maar lekker voelt het niet.

95083423_9020142_Voorzorgbeleid_voor_magneetvelden_bij_elektriciteitsvoorzieningen.pdf

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ik wens u veel wijsheid. Want we willen allemaal 's avonds een lampje aan kunnen zetten, maar de (economische en gezondheid) gevolgen voor nog meer masten door de polder zijn groot.

Verzonden: 6/1/2023 11:13:41 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Nee prima snel aanleggen

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Nee prima plan snel aanleggen

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Nee prima. Plan snel aanleggen

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee prima plan snel aanleggen

Verzonden: 6/1/2023 8:35:53 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

op de infobijeenkomst in NwLekkerland werd duidelijk dat ondertunneling voor max. 10 km mogelijk is. Mijn suggestie is, om corridor 1 te kiezen en het ingewikkelde overbruggen van het water bij de Moerdijk op te lossen met ondertunneling daar. Dat zal met minder dan 10 km mogelijk zijn. Deze corridor wijkt in kilometers ook niet heel erg af van de huidige lijn via corridor 7. Groot voordeel van corridor 1 lijkt me, dat je dan om de Biesbosch heengaat en vrijwel niet over of heel dicht langs woongebieden.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Wonend bijna onder de lijn die naar de hoogste masten gaat bij Nieuw-Lekkerland, acht ik een grondig onderzoek naar stralingsrisico's zeer nodig.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Mogelijk behoort het bovenstaande onder dit punt

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Neen

Verzonden: 6/2/2023 11:10:22 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Wilt u onderzoeken in hoeverre combimasten kunnen worden toegepast voor deze nieuwe verbindingen? Zo'n mast kan dan de hoogspanningsleiding dragen en op de mast is een windturbine aangebracht. Zie bijgevoegd artikel.

95104098_9025520_Scan_20230525.jpg

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Neen

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Neen

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Kunt u bestratingsmaterialen met milieukeur toepassen in toegangswegen naar deze masten of torens?

Verzonden: 6/6/2023 10:45:12 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ik heb een aanbeveling die wellicht kan bijdragen aan acceptatie bij de omwonenden.

Het lijkt mij de moeite waard om te onderzoeken of een gedeelte van het tracé onder de grond kan worden aangelegd. Bij voorbeeld in woongebieden. De warmte van de kabels, zou dan wellicht gebruikt kunnen worden voor verwarming van woningen, een sportaccommodatie of kassen. Als het enigszins mogelijk is zouden de mensen die het meest geraakt worden door dit nieuwe tracé, moeten profiteren van de warmte die vrij komt. Zodat zij geen gas meer hoeven gebruiken. Dit gegeven – het benutten van de warmte van de kabels – zou kunnen bij dragen aan het draagvlak in de omgeving.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

-

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

-

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

-

Verzonden: 6/6/2023 10:47:43 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ik ben van mening dat een hoogspanningskabel onder de grond moet komen te liggen.

Daarnaast wil ik dat de hoogspanningsverbinding niet door het buitengebied Kijfhoek komt. Dit gebied is aangelegd als bufferzone vanwege het al eerder aangelegde rangeerterrein en de industrialisering Rotterdam. Het is het enige natuurgebied in onze omgeving. Enkele jaren geleden is het gebied al aangetast voor de Betuwelijn en de Hogesnelheidslijn. Wanneer daar nog een hoogspanningsverbinding bij komt, wordt de natuurwaarde steeds kleiner. Voordat we het in de gaten hebben, is het gebied zo verrommeld, dat het een andere bestemming kan krijgen. Bij voorbeeld een industriegebied.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

-

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

-

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ik woon midden in het natuurgebied en zou het erg jammer vinden als het nog verder wordt aangetast.

Verzonden: 6/6/2023 10:49:48 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

-

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

-

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Voor de aanleg van de nieuwe verbinding wordt voorbij gegaan aan kleinere natuurgebieden. Deze zijn belangrijk voor de mensen die in die omgeving wonen. De Biesbosch is landelijk bekend en Natura 2000 gebied, waar overdreven benauwd mee wordt omgegaan. Daar mag je beslist niet aankomen.

In dat kader vragen wij aandacht voor de kleinere gebieden zoals de Kijfhoek. De Kijfhoek is al aangetast vanwege de aanleg van een rangeerterrein, de Betuwelijn en de Hogesnelheidslijn. De Hooge Nesse, Develbos en het Waalbos zijn andere kleine natuurgebieden die niet genoemd worden, maar wel belangrijk is voor de bewoners van Zwijndrecht. Wij vinden het ongewenst om hoogspanningsverbindingen over kleinere natuurgebieden aan te leggen. Zo'n verbinding gaat ten koste van ons leefgenot. Wij wonen naast de historische kern van Kijfhoek. Dit gebied mag niet aangetast worden.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

-

Verzonden: 6/7/2023 9:10:27 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer:

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Waarom een kabel over zo'n dichtbevolkt gebied. Als u 2 kilometer omgaat richting Streefkerk dan heeft uw weinig woningen en veel open ruimte.

We hebben al 2 route met hoogspanningsnet en dat geeft zoveel straling dat mensen hun woning moeten verlaten en de woning afgebroken gaat worden.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Wat is gezondheid risico's voor zoveel bewoners

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Kosten nu een langere kabel over buitengebied Nieuw-Lekkerland of uitkopen van woningen van bewoners die onder de kabel niet mogen wonen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Wat is het maximale kilowatt en wat kunnen we verbeteren aan de stralingsniveau door de masten te verhogen

Verzonden: 6/7/2023 11:24:20 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Ondernemer

(Mede) namens: Zoon, tel.nr. [REDACTED]

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Bij voorkeur wordt de variant gekozen waar geen natuurgebied aangetast wordt. Ik woon onder de op de kaart aangeduide corridor 8. Deze lijn kruist mijn recreatiebedrijf en het natuurgebied bij het watergemaal Hoeksche sluis en de Okkerse Kade. Ik verwacht dat er minder mensen naar mijn recreatiebedrijf komen, als daar hoogspanningsmasten en lijnen zijn. Deze horen niet bij een natuurgebied.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

-

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

-

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

-

Verzonden: 6/7/2023 11:26:16 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

-

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

-

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ik vind de landschappelijke inpassing in de Krimpenerwaard een punt dat betrokken moet worden bij het toetsingskader.

Het open landschap van de Krimpenerwaard moet niet verder aangetast worden. Corridor 8 en 10 lopen precies door het open landschap van de Krimpenerwaard.

Als er een nieuwe verbinding in het gebied zou moeten komen, kan hij het beste naast de bestaande verbinding gelegd worden. Daardoor wordt het open landschap niet verder aangetast.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

-

Verzonden: 6/8/2023 9:49:15 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer:

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED], echtgenoot

[REDACTED] volwassen inwonend kind

[REDACTED] volwassen inwonend kind

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Corridor 6 en 7 zijn identiek vanaf Geertruidenberg. Gaan beiden over een stukje Biesbosch heen. Echter 6 is slechts 17 km en 7 is 33 km lang. Daarbij komt dat corridor 7 over bewoond gebied gaat. Het is dus niet logisch om 6 en 7 beide als optie te onderzoeken. Corridor 7 moet geschrapt worden; als corridor 6 ook een optie is.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Weidevogels, kikkers, grutto's, molens, bestaande bebouwing en bewoning (inclusief leeftijden), rijksmonumenten, lengte van de trace's

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Bestaand 'leed' van huidige masten. Zowel gezondheidstechnisch: meer masten naast elkaar geeft meer gezondheidseffecten. En ook landschapstechnisch is meer masten naast elkaar (corridor 7) een minder goede optie.

Onder de grond moet zeker meegenomen worden.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Graag zouden we nog meer info ontvangen over de reikwijdte en een nog meer in te zoomen kaart ontvangen.

Verzonden: 6/8/2023 11:03:10 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer:

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Buurt en/of bewonersorganisatie

(Mede) namens: alle aangesloten bewoners van de buurtvereniging Heulenslag Bleskensgraaf ca

Organisatie: Buurtvereniging Heulenslag Bleskensgraaf ca

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Opties dienen zo kort mogelijk te zijn vanwege alle belasting: zowel gezondheid, milieu, natuur, landschap, bebouwing en kosten. Om die reden zijn de 5 opties richting Krimpen aan den IJssel onlogischer dan de 5 opties richting Crayestein.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Reeds bestaande masten en de bestaande belasting daarvan (corridor 7 is daarmee het minst voor de hand liggend) en de surplus daarvan: een dubbele hoeveelheid gezondheidseffecten etc.

Bewoning door mensen, bedrijven, typische lintbebouwing in de polder, molens, monumenten (gemeentelijke en provinciale), weidevogels waaronder de grutto, kikkers/padden, veeteelt waaronder koeien en geiten, etc.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Corridor 7 moet ons inziens geschrapt worden. Deze is identiek aan corridor 6: bestand trace en gaan beiden over een deel van de Biesbosch. Corridor 6 is echter 17 km en corridor 7 is 33 km. Dus is het schrappen van corridor 7 voor de hand liggend.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

De kortste route is naar Crayestein. En daarmee het minst belastend voor mens/milieu/budget.

Corridor 5: hier ligt al een hoogspanningsverbinding van 150 kV: zie de zwarte lijn. Een klein stukje doortrekken en dan ben je bij Crayestein. Deze is blijkbaar te vergroten naar 380kV want dit is een van de opties. Lijkt een van de minst belastende opties.

Verzonden: 6/9/2023 12:00:26 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

-

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

-

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Jazeker. Mijn percelen liggen onder Corridor 10. Het bodemleven op mijn perceel is 100%. Dat is naar voren gekomen bij bodemonderzoek. De mest die ik uitrijd over het land bestaat uit een dieren milieuvriendelijke bacterie. Daar komen geen gassen uit vrij.

Ik verwacht dat straling van de hoogspanningsverbinding het effect van de bodemleven vernietigd (of ten minste aantast). Straling van de hoogspanningsleidingen is van invloed op onze koeien en de bacteriën in het bodemleven

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

-

Verzonden: 6/9/2023 12:02:31 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Ondernemer

(Mede) namens:

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

-

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ons bedrijf ligt op het kruispunt van corridor 8 en corridor 10. De locatie heet Den Donk: een gebied met een grote cultuurhistorische en landschappelijke waarde en van maatschappelijk belang: landschap is een beleving. Een mooi landschap dat doorkruist wordt met hoogspanningslijnen, wordt niet mooier.

Een nieuwe verbinding zoals op de tekening staat aangegeven, komt over mijn percelen, de dieren en de bewoners krijgen er last van en de beleving van het landschap wordt aangetast. Bovendien gaat deze variant langs Natura 2000 gebied Donkse Laag.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

-

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

-

Verzonden: 6/9/2023 12:06:42 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Als elektrotechnicus kijk ik naar dit project. Een hele korte route is mogelijk tussen Geertruidenberg en Crayestein. Daarvoor hoeven de lange routes niet verder te worden onderzocht. De lange routes hebben nadelige gevolgen voor omwonenden. De kosten zijn vele malen hoger (materialen en middelen). Daarom beveel ik de korte route aan.

Kan de verbinding ondergronds worden aangelegd? Hoge masten zijn een doelwit voor terrorisme: onder de grond liggen kabels veiliger.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Corridor 8 loopt over het oudste stukje land in de Alblasserwaard: De Donk. Een belangrijk stuk natuurgebied. Wat gebeurt er met de monumenten die onder dat tracé staan?

Boeren mogen geen hoge windturbines plaatsen: waarom dit niet en wel hoge hoogspanningsmasten?

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

-

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ik beveel aan om het nieuwe tracé langs het bestaande tracé te leggen: dat geeft de minste belasting van de omgeving. 

Verzonden: 6/9/2023 1:27:47 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Opties dienen zo kort mogelijk te zijn vanwege alle belasting voor gezondheid, milieu, natuur, landschap, bebouwing, toerisme en kosten. Om die reden zijn de 5 opties richting Krimpen aan den IJssel onlogischer dan de 5 opties richting Crayestein.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Reeds bestaande masten en de bestaande belasting daarvan (corridor 7 is daarmee het minst voor de hand liggend) en de surplus daarvan: een dubbele hoeveelheid gezondheidseffecten etc.

Bewoning door mensen, bedrijven, typische lintbebouwing in de polder, molens, monumenten (gemeentelijke en provinciale), weidevogels en veeteelt.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Corridor 7 moet naar ons inziens geschrapt worden. Deze is identiek aan corridor 6; bestaat trace en gaan beiden over een deel van de Biesbosch. Corridor 6 is echter 17 km en corridor 7 is 33 km. Dus is het schrappen van corridor 7 voor de hand liggend.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

De kortste route is naar Crayesteyn. En daarmee dus het minst belastend voor mens/milie/budget.

Verzonden: 6/10/2023 8:52:21 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

verzwaren of verdubbelen bestaande verbindingen. daar is omgeving toch al verziekt.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

behoud karakter en cultuurhistorie "groene hart"

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

behoud karakter en cultuurhistorie "groene hart"

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

corridor 8 en 10 hebben grote negatieve invloed op leefbaarheid ,veiligheid, cultuurhistorische waarde en vastgoedwaarde van buurtschap "De Donk" in Brandwijk

Verzonden: 6/12/2023 6:53:08 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Zienswijze hsv-380-kv- Geertruidenberg-krimpen-Crayestein

Bureau Energieprojecten

Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding Geertruidenberg-Krimpen aan den IJssel/Crayestein

Postbus 111

9200 AC Drachten

Inleiding: na kennis genomen te hebben van het **concept-NRD** inzake bovenstaande Hoogspanningsverbinding en als inwoner van Molenlanden in de kern Nieuw-Lekkerland op 1 juni 2023 op de infomiddag een gesprek hierover te hebben gehad in het Carillon met twee heren van Tennet (René van Meurs en een collega), heb wij besloten de volgende zienswijze in te sturen:

Corridor 7 : Geertruidenberg-Krimpen aan de IJssel.

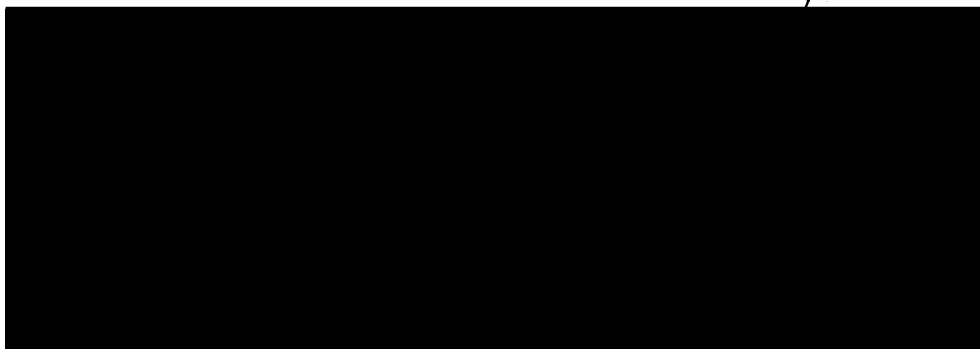
Te zien valt dat deze corridor het zoekgebied aangeeft naast de al twee bestaande lijnen door Nieuw-Lekkerland. Hoe is het mogelijk dat er nu een idee ligt om door ons dorp drie lijnen op korte afstand van elkaar te verbeelden? Als ik op pag. 50 het Beoordelingskader op hoofdlijnen zie, dan is een groot aantal effecten negatief te verwoorden. Wat te denken van de bezoeken van honderdduizenden bezoekers vanuit de hele wereld aan het Werelderfgoed Kinderdijk. Wat krijgen zij te zien?

Er is nog steeds met de Belangenbehartiging Bewoners onder de Hoogspannings Leiding (**BBHSL**) een overleg gaande omtrent uitkoop van woningen in het traject Venuslaan/Marslaan, **hoeveel woningen moeten er 'straks' dan in de harde kern van ons dorp uitgekocht worden?** ;er is een grote **woningnood** in ons dorp en aan de oostgrens van Corridor 7 grenst het voor ons dorp grote woningbouw-uitbreidingsplan 'Nieuw-Lekkerland Oost' voor de komende jaren. Dit zal m.b.t. het Beoordelingskader ook een zeer negatieve lading krijgen.

En dan het volgende: naast het feit dat Corridor 7 als zoekgebied voor de derde leiding ons nieuwbouwplan en heel veel woningen in het dorp zal raken, het betreft namelijk de wat oudere wijken met grotere verdichting van de bebouwing, zijn er twee aparte van groot belang zijnde aandachtspunten te noemen, op de kaart op pag. 42 als blauwe vlekken ingetekend :

- De Begraafplaats met aula Schoonenburg, grenzend aan de zuidzijde van het dorp : het kan niet zo zijn dat naast of over deze grote 'rustplaats' en aula een 380 kV verbinding gepland kan worden, waar tijdens ter aardebestellingen etc de beleving van zo'n leiding wordt opgedrongen. Het Beoordelingskader zal spreken!
- Landgoed Schoonenburgh van 12 ha ten zuiden van de begraafplaats, een NSW-landgoed dient te worden onderhouden en voor het publiek opengesteld dient te zijn. Het is , gegeven het Beoordelingskader, niet voor te stellen dat een 380 kV verbinding over een natuurterrein loopt met 3,3 ha bosopstanden , met ca. 2 km boswandelpaden, een fruitweide van 1 ha ,etc. De populieren in dit bos gaan in de volwassen fase meer dan 40 m hoog worden ! Per jaar lopen hier 20 à 30.000 wandelaars , met vele honden, om hun hoofd leeg te maken.

Wij spreken de hoop uit dat deze zienswijze bijdraagt in een juiste beslissing

Verzonden: 6/13/2023 9:18:59 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Jazeker, de route van 50 km is een veel betere optie dan de route via Zwijndrecht/Ridderkerk door veel natuurgebieden...

Oude Maas/Develbos/Waalbos

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Nee

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De overbelasting van het gebied: A15/A16/HSL/Treinverkeer/Kijfhoek/Chloortreinen. De paar kleine natuurgebieden waar mensen kunnen ontspannen en recreëren zijn heel belangrijk in de omgeving omdat er verder niet zo heel veel is. Het Waaltje word ook gebruikt voor recreatie; daar komen de 380 kabels overheen te lopen!!

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 6/13/2023 9:39:07 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

zie bijlage

95273406_9064299_zienswijze_concept_nrd_380kv_Krimpen.docx

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

zie bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

zie bijlage

Beste lezer,

Wij wonen aan het [REDACTED], met de oversteek van de 150kv verbinding tussen Ridderkerk en Krimpen a/d IJssel over de Nieuwe Maas direct aangrenzend in onze achtertuin. Indien wordt gekozen voor Corridor 1, zijn wij aan te merken als direct belanghebbenden.

Onze eerste grief is dat wij desondanks nauwelijks geïnformeerd worden via berichtgeving van het Rijk of Tennet. Ondanks digitale abonnementen op besluitvorming in de wijde omgeving van onze woonplaats, hebben wij geen enkele relevante kennisgeving of andere aankondiging ontvangen. Wij willen graag beter geïnformeerd worden.

Wij wonen aan de Maasoever. Een uitbreiding van de bestaande 150 kv-mast of een nieuw opstijgpunt voor de rivieroversteek voor 380 KV zou voor de gerealiseerde en toekomstige nieuwbouwwoningen betekenen dat zij binnen alle contouren komen te wonen, waardoor gezondheidsschade (zeker bij jonge kinderen) dreigt. Er staat geregeld wind, waardoor de nodige geluidsoverlast ontstaat, vooral ook bij vrieskou. Gezondheid zou ook een aandachtspunt moeten zijn in het MER. Wij zouden ook graag meer horen wat er met ons gebeurt als desondanks voor deze optie wordt gekozen. Worden we dan onteigend?

Voorts is het gebied waarin de huidige mast staat, onderdeel van het NNN-netwerk, zijn in het gebied geregeld beschermde soorten en maakt het gebied onderdeel uit van het cultuur-historisch gebied 'Huys ten Donck'. Dit is een van de weinige groene gebieden in Ridderkerk, dat ernstige luchtvervuiling ervaart door het nabijgelegen rijkswegen knooppunt Ridderkerk. Dit gebied aantasten heeft ook vanuit dat perspectief aandacht nodig.

Zwaar verkeer kan hier niet zonder aanpassingen over de dijk, de enige toegangsweg. De dijk is een primaire waterkering.

Wij worden graag nader geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Verzonden: 6/14/2023 4:18:03 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Buurt en/of bewonersorganisatie

(Mede) namens: [REDACTED]

[REDACTED]

Organisatie: VvE appartementen Landgoed Schoonenburgh

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Nee, zie brief in bijlage.

95287180_9067494_notitie_zienswijze_energieproject_hsv_380-kv-geertruidenberg-krimpen-crayestein.pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Nee

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Nee

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Bureau Energieprojecten inspraakpunt
 Hoogspanningsverbinding 380kV g-k-c
 Postbus 111
 9200 AC Drachten

Nieuw Lekkerland, 13 Juni 2023

Geachte dames, heren,

Inleiding: na kennis genomen te hebben van het concept-NRD inzake bovenstaande Hoogspanningsverbinding en als inwoners van Molenlanden in de kern Nieuw-Lekkerland, hebben we besloten de volgende zienswijze in te sturen:

Corridor 7 : Geertruidenberg-Krimpen aan de IJssel.

Te zien valt dat deze corridor het zoekgebied aangeeft naast de al twee bestaande lijnen door Nieuw-Lekkerland. Hoe is het mogelijk dat er nu een idee ligt om door ons dorp drie lijnen op korte afstand van elkaar te plaatsen?

Er is nog steeds met de **Belangenbehartiging Bewoners** onder de **Hoogspannings Leiding (BBHSL)** een overleg gaande omtrent uitkoop van woningen in het traject Venuslaan/Marslaan te Nieuw Lekkerland, **hoeveel woningen moeten er 'straks' dan in de harde kern van ons dorp uitgekocht worden?**

Er is een grote **woningnood** in ons dorp en aan de oostgrens van Corridor 7 grenst het voor ons dorp grote woningbouw-uitbreidingsplan 'Nieuw-Lekkerland Oost' voor de komende jaren. Dit zal m.b.t. het Beoordelingskader ook een zeer negatieve lading krijgen door de komst van een nieuwe hoogspanningslijn.

En dan het volgende: naast het feit dat Corridor 7 als zoekgebied voor de derde leiding ons nieuwbouwplan en heel veel woningen in het dorp zal raken, het betreft namelijk de wat oudere wijken met grotere verdichting van de bebouwing, zijn er twee aparte van groot belang zijnde aandachtspunten te noemen:

- De Begraafplaats met aula Schoonenburg, grenzend aan de zuidzijde van het dorp : het kan niet zo zijn dat naast of over deze grote 'rustplaats' en aula een 380 kV verbinding gepland kan worden.
- Landgoed Schoonenburgh van 12 ha ten zuiden van de begraafplaats, een NSW-landgoed en dat zegt veel omtrent de voorwaarden waaronder dit landgoed heeft kunnen ontstaan en dient te worden onderhouden en voor het publiek opengesteld dient te zijn. Het is , gegeven het Beoordelingskader, niet voor te stellen dat een 380 kV verbinding over een natuurterrein loopt met 3,3 ha bosopstanden , met ca. 2 km boswandelpaden, een fruitweide van 1 ha ,etc. De populieren in dit bos gaan in de volwassen fase meer dan 40 m hoog worden ! Per jaar lopen hier 20 à 30.000 wandelaars , met vele honden. En, het is van overheidswege zelfs mogelijk dat, gegeven een aantal aspecten van het Beoordelingskader, de NSW-rangschikking wordt ingetrokken indien deze 380 kV verbinding er komt.

Wij wonen in een Appartementen complex van 22 appartementen op het mooie Landgoed Schoonenburgh.

Momenteel kijken we richting de Westkant van het appartementen complex al tegen zeer veel hoogspanningsmasten aan.

Uitgaande van het geheel lijkt het ons minder belastend voor veel inwoners en bebouwing als de nieuwe masten via Hoogspanning station Crayestein lopen.

Dank dat wij op deze manier onze zienswijze uiteen konden zetten.

We vertrouwen erop dat u onze standpunten meeneemt in uw beslissing.

Namens de 22 bewoners van VvE Appartementen Landgoed Schoonenburgh, [REDACTED]
[REDACTED] wordt er getekend door [REDACTED], namens het bestuur van de VvE.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Verzonden: 6/14/2023 6:11:12 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Veerweg

Huisnummer: 10

Postcode: 3336 LM

Woonplaats: Zwijndrecht

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens:

Organisatie: Van der Valk Hotel ARA

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Er zijn naar mijn mening verschillende alternatieven, die onderzocht moeten worden.

a) massaal toestaan van accu's voor particulier en zakelijk gebruik, die de druk weg halen bij het net zoals in België bijvoorbeeld. Verwachting: De overheid zal in dit alternatief inkomsten derven, dus de grootste tegenstander zijn.

b) onderzoek naar gebruik waterstof en de stimulatie van het gebruik daarvan. Ondergronds door de gasleidingen? Het tempo van ontwikkelingen zijn nauwelijks bij te benen. Waarom terug grijpen op een ouderwets systeem?

c) onderzoek naar verbindingen van groot opwekkers naar nabijgelegen bedrijven, mogelijkheden van samenwerking op bedrijventerreinen. Ondernemers willen en kunnen dit zelf regelen. Probleem overheid en energieleveranciers missen inkomsten. Maar is dat zo erg? Overheid en energieleveranciers gaan het onmogelijk redden. We hebben veel en veel meer nodig dan nu nog verwacht wordt.

Samen dit probleem oplossen daar moeten we naar toe.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Er zijn al jaren onderzoeken gedaan naar de gevolgen op mens en natuur van de hoogspanningsmasten en een ieder weet de uitkomsten daarvan. Het wordt tijd dat we naar de conclusies gaan leven. Steek daar tijd en geld in.

Een onderzoek wat gedaan zou moeten worden is een onderzoek naar de reacties van de mensen op het voornemen om nog hoogspanningsmasten te plaatsen. Wordt er überhaupt geluisterd?

Of stevenen we af op het volgende schandaal?

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja, er zou eens serieus naar de mensen geluisterd moeten worden. En ouderwetse ideeën losgelaten.

We hebben in Nederland al zoveel onnodige ellende, zie Groningen, belastingdienst, woningnood en instroom van asielzoekers om er maar een paar te noemen, laten we er niet nog een hopeloos dossier aan toevoegen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Op plaatselijk niveau, is het voor ons bedrijf een ramp als er Hoogspanningsmasten in de omgeving geplaatst gaan worden. Omzetverlies, denk aan wegblijvende gasten voor hotel en terras, nog meer personeelstekorten, denk aan mensen , die niet willen werken

Verzonden: 6/15/2023 9:49:10 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Corridor 3, 4 en 5 gaan door Natura 2000-gebied. Dit is mijn directe woonomgeving

Bovengrondse verbindingen door Natura 2000-gebieden aanleggen, vind ik geen alternatief.

De genoemde drie corridors komen door het overstromingsgebied van Ruimte voor de Rivier (De Noordwaard). Bouwen van masten in dit gebied zal een negatieve invloed op het afvloeien van het water van de rivier hebben.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

-

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

-

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ik zou het de mooiste oplossing vinden om de nieuwe verbinding parallel aan het bestaande tracé aan te leggen.

Verzonden: 6/15/2023 9:54:30 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Buurt en/of bewonersorganisatie

(Mede) namens:

Organisatie: Bewonersvereniging Lambertus

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

-

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

-

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

-

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ik wil graag met mijn bewonersvereniging meepraten over mogelijkheden wanneer corridor 10 besproken wordt.

Verzonden: 6/15/2023 9:58:58 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Maatschappelijke organisatie

(Mede) namens:

Organisatie: Erfgoedvereniging Heemschut afd.Brabant

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

-

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Corridor 3, 4 5 en 6 lopen door de Biesbosch, Natura 2000 gebied. Een nieuwe hoogspanningsverbinding door de Biesbosch betekent landschappelijke aantasting van dit gebied. Wij willen aantasting van natuurgebieden in deze tijd voorkomen. Mensen en dieren genieten van dit gebied: het zorgt voor rust, ontspanning. Dat is in deze hectische tijd erg belangrijk. Wanneer er hoogspanningsmasten door het gebied lopen wordt de rust in het gebied verstoord doordat het vrije uitzicht wordt belemmerd en mens en dier kunnen overlast ervaren van de hoogspanningslijnen.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

-

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

-

Verzonden: 6/15/2023 10:01:57 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer:

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

-

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

-

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Jazeker, alle hoogspanningsmasten die nu gebouwd worden en alle andere ontwikkelingen in ons gebied, hebben gevolgen voor ons levensgenot en voor het milieu. Ik wil dat alle ontwikkelingen worden betrokken bij de nieuwe hoogspanningsverbinding van Geertruidenberg naar Krimpen aan den IJssel of Crayestein. Ons gebied is en wordt zwaar belast door alle nieuwe ontwikkelingen, en doordat we straks tussen mogelijk meerdere leidingen in komen te liggen. Daarom vind ik vroegtijdige duidelijkheid noodzakelijk.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

-

Verzonden: 6/15/2023 4:52:06 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer:

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens:

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Op het perceel waar de maatschap zijn bedrijf uitoefent komt een hoogspanningsverbinding 380kV Oost. Van de projecten Nederwiek 3 380kV Geertruidenberg-Krimpen/Crayestein wensen wij op ons perceel geen hinder te ondervinden.

Met betrekking tot het project Nederwiek 3 pleiten wij ervoor dat het bovengrondse station niet op of nabij ons perceel wordt gerealiseerd.

Met betrekking tot het project 380kV Geertruidenberg-Krimpen/Crayestein gaan drie van tien zoekgebieden over of langs ons perceel. Omdat wij al een hoogspanningsverbinding bij ons perceel hebben er nog een krijgen, pleiten wij ervoor dat het tracé Geertruidenberg-Krimpen/Crayestein ons perceel mijdt.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

-

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

-

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

-

Verzonden: 6/15/2023 8:33:30 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

-

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

-

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ik woon dichtbij de bestaande hoogspanningsverbinding. Als na onderzoek blijkt dat een van de corridors 2, 3, 4 of 5 wordt gekozen, vind ik het belangrijk dat de al aanwezige hoogspanningsmast van de bestaande verbinding wordt verplaatst zodat die en de nieuwe mast, zo ver mogelijk van de bewoning af komen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

-

Verzonden: 6/15/2023 8:42:08 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Mijn woning bevindt zich onder het zoekcorridor 7. Aan beide zijden van mijn woning lopen twee bestaande hoogspanningslijnen. Mocht de keuze vallen op een verbinding in corridor 7, dan loopt de derde verbinding over mijn woning en perceel met de daar aanwezige opstallen. Dit is voor mijn een onleefbare situatie en daarom onaanvaardbaar. Ik zou in dat geval gebruik willen maken van de uitkoopregeling.

Echter, de huidige regeling beperkt de waardebepaling tot de woning en niet tot het perceel land (met opstallen) dat in mijn bezit is en voor mij meer waard is omdat de grond bij mijn huis hoort, en dat bij uitkoop waardeloos wordt voor mij omdat deze grond niet meer bij een woning hoort. Ik verlang dat bij de waardebepaling zowel de waarde van de opstal als ook de waarde van de grond wordt berekend.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

-

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

-

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

-

Verzonden: 6/16/2023 1:30:19 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Het alternatief om het bestaande traject te upgraden lijkt mij de meest gunstige optie om verregaand te onderzoeken, geen overlast, verstoring of schade op nieuwe locaties.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Nvt

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Nvt

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nvt

Verzonden: 6/16/2023 2:15:19 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

langs de oever van de Noord

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Invloed op de diversiteit van de flora en fauna in het Waalbos in Rijsoord. Invloed op het Donckse Bos en de Donckse velden in Ridderkerk

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Geen onteigening van huizen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

lengte van de corridor zo kort mogelijk houden, dit beperkt de kosten.

Verzonden: 6/16/2023 3:00:51 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Kinderen die in de buurt van hoogspanningslijnen wonen hebben mogelijk een licht verhoogde kans op kinderleukemie. De Rijksoverheid adviseert gemeenten en netbeheerders om geen nieuwe hoogspanningslijnen aan te leggen in de buurt van woningen.

Corridor 8 (35 km!) loopt over woonwijken in Sliedrecht, over meerdere bestaande lintbebouwingen (Graafstroom) en woonwijken met gevoelige bestemmingen (zie conceptrapport RND).

Mijn advies en zienswijze:

Dit advies van de Rijksoverheid wordt niet voor niets gegeven. Negeer en omzeil dit beleid niet opnieuw zoals bij Nieuw Lekkerland en vele andere projecten in Nederland.

Als je in je conceptplan RND zegt dat je rekening houdt met het voorzorgbeleid zoals opgesteld door het Ministerie van EZK, dan moet je dit ook doen. Dan moet je niet met een corridor 8 optie komen, waarvan je al weet dat je hier gevoelige bestemmingen niet kunt ontwijken.

Molenlanden is op dit punt al zwaar belast door meerdere 380kV-verbindingen tussen station Geertruidenberg en Station Krimpen a/d IJssel.

Gebruik innovatieve technologie zoals ook in omliggende landen (verkabeling), voer corridors op die niet over woonbestemmingen gaan.

Corridor 6 is zo'n tracé, met het uitrustingsbeginsel kan verkabeld worden (laatste stukje van het traject).

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja, welke effecten hebben het plaatsen, onderhouden en stralig/magneetvelden op leefomgeving, bodem (veen, inklinken grond), water, natuur (natura 2000 gebied de Donk, stille gebieden), duurzaamheid, verloren gaan van archeologische bodemschatten, vliegroutes ganzen en de weersinvloeden (mist) waardoor zij soms hoog, soms (zeer) laag vliegen,

veiligheid (omvallen masten)

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Planschade woningen (nu al onverkoopbaar door openbaarheid van de verschillende corridors)

Waarom alleen investeren in vergroten van transportcapaciteit. Waarom niet kijken naar alternatieve oplossingen. Er zijn intussen al vele pilots (stroom delen, Zwaagdijk Oost), energieopslagsystemen, oplaadpunten.

Is het reëel om de ring zo te versterken dat er geen uitval kan zijn, storingen te vermijden? Moet dit ten koste gaan van de leefomgeving? Er is een

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ja, hoe kan het dat Tennet zo'n grote groep mensen nu jaren in het ongewisse laat.

Verzonden: 6/16/2023 3:29:30 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

-

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

-

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Corridor 3, 4 en 5 zijn de minst realistische varianten. Een slechte keuze om deze te kiezen. Welke variant ook wordt gekozen, de lijn eindigt altijd in mijn woonomgeving "Kop van het Land". Dit kan leiden tot gezondheidsrisico's van het magneetveld dat de lijn met zich meebrengt.

Ik stel voor om te onderzoeken of het mogelijk is de bestaande 380kV verbinding af te breken of deze geschikt te maken voor de nieuwe (zwaardere) verbinding.

Zijn er nieuwe innovatieve verbindingen te bedenken? Ik denk aan een ondergrondse verbinding. Kunt u dat onderzoeken en mij daarover informeren?

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ten slotte wil ik de visuele aspecten noemen. Wilt u het cultuurhistorische landschap en de landschappelijke inpassing betrekken bij het toetsingskader?

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Verzonden: 6/16/2023 10:10:52 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ondergrondse kabels door de Biesbosch. Gebruik de waterwegen om kabels te leggen. Dit gebeurt immers op zee ook over kilometerslengte.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De kabels maken een behoorlijk lawaai bij toename van de wind en bij ijzel.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Gezondheidsredenen, zoals wij al eerder aangaven. Een 3e rij masten in Nieuw-Lekkerland is echt teveel.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee.

Verzonden: 6/17/2023 2:00:47 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, ondergronds

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja, in de Noordwaard is een gedeelte Stiltegebied.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Een natuurgebied niet nog meer belasten als het al is.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ik hoop dat u niet denkt dat in de Noordwaard wonen in verhouding weinig mensen dan kunnen we dat wel maken.

Verzonden: 6/18/2023 9:08:19 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ik begrijp jullie idee niet voor hoog spanning kabels Boven de grond. Ze kunnen hele windmolen parken op zee plaatsen met kabels onder de grond. Waarom leggen jullie niet de kabels onder de grond? Ik vind dat een veel betere oplossing.

*veel minder straling

*Je hebt geen horizon vervuiling

*zijn veel minder gevoeligen voor aanslagen zoals nu bijvoorbeeld in oekraïne zijn.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

jullie beschadigen de natuur heel erg in de omgeving. wat gaat dit doen moet nationaal park de biesbosch

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

wat doet het met de mensen in de omgeving. Wat doet de straling met de bewoners

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

ik heb jullie corridors bekeken. Wel baart mij het zorgen dat jullie hier door ons gebied nieuwe kabels willen gaan plaatsen. Zeker voor de straling die vrij komt en dat niet goed is voor onze gezondheid.

Tevens vind ik de corridors niet praktisch.

Ook is hier een natuur gebied aangelegd in de regio waar jullie dan dwars door heen gaan.

Verzonden: 6/19/2023 4:31:37 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ik maak bezwaar tegen Corridor 1 omdat deze nagenoeg over mijn huis loopt en wij ook al een HSL langs de deur hebben met geluidsoverlast en daardoor waardevermindering van mijn onroerendgoed.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Gaat over de Devel, een natuurgebied met schade aan flora en fauna

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

geen idee

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

geen idee

Verzonden: 6/19/2023 5:40:54 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Naar onze mening zijn alle opties die naar Krimpen aan den IJssel gaan niet logisch gezien de onder andere langere afstand en daardoor meer belasting voor milieu, natuur, landschap, bebouwing en de kosten.

Wellicht nog meer mogelijke tracés onderzoeken die naar Crayestein gaan.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Corridor 7 vinden wij onbegrijpelijk in verband met de meer dan normale belasting omdat er al 2 masten door de Alblasserwaard heen lopen. Als voorbeeld: Met name in Nieuw-Lekkerland, dwars door de bebouwde kom heen lopen er al 2, en dan nog eentje erbij?!?! Er is daar al een (nieuwbouw) straat grotendeels onteigend in verband met onder andere gezondheidsklachten doordat er al een tracé vlak langs woningen loopt. Ook andere kernen in de Gemeente Molenlanden zouden bij Corridor 7 nogmaals "getroffen" worden. De extra belasting voor deze kernen zou onacceptabel veel hoger worden.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ik ben samen met [REDACTED] privé eigenaar van de bedrijfsgebouwen aan de [REDACTED].

Er dient rekening gehouden te worden met het feit dat deze locatie bij uitstek geschikt is voor woningbouw in de nabije toekomst (5 tot 10 jaar). Hiervoor zijn oriënterende gesprekken met de diverse overheden. Gezien het tekort op de woningbouwmarkt mag deze locatie niet verloren gaan voor woningbouw. Corridor 7 "schampt" deze locatie aan de onderzijde.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Corridor 7 is zeer onlogisch, deze loopt het eerste stuk vanaf Geertruidenberg gelijk met Corridor 6, ook door de Brabantse Biesbosch heen, maar in plaats van dan nog een klein stukje scheef linksaf omhoog te gaan naar Crayestein door een stukje Dordste Biesbosch vervolgt 7 zijn route recht omhoog, ook door een ongeveer net zo groot stuk door de Dordste Biesbosch, om dan vervolgens over bebouwde gedeelten van Sliedrecht, Wijngaarden, Bleskensgraaf, Nieuw-Lekkerland en Lekkerkerk heen te gaan. De eerstgenoemde optie, meteen naar Crayestein geeft

een totale lengte van het tracé van ca. 17 km, terwijl het tracé van corridor 7 zo'n beetje de dubbele lengte is en veel (extra) onnodige schade aanricht aan woongebieden.

Verzonden: 6/19/2023 7:56:23 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Buurt en/of bewonersorganisatie

(Mede) namens: Medebewoners buurtschap Kijfhoek Zwijndrecht

Organisatie: Bewonersgroep Kijfhoek, Zwijndrecht

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ondergrondse aanleg

Zie bijgaande zienswijze

95363630_9086617_Zienswijze_hoogspanningsmasten_bew_groep_Kijfhoek.pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijgaande zienswijze

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijgaande zienswijze

95363630_9086618_Zienswijze_hoogspanningsmasten_bew_groep_Kijfhoek.pdf

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

De vraagstelling is dermate breed en de alternatieve corridors zo groot in aantal dat je als leek gevraagd wordt om een zienswijze op een plan wat je niet kunt overzien maar waar je wel zeer door getroffen kunt worden.

Komt over als zogenaamde inspraak alleen om het maar gedaan te hebben.

Zie bijgaande zienswijze

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c

Zwijndrecht, 19 juni 2023

Geachte heer, mevrouw,

Graag reageer ik op het voornemen tot de aanleg van een hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg - Krimpen of Crayestein. Ik begrijp daaruit dat de kans bestaat dat deze hoogspanningsleiding komt door of vlak langs Ridderkerk-Rijsoord-Heerjansdam-Zwijndrecht-Puttershoek-'s-Gravendeel-Drimmelen. Ik maak mij daar ernstig zorgen over.

In dit stadium is het erg moeilijk concreet en specifiek te reageren, omdat de verkenningsfase nog zo algemeen en weinig duidelijk is dat het de vraag is waarop exact gereageerd kan worden. Het opstellen van een NRD is op die basis dan ook eigenlijk niet goed mogelijk. Zolang je niet precies weet wat er komt, kun je ook moeilijk reageren op verdere plannen daarvoor. Nut en noodzaak lijken gegeven en voorondersteld, maar zie ik niet aangetoond.

In elk geval is wel duidelijk dat dit project enorme gevolgen zal hebben voor het landschap. De hoogspanningsleidingen tasten dat, in deze regio al zeer schaarse, landschap vergaand en ontoelaatbaar aan. Daarbij is dan de vraag waarom, naar het lijkt al bij voorbaat, niet wordt gekozen voor ondergrondse varianten. Ook mijn (directe) leefomgeving is in het geding. De werkzaamheden tasten de natuur, het uitzicht en mijn omgeving aan. Ook de straling van de leidingen zal blijvende impact hebben. In dat kader maak ik mij grote zorgen over mogelijke gevolgen op en voor mijn gezondheid. Gelet op de negatieve effecten in tal van opzichten is het voor mij de vraag of dit project wel haalbaar en reëel uitvoerbaar is in de genoemde corridor. Ook nut en noodzaak staan voor mij niet vast.

Ik ben zeker niet tegen een energietransitie, maar de vraag is of deze realisatie daarvan, onder andere gelet op de ingrijpende aard, vergaande omvang en grote negatieve gevolgen daarvan wel past bij de schaal van het gebied. Er is hier bovendien al zo weinig ruimte voor natuur en recreatie dat de vraag rijst of het hier (bovengronds) faciliteren van energie wel in goede balans staat tot verdere vergaande ingrepen in landschap, gezondheid, natuur en recreatie.

In tijden van dreigende internationale onzekerheden en geopolitieke ontwikkelingen is het bovendien de vraag hoe ons land in het algemeen en onze regio onder de rook van Rotterdam in het bijzonder, tegen aanvallen op voorgenomen systemen bestand zijn. Ook dat zou pleiten voor - als het dan toch moet - ondergrondse aanleg.

Tenslotte zullen bij de keuze voor deze corridor de aanleg- en onderhoudskosten aanmerkelijk hoger uitkomen dan bij de andere tracé's. Dit tracé is een van de langste en kent veel zeer (technisch en constructief) moeilijke en dus duur te overbruggen en te onderhouden delen. Kosten die vertaald zullen worden in hogere energietarieven voor burgers en bedrijven dan nodig. De keuze voor een makkelijker en korter tracé is daarom veruit te prefereren.

Vertrouwend hiermee aan een verstandige besluitvorming te hebben bijgedragen, verblijf ik

Verzonden: 6/19/2023 8:02:34 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: Mijn echtgenote

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ondergrondse aanleg

Zie bijgaande zienswijze

95363717_9086645_Zienswijze_hoogspanningsmasten_[REDACTED]_19-6-23.pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijgaande zienswijze

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijgaande zienswijze

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

De vraagstelling met 10 (!) alternatieve corridors en alle aspecten daarvan zijn voor een leek te veelomvattend om echt goed te kunnen doorgronden. Het komt over als inspraak alleen om het maar gedaan te hebben.

Zie bijgaande zienswijze

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c

Zwijndrecht, 19 juni 2023

Geachte heer, mevrouw,

Graag reageer ik op het voornemen tot de aanleg van een hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg - Krimpen of Crayestein. Ik begrijp daaruit dat de kans bestaat dat deze hoogspanningsleiding komt door of vlak langs Ridderkerk-Rijsoord-Heerjansdam-Zwijndrecht-Puttershoek-'s-Gravendeel-Drimmelen. Ik maak mij daar ernstig zorgen over.

In dit stadium is het erg moeilijk concreet en specifiek te reageren, omdat de verkenningsfase nog zo algemeen en weinig duidelijk is dat het de vraag is waarop exact gereageerd kan worden. Het opstellen van een NRD is op die basis dan ook eigenlijk niet goed mogelijk. Zolang je niet precies weet wat er komt, kun je ook moeilijk reageren op verdere plannen daarvoor. Nut en noodzaak lijken gegeven en voorondersteld, maar zie ik niet aangetoond.

In elk geval is wel duidelijk dat dit project enorme gevolgen zal hebben voor het landschap. De hoogspanningsleidingen tasten dat, in deze regio al zeer schaarse, landschap vergaand en ontoelaatbaar aan. Daarbij is dan de vraag waarom, naar het lijkt al bij voorbaat, niet wordt gekozen voor ondergrondse varianten. Ook mijn (directe) leefomgeving is in het geding. De werkzaamheden tasten de natuur, het uitzicht en mijn omgeving aan. Ook de straling van de leidingen zal blijvende impact hebben. In dat kader maak ik mij grote zorgen over mogelijke gevolgen op en voor mijn gezondheid. Gelet op de negatieve effecten in tal van opzichten is het voor mij de vraag of dit project wel haalbaar en reëel uitvoerbaar is in de genoemde corridor. Ook nut en noodzaak staan voor mij niet vast.

Ik ben zeker niet tegen een energietransitie, maar de vraag is of deze realisatie daarvan, onder andere gelet op de ingrijpende aard, vergaande omvang en grote negatieve gevolgen daarvan wel past bij de schaal van het gebied. Er is hier bovendien al zo weinig ruimte voor natuur en recreatie dat de vraag rijst of het hier (bovengronds) faciliteren van energie wel in goede balans staat tot verdere vergaande ingrepen in landschap, gezondheid, natuur en recreatie.

In tijden van dreigende internationale onzekerheden en geopolitieke ontwikkelingen is het bovendien de vraag hoe ons land in het algemeen en onze regio onder de rook van Rotterdam in het bijzonder, tegen aanvallen op voorgenomen systemen bestand zijn. Ook dat zou pleiten voor - als het dan toch moet - ondergrondse aanleg.

Tenslotte zullen bij de keuze voor deze corridor de aanleg- en onderhoudskosten aanmerkelijk hoger uitkomen dan bij de andere tracé's. Dit tracé is een van de langste en kent veel zeer (technisch en constructief) moeilijke en dus duur te overbruggen en te onderhouden delen. Kosten die vertaald zullen worden in hogere energietarieven voor burgers en bedrijven dan nodig. De keuze voor een makkelijker en korter tracé is daarom veruit te prefereren.

Vertrouwend hiermee aan een verstandige besluitvorming te hebben bijgedragen, verblijf ik

Verzonden: 6/19/2023 9:24:21 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: huisgenoten; [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Een ondergrondse bekabeling mocht er voor corridor 8 gekozen worden.

Deze corridor loopt zo te zien over de lintbebouwing in Brandwijk, precies over 4 Rijksmonumenten.

Mocht er een uitkoopregeling gaan gelden, dan zal het toch een probleem worden, aangezien een rijksmonument behouden dient te blijven.

Aan beide zijden van de bekabeling liggen scholen wat niet wenselijk is. Zeker nu de bewijskracht is toegenomen voor een oorzakelijk verband tussen blootstelling aan magnetische velden bij bovengrondse lijnen en leukemie bij kinderen, volgens nieuw inzicht van de Gezondheidsraad.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ondergrondse bekabeling daar waar bewoning is.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Landschappelijk belang van de Alblasserwaard bij corridor 8.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Alblasserwaard wordt al belast met vervuiling vanuit Dordrecht van het bedrijf Chemour. Een stapeling van blootstelling aan gezondheidsrisico verhogende toestanden lijkt mij onwenselijk.

Verzonden: 6/19/2023 10:26:02 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Of het mogelijk is het ondergronds aan te leggen.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Op dit moment zou ik het niet weten

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Nog geen idee op dit moment.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Gebruik de kortste route voor het nieuwe traject. Er komt steeds meer horizon vervuiling door windmolens en nu ook meer hoogspanningsmasten. Het nieuwe tracé niet in de buurt van woningen maken.

Verzonden: 6/20/2023 12:12:44 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Naar mijn mening is er maar een acceptabele oplossing en dat is onder de grond. Dan kunnen de huidige verbindingen ondergronds gelegd worden. Eventueel, te combineren met een tunnel onder de rivier zodat de autoveer verbindingen kunnen vervallen

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Daar heb ik momenteel geen mening over

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Er moet veel meer onderzoek gedaan worden naar de gezondheidseffecten. Deze zijn veel ernstiger dan gesuggereerd en worden, al jaren, zwaar onderschat

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Daar heb ik momenteel geen mening over

Verzonden: 6/20/2023 8:01:01 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Over de weilanden trekken. Dan hebben de minste mensen er last van.

Er worden huizen gesloopt omdat ze te dicht bij de mast zijn en dat komen er nu dan gewoon weer kabels over huizen heen.

Waarom moeten deze huizen dan überhaupt gesloopt worden. Als het toch niks uit maakt en er nieuwe boven andere huizen getrokken worden

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Niet dat ik weet

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Kijk naar de weilanden. En anders ondergronds

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Weet ik niet

Verzonden: 6/20/2023 8:24:27 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens:

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

-

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

-

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Als bij aanleg van de leiding de bestaande drainage wordt beschadigd of vernietigd, dan dient deze op kosten van TenneT toekomstbestendig te worden hersteld.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Wij stellen voor, met het oog op de toekomst, reeds nu tenminste twee kabels aan te leggen.

Verzonden: 6/20/2023 8:38:08 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Er zijn zeker alternatieven, de hsv zou langs een snelweg of spoorweg moeten liggen. Hierdoor zijn alle spanningen en uitstoten gebundeld. Mocht er in de toekomst (zeker niet ontdenkbaar) mensen uitgekocht moeten worden, omdat blijkt dat het niet leefbaar is, dan zijn slechts een beperkt aantal woningen die uitgekocht moeten worden ipv veel woningen verspreidt over een groot gebied!

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Nee, wel rekening houden met toekomstige normen ipv kijken naar huidige normen.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie eerder antwoord

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie hierboven

Verzonden: 6/20/2023 8:53:23 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Er zijn voldoende alternatieven aangeboden.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Gezondheidsschade (zowel fysiek als mentaal) is voor mij een belangrijk element om nader onderzocht te worden.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Wij wonen in een omgeving waar al veel impact is van milieubelasting zoals het rangeerterrein Kijfhoek, rijksweg 16, de hogesnelheidslijn en goederenvervoer via de Oude Maas.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Het zicht op hoogspanningsmasten en -leidingen is geen verfraaiing maar juist een verstoring van de weinige natuur die wij in deze regio nog hebben.

Verzonden: 6/20/2023 8:57:57 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Nee het lijkt mij voldoende onderzocht

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Nee

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Nee

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 6/20/2023 9:00:38 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Mijn bezwaar betreft het mogelijke HV trace via Kijfhoek/Develbos te Zwijndrecht. Jaren geleden is hier het Develbos aangelegd ter compensatie van oa de aanleg van de HSL Rdam-Breda. Daarnaast ondervinden wij al veel overlast door het rangeerterrein en aanvliegeroute voor Den Haag/Rdam airport. Kortom deze omgeving heeft al voldoende te verduren en wat belangrijk is, is om meer groen te creëren in het toch al dichtbevolkte gebied. Er is destijds geprocedeerd tegen aanleg van windmolens en ook in dit geval zullen wij als buurtgemeenschap Kijfhoek/Heerjansdam alles in het werk stellen om nog meer industriële overlast te voorkomen. Ruimte voor de natuur en ruimte en stilte gebieden zijn een must en moeten behouden blijven! Daarnaast zijn deze hoogspanningstrace bezwaarlijk als het gaat over de gezondheid van met name ook jonge kinderen waarvan er velen zijn in onze buurtgemeenschap, kortom wij maken hierbij bezwaar tegen de aanleg via dit specifieke trace!!!

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja het in Develbos is een grote biodiversiteit. Daarnaast leven er veel (beschermde?) dieren waaronder vleermuizen, uilen, herten, padden, etc. Volgens de huidige regelgeving dient er uitgebreid onderzoek te worden gedaan naar de leefomgeving van deze dieren en de mogelijk schade die kan optreden voor zowel dier als mens als gevolg van...

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja het feit dat Kijfhoek/Develbos een van de laatste groenomgeving is. Het feit dat keer op keer 'het groen' en de leefbaarheid verdedigd moet worden tegen industriële ontwikkelingen baart grote zorgen. Dit stuk groen is kostbaar voor de directe omgeving waarbij daarnaast in het bestemmingsplan duidelijk is weergegeven dat dit laatste stukje groen te allen tijde beschermd moet worden!! Regels voor bewoners omtrent nieuwe bebouwing zijn dan ook streng, er is destijds zelfs onder dwangsom niet goedgekeurde bebouwing verwijderd en deze strenge regels gelden naar onze mening dan uiteraard ook voor deze overheidsontwikkelingen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee, er vanuit gaande dat dit specifieke trace komt te vervallen.

Verzonden: 6/20/2023 10:07:02 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: mijn echtgenoot

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Wij weten niet wat het effect van hoogspanningsleidingen over onze woning voor mensen betekent. Zolang niet duidelijk is welke nadelige gevolgen 4 uur verblijven onder hoogspanningsleidingen voor onze gezondheid heeft, verzetten wij ons tegen aanleg van corridor 1 of 2: deze corridor gaat namelijk precies over onze woning

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

-

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

-

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ons dorp Moerdijk is de laatste tien jaar zwaar belast met nieuwe ontwikkelingen. Ik noem er een paar: Plannen om het dorp Moerdijk op te heffen (alle woningen af te breken), Windpark, migranten, de komst van LPM (Logistiek Park Moerdijk) en een truck parking.

Wanneer gekozen wordt voor corridor 1 of 2 wordt Moerdijk nog verder belast. Daar zijn wij tegen. Wanneer is het genoeg? Het dorp is klein van omvang en qua inwoners. Toen wij in 2013 in Moerdijk kwamen wonen, was het een rustig dorp met natuur en ruimte. De leefbaarheid gaat snel achteruit. Daarom zijn wij tegen de aanleg van een nieuwe hoogspanningsverbinding volgens corridor 1 of 2.

Verzonden: 6/20/2023 10:18:10 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens:

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

-

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

-

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

-

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Bij de aanleg van de verbinding via corridor 1 of 2 neemt het magneetveld rondom mijn woning en bedrijf toe. Dit heeft nadelige gevolgen voor mijzelf en voor mijn vee. Daarom wil ik dat er een andere route wordt gevonden dan corridor 1 of 2.

Verzonden: 6/20/2023 11:56:36 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

geen

95372717_9088771_Zienswijze_hoogspanningsmasten.pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

geen

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

geen

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

geen

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c

Woonplaats, Heerjansdam 20 juni 2023

Geachte mevrouw,

Graag reageer ik op het voornemen tot de aanleg van een hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg - Krimpen of Crayestein. Ik begrijp daaruit dat de kans bestaat dat deze hoogspanningsleiding komt door of vlak langs Ridderkerk-Rijsoord-Heerjansdam-Zwijndrecht-Puttershoek-'s-Gravendeel-Drimmelen. Ik maak mij daar ernstig zorgen over.

In dit stadium is het erg moeilijk concreet en specifiek te reageren, omdat de verkenningsfase nog zo algemeen en weinig duidelijk is dat het de vraag is waarop exact gereageerd kan worden. Het opstellen van een NRD is op die basis dan ook eigenlijk niet goed mogelijk. Zolang je niet precies weet wat er komt, kun je ook moeilijk reageren op verdere plannen daarvoor. Nut en noodzaak lijken gegeven en voorondersteld, maar zie ik niet aangetoond.

In elk geval is wel duidelijk dat dit project enorme gevolgen zal hebben voor het landschap. De hoogspanningsleidingen tasten dat, in deze regio al zeer schaarse, landschap vergaand en ontoelaatbaar aan. Daarbij is dan de vraag waarom, naar het lijkt al bij voorbaat, niet wordt gekozen voor ondergrondse varianten. Ook mijn (directe) leefomgeving is in het geding. De werkzaamheden tasten de natuur, het uitzicht en mijn omgeving aan. Ook de straling van de leidingen zal blijvende impact hebben. In dat kader maak ik mij grote zorgen over mogelijke gevolgen op en voor mijn gezondheid. Gelet op de negatieve effecten in tal van opzichten is het voor mij de vraag of dit project wel haalbaar en reëel uitvoerbaar is in de genoemde corridor. Ook nut en noodzaak staan voor mij niet vast.

Ik ben zeker niet tegen een energietransitie, maar de vraag is of deze realisatie daarvan, onder andere gelet op de ingrijpende aard, vergaande omvang en grote negatieve gevolgen daarvan wel past bij de schaal van het gebied. Er is hier bovendien al zo weinig ruimte voor natuur en recreatie dat de vraag rijst of het hier (bovengronds) faciliteren van energie wel in goede balans staat tot verdere vergaande ingrepen in landschap, gezondheid, natuur en recreatie.

In tijden van dreigende internationale onzekerheden en geopolitieke ontwikkelingen is het bovendien de vraag hoe ons land in het algemeen en onze regio onder de rook van Rotterdam in het bijzonder, tegen aanvallen op voorgenomen systemen bestand zijn. Ook dat zou pleiten voor - als het dan toch moet - ondergrondse aanleg.

Tenslotte zullen bij de keuze voor deze corridor de aanleg- en onderhoudskosten aanmerkelijk hoger uitkomen dan bij de andere tracé's. Dit tracé is een van de langste en kent veel zeer (technisch en constructief) moeilijke en dus duur te overbruggen en te onderhouden delen. Kosten die vertaald zullen worden in hogere energietarieven voor burgers en bedrijven dan nodig. De keuze voor een makkelijker en korter tracé is daarom veruit te prefereren.

Vertrouwend hiermee aan een verstandige besluitvorming te hebben bijgedragen, verblijf ik

Tel. Nr. , mailadres:

Verzonden: 6/20/2023 12:49:44 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Belasting van het milieu op langere termijn. Er komen steeds meer studies die minder enthousiast en positief zijn

95373990_9089098_Zienswijze_hoogspanningsmasten_[REDACTED].docx

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Invloed op gezondheid.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Er zijn al zoveel belastende elementen in de omgeving: rangeerterrein met herrie en gevaarlijke stoffen.

HSL

Rotterdam Rijnmond vervuiling

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Pas op de plaats maken lijkt me gewenst met alle zonnepanelen en overbelasting van het elektriciteitsnet

Bureau Energieprojecten
 inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c

Zwijndrecht, 20 juni 2023

Geachte heer, mevrouw,

Graag reageer ik op het voornemen tot de aanleg van een hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg - Krimpen of Crayestein. Ik begrijp daaruit dat de kans bestaat dat deze hoogspanningsleiding komt door of vlak langs [redacted]-Rijsoord-Heerjansdam-Zwijndrecht-Puttershoek-'s-Gravendeel-Drimmelen. Ik maak mij daar ernstig zorgen over.

In dit stadium is het erg moeilijk concreet en specifiek te reageren, omdat de verkenningsfase nog zo algemeen en weinig duidelijk is dat het de vraag is waarop exact gereageerd kan worden. Het opstellen van een NRD is op die basis dan ook eigenlijk niet goed mogelijk. Zolang je niet precies weet wat er komt, kun je ook moeilijk reageren op verdere plannen daarvoor. Nut en noodzaak lijken gegeven en voorondersteld, maar zie ik niet aangetoond.

In elk geval is wel duidelijk dat dit project enorme gevolgen zal hebben voor het landschap. De hoogspanningsleidingen tasten dat, in deze regio al zeer schaarse, landschap vergaand en ontoelaatbaar aan. Daarbij is dan de vraag waarom, naar het lijkt al bij voorbaat, niet wordt gekozen voor ondergrondse varianten. Ook mijn (directe) leefomgeving is in het geding. De werkzaamheden tasten de natuur, het uitzicht en mijn omgeving aan. Ook de straling van de leidingen zal blijvende impact hebben. In dat kader maak ik mij grote zorgen over mogelijke gevolgen op en voor mijn gezondheid. Gelet op de negatieve effecten in tal van opzichten is het voor mij de vraag of dit project wel haalbaar en reëel uitvoerbaar is in de genoemde corridor. Ook nut en noodzaak staan voor mij niet vast.

Ik ben zeker niet tegen een energietransitie, maar de vraag is of deze realisatie daarvan, onder andere gelet op de ingrijpende aard, vergaande omvang en grote negatieve gevolgen daarvan wel past bij de schaal van het gebied. Er is hier bovendien al zo weinig ruimte voor natuur en recreatie dat de vraag rijst of het hier (bovengronds) faciliteren van energie wel in goede balans staat tot verdere vergaande ingrepen in landschap, gezondheid, natuur en recreatie.

In tijden van dreigende internationale onzekerheden en geopolitieke ontwikkelingen is het bovendien de vraag hoe ons land in het algemeen en onze regio onder de rook van Rotterdam in het bijzonder, tegen aanvallen op voorgenomen systemen bestand zijn. Ook dat zou pleiten voor - als het dan toch moet - ondergrondse aanleg.

Tenslotte zullen bij de keuze voor deze corridor de aanleg- en onderhoudskosten aanmerkelijk hoger uitkomen dan bij de andere tracé's. Dit tracé is een van de langste en kent veel zeer (technisch en constructief) moeilijke en dus duur te overbruggen en te onderhouden delen. Kosten die vertaald zullen worden in hogere energietarieven voor burgers en bedrijven dan nodig. De keuze voor een makkelijker en korter tracé is daarom veruit te prefereren.

Vertrouwend hiermee aan een verstandige besluitvorming te hebben bijgedragen, verblijf ik

[redacted],
 [redacted]
 [redacted]
 [redacted]

Verzonden: 6/20/2023 1:34:12 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zeker op andere plaatsen waar geen huizen staan.

Zoals al eerder aangegeven d'r biesbos bv

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Het is nooit 100 procent bewezen dat het schadelijk is voor mensen maar ze moeten wel hun huizen uit

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zowiezo wat ik net heb ingevuld...

Alles is beschermd, bossen natuur en dieren...

Wanneer gebeurt het dat wij beschermd worden??

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Geen idee

Verzonden: 6/20/2023 2:31:42 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

JAZEKER, als het de optie over Nieuw-Lekkerland wordt is dit NIET goed voor de gezondheid van de bewoners die dan onder de spanningsboog masten en draden wonen. Die worden ziek door straling.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Een andere route. NIET over Nieuw-Lekkerland

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Gezondheid van de bewoners staat voorop

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Geen

Verzonden: 6/20/2023 2:42:08 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ja

Verzonden: 6/20/2023 3:13:13 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, de beste optie zou zijn corridor 6, want hier loopt al een traject, dus deze hoeft alleen maar uitgebreid te worden.

Een ander idee zou zijn om ondergrondse kabels te gebruiken, zoals in Duitsland bijvoorbeeld al wordt gedaan.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja, corridor 8 is GEEN optie, want het is een heel lang traject, dat niet alleen schadelijk is voor flora en fauna, maar ook voor kinderen en volwassenen die daar wonen.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De gezondheidseffecten voor mens en dier bij een lang traject als corridor 8.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

In het geval van corridor 8 gaat het deels over de Donk, wat een plek vol historie is en niet zomaar aangetast mag en kan worden.

Verzonden: 6/20/2023 4:53:59 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Gezocht moet worden naar de minst belastende route voor mens, dier en natuur.

Een voor de hand liggende route is corridor 6 die goeddeels langs een al bestaande route loopt.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De route via corridor 8 is zeer belastend vanwege langste route van 35km en zeer hoge masten van meer dan 160m. Zelfs vlak naast dergelijke hoge masten is de overlast voor mens, dier en natuur letterlijk ziekmakend.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Heb in 2017 gebruik gemaakt van uitkoopregeling, Baanhoek (269) Sliedrecht. Woonde daar recht onder 380kV leiding. Ben blij na vele jaren verlost te zijn van die overlast en zit niet te wachten op opnieuw uitkoop procedure en word al misselijk van het idee om weer in de buurt van hoogspanningskabels/-masten te moeten wonen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

De verregaande invloed van hoogspanningsmasten in corridor 8 op het welzijn en gezondheid van bewoners is zo groot dat voor de minst belastende route moet worden gekozen. En met de negatieve ervaringen van bestaande bovengrondse leidingen zou naar totaal andere opties gezocht moeten worden.

Verzonden: 6/20/2023 5:32:31 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Of het mogelijk is om de masten niet boven woningen te laten lopen

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Neen

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Het langdurige effect op de mensen die onder de masten wonen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Probeer niet over dorpen/steden te gaan

Verzonden: 6/20/2023 5:34:34 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Een route die niet direct over een druk bewoont gebied loopt

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Nee

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Het langdurige effect op de mensheid van een hoogspanningskabel boven je woning

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Dorpen en steden proberen mis te houden

Verzonden: 6/20/2023 7:40:42 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Uiteraard moeten alternatieven onderzocht worden.

Eerst gaan ze hier in het dorp mensen uit kopen omdat er lichtmasten boven de woningen lopen. Om vervolgens nog meer masten en leidingen opnieuw over huizen te gaan plaatsen. Beetje vreemd!!!

Zoek er een andere plek/oplossing voor. Bv onder de grond.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Wat hebben de extra masten voor effect op bv alle water vogels hier

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zoek eerst eens uit wat de stralingen met onze gezondheid doet

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 6/20/2023 7:49:02 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Spanningsmasten door het weiland gebied plaatsen en niet over dorpen heen!!! Genoeg weilanden in de omgeving van molenlanden. Veel veiliger

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Nee

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Nee

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Kinderen gaan er in een woonwijk inkrimpen, maar als er iets kapot gaat veelste gevaarlijk in een bewoond gedeelte en is genoeg plaats in de weilanden waar het veel veiliger is

Verzonden: 6/20/2023 7:49:30 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ik werk en woon in gebied corridor 10. Ik coach in de natuur onder andere in mijn tuin en ben reiki behandelaar en teacher. Ik pleit er voor om een verbreding dan wel dubbelingen van de bestaande netwerk te gebruiken(corridor 5 en 7) Indien de hoogspanning over mijn tuin heen loopt kan ik mijn werk niet uitvoeren. Want het is een belemmering in mijn werk als coach, buitenmasseur en reikibehandeling. De hoogspanning verstoord de energie.

Een ander oplossing zou kunnen zijn dat grote terugenergieleveraars een batterijopslag krijgen. Dan heb je ook geen overbelasting van het net

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De Donk is een beschermd natuurgebied. Deze zou niet geraakt mogen worden

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De mensen van de woningen moeten een compensatie krijgen omdat je huis veel minder waard is en ik zou willen verhuizen omdat ik gevoelig ben voor straling. Ik krijg er meteen migraine hoofdpijn van. Dat krijg ik al als ik naar de Aldi ga in Nieuw Lekkerland.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Het woongenot gaat achteruit. Daarom pleit ik ervoor om de huidige te verbieden. Zeg maar twee naast elkaar.

Verzonden: 6/20/2023 7:51:10 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Eigenlijk vind ik dat er geen enkele extra hoogspanningsmast of iets moet komen. Maar ik denk dat ik dan al te laat ben. En als het er dan toch van moet komen, dan vind ik dat het niet boven/door Nieuw Lekkerland mag gaan. Daar zijn reeds tientallen huishoudens al het dupe geworden van uitkopen ivm het hebben van de kabels boven hen. En reeds worden er al kabels toegevoegd aan de huidige kabels. Moeten er dan nog meer kabels komen? Is het niet voldoende? Als er bij moet komen ga het dan maar ergens anders doen, wij zijn er klaar mee

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Vast wel, maar daar heb ik geen verstand van

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ook vast wel, maar ook dat gaat mn verstand te buiten

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Volgens mij niet en anders doen anderen dit wel

Verzonden: 6/20/2023 7:52:12 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Hoogspanningsmasten in de omgeving en boven mijn huis zit ik niet op te wachten. Voor de volksgezondheid is dit ook niet goed en in de molenwaard horen niet meer masten.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Het is niet goed voor de volksgezondheid, er is duidelijk dat het niet goed is aangezien er in de marslaan ook huizen onder de hoogspanningslijnen gesloopt moeten worden

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Veiligheid

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 6/20/2023 7:58:49 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, niet over dorpen of huizen

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Jazeker

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Gevaarlijk boven woongebied

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ja

Verzonden: 6/20/2023 8:04:36 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer:

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Alternatieven buiten de bebouwing. Niet over woonhuizen

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Nvt

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Gezondheid inwoners

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Gezondheid van de inwoners. Wat voor invloed heeft de HSV op onze gezondheid?

Verzonden: 6/20/2023 8:17:19 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

ja zeker er zijn vele mogelijkheden. of andere opties.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

het is een natuur gebied waar vele soorten (zeldzame) vogels en dieren komen en broedden in dit gebied. het is het enige natuurgebied van Zwijndrecht ,die al omringd word door industrie, rangeerterrein Kijfhoek en waar jaren geleden de schop al in ging voor de aanleg van de HSL Trace.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

gezondheid omwonende ,veiligheid ook op langer termijn.

de omgeving de natuur. ook electronica/wifi/internet wat niet of minder werkt. dit is voor omwonende maar ook de bedrijven in de buurt zullen hier hinder van ondervinden

de zeldzame dieren die hier aanwezig zijn, uilen, vleermuizen, reeen. alle soorten vogels.

En het is uiteraard geen gezicht om dit boven een natuurgebied te doen .het contrast is te groot .en naar mijn idee niet meer van deze tijd

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

ik weet niet wat hier mee bedoel word. ik heb alles waar ik aan moet denken als ik dit plan ziet beschreven

Verzonden: 6/20/2023 8:18:47 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja optie 5 en 7

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Wat de gevolgen zijn voor de natuur.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Nvt

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nvt

Verzonden: 6/20/2023 8:35:09 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Alle opties moeten onderzocht worden ipv wederom een lijn over ons dorp

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Huizen worden plat gegooid omdat mensen ziek ervan kunnen worden en we trekken gewoon een nieuwe lijn!

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Woon gebied

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

.

Verzonden: 6/20/2023 8:56:31 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

De hoeksewaard bestaat nog steeds uit natuur. Dieren vogels

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Het is niet gezond voor mens en dier dit is bekend

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Er bestaan al verschillende alternatieven. Ga voor zonne-energie

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

!!

Verzonden: 6/20/2023 9:26:19 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens:

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ik denk dat het voor alle partijen beter is om O veel mogelijk buiten het bewoonde gebied om te gaan

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Hoe zit het met de stikstof uitstoot tijdens de bouw van dit project? Wij als hard werkende boeren moeten in krimpen en soms zelfs stoppen en dit project zou dan wel door kunnen gaan?

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Het Nederlandse polderlandschap is iets om trots op zijn en hier horen niet nog meer hoogspanningskabels en masten bij.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ik wens geen hoogspanningsmast of hoogspanningskabels over onze veehouderij te krijgen. Wegens geluidsoverlast gezondheid bezwaren maar zeker ook horizonvervuiling. Je kunt het toch verkopen...

Kopen koeien in de wei onder een hoogspanningskabel

Verzonden: 6/20/2023 9:34:13 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: Mede namens 6 inwonenden/gezinsleden

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, er dient in onze ogen gezocht te worden naar een oplossing die de huidige woonbestemming niet beperkt.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De invloed van de masten op de naastgelegen boerderijen/veehouders.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Die kan ik zo snel niet noemen maar daarom worden wij graag breder geïnformeerd over dit plan

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ik maak me ernstig zorgen over de waarde van onze woning en gronden.

Verzonden: 6/20/2023 9:37:31 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Nee hele project afblazen risico's zijn te groot

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Nee hele project afblazen risico's zijn te groot

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Nee hele project afblazen risico's zijn te groot

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Onvoldoende duidelijk wat de route word en welke risico's genomen worden

Verzonden: 6/20/2023 10:00:48 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Wat dachten jullie van ondergronds .

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Straling

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

...

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

....

Verzonden: 6/21/2023 6:54:05 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, dit ik veel te belastend voor de omgeving. Wij zijn juist een van de laatste pareltjes van West NL

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ik mis de lange termijn nog een beetje. Deze is erg kort door de bocht. Zal graag ook wat meer negatieve scenario's door kritische weten schappers naast de huidige willen zien. Dit komt over naar zoeken naar iemand die meepraat

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Alternatieve routes niet door molenlanden. Of ondergronds

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ja wat als er een harde nee vanuit bewoners komt. Ik zal graag een referendum willen voor zoiets belangrijks en onomkeerbaars.

Verzonden: 6/21/2023 8:24:12 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED] G

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Jazeker: corridor 6 en dan het laatste stukje langs de Merwede: zie tekening in de bijlage.

95386833_9092264_Corridor6aangepastlangsideMerwede.docx

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Alle milieu effecten meenemen

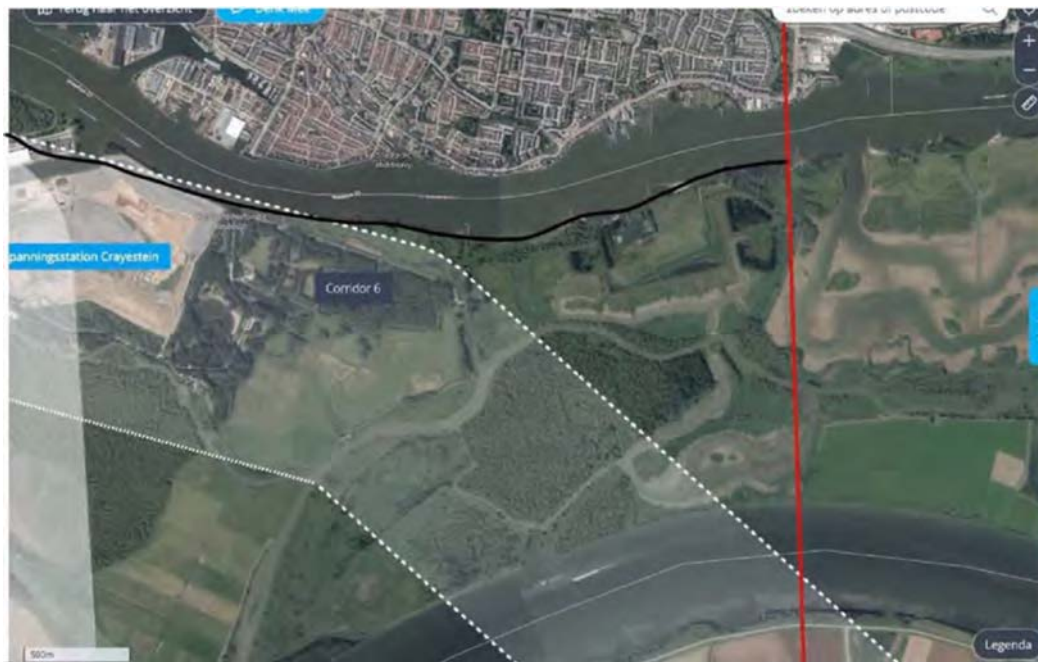
Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Huidige bewoners die reeds een Hoogspanningskabel boven hun woning en/of bedrijf hebben: zoals [REDACTED]. En de reeds ervaren problemen daarmee.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Alle langere trace; dus die NIET naar Crayestein gaan maar naar Krimpen ad IJssel zijn niet logisch.

Wat ligt er ten westen van corridor 1? Staat daar de hoogspanningskabel in de buurt van Rotterdam. Daar vandaan naar Dordrecht is natuurlijk ook nog een optie.

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Verzonden: 6/21/2023 10:41:54 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Plaats het bij een bestaande verbinding. NL wordt al volgezet met windmolens, dus hou dit zo beperkt mogelijk.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Plaats het bij een bestaande verbinding. NL wordt al volgezet met windmolens, dus hou dit zo beperkt mogelijk.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Plaats het bij een bestaande verbinding. NL wordt al volgezet met windmolens, dus hou dit zo beperkt mogelijk.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Plaats het bij een bestaande verbinding. NL wordt al volgezet met windmolens, dus hou dit zo beperkt mogelijk.

Verzonden: 6/21/2023 11:01:39 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja; de laat route lopen langs corridor 6. Die kan doorlopen tt aan de Merwede waarna nog maar een kleine afstand overbrugt moet worden naar station Crayestein. Kortere route en dus minder schade voor mens, flora en fauna.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Deze corridor is zeer onwenselijk, het is een bijzonder lange corridor die heel veel impact heeft op het landschap. Mens en dier hebben last van de hoogspanningsmasten er is meer dan voldoende bewijs dat de impact schadelijk is op de gezondheid. Onderzocht moet worden hoe ernstig dit kan zijn voor mens en dier op dit specifieke stuk voordat de plannen geaccepteerd kunnen worden. Onderzocht kan ook worden of er onder de grond kabels aangelegd kunnen worden.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Impact landschapsvervuiling, effect op mens flora en fauna.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Corridor 8 is onwenselijk omdat het door een schitterend natuurgebied loopt waaronder de Donk. Dit is niet voor niks een natura 2000 gebied maar representeert ook een grote historische en archeologische waarde. Het is niet de bedoeling dat we dit voor de toekomst verkwanselen.

Verzonden: 6/21/2023 1:43:05 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, hoe wordt dit probleem in andere landen opgelost? En is er langs bestaande route niets te bedenken?

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Schade aan de gezondheid en polder.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Kabels door de grond ? Of zoek naar innovatie

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Corridor 8 gaat over woningen, rijksmonumenten en over natuurgebieden wat uiterst onwenselijk is!

Verzonden: 6/21/2023 2:53:10 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

zie bijlage

95394894_9094450_HSV.docx

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

zie bijlage hiervoor

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

zie bijlage hiervoor

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

zie bijlage hiervoor

Bureau Energieprojecten

Inspraakpunt HSV Geertruidenberg-Krimpen a/d IJssel of Crayestein

Postbus 111

9200 AC Drachten

Betreft: zienswijze HSV Geertruidenberg-Krimpen a/d IJssel of Crayestein

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij reageren wij op bovengenoemd onderwerp.

1. Voor zover deze reactie niet op het juiste bureau/bij de juiste afdeling belandt, is het beleefde verzoek deze naar de juiste afdeling door te zenden. U gelieve ons een bevestiging van ontvangst te sturen, waarvoor hartelijk dank.
2. Het bovenstaande onderwerp is genoemd in Het Kontakt. Echter, die publicatie voldoet niet aan de daaraan te stellen normen. We kunnen daaruit niet/onvoldoende afleiden of er mogelijk een HSV in onze omgeving komt en waar dan wel precies. Overigens zijn ook vele anderen in ons dorp niet op de hoogte van de mogelijke komst van een HSV in de nabije omgeving. De procedure die u volgt, is derhalve ongeldig. Om een behoorlijk verlopende zienswijze te realiseren, dient u alle betrokkenen, die in de omgeving van een mogelijke corridor wonen, per brief te informeren en aan te geven ter hoogte van welke adressen een HSV mogelijk komt te lopen. Wij zien uw brief graag tegemoet.
3. Voor zover er in de meer of minder nabije omgeving van onze woning aan de Gijbelandsedijk 39 te Brandwijk een mogelijke corridor gepland staat, brengen we reeds nu onder uw aandacht dat dit niet kan worden geaccepteerd om de volgende redenen:
  - de negatieve effecten op onze gezondheid zijn onacceptabel. Stralingseffecten, effecten van magnetische velden, effecten op het gehoor en psychisch/mentaal welbevinden zijn bekend.
  - De negatieve effecten op de waarde van monumentale boerderijen zoals de boerderij waarin wij wonen (Rijksmonument) zijn onacceptabel. De waardedaling van onze woning/boerderij is onacceptabel.
  - De negatieve effecten op het milieu en het karakteristieke landschap hier zijn onacceptabel (ontsiering van het ongerepte karakteristieke landschap, horizon vervuiling, unieke vogels die hier neergestreken zijn).
  - Blijkbaar kunt u kiezen voor de route Geertruidenberg/Crayestein. Wij verzoeken u met klem die route te nemen, aannemend dat dit gebied waar wij wonen dan niet te maken krijgt met een HSV, en onze belangen niet geschaad zullen worden.

Wij behouden ons het recht voor hier later verder op in te gaan c.q. e.e.a. aan te vullen voor zover nodig.

Hoogachtend,

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

Verzonden: 6/21/2023 5:29:43 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: |

Straat: [REDACTED]

Huisnummer:

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

wij wonen tussen 2 lichtmasten in zit niet te wachten op nog eentje in de buurt

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

geen mening

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

geen mening

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

geen mening

Verzonden: 6/21/2023 8:59:58 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie: B&B Op de Terp

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

mijn inziens zou ondergronds beter zijn dan in masten bovengronds i.v.m. straling en horizon vervuiling

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

nadelige effecten op de natura 2000 gebieden

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

eventuele waarde vermindering van naburige woningen en bedrijven

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

geen mening

Verzonden: 6/22/2023 1:23:54 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

....

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

....

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Absoluut,

Een 3de mast in Nieuw-Lekkerland is echt te belachelijk voor woorden en daar moet helemaal niet over nagedacht worden om die eventueel te plaatsen.

Het is al erg genoeg dat er 2 masten dichtbij elkaar staan in een wijk met 100 gezinnen? En dan wordt hij nog verzwaard ook?

Mededelingen over info avonden gebeurt allemaal in een lokaal krantje die weinig mensen leest.. stuur een brief naar iedereen zodat je mensen bereikt. Maar dat zou op te veel weerstand stuiten. Maar het kan blijkbaar wel achteraf door TenneT gestuurd worden huis aan huis als ze niks meer te vrezzen hebben door chocola te sturen.

Een politiek spelletje. Bah

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

....

Verzonden: 6/22/2023 6:29:35 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

De nadruk moet liggen op het onderzoeken van een nieuwe hoogspanningsverbinding tussen de hoogspanningsstations Geertruidenberg en Crayestein. Deze optie gaat niet over bewoond gebied en is in lengte veel korter. Corridor 3 zou meer naar het westen getrokken kunnen worden waardoor de Biesbosch gemeden wordt.

Keuze voor een verbinding tussen Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel zal een stortvloed aan bezwaren tot gevolg. Want het gezondheidsrisico, woongenot, waardevermindering woningen/bedrijven voor omwonenden mag en kan niet gebagatelliseerd worden.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Bij onderzoekalternatief 'corridor 7' wordt de concentratie van hoogspanningsleidingen met name bij Nieuw-Lekkerland zeer groot. Naast de reeds bestaande hoogspanningsleidingen zou er dan namelijk nog een derde traject bijkomen. Dit geeft een enorme belasting voor het dorp in combinatie met nog meer gezondheidsrisico's. Het RVIM zou hier een onderzoek naar moeten doen (leefmilieu, gezondheidsrisico) in combinatie met een soortgelijk onderzoek voor de andere alternatieven.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Het RVIM moet voor elk onderzoekstraject de gezondheidsrisico's voor omwonenden in beeld brengen en hoeveel omwonenden dit betreft. Verder een detailonderzoek naar de waardevermindering van de huizen en bedrijven in de omgeving van de trajecten.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Hierboven al benoemd.

Verzonden: 6/22/2023 7:25:42 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Alternative zat over de Biesbosch door Alblasserdam, streefkerk door het molen gebied zat op Lekkerland staan er al zat dus hou je bende maar in je eigen achtertuin.🤬🤬😡😡

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Rot op met je milieu zolang er schepen de haven van Rotterdam binnen varen die per jaar zo veel gif uitstoten als alle auto's op aard dan hoeven de burgers niet veel te laten.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Lekkerland ligt in natura 2000 gebied of tel dit nu ineens niet meer?

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 6/22/2023 7:46:01 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, namelijk langs een bestaand tracé, dat is corridor 6. Deze kan verder doorlopen tot aan de Merwede. Dan hoeft er nog maar een klein stukje te worden aangelegd wat nieuw is, naar station Crayestein. Deze route is één van de goedkoopste, weinig impact op de natuur, huizen en mensen en ook redelijk kort.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja, je moet niet over huizen en mensen heen willen gaan zoals Corridor 8. De starten in Nieuw Lekkerland waar een mast overheen loopt worden niet voor niets ontruimd.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Uiteraard. Kabels horen onder de grond, masten zetten is niet meer van deze tijd.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Corridor 8 zou over een Natura 2000 gebied gaan (De Donk), dat lijkt me niet wenselijk

Verzonden: 6/23/2023 8:43:38 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens:

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Wij willen niet dat het Tracé dichtbij of over onze gebouwen en huizen gaan lopen i.v.m. gezondheid. Het beste Tracé is daarom ook door het natuurgebied via de brabantse Biesbos, de Otterpolder de Merwelanden in en zo naar station Crayenstein.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

geen idee

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Wij hebben als landbouw veel last van de masten met onze GPS-systemen die hierdoor uitvallen. Tevens ondervinden wij veel hinder van de masten bij de werkzaamheden op de landbouwpercelen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Wij willen niet dat het Tracé dichtbij of over onze gebouwen en huizen gaan lopen i.v.m. gezondheid. Het beste Tracé is daarom ook door het natuurgebied via de brabantse Biesbos, de Otterpolder de Merwelanden in en zo naar station Crayenstein.

Verzonden: 6/23/2023 11:47:04 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]
[REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, via corridor 6, die is grotendeels al bestaand en tevens is er ondergronds ook veel mogelijk tegenwoordig, zodat de overlast en aantasting van milieu, polders, natuur, historie en waardevermindering aan panden dan zo klein mogelijk kan worden gehouden.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja, corridor 8 is zeer onwenselijk. Dit is nog vrijwel de enige polder die nog niet verpest wordt door masten of windmolens.

Laten we nog een stukje originele polders in ere houden. Hier zijn nog vele unieke planten- en diersoorten te vinden, de magnetische velden zullen in deze nog ongerepte polder grote gevolgen hebben voor mens en dier.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja, corridor 8 is zeer onwenselijk, niet alleen voor het milieu, de planten, de dieren, maar ook voor de diverse Rijksmonumenten die dan onder de masten komen te liggen. Tevens is er dan ook zeker sprake van waardevermindering van de prachtige panden, die in dat gebied staan.

Dit zal waarschijnlijk tot rechtszaken leiden, met alle ellende van dien.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Corridor 8 zou niet alleen bij Molenaarsgraaf de natuur en leefbaarheid verpesten, ook bij andere natuurgebieden zoals bijvoorbeeld Den Donk.

Er zal daarmee grote schade aangebracht worden aan natuur en historische waarde.

Dat kleine beetje natuur en historische waarden, dat er nog is in dit land laat dat svp behouden blijven. Voor nu en voor de toekomst, zodat ook de generaties na ons nog kunnen genieten van ongerepte polders, natuur en historische pracht. Zoveel monumentale boerderijen vind je nergens op zo'n kleine locatie. Dit kan en mag gewoon niet verpest worden.

Verzonden: 6/23/2023 12:33:31 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer:

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Wat ons betreft zijn er al te veel alternatieven, waarvan er een aantal sowieso direct kunnen worden geschrapt. Rijksbeleid zegt immers: Het heeft de voorkeur om nieuwe verbindingen te combineren met bestaande. Beperk je tot deze en bekijk dan welke de minste impact heeft op de omgeving. Hoe minder meters, hoe minder er overhoop gehaald hoeft te worden. Dus kies de kortste route die zal bovendien naar verwachting ook het minst kosten. Hiermee kan er direct een streep door de routes naar Krimpen. De (kortste en gecombineerde) routes Geertruidenberg-Crayenstein, Corridor 5 en 6 liggen dan het meest voor de hand. Mocht de Biesbos vanwege NNN en Europa roet in het eten gooien, ga er dan omheen (corridor 2) en tak zo snel mogelijk weer aan op de bestaande hoogspanningsroutes die er nu al zijn, onder Lage Zwaluwe en onder Dordrecht, om de impact op de omgeving zo klein mogelijk te houden. Mocht de keus toch vallen op de lange route naar Krimpen, kies dan voor Corridor 1. Hier staat het immers al vol met bedrijven, hoogbouw en infrastructuur. Mijd de Alblasserwaard waar de impact op het landschap onevenredig groot is. Mocht het daar toch op uitdraaien, kies dan voor corridor 7, in combinatie met de betaande hoogspanningsleidingen. Als Nieuw Lekkerland een probleem vormt, ga daar dan omheen met het eerste deel van corridor 9, maar tak zo snel mogelijk weer aan op corridor 7, zodat de oostelijke Alblasserwaard open blijft en de Donk, Donkse Laagten en de Boezem buiten schot blijven.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Impact op landschap en gezondheid voor mens en dier zouden de hoogste prioriteit moeten hebben.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Er wordt ons inziens te gemakkelijk afgestapt van een ondergrondse oplossing. Er lopen vele kabels ondergronds of over de zeebodem. In andere landen wordt dit wel toegepast. Er komen steeds meer technieken beschikbaar die dit wellicht toch goed mogelijk maken. Doe daar gedegen onderzoek naar en houd niet persé vast aan tradities. Daarnaast leven we in onzekere, minder veilige tijden. Hoogspanningmasten zijn wat dat betreft juist erg kwetsbaar voor drone en raket aanvallen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Samenvattend:

Bekijk alle opties, dus ook ondergronds.

Combineer de nieuwe hoogspanningsroute met de bestaande.

Kies voor de kortste route: Geertruidenberg-Crayenstein

Indien dit, om wat voor reden dan ook, niet gaat/niet mag, combineer de langere route(s) dan alsnog zo veel mogelijk met bestaande.

Mijd de open Alblasserwaard, corridor 8,9 en 10 zijn no go!

Verzonden: 6/23/2023 12:42:10 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

[REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja. Corridor 7 is grotendeels identiek aan corridor 6, echter corridor 7 is ongeveer 2 keer zo lang én gaat over bewoond gebied. Corridor 6 heeft bovendien veel minder impact op het milieu en omwonenden.

Er is te beperkt onderzoek gedaan naar aanleg van kabels ondergronds. Plaatsing van nieuwe hoogspanningsmasten is echt niet meer van deze tijd.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Schade voor de gezondheid: De Gezondheidsraad ziet aanwijzingen voor een verband tussen blootstelling aan magneetvelden in de buurt van bovengrondse hoogspanningslijnen bij kinderen en volwassenen en hersentumoren bij kinderen (bron: website RIVM april 2023). De Rijksoverheid adviseert daarom gemeenten en netbeheerders om uit voorzorgbeleid geen nieuwe hoogspanningslijnen aan te leggen in de buurt van woningen. Corridors 7 en 9 lopen deels over woonwijken en bestaande lintbebouwingen.

Schade voor de dieren: In de Alblasserwaard komen, naast de koeien, geiten en schapen ook bijzondere dier- en plantensoorten. Daarnaast zijn er tienduizenden weide- en trekvogels in de Alblasserwaard.

De Alblasserwaard is al ernstig belast met de uitstoot van gevaarlijke stoffen zoals PFOA, PFAS en GENX door Dupont. Maak onze waard en de mensen en dieren die hier leven, niet nog zieker met deze hoogspanningsmasten.

Deze tracé's zijn op dit punt al zwaar belast door meerdere 380kV-verbindingen tussen station Geertruidenberg en station Krimpen a/d IJssel.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De nieuwe, vanwege de onnodig langere routes, onnodige masten blijven nog tientallen jaren in het polderlandschap staan. Daarom dienen varianten zoveel mogelijk te worden aangelegd in gebieden waar er minder hinder van wordt ondervonden. Behalve Natura 2000 gebied raken de corridors ook delen van groot historisch en archeologisch belang met een aantal monumenten.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Onnodig hoge kosten met corridor 7 en 9 (er is immers een goed, goedkoper alternatief): Corridor 7 is grotendeels identiek aan corridor 6, echter corridor 7 is ongeveer 2 keer zo lang én gaat over bewoond gebied. Corridor 6 heeft bovendien veel minder impact op het milieu en omwonenden.

Georganiseerde weerstand: De bewoners van zowel de Heulenslag als de Abbekesdoel zijn verenigd in een buurtvereniging en zullen alle beschikbare middelen inzetten om deze tracé's te voorkomen; met alle hieraan verbonden vertragingen en kosten van dien.

Verzonden: 6/23/2023 3:02:26 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ik wil graag reageren via bijgaande brief.

95436658_9103992_brief_[REDACTED]_molencomplex_23062023.pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie brief

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie brief

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie brief

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Aan:
Projectteam Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein

[REDACTED]
Streefkerk, 23 juni 2023

Betreft: Bescherming van het molencomplex bij Streefkerk tegen mogelijke hoogspanningsinfrastructuur

Geachte heer/mevrouw,

Ik schrijf u als belanghebbenden en liefhebber van het molencomplex bij Streefkerk, bestaande uit vijf traditionele windmolens. Het aanwijzen van het beschermde molencomplex als mogelijke corridor (optie 8 en 9) voor hoogspanningsinfrastructuur, baart mij grote zorgen. Met deze brief wil ik uw aandacht vestigen op de cruciale waarde van dit historische en culturele erfgoed, alsmede de bescherming van de bijbehorende molenbiotoop.

Het molencomplex bij Streefkerk is van onschatbare historische waarde en heeft een aanzienlijke culturele betekenis. Deze molens zijn erkend als rijksmonumenten en het molencomplex bestaat bijzonder genoeg al sinds de vroege 16e eeuw. Deze molens zijn daarmee belangrijke symbolen van ons verleden en dragen bij aan het behoud van ons erfgoed.

In de Visie Ruimte en Mobiliteit, paragraaf 3.5 Molen- en landgoedbiotopen, en de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening, § 7.3.19 Traditionele windmolens, wordt expliciet benadrukt dat molens een kenmerkende combinatie vormen van cultuurhistorie, natuur en landschap.

[REDACTED]

Volgens de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening, § 7.3.19 Traditionele windmolens, worden molenbiotopen erkend als planologische beschermingszones. Het beleid is gericht op het behoud van de ensemblewaarde van de molens en hun omgeving. Mensen komen uit binnen- en buitenland om de zonsopkomst bij de Streefkerkse molens te fotograferen, filmen en schilderen.

Het is in deze tijd van verdozing van ons prachtige Hollandse landschap van essentieel belang dat we dit unieke Nederlandse erfgoed voldoende beschermen voor toekomstige generaties. Het voorstel van Tennet om mogelijk hoogspanningsinfrastructuur door het molencomplex te laten lopen, zou overduidelijk een ernstige aantasting betekenen van de visuele integriteit van deze historische locatie.

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

De Kleine Tiendweg geschied [REDACTED] 19e eeuw

Het behoud van de molenbiotoop is van groot belang om te zorgen van de context waarin de molens functioneren. Door hoogspanningsmasten in dit gebied te plaatsen, zouden we afbreuk doen aan de historische beleving en de uniek Nederlandse sfeer die het gebied rond het molencomplex uitstraalt. Daarnaast zou dit afbreuk kunnen doen aan de esthetische waarde van de molens zelf, die juist afhankelijk zijn van hun vrije en open omgeving; hoogspanningsmasten zijn immers aanzienlijke bouwwerken die aanzienlijke visuele obstructies zullen veroorzaken.

Als rijksmonumenten en bijzonder Nederlands erfgoed verdienen deze windmolens speciale bescherming en respect. Het is van cruciaal belang dat we geen onomkeerbare beslissingen nemen die afbreuk doen aan hun historische en culturele waarde. Ik kan mij geen ruimtelijke inpassing indenken waarbij hoogspanningsinfrastructuur de unieke kwaliteiten van het molencomplex en omliggende biotoop onaangetaast laat.

Binnen onze lokale gemeenschap is geschokt gereageerd op de aanwijzing van juist deze locatie voor een mogelijke corridor(s). Ik heb nog niet diepgaand kunnen onderzoeken of de bouw van hoogspanningsinfrastructuur dwars door de beschermde molenbiotoop überhaupt juridisch mogelijk is, maar verzoek u bij deze al in de onderzoeksfase dringend om corridors 8 en 9 uit te sluiten en alternatieve locaties te onderzoeken die de integriteit van dit historische erfgoed niet in gevaar brengen.

Ik vertrouw erop dat u deze kwestie serieus zult nemen en zorg zult dragen voor het behoud van het molencomplex bij Streefkerk en de bijbehorende molenbiotoop. Het is ook uw erfgoed.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Verzonden: 6/23/2023 4:20:27 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Corridor 6 of het aanleggen ondergronds want hoogspanningsmasten zijn echt niet meer van deze tijd

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Aangezien er al een mast loopt is een extra mast erbij een dubbele belasting voor het milieu en de gezondheid van mens en dier.

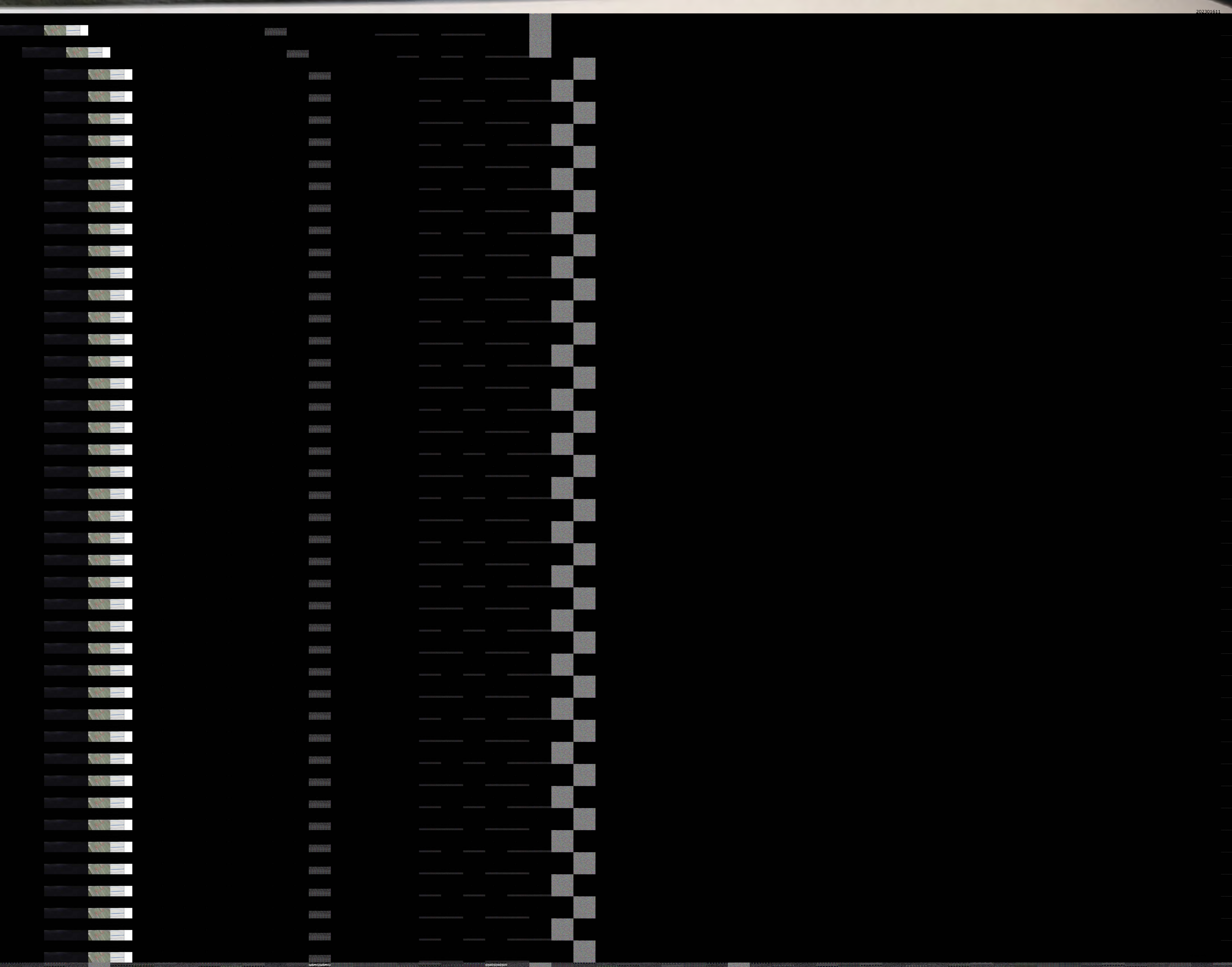
Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Corridor 7 schrappen en Corridor 6 nader onderzoeken en deels omleggen en aansluiten op de bestaande hoogspanningsmast.

95438085_9104549_20230623_161850.jpg

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

De kortste route is naar Crayenstein en is daarmee het minst belastbaar voor mens, dier en milieu.

Verzonden: 6/23/2023 5:28:06 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Er moeten zeker andere andere alternatieven worden onderzocht. Ga over de Biesb8sch ipv bewoond gebied.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Nee

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zo min mogelijk over bewoond gebied heb gaan. Dit levert gezondheidsproblemen op voor mensen die er wonen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 6/23/2023 5:33:11 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Graag een alternatief traject wat niet over woonhuizen loopt

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Het welzijn van de mensen die onder de kabels wonen

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De wensen van de bewoners die in het traject wonen

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 6/23/2023 8:50:39 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Bij deze dienen wij bezwaar in tegen de corridors 7 8 en 9.

Dit traject loopt over veel huizen en door een mooi natuurgebied.

Achter ons staan al genoeg hoogspanningsmasten.

Deze leidingen zijn slecht voor de gezondheid en voor de natuur.

De route kan veel beter langs de Biesbosch lopen.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Absoluut.

Deze leidingen is schadelijke voor de natuur

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Andere route voorstellen

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nvt

Verzonden: 6/23/2023 8:55:53 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ondergrondse kabels passen veel beter bij deze tijd, dan nog een nieuwe bovengrondse verbinding door onze mooie Alblasserwaard.

Met name teken ik bezwaar aan tegen Corridor 8 en 9. Op zeer korte afstand van mijn woning en recreatieverblijf in Bleskensgraaf 2 mastenlijnen is voor mij volledig onaanvaardbaar

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

geen mening

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

geen mening

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

geen mening

Verzonden: 6/24/2023 1:55:43 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

[REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ondergronds. Geertruidenberg gaat over een paar jaar dicht. Zinloze actie dit naar mijn inzien.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Schade op mens en dier. Veel overvliegende ganzen en zwanen hier. Die vliegen zichzelf dood tegen de kabels. Ook veel vleermuizen in Ridderkerk

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Gezondheid en horizonvervuiling.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Waarde derving van woningen

Verzonden: 6/24/2023 5:03:49 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

JA: onderdegrond, onder de grond, onder de grond !!!!!Neem eindelijk een voorbeeld aan het buitenland

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

U geeft een algemene opsomming van de milieu effecten; dat zijn er vele. Als u daar , als overheid met uw beschermende taak echt werk van zou maken , dan hield u er onmiddellijk mee op !

Daarom : TERUG NAAR VORIG ANTWOORD ; onder de grond, dat is uw enige kans om ons gezond te houden.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De huidige hoogspanningsverbindingen die er al staan, dus onder de grond. NOGMAALS!!

De vergoeding voor ziekten van heel jonge en heel oude mensen gaan u / ons zeker zoveel geld kosten als ONDER DE GROND.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Van reikwijdte gesproken : hoe kan er gedacht worden aan een traject dat twee maal zo lang is? Denk aan mogelijkheid VIJF en /of ZES: daar hoeft maar weinig onder de grond, begrijpt U? ONDER DE GROND, dat zeg ik.....

Verzonden: 6/24/2023 8:16:07 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer:

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

ondergronds

gelijkstroom

zie verder de bijlage

95445070_9107181_Bemerkingen_400kV_lijn_tussen_Geertruidenberg_en_Crayestein_of_krimpe
n_ad_IJssel__eigen_inbreng.docx

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

die zijn allemaal bekend bij het rivm.

zie verder de bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

zie de bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

zie de bijlage

https://fd7.formdesk.com/RVO_Bureau_Energieprojecten/HSV_380kV_G_K_C_c-NRD/?get=1&sidn=f474934e869f4585bd114c0b576546ac zienswijzeformulier

Aan: Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c
Postbus 111
9200 AC Drachten

Van:

Namens: de werkgroep Lucht & Geluid ex wijkoverleg West van de gemeente Ridderkerk

Datum: 20230621

Betreft: Bemerkingen 400kV (voorheen380kV) lijn tussen Geertruidenberg en Crayestein of krimpen ad IJssel.

Goedendag,

Wij beseffen dat deze verbinding hard nodig wordt om de gewenste energietransitie in een vlot tempo te laten verlopen.

Echter is de beoogde opzet met bovengrondse lijnen niet meer van deze tijd. Overal op deze wereld worden ook de hoogspanningsleidingen ondergronds gelegd. Vaak in gelijkstroom.

Dit laatste lijkt voor veel bedrijven de toekomst te worden.

Het niet eens willen praten of zelfs maar nadenken over ondergronds is koopmansmentaliteit (goedkoop), gemakzucht (bekende techniek , en koudwatervrees (in Nederland nog weinig toegepast). U kunt ook uw licht opsteken in het buitenland, waar meer ervaring is met ondergronds en gelijkstroom netten. We hebben het hier niet over korte afstandsboringen van maximaal een kilometer, maar over volwassen tunnels onder kwetsbare natuur, waterwegen en bebouwing. Het Centrum Ondergronds Bouwen kan u hierin helpen <https://www.cob.nl/> . Wellicht helpt diep boren ook tegen de invloed van magneetvelden.

De bovengrond hebben we hard nodig om huizen te bouwen en te kunnen leven. Daarom moet er worden begonnen met het ondergronds uitvoeren van

verbindingen met spanningen boven de 220kV. Hiervoor ook graag de NOVI aanpassen aan de werkelijkheid.

Ondergronds neemt dan misschien meer ruimte in, maar als je de kabels diep legt kun je er gewoon ploegen en het land voor landbouw gebruiken. En verkleint de invloed van de magneetvelden.

Uit de reactienota blijkt; Wel volstaat een verbinding tussen Geertruidenberg en Crayestein om het knelpunt op te lossen. Het is dus niet mogelijk de nieuwe verbinding ergens anders aan te leggen dan tussen Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein."

Dan is doortrekken naar Krimpen niet nodig. Of gaat u er toch vanuit dat die lijn over een paar jaar toch nodig is? *"Een van de uitgangpunten is dat hoogspanningsstations Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel met elkaar worden verbonden met een nieuwe 380kV hoogspanningsverbinding. Dan is gelijk goed aanpakken beter."* Maar vertel dat dan ook!

Ook blijkt dat de meerderheid van de participanten wil dat alles ondergronds wordt aangelegd. Echter blijkt uit de officiële reacties dat men niet wil nadenken over iets anders: *"De nieuwe 380kV-verbinding wordt bovengronds aangelegd. Dit heeft o.a. te maken met nettechniek en leveringszekerheid. Hoogspanningsverbindingen van 380kV wisselstroom kunnen met de huidige stand van de techniek niet over langere afstand onder de grond worden gebracht."* Dat is geen democratie!

Ga eens goed kijken wat er nou echt kan. Want Tennet blijkt al jaren te experimenteren met ondergronds.

Tevens blijkt er tussen Frankrijk en Spanje een korte gelijkspanningslijn grotendeels ondergronds en in een tunnel te liggen. Ga daar eens uw licht opsteken. <https://www.inelfe.eu/en/projects/baixas-santa-llogaia>

In alle stukken wordt gesproken over de grote betrouwbaarheid van het net. *"RVM: De leveringszekerheid van het Nederlandse hoogspanningsnet wordt jaarlijks berekend is momenteel hoger 99,99%. Dit betreft niet specifiek de hoogspanningslijnen, maar het net in zijn geheel. Wat wel voor het grootste deel uit hoogspanningslijnen bestaat. De leveringszekerheid wordt onder andere bepaald door de betrouwbaarheid van de verschillende componenten in het hoogspanningsnet, maar ook bijvoorbeeld door noodzakelijk onderhoud."*

In het boek “Netten voor distributie van elektriciteit” is meer te vinden over betrouwbaarheid van netcomponenten: [Phase to Phase – Netten voor distributie van elektriciteit](#)”

Er is, ook in dat dikke boek, niet veel te vinden over de optredende problemen waar men zo bang voor is. Het boek gaat juist niet over 380kV, omdat dit zo zelden voorkomt. Ook de (amateur?)website <https://www.hoogspanningsnet.com/> geeft hierover geen uitsluitsel. Er is dus blijkbaar geen verschil aan te geven tussen welk soort verbinding nu echt grote problemen geeft bij storingen. Alleen dat opgraven lastig is.

Dus de aangehaalde redenen om alleen maar bovengronds te drammen zijn dus landschap vullende onzin.

Ook geeft u meermaals aan dat de effecten op mens en dier nog verder moeten worden onderzocht voor er antwoord gegeven kan worden op gezondheidsvraagstukken. Dat is onzin; die effecten zijn al bekend van de lijnen die de afgelopen honderd jaar gebouwd zijn. Daar is geen onderzoek meer nodig.

Hetzelfde geldt voor de antwoorden op masthoogten en de rekenafstand; die zijn vrij standaard dus kan er voor normale overspanningen gewoon worden aangegeven hoeveel die zijn.

U kunt die vinden op; <https://data.rivm.nl/apps/netkaart/>

Volgens het rivm belast u de lijnen met; *“voor geleiders met een spanning van 380 kV of 220 kV gaat de berekening uit van een belasting met 30% van de ontwerpbelasting.”* Waarom niet naar 100%? Voor enkel uitgevoerde lijnen. U koopt nu een auto met een motor van 2,5liter voor stadsritjes.

In de reactienota stelt u dat er milieueffecten moeten worden onderzocht. Waarom is er geen basisbestand met effecten? Er zijn genoeg lijnen, zowel boven- als ondergronds, om een groot deel van die effecten reeds te kennen. Niet opnieuw het wiel uitvinden.

In de notitie Reikwijdte en detailniveau stelt u dat;
Blz.16 Er veel energie transport nodig is tussen noord Duitsland en België.
Waarom moet de Nederlandse belastingbetaler dat oplossen? Laat zij dat lekker zelf doen, met een lange gelijkstroomlijn.

Ook blijkt dat een deel van de capaciteitsproblemen van Geertruidenberg uit België komen. Waarom moet de Nederlandse belastingbetaler dat oplossen?

Blz.17 Het gebruik van spoelen de leveringszekerheid aantast. Maar u geeft geen storingsfrequenties Dus is dat voor ons koffiedik kijken. Graag onderbouwen met duidelijke voorbeelden en controleerbare cijfers.

Blz.18 De onderbouwing om geen gelijkstroom te willen gebruiken is nogal vaag. Dus niet bruikbaar als argument. Ook al omdat de bovenwereld vol loopt met bebouwing, die ruimtelijk toch al weerstand oproept.

Blz.22 Er staan onder bestaande lijnen nu al veel woningen,. U bent de lijnen aan het verzwaren. Worden die mensen nu ook uitgekocht? Bijvoorbeeld in Lui Lekkerland lopen twee lijnen over veel bebouwing.

Blz.33 Onze voorkeur gaat uit naar de kortst mogelijke verbinding: doorgang 5. Dit geeft de minste overlast en is het goedkoopst.

Blz.44 De molentjes bij Nieuw Reijerwaard hebben voldoende tussenruimte om een lijn tussendoor te leggen. Ook de kassen kunnen geen belemmering zijn.

Blz.44 In tabel 4-1 heeft u zichzelf in de hoek geverfd; er is geen goede bovengronds verbinding mogelijk. Ook daarom de NOVI aanpassen aan de werkelijkheid.

Over doorgang1 hebben wij contact gehad met Tennet.

De bedoeling is de HSL spoorlijn te volgen naar de Kijfhoek en daar, naast de Develruiters, over te steken. Dan tussen de nummers 171 en 177 de Rijksstraatweg te kruisen.

Daarvandaan naar de Peterselieweg, en tussen de windmolens door naar de Basilicumweg.

De A15 oversteken en over de werf van Rijkswaterstaat naar de Schaapherderweg.

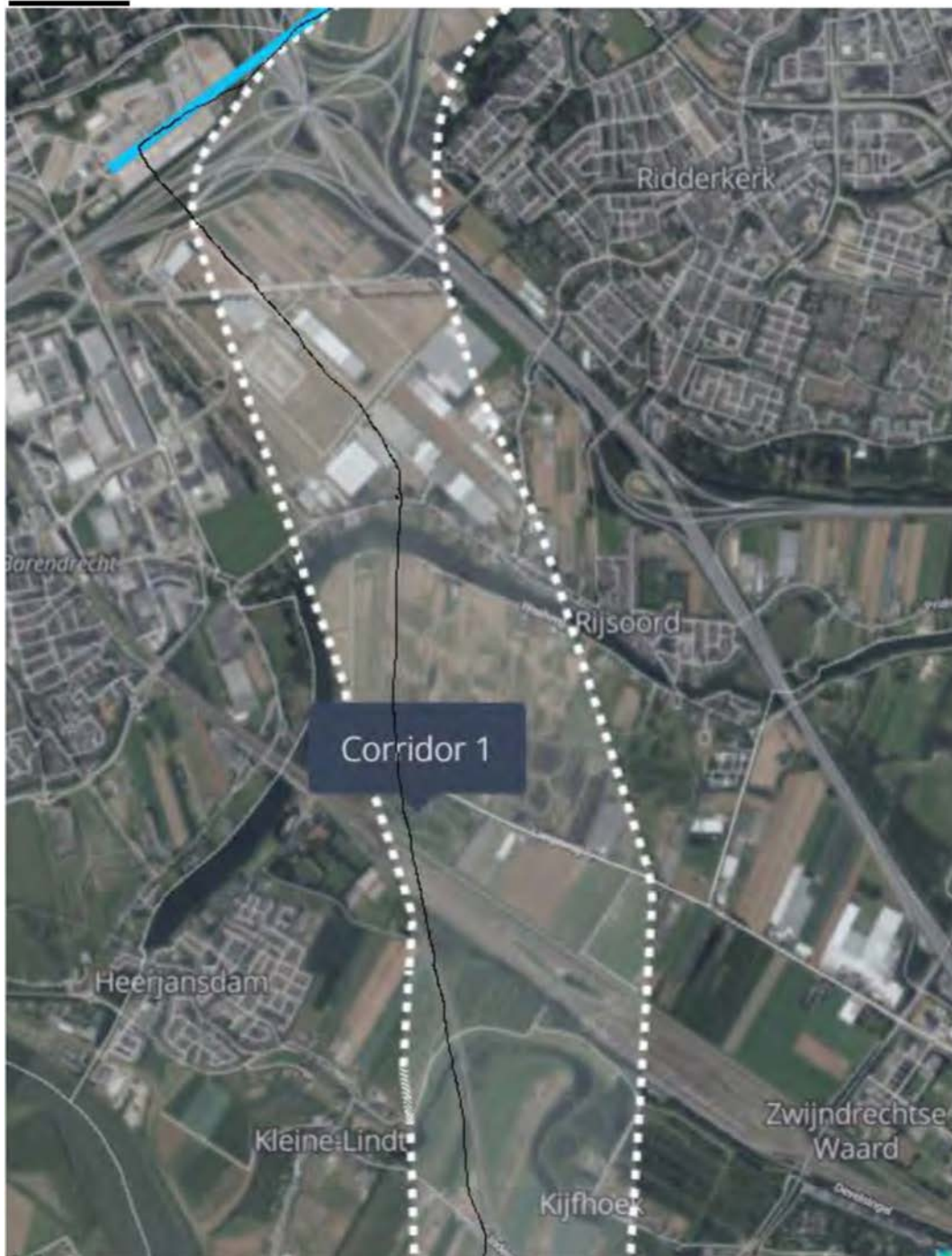
Daar kan worden aangeprikt op de bestaande masten.

Dit lijkt ons de enige route om over Ridderkerk heen te kunnen zonder veel mensen overlast aan te doen. Of te moeten uitkopen.

De hallen zijn hoog, en de A15 ook. Dit kan geen beletsel zijn.

In de hallen op Nieuw Reijerwaard werken wel mensen, maar er mag niet meer gewoond worden in het gebied. Wel aan de rand ervan. De bewoners langs het stuk Rijksstraatweg tussen Nieuw Reijerwaard en Verenambacht moeten hiermee zo veel mogelijk ontzien worden. Die hebben al genoeg te verduren van hun "buren". Dus niet langs de Laurierweg!

Zie bijgevoegd bestand.

namens de werkgroep Lucht & Geluid ex wijkoverleg West van de gemeente Ridderkerk

[Redacted text]

Verzonden: 6/24/2023 10:40:43 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: Gezin

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ondanks dat het wellicht duurder is, zouden ondergrondse kabels wenselijker zijn. Mocht dit financieel niet haalbaar zijn is corridor 6 een logischere optie gezien deze voor een groot gedeelte al staat.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Naast de horizon vervuiling in het mooie polderlandschap, leven hier ook bijzondere vogels (en andere dieren). Corridor 8 verstoort de natuur binnen de polder en is daarom onwenselijk.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Er zijn positieve verbanden gevonden tussen de aanwezigheid van de magnetische spanningsvelden (van hoogspanningsmasten) en hersentumoren. Deze masten hebben dus een negatief effect op de gezondheid van omwonenden.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

geen aanvullingen op het bovenstaande.

Verzonden: 6/25/2023 11:22:43 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Aanleg ondergrondse elektriciteitskabels. Hiermede worden alle anti-argumenten vermeden.

Indien onmogelijk:

Alternatief corridor 6 lijkt mij voor de hand liggen.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De nadruk moet primair liggen op het welzijn van de mens.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Onderzoek ondergrondse elektriciteitskabels.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Elektriciteitsmasten hebben alleen maar nadelen.

- Schade gezondheid, we willen naast PFas, niet nog een gezondheidsprobleem creëren.
- Hoge kosten corridor 7, 8 en 9
- Stralingsgevaar voor mens en dier
- Visuele verontreiniging van het betreffende gebied
- Waardevermindering woningen die het direct aangaat

Verzonden: 6/25/2023 1:58:41 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zeker. Ondergrondse kabels. Bijvoorbeeld zoals in Duitsland en Denemarken. Hoogspanningsmasten veroorzaken veel leed voor de mensen die eronder wonen en de natuur.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zeker. De Alblasserwaard is een deel van het groene hart met daarin natura 2000 gebieden.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zeker. Met name ook zoeken naar een route waar zo min mogelijk mensen en bedrijven er last van hebben.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Door onze polder loopt al een hoogspanningstraject. Hier hebben veel mensen en dieren al last van. Geen tweede traject erbij!

Verzonden: 6/25/2023 2:41:28 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

[REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Plekken waar minder woonomgeving is.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

X

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

X

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Rijsoord heeft al erg te lijden qua milieuomgeving. Distributiepark Nieuw Reijerwaard is doorgezet, windmolens worden geplaatst, woningbouw etc. Het wordt drukker en minder fraai en steeds minder prettig om te wonen. Dit is absoluut geen plek voor hoogspanningsmasten.

Verzonden: 6/25/2023 2:56:11 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie zienswijze

95447527_9107953_Zienswijze_hoogspanningsmasten.docx

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie zienswijze

95447527_9107954_Zienswijze_hoogspanningsmasten.docx

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie zienswijze

95447527_9107955_Zienswijze_hoogspanningsmasten.docx

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie zienswijze

95447527_9107956_Zienswijze_hoogspanningsmasten.docx

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c

Zwijndrecht, 25 juni 2023

Geachte heer, mevrouw,

Graag reageer ik op het voornemen tot de aanleg van een hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg - Krimpen of Crayestein. Ik begrijp daaruit dat de kans bestaat dat deze hoogspanningsleiding komt door of vlak langs Ridderkerk-Rijsoord-Heerjansdam-Zwijndrecht-Puttershoek-'s-Gravendeel-Drimmelen. Ik maak mij daar ernstig zorgen over.

In dit stadium is het erg moeilijk concreet en specifiek te reageren, omdat de verkenningsfase nog zo algemeen en weinig duidelijk is dat het de vraag is waarop exact gereageerd kan worden. Het opstellen van een NRD is op die basis dan ook eigenlijk niet goed mogelijk. Zolang je niet precies weet wat er komt, kun je ook moeilijk reageren op verdere plannen daarvoor. Nut en noodzaak lijken gegeven en voorondersteld, maar zie ik niet aangetoond.

In elk geval is wel duidelijk dat dit project enorme gevolgen zal hebben voor het landschap. De hoogspanningsleidingen tasten dat, in deze regio al zeer schaarse, landschap vergaand en ontoelaatbaar aan. Daarbij is dan de vraag waarom, naar het lijkt al bij voorbaat, niet wordt gekozen voor ondergrondse varianten. Ook mijn (directe) leefomgeving is in het geding. De werkzaamheden tasten de natuur, het uitzicht en mijn omgeving aan. Ook de straling van de leidingen zal blijvende impact hebben. In dat kader maak ik mij grote zorgen over mogelijke gevolgen op en voor mijn gezondheid. Gelet op de negatieve effecten in tal van opzichten is het voor mij de vraag of dit project wel haalbaar en reëel uitvoerbaar is in de genoemde corridor. Ook nut en noodzaak staan voor mij niet vast.

Ik ben zeker niet tegen een energietransitie, maar de vraag is of deze realisatie daarvan, onder andere gelet op de ingrijpende aard, vergaande omvang en grote negatieve gevolgen daarvan wel past bij de schaal van het gebied. Er is hier bovendien al zo weinig ruimte voor natuur en recreatie dat de vraag rijst of het hier (bovengronds) faciliteren van energie wel in goede balans staat tot verdere vergaande ingrepen in landschap, gezondheid, natuur en recreatie.

In tijden van dreigende internationale onzekerheden en geopolitieke ontwikkelingen is het bovendien de vraag hoe ons land in het algemeen en onze regio onder de rook van Rotterdam in het bijzonder, tegen aanvallen op voorgenomen systemen bestand zijn. Ook dat zou pleiten voor - als het dan toch moet - ondergrondse aanleg.

Tenslotte zullen bij de keuze voor deze corridor de aanleg- en onderhoudskosten aanmerkelijk hoger uitkomen dan bij de andere tracés. Dit tracé is een van de langste en kent veel zeer (technisch en constructief) moeilijke en dus duur te overbruggen en te onderhouden delen. Kosten die vertaald zullen worden in hogere energietarieven voor burgers en bedrijven dan nodig. De keuze voor een makkelijker en korter tracé is daarom veruit te prefereren.

Vertrouwend hiermee aan een verstandige besluitvorming te hebben bijgedragen, verblijf ik

[Redacted signature]

[Redacted name]

[Redacted address]

Tel. [Redacted], mailadres: [Redacted]

Verzonden: 6/25/2023 4:29:01 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Waarom niet zoals in andere landen de kabel ondergronds laten lopen, is dit vanwege de kosten ?

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De alblasterwaard is al ernstig belast met de uitstoot van gevaarlijke stoffen zoals PFOA,PFAS,GENX door Chemours Dordrecht.Laatste waar we op zitten te wachten is blootstelling aan magneetvelden. Daarbij is er een advies van de rijksoverheid om geen nieuwe hoogspanningslijnen aan te leggen in de buurt van woningen. (voorzorgsbeleid)Conceptplan RND zegt rekening te houden met het voorzorgsbeleid, dan moet men niet met Corridor 7,8 en 9 komen. Ook maak ik mij zorgen om de vele trekvogels die in de winter pendelen tussen de Biesbosch en de waard, hier wil je geen hoogspanningskabels waar ze tegenaan vliegen en doodgaan.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Aantasting kwaliteit landschap , nieuwe masten gaan dwars door het natuurgebied.Heel belangrijk is de kans op schade voor de gezondheid, hier maken wij ons grote zorgen om. Te lezen op de website van het RIVM april 2023, kans op hersentumoren bij blootstelling aan magneetvelden.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Behalve de impact op gezondheid, het natuurgebied, de impact van vervuilende uitstoot van Chemours etc wonen wij in een Gemeentelijk monument, geheel volgens de eisen gerenoveerd. Naast ons staat zelfs een rijksmonument. Het kan toch niet zijn dat dit wordt genegeerd en er masten en kabel in de buurt komen.

Verzonden: 6/25/2023 6:30:25 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, de meest logische route langs een bestaand tracé is Corridor 6. Deze zou moeten doorlopen tot aan de Merwede, waarna nog maar over een kleine afstand een nieuw tracé langs de Merwede hoeft te worden aangebracht naar station Crayestein. Dit is een van de kortste routes met de minste impact op mens en milieu en qua kosten.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Corridor 8 is zeer onwenselijk, aangezien deze 35 km beslaat (ipv bijv. corridor 6 17 km), waarbij een groot deel ongerepte polder wordt vernield met nieuwe hoogspanningsmasten tot wel meer dan 160 meter hoog! Dit komt de gezondheid van mensen, die onder en in de nabijheid van het tracé leven, in gevaar, zowel lichamelijk als geestelijk.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Aanleg van kabels ondergronds, zoals reeds is gedaan in Denemarken en Duitsland. Plaatsing van nieuwe hoogspanningsmasten, samen met windmolens, blijven nog tientallen jaren de horizon vervuilen. Het kost meer,

maar is een investering in de toekomst.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

We zijn met name tegen corridor 8 om verschillende redenen.

Wij wonen in deze corridor. Wonen in de nabijheid van hoogspanningskabels met hun magneetveldzone is aangetoond ongezond, zie rapp. RIVM 609021073/2008.

Corridor 8 gaat ook over het cultuurhistorische buurtschap DE DONK, zanddonk 4,7 m boven NAP, met archeologische waarde. De omgeving is tevens een Natura 2000 gebied.

Verzonden: 6/25/2023 7:48:11 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja. Corridor 7 is grotendeels identiek aan corridor 6, echter corridor 7 is ongeveer 2 keer zo lang én gaat over bewoond gebied. Corridor 6 heeft bovendien veel minder impact op het milieu en omwonenden.

Er is te beperkt onderzoek gedaan naar aanleg van kabels ondergronds. Plaatsing van nieuwe hoogspanningsmasten is echt niet meer van deze tijd.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Schade voor de gezondheid: De Gezondheidsraad ziet aanwijzingen voor een verband tussen blootstelling aan magneetvelden in de buurt van bovengrondse hoogspanningslijnen bij kinderen en volwassenen en hersentumoren bij kinderen (bron: website RIVM april 2023). De Rijksoverheid adviseert daarom gemeenten en netbeheerders om uit voorzorgbeleid geen nieuwe hoogspanningslijnen aan te leggen in de buurt van woningen. Corridors 7 en 9 lopen deels over woonwijken en bestaande lintbebouwingen.

Schade voor de dieren: In de Alblasserwaard komen, naast de koeien, geiten en schapen ook bijzondere dier- en plantensoorten. Daarnaast zijn er tienduizenden weide- en trekvogels in de Alblasserwaard.

De Alblasserwaard is al ernstig belast met de uitstoot van gevaarlijke stoffen zoals PFOA, PFAS en GENX door Dupont. Maak onze waard en de mensen en dieren die hier leven, niet nog zieker met deze hoogspanningsmasten.

Deze tracé's zijn op dit punt al zwaar belast door meerdere 380kV-verbindingen tussen station Geertruidenberg en station Krimpen a/d IJssel.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De nieuwe, vanwege de onnodig langere routes, onnodige masten blijven nog tientallen jaren in het polderlandschap staan. Daarom dienen varianten zoveel mogelijk te worden aangelegd in gebieden waar er minder hinder van wordt ondervonden. Behalve Natura 2000 gebied raken de corridors ook delen van groot historisch en archeologisch belang met een aantal monumenten.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Onnodig hoge kosten met corridor 7 en 9 (er is immers een goed, goedkoper alternatief): Corridor 7 is grotendeels identiek aan corridor 6, echter corridor 7 is ongeveer 2 keer zo lang én gaat over bewoond gebied. Corridor 6 heeft bovendien veel minder impact op het milieu en omwonenden.

Georganiseerde weerstand: De bewoners van zowel de Heulenslag als de Abbekesdoel zijn verenigd in een buurtvereniging en zullen alle beschikbare middelen inzetten om deze tracé's te voorkomen; met alle hieraan verbonden vertragingen en kosten van dien.

Verzonden: 6/25/2023 8:16:08 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja. Corridor 7 is grotendeels identiek aan corridor 6, echter corridor 7 is ongeveer 2 keer zo lang én gaat over bewoond gebied. Corridor 6 heeft bovendien veel minder impact op het milieu en omwonenden.

Er is te beperkt onderzoek gedaan naar aanleg van kabels ondergronds. Plaatsing van nieuwe hoogspanningsmasten is echt niet meer van deze tijd.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Schade voor de gezondheid: De Gezondheidsraad ziet aanwijzingen voor een verband tussen blootstelling aan magneetvelden in de buurt van bovengrondse hoogspanningslijnen bij kinderen en volwassenen en hersentumoren bij kinderen (bron: website RIVM april 2023). De Rijksoverheid adviseert daarom gemeenten en netbeheerders om uit voorzorgbeleid geen nieuwe hoogspanningslijnen aan te leggen in de buurt van woningen. Corridors 7 en 9 lopen deels over woonwijken en bestaande lintbebouwingen.

Schade voor de dieren: In de Alblasserwaard komen, naast de koeien, geiten en schapen ook bijzondere dier- en plantensoorten. Daarnaast zijn er tienduizenden weide- en trekvogels in de Alblasserwaard.

De Alblasserwaard is al ernstig belast met de uitstoot van gevaarlijke stoffen zoals PFOA, PFAS en GENX door Dupont. Maak onze waard en de mensen en dieren die hier leven, niet nog zieker met deze hoogspanningsmasten.

Deze tracé's zijn op dit punt al zwaar belast door meerdere 380kV-verbindingen tussen station Geertruidenberg en station Krimpen a/d IJssel.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De nieuwe, vanwege de onnodig langere routes, onnodige masten blijven nog tientallen jaren in het polderlandschap staan. Daarom dienen varianten zoveel mogelijk te worden aangelegd in gebieden waar er minder hinder van wordt ondervonden. Behalve Natura 2000 gebied raken de corridors ook delen van groot historisch en archeologisch belang met een aantal monumenten.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Onnodig hoge kosten met corridor 7 en 9 (er is immers een goed, goedkoper alternatief): Corridor 7 is grotendeels identiek aan corridor 6, echter corridor 7 is ongeveer 2 keer zo lang én gaat over bewoond gebied. Corridor 6 heeft bovendien veel minder impact op het milieu en omwonenden.

Georganiseerde weerstand: De bewoners van zowel de Heulenslag als de Abbekesdoel zijn verenigd in een buurtvereniging en zullen alle beschikbare middelen inzetten om deze tracé's te voorkomen; met alle hieraan verbonden vertragingen en kosten van dien.

Verzonden: 6/26/2023 8:46:13 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja. Corridor 7 is grotendeels identiek aan corridor 6, echter corridor 7 is ongeveer 2 keer zo lang én gaat over bewoond gebied. Corridor 6 heeft bovendien veel minder impact op het milieu en omwonenden.

Er is te beperkt onderzoek gedaan naar aanleg van kabels ondergronds. Plaatsing van nieuwe hoogspanningsmasten is echt niet meer van deze tijd.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Schade voor de gezondheid: De Gezondheidsraad ziet aanwijzingen voor een verband tussen blootstelling aan magneetvelden in de buurt van bovengrondse hoogspanningslijnen bij kinderen en volwassenen en hersentumoren bij kinderen (bron: website RIVM april 2023). De Rijksoverheid adviseert daarom gemeenten en netbeheerders om uit voorzorgbeleid geen nieuwe hoogspanningslijnen aan te leggen in de buurt van woningen. Corridors 7 en 9 lopen deels over woonwijken en bestaande lintbebouwingen.

Schade voor de dieren: In de Alblasserwaard komen, naast de koeien, geiten en schapen ook bijzondere dier- en plantensoorten. Daarnaast zijn er tienduizenden weide- en trekvogels in de Alblasserwaard.

De Alblasserwaard is al ernstig belast met de uitstoot van gevaarlijke stoffen zoals PFOA, PFAS en GENX door Dupont. Maak onze waard en de mensen en dieren die hier leven, niet nog zieker met deze hoogspanningsmasten.

Deze tracé's zijn op dit punt al zwaar belast door meerdere 380kV-verbindingen tussen station Geertruidenberg en station Krimpen a/d IJssel.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De nieuwe, vanwege de onnodig langere routes, onnodige masten blijven nog tientallen jaren in het polderlandschap staan. Daarom dienen varianten zoveel mogelijk te worden aangelegd in gebieden waar er minder hinder van wordt ondervonden. Behalve Natura 2000 gebied raken de corridors ook delen van groot historisch en archeologisch belang met een aantal monumenten.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Onnodig hoge kosten met corridor 7 en 9 (er is immers een goed, goedkoper alternatief): Corridor 7 is grotendeels identiek aan corridor 6, echter corridor 7 is ongeveer 2 keer zo lang én gaat over bewoond gebied. Corridor 6 heeft bovendien veel minder impact op het milieu en omwonenden.

Verzonden: 6/26/2023 12:50:58 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Onder de grond die kabels

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Molenbiotoop.

Stralingsbelasting (Magnetische belasting)

En Landelijk belang.

Onze gezondheid staat al zwaar onder druk door onder andere uitstoot van de chemische industrie Rotterdam.

Dupont Dordrecht.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De gezondheid van de bewoners.

De natuur van het groene hart die staat ook al heel onder druk door onder andere de verstedeling en nu weer een hoogspanningstrace.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Die lijn moet niet over een dorp maar onder de grond

Verzonden: 6/26/2023 2:36:22 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Dokter Stolteweg

Huisnummer: 2

Postcode: 8025 AV

Woonplaats: Zwolle

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: ondernemersvereniging

(Mede) namens:

Organisatie: LTO Noord

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijgevoegde zienswijze.

95461269_9111710_040ZH_WvG_Bureau_Energieprojecten_-_ziensw-
_hoogspanningsverbinding_380_kV_G-K-C.pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Idem.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Idem.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Idem.

Bureau Energieprojecten
t.a.v. Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c
Postbus 111
9200 AC DRACHTEN

Postadres:
Postbus 240
8000 AE Zwolle

Hoofdkantoor:
Dr. Stolteweg 2
8025 AV Zwolle

Datum: 26 juni 2023

Betreft: **Zienswijze hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c**

Geachte heer, mevrouw,

LTO Noord heeft namens de LTO Noord-afdelingen Krimpenerwaard, Alblasserwaard – Vijfheerenlanden, Eiland van Dordrecht, IJsselmonde en De Hoeksche Waard met speciale belangstelling kennisgenomen van de conceptnotitie Reikwijdte en Detailniveau (concept-NRD) voor een extra hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c zoals deze tot en met donderdag 6 juli 2023 ter inzage is gelegd door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en netbeheerder TenneT. Deze conceptnotitie geeft LTO Noord, als belangenbehartiger van de agrarische sector en onze leden in het bijzonder, mede namens onze LTO Noord-afdelingen Krimpenerwaard, Alblasserwaard – Vijfheerenlanden, Eiland van Dordrecht, IJsselmonde en De Hoeksche Waard aanleiding om van de gelegenheid gebruik te maken een zienswijze in te dienen.

Allereerst is het een goede zaak dat het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en netbeheerder TenneT deze conceptnotitie tot stand hebben laten komen met de inbreng van regionale overheden, externe partijen en betrokkenen in de omgeving. Door in gesprek te gaan met inwoners en andere belanghebbenden met kennis van het onderzoeksgebied kan een goed beeld worden neergezet van de ruimtelijke inpassing van de hoogspanningsverbinding en de te beschermen kernkwaliteiten van het gebied. Echter hebben wij het gevoel dat de betrokkenheid van de agrarische sector, die toch een wezenlijk onderdeel uitmaakt van het landelijk gebied waar deze hoogspanningsverbinding in komt te staan, onvoldoende is meegenomen in het participatieproces. In dit onderzoeksplan komt de agrarische sector namelijk maar zelden voor. Er is zelfs geen paragraaf over de landbouw geschreven. Bovendien wordt er in het stuk niet gesproken over landbouw maar gaat het systematisch over bedrijven en/of grondeigenaren. Het participatieproces moet representatief zijn voor de mensen die het betreft en daar hoort zeker in het landelijk gebied van de provincie Zuid-Holland ook nadrukkelijk de landbouw bij.

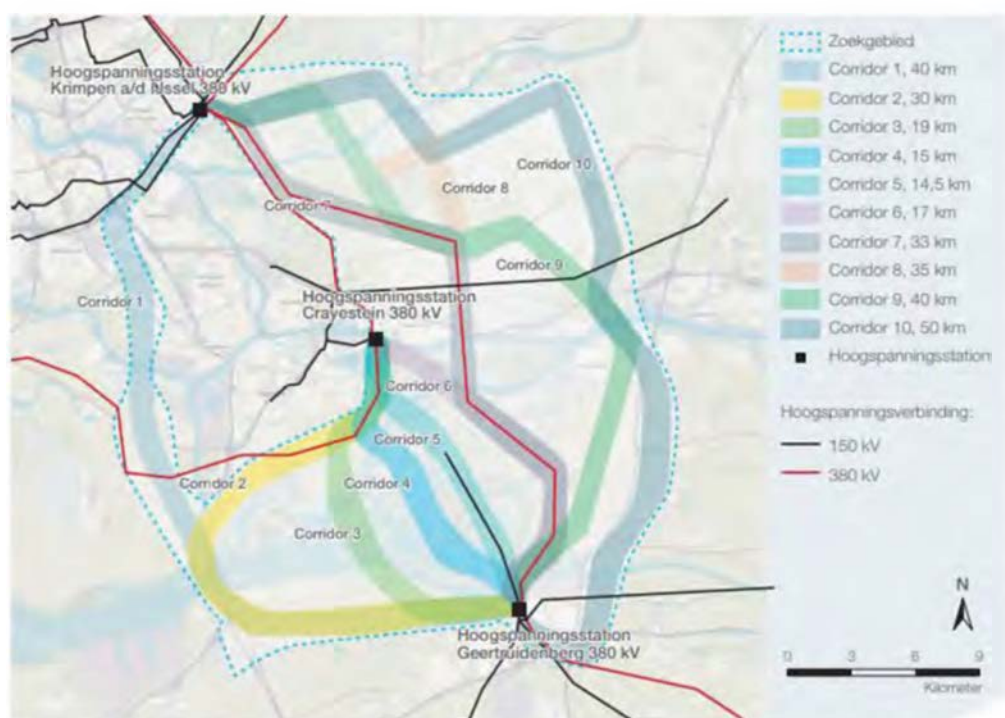
Daarom hebben wij nog enkele opmerkingen:

A) Reikwijdte NRD (de te onderzoeken routes, milieuthema's en aanlegtechnieken)

1. Meerdere tracévarianten

Bij het aanleggen van de hoogspanningsverbinding zijn de belangen van de landbouw te duiden in vier inhoudelijke onderwerpen, te weten tracékeuze, cultuurtechniek, tarieven en voorwaarden van de zakelijk recht overeenkomst. Eerst moet er een voorkeurstracé gekozen worden. Gezien het in de NRD aangeven zoekgebied (zie onderstaande figuur) kan er sprake zijn van meerdere tracévarianten. Kan TenneT aangeven van hoeveel en welke tracévarianten er sprake is binnen het zoekgebied. En kunnen grondeigenaren alternatieve tracévarianten aandragen?

2. Minst bezwaarlijke tracé

Er is geen grondeigenaar die een nieuwe hoogspanningsverbinding verwelkomt omdat het altijd overlast geeft bij de uitvoering van de bedrijfsvoering. Daarom is het voor LTO Noord van belang dat uit de mogelijke tracévarianten het voor de grondeigenaren 'minst bezwaarlijke tracé' gekozen wordt. Vanuit landbouwwoogpunt is het belangrijk om de effecten van een initiatief op de landbouw goed in beeld te brengen (zie ook B punt 2 en 3).

3. Cultuurtechniek

Vervolgens moeten er cultuurtechnische garanties worden afgesproken om ervoor te zorgen dat de grond na de werkzaamheden weer in de oorspronkelijke staat wordt opgeleverd. LTO Noord verzoekt TenneT een cultuurtechnische standaard toe te passen als middelvoorschrift voor de aannemer en niet als doelvoorschrift. Daarnaast is cultuurtechnisch toezicht tijdens de aanleg van belang in plaats van achteraf.

4. Geen natuurcompensatie

De landbouw wenst geen natuurcompensatie. Het landbouwgebied in Zuid-Holland dient behouden te worden als hoogwaardig landbouwgebied. Dat houdt tevens in dat de regionale bevoegde gezagen dienen te voorkomen dat er sprake is van natuurcompensatie vanuit dit project binnen dit gebied omdat dit een bedreiging kan vormen voor het toekomstperspectief van de boeren in dit landbouwgebied.

5. Aanlegmethode

In aansluiting op voorgaande vragen wij u als vanzelfsprekend om, voor zover mogelijk, deze hoogspanningsverbinding ondergronds aan te leggen. Wanneer kabels en leidingen onder de grond komen te liggen blijft het grondoppervlak wel volledig beschikbaar voor agrarisch gebruik en ondervinden agrariërs fors minder hinder dan wanneer er bovengronds gewerkt wordt. Veel nieuwe 150 kV-hoogspanningsverbindingen liggen tegenwoordig al ondergronds en datzelfde willen we ook graag zien voor (delen van) deze 380 kV-hoogspanningsverbinding. Indien uw terugkoppeling is dat het ondergronds aanleggen van deze 380 kV-hoogspanningsverbinding op geen enkele wijze mogelijk is dan zouden we daar graag aan gedegen onafhankelijke onderbouwing van willen zien. Alleen dan kunnen wij ons hieraan conformeren.

6. Combineren in plaats van bundelen

Ten aanzien van het combineren of bundelen van nieuwe en bestaande hoogspanningsverbindingen hebben wij een duidelijke voorkeur voor het zoveel mogelijk combineren van mastenstructuren en idealiter zelfs ook in combinatie met infrastructuur. Met het oog op de beperkte ruimte die we in dit land hebben is het belangrijk om zo efficiënt mogelijk te werken. Op deze manier kunnen meerdere soorten verbindingen tegelijkertijd samen op één plek bestaan. Ook bewerkstellig je zo dat magneetveldzones zo min mogelijk gevoelige objecten raken en daardoor niet of nauwelijks in de invloedssfeer van mensen en agrarische bedrijven komen. Door te kiezen voor een combinatievariant van mastlijnen kunnen oudere verbindingen plaatsmaken voor nieuwe verbindingen en wordt voorkomen dat meerdere hoogspanningsverbindingen onnodig naast elkaar worden aangelegd. Tevens is het combineren van verbindingen landschappelijk en maatschappelijk gezien meer gewenst dan ze te bundelen.

7. Landbouw heeft grond nodig voor de realisatie van maatschappelijke doelen

In het zoekgebied, als onderdeel van de verkenningsfase, is een analyse en waardering tot stand gekomen van de ruimtelijke kwaliteiten, landschappelijke inpassing en inrichtingsprincipes rondom de nieuwe hoogspanningsverbinding tussen hoogspanningsstations Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein. Gezien de mogelijk routes voor deze hoogspanningsverbinding speelt de agrarische sector hierin dus een cruciale rol. Het merendeel van de beoogde tracés loopt immers dwars door agrarische percelen. Dit zal als consequentie hebben dat er helaas opnieuw kwalitatief landbouwgrond in Zuid-Holland verloren gaat. Het is een berucht gegeven dat de druk op agrarische gronden in Nederland groot is en dat dit de laatste jaren eigenlijk alleen maar is toegenomen. Het is van groot belang voor het voortbestaan van onze wereldwijd gerenommeerde agrarische sector dat we uiterst zuinig en zorgvuldig omgaan met de schaarse landbouwgronden die we nog hebben. Juist in de provincie Zuid-Holland. Alleen dan is er nog voldoende perspectief om hier ook in de toekomst op hoogwaardige wijze voedsel te kunnen blijven produceren en voor de realisatie van maatschappelijke doelen in het kader van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). We kunnen nu gewoon geen landbouwgrond meer missen.

8. Optimalisatie voorkeursalternatief

Indien het voorkeursalternatief is gekozen willen we graag de gelegenheid voor de ondernemers die het betreft, mee te kunnen denken over de plaatsing van de mastpalen op hun percelen. Zo kan het zijn dat door een kleine praktische aanpassing van de plek waar een paal moet komen te staan veel hinder, schade en zelfs ongelukken kunnen worden voorkomen. Hierbij kan worden gedacht aan het plaatsen van mastpalen dicht bij de slootkant in plaats van midden op een perceel of juist andersom wanneer dat gewenster is. Verder hechten we er grote waarde aan dat alle agrariërs die participeren bij de aanleg van deze hoogspanningsverbinding op dezelfde wijze en op hetzelfde kennisniveau worden geïnformeerd. Hiermee moet worden voorkomen dat de ene participant met meer kennis zichzelf kan bevoordelen ten opzichte van andere deelnemers.

B) Detailniveau NRD (mate van diepgang onderzoek)

1. Beoordelings-en afwegingskader VKA

De landbouwkundige aspecten en gevolgen dienen als onderdeel te worden geduid en uitgewerkt voorafgaand aan de keuze van het voorkeursalternatief (VKA). Het beoordelingskader bestaat uit:

- de planMER (milieu) en
- de Integrale Effecten Analyse (IEA) met landbouw, techniek, omgeving, kosten en toekomstvastheid.

Naast de uitwerking van de milieugevolgen in de plan-MER is voor LTO Noord de uitwerking van de landbouwkundige aspecten van belang zodat op grond van én de milieugevolgen én de landbouwkundige gevolgen een onderbouwde keuze van het voorkeursalternatief (VKA) gemaakt kan worden. De landbouwkundige aspecten dienen in detail te worden uitgewerkt zodat deze een volwaardig en zwaarwegend onderdeel van het beoordelings-en afwegingskader kunnen zijn.

2. Uitwerking van de agrarische waarden

LTO Noord heeft vanuit eerdere ervaringen met leidingen een systematiek ontwikkeld (uitwerking van de agrarische waarden) waarmee de effecten van een ruimtelijk plan op de landbouw zichtbaar worden. Middels het gericht uitwerken van de agrarische waarden van het te doorkruisen gebied kan inzicht worden gegeven in welk tracé het minst bezwaarlijk is voor de landbouw.

Onderdelen van de uitwerking van de agrarische waarden zijn:

Uitwerking agrarische waarden	
1)	Tracélengte <ul style="list-style-type: none"> a. totale lengte van de tracés op land in km (openbare grond, landbouwgrond en andere grond) b. tracélengte in landbouwgrond in km (grasland en akkerbouw) c. aantal perceeleigenaren (agrariërs en hogere/lagere overheden/kerken/etc.) d. tracélengte huiskavels
2)	Bodemopbouw i.r.t. herstel <ul style="list-style-type: none"> a. gewas b. bodemsoort c. lengte bouwwegen d. richting drainage
3)	Plantenziekten (fytosanitair)
4)	Verziltingsrisico
5)	Warmte en straling (effecten boven en onder (bodemleven) de grond)
6)	Aanlegmethode
7)	Effecten EU en landelijk beleid
8)	Effecten en borging schade

3. Mate van uitwerking / kwaliteit effectbeoordelingen

De landbouw heeft de mate van diepgang voor de landbouwonderzoeken in onderstaande tabel weergegeven.

LTO Noord onderscheidt onderstaande niveaus en mate van uitwerking / detaillering:

1	Basis	praktijk-landbouw-juridische kennis en ervaringen (expert judgement/bureaus)
2	Bureaustudie	basis + (voor)toets
3	Landbouwkundige beoordeling (A)	basis + (voor)toets + literatuuronderzoek
4	Nader onderzoek	basis + (voor)toets + literatuuronderzoek + landbouwkundige beoordeling + veldonderzoek + metingen en analyses
5	Landbouwkundige beoordeling (B)	basis + (voor)toets + literatuuronderzoek + landbouwkundige beoordeling + veldonderzoek + metingen en analyses + gedetailleerdere effectbeoordeling indien significante effecten niet uit te sluiten zijn + uitwerking maatregelen ter voorkoming, mitigerend of compenserend.

4. Onderzoeksvragen

De landbouw wil de mogelijkheid om bij de bevoegde overheden structureel onderzoeksvragen te agenderen. De onderzoeksvragen dienen aan te sluiten bij de vraagstukken in het gebied en de scope van het project. De norm van best beschikbare/bekende informatie is onvoldoende. Waar hiaten in de kennis zit, dient deze in overleg met de regio en grondeigenaren te worden ingevuld.

5. Inzet (externe) landbouwkundige deskundigheid

Naast uiteraard het akkoord van de grondeigenaren kan hierbij worden gedacht aan het raadplegen en betrekken van landbouwdeskundigen gedurende het gehele traject en het inzetten van nodige en beschikbare instrumenten.

6. Agrarische waarden en het niveau / mate van uitwerking / kwaliteit effectbeoordelingen

Het agrarische belang en de effecten op de landbouw worden meegewogen bij de beoordeling van de tracés. LTO Noord verzoekt onderstaande tabel aan te houden voor de duiding, uitwerking en weging van de landbouwbelangen.

	Aspect	Criterium	Methode (Mate van uitwerking)	Bron
1	tracélengte	Mate van doorsnijding	(3) landbouwkundige beoordeling (A) van data (=2D) gecombineerd en getoetst met (4) nader onderzoek via veldbezoek/onderzoek (=3D)	Ingenieursbureau (*) Kadaster (tracéplanner) Literatuur (LER)
	totale lengte op land (km)	Mate van doorsnijding (openbare-landbouwgrond-andere grond)	Idem	Idem
	tracélengte in landbouwgrond (km)	Mate van doorsnijding (akkerbouw-grasland)	Idem	Idem
	aantal perceeleigenaren (agrariër-overheid-kerk, etc.)	Mate van doorsnijding	Idem	Idem
	tracélengte huiskavels (m)	Mate van doorsnijding	Idem	Idem
2	bodemopbouw i.r.t. herstel	Effect op bodemherstel - gewas - bodemsoort - drainage - bouwwegen	(5) landbouwkundige beoordeling (B) Praktijk-veldonderzoek (b.v. een proefsleuf)	Ingenieursbureaus Kennisinstituten
3	Plantenziekten (fyto-sanitair)	Risico op (verspreiding van) plantenziekten	(5) landbouwkundige beoordeling (B) Kwalitatieve beoordeling huidige hygiënevoorwaarden / protocollen door experts	Literatuur HLB SKAL nVWA BO akkerbouw
4	Verziltingsrisico	Risico op verzilting	(5) landbouwkundige beoordeling (B)	Acacia water
5	Warmte en straling (elektromagnetisch veld)	Effecten op - landbouwhuisdieren, - bodemleven (bacteriën/schimmels) - verzilting (capillaire werking)	(4) nader onderzoek Indien nodig (5) landbouwkundige beoordeling (B)	Bioclear Earth (**) Universiteit van Cranfield Eurofins Datura
6	Aanlegmethode	Effecten op - verzilting - plantenziekten en - bodemleven	(4) nader onderzoek Indien nodig (5) landbouwkundige beoordeling (B)	Ingenieursbureau Aannemers Cultuurtechnici
7	Europese en landelijke regelingen en besluiten vanuit de overheid	Effecten op - mestplaatsingsruimte - toeslagrechten Effecten beleidsbrieven o.a. - farm-to-form strategy - 7eNAP + addendum, - NPLG - Stikstof Risico op peildatum	Basis Indien nodig (4) nader onderzoek	PPP advies Delphy Accountantskantoren
8	Schade (protocol)	Effecten van schade Protocol met volledige schadeloosstelling en omgekeerde bewijslast voorafgaand aan uitvoering opstellen hoe toekomstige schade wordt vergoed, zoals b.v. langdurige gewasschade, verzilting en verzakking.	Basis Indien nodig (5) landbouwkundige beoordeling	Ingenieursbureaus Schade experts Advocaten/Juristen

(*) Rotterdam Engineering heeft de agrarische waarden (nr. 1-6) uitgewerkt bij de industrie en drinkwaterleiding van Garmerwolde naar de Eemshaven van het waterbedrijf Groningen en heeft het Kadaster en Antea ingeschakeld.

7. Vergoedingen/schadeloosstellingen en ZRO

Graag ontvangt LTO Noord informatie over de :

- afsluitvergoeding zakelijk recht
- meewerkvergoeding van het werkterrein
- efficiencypremie
- schadevergoedingen (eenmalige vermogensschade, jaarlijkse inkomensschade, inkomensschade gewassen, structuurschade, inkomensschade (uren) en toekomstschade
- de voorwaarden van de zakelijk recht overeenkomst

Hierbij willen we expliciet onze bezorgdheid uiten over de paalvergoeding. De bestaande praktijk heeft ons geleerd dat deze nog niet in de buurt komt van wat het naar onze mening eigenlijk zou moeten zijn. Agrarisch ondernemers worden hierin nu gewoon te kort gedaan.

Daarnaast is het belangrijk dat maatwerk onderdeel kan worden van de inhoud. Zo is voorafgaand aan bouw van de NW-380 kV een rechthoek om de mast afgesproken waar een standaard vergoeding voor geldt zodat de ondernemer met machines en werktuigen niet in de buurt van de mast hoeft te komen.

Resumerend zijn wij van mening dat we in de provincie Zuid-Holland trots moeten zijn op de kracht van de agrarische sector en heel zuinig moeten zijn op haar agrarische gronden. Natuurlijk komen er ontwikkelingen op ons af. Maar het is de uitdaging om daar met elkaar uit te komen en dus vooral mét de agrariërs. Ga met deze ondernemers in gesprek en neem die kennis en ervaring mee in het maken van de juiste keuzes rondom de aanleg van deze hoogspanningsverbinding. Wij willen u vragen het huidige stuk, zonder de genoemde voorwaarden, niet verder te gebruiken. De huidige invulling, met daarin een marginale rol voor de agrariërs in het gebied, zal voor nog meer onrust zorgen dan er al is.

Tot zo ver onze opmerkingen.

Wij zijn graag bereid onze reactie mondeling toe te lichten.

Hoogachtend,

Contactpersoon: [redacted] - T [redacted] - E [redacted]

Verzonden: 6/26/2023 5:52:12 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja logische route is langs bestaand trace is corridor 6. Deze zou moeten doorlopen tot aan de Mercedes, waarna nog maar over een kleine afstand een nieuw tracé langs de merwede hoeft te worden aangebracht naar station crayesteijn. Dit is 1 van de kortste toutes met de minste impact op mens milieu en qua kosten.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Corridor 8 is zeer onwenselijk aangezien deze 35 km beslaat [ipv bijvoorbeeld corridor 6 van 17 km], Waarbij een groot deel ongerepte polder wordt verziekt met nieuwe hoogspanningsmasten tot wel meer dan 160 meter hoog. Ook leven in deze polder unieke diersoorten, die hiernaast de mensen in de buurt van deze masten aan schadelijke straling worden blootgesteld

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja ondergrondse kabels net als in Duitsland en Denemarken.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Corridor 8 is onwenselijk. Het tast de polder en de donk aan. Het is een gebied met historische en archeologische waarde.

Verzonden: 6/27/2023 6:22:46 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ondergronds

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Nu al diverse woningen weg ivm bestaande, moet er nog meer weg?

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Kijk naar welzijn burgers

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

nee

Verzonden: 6/27/2023 7:23:19 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

De route over de gemeente Molenlanden is onevenredig nadelig in vergelijking met andere routes.

Er zijn nu al twee masten met al de nadelige gevolgen van dien.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

X

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

X

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

X

Verzonden: 6/27/2023 8:14:02 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ondergrondse alternatieven zouden grote prioriteit moeten krijgen.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

weet ik niet

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

mening van de burgers van direct betrokken gebieden

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

nee

Verzonden: 6/27/2023 8:14:53 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Die zijn er zeker! Hey is veel logischer om de route langs het bestaande tracé (corridor 6) te laten lopen. Dit tracé zou dan doorlopen tot aan de Merwede. Vanaf dat punt hoeft er nog maar over een kleine afstand een nieuw tracé langs de Merwede te worden aangebracht naar station Crayestein. Dit is één van de kortste routes met de minste impact op mens en milieu en tevens is dit prijstechnisch ook veel gunstiger.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Het zou onlogisch zijn om te kiezen voor corridor 8, gezien deze zich uitstrekt over 35 km (in tegenstelling tot corridor 6, die slechts 17 km lang is). Helaas zou een groot deel van ons prachtige polderlandschap verpest worden door de plaatsing van nieuwe hoogspanningsmasten die meer dan 160 meter hoog zijn. In Sliedrecht, langs de Rivierdijk, worden mensen uitgekocht die onder of vlak naast de bestaande hoogspanningsmast wonen en dan gaat er mogelijk wel een nieuw tracé aangelegd worden over onze huizen heen?? Dat is zeer opmerkelijk!

In onze polder leven veel diersoorten. Zowel mensen als dieren ondervinden schadelijke gevolgen van hoogspanningsmasten.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Er is nog onvoldoende onderzoek gedaan naar de mogelijkheid om kabels ondergronds aan te leggen. Gelukkig zijn er voorbeelden in landen zoals Duitsland en Denemarken, waar deze methode wel wordt toegepast. Het is niet langer nodig om nieuwe hoogspanningsmasten te plaatsen die het landschap voor tientallen jaren zullen vervuilen. Het is belangrijk om alternatieven goed te onderzoeken voordat we snel concluderen dat deze te duur of storingsgevoelig zijn. Laten we de innovatieve methoden die al beschikbaar zijn in onze buurlanden serieus nemen en ze goed onderzoeken.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Corridor 8 is onwenselijk omdat het, naast een groot deel ongerept polderlandschap, ook De Donk aantast. Dit is niet alleen Natura 2000 gebied, maar ook een gebied met grote historische en archeologische waarde. Het is toch ondenkbaar om dit om te ploegen voor kabels en plaatsing van hoogspanningsmasten.

De Alblasserwaard is al ernstig belast met de uitstoot van gevaarlijke stoffen zoals PFOA, PFAS en GENC+X door Dupont. Ook hiervoor zijn er vergunningen afgegeven door o.a. de gemeente. Wees eerlijk en kies voor toekomstige generaties en hun welzijn en gezondheid. Het is genoeg geweest. Kom in het reine met uzelf en maak hierin de meest verstandige keuzes.

Verzonden: 6/27/2023 8:46:14 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

De impact op onze inwoners, de natuur en aantasting van ons landschap is onevenredig groot in vergelijking met de alternatieve routes tussen Geertruidenberg en Dordrecht-Crayestein.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De impact op onze inwoners, de natuur en aantasting van ons landschap is onevenredig groot in vergelijking met de alternatieve routes tussen Geertruidenberg en Dordrecht-Crayestein.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De impact op onze inwoners, de natuur en aantasting van ons landschap is onevenredig groot in vergelijking met de alternatieve routes tussen Geertruidenberg en Dordrecht-Crayestein.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

De impact op onze inwoners, de natuur en aantasting van ons landschap is onevenredig groot in vergelijking met de alternatieve routes tussen Geertruidenberg en Dordrecht-Crayestein.

Verzonden: 6/27/2023 11:34:30 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

jazeker

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

ja

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

dacht het wel

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

nee

Verzonden: 6/27/2023 12:20:15 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: Huisgenoten

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Landschappelijk en gezondheid voor mens, is van uit Geertruidenberg direct via Crayensteijn de beste en kortste route, geeft minste impact.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Er loopt al dichtbij een hoogspanningsmast.

Landschappelijk en gezondheid technisch is dit tracé dwars over o.a. buitengebied blesgrensgraaf niet gewenst

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie eerdere antwoorden

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Graag luisteren naar bevolking.

Verzonden: 6/27/2023 1:33:18 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, het koppelen van de ondergrondse deelverbinding vanaf Alblasserdam naar Slikkerveer

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja, zou goed kijken of de effecten die een hoogspanningsleiding op de gezondheid van mens en dier niet belangrijker is dan alleen natuur. Waarbij ik natuur (lees biesbosch) ook belangrijk vind, maar het welzijn van de mens is naar mijn mening belangrijker. Dus geen hoogspanningsleidingen over gebieden waar mensen wonen.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

ja, de ondergrondse mogelijkheden. Daarnaast het negatieve effect van dit voornemen op de waarde van de woningen die niet rechtstreeks onder een mast staan maar waarvan de inwoners wel de hele dag naar de mast kijken.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Gemeente Molenlanden wordt mijn inziens extra belast. Er loopt al een hoogspanningsleiding door dit gebied. Lees onze achtertuin. Nog 1 er bij is een te zware belasting voor dit gebied.

Verzonden: 6/27/2023 2:28:29 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, naar mijn (onze mening) is er al een goed en bestaand tracé namelijk de door u genoemde corridor 6. Dit is de kortste route en het beste voor mens en landschap

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja wij vinden het milieueffecten een heel belangrijk aspect omdat de Alblasserwaard een uniek stuk hollandspolderland is die zoveel mogelijk bespaard moet blijven. Daarom is corridor 8 een zeer slecht alternatief. Dit zal het aangezicht, maar nog belangrijker de flora, fauna en de mens enorm (onnodig)schaden.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Er zou in ieder geval naar de aanpassing bestaande Hoogspanningsmasten gekeken moeten worden. de innovatie van energie verplaatsing gaan snel, waarschijnlijk is het binnen niet al te lange tijd mogelijk kabels ondergronds te leggen. zoek dit eerst goed uit voor en milieuverontreinigende masten geplaatst worden die over een paar jaar niet meer nodig zijn.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Het unieke ongerepte polderlandschap wat tevens grotendeels ook nog Natura 2000 gebied is mag niet verpest worden door corridor 8. Pas op dat ons mooie stukje Nederland niet onherroepelijk wordt door aangetast Hoogspanningsmasten. Er is een alternatief namelijk corridor 6 , wees verstandig!!

Verzonden: 6/27/2023 2:45:01 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie PDF bijlage1

95483927_9117505_380kV.pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie PDF bijlage 1

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie PDF bijlage 1

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie PDF bijlage 1

Geachte betrokken partijen,

██████████ 27-6-2023

Graag maak ik gebruik van deze gelegenheid om mijn zienswijze te uiten met betrekking tot de door Tennet voorgenomen aanleg van een 380 kV hoogspanningsverbinding tussen Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel, ofwel een alternatieve route naar Crayestein. In de afgelopen jaren hebben we een aanzienlijke groei gezien in het gebruik van duurzame energiebronnen op lokaal niveau.

Steeds meer particulieren en bedrijven installeren o.a. zonnepanelen om in hun eigen energiebehoeften te voorzien. Hierdoor moet er volgens mij er een afname van traditionele energieopwekking ontstaan, zoals die wordt aangeboden door hoogspanningsverbindingen. Deze ontwikkeling heeft een positieve impact op het milieu en draagt bij aan de overgang naar een duurzame samenleving.

Gegeven deze ontwikkelingen ben ik van mening dat er door Tennet onvoldoende rekening is gehouden met de verschuiving in de energie opwekkingssector. Het is van cruciaal belang dat er een grondig onderzoek wordt uitgevoerd om de daadwerkelijke noodzaak van een hoogspanningsverbinding tussen Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein vast te stellen.

Misschien is het een idee om b.v. in samenwerking met lokale stroom transporteurs zoals Stedin eerst een oplossing zoeken voor de variabiliteit en onzekerheid in het lokale stroomnet door de opwekking met zonnepanelen en windmolens op te vangen. Dit kan voordelig zijn omdat het de behoefte aan elektriciteitstransport over lange afstanden kan verminderen.

Daarnaast wil ik benadrukken dat, gezien de geografische ligging, het trace Geertruidenberg - Crayestein naar mijn mening de meest geschikte oplossing lijkt te zijn.

Een dergelijke route zou kunnen profiteren van bestaande infrastructuur en de impact op het milieu en de lokale gemeenschappen kunnen minimaliseren.

Ik pleit er daarom voor dat er aanvullend onderzoek wordt uitgevoerd om de behoefte aan een dergelijke hoogspanningsverbinding te rechtvaardigen, rekening houdend met de toenemende lokale energieopwekking. Daarnaast roep ik op tot een grondige evaluatie van voorgestelde tracés, waarbij de route Geertruidenberg - Crayestein serieus moet worden overwogen vanwege de potentiële voordelen die het biedt en er geen omwegen hoeven te worden gemaakt.

Het is essentieel dat de besluitvorming met betrekking tot deze hoogspanningsverbinding gebaseerd is op uitgebreid onderzoek, nauwkeurige analyses en directe betrokkenheid van belanghebbenden. Alleen op die manier is er de beste oplossing te vinden die zowel de energiebehoeften van de samenleving aanpakt als rekening houdt met de duurzaamheids doelstellingen en de belangen van de lokale gemeenschappen.

Ik dank u voor uw aandacht en vertrouw erop dat mijn zienswijze wordt meegenomen in het besluitvormingsproces.

Met vriendelijke Groet

██████████

Verzonden: 6/27/2023 3:30:16 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: mijn vrouw

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

dat zou kunnen

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

nee

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

hoogspanning is gevaarlijk

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

nee

Verzonden: 6/27/2023 7:51:58 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 6/27/2023 8:32:32 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer:

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

[REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Nog meer traces over Nieuw Lekkerland dienen te worden voorkomen, er bestaan er reeds 2, huizen worden daar al gesloopt

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Sloop van huizen, mensen gedwongen laten verhuizen heeft te maken met gezondheidsrisico's, hoe kan dan nu een extra tracé worden onderbouwd?

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie eerder, gezondheidsrisico's moeten altijd bovenaan staan, ook als dit meerkosten oplevert. Dus tracé meer oostelijk of westelijk, of ondergronds

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Onderbouwing over hoe de keuze wordt gemaakt, risico's vs kosten. Absoluut minste risico is enige correcte keuze

Verzonden: 6/27/2023 8:46:36 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ik wil graag geen 380kv lijn binnen 800 m van mijn huis. Terwijl ik niet weet wat de lichamelijke gevolgen zijn.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Wat voor effecten zouden er op het milieu zijn bij een kabel breuk.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Welke vergoeding krijgen mensen binnen 1 km van een corridor?

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 6/27/2023 8:50:25 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ondergronds

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Straling voor omwonenden

Horizonvervuiling

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Molenbiotoop Groot-Ammers respecteren.

Er mag geen huis gebouwd worden die het zicht op de molens belemmerd, waarom dan wel een zeer hoog elektriciteitsnet die het zicht nog veel meer belemmerd.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Geen route 8, 9, 10.

Is veel te ver om en geeft een veel te groot gebied horizonvervuiling.

Verzonden: 6/27/2023 8:52:52 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Nog een lichtmast in Nieuw Lekkerland is disproportioneel. De inwoners zijn al belast met twee lichtmasten door/over de gemeente. Er zijn inwoners uitgekocht vanwege de stralingen van deze lichtmasten. Nog een lichtmast maakt het woongenot (grondrecht) voor de inwoners tot nihil.

Daar komt bij dat het bij het werelderfgoed Kinderdijk komt. Is disproportioneel tov de bewoners en haalt het werelderfgoed in waarde omlaag! Lasten horen gelijkmatig over Nederland te worden verdeeld!

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie stralingen van de kabels gelijk htmasten die er nu al staan

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie hierboven

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie hierboven

Verzonden: 6/27/2023 8:54:48 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

[REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Er moet een ander alternatief komen en niet boven zo mooi dorp hoogspanningskabels gespannen gaan worden.. plus de waarde van huizen gaan naar beneden... Neem aan dat dat niet gecompenseerd gaat worden?!

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Denk maar aan de gezondheid van de mensen en de psychologische effecten het gaat geven op een negatieve manier. Verder op is genoeg boeren land zonder huizen.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Milieu, stikstof, beschermde diersoorten ook overvliegende vanuit de Biesbosch.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 6/27/2023 9:56:30 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ik vind het moeilijk te zeggen welke alternatieven er onderzocht moeten worden.

Ik begrijp de noodzaak. Op dit moment kijk ik vanaf mijn huis al tegen 2 hoogspannings verbindingen aan. Een 3rde zo kort op de andere vinden wij onacceptabel.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Gevolgen voor de gezondheid

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Waarde van de woning door het effect van een nieuwe verbinding.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Er staan er al 2 op zeer korte afstand

Verzonden: 6/27/2023 10:09:25 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer:

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Dordrecht beste optie. Door Molenlanden lopen al 2 traces. Woningen in onze wijk staan nu leeg en worden gesloopt, terwijl er al woningen tekort zijn.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Effect op natuur in Molenlanden. Er lopen al 2 traces.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Tekort aan woningen in Nieuw-Lekkerland is er al. Nu ook woningen gesloopt (Venuslaan, Marslaan). Wat zijn de gevolgen van een derde trace over Nieuw Lekkerland voor beschikbare grond voor woningbouw?

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 6/27/2023 10:36:06 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: echtgenote [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Nee. Voldoende alternatieven. Ondergronds te kostbaar.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Nee.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Onnodige versnippering en doorsnijding van het landelijk open gebied voorkomen. Daarom tracé kiezen zo dicht mogelijk langs het al bestaande netwerk in Nieuw-Lekkerland.

Tracé aan de westkant van Streefkerk tussen Zijdeweg en rand bebouwde kom kent volgende bezwaren/problemen:

1. Aantasting van molenbiotop met watercarroussel van vier molens in beheer van Stichting Instandhouding Molens Alblasserwaard Vijfheerenlanden (SIMAV).
2. Zeer slappe grond met diverse kwellen uit de rivier De Lek vergt uiterst zware en kostbare fundering voor elektriciteitsmasten. Dit is ook de reden waarom hier nooit woningbouw heeft plaatsgevonden.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee.

Verzonden: 6/27/2023 11:25:39 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Er worden 10 mogelijke corridors genoemd in de projectatlas. Wij zijn van mening dat per definitie voor de kortst mogelijke tracé's moet worden gekozen. Hoogspannings-masten zijn gevaarlijk voor de volksgezondheid (straling) en tasten het landschap in hoge mate aan. Hoe korter het tracé, hoe beter het is.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Het landschapsaspect moet heel goed worden meegewogen. Wij, als inwoners van de Alblasserwaard, zijn zeer zuinig op ons eeuwenoude polderlandschap. De bestaande masten ontsieren die al in hoge mate. Die hadden nooit zo mogen worden neergezet. Hier mag daarom absoluut geen uitbreiding op komen. Daarom zijn tracé 7, 8, 9 en 10 echt niet aan de orde wat ons betreft; volkomen onacceptabel.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Volksgezondheid (straling), landschapsvervuiling (geen masten in een vlak polderlandschap) en evt. kosten (hoe korter hoe goedkoper) zijn de belangrijkste aspecten.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Vanuit volksgezondheid en landschappelijk oogpunt (en waarschijnlijk ook kosten) zijn corridor 4 en 5 verreweg het beste. Dit voorkomt heel veel gedoe, vertraging en maatschappelijke onrust.

Verzonden: 6/28/2023 7:11:22 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Wij begrepen op een van de voorlichtingsavonden van een van uw collega's dat er alleen binnen de wit-gestippelde lijnen van de tien corridors wordt gezocht, en er slechts buiten deze lijnen verder zal worden gezocht indien ieder van de tien nu onderzochte opties onmogelijk blijkt. En dat er, in dat geval, eerst weer een onderzoek dient te worden uitgevoerd naar verschillende locaties buiten de witte lijnen, nu het huidige onderzoek daar niet op ziet. Klopt dit, en zowel bij een bevestigend als een ontkennend antwoord, kunt u dat dan nader toelichten?

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ziet u kans in de beoordeling mee te nemen of een bepaalde locatie en/of dorp reeds de druk van een kv-verbinding heeft? Lekkerkerk heeft immers al een verbinding westelijk van het dorp, met een eventuele tweede verbinding rechts van het dorp wordt Lekkerkerk dubbel belast, en met de verbindingen 'ingesloten'. Is er ruimte deze last 'eerlijker' in de regio te verdelen?

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Wij hebben kennis genomen van Concept NDR (uitgebreide versie). In dit document staan op p. 98 (op de pagina staat p. 36) met betrekking tot de gemeente Krimpenerwaard rechtsonder een kaartje getiteld "Monumentenkaart met cultuurhistorische elementen (Bron: BügelHajema)". Op deze kaart zouden ook de relevante "Monumentale gebouwen" zijn weergegeven. Op deze kaart ontbreekt echter de aanduiding van het Rijksmonument met adres [REDACTED] te [REDACTED]

Rijksmonumentnummer: 25741.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee.

Verzonden: 6/28/2023 9:18:22 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja op een andere plek, niet in dit natuurlijke gebied waar toch veel mensen wonen. Kijk ook naar andere mogelijkheden zonder al die stralingen

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja wat geeft het voor invloed op onze gezondheid

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Laat onze dorpen zoals het is. Wij genieten hier van een prachtig mooi gezond stukje Nederland. Wij willen niet ziek worden van al die stralingen. We hebben niet voor niks dit dorp uitgekozen om in de wonen. Waarom worden andere huizen afgebroken waar hoogspanningsmasten staan? En dan willen jullie het hier gaan bouwen???

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Dit weet ik niet

Verzonden: 6/28/2023 9:37:34 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ik denk dat er goed gekeken moet worden naar alternatieven die zoveel mogelijk langs rijkswegen en over industriegebieden gaan. Hiermee wordt de leefbaarheid van bewoonde gebieden en/of natuurgebieden zo min mogelijk aangetast.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De afgelopen jaren is er een toenemende zorg over de straling die de hoogspanningsmasten afgeven. In Nieuw-Lekkerland moeten hiervoor al tientallen huizen worden afgebroken, waardoor het dorp in tweeën gesplitst wordt, wat juist door het naar elkaar groeien van de dorpskernen Middelweg en Dorpslaan aan het verminderen was.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ik zou er voor willen pleiten om goed te kijken wat de weersextremen doen op de masten. Het lijkt erop dat wind (tornado kansen) toenemen. Plaats je dan de masten in (dicht) bevolkt gebied, dan zou er gekeken moeten worden naar de ruimte om de masten wanneer deze (gedeeltelijk) knakken.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Er is de komende tientallen jaren waarschijnlijk een enorm toenemende vraag naar electriciteit. Maak de nieuw te bouwen masten zo sterk dat uitbreiding op termijn zonder ingrijpende maatregelen nodig is. Kijk ook goed naar de eventuele opslag van energie door accusystemen zodat energie niet verloren gaat. Is er niet een mogelijkheid water elektrisch in een bassin te pompen bij overstroom; en weer terug te laten lopen bij stroom tekort. Hier kan eventueel ook extra water worden opgeslagen bij extreme regenval en weer gebruikt worden bij droogte. Bijvoorbeeld de dijken ophogen en versterken bij de waterbassins in het molengebied en biesbos en daar 1,5 meter extra water bergen.

Verzonden: 6/28/2023 10:10:52 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Tbv de gezondheid en het uitzicht zou ik adviseren en graag zien dat de kabel door de grond gaat.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Wat heeft dit voor effecten op de natuur en de omgeving

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Wij twijfelen ten eerste aan de gevolgen voor onze gezondheid. Op andere plaatsen worden zelfs mensen uitgekocht om maar niet te dicht bij de hoogspanningsmasten te hoeven wonen. Om deze reden zouden wij het zeer onprettig vinden om het tracé te dichtbij onze woning en bedrijf te hebben.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie vorige vragen

Verzonden: 6/28/2023 10:37:57 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Corridor 10 kan niet dwars door het hart van Goudriaan heen. Daarmee wordt het pittoreske beeld van Goudriaan verpest rondom de kerk, het Raadhuis en de nieuwste woonwijken. Je kan dit ook 4 kilometer naar het oosten doen. Net voorbij Goudriaan liggen alleen maar weilanden. Dat is officieel Noordeloos. Daar heeft niemand er last van.

95500384_9120906_corridor_10_naar_het_oosten.jpg

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Geen verstand van.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Het gaat dwars door de dorpskern van Goudriaan heen. Daar waar de voorzieningen en meeste woningen staan. Het zal het beeld van Goudriaan erg verpesten.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Corridor 10 kan 4 kilometer naar het oosten verplaatst worden. Dan zitten ze boven de weilanden en heeft helemaal niemand daar last van.

202301675

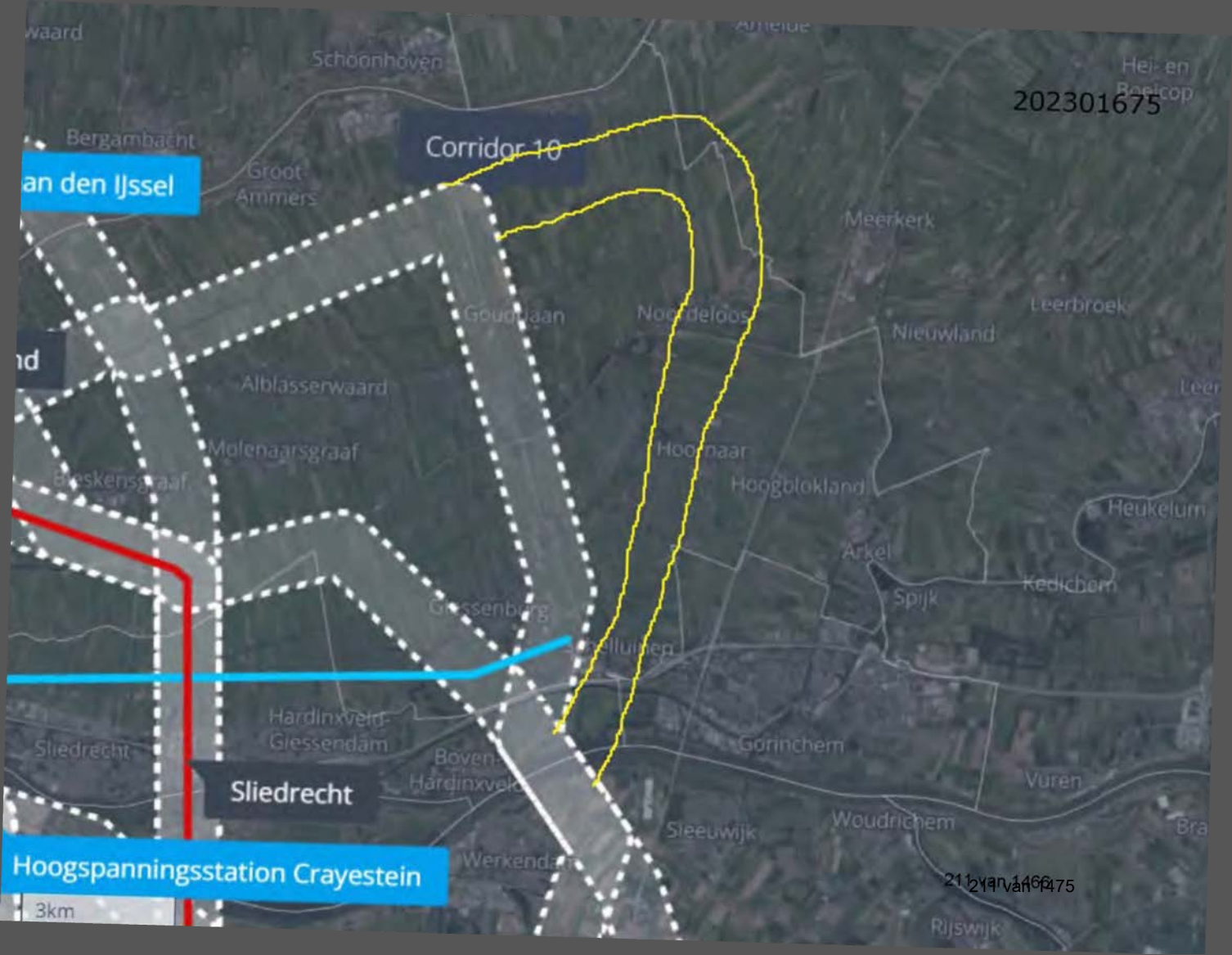
an den IJssel

Corridor 10

Sliedrecht

Hoogspanningsstation Crayestein

3km

Verzonden: 6/28/2023 10:55:02 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

[REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ondergronds?

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zeker in het gebied met veel vogels (zoals rondom de Donk) is het schadelijk als er corridors in het landschap worden geplaatst.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Het landschap wordt ontsiert, de Donk waar corridor nummer 8 en 10 langs zouden komen heeft historische waarde (Donkse laagte)

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ontzie de natuurgebieden, blijf daar ruim uit de buurt

Verzonden: 6/28/2023 11:27:34 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, een variant (deels omleiden in westelijke richting Inags de Merwede) op corridor 6 zodat de Biesbosch wordt gemeden en (gedeeltelijke?) ondergrondse aanleg mogelijk maakt.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Nee

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja, de afweging dat onevenredig lange corridors niet de voorkeur hebben. Daarnaast de combinatie van windturbines en de corridors en tot slot de onevenredige aantasting van het woon- en leefklimaat als een tracé naar voren komt dat Molenwaard raakt.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nvt

Verzonden: 6/28/2023 11:29:24 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

De impact op de tracé lengte. Kortste of langste route.

Als bewoner ben ik daarom van mening dat er geen derde 380 kV hoogpaningsleiding over Molenlanden mag komen. De impact op onze inwoners, de natuur en aantasting van ons landschap is onevenredig groot in vergelijking met de alternatieve routes tussen Geertruidenberg en Dordrecht-Crayestein.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De impact op de tracé lengte. Kortste of langste route.

Als bewoner ben ik daarom van mening dat er geen derde 380 kV hoogpaningsleiding over Molenlanden mag komen. De impact op onze inwoners, de natuur en aantasting van ons landschap is onevenredig groot in vergelijking met de alternatieve routes tussen Geertruidenberg en Dordrecht-Crayestein.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De impact op de tracé lengte. Kortste of langste route.

Als bewoner ben ik daarom van mening dat er geen derde 380 kV hoogpaningsleiding over Molenlanden mag komen. De impact op onze inwoners, de natuur en aantasting van ons landschap is onevenredig groot in vergelijking met de alternatieve routes tussen Geertruidenberg en Dordrecht-Crayestein.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

De impact op de tracé lengte. Kortste of langste route.

Als bewoner ben ik daarom van mening dat er geen derde 380 kV hoogpaningsleiding over Molenlanden mag komen. De impact op onze inwoners, de natuur en aantasting van ons landschap is onevenredig groot in vergelijking met de alternatieve routes tussen Geertruidenberg en Dordrecht-Crayestein.

Verzonden: 6/28/2023 11:44:11 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: Goedendag,

tot mijn verbazing zie ik dat er een corridor (corridor 7) is bepaald die over bewoond gebied loopt in Nieuw-Lekkerland. Op de website van rijksoverheid wordt geadviseerd geen huizen te bouwen in de nabijheid van hoogspanningsmasten. Anderso

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

wellicht is ondergronds een optie; begrijp dat dit technisch beperkt is maar wellicht niet onmogelijk op bepaalde plekken.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

nee

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

nee

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

nee

Verzonden: 6/28/2023 12:13:57 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

De gemeente Molenlanden heeft in een zienswijze een alternatief voor corridor 6 verwoord. Dit verdient serieuze overweging.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Hoogspanningsmasten over het veenweidegebied van de Alblasserwaard zijn slecht voor de gezondheid van inwoners, doen afbreuk aan het landschap en de corridor over Molenlanden is relatief lang, waardoor meer mensen en natuur nadeel ondervinden.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie hierboven.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie hierboven.

Verzonden: 6/28/2023 12:19:07 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja. Of het mogelijk is om bestaande en toekomstige bebouwing te vermijden en de gestelde corridor boven Goudriaan te verleggen naar een gebied zonder bewoonde bebouwing

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Nee

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja, de dorpen gelegen binnen de gestelde corridor. In ons geval het dorp Goudriaan waar de corridor nu deels overheen loopt. Echter aan de westzijde van de N weg is minder bebouwing.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 6/28/2023 1:11:23 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie Bijlage

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding
380 KV Geertruidenberg- krimpen a/d IJssel
of Crayestein
Postbus 111
9200 AC Drachten

[REDACTED] 22-6-2023

Geachte Hr./mevr.

Hierbij mijn visie omtrent de nieuw aan te leggen hoogspanningsverbinding.
Allereerst een positief bericht omtrent de moeiten gedaan om e.e. a.
aan mogelijk gedupeerden uit te leggen.
Echter moet toch een keuze worden gemaakt.
In een eerdere reactie is al naar voren gebracht dat een leiding direct naast
de bestaande door u genoemd "Trace 7" niet te aanvaarden is.
Na doornemen van uw publicatie zou een volgorde voor de te kiezen
mogelijkheden zijn: 1e keus 6 dan in volgorde 3,5,4, en als laatste
trace 8 .
Andere trace's lijken mij onhaalbaar.

Met vriendelijke groet.

[REDACTED]

N.B.
ter info en actie

-helaas ontving ik op mijn vorige inspraakronde niet
de toegezegde ontvangstbevestiging.

-de aangeven link tot downloaden van een document
was onjuist
de correcte benaming moest zijn "reactienota voornemen EN
VOORSTEL PARTICIPATIE

Verzonden: 6/28/2023 1:16:18 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Zienswijze hsv-380-kv- Geertruidenberg-krimpen-Crayestein

afzender [REDACTED]

Aangetekend per post aan:

Bureau Energieprojecten

Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding Geertruidenberg-Krimpen aan den IJssel/Crayestein

Postbus 111

9200 AC Drachten

Inleiding: na kennis genomen te hebben van het **concept-NRD** inzake bovenstaande Hoogspanningsverbinding en als inwoner van Molenlanden in de kern Nieuw-Lekkerland op 1 juni 2023 op de infomiddag een gesprek hierover te hebben gehad in het Carillon met twee heren van Tennet (René van Meurs en een collega), heb ik besloten de volgende zienswijze in te sturen:

Corridor 7 : Geertruidenberg-Krimpen aan de IJssel.

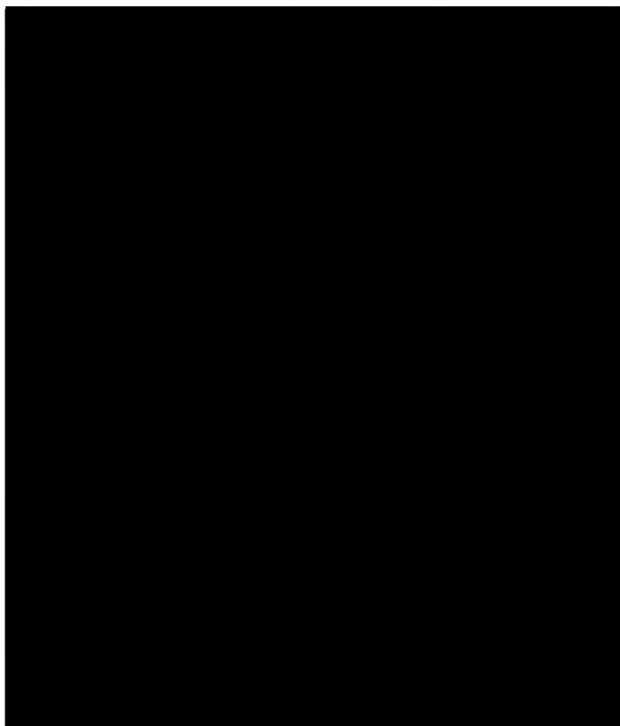
Te zien valt dat deze corridor het zoekgebied aangeeft naast de al twee bestaande lijnen door Nieuw-Lekkerland. Hoe is het mogelijk dat er nu een idee ligt om door ons dorp drie lijnen op korte afstand van elkaar te verbeelden? Als ik op pag. 50 het Beoordelingskader op hoofdlijnen zie, dan zal zich een aanzienlijk aantal negatieve aspecten voordoen. Wat te denken van de bezoeken van honderdduizenden bezoekers vanuit de hele wereld aan het Werelderfgoed Kinderdijk. Wat krijgen zij te zien?

Er is nog steeds met de **Belangenbehartiging Bewoners onder de Hoogspannings Leiding (BBHSL)** een traject gaande omtrent uitkoop van woningen in het traject Venuslaan/Marslaan, **hoeveel woningen moeten er 'straks' dan in de harde kern van ons dorp uitgekocht worden?** ;er is een grote **woningnood** in ons dorp en aan de oostgrens van Corridor 7 grenst het voor ons dorp grote woningbouw-uitbreidingsplan 'Nieuw-Lekkerland Oost' voor de komende jaren. Dit zal m.b.t. het Beoordelingskader ook een zeer negatieve lading krijgen.

En dan het volgende: naast het feit dat Corridor 7 als zoekgebied voor de derde leiding ons nieuwbouwplan en heel veel woningen in het dorp zal raken, het betreft namelijk de wat oudere wijken met grotere verdichting van de bebouwing, zijn er twee aparte van groot belang zijnde aandachtspunten te noemen, op de kaart op pag. 42 als blauwe vlekken ingetekend :

- De Begraafplaats met aula Schoonenburg, grenzend aan de zuidzijde van het dorp : het kan niet zo zijn dat naast of over deze grote 'rustplaats' en aula een 380 kV verbinding gepland kan worden, waar tijdens ter aardebestellingen etc de beleving van zo'n leiding wordt opgedrongen. Het Beoordelingskader zal spreken!
- Landgoed Schoonenburgh van 12 ha ten zuiden van de begraafplaats, een NSW-landgoed en dat zegt veel omtrent de voorwaarden waaronder dit landgoed heeft kunnen ontstaan en dient te worden onderhouden en voor het publiek opengesteld dient te zijn. Het is , gegeven het Beoordelingskader, niet voor te stellen dat een 380 kV verbinding over een natuurterrein loopt met 3,3 ha bosopstanden , met ca. 2 km boswandelpaden, een fruitweide van 1 ha , een paardenweide ,etc. De populieren in het wandelbos gaan in de volwassen fase meer dan 40 m hoog worden ! Per jaar lopen hier 20 à 30.000 wandelaars , met vele honden, om hun hoofd leeg te maken. En, het is van overheidswege zelfs mogelijk dat, gegeven een aantal aspecten van het Beoordelingskader, de NSW- rangschikking zal worden ingetrokken indien

deze 380 kV verbinding er komt, hetgeen voor de eigenaar onacceptabel zal zijn. Als bijlage bij de zienswijze wordt een beschrijving van het NSW-Landgoed gevoegd.

Gy lase by Kierswijze

Landgoed Schoonenburgh

Omgrenzing, perceelnummers en oppervlakten naar Kadaster

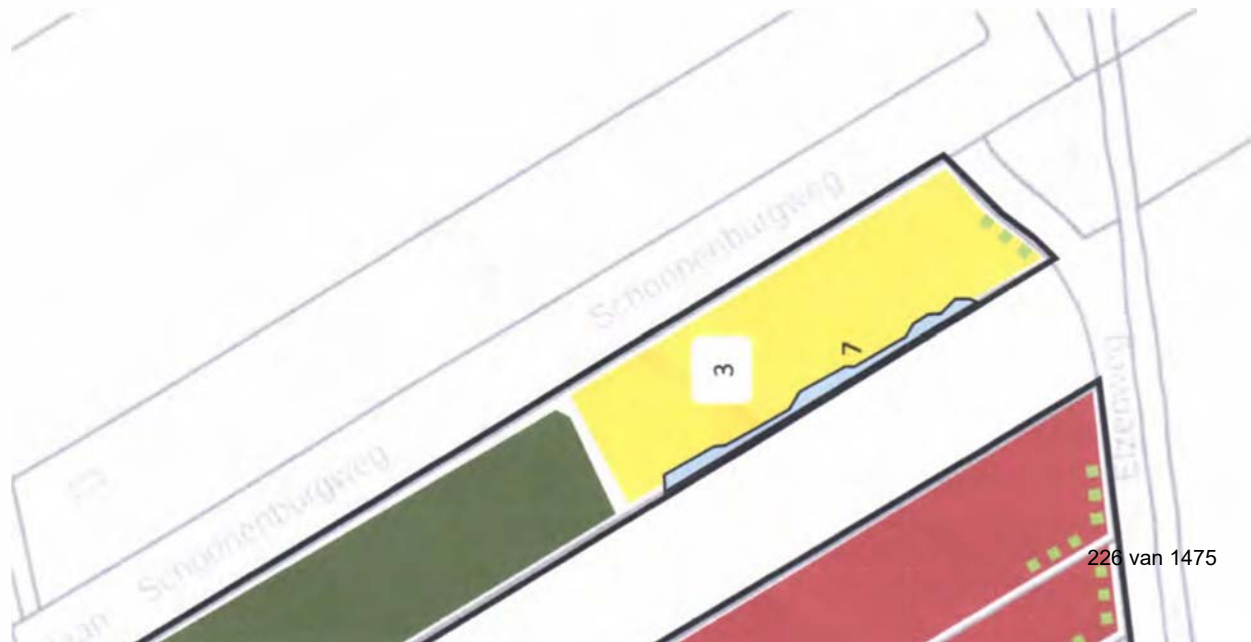
Totale oppervlakte
landgoed:
12,0173 ha

Landgoed Schoonenburgh

Terreinkaart

Landgoed Schoonenburgh

Foto's opstal a op erf 5

Voorzijde woning a met oprit, toegangspoort en (deels) erf

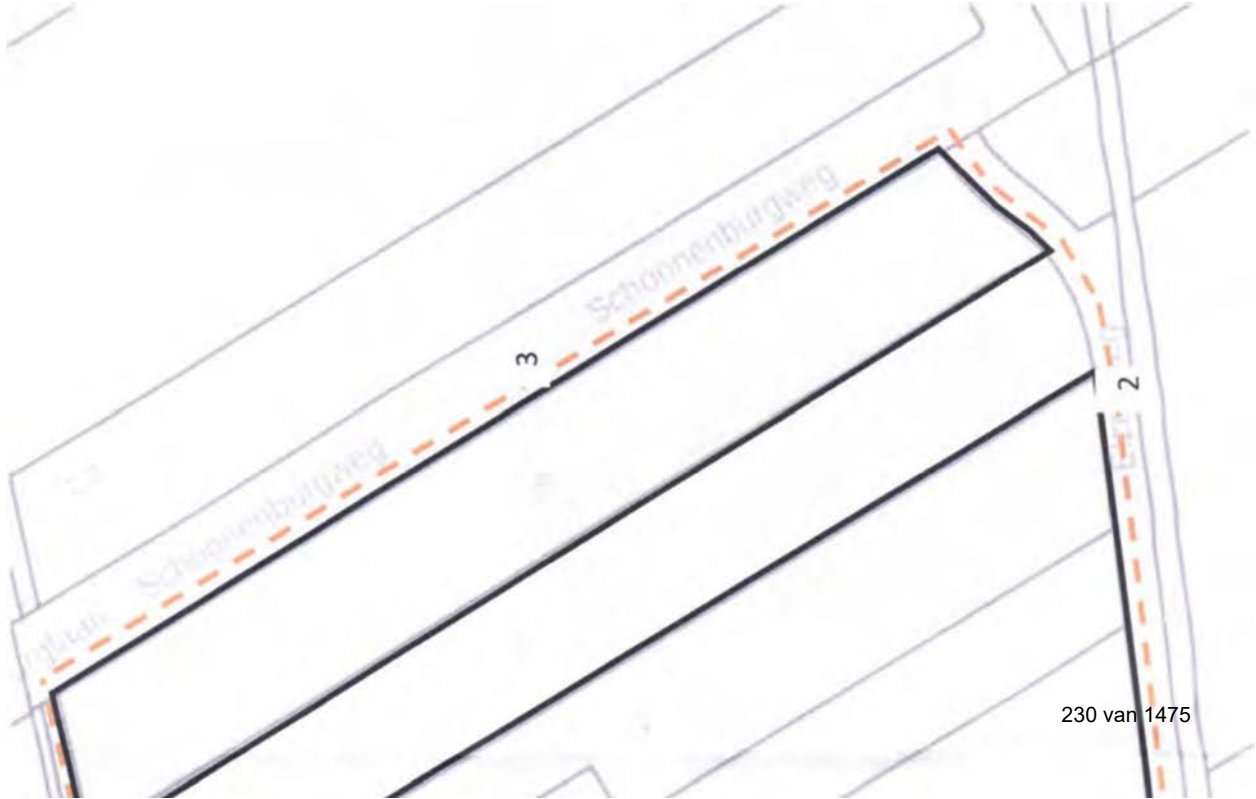

Achterzijde woning a met erfafscheiding

Landgoed Schoonenburgh

Paden, wegen en openstelling

Landgoed Schoonenburgh

Foto-impessie paden, wegen en openstelling

Toegang naar bos vanaf Elzenweg met poort en openstellingsborden

Zicht op de hoogstamfruitweide vanaf het oostelijke wandelpad

2

Uitzicht over de weilanden richting het noorden

4

Blik op de weilanden met boomgroep vanaf de Tiendweg

202301686

Landgoed Schoonenburgh

Foto-impressie paden, wegen en openstelling (vervolg)

Toegang bos vanaf Tiendweg met poort en openstellingsborden

Besloten wandelpad door Essen-Populierenbos

Open bospad op perceelsrand langs hoogopgaande populieren

Landgoed Schoonenburgh

NSW gerangschikt sinds 2010

Formulier Opgave terreinen en opstallen

Mei 2023

Terrein nummer	Oppervlak In ha	Code terreintype	Letter Opstal	Bouwjaar Opstal	Opstal functioneel	Open- gesteld	Kenmerkende elementen	Bijzonderheden
1	3,3303	Bo				ja	Bospaden door verschillende bostypen	Vleermuizen, Roekenkolonie
2	1,3095	Bc				nee	Fruitweide en notengaard	Bloeiende haag, Argusvlinder
3	3,2105	L				nee	Weiland met schaduwbomen	Natuuroevers
4	3,9520	Nb				nee	Bloemrijk grasland met schaduwbomen	Poel
5	0,0850	O	a	2020	ja	nee	Woning	Landhuis Schoonenburgh
6	0,0850	Nk				nee	Poel	Heikikker
7	0,0450	Nk				nee	Natuuroevers	Heikikker

Totaal 12,0173 ha

Verzonden: 6/28/2023 1:19:27 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Er zijn al 2 leidingen die over Nieuw-Lekkerland lopen met alle nadelige gevolgen vandien (op dit moment worden er huizen voor gesloopt).

Dus dat is genoeg voor deze kern.

Zoek maar een trace buiten deze kern en de gemeente Mokenlanden

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Geen idee

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Geen idee

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Geen idee

Verzonden: 6/28/2023 1:44:28 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens:

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Wij willen niet dat ook deze hoogspanningsmast door de gemeente Molenlanden gaat. We hebben er al twee

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

over een dorp moeten huizen worden gesloopt (Nieuw-lekkerland) het kan beter boven natuurgebieden. Die kikkertjes merken daar niets van.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

zie hierboven genoemd

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

geen idee

Verzonden: 6/28/2023 3:06:42 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c
Postbus 111
9200 AC Drachten

Zwijndrecht, 15 juni 2023.

Betreft: zienswijze.

Geachte heer/mevrouw,

Mijn zienswijze bestaat uit twee delen.

- A. Algemeen
- B. Zienswijze (In het geval dat wordt voorbij gegaan aan het gestelde onder A.)

- A. U stelt in uw digitale reactieformulier een viertal vragen. Dit zijn belachelijke vragen omdat de burger wordt geconfronteerd met 10 corridors van ca. 1 km breed en twee mogelijke eindstations (Krimpen c.q. Crayestein). Het is voor de gemiddelde burger , vanwege o.a. kennisachterstand, onmogelijk om zich een duidelijk en afgewogen oordeel te vormen over de gepresenteerde plannen. E.e.a. resulteert in een rijstebrijberg van meningen en zienswijzen die de beoordelaar daarvan alle vrijheid biedt om daaruit te distilleren wat hem welgevallig is. Het op deze wijze presenteren van een plan aan de burger is beledigend. Een plan zonder kop of staart laten beoordelen en vervolgens wel conclusies trekken uit deze beoordeling, is machtsmisbruik.
- B. Graag reageer ik op het voornemen tot de aanleg van een hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg - Krimpen of Crayestein. Ik begrijp daaruit dat de kans bestaat dat deze hoogspanningsleiding komt door of vlak langs Ridderkerk-Rijsoord-Heerjansdam-Zwijndrecht-Puttershoek-'s-Gravendeel-Drimmelen. Ik maak mij daar ernstig zorgen over. In dit stadium is het erg moeilijk concreet en specifiek te reageren, omdat de verkenningsfase nog zo algemeen en weinig duidelijk is dat het de vraag is waarop exact gereageerd kan worden. Het opstellen van een NRD is op die basis dan ook eigenlijk niet goed mogelijk. Zolang je niet precies weet wat er komt, kun je ook moeilijk reageren op verdere plannen daarvoor. Nut en noodzaak lijken gegeven en voorondersteld, maar zie ik niet aangetoond. In elk geval is wel duidelijk dat dit project enorme gevolgen zal hebben voor het landschap. De hoogspanningsleidingen tasten dat, in deze regio al zeer schaarse, landschap vergaand en ontoelaatbaar aan. Daarbij is dan de vraag waarom, naar het lijkt al bij voorbaat, niet wordt gekozen voor ondergrondse varianten. Ook mijn (directe) leefomgeving is in het geding. De werkzaamheden tasten de natuur, het uitzicht en mijn omgeving aan. Ook de straling van de

leidingen zal blijvende impact hebben. In dat kader maak ik mij grote zorgen over mogelijke gevolgen op en voor mijn gezondheid. Gelet op de negatieve effecten in tal van opzichten is het voor mij de vraag of dit project wel haalbaar en reëel uitvoerbaar is in de genoemde corridor. Ook nut en noodzaak staan voor mij niet vast.

Ik ben zeker niet tegen een energietransitie, maar de vraag is of deze realisatie daarvan, onder andere gelet op de ingrijpende aard, vergaande omvang en grote negatieve gevolgen daarvan wel past bij de schaal van het gebied respectievelijk ons land. Er is hier bovendien al zo weinig ruimte voor natuur en recreatie in ons kleine land dat de vraag rijst of meer het hier (bovengronds) faciliteren van energie wel in goede balans staat tot verdere vergaande ingrepen in landschap, gezondheid, natuur en recreatie.

In tijden van dreigende internationale onzekerheden en geopolitieke ontwikkelingen is het bovendien de vraag hoe ons land in het algemeen en onze regio onder de rook van Rotterdam in het bijzonder, tegen aanvallen op voorgenomen systemen bestand zijn. Ook dat zou pleiten voor - als het dan toch moet - ondergrondse aanleg.

Tenslotte zullen bij de keuze voor deze corridor de aanleg- en onderhoudskosten aanmerkelijk hoger uitkomen dan bij de andere tracé's. Dit tracé is een van de langste en kent veel zeer (technisch en constructief) moeilijke en dus duur te overbruggen en te onderhouden delen. Kosten die vertaald zullen worden in hogere energietarieven voor burgers en bedrijven dan nodig. De keuze voor een makkelijker en korter tracé is daarom veruit te prefereren.

p.s. uw digitale reactieformulier wist niet anders dan met "error" te reageren.

Verzonden: 6/28/2023 3:11:38 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: info@kuiperagrarischemakelaardij.nl

Als: Advocaat namens cliënt

(Mede) namens:

Organisatie: Kuiper Agrarisch Makelaardij

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380KV g-k-c
Postbus 111
9200 AC Drachten

Veendam, 16 juni 2023

Betreft: zienswijze hoogspanningsverbinding 380KV g-k-c

Geachte heer/mevrouw,

Namens [REDACTED], wonende te [REDACTED] aan de [REDACTED] dien ik een zienswijze in tegen de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) t.b.v. de nieuwe 380KV hoogspanningsverbinding tussen het hoogspanningsstation Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein (bij Dordrecht).

[REDACTED] en zijn moeder zijn woonachtig op het adres [REDACTED] en de heer Vink exploiteert hier een courant melkveehouderijbedrijf. Dit bedrijf heeft een huiskavel van ruim 30 hectare. Op dit bedrijf worden 60 stuks melkvee en 50 stuks bijbehorend jongvee gehouden (zie bijlage 1).

In de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) wordt er gesproken over 10 verschillende corridors. De locatie van [REDACTED] is gelegen in de corridor 10. Deze corridor heeft een breedte van 1.200 meter.

Corridor 10 is gesitueerd aan beide zijden van de provinciale weg N216 (zie bijlage 2). Aan de oostzijde van de N216 zijn de Slingelandse Plassen gelegen. De kans dat er een hoogspanningsverbinding over deze plassen wordt aangelegd is klein. Dan resteert om de hoogspanningsverbinding aan de westzijde van de N216 (over de eigendommen van [REDACTED] [REDACTED]) aan te leggen. De strook van corridor 10 aan de westzijde van de N216 is relatief smal (ca. 300 meter). Dit zou betekenen dat de verbinding over de woning/gebouwen of tussen de woning/gebouwen van de heer Vink en de N216 zou worden geprojecteerd.

Dit is voor [REDACTED] onacceptabel. Het woongenot zal hierdoor in ernstige mate worden aangetast met verder alle gezondheidsrisico's van dien als gevolg van de straling. Verder is er in de stallen elektronica aanwezig waarbij de kans op storingen aanwezig is.

Aangezien het perceel ca. 780 meter lang is zullen er 2 of 3 masten op het perceel kunnen worden gerealiseerd. Dit zal betekenen dat de gebruiksmogelijkheden en "last but not least" de uitbreidingsmogelijkheden van de stal in het geding kunnen komen.

Graag zouden wij, op basis van deze knelpunten, zien dat er voor een andere corridor wordt gekozen.

Wanneer alsnog wordt besloten om voor corridor 10 te kiezen stellen wij voor om het tracé aan de oostpunt van de Slingelandse Plassen aan te leggen en het tracé halverwege tussen de Slingelandse Plassen en Goudriaan weer aan de westzijde van de N216 te laten lopen. Dit is een gebied waar geen bebouwing aanwezig is en weinig problemen worden verwacht met de aanleg van een hoogspanningsverbinding. De gewenste ligging van dit tracé is weergegeven in **bijlage 3**. Bijkomend voordeel van deze oplossing is dat het bedrijf [REDACTED] (tegenover [REDACTED]) ook buiten schot blijft.

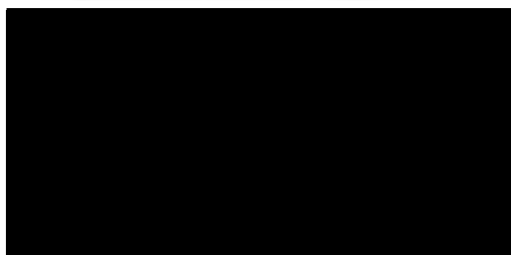
Wij verzoeken u om onze zienswijze te honoreren door te kiezen voor een andere corridor of te kiezen voor een de door ons voorgestelde aanpassing van corridor 10.

Mocht deze zienswijze niet worden gehonoreerd dan ben ik genoodzaakt om mijn zienswijze te handhaven.

Verder zou ik graag een ontvangstbevestiging van deze brief ontvangen.

In afwachting van uw reactie verblijf ik.

Met vriendelijke groet,

Bijlage 1: kaartje locatie Klokbekerweg 1 Ottoland

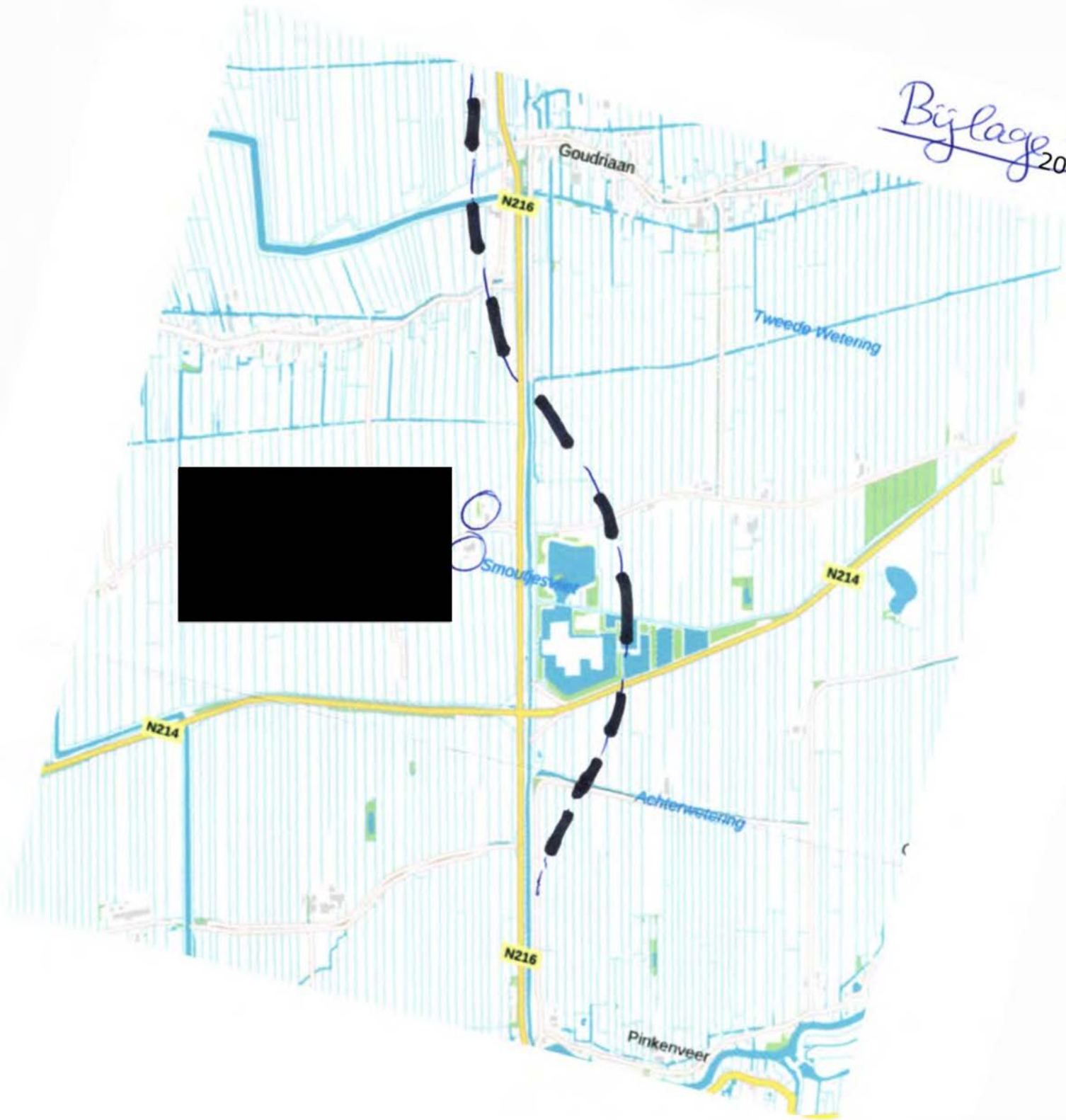
Bijlage 2: kaartje corridors Tennet

Bijlage 3: kaartje alternatief tracé

Bijlage 3
202301690

Verzonden: 6/28/2023 3:18:01 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam:

Tussenvoegsel(s):

Voorletters:

Straat: [REDACTED]

Huisnummer

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Stichting

(Mede) namens:

Organisatie: Stichting Natuur & Landschap Zwijndrechtse Waard

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Bureau Energieprojecten Inspraakpunt
Hoogspanningsverbinding 380 kV
Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel
of Crayestein
Postbus 111
9200 AC Drachten

Zwijndrecht 26 juni 2023

Betreft: Zienswijze op de concept NRD Hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein.

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij maakt de Stichting Natuur & Landschap Zwijndrechtse Waard haar zienswijze kenbaar over de concept NRD Hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg-Krimpen aan den IJssel of Crayestein.

Veiligheid.

Het verbaast de Stichting Natuur & Landschap Zwijndrechtse Waard ten zeerste dat van de 8 te beoordelen punten in de Integrale effectanalyse (IEA) in eerste instantie slechts 5 thema's worden beoordeeld. (blz. 36 van de concept NRD). Het thema "veiligheid" zou pas zinvol zijn na de uitwerking van de concrete tracés. De Stichting Natuur & Landschap Zwijndrechtse Waard is het daar volstrekt mee **oneens**.

Argumenten daarvoor zijn:

- De Stichting Natuur & Landschap Zwijndrechtse Waard is van mening dat er, vanuit veiligheidsoogpunt, bij de tracékeuze zo min mogelijk essentiële infrastructuur moet worden gekruist. Zowel tracé 1, 2, en in mindere mate tracé 10 kruisen onmisbare infrastructuur enkele malen.
- Er zijn in het verleden al eerder ongelukken gebeurd met hoogspanningsleidingen bij infrastructuur. Denk hierbij aan Lint (België) op 21 juli 2009, met 380 kV masten, de achterhoek op 14 juli 2010 en de draadbreuk bij Dronten in sept 2022! En hoewel de kans op een calamiteit klein is (maar niet ondenkbaar) is de impact er van (ook economisch, denk aan afbraakrisico e.d.) erg groot. Bovengenoemde tracés kunnen op veiligheid wel eens significant slechter scoren dan alle andere tracés.
- Tracé 1 kruist het rangeerterrein Kijfhoek, het drukste rangeerterrein van Nederland. Een calamiteit met de 380 kV-verbinding daar zou wel eens desastreuze gevolgen kunnen hebben voor de veiligheid van vele personen in de regio.

Het zou verloren tijd betekenen als een eenmaal gekozen voorkeurstracé uit veiligheidsoogpunt later onmogelijk /onwenselijk blijkt te zijn!

Landschapsplan.

Daarnaast is de Stichting Natuur & Landschap Zwijndrechtse Waard van mening dat de landschaps-analyse, ongeschikt is om te gebruiken bij de MER en andere afwegingen van tracéalternatieven

Citaat uit de landschapsanalyse: "Gedurende het proces wordt dit document ingezet bij de diverse stappen van afweging van tracé-alternatieven, bij de werksessies met stakeholders, NRD en m.e.r.-traject." (Pagina 5)

Argumenten daarvoor zijn:

- De landschapsanalyse is **aantoonbaar onjuist**. Voorbeeld 1, blz. 15, 2.2.5 Gebiedsprofiel IJsselmonde: "Het gebied behoort tot de Rotterdamse regio en laat van noord naar zuid een bijzondere gradiënt zien, van de Kop van (Rotterdam) Zuid, via uitgestrekt naoorlogs woongebied naar de nog relatief open polders als overgang

naar de Hoeksche Waard" Met vervolgens een verhaal over de stadsregio Rotterdam. Dit terwijl het gebied waar corridor 1 zich bevindt, zich daar niet eens bevindt, maar Zwijndrecht juist in de Drechtsteden ligt en daar ook op gericht is en zelfs, doelbewust, door een bufferzone van de Rotterdamse regio gescheiden is! Voorbeeld 2: In het landschapsplan wordt maar liefst 46 keer gerept over "droogmakerijen", terwijl in het hele zoekgebied van de 380 kV-verbinding niet één droogmakerij te vinden is. Met vervolgens in het landschapsplan het meest waanzinnige voorbeeld: *"Vanaf het moment dat dergelijke omringde meertjes werden droog gepompt ontstond de letterlijke droogmakerij. Het was een polder niet alleen een eigen waterhuishouding had maar ook letterlijk droog gepompt was. Eén van de bekendste voorbeelden hiervan is natuurlijk Kinderdijk, het Unesco Monument in de Alblasserwaard."* (blz. 28)

- b) De landschapsanalyse is **aantoonbaar onevenwichtig**.: voorbeelden: Het woord "getij" in samenstellingen komt 14 maal in de analyse voor. Vrijwel allemaal in of bij de Biesbosch. Slechts 1 maal daarbuiten en dan nog in historisch perspectief. Dit terwijl de wateren rond de Hoekse Waard en IJsselmonde ook tot het zoetwater-getijdgebied behoren en misschien nog wel waardevollere natuur bezitten, dan de Biesbosch. Ook "eb en vloed" wordt als een positief punt genoemd bij de Biesbosch (blz. 18), terwijl dat effect in de Biesbosch veel kleiner is dan bij de zoetwatergetijdengebieden ten Westen van Dordrecht! Bovendien is er erg veel beschreven over de Biesbosch en komen de gebieden die ten Oosten en Westen daar van liggen, er erg bekaaid van af!
- c) De landschapsanalyse is naar de mening van de Stichting Natuur & Landschap Zwijndrechtse Waard een niet voor het gebied relevant copy-paste werk uit verkeerde bronnen.

De Stichting Natuur & Landschap Zwijndrechtse Waard verzoekt daarom de landschapsanalyse van november 2022 van de firma BügelHajema in het verdere proces niet meer te gebruiken!

Natuurlijke en landschappelijke waarde van de Zwijndrechtse Waard.

De Stichting Natuur & Landschap Zwijndrechtse Waard wil u, als vervanging van het beschrevene in de landschapsanalyse, attent maken op de werkelijke natuurlijke en landschappelijke waarde van de Zwijndrechtse Waard en verzoeken om bij de tracékeuze met het waardevolle Develgebied in de Zwijndrechtse Waard in uw besluitvorming rekening te houden.

De waarden van het Develgebied kunnen we misschien het best duidelijk maken door een citaat uit de locatiestudie Develgebied van het projectbureau HSL-Infra: "Door de aanwezige landschappelijke, cultuurhistorische, archeologische en ecologische waarden en de hiermee samenhangende (extensief) recreatieve waarde, is het Develgebied een waardevol stukje landelijk gebied te midden van een verstedelijkte omgeving. Het gebied is mede om deze reden aangewezen als bufferzone tussen het stedelijk gebied van Rijnmond en de Drechtsteden."

Landschappelijke waarden worden gevormd door o.a. de Waal, de Devel, de hoge Lindtsedijk en andere wegen, die door het gebied meanderen.

Cultuurhistorisch belangrijke elementen zijn o.a.: de Waal, de Devel, de Lindtsedijk, het kerkje van Kijfhoek, de kerk van Heerjansdam, die voor oriëntatie in het gebied zorgen, en de oorspronkelijke verkavelingspatronen.

Archeologische waarden vinden we vooral op de nog gave oeverwallen van Waal en Devel en bij oude bebouwingen. Het beleid van de gemeente Zwijndrecht, in hun Ontwikkelingsstrategie Buitengebied, is om de kleinschalige kavelstructuur te behouden, geen sloten te dempen en de openheid te behouden!

Onze argumenten tegen de keuze van corridor 1 m.b.t. tot bovenstaande zijn:

- a) In het kader van de randstadgroenstructuur zijn in de Zwijndrechtse Waard zowel het Develbos en het Waalbos aangelegd. Corridor 1 zou beide met overheidsgeld aangelegde bossen ernstig aan kunnen tasten.
- b) Tussen de stedelijke gewesten van de Drechtsteden en de Rotterdamse agglomeratie is de open ruimte op Oost IJsselmonde aangewezen als bufferzone om te voorkomen dat beide gewesten aan elkaar vastgroeien. Beide bovengenoemde bossen maken onderdeel uit van deze bufferzone.
- c) Het rangeerterrein Kijfhoek is nu door begroeiing ingepast in het landschap; zowel visueel als akoestisch en dat mag niet teniet worden gedaan.

Dit brengt ons o.a. bij de volgende onderzoeksvragen, die beantwoord zullen moeten worden bij een afweging van de corridorkeuze.

- 1) Mogen er bomen onder een 380kV verbinding staan en zo nee, hoe worden gekapte bomen gecompenseerd?
- 2) Hoe wordt landschappelijke aantasting gecompenseerd of gemitigeerd?
- 3) Hoe denkt men Kijfhoek, met rangeerheuvel en fly-over voor de Betuweroute te kunnen kruisen.
- 4) Wat zijn de belemmeringen van de kruising van de 380 kV-verbinding met de 25 kV HSL-lijnen? (Normale spoorlijnen zijn over het algemeen slechts 1.5 kV!) Denk aan elektromagnetische straling, invloed op spanning van de 25 kV lijn e.d.

De Biesbosch vs andere Natuurgebieden.

De Stichting Natuur & Landschap Zwijndrechtse Waard verbaast het dat er, naast het vanzelfsprekende bestuurlijk overleg, een speciale themasessie rondom Nationaal Park de Biesbosch is geweest. Dit is ons inziens ingegeven door de onevenwichtige landschapsanalyse.

Wij zijn van mening dat zo'n sessie te eenzijdig is.

De onderzoeksvraag had hier niet moeten zijn wat de kansen en belemmeringen voor/van de Biesbosch zijn, maar wat kansen en belemmeringen voor/van te kruisen Natura 2000- en andere natuurgebieden zijn.

Belemmeringen/knelpunten op het eiland IJsselmonde.

Alleen al op het eiland IJsselmonde ziet de Stichting Natuur & Landschap Zwijndrechtse Waard de volgende belemmeringen/knelpunten, die in een afweging meegenomen/opgelost zullen moeten worden:

- 1) Direct na de kruising van de door zeeschepen bevaren Oude Maas, vinden we naast elkaar resp. van oost naar west: een druk bezochte spartelvijver voor kleuters en zeer jonge kinderen. Het HSL-trace, een hotel en de afgedekte baggerstortlocatie Hoge Nes, met daarop een AWZI en klimbos voor kinderen.
- 2) Ten noorden daarvan de karakteristieke Lindtsedijk.
- 3) Daarna het open en beschermde Develgebied (hierboven al beschreven) met o.a. Develbos, archeologisch waardevolle oeverwallen en het 14^e-eeuwse Kijfhoekkerkje.
- 4) Het rangeerterrein Kijfhoek met rangeerheuvel, fly-over en bundeling van diverse sporen; veel rangeersporen, HSL (25 kV), Betuwelijn en spoor Rotterdam-Dordrecht
- 5) Het Waalbos met uitkijkheuvel (in ontwikkeling) tot 10 meter hoog.
- 6) De kruising met de Waal met historische bebouwing.
- 7) Het kruispunt Ridderkerk (Ridderster) met hoge fly-over met bundeling van A15 met A16.
- 8) De nauwe ruimte vanaf de fly-over over de Donckse velden. Let op! Vanaf de Ridderster loopt de A38 Ridderkerk in. Deze A38 was oorspronkelijk bedoeld als onderdeel van de nooit gerealiseerde A3, maar is mogelijk in de toekomst nog noodzakelijk als ontsluiting van de Krimpenerwaard (zoals regelmatig geopperd) om de Algerabrug, als meest overbelaste wegvak van Nederland, te ontlasten.
- 9) De buitenplaats Huys ten Donck, met het Donckse Bos.
- 10) De kruising met de Nieuwe Maas, met aan de kant van Krimpen aan den IJssel het tormpoldervloedbos.

Voorkeustracé.

De Stichting Natuur & Landschap Zwijndrechtse Waard is van mening dat een zo kort mogelijk tracé veruit de voorkeur verdient. Argumenten daarvoor zijn:

- 1) Iedere kilometer 380 kV verbinding die niet aangelegd hoeft te worden is pure winst op vrijwel alle punten in de IEA.
- 2) Het grootste bezwaar tegen een eenmaal ingepaste hoogspanningsleiding is het aantal trekvogelslachtoffers. Dus hoe korter hoe beter. (N.B. Voor standvogels is het gevaar minder omdat er bij standvogels een gewenning optreedt.)
- 3) Zeker als er een aantal kilometers 150 kV verbinding zou kunnen vervallen, zou er zelfs een win-winsituatie kunnen ontstaan omdat een 150 kV leiding als meest gevaarlijk wordt gezien.

Verder sluit de Stichting Natuur & Landschap Zwijndrechtse Waard zich aan bij de al eerder ingebrachte inspraakreactie van de gemeente Zwijndrecht (2023000160)

De Stichting Natuur & Landschap Zwijndrechtse Waard is graag bereid haar zienswijze nader toe te lichten.

Correspondentie adres: Stichting Natuur & Landschap Zwijndrechtse Waard

p/a

e-mail:

Getekend d.d.26 juni

Namens de Stichting Natuur & Landschap Zwijndrechtse Waard

Verzonden: 6/28/2023 3:24:42 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Brandwijk, 26 juni 2023

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt HSV Geertruidenberg-Krimpen a/d IJssel of Crayestein
Postbus 111
9200 AC Drachten

Betreft: zienswijze corridor 8

Geachte heer, mevrouw,

Voor de verzwaring van het stroomnet is een nieuwe hoogspanningsverbinding nodig tussen Geertruidenberg en Krimpen a/d IJssel of Crayestein. Hiervoor wordt een goede route gezocht. Wij hebben gezien dat een van de opties 'corridor 8' is. Deze lange (!) route loopt over de Alblasserwaard en via 'De Donk'.

Wij, bewoners van dit gebied, maken bezwaar tegen deze route van corridor 8.

Dit zijn onze bezwaren:

- De bewoners van dit gebied hebben al te maken van de blootstelling aan PFAS en GENX van Chemours. Waarom ook nog een hoogspanningsverbinding in dit gebied, waarvan het RIVM aangeeft dat er verband is tussen blootstelling aan magneetvelden bij bovengrondse hoogspanningslijnen en gezondheid?
- De boeren in dit gebied hebben naast de blootstelling aan PFAS en GENX ook te maken met het decennialang zwalkend beleid van de overheid, waaronder de huidige stikstofcrisis. Waarom ook nog een hoogspanningsverbinding in dit gebied??
- Molenlanden is al zwaar belast door meerdere 380kV-verbindingen tussen station Geertruidenberg en station Krimpen a/d IJssel. Waarom nog meer belasting door een hoogspanningsverbinding?
- De Donk en de Donkse Laagten is een ongerept gebied en een historisch en Natura 2000 gebied: waarom dit vervuilen met hoogspanningsmasten?
- Er staan veel monumentale panden in dit gebied: waarom dit vervuilen met hoogspanningsmasten?
- De rijksoverheid adviseert gemeenten en netbeheerders om geen nieuwe hoogspanningslijnen aan te leggen in de buurt van woningen (voorzorgbeleid). Waarom dan de optie van corridor 8, die over woonwijken in Sliedrecht en de bestaande lintbebouwing loopt?
- Tot slot nog een persoonlijk bezwaar: ik heb een pacemaker. Het is bekend dat hoogspanningsmasten/lijnen en magneetvelden de werking van een pacemaker kunnen verstoren. U zult begrijpen dat optie 'corridor 8' ook om deze reden voor mij persoonlijk om gezondheidsredenen zeer ongewenst is.

Wij denken dat rekening moet worden gehouden met het voorzorgbeleid en dat bewoners en natuur beschermd moeten worden. Optie 'corridor 8' past daar niet bij. We begrijpen dat een verzwaring van het stroomnet nodig is, maar denken dat een goedkoper en veel logischer alternatief, nl. optie 'corridor 6' (korter en de minste impact op milieu en burgers), gepaster is. Of, nog veel beter, om te kiezen voor een ondergronds alternatief.

Wij maken dan ook ernstig bezwaar tegen optie 'corridor 8'.

Met vriendelijke groet

Verzonden: 6/28/2023 5:04:25 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ondergronds onderzoeken. Tracé 8

Niet boven cultureel erfgoed zoals de molens.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Gezondheidsaspecten

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Beter onderzoek doen naar ziektegevallen zoals leukemie en dementie etc.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Compleet ruineren van het polderzicht.

Tracé 8 gaat recht over woningen Boezem en Zwanenvliet, molens Tiendweg in Streefkerk

Verzonden: 6/28/2023 5:36:33 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

[REDACTED] dianalooy@hotmail.com

Als: Particulier

(Mede) namens: Dit kunnen jullie echt niet maken om over een dorp een hoogspanningskabel te trekken, je huis wordt minder waard en er komt straling vanaf, probeer toch door de weilanden te gaan. Niet over de bestaande huizen.

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zeker, probeer over de weilanden te gaan

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Straling van de kabels.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Wij hebben al een betuwelijn en een zuivering in het dorp wat moeten we nog meer krijgen om de mensen weg te jagen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Geen idee

Verzonden: 6/28/2023 6:50:36 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

-

95511277_9124169_Bezwaren_hoogspanningslijnen_380_KV_Molenlanden.docx

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

-

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

-

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

-

Bezwaren hoogspanningslijnen 380 KV door Molenlanden

Gezien de impact op de inwoners, de natuur en aantasting van ons landschap wil ik mijn bezwaren indienen voor de plannen die er liggen om vernieuwde hoogspanningslijnen aan te leggen. De impact om dit te doen is onevenredig groot, in vergelijking met de alternatieve routes tussen Geertruidenberg en Dordrecht- Crayenstein.

Verzonden: 6/28/2023 7:48:19 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Corridors 8, 9 en 10 niet als mogelijkheid noemen.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Weidevogelstand, vleermuisstand

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Mijn zorg bij de corridors 8, 9 en 10 is dat ze door dorps en agrarisch gebied gaan wat nu juist niet is aangetast door windmolens, spoorlijnen of hoogspanningskabels. Hiermee zou dan weer een nieuw gebied wat juist belangrijk is voor de weidevogelstand, de voedselproductie, de leefbaarheid, de recreatie etc. worden aangetast. Op deze manier verdwijnen de oer-Hollandse polders op nog meer plekken. In de dorpen rondom corridors 8, 9 en 10 wordt van de inwoners gevraagd het dorpse karakter b.v. bij woningbouw in stand te houden en daarom verwachten we van de politiek ook dat een hoogspanningskabel daarom hier dan ook niet zal worden toegestaan.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Mijn zorg bij de corridors 8, 9 en 10 is dat ze door dorps en agrarisch gebied gaan wat nu juist niet is aangetast door windmolens, spoorlijnen of hoogspanningskabels. Hiermee zou dan weer een nieuw gebied wat juist belangrijk is voor de weidevogelstand, de voedselproductie, de leefbaarheid, de recreatie etc. worden aangetast. Op deze manier verdwijnen de oer-Hollandse polders op nog meer plekken. In de dorpen rondom corridors 8, 9 en 10 wordt van de inwoners gevraagd het dorpse karakter b.v. bij woningbouw in stand te houden en daarom verwachten we van de politiek ook dat een hoogspanningskabel daarom hier dan ook niet zal worden toegestaan.

Verzonden: 6/28/2023 8:15:44 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

nee

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

nee

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Nog meer hoogspannings-verbindingen door de Alblasserwaard maakt is een (te) grote aantasting van het landschap voor het bedienen van stedelijk gebied. Maak geen nieuwe routes maar sluit aan bij wat er al is.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

nee

Verzonden: 6/28/2023 8:20:15 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Naar mijn mening zijn er andere alternatieven die onderzocht moeten worden.

Van de 10 routes die nu onderzocht worden gaan er 4 over Molenlanden, en zelfs 1 over Nieuw-Lekkerland. Vanuit mijn appartement kijken we al op 2 hoogspanningsverbindingen. Een 3e erbij op korte afstand van elkaar vind ik niet acceptabel.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

In Nieuw-Lekkerland zijn er woningen die uitgekocht worden in verband met de huidige 2 bestaande hoogspanningsverbindingen. Hoe kunt u een 3e verbinding rechtvaardigen gezien genoemd effect, en in relatie tot de woningnood in de Molenlanden?

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Jazeker, route 7 loopt over het landgoed/natuurterrein Schoonenburgh dat opengesteld is voor het publiek, en waar dagelijks veel wandelaars lopen, en mensen die de hond uitlaten. Verder is route 7 gepland dichtbij de begraafplaats. Persoonlijk vind ik het ethisch niet kunnen om hier een hoogspanningsverbinding te plaatsen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Geen

Verzonden: 6/28/2023 8:33:12 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Het lijkt mij logisch dat er naar alternatieven moet worden gezocht. Huizen worden gesloopt omdat er een stroomkabel overheen loop, en hier worden stroomkabels over de huizen geplaatst. Hoe krom kan het zijn.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Als het is voor de schadelijke zonnepanelen en elektrische auto's dan lijkt mij dat op z'n minst.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De mogelijk schadelijke effecten voor de volksgezondheid.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Op dit moment geen.

Verzonden: 6/28/2023 9:17:49 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja kabel ondergronds

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja horizon vervuiling

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Gezondheid

Waardedaling huis

Horizon vervuiling

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nvt

Verzonden: 6/28/2023 9:35:02 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, naar mijn idee moeten ondergrondse alternatieven worden onderzocht. Ook al heeft alles via de magneetvelden hetzelfde effect, men voorkomt dat het landschap ontsierd wordt en het woongenot qua uitzicht e.d. verslechtert

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Het feit dat u zoveel als mogelijk probeert te vermijden dat u dicht bij gevoelige bestemmingen zoals woningen, scholen en kinderdagverblijven uitkomt, laat naar mijn idee zien dat een trace wel degelijk gezondheidsrisico's met zich meebrengt. Er zijn cijfers, op welke afstand blijven, geen gezondheidsrisico's oplevert, dan is er vast een route te vinden die het allerminste risico oplevert. En hoewel dat zeer waarschijnlijk de meest lange en de meest prijzige route zal zijn, ga ik er vanuit dat alle bestuurders zich er van bewust zijn dat ze hiermee de juiste keuze maken.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja, toekomstige woningbouw zou meegenomen moeten worden. Daar waar die in kernen zoals Giessenburg nu nog op een aantal plaatsen mogelijk zijn, moet dat mogelijk blijven, dus zo'n trace kan daar dan niet plaatsvinden.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Naar mijn idee kan het niet zo zijn dat huizen minder waard worden omdat er ineens zo'n trace in de buurt komt. We hebben er hard voor gewerkt om in dit gebied te kunnen wonen, we hebben daar veel voor moeten betalen, dat wordt dan plotsklaps van buitenaf te niet gedaan? Dat mag je een hardwerkende burger toch niet aan doen? We willen dus helemaal geen uitkoopregeling in Giessenburg, we willen ons woongenot en onze gezondheid en veiligheid behouden.

Verzonden: 6/28/2023 10:09:35 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: info@demolswaerd.nl

Als: Bedrijf

(Mede) namens: Buurt vereniging Heulenslag Bleskensgraaf

Organisatie: Melkgeien en Loonbedrijf demolswaerd

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

De opties moeten zo kort mogelijk te zijn vanwege de belasting, zowel voor de gezondheid van onze geiten, natuur, landschap, bebouwing en kosten. om deze reden zijn de 5 opties richting krimpen a/d IJssel onlogischer dan de 5 optie richting Crayenstein.

95513004_9124755_zienswijze_corridors.pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

corridor 7 is het minst voor de hand liggende, niet alleen voor onze geiten maar voor onze hele polder zoals weidevogels, koeien, geiten en schapen etc.

95513004_9124756_zienswijze_corridors.pdf

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Corridor 7 moet geschrapt worden, deze is hetzelfde als corridor 6. corridor 7 is 33 km en corridor 6 echter maar 17 km. dus het laten vervallen van corridor 7 is voor de hand liggende.

95513004_9124757_zienswijze_corridors.pdf

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

de kortste route is naar Crayesteijn, en het minst belast voor het milieu, mens en dier en budget.

De gezondheid van de mensen:

Volgens de gezondheidsraad zijn er aanwijzingen dat er verband is van blootstelling van magneetvelden in de buurt van hoogspanningslijnen bij kinderen en volwassenen hersentumoren kan veroorzaken. (website RIVM April 2023) Het RVO adviseert gemeenten en netbeheerders om geen nieuwe hoogspanningslijnen aan te leggen in de buurt van woningen. We spreken dan over een voorzorg beleid. Corridors 7,8 en 9 loopt over meerdere bestaande lintbebouwingen Over de Graafstroom en de Alblas. Dit zijn gevoelige bestemmingen. Het RVO geeft niet zomaar een advies en gaat niet nog een keer het beleid omzeilen zoals andere projecten in Nederland en ook hier dichtbij in Nieuw Lekkerland. U geeft aan in het conceptplan dat er rekening wordt gehouden met het voorzorgbeleid, dat zie ik er niet in terug omdat jullie met een optie komen met corridor 7,8 of 9 waar duidelijk is dat u de gevoelige bestemmingen niet kan ontwijken. Er zijn zeker andere opties waar de corridors niet over woonbestemmingen gaan!

Onnodig hoge kosten met corridor 7,8 en 9 en goed alternatief:

Er moet een verbinding worden gemaakt tussen station Krimpen a/d IJssel en station Geertruidenberg. Station Crayestein ligt hemelsbreed tussen deze 2 stations in. Het is om vele redenen, waaronder kosten, onzinnig en onlogisch om Crayestein over te slaan en lange omleidingen van 35-50 km door ongerept landschap en over woonhuizen te maken. Er is namelijk een goed alternatief. Een van de kortste routes met de minste extra

impact op het milieu en omwonenden en de laagste kosten is corridor 6. Deze loopt grotendeels langs een bestaand tracé en het laatste (korte) stukje door de Biesbosch. Om de Biesbosch te ontzien kan in corridor 6 een kleine aanpassing worden gemaakt door de verbinding langs de Merwede te maken naar Crayestein. Dit laatste korte stuk kan mogelijk ook ondergronds worden aangelegd

Dieren en Natuur

Wij hebben een Melkgeiten bedrijf in [REDACTED] www.demolswaerd met 600 geiten en jongvee. deze dieren zijn hoog gevoelig voor stralingen. Als er een corridor in de buurt zou komen kunnen wij grote problemen ondervinden met onze geiten. Verder hebben wij 16 Ha grasland die wij intensief beheren als natuur beheer zoals plasdras en uitgestelde maaidatums, wat een uniek stukje is in de Alblasserwaard en in ieder voorjaar zeer veel weidevogels neerstrijken. Wat dit gebied zo bijzonder maakt is het bezoek van kritische vogelsoorten, die we in Nederland beschermen en zoveel mogelijk ondersteunen bij het vinden van de juiste leefomgeving. De grutto is zo'n bekende weidevogel die we allemaal kennen, maar is tegelijkertijd een vogel die we in Nederland zoveel mogelijk beschermen. Middels het natuurbeheerplan vanuit de overheid en op basis van de gezamenlijke aanpak tussen agrariërs hebben we een collectieve aanpak gecreëerd, welke we op planmatige wijze uitvoeren. Er vindt dus een uitgekiend beheer plaats, waarmee we de effectiviteit van de beheersmaatregelen verhogen. Het uitkienen van een goed weidevogelmozaïek is hierbij van vitaal belang. Met het aanbrengen van plas dras gebieden vernatten we het land en brengen we het

waterpeil omhoog. Denk hierbij aan inrichtingswerkzaamheden als het plaatsen van dammen en stuwen en het onder water laten lopen van goed gelegen land. Dit doen we op geheel natuurlijk wijze, door de pompen die we hierbij in te zetten aan te sturen middels zonnepanelen. In totaal wordt zo'n 5 hectare van onze grond benut voor de plas dras irrigatie, wat een gebied betreft van 50.000m² ofwel 10 complete voetbalvelden. Zo creëren we de perfecte omstandigheden voor weidevogels, die houden van een verkoelend bad en natte voeten. Door het situeren van percelen met een agrarische rustperiode, het creëren van voedselgebied na afloop van de rustperiode en het beschermen van legsels op normaal beheerde percelen, wordt op deze wijze een goede bijdrage aan de verbetering van de weidevogelstand geleverd.

Onze plas-dras gebieden zorgen voor evenwicht tussen de verschillende ecosystemen en om deze te behouden en te beschermen houden we rekening met de biodiversiteit en de ecologische processen die daar plaatsvinden. Dat betekent dat we niet alleen kijken naar de flora en fauna die er leven, maar ook naar de bodem, het water en de lucht. Hiermee bieden we de natuur de ruimte, waardoor deze belangrijke ecosystemen effectief behouden blijven voor toekomstige generaties.

Verder komen er in ons gebied nog vele andere dier en plant soorten voor zoals de heikikker, zwarte stern, steenuil, knotwilgslak, purperreiger en waterspitsmuis en ook de gouden sprinkhaan, lepelaar en zelf de bever. De visarend is al een gespot en ook de kraanvogel is gesignaleerd. Daarnaast is de Alblasserwaard ook uniek vanwege alle andere diersoorten die er leven, heel mooi vastgelegd in de recente film 'De Wilde Waard'. Het is toch

onvoorstelbaar als dit verzielt wordt door de krachtige magneetvelden van hoogspanningsmasten. Zeker niet als er een alternatieve route voorhanden is. Daarnaast zijn er tienduizenden weide- en trekvogels in de Alblasserwaard. Die wil je niet belasten door plaatsing van een onnodige nieuwe route met 35 km hoogspanningskabels, waar ze tegenaan vliegen en doodgaan. Mede daarom is corridor 7 en 9 absoluut ongeschikt.

Aantasting kwaliteit landschap:

Ofschoon iedereen begrijpt dat er soms ingrepen nodig zijn om onze welvaart op peil te houden, zoals verzwaring van het elektriciteitsnet, moet er met de grootst mogelijke zorg worden nagedacht over dit soort ingrijpende projecten voor het milieu en mensen. Deze nieuwe masten blijven nog tientallen jaren in het landschap staan. Laten we ons landschap niet onnodig vervuilen met nieuwe masten op veel langere routes dan nodig, door onaangetast polderlandschap. Maar leg de nieuwe masten zoveel mogelijk in gebieden waar hier minder hinder van wordt ondervonden. Corridors 7 en 9 zijn absoluut ongeschikt en geen geschikte optie , aangezien dit dwars door natuurgebied Alblasserwaard gaat (oa Natura 2000 gebied bij De Donk) en een veel langere route beslaat, dat geen gebruik maakt van het station Crayestein. Behalve Natura 2000 gebied is De Donk ook van groot historisch en archeologisch belang met een aantal monumenten. Het is ondenkbaar om in dit landschap op grote schaal voor kabels in de grond te gaan graven en hoogspanningsmasten te plaatsen.

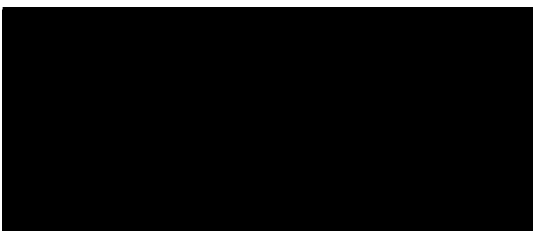
Onderzoek alternatieven

Er is beperkt onderzoek gedaan naar aanleg van kabels ondergronds. Leer van voorbeelden zoals Duitsland en Denemarken die dit wel doen. Plaatsing van nieuwe hoogspanningsmasten is echt niet meer van deze tijd. Deze blijven nog tientallen jaren ons landschap vervuilen. Doe dit makkelijk niet af met 'kan niet', 'te duur' of 'is meer storingsgevoelig'. Belangrijk om innovaties serieus te nemen. Niet nog meer druk op milieu in Alblasserwaard De Alblasserwaard is al ernstig belast met de uitstoot van gevaarlijke stoffen zoals PFOA, PFAS en GENX door Dupont, vergund door officiële instanties waaronder de Gemeente (Zembla uitzending 15 juni 23). Maak onze waard en de mensen en dieren die hier leven, niet nog zieker met deze hoogspanningsmasten. Genoeg is genoeg!

Niet nog meer druk op milieu in Alblasserwaard

De Alblasserwaard is al ernstig belast met de uitstoot van gevaarlijke stoffen zoals PFOA, PFAS en GENX door Dupont, vergund door officiële instanties waaronder de Gemeente (Zembla uitzending 15 juni 23). Maak onze waard en de mensen en dieren die hier leven, niet nog zieker met deze hoogspanningsmasten. Genoeg is genoeg!

Met vriendelijke groeten:

Verzonden: 6/28/2023 10:13:52 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Mijns inziens is corridor 6de minst belastende route en waarschijnlijk ook de goedkoopste oplossing

.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Daar kan ik moeilijk een oordeel over vellen

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Neen

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Momenteel niet

Verzonden: 6/28/2023 10:27:37 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer:

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]m

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, dat is een variant op tracé 6. Een variant waarbij de aansluiting Geertruidenberg met Crayestein grotendeels langs een bestaande hoogspanningsleiding en voor het laatste deel langs de zuid-oever van de Merwede gerealiseerd word.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Als het niet over ons prachtdorp Nieuw-Lekkerland gaat mag u die stroommast realiseren waar u wil!

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie antwoord 2

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie antwoord 2

Verzonden: 6/28/2023 10:33:51 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

De corridors die door de gemeente Molenlanden lopen zijn zeer lang in vergelijking met de corridors die niet beginnen bij het Hoogspanningsstation Krimpen a/d IJssel. Langere corridors brengen een groter oppervlak met zich mee dat beïnvloed wordt. Hierdoor zal de leefomgeving van meer inwoners en meer flora en fauna aangetast worden, omdat er simpelweg meer afstand overbrugd moet worden. Daarnaast kan dit meer toekomstige woningbouwprojecten, uitgestrekte natuur en fijne recreatiegebieden raken. Wij benadrukken daarom aan het ministerie van EZK en TenneT om een zo kort mogelijke corridor als voorkeursalternatief te nemen.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Bijlage bij de concept-NRD is een landschapsanalyse. Wij stellen voor het uitgangspunt 'Wijze van landschappelijke inpassing in Molenlandse veenweidelandschap geen argument voor corridor in Molenlanden' als volgt uit te werken in de zienswijze van Molenlanden:

Bij de concept-NRD is een landschapsanalyse als zelfstandige bijlage toegevoegd. Wij waarderen de aandacht voor de landschappen in uw zoekgebied en in het bijzonder voor het bijzondere veenweidelandschap 'Groene Hart' waar de gemeente Molenlanden onderdeel van uit maakt. De landschapsanalyse is hoofdzakelijk feitelijk, maar benoemt ook het principe van het bundelen van een nieuwe hoogspanningsverbinding met bestaande infrastructuur zoals provinciale wegen.

In deze fase van het proces waarin verschillende corridors onderzocht worden, vinden wij dat dergelijke principes geen plaats hebben. Een dergelijke bundeling heeft nauwelijks meerwaarde en verzacht het leed in onze optiek niet. In onze optiek komt het onderwerp landschappelijke inpassing in een open veenweidelandschap pas aan de orde als op basis van andere aspecten

de keuze gemaakt zou worden voor een corridor door Molenlanden. Vanaf dat moment zou aandacht besteed moeten worden aan landschappelijke inpassing.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Lengte van de hoogspanningsverbinding

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Neen zie andere antwoorden

Verzonden: 6/28/2023 10:39:10 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ondergrondse leidingen. Zie mogelijkheden op zee

Alternatief corridor 6. Hierdoor korter traject, minder belasting voor bewoners, gezondheid, omgeving, ontzien van bebouwing en molengebied, horizonvervuiling, niet in de buurt van bestaande woonkernen.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Onbekend

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Molengebied aan de Boezem te Streefkerk.

Invloed op gezondheid bewoners.

Mogelijke overlast door plaatsing.

Bewoners zijn ook al gedurende 5 jaar belast en hebben schade ondervonden door dijkverzwaringswerkzaamheden.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee, nu niet

Verzonden: 6/29/2023 6:18:50 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Volgens mij is de meest logische route 6, met de minste overlast voor bewoners en daarbij een van de kortere afstand en ook de minste overlast voor alles en iedereen.

Dus is dit een goed ALTERNATIEF.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Wanneer het over corridor 8 gaat is deze vrij lang en een groot gedeelte van de natuur wordt met deze hoogspanningsmasten van 160 meter aangetast.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Waarom gaan we niet ondergronds, deze mogelijkheden zijn er, zie in div. landen om ons heen, en erbij deze masten staan er nog jaren dus de overlast gaat ook door naar de volgende generatie. Onwenselijk.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Als het gaat over corridor 8 wat gaat over een Natura 2000 gebied en een groot deel van de polder Donkselaagten aantast met grote archeologische en historische waarden is het zeer wenselijk om aftezien van corridor 8.

Verzonden: 6/29/2023 10:00:03 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Buurt en/of bewonersorganisatie

(Mede) namens:

Organisatie: Bewonersoverleg Streefkerk

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

nee

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

nee

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

nee

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

nee

Raadsvoorstel

Onderwerp	:	Concept-NRD over 380 kV hoogspanningsverbinding tussen Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein
Zaaknummer	:	1179641
Portefeuillehouder	:	Wethouder [REDACTED]
Publicatieniveau	:	Openbaar
Behandelend ambtenaar	:	[REDACTED]

Gevraagd Besluit

De gemeenteraad van Molenlanden besluit naar aanleiding van de concept-NRD 'Nieuwe 380kV-hoogspanningsverbinding G - Kr of G - Cr' het college te verzoeken:

1. Aansluitend op de regionale zienswijze een specifieke zienswijze voor Molenlanden in te dienen voor aspecten die over de kernen en het grondgebied van Molenlanden gaan en daarin in te gaan op de volgende aspecten:

- Corridor 7 betekent een onacceptabele situatie in Nieuw-Lekkerland;
- Onevenredig lange corridors tasten kernen, belangen van inwoners en het Groene Hart-landschap van Molenlanden in grote mate aan;
- Noodzaak van ruime compensatie in algemene zin en inzicht in de mogelijkheden voor compensatie;
- Wijze van landschappelijke inpassing in Molenlandse veenweidelandschap geen argument voor keuze van een corridor.

Inleiding

Op 26 mei jl. hebben het ministerie van EZK en TenneT de concept-Notitie Reikwijdte en Detail (NRD) voor de 380kV hoogspanningsverbinding tussen Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein ter inzage gelegd. Tot en met 7 juli is het mogelijk voor overheden, bedrijven, inwoners en anderen om bij het Ministerie EZK een zienswijze in te dienen over het concept-NRD. Als regio wordt (gemeenten en provincies) een gezamenlijke zienswijze ingediend. Het college van de gemeente Molenlanden is voornemens om tevens een individuele zienswijze in te dienen en vraagt met dit voorstel input van uw raad.

[REDACTED] en door het ministerie van EZK en TenneT worden gebruikt om de NRD te publiceren. In de NRD staat beschreven wat in de [REDACTED] genomen, onderzocht en beschreven.

Uw raad is door het college tot dusver betrokken middels raadsinformatiebrieven en een [REDACTED]de avond. In verband met de concept-NRD was er 31 mei en 1 juni jl een online-[REDACTED]moment voor volksvertegenwoordigers georganiseerd door het Ministerie van EZK en TenneT. Vanwege de wens van uw raad om actief betrokken te worden bij dit proces, wordt input gevraagd voor de zienswijze van Molenlanden over de concept-NRD. Echter, de termijn is dusdanig krap dat het lastig haalbaar is om de gehele Molenlandse zienswijze bij dit voorstel bij te voegen op het moment van schrijven. Gepoogd wordt om de concept zienswijze op vrijdag 23 juni toe te sturen.

Eerdere besluiten

De raad heeft reeds vijf raadsinformatiebrieven ontvangen over de opgave van TenneT voor een nieuwe 380kV-hoogspanningsverbinding. In deze raadsinformatiebrieven is ook de inzet en de uitgangspunten van het college voor dit proces beschreven.

RIB #1: Vraag TenneT aan Molenlanden over tracékeuze voor nieuw tracé 380kV-hoogspanning d.d. 05.07.2022

RIB #2: Stand van zaken opgave TenneT voor nieuwe 380kV-hoogspanningsverbinding d.d. 07.12.2022

RIB #3: Stand van zaken opgave TenneT voor nieuwe 380kV-hoogspanningsverbinding d.d. 13.01.2023

- RIB #4: Stand van zaken opgave TenneT voor nieuwe 380kV-hoogspanningsverbinding d.d. 22.03.2023
- RIB #5: Stand van zaken opgave TenneT voor nieuwe 380kV-hoogspanningsverbinding d.d. 25.06.2023

De gemeente Molenlanden heeft tot op heden een leidende rol genomen in het organiseren van de regionale samenwerking. Dit heeft geleid tot een regionale zienswijze op de Kennisgeving Voorstel en Voornemen Participatie (KVP) en een regionale ambtelijke reactie bij de voorbereiding van het concept-NRD.

Beoogd effect

De inzet van de gemeente Molenlanden gedurende het gehele proces is het Ministerie van EZK te overtuigen om het meest optimale tracé-besluit te nemen waarin de belangen van Molenlanden voldoende zijn gewaarborgd. Een onderdeel hiervan is geen strijdigheid met andere (Rijks)opgaven, zoals NPLG. Daarnaast moet er gewaarborgd worden dat inwoners, overheden en andere belanghebbenden goed kunnen participeren tijdens het proces en inbreng kunnen leveren aan het ministerie van EZK en TenneT.

Specifiek voor deze Molenlandse zienswijze is het doel het Ministerie EZK te overtuigen dat belangen van inwoners of een kern in Molenlanden niet onacceptabel aangetast mogen worden. In ieder geval wordt een tracé over een woonkern of geplande woningbouwontwikkeling wordt als onacceptabel beschouwd.

Argumenten

1.1. Molenlandse zienswijze die aansluit op regionale zienswijze

Het ministerie van EZK en TenneT zien de regio als een waardevolle sparringpartner in het consultatieproces. De regio heeft altijd het gedeelde belang dat het proces grondig verloopt, waardoor het verstandig is om samen te blijven werken. De punten die de regio wil meegeven aan het ministerie van EZK en TenneT worden met elkaar daarvoor afgestemd. Voor de regionale zienswijze wordt ingezet op:

1. duidelijkheid over proces voor compensatie in het gebied waar de verbinding uiteindelijk komt;
2. waarborgen van een goed onderzoeksproces met duidelijk afwegingskader en betrokkenheid van de regio gedurende het onderzoeksproces;
3. hoge participatie van inwoners en andere belanghebbenden gedurende het gehele traject;
4. noodzaak tot afstemming en keuzes bij meerdere bovenregionale energieinfrastructuurprojecten in een gebied.

In het gehele zoekgebied zijn veel belemmeringen en knelpunten, waardoor een corridor af kan vallen. Het ministerie van EZK en TenneT geven aan dat om deze reden er op dit moment nog geen corridors af kunnen vallen.

Duidelijke afwegingskaders, opgesteld door ministerie van het EZK en TenneT, waarin de weging van bepaalde factoren worden verklaard zijn belangrijk om uiteindelijk te bepalen waar de hoogspanningsverbinding komt. Er wordt door de gemeente en regio ingezet op vooraf duidelijk gestelde kaders, zodat er later teruggevallen kan worden op deze kaders richting de presentatie van het uiteindelijke besluit. Denk hierbij aan hoe wonen, leefomgeving, natuur, cultuur en financiën een rol gaan spelen in het uiteindelijke besluit.

De regio realiseert zich dat het niet op alle vlakken hetzelfde belang heeft. Daarom wordt aan elke individuele gemeente of provincie de ruimte geboden om naast de regionale inbreng ook een individuele inbreng aan te leveren bij het ministerie van EZK en TenneT. Hierdoor wordt gewaarborgd dat de regio altijd met één mond spreekt met hun inbreng. De regio is op de hoogte dat Molenlanden voornemens is een eigen zienswijze in te dienen, aanvullend op de regionale zienswijze.

1.2 Corridor 7 betekent een onacceptabele situatie in Nieuw-Lekkerland

In het concept-NRD worden tien verschillende corridors gepresenteerd, waarvan er vier (nummer 7 t/m 10) over het grondgebied van de gemeente Molenlanden lopen. Corridor 7 maakt, volgens het ministerie van EZK en TenneT, "over de volledige lengte bundeling met de bestaande 380kV-verbinding tussen Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel mogelijk". Deze corridor van 1200m breed gaat ter hoogte van Nieuw-Lekkerland uitsluitend over een bebouwd gedeelte van de kern. Dit betekent dat er een derde 380kV-verbinding door de kern Nieuw-Lekkerland kan komen.

1.3 Onevenredig lange corridors tasten kernen, belangen van inwoners en het Groene Hart-landschap van Molenlanden in grote mate aan

De corridors die door de gemeente Molenlanden lopen zijn zeer lang in vergelijking met de corridors die niet beginnen bij het Hoogspanningsstation Krimpen a/d IJssel. Langere corridors brengen een groter oppervlak met zich mee dat beïnvloed wordt. Hierdoor zal de leefomgeving van meer inwoners en meer flora en fauna aangetast worden, omdat er simpelweg meer afstand overbrugd moet worden. Daarnaast kan dit meer toekomstige woningbouwprojecten, uitgestrekte natuur en fijne recreatiegebieden raken. Wij benadrukken daarom aan het ministerie van EZK en TenneT om een zo kort mogelijke corridor als voorkeursalternatief te nemen.

1.4 Noodzaak van ruime compensatie in algemene zin en inzicht in de mogelijkheden voor compensatie

De voorkeursbeslissing voor het defectieve tracé wordt door de twee bevoegde ministers Jetten en De Jong genomen. De gemeente heeft geen beslissingsbevoegdheid over het definitieve tracé. Daarom wordt er rekening gehouden met een scenario dat het definitieve tracé door de gemeente Molenlanden loopt. Er is geen signaal dat dit scenario de uitkomst gaat zijn, maar we houden er nu al wel rekening mee. We willen voorkomen dat we te laat zouden starten met voorbereiden op dit scenario, in het geval dit scenario de uitkomst zou worden. Net als op regionaal niveau wil de gemeente Molenlanden extra inzetten op een zo gunstig mogelijke compensatie door het ministerie van EZK en TenneT voor de gemeente(n) en het gebied waar de verbinding komt. Het blijkt onvermijdelijk dat er een 380kV-hoogspanningsverbinding in het zoekgebied komt. Daarom willen wij graag in een zo vroeg mogelijk stadium op de hoogte zijn wat in algemene zin de mogelijkheden voor compensatie zijn. Hierover kan dan, bij voorkeur in regio-verband, het gesprek en de onderhandeling gestart kan worden. Tot nu toe is daar niets over bekend gemaakt vanuit het ministerie van EZK en TenneT.

1.5 Wijze van landschappelijke inpassing in Molenlandse veenweidelandschap geen argument voor corridor in Molenlanden

Bijlage bij de concept-NRD is een landschapsanalyse. Wij stellen voor het uitgangspunt 'Wijze van landschappelijke inpassing in Molenlandse veenweidelandschap geen argument voor corridor in Molenlanden' als volgt uit te werken in de zienswijze van Molenlanden:

Bij de concept-NRD is een landschapsanalyse als zelfstandige bijlage toegevoegd. Wij waarderen de aandacht voor de landschappen in uw zoekgebied en in het bijzonder voor het bijzondere veenweidelandschap 'Groene Hart' waar de gemeente Molenlanden onderdeel van uit maakt. De landschapsanalyse is hoofdzakelijk feitelijk, maar benoemt ook het principe van het bundelen van een nieuwe hoogspanningsverbinding met bestaande infrastructuur zoals provinciale wegen.

In deze fase van het proces waarin verschillende corridors onderzocht worden, vinden wij dat dergelijke principes geen plaats hebben. Een dergelijke bundeling heeft nauwelijks meerwaarde en verzacht het leed in onze optiek niet. In onze optiek komt het onderwerp landschappelijke inpassing in een open veenweidelandschap pas aan de orde als op basis van andere aspecten de keuze gemaakt zou worden voor een corridor door Molenlanden. Vanaf dat moment zou aandacht besteed moeten worden aan landschappelijke inpassing.

Kanttekeningen

1.1 De beste variant voor de regio hoeft niet de beste variant voor Molenlanden te zijn.

Het meest optimale besluit na alle onderzoeken hoeft niet voor de gemeente Molenlanden het meest gunstige besluit te zijn. In dat geval zal ingezet worden op compensatie.

Extra uitleg bij de kosten

Aan dit besluit is ambtelijke inzet verbonden waarvoor budget beschikbaar is en capaciteit gereserveerd is.

Communicatie

Zoals hierboven aangegeven staat de gemeente Molenlanden in nauw contact met het ministerie van EZK omtrent communicatievraagstukken. Daarnaast streven we ernaar om tijdig inwoners te informeren over informatiebijeenkomsten- en avonden, zodat zij hier vragen kunnen stellen aan het ministerie van EZK en TenneT. Dit wordt gedaan door middel van sociale media en advertenties in lokale kranten.

Vervolgstappen

Indien dit voorstel door de raad wordt aangenomen zal de gemeente Molenlanden een individuele zienswijze indienen over het concept-NRD met de beschreven uitgangspunten. Het Ministerie van EZK en TenneT zullen deze zienswijzen beoordelen en hierop reageren. Wij informeren uw raad over de beantwoording van onze zienswijze en daarbij aangeven wat wel verwerkt is en op welke wijze en wat niet overgenomen is. Dit zal tegelijkertijd zijn met het informeren over het definitieve NRD, die eind september wordt gepubliceerd.

Hierna zullen het ministerie van EZK en TenneT beginnen met de onderzoeksfase die tot Q4 2024 duurt. Na de onderzoeksfase volgt uiteindelijk het voorkeursbesluit van de beide ministers in Q1 2025.

Bijlagen:

1. Concept-Notitie Reikwijdte en Detail 380 kV hoogspanningsverbinding vanwege de omvang van het document via deze link: [Hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein \(rvo.nl\)](#)
2. Concept-participatieplan 380 kV hoogspanningsverbinding
3. Concept-zienswijze Molenlanden (wordt nagezonden zo mogelijk 23 juni)

Raadsbesluit

Onderwerp : Concept-NRD over 380 kV
hoogspanningsverbinding tussen
Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of
Crayestein
Zaaknummer : 1179641
Portefeuillehouder : ██████████

De raad van de gemeente Molenlanden:

Gelet op het bijbehorende raadsvoorstel;

Besluit:

Naar aanleiding van de concept-NRD 'Nieuwe 380kV-hoogspanningsverbinding G - Kr of G - Cr' het college te verzoeken:

1. Aansluitend op de regionale zienswijze een specifieke zienswijze voor Molenlanden in te dienen voor aspecten die over de kernen en het grondgebied van Molenlanden gaan en daarin in te gaan op de volgende aspecten:

- a) Corridor 7 betekent een onacceptabele situatie in Nieuw-Lekkerland;
- b) Onevenredig lange corridors tasten kernen, belangen van inwoners en het Groene Hart-landschap van Molenlanden in grote mate aan;
- c) Noodzaak van ruime compensatie in algemene zin en inzicht in de mogelijkheden voor compensatie;
- d) Wijze van landschappelijke inpassing in Molenlandse veenweidelandschap geen argument voor keuze van een corridor.

Aldus besloten tijdens de openbare raadsvergadering van de gemeente Molenlanden, gehouden op 4 juli 2023.

de griffier,

de voorzitter,

██████████

██████████

Verzonden: 6/29/2023 10:57:47 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: mijn ouders [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

langs bestaande autosnelwegen (bijvoorbeeld A27 of A15)

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zo te zien loopt corridor 9 over de plaats waar ook 3 windmolens staan. Wat zullen de risico's zijn als daar dichtbij ook een hoogspanningsleiding komt? Gezondheidsrisico's maar ook het risico bij onweer bijvoorbeeld. Mijn ouders zien regelmatig onweer inslaan op 1 van de windmolens. Slaat het dan niet over op de hoogspanningsleiding?

t.a.v. corridor 9 en 10: Welke effecten zullen er zijn op vogels bijvoorbeeld, welke effecten zullen er zijn op het landschap of op het riviertje de Giessen. Er is al zo weinig natuurschoon meer over in Nederland. Gaan jullie dit stukje van de Alblasserwaard nu volbouwen met hoogspanningsmasten? Welke effecten zal dit bijvoorbeeld ook hebben op het evenement De gondelvaart. Om die reden is de betuwelijn onder de Giessen gegaan zodat dit evenement kon blijven bestaan.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Onze voorkeur zou het hebben om een trace te kiezen die zo veel mogelijk samenloopt met al bestaande tracé's en zo min mogelijk te kiezen voor voor trace's zoals 9 en 10. Deze lopen dwars door het vlakke polderlandschap. De masten zullen van heinde en verre zichtbaar zijn en het landschap enorm verstoren. Ook vrezen wij voor de natuur. Wij proberen de komst van weidevogels zo veel mogelijk te vorderen. Wij hebben het gevoel dat ons werk nu teniet gedaan wordt door uw plannen. Ik heb mij nog niet kunnen verdiepen in eventuele gezondheidsrisico's

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

tot slot: zou u een volgende keer rekening willen houden met mensen met een verouderde PC en een trage internetverbinding? stukken van 60 MB krijg ik echt niet gedownload!!! Sommige bestanden kreeg ik niet eens open omdat het IE 11 vereist. Hierdoor voel ik mij best benadeeld omdat ik niet alle stukken heb kunnen lezen. Ik behoud mij daarom voor om in een later stadium mijn zienswijze aan te vullen/veranderen

Verzonden: 6/29/2023 11:05:55 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Er moet meer focus komen op alternatieven die niet over de Alblasserwaard lopen.

Is het niet mogelijk om de huidige masten zo aan te passen dat er meer kabels over het huidige traject lopen waardoor nieuwe masten niet nodig zijn?

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Effect op weidevogels

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Er lopen al meerdere hoogspanningsleidingen over gemeente Molenlanden. Nog meer hoogspanningsleidingen heeft nog meer horizon vervuiling tot gevolg. We moeten voorkomen dat we in dit gebied de horizon niet meer kunnen zien.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

-

Verzonden: 6/29/2023 11:17:28 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ik ben van mening dat ondergronds dan wel deels ondergronds wel degelijk een optie kan zijn, veel gaat over landbouwgrond en natuurgebied waarbij er met boringen snel en effectief gewerkt kan worden.

Zeker ben ik het niet eens met de corridors 7-8 en in het speciaal 9 daar dit recht over mijn huis zal lopen.

De routes 7-8-9 behoren tot een van de langste routes waarom???

Als de optie Crayenstijn->Geertruidenberg een alternatief is die ook nog eens uit de kortste routes bestaan zie corridor 2-3-4-5-6 waarbij optie 6 ook nog eens grotendeels langs een bestaan trace leid, waarom dan toch kiezen voor langere trace's.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Horzion vervuiling is mij een doorn in het oog door de vele masten en inmiddels ook windmolens in ons leefgebied.

Angst voor gezondheidsproblemen zullen worden weggewuifd, maar uit onderzoek is gebleken dat er wel degelijk gezondheidsproblemen ontstaan hierdoor.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Wat te doen met de waardedaling van de huizenprijzen die getroffen worden door dit besluit.

Ons huis gaat absoluut hiervan de gevolgen van ondervinden, toekomstige kopers zitten niet te wachten om recht onder een hoogspanningsleiding te gaan wonen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Bijzonder vind ik het feit dat deze plannen al enige tijd bekend zijn, maar dat er nu pas een maand voor aanvang / sluiting indienen zienswijze er op slinkse wijze gecommuniceerd is/word waarbij de informatie over de trace's 7-8-9 bijna niet bekend zijn bij de inwoners van molenlanden.

Ik weet al geruime tijd van de plannen maar de optie 7-8-9 waren mij nog niet eerder bereikt.

Verzonden: 6/29/2023 11:22:31 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED] echtgenote

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Er zijn een aantal alternatieve corridors bepaald en onderzocht, naar ik begrepen heb.

Corridor 6 is het kortste, geeft daardoor de minste landschappelijke ingrepen, loopt in de nabijheid van de minste huizen, is wellicht doordat de trace ca 40 km korter is het goedkoopste.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ik zou willen dat er onderzoek gedaan wordt naar de opgetelde potentiële gezondheidsschade van elk tracé.

Het tracé met de minste gecumuleerde (potentiële) gezondheidsschade heeft mi. veruit de voorkeur.

Deze mogelijke schade lijkt mij hét doorslaggevende criterium bij de keuze voor een tracé.

Naar ik begrijp heeft de gezondheidsraad en ook de Rijksoverheid netbeheerders ontraden om hoogspanningsleidingen aan te leggen in de nabijheid van woningen. Sla dit advies niet in de wind.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De tracés over de Alblasserwaard (corridors 7, 8, 9) lopen op meerdere plaatsen over oude bebouwing, oude schuren, oude bossages, oude landschapselementen. Deze elementen bezitten vaak hoge tot zeer hoge natuurwaarden (uilen, vleermuizen, watervogels, bijzondere planten (oa. orchideeën, veenpluis, blaasjeskruid), reeën, steenmarters.

Dit lijkt mij van belang in de afweging van een tracé wel of niet over de Biesbosch. Genoemde natuurwaarden staan veelal meer onder druk dan de situatie in de Biesbosch (die natuurlijk ook onder druk staat).

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ik vind dat in deze procedure de criteria waarmee getoetst wordt én de rangorde van deze criteria (zeer) onvoldoende helder zijn geformuleerd.

Verzonden: 6/29/2023 11:52:55 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Postbus

Huisnummer: 599

Postcode: 4000 AN

Woonplaats: Tiel

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Overheid

(Mede) namens:

Organisatie: Waterschap Rivierenland

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Bezoekadres De Blomboogerd 1, 4003 BX Tiel
Postadres Postbus 599, 4000 AN Tiel
T (0344) 64 90 90 **F** (0344) 64 90 99
E info@wsrl.nl **I** www.waterschaprivierenland.nl
Bank IBAN NL93 NWAB 0636 7572 69
BIC NWABNL2G

202301722

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding
Postbus 111
9200 AC DRACHTEN

Datum:
27 juni 2023

Uw kenmerk:

Ons kenmerk:
2023082849/2023084051

Behandeld door:

Onderwerp:

Zienswijze Notitie Reikwijdte en Detail Hoogspanningsverbinding
Geertruidenberg – Krimpen of Crayenstein

Doorkiesnummer / e-mail:

Beste meneer/mevrouw,

VERZONDEN 28 JUNI 2023

Via deze brief sturen wij u onze reactie op de Notitie Reikwijdte en Detail Hoogspanningsverbinding Geertruidenberg – Krimpen of Crayenstein.

In de Notitie Reikwijdte en Detail is beschreven dat de invloed van de nieuwe hoogspanningsverbinding op de omgeving op een breed aantal aspecten wordt onderzocht. Wij hebben hier geen aanvullingen op.

De belangrijkste raakvlakken tussen de nieuwe hoogspanningsverbinding en de belangen van het waterschap zijn de kruisingen met watergangen en de primaire en regionale keringen. Met name de masten en het plaatsen hiervan kunnen grote invloed hebben. De draden hangen over het algemeen op grote hoogte. Wij hanteren als uitgangspunt dat de masten zoveel als mogelijk buiten onze waterkeringen en bijbehorende zonering worden geplaatst.

Naast dit algemene uitgangspunt kunnen er voor de corridors 7,8,9 en 10 raakvlakken ontstaan met een lopende of toekomstige dijkversterking:

- Voor corridor 10 is er een raakvlak met de lopende dijkversterking SAFE dijkzone 11.
- Voor de corridors 7,8,9 en 10 kunnen er raakvlakken ontstaan met een toekomstige dijkversterking. Zowel bij de versterking van de primaire rivierdijken als de versterking van de regionale boezemkades.

Wij verzoeken u om deze raakvlakken te betrekken bij de verdere uitwerking van de plannen voor de hoogspanningsverbinding, zodat de dijkversterkingen en de aanleg van de hoogspanningsverbinding elkaar niet negatief beïnvloeden. Wij worden graag betrokken bij de verdere uitwerking van de plannen.

Ons kenmerk 2023082849/2023084051

Pagina 2 van 2

Voor meer vragen of opmerkingen over deze reactie kunt u contact opnemen met gebiedscoördinator Daan Willems van ons waterschap.

Met vriendelijke groet,
namens het college van dijkgraaf en heemraden
van Waterschap Rivierenland,

Bijlagen: Geen

Afschrift: Archief

Verzonden: 6/29/2023 11:59:07 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Aan:

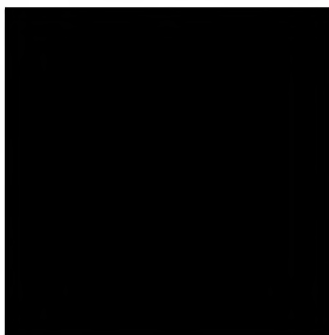
Bureau Energieprojecten Inspraakpunt

Hoogspanningsverbinding Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel of Crayestein.

Hierbij mijn reactie op de plannen die betrekking hebben op de nieuw te bouwen
hoogspanningsverbindingen.

Bij voorbaat dank voor uw aandacht hiervoor.

Met vriendelijke groet,

REACTIE OP PLANNEN NIEUWE HOOGSPANNINGVERBINDINGEN.

Stuitende kortzichtigheid van ons aller beleidsbepalers heeft ertoe geleid dat de Nederlandse bevolking is gegroeid tot het dubbele aantal van wat wenselijk zou zijn.

Inherent aan deze explosie is de toename van gebruik van allerlei soorten energie, want aan de 'heilig' verklaarde economische groei is alles ondergeschikt. De gedachte dat 'de wal ooit het schip zou keren' (op allerlei gebied) paste niet in het economisch plaatje. Met één aspect krijgen we nu te maken: De hoogspanningsverbindingen kunnen niet meer aan de vraag voldoen, ergo, er moeten dringend nieuwe verbindingen bij komen, dat is duidelijk. Nieuw te bouwen (mogelijke) trajecten worden uitgezet en ons, simpele burgers, wordt gevraagd onze mening hierover uit te storten. Spontaan kwam de vergelijking met het vluchtelingenprobleem bij me op: 'allemaal leuk en aardig, maar liever niet in mijn tuin'. Ook nu staan de bekende 'inspraakavonden' al gepland.

Het mag duidelijk zijn dat er ook zorgen zijn met betrekking tot de gezondheid van burgers die onder, of in de nabijheid van hoogspanningskabels wonen, want die worden tegenwoordig 'uitgekocht'. In verband hiermee kan ik wellicht een praktijkvoorbeeld geven. Er hebben hier ooit hoogspanningskabels over de rivier gehangen. Ik weet helaas niet de exacte bouw- en afbraakdata. Ons gezin met vijf kinderen woonde in die periode 'onder de masten'. Twee van de vijf kinderen slechts een korte periode, en drie van de vijf langdurig. Genoemde drie hebben/hadden allemaal last van hevige evenwichtsstoornis. Oudste broer [REDACTED] durfde niet meer 'de straat op', omdat hij bang was dat de mensen zouden denken dat hij dronken was. Broer [REDACTED] heeft het in extreme mate, kan geen licht verdragen, geen T.V. kijken, etc. Wat mezelf betreft, simpel rechthoekig lopen zit er niet meer in, moet me echt concentreren om het slingeren tegen te gaan. Artsen kunnen geen oorzaak vinden. De broer en zus die slechts kort 'onder de mast' hebben gewoond, hadden nergens last van... Toeval? Te bewijzen valt er natuurlijk niets, maar het is (o.a.) wél een reden voor mij om 'de lijn' over, of in de nabijheid van woningen, en met name de Kop v/h Land, hartgrondig af te wijzen. Uitkopen dan? NOOIT VAN ZIJN LEVEN!.

[REDACTED]

Verzonden: 6/29/2023 12:11:48 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Corridor 6

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Straling slecht voor gezondheid.

Vogels die er last van hebben.

Landschapsvervuiling.

Er hangen al genoeg draden boven Molenlanden

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Stralingseffecten voor gezondheid.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Geen route over Molenlanden

Verzonden: 6/29/2023 2:35:56 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: SIMAV

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Via Dordrecht.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

We zijn hier al teveel vervuild, NIET door de boeren maar met PFAS door Dupont.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja, te dicht bij mij molen, het monument de Middelmolen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ook te dicht bij het molencomplex Streefkerk.

Verzonden: 6/29/2023 2:50:41 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: Mijn kinderen

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Niet bij woonhuizen.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Niet.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Niet door Nieuw-Lekkerland.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Niet.

Verzonden: 6/29/2023 2:57:26 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ik vind dat er niet voldoende gekeken is voor aan de andere alternatieven.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Het gaat ten koste van groen, mens en dier.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Uit onderzoek is gebleken dat burgers die bij of in de buurt van hoogspanningsmasten wonen wel degelijk hinder ondervinden in de (geestelijke) gezondheid. Het kan mijn inziens niet de bedoeling zijn om zomaar over woonwijken een mast te gaan plaatsen. Huizen bezitters worden hier ook niet vrolijk van, de waarde van de woningen dalen zichtbaar.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

.

Verzonden: 6/29/2023 2:59:26 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Op pagina 19 van het plan staat beschreven over de verbinding Crayenstein - Geertruidenberg. Men benoemt het in dit schrijven impliciet zelf al. NI. naar mijn inziens de meest logische oplossing omdat hierbij geen extra verbinding nodig is omdat gebruik gemaakt wordt van de bestaande verbinding. Ook financieel de meest logisch oplossing. Eigenlijk een win - win situatie je maakt gebruik van de huidige lijn Crayenstein - Geertruidenberg en er hoeven geen extra kosten te worden gemaakt om een nieuwe verbinding te maken.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Er moeten nu al huizen wijken voor het huidige electriciteitsnet in dit dorp, i.v.m. verschillende factoren waaronder het stralingsgehalte. Niet nodig als er een 3e lijn komt dat er weer bestaande bebouwing moet wijken hiervoor. om het gevaar voor de volksgezondheid te waarborgen. Het hele aanzien van het kleine dorp veranderd hierdoor. Niet nodig dat in 1 dorp zoveel hoogspanningsleidingen lopen.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

In het kleine dorp Nieuw- Lekkerland is al een electriciteitsnet met station aanwezig. Een derde hoogspanningsleiding door dit kleine dorp lis dus niet gewenst,niet aanvaardbaar. Zie ook bovenstaande argumenten.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bovenstaande argumenten.

Kortom: het plan met de verbinding die door Nieuw- Lekkerland gaat lopen (Gemeente Molenlanden) is niet gewenst.

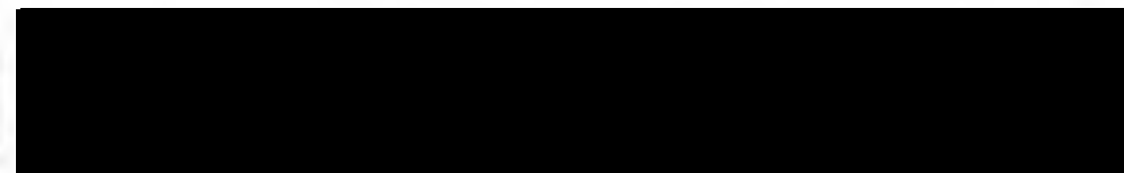

Elektrosmog, de verborgen vervuiler

 192 pagina's 2006.

Met de komst van de draadloze telefonie en vele andere draadloze toepassingen, heeft zich in onze wereld een nieuw soort vervuiling aangediend: de elektromagnetische vervuiling, ook wel 'elektrosmog' genoemd. Bij 'smog' denken we meestal aan een soort mist, maar 'elektrosmog' is niet direct te zien, te voelen of te horen.

Help! De kerktoren geeft straling. Gezondheidsklachten door elektromagnetische straling.

 144 pagina's 2009. Een persoonlijk verslag van een huisvrouw en

Duurzaam & gezond bouwen 7 - Elektrostress & gezondheid

 254 pagina's 2011.

De gsm kookt je hersenen. Wonen vlakbij een hoogspanningsleiding veroorzaakt kanker of leukemie bij kinderen. Van radon in je huis krijg je longkanker. Zo kunnen we nog wel even doorgaan.

Geruchten over ongezonde effecten van straling zijn er genoeg. Maar moeten we ons echt zorgen maken? Dit boek geeft uitsluitel.

Ankertjes 366 - Alles over straling. Hoe blijf je gezond?

 128 pagina's

2014. We hebben er steeds meer: smartphones, tablets, laptops, digitale ontvangers voor tv... Wat zijn eigenlijk de voor- en de nadelen voor onze gezondheid? Enerzijds zijn er steeds meer

Elektromagnetische Vervuiling. Gevolgen Voor Lichaam En Geest

 163 pagina's 2010.

Elektromagnetische straling en de effecten hiervan op ons geestelijk en lichamelijk welzijn. Of mobieltjes slecht zijn voor je gezondheid? De een zegt van wel, de ander vindt het maar onzin. Veel mensen willen het niet eens weten. Overal in onze leef- en woonomgeving zijn we omgeven door apparaten en leidingen, die elektromagnetische straling afgeven. Computers, mobieltjes, magnetrons, radio, tv en elektrische bedrading produceren allemaal elektromagnetische velden.

Onzichtbare risico's in het Draadloze Tijdperk.

 360 pagina's 2011.

Alles over mobieltjes draadloos

Dirty Electricity Electrification and the Diseases of Civilization

Auteur: [REDACTED]

Engelstalig 128 pagina's december 2012. Dirty Electricity tells the story of Dr. Samuel Milham, the scientist who first alerted the world about the frightening link between occupational exposure to electromagnetic fields and human disease. Milham takes readers through his early years and education, following the twisting path that led to his discovery that most of the twentieth century diseases of civilization, including cancer, cardiovascular disease, diabetes, and suicide, are caused by electromagnetic field exposure.

Are Cell Phones

Verzonden: 6/29/2023 3:56:41 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: Verweij

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: C. H

Straat: Lekdijk

Huisnummer: 117

Postcode: 2957 CE

Woonplaats: Nieuw-Lekkerland

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: evie_evie@live.nl

Als: Particulier

(Mede) namens: Mijn gezin en alle mensen die zich er nog niet in verdiept hebben en alle bewoners van de Alblasserwaard

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja zeker omdat er steeds meer naar buiten komt dat wij mensen een electromagnetic veld hebben en er onderzoeken zijn waarin er mensen een hogere kans op kanker hebben die onder en in de buurt hoogspanningskabels wonen. We wonen al in vergiftigd PFAS gebied, laten we eerst uitgebreid en onafhankelijk onderzoeken naar d gevolgen van de straling

95525881_9129028_Screenshot_20230629_155253_com-android-chrome.jpg

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De effecten op mens en dier, en de natuur.

95525881_9129029_Screenshot_20230629_155311_com-android-chrome.jpg

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ik denk dat we onze handen al vol hebben aan de gevolgen van het PFAS schandaal, laten we eerst onafhankelijk onderzoeken naar de gevolgen van de straling van deze masten en kabels. Er zijn steeds meer mensen die last hebben van electrohypersensiviteit

95525881_9129030_Screenshot_20230629_155326_com-android-chrome.jpg

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

<https://www.natuurvoeding-rietlanden.nl/nl/wifi-straling/boekentips-wifi-en-gsm-straling>

Hierboven een site met een aantal interessante boeken om van beide kanten te kunnen onderdelen. Daarbij zijn er natuurlijk talloze onderzoeken die zeggen dat er WEL en GEEN relatie is met leukemie en kanker en hoogspanningsleidingen.

Verzonden: 6/29/2023 4:38:21 PM
Onderwerp: Zienswijze
Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD
Achternaam: Struijk
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: A
Straat: Neerpolderseweg
Huisnummer: 62 A
Postcode: 3381 JT
Woonplaats: Giessenburg
Land: Nederland
Telefoonnummer: (0184) 65 14 42
E-mailadres: Astruijk@xs4all.nl
Als: Particulier
(Mede) namens: A.A.J. van den Herik
Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, ondergronds gaan. Wij hebben al het genoeg om tegenover de windmolens, de betuwespoorlijn en de Rijksweg 15 te wonen met alle geluids/luchtvervuiling etc daarvan te wonen. Meer levenverkortende acties hoeft echt niet.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Onderzoek het volgende. Als je rekening wenst te houden met de gezondheid van alle betrokkenen zul je hem ondergronds of op de bodem van een nog aan te leggen watergang moeten bouwen. Een positief milieueffect is dan meer water in de polder en geen zicht-en geluidsoverlast.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Niet in dit stadium

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Niet in dit stadium

Verzonden: 6/29/2023 4:46:30 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Naar mijn mening is het risico te groot voor de volksgezondheid

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De milieu-effecten voor mens en dier en woonomgeving dienen uitermate zorgvuldig te worden onderzocht

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Wat is de toegevoegde waarde om via een woongebied in onze regio dit verder uit te zetten.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Hierin heb ik mij nog niet voldoende op kunnen inlezen.

Verzonden: 6/29/2023 4:48:56 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja met name de vele tracés die over Nieuw-Lekkerland lopen moet opnieuw bekeken worden. Een groot aantal bewoners die nu onder de masten en kabels wonen worden al uitgekocht. Nu wordt opnieuw een mast geplaatst. Ik woon straks als het doorgang 7 wordt tussen twee masten in. Wat doet dat met mijn gezondheid en de waarde van mijn huis.

Alternatieve zijn er zeker, waarom niet ondergronds?

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Jazeker, de invloed op de gezondheid en het vrijkomen van de stralingen.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

ja de hoeveelheid woningen waar een doorgang overheen gaat.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

ja waarom worden de mensen in nieuw-Lekkerland niet bericht met een brief. Je moet nu of een krant lezen of de site van de gemeente lezen. Een ingrijpende beslissing moet persoonlijk worden meegedeeld. En een betere informatie voorzieningen aan de burgers over de voor en nadelen. Hoe gaat het verdere proces verlopen? Kunnen huiseigenaren gecompenseerd worden?

Verzonden: 6/29/2023 4:55:09 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, niet door gemeente Molenlanden omdat er hier al twee hoogspanningsmasten zijn.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

-

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja, het feit dat er reeds 2 hoogspanningsmasten door Molenlanden gaan.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

-

Verzonden: 6/29/2023 5:33:57 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja zeker

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

.

Verzonden: 6/29/2023 5:43:14 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja!

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja!

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja!

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ja!

Verzonden: 6/29/2023 5:54:24 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ka

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 6/29/2023 5:56:24 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ondergrondse verbinding

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Magnetische velden en luchtkwaliteit

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Verbinding ondergronds

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 6/29/2023 6:17:43 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zoek naar een route nabij of langs snelwegen of doorgaande wegen. Niet dwars door dorpen en open natuur

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Door Nieuw Lekkerland gaan al 2 hoogspannings lijnen en hiervoor moet inmiddels al bebouwing gesloopt worden en dus mensen verhuizen omdat blijkt dat het langdurig blootgesteld worden aan straling van de hoogspanning schade kan veroorzaken aan mens en natuur.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie hierboven

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie hierboven

Verzonden: 6/29/2023 6:21:31 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Misschien grote accu's, zodat energie uit zonnepanelen van bedrijven en particulieren kan worden opgeslagen.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Huizen bouwen is al lastig, masten niet? (Stikstof?)

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Onrust in Nieuw-Lekkerland, omdat er huizen worden afgebroken, die keihard nodig zijn.

Onrust bij ons, hoe onveilig is het allemaal? Onderzoeken spreken elkaar tegen en landelijk gezien, lijkt er ook geen eenheid in visie en aanpak te bestaan.

Bovendien zijn die masten super lelijk! En ik kan het weten, ik woon er precies tussen! :)

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Gas is niet alles, maar loopt in ieder geval onder de grond door leidingen. Op termijn kan je Nederland toch niet vol masten gaan zetten?

Ook inzetten op minder stroomgebruik (Ook bij bedrijven?)

Verzonden: 6/29/2023 7:09:53 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Geachte meneer / mevrouw,

In deze zienswijze willen wij bezwaar maken tegen de plannen om nieuwe hoogspanningskabels te plaatsen en in het bijzonder tegen de variant waarbij die langs de N216 worden geplaatst. Onze woning ligt iets ten westen van deze weg.

Wij realiseren ons dat de energietransitie die gaande is niet kan plaatsvinden zonder aanpassingen aan de bestaande infrastructuur maar vinden dat vermeden moet worden dat er verdere versplintering plaatsvindt en dat overlast aan omwonenden zou moeten worden geminimaliseerd. Op basis van dit uitgangspunt zal ook de landschappelijke impact en horizonvervuiling het beperktst blijven.

Om dit te realiseren zou het verstandig zijn om te zien hoe de bestaande leidingen kunnen worden uitgebreid op de bestaande trajecten en niet aanvullende leidingen op nieuwe plekken te plaatsen.

Medeburgers die reeds in de nabijheid van huidige leidingen wonen hebben hier in het verleden voor gekozen en zijn gewend omdat deze leidingen hier al tientallen jaren staan. Ook zijn de prijzen van het vastgoed op die plekken al lange tijd gerelateerd aan het feit dat die leidingen daar lopen.

Landschappelijk zal deze variant de minste additionele schade creëren aangezien er dan geen nieuwe leidingen elders zullen worden geplaatst.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Naast waardevermindering van onze eigen woning en horizonvervuiling is een derde zorg: de te verwachte invloed op de gezondheid. Uit onderzoek blijkt dat wonen in de buurt van een hoogspanningskabel een verhoogde kans op leukemie met zich meebrengt.

Daarnaast zal het traject langs de N216, bij u genoemd traject nr 10 het langste traject zijn en het meest gelegen zijn in landschappelijk gebied. Laten we de weinige gebieden welke nog niet aangetast zijn door horizon vervuiling zo houden.

Een aanvullende opmerking die wij graag willen maken is dat er bij de energietransitie nauwelijks aandacht is voor de groeiende behoefte aan energie.

Er moet ons inziens een grote campagne begonnen worden waarbij de aandacht ligt op verbruik, neem zonneschermen ipv airco, doe het licht uit in grote kantoren, laat de nacht de nacht zijn en stop met al die buitenverlichting, en zo kunnen we wel doorgaan.

Als de moderne mens niet zoveel energie zou gebruiken dan hoeft het net ook niet verzwaaard te worden.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Wij zouden ook graag onderzocht zien of het mogelijk is om leidingen meer ondergronds aan te leggen. Misschien duurder, maar energie is in onze ogen nog veel te goedkoop. De werkelijke waarde, als milieu belasting meegenomen wordt, zal veel hoger moeten liggen.

Wij hopen dat u deze overdenkingen mee kunt nemen in de aanstaande projectfase en bij de toekomstige beslissingsmomenten. Als nieuwe leidingen eenmaal zijn geplaatst is dit een onomkeerbaar feit geworden waar generaties van bewoners in hun leefbaarheid zullen worden aangetast.

Met vriendelijke groeten

■■■■■ en ■■■■■

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Opmerking: excuses voor het uitsplitsen van onze zienswijze in bovenstaande drie tekst vlakken. Wij verblijven voor enige maanden in het buitenland en moeten dit op een mobiele telefoon insturen om binnen termijn te kunnen reageren

Verzonden: 6/29/2023 7:10:50 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Nee

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Nee

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Nee

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Corridor 7 zou desastreus zijn voor Nieuw Lekkerland. Een derde hoogspanningslijn vermoedelijk over bebouwing heen zorgt voor veel stress en extra te maken kosten in verband met vereiste onteigening. De alternatieve corridors hebben hier minder last van. Nederland is vol (bebouwd). En en kan niet. Leefbaarheid, natuurschoon en wonen zijn steeds meer onverenigbaar. Kies voor de bewoners en niet voor corridor 7

Verzonden: 6/29/2023 7:18:11 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Let vooral op niet bewoonde gedeelten. Tennet is al jaren bezig om bewoners onder hoogspanningsmasten uit te kopen en zet nu een nieuwe tekening waarop hij (opnieuw!) dwars over Nieuw-Lekkerland heen gaat. In een heel dicht bewoond gebied. Onbegrijpelijk.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Milieu niet. Maar invloed op de mens, lijkt mij in dit geval veel belangrijker! Is er een sluitend onderzoek + bewijs dat dit niets doet met je gezondheid? Kanker op latere leeftijd?

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bovenstaande twee punten.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ga voor de kortste corridor. Dat levert de minste schade op.

Verzonden: 6/29/2023 7:24:40 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Geen idee

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Geen idee

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Er gaan al 2 lijnen over lekkerland

En als ik het goed heb gezien gaat de derde lijn

Over ons huis en dat willen we NIET.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Geen derde lijn over lekkerland

Verzonden: 6/29/2023 7:34:22 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Probeer de kabels ondergronds weg te werken om nog meer horizonvervuiling in de polder te voorkomen.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Weet ik niet

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Houd de polder groen en schoon van horizonvervuiling

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Werk ze ondergronds weg

Verzonden: 6/29/2023 7:37:16 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer:

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

- 1) corridor 6 (heeft minste impact op milieu, laagste kosten voor langer termijn?)
- 2) kabels onder de grond leggen, technologie is beschikbaar en wordt blijkbaar al toegepast in Duitsland en Denemarken? Dit zou serieus onderzocht moeten worden om de kwaliteit van het landschap te beschermen

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

- aantasting kwaliteit landschap in de ablasserwaard
- gezondheidsschade (voorzorgbeleid)

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

ruimere uitkoop regeling (meer dan alleen die recht onder de bedrading wonen)

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Maximaal van bestaande routes gebruik maken

Verzonden: 6/29/2023 7:41:51 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie: Service Centrale Alblasserwaard

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Nee

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Nee

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Nee

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 6/29/2023 7:47:33 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Bewoonde gebieden en drukke trajecten ontzien. Molen landen en Schelluinen in het bijzonder hebben al veel te lijden gehad de afgelopen jaren van bouwplannen en hoge verkeersdrukke. Gezondheid klachten omwonenden dienen nader onderzocht te worden met de huidige aanpassingen in de omgeving alvorens meer projecten op te starten waarbij gezondheid in gedrang komt.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Bewoonde gebieden en drukke trajecten ontzien. Molen landen en Schelluinen in het bijzonder hebben al veel te lijden gehad de afgelopen jaren van bouwplannen en hoge verkeersdrukke. Gezondheid klachten omwonenden dienen nader onderzocht te worden met de huidige aanpassingen in de omgeving alvorens meer projecten op te starten waarbij gezondheid in gedrang komt.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Bewoonde gebieden en drukke trajecten ontzien. Molen landen en Schelluinen in het bijzonder hebben al veel te lijden gehad de afgelopen jaren van bouwplannen en hoge verkeersdrukke. Gezondheid klachten omwonenden dienen nader onderzocht te worden met de huidige aanpassingen in de omgeving alvorens meer projecten op te starten waarbij gezondheid in gedrang komt.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Bewoonde gebieden en drukke trajecten ontzien. Molen landen en Schelluinen in het bijzonder hebben al veel te lijden gehad de afgelopen jaren van bouwplannen en hoge verkeersdrukke. Gezondheid klachten omwonenden dienen nader onderzocht te worden met de huidige aanpassingen in de omgeving alvorens meer projecten op te starten waarbij gezondheid in gedrang komt.

Verzonden: 6/29/2023 8:12:34 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Niet weer door de Alblasserwaard.

We hebben de Betuwelijn en de Rijksweg verbredingen

Er is ook al sprake van nog meer windmolens

We zijn zo langzamerhand het afvalputje van zogenaamde "nodige" voorzieningen.

We zijn het beu EN al meer dan genoeg gedupeerd

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Milieu milieu.... Alles moet wijken voor het milieu

Dit terwijl landen om ons heen nergens naar kijken

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Weer het beste jongetje van de klas willen zijn

Stop met al die ONZIN

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 6/29/2023 8:22:34 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens:

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, ondergrondse aanleg moet ook worden overwogen

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Extra straling waar de twee hoospannings lijnen elkaar kruisen (bestaande lijn Arkel -Papendrecht en de nieuwe lijn)

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja.. bestaat er een maximum aan landschapsontsierende elementen? Binnen 1 kilometer vanaf deze plaats staan drie hoge windmolens, loopt een intensieve Betuwelijn , staat al een elektriciteitsmast van de lijn Papendrecht-Arkel

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

nee

Verzonden: 6/29/2023 8:39:03 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja ,niet over de gemeente Molenlande en niet over bewoond gebied.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Geen idee

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Geen idee

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Geen idee

Verzonden: 6/29/2023 8:54:07 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer:

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja ondergrondse bekabeling. Ik begrijp de voorkeur van bovengronds, maar dit betreft een zeer druk bevolkt gebied dan wel beschermd natuur gebied(en)!

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Welk effect heeft het traject op verstoring van (trek) vogels die bijvoorbeeld door de natuurgebieden lopen als het Waalbos, de Kuifhoek, weilanden, Biesbosch

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De belangen van natuur en burgers.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Horizon vervuiling, doorn in het oog.

Onvoldoende over eventuele langer termijn gevolgen voor mens en dier. (Oa schade magneetvelden)

Verzonden: 6/29/2023 9:36:30 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja omdat er al twee tracés over Nw-lekkerland lopen en waarvoor er al de nodige woningen gesloopt worden

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De straling

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Verzonden: 6/29/2023 9:37:13 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Hoogspannings masten plaatsen in een druk bevolkt gebied is niet meer van deze tijd. In het Duitsland en Denemarken worden kabels tegenwoordig ondergronds gelegd waarom hier niet?

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Corridor 8 loopt over lintbebouwing en woonwijken waar de rijksoverheid als advies geeft om geen hoogspanningslijnen aan te leggen in verband met mogelijke gezondheids schade. Dit advies mag niet worden genegeerd.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

In dit gebied staan een reeks rijks en gemeente monumenten die bepalend zijn voor de omgeving, daar passen geen hoogspannings masten bij.

Corridor 8 bevat ook een aantal molenbiotopen die door de hoogspanningsmasten ernstig worden aangetast.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Als eigenaar van een rijksmonument in Corridor 8 ben ik zeer geschrokken dat onze woonomgeving en ons woonplezier in dit prachtige polder landschap zou kunnen worden aangetast door een aantal hoogspanningsmasten. Geen enkele vergoeding zal dit ooit goed kunnen maken.

Verzonden: 6/29/2023 10:15:31 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, in de Alblasserwaard hebben we inmiddels genoeg van dit soort masten met alle gevolgen van dien.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Gevolgen voor natuur en bewoners onder de masten en er omheen.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Niet voor dit moment

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 6/29/2023 10:27:35 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, niet over de gemeente molenlanden, onderzoeken lokale opslag met batterij units

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja last van magnetisme vanuit de hoogspanningsleidingen, heeft een negatief effect op het fijne wonen in Molenlanden

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Nee

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 6/29/2023 10:30:59 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens:

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Hoogspannings leiding is prima maar niet kort bij mijn bedrijf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Effect op mijn gezondheid en mijn dieren

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Waarde van mijn bedrijf daald

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 6/29/2023 10:42:05 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer:

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, ondergronds

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Stralings effecten voor menselijk leven

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Gezondheids bedreigende aspecten voor bewoners

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Eerdere gerechtelijke uitspraken over het slopen van woningen in Molenlanden

Verzonden: 6/29/2023 11:10:20 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens: Hele middenpolderweg

Organisatie: [REDACTED] dairyfarm

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

We willen absoluut niet dat dit over ons heen komt. Zoek een plek waar geen mensen wonen. We leggen ons hier niet bij neer. Het is bewezen dat dit niet gezond is.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Gezondheid risico

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Niet bij huizen

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ja blijf uit onze buurt

Verzonden: 6/29/2023 11:13:38 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Wat voor stralingen er worden gemaakt

Wat het met de waarde van ons huis doet als er een kabel of mast in de buurt komt

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Wat de stralingen met de natuur doen

Wat de storing voor de vogels is

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Wat de molens voor uitstraling krijgen met een kabel boven hun wieken

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Beter worden geïnformeerd niet via allerlei wegen horen dat dit de plannen zijn

Verzonden: 6/29/2023 11:16:57 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: Inwoners van Schelluinen.

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ondergrond, geen verpeste van het landschap.

In elk geval niet langs Schelluinen.

Wij zijn reeds veroordeeld tot:

- De stront van de hele regio,
- we hebben al een hoogspanningsleiding,
- snelweg A15/ A27,
- Al zoveel mogelijk vrachtwagens naar Schelluinen gedirigeerd.
- De Betuwelijn....

Het afvoerputje Schelluinen van Molenlanden loopt al jaren over.

Dus elders, of ondergronds.

We leven in 2023.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Straling, en vogels

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

In hoeverre wordt een bepaald gebied
of dorp al getergd door overlast.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Bovenstaande geeft voldoende uitleg.

Verzonden: 6/30/2023 12:04:02 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Onderzoek noodzakelijk of via de grond mogelijk is

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Effect op grond eronder?

Effect op gezondheid mens en dier? Bodemleven, gevogelte, kanker bij de mensen (zie situatie Nieuw-Lekkerland)

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Onzin in deze tijd van windmolens etc

Zijn jullie gek geworden?

Geen gezicht in landschap

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Als je zoiets doet doe het dan nooit over woningen,

Laat extra lijnen lopen over bestaande hoogspanningsmasten, DAARONDER HEEFT IEDEREEN AL KANKER IN NLekkerland

Verzonden: 6/30/2023 7:32:49 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Onder de grond

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Op hersenschade

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Nee

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 6/30/2023 7:55:35 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Op deze manier gaat er een mooi streefkerks weidevogel gebied verloren.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Niet zo ik even kan bedenken

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Een andere route in delen om het weidevogels gebied heen

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Neen

Verzonden: 6/30/2023 8:13:08 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: Diverse vrienden en bekenden uit de buurt

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Het aantal onderzochte traces is voldoende

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Nee, dat zal overal vergelijkbaar zijn

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De landschappelijke impact is bij corridor 10 bij Giessenburg, Ottoland, Goudriaan, Groot-Ammers en Streefkerk erg groot. Dat is nu nog één van de gedeeltes van de Alblasserwaard waar nog echt weinig beïnvloed open landschap is. Zeker met de nieuwe erg zichtbare en lelijke witte elektriciteitsmasten wordt dit totaal doorbroken over een gebied van tientallen kilometers. Een nieuw trace is nodig en als dit het moet dan moet het, maar het zou een slimmer en minder impactvolle oplossing zijn om dicht bij de huidige masten en het al meer geïndustrialiseerde gedeelte van de Alblasserwaard te plaatsen. En zoals gezegd maken de nieuwe masten het nog vele malen lelijker dan bij de oude het geval is.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee. Top dat er zoveel opties worden neergelegd en input wordt gevraagd.

Verzonden: 6/30/2023 8:40:23 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ondergronds

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Betreft de straling. Is er al eens in kaart gebracht of er binnen een bepaalde cirkel onder de 2 hoogspanningsleidingen in Nieuw-Lekkerland meer gevallen met kanker voorkomen dan gemiddeld.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Wat is de invloed van de straling als er een derde hoogspanningsleiding bijkomt in Nieuw-Lekkerland aangezien de bestaande leiding inmiddels is verzwaard

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Neen

Verzonden: 6/30/2023 8:43:48 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Mijn bijlage verteld alles over dit gehele onderwerp.

95534706_9131534_inbound4448859472794995871.docx

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Mijn bijlage geeft al mijn antwoorden weer.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Mijn bijlage geeft al mijn antwoorden weer.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Mijn bijlage geeft alle antwoorden weer.

Geachte heren en dames van het Ministerie van Economie en Klimaat,

Hierbij dien ik als inwoner van de gemeente [REDACTED] een bezwaar in op de plannen van een hoogspanning netwerk in dit gebied.

Er is tegenwoordig inderdaad sprake over een teveel aan stroomopname in ons land. Hierdoor ervaren vele mensen een stroomtekort van ons netwerk, wat onder andere leid tot storingen in zowel het privéleven als bedrijfsleven. Hier is geen twijfel aan mogelijk.

Het gebied Molenlanden is rijk aan veel boeren, molens, polders, flora en fauna. Dit is meer dan de verhouding in de grote steden.

Ons kwaliteit van leven maakt het dan hier in deze regio ook gezonder.

En daar zijn wij erg trots op.

Hoewel er zoveel ruimte is op dit oppervlak is mij bekend geworden; dat het Ministerie van Economie en Klimaat een hoogspanning netwerk wil aanleggen over onze dorpen heen. Het is niet vreemd dat er vele geschriften zullen komen die het hier niet mee eens zijn.

Het is bekend gemaakt in een artikel van 2022 van ons Rijksinstituut van Volksgezondheid en Milieu; dat er internationaal zeer lange termijn onderzoeken zijn geweest vanaf de periodes 1979 tot en met 2000 – 2000 tot en met 2010 en als laatst 2022.

Hierin zijn vele aanwijzingen dat er zowel schade kan komen door hoogspanning (magneetvelden) op korte termijn als op langer termijn.

In dit rapport word duidelijk vermeld wat hierin de schade kan zijn aan het menselijk lichaam. De fabels en de feiten worden hierin gescheiden.

Dat er schade aan het menselijk lichaam kan komen in een verhoogd risico was altijd al overduidelijk. Met dit rapport is er meer duidelijkheid gekomen over deze schade.

Zonder de extreme bevestiging geeft dit rapport wel een alarmerend bericht.

Aan de lichamelijke schade hierin werd oorspronkelijk gedacht aan:

- Alzheimer
- Leukemie
- Amyotrofische Laterale Sclerose (ALS)
- Hersentumoren
- Multiple Sclerose (MS)
- Parkison.

In een conclusie over deze gevaren is gebleken dat Leukemie en Hersentumoren hierin het meest voorkomen met betrekking tot de bovengrondse stroomvoorzieningen en deze magneetvelden erbij.

Het is niet zo dat dit honderd procent te bevestigen is. En de kwaadaardige cellen zullen ook niet melden dat zij van deze magneetvelden komen.

Het is hierin wel zo dat de risico's erg oplopen in deze gebieden.

Dit laat mij als inwoner van [REDACTED]; verbazen dat het hoogspanning netwerk over onze geliefde dorpen moet lopen.

Met zoveel aandoenlijke risico's in onze gezondheid.

Dit staat lijnrecht tegenover de adviezen en bevindingen van ons Rijksinstituut van Volksgezondheid en Milieu.

Kort door de bocht kan ik hierin ook zijn;

Een rook vrije generatie zonder de risico's van het roken - voornamelijk Kanker cellen- worden de bewoners Nederland hierin gestimuleerd.

Maar zonder het roken, kunnen we al risico lopen op dezelfde Kanker cellen door het plan door te zetten en onze omgeving te bevuilden met U hoogspanning netwerk ideeën.

U idee over dit netwerk is niet alleen een risico voor mij als bewoner maar ook voor de landbouw en de consumptie hiervan op nationaal en internationaal gebied van de gezondheid van mens en dier.

Ik verzoek daarom het Ministerie van Economie en Klimaat bij deze; om het netwerk niet over de bebouwde kom en ons landbouw gebied te laten lopen. Ter voorkoming van nationale en internationale gezondheid risico's.

Hoogachtend,

[REDACTED]

Bron

:<https://www.rivm.nl/hoogspanningslijnen/gezondheidseffecten#:~:text=In%202022%20gaf%20de%20Gezondheidsraad,gezondheid%3A%20kanker%20bij%20volwassenen'>

Verzonden: 6/30/2023 8:56:48 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

[REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Er lopen nu al 2 hoogspanningsleidingen over Nieuw-lekkerland. Dat is al te veel.

Verzonden: 6/30/2023 9:17:49 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja mogelijkheden die Nieuw Lekkerland niet schaden

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ondergrondse mogelijkheden

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Stem van de burgers

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Bijeenkomsten organiseren wat de effecten op lange termijn zijn van het leven in het bijzijn van een hoogspanningsmast

Verzonden: 6/30/2023 9:31:10 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Er is niet gekeken naar de grote maatschappelijke gevolgen bij toepassing van corridor 7

Een 3e hoogspanningsleiding door Nieuw-Lekkerland is ongewenst

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

geen

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

sociale gevolgen en waardevermindering van onroerend goed in Nieuw-Lekkerland bij toepassing van corridor 7

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

geen

Verzonden: 6/30/2023 10:18:20 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Nee

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Graag een traject wat niet over bestaande woningbouw gaat, ook al zijn hier aan meer kosten verbonden.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De overlast bij een extra traject over de gemeente Nieuw-Lekkerland, waar al 2 hoogspanningslijnen overheen komen is onevenredig groot t.o.v. andere trajecten. Er zijn al meerdere woningen gesloopt i.v.m. mogelijk stralingsgevaar. Dit mag beslist niet meer worden.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ik heb totaal geen bezwaar bij een traject over de Biesbosch. Ook in Nieuw-Lekkerland zijn we blij met het beetje natuur dat er nog wel is, en dit mag niet verder geschaadt worden door een derde lijn

Verzonden: 6/30/2023 10:19:40 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Corridor 6 met een kleine aanpassing is een goed alternatief. Dit is een van de kortste routes met de minste extra impact op het milieu en de omwonenden en ook met de laagste kosten. Het laatste korte stukje van corridor 6 gaat door de Biesbosch. Om de Biesbosch te ontzien kan de verbinding iets aangepast worden en langs de Merwede geleid worden naar Crayestein.

En waarom geen kabels ondergronds zoals ook veel in Duitsland en Denemarken wordt gedaan. Plaatsing van nieuwe hoogspanningskabels is echt niet meer van deze tijd. Deze blijven nog tientallen jaren ons landschap vervuilen.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De gezondheidsraad ziet aanwijzingen voor een verband tussen blootstelling aan magneetvelden in de buurt van bovengrondse hoogspanningslijnen bij kinderen en volwassenen en hersentumoren bij kinderen. (bron website RIVM april 2023) De rijksoverheid adviseert gemeenten en netbeheerders om geen nieuwe hoogspanningslijnen aan te leggen in de buurt van woningen. Corridor 7, 8 en 9 lopen deels over woonwijken en lintbebouwingen.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De Alblasserwaard is uniek vanwege alle diersoorten die er leven, heel mooi vastgelegd in de film "De wilde Waard" Ik snap dat er verzwaring van het elektriciteitsnet nodig is maar leg dit zoveel mogelijk in gebieden aan, waar hier minder hinder van wordt ondervonden. Corridors 7 en 9 zijn mijns inziens hiervoor absoluut geen geschikte optie, aangezien dit dwars door het natuurgebied Alblasserwaard gaat en ook een langere route beslaat, dat geen gebruik maakt van het station Crayestein, wat volgens mij wel een oplossing kan zijn van het vraagstuk.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Molenlanden is al zwaar belast met de 380kV-verbindingen tussen station Geertruidenberg en station Krimpen a/d IJssel. Niet nog meer druk op milieu in de Alblasserwaard, wij zijn al extra belast met de uitstoot van gevaarlijke stoffen zoals PFOA PFAs en GENX door Chemours. Maak onze waard en de mensen en dieren die hier leven niet nog zieker, met deze hoogspanningsmasten. Genoeg is genoeg.

Verzonden: 6/30/2023 10:41:22 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja waarom word de huidige hoogspanningslijn niet aangehouden. Nu moet de lijding over woonhuizen heen

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Het gevolg van de hoogspanning op de omwonenden

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Het gevolg van hoogspanning op mensen

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 6/30/2023 11:07:55 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: Mijn man en 2 kids

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja. Geen route over Molenlanden.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Nee

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja, omgeving en gezondheidsproblemen

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 6/30/2023 11:36:22 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Waar mogelijk gebruik maken van ondergrondse leidingen.

Lengte van bovengrondse leidingen zoveel mogelijk beperken, is gunstiger voor iedereen zoals milieu, bewoners, dieren, kosten etc. Dus voorkeuren zijn corridors 4, 5, 6.

Ook al gaat dit over de Biesbosch, de overlast voor dit natuurgebied telt minder zwaar dan de overlast voor bewoners. De visarend nestelt op daar reeds aanwezige hoogspanningsmasten. De Alblasserwaard is ook natuurgebied (Groene Hart met unieke molengebied) wat ontzien moet worden.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Invloed op Alblasserwaard Groene Hart.

Molengebied heeft een molenbiotoop wat allerlei eisen stelt aan bebouwing in zijn omgeving. Ook molengebied Streefkerk.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Een duidelijke en correcte afweging tussen de belasting voor milieu/natuurgebied en bewoners.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

In eerdere communicatie van de plannen was er sprake van 2 trajecten, nu opeens worden er 10 corridors onderzocht. De communicatie hierover kwam laat binnen.

Verzonden: 6/30/2023 11:37:12 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: mijn man [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Een inwoner van de gemeente Molenlanden heeft een voorstel voor een alternatieve corridor gedaan, via de zienswijze bent u daar ook van op de hoogte. Dit gaat om een variant op corridor 6. Het voorstel om te onderzoeken is om een bundeling met de bestaande 380kV-verbinding te maken over een langere

afstand, namelijk tussen Geertruidenberg en de Merwede, en dan vervolgens langs de Merwede naar hoogspanningsstation Crayenstein.

uiteraard moet bekeken wordt wat dit betekent voor het traject langs de Merwede en de Biesbosch, evenals de woonkernen bij Sliedrecht. Misschien kan overwogen worden dit deel (ongeveer 4km) ondergronds aan te leggen. De voorgestelde corridors 7, 8, 9, 10 hebben een dusdanige impact op het groene landelijke landschap en de woningen van de Alblasserwaard dat alternatieve serieus moeten overwogen worden.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De magnetische straling en meer bepaald de langetermijn effect op de gezondheid van kinderen en volwassenen. De gezondheidsraad ziet immers op basis van wetenschappelijk onderzoek aanwijzingen voor een verband met leukemie en hersentumoren. Andere inzichten over de mogelijke impact op gezondheid van de mens maar ook op die van andere fauna en flora dient gedegen gewogen te worden, vertrekkende vanuit het voorzorgsprincipe. Dat betekent dat ook met ruime marges inzake het stralingsveld rekening gehouden zou kunnen worden. Indien het niet anders kan en de trajecten alsnog bewoning raken, dan moeten eigenaars gedegen gecompenseerd worden (onteigend). Bovendien is het aan te raden hierbij ook rekening te houden met een cummulatie van risicofactoren voor gezondheidsaandoeningen. Heel wat van deze corridors vallen immers in een gebied dat historisch sterk is vervuild door PFAS die eveneens een grote impact hebben op de gezondheid, waterkwaliteit, natuur.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Dat een nieuwe hoogspanningsverbinding noodzakelijk is om in de energievoorziening (van de toekomst) te voorzien, trek ik niet in twijfel. De voorgestelde 10 voorgestelde (en nog verder te onderzoeken) tracees, zijn echter heel divers in hun impact op woonkernen, lintbewoning, natuur en landschap. Het lijkt me belangrijk om bij een dergelijke beslissing transparant te communiceren over welke publieke en private belangen worden gewogen en waarom de beslissing in het voordeel van de een of de ander wordt genomen. Het gaat hier over een regio die (net als vele andere in

Nederland) al best wat veranderingen meemaakt, met de landbouwtransitie, maar ook met de uitdagingen voor klimaat en natuur door o.a. historische vervuiling. Het afwegen van deze verschillende belangen is niet evident in een dichtbevoond land en gebied, maar het doorsnijden van het beperkt resterende groene gebied is evenmin aan te raden.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Er is bij de huidige voorgestelde corridors nog veel onduidelijk en nog veel te onderzoeken. Daarbij zullen diverse publieke en private belangen waarschijnlijk diametraal tegenover elkaar komen te staan. Voldoende transparantie en detail over deze belangen, over de reikwijdte van de impact ervan en over de weging van de belangen, lijkt me essentieel

Verzonden: 6/30/2023 11:43:48 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ik vraag me als leek af of de bestaande verbinding niet aangepast kan worden op een hogere capaciteit of het nieuwe traject zo veel mogelijk naast de al bestaande verbinding aan gelegd kan worden.

95538853_9133195_Zienswijze_hoogspanningsmasten_voorbeeld.docx

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Dit is in de zienswijze al uitgebreid vermeld.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

nee

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

nee

Bureau Energieprojecten   Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c

Zwijnrecht 30 juni 2023

Geachte heer, mevrouw,

Graag reageer ik op het voornemen tot de aanleg van een hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg - Krimpen of Crayestein. Ik begrijp daaruit dat de kans bestaat dat deze hoogspanningsleiding komt door of vlak langs Ridderkerk-Rijsoord-Heerjansdam-Zwijnrecht-Futtershoek-'s-Gravendeel-Drimmelen. Ik maak mij daar ernstig zorgen over.

In dit stadium is het erg moeilijk concreet en specifiek te reageren, omdat de verkenningsfase nog zo algemeen en weinig duidelijk is dat het de vraag is waarop exact gereageerd kan worden. Het opstellen van een NRD is op die basis dan ook eigenlijk niet goed mogelijk. Zolang je niet precies weet wat er komt, kun je ook moeilijk reageren op verdere plannen daarvoor. Nut en noodzaak lijken gegeven en voorondersteld, maar zie ik niet aangetoond.

In elk geval is wel duidelijk dat dit project enorme gevolgen zal hebben voor het landschap. De hoogspanningsleidingen tasten dat, in deze regio al zeer schaarse, landschap vergaand en ontoelaatbaar aan. Daarbij is dan de vraag waarom, naar het lijkt al bij voorbaat, niet wordt gekozen voor ondergrondse varianten. Ook mijn (directe) leefomgeving is in het geding. De werkzaamheden tasten de natuur, het uitzicht en mijn omgeving aan. Ook de straling van de leidingen zal blijvende impact hebben. In dat kader maak ik mij grote zorgen over mogelijke gevolgen op en voor mijn gezondheid. Gelet op de negatieve effecten in tal van opzichten is het voor mij de vraag of dit project wel haalbaar en reëel uitvoerbaar is in de genoemde corridor. Ook nut en noodzaak staan voor mij niet vast.

Overigens is het natuur en recreatie gebied het Develbos destijds aangelegd ter compensatie van de aanleg van de HSL. De natuur heeft haar werk gedaan en het gebied is inmiddels een oase in de randstad. Kennelijk blijf er toch een voortdurende bedreiging van economische belangen in dit gebied, wat niet alleen voor die enkele bewoners maar ook van de vele wandelaars, natuurliefhebbers en andere bezoekers van het gebied, zeer frustrerend is.

Ik ben zeker niet tegen een energietransitie, maar de vraag is of deze realisatie daarvan, onder andere gelet op de ingrijpende aard, vergaande omvang en grote negatieve gevolgen daarvan wel past bij de schaal van het gebied. Er is hier bovendien al zo weinig ruimte voor natuur en recreatie dat de vraag rijst of het hier (bovengronds) faciliteren van energie wel in goede balans staat tot verdere vergaande ingrepen in landschap, gezondheid, natuur en recreatie.

In tijden van dreigende internationale onzekerheden en geopolitieke ontwikkelingen is het bovendien de vraag hoe ons land in het algemeen en onze regio onder de rook van Rotterdam in het bijzonder, tegen aanvallen op voorgenomen systemen bestand zijn. Ook dat zou pleiten voor - als het dan toch moet - ondergrondse aanleg.

Tenslotte zullen bij de keuze voor deze corridor de aanleg- en onderhoudskosten aanmerkelijk hoger uitkomen dan bij de andere tracé's. Dit tracé is een van de langste en kent veel zeer (technisch en constructief) moeilijke en dus duur te overbruggen en te ontlasten delen. Kosten die vertaald zullen worden in hogere energietarieven voor burgers en bedrijven dan nodig. De keuze voor een makkelijker en korter tracé is daarom vooruit te prefereren.

Vertrouwend hiermee aan een verstandige besluitvorming te hebben bijgedragen, verblijft

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

Tel: [Redacted]

Email: [Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

Verzonden: 6/30/2023 11:45:11 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Buurt en/of bewonersorganisatie

(Mede) namens: Dorpsoverleg Giessenburg

Organisatie: Dorpsoverleg Giessenburg

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Graag verwijzen wij u naar bijgevoegd document waarin onze zienswijze is opgenomen.

95538895_9133212_Zienswijze_Dorpsoverleg_Giessenburg.docx

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage 1

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage 1

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage 1

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c
Postbus 111
9200 AC Drachten

Giessenburg, juni 2023

Betreft: Zienswijze dorpsoverleg Giessenburg t.a.v. tracéonderzoek hoogspanningsverbinding Krimpen a/d IJssel – Geertruidenberg.

Geachte dames/heren,

Alhoewel wij beseffen dat er iets moet gebeuren met het hoofdstroomnet, willen wij toch een aantal kanttekeningen plaatsen bij de voorgenomen corridors in het kader van het tracéonderzoek.

Zoals bekend zijn er altijd bezwaren tegen zaken als horizonvervuiling en het hinderen of wegnemen van zichtlijnen bij dergelijke projecten. Alhoewel een ieder groot infrastructureel project een dergelijk effect heeft, zijn wij van mening dat deze hinder - c.q. de som daarvan voor bestaande en nieuwe tracés - zo klein mogelijk dient te blijven. Omdat we ons ook zoveel mogelijk tot de tracégedeeltes voor Giessenburg willen beperken, gaan we alleen in op de betreffende gedeelten van tracé 9 en 10.

Giessenburg ligt in het 'Groene Hart' en is onderdeel van een prachtig cultuurhistorisch veenweidegebied, waarin ook enkele Natura 2000-gebieden liggen. Giessenburg heeft typische kenmerken van de laagveenontginningen met een open veenweidelandschap. Het gebied is doorsneden door zeer lange lintvormige ontginningsassen. In het gebied hebben deze veelal een bochtig verloop omdat ze zijn ontstaan langs oude veenstromen. Kenmerkend voor deze ontginningsassen is de dubbele lintstructuur met de veenstroom of vaar in het centrum. Min of meer loodrecht op de ontginningsassen liggen de lange smalle percelen aan de achterkant begrensd door een (achter) wetering en/of kade. Het is niet voor niets dat dit gebied door Nederland op de voorlopige lijst van Werelderfgoed is geplaatst.

Het is ook een gebied dat al behoorlijk ontsierd is door het doorsnijden met infrastructurele werken, zoals de Betuwelijn, een aantal hoogspanningstracés (zowel 150 als 380 KV) en diverse windmolens met de bijbehorende horizonvervuiling. Het gebied vervult ook een belangrijke functie in de recreatieve sfeer. Ook daarvan zou de belevingswaarde voor de recreant (zowel vanuit de omgeving als daarbuiten) behoorlijk worden aangetast door de tracés 9 en 10.

Voor het Dorpsoverleg Giessenburg is het onacceptabel dat dit landschap verder wordt ontsierd, in het bijzonder bij of over het unieke riviertje De Giessen. Dit zou dan pleiten voor - zoveel als mogelijk - koppelen van het nieuwe tracé aan het reeds bestaande 380 kV-tracé. Nieuwe tracés vergen een veel groter ruimtebeslag, geven zeer veel extra horizonvervuiling en zijn schadelijker voor de natuur in het gebied. Wellicht kunnen eventuele knelpunten van de keuze voor dit tracé worden weggenomen door het tracé gedeeltelijk ondergronds aan te leggen.

Als tracé 9 in het oostelijk deel van de 'zoekstrook' komt zal dat consequenties hebben voor de mogelijkheid om in de toekomst ten westen van de bestaande bebouwing nog woningbouwplannen te ontwikkelen. Behoud van deze mogelijkheid is juist van groot belang om het dorp leefbaar en toekomstbestendig te houden.

Ook wordt de lintbebouwing bij de Giessen zowel noordelijke als zuidelijk gekruist, waardoor het – voor zover wij kunnen inschatten - onvermijdelijk wordt enkel bewoners gedwongen te laten verhuizen. Ook zal een dergelijk tracé op deze plaats invloed hebben op grond- en huizenprijzen.

Voor tracé 10 geldt hetzelfde argument t.a.v. de beperking van de uitbreidingsmogelijkheden van Giessenburg aan de oostzijde.

Voor zowel tracé 9 als 10 geldt dat er veel 'meters gemaakt worden' door het poldergebied, met de nodige (extra) verstoring van natuur en van het zicht op het unieke polderlandschap als gevolg. Ons inziens is tracé 6 ook een goed alternatief. Een van de kortste routes met de minste extra impact op het milieu en omwonenden (en lagere kosten). Deze loopt grotendeels langs een bestaand tracé en het laatste (korte) stukje door de Biesbosch. Om de Biesbosch te ontzien kan in corridor 6 zo nodig een kleine aanpassing worden gemaakt door de verbinding langs de Merwede te maken naar Crayenstein of door een deel van het tracé ondergronds aan te leggen. Vanaf Crayenstein kan de bestaande infrastructuur gebruikt worden.

Wij brengen deze standpunten namens (vele) bewoners van het dorp. Wij hebben gekozen voor het indienen van de standpunten via deze zienswijze en niet voor het oprichten van een 'actiegroep' om zoveel mogelijk (identieke) zienswijzen te laten indienen.

Met vriendelijke groet,

Dorpsoverleg Giessenburg

E-mail: dorpsoverleg@giessenburg.nl

Verzonden: 6/30/2023 11:45:13 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Volgens mij is een meer logische route langs corridor 6 welke ook niet zo lang is, zo'n 17 km. Loopt tot Merwede en daarna over een kleine afstand, een nieuw tracé langs de Merwede naar station Crayestein.

Deze route heeft mijnsinziens de minste impact op het milieu en de mens. Ook goedkoper.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Corridor 8 lijkt mij zeer onwenselijk i.v.m. de lengte en het daardoor verpesten van de polder met levensgrote hoogspanningsmasten om maar te zwijgen over de nadelige gezondheidsrisico's voor mens en dier. Ben zelf verhuist van Papendrecht waar ik schuin onder de hoogspanningsdraden woonde en veel last ondervond met mijn gezondheid, verhuist naar 'de polder' waar ze nu weer in mijn achtertuin drijven te komen.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Het lijkt mij niet meer van deze tijd, stop de kabels onder de grond net zoals in Duitsland en Denemarken.

Nederland wordt er niet fraaier op met al die horizon vervuiling van hoogspanningsmasten en windmolens.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Vergeet ook niet dat corridor 8 door De Donk gaat welke een Natura 2000 gebied is met historische en archeologische waarde.

Verzonden: 6/30/2023 12:07:37 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, het tracé wat over nieuw lekkerland loopt vind ik geen goede optie. Er lopen al 2 hoogspanningslijnen. Ondergrondse lijnen zouden misschien beter kunnen zijn.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Niet dat ik weet

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ja de impact van de hoogspanningsmasten

Verzonden: 6/30/2023 12:10:33 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: Ecbtgenote

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, zie onderstaande argumentatie

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja,,denk aan landschap en volksgezondheid

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

- a) Corridor 7 betekent een onacceptabele situatie in Nieuw-Lekkerland;
- b) Onevenredig lange corridors tasten kernen, belangen van inwoners en het Groene Hartlandschap van Molenlanden in grote mate aan;
- c) Momenteel komt het Groene Hart onaanvaardbaar onder druk door dit voorstel,,de bouwplannen van de gemeente Sliedrecht ten noorden van de A15, de PFAS problematiek van Chemours. Dit pleit voor integrale visie

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 6/30/2023 12:14:53 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ondergrondse mogelijkheden onderzoeken. De grote hoeveelheid masten zijn zeer storend in de polder.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Onderzoek naar stralingseffecten. RIVM zou in 2023 met een nieuwe rapportage komen.

De veiligheid voor de volksgezondheid kan niet gegarandeerd worden. Kanker-, dementie patiënten komen in de gebieden dichtbij de masten meer voor.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Corridor 8 loopt over de molens van Streefkerk aan de Tiendweg. = cultureel erfgoed.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Corridor 8 loopt ook over de woonwijk Zwanenvliet en Boezem in Streefkerk.

Gezondheid, landschapsvervuiling woonplezier, waardevermindering van onze huizen spelen een zeer belangrijke rol.

Verzonden: 6/30/2023 1:07:16 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ik vind dat er goed moet worden gekeken naar zicht- en geluidsoverlast. De huidige 2 hoogspanningskabels boven Nieuw-Lekkerland zijn meer dan genoeg. Het zicht wordt belemmerd en heel vaak produceren de kabels een vervelend geluid.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Er moet duidelijkheid bestaan over gevolgen voor de gezondheid. Die mogen er niet zijn.

Ook gevolgen voor draadloze netwerken moeten worden onderzocht. We zijn steeds meer afhankelijk van draadloze communicatietechnologie en die moet gewaarborgd zijn.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja zeker. Het is van groot belang, dat de bewoners gehoord worden en serieus genomen worden.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 6/30/2023 1:08:00 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Is het niet mogelijk om een gedeelte van de 150 kilovolt verbinding van de Waalhaven naar Krimpen aan den IJssel, te vervangen tussen het Vaanplein (Barendrecht) naar Krimpen aan den IJssel door het type mast dat is toegepast langs de A4 bij Delft. hier loopt twee tracés van 380 kv en twee 150 kv bij elkaar. Vanaf het Vaanplein het nieuwe 380 kv trac's langs de westzijde van de A29 in de richting van Mijnsheerenland naar het tracé Maasvlakte naar Geertruidenberg. Bij Mijnsheerenland waar het hoogspanning tracé de A29 kruist. Je kan hier nabij de parkeerplaats van op de A29 een nieuw schakelstation maken waar je het nieuwe tracé kan worden gekoppeld met het bestaande tracés. Een klein nadeel van het voorstel is dat één verbinding van de drie 150 kv komt te vervallen.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

nee

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

het gebruik van deels bestaande verbinding.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

nee

Verzonden: 6/30/2023 1:24:43 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Stop met uitbreiden- en start met afbouwen van bovengrondse leidingen. Motief: horizon vervuiling en onbekende effect op volksgezondheid. In ons dorp zijn alle bewoners onder een dergelijke leiding door de gemeente uitgekocht, een dergelijke regeling wordt niet zomaar zonder enige gegronde motivaties ingesteld.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Effecten op volksgezondheid. Als de lokale overheid besluit tot het aanbieden van een uitkoop regeling voor bewoners onder een hoogspannings tracé dan is dat niet zonder moverende redenen.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Reeds aanwezige hoeveelheid leidingen op het zelfde trace.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

nee

Verzonden: 6/30/2023 1:46:55 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer:

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, als deze hoogspanningsverbinding/-uitbreiding absoluut noodzakelijk is, geheel ondergronds. Of de alternatieve corridor 6 van de gemeente Molenlanden.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Effect op de gezondheid van mens en dier op korte en lange termijn.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Kruising van hoogspanningsmasten in het Groene Hart met een nog veel langere afstand zijn onacceptabel. Dit gebied is van cultuurhistorische waarde en voorts belangrijk voor het toerisme binnenlands en buitenlands, miljoenen mensen per jaar.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie verder boven

Verzonden: 6/30/2023 1:48:50 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: Mezelf

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ondergronds

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Gezondheidszorg effecten

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Gezondheid bedreigende aspecten bij bewoners

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zeer vreemd dat er huizen weg moeten en paar centimeter verder niet .

Verzonden: 6/30/2023 1:54:58 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

We hebben kennis genomen van de mogelijke nieuwe routes voor een hoogspanningsverbinding. Het is daarbij voor ons als inwoners van molenlanden en woonachtig in het gebied van route 7 echt ongelofelijk dat überhaupt deze route als mogelijk alternatief wordt voorgesteld!

Er wordt gekeken naar 'milieueffecten', een zeer belangrijk aspect daarin zal echt HORIZONVERVUILING moeten zijn! Waarom dan weer een route door bewoond gebied ten koste van het woongenot ?!

Tevens is het verre van duidelijk wat de effecten voor de mens op langdurige termijn zijn voor de gezondheid.

Eenieder die hier ter plaatse de situatie in zich opneemt zal zien dat hier al 2 enorme horizon vervuulende hoogspanningsverbindingen lopen. Bovendien spreken we ook nog eens van een traject dat vele malen langer is dan de veel meer voor-de-hand-liggende routes 3, 4 en 5.

Het kennelijke argument dat deze routes minder geschikt zouden zijn omdat ze door natura 2000 gebieden gaan is op geen enkele wijze verdedigbaar. Juist in een natuurgebied is het optische bezwaar nul, er is immers geen dier of plant die zich aan hoogspanningslijnen zullen storen. Wanneer dan ook nog eens de keuze ondergrondse aanleg zal zijn dan is de impact op het natuurgebied (na aanleg) vrijwel nihil.

Echt absurd om dergelijke verbindingen (optioneel) door bewoond gebied te laten lopen als het alternatief die nadelen niet heeft en ook nog eens goedkoper is. Is dit het resultaat van de inmiddels aan terreur grenzende milieu-lobby ?!

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Horizonvervuiling' wordt vrijwel nergens benoemd maar is een zeer groot 'milieueffect' dat dient te worden meegenomen.

Overduidelijk; (ondergrondse) leiding door natuurgebied is de aangewezen keuze !

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Aldus genoemd;

Horizonvervuiling ten koste van woongenot. Maatschappelijke onrust als gevolg van onzekerheid over ongezonde hoogspanningsverbindingen over het woongenot.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

net

Verzonden: 6/30/2023 2:11:58 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, de meest logische route langs een bestaand tracé is corridor 6. Deze route moet dan doorlopen tot aan de Merwede, waarna nog maar over een kleine afstand een nieuw tracé hoeft te worden aangebracht naar een bestaand station Crayestein. Dit is de kortste route met de minste gevolgen voor mens en milieu. Ook waarschijnlijk de goedkoopste oplossing.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Aantasting van milieueffecten, gevolgen voor mens en natuur.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Landschapsvervuiling en gezondheidsgevolgen.

Waarom geen onderzoek naar ondergrondse aanleg.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

geen

Verzonden: 6/30/2023 2:13:14 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: mijn overige gezinsleden

[REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

ja

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

ja

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

ja

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

in het gebied Molenlanden is prachtige lintbebouwing waar wij ook binnen wonen. De Alblasserwaard is 1 van de weinige gebieden waar het uitzicht nog vrij is en veel groen aanwezig is. Wij waarderen dit enorm. Verder zijn er vele monumentale boerderijen aanwezig. Wanneer hier hoogspanningslijnen overheen komen wordt dit voorgoed teniet gedaan.

Verzonden: 6/30/2023 2:17:35 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Niet dwars door de polder van de Alblasserwaard/Molenlanden.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Nvt

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Nvt

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nvt

Verzonden: 6/30/2023 2:37:24 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Niet door de prachtige polder

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Nvt

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Woongenot, horizonvervuiling

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nvt

Verzonden: 6/30/2023 2:39:29 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Als ik de onderzoeken en genoemde corridors lees, denk ik dat alternatieven zijn onderzocht. Als burger zie ik daarom geen andere alternatieven dan de genoemde corridors.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Nee.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

In het onderzoek (tav corridor 7) wordt geen aandacht besteed aan de grote woningnood die er is in het dorp Nieuw-Lekkerland. Het dorp loopt momenteel leeg als gevolg van deze woningnood. Mede door het feit dat er al hoogspanningstracés in NW-Lekkerland aanwezig zijn wordt de woningnood alleen maar groter.

Dit aspect zou m.i. onderzocht moeten worden en als mogelijk knelpunt voor corridor 7 moeten worden genoteerd.

Alles bij elkaar (horizonvervuiling, woningnood en 'leegloop' van het dorp) is dit aspect m.i. een fors knelpunt t.a.v. de leefbaarheid van het dorp veroorzaakt door de aanwezigheid van huidige hoogspanningstrajecten en versterkt door evt. nieuw traject.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Het detailniveau is m.i. redelijk scherp.

De reikwijdte en de effecten van een plaatsing in de verschillende corridors dient m.i. nog verder in kaart te worden gebracht.

Daarbij denk ik aan: Gezondheidseffecten in een woonplaats, dorpsaanzicht, horizon 'vervuiling', effecten van een plaatsing op de woningmarkt en woningnood. Dat zijn details waar in het onderzoek nog geen aandacht voor is.

Verzonden: 6/30/2023 3:46:43 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: gezin

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ondergronds omdat in het huidige voorstel onvoldoende naar de lange termijn veiligheid gekeken wordt en argumenten met betrekking tot gezondheidsrisico's zijn nu nog niet voldoende meegewogen.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Nee.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De woning aan de [REDACTED] staat er sinds 1840. Wij zijn niet blij met het plaatsen van de huidige hoogspanningskabels. We maken ons daarover steeds zorgen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

U gaat er vanuit dat elke bewoner in staat is om zelf actief in het plaatselijke krantje te lezen wat er voor belangrijke nieuwe ontwikkelingen zijn over de Start volgende fase nieuwe hoogspanningsverbinding. Ik vind deze wijze van informeren veel aan het toeval overlaten. Waarom stuurt men ons, als direct betrokkenen, geen informatie en uitnodiging per brief? Ik vind dat wij door deze strategie onvoldoende gewezen zijn op de naderende start v.d. volgende fase nieuwe hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein.

Verzonden: 6/30/2023 3:48:21 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

We willen niet dat er een derde hoogspanningsleiding over Nieuw-Lekkerland gaat lopen. Ons dorp heeft er immers al twee.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

-

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

-

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

-

Verzonden: 6/30/2023 6:27:22 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Door de grond

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Mensen die kanker krijgen zie marslaan nieuw lekkerland

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Gezondheid dieren, bodemgesteldheid, verwoesting natuur

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Onzin dat dit bedacht is

Verzonden: 6/30/2023 6:43:14 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED].

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Opties dienen zo kort mogelijk te zijn vanwege alle belasting: zowel gezondheid, milieu, natuur, landschap, dieren, bebouwing en kosten. Om die reden zijn de 5 opties richting Krimpen aan den IJssel onlogischer dan de 5 opties richting Crayestein.

95548357_9136592_Zienswijze [REDACTED].pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Reeds bestaande masten en de bestaande belasting (corridor 7 is daarmee het minst voor de hand liggende) en de surplus daarvan: een dubbele hoeveelheid gezondheidseffecten etc. Bewoning door mensen, bedrijven, typische lintbebouwing in de polder, molens, monumenten, (gemeentelijke en provinciale), weidevogels, veeteelt waaronder koeien en geiten, etc.

95548357_9136593_Zienswijze [REDACTED].pdf

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Corridor 7 moet ons inziens geschrapt worden. Deze is identiek aan corridor 6: bestaand tracé en gaan beiden over een deel van de Biesbosch. Corridor 6 is echter 17 km en corridor 7 is 33 km. Dus is het schrappen van corridor 7 voor de hand liggend.

95548357_9136594_Zienswijze [REDACTED].pdf

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

De kortste route is naar Crayenstein. En daarmee het minst belastend voor mens, milieu, budget.

Corridor 5: hier ligt al een hoogspanningsverbinding van 150 KV: Een klein stukje doortrekken en dan ben je bij Crayenstein. Deze is blijkbaar te vergroten naar 380 KV want dit is één van de opties. Lijkt één van de minst belastende opties.

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
30-06-2023

Betreft Zienswijze nieuwe 380kw. Hoogspanningsverbinding.

Aantasting kwaliteit landschap:

Ofschoon iedereen begrijpt dat er soms ingrepen nodig zijn om onze welvaart op peil te houden, zoals verzwaring van het elektriciteitsnet, moet er met de grootst mogelijke zorg worden nagedacht over dit soort ingrijpende projecten voor het milieu en mensen. Deze nieuwe masten blijven nog tientallen jaren in het landschap staan. Laten we ons landschap niet onnodig vervuilen met nieuwe masten op veel langere routes dan nodig, door onaangetast polderlandschap. Maar leg de nieuwe masten zoveel mogelijk in gebieden waar hier minder hinder van wordt ondervonden. Corridors 7 en 9 zijn absoluut ongeschikt en geen geschikte optie. Het is ondenkbaar om in dit landschap op grote schaal voor kabels in de grond te gaan graven en hoogspanningsmasten te plaatsen.

De gezondheid van de mensen:

Volgens de gezondheidsraad zijn er aanwijzingen dat er verband is van blootstelling van magneetvelden in de buurt van hoogspanningslijnen bij kinderen en volwassenen hersentumoren kan veroorzaken. (website RIVM April 2023) Het RVO adviseert gemeenten en netbeheerders om geen nieuwe hoogspanningslijnen aan te leggen in de buurt van woningen. We spreken dan over een voorzorg beleid. Corridors 7,8 en 9 loopt over meerdere bestaande

lintbebouwingen Over de Graafstroom en de Alblas. Dit zijn gevoelige bestemmingen. Het RVO geeft niet zomaar een advies en gaat niet nog een keer het beleid omzeilen zoals andere projecten in Nederland en ook hier dichtbij in Nieuw Lekkerland. U geeft aan in het conceptplan dat er rekening wordt gehouden met het voorzorgbeleid, dat zie ik er niet in terug omdat jullie met een optie komen met corridor 7,8 of 9 waar duidelijk is dat u de gevoelige bestemmingen niet kan ontwijken. Er zijn zeker andere opties waar de corridors niet over woonbestemmingen gaan!

Onnodig hoge kosten met corridor 7,8 en 9 en goed alternatief:

Er moet een verbinding worden gemaakt tussen station Krimpen a/d IJssel en station Geertruidenberg. Station Crayestein ligt hemelsbreed tussen deze 2 stations in. Het is om vele redenen, waaronder kosten, onzinnig en onlogisch om Crayestein over te slaan en lange omleidingen van 35-50 km door ongerept landschap en over woonhuizen te maken. Er is namelijk een goed alternatief. Een van de kortste routes met de minste extra impact op het milieu en omwonenden en de laagste kosten is corridor 6. Deze loopt grotendeels langs een bestaand tracé en het laatste (korte) stukje door de Biesbosch. Om de Biesbosch te ontzien kan in corridor 6 een kleine aanpassing worden gemaakt door de verbinding langs de Merwede te maken naar Crayestein. Dit laatste korte stuk kan mogelijk ook ondergronds worden aangelegd.

Dieren en Natuur:

De burens hebben een Melkgeiten bedrijf in Bleskensgraaf met 600 geiten en jongvee. deze dieren zijn hoog gevoelig voor stralingen. Als er een corridor in de buurt zou komen kunnen zij grote problemen

ondervinden. Verder hebben zij grasland die zij intensief beheren als natuur beheer zoals plasdras en uitgestelde maaidatum, wat een uniek stukje is in de Alblasserwaard en in ieder voorjaar zeer veel weidevogels neerstrijken. Wat dit gebied zo bijzonder maakt is het bezoek van kritische vogelsoorten, die zij in Nederland beschermen en zoveel mogelijk ondersteunen bij het vinden van de juiste leefomgeving. De grutto is zo'n bekende weidevogel die we allemaal kennen, maar is tegelijkertijd een vogel die we in Nederland zoveel mogelijk beschermen. Middels het natuurbeheerplan vanuit de overheid en op basis van de gezamenlijke aanpak tussen agrariërs hebben zij een collectieve aanpak gecreëerd, welke op planmatige wijze wordt uitgevoerd. Er vindt dus een uitgekiend beheer plaats, waarmee de effectiviteit van de beheersmaatregelen wordt verhoogd. Het uitkiezen van een goed weidevogelmozaïek is hierbij van vitaal belang. Met het aanbrengen van plas dras gebieden vernatten zij het land en brengen zij het waterpeil omhoog. Denk hierbij aan inrichtingswerkzaamheden als het plaatsen van dammen en stuwen en het onder water laten lopen van goed gelegen land. Dit doen zij op geheel natuurlijk wijze, door de pompen die zij hierbij in zetten aan te sturen middels zonnepanelen. In totaal wordt zo'n 5 hectare van deze grond benut voor de plas dras irrigatie, wat een gebied betreft van 50.000m² ofwel 10 complete voetbalvelden. Zo creëren zij de perfecte omstandigheden voor weidevogels, die houden van een verkoelend bad en natte voeten. Door het situeren van percelen met een agrarische rustperiode, het creëren van voedselgebied na afloop van de rustperiode en het beschermen van legsels op normaal beheerde percelen, wordt op deze wijze een goede bijdrage aan de verbetering van de weidevogelstand geleverd.

Onderzoek alternatieven:

Er is beperkt onderzoek gedaan naar aanleg van kabels ondergronds. Leer van voorbeelden zoals Duitsland en Denemarken die dit wel

doen. Plaatsing van nieuwe hoogspanningsmasten is echt niet meer van deze tijd. Deze blijven nog tientallen jaren ons landschap vervuilen. Doe dit makkelijk niet af met 'kan niet', 'te duur' of 'is meer storingsgevoelig'. Belangrijk om innovaties serieus te nemen. Niet nog meer druk op milieu in Alblasserwaard De Alblasserwaard is al ernstig belast met de uitstoot van gevaarlijke stoffen zoals PFOA, PFAS en GENX door Dupont, vergund door officiële instanties waaronder de Gemeente (Zembla uitzending 15 juni 23). Maak onze waard en de mensen en dieren die hier leven, niet nog zeker met deze hoogspanningsmasten. **Genoeg is genoeg!**

Niet nog meer druk op milieu in Alblasserwaard:

De Alblasserwaard is al ernstig belast met de uitstoot van gevaarlijke stoffen zoals PFOA, PFAS en GENX door Dupont, vergund door officiële instanties waaronder de Gemeente (Zembla uitzending 15 juni 23). Maak onze waard en de mensen en dieren die hier leven, niet nog zeker met deze hoogspanningsmasten. **Genoeg is genoeg!**

Vertrouwende u hiermede van dienst te zijn geweest om de juiste beslissing te nemen Verblijven wij.

Hoogachtend:

[Redacted]

[Redacted]

Verzonden: 6/30/2023 6:47:20 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, opslag van energie.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Gevaren van hoogspanning op mens en natuur.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Alternatieven zoals bijvoorbeeld opslag van energie. Ook bij particulieren thuis.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 6/30/2023 8:20:45 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: *

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ja

Verzonden: 6/30/2023 8:51:54 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: N.v.t.

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Verplaats Corridor 5 net ten oosten van de Ottersluis. Hierdoor wordt de bebouwing bij de Kop van 't Land en de bebouwing aan de zuidzijde van de Nieuwe Merwede aan de Veerweg vermeden. Corridor 5 heeft slechts 6 km nieuwe tracé nodig namelijk van Crayenstein tot aan de reeds aanwezig 150kv tracé in de Biesbosch. Tussen Geertruidenberg en het verdeelstation in de Biesbosch kunnen de bestanden 150kv samen met de nieuwe 380kv tracé op een mast verwerkt worden.

95549596_9137079_Zienswijze_.pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Hoe ligt de prioriteitstelling tussen Natura 2000 en het economisch belang.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Hoe ligt de prioriteitstelling tussen Natura 2000 en de kosten van andere corridors.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

N.v.t.

Corridor 5

Ik stel voor om Corridor 5 net ten oosten van de Ottersluis te laten lopen. Hierdoor wordt de bebouwing bij de Kop van 't Land en de bebouwing aan de zuidzijde van de Nieuwe Merwede aan de Veerwegen vermeden. Corridor 5 heeft slechts 6 km nieuwe tracé nodig tot aan de reeds aanwezig 150kv tracé (in de Biesbosch) te komen. Dit tracé kan samen met de nieuwe 380kv tracé op een mast verwerkt worden.

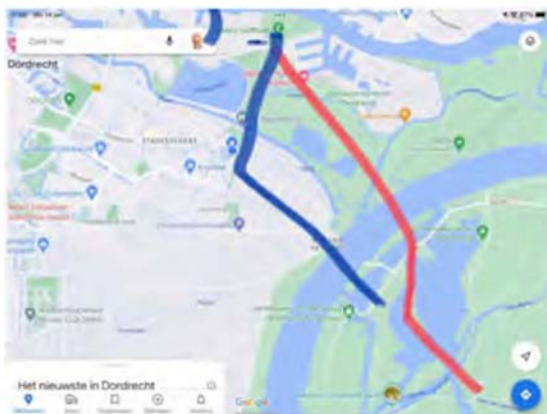

Foto als voorbeeld
Blauw = huidige ligging corridor 5
Rood = voorstel ligging corridor 5

Verzonden: 6/30/2023 11:29:26 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, er moeten andere alternatieven worden onderzocht voordat Tennet hoogspanningslijnen over ons huis bouwt. Wij wonen in de buurt van de Donk, een historisch en archeologisch belangrijk monument dat het verleden van onze regio helpt begrijpen en waarderen. Het bouwen van hoogspanningslijnen over deze waardevolle locatie zou onherstelbare schade toebrengen aan dit erfgoed en het landschap aantasten. Tennet moet serieus alternatieven overwegen, zoals ondergrondse bekabeling, om de historische waarde van de Donk te behouden en visuele impact te minimaliseren. Samenwerking met belanghebbenden is essentieel om de impact op ons waardevolle erfgoed te verminderen en een duurzame energietoekomst te bevorderen.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Naast de historische en archeologische waarde van de Donk, zijn er ook belangrijke milieu-effecten die meegenomen moeten worden bij het overwegen van alternatieven voor hoogspanningslijnen. Bovengrondse hoogspanningslijnen kunnen aanzienlijke negatieve milieueffecten hebben, zoals visuele vervuiling, verstoring van het landschap, en mogelijke negatieve effecten op flora en fauna. Bovendien kunnen ze migratiepatronen van dieren verstoren en invloed hebben op gevoelige ecosystemen.

Het onderzoeken van alternatieven, zoals ondergrondse bekabeling, kan helpen om deze milieueffecten te verminderen. Ondergrondse bekabeling heeft het potentieel om landschappelijke schoonheid te behouden, het behoud van biodiversiteit te ondersteunen en negatieve visuele impact te minimaliseren.

Het is van cruciaal belang dat Tennet zorgvuldig rekening houdt met deze milieu-effecten en serieus alternatieven onderzoekt die de impact op het milieu kunnen verminderen. Door de juiste keuzes te maken, kunnen we een duurzame energie-infrastructuur ontwikkelen die zowel historische waarde als milieubescherming respecteert.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Bij het toetsingskader moeten ook andere aspecten worden betrokken. Dit omvat de gezondheidseffecten van hoogspanningslijnen, de sociale impact op gemeenschappen, de ruimtelijke ordening van het gebied en economische overwegingen. Gezondheidseffecten omvatten

mogelijke risico's van blootstelling aan elektromagnetische velden. Sociale impact houdt in dat de kwaliteit van leven van omwonenden, gemeenschapsverstoring en betrokkenheid van belanghebbenden worden beoordeeld. Ruimtelijke ordening houdt rekening met compatibiliteit met bestaande infrastructuur en vermindering van negatieve impact op waardevolle landschappen. Economische overwegingen omvatten kosten, vastgoedwaarden en economische voordelen. Een breed scala aan factoren moet worden geëvalueerd om een weloverwogen besluitvorming te waarborgen die rekening houdt met diverse belangen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Bij de zienswijze kunnen de volgende punten over reikwijdte en detailniveau worden benadrukt: 1) Een grondige milieueffectrapportage (MER) is essentieel om de potentiële effecten op flora, fauna, bodem, water en lucht te beoordelen; 2) Landschappelijke inpassing moet worden geoptimaliseerd om de visuele impact te minimaliseren en integratie met het omringende landschap te verbeteren; 3) Alternatieve tracés moeten zorgvuldig worden onderzocht, met afweging van milieu, historisch erfgoed en sociale impact; 4) Passende mitigatiemaatregelen, zoals bufferzones en geluidsbepalingen, moeten worden genomen om negatieve effecten te verminderen en biodiversiteitsherstel en archeologische bescherming te waarborgen. Grondige evaluatie van deze aspecten is cruciaal voor het minimaliseren van gevolgen en evenwichtige besluitvorming.

Verzonden: 7/1/2023 3:19:39 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Heel nadrukkelijk wil ik vragen andere alternatieven te onderzoeken voor spreiding van elektriciteit.

1 inzetten op lokaal houden van energie en niet het verplaatsen daarvan.

2 lokaal energie opwekken (zon, wind kleine kerncentrales)

<https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2447301-toch-kernenergie-in-nederland-met-kleinere-centrales>

3 als energie verplaatst wordt dit beslist ondergronds te doen. Twee kabels van 150 ondergronds in plaats van 380 bovengronds.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Aanvullend wil ik nog opmerken dat ook in de Alblasserwaard gekeken moet worden naar flora en fauna die nadelig wordt beïnvloed. De Biesbosch is in niet unieker dan de Alblasserwaard. Ook hier vliegt de zeearend, zijn ook de lepelaar, grutto, en hebben ook vele andere vogels hier hun territorium. Naast reeën, en de bever.

Het enige verschil met de Biesbosch is dat hier ook nog de mens woont. Het lijkt me dat de gezondheid voor ons mensen belangrijker is dan het uitzicht van een bever in de Biesbosch.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Wij hebben zonnepanelen op het dak liggen heel het huis laten isoleren, zijn van het gas af en worden vervolgens beloond met een hoogspanningslijn door de Waard...

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

voor nu niet

Verzonden: 7/1/2023 5:59:52 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Jazeker, bij ons in Nieuw-Lekkerland staan al genoeg Hoogspanningsmasten.

Wij, als bewoners worden echt niet blij als er nog meer bij gaat komen. Bij deze actie wordt niet aan de bewoners gedacht.

Denk daar wel aan en kies ervoor er door de weilanden te gaan.

Wat zou u er zelf van vinden?

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

-

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

-

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

-

Verzonden: 7/1/2023 9:13:55 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ik maak bezwaar tegen de optie om de hoogspanningslijn over het dichtbevolkte stuk van Nieuw-Lekkerland te laten lopen. Dat wil zeggen het gebied tussen wijk Dorpslaan en Middelweg. Er zijn betere, minder dichtbevolkte opties voor de verbinding.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Welke invloed heeft een nieuwe hoogspanningslijn voor de bewoners. Niet veel verder in Nieuw-Lekkerland (wijk Middelweg) orden er huizen gesloopt vanwege een hoogspanningslijn.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie boven.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie boven.

Verzonden: 7/1/2023 9:34:27 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Een wijziging op route 6.

Nieuw-Lekkerland heeft al twee mast-routes over het dorp heen.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

N.v.t.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

N.v.t.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

N.v.t.

Verzonden: 7/1/2023 9:44:27 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, niet nog een stroom mast erbij over het dorp. Er worden huizen afgebroken omdat ze te dicht onder de lichtmasten staan. En nu komt er weer een nieuwe mast bij. Denk aan de gezondheid van ons en onze kinderen

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Hierboven genoemd

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Gezondheidsrisico's, laat de stroomkabels niet lopen over een wijk.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 7/1/2023 9:52:55 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Andere wegen

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Schadelijk voor mens en dier

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De toekomst, bijvoorbeeld nieuwbouw in welke vorm dan ook

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Omliggende woningen

Verzonden: 7/1/2023 10:09:01 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer:

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Andere wegen die niet langs de bebouwde kom van Giessenburg lopen.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Gezondheidseffecten op de bewoners.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Al bestaande wegen gebruiken.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Gezondheidseffecten op de bewoners.

Verzonden: 7/1/2023 10:22:55 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Als bedrijf als particulier en als buurt en bewonersorganisaties

(Mede) namens: Alle bewoners en belanghebbenden

Organisatie: Bevazet bv

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

In het verleden is bewezen dat het niet goed is kijk maar naar de onderzoeken in nieuw Lekkerland

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Kijk maar naar nieuw Lekkerland naar de onderzoeken je hoeft echt niet opnieuw het wiel uit te vinden .

Een beetje dom .

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Mensen die naast of eronder wonen zeer riant uitkopen en helpen om een nieuw woning of bedrijf te verplaatsen en alle schade vergoeden zeer riant naar uitkopen dat mensen verder kunnen leven .

En niet zoals in Groningen wat dat zo zo asociaal en schofterig niet uit te drukken zo erg .zo ga je niet met mensen om .die mensen moeten in de gevangenis.die zijn lid criminele organisatie

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Dat riant kijk naar het uitkopen dat kan ik niet genoeg benadrukken.

Voor het milieu 1000 miljard vrij gezet voor 00000000036 co2 dit is wel een goed voorbeeld

Verzonden: 7/1/2023 10:42:51 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Meerder energie centrales creëren. Hierdoor is er minder belasting door straling.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Gezondheid effecten bewoners

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Gezondheid van bewoners.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Het opslaan van energie binnen wijken. Dit kan verbruikt pieken opvangen. Zonder dat het net uitgebreid hoeft te worden.

Ook zou het upgraden van de huidige leidingen een verbetering geven. Dit zonder extra leidingen of palen.

Verzonden: 7/1/2023 11:03:00 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer:

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens:

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

De druk van leidingen is erg hoog in ons gebied. Is het niet beter een ander gebied te kiezen.

Waarom zou deze nieuwe leiding zo dicht bij de huidige leiding moeten komen. Brengt dit geen extra risico's met zich mee.

Onder gronds op een veilige werk diepte

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ondergronds aanleggen

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Het belang van de agrarische sector.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Wil geen mast op mijn gronden of over mijn gronden.

Verzonden: 7/1/2023 11:36:01 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Als inwoner van [REDACTED], kern [REDACTED], wil ik hierbij aangeven dat een route via Molenlanden ongewenst is. De meest logische route is via de "Grootte Waard en/of de "Dordrechtse Waard". Als gevolg van slecht dijkbeheer heet dit gebied tegenwoordig De Biesbosch

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Als voorkomen kan worden dat er een 380kV verbinding door bewoond gebied loopt is het onnodig deze 4 routes te onderzoeken

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Historische gezien is het interessant om verdronken dorpen zoals bv Dubbelmonde of Almonde als meekoppelkans "bloot te leggen "

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Het woongenot in de Alblasserwaard neemt af als gevolg van een 380kV hoogspanningsverbinding. Dit is niet verdedigbaar als er een alternatief is door een verdronken Waard.

Verzonden: 7/1/2023 11:56:42 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

In ieder geval een 3e hoogspanningslijn over ons dorp Nw-Lekkerland, en dus corridor 7, is onacceptabel. Als we speak worden al ruim 20 huizen gesloopt onder de bestaande hoogspanningslijnen!!

Daarnaast tasten de onevenredig lange corridors dorpen, belangen van inwoners en het Groene Hart landschap enorm aan. Onderzoek een variant op corridor 6. Niet door de Biesbosch maar het laatste stukje van corridor 6 langs de Merwede te situeren richting Crayestein. Het gaat in dat laatste stukje om ongeveer 5 kilometer. Vanwege deze korte afstand kan deze mogelijk ondergronds aangelegd worden.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Naast de onacceptabele 3e hoogspanningslijn door Nieuw-Lekkerland het volgende: Vermijd verstoring van onaangetast Natura 2000 gebied en het Vogelrichtlijngebied Donkse Laagten! Natura 2000 gebied De Donk is van groot historisch en archeologisch belang inclusief monumenten!

Niet nog meer milieuschade in de Alblasserwaard! We hebben hier al te maken met uitstoot van zware stoffen zoals PFOA, PFAS en G&X door Du Pont. Juist deze week kwamen daar nog schokkende gegevens vrij via uitzending Zembla. Daarnaast leiden de onnodig lange routes door de Alblasserwaard tot onnodig veel uitstoot van stikstof. Onze boeren hebben het al gigantisch zwaar en worden hierdoor nog meer gedupeerd! Kortom, onderzoek serieus de alternatieve route op corridor 6!

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Alles is hierboven benoemd.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Idem

Verzonden: 7/1/2023 1:57:33 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Een of meerdere eventueel gedeeltelijk ondergrondse varianten dienen te worden onderzocht. Doel sparen van landschap en gezondheid van bewoners.

Ondergronds kan, betekent extra kosten, is echter in dit drukkbevoonde (verspreid in dorpen en lintbebouwing) een goede investering voor de komende vele decennia dat het 380kV net wordt gebruikt.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Aandacht voor aanstaande ruimtelijke ontwikkelingen is nodig. Corridor 10 kruist de snelweg A15 direct naast 3 bestaande windmolens, dat is een locatie voor mogelijke uitbreiding met meer windmolens.

De Alblasserwaard is een gebied met weide, rivieren met lintbebouwing en een drukke zuidrand langs de Merwede. Landschappelijk het meest waardevol is het riviertje De Giessen met omliggend lint en landschap. Door de ligging van de rivier is er in corridor 10 een grotere verstoring van dit lint. Het is zaak die verstoring compact te houden. Het beste is ondergronds, daarna combinatie met bestaande netten.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Als bovenstaand:

De Alblasserwaard is een gebied met weide, rivieren met lintbebouwing en een drukke zuidrand langs de Merwede. Landschappelijk het meest waardevol is het riviertje De Giessen met omliggend lint en landschap. Door de ligging van de rivier is er in corridor 10 een grotere verstoring van dit lint. Het is zaak die verstoring compact te houden. Het beste is ondergronds, daarna combinatie met bestaande netten.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 7/1/2023 2:28:30 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Kabels onder de grond

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Straling naar huizen in de buurt

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Horizon vervuiling

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Alternatief over zo weinig mogelijk woningen

Verzonden: 7/1/2023 2:50:24 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Rijsoord is een dorpje met een rijke historie. Vroeger kwamen de schilders uit Parijs en stopten in Rijsoord om het schildersvak te leren en reisden daarna door naar Den Haag of Amsterdam. Het pittoreske dorpje Rijsoord is de afgelopen 10 jaar al teveel "geraakt" met nieuwe industriële projecten i.e. Nieuw Reijerwaard". Een groot distributiecentrum voor fruit. Dat heeft al een enorme impact gehad op de leefomgeving van het dorpje Rijsoord. Gelukkig is er nu het Waalbos met mooie fiets- en wandelpaden en de prachtige vogels, schapen en Schotse hooglanders, wat veel natuurliefhebbers aantrekt. Een prachtig gebied met veel historie en natuurschoon. Dan gaan we toch niet vanwege de energietransitie dit met hoogspanningsmasten verstoren. Rijsoord moet onder het motto van een historisch pittoresk dorpje, waar ooit in 1940 de overgave van Nederland is getekend door generaal Winkelman nu beschermt wordt door Monumentenzorg. Na de bouw van het grote distributiecentrum Reijerwaard moet er nu naar een ander alternatief worden gekeken!!

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Dit laat ik graag aan de professionele mensen over die hier veel research naar hebben gedaan. Voor de inwoners van Rijsoord is belangrijk dat de natuur rondom Rijsoord behouden blijft en niet verstoord wordt door grote hoogspanningsmasten.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De natuur en de leefbaarheid van zowel de dieren langs de rivier De Waal en het Waalbos en aan de inwoners van Rijsoord moet beschermd worden. Hier moet prioriteit aan worden gegeven in jullie besluitvorming, zeker als de natuurgebieden in Nederland moeten worden beschermd.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Graag verwijs ik u naar het bovenstaande en de mensen die hier onderzoek naar hebben gedaan. Nederland als klein landje wil graag de natuurgebieden beschermen, dan kunnen we niet na het distributiecentrum Nieuw Reijerwaard, ook nog eens hoogspanningsmasten gaan plaatsen door Het Waalbos en Rijsoord. Dat is tegen alle normen en waarden waar Nederland voor staat om de natuurgebieden te beschermen.

Verzonden: 7/1/2023 3:26:12 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer:

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

geen idee

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

geen idee

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

in ieder geval een leefomgeving voor de inwoners

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

ik woon reeds direct naast de bestaande 180kV leiding ([REDACTED]) en zit absoluut niet te wachten op nog een 380kV leiding door giessen-oudekerk. Ook de Betuwe spoorlijn loopt zo ongeveer door mijn achtertuin. Zowel electra leidingen als de masten van de huidige 180kV, inclusief een transformatorhuisje lopen/staan direct aan mijn woning. Reeds gebleken dat het e.e.a. een negatieve invloed heeft op de waarde van mijn woning, tot zelfs mogelijk niet te verkopen. Wie gaat dit vergoeden???? Tot op heden niemand ook geen Tennet/ministerie. Straks nog meer waardedaling????Geen corridor no 9 langs mijn woning en in principe in het geheel geen trace door Molenlanden.

Verzonden: 7/1/2023 4:31:49 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Bestaand hoogspanningsnet uitbreiden/ verzwaren waardoor 380 mogelijk wordt. Daardoor geen belasting in nieuwe gebieden.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Magnetisch veld anders bij 380? Zijn hier al onderzoeken naar gedaan?

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Landschap dat "vervuild" wordt door bouw van hoogspanningsnet.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Woon in corridor 10 , ook zijn hier nog plannen voor de hoogste windmolens in Nederland. Is iedereen op de hoogte van elkaars plannen...

Het kan toch niet zo zijn dat Schelluinen overal mee bedeed gaat worden . De kosten voor deze keuze zijn ook veel hoger en dit in 'n tijd van letten op de uitgaven. Ons Groene Hart moet gespaard blijven!

Verzonden: 7/1/2023 4:42:44 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Alternatief is corridor 6, kortere route (veel minder kosten).

Deze route heeft ook het minste impact op het milieu, inwoners en landschap.

Loopt grotendeels langs bestaand traject.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De Alblasserwaard is al ernstig belast met de uitstoot van zeer gevaarlijke stoffen zoals, PFOA, PFAS en GENX door Dupont!

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Schade voor gezondheid van omwonenden.

De Gezondheidsraad ziet aanwijzingen voor een verband tussen blootstellen aan magneetvelden in de buurt van hoogspanningsmasten bij kinderen en volwassenen en hersentumoren bij kinderen (bron: website RIVM april 2023.De Rijksoverheid adviseert gemeenten en netbeheerders om geen nieuwe hoogspanningsmasten aan te leggen in de buurt van woningen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zeer hoge onnodige kosten in verband met vele kilometers die dit traject met zich meebrengt.

Verzonden: 7/1/2023 4:45:21 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

nee, alles is prima behalve corridor 7.

wij wonen aan de lekdijk reeds tussen 2 hoogspanningsmasten in en wij vinden het niet verantwoord dat daar een 3e mast bijkomt. a. voor de veiligheid en gezondheid en b. voor de waarde van de woning. dus wij gaan niet akkoord.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

nee, alles is prima behalve corridor 7.

wij wonen aan de lekdijk reeds tussen 2 hoogspanningsmasten in en wij vinden het niet verantwoord dat daar een 3e mast bijkomt. a. voor de veiligheid en gezondheid en b. voor de waarde van de woning. dus wij gaan niet akkoord.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

nee, alles is prima behalve corridor 7.

wij wonen aan de lekdijk reeds tussen 2 hoogspanningsmasten in en wij vinden het niet verantwoord dat daar een 3e mast bijkomt. a. voor de veiligheid en gezondheid en b. voor de waarde van de woning. dus wij gaan niet akkoord.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

nee, alles is prima behalve corridor 7.

wij wonen aan de lekdijk reeds tussen 2 hoogspanningsmasten in en wij vinden het niet verantwoord dat daar een 3e mast bijkomt. a. voor de veiligheid en gezondheid en b. voor de waarde van de woning. dus wij gaan niet akkoord.

Verzonden: 7/1/2023 7:31:29 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Nee naar mijn mening niet, er zijn er teveel. De alternatieven door de Alblasserwaard zijn naar mijn mening totaal overbodig. De keuze van corridor 6 is de meest logische, kortste afstand, geen bebouwd gebied en prijstechnisch het meest interessant. Geen uitkoop van woningen en het molengebied blijft gevrijwaard van landschapsvervuiling.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Straling in bebouwd gebied is en blijft een issue. Daarom is corridor 6 de beste oplossing.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Landschapsvervuiling van de lange corridors in bebouwd gebied van de Alblasserwaard met historische molens.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

De communicatie van de 10 corridors, in eerste instantie waren er 2 of 3 en 1 week voor de sluitingsdatum worden wij geconfronteerd met 10 corridors waarvan er 2 direct door onze achtertuin kunnen gaan lopen.

Verzonden: 7/1/2023 9:30:08 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: Ons gezin en onze buren

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Een gebied waar minder mensen wonen en al helemaal niet recht door het groene hart. Onze polder is gekenmerkt door een groene omgeving door deze op te schrikken met zoveel nieuwe hoogspanningskabels is ongehoord.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Wat doet dit met de gezondheid? Kan het niet ondergronds aangelegd worden?

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Hou een natuurlijk gebied ook zo. Het groene hart is al opgeschrikt door de betuwelijn en nu nog 2 lijnen met hoogspanningsmasten? Ongehoord.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Wat is het gevaar van de straling van zoveel hoogspanningsmasten. Kunnen deze niet ondergronds bij bebouwing?

Verzonden: 7/1/2023 9:58:41 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

[REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Corridor 10, 9 en 4 zijn in mindere maten toepasselijk.

10 en 9 zijn ook de langste lengtes, en dit vervuult in verhouding het meeste landschap en kost het meeste.

Corridor 7 en 6 dekken al deels een spanningslijn

Kan het beste naast elkaar gezet worden om ook kosten te besparen.

Ook het energie verlies op de langste lijnen is slecht voor het klimaatdoel en geeft ook hogere kosten voor het publiek. De extra material kosten en klimaatheffing

Voegt ook toe.

Het landschap heeft al trace lijnen op deze plaats dus het uitzicht is al deels vervuult en een extra lijn maakt de impact minder erg omdat er toch al een is.

Bij de andere 3 corridors is dat nog niet het geval waarvan corridor 8 en 4 direct over of naast een natuurgebied gaat.

De mogelijke alternatieven zijn onderzocht.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Nee

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Nee

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee bedankt

Verzonden: 7/1/2023 11:06:56 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Route 6, minder storend voor bewoners

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Nee

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ja

Verzonden: 7/1/2023 11:09:45 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Route6, minder bewoners en recreanten gestoord

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ja

Verzonden: 7/1/2023 11:14:22 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Dat weet ik niet zeker maar er mogen geen stroom kabels over onze huizen komen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Het is bewezen dat er straling vrijkomt in het dorp naast ons nieuwlekkerland daar moeten de mensen ui hun huis .dus zijn het er niet mee eens dat ze hier komen.

Verzonden: 7/2/2023 7:17:45 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Alternatieven minder stroom verbruiken....

Ondergrondse aanleg

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ik denk dat er al veel onderzoek gedaan is en men tot de conclusie is gekomen dat het niet gezond is voor mens en dier. Ze staan er al sinds 1929 dus er zal vast veel in de kelder liggen aan onderzoek.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Gezondheid voor mens en dier/landschapsvervuiling/ Maar ach mensen gaan toch dood dus ja alles is vervangbaar...en ze kunnen het toch niet navertellen wat een ellende het aanricht. Ik wordt er erg verdrietig van.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Helaas reikt mijn kennis niet zo ver/ niet mijn vak...

Verzonden: 7/2/2023 9:15:59 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja via bestaande kabel netwerken of onder de grond.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Geluid. Straling. Gezondheid.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Leefbaarheid. Al reeds bestaande voorzieningen zoals windmolens, betuwelijn.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 7/2/2023 9:18:24 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja zeker, er zijn nog een aantal opties die al bekend zijn.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

In Nieuw Lekkerland zijn al 2 hoogspanningsmasten. Een derde erbij wordt te veel!!! Wij wonen onder een mast en hebben ons niet laten uitkopen. We willen hier graag blijven wonen maar van de puinhopen wordt een mens niet blij. De afbraak is nu aan de gang, echt dieptreurig. Dit wil ik een andet niet aandoen en dat risico is er als er weer een mast bijkomt. Niet doen dus!!!!!!

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Andere route.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Andere route.

Verzonden: 7/2/2023 9:46:28 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zijn er niet meer mogelijkheden voor open gebieden , gezien de toenemende onrust over overmatige straling

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Heb ik eigenlijk geen kijk op

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De dichtstbijzijnde bewoners

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Niet

Verzonden: 7/2/2023 11:11:21 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ik heb geen probleem met de aanleg van nieuwe hoogspannings masten.

We willen allemaal milieu bewust stroom opwekken bijvoorbeeld door zonnepanelen.

Dan moeten we ook zorgen dat de opgewekte stroom vervoerd kan worden en daar ook de nadelen van accepteren

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Nee

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Nee

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 7/2/2023 11:37:10 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja

95557120_9139835_Zienswijze_hoogspanningsmasten_voorbeeld[REDACTED].docx

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ja

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c

Heerjansdam 2 Juli 2023

Geachte mevrouw,

Graag reageer ik op het voornemen tot de aanleg van een hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg - Krimpen of Crayestein. Ik begrijp daaruit dat de kans bestaat dat deze hoogspanningsleiding komt door of vlak langs Ridderkerk-Rijsoord-Heerjansdam-Zwijndrecht-Puttershoek-'s-Gravendeel-Drimmelen. Ik maak mij daar ernstig zorgen over.

In dit stadium is het erg moeilijk concreet en specifiek te reageren, omdat de verkenningsfase nog zo algemeen en weinig duidelijk is dat het de vraag is waarop exact gereageerd kan worden. Het opstellen van een NRD is op die basis dan ook eigenlijk niet goed mogelijk. Zolang je niet precies weet wat er komt, kun je ook moeilijk reageren op verdere plannen daarvoor. Nut en noodzaak lijken gegeven en voorondersteld, maar zie ik niet aangetoond.

In elk geval is wel duidelijk dat dit project enorme gevolgen zal hebben voor het landschap. De hoogspanningsleidingen tasten dat, in deze regio al zeer schaarse, landschap vergaand en ontoelaatbaar aan. Daarbij is dan de vraag waarom, naar het lijkt al bij voorbaat, niet wordt gekozen voor ondergrondse varianten. Ook mijn (directe) leefomgeving is in het geding. De werkzaamheden tasten de natuur, het uitzicht en mijn omgeving aan. Ook de straling van de leidingen zal blijvende impact hebben. In dat kader maak ik mij grote zorgen over mogelijke gevolgen op en voor mijn gezondheid. Gelet op de negatieve effecten in tal van opzichten is het voor mij de vraag of dit project wel haalbaar en reëel uitvoerbaar is in de genoemde corridor. Ook nut en noodzaak staan voor mij niet vast.

Ik ben zeker niet tegen een energietransitie, maar de vraag is of deze realisatie daarvan, onder andere gelet op de ingrijpende aard, vergaande omvang en grote negatieve gevolgen daarvan wel past bij de schaal van het gebied. Er is hier bovendien al zo weinig ruimte voor natuur en recreatie dat de vraag rijst of het hier (bovengronds) faciliteren van energie wel in goede balans staat tot verdere vergaande ingrepen in landschap, gezondheid, natuur en recreatie.

In tijden van dreigende internationale onzekerheden en geopolitieke ontwikkelingen is het bovendien de vraag hoe ons land in het algemeen en onze regio onder de rook van Rotterdam in het bijzonder, tegen aanvallen op voorgenomen systemen bestand zijn. Ook dat zou pleiten voor - als het dan toch moet - ondergrondse aanleg.

Tenslotte zullen bij de keuze voor deze corridor de aanleg- en onderhoudskosten aanmerkelijk hoger uitkomen dan bij de andere tracé's. Dit tracé is een van de langste en kent veel zeer (technisch en constructief) moeilijke en dus duur te overbruggen en te onderhouden delen. Kosten die vertaald zullen worden in hogere energietarieven voor burgers en bedrijven dan nodig. De keuze voor een makkelijker en korter tracé is daarom veruit te prefereren.

Vertrouwend hiermee aan een verstandige besluitvorming te hebben bijgedragen, verblijf ik

Tel

Verzonden: 7/2/2023 11:55:59 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Een route waar nu de minste hoogspanningsmasten zijn. In nieuw lekkerland loopt er al genoeg

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Er worden momenteel in nieuw lekkerland huizen gesloopt ivm stralingsgevaar.. volgens mij is dit stralingsgevaar niet duidelijk in kaart. Toch moeten mensen hun huizen uit. Dit zou toch beter in kaart gebracht moeten worden wat nu daadwerkelijk problematisch is of niet.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zoals hierboven genoemd hebben mensen hun huizen moeten verlaten. Wat gaat er gebeuren bij een nieuwe lijn die boven huizen valt? Weer een simpele uitkoopregeling en huizen slopen.. waar moeten de mensen dan heen wegens woonruimtegebrek tegenwoordig?

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 7/2/2023 12:11:11 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, de alternatieve variant op corridor 6. Deze gaat uit van bundeling met de bestaande 380kv-verbinding over een langere afstand. Namelijk tussen Geertruidenberg en de rivier de Merwede. Ter hoogte van de Merwede buigt deze corridor af naar het westen richting Crayenstein. Hierdoor hoeft er geen nieuwe doorsnijding door de Biesbosch te worden gemaakt. Laatste stuk langs de Merwede (ong 4 km) zou mogelijk ook nog ondergronds kunnen. Deze route heeft minste impact op woningen, flora en fauna en kosten.

95557295_9139918_Corridor_6_aangepast.jpg

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De meekoppelkans van corridor 5 met de bestaande corridor 6. Hierdoor kan corridor 5 vervallen en wordt de belasting van de bestaande corridor 6 op de Biesbosch deels gecompenseerd. Zie pag 35 concept-NRD.

Hierdoor kan onnodig leed voor bewoners, flora en fauna worden voorkomen.

95557295_9139919_Meekoppelkans_corridor_5.pdf

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ruimhartige compensatie in vroegtijdig stadium kenbaar maken. De uitkoopregeling alleen volstaat absoluut niet.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Aanleg van een nieuwe hoogspanningsverbinding over huizen is volkomen in strijd met het Voorzorgbeleid van de Rijksoverheid. De 4 corridors door Molenlanden zijn daarom zeer onwenselijk.

Terug naar het overzicht

Denk Mee

zoeken op adres of postcode

202301848

spanningsstation Crayestein

gele lijn= alternatieve route laatste stuk Corridor 6,
niet door Biesbosch, en evt dit trace ondergronds
(ong 5 km)

Help

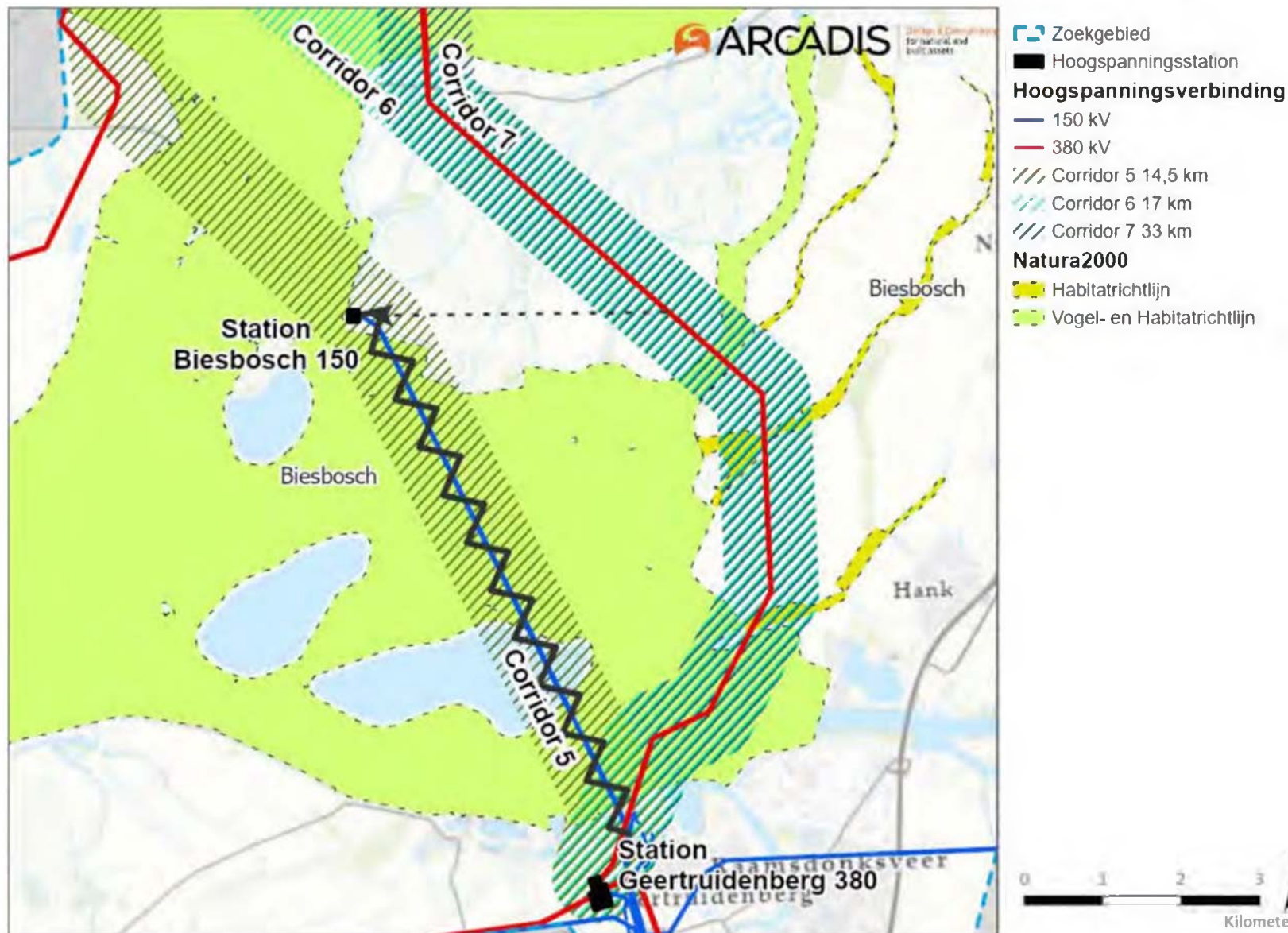
Corridor 6

500m

Legenda

Meekoppelkans bij alle corridors: vervallen van de bestaande 150kV-verbinding in de Biesbosch

Een mogelijke meekoppelkans is de aanleg van een korte nieuwe 150kV-verbinding tussen hoogspanningsstation Biesbosch en de bestaande of de nieuwe 380kV-verbinding in corridor 6 en 7 (eventueel ondergronds, zie zwarte pijl in onderstaande figuur ter illustratie). De bestaande 150kV-verbinding in corridor 5 wordt dan vervangen door deze nieuwe 150kV-verbinding.

Figuur 4-12. Illustratief weergegeven vervallen bestaande 150kV-verbinding in de Biesbosch

Verzonden: 7/2/2023 12:23:47 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, een van de kortste routes met de minste impact op milieu, woningen en kosten is corridor 6. Alleen laatste stukje gaat door Biesbosch. Om nieuwe afsnijding door de Biesbosch te voorkomen kan de route langs bestaand trace doorlopen tot aan rivier de Merwede. Van daar naar westen naar station Crayestein. Dit is nog maar een kleine afstand, geschat 4 km. Kan evt ondergronds worden aangelegd.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Natura 2000 gebied en historische waarde De Donk -> Corridor 8 is hierdoor niet mogelijk.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja, meekoppelkansen. Er is een meekoppelkans van corridor 5 met 6. Op deze manier kan de Biesbosch deels worden gecompenseerd. Zie pag 35 van het concept-NRD. Neem deze kans alstublieft mee in de uitwerking van het NRD.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nieuwe lange routes door Molenlanden hebben veel nadelige gevolgen voor inwoners en de natuur. Houd de route zo kort mogelijk en dat is tussen Geertruidenberg en Crayestein. Zie bovenstaand alternatief corridor 6. Ga niet nog meer landschap vervuilen, natuur belasten en hoge kosten maken, terwijl hier geen noodzaak voor is.

Verzonden: 7/2/2023 12:41:07 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja alternatief op corridor 6. Deze loopt dan langs bestaand trace vanaf Geertruidenberg, maar loopt dan door tot aan de rivier de Merwede. Daar linksaf naar Crayestein. Dit is de enige logische route in het hele zoekgebied. Neem deze variant alstublieft mee.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De route moet zo kort mogelijk en bij voorkeur langs een bestaand trace om de bijkomende schade zo veel mogelijk te beperken. Houd de route in het zuiden tussen Geertruidenberg en Crayestein. Corridor 6 (of alternatief zie hierboven) heeft de minste impact op woningen, natuur en kosten.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Voorzorgbeleid Rijksoverheid: geen nieuwe hoogspanningsverbindingen aanleggen in de buurt van woningen. Bij aanleg nieuwe Corridors door Molenlanden wordt volledig voorbij gegaan aan dit principe, terwijl er goede alternatieven voorhanden zijn.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Het is ondenkbaar dat er nieuwe, zeer lange corridors door Molenlanden worden aangelegd. Indien dit toch doorgaat, dan verwacht ik ruimhartige compensatie niet alleen voor de woningen direct onder de nieuwe hoogspanningsverbinding, maar ook in de omgeving daarvan.

Verzonden: 7/2/2023 12:50:51 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, meest logische route is corridor 6. Beter nog dit alternatief: om in het laatste deel naar Crayestein een nieuwe doorsnijding van de Biesbosch te voorkomen, kan je de verbinding tot aan de Merwede laten doorlopen. Van daaruit naar het westen langs het water naar Crayestein. Omdat dit stukje langs het water maar kort is (4 km denk ik) kan dit ook eventueel ondergronds.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja neem bij corridor 6 ook de meekoppelkans van corridor 5 mee! Hiermee compenseer je deels het effect op de Biesbosch. Zie pag 35 concept-NRD.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Aanleg van een nieuwe hoogspanningsverbinding over woningen is volkomen in strijd met het Voorzorgbeleid van de Rijksoverheid. Daarom geen corridors door Molenlanden. Je kunt hier geen woningen ontwijken (los van de enorme impact op landschap, flora en fauna).

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Gezien alle grote knelpunten is de lange verbinding tussen Geertruidenberg en Krimpen a/d IJssel echt onzinnig. Houd de verbinding tussen Geertruidenberg en Crayestein. Corridor 6 en nog beter de hierboven beschreven variant op corridor 6 is verreweg de beste corridor qua impact op woningen, natuur en kosten.

Verzonden: 7/2/2023 3:10:29 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Buurt en/of bewonersorganisatie

(Mede) namens:

Organisatie: BBHSL-

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

ja Stop de leiding gedeeltelijk onder de grond.

Positioneer de leiding buiten woonkernen met kinderen en scholen. Kies eventueel voor tracé 5 of 6

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

ja Molenlanden is al overbelast en is een vogelgebied naast natura 2000.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

ja Gevolgen voor de omgeving die al 50 jaar met de hoogspanningsproblematiek opgescheept zit.

Afbraak en kaalslag door uitkoop woningen.

Kom eens kijken dan zie je het zelf.

Tracé 7 is kiezen voor burgerlijke onrust of lange juridisch procedures.

95558341_9140310_HOOgSPANNING_no-3.doc

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Het is beschamend dat de bevolking de Netbeheerder attent moet maken op zaken. Deze procedure is een doekje voor het bloeden en een excuus om de zin door te drukken.

De reactie mogelijkheden zijn voor de gewone burger een heel hoge drempel. De bijeenkomsten hebben dit bewezen ze dienen alleen als rechtvaardiging en invulling van een inspraak procedure volgens protocol.

Bij vorige inspraak was het antwoord we komen er op terug. Wanneer??

HOOGSPANNING – NIEUWE – NUMMER 3

De bewoners van de Alblasserwaard worden voorbereid op een nieuwe hoogspanningsleiding boven hun hoofd. De procedures om dit te verkopen worden door TENNET en RVO en EZ volgens het boekje uitgevoerd. Voorlichting met een praatje en koffie met een koekje. Pijnpunten en vragen over tracé en eventuele uitkoop en sloop van huizen worden vermeden. De noodzaak van de lijn wordt nadrukkelijk verkondigd en staat niet ter discussie.

Resultaat zal een extra hoogspanningslijn zijn die ten koste gaat van onze mooie omgeving en de woningen in ons dorp. Vogels, leefomgeving en mensen zijn ondergeschikt aan de kosten die kunnen worden uitgespaard door de bovengrondse lijnen onder de grond te stoppen of over niet bewoonde gronden te laten lopen. De technische mogelijkheden om 380 KV onder de grond te plaatsen zijn er. Dat is al door TENNET in de praktijk bewezen. Landen als Denemarken en Duitsland hebben dit nu als beleid. Alle lijnen vanaf de windparken in zee liggen al onder de grond of zee. Er gebeuren meer ongelukken met lijnen boven dan onder de grond. Ook in Nederland worden in de bebouwde kom nu alle lijnen van 180 KV onder de grond gestopt. De nieuwe worden gelijk onder de grond aangelegd. Ook is er nu een discussie op gang gekomen of er wel moet worden doorgegaan met het onbeperkt uitbreiden van het net. De uitbreiding is voornamelijk nodig voor het opvangen van pieksituaties ten behoeve van een aantal grootgebruikers en leveranciers van grote hoeveelheden stroom. Opslag zou veel onnodige investeringen en problemen voorkomen. De mogelijkheden om lokaal opgewekte energie ook lokaal te gebruiken (RES) worden nu pas bekeken. Transport kost geld en geeft onderweg verlies. Dat betalen alle eind gebruikers. De situatie is nu, dat net als vroeger de groenten op de veiling, te veel opgewekte stroom wordt doorgedraaid, (windmolens?). Stroom wordt voor weinig of voor niets weggegeven als er geen vraag is. Een aantal landen maken op dit moment enorme opslagcentra zodat pieken kunnen worden opgevangen en verspilling wordt voorkomen. Bufferen in stuwmeren is een b.v. een optie maar dat kan niet overal. Gebruikers dwingen om bij voorkeur stroom te gebruiken als er veel beschikbaar is wordt al toegepast door middel van tarieven. Nachstroomtarief is een voorloper en de rest volgt. Leveren van zonne-energie aan het net wordt beperkt bij te veel aanbod. Als gevolg van de verkeerde keuzes besluit men nu nog meer draden boven onze hoofden te spannen. De gebruiker betaald dat alles in de energie rekening, die naar verwachting aanzienlijk zal stijgen alleen al door de netwerkkosten. Het is aan de lokale en provinciale overheid om in deze de belangen van de bewoners te verdedigen. In Molenlanden, Nieuw-Lekkerland, worden er dit jaar goede huizen afgebroken. Bewoners die loodrecht onder een hoogspanningsleiding werden in de gelegenheid gesteld gebruik te maken van een zuinige en tijdelijke uitkoopregeling. Het kon volens EZ geen kwaad voor de gezondheid om onder de lijnen te wonen maar met milde dwang werden de bewoners aangemoedigd te vertrekken. Dit onder de noemer voorzorg. Een zorg die niet gold voor de burens die ook onder het spanningsveld wonen. Gevolg van alles is dat goede huizen worden afgebroken en veel bewoners met tegenzin en met hoge kosten naar elders zijn vertrokken. Een aantal is gebleven. We moeten voorkomen dat er weer een “*systeempfout*” gemaakt wordt zoals de Limburgse mijnbouw, gas in Groningen, lekkende lekdijk etc. etc.

Gemeentebesturen moeten hoge eisen stellen aan de plannen en trachten de lijnen zo veel als mogelijk buiten de bebouwing te houden en het liefst onder de grond. De gemeente moet garanties en ruime schadevergoedingen bedingen nu en voor de toekomst.

Wij verwachten van onze lokale overheid dat ze de belangen van de bewoners vooropstellen en niet zonder slag of stoot akkoord gaan met de voorgenomen uitbreiding. In tegenstelling tot bij de eerder aangelegde lijnen dient er vooraf een ruime schadevergoeding en een waterdichte garantie te worden bedongen voor toekomstige schade aan goed en gezondheid. Beter dan die in Groningen en in Molenlanden.

Bij de komende verkiezingen kunnen we vaststellen welke partijen de belangen van de inwoners stevig verdedigen. Het ophouden van de vereiste vergunning is een sterk punt in de onderhandelingen.

Er bestaat een vereniging, de BBHSL (Belangen Behartiging Bewoners onder de Hoogspanning Leiding), die al 5 jaar opkomt voor de belangen van de bewoners onder hoogspanningsleidingen in Nieuw-Lekkerland. De uitkoopregeling is nu vrijwel afgerond. Wellicht dat de vereniging met de opgedane expertise de belangen van de nieuwe bewoners onder hoogspanning kan behartigen. Er moeten zich dan wel voldoende bewoners melden die lid willen worden en die ook het bestuur willen versterken.

Mede namens het bestuur van de BBHSL

[Redacted signature]

Verzonden: 7/2/2023 3:39:37 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja ingraven zoals bij de Oostvaardersplassen

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Nadelige uitwerking op bewoners rondom hoogspanningskabels.

Sinds de jaren 70 wordt al onderzoek gedaan naar het gevaar van hoogspanningslijnen. Uit diverse onderzoeken komt naar voren dat bij kinderen die wonen in de directe nabijheid van hoogspanningslijnen vaker leukemie wordt vastgesteld.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Onderzoeken of de aanleg van zo veel nieuwe verbindingen wel echt nodig is. Is het ontwikkelen van nieuwe tussenstations niet effectief?

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

De Gezondheidsraad en het Rijk adviseren sinds 2005 om geen woningen en scholen te bouwen in de buurt van hoogspanningslijnen, al zijn er ook gemeentes die dit advies negeren, bleek in 2018 uit onderzoek van RTL Nieuws.

Verzonden: 7/2/2023 5:30:47 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, INNOVATIEVE mogelijkheden graag om deze gigantische nieuwe landschapsvervuiling te voorkomen. Er zijn voorbeelden in Duitsland en Denemarken. Onderzoek deze zeer grondig.

95559079_9140573_Zienswijze_hoogspanningstraject.pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Inventariseer de concessies die de afgelopen jaren zijn gedaan in de bescherming van het Groene Hart. Afzonderlijk gaat het er steeds om één maar tel de effecten eens bij elkaar op!

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zorg eerst maar eens voor de mensen die nu reeds in onzekerheid leven over hun situatie onder of in nabijheid van bestaande trajecten. Zolang daar geen duidelijkheid is, kun je onmogelijk starten met een nieuw traject over zoveel hoofden heen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee.

E | [REDACTED] T | [REDACTED]

Aan` : RVO
Betreft : Hoogspanningsverbinding G-K-C
Datum : 02-07-2023

L.S.

Wij zijn geschrokken van de overweging om een nieuwe hoogspanningsverbinding via een optie "Corridor 8" over onze dorpen Brandwijk/Molenaarsgraaf en polder te laten lopen. Onbegrijpelijk dat deze route als een serieuze mogelijkheid wordt gezien!

Het groene hart en ook de Alblasserwaard staat al jaren onder druk. Er wordt van alle kanten aan de randen geknabbeld en steeds vaker worden concessies gedaan: de Gasunie mocht een gascompressiestation bouwen in Wijngaarden, Sliedrecht bouwt binnenkort over het spoor (tot op heden altijd een heilige grens) en komt de polder in, Dupont/Chemcours heeft jarenlang ongestoord hun giftige stoffen over de polder kunnen blazen etc.

De Gezondheidsraad ziet aanwijzingen voor een verband tussen de blootstelling aan magneetvelden in de buurt van bovengrondse hoogspanningslijnen bij kinderen en volwassenen en hersentumoren bij kinderen (bron: website RIVM). Gemeenten en netbeheerders wordt geadviseerd om geen nieuwe hoogspanningslijnen aan te leggen in de buurt van woningen, het zogenaamde voorzorgbeleid. Om deze reden heeft de gemeente Molenlanden eerder al eigenaren van woningen onder de bestaande lijnen aangeschreven over maatregelen die genomen zullen gaan worden. Deze woningeigenaren leven sindsdien in onzekerheid over hoe deze maatregelen er uit komen te zien. Blijkbaar is er nog weinig duidelijkheid over wat wel en wat niet veilig wordt geacht. In dit kader vind ik het onbegrijpelijk dat je ondertussen overweegt een compleet nieuw traject uit te zetten OVER zoveel bestaande bebouwing heen! Wat heeft dit voor consequenties voor de bewoners in Sliedrecht en hoe zien de dorpslinten er straks uit? Wees zuinig op deze oerhollandse, authentieke Alblasserwaardse omgeving, een uniek poldergebied in het groene hart. Hol dit niet steeds verder uit.

Daarnaast lijkt corridor 8 onnodig duur te worden met zijn lange omleiding van ruim 35 kilometer. Elke extra kilometer is een extra kilometer impact! Met name als deze optie wordt afzet tegen corridor 6: de meest logische optie met duidelijk de minste verstoring voor mens, dier en omgeving. Gebruik innovatie methoden om obstakels langs deze route te omzeilen. Waarom is er niet meer gekeken naar ondergrondse aanlegging? Als het om korte stukken gaat moet dit toch een goede alternatieve mogelijkheid zijn?

Wij verzoeken u met klem om corridor 8 af te schrijven als mogelijkheid in dit hoogspanningsvraagstuk. Bedenk eerst eens oplossingen voor mensen die reeds onder of in de buurt van bestaande masten en leidingen wonen voordat we extra problemen veroorzaken! En kies daarnaast voor INNOVATIE om de meest logische en korte route daadwerkelijk geschikt te maken voor deze klus. Voorkom deze gigantische nieuwe landschapsvervuiling!

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Verzonden: 7/2/2023 5:43:55 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer:

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens:

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

aanvullende zienswijze: 3 van de 10 zoekgebieden komen over of langs ons perceel. Omdat we al een verbinding op ons bedrijf hebben en er nog één bijkrijgen willen we dat de geplande verbinding Geertruidenberg-Krimpen aan den IJssel of Crayestein ons bedrijf mijdt en willen we ook niet met ons bedrijf tussen de verbindingen komen te liggen. Mocht het tracé desondanks toch gepland worden in de buurt van ons bedrijf dan graag alle verbindingen bundelen met elkaar.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja, de zoekgebieden die ons bedrijf mijden

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

zie eerder

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

zie eerder

Verzonden: 7/2/2023 6:32:10 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Bij het kennis nemen van de mogelijke routes werd het ons duidelijk dat route 7 op 3 honderd meter van ons huis ingetekend is of nog erger dat gezien de marge van 0-500 meter links en rechts van de ingetekende lijn wordt overwogen om een 2e lijn neer te leggen, daar waar wij als gebied met 1 lijn op 100m afstand en de andere op 1,6 km afstand al zwaar getroffen zijn door de bestaande hoogspanningslijnen. Waarom deze optie overwegen als er trajecten mogelijk zijn als routes 3, 4 en 5 die veel korter zijn. De routes 3,4, en 5 liggen sowieso meer voor de hand uit kosten oogpunt en overlast.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ook de Donkse Laagten is een natura2000 gebied met daar om heen een stilte gebied en unieke Hoge Boezem rivier en natuu . Hier dient ook rekening mee gehouden te worden, waarbij een hoogspanningslijn binnen een paar honderd meter niet heel natuurvriendelijk is voor alle trekvogels, die dit gebied aan doen.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Wij wonen hier tussen de 2 hoogspanningsmasten, een aardgasbuis, op 1,5 km een gasoverslagstation en niet te vergeten de PFAS vervuiling van Chemours. Wanneer is een woongebied overbelast en is het maatschappelijk onverantwoord om nog een hoogspanningsmastroute toe te voegen?!

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Tot op heden wordt met ruime marge gecommuniceerd waardoor er grote onrust binnen onze woon gemeenschap is ontstaan. Waarom wordt er geen ondergrondse leiding gelegd, waardoor de overlast voor iedereen tot een minimum wordt beperkt?

Verzonden: 7/2/2023 6:49:23 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer:

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Onbewoonbare gebieden en meest westelijke optie.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Volksgezondheid moet het uitgangspunt en het belangrijkste zijn!

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Volksgezondheid, mate van straling.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Corridor 7 en corridor 8 niet!

Verzonden: 7/2/2023 6:51:36 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Hierbij mijn bezwaar om de nieuwe route via corridor 8 in te voeren.

Streefkerk en buitengebied zijn nog niet bevuild. Het landschap is nog niet bevuild dus dat houdt het beeld schoon.

Het is belangrijk om dit zo te behouden! De polder en de weidevogels de ruimte geven.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Weidevogels beschermen. Landschap niet bevuilen.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Weidevogels beschermen en landschap niet bevuilen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Streefkerk en buitengebied moeten beschermd worden van vervuiling en geef de natuur en vogels de ruimte.

Verzonden: 7/2/2023 6:51:40 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Corridor 7 en 8 zijn voor onze omgeving geen optie. De woongelegenheden neemt af en woningen worden momenteel afgebroken om de lichtmasten

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Verdwijning van natuurgebieden.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

.Corridor 7 en 8 niet

Verzonden: 7/2/2023 6:51:54 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Onder de rivier door graven.

Corridor 7 en 8 niet door laten gaan. Nieuw-Lekkerland heeft al 2 masten en als hier weer huizen voor moeten verdwijnen is voor mij geen optie. Waar houdt het dan op? Laat die masten over onbewoonde gebieden gaan.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Nee

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Nee

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Corridor 7 en 8 niet, zie bijlage 1

Verzonden: 7/2/2023 6:57:26 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

1. Langs de betuwelijn,
2. Onder de grond
3. Langs provinciale wegen
4. Waterstof. Dat us de toekomst, niet zonnepanelen

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Opslag van energie

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

?

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

?

Verzonden: 7/2/2023 7:07:33 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED].

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, wij hebben hier in Nieuw- Lekkerland genoeg hoogspanningskabels lopen, genoeg is genoeg!

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Gezondheidsklachten door straling. Hier zijn we bang voor.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Er moet gekeken worden naar de bevolking van Nieuw-Lekkerland. Je afvragen waarom er nog meer kabels over Nw- Lekkerland moeten komen. Een onbewoond gebied moet overwogen worden.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Geen

Verzonden: 7/2/2023 7:29:58 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Er zijn zeker alternatieven

Het aanpassen van corridor 6 waarbij de verbinding naar Crayestein op de korstmogelijke en met de minste belasting voor het milieu gerealiseerd kan worden.

De kortste tracés hebben de voorkeur vanwege de minste belasting voor bewoners, het minste landschapsvervuiling, minste belasting voor natuur, laagste investering kosten, minder onderhoudsgevoelig met de bijbehorende kosten.

Gezien alle bezwaren heeft het ook de voorkeur een ondergrondse of gedeeltelijk ondergrondse oplossing te overwegen. (voorbeeld Betuwelijn)

De technieken zijn er, er liggen kilometers kabel aan op de zeebodem.

Op land kan dit door boringen te doen er zijn genoeg bedrijven die dit kunnen realiseren.

Ongetwijfeld zijn hiervoor tegen argumenten te bedenken maar vergeet ook niet de kwetsbaarheid van bovengrondse tracés.

Heel recent denk ik dan aan de storing in Flevoland waarbij ook het trein verkeer lang stil gelegen heeft.

De helikopter incidenten in op 12 december 2007 en 13 November 2017 hebben ook een grote impact gehad.

Een ondergronds oplossing is minder gevoelig voor dit soort incidenten en terroristische dreigingen.

De 380 kV verbindingen zijn immers de slagaders van het elektriciteitsnet.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Gemeente Molenlanden is een uniek gebied waar je op dit moment weidevogels zoals kieviten, grutto's, kolonie witte reigers en nog vele andere dieren terug ziet komen een extra verbinding door dit gebied zal dit herstel zeker niet ten goede komen.

Om deze reden heeft de kortste route de voorkeur, er kan toch niet ontkent worden dat de gehele natuur hier de minste schade van ondervindt.

Het gebied van corridor 8 is al zwaar belast door de lozingen van Pfas door Dupont zie de vele artikelen in de media hierover.

Wordt de west Alblasserwaard in de toekomst ook nog opgezaald met een hoogspanningstracé ? hierdoor komt de leefbaarheid in dit gebied nog verder onder druk te staan en is dit houdbaar.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Corridor 8 loopt over een de lintbebouwing langs de Graafstroom

Langs de Graafstroom onder corridor 8 staan veel rijks en gemeentelijke monumenten.

Het is onaanvaardbaar dat deze bewoonde monumenten door het aanbrengen van een HS tracé afgebroken zouden moeten worden.

Een afgebroken monument komt nooit meer terug.

Van onze boerderij is door een onderzoeksbureau vastgesteld dat deze al van voor de jaren 1650 moet zijn.

De gezondheidsaspecten van bewoners in de nabijheid van een hoogspanning tracé.

De uitkoop regelingen onder bestaande trace's vanwege verhoogde gevallen van ernstige ziekten met fatale afloop zijn er niet voor niets.

Door de overheid wordt het aanbrengen van HS tracés ook ten sterkste ontraden vanwege de gezondheidsklachten die dit oplevert.

De beoogde tracés door gemeente Molenlanden duperen heel veel bewoners die veel leed veroorzaken.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Corridor 8 en 10 gaan door een uniek Alblasserwaard waar nog geen horizon vervuiling aanwezig is.

Met het plaatsten van de masten voor het hoogspanning tracé is dit ook verleden tijd en weer een stuk uniek gebied in Molenlanden wat verloren gaat.

het heeft dan ook de voorkeur zoveel mogelijk langs bestaande tracés te bouwen of voor een ondergrondse oplossing te kiezen.

Verzonden: 7/2/2023 7:57:28 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens:

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

nvt

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Meer onderzoek naar de stralingen die vrijkomen op de gezondheid van ons gezin en alle bewoners die onder of vlakbij wonen . Ook wat de gevolgen van de stralingen voor ons veehouderij bedrijf zijn , (ons vee en elektrische apparatuur o a melkrobot).

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

nvt

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

nvt

Verzonden: 7/2/2023 8:06:16 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

er zijn uiteraard meerdere mogelijkheden met betrekking tot het traject. of indien mogelijk ondergronds

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

er moet uiteraard rekening gehouden worden met de natuurgebieden.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

ook moet er voldoende rekening gehouden worden met de bestaande bebouwing en de te bouwen woningen

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

wij zijn voornemens aan de [REDACTED] (nr [REDACTED]) een woonhuis te bouwen en wij willen in feite nu op de hoogte gesteld worden hoe de stand van zaken is met de keuze van het traject

Verzonden: 7/2/2023 8:37:14 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Natuurlijk moet alles op alles gezet worden voor een alternatieve oplossing. Zo'n verbinding kan toch bv onder-gronds aangelegd worden of door onbewoond gebied. Dit om situaties als in Nieuw-Lekkerland te voorkomen. Dat er huizen afgebroken moeten worden vanwege het stralingsniveau door de bestaande hoogspanningsmasten aldaar.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Het heeft te allen tijde een zeer grote impact op het milieu en de gezondheid, ook psychisch, van mensen. Eerlijk gezegd heb ik niet zoveel vertrouwen in onderzoeken

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

- Kort mogelijke afstand tussen masten (Geertruidenberg-Crayestein)
- Onder de grond
- Over onbewoond gebied

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ik zou graag willen weten welke criteria gebruikt wordt om de keuze te bepalen

Verzonden: 7/2/2023 8:52:57 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zeker! Corridor 6 (Geertruidenberg- Krimpen a/d Lek) is de meest logische én een van de kortste routes langs een al bestaand tracé. Vanaf de Merwede hoeft dan slechts een kort nieuw tracé worden aangelegd tot Crayestein. Deze route heeft de minst ingrijpende gevolgen voor mens en milieu. Waarom corridor 8, een onnodig lange (dure!) route door een ongerept natuurgebied? De Alblasserwaard (deel van het Groene Hart!) en haar bewoners hebben het toch al zwaar te verduren (denk aan de jarenlange vervuiling en dus belasting van mens en milieu door uitstoot Dupont).

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Corridor 8 is absoluut niet wenselijk. Het is nota bene een traject van 35 km, terwijl het veel korter kan!

Waarom het unieke polderlandschap van de Alblasserwaard / Molenwaard onnodig vervuilen met hoogspanningsmasten? In de Alblasserwaard komen (gelukkig!) nog veel bijzondere dier- en plantensoorten voor en dat moet zo blijven! Ook voor de tienduizenden weide- en trekvogels zijn hoogspanningsmasten en -kabels funest!!! Hoe bestaat het dat er enerzijds geld wordt besteed aan natuurbehoud en dat dan hoogspanningsmasten de natuur zoveel geweld aandoen! Andere belangen???

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja, de gezondheidsaspecten! In een artikel van het RIVM (publicatie op de site van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport wordt erop gewezen dat magneetvelden effecten hebben op het menselijk lichaam. Sommige effecten treden tijdens of kort na blootstelling op, die noemen we acuut. Mogelijk zijn er ook effecten die na langdurige blootstelling op de langere termijn optreden.

Daarnaast zijn er tientallen onderzoeken waaruit is komen vast te staan dat kinderen bij bovengrondse hoogspanningslijnen mogelijk een hoger risico op leukemie lopen!!!

Zie bijlage

95560151_9140956_Bijlage_bij_argument_tegen_coridor_8_-_gezondheidsaspect.docx

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Op detailniveau wil ik wijzen op het ongerepte polderlandschap van de Molenwaard, waarvan ook De Donk (De Donkse Laagten) een belangrijk deel uitmaakt. Corridor 8 loopt precies over/door dit unieke natuurgebied!

Als bijlage het Natura 2000 Beheerplan Donkse Laagten. Dit beheerplan beschrijft de inrichtingsmaatregelen, beheermaatregelen en beleidsmaatregelen die nodig zijn om er voor te zorgen dat de instandhoudingsdoelen duurzaam gerealiseerd worden en staat daarmee m.i. lijnrecht tegenover uw doelen.

Zie bijlage.

Bijlage bij argument tegen coridor 8 – gezondheidsaspect:

Link naar site Rijksinstituut voor Volksgezondheden Milieu / Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

<https://www.rivm.nl/hoogspanningslijnen/gezondheidseffecten>

[Redacted text block]

Natura 2000-beheerplan Donkse Laagten (107)

Datum   November 2015
Status   Definitief Beheerplan

Natura 2000-beheerplan Donkse Laagten (107)

Bevoegde gezagen

Ministerie van Economische Zaken

Vastgesteld d.d. november 2015

Ministerie van Economische Zaken

Provincie Zuid-Holland

Vastgesteld d.d. november 2015

provincie **HOLLAND**
ZUID

Colofon

Opdrachtgever: Ministerie van Economische Zaken
Directie Natuur & Biodiversiteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK Den Haag

Opgesteld door: Dienst Landelijk Gebied*
Staatsbosbeheer

Tekst: Renze Sleeking (DLG)
Saskia Woudenberg (DLG)
Marcel Schrijvers (SBB)
Marion Bilius (SBB)
Edu Dorland (KWR)

Datum: November 2015

*Tot 1 maart 2015 heeft Dienst Landelijk Gebied (DLG) dit Natura 2000-beheerplan opgesteld. Vanaf 1 maart 2015 zijn de DLG-werkzaamheden voor Natura 2000 overgedragen aan de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl).

Inhoud

	Colofon	3
	Samenvatting	6
1	Inleiding	8
1.1	Wat is Natura 2000?	8
1.2	Natura 2000-gebied Donkse Laagten	9
1.3	Functie beheerplan	11
1.4	Status en vaststellingsprocedure van het beheerplan	12
1.4.1	Opstellen en vaststellen van het beheerplan	12
1.4.2	Looptijd en evaluatie.....	12
1.5	Leeswijzer	13
2	Instandhoudingsdoelen	14
2.1	Kernopgaven	14
2.2	Instandhoudingsdoelen	15
3	Gebiedsbeschrijving	17
3.1	Beschrijving plangebied.....	17
3.2	Abiotiek.....	18
3.2.1	Geologie en bodem(kwaliteit).....	18
3.2.2	Maaiveldhoogte en reliëf.....	19
3.2.3	Grondwatersysteem en verzuring	20
3.2.4	Oppervlaktewatersysteem en peilbeheer	21
3.2.5	Relatie abiotiek – biotiek	23
3.3	Natura 2000-doelen.....	24
3.3.1	Algemeen	24
3.3.2	Kleine zwaan (A037).....	25
3.3.3	Kolgans (A041)	27
3.3.4	Brandgans (A045)	31
3.4	Ingrepen uit het verleden	35
3.4.1	Jachtbeleid ganzen en aanwezigheid eendenkooien.....	35
3.4.2	Landbouwkundig gebruik van het gebied	36
3.4.3	Maatregelen ten gunste van natuurontwikkeling	36
3.5	Landschapsecologische samenvatting, sleutelfactoren, kansen en knelpunten	37
3.5.1	Landschapsecologische samenvatting.....	37
3.5.2	Sleutelfactoren.....	38
3.5.3	Knelpunten en kansen.....	39
3.5.4	Kennislacunes	39
4	Plannen, beleid en huidige activiteiten	41
4.1	Plannen en beleid	41
4.1.1	Natuur	41
4.1.2	Water	46
4.1.3	Ruimtelijke ordening	49
4.2	Effectenanalyse huidige activiteiten: juridisch kader en methodiek	50
4.2.1	Juridisch kader.....	50
4.2.2	Methodiek	52
4.3	Effectanalyse huidige activiteiten.....	56
4.3.1	Natuurbeheer en onderhoud in Donkse Laagten	57
4.3.2	Inventarisatie en monitoring in Donkse Laagten	58

4.3.3	Schadebestrijding in Donkse Laagten	60
4.3.4	Recreatie in Donkse Laagten	62
4.3.5	Waterbeheer in Donkse Laagten	68
4.3.6	Overige activiteiten in Donkse Laagten	68
4.3.7	Jacht en schadebestrijding rondom Donkse Laagten	70
4.3.8	Landbouw rondom Donkse Laagten	71
4.3.9	Verkeer rondom Donkse Laagten	73
4.3.10	Conclusies	73
5	PAS Gebiedsanalyse	75
6	Visie en uitwerking kernopgaven en instandhoudingsdoelen	76
6.1	Visie op kernopgaven en instandhoudingsdoelen	76
6.2	Uitwerking doelstellingen en strategie	77
6.3	Maatregelen en beperkende voorwaarden	77
7	Uitvoeringsprogramma	78
7.1	Uitvoering maatregelen: planning, verantwoordelijkheden en borging	78
7.2	Monitoring en evaluatie instandhoudingsdoelen	78
7.2.1	Monitoring	79
7.2.2	Opslag monitoringsgegevens	81
7.2.3	Verantwoordelijkheden	81
7.3	Overzicht kosten en financiering	82
7.4	Communicatie	83
7.4.1	Doelstellingen voor communicatie	83
7.4.2	Rolverdeling in communicatie	83
7.5	Sociaal economische gevolgen	83
8	Kader voor vergunningverlening	85
8.1	Vergunningprocedure	85
8.2	Bevoegd gezag	87
8.3	Meer informatie	87
8.4	Handhaving en toezicht	87
	Literatuurlijst	89
	Verklarende woordenlijst	96
	Bijlagen	104
	Bijlage 1: Toelichting op de storingsfactoren volgens Ministerie van EZ	105
	Bijlage 2: Verstoring gevoeligheid van vogels	111
	Bijlage 3: Beoordelingsschema huidige activiteiten	116
	Bijlage 4: Doorloopschema bepaling significantie huidige activiteiten	117
	Bijlage 5: Tabellen beoordeling activiteiten in en rondom Donkse Laagten	117
	Bijlage 6: Overzicht van de procedure van het opstellen van het beheerplan en de betrokken organisaties	124
	Bijlage 7: Kaart - Begrenzing en eigendomssituatie van het Natura 2000-gebied	126
	Bijlage 8: Synopsistabel t.b.v. Natura 2000 beheerplannen	127

Samenvatting

Een Natura 2000-beheerplan voor Donkse Laagten

Het gebied Donkse Laagten maakt deel uit van een Europees netwerk van belangrijke natuurgebieden: Natura 2000. Het Natura 2000-beheerplan voor Donkse Laagten maakt duidelijk om welke bijzondere natuurdoelen het in dit gebied gaat. Het beheerplan vertelt ook met welke maatregelen deze doelen behouden kunnen worden. Daarnaast is geïnventariseerd welke huidige activiteiten in en om het gebied plaatsvinden. Beoordeeld is of deze activiteiten (mogelijk) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen hebben. Indien dit aan de orde is, zijn er voor deze activiteiten beperkende voorwaarden geformuleerd.

Bij het opstellen van het beheerplan zijn diverse vormen van overleg gevoerd met eigenaren, gemeenten, waterschap en organisaties op het gebied van landbouw, natuur en recreatie en andere belanghebbenden. Het beheerplan is bepalend voor de inrichting en het beheer van het gebied voor een periode van 6 jaar en richtinggevend voor de periode daarna.

Doelen

Donkse Laagten is een natuurgebied dat in het laagveenlandschap van de Alblasserwaard (Zuid-Holland) ligt. Het gebied bestaat hoofdzakelijk uit vochtige en natte graslanden en is al eeuwen in gebruik als veenweidegrasland. 's Winters is Donkse Laagten een belangrijk gebied voor ganzen en zwanen. Gemiddeld genomen overwinteren hier ieder jaar meer dan 6.000 kolganzen. Dit betekent dat meer dan 1 procent van de internationale populatie van deze vogelsoort 's winters in het gebied verblijft. Ook brandganzen en kleine zwanen komen in de winter voor in Donkse Laagten. Het belang van Donkse Laagten als overwinteringsgebied voor kolganzen, brandganzen en kleine zwanen heeft er toe geleid dat het gebied aangewezen is als Natura 2000-gebied. Voor zowel Kleine zwaan, Brandgans en Kolgans heeft het gebied met name een functie als slaapplek (open water) maar ook als foerageergebied. De doelen voor het Natura 2000-gebied Donkse laagten zijn: behoud van de oppervlakte en kwaliteit van het leefgebied van kolgans, brandgans en kleine zwaan.

Huidige activiteiten en de effecten op de instandhoudingsdoelen

In en om Donkse Laagten vinden diverse activiteiten plaats. Het gebied wordt beheerd als natuurgebied en er wordt gewandeld, gefietst, gevestigd, geschaatst en gevaren door bewoners en recreanten. Ook vindt er jacht en schadebestrijding plaats. Alle huidige activiteiten, die voor 31 maart 2010 al in het gebied voorkwamen, zijn geïnventariseerd. Van de geïnventariseerde activiteiten is vervolgens beoordeeld of deze (mogelijk) invloed hebben op het realiseren van de instandhoudingsdoelen en kernopgaven voor Donkse Laagten. In het beheerplan is geconcludeerd dat de meeste huidige activiteiten geen dan wel een verwaarloosbaar effect op de instandhoudingsdoelen hebben. Alleen diverse vliegactiviteiten (sportvliegen, vliegen met luchtballonnen, paragliden) hebben mogelijk wel negatieve effecten. Aan de uitvoering van deze activiteiten zijn in dit beheerplan voorwaarden gesteld.

Concrete toekomstige activiteiten

Er zijn in het kader van dit beheerplan geen concrete toekomstige plannen beoordeeld. Andere toekomstige nieuwe activiteiten, die niet in dit beheerplan zijn opgenomen, zullen beoordeeld moeten worden in het kader van de

Natuurbeschermingswet 1998. Mogelijk dat deze activiteiten daaruit wel als vergunningplichtig worden beoordeeld.

Sleutelfactoren en knelpunten

De sleutelfactoren voor kolgans, brandgans en kleine zwaan zijn: open landschap, rust, relatief voedselrijke situatie, kort grasland en open water. Deze zijn in voldoende mate aanwezig in Donkse Laagten. Voor het realiseren van de instandhoudingsdoelen is het voor kolgans, brandgans en kleine zwaan dan ook niet nodig om extra maatregelen te nemen in Donkse Laagten. Het huidige beheer, gericht op instandhouding van het open veenweidelandschap, is voldoende om de oppervlakte en kwaliteit van het leefgebied voor deze drie vogelsoorten te behouden. Er zijn geen knelpunten die de realisatie van de doelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan belemmeren.

Monitoring

Om te kunnen bepalen of de instandhoudingsdoelen bereikt worden en de genomen maatregelen effectief zijn, vindt monitoring en evaluatie plaats. Ten eerste vindt er monitoring plaats ter evaluatie van het (kwantitatieve) doelbereik. De soorten worden gevolgd aan de hand van de aspecten: omvang van de populatie en omvang, kwaliteit en draagkracht van het leefgebied. De monitoringsgegevens moeten inzicht geven in de staat van instandhouding van de soorten waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen. Hieruit blijkt of de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied bereikt zijn. Voor het verkrijgen van de benodigde monitoringsgegevens wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande monitoringprogramma's. De bestaande monitoringprogramma's zijn echter niet geheel toereikend voor het verzamelen van alle informatie die nodig is voor de evaluatie. Daarom wordt een aantal nieuwe monitoringprogramma's opgestart.

1 Inleiding

Meer natuur, vitale natuur. Dat is de kern van het natuurbeleid van het Ministerie van Economische Zaken (EZ). Een mooi landschap om met plezier in te wonen, werken en recreëren. En ook het leefgebied van 40.000 soorten dieren en planten. Nederland heeft 160 gebieden die behoren tot de top van de Europese natuur. Samen met natuurgebieden in andere lidstaten van de Europese Unie vormen zij het netwerk 'Natura 2000'.

1.1 Wat is Natura 2000?

De lidstaten van de Europese Unie hebben afgesproken om de achteruitgang van de biodiversiteit te stoppen. Belangrijke instrumenten om dit doel te realiseren, zijn de Europese Vogelrichtlijn en Europese Habitatrichtlijn. In deze richtlijnen is bepaald dat er een netwerk gerealiseerd moet worden van natuurgebieden van Europees belang: Natura 2000. Dit netwerk heeft als hoofddoelstelling het waarborgen van de biodiversiteit in Europa. De lidstaten wijzen daarvoor natuurgebieden aan voor de meest kwetsbare soorten en habitattypen: Natura 2000-gebieden. Dit zijn gebieden die belangrijk zijn om het duurzaam voortbestaan van de meest bedreigde soorten en habitattypen te verzekeren. Het behoud en ontwikkelen van de natuurwaarden in de Natura 2000-gebieden leidt niet alleen tot kwaliteitsverbetering van deze natuurwaarden ter plekke. Het biedt soorten ook de mogelijkheid om zich te verspreiden naar andere gebieden, waardoor de biodiversiteit bevorderd wordt.

Nederland draagt met 160 gebieden bij aan het Natura 2000-netwerk. Het Nederlandse Natura 2000-netwerk heeft een totale omvang van circa één miljoen hectare, waarvan tweederde open water is (inclusief kustwateren). Al deze gebieden vallen al onder de Habitatrichtlijn of de Vogelrichtlijn – óf beide. De gebiedsgerichte bepalingen vanuit de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn zijn vanaf 1 oktober 2005 verwerkt in de Natuurbeschermingswet 1998. Sindsdien is de wettelijke bescherming van de Natura 2000-gebieden geregeld in de wet.

Nederland is verantwoordelijk om voor 95 vogelsoorten (Vogelrichtlijn) en 31 andere diersoorten, 5 plantensoorten en 51 habitattypen (allen Habitatrichtlijn) een 'gunstige staat van instandhouding' te bereiken en te behouden. Hiermee wordt bedoeld dat het habitatype of de soort duurzaam moet blijven voortbestaan. Elk Natura 2000-gebied is aangewezen voor de bescherming van één of meerdere habitattypen en/of soorten. Voor elk gebied zijn vervolgens specifieke doelen – instandhoudingsdoelen – geformuleerd voor wat betreft de oppervlakte en kwaliteit van de habitattypen of leefgebieden van soorten. Voor veel soorten is daarnaast aangegeven voor welke populatiegrootte het leefgebied minimaal geschikt moet zijn. Soms is het voldoende om de oppervlakte en/of kwaliteit van een habitatype of leefgebied van een soort te behouden, maar in andere gevallen is het nodig om de oppervlakte te vergroten en/of de kwaliteit te verbeteren.

Het Ministerie van Economische Zaken (EZ) heeft elk Natura 2000-gebied aangewezen door middel van een aanwijzingsbesluit. In dit besluit wordt aangegeven waarom het gebied is uitgekozen, voor welke habitattypen en/of soorten het gebied is aangewezen, welke instandhoudingsdoelen gelden en wat de begrenzing van het gebied is. Vervolgens is voor elk Natura 2000-gebied een beheerplan opgesteld, waarin beschreven is welke maatregelen genomen worden

om de instandhoudingsdoelen te bereiken. Daarnaast leggen Rijk en provincies in het beheerplan vast welke activiteiten op welke wijze mogelijk zijn. Uitgangspunt is het realiseren van ecologische doelen, maar in een zorgvuldige balans met wat particulieren en ondernemers willen. Het opstellen gebeurt daarom in overleg met direct betrokkenen, zoals beheerders, gebruikers, omwonenden, gemeenten, natuurorganisaties en waterschappen. Samen geven zij invulling aan waar het in Nederlandse Natura 2000-gebieden om draait: beleven, gebruiken en beschermen.

Zorg voor de natuur (beschermen)

Met het aanwijzen van gebieden draagt Nederland bij aan het netwerk van beschermde natuurgebieden in de lidstaten van de Europese Unie. Natuur om trots op te zijn én om te beschermen. Want in zo'n dichtbevolkt land als Nederland heeft de natuur dat hard nodig. In een beheerplan wordt aangegeven hoe beschermen, gebruiken en beleven in het gebied samen gaan. Het streven is om huidige activiteiten zoveel mogelijk te blijven voortzetten, maar: niet alles kan.

Economie en ecologie verenigd (gebruiken)

Het natuurbeleid in Nederland is erop gericht om mensen actief van de natuur te laten genieten. Het creëren van een mooi landschap om in te wonen, werken en recreëren staat daarbij voorop. Daarnaast is het van groot belang om het leefgebied voor 40.000 soorten planten en dieren optimaal te beschermen, te onderhouden en waar mogelijk uit te breiden. Tien procent van het Nederlandse oppervlak is door de Europese Unie als belangrijk natuurgebied aangemerkt. In deze gebieden komen allerlei soorten economisch gebruik voor, zoals landbouw, zandwinning, scheepvaart en visserij. De gebruiksfuncties bestaan, net als de aanwezige natuur vaak al jaren en hebben zich soms zelfs gezamenlijk ontwikkeld. Het is vaak goed mogelijk om bij deze Natura 2000-gebieden de balans tussen wonen, werken en recreëren te behouden. Een instrument om dat te realiseren is het opstellen van een Natura 2000-beheerplan.

Ruimte voor recreatie (beleven)

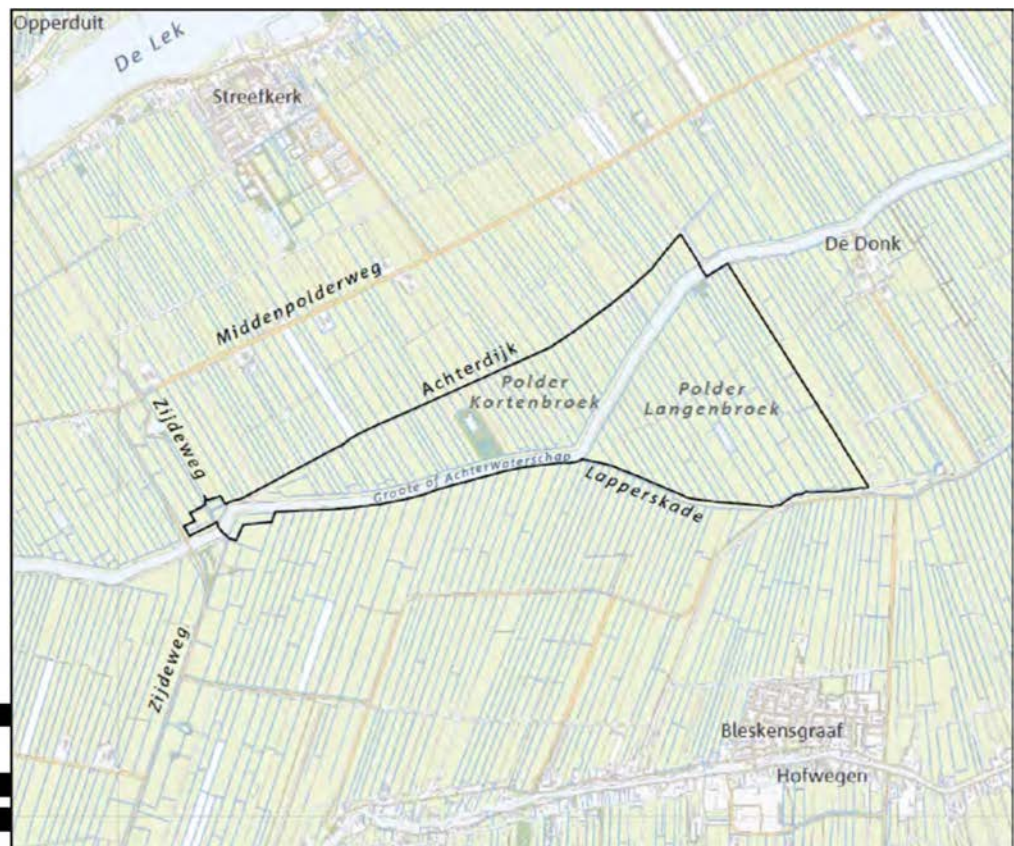
Veel mensen bezoeken natuurgebieden voor rust, ruimte en natuurschoon. Ruimte voor recreatie betekent recreëren en natuurontwikkeling samen laten gaan. Daarvoor zijn afspraken nodig tussen overheden, beheerders en gebruikers. Bijvoorbeeld de afspraak om in een deel van een Natura 2000-gebied paden aan te leggen en een ander deel af te sluiten. Zo kunnen mensen de natuur beleven, kunnen dieren er hun jongen groot brengen en kunnen planten worden beschermd. De afspraken zijn afhankelijk van de mogelijkheden van het gebied en van datgene dat nodig is om de waardevolle natuur in het gebied te behouden of zich te laten ontwikkelen.

1.2 Natura 2000-gebied Donkse Laagten

Dit beheerplan heeft betrekking op het Natura 2000-gebied Donkse Laagten. Het gaat om een natuurgebied in het laagveenlandschap van de Alblasserwaard (Provincie Zuid-Holland). De Alblasserwaard is een grootschalig en open veenweidelandschap, dat omsloten is door de grote rivieren de Lek en de Merwede. Donkse Laagten maakt deel uit van het veenweidelandschap in het Groene Hart en bestaat hoofdzakelijk uit vochtige en natte graslanden. De graslanden, gelegen in polder Langenbroek en in een gedeelte van polder Kortenbroek, worden doorsneden door het boezemkanaal Grootte- of Achterwaterschap. Het gebied is al eeuwen in gebruik als veenweidegrasland.

De naam Donkse Laagten is waarschijnlijk ontleend aan de wat lagere delen die langs de Grootte- of Achterwaterschap liggen. Deze lager gelegen percelen liggen op een aantal oude rivierduinen, die ook wel donken genoemd worden. De lagere delen zijn ontstaan doordat de bovenste kleilaag afgegraven werd om de dijk langs de boezem mee aan te leggen. In het najaar en de winter stonden de lager gelegen delen van de percelen regelmatig onder water en stonden onder invloed van kwel vanuit de boezem. Door dit waterregime, in combinatie met een eeuwenlang beheer zonder bemesting, zijn er op de lagere delen blauwgraslanden ontstaan. De delen van de percelen, waar de kleilaag niet afgegraven is, liggen wat hoger en bestaan voornamelijk uit bloemrijk grasland. Deze locaties zijn vooral interessant voor vogels. In het voorjaar broeden hier verschillende soorten weidevogels, waaronder grutto's, Kieviten, veldleeuweriken en graspiepers. 's Winters is Donkse Laagten een belangrijk gebied voor ganzen en zwanen. Gemiddeld genomen overwinteren hier ieder jaar meer dan 6.000 kolganzen. Dit betekent dat meer dan 1 procent van de internationale populatie van deze vogelsoort 's winters in het gebied verblijft. Om deze reden is Donkse Laagten in 2000 aangewezen als Vogelrichtlijngebied. Ook brandganzen en kleine zwanen komen in de winter voor in Donkse Laagten. Het belang van Donkse Laagten als overwinteringsgebied voor kolganzen, brandganzen en kleine zwanen heeft er toe geleid dat het gebied aangewezen is als Natura 2000-gebied.

De begrenzing van het gebied is weergegeven in Figuur 1.1. Globaal wordt het Natura 2000-gebied in het noorden begrensd door de Achterdijk en in het zuiden door de Lapperskade en de zuidelijke boezemkade van het Grootte- of Achterwaterschap. De westgrens ligt daar waar noord- en zuidgrens bij elkaar komen terwijl de oostgrens over de Langbroeksekade loopt.

Figuur 1.1. Begrenzing en toponiemen van Natura 2000-gebied Donkse Laagten.

Het grootste deel van Donkse Laagten is in eigendom bij Staatsbosbeheer. De eendenkooi in polder Kortenbroek is particulier eigendom. De boezem en boezemkade zijn eigendom van het Waterschap Rivierenland. Op de kaart in bijlage 7 is de eigendomssituatie in Donkse Laagten weergegeven.

Samenvattend is het gebied bij het ministerie van EZ officieel geregistreerd met de volgende kenmerken:

Gebiedsnummer	107
Natura 2000-landschap	Meren en Moerassen
Status	Vogelrichtlijn
Sitecode	NL9802066
Beschermde natuurmonument	Nee
Eigenaar en beheerder	Staatsbosbeheer, Waterschap Rivierenland, eigenaar eendenkooi
Provincie	Zuid-Holland
Gemeente	Molenwaard
Oppervlakte	190 hectare
Begrenzing	Zie Figuur 1.1

1.3 Functie beheerplan

De Natuurbeschermingswet 1998 vereist dat voor elk Natura 2000-gebied een beheerplan wordt opgesteld. Het beheerplan is het kader voor het bereiken en handhaven van de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied en heeft de volgende functies:

Uitwerking van de instandhoudingsdoelen: Het beheerplan beschrijft de huidige natuurwaarden in het Natura 2000-gebied en de ecologische vereisten die noodzakelijk zijn om de instandhoudingsdoelen te bereiken en/of te behouden. Daarnaast is in het beheerplan aangegeven op welke locaties in het Natura 2000-gebied de doelen gerealiseerd zullen worden, hoe groot de oppervlakte van elk habitattype of leefgebied moet zijn en op welke termijn de instandhoudingsdoelen gerealiseerd kunnen zijn. Ook is aangegeven wat in de eerste beheerplanperiode aan oppervlakte en kwaliteit wordt gerealiseerd.

Uitwerking van instandhoudingsmaatregelen: Het beheerplan beschrijft de inrichtingsmaatregelen, beheermaatregelen en beleidsmaatregelen die nodig zijn om er voor te zorgen dat de instandhoudingsdoelen duurzaam gerealiseerd worden. Ook is vastgelegd welke instanties verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de maatregelen en welke afspraken het bevoegd gezag hierover met de partijen in het gebied maakt.

Kader voor vergunningverlening: Het beheerplan beschrijft de huidige activiteiten, die momenteel in en om het Natura 2000-gebied plaatsvinden, in relatie tot de instandhoudingsdoelen. Wanneer activiteiten plaatsvinden die een negatief effect hebben op het behalen van de instandhoudingsdoelen, worden in het beheerplan maatregelen geformuleerd om deze effecten te minimaliseren. Voor toekomstige activiteiten die mogelijk een negatief effect hebben op de instandhoudingsdoelen moet de vergunningprocedure van de Natuurbeschermingswet 1998 gevolgd worden. Het beheerplan fungeert als kader voor het natuurbeleid in het Natura 2000-gebied, en is daarmee het toetsingskader voor de toepassing van de Natuurbeschermingswet 1998.

1.4 Status en vaststellingsprocedure van het beheerplan

1.4.1 *Opstellen en vaststellen van het beheerplan*

Op 23 december 2009 is het definitieve aanwijzingsbesluit voor Donkse Laagten gepubliceerd. Op 31 maart 2013 is het definitieve wijzigingsbesluit gepubliceerd waarin staat dat de complementaire doelen zijn afgevallen.

Bestuurlijk is afgesproken dat het Ministerie van EZ het voortouw neemt bij het opstellen van de beheerplannen voor Natura 2000-gebieden waarvan Staatsbosbeheer het grootste deel in eigendom en/of in beheer heeft. Het Ministerie van EZ heeft Dienst Landelijk Gebied en Staatsbosbeheer de opdracht gegeven om gezamenlijk de beheerplannen voor deze gebieden op te stellen. De staatssecretaris van EZ is bevoegd gezag voor die delen van Donkse Laagten die eigendom zijn van Staatsbosbeheer. Voor de overige delen van het gebied zijn Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland bevoegd gezag.

Het beheerplan is opgesteld op basis van het proces dat in Figuur 1.2 schematisch is weergegeven. Bij het opstellen van het beheerplan zijn diverse vormen van overleg gevoerd met eigenaren, gemeenten, waterschap, organisaties op het gebied van landbouw, natuur en recreatie en andere belanghebbenden. Hiernaast is er ook overleg geweest tussen de bevoegde gezagen die de besluiten over het beheerplan nemen. Een volledig overzicht van de procedure en de betrokken organisaties staat in bijlage 6. De stappen in onderstaand schema zijn zonder problemen doorlopen. Heroverweging was niet nodig, omdat er geen maatregelen getroffen worden in het gebied die van invloed zijn op de omgeving.

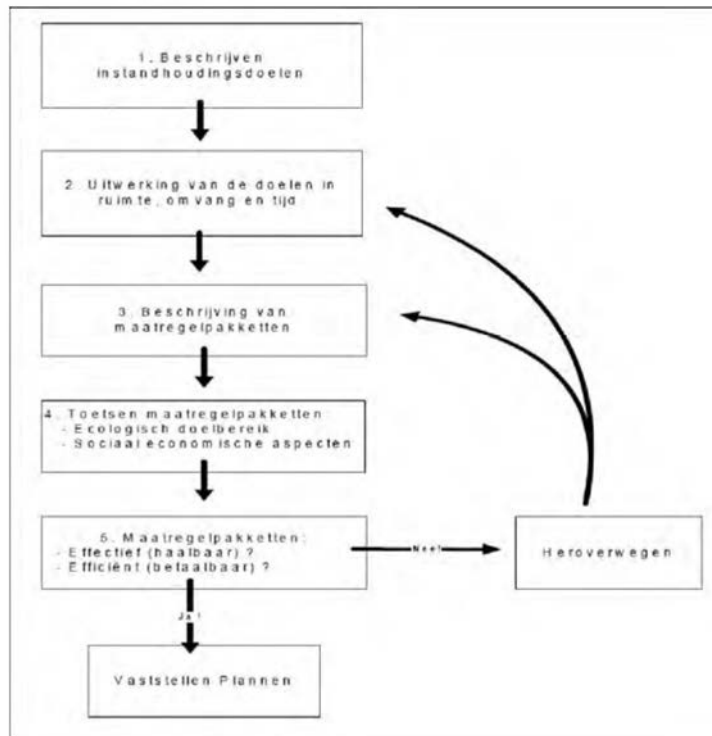
De staatssecretaris van EZ heeft, met instemming van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, het ontwerpbeheerplan vastgesteld op 16 december 2014¹. Vervolgens heeft een inspraakprocedure plaatsgevonden op grond van de Algemene wet bestuursrecht. Het ministerie van EZ heeft hiertoe het ontwerpbeheerplan, gedurende zes weken, ter inzage gelegd. Tijdens deze periode heeft een ieder de mogelijkheid gehad om een zienswijze kenbaar te maken. Op basis van de ontvangen zienswijzen heeft het ministerie van EZ een nota van antwoord opgesteld. Hierin zijn de zienswijzen op het ontwerp Natura 2000-beheerplan opgenomen en is aangegeven hoe daar bij de besluitvorming mee is omgegaan. Mede op basis van de inspraakreacties heeft de staatssecretaris van EZ het definitieve beheerplan vastgesteld. Op het definitieve beheerplan kunnen belanghebbenden beroep instellen bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.

1.4.2 *Looptijd en evaluatie*

Na vaststelling heeft het beheerplan een geldigheidsduur van zes jaar. Gedurende deze zes jaar worden de effecten van de maatregelen op het realiseren van de instandhoudingsdoelen gemonitord. Tegen het einde van deze periode wordt het beheerplan door de bevoegde gezagen geëvalueerd en wordt beoordeeld of de maatregelen de beoogde resultaten opleveren. Afhankelijk van de uitkomst van de evaluatie kan de geldigheid van het beheerplan met nog eens zes jaar worden verlengd. Indien verlenging niet aan de orde is, wordt er een nieuw beheerplan met nieuwe maatregelen opgesteld. Naast de evaluatie van dit beheerplan wordt het

¹ Het Ministerie van I&M heeft in het gebied een recht van opstal op het tracé van de Hoge Snelheidslijn (HSL), zie bijlage 14. Dit is geen eigendom. Derhalve hoeft het Ministerie van I&M niet in te stemmen of vast te stellen.

Natura 2000-beleid op nationaal niveau geëvalueerd in 2015. De staatssecretaris van EZ is verantwoordelijk voor de evaluatie.

Figuur 1.2. Iteratief proces van opstellen van het beheerplan.

1.5 Leeswijzer

Voor u ligt het beheerplan voor Donkse Laagten. Dit beheerplan bevat acht hoofdstukken. In de inleiding heeft u kunnen lezen waarom, op welke wijze en door wie dit beheerplan is opgesteld en vastgesteld. In het tweede hoofdstuk worden de instandhoudingsdoelen beschreven voor de soorten waarvoor dit Natura 2000-gebied is aangewezen. Het derde hoofdstuk beschrijft de werking en de sleutelprocessen van het ecologische systeem in Donkse Laagten. Ook gaat dit hoofdstuk in op het voorkomen, de trend en het perspectief van de instandhoudingsdoelen. Relevante plannen en beleid die van belang zijn voor de instandhoudingsdoelen en de activiteiten die momenteel plaatsvinden in en om het Natura 2000-gebied zijn beschreven in het vierde hoofdstuk. In dit hoofdstuk wordt tevens beoordeeld of deze activiteiten effect hebben op het realiseren van de instandhoudingsdoelen. In hoofdstuk vijf wordt ingegaan op de PAS gebiedsanalyse (PAS = Programma Programmatische Aanpak Stikstof). De visie op en uitwerking van de kernopgaven en instandhoudingsdoelen komen aan bod in hoofdstuk zes. Het zevende hoofdstuk beschrijft op welke wijze de afspraken in dit beheerplan bekostigd kunnen worden, welke vormen van monitoring nodig zijn en wie verantwoordelijk is voor communicatie, monitoring en evaluatie van het beheerplan. Het beheerplan eindigt met een kader voor vergunningverlening in hoofdstuk 8.

2 Instandhoudingsdoelen

In Europees verband is afgesproken om de biologische diversiteit te waarborgen. Het realiseren van een netwerk van natuurgebieden van Europees belang (Natura 2000), op basis van de Vogel- en Habitatrichtlijn, is hiervoor een belangrijk instrument. De bijdrage van Nederland aan het Europese netwerk is vertaald in Natura 2000-doelen. Naast landelijke Natura 2000-doelen zijn voor elk gebied specifieke doelen voor soorten en/of habitattypen geformuleerd. Dat zijn de instandhoudingsdoelen die in het aanwijzingsbesluit van het Natura 2000-gebied zijn vastgelegd (Ministerie van LNV, 2009a). In dit hoofdstuk komen de algemene Natura 2000-doelen, de gebiedsspecifieke doelen en de kernopgaven voor Donkse Laagten aan de orde.

2.1 Kernopgaven

Het Natura 2000-netwerk is opgedeeld in acht zogenaamde Natura 2000-landschappen. Donkse Laagten valt onder het landschapstype 'Meren en Moerassen', categorie C 'Laagveen'. Elk van deze Natura 2000-landschappen levert nu en op termijn een eigen specifieke bijdrage aan de instandhouding van biodiversiteit van de Europese Unie. Voor elk van de landschapstypen is een landschappelijke kernopgave geformuleerd. De landschappelijke kernopgave omvat de belangrijkste behoud- en herstelopgaven van het landschapstype. De landschappelijke kernopgave voor 'Meren en Moerassen' wordt als volgt beschreven (Ministerie van LNV, 2006a):

'Behoud en herstel van samenhang tussen slaappleatsen en foerageergebieden in het bijzonder voor grasetende watervogels en meervleermuizen. Voor afgesloten zeearmen en randmeren behoud van de specifieke betekenis van de verschillende onderdelen voor habitattypen en vogels. Herstel van mozaïek van verlandingsstadia van open water tot moerasbos en herstel van gradiënt watertypen (inclusief brak) met name in de deellandschappen Laagveen' (Ministerie van LNV, 2006a).

Voor Donkse Laagten is alleen het eerste deel van de landschappelijke kernopgave van toepassing:

Het behoud en herstel van samenhang tussen slaappleatsen en foerageergebieden voor grasetende watervogels.

Per landschapstype is de landschappelijke kernopgave vervolgens uitgewerkt in meerdere specifieke kernopgaven. Aan elk Natura 2000-gebied zijn één of meer van deze specifieke kernopgaven toegekend. De kernopgaven geven de belangrijkste behoud- en herstelopgaven aan, stellen prioriteiten en geven richting bij het opstellen van de beheerplannen. De kernopgaven moeten leiden tot een duurzame bescherming van gebieden en een gunstige staat van instandhouding van specifieke habitattypen en soorten (Ministerie van LNV, 2006a). Aan Donkse Laagten is *kernopgave 4.11: plas-dras situaties* toegekend, omdat voor grasetende watervogels zoals ganzen voldoende beschikbaarheid van plas-dras situaties, in de juiste tijd van het jaar, van groot belang is (Ministerie van LNV, 2006).

2.2 Instandhoudingsdoelen

Natura 2000 kent doelen op landelijk en gebiedsniveau. Naast de doelen die in de kernopgaven staan, gelden algemene doelen voor alle Natura 2000-gebieden en zijn er voor elk gebied specifieke doelen voor een aantal soorten en/of habitats geformuleerd. Dit zijn de instandhoudingsdoelen die in het aanwijzingsbesluit zijn vastgelegd. De algemene Natura 2000-doelen zijn:

1. Behoud en indien van toepassing herstel van de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van Natura 2000 zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie;
2. Behoud en indien van toepassing herstel van de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie, die zijn opgenomen in bijlage I of bijlage II van de Habitatrictlijn. Dit behelst de benodigde bijdrage van het gebied aan het streven naar een op landelijk niveau gunstige staat van instandhouding voor de habitattypen en de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
3. Behoud en indien van toepassing herstel van de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied, inclusief de samenhang van de structuur en functies van de habitattypen en van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
4. Behoud en indien van toepassing herstel van de op het gebied van toepassing zijnde ecologische vereisten van de habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Donkse Laagten is een Vogelrichtlijngebied waarvoor specifieke instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd voor de niet-broedvogelsoorten kleine zwaan, kolgans en brandgans. Het doel en de toelichting hierop uit het aanwijzingsbesluit zijn hieronder per soort weergegeven.

Kleine zwaan (*Cygnus columbianus*)

Doel: Behoud van de omvang en de kwaliteit van het leefgebied.

Toelichting: Donkse Laagten heeft voor kleine zwaan met name een functie als slaappleats. Beschikbare gegevens zijn nog niet geschikt voor trendanalyse. Handhaving van de huidige situatie is voldoende, want de vermoedelijke oorzaken van de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding zijn niet gelegen in dit gebied.

Kolgans (*Anser albifrons*)

Doel: Behoud van de omvang en de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 830 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: De aantallen kolgansen in Donkse Laagten zijn van internationale betekenis. Kolgans gebruikt het gebied met name als slaappleats en foerageert zowel in het gebied als in de omgeving. De draagkracht-schatting heeft betrekking op de foerageerfunctie. De slaappleatsfunctie is mogelijk belangrijker, maar er zijn niet voldoende telgegevens om het doel te kunnen kwantificeren. Handhaving van de huidige situatie is voldoende, want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

Brandgans (*Branta leucopsis*)

Doel: Behoud van de omvang en de kwaliteit van het leefgebied.

Toelichting: De aantallen brandganzen in Donkse Laagten zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort met name een

functie als slaappleats. Beschikbare gegevens zijn nog niet geschikt voor trendanalyse. Behoud van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig. De doelstelling heeft geen betrekking op de eventuele functie van het gebied als broedgebied voor deze soort.

In Tabel 2.1 zijn de instandhoudingsdoelen voor Donkse Laagten samengevat. De referentiesituatie is in principe de situatie zoals die was op het moment van de aanwijzing als Vogelrichtlijngebied (maart 2000) voor kolgans. Voor brandgans, kleine zwaan is dit de situatie zoals die was op het moment van concept aanwijzing van het Natura 2000-gebied (januari 2007).

Relatieve bijdrage

De landelijke Natura 2000-instandhoudingsdoelen voor de habitattypen en soorten vormen een kader voor de formulering van de instandhoudingsdoelen op gebiedsniveau. In Tabel 2.1 is de relatieve bijdrage van de Donkse Laagten aan de landelijke instandhoudingsdoelen weergegeven. In het geval van vogelsoorten is dit het aandeel van de landelijke populatie dat (geregeld) in het gebied aanwezig is. Afhankelijk van de soort wordt dit afgemeten aan de getelde aantallen, het aantal bezette plekken of het aantal bezette kilometerhokken.

Landelijke staat van instandhouding

De staat van instandhouding van de soorten is op landelijk niveau beoordeeld. Bij de beoordeling van de staat van instandhouding zijn de vogelsoorten beoordeeld op de aspecten: ontwikkeling ten aanzien van verspreiding, populatieomvang, leefgebied en toekomstperspectief. De beoordelingen zijn gebaseerd op inventarisaties en monitoringgegevens (voor zover beschikbaar) en op basis van best expert-judgement. De beoordeling van de staat van instandhouding is met een groot aantal deskundigen en beheerders van de gebieden gedaan. Daarbij is nadrukkelijk rekening gehouden met de condities in de Natura 2000 gebieden, met ontwikkelingen in andere landen én met mogelijke veranderingen ten gevolge van klimaatveranderingen (Ministerie van LNV, 2008).

De beoordeling van de landelijke staat van instandhouding van kolgans, brandgans en kleine zwaan is samengevat in Tabel 2.1 (Ministerie van LNV, 2006a).

Tabel 2.1. Instandhoudingsdoelen en relatieve bijdrage van Donkse Laagten en de landelijke staat van instandhouding van de vogelsoorten waarvoor Donkse Laagten is aangewezen als Natura 2000-gebied (Ministerie van LNV, 2006a; Ministerie van LNV, 2009).

Code	Soort	LSvI	Relatieve bijdrage*	Doelstelling		Draagkracht aantal vogels	Kernopgave
				oppervlak	kwaliteit		
A037	Kleine zwaan	-	s	=	=		
A041	Kolgans	+	sf, <2%	=	=	830	4.11
A045	Brandgans	+	s	=	=		4.11

LSvI Landelijke Staat van Instandhouding (- matig ongunstig, + gunstig)

* De relatieve bijdrage is alleen berekend als het landelijke doel en het gebiedsdoel beide zijn gebaseerd op dezelfde waarde (òf seizoensmaximum óf seizoensgemiddelde)

s Het gebied vervult hoofdzakelijk een slaappleatsfunctie

f Het gebied vervult hoofdzakelijk een foerageerfunctie

= Behoudsdoelstelling

3 Gebiedsbeschrijving

3.1 Beschrijving plangebied

Donkse Laagten maakt deel uit van het veenweidelandschap in het Groene Hart en bestaat hoofdzakelijk uit vochtige en natte graslanden. De graslanden, gelegen in polder Langenbroek en in een gedeelte van polder Kortenbroek, worden doorsneden door het boezemkanaal Groote- of Achterwaterschap. Het gebied is al eeuwen in gebruik als veenweidegrasland. Het begrensde gebied is 190 ha groot.

Door het afgraven van de bovenste kleilaag, om hiermee de dijk langs de boezem aan te leggen, zijn in Donkse Laagten lagere delen ontstaan. Deze lagere perceeldelen stonden in het najaar en de winter geregeld onder water en werden bovendien beïnvloed door kwel vanuit de boezem. Als gevolg van dit waterregime en het eeuwenlange hooibeheer zonder bemesting ontstonden hier blauwgraslanden en andere natte en vochtige schraalgraslanden (zie Figuur 3.1).

In recent gegraven uitstekken, in laagtes en langs een aantal slootkanten komen dotterbloemhooilanden voor. In de boezem zelf zijn door verlanding op enkele plekken langs de oever dotterbloemgraslanden ontstaan. Marginaal komen op trilveen en veenmosrietland gelijkende vegetaties en voedselrijke ruigten voor in het gebied. Blauwgraslandvegetaties komen voor direct langs de boezem in het westen van polder Kortenbroek en in de drie westelijk gelegen uitstekken bij de Zijdebrug (zie Figuur 3.1). In Donkse Laagten komen een aantal beschermde plantensoorten uit de Habitatrichtlijn en de Flora- en faunawet voor zoals brede orchis, Spaanse ruiter en waterdrieblad (Van der Veen & Bijkerk, 2004; Schrijvers & De Bruin, 2010).

Het beheer van Staatsbosbeheer in het westen van de Donkse Laagten is gericht op het behoud de blauwgraslanden en vochtige hooilanden. Dit heeft geen invloed op het behalen van de N 2000 doelstellingen. In de rest van het gebied is het beheer gericht op wintergasten en weidevogels.

De delen van de percelen waar de kleilaag niet afgegraven is (het grootste deel van het gebied), liggen wat hoger en bestaan voornamelijk uit bloemrijk grasland. Op drie locaties in de graslanden liggen plas-dras plekken (zie Figuur 3.1). Het gebied heeft een grote ornithologische waarde. In het voorjaar broeden er naast grote aantallen weidevogels zoals grutto, kievit, tureluur en veldleeuwerik ook diverse water- en oevervogels als slobbeend, krakeend, meerkoet, fuut en waterhoen. In de meeste jaren zijn er enkele broedparen zomertaling, wintertaling, kleine plevier, visdief en graspieper aanwezig. De laatste jaren broeden ook een aantal roofvogelsoorten in Donkse Laagten; een havikpaar (in het kooibos), twee paar buizerd (waarvan één in het kooibos) en een paar bruine kiekendief (in een rietputje: verlande kooiwed). In 2009 zijn ook territoria van bruine kiekendief in polder Langenbroek vastgesteld (Staatsbosbeheer, 2007; De Bruin, 2007; De Bruin, 2009).

's Winters is het gehele gebied belangrijk als foerageer- en rustgebied voor ganzen. Zo bieden de matig voedselrijke graslanden geschikte foerageergelegenheid voor soorten als de kolgans, terwijl de plas-dras plekken zorgen voor locaties waar soorten als kolgans, brandgans en kleine zwaan overnachten. Verder zijn er een aantal beschermde soorten uit de Habitatrichtlijn en de Flora- en faunawet aanwezig

in het gebied, zoals heikikker, platte schijfhoren, zeggekorfslak en kleine modderkruiper (Slagboom, 2008; Gmelig Meyling & Boesveld, 2008).

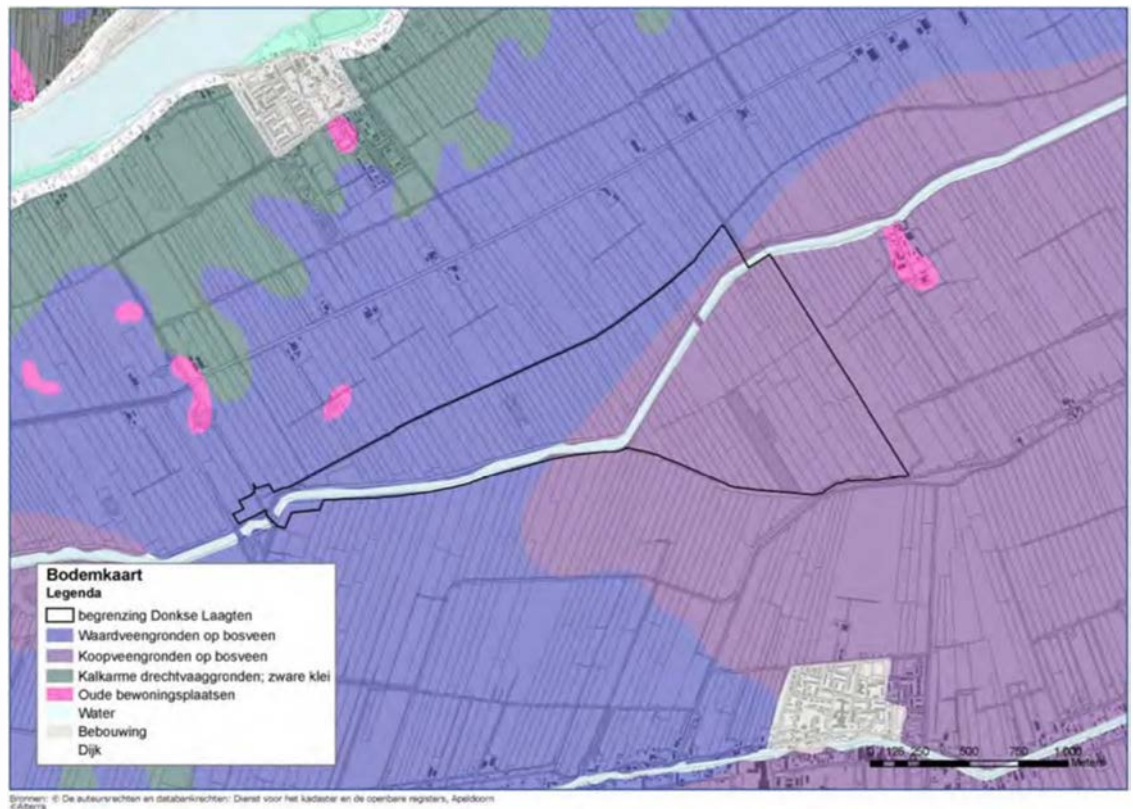
Figuur 3.1. Natuurwaarden in Donkse Laagten.

3.2 Abiotiek

3.2.1 *Geologie en bodem(kwaliteit)*

De bodem van Donkse Laagten bestaat uit een dun laagje humeuze tot venige klei van meestal 20-40 cm dik die tot de afzetting van Tiel behoort. Het kleilaagje ligt op een dik veenpakket van 12-14 m Hollandveen. Het Hollandveen wordt afgewisseld met kalkrijke kleilagen die onderdeel uitmaken van de afzettingen van Gorkum. Deze holocene klei- en veenafzettingen vormen samen de deklaag. De deklaag rust op een laat-pleistocene ondergrond van grof, soms grindrijk zand en kleilagen die tot de formatie van Kreftenheye behoren. De dunne kleilaag in de bovengrond is plaatselijk op de kopse einden van percelen afgegraven (uitstekken) voor versterking van de boezemdijk. In het grootste deel van het gebied is de bovenste dunne kleilaag echter nog aanwezig. De bovenste 15 cm van deze kleilaag is door het jarenlange gebruik als grasland humeus tot zeer humeus geworden. De bodemtypen in Donkse Laagten worden gekarakteriseerd als waardveen- en koopveengronden op bosveen (Figuur 3.2).

De zandige rivierduinen, die uit het late Pleistoceen stammen, zijn in sommige gevallen nog op maaiveldniveau aanwezig en dragen de naam donk. Het aan de oostzijde van het gebied gelegen dorpje Den Donk bevindt zich op zo'n rivierduin. In de ondiepe ondergrond wordt het veen soms doorsneden door zandige stroomrugafzettingen (Woerlee, 1991; Van den Broek et al., 2005).

Figuur 3.2. De bodemkaart van Donkse Laagten. De zwarte lijn geeft de begrenzing van het Natura 2000-gebied aan. De witte lijn die door het gebied loopt, is het boezemkanaal Groot- of Achterwaterschap.

3.2.2 *Maaiveldhoogte en reliëf*

De steeds betere bemaling en begreppeling van de omkade veengraslanden veroorzaakten krimp en oxidatie van de veengrond. De hierdoor ontstane sterke maaivelddaling leidde ertoe dat de hoogteverschillen tussen de boezem en de polders steeds groter werden. Om het water te keren werden stevige en hoge winterkaden aangelegd, waarbij veelal kleigrond van achter de kade werd gebruikt. Plaatselijk zijn hierbij lager gelegen afgegraven stukken, de zogenaamde uitstekken, ontstaan. In deze lagere, nattere delen trad bodemdaling niet of nauwelijks op, in tegenstelling tot in het omringende veengraslandgebied. Het oorspronkelijke hoogteverschil tussen uitstekken en omliggende graslanden is dan ook niet meer aanwezig. Veelal is er nauwelijks nog een hoogteverschil zichtbaar. Soms liggen de uitstekken zelfs enkele centimeters hoger dan de omringende veengraslandpercelen.

Polder Langenbroek ligt ongeveer twee dm hoger dan polder Kortenbroek. De zuidwestelijk gelegen blauwgraslandpercelen bij de Zijdebrug liggen, net als de agrarische polder aan de zuidzijde van Donkse Laagten, enkele decimeters lager dan de rest van het gebied. Dit is te zien in Figuur 3.3.

Figuur 3.3. Maaiveldhoogte Donkse Laagten en omgeving.

3.2.3

Grondwatersysteem en verzuring

Het boezemwater van de Groote- of Achterwaterschap is calcium- en bicarbonaatrijk. Het waterpeil in de boezem is aanmerkelijk hoger dan het peil in de omgeving. Om deze reden kan boezemgrondwater het omringende gebied voeden. Hierdoor zijn in het algemeen hogere grondwaterstanden aanwezig in de smalle zone die binnendijs langs de boezem ligt. Hoewel Van den Broek et al. (2005) aangeven dat boezemgrondwater in een zone langs de boezemkade en -sloot opkwelt (ordegrootte 50 cm) is het de vraag of deze boezemkwel de wortelzone kan bereiken. De boezemsloot vangt waarschijnlijk een groot deel van het boezemgrondwater af. Ook de lagere peilen in de omgeving hebben een negatieve invloed op de grondwaterstroom richting het reservaatgebied (Schrijvers & De Bruin, 2010). Het lijkt erop dat in de huidige situatie het boezemgrondwater weinig directe invloed heeft op de wortelzone in Donkse Laagten. Ook in de lager gelegen uitstekken bij de Zijdebrug is er waarschijnlijk geen sprake meer van boezemgrondwater dat de wortelzone bereikt. Ook hier wordt boezemgrondwater vanuit de Groote- of Achterwaterschap grotendeels afgevangen door (soms vrij diepe) sloten buitendijs langs de boezemkade. Mogelijk staan de perceelssloten lokaal nog onder invloed van boezemgrondwater (Schrijvers & De Bruin, 2010). Vanwege de aard van de bodem (veen) is de zijdelingse indringing van water vanuit deze perceelssloten echter zeer beperkt. In de zomerperiode dalen de grondwaterstanden in de percelen door verdamping. Hierbij kan boezemgrondwater dat is aangerijkt met basen door kalkrijke kleilaagjes in de bodem worden aangetrokken uit de diepere veenlaag (Van den Broek et al., 2005). Fluctuaties in grondwaterstanden zijn het laagst nabij de sloten en nemen toe naar het midden van de (holle) percelen. In het midden van de percelen zijn de peilfluctuaties het grootst, omdat neerslag en verdamping daar de grootste invloed op het

grondwaterniveau hebben (Schrijvers & De Bruin, 2010). In het gehele gebied is op de percelen sprake van een netto infiltratiesituatie (Schrijvers & De Bruin, 2010).

De invloed van regionale kwel vanuit de Lek is tegenwoordig zeer gering. De toestroming van deze kwel treedt alleen nog bij hoge waterstanden van deze rivier op. Deze regionale kwel wordt echter door de diverse watergangen in het gebied afgevangen en bereikt het maaiveld niet of nauwelijks meer (Bilius, 2005; Schrijvers & De Bruin, 2010; Van den Broek et al., 2005).

Op verschillende locaties in Donkse Laagten is oppervlakkige verzuring van het grondwater vastgesteld, onder andere in de uitstekken bij de Zijdebrug. Verder van de boezem vandaan is het risico op verzuring groter dan in de percelen nabij de boezem. Dit heeft te maken met de verminderde dan wel afwezige invloed van het boezemwater op het grondwater waardoor verzurend regenwater een grotere invloed heeft en de aanvoer van basenrijk kwelwater uitblijft. Door de aanwezigheid van holle percelen in Donkse Laagten is de infiltratie van verzurend regenwater in het gebied versterkt omdat het neerslagwater hierdoor niet meer over het maaiveld kan afstromen. Vooral in het midden van de holle percelen vindt de sterkste verzuring van de toplaag van de bodem en het ondiepe grondwater plaats. Hier is de daling van de grondwaterstand ten opzichte van maaiveld in de zomer het grootst (Jongman, 1994; IWACO, 1997; Van den Broek et al., 2005).

Atmosferische stikstofdepositie draagt verder bij aan de verzuring van de bovenlaag in de blauwgraslandpercelen en de rest van Donkse Laagten. Verzuring van de toplaag van de bodem is ook buiten de schraalgraslandpercelen vastgesteld in het gebied. Belangrijke processen die bij verzuring van de bodem een rol spelen zijn afvoer van basen door wegzijging en verzuring als gevolg van verdroging en de daarmee gepaard gaande oxidatie van het veen waardoor stikstof vrij komt. Verdroging (een afname van zuurstofloze omstandigheden gekoppeld aan een afname van de basenaanvoer in de wortelzone) speelt derhalve een sleutelrol bij het proces van verzuring in Donkse Laagten.

3.2.4 *Oppervlaktewatersysteem en peilbeheer*

Het Natura 2000-gebied Donkse Laagten bestaat uit meerdere polders met een eigen peilregime. Er zijn drie plas-dras plekken aanwezig in Donkse Laagten. Dit zijn zeer ondiepe plassen (ca. 0 tot 30 cm diep) die deels uit mogen drogen (voor locatie zie Figuur 3.1).

Dwars door het gebied loopt de Groot- of Achterwaterschap. Dit boezemwater is in 1336 aangelegd in de oude loop van een veenriviertje en mondt ter hoogte van het Natura 2000-gebied Boezems Kinderdijk uit in de rivier de Lek. De Lek loopt parallel aan de hoofdrichting van het gebied en bevindt zich noordelijk van Donkse Laagten, op ongeveer anderhalve km afstand.

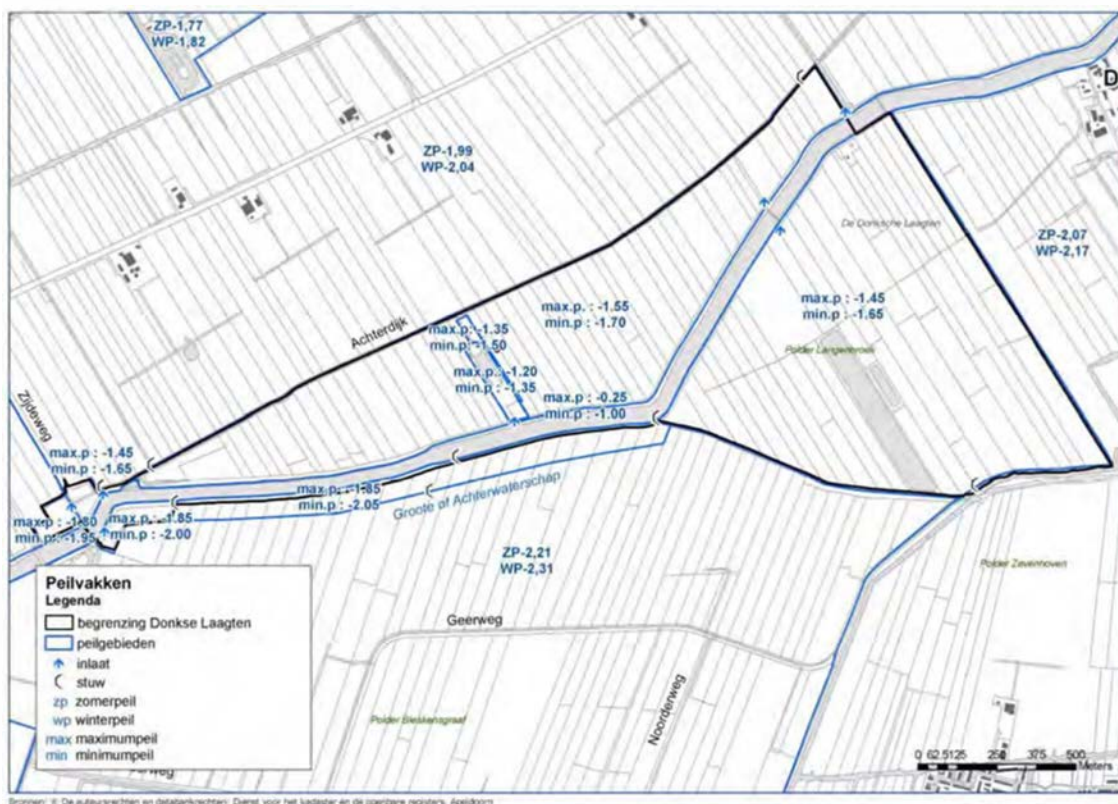
Donkse Laagten is in 1983 in beheer gekomen bij Staatsbosbeheer. Ten behoeve van het weidevogelbeheer van Staatsbosbeheer heeft het gebied in 1984 een eigen waterhuishouding gekregen. Het waterpeil is daarbij 15 tot 20 cm verhoogd waardoor het natuurgebied een afwijkend (hoger) waterpeil heeft gekregen ten opzichte van de omringende agrarische polders (Zwart et al., 2005). In 2006 heeft een beperkte peilverlaging plaatsgevonden, omdat de polders Kortenbroek en Langenbroek iets te nat waren. De peilgebieden in het natuurgebied kennen geen zomer- en winterpeil, maar een maximum en minimum peil. Het peil mag binnen een marge van 15 cm (polder Kortenbroek en de westelijke en zuidelijke uitstekken bij de Zijdebrug) en 20 cm (polder Langenbroek en de oostelijke uitstek bij de

Zijdebrug, noordelijk van de boezem) variëren. Er is dus sprake van een flexibel peilbeheer (Brouwer et al., 2009). Om het hogere peil in het reservaatgebied te realiseren kan vanuit de Grootte- of Achterwaterschap water worden ingelaten. Bij voorkeur vindt peilopzet enkel plaats middels het vasthouden van neerslagwater in combinatie met kwelwater. In droge zomers wordt bij overschrijding van het minimumpeil wel water ingelaten. In dat geval wordt tot aan het minimumpeil boezemwater ingelaten. Ook in de uitsteken bij de Zijdebrug wordt dan water ingelaten. In de praktijk vindt dit vrijwel jaarlijks plaats (mondelinge mededeling dhr. De Bruin, Staatsbosbeheer).

De waterhuishouding van de particuliere eendekooi is afgekoppeld van het reservaatgebied van Staatsbosbeheer. De waterhuishouding van de eendekooi is onafhankelijk te regelen en heeft twee verschillende eigen peilen.

Het boezemwater heeft een eigen peil (-0,75 m+NAP). Het kan voorkomen dat het peil lager is bij het voormalen bij te verwachten neerslag (tot -1,00 m +NAP). Na extreme neerslag kan het peil stijgen tot maximaal -0,25 m +NAP. Er is geen sprake van wegzakken van het peil in de nazomer (Brouwer et al., 2009; Otte, 2010). Het boezempeil is hiermee hoger dan de maaiveldhoogte in Donkse Laagten (afgezien van de boezemkade). In zijn de huidige waterpeilen in en om Donkse Laagten weergegeven.

De waterhuishouding in het gebied wordt voornamelijk beïnvloed door regen- en oppervlaktewater. Door het hogere peil in het gebied ten opzichte van de omgeving zijn de polders van Donkse Laagten nu hoofdzakelijk inzigtgebied geworden met een geringe infiltratiecapaciteit. In de omliggende polders daalt het maaiveld sterker dan in Donkse Laagten omdat de drooglegging in de omliggende polders groter is. De omgeving komt dus steeds lager te liggen dan het natuurgebied. Dit resulteert in een toename van de wegzijging vanuit het natuurgebied en de boezem naar de omringende landbouwpolders en een (nog) lagere boezemkweldruk binnen Donkse Laagten in de zone langs de Grootte- of Achterwaterschap.

Figuur 3.4. Peilvakken in Donkse Laagten en omgeving.

3.2.5 Relatie abiotiek – biotiek

Voor een Vogelrichtlijngebied als Donkse Laagten zijn een aantal schakels tussen abiotiek (bodem) en biotiek (vegetatie) van groot belang. Belangrijke factoren t.a.v. de bodem zijn de voedselrijkdom en zuurgraad. Sterke verschraving van de graslanden leidt tot verminderde biomassa-productie en voedingswaarde van de graslanden. De graslanden worden hierdoor minder aantrekkelijk voor foeragerende vogels, zoals de kolgans (zie §3.3.3). Om de voedselrijkdom op peil te houden, wordt daarom door Staatsbosbeheer op hooilandpercelen en percelen waar nabeweidings plaatsvindt iedere twee of drie jaar bemest met ruige mest. Ook de zuurgraad van de bodem is in een veenweidegebied zoals Donkse Laagten een belangrijke factor voor hoe de vegetatieontwikkeling plaats vindt. Daarnaast is de zuurgraad bepalend voor de soorten die er voorkomen en voor de hoeveelheid aanwezige bodemorganismen. In het algemeen wordt als ondergrens voor een goed weidevogelbeheer een pH-KCl waarde van 4,5 gehanteerd. Bij deze ondergrens floreert het bodemleven zodanig dat de bodemstructuur en vegetatiegroei optimaal zijn voor het voorkomen van de wintergasten en tevens voor weidevogels. Om de pH-waarden op peil te houden, wordt het gebied daarom periodiek bekalkt. De gemiddelde bodem-pH in 2011 in Donkse Laagten (gehele gebied) bedroeg 4,9 (Staatsbosbeheer, 2011).

Andere belangrijke factoren voor de kwalificerende vogelsoorten kleine zwaan, kolgans en brandgans zijn de structuur en hoogte van de vegetatie. Deze worden naast bovengenoemde voedselrijkdom en pH van de bodem ook beïnvloed door het gevoerde beheer. Staatsbosbeheer voert in Donkse Laagten een beheer (zie §4.1.1) waarbij zowel hooibeheer als extensief begrazingsbeheer plaatsvindt. Hierdoor blijft het landschap voldoende open en wordt (hoog)opgaande begroeiing vermeden.

3.3 Natura 2000-doelen

In deze paragraaf wordt het voorkomen van de kwalificerende vogelsoorten kleine zwaan, kolgans en brandgans in Donkse Laagten nader toegelicht. Hierbij wordt per vogelsoort ingegaan op de toestand, trend en het toekomstperspectief.

3.3.1 *Algemeen*

Uit tellingen uit de jaren '70 blijkt dat de Alblasserwaard, waar Donkse Laagten in ligt, in het verleden nauwelijks door ganzen werd bezocht (De Gelder, 1986). De kentering is gekomen na de watersnoodramp in 1953. Toen werd in Zeeland veel grasland in akkerbouwland omgezet en gingen in het noordwesten van Brabant veel graslanden door toenemende industrialisatie verloren voor ganzen (De Groot, 2005). De eerste concentraties ganzen werden in de Alblasserwaard waargenomen vanaf het begin van de jaren '60. Tot aan het begin van de jaren '80 van de vorige eeuw verbleven er maar betrekkelijk weinig wintervogels in Donkse Laagten. Ganzen waren in de winter niet of slechts in lage dichtheden aanwezig. Pas in de loop van de jaren '80 werden de dichtheden aan overwinterende ganzen hoger. Met name kolgans ging in steeds grotere aantallen overnachten in het gebied.

Vogeltellingen

De eerste telling van het aantal overwinterende kolgansen dateert uit 1984. Pas vanaf 1993 is meer frequent naar de aantallen kolgansen gekeken. Ook de aantallen brandganzen zijn vanaf dat jaar regelmatig geteld (o.a. Mayenburg, 2001). De wintervogeltellingen vinden alleen overdag plaats en worden in de periode oktober t/m maart éénmaal per maand en op een vooraf vastgestelde datum uitgevoerd. Een gevolg van deze methode is dat de aantallen getelde vogels sterk afhankelijk zijn van de situatie op de teldag en fluctuaties in aantallen tussen opeenvolgende teldagen vrij groot zijn. Deze getallen geven dus slechts een indicatie van de draagkracht van het gebied. Bovendien zijn bij Staatsbosbeheer enkel telgegevens van de kolgans van de maanden oktober tot en met maart beschikbaar, waardoor er geen seizoensgemiddelde kan worden berekend conform de procedure van SOVON waarop het instandhoudingsdoel is gebaseerd (zie Tabel 3.1 en §3.3.3). Daarom worden om uitspraken over de trend in aantal foeragerende kolgansen ook telgegevens van de Alblasserwaard als geheel gebruikt.

Een ander probleem is dat tot op heden slaappleatsen van kleine zwaan, kolgansen en brandganzen niet gericht gemonitord worden. Om deze reden is er over de functie van Donkse Laagten als slaappleats voor deze soorten nog weinig bekend (zie ook Tabel 3.1). Om toch enigszins een beeld te krijgen van het belang van de Donkse Laagten als slaappleats voor deze vogelsoorten, worden gegevens van de Alblasserwaard als geheel gebruikt. Om in de toekomst meer informatie te verkrijgen over het de functie van Donkse Laagten als slaappleats, worden slaappleatsstellingen voorgesteld (zie hoofdstuk 7).

Tabel 3.1. Telgegevens van de brandgans, kleine zwaan en kolgans in Donkse Laagte in de periode 2005-2010.

Soort	F	Aantal	2005/2006	2006/2007	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	Start trend	Trend sinds start	Trend sinds 02/03
Brandgans	s	seiz. max.	6000	-	-	-	-	1500	11000			
Kleine Zwaan	s	seiz. max.	-	-	-	-	-	-	290	2004	++	
Kolgans	f	seiz. gem.	60	863	369	243	60	428	410	1986	?	?
Kolgans	s	seiz. max.	-	-	-	-	-	-	5453			

De informatie in de tabel betreft het gemiddelde aantal over alle maanden van het seizoen, van juli tot en met juni (seiz. gem. = seizoensgemiddelde) of het maximale aantal over alle maanden van het seizoen (seiz. max. = seizoenmaximum). F=Functie: b broeden, f foerageren, s slapen (slaapplaats). Bron: Netwerk Ecologische Monitoring (SOVON, RWS, CBS) en www.sovon.nl.

3.3.2

Kleine zwaan (A037)

Voorkomen en verspreiding

In Nederland is kleine zwaan alleen in de winter aanwezig. De soort arriveert in Nederland meestal in oktober vanuit arctisch Rusland, nadat tussenstops in onder andere Estland zijn aangedaan. Daarna trekt kleine zwaan afhankelijk van de weersomstandigheden, waarbij vooral strenge winters een bepalende factor zijn, deels door naar Engeland. In Nederland worden de hoogste aantallen in november tot en met januari aangetroffen. De kleine zwanen trekken in februari en maart weer naar het noorden weg.

Donkse Laagten heeft voor de kleine zwaan met name een functie als slaapplaats (Ministerie van LNV, 2009a). Hierbij zijn vooral de open wateren, de plassen in polder Langenbroek, van belang (zie Figuur 3.5). De kleine zwanen foerageren in de uitgestrekte open polders met voedselrijke cultuurgraslanden rondom de Donkse Laagten. Het relatieve belang van Donkse Laagten als slaapplek is beperkt omdat het leefgebied van de kleine zwaan en de ganzen veel groter is dan de Donkse Laagten alleen. Veel kleine zwanen pendelen dagelijks tussen het foerageergebied in de Alblasserwaard en de slaapplaats in de Biesbosch heen en weer (mondelijke mededeling dhr. K. Mostert, provincie Zuid-Holland).

Toestand en trend

De frequentie van de wintertellingen van kleine zwaan door Staatsbosbeheer en SOVON (Tabel 3.1) zijn onvoldoende om een trendanalyse op te baseren. Uit de gegevens die beschikbaar zijn, blijkt dat kleine zwaan onregelmatig en in wisselende aantallen in Donkse Laagten aanwezig is. Bij tellingen in februari 1984 zijn 150 individuen waargenomen en 10 jaar later, in december 1994 42 individuen. Uit telgegevens van de provincie Zuid-Holland blijkt dat in januari 2005 32 individuen zijn waargenomen in polder Langenbroek (Van Heerden, 2010). De waterplas die in 2003 in polder Langenbroek is aangelegd, lijkt recent tot een toename van het aantal kleine zwanen te hebben geleid. Zo zijn incidenteel in 2009, 2010 en 2012 respectievelijk 14, 65, en 290 individuen slapend in het plas-dras gedeelte

aangetroffen. Donkse Laagten wordt overdag nauwelijks gebruikt als foerageergebied. De dieren, die 's nachts af en toe in het gebied aanwezig zijn, foerageren overdag buiten het gebied.

In andere delen van de Alblasserwaard komt de kleine zwaan frequenter en in grotere aantallen voor. Op 31 januari 2004 werden er door de Vogelwerkgroep van de Natuur- en Vogelwacht 'De Alblasserwaard' in de gehele Alblasserwaard overdag 743 individuen van kleine zwaan geteld. Bij tellingen in andere jaren zijn er meestal rond de 500 dieren maximaal aanwezig in de Alblasserwaard. De dieren hebben een duidelijke voorkeur voor polder Wijngaarden, Langerak en Brandwijk (bron: www.nvwa.eu).

Op nationaal niveau is de trend positief voor het aantal foeragerende kleine zwanen in de periode van de winter 1980-1981 (startjaar metingen) tot en met de winter 1994-1995. De trend over de periode van winter 1994-1995 tot winter 2003-2004 is echter negatief (SOVON & CBS, 2005). Als gevolg van dit verloop is de trend over de gehele periode neutraal, maar over de laatste tien jaar negatief. De afname gedurende de laatste tien jaar hing samen met een laag broedsucces in Rusland. Het jongenpercentage lag in Rusland van 1991 tot en met 1999 onder de 10% en was daarmee waarschijnlijk te laag om de sterfte te compenseren.

Ecologische vereisten

Slaapplaats

Het voorkomen van kleine zwaan is gebonden aan de aanwezigheid van open water. Dit geldt zowel voor de slaapplaats als het foerageergebied van kleine zwaan. De slaapplaatsen van kleine zwaan bestaan uit zoete of zoute wateren, ondergelopen boezemlanden en zomerpolders en uit zand- en modderbanken. De plaatsen moeten vrij zijn van verstoring en mogen niet toegankelijk zijn voor roofdieren zoals vossen. De slaapplaatsen kunnen tot op enkele tientallen kilometers van de foerageergebieden liggen (Ministerie van LNV, 2008).

Verstoring

Kleine zwaan is onder andere gevoelig voor verstoring door landbouw-werkzaamheden, laagvliegende vliegtuigen en helikopters, motorboten, jacht en recreatie (Krijgsveld et al., 2008; Ministerie van LNV, 2008; Van Eerden & Smit, 1979 in Van der Heijden & Miedema, 2008). Indien de verstoringbron zich op land of in het water bevindt, bedraagt de gemiddelde verstoringafstand van zwanen 175 m (opvliegafstand) c.q. 400 m (alertafstand). In de lucht is dit 1.375 m (opvliegafstand) c.q. 3.125 m (alertafstand) (Krijgsveld et al., 2008). Verlies van de onderlinge samenhang ('connectiviteit') van slaapplaatsen en voedselterreinen vormt een bedreiging voor kleine zwaan bij ingrepen in het landschap. Windmolenparken en hoogspanningsleidingen werken bij deze soort als barrière. Zie bijlage 2 voor meer (informatie over) verstoringafstanden.

Perspectief onder huidige omstandigheden

In de huidige omstandigheden vormt Donkse Laagten geen ideaal rustgebied voor de kleine zwaan. Er is slechts één waterplas aanwezig (zie Figuur 3.5) die als slaapplaats aantrekkelijk is voor kleine zwaan. De soort wordt dan ook weinig tot vrijwel niet waargenomen in het gebied. Er vinden echter geen ingrijpende veranderingen in het gebied plaats die de slaapfunctie verder zouden kunnen aantasten. Ten gevolge van de dalende landelijke trend is ook het perspectief voor kleine zwaan in Donkse Laagten onder de huidige omstandigheden negatief. De afname van het aantal kleine zwanen doet zich in heel Nederland voor en heeft te maken met een verminderd broedsucces in de noordelijke streken (Kwak, 2009b).

Figuur 3.5. Voorkeurslocatie van voorkomen van kleine zwaan, kolgans en brandgans in Donkse Laagten overdag en 's nachts in het winterhalfjaar. Het roze gebied is de waterplas in polder Langenbroek die in 2003 is gegraven en die 's winters wordt gebruikt door kleine zwaan om te overnachten.

3.3.3 *Kolgans (A041)*

Voorkomen en verspreiding

De kolganzen komen vanuit het noorden van Europees Rusland en West-Siberië. Tegenwoordig arriveren ze vanaf oktober in Donkse Laagten. Dit is eerder dan vroeger het geval was toen ze in november of nog later aankwamen (De Groot, 2005). De hoogste aantallen worden in november tot en met februari aangetroffen. In maart trekken de kolganzen meestal weer weg (Ministerie van LNV, 2007c). Tegenwoordig zijn de kolganzen steeds later in het voorjaar nog in het gebied te vinden. Begin april zijn er vaak nog duizenden dieren aanwezig die het gebied gebruiken als slaappleats (mondelijke mededeling dhr. H. Blom, Staatsbosbeheer).

Donkse Laagten heeft voor de kolgans een functie als slaappleats maar foerageert ook in het gebied en in de omgeving (Ministerie van LNV, 2009a). Binnen de begrenzing van Donkse Laagten zijn met name de vochtige tot natte graslandpercelen met matig voedselrijke omstandigheden van belang, en daar kunnen jaarlijks vele duizenden kolganzen worden aangetroffen. De kolganzen overnachten op bijna alle graslanden, die verspreid door het gebied voorkomen. De meeste dieren lijken zich 's nachts in polder Langenbroek op te houden (zie Figuur 3.5). Het relatieve belang van Donkse Laagten t.o.v. andere locaties in de Alblasserwaard is vrij groot. Een groot deel van het aantal ganzen dat in de gehele Alblasserwaard geteld wordt (Tabel 3.2), bevindt zich in Donkse Laagten (Figuur 3.6).

Overdag kunnen kolganzen in alle delen van Donkse Laagten worden aangetroffen (zie Figuur 3.5). Net als 's nachts lijkt polder Langenbroek (met name rondom het plas-dras-perceel) ook overdag favoriet bij de kolganzen. Als gevolg van recreatieve druk wordt de boezemkade overdag meestal gemeden. Buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied zijn vooral de open agrarische hoogproductieve graslanden van groot belang als foerageergebied voor kolgans. Dit heeft te maken met het hier voor kolgans aanwezige voedselaanbod. Een groot deel van deze graslanden was tot 1 april 2014 aangewezen als ganzenfoerageergebied (zie §4.1.1.). Hoewel de graslanden van Donkse Laagten nog altijd van groot belang waren (en zijn) als foerageergebied voor kolgans, werden als gevolg van de beëindiging van de jacht in omliggende ganzenfoeragegebieden in afgelopen jaren (zie §3.4.1.1), relatief belangrijker (mondelinge mededeling dhr. De Bruin, Staatsbosbeheer). De belangrijkste polders in de Alblasserwaard voor kolgans zijn polder Bleskensgraaf, polder Noordzijde, polder Langenbroek, polder Gijbeland en polder Het Broek. Ook belangrijk maar van minder groot belang zijn polder Streefkerk, polder Nieuw Lekkerland, polder Molenaarsgraaf en Heipolder (= polder Noordzijde). Veel kolganzen die in de Alblasserwaard foerageren overnachten in de nabijgelegen Biesbosch (De Groot, 2005).

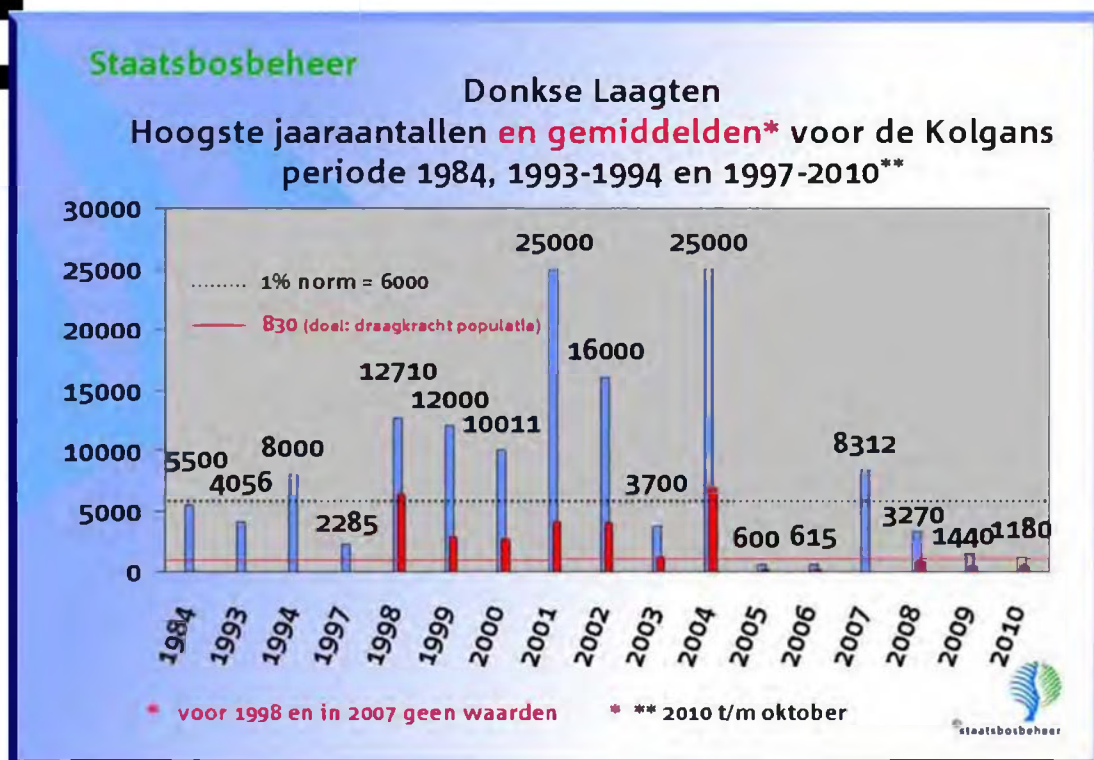
Toestand en trend

Foerageerfunctie

De maximale aantallen overwinterende kolganzen die door Staatsbosbeheer in Donkse Laagten geteld worden, vertonen van jaar tot jaar een vrij grote variatie (zie Figuur 3.6). De aantallen lopen uiteen van 600 in 2005 (laagste aantal) tot 25.000 in 2001 en 2004 (hoogste aantal). Er is geen duidelijke af- of toename waarneembaar in de aantallen overwinterende kolganzen in Donkse Laagten. De grote fluctuatie in aantallen waargenomen kolganzen heeft te maken met de lage frequentie van de tellingen en met het vaste tijdstip waarop geteld wordt. Hierdoor kan het voorkomen dat er op een teldag enkele honderden kolganzen worden geteld binnen de begrenzing van Donkse Laagten, terwijl er net over deze grens tienduizenden dieren foerageren. De dag erop kan de situatie omgekeerd zijn. Deze getallen geven dus slechts een indicatie van de draagkracht van het gebied en zijn daarom niet geschikt om als basis voor een trendanalyse te dienen.

Het instandhoudingsdoel voor kolgans in Donkse Laagten is behoud van de omvang en de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 830 vogels. Dit betreft een seizoensgemiddelde: het gemiddelde over twaalf opeenvolgende maanden van juli tot en met juni van het volgende jaar. Het aantal van 830 kolganzen is gebaseerd op het seizoensgemiddelde dat in de periode 1999-2004 in Donkse Laagten voorkwam (Tabel 3.1, SOVON & CBS, 2005).

Op basis van de telgegevens van Staatsbosbeheer, die enkel over de maanden oktober tot en met maart beschikbaar zijn, kunnen er geen seizoensgemiddelden worden berekend conform de wijze van SOVON. Wel kan een gemiddelde over het winterhalfjaar worden berekend door alle waarnemingen te sommeren en te delen door het aantal waarnemingen. Op basis van deze resultaten lijkt er recent een dalende trend te zijn. Een kanttekening bij deze figuur is dat de jaargemiddelden waarschijnlijk veel hoger zullen zijn. Na maart worden er namelijk nog vele duizenden dieren in het gebied aangetroffen. Deze dieren zijn niet in de gemiddelde waarden in Figuur 3.6 meegenomen.

Figuur 3.6. Hoogste jaaraantallen (aantal dieren op één telmoment; blauwe staven) en gemiddelden (rode staven) voor de kolgans in Donkse Laagten in het jaar 1984 en de perioden 1993-1994 en 1997-oktober 2010. Waarnemingen buiten de periode oktober-maart zijn niet meegenomen in bovenstaande aantallen. Er zijn geen data over jaaraantallen beschikbaar van de overige jaren. Er kan geen gemiddelde waarde berekend worden voor de jaren voor 1998 en voor het jaar 2007. De gemiddelde waarde betreft een gemiddelde voor het winterhalfjaar (oktober-maart).

Ook volgens gegevens van SOVON lijkt er de laatste jaren een daling in seizoensgemiddelde te zijn (Tabel 3.1). Het is mogelijk dat dit een effect is van de aanwijzing van ganzenfoerageergebieden in de omgeving van Donkse Laagten tot 1 april 2014 (zie §4.1.1.). Dit beeld wordt bevestigd door het feit dat in de gehele Alblasserwaard het aantal foeragerende kolgans in de periode oktober 1996 t/m maart 2008 vrij stabiel is (Tabel 3.2). De winterseizoenen 2003-2004 en 2004-2005 zijn daarin uitschieters waarbij er anderhalf tot tweemaal zoveel gansdagen als gemiddeld zijn berekend. Er lijkt in Tabel 3.2 een opgaande trend aanwezig in de aantallen gansdagen kolgans in de Alblasserwaard.

Op nationaal niveau is er een duidelijke toename in het aantal overwinterende kolgans. Data van SOVON laten zien dat er dat laatste tien seizoenen sprake is van een toename van <5% per jaar (www.sovon.nl).

Tabel 3.2. Kolganzen in de gehele Alblasserwaard (maximaal waargenomen aantal individuen en totaal aantal gansdagen). Het aantal gansdagen is een combinatie van het aantal ganzen en de gemiddelde verblijfsduur en wordt berekend door het aantal kolganzen dat iedere dag aanwezig is bij elkaar op te tellen. Het aantal gansdagen geeft meer informatie over aanwezigheid en verblijfsduur en geeft hierdoor een veel betere indicatie over het belang van een gebied voor kolgans. Tellingen verricht door de Natuur- en Vogelwacht (De Groot, 2005).

Winterseizoen	Maximum aantal kolganzen (x1000, afgerond op duizend)	Aantal gansdagen: kolgans (x1000, afgerond op duizend)
1996 - 1997	15	544
1997 - 1998	20	738
1998 - 1999	15	571
1999 - 2000	30	949
2000 - 2001	30	632
2001 - 2002	20	659
2002 - 2003	20	648
2003 - 2004	30	1355
2004 - 2005	15	1014
2005 - 2006	onbekend	onbekend
2006 - 2007	onbekend	onbekend
2007 - 2008	15	993

Slaapplaatsfunctie

De frequentie van de wintertellingen van kolgans door Staatsbosbeheer en SOVON (Tabel 3.1) zijn onvoldoende om een trendanalyse op te baseren. Bij recente slaapplaatstellingen in 2010 en 2012 werden respectievelijk maximaal 700 en 1950 individuen geteld.

Ecologische vereisten

Foerageergebied en slaapplaats

Kolganzen heeft een voorkeur voor rustige en roofdiervrije slaapplaatsen op grotere open wateren. Deze soort heeft het nodig dat er binnen een straal van maximaal 20 km (meestal minder dan 10 km) rond de slaapplaatsen terreinen met voldoende voedselaanbod aanwezig zijn. Kolganzen zijn overwegend te zien in open agrarisch gebied, waarbij de voorkeur uitgaat naar cultuurgrasland. Kolganzen concentreert zich hier in groepen. Na aankomst in het najaar verblijft de soort ook in akkers met oogstresten, voor zover deze niet zijn ondergeploegd. De soort gebruikt deels vaste 'traditionele' pleisterplaatsen en verplaatst zich gedurende de winter veelvuldig over deze verschillende pleisterplaatsen. Bij aanhoudende strenge vorst beperkt het verspreidingsgebied van kolganzen zich min of meer tot graslandgebieden die op korte afstand, doorgaans tot 5 km, van ijsvrij open water liggen. De vogels ondernemen dan frequente drink- en poetsvluchten en kunnen langdurig op specifieke percelen verblijven. Kolganzen is een planteneter die foerageert op een verscheidenheid aan planten, zaden, wortels en oogstresten zoals van suikerbiet. In de overwinteringsgebieden eet kolganzen veel grassen. Incidenteel, meestal tijdens vorst, eet kolganzen ook ingezaaid wintergraan. In ondergelopen uiterwaarden of grasland foerageert de soort op worteldelen. Vanwege de hogere biomassa-productie zoekt kolganzen zijn voedsel vooral in cultuurgrasland en in mindere mate in extensief beheerde graslandreservaten.

Verstoring

Kolgans heeft een voorkeur voor een overwegend open landschap. Om deze reden is kolgans gevoelig voor verdichting van het landschap door wegen, bebouwing en beplanting. De precieze afstand hangt af van de omstandigheden ter plaatse. De soort is ook gevoelig voor verstoring door landbouwwerkzaamheden, laag vliegende vliegtuigen en helikopters, jacht en recreatie. Met name 's ochtends vroeg zijn kolganzen (net als brandganzen) erg gevoelig voor verstoring van slaapplekken. Indien de verstoringbron zich op land of in het water bevindt, bedraagt de gemiddelde verstoringafstand van ganzen 566 m (opvliegafstand) c.q. 1.325 m (alertafstand) In de lucht is dit 2.175 (opvliegafstand) c.q. 4.975 m (alertafstand). Bij pendelbewegingen tussen voedselterrein en slaapplek zijn kolganzen gevoelig voor barrières zoals windmolenparken en hoogspanningsleidingen (Ministerie van LNV, 2008; Krijgsveld et al., 2008; Winkelman et al., 2009). Zie bijlage 2 voor meer (informatie over) verstoringafstanden.

Perspectief onder huidige omstandigheden

De trend over de periode van winter 1994-1995 tot winter 2003-2004 is op nationaal niveau positief. Voor Donkse Laagten lijkt het erop dat het aantal dieren dat jaarlijks wordt geteld door Staatsbosbeheer in Donkse Laagten aan het begin van de 21e eeuw een hoogtepunt kende en afneemt in de jaren daarna. Of hier sprake is van een tijdelijke dip of een trend kan op basis van de monitorings-systematiek van Staatsbosbeheer niet worden geconcludeerd. Het perspectief voor kolgans in Donkse Laagten onder de huidige omstandigheden is om deze reden niet bekend. In hoofdstuk 7 worden aanbevelingen gedaan voor monitoring om beter zicht te krijgen op het gebruik van Donkse Laagten door kolgans.

De kwaliteit van het leefgebied van kolgans blijft binnen Donkse Laagten evenwel gelijk. Op hooilandpercelen en percelen waar nabeweidings plaatsvindt wordt iedere twee of drie jaar bemest met ruige mest, waardoor de voedselrijkdom van de graslanden op peil blijft voor weidevogels en wintergasten zoals kolgans (Staatsbosbeheer, 2007). Het perspectief voor wat betreft het leefgebied voor kolgans in Donkse Laagten is onder de huidige omstandigheden dan ook gunstig.

Het lijkt erop dat er een negatieve trend is ingezet in het aantal foeragerende kolganzen binnen de Donkse Laagten. Een duidelijke uitspraak kan hier echter op dit moment niet over worden gedaan. In de gehele Alblasserwaard lijkt er van een afname geen sprake (zie Tabel 3.2). De reden is waarschijnlijk dat door een verandering in jachtbeleid in het verleden de graslanden buiten de Natura 2000-begrenzing, tot 1 april 2014 grotendeels begrensd als ganzen-foerageergebied (zie §4.1.1), relatief belangrijker geworden zijn dan de binnen de begrenzing gelegen graslanden.

3.3.4 *Brandgans (A045)*

Voorkomen en verspreiding

Vanaf oktober arriveert een zeer groot deel van de Russische en Baltische broedvogels in Nederland. De brandganzen overwinteren relatief lang in Nederland en vertrekken pas in april en mei weer naar de broedgebieden. In het algemeen zijn in januari de maximale aantallen aanwezig (Ministerie van LNV, 2007c). Ook in Donkse Laagten is de brandgans nog in het voorjaar te vinden. Begin april zijn er vaak nog duizenden dieren aanwezig die het gebied gebruiken als slaapplek. Ook in de tweede helft van april zijn er nog enkele honderden dieren aanwezig (mondellinge mededeling dhr. H. Blom, Staatsbosbeheer). Zo werden op 6 april 2010 ongeveer 2.500 brandganzen in het gebied waargenomen, terwijl er op de teldagen

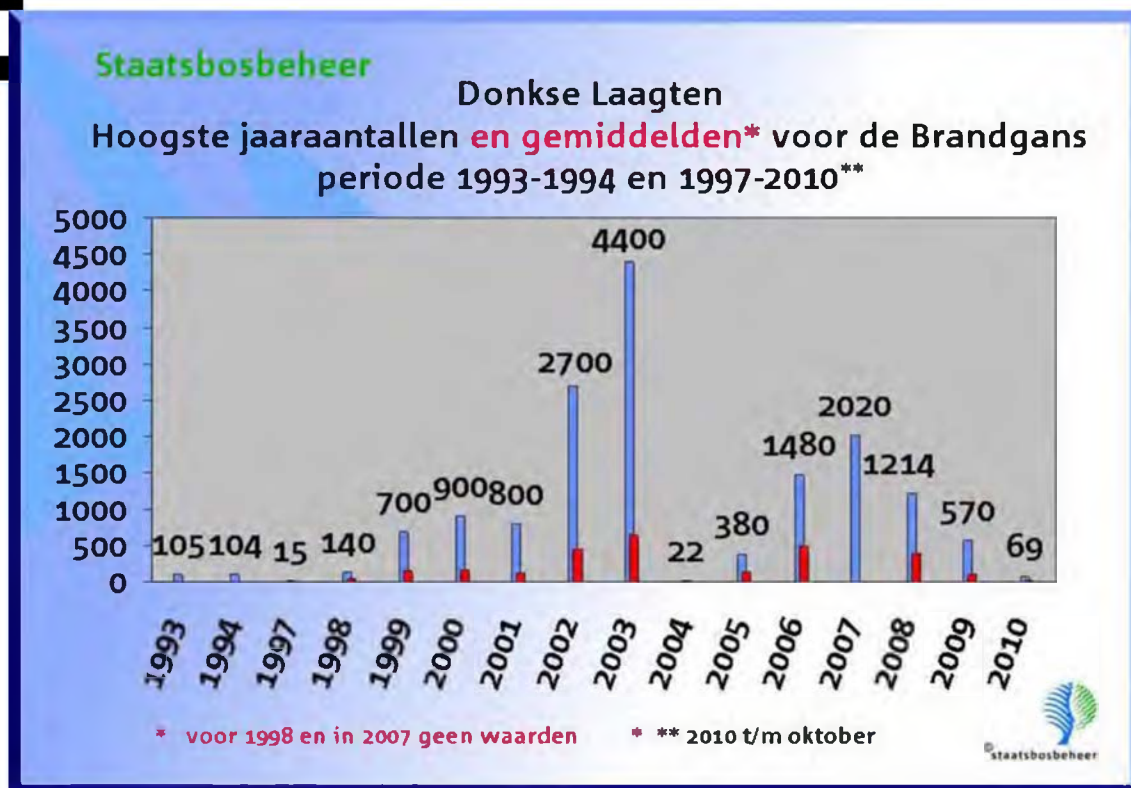
in de periode oktober t/m maart slechts maximaal 69 dieren op één dag werden waargenomen (Figuur 3.7).

Donkse Laagten heeft voor de brandgans met name een functie als slaapplek (Ministerie van LNV, 2009a). Op de open graslanden binnen de begrenzing van Donkse Laagten kunnen jaarlijks vele honderden tot enkele duizenden brandganzen worden aangetroffen. In Donkse Laagten zijn de hier gelegen nattere en minder voedselrijke open graslanden van belang voor brandganzen, die deze graslanden met name als slaapplek in gebruik heeft. Buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied zijn vooral de open agrarische hoogproductieve en begraaide graslanden van groot belang. De brandganzen hebben deze graslanden in gebruik als foerageergebied vanwege het hier aanwezige voedselaanbod. De brandganzen overnachten op alle graslanden, die verspreid door het Natura 2000-gebied voorkomen. Net als voor kolgans geldt dat brandganzen zich 's nachts bij voorkeur in polder Langenbroek ophoudt (zie Figuur 3.5). Zij houden zich hier vooral op rondom het plas-dras-perceel. Wanneer de maximale aantallen brandganzen in Donkse Laagten (zie Figuur 3.7) worden vergeleken met die in de gehele Alblasserwaard (Tabel 3.3), valt af te leiden dat het relatieve belang van Donkse Laagten als slaapplek t.o.v. de Alblasserwaard matig tot groot te noemen is.

Als foerageergebied is Donkse Laagten voor de brandgans in mindere mate van belang, al grazen de ganzen er wel (overigens is het gebied voor de brandgans niet voor deze functie aangewezen). Net als voor de kolganzen geldt dat een toenemend aantal brandganzen in de voedselrijkere graslanden buiten de begrenzing van Donkse Laagten foerageert. Dit houdt vermoedelijk verband met het beleid rond de ganzenfoeragegebieden, zoals dit gold tot 1 april 2014.

Toestand en trend

De jaren 2002, 2003 en 2004 waren uitschieters zowel naar boven als naar beneden met respectievelijk 2.700, 4.400 en 22 getelde individuen (zie Figuur 3.7). De grote fluctuatie in aantallen brandganzen die wordt waargenomen heeft te maken met de lage telfrequentie en met de vaste teldag. Hierdoor kan het voorkomen dat er slechts enkele tientallen tot honderden brandganzen worden geteld binnen de grenzen van Donkse Laagten, terwijl er net over deze grens duizenden dieren foerageren. De dag erop kan de situatie omgekeerd zijn. Om een goed beeld van het aantal vogels te krijgen wordt landelijk synchroon geteld, met vaste teldagen. Deze getallen geven daarom slechts een indicatie van de draagkracht van het gebied en zijn derhalve niet geschikt om als basis voor een trendanalyse te dienen. Op basis van de beschikbare monitoringsgegevens lijkt het erop dat er een positieve ontwikkeling in aantallen overwinterende brandganzen heeft plaatsgevonden vanaf het begin van de jaren negentig tot rond de eeuwwisseling (Figuur 3.7). Daarna fluctueren de aantallen sterk. Over het algemeen lijken de aantallen na de eeuwwisseling op een hoger niveau te liggen dan begin jaren negentig. De laatste jaren leken de aantallen brandganzen die jaarlijks door Staatsbosbeheer worden geteld, net zoals bij kolgans het geval is, af te nemen, maar in 2010 en 2012 werden respectievelijk 10.000 en 7.200 individuen geteld. Zoals eerder vermeld kunnen op basis van de monitorings-systematiek van Staatsbosbeheer geen trendanalyses worden verricht. In hoofdstuk 7 worden aanbevelingen gedaan voor monitoring om meer inzicht te krijgen in het gebruik van Donkse Laagten door brandganzen.

Figuur 3.7. Hoogste jaaraantallen (aantal dieren op één telmoment, blauwe staven) en gemiddelden (rode staven) voor de brandgans in Donkse Laagten in de perioden 1993-1994 en 1997-oktober 2010. Waarnemingen buiten de periode oktober-maart zijn niet meegenomen in bovenstaande aantallen. Er zijn geen data over jaaraantallen beschikbaar van de overige jaren. Er kan geen gemiddelde waarde berekend worden voor de jaren voor 1998 en voor het jaar 2007. De gemiddelde waarde betreft een gemiddelde voor het winterhalfjaar (oktober – maart).

Ook in de gehele Alblasserwaard fluctueert het aantal foeragerende brandgans sterk (Tabel 3.3). De laatste jaren zijn er jaarlijks meer brandgans aanwezig dan aan het eind van de vorige eeuw en rond de millenniumwisseling. Er lijkt derhalve in Tabel 3.3 een opgaande trend aanwezig in de aantallen gansdagen voor de brandgans in de Alblasserwaard.

In heel Nederland schommelt het maximaal aantal brandgans in de periode 2005-2010 tussen ca. 400.000 en 650.000 (Hornman *et al.*, 2012). Het seizoensgemiddelde nam sinds 1980 tot 2000 jaarlijks met ca 9% toe. Na 2000 daalde dit gemiddelde in Noord-Nederland naar 5%, maar nam juist verder toe in het oosten en westen van Nederland (Hornman *et al.*, 2012).

Tabel 3.3. Brandganzen in de gehele Alblasserwaard. Maximaal waargenomen aantal individuen en totaal aantal gansdagen (zie tabel 3.2 voor een toelichting op begrip 'gansdag'). Tellingen verricht door de Natuur- en Vogelwacht (De Groot, 2005).

Winterseizoen	Maximum aantal brandganzen (x1000, afgerond op honderd)	Aantal gansdagen: brandgans (x1000, afgerond op duizend)
1996 - 1997	2,5	58
1997 - 1998	0,3	6
1998 - 1999	2,0	59
1999 - 2000	4,0	48
2000 - 2001	2,0	33
2001 - 2002	1,5	42
2002 - 2003	6,0	94
2003 - 2004	6,0	319
2004 - 2005	9,0	228
2005 - 2006	onbekend	onbekend
2006 - 2007	onbekend	onbekend
2007 - 2008	6,0	243

Ecologische vereisten

Slaapplaats

Brandgans komt vanouds vooral voor op kwelders (ook wel schorren genoemd) in wadgebieden en estuaria (Waddenzee, Deltagebied). Tegenwoordig komt brandgans in veel grotere aantallen voor waarbij deze soort een aangepaste winterstrategie heeft ontwikkeld. Hierdoor verblijft brandgans inmiddels ook in grote aantallen in open agrarisch gebied waarbij de voorkeur uitgaat naar cultuurgrasland. De soort heeft een sterke neiging tot het vormen van grote concentraties. Ze heeft een voorkeur voor voedselgebieden die minder dan 10 km verwijderd zijn van grote open wateren. Die kunnen variëren van intergetijdengebieden, estuaria, grote meren tot grote rivieren. De soort is tamelijk honkvast (traditioneel) in het gebruik van slaapplaats en voedselterrein. Hierdoor kent brandgans minder uitwisseling tussen gebieden in de loop van het winterhalfjaar dan de kolgans. Het specifieke gebruik van voedselgebieden en slaapplaatsen door het jaar heen hangt af van de draagkracht van de voedselterreinen. Na aankomst in het najaar verblijft brandgans vooral op kwelders. Dit zijn de voedselgebieden zijn die ze oorspronkelijk gebruikten. Vanaf oktober en november komen ze in toenemende mate in agrarisch gebied voor. Vanaf maart verblijven ze vooral weer op kwelders waarna ze vanaf april vrijwel uitsluitend in buitendijkse terreinen verblijven. Brandganzen maken dan nog incidenteel korte foerageervluchten naar agrarisch gebied binnendijks (Ministerie van LNV, 2008). In Donkse Laagten blijkt dat brandgans steeds later in het voorjaar nog in het gebied te vinden is. Zo zijn er begin april vaak nog duizenden dieren aanwezig die het gebied gebruiken als slaapplaats terwijl het in de tweede helft van april om enkele honderden dieren gaat (mondelijke mededeling dhr. H. Blom, Staatsbosbeheer).

Verstoring

Brandganzen vormen grote groepen en zijn daarom erg gevoelig voor verstoring. De belangrijkste verstoringbronnen zijn landbouwwerkzaamheden, jacht, recreatie en laag vliegende vliegtuigen en helikopters. Met name 's ochtends vroeg zijn brandganzen (net als kolganzen) erg gevoelig voor verstoring van slaapplaatsen. In vergelijking met veel andere ganzensoorten (geldt echter niet voor kolgans) houdt de soort gemiddeld grotere afstanden aan tot windmolens, wegen en gebouwen. De

exacte afstand hangt af van de omstandigheden ter plaatse. Brandgans wordt snel opgeschrikt door roofvogels, reigers en hazen. Indien de verstoringsbron zich op land of in het water bevindt, bedraagt de gemiddelde verstoringsafstand 566 m (opvliegafstand) c.q. 1.325 m (alertafstand). In de lucht is dit 2.175 (opvliegafstand) c.q. 4.975 m (alertafstand). Bij pendelbewegingen tussen voedselterrein en slaapplaats is deze soort, net zoals kolgans, gevoelig voor barrières zoals windmolenparken en hoogspanningsleidingen (Ministerie van LNV, 2008; Krijgsveld et al., 2008; Winkelman et al., 2009). Zie bijlage 2 voor meer (informatie over) verstoringsafstanden.

Perspectief onder huidige omstandigheden

De landelijke trend is in de periode winter 1980-1981 tot en met winter 2003-2004 zeer positief. De trend in Donkse Laagten kan op basis van de beschikbare monitoringgegevens niet eenduidig worden vastgesteld. Het perspectief voor brandgans in Donkse Laagten onder de huidige omstandigheden is om deze reden niet bekend.

De kwaliteit van het leefgebied van brandgans binnen Donkse Laagten is evenwel vrijwel gelijk gebleven. Op hooilandpercelen en percelen waar nabeweiding plaatsvindt wordt iedere twee of drie jaar bemest met ruige mest, waardoor de voedselrijkdom van de graslanden op peil blijft voor weidevogels en wintergasten zoals brandgans (Staatsbosbeheer, 2007). Het perspectief voor wat betreft het leefgebied voor brandgans in Donkse Laagten onder de huidige omstandigheden is dan ook gunstig.

3.4 Ingrepen uit het verleden

In de loop der jaren hebben in Donkse Laagten verschillende ingrepen plaatsgevonden. De belangrijkste activiteiten die een positieve of negatieve invloed (gehad) hebben op de natuurwaarden in Donkse Laagten zijn hieronder beschreven.

3.4.1 *Jachtbeleid ganzen en aanwezigheid eendenkooien*

In 1850 waren er in het gebied drie eendenkooien aanwezig: één in polder Kortenbroek en twee in polder Langenbroek. Tegenwoordig is enkel de eendenkooi in polder Kortenbroek nog aanwezig.

Tot ongeveer 10 jaar geleden was afschot van kolgans in Nederland toegestaan. Ook in de omgeving van Donkse Laagten werden ganzen bejaagd. Alleen in een cirkel rondom de eendenkooi (de kooicirkel) werd niet gejaagd. Hierdoor was destijds de dichtheid aan ganzen binnen de kooicirkel veel groter dan daarbuiten. Tegenwoordig vindt er geen ganzenjacht meer plaats in Donkse Laagten. Ook in de omgeving van Donkse Laagten, in de zogenaamde ganzenfoerageergebieden (zie §4.1.1), is in ieder geval tot 1 april 2014 niet meer gejaagd. Het beleid rond de ganzenfoerageergebieden is beëindigd op 1 april 2014. De ganzen zijn daardoor zowel binnen als buiten het Natura 2000-gebied veel meer diffuus verspreid aanwezig. De voedselrijke graslanden buiten de Natura 2000-begrenzing zijn nu belangrijker geworden dan de matig voedselrijke graslanden binnen de begrenzing. Ook op dit moment is er nog steeds sprake van een 'uitdijende werking' door de veranderingen in het jachtbeleid (mondelijke mededeling dhr. De Bruin, Staatsbosbeheer).

3.4.2 *Landbouwkundig gebruik van het gebied*

Het gebied Donkse Laagten is al eeuwen in gebruik als veenweidegrasland. Door regelmatige inundatie in de najaar- en winterperiode in combinatie met een eeuwenlang beheer zonder bemesting hebben zich op de afgegraven perceeldelen langs de Grootte- of Achterwaterschap blauwgraslanden ontwikkeld (Kwak, 2009a). De hoger gelegen percelen waren uitermate geschikt voor weidevogels. Halverwege de twintigste eeuw verslechterde de situatie als gevolg van een aantal vernieuwingen in de landbouw. De polderpercelen werden voor agrarische doeleinden steeds beter ontwaterd door bemaling en begreppeling waardoor bodemdaling, verzuring en verdroging van de bodem is opgetreden. Aanvullend hierop werd een agrarisch peilbeheer ingesteld wat in Donkse Laagten zorgde voor een onnatuurlijk peilbeheer en inlaat van voedselrijk boezemwater in droge perioden. In combinatie met aanvoer van eutrofiërende stoffen door zowel atmosferische depositie van stikstof als bemesting door agrariërs zorgden deze ingrepen voor een verslechtering van het habitat van weidevogels en schrale vegetatietypen. Zo trad er een verschuiving op van dotterbloemhooiland naar kleine zeggenvetaties en namen soorten van zure omstandigheden zoals waternavel, egelboterbloem en veenpluis toe. Ook was er een toename van pijpenstrootje zichtbaar, wat zowel verdroging als verzuring indiceert.

3.4.3 *Maatregelen ten gunste van natuurontwikkeling*

Nadat een deel van het Natura 2000-gebied Donkse Laagten in 1983 in beheer is gekomen bij Staatsbosbeheer, heeft dit deel van het gebied in 1984 een eigen waterhuishouding gekregen. Ten behoeve van het weidevogelbeheer is het waterpeil daarbij 15 tot 20 cm verhoogd. In het reservaatgebied van Staatsbosbeheer is een streefpeil ingesteld, dat binnen een marge mag variëren (flexibel peilbeheer). De grootschalige inlaat van boezemwater en overmatige mestgift door agrariërs werd stopgezet (Mayenburg, 2001).

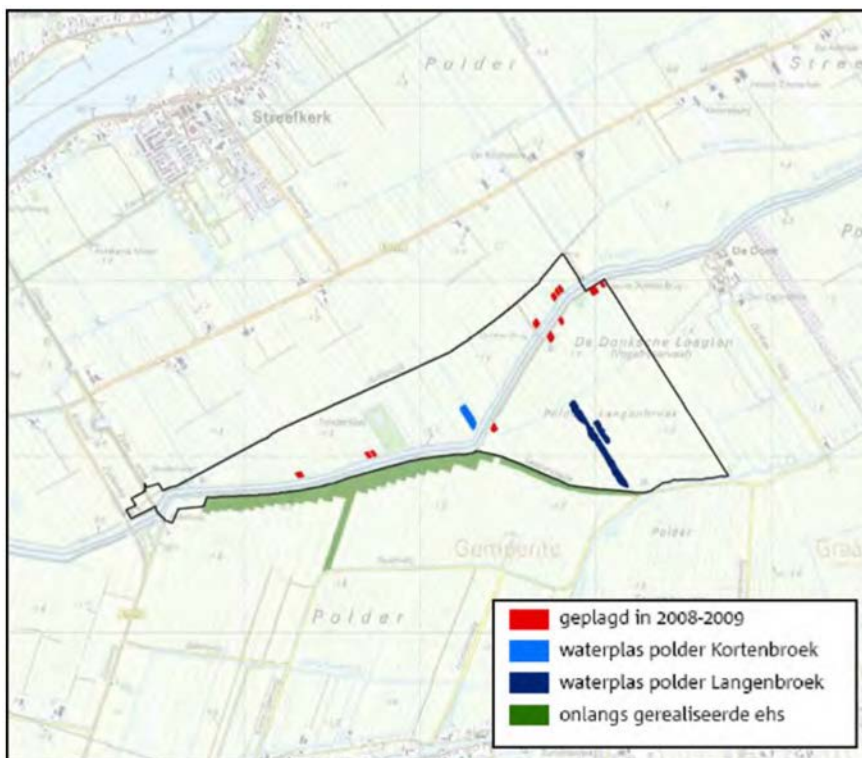
In het meest westelijke blauwgraslandperceel bij de Zijdebrug is omstreeks de millenniumwisseling de sloot binnendijks langs de boezem gedempt. In de sloot midden op dit perceel, evenwijdig aan de boezem, lijkt recentelijk een toename aan kwelindicerende plantensoorten op te treden (Schrijvers & De Bruin, 2010).

In 2003 is een deel van een perceel in polder Langenbroek afgegraven tot een plasdrasgebied (zie Figuur 3.8). De aanleg van deze plas heeft geleid tot een afname van foerageergebied voor weidevogels en wintergasten. De nieuwe plas functioneert echter goed als pleisterplaats voor de weidevogels. Daarnaast is dit de enige plek in het gebied waar in de winter kleine zwanen slapen.

In 2008 en 2009 zijn in opdracht van Staatsbosbeheer inrichtingsmaatregelen uitgevoerd om de uitstekken met waardevolle schraalgraslandvegetatie uit te breiden. Op een aantal locaties binnendijks langs de boezem (zie Figuur 3.8) zijn hiertoe perceelsuiteinden afgegraven. Hierdoor is een nattere en voedselarmere bodem gerealiseerd waar een schralere vegetatie zich kan ontwikkelen. De vegetatie ontwikkelt zich richting een dotterbloemhooiland (Schrijvers & De Bruin, 2010). Ook zijn enkele perceelsuiteinden, die voorheen werden beweid en (extensief) bemest, in 2009 uitgerasterd. De bemesting met ruige stalmest is hier gestopt. Er wordt nu tweemaal per jaar gemaaid (indien mogelijk) en het maaisel wordt afgevoerd. Ook hier is een ontwikkeling richting een relatief voedselarm en basenrijk grasland (dotterbloemhooiland) zichtbaar. In dezelfde periode is in polder Kortenbroek een perceel afgegraven (zie Figuur 3.8). Middels een duiker door de boezemkade wordt dit perceel voorzien van boezemwater. Deze ondiepe waterplas is van belang als

berageer- en slaapplegenheid voor steltlopers, weidevogels, eenden en in mindere mate ook voor ganzen.

In 2009 en 2010 is een ecologische verbindingszone aan de zuidzijde van de boezem gerealiseerd (Dienst Landelijk Gebied, 2009a). Deze zone is gerealiseerd als uitwerking van de provinciale Ecologische Hoofdstructuur (Provincie Zuid-Holland, 2009b). De verbindingszone bestaat uit moeras en is hydrologisch geïsoleerd van de omgeving. Door de aanleg van de zone is een verbinding gerealiseerd tussen de polder Langenbroek en het zuidelijke blauwgraslandperceel bij de Zijdebrug (zie Figuur 3.8). Na de instelling van een nieuwe peilvak is het waterpeil in de zone hoger dan voorheen (Brouwer et al., 2009). Hiermee is de wegzijging vanuit polder Kortenbroek naar de dieper ontwaterde landbouwpolder aan de zuidzijde van de boezem afgenomen. Bovendien kan in de toekomst het aanvoerwater in deze moeraszone aan de westzijde worden gebruikt om het blauwgraslandperceel te vernatten, in plaats van boezemwater dat in de huidige situatie jaarlijks wordt ingelaten.

Figuur 3.8. Ingrepen uit het verleden: realisatie van nieuwe uitstekken langs de boezem (2008/2009), nieuwe waterplas in polder Langenbroek (2003), nieuwe waterplas in polder Kortenbroek (2008/2009) en ecologische verbindingszone ten zuiden van Donkse Laagten (2009/2010).

3.5 Landschapsecologische samenvatting, sleutelfactoren, kansen en knelpunten

3.5.1 Landschapsecologische samenvatting

Donkse Laagten ligt in het laagveengebied van westelijk Nederland en bestaat uit vochtige en natte graslanden. Het open en weidse landschap vormt een leefgebied voor veel soorten weidevogels, steltlopers en wintergasten. De bodem bestaat uit een dunne laag klei op een dik veenpakket dat afgewisseld wordt met kalkrijke

kleilagen (weideveengronden). Staatsbosbeheer is eigenaar van nagenoeg het gehele gebied en voert er een beheer uit voor matig voedselrijke graslanden. Bij dit beheer, gericht op zowel de Natura 2000-doelen als de weidevogelstelling van Staatsbosbeheer, is het belangrijk dat de zuurgraad van de bodem niet beneden een pH-KCl van 4.5 komt. Processen zoals verzuring door regenwater en atmosferische stikstofdepositie maken dat het nodig is periodiek te bekalken in Donkse Laagten. Om de voedselrijkdom van de graslanden op peil te houden worden de hooiland-percelen en percelen waar nabeweiding plaatsvindt iedere twee tot drie jaar bemest met ruige mest.

Donkse Laagten is als Natura 2000-gebied aangewezen vanwege het belang als rustgebied voor kleine zwaan, kolgans en brandgans gedurende de winterperiode. Daarnaast fungeert Donkse Laagten in de winter als foerageergebied voor kolgans. Voor de vogelsoorten zijn de aanwezigheid van goede foerageermogelijkheden binnen en buiten Donkse Laagten, open water en rust zeer belangrijk. Gunstig is de geringe aanwezigheid van opgaande bebouwing en beplanting, en de afwezigheid van doorgaande autowegen. Ook maken deze soorten, net als weidevogels, goed gebruik van de drie plas-dras plekken die in Donkse Laagten aanwezig zijn. Het water heeft een functie als veilige slaappleaats. De opdrogende oevers worden gebruikt door broedende of doortrekkende steltlopers om te foerageren. In strenge winters, wanneer de plassen dichtvriezen, is de nabijheid van groot open water en moeras van belang zodat er dan voldoende slaapgelegenheid en foerageergebied voor kolgans, brandgans en kleine zwaan aanwezig is. De nabij gelegen Lek en de Biesbosch zorgen daarvoor. De Alblasserwaard met daarin Donkse Laagten vormt om deze redenen een prima wintergastengebied voor de kwalificerende soorten kolgans, brandgans en kleine zwaan. De belangrijkste sleutelfactoren voor kleine zwaan, kolgans en brandgans worden hieronder in meer detail toegelicht. Voor een uitgebreid overzicht van de ecologische vereisten van deze soorten wordt verwezen naar §3.3.

3.5.2

Sleutelfactoren

De belangrijkste sleutelfactoren voor kolgans, brandgans en kleine zwaan in Donkse Laagten zijn:

1. Connectiviteit tussen foerageer- en rustplaats

Het is voor de vogelrichtlijnsoorten essentieel dat zij vrij en ongestoord hun voedsel- en slaaptochten in de omgeving kunnen maken. Hoge obstakels tussen foerageer- en rustplaatsen, zoals hoogspanningsmasten, windmolens en hoge gebouwen, hebben een storende werking op de connectiviteit.

2. Voldoende foerageermogelijkheden (zowel kwantitatief en kwalitatief)

Voldoende foerageermogelijkheden in de Donkse Laagten of in voldoende afstand van het gebied zijn belangrijk voor een voldoende inname van energie. Donkse Laagten is alleen voor de kolgans als foerageerfunctie aangewezen.

3. Drinkgelegenheid binnen of op korte afstand van foerageergebied

Voor de vogelsoorten is het voor de vertering van hun voedsel noodzakelijk om regelmatig te drinken. Dit betekent dat er op korte afstand drinkwater beschikbaar moet zijn.

4. Aanwezigheid van voldoende open water en plas-dras situaties

Door de vogelsoorten wordt open water als slaappleaats gebruikt. Het is daarom belangrijk dat er voldoende open water in Donkse Laagten aanwezig is. Plas-dras

situaties bieden de vogelsoorten geschikte slaaplocaties, maar ook foerageermogelijkheden voor kolganzen.

5. Open landschap

Een open landschap is voor de vogelsoorten van belang om tijdig predatoren te kunnen waarnemen.

6. Rust

Volgende rust is voor de vogelsoorten een vereiste. Hiervoor is het noodzakelijk dat verstoring door predatoren (in zicht) en/of verstoring door menselijke activiteiten (geluid/bewegingen) in foerageer- en rustgebied afwezig zijn.

3.5.3

Knelpunten en kansen

De waargenomen negatieve trends in aantallen kleine zwanen, brandganzen en kolganzen (Zie §3.3) worden veroorzaakt door factoren die buiten de begrenzing van Donkse Laagten gelegen zijn. Zo hebben kolganzen en brandganzen zich door het afschaffen van de jacht in omliggende ganzenfoerageergebieden tot 1 april 2014 (zie §4.1.1) over een groter gebied verspreid wat tot lagere aantallen in Donkse Laagten leidt. De voedselrijkdom is in de Donkse Laagten op peil doordat SBB op hooilandpercelen en percelen waar nabeweiding plaatsvindt iedere twee of drie jaar bemest met ruige mest. Het verschil in aantrekkelijkheid tussen foerageergebied binnen en buiten de begrenzing niet van belang voor het behalen van de doelen (behoud omvang en kwaliteit leefgebied), omdat de doelen worden behaald en Donkse Laagten in een groter foerageergebied voor ganzen ligt. Over de Alblasserwaard als geheel lijkt er van een afname van brand- en kolganzen immers geen sprake te zijn. Voor de kleine zwaan geldt dat er sprake is van een dalende trend op nationaal niveau als gevolg van een laag broedsucces in Rusland (zie §3.3.3).

De kwaliteit van het leefgebied van de vogelsoorten blijft binnen Donkse Laagten gelijk. Het beheer van Staatsbosbeheer zorgt voor een afwisseling tussen matig voedselrijke hooi- en weilandpercelen. Verzuring van de percelen wordt tegengegaan door bekalking. Voor geen van de vogelsoorten geldt dat er ingrijpende veranderingen in het gebied plaatsvinden die de slaap- en/of foerageerfunctie van Donkse Laagten kunnen aantasten.

Kans voor kolgans, brandgans en kleine zwaan

Eind 2008 heeft Staatsbosbeheer een waterplas in polder Kortenbroek aangelegd (zie §3.4). Eventueel kan deze plas door aanpassing van het waterpeil als nieuwe slaapplek voor kolgans en brandgans gaan fungeren. Zo nodig kunnen in de toekomst op strategische plekken meer van dergelijke kleine ondiepe waterplassen worden aangelegd. De oppervlakte geschikte slaapplek voor kolgans en brandgans kan daarmee verder worden uitgebreid. Een nieuwe grotere waterplas in het open landschap, die vergelijkbaar is met de waterplas in polder Langenbroek, zou vooral een belangrijke slaapplekfunctie kunnen gaan vervullen voor kleine zwaan. Deze maatregelen zijn echter voor de instandhoudingsdoel van de vogelsoorten (behoud van omvang en kwaliteit leefgebied) niet noodzakelijk.

3.5.4

Kennislacunes

Bij alle drie doelsoorten - kleine zwaan, kolgans en brandgans - geldt dat er tot op heden niet gericht op slaapplekken van de doelsoorten in Donkse Laagten wordt gemonitord. De wintervogeltellingen vinden alleen overdag plaats en worden in de periode oktober t/m maart slechts éénmaal per maand op een vooraf vastgestelde

datum uitgevoerd. Om deze reden is er over de functie van Donkse Laagten als slaappleats voor kleine zwaan, kolgans en brandgans nauwelijks een gefundeerde uitspraak te doen. In hoofdstuk 7 wordt daarom een extra monitoringprogramma voorgesteld.

4 Plannen, beleid en huidige activiteiten

In een Natura 2000-beheerplan wordt beschreven wat nodig is om de instandhoudingsdoelen voor het betreffende Natura 2000-gebied te realiseren. Niet alleen de locatie, omvang en gesteldheid van het gebied zijn belangrijk om de te beschermen soorten en/of habitattypen te behouden en/of te versterken. Ook activiteiten die in en rondom Donkse Laagten plaatsvinden kunnen invloed hebben op het behalen van de instandhoudingsdoelen. Verder is het nodig om inzicht te hebben in de wet- en regelgeving, het beleid en de plannen van de diverse overheden: ondersteunen deze de instandhoudingsdoelen of zijn deze conflicterend?

§4.1 zijn wet- en regelgeving, beleid en plannen beschreven die relevant zijn voor het Natura 2000-gebied Donkse Laagten. De daarop volgende paragrafen gaan in op de mogelijke effecten die de activiteiten in en rondom Donkse Laagten op de instandhoudingsdoelen kunnen hebben.

4.1 Plannen en beleid

Een beheerplan staat niet op zichzelf maar wordt opgesteld in overeenstemming met andere relevante plannen en beleid. Het gaat daarbij om internationaal (EU) en nationaal beleid, maar ook om provinciaal en gemeentelijk beleid en plannen van bijvoorbeeld het waterschap of Staatsbosbeheer. Beleid en plannen kunnen van invloed zijn op het realiseren van de instandhoudingsdoelen. Er is daarom een inventarisatie uitgevoerd om de ontwikkelingen in beeld te brengen, zodat een eventuele negatieve invloed van beleid of plannen gesignaleerd kan worden bij het opstellen van het beheerplan.

Indien in een beschermd gebied meerdere wetten, richtlijnen, plannen of vormen van beleid van toepassing zijn, geldt de rangorde: Europees niveau, landelijk niveau, provinciaal niveau en tenslotte gemeentelijk niveau. Wanneer meerdere wetten, richtlijnen, plannen of vormen van beleid van een gelijk niveau gelden - bijvoorbeeld Natura 2000 en de Kaderrichtlijn Water - én er sprake is van conflicterende belangen, wordt een passende belangenafweging gemaakt door de bevoegde gezagen.

4.1.1 *Natuur*

Ecologische hoofdstructuur

In de Nota Ruimte is onder andere de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) uitgewerkt. De verantwoordelijkheid voor de concrete uitvoering van de EHS heeft de rijksoverheid neergelegd bij de provincies. De provincies bepalen daarmee om welke gebieden het precies gaat en zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van het EHS-beleid. De provincie Zuid-Holland heeft de EHS planologisch vastgelegd in de Verordening Ruimte 2014, wat onder de Visie Ruimte en Mobiliteit valt (vastgesteld op 9 juli 2014). De Verordening Ruimte 2014 geldt als basis voor de bestemmingsplannen van de gemeente.

De afspraken die de provincie met het rijk heeft gemaakt over de realisatie van de EHS zijn in de structuurvisie integraal overgenomen. De EHS is beschermd door een "nee-tenzij-beleid". In deze gebieden zijn geen ontwikkelingen toegestaan die een

significant negatief effect hebben op de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied tenzij daarmee een groot openbaar belang gediend is en er geen reële alternatieven voorhanden zijn. In dat geval moet de schade zoveel mogelijk beperkt worden door het treffen van mitigerende maatregelen en moet de resterende schade gecompenseerd worden.

De natuur- en beheertypen binnen de EHS worden in het Natuurbeheerplan Zuid-Holland beschreven. Het natuurbeheerplan wordt jaarlijks herzien, waaronder de provinciale begrenzing van de EHS. De natuur- en beheertypenkaart is bedoeld om vanuit Rijk en provincie sturing te geven aan het natuurbeleid. In het Natuurbeheerplan zijn deze natuur- en beheertypen vastgesteld en is uitgewerkt welke subsidiepakketten beschikbaar zijn om de doelen te realiseren. Aan Donkse Laagten is het beheertype vochtig weidevogelgrasland (N13.01) toegekend aan het grootste gedeelte van het gebied. Ook is er N10.02 Vochtig hooiland toegekend, N12.02 Kruiden en faunarijk grasland, N10.01 Nat schraalgrasland en N14.02 Hoog / laagveenbos. De eendenkooi is aangemerkt met het beheertype eendenkooi (17.04) (Provincie Zuid-Holland, zd-a).

Natuurgebieden worden onderling verbonden door ecologische verbindingen. Aan de zuidkant van de boezem Groote- of Achterwaterschap ligt een ecologische verbindingszone (moeraszone). Deze ecologische verbindingszone verbindt het Natura 2000-gebied Boezems Kinderdijk, dat ten westen van Donkse Laagten ligt, met het ten oosten van Donkse Laagten gelegen natuurgebied Smoutjesvlietlanden. In 2009 en 2010 is het deel van deze ecologische verbindingszone aangelegd dat zich ter hoogte van Donkse Laagten bevindt (zie §3.4). De ecologische verbindingszone maakt geen deel uit van de begrenzing van het Natura 2000-gebied Donkse Laagten (zie ook Figuur 3.8).

Het EHS-beleid sluit aan bij de Natura 2000-doelen.

Groene Hart en Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG)

In 2010 is de rijksstatus van Nationaal Landschap afgeschaft, en is de zorg voor de gebieden van de voormalige nationale landschappen overgedragen aan de provincies. Donkse Laagten ligt in het voormalige Nationale Landschap Groene Hart.

De provincies hebben zich er toe gezet onderdelen van het voormalige rijksbeleid voort te zetten. De Nationale Landschappen blijken vooral 'sterke merken' te zijn voor de provincies. Bovendien was het beleid van de Nationale Landschappen al vergaand geïntegreerd in het provinciale landschapsbeleid. Alle Nederlandse provincies zijn daarom gaan samenwerken in het servicenet Nationale Landschappen. 'Voortzetting van het beleid' wil echter niet zeggen dat er geen veranderingen optreden. De provincies zullen namelijk niet de restrictieve bepalingen voortzetten die het Rijk voor de Nationale Landschappen had geformuleerd. Ze stoppen bijvoorbeeld met het beleid om de bevolking niet te laten groeien, het 'op nul houden van het migratiesaldo'. Wel blijft de eis bestaan dat bij ontwikkelingen in de voormalige Nationale Landschappen – en in sommige provincies ook daarbuiten – rekening moet worden gehouden met het behouden en versterken van de landschapskwaliteit.

De provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht hebben de zorg voor het Groene Hart nu georganiseerd in de Stuurgroep Nationaal Landschap Groene Hart. De Stuurgroep richt zich op het initiëren, versterken en versnellen van concrete ontwikkelingen en projecten drie thema's; Water, bodem en gebruik / Ontwikkelen Groene Kwaliteit / Kansen voor recreatie en toerisme.

De provincie Zuid-Holland heeft de Beleidsvisie Groen uitgewerkt in het Uitvoeringsprogramma Groen, voortkomend uit de afspraken in het hoofdlijnenakkoord 2011-2015 om op een verantwoorde manier invulling te geven aan de kerntaak Groen. De Beleidsvisie en het Uitvoeringsprogramma Groen treden in de plaats van het provinciaal Meerjarenprogramma Landelijk Gebied 2007-2013, waar het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) voor de provincie Zuid-Holland onder viel. In het uitvoeringsprogramma Groen geeft de provincie Zuid-Holland nu een eigen invulling aan de eerdere ILG-doelen voor een vitaal platteland, weliswaar met andere accenten en met andere (deels eigen) financiering.

De provinciale prioriteiten uit het Uitvoeringsprogramma Groen voor het veenweidegebied, met daarin Alblasserwaard en de Donkse Laagten, zijn de realisatie van de herijkte Ecologische Hoofdstructuur, het realiseren van een aantrekkelijk recreatief netwerk en het zorgen voor een gezonde basis voor de grondgebonden landbouw.

Het provinciale beleid voor het Groene Hart staat de realisatie van de instandhoudingsdoelen van Donkse Laagten niet in de weg. De hierboven beschreven prioriteiten in de Alblasserwaard komen juist ten goede aan de instandhoudingsdoelen. Voor kolgans, brandgans en kleine zwaan is het namelijk van belang dat het landschap zijn openheid en veenweidekarakter behoudt.

Beleidsplan uitvoering Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet regelt de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten in Nederland. In de wet zijn een algemene zorgverplichting en een aantal verbodsbepalingen opgenomen. Zo zijn versturende activiteiten alleen toegestaan met een daartoe verleende ontheffing. In de Flora- en faunawet is bepaald dat in een aantal gebieden de jacht niet geopend zal worden. Dit geldt ook voor gebieden die krachtens de Vogelrichtlijn zijn aangewezen als speciale beschermingszone. Dus is in het Vogelrichtlijngebied Donkse Laagten de jacht niet opgesteld.

In de Flora- en faunawet zijn verbodsbepalingen opgenomen over het opzettelijk vangen, verontrusten en doden van beschermde inheemse diersoorten en het zoeken, rapen en verwijderen van eieren en nesten van deze dieren. Gedeputeerde Staten hebben de bevoegdheid van deze verbodsbepalingen af te wijken via een vrijstelling op grond van artikel 65, een aanwijzing op grond van artikel 67 en ontheffingverlening op grond van artikel 68. De provincie Zuid-Holland heeft haar bevoegdheden uitgewerkt in het 'Beleidsplan uitvoering Flora- en faunawet' (provincie Zuid-Holland, 2002).

In Zuid-Holland staat de Faunabeheereenheid Zuid-Holland (FBE) aan de basis van het ganzenbeheer. Op basis van het bovengenoemde beleidsplan heeft de Faunabeheereenheid (FBE) Zuid-Holland een faunabeheerplan opgesteld, dat door GS in 2010 is goedgekeurd. Het faunabeheerplan omvat regioplannen die zijn opgesteld in samenspraak met onder andere de plaatselijke terreinbeheerders, recreatieschappen, wildbeheereenheden, LTO Noord-afdelingen en soms ook agrarische natuurverenigingen, gemeenten en waterschappen. In het faunabeheerplan staat in welke gevallen schadebestrijding nodig is en hoe dat planmatig uitgevoerd wordt. De Wildbeheereenheid waar Donkse Laagten onder valt (Alblasserwaard-West) werkt samen met de verschillende partijen aan de uitvoering van het fauna-beheerplan. De faunabeheereenheid fungeert als overkoepelend orgaan voor de regiogroep. De faunabeheereenheid zorgt ervoor dat het beheer kan worden uitgevoerd o.a. door het aanvragen van de benodigde ontheffingen in het

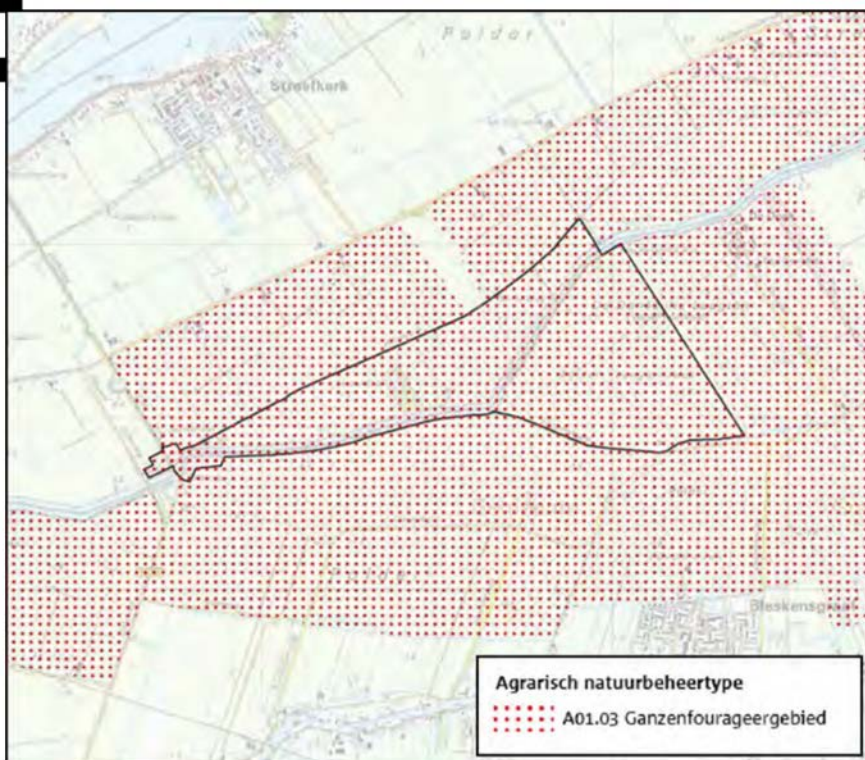
kader van de Flora- en faunawet en het verstrekken van de ontheffingen aan de feitelijke uitvoerders.

De Flora- en faunawet en het Beleidsplan Uitvoering Flora- en faunawet zijn in lijn met de Natura 2000-doelen. Van belang hierbij is dat er beleidsmatig onderscheid wordt gemaakt tussen overzomerende ganzen en overwinterende ganzen. Ten aanzien van de overzomerende ganzen wordt populatiebeheer uitgevoerd. Voor de overwinterende ganzen wordt via het beheersgebiedsplan een stelsel van foerageergebieden voor ganzen en smienten aangewezen (zie volgende paragraaf).

De bepalingen in de Flora- en Faunawet hebben geen of een positieve invloed op de realisatie van de instandhoudingsdoelen voor Donkse Laagten.

Beleidskader Faunabeheer en Beheersgebiedsplan foerageergebieden ganzen en smienten

Sinds 2004 is het Beleidskader Faunabeheer van kracht, dat per 1 april 2014 is gestopt en dat was ingesteld om de schade door ganzen (kolgans, grauwe gans, brandgans en kleine rietgans) en smienten te beperken. Dit beleidskader gaat uit van een duurzame instandhouding van overwinterende ganzen en smienten, door ze in rust- en foerageergebieden op te vangen. Buiten deze foerageergebieden is verjaging en bejaging van deze soorten toegestaan. De provincies hebben de foerageergebieden aangewezen en zijn verantwoordelijk om ontheffingen te verlenen om verjaging en bejaging van ganzen en smienten buiten de aangewezen foerageergebieden mogelijk te maken (Ministerie van LNV, 2004). De provincie Zuid-Holland heeft de foerageergebieden destijds aangewezen in het 'Beheersgebiedsplan foerageergebieden ganzen en smienten provincie Zuid-Holland' (13 mei 2008). Het Natura 2000-gebied Donkse Laagten en het gebied eromheen zijn in het beheersgebiedsplan aangewezen als foerageergebied (zie Figuur 4.1). Dit beleid was geldig tot 1 april 2014. De verwachting is dat beëindiging van de ganzenfoerageergebieden geen direct effect heeft op het behalen van de instandhoudingsdoelen. Door monitoring en het vaststellen van trends van de aangewezen soorten kan worden vastgesteld of er een effect is. De provincie Zuid-Holland werkt toe naar nieuw beleid omtrent ganzen. Dit beleid biedt de mogelijkheid voor het instellen van rustgebieden als vervanging van de ganzenfoerageergebieden.

Figuur 4.1. Overzicht van voormalig ganzenfoeragegebied in en rondom Donkse Laagten (was geldig tot 1 april 2014).

Beleid Staatsbosbeheer

Staatsbosbeheer opereert vanuit een visie op een gebied, dat groter is dan enkel Donkse Laagten en een grotere landschappelijke eenheid omvat. Deze visie is vastgelegd in Regionale Strategische Plannen (RSP). Voor Donkse Laagten heeft Staatsbosbeheer, aanvullend op de Natura 2000-doelstellingen, een botanische doelstelling en een vogeldoelstelling. De doelstellingen en het bijbehorende beheer zijn vastgelegd in uitwerkingsplannen, welke voor een periode van tien jaar worden vastgesteld (Staatsbosbeheer, 2007).

De botanische doelstelling bestaat uit het behouden en waar mogelijk verbeteren dan wel uitbreiden van de natte schraallandvegetaties bij de Zijdebrug. Deze doelstelling geldt ook voor de vochtige hooilandvegetaties, waaronder de dotterbloemhooilanden, op andere potentierijke locaties in het gebied. Waardevolle botanische percelen zoals de blauwgraslanden bij de Zijdebrug en de recent gegraven uitstekken nabij de boezem worden niet beweid of bemest. Hier wordt door een loonwerker de vegetatie gehooid.

De vogeldoelstelling geldt voor het grootste deel van het gebied en bestaat uit een weidevogeldoelstelling met aanvullend een doelstelling voor wintergasten. Op hooilandpercelen en percelen waar nabeweiding plaatsvindt wordt iedere twee of drie jaar extensief bemest met ruige stalmest, waardoor de voedselrijkdom van de graslanden op peil blijft (Staatsbosbeheer, 2007). Dit vindt primair plaats om de weidevogeldoelstelling te behalen maar heeft ook een positief effect op de kwaliteit van het gebied voor wintergasten. Verzuring van de percelen wordt tegengegaan door bekalking. Indien noodzakelijk wordt iedere drie tot vijf jaar een onderhouds- (Bilius, 2004; Staatsbosbeheer, 2007). Het beheer wordt grotendeels uitgevoerd door pachters.

Vanaf opengestelde wegen en paden is het gebied zoveel mogelijk beleefbaar voor de recreant. Ook een paalkampeerterein binnen Donkse Laagten vervult hierin een rol. Vanwege de hoge avifaunistische en botanische waarden stelt Staatsbosbeheer de natuurdoelen in Donkse Laagten boven de recreatiedoelen. De doelen worden echter zoveel mogelijk verenigd, daar waar dit geen tegenstrijdigheden oplevert.

Het beheer in Donkse Laagten door Staatsbosbeheer, dat grotendeels is gericht op weidevogels, draagt bij aan de realisatie van de kernopgaven en instandhoudingsdoelen voor Donkse Laagten. Het voorkomen van weidevogels en overwinterende ganzen gaat in Donkse Laagten goed samen.

4.1.2 Water

Kaderrichtlijn Water

De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) is van toepassing sinds de vaststelling op 22 december 2000 door de Europese Unie. De KRW is ervoor bedoeld om de chemische en ecologische kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater in Europa te verbeteren en duurzaam te beschermen. De KRW is gebaseerd op de stroomgebiedbenadering. Nederland is daartoe ingedeeld in vier internationale stroomgebieddistricten, namelijk die van de Eems, Maas, Rijn en Schelde. Donkse Laagten ligt in het deelstroomgebied Alblasserwaard, dat deel uitmaakt van het stroomgebieddistrict van de Rijn. Het ministerie van VROM heeft voor het nationale deel van de Rijn het Stroomgebiedbeheerplan Rijndelta opgesteld (2009). In dit plan zijn de waterkwaliteitsdoelen voor dit stroomgebied en de daarvoor benodigde maatregelen beschreven. Het eerste stroomgebiedbeheerplan geldt van 22 december 2009 tot 22 december 2015. In principe dienen de KRW-doelen in 2015 gehaald te zijn. Onder bepaalde voorwaarden kan deze termijn worden verlengd met maximaal 2 periodes van elk 6 jaar. De uiterste datum komt daarmee op 2027.

Afstemming tussen de planprocessen voor de stroomgebiedbeheerplannen en de Natura 2000-beheerplannen heeft beperkt plaats gevonden. De reden is dat pas na afronding van het Natura 2000-planproces de definitieve instandhoudingsdoelen en de bijbehorende watercondities bekend zijn. Indien dit nodig is, zullen benodigde watercondities worden vastgelegd in het 2e Stroomgebiedbeheerplan Rijndelta dat vanaf 2015 zal gaan gelden.

De KRW geldt primair voor de grote wateren of voor wateren die vanwege de ligging in Europese natuurgebieden (Natura 2000) een bijzondere bescherming behoeven. Dit zijn de zogenaamde oppervlaktewaterlichamen. Eén van de oppervlaktewaterlichamen in de Alblasserwaard is 'Veenvaarten Overwaard'. Het boezemwater Groote- of Achterwaterschap, dat onder andere door Donkse Laagten stroomt, maakt deel uit van dit waterlichaam. Voor de oppervlaktewaterlichamen gelden op grond van de KRW bijzondere waterkwaliteitsdoelen: de zogenaamde GEP's (Goed Ecologisch Potentieel). Op basis van de Natura 2000-status is Donkse Laagten in het kader van de KRW aangewezen als beschermd gebied. Deze status betekent dat de KRW-doelen en KRW-maatregelen bij moeten dragen aan het realiseren van de Natura 2000-doelen in Donkse Laagten.

De Kaderrichtlijn Water (KRW) staat de realisatie van de kernopgaven en instandhoudingsdoelen voor Donkse Laagten niet in de weg. De aanwijzing van Donkse Laagten als KRW-oppervlaktewaterlichaam komt juist ten goede aan de instandhoudingsdoelen.

Provinciaal Waterplan Zuid-Holland

De Provincie Zuid-Holland heeft de KRW geïmplementeerd in het 'Provinciaal Waterplan Zuid-Holland 2010–2015'. In het Provinciale Waterplan heeft de provincie het volgende uitgewerkt:

- de ligging en begrenzing van de oppervlaktewaterlichamen KRW;
- de status van de oppervlaktewaterlichamen KRW;
- de ecologische doelen van de oppervlaktewaterlichamen KRW;
- fasering: moment van doelbereik.

Voor alle KRW-oppervlaktewateren gelden de chemische normen van het Besluit Kwaliteitseisen Monitoring Water (BKMW 2009). Voor de oppervlaktewaterlichamen (waaronder het in Donkse Laagten gelegen boezemwater Groote- of Achterwaterschap) gelden de ecologische doelen zoals de provincie in het waterplan heeft vastgelegd.

De provincie heeft in het provinciale waterplan ook KRW-doelen geformuleerd voor de lange termijn. Vanaf 2027 dienen alle KRW-oppervlaktewaterlichamen te voldoen aan de doelen: een Goede Ecologische Toestand (GET) voor de natuurlijke oppervlaktewaterlichamen en een Goed Ecologisch Potentieel (GEP) voor de sterk veranderde en kunstmatige oppervlaktewaterlichamen. Het KRW-oppervlaktewaterlichaam 'Veenvaarten Overwaard', waarvan het Groote- of Achterwaterschap deel van uitmaakt, is ingedeeld bij de kunstmatige waterlichamen. De reden is dat het hier gaat om een gebufferde laagveensloot die door mensen gegraven is.

Het provinciale waterplan staat de realisatie van de instandhoudingsdoelen voor Donkse Laagten niet in de weg. De aanwijzing van Donkse Laagten als KRW-oppervlaktewaterlichaam en de uitwerking van de KRW-waterkwaliteitsdoelen hiervoor komt juist ten goede aan de instandhoudingsdoelen.

Waterbeheerplan Waterschap Rivierenland

In het Waterbeheerplan 2010-2015 heeft Waterschap Rivierenland de KRW-doelen en KRW-maatregelen uitgewerkt voor het oppervlaktewaterlichaam 'Veenvaarten Overwaard'. Het boezemwater Groote- of Achterwaterschap, dat ook door Donkse Laagten stroomt, maakt deel uit van dit waterlichaam (Waterschap Rivierenland, 2008). Voor de kleinere wateren in Donkse Laagten zijn in het kader van de KRW geen waterkwaliteitsdoelen vastgesteld. De huidige waterkwaliteit en de beleidsdoelen voor 2015 voor het waterlichaam 'Veenvaarten Overwaard' zijn samengevat in Tabel 4.1. Om de beleidsdoelen te halen worden hier de komende jaren een aantal maatregelen uitgevoerd. Deze maatregelen zijn weergegeven in Tabel 4.2.

Op het moment van schrijven van dit beheerplan is nog niet bekend of er ook maatregelen uitgevoerd worden in de directe omgeving van Donkse Laagten. Dit is echter ook niet van belang omdat de beschreven maatregelen in Tabel 4.2 geen direct (positief of negatief) effect op de instandhoudingsdoelen zullen hebben.

Tabel 4.1. Huidige waterkwaliteit van het waterlichaam 'Veenvaarten Overwaard' en de beleidsdoelen voor 2015 in het kader van de KRW. EKR = ecologische kwaliteitsratio, GEP = goed ecologisch potentieel (bron: Waterschap Rivierenlanden, 2009).

Kwaliteitselement	Huidige situatie	Verwachting 2015	GEP
Macrofauna (EKR)	ontoereikend	matig	0,6
Waterplanten (EKR)	matig	matig	0,6
Fytoplankton (EKR)	matig	matig	0,6
Vis (EKR)	goed	goed	0,6
Totaal fosfaat (zomergemiddelde) (mg P/l)	matig	matig	0,2
Totaal stikstof (zomergemiddelde) (mg N/l)	goed	goed	2,8
Chloride (zomergemiddelde) (mg Cl/l)	goed	goed	300
Temperatuur (maximum waarde) (°C)	goed	goed	25
Doorzicht (zomergemiddelde) (m)	matig	goed	0,65
Zuurgraad (zomergemiddelde) (pH)	goed	goed	5,5-8,0
Zuurstofverzadiging (zomergemiddelde) (%)	goed	goed	40-120

Tabel 4.2. Maatregelen die het waterschap gaat uitvoeren voor het waterlichaam 'Veenvaarten Overwaard' om de beleidsdoelen te realiseren die gesteld zijn in het kader van de KRW (Bron: Waterschap Rivierenland, 2009).

Maatregelen	Voor 2015	Na 2015
Uitvoeren/aanleg vispassages	1 stuk	2 stuks
Autonoom baggeren	233.180 m ³	71.223 m ³
Natuurvriendelijk (ecologisch) onderhoud van waterlichamen	4 ha	16 ha
Natuurvriendelijke oevers KRW in waterlichamen	4 km	16 km
Verdiepen/baggeren t.b.v. waterkwaliteitsknelpunten	1.539 m ³	29.780 m ³

TOP-lijst verdroging

Het Natura 2000-gebied Donkse Laagten was tot 2013 opgenomen in de TOP-lijst van verdroogde gebieden van de provincie Zuid-Holland. Verdroging is in Donkse Laagten een probleem voor de blauwgraslanden. Verdroging wordt er onder meer veroorzaakt door waterpeilverlaging in aanliggende landbouwgronden en door grondwateronttrekking.

De TOP-lijst is met de beëindiging van de ILG geheel komen te vervallen, inclusief de financiering. Verdrogingsbestrijding is eveneens niet in ander beleid teruggekomen. Binnen het kader van de TOP-gebieden worden er dan ook geen activiteiten meer uitgevoerd in Donkse Laagten.

Peilbesluit Alblasserwaard

Op 27 november 2009 is een nieuw peilbesluit voor de Alblasserwaard vastgesteld door het Algemeen Bestuur van Waterschap Rivierenland. Het peilbesluit is op 19 februari 2010 in werking getreden. In het peilbesluit is beschreven welke waterpeilen er in de Alblasserwaard gelden en binnen welke bandbreedte de waterpeilen mogen fluctueren (Waterschap Rivierenlanden, 2009). In §3.2.4 is ingegaan op de exacte hoogte van de peilen. Het peil is afgestemd op het grondgebruik in de huidige situatie. Het waterschap heeft in het peilbesluit een afweging gemaakt tussen uiteenlopende belangen, zoals natuur, agrarisch gebruik en bebouwing. Bij het opstellen van het peilenplan is rekening gehouden met de natuurwaarden in Donkse Laagten door het peil in het Natura 2000-gebied af te

stemmen op de gewenste natuur. Buiten de begrenzing van Donkse Laagten is in het peilbesluit geen rekening gehouden met de natuurwaarden in het natuurgebied. Het peilbesluit is maximaal 10 jaar geldig.

In de omgeving van Donkse Laagten worden lagere peilen gehanteerd dan in het Natura 2000-gebied zelf (Waterschap Rivierenlanden, 2009). Hierdoor vindt er wegzijging plaats vanuit het Natura 2000-gebied naar de omgeving. Doordat de drooglegging in de omgeving van Donkse Laagten groter is dan in het Natura 2000-gebied, is de bodemdaling hier groter dan in Donkse Laagten. In de omgeving neemt de bodemdaling dus sneller toe en daardoor zal op langere termijn de wegzijging vanuit Donkse Laagten naar de omgeving toenemen. In de toekomst kan hierdoor sprake zijn van een negatief effect ten aanzien van de kernopgave plasdras situaties. Toekomstige peilbesluiten zullen om deze reden beoordeeld moeten worden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998.

4.1.3 *Ruimtelijke ordening*

Visie Ruimte en Mobiliteit

Op 9 juli 2014 is door Provinciale Staten de *Visie Ruimte en Mobiliteit* (VRM) vastgesteld. De VRM-documenten vervangen de huidige Provinciale Structuurvisie, de Verordening Ruimte en het Provinciaal Verkeer- en Vervoersplan. De VRM bestaat uit: de Visie ruimte en mobiliteit, de Verordening Ruimte 2014, het Programma ruimte en het Programma mobiliteit. De EHS is planologisch verankerd in de Verordening Ruimte 2014. Zie voor meer informatie: www.ruimtelijkeplannenzuidholland.nl/VRM.

Het hoofddoel van de VRM is het scheppen van voorwaarden voor een economisch krachtige regio. Dat houdt het bieden van ruimte om te ondernemen in, het op orde krijgen van het mobiliteitsnetwerk en het zorgen voor een aantrekkelijke leefomgeving. Er worden vier thema's onderscheiden:

- **Beter benutten en opwaarderen:** Het opvangen van bevolkingsgroei, mobiliteit en economische activiteit in bestaande netwerken en bebouwde gebieden. Hierdoor kan het landelijk gebied open blijven. Gemeenten stellen regionale visies op voor woningen en kantoren. Hierdoor stemmen zij aanbod met elkaar af op de reële behoefte.
- **Versterken stedelijk gebied:** Meer concentratie en specialisatie van locaties die onderling goed verbonden zijn, wat leidt tot de versterking van de kennis- en bedrijvencentra op het Europese en wereldtoneel. De provincie wijst locaties voor concentratie, met een goede ontsluiting, aan.
- **Versterken ruimtelijke kwaliteit:** Het Zuid-Hollandse landschap is onder te verdelen in drie typen, gekenmerkt door veenweiden, rivieren en kust. De provincie stelt versterking van de gebiedskwaliteiten centraal in het beleid. Per nieuwe ontwikkeling zal bekeken moeten worden of realisatie buiten bestaande stads- en dorpsgebieden nodig is. Voorwaarde hierbij is dat de maatschappelijke behoefte is aangetoond en de nieuwe ontwikkeling bijdraagt aan het behoud of verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. Het gaat hierbij om een integrale benadering waarbij samenhang bestaat tussen bruikbaarheid, duurzaamheid en belevingswaarde.
- **Bevorderen van een water- en energie-efficiënte samenleving:** In de VRM zet de provincie in op de transitie naar een water- en energie-efficiënte samenleving. Door ruimtelijke reserveringen te maken voor de benodigde netwerken en via haar vergunningen- en concessiebeleid, draagt de provincie hieraan bij.

Gemeentelijke bestemmingsplannen

In het bestemmingsplan van de gemeente Molenwaard is Donkse Laagten aangewezen als een gebied voor behoud van natuur (Adviesbureau Rboi, 1999). De bestemmingsplannen staan de realisatie van de kernopgaven en instandhoudingsdoelen voor Donkse Laagten dan ook niet in de weg.

4.2 Effectenanalyse huidige activiteiten: juridisch kader en methodiek

Dit Natura 2000-beheerplan beschrijft wat nodig is om de instandhoudingsdoelen voor het Natura 2000-gebied Donkse Laagten te behouden en/of te bereiken. Niet alleen de locatie, omvang en gesteldheid van het gebied zijn belangrijk voor de te beschermen soorten. Ook andere factoren, zoals de activiteiten die plaatsvinden in en rondom het gebied, kunnen invloed hebben op het behalen van de instandhoudingsdoelen. Er moet gewaarborgd worden dat er geen significant negatieve effecten optreden op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Van de activiteiten, die plaatsvinden in en rondom Donkse Laagten, is beoordeeld of deze activiteiten negatieve effecten hebben op het realiseren van de instandhoudingsdoelen. Voordat ingegaan wordt op de effectenanalyse, worden in deze paragraaf het juridische kader en de beoordelingsmethodiek beschreven.

4.2.1 Juridisch kader

Bestaand gebruik

De huidige activiteiten die in dit beheerplan aan de orde komen, vallen onder de definitie 'bestaand gebruik' uit de Natuurbeschermingswet. Bestaand gebruik is gedefinieerd als 'gebruik dat op 31 maart 2010 bekend is, of redelijkerwijs bekend had kunnen zijn bij het bevoegd gezag' (Natuurbeschermingswet 1998; amendement lid Koopmans (Kamerstukken II, 32588, nr 16)). Bij de inventarisatie en beoordeling van de activiteiten in en om Donkse Laagten zijn dan ook alle activiteiten meegenomen die op 31 maart 2010 bekend waren.

Op grond van artikel 19d, lid 3 van de Natuurbeschermingswet en de Crisis- en Herstelwet is bestaand gebruik **vergunningvrij**, ook als de activiteiten negatieve effecten hebben op de instandhoudingsdoelen. Wanneer een activiteit een negatief effect heeft op de instandhoudingsdoelen, worden echter wel mitigerende maatregelen of beperkende voorwaarden voorgeschreven in het beheerplan. Deze maatregelen en/of voorwaarden moeten in acht genomen worden.

Ook bestaand gebruik dat (onverhoopt) niet beschreven is in het beheerplan is vergunningvrij. Wanneer dit bestaand gebruik leidt tot negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelen kan het bevoegd gezag gebruik maken van de aanschrijvingsbevoegdheid (artikel 19c Nbwet). Hiermee kan degene die de activiteit uitoefent verplicht worden om passende maatregelen te treffen. De aanschrijvingsbevoegdheid geldt niet voor activiteiten die 'conform' het Natura 2000-beheerplan plaatsvinden.

Er is één uitzondering op het vergunningvrij zijn van bestaand gebruik. Namelijk wanneer de activiteit een project² is met een mogelijk (significant) negatief effect op

² Zie de verklarende woordenlijst voor de uitleg van het begrip 'project'.

de instandhoudingsdoelen. Voor dergelijke projecten geldt wel een vergunningplicht (artikel 19d Nbwet)³.

Categorie indeling

De activiteiten worden, in verband met de juridische gevolgen, ingedeeld in categorieën. Deze categorieën worden beschreven in Kader 1. De meeste huidige activiteiten die in dit beheerplan beschreven worden vallen in categorie 4 (niet vergunningplichtige activiteiten). Voor de activiteiten in categorie 4b, activiteiten met (mogelijk) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen, worden beperkende voorwaarden beschreven in dit beheerplan. Deze categorie indeling zoals die wordt gehanteerd door het ministerie van EZ wijkt af van de indeling die door de provincie Zuid-Holland wordt gehanteerd.

³ Het beheerplan kan de vergunningplicht vervangen wanneer de activiteiten in categorie 1 of 2 worden ondergebracht (zie tekstkader voor uitleg categorieën).

Kader 1: Indeling van activiteiten in categorieën:**Deze indeling wijkt af van de indeling die de provincie Zuid Holland hanteert.**

Dit beheerplan gaat in op de relatie tussen activiteiten en de instandhoudingsdoelen van Donkse Laagten. De activiteiten worden in verband met de juridische gevolgen ingedeeld in categorieën. Deze indeling is conform de rijkslijn die gehanteerd wordt door zowel EZ als Rijkswaterstaat (I&M). Hieronder worden de categorieën beschreven.

1 Vrijgestelde activiteiten zonder specifieke voorwaarden

Voor bepaalde activiteiten (projecten of andere handelingen) geldt het beheerplan als vrijstelling van de vergunningplicht zonder dat specifieke voorwaarden nodig zijn. Voor deze activiteiten geldt de generieke voorwaarde dat de activiteiten niet in betekenende mate mogen wijzigen.

2 Vrijgestelde activiteiten met specifieke voorwaarden

Er zijn vergunningplichtige activiteiten die alleen onder specifieke voorwaarden geen significante effecten op de Natura 2000-doelstellingen hebben. Deze activiteiten zijn met inachtneming van de generieke en specifieke voorwaarden, genoemd in het Natura 2000-beheerplan, vrijgesteld van de vergunningplicht.

3 Nbwet vergunde activiteiten

Voor deze activiteiten vormt het beheerplan *geen* vrijstelling van de vergunningplicht. Deze activiteiten zijn door het daartoe bevoegde gezag al getoetst in het kader van een vergunningaanvraag. Hieruit is naar voren gekomen dat deze activiteiten afzonderlijk en eventueel in cumulatie geen negatieve effecten hebben, mits de vergunningvoorschriften worden nageleefd. Vanzelfsprekend zal bij het aflopen van de vergunning een nieuwe procedure gestart moeten worden. Dat geldt ook voor alle nieuwe plannen en projecten. *De Provincie en het Ministerie van EZ hebben een overzicht van verleende vergunningen. Deze zijn niet in dit beheerplan opgenomen.*

4a Niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist

Dit zijn de activiteiten die niet vergunningplichtig zijn én geen of positieve effecten hebben op het bereiken van de instandhoudingsdoelen. Deze activiteiten hebben over het algemeen geen relatie met de instandhoudingsdoelen. Er zijn dan ook geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet.

4b Niet vergunningplichtige activiteiten: wel mitigatie vereist

Dit zijn activiteiten die niet vergunningplichtig zijn, maar die wél negatieve effecten hebben of waarvan niet uit te sluiten is dat ze effecten veroorzaken in combinatie met andere activiteiten. Voor deze activiteiten geldt dat er voorwaarden of mitigerende maatregelen vereist zijn. Het beperken van de effecten van deze activiteiten wordt zowel gerealiseerd door het nemen van maatregelen in het gebied of het (tijdelijk) verbinden van voorwaarden aan de activiteiten. De voorwaarden en maatregelen worden in het beheerplan beschreven. Indien de activiteiten uitgevoerd worden conform het beheerplan dan kan de provincie geen gebruik maken van de aanschrijvingsbevoegdheid uit art 19c Nbwet.

4.2.2

Methodiek

Het Natura 2000-gebied Donkse Laagten heeft voor kolgans, brandgans en kleine zwaan in de winterperiode (1 oktober tot 1 mei) voornamelijk een slaappleaatsfunctie. Daarnaast heeft het gebied in deze periode overdag ook een foerageerfunctie voor kolgans. De instandhoudingsdoelen hebben betrekking op het in stand houden van omvang en kwaliteit van het leefgebied. Voor kolgans is

daarnaast in de instandhoudingsdoel opgenomen dat het gebied een draagkracht moet hebben voor een populatie van gemiddeld 830 kolganzen (seizoensgemiddelde).

Om mogelijke effecten te kunnen inventariseren en te beoordelen is er een overzicht gemaakt van de gevoeligheid van de soorten voor diverse verstoringsfactoren. Hiervoor is gebruik gemaakt van de effectenindicator van het Ministerie van EZ (Ministerie van LNV, zd-c). De effectenindicator is algemeen en niet toegespitst op de situatie in een bepaald gebied. Op enkele punten (verstoring door geluid, optische verstoring en verstoring door mechanische effecten) is de effectenindicator aangepast voor Donkse Laagten. In Tabel 4.3 is per verstoringsfactor aangegeven of deze al dan niet een negatieve invloed heeft op de instandhoudingsdoelen. In bijlage 2 wordt daarnaast expliciet ingegaan op de gevoeligheid van de soorten voor auditieve en visuele verstoring en de verstoringsafstand (alert- en opvliegafstand) van de soorten ten aanzien van verschillende activiteiten. De informatie in deze bijlage is ook gebruikt bij de beoordeling van de activiteiten.

Tabel 4.3. Verstoring gevoeligheid van de soorten en habitatype, gericht op het gebied Donkse Laagten. Groen = niet gevoelig, oranje = gevoelig. (Bron: effectenindicator, Ministerie van LNV, zd-c). Op enkele punten (verstoring door geluid, optische verstoring en verstoring door mechanische effecten) is de effectenindicator aangepast voor Donkse Laagten (zie bijlage 1 voor een toelichting op de storingsfactoren).

		Kleine zwaan (A037)	Kolganzen (A041)	Brandgans (A045)
	Verstoringsfactor			
1	Oppervlakte verlies			
2	Versnippering	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
3	Verzuring			
4	Vermesting			
5	Verzoeting			
6	Verziltting			
7	Verontreiniging			
8	Verdroging			
9	Vernatting			
10	Verandering stroomsnelheid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
11	Verandering overstromingsfrequentie			
12	Verandering dynamiek substraat			
13	Verstoring door geluid			
14	Verstoring door licht			
15	Verstoring door trilling	Onbekend		
16	Optische verstoring			
17	Verstoring door mechanische effecten			
18	Verandering in populatiedynamiek			
19	Bewuste verandering soortensamenstelling	Onbekend		

Van alle activiteiten is beoordeeld of de activiteiten negatieve effecten hebben op het behalen van de instandhoudingsdoelen. De ecologische vereisten en sleutelfactoren (zie hoofdstuk 3) zijn als uitgangspunt genomen bij de beoordeling van de activiteiten. Op basis van de laatste wetenschappelijke kennis en gebruik makend van eerder onderzoek zijn de verschillende vormen van gebruik beoordeeld. Deze beoordeling is niet alleen afhankelijk van de aard en omvang van het effect van de activiteit, maar ook van de opeenhoping (cumulatie) van effecten van verschillende activiteiten. Deze bepalen samen, afhankelijk van de doelstelling, de ernst van het effect. De gebruikte methode is gebaseerd op de 'Handleiding toetsing bestaand gebruik voor LNV-beheerplannen' (Dienst Landelijk Gebied, 2009b).

De diverse stappen bij de toetsing van de huidige activiteiten zijn weergegeven in het schema in Figuur 4.2. Deze stappen zijn achtereenvolgens:

Stap 1: inventarisatie activiteiten

Alle regelmatig terugkerende activiteiten die zich binnen en rondom de begrenzing van het Natura 2000-gebied afspelen, zijn geïnventariseerd. De inventarisatie van de activiteiten in Donkse Laagten heeft plaatsgevonden t/m 31 maart 2010.

Stap 2: globale effectenanalyse

De (mogelijke) effecten van de activiteiten zijn door deskundigen beoordeeld. De globale effectenanalyse kent een opdeling van activiteiten in drie groepen: 1. geen effect (groen), 2. (mogelijk) beperkt effect (oranje), 3. (mogelijk) significant effect (rood). Er zijn verschillende redenen (a t/m i), waarom een activiteit in een groep geplaatst kan worden. Een activiteit kan bijvoorbeeld in de groep 'geen effect' geplaatst worden, omdat er geen overlap is in ruimte en tijd tussen de activiteit en de aanwezigheid van de soort (a) of omdat de soort ongevoelig is voor het type verstoring dat de activiteit veroorzaakt (b). Zie bijlage 3 voor het volledige overzicht van de redenen per groep. In de tabellen in bijlage 5 vindt u de indeling van de activiteiten in Donkse Laagten in deze drie groepen.

De typering van de drie groepen van mogelijke effecten is:

1. **Groen.** Voor activiteiten waarvan blijkt dat ze *geen negatief effect* hebben op de instandhoudingsdoelen, of waarvan *het effect verwaarloosbaar is*, is het niet nodig (aanvullende) voorwaarden of mitigerende maatregelen te formuleren.
2. **Oranje.** Voor activiteiten die (mogelijk) een *beperkt negatief effect* hebben, maar niet zodanig dat ze het realiseren van de instandhoudingsdoelen direct in de weg staan, wordt een cumulatietoets uitgevoerd (zie stap 4).
3. **Rood.** Activiteiten die (mogelijk) een *significant negatief effect* hebben én de activiteiten waarover *onduidelijkheid* bestaat, gaan door naar stap 3.

De methode die beschreven is in de 'Leidraad bepaling significantie' (Regiebureau Natura 2000, 2009) is gebruikt bij het bepalen of de activiteiten wel of geen significant effect hebben op de instandhoudingsdoelen. In bijlage 4 is schematisch een korte samenvatting van deze methode gegeven.

Stap 3: nadere effectenanalyse

In de nadere effectenanalyse is in detail uitgezocht wat de mogelijke effecten zijn van de activiteiten op de instandhoudingsdoelen. Hierbij zijn extra gegevens verzameld die meer duidelijkheid kunnen verschaffen. Het kan daarbij gaan om meer gedetailleerde bestaande (wetenschappelijke) informatie of resultaten van onderzoek dat specifiek uitgevoerd is voor dit beheerplan. Vervolgens is beoordeeld of activiteiten de realisatie van de instandhoudingsdoelen in de weg staan.

Wanneer een activiteit een significant negatief effect heeft op het realiseren van (één van) de instandhoudingsdoelen, wordt bij stap 5 bekeken of (aanvullende) voorwaarden of mitigerende maatregelen geformuleerd kunnen worden (mitigatie, zie stap 5). Indien uit de nadere effectenanalyse blijkt dat de activiteit een beperkt effect heeft (niet significant) dan gaat de activiteit alsnog door naar de cumulatietoets (zie stap 4).

Stap 4: cumulatietoets

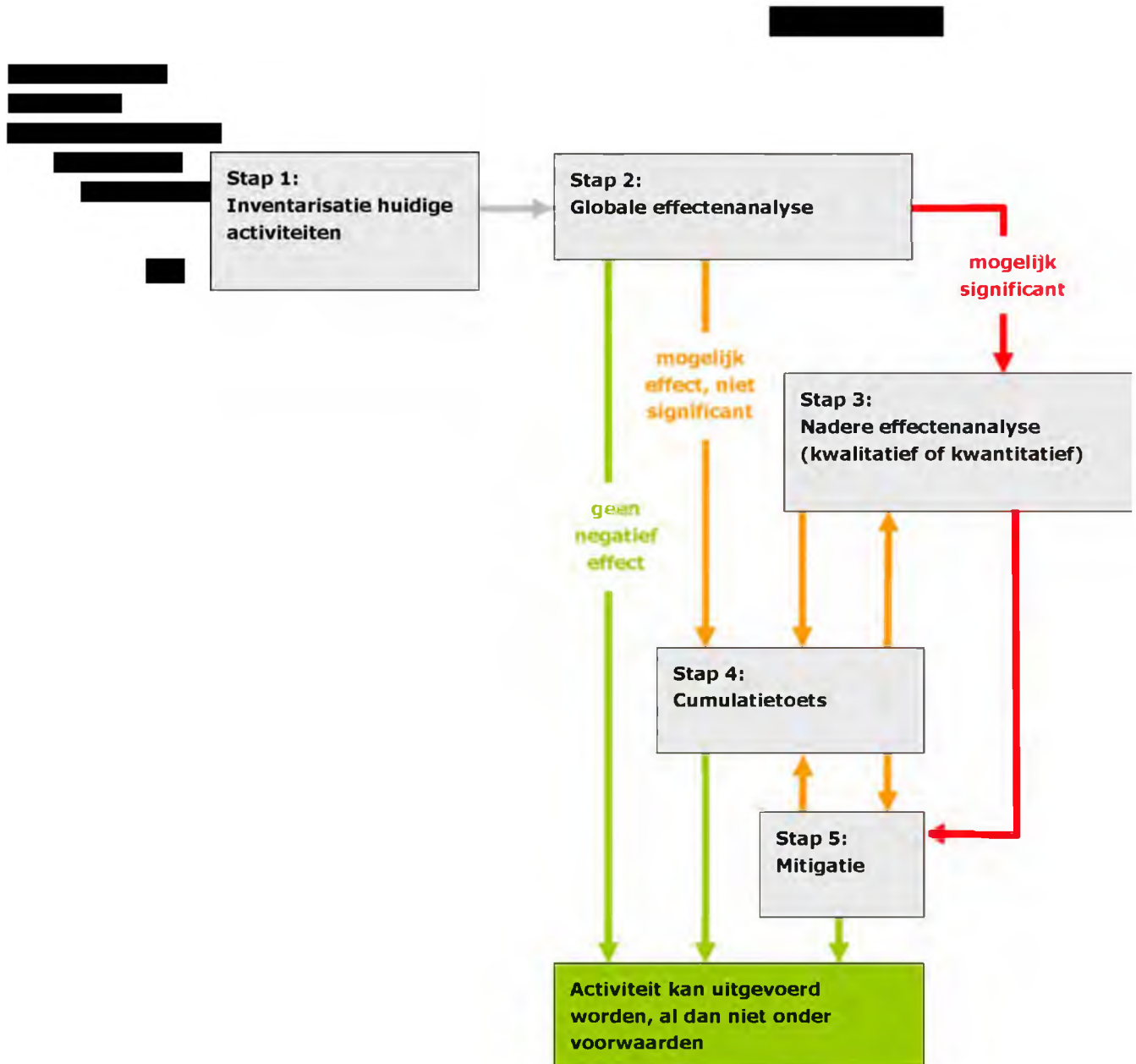
Activiteiten die afzonderlijk geen schadelijk effect hebben, kunnen samen wel een schadelijk effect tot gevolg hebben. Vele kleintjes maken één grote. In deze toets wordt bekeken of de effecten van verschillende activiteiten samen mogelijk wel het halen van de instandhoudingsdoelen belemmeren en dus significant zijn. Indien dat niet het geval is dan kunnen de activiteiten zonder (aanvullende) voorwaarden of mitigerende maatregelen voortgezet worden. Wanneer de activiteiten samen wel een (mogelijk) significant negatief effect hebben, gaan de activiteiten gezamenlijk door naar stap 5 (mitigatie), waarbij bekeken wordt welke instandhoudingsmaatregelen er nodig zijn om te compenseren voor de negatieve effecten.

Stap 5: mitigatie

Deze stap is toegepast voor die activiteiten waarvan blijkt dat er een (mogelijk) significant negatief effect is op het behalen van de instandhoudingsdoelen. Nagegaan is of (aanvullende) voorwaarden of mitigerende maatregelen dit effect verminderen of teniet doen. Is dat het geval en is er geen sprake meer van een (mogelijk) significant effect, dan kunnen ook deze activiteiten door naar de cumulatietoets (zie stap 4). De (aanvullende) voorwaarden en mitigerende maatregelen zijn opgenomen in het beheerplan. Er treedt een aanschrijvingsbevoegdheid in werking indien men zich niet aan de voorwaarden houdt.

In de volgende paragrafen zijn de effecten van de activiteiten beoordeeld en is aangegeven of er (aanvullende) voorwaarden gelden en of er mitigerende maatregelen genomen dienen te worden.

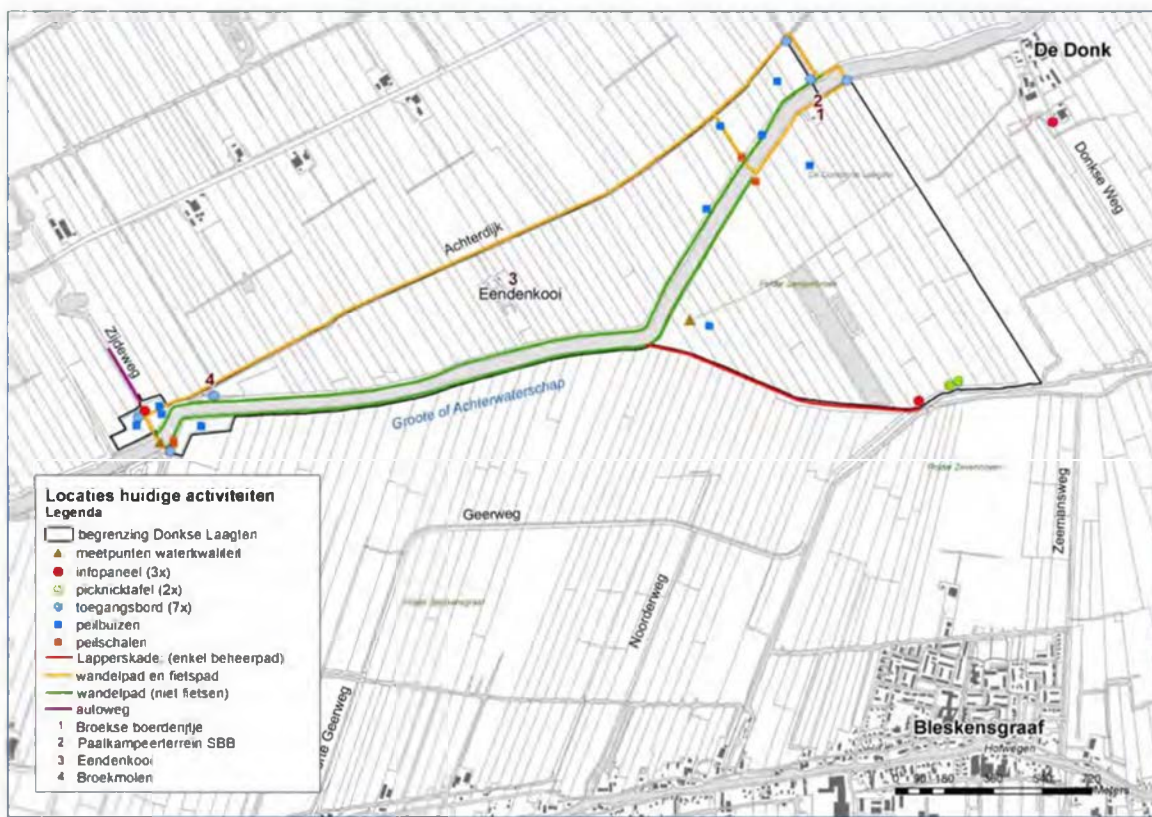

Figuur 4.2. Stroomschema toetsing activiteiten (zie de tekst voor een toelichting op het schema).

4.3 Effectanalyse huidige activiteiten

In deze paragraaf worden de activiteiten beschreven die plaatsvinden in en rondom Donkse Laagten. Tevens wordt beoordeeld of deze activiteiten negatieve effecten hebben op het realiseren van de instandhoudingsdoelen. In bijlage 5 wordt door middel van tabellen een overzicht gegeven van de conclusies van de effectenanalyse. In Figuur 4.3 is een kaart opgenomen waarop de locaties van diverse activiteiten zijn weergegeven.

Figuur 4.3. Locaties huidige activiteiten.

4.3.1 *Natuurbeheer en onderhoud in Donkse Laagten*

De werkzaamheden die zijn gericht op het natuurbeheer en het onderhoud in Donkse Laagten worden uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van Staatsbosbeheer. De graslandpercelen met een weidevogelstelling worden door Staatsbosbeheer verpacht aan boeren. Onder strenge voorwaarden mogen zij het perceel hooien en (na)beweid. De terreindelen met een botanische doelstelling (de uitstekken en de blauwgraslanden bij de Zijdebrug) verpacht Staatsbosbeheer niet. Deze worden door Staatsbosbeheer in eigen beheer of in opdracht van Staatsbosbeheer door een loonwerker beheerd door te maaien en door afvoer van het maaisel. Staatsbosbeheer verricht alle werkzaamheden volgens de 'Gedragcode natuurbeheer'.

In een droog najaar vindt begrazing op graslandpercelen met een weidevogelstelling ook plaats na 31 oktober. Dit is noodzakelijk om de graslandpercelen met een korte vegetatie de winter in te laten gaan, zodat deze percelen kunnen worden gebruikt als foeragegebied door wintergasten.

De werkzaamheden ten behoeve van het natuurbeheer en het onderhoud in Donkse Laagten dragen grotendeels bij aan het realiseren van de instandhoudingsdoelen. Wanneer deze werkzaamheden in de winterperiode uitgevoerd worden, zouden ze in principe ook een versturende invloed (geluidsverstoring en visuele verstoring) kunnen hebben op de dan aanwezige kolganzen, brandganzen en kleine zwanen. De intensiteit van de diverse werkzaamheden in de winterperiode is echter laag. Daar naast vinden deze activiteiten niet op meerdere percelen tegelijk plaats en niet in de nachtelijke uren. Wel zou uitvoering plaats kunnen vinden tijdens de

schemerperiode. Er wordt bij het uitvoeren van de werkzaamheden door Staatsbosbeheer (inclusief de meeste pachters) rekening gehouden met de aanwezigheid van wintergasten. Voorafgaand aan de activiteit wordt beoordeeld of er verstoring van kleine zwanen of een groep (van meer dan 100 individuen) kolganzen of brandganzen plaats zal vinden. Wanneer dit het geval kan zijn, wordt de activiteit op dat moment niet uitgevoerd. Door deze werkwijze treden er geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan op.

Deze werkwijze is in een aantal pachtcontracten van pachters van Staatsbosbeheer opgenomen. Pachters waarbij deze aanvulling op dit moment niet in hun pachtcontract opgenomen is, houden de hierboven beschreven werkwijze mogelijk niet aan. Wanneer zij hun werkzaamheden tijdens de winterperiode in Donkse Laagten uitvoeren, is het dan ook mogelijk dat er rustende of foeragerende kolganzen, brandganzen en kleine zwanen verstoord worden. De intensiteit van de activiteiten van deze pachters is echter zeer beperkt, waardoor een mogelijk negatieve invloed op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan verwaarloosbaar is. Om deze redenen wordt de invloed van deze werkzaamheden op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan als verwaarloosbaar beoordeeld.

Conclusie

De beheer- en onderhoudswerkzaamheden (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) hebben een verwaarloosbaar effect op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

4.3.2

Inventarisatie en monitoring in Donkse Laagten

In Donkse Laagten worden verschillende vormen van monitoring en inventarisatie uitgevoerd. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij Staatsbosbeheer, Waterschap Rivierenland, de Natuur- en Vogelwacht Alblasserwaard en de Agrarische Natuurvereniging 'Den Hâneker'. Monitoring is van belang om een goed beeld van de aanwezige soorten, de staat van instandhouding van de soorten in het gebied en de effecten van genomen maatregelen te krijgen en te behouden.

Inventarisatie en monitoring abiotiek

Bodemonderzoek wordt slechts zeer incidenteel uitgevoerd. Hierbij wordt éénmalig een bodemmonster gestoken. De dichtheid aan bodemmonsters is laag, maximaal 3 per hectare, meestal veel minder. De hydrologische inventarisaties van de waterstand, pH en EGV in het blauwgrasland (uitstekken bij de Zijdebrug en de nieuw gerealiseerde uitstekken) worden door Staatsbosbeheer meestal maandelijks uitgevoerd. Monitoring van de waterkwaliteit van boezem en diverse sloten vindt door Waterschap Rivierenland plaats op een aantal locaties in (de omgeving van) het gebied. De frequentie van opname wisselt sterk: van wekelijks tot minder dan éénmaal per maand. De meeste locaties zijn via openbare wegen te bereiken. Sommige opnamepunten liggen op een locatie die voor publiek niet vrij toegankelijk is. Binnen de begrenzing van Donkse Laagten zijn twee opnamepunten aanwezig.

De instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan in Donkse Laagten hebben betrekking op het gebied als overwinteringslocatie. Onderzoeken, die in de winterperiode uitgevoerd worden, kunnen in principe een versturende invloed hebben op aanwezige kolganzen, brandganzen en kleine zwanen. Het gaat daarbij om geluidsverstoring en visuele verstoring. Indien de monitoringsactiviteiten

buiten de openbare wegen en paden uitgevoerd worden, wordt er meestal rekening gehouden met deze vogelsoorten. Medewerkers van Staatsbosbeheer beoordelen voorafgaand aan de activiteit of er verstoring van kleine zwanen of een groep (van meer dan 100 individuen) kolganzen of brandganzen plaats zal vinden. Wanneer dit het geval kan zijn, wordt de activiteit op dat moment niet uitgevoerd. Door deze werkwijze treden er bij deze onderzoeken geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan op. Medewerkers van Waterschap Rivierenland houden deze werkwijze niet aan. De meeste meetpunten van het waterschap zijn echter bereikbaar vanaf openbaar toegankelijke wegen. De aanwezigheid van de medewerker is dan vergelijkbaar met de aanwezigheid van wandelaars (zie §4.3.4 voor de beoordeling van wandelen). Voor twee meetpunten moet het gebied betreden worden. Het gaat om meetpunten die éénmaal per maand worden opgenomen. Bij deze metingen zijn medewerkers ongeveer een half uur in het gebied aanwezig. Door de lage frequentie en intensiteit van deze activiteit zijn negatieve effecten dermate beperkt dat invloed hiervan op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan als verwaarloosbaar beoordeeld is.

Conclusie

De inventarisatie- en monitoringsactiviteiten (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) hebben geen dan wel een verwaarloosbaar effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

Inventarisatie en monitoring biotiek

Inventarisatie van vegetatie en amfibieën vindt in het algemeen buiten het winterhalfjaar plaats. Vogelinventarisaties worden jaarrond uitgevoerd vanaf de openbare wegen. Zoogdieronderzoek vindt incidenteel plaats in de percelen met behulp van vallen of door middel van zichtwaarnemingen of geluid.

De instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan in Donkse Laagten hebben betrekking op het gebied als overwinteringslocatie. Activiteiten, die buiten de winterperiode plaatsvinden (broedvogelinventarisaties en steltloper-tellingen), hebben dan ook geen negatief effect op de instandhoudingsdoelen. Onderzoeken, die in de winterperiode uitgevoerd worden, kunnen in principe een versturende invloed hebben op aanwezige kolganzen, brandganzen en kleine zwanen. Het gaat daarbij om geluidsverstoring en visuele verstoring.

Vogelinventarisaties, die in de winterperiode worden uitgevoerd (ganzentellingen en ringwaarnemingen), vinden plaats vanaf de openbare wegen. Hierdoor wordt het gebied niet betreden en is verstoring (geluidsverstoring, visuele verstoring) van kolgans, brandgans en kleine zwaan zeer minimaal. De aanwezigheid van de medewerker is dan vergelijkbaar met de aanwezigheid van wandelaars (zie §4.3.4 voor de beoordeling van wandelen).

Indien er in de winterperiode inventarisatieactiviteiten buiten de openbare wegen en paden uitgevoerd worden, wordt er rekening gehouden met deze vogelsoorten. Medewerkers van Staatsbosbeheer en de Natuur- en Vogelwacht beoordelen voorafgaand aan de activiteit of er verstoring van kleine zwanen of een groep (van meer dan 100 individuen) kolganzen of brandganzen plaats zal vinden. Wanneer dit het geval kan zijn, wordt de activiteit op dat moment niet uitgevoerd. Door deze werkwijze treden er bij inventarisatie- en monitoringsactiviteiten geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan op.

Conclusie

De inventarisatie- en monitoringsactiviteiten (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) hebben geen effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

4.3.3 *Schadebestrijding in Donkse Laagten*

Zomerganzenbeheer in Donkse Laagten

Indien noodzakelijk wordt door Staatsbosbeheer zomerganzenbeheer uitgevoerd. Bij zomerganzenbeheer gaat het om het prikken van eieren van grauwe gans, kolgans, nijlgans, grote Canadese gans en brandgans en het vangen van kolgans, brandgans, grote Canadese gans en soepgans.

De instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan in Donkse Laagten hebben betrekking op het gebied als overwinteringslocatie. Activiteiten buiten de winterperiode hebben dan ook geen negatief effect op deze instandhoudingsdoelen. Zomerganzenbeheer wordt enkel in de zomer uitgevoerd en heeft dus geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan.

Conclusie

Zomerganzenbeheer (zoals beschreven in bijlage 5) heeft geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

Muskusrattenbestrijding in Donkse Laagten

Bij de bestrijding van muskusratten wordt gewerkt volgens de 'Gedragscode voor muskusrat en beverrat'. In Donkse Laagten komen muskusratten in beperkte aantallen voor. De bestrijding concentreert zich daarom op de randen van het gebied (langs de doorgaande wegen en boezemkaden). Daarmee wordt zoveel mogelijk voorkómen dat muskusratten vanuit de omgeving Donkse Laagten indringen en zich daar uitbreiden. Om uitbreiding van muskusratten van binnenuit het gebied te voorkomen vindt jaarlijks in de winterperiode een vlakdekkende controle plaats op de aanwezigheid van muskusratten. De controle wordt uitgevoerd door bestrijders van het waterschap Rivierenland. De controle neemt ongeveer 20 werkdagen in beslag en vindt verspreid over een periode van 6 tot 8 weken plaats. De benodigde tijd is afhankelijk van het aantal bestrijders dat wordt ingezet en het aantal muskusratten dat wordt gevangen. De bestrijding vindt zoveel mogelijk te voet plaats om de rust van overwinterende ganzen en kleine zwanen zo min mogelijk te verstoren. Af en toe worden er quads gebruikt bij de bestrijding. De controle wordt bloksgewijs aangepakt. Wanneer er aanwijzingen zijn dat er muskusratten aanwezig zijn, worden deze volgens de vigerende voorschriften (aanwijzing ex artikel 67 Ff-wet) bestreden. Er wordt gebruik gemaakt van klemmen en kooien, zodat betreding van het gebied als gevolg van controle van de vangmiddelen tot een minimum wordt beperkt.

Wanneer muskusrattenbestrijding in de winterperiode uitgevoerd wordt, kan dit in principe een versturende invloed (geluidsverstoring en visuele verstoring) hebben op aanwezige kolganzen, brandganzen en kleine zwanen. De muskusrattenbestrijders

houden bij het uitvoeren van de werkzaamheden rekening met deze vogelsoorten en alle activiteiten worden in goed overleg met Staatsbosbeheer uitgevoerd. Bijvangst van watervogels worden zoveel mogelijk voorkomen door bijvoorbeeld stokjes voor de klemmen te plaatsen. Wanneer er groepen kolganzen, brandganzen of kleine zwanen aanwezig zijn, wordt de graslanden in het gebied op dat moment niet betreden. Alleen de openbare wegen en paden, die ook voor publiek toegankelijk zijn (de boezemkade en dergelijke), worden gebruikt op het moment dat er groepen kolganzen, brandganzen of kleine zwanen aanwezig zijn. Wanneer er te voet gewerkt wordt (via de openbare wegen en paden), is de aanwezigheid van de muskusrattenbestrijder vergelijkbaar met de aanwezigheid van wandelaars (zie §4.3.4 voor de beoordeling van wandelen). Wanneer er gebruik gemaakt wordt van een quad (via de wegen voor bestemmingsverkeer) is de aanwezigheid van de muskusrattenbestrijder vergelijkbaar met de aanwezigheid van bestemmingsverkeer (zie §4.3.6 voor de beoordeling van aanwezigheid van verkeer). Negatieve effecten van muskusrattenbestrijding zijn dan ook dermate beperkt dat invloed van op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan als verwaarloosbaar beoordeeld is.

Conclusie

Muskusrattenbestrijding (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) heeft verwaarloosbare effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

Beverrattenbestrijding in Donkse Laagten

Incidenteel wordt melding gemaakt van een beverrat. In dat geval worden direct levendvangkooien uitgezet om te voorkomen dat de soort zich verder uitbreidt. In de periode 2006-2009 zijn er geen beverratten meer gevangen in Donkse Laagten (mond. med. dhr. De Koning, Provincie Zuid-Holland). Vanwege het zeer incidentele karakter van deze activiteit, heeft de bestrijding van beverratten geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans, kleine zwaan.

Conclusie

Beverrattenbestrijding (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) heeft geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

Bestrijding ongewenste plantensoorten in Donkse Laagten

Indien noodzakelijk voert Staatsbosbeheer bestrijding van exoten (grote waternavel en reuzenberenklauw) uit in Donkse Laagten. Incidenteel is chemische bestrijding van diverse plantensoorten (bijvoorbeeld akkerdistel, krulzuring, ridderzuring, Japanse duizendknoop maar ook andere soorten) noodzakelijk. Chemische bestrijding wordt door Staatsbosbeheer enkel uitgevoerd nadat de noodzakelijkheid hiervan is beoordeeld en nadat goedkeuring is gegeven door de regiodirecteur van Staatsbosbeheer. Hierbij wordt een specifiek chemisch middel gebruikt (bijvoorbeeld MCPA). Deze vorm van schadebestrijding wordt zeer incidenteel uitgevoerd en pas nadat de vegetatie is gemaaid.

De instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan in Donkse Laagten hebben betrekking op het gebied als overwinteringslocatie. De bestrijding

van reuzenberenklauw en chemische bestrijding zijn activiteiten die buiten de winterperiode plaatsvinden. Deze activiteiten hebben dan ook geen negatief effect op de instandhoudingsdoelen. De bestrijding van exoten (grote waternevel) wordt wel in de winterperiode uitgevoerd. Deze activiteit kan daarom in principe een versturende invloed (geluidsverstoring en visuele verstoring) hebben op aanwezige kolganzen, brandganzen en kleine zwanen. Staatsbosbeheer houdt bij het uitvoeren van de werkzaamheden echter rekening met deze vogelsoorten. Voorafgaand aan de activiteit wordt beoordeeld of er verstoring van kleine zwanen of een groep (van meer dan 100 individuen) kolganzen of brandganzen plaats zal vinden. Wanneer dit het geval kan zijn, wordt de activiteit op dat moment niet uitgevoerd. Door deze werkwijze treden geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan op.

Conclusie

De bestrijding van ongewenste plantensoorten (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) heeft geen effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

4.3.4

Recreatie in Donkse Laagten

Wandelen en fietsen

Donkse Laagten is opengesteld voor wandelen en fietsen op wegen en paden. In de periode buiten het broedseizoen, namelijk van 1 juli tot 1 maart, zijn loslopende honden toegestaan op de wegen en paden.

De gemiddelde alertafstand van foeragerende en overwinterende kolganzen en brandganzen bij wandelaars en fietsers is 1.325 m (Krijgsveld et al., 2008) en de opvliegafstand is 566 m. Voor kleine zwanen is de gemiddelde alertafstand 400 m (Krijgsveld et al., 2008) en de opvliegafstand 175 m. De wandel- en fietspaden grenzen echter direct aan het foerageer- en rustgebied voor de ganzen en kleine zwanen. Hierdoor kan wandelen en fietsen in de winterperiode in principe een versturende invloed (geluidsverstoring en visuele verstoring) hebben op aanwezige kolganzen, brandganzen en kleine zwanen. Omdat wandelen en fietsen (met honden) alleen op de wegen en paden plaatsvindt en de dieren in het veld niet benaderd kunnen worden, vormen recreanten en hun huisdieren voor de dieren echter een voorspelbare situatie. Wandelaars en fietsers vormen geen bedreiging voor de dieren, waardoor er gewenning optreedt. De verstoring die ontstaat door wandelen en fietsen (met honden) in Donkse Laagten is dan ook dermate beperkt, dat invloed op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan als verwaarloosbaar beoordeeld is. Deze conclusie wordt ondersteund door inventarisatiegegevens van de laatste decennia. Hieruit blijkt dat er tijdens de winters groepen kolganzen, brandganzen (overdag en 's nachts) en kleine zwanen ('s nachts) aanwezig zijn in Donkse Laagten, ondanks dat er gedurende al die jaren gewandeld en gefietst is in het gebied.

Conclusie

Wandelen en fietsen met honden in Donkse Laagten (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) heeft verwaarloosbare effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

Kamperen

In Donkse Laagten kan in beperkte mate gekampeerd worden op een paalkampeerterrain van Staatsbosbeheer. Het terrein is alleen te voet of per fiets bereikbaar. Het kampeerterrain biedt plaats aan maximaal drie trekkerstenten die binnen een straal van 10 m van de paal moeten staan. Open vuur is verboden en de enige voorziening is een waterpomp.

Wanneer er in de winterperiode gekampeerd wordt, kan dit in principe een versturende invloed (geluidsverstoring en visuele verstoring) hebben op aanwezige kolganzen, brandganzen en kleine zwanen. Het kamperen gebeurt echter extensief: er zijn alleen af en toe maximaal drie kleine tentjes aanwezig. Bovendien vindt het kamperen doorgaans niet of nauwelijks in de winterperiode plaats. Verstoring van ganzen en kleine zwanen zal hierdoor niet of nauwelijks optreden. Negatieve effecten van kamperen zijn dan ook dermate beperkt dat invloed op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan als verwaarloosbaar beoordeeld is.

Conclusie

Kamperen (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) heeft verwaarloosbare effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

Excursies

Staatsbosbeheer verzorgt onder begeleiding van een deskundige gids excursies door Donkse Laagten. Hierbij kan het gebied worden betreden. Wanneer de excursies in de winterperiode gegeven worden, kan dit in principe een versturende invloed (geluidsverstoring en visuele verstoring) hebben op aanwezige kolganzen, brandganzen en kleine zwanen. Staatsbosbeheer houdt echter bij het geven van excursies rekening met deze vogelsoorten. Vooraf beoordeelt Staatsbosbeheer of de excursie mogelijk is zonder dat er verstoring van de aanwezige ganzen en kleine zwanen optreedt. Alleen wanneer er geen verstoring optreedt, vinden de excursies plaats. Hierdoor treden er geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan op.

Conclusie

Door Staatsbosbeheer georganiseerde excursies (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) hebben geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

Onderhoudsmaatregelen aan recreatieve voorzieningen

Staatsbosbeheer voert diverse onderhoudsmaatregelen uit aan de recreatieve voorzieningen in Donkse Laagten. Wanneer de onderhoudswerkzaamheden in de winterperiode uitgevoerd worden, kan dit in principe een versturende invloed (geluidsverstoring en visuele verstoring) hebben op aanwezige kolganzen, brandganzen en kleine zwanen. Staatsbosbeheer houdt bij het uitvoeren van de werkzaamheden echter rekening met deze vogelsoorten. Voorafgaand aan de activiteit wordt beoordeeld of er verstoring van kleine zwanen of een groep (van meer dan 100 individuen) kolganzen of brandganzen plaats zal vinden. Wanneer dit het geval kan zijn, wordt de activiteit op dat moment niet uitgevoerd. Door deze

werkwijze treden geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan op.

Conclusie

Onderhoudsmaatregelen aan de recreatieve voorzieningen in Donkse Laagten (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) hebben geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

Varen

Op de Grootte- of Achterwaterschap wordt met (gemotoriseerde) boten en met kano's gevaren. Voor het varen met (motor)boten op de Grootte- of Achterwaterschap is een vergunning van het waterschap nodig. In het voorjaar en de zomer wordt regelmatig gevaren met kano's en (motor)boten. Wanneer in de winterperiode gevaren wordt, kan dit in principe een versturende invloed (geluidsverstoring en visuele verstoring) hebben op aanwezige kolganzen, brandganzen en kleine zwanen. In de winterperiode wordt er echter nauwelijks gevaren op de Grootte- of Achterwaterschap, waardoor verstoring van kolgans, brandgans en kleine zwaan in de winterrustperiode minimaal zal zijn. Negatieve effecten van varen met kano's en (motor)boten op de Grootte- of Achterwaterschap zijn dan ook dermate beperkt dat invloed op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan als verwaarloosbaar beoordeeld is.

Conclusie

Varen met kano's en (motor)boten op de Grootte- of Achterwaterschap (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) heeft verwaarloosbare effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

Sportvissen

De Grootte- of Achterwaterschap wordt gebruikt als vislocatie. Dit gebeurt vanaf de kant of in een bootje. Om hier te mogen vissen is een vergunning van het waterschap nodig. In het voorjaar en de zomer wordt er vrijwel dagelijks gevestigd door sportvissers. In het najaar en winter wordt er af en toe gevestigd.

Wanneer in de winterperiode gevestigd wordt, kan dit in principe een versturende invloed (geluidsverstoring en visuele verstoring) hebben op aanwezige kolganzen, brandganzen en kleine zwanen. Het vissen vindt echter vooral plaats in de omgeving van de Zijdebrug. Nabij de Zijdebrug wordt de potentiële verstoring van kolgans, brandgans en kleine zwaan enorm teruggebracht doordat begroeiing de sportvissers aan het zicht van de vogels onttrekt. Ook is er sprake van een scheiding in ruimtegebruik: kolgans, brandgans en kleine zwaan bevinden zich in het algemeen niet in de directe nabijheid van deze locatie. In Figuur 3.5 is aangegeven waar kolgans, brandgans en kleine zwaan voorkomen. In de winterperiode wordt er nauwelijks gevestigd op de Grootte- of Achterwaterschap, waardoor verstoring van kolgans, brandgans en kleine zwaan in de winterrustperiode minimaal zal zijn. Negatieve effecten van sportvissen zijn dan ook dermate beperkt dat invloed op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan als verwaarloosbaar beoordeeld is.

Conclusie

Sportvissen (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) heeft verwaarloosbare effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

Schaatsen

Wanneer er ijs ligt, kan er op de Grootte- of Achterwaterschap worden geschaatst. In dat geval worden tevens schaatsevenementen georganiseerd. Op het gedeelte in Donkse Laagten zijn bij deze evenementen geen kraampjes, stempelposten en geluidsinstallaties aanwezig en is er geen sprake van toeschouwers op oevers. In de winter van 2008/2009 is deze toertocht nog georganiseerd. De laatste keer daarvoor dat het mogelijk was om deze toertocht te organiseren, was in de winter van 1996/1997. Ook op de waterplassen in Donkse Laagten wordt geschaatst wanneer er voldoende ijs ligt.

Aanwezigheid van mensen kan in principe een versturende invloed (geluidsverstoring en visuele verstoring) hebben op kolganzen, brandganzen en kleine zwanen. Deze vogelsoorten zijn echter niet meer aanwezig in Donkse Laagten als er ijs op de Grootte- of Achterwaterschap en de waterplas ligt. In die situatie zoeken de ganzen en zwanen het open water op langs de grote rivieren en in Zeeland (mondelinge mededeling dhr. De Bruin, Staatsbosbeheer). Hierdoor treden er geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan op.

Conclusie

Schaatsen (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) heeft geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

Sportvliegen

Boven Donkse Laagten wordt gevlogen met sportvliegtuigen. Wanneer er in de winterperiode boven Donkse Laagten gevlogen wordt, kan dit in principe een versturende invloed (geluidsverstoring en visuele verstoring) hebben op aanwezige kolganzen, brandganzen en kleine zwanen. Van elke vliegtuigbestuurder wordt verwacht dat hij of zij de Gedragscode voor de Recreatieve luchtvaart onderschrijft. Hierin is aangegeven dat natuurbeschermingsgebieden bij de planning en tijdens de vluchtuitvoering in principe zoveel mogelijk vermeden zullen worden. Indien het vliegen boven natuurbeschermingsgebieden niet valt te vermijden, wordt een vlieghoogte van minimaal 1000 voet (305 m) aangehouden. De minimale vlieghoogte van sportvliegtuigen boven Donkse Laagten valt binnen de alertafstand van overwinterende kolganzen, brandganzen en kleine zwanen die een marge heeft van 625 m tot maximaal 1220 m (Heunks et al., 2007 in Krijgsveld et al., 2008). In de winterperiode leiden laagvliegende sportvliegtuigen dan ook tot verstoring van de aanwezige overwinterende ganzen en kleine zwanen. Wanneer echter de Gedragscode voor de Recreatieve luchtvaart gevolgd zal worden, wordt het aantal vliegtuigen dat direct boven Donkse Laagten vliegt sterk beperkt. Alleen als het niet anders kan, zal een vliegroute over Donkse Laagten genomen worden. De verstoring die ontstaat door vliegen met sportvliegtuigen boven Donkse Laagten is dan ook dermate beperkt, dat invloed op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan als verwaarloosbaar beoordeeld is. Deze conclusie wordt ondersteund doordat uit de inventarisatiegegevens van de laatste decennia blijkt dat

er tijdens de winters nog steeds groepen kolganzen, brandganzen (overdag en 's nachts) en kleine zwanen ('s nachts) aanwezig zijn in Donkse Laagten. Dit is het geval ondanks dat er gedurende al die jaren (beperkt) gevlogen is boven het gebied.

Conclusie

In de zomerperiode (1 mei – 30 september) heeft vliegen met sportvliegtuigen boven Donkse Laagten (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) geen effect op de instandhoudingsdoelen.

In de winterperiode (1 oktober – 30 april) heeft vliegen met sportvliegtuigen een verwaarloosbaar effect op de instandhoudingsdoelen onder de voorwaarde dat de *Gedragscode voor de Recreatieve Luchtvaart* gevolgd wordt. Het volgen van deze gedragscode is daarom als beperkende voorwaarde in dit beheerplan opgenomen. De activiteiten vallen in categorie 4b (niet vergunningplichtige activiteiten: beperkende voorwaarden vereist).

Luchtballonvaart

Boven Donkse Laagten wordt gevlogen met luchtballonnen. De ballonvaarten vinden voornamelijk plaats in de eerste twee uur na zonsopgang en de laatste twee uur voor zonsondergang. De minimale vlieghoogte boven natuurgebieden voor luchtballonnen is 305 meter conform de Gedragscode voor de recreatieve luchtvaart en de Gedragscode Ballonvaart. De KNVvL (Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Luchtvaart), afdeling ballonvaart, heeft daarbij een onderzoek⁴ laten uitvoeren naar ballonvaart in relatie met Natura 2000-gebieden. Op basis hiervan is een gedragscode vastgesteld die, in aanvulling op de reguliere gedragscode ballonvaart specifiek gericht op Natura 2000-gebieden, geldend is voor alle ballonvaarders in Nederland. In deze aanvullende gedragscode staat onder andere:

- De ballonvaarder vermijdt zoveel mogelijk het op lage hoogte varen boven en/of landen in of in de nabijheid van beschermde natuurgebieden of daaraan verwante gebieden.
- De ballonvaarder houdt boven natuurgebieden een vaarhoogte aan van tenminste 1000ft AGL (305 meter).

In de reguliere gedragscode is daarnaast aangegeven dat een ballonvaarder voor aanvang van de vlucht een kaart moet hebben waarop gevoelige gebieden staan aangegeven.

Wanneer er in de winterperiode boven Donkse Laagten gevlogen wordt, kan dit in principe een versturende invloed (geluidsverstoring en visuele verstoring) hebben op aanwezige kolganzen, brandganzen en kleine zwanen. De alertafstand van overwinterende kolganzen, brandganzen en kleine zwanen heeft een marge van 225m tot maximaal 700m. In de winterperiode leiden luchtballonnen soms dan ook tot lokaal zeer intensieve verstoring van de aanwezige overwinterende ganzen en kleine zwanen. Er kunnen duizenden vogels tegelijk verstoord worden, hetgeen is vastgesteld door diverse waarnemers (mondelijke mededeling dhr. H. Blom, Staatsbosbeheer). Luchtballonvaarten vinden met name plaats in het zomerhalfjaar. In de winterperiode is de hoeveelheid luchtballonvaarten vrij beperkt. Uit de inventarisatiegegevens van de laatste decennia blijkt daarnaast dat er 's winters nog steeds groepen kolganzen, brandganzen (overdag en 's nachts) en kleine zwanen ('s nachts) aanwezig zijn in Donkse Laagten, ondanks dat er gedurende al die jaren (beperkt) gevlogen is boven het gebied. De verstoring die ontstaat door vliegen met luchtballonnen boven Donkse Laagten is dan ook beperkt. De verstoring is echter

⁴ Bestaand gebruik kleine luchtvaart en verstoring Natura2000 gebieden, Bureau Waardenburg BV, 2011.

niet zodanig beperkt dat de invloed op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan als verwaarloosbaar kan worden beoordeeld. Indien de minimale vlieghoogte van luchtballonnen boven Donkse Laagten in de periode van 1 oktober tot en met 30 april tenminste gelijk is aan de minimale alertafstand van overwinterende kolganzen, brandganzen en kleine zwanen, zoals in de aanvullende gedragscode is opgenomen⁵, kan de invloed op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan wel als verwaarloosbaar worden beoordeeld. In overeenkomst met de genoemde gedragscodes wordt de minimale vlieghoogte van 305m aangehouden in het beheerplan.

Het landen van luchtballonnen leidt tot lokaal zeer intensieve verstoring van de aanwezige overwinterende ganzen en kleine zwanen. In de winterperiode is het dan ook niet toegestaan om luchtballonnen te laten landen in Donkse Laagten.

Conclusie

In de zomerperiode (1 mei – 30 september) heeft vliegen met luchtballonnen boven Donkse Laagten (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) geen effect op de instandhoudingsdoelen.

In de winterperiode (1 oktober – 30 april) is er een verwaarloosbaar effect indien een minimale vlieghoogte van 305m wordt aangehouden. Hieraan wordt voldaan wanneer ballonvaarders zich houden aan de Gedragscode recreatieve luchtvaart en de Gedragscode Ballonvaart waarin eveneens 305m als minimale vlieghoogte wordt aangehouden. Landen met luchtballonnen in Donkse Laagten heeft in de winterperiode een groot effect op de instandhoudingsdoelen. Hoewel de hier gestelde beperkende voorwaarden worden gedekt door de gedragscode ballonvaart boven Natura 2000-gebieden, worden in dit beheerplan opgenomen:

- minimale vlieghoogte in de winterperiode van 305m;
- landingsverbod in de winterperiode.

De activiteiten vallen in categorie 4b (niet vergunningplichtige activiteiten: beperkende voorwaarden vereist).

Paragliden

Boven Donkse Laagten wordt gevlogen door paragliders. Dit gebeurt met name in de zomermaanden. Er wordt echter ook (vroeg) in het voorjaar met paragliders gevlogen. De frequentie is dan wel lager dan in de zomermaanden.

Wanneer er in de winterperiode (1 oktober tot en met 30 april) boven Donkse Laagten gevlogen wordt, kan vliegen met een paraglider - net zoals bij luchtballonnen het geval is - voor veel verstoring (geluidsverstoring en visuele verstoring) zorgen op de aanwezige kolganzen, brandganzen en kleine zwanen. De verstoring die ontstaat door vliegen met paragliders boven Donkse Laagten is vanwege de lage frequentie in de winterperiode beperkt, maar niet zodanig beperkt dat de invloed op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan als verwaarloosbaar kan worden beoordeeld. Indien in de periode van 1 oktober tot en met 30 april door paragliders een minimale vlieghoogte boven Donkse Laagten wordt gehanteerd die tenminste gelijk is aan de minimale alertafstand van overwinterende kolganzen, brandganzen en kleine zwanen wordt de invloed op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan als

⁵ Bij een minimale alertafstand van 225m wordt 305m aangehouden als minimale vlieghoogte, wat overeenkomt met de minimale vlieghoogten zoals die in de verschillende gedragscodes wordt gehanteerd.

verwaarloosbaar beoordeeld. Conform de Gedragscode recreatieve luchtvaart wordt in het beheerplan echter ook de minimale vlieghoogte van 305m aangehouden.

Conclusie

Paragliden boven Donkse Laagten (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) heeft in de zomerperiode (1 mei – 30 september) geen effecten op de instandhoudingsdoelen.

In de winterperiode (1 oktober – 30 april) heeft paragliden een verwaarloosbaar effect op de instandhoudingsdoelen onder de voorwaarde dat een minimale vlieghoogte van 305m wordt aangehouden, conform de Gedragscode recreatieve luchtvaart. Deze minimale vlieghoogte is daarom als beperkende voorwaarde dit beheerplan opgenomen.

De activiteiten vallen in categorie 4b (niet vergunningplichtige activiteiten: beperkende voorwaarden vereist).

4.3.5

Waterbeheer in Donkse Laagten

Het waterbeheer en het bijbehorende onderhoud in Donkse Laagten wordt uitgevoerd door Staatsbosbeheer en Waterschap Rivierenland. De meeste werkzaamheden worden verricht volgens de 'Gedragscode Flora en Faunawet voor waterschappen'.

Donkse Laagten heeft een eigen peilbeheer. Het beheer hier is er op gericht om voldoende en zo veel mogelijk water van goede kwaliteit in Donkse Laagten te houden. Het peilbeheer is zo natuurlijk mogelijk. Het waterbeheer is gunstig voor de instandhoudingsdoelen én de kernopgave (het creëren van plas-dras situaties). Onderhoudswerkzaamheden aan de wateren zijn vaak kortstondig. Bovendien wordt voorafgaand aan de activiteit over het algemeen beoordeeld of verstoring van kleine zwanen of een groep (meer dan 100 individuen) kolganzen of brandganzen plaats zal vinden. Wanneer dit het geval kan zijn, wordt de activiteit op dat moment niet uitgevoerd. Negatieve effecten van onderhoud van de wateren zijn dermate beperkt dat invloed op de instandhoudingsdoelen voor de doelsoorten verwaarloosbaar is.

Greppelonderhoud

Greppels worden jaarlijks uitgehaald met een lichte trekker en greppelfrees, ten behoeve van een betere afvoer van overtollig (regen)water. Dit gebeurt zo spoedig mogelijk nadat het vee de percelen heeft verlaten en uiterlijk op 15 december. De verstoring van dit bestaand gebruik is eenmalig en minimaal. De aanwezige ganzen gaan een perceel verderop zitten, en komen terug als de trekker weeg weg is.

Conclusie

Beheer en onderhoud van het water in Donkse Laagten (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) heeft verwaarloosbare effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

4.3.6

Overige activiteiten in Donkse Laagten

Eendenkooi

In Donkse Laagten ligt een eendenkooi. Activiteiten in en onderhoudswerkzaamheden aan de eendenkooi worden uitgevoerd binnen de

begrenzing van de eendenkooi. De eendenkooi is ruimtelijk van het overwinteringsgebied van de ganzen en kleine zwanen afgescheiden door het kooibos. De activiteiten in de eendenkooi veroorzaken daardoor geen visuele verstoring van brandgans, kolgans en kleine zwaan. Geluidsverstoring is wel mogelijk wanneer er in de winterperiode activiteiten plaatsvinden in de eendenkooi. Activiteiten, die in de winter plaatsvinden, zijn het voeren van staleenden, controlerondes, vangen van wilde eenden, wegvangen van mannelijke eenden en onderhoud (knotten van wilgen, het verwijderen van opschietend hout, het schoonhouden van de randen van de kooiplas en het repareren van de rietschermen die langs de vangpijpen staan).

Bij het voeren van de staleenden en het lopen van de controlerondes door het gebied van de eendenkooi, wordt geen geluid geproduceerd dat verstoring van kolgans, brandgans en kleine zwaan teweeg kan brengen. Deze activiteiten hebben dan ook geen negatief effect op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan.

Bij het vangen van eenden (wilde eenden en mannelijke staleenden) en de onderhoudswerkzaamheden aan de eendenkooi kan wel sprake zijn van geluidsverstoring. Hierbij kan gekwaak van de in het nauw gedreven eenden en geluid van kleine machines zoals kettingzagen voorkomen. Deze verstoring zal echter zeer beperkt zijn. In het verleden was de omgeving van de eendenkooi in Donkse Laagten juist een veilig toevluchtsoord voor ganzen, vanwege het jachtverbod binnen de kooicirkel (zie ook §3.4). Het vangen van de eenden en de onderhoudswerkzaamheden (en het geluid dat daarmee gepaard gaat) vormen geen bedreiging voor kolgans, brandgans en kleine zwaan, waardoor er gewinning optreedt. De verstoring die ontstaat door het vangen van eenden en de onderhoudswerkzaamheden aan de eendenkooi is dan ook dermate beperkt, dat invloed op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan als verwaarloosbaar beoordeeld is. Deze conclusie wordt ondersteund door inventarisatiegegevens van de laatste decennia. Hieruit blijkt dat er tijdens de winter groepen kolganzen, brandganzen (overdag en 's nachts) en kleine zwanen ('s nachts) aanwezig zijn in Donkse Laagten, ondanks dat de eendenkooi gedurende al die jaren in gebruik is geweest.

Conclusie

De activiteiten en onderhoudswerkzaamheden binnen de begrenzing van de eendenkooi (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) hebben geen dan wel verwaarloosbare effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

Gemotoriseerd verkeer

Binnen Donkse Laagten liggen geen openbare autowegen. Alleen bestemmingsverkeer maakt gebruik van de wegen die door Donkse Laagten lopen. De wegen binnen Donkse Laagten worden niet intensief gebruikt door gemotoriseerd verkeer. Er is soms sprake van verkeer op het fietspad dat daar niet is toegestaan. Door het extensief gebruik door gemotoriseerd verkeer is een mogelijk negatieve invloed op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan verwaarloosbaar. Om deze redenen wordt de invloed van deze werkzaamheden op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan als verwaarloosbaar beoordeeld.

Conclusie

Gemotoriseerd verkeer op de lokale wegen binnen Donkse Laagten (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) heeft verwaarloosbare effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

Molen

In het zuidwesten van Donkse Laagten, in de directe omgeving van de uitstekken bij de Zijdebrug, staat de Broekmolen. De molen wordt beheerd door de Stichting tot Instandhouding van Molens in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden (SIMAV). De Broekmolen heeft geen maalfunctie meer, maar draait af en toe nog wel. Dit gebeurt met toestemming van Waterschap Rivierenland. Na de restauratie in 2010 is de verwachting dat de molen vaker zal draaien.

Het draaien van de molen wordt door kolgans, brandgans en kleine zwaan niet als verstorend ervaren, omdat het een regelmatig bewegend patroon is dat zich op één locatie voordoet. Hierdoor treden geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan op.

Conclusie

De Broekmolen heeft geen effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

4.3.7*Jacht en schadebestrijding rondom Donkse Laagten*

Buiten de grenzen van Donkse Laagten vindt jacht en schadebestrijding plaats. Dit gebeurt door het plaatsen van plastic zakken en linten en door middel van (ondersteunend) afschot. Wanneer er in de winterperiode afschot plaatsvindt in de omgeving van Donkse Laagten, kan dit in principe een verstorende invloed (geluidsverstoring en visuele verstoring) hebben op aanwezige kolgans, brandgans en kleine zwanen. Rondom Donkse Laagten lag tot 1 april 2014 een ganzenfoerageergebied (voor ganzen en smienten) waarbinnen geen verjaging van deze soorten plaatsvindt. Binnen dit beleid mochten in het ganzenfoerageergebied vanaf 12.00 uur tot zonsondergang wel andere diersoorten bestreden worden, zolang een afstand van tenminste 500 m tot foeragerende ganzen in acht werd genomen. De alertafstand van brandgans, kolgans en kleine zwaan ten aanzien van jacht is ongeveer 700 m en de opvliegafstand is 300 m (Van der Hut, 2007 in Van der Heijden & Miedema, 2008). De 500 m afstand, die gehouden moet worden tot foeragerende ganzen, is voldoende om opvliegen te voorkomen (300 m). Deze afstand is echter niet voldoende om verstoring (alert worden) door afschot te voorkomen. Wanneer er in de winterperiode binnen een straal van 8 km rondom Donkse Laagten afschot plaats vindt, kan dit een verstorende invloed hebben op aanwezige kolgans, brandgans en kleine zwanen in Donkse Laagten. Uit de inventarisatiegegevens van de laatste decennia blijkt echter dat er in de winterperiode groepen kolgans, brandgans (overdag en 's nachts) en kleine zwanen ('s nachts) aanwezig zijn in Donkse Laagten, ondanks dat er gedurende al die jaren jacht en schadebestrijding heeft plaatsgevonden. De verstoring die ontstaat door jacht en schadebestrijding rondom Donkse Laagten zal daarom dermate beperkt zijn, dat invloed op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan als verwaarloosbaar beoordeeld is.

Conclusie

Jacht en schadebestrijding rondom Donkse Laagten (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) heeft verwaarloosbare effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

4.3.8

Landbouw rondom Donkse Laagten

Binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Donkse Laagten worden geen echte landbouwactiviteiten uitgevoerd. Wel worden er beheermaatregelen voor natuur uitgevoerd, die zijn gebaseerd op voormalige landbouwactiviteiten. Deze werkzaamheden zijn beschreven in §4.3.1.

De landbouw rond het Natura 2000-gebied Donkse Laagten bestaat voornamelijk uit melkveebedrijven. De inventarisatie van landbouwactiviteiten buiten Donkse Laagten is door Landbouw- en Tuinbouworganisatie-Alblasserwaard (LTO-Alblasserwaard) uitgevoerd binnen een straal van 400 m rondom Donkse Laagten. De opvliegafstand van kolgans en brandgans ten opzichte van beheerwerkzaamheden in de landbouw is 566 m terwijl dit voor kleine zwaan 175 m is. De inventarisatie van LTO-Alblasserwaard is daarom op basis van luchtfoto's geëxtrapoleerd naar 600 m, zodat alle landbouwactiviteiten binnen de opvliegafstand van de ganzen beoordeeld worden. Op basis van luchtfoto's zijn er geen aanwijzingen gevonden om aan te nemen dat in de extra zone tussen 400 m en 600 m afstand van Donkse Laagten sprake is van ander agrarisch landgebruik dan in het gebied binnen een straal van 400 m rondom het gebied.

LTO-Alblasserwaard heeft met name activiteiten aangedragen die plaatsvinden in de periode dat overwinterende kolganzen, brandganzen en kleine zwanen aanwezig zijn (van 1 oktober tot 1 april). Daarnaast zijn de activiteiten bemesten en chemisch bestrijden van percelen aangedragen. Deze vinden jaarrond plaats.

Gebruik van gewasbeschermingsmiddelen

Door gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de buurt van Donkse Laagten is er in theorie mogelijk effect op de instandhoudingsdoelen. Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen is geregeld in de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden. Die wet gaat onder andere over het toelatingsbeleid van middelen, waarbij onder andere wordt gekeken naar de externe effecten. Grondgebruikers en handelaren hebben een spuitlicentie nodig om middelen te kunnen gebruiken. In het zogenaamde Lozingsbesluit wordt per middel een spuitvrije zone aangegeven ten opzichte van de randen van het perceel. Het middel mag namelijk geen invloed op de omgeving hebben. In het Lozingsbesluit staat ook een aantal maatregelen om verwaaiing te voorkomen (zogenaamde driftbeperking). Bekend is dat installaties tegenwoordig technisch gezien verwaaiing kunnen voorkomen bij het gebruik van beschermingsmiddelen op lage gewassen.

Door middel van de huidige regelgeving wordt dus het gebruik van beschermingsmiddelen voorgeschreven en wordt verwaaiing tot een minimum beperkt en daarmee de effecten op de soorten. Volgens De Jong et al. (2008) is er bij de huidige toepassing (voorschriften, afstanden tot perceelsgrens) bij het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op lage gewassen geen effect op naastgelegen percelen. Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen heeft dan ook geen negatieve effecten op het behalen van de instandhoudingsdoelen.

Conclusie

Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de agrarische percelen rondom Donkse Laagten (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) heeft geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

Bemesten

Als gevolg van het toedienen van meststoffen aan agrarische percelen kunnen voedingsstoffen (met name stikstof en fosfor) uitspoelen naar het grondwater en afspoelen naar omringende sloten. Negatieve effecten van eventuele uitspoeling van meststoffen naar het grondwater zijn echter dermate beperkt dat invloed van bemesten op de instandhoudingsdoelen, voor wat betreft de kwaliteit van het grondwater, als verwaarloosbaar beoordeeld is.

Conclusie

Het toedienen van meststoffen aan agrarische percelen rondom Donkse Laagten (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) heeft geen effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

Overige agrarische activiteiten

De normale agrarische bedrijfsvoering, zoals bewerken van de bodem met machines, zaaïen, beweiden en dergelijke, zorgt voor het aanbod van preferent voedsel voor de overwinterende ganzensoorten en kleine zwaan. Ook draagt het bij aan de gewenste openheid van het gebied. Daar staat tegenover dat agrarisch gebruik in de winter in principe een versturende invloed (geluidsverstoring en visuele verstoring) kan hebben op aanwezige kolganzen, brandganzen en kleine zwanen in Donkse Laagten. De meeste activiteiten worden mechanisch, met verschillende soorten tractoren en machines, uitgevoerd. Een klein aantal activiteiten wordt te voet en handmatig uitgevoerd. De gemiddelde alertafstand van foeragerende en overwinterende kolganzen en brandganzen bij landbouwactiviteiten en personen te voet is 1325 m en de gemiddelde opvliegafstand is 566 m (Krijgsveld et al., 2008). Voor kleine zwanen is de gemiddelde alertafstand 400 m en de gemiddelde opvliegafstand 175 m (Krijgsveld et al., 2008). De aanwezigheid van tractoren, machines en personen vormt echter geen bedreiging voor kolgans, brandgans en kleine zwaan, waardoor er gewinning optreedt. Daarnaast vinden de werkzaamheden over het algemeen niet intensief plaats in de winterperiode, waardoor verstoring van kolgans, brandgans en kleine zwaan klein zal zijn. Negatieve effecten van normale agrarische activiteiten zijn dan ook dermate beperkt dat invloed van op de instandhoudingsdoelen als verwaarloosbaar beoordeeld is. Deze conclusie wordt ondersteund door inventarisatiegegevens van de laatste decennia. Hieruit blijkt dat er tijdens de winters groepen kolganzen, brandganzen (overdag en 's nachts) en kleine zwanen ('s nachts) aanwezig zijn in Donkse Laagten, ondanks dat er gedurende al die jaren agrarische activiteiten uitgevoerd zijn rondom het gebied.

Conclusie

Normale agrarische bedrijfsvoering in de agrarische percelen rondom Donkse Laagten (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) heeft verwaarloosbare effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

4.3.9

Verkeer rondom Donkse Laagten

Op een afstand van circa 600 m ten noorden van Donkse Laagten loopt de provinciale weg N480A (Middenpolderweg). Direct ten westen van Donkse Laagten loopt de N481A (Zijdeweg). Dit zijn de ontsluitingswegen in dit gedeelte van de Alblasserwaard die in de omgeving van Donkse Laagten gelegen zijn. Verder loopt de Geerweg vlak langs de zuidoostpunt van Donkse Laagten.

Voertuigen vormen geen bedreiging voor kolgans, brandgans en kleine zwaan, waardoor er gewinning optreedt. De verstoring die ontstaat door verkeer op de wegen rondom Donkse Laagten is dan ook dermate beperkt, dat invloed op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan als verwaarloosbaar beoordeeld is.

Conclusie

Wegverkeer rondom Donkse Laagten (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) heeft verwaarloosbare effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

4.3.10

Conclusies

De conclusies van de effectenanalyse worden in deze paragraaf puntsgewijs kort samengevat en weergegeven in tabellen. In bijlage 5 zijn beoordelingstabellen opgenomen waarin de groepen van activiteiten nog verder uitgesplitst zijn in afzonderlijke activiteiten.

- De meeste huidige activiteiten die in dit beheerplan beschreven worden vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist). Deze activiteiten hebben geen of een verwaarloosbaar effect op de instandhoudingsdoelen en er zijn dan ook geen beperkende voorwaarden of mitigerende maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet.
- Een beperkt aantal huidige activiteiten valt in categorie 4b (niet vergunningplichtige activiteiten: wel mitigatie vereist). Het betreft sportvliegen, luchtballonvaarten en paragliden boven Donkse Laagten. Voor deze activiteiten zijn beperkende voorwaarden beschreven in het beheerplan. Wanneer deze voorwaarden worden nageleefd hebben ook deze activiteiten geen negatief effect op het behalen van de instandhoudingsdoelen.
- Omdat de afzonderlijke activiteiten geen of verwaarloosbare effecten hebben op het behalen van de instandhoudingsdoelen, is een cumulatietoets niet aan de orde. Ook indien al deze activiteiten gezamenlijk worden beschouwd, is het effect op de instandhoudingsdoelen verwaarloosbaar. In de praktijk zullen de meesten van deze activiteiten van elkaar gescheiden zijn in ruimte en/of tijd.

Tabel 4.4. Overzicht van de effectbeoordeling van de huidige activiteiten die plaatsvinden in Donkse Laagten. Voor uitleg over de categorieën wordt verwezen naar §4.2.1.

Huidige activiteiten in Donkse Laagten	Categorie	(Significant) negatief effect	Beperkende voorwaarden
Natuurbeheer en onderhoud	4a	Nee	-
Inventarisatie en monitoring			
Inventarisatie en monitoring biotiek	4a	Nee	-
Inventarisatie en monitoring abiotiek	4a	Nee	-
Schadebestrijding			
Zomerganzenbeheer	4a	Nee	-
Muskusrattenbestrijding	4a	Nee	-
Beverrattenbestrijding	4a	Nee	-
Bestrijding ongewenste plantensoorten	4a	Nee	-
Recreatie			
Wandelen en fietsen	4a	Nee	-
Kamperen	4a	Nee	-
Excursies	4a	Nee	-
Onderhoudsmaatregelen aan recreatieve voorzieningen		Nee	
Varen	4a	Nee	-
Sportvissen	4a	Nee	-
Schaatsen	4a	Nee	-
Sportvliegen	4b	Mogelijk	Volgen Gedragscode voor de Recreatieve luchtvaart
Luchtballonvaart	4b	Mogelijk	In de periode 1 okt - 30 apr dient een minimale hoogte van 305m aangehouden te worden en mogen geen landingen plaatsvinden in Donkse Laagten.
Paragliden	4b	Mogelijk	In de periode 1 okt - 30 apr dient een minimale hoogte van 305m aangehouden te worden.
Waterbeheer	4a	Nee	-
Overig			
Gebruik eendenkooi	4a	Nee	-
Gemotoriseerd verkeer	4a	Nee	-
Gebruik Broekmolen	4a	Nee	-

Tabel 4.5. Overzicht van de effectbeoordeling van de huidige activiteiten die plaatsvinden rondom Donkse Laagten. Voor uitleg over de categorieën wordt verwezen naar §4.2.1.

Huidige activiteiten rondom Donkse Laagten	Categorie	(Significant) negatief effect	Beperkende voorwaarden
Jacht en schadebestrijding	4a	Nee	-
Landbouw			
Gebruik van gewasbeschermingsmiddelen	4a	Nee	-
Bemesten	4a	Nee	-
Overige agrarische activiteiten	4a	Nee	-
Verkeer	4a	Nee	-

5 PAS Gebiedsanalyse

De Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) is een onderdeel van Natura 2000 en is begin 2009 van start gegaan met als doel om de vastgelopen vergunningverlening in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 weer vlot te trekken.

In een groot aantal Natura 2000-gebieden is de stikstofdepositie te groot voor één of meer van de te beschermen habitattypen en/of leefgebieden van vogel- en habitatrictlijnsoorten. Om de natuurdoelen in deze Natura 2000-gebieden te kunnen bereiken moet de neerslag van stikstof uit vooral landbouw, verkeer en industrie minder worden. De depositie daalt weliswaar al tientallen jaren maar is in veel gevallen nog steeds te groot om de stikstofgevoelige habitattypen weer een vitaal bestaan te bezorgen. Hierdoor werden er steeds moeilijker vergunningen verleend voor nieuwe economische activiteiten die tot extra uitstoot van stikstof zouden leiden. Omdat de economische ontwikkeling rond die gebieden dreigde vast te lopen is de PAS ontwikkeld. Met de PAS worden alle mogelijkheden in stelling gebracht om economische activiteit mogelijk te maken en te houden, terwijl toch de instandhoudingsdoelen van Natura 2000 op termijn worden gehaald.

Donkse Laagten is één van de gebieden waar de PAS niet speelt. Het leefgebied van de vogelrichtlijnsoorten waarvoor Donkse Laagten aangewezen is (kolgans, brandgans en kleine zwaan) is niet stikstofgevoelig (Ministerie van EZ, 2012b). Om die reden is er voor deze soorten dan ook geen PAS gebiedsanalyse uitgevoerd.

6 Visie en uitwerking kernopgaven en instandhoudingsdoelen

6.1 Visie op kernopgaven en instandhoudingsdoelen

Het grootste deel van Donkse Laagten is in eigendom bij Staatsbosbeheer. Staatsbosbeheer heeft als onderdeel van de Regionaal Strategisch Plannen (RSP) twee ontwikkelingsrichtingen voor het westelijke veenweidegebied gedefinieerd: Historisch Veen en Groeiend Veen⁶. Voor Donkse Laagten geldt enkel het Historisch Veen als ontwikkelingsperspectief en is als volgt verwoord:

"Historisch Veen koestert de uiterlijke kenmerken van het nog resterende veenweidelandschap. De bijbehorende voortschrijdende maaiveld daling wordt zo veel mogelijk vertraagd / in lijn gebracht met de cultuurhistorische snelheid van maaiveld daling. De bijbehorende diversiteit is die van weidevogels en van de sloten, het koraalrif van het laagland, en hun oevers. Als krenten in deze pap ligt hier en daar een schraalland, pestbosje, wiel of ander landschapselement" (Staatsbosbeheer, 2009).

"Het landschappelijk streefbeeld dat bij deze strategie hoort, is die van een open en weids landschap van dijken, watertjes en oude veenpolders met soms Karolingische verkavelingen. Graslanden zijn verkaveld in lange stroken en gescheiden door (afwaterings)sloten. De natuurgebieden kennen een op natuur gericht peilregime en waterverlies naar de omgeving wordt geminimaliseerd. Voor de waterkwaliteit is het belangrijk dat de (geminimaliseerde) waterinlaat van een zo goed mogelijke kwaliteit is. De veenweiden van *Historisch Veen* kennen een rijke biodiversiteit. Weidevogels zijn luidruchtig aanwezig in de kruidrijke graslanden (dotterbloemverbond; blauwgraslanden; koekoeksbloemgraslanden) en oevers. In de trektijd en winter komen er veel andere vogelsoorten voorbij, waaronder veel smienten, ganzen en kleine zwaan" (Staatsbosbeheer, 2009).

Deze visie op Donkse Laagten sluit goed aan bij de kernopgaven die vanuit Natura 2000 voor dit gebied gelden. Ook voor de landschappelijke kernopgave 'behoud en herstel samenhang slaap- en foerageergebieden' (zie §2.1) is een goede waterhuishouding, zowel wat betreft waterkwantiteit als -kwaliteit, noodzakelijk. Een goede waterhuishouding draagt bij aan de kwaliteit van het gebied als slaap- en foerageergebied voor grasetende watervogels. Verder is het van belang dat de openheid van het gebied gewaarborgd is. Beide factoren voldoen in de huidige situatie aan de landschappelijke kernopgave. Donkse Laagten past hiermee in de omgeving: de gehele Alblasserwaard wordt door kolganzen en brandganzen gebruikt als foerageergebied en slaappleaats. Bovendien overnachten veel dieren die in de Alblasserwaard foerageren elders, bijvoorbeeld in de Biesbosch (zie § 3.3).

Voor het realiseren van de gebiedsspecifieke kernopgave voor Donkse Laagten 'De aanwezigheid van voldoende plas-dras situaties voor grasetende watervogels (kernopgave 4.11; zie § 2.1) is het ook van belang dat de waterhuishouding op orde

⁶ Groeiend veen is dus niet van toepassing in de Donkse Laagten maar wordt als volgt omschreven: *Groeiend veen* beoogt de regeneratie van veen door vernatting. Het vasthouden van schoon water is hier het leidende proces. Het gevolg zijn wetlands waarin zich weer veen vormt en waarin moerasplanten en -dieren zich herstellen van 'de grote drooglegging' van de afgelopen halve eeuw. Het landschap verandert abrupt doordat cultuurweiden plaats maken voor halfopen wetlands. Behalve voor moerasnatuur zit de grootste winst op het vlak van de regionale waterhuishouding en klimaatadaptatie: de sterke daling van het maaiveld wordt gestopt en versnipperde peilvakken worden weer samengevoegd.

is. Momenteel zijn in Donkse Laagten voldoende plas-dras situaties aanwezig. De verwachting is dat de oppervlakte plas-dras op korte termijn niet zal verminderen.

Met bovenstaand ontwikkelingsperspectief voor Donkse Laagten, waarin de essentiële voorwaarden voor het voorkomen van kolgans, brandgans, kleine zwaan voldoende zijn geborgd, kan ook op langere termijn worden volstaan aan de Natura 2000-instandhoudingsdoelen voor dit gebied.

6.2 Uitwerking doelstellingen en strategie

Uit voorgaande hoofdstukken is gebleken dat voor het realiseren van de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan het niet nodig is om extra maatregelen te nemen in Donkse Laagten. Eventuele maatregelen die voortkomen uit de RSP van Staatsbosbeheer verhogen de mate waarin Donkse Laagten geschikt is als leefgebied voor de vogelrichtlijnsoorten.

Om de instandhoudingsdoelen te behalen, moet worden gestreefd naar:

- Het instandhouden van de waterplas in polder Langenbroek, zowel voor wat betreft oppervlakte als kwaliteit;
- Het behouden van openheid van het gebied;
- Het niet doen toenemen van de verstoring door recreanten, beheerders, pachters en al dan niet gemotoriseerd verkeer;
- Het instandhouden van de afwisseling van vochtige en nattere, matig voedselrijke graslanden waarvan de vegetatie kort de winter in gaat.

Bovenstaande factoren moeten in onderlinge samenhang worden gezien. Zo kan – als voorbeeld – een afname van de openheid worden gecompenseerd door een toename van de oppervlakte open water, zodat de totale geschiktheid van het gebied voor de soorten gelijk blijft.

6.3 Maatregelen en beperkende voorwaarden

Om aan de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan (behoud van de omvang en de kwaliteit van het leefgebied) te voldoen, zijn de factoren openheid, rust, connectiviteit tussen slaap- en foerageerlocaties, en de aanwezigheid van voldoende plas-dras situaties essentieel. In de actuele situatie wordt aan deze factoren voldaan. Het reguliere beheer van Staatsbosbeheer is afdoende om op korte en lange termijn behoud van dit geschikte leefgebied te garanderen. Om deze reden zijn er geen aanvullende maatregelen nodig. Ook vanuit de PAS zijn er geen herstelmaatregelen nodig, omdat de leefgebieden van de vogelrichtlijnsoorten in Donkse Laagten niet stikstofgevoelig zijn (hoofdstuk 5). Wel zijn voor de activiteiten sportvliegen, luchtballonvaarten en paragliden boven Donkse Laagten beperkende voorwaarden nodig om een negatief effect op de instandhoudingsdoelen te voorkomen. Deze voorwaarden worden beschreven in hoofdstuk 4.

Daarnaast is het nodig om een beter beeld te krijgen van het gebruik als slaappleaats door kolgans, brandgans en kleine zwaan. In hoofdstuk 7 is hiervoor extra monitoring opgenomen.

7 Uitvoeringsprogramma

In dit hoofdstuk is het uitvoeringsprogramma van het beheerplan voor Donkse Laagten beschreven. De wijze van monitoring van de instandhoudingsdoelen, de wijze van evaluatie van het beheerplan en de communicatie rondom het beheerplan komen aan bod. Ook is beschreven welke partijen verantwoordelijk zijn voor deze zaken. Daarnaast zijn de kosten voor het uitvoeringsprogramma van het beheerplan globaal in beeld gebracht. De financiële dekking is echter onderdeel van het erop volgende bestuurlijke traject.

7.1 Uitvoering maatregelen: planning, verantwoordelijkheden en borging

Voor de realisatie van de instandhoudingsdoelen voor kleine zwaan, kolgans en brandgans zijn geen extra maatregelen nodig. Voortzetting van het reguliere beheer van Staatsbosbeheer is voldoende. Het regulier beheer dient in ieder geval:

- De waterplas in polder Langebroek in stand te houden, zowel wat betreft oppervlakte als kwaliteit.
- De openheid van het gebied te behouden.
- Verstoring door recreanten, beheerders, pachters en al dan niet gemotoriseerd verkeer niet doen toenemen.
- De afwisseling van vochtige en nattere, matig voedselrijke graslanden, waarvan de vegetatie kort de winter in gaat, in stand te houden.

Een aandachtspunt hierbij is dat wanneer het regulier ganzenfoerageerbeleid wordt gewijzigd, de Natura 2000-doelen daarbij dan in acht worden genomen.

7.2 Monitoring en evaluatie instandhoudingsdoelen

Om te kunnen bepalen of de instandhoudingsdoelen bereikt worden vindt monitoring en evaluatie plaats. De doelstelling van de gebiedsgerichte monitoring is tweeledig. Ten eerste vindt er monitoring plaats ter evaluatie van het (kwantitatieve) doelbereik. Deze monitoring moet inzicht geven of de instandhoudingsdoelen voor de soorten, waarvoor het gebied is aangewezen, bereikt zijn. Ten tweede vindt er (indien van toepassing) monitoring plaats ter evaluatie van de genomen maatregelen. Uit deze monitoringsgegevens moet blijken of de maatregelen het gewenste effect hebben op de soorten in het gebied. Daarnaast moeten de monitoringsgegevens inzicht geven of veranderingen in het gebied en/of het veranderingen in de activiteiten in en om het gebied effect hebben op het behalen van de instandhoudingsdoelen (Ministerie van LNV, 2009b). In Tabel 7.1 is het monitoringsprogramma dat betrekking heeft op de instandhoudingsdoelen samengevat.

Het beheerplan heeft een geldigheid van zes jaar. Aan het einde van deze planperiode evalueren de bevoegde gezagen (het ministerie van EZ en de provincie Zuid-Holland) het beheerplan om te bepalen of het voor de volgende planperiode nog voldoet. Bij Natura 2000-gebieden is sprake van zowel een landelijke monitoring ten behoeve van de 6-jaarlijkse rapportage aan Europa en een gebiedsgerichte monitoring, die betrekking heeft op het beheerplan. Het Rijk is verantwoordelijk voor de 6-jaarlijkse landelijke monitoring en het Ministerie van Economische Zaken verzorgt de zogeheten 'artikel 17 rapportage' aan Europa. Deze

landelijke rapportage zijn gebaseerd op landelijke en regionale monitorings-netwerken (b.v. NEM⁷) en van de monitoring van de EHS (o.a. via de SNL⁸). Voor de evaluatie wordt gebruik gemaakt van de resultaten van de monitoring-programma's die in dit hoofdstuk beschreven zijn. De evaluatie gaat in op de mate van realisatie van de instandhoudingsdoelen en (indien van toepassing) de mate van realisatie van de in het plan opgenomen maatregelen. De evaluatie is de onderbouwing voor de volgende generatie beheerplannen. Als uit de evaluatie blijkt dat het beheerplan nog steeds actueel is, dan kan het met nog eens zes jaar verlengd worden. Indien blijkt dat het beheer en/of de maatregelen niet leiden tot het behalen van de instandhoudingsdoelen, moet hiervoor in het volgende beheerplan een oplossing voor gezocht worden. Wanneer uit de monitoring van de soorten blijkt dat het huidige beheer niet geleid heeft tot het gewenste resultaat dient het beheer ook geëvalueerd te worden. Daarnaast kunnen, op grond van monitoringsresultaten, maatregelen of beheer zonedig ook tussentijds worden bijgestuurd (Ministerie van LNV, 2009b).

7.2.1 *Monitoring*

De eisen die vanuit de Europese Commissie worden gesteld aan de monitoring zijn vastgelegd in een 'programma van eisen', opgesteld door de Directie Kennis van het toenmalige Ministerie van LNV (Ministerie van LNV, 2009b). In deze paragraaf is aangegeven op welke wijze de monitoring in het Natura 2000-gebied Donkse Laagten moet worden vormgegeven. Bij het opstellen van het monitoringprogramma is uitgegaan van het hiervoor genoemde programma van eisen. Voor het verkrijgen van de benodigde monitoringsgegevens wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande monitoringprogramma's die uitgevoerd worden door onder andere overheden (provincies), particuliere gegevensbeherende organisaties (PGO's), terreinbeherende instanties en kennisinstituten. Er is echter aanvullende monitoring noodzakelijk om de instandhoudingsdoelen in het kader van het beheerplan voor Donkse Laagten te kunnen evalueren.

Monitoring van soorten

De vogelsoorten worden gevolgd aan de hand van de aspecten: omvang van de populatie en omvang, kwaliteit en draagkracht van het leefgebied. De kwaliteit van het leefgebied is soortspecifiek zodat er per soort gekeken zal moeten worden naar de specifieke ecologische vereisten, welke op basis van expert judgement bepaald kunnen worden. De aspecten die hieronder vallen zijn onder andere de mate van geschiktheid van het biotoop, foerageermogelijkheden, slaapplaatsmogelijkheden en de aanwezigheid van voldoende rust (Ministerie van LNV, 2009b).

Het monitoren van aantallen kolgans, brandgans en kleine zwaan (*omvang van de populatie*) die overdag aanwezig zijn in Donkse Laagten wordt uitgevoerd door Staatsbosbeheer door middel van maandelijkse wintervogeltellingen. Deze gegevens zijn voldoende om een indicatie van de draagkracht van het gebied te geven. Buiten de winterperiode worden in de gebieden Langebroek en Kortenbroek weidevogel en BMP-broedvogeltellingen⁹ uitgevoerd door Staatsbosbeheer. Om een beeld te krijgen van het belang van Donkse Laagten als slaapplaats worden daarnaast jaarlijks 4 tot 6 slaapplaattellingen uitgevoerd in de polder Langenbroek door vrijwilligers van de regionale Natuur- en Vogelwacht. Het gaat hierbij met name om ganzen, Kleine Zwanen en steltlopers (vooral Wulp en Grutto). De telgegevens hiervan worden doorgegeven aan SOVON. Het accent ligt daarbij op het winterhalfjaar. Hierbij wordt

⁷ NEM: Netwerk Ecologische Monitoring.

⁸ SNL: Subsidie Natuur en Landschap.

⁹ De BMP-methode: Broedvogel Monitoring Project. Dit is een tel-methode van de SOVON.

na zonsondergang of voor zonsopgang geteld, waarbij de avond in het algemeen meer geschikt lijkt te zijn (Hustings et al., 1989). Omdat veel vogels dagelijks gebruik maken van dezelfde slaappleats, is het voldoende om in het winterhalfjaar éénmaal per maand een slaappleatstelling te verrichten. Een voorwaarde daarbij is dat er bij goede weersomstandigheden wordt geteld (zie Hustings et al., 1989). In Donkse Laagten zijn minimaal op twee locaties tellingen nodig: in polder Kortebroek en in polder Langenbroek (inclusief de waterplas waar kleine zwaan soms overnacht).

Extra tellingen leiden in het algemeen in Donkse Laagten niet tot verstoring, omdat de tellingen vanaf de openbare wandelpaden worden verricht vanaf relatief grote afstand (met behulp van een verrekijker). De Vogelwerkgroep van de Natuur- en Vogelwacht 'De Ablasserwaard' inventariseert maandelijks de gehele Ablasserwaard op wintergasten. De aantallen kolganzen, brandganzen en kleine zwanen in Donkse Laagten worden door de Vogelwerkgroep echter niet specifiek bijgehouden. Om een vergelijking te kunnen maken tussen het aantalsverloop van de vogelsoorten in Donkse Laagten en de gehele Ablasserwaard is het van belang dat deze inventarisatie ook in de toekomst uitgevoerd blijft worden.

Informatie over de *omvang, kwaliteit en draagkracht* van het gebied voor kolgans, brandgans en kleine zwaan wordt verkregen uit een combinatie van de vogeltellingen, monitoring van abiotische factoren zoals hydrologie en bodem-pH en monitoring van de vegetatiestructuur.

Monitoring ter evaluatie van instandhoudingsmaatregelen en activiteiten

Monitoring van instandhoudingsmaatregelen is niet aan de orde omdat voor de realisatie van de instandhoudingsdoelen voor kleine zwaan, kolgans en brandgans geen extra maatregelen nodig zijn.

Huidige activiteiten dienen met name gemonitord, onderzocht en geëvalueerd te worden indien er aan het begin van de beheerplanperiode sprake is van kennislacunes of onzekerheden ten aanzien van de invloed van de bestaande activiteiten op de instandhoudingsdoelen (Ministerie van LNV, 2009b). Dat is bij Donkse Laagten niet het geval. De huidige activiteiten brengen de instandhoudingsdoelen niet in gevaar (zie hoofdstuk 4). Voor aanvang van de volgende beheerplanperiode dient opnieuw beoordeeld te worden of er sprake is van kennislacunes of onzekerheden ten aanzien van de invloed van de bestaande activiteiten op de instandhoudingsdoelen. Indien noodzakelijk kan hierop geanticipeerd worden middels een gerichte monitoring.

Tabel 7.1. Monitoringprogramma's Donkse Laagten.

Soort onderzoek	Verantwoordelijk voor uitvoering	Frequentie	Doelbereik			
			Omvang populatie	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied	Draagkracht leefgebied
Bestaande monitoringsprogramma's						
Wintervogeltelling	Staatsbosbeheer	maandelijks in winterhalfjaar	X	X		
Wintervogeltelling	Vogelwerkgroep van Natuur- en Vogelwacht 'De Ablasserwaard', op vrijwillige basis en op Ablasserwaard-niveau	maandelijks in winterhalfjaar	X	X		
Abiotiek: hydrologie	Staatsbosbeheer	1 a 2x per maand ¹⁰			X	X
Abiotiek: bodem-pH	Staatsbosbeheer	1x per 6 jaar			X	X
Biotiek: vegetatiestructuur	Staatsbosbeheer	1x per 6 jaar			X	X
Aanvullende monitoringsprogramma's						
Slaaplaatstelling	Coördinatie door PZH	Maandelijks in winterhalfjaar	X	X		

7.2.2

Opslag monitoringsgegevens

De monitoringsgegevens van het Natura 2000-gebied worden op verschillende plaatsen opgeslagen en beheerd. De opslag vindt plaats bij Staatsbosbeheer (wintervogeltellingen Donkse Laagten), bij de Vogelwerkgroep (wintervogeltellingen Ablasserwaard) en bij SOVON (slaaplaatstellingen Donkse Laagten). De gegevens uit monitoring van instandhoudingsdoelen die voor de NEM (zie 7.2.3.) worden uitgevoerd, worden doorgegeven aan het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Het CBS berekent hieruit trends en statistieken ten behoeve van Nationaal en Europees beleid.

7.2.3

Verantwoordelijkheden

Het Ministerie van EZ is verantwoordelijk voor de periodieke algemene rapportages aan de Europese Commissie en voor het (laten) monitoren van de staat van instandhouding van soorten en het leefgebied van de soorten. Dit is vormgegeven in het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM). Dit is een samenwerkingsverband van overheidsorganisaties voor natuurmonitoring in Nederland. Partners in dit netwerk zijn onder andere het ministerie van EZ, het ministerie van I en M, Rijkswaterstaat en de provincies. Het monitoren van trends van soorten van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn onderdeel van de NEM.

¹⁰ Vanuit de KRW is er een monitoring- en rapportageverplichting voor Natura 2000-gebieden. In de komende beheerplanperiode wil de provincie Zuid-Holland in 2014 het voortouw nemen voor het uitrollen van integrale 'grondwatermeetnetten verdroging, verzuring en vermessing in de Natura 2000-gebieden met grondwaterafhankelijke terrestrische vegetaties, in samenhang met de meetnetten oppervlaktewater en natuur'.

Staatsbosbeheer is verantwoordelijk voor de uitvoering van inventarisatie en monitoring.

7.3 Overzicht kosten en financiering

Het uitvoeringsprogramma voor Donkse Laagten bestaat uit de voorzetting van het reguliere beheer en het uitvoeren van bestaande en nieuwe monitoringsprogramma's. In deze paragraaf zijn de kosten voor het uitvoeringsprogramma van het beheerplan globaal in beeld gebracht (zie Tabel 7.2). De daadwerkelijke financiële dekking is echter onderdeel van het hierop volgende bestuurlijke traject.

Financiering regulier beheer

Het Natura 2000-gebied Donkse Laagten wordt (met uitzondering van de eendenkooi en de hoofdwatgangen) beheerd door Staatsbosbeheer. Vanaf 2014 loopt de financiering via het SNL. SNL staat voor *Subsidiestelsel Natuur en Landschap*. Dit is een provinciale subsidie voor natuurvriendelijk beheer van landbouwgrond of beheer van natuurgrond wat bijvoorbeeld gericht kan zijn op bosbeheer of weidevogel-beheer. Met het SNL kan het (vervolg) beheer worden gefinancierd.

Financiering monitoring instandhoudingsdoelen

De kosten voor monitoring worden gefinancierd via het kader waarbinnen de betreffende monitoring plaatsvindt. De benoemde aanvullende monitoring vanuit dit beheerplan wordt gefinancierd vanuit het budget dat de provincie Zuid-Holland van het ministerie van EZ ontvangt voor de uitvoering van de Natura 2000 / PAS-maatregelen (Natuurakkoord). De onderdelen waarvoor de provincie Zuid-Holland verantwoordelijk is, worden opgenomen in het provinciaal monitoringsplan (PMP). Indien er aanvullende monitoringseisen tijdens de looptijd van het beheerplan naar voren komen, zal de provincie Zuid-Holland in samenspraak met het Rijk en Staatsbosbeheer naar een oplossing zoeken.

Tabel 7.2. Verantwoordelijkheden, kosten en financiering van regulier beheer en monitoringsprogramma's. (SBB=Staatsbosbeheer, EZ=Ministerie van Economische Zaken, NEM=Netwerk Ecologische Monitoring, SNL=Subsidie Natuur en Landschap).

	Van toepassing zijnde subsidie- en Monitoringsprogramma's (6 jaar)	Beoogd verantwoordelijke voor financiering
Regulier beheer		
Beheer weidevogelgrasland	Conform SNL vergoeding (volgt uit afspraken SBB en Prov).	Prov ZH en SBB
Monitoring - bestaand		
Wintervogeltelling (maandelijks in de winterperiode)	Conform NEM ¹¹ monitoring	Partners NEM
Abiotiek: hydrologie	Conform SNL vergoeding (volgt uit afspraken SBB en Prov).	Prov ZH en SBB
Abiotiek: bodem-pH	Conform SNL vergoeding (volgt uit afspraken SBB en Prov).	Prov ZH en SBB
Biotiek: structuur van de vegetatie	Conform SNL vergoeding (volgt uit afspraken SBB en Prov).	Prov ZH en SBB
Monitoring - nieuw		
Slaapplaatstelling (maandelijks in de winterperiode)	Conform NEM monitoring	Prov ZH

¹¹ NEM: Netwerk Ecologische Monitoring. Zie 7.2.3.

7.4 Communicatie

Voor het behalen van de doelen van het beheerplan is het van belang dat gebruikers, ondernemers, omwonenden, maatschappelijke organisaties en overheden op de hoogte zijn van het belang van het Natura 2000-gebied en de mogelijke gevolgen die het beheerplan voor hen heeft. Om draagvlak voor de maatregelen uit het beheerplan te creëren en medewerking voor de uitvoering te krijgen, is communicatie van groot belang.

7.4.1 Doelstellingen voor communicatie

Het Natura 2000-gebied biedt ruimte aan natuur en recreatie en in de onmiddellijke omgeving is ruimte voor wonen en bedrijvigheid. Aan de betrokkenen moet duidelijk worden gemaakt dat dit verenigbaar is met de doelstellingen van Natura 2000 en er moet worden aangegeven wat het beheerplan en eventuele vergunningplicht betekenen voor de verschillende activiteiten en de verschillende doelgroepen.

De doelstellingen van communicatie rond het beheerplan zijn:

- Doelgroepen hebben inzicht in de gevolgen van het beheerplan voor de eigen situatie.
- Doelgroepen weten waar ze terecht kunnen voor informatie en met vragen.
- Betrokkenen bij de uitvoering van het beheerplan kennen nut en noodzaak van de maatregelen.

Inzicht van doelgroepen in de gevolgen van het beheerplan begint met de bekendheid van Natura 2000 en de Natuurbeschermingswet in het algemeen. Daarnaast dienen gebruikers van het gebied geïnformeerd te worden over de gevolgen van inrichtingsmaatregelen en vergunningplicht en -verlening.

Aan de realisatie van de laatste doelstelling is al tijdens de voorbereiding van het beheerplan het meeste werk verricht. Het beheerplan is opgesteld door de bevoegde gezagen in samenwerking met de organisaties die zijn betrokken bij de uitvoering. Deze hebben bijgedragen aan de inhoud en onderschrijven de beschreven maatregelen.

7.4.2 Rolverdeling in communicatie

Het ministerie van EZ zorgt voor de algemene informatievoorziening rond Natura 2000 en de Natuurbeschermingswet en is als voortouwnemer het aanspreekpunt voor het beheerplan. De boswachters van Staatsbosbeheer geven, in het veld, voorlichting over het gebied en de inrichtings- en beheermaatregelen aan passanten. Daarnaast beantwoordt Staatsbosbeheer vragen van mensen die contact opnemen met Staatsbosbeheer.

De provincie Zuid-Holland plaatst relevante informatie over Natura 2000-gebied Donkse Laagten op haar website. Tevens zorgt zij voor een publieksvriendelijke samenvatting van het beheerplan op de website.

7.5 Sociaal economische gevolgen

Om aan de instandhoudingsdoelen voor kolkans, brandgans en kleine zwaan (behoud van de omvang en de kwaliteit van het leefgebied) te voldoen is voortzetting van het reguliere beheer van Staatsbosbeheer voldoende. Er zijn geen

extra maatregelen nodig voor de realisatie van de instandhoudingdoelen. Daarnaast kunnen de huidige activiteiten voor het overgrote deel op dezelfde wijze voortgezet worden. De beperkende voorwaarden die geformuleerd zijn in hoofdstuk 4 zullen naar alle waarschijnlijkheid slechts een zeer geringe invloed hebben op het gebruik van het gebied omdat het zwaartepunt van de betreffende activiteiten (sportvliegen, ballonvaart, paragliden) buiten de winterperiode valt en het een zeer kleine doelgroep betreft. Er zijn dan ook geen sociaal economische gevolgen voorzien voor bewoners en gebruikers in en rondom Donkse Laagten als gevolg van de Natura 2000-status van dit gebied.

8 Kader voor vergunningverlening

De Natuurbeschermingswet 1998 (Nbwet) vormt samen met dit beheerplan het kader voor het verlenen van Nbwet-vergunningen. Dat betekent dat vergunningverleners op basis van de analyse uit hoofdstuk 3 met in achtname van de visie (hoofdstuk 6) en de maatregelen (hoofdstuk 7) bepalen of een nieuwe activiteit vergunbaar is of niet. In dit hoofdstuk wordt uitleg gegeven over de vergunningprocedure en wordt inzicht gegeven in welke punten nadrukkelijk bij de beoordeling van nieuwe activiteiten betrokken moeten worden.

Voor toekomstige activiteiten in (en rond¹²) Donkse Laagten, die niet in dit beheerplan zijn beschreven, geldt dat eerst in kaart moet worden gebracht of deze activiteiten negatieve effecten kunnen hebben op het bereiken van de instandhoudingsdoelen. Bij toekomstige ontwikkelingen valt te denken aan functieverandering van agrarische bedrijfsvoering, uitbreiding van recreatieve en landbouwkundige activiteiten, uitbreiding van woonwijken of ingrijpende beheer- en inrichtingsmaatregelen door de terreinbeheerder of het waterschap, die niet direct verband houden of nodig zijn voor het beheer van een Natura 2000-gebied. Voor projecten die wel nodig zijn voor het beheer van het Natura 2000-gebied bestaat geen vergunningplicht. Echter ook bij dit soort projecten moet kritisch bekeken worden of er onbedoeld geen negatieve effecten op een deel van de habitats of soorten ontstaat.

Alle nieuwe activiteiten (toekomstige ontwikkelingen) die afwijken van de huidige situatie of van de situatie opgenomen of bedoeld in dit beheerplan¹³ dienen te worden getoetst in het kader van een Nbwetvergunningprocedure. Bij het toetsen van activiteiten moet rekening gehouden worden met de doelstellingen voor de soorten waarvoor Donkse Laagten is aanwezen en de wijze waarop deze zijn uitgewerkt in dit beheerplan.

8.1 Vergunningprocedure¹⁴

De Nbwet geeft aan dat projecten en andere handelingen die de kwaliteit van habitats kunnen verslechteren of een significant verstoringseffect kunnen hebben op soorten waarvoor het gebied is aangewezen, alleen mogen als daar een vergunning of een verklaring van geen bedenkingen voor is afgegeven.

De vereiste toestemming in het kader van de Nbwet kan worden gevraagd door voorafgaand aan de aanvraag om een omgevingsvergunning een Nbwetvergunning aan te vragen. Als al een omgevingsvergunning is aangevraagd, haakt de Nbwet aan. Dat betekent dat de gemeente in het kader van de Nbwet-vergunningprocedure een verklaring van geen bedenkingen aanvraagt en de omgevingsvergunning pas mag verlenen als deze verklaring is afgegeven. Bij een Nbwet-vergunning en een verklaring van geen bedenkingen wordt op dezelfde manier beoordeeld of toestemming kan worden gegeven en welke voorwaarden daarvoor gelden. Het verlenen van een NB-wetvergunning blijft tot zekere hoogte maatwerk, in die zin dat

¹² Er is geen standaardafstand te formuleren. Het gaat erom te bepalen of er een relatie is tussen een project en de doelstellingen.

¹³ Zie hiervoor met name hoofdstuk 4 en bijlage 5.

¹⁴ Wet- en regelgeving zijn aan verandering onderhevig. De hier beschreven situatie is gebaseerd op de Nbwet 1998 vigerend op 1-12-2012. Het verdient aanbeveling om bij twijfel altijd contact op te nemen met de Provincie.

er in het beheerplan geen absolute waarden worden gegeven waaronder een NB-wetvergunning van toepassing is.

De beoordeling van de gevolgen van de nieuwe activiteit voor de instandhoudingsdoelen vindt plaats via een stappenplan. De eerste, aan te bevelen, stap in deze beoordeling is een vooroverleg tussen initiatiefnemer en bevoegd gezag: de oriëntatiefase. De hoofdvraag tijdens de oriëntatiefase is of er een kans op een (significant) negatief effect bestaat. Een 'voortoets' is een globaal onderzoek dat daar inzicht in kan geven. Op deze vraag zijn drie antwoorden mogelijk:

1. Er is zeker geen negatief effect. Dit betekent dat er geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig is. Dit is het geval als het project of de handeling niet van invloed is op ecologische vereisten zoals beschreven in hoofdstuk 3 (afzonderlijk of in combinatie met andere projecten)
2. Er is wel sprake van een negatief effect, maar dit is geen significant effect. Dit betekent dat vergunningsverlening aan de orde is. Omdat het effect zeker niet significant is, volstaat daarvoor de 'verslechteringstoets'. Deze toets is één van de twee toetsen die onder de 'habitattoets' valt.
3. Er is een kans op een significant negatief effect. Dit betekent dat vergunningverlening aan de orde is. Omdat er een kans op een significant negatief effect bestaat, is een 'passende beoordeling' vereist. De passende beoordeling is de andere toets die onder de 'habitattoets' valt. Bij een passende beoordeling komt in meer detail de hoofdvraag uit de oriëntatiefase terug: is er een kans op een significant negatief effect? In een passende beoordeling worden alle gevolgen van de activiteit voor het gebied in kaart gebracht. Wanneer blijkt dat er zeker geen negatief effect optreedt, betekent dit dat de vergunning op grond van de Nb-wet verleend kan worden. Als er wel een mogelijk negatief effect optreedt, maar zeker geen significant negatief effect, wordt de passende beoordeling afgesloten en wordt er 'teruggeschakeld' naar de verslechteringstoets (omdat er wel sprake kan zijn van een mogelijk negatief effect). Indien er wel een kans op een significant negatief effect is, vindt de ADC-toets plaats:
  - Zijn er geen **A**lternatieven?
  - Is er sprake van een **D**wingende reden van groot openbaar belang?
  - Zijn er **C**ompenserende maatregelen voorzien?

Alleen als alternatieven ontbreken én de activiteit doorgang moet vinden om dwingende redenen van groot openbaar belang kan een activiteit alsnog doorgang vinden. Er kan dan een vergunning worden verleend onder de voorwaarde dat tijdig (lees eerst) compenserende maatregelen worden getroffen.

In de onder 2 en 3 bedoelde gevallen volgt op de voortoets een vergunningsaanvraag door de initiatiefnemer. De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor het aanleveren van de informatie die het bevoegd gezag nodig heeft om de effecten te kunnen beoordelen en eventueel een vergunning te kunnen verlenen, inclusief een eventuele passende beoordeling. Het is aan het bevoegd gezag om te bepalen of de diepgang van het onderzoek van de initiatiefnemer naar de effecten voldoende is. Deze gevallen zijn niet op voorhand te beschrijven.

Bij de toetsing van nieuwe projecten of handelingen (Nbwet 1998, art 19d) zal de vergunningverlener specifiek letten of aangetoond wordt dat het project of handeling het bereiken van de instandhoudingsdoelen zoals in dit beheerplan uitgewerkt niet belemmert. Dit gebeurt aan de hand van eventuele invloed op de ecologische vereisten die in hoofdstuk 3 zijn geformuleerd. Daarbij zal gebruik gemaakt worden van de meest recente informatie over de soorten in het gebied én de laatste stand

van zaken met betrekking tot dosis-effectrelaties. Gezien de gevoeligheid van de soorten in Donkse Laagten zullen activiteiten die van invloed zijn op de volgende aspecten zeker onderzocht moeten worden:

- rust in het gebied;
- openheid van het gebied;
- kwaliteit van de graslanden;
- aanwezigheid van open water en plas-dras plekken.

8.2 Bevoegd gezag

Het bevoegd gezag is voor dit Natura 2000 beheerplan de provincie Zuid-Holland.

8.3 Meer informatie

Meer informatie over de vergunningprocedure van de Natuurbeschermingswet 1998 is te vinden op de website van de rijksoverheid (onderwerp natuur). Via deze website zijn verschillende handreikingen en andere relevante informatie beschikbaar. Met name de 'Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998' van het Ministerie van LNV (september 2005) kan van nut zijn bij (de voorbereiding van) het aanvragen van een vergunning. De website www.natura2000.nl biedt een checklist over de vergunningverlening.

Voor meer informatie over de vergunningprocedure in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 kan contact worden opgenomen met de afdeling Toetsing en Vergunningverlening Milieu van de Omgevingsdienst Haaglanden:

Bezoekadres: Zuid-Hollandplein 1, 2596 AW Den Haag
Postadres: Postbus 14060, 2501 GB Den Haag
Telefoon: 070 218 99 02
e-mailadres: vergunningen@odh.nl
website: www.omgevingsdiensthaaglanden.nl

8.4 Handhaving en toezicht

Handhaving en toezicht zijn voornamelijk de verantwoordelijkheid van de provincie Zuid-Holland en Staatsbosbeheer. Staatsbosbeheer handhaaft daarbij op haar eigen terreinen terwijl de provincie dit doet in het overige gebied. De belangrijkste taken zijn surveillance in het gebied, onderhouden van bebording (voorlichting, toegangsregels), het openstellen van een meldpunt en het controleren van vigerende vergunningen en ontheffingen.

In een nog door provincie Zuid-Holland op te stellen handhavingsplan worden de maatregelen en afspraken tussen de diverse handhavende organisaties nader uitgewerkt en vastgelegd. De volgende onderwerpen worden hierin tenminste uitgewerkt:

- uitwerking voor welke van de activiteiten, waarvan bij de toetsing is geoordeeld dat zij een significant negatief effect veroorzaken, handhaving nodig is;

- samenwerking tussen verschillende handhavende instanties: de verantwoordelijkheid voor de regie en coördinatie, de rolverdeling en de verdeling van bevoegdheden;
- de speerpunten bij handhaving.

De Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ) is gemandateerd door het bevoegd gezag voor het 'overall' toezicht. Voor de eenduidigheid is door provincie Zuid-Holland een centraal meldpunt voor niet toegestane activiteiten in het Natura 2000-gebied ingesteld bij de OZHZ:

Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
Afdeling Toezicht en Handhaving
Team Groen

Postadres: Postbus 550, 3300 AN Dordrecht
Telefoon: 078 - 770 8585
Milieutelefoon: 0888-333 555
Fax: 078 - 770 8584
e-mailadres: meldingNBwet@ozhz.nl

Literatuurlijst

- Adviesbureau Rboi (1999), 'Liesveld bestemmingsplan buitengebied.'
- Adviesbureau Rboi (2009), 'Liesveld buitengebied 1e herziening bestemmingsplan', projectnummer 162.6969.41, Adviesbureau Rboi, Rotterdam.
- Aggenbach, C.J.S. & M.H. Jalink (2005), 'Indicatorsoorten voor verdroging, verzuring en eutrofiëring van plantengemeenschappen in boezemlanden (incl. veldversie)', Staatsbosbeheer, Driebergen.
- Barneveld, A. van (1990), 'Melkviooltje tijdelijk voorkomend in blauwgrasland langs de Zijdebrug na plagwerkzaamheden. Excel-tabel: plantaandachtsoortenregionaal-12febr2003.xls', Staatsbosbeheer, Nieuwegein.
- Beale & Moaghan (2004). In: Krijgsveld, K.L., R.R. Smits & J. van der Winden, 2008, 'Verstoringsgevoeligheid van vogels. Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie', rapport nr. 08-173, Bureau Waardenburg bv, Culemborg.
- Beekman et al. (1991). In (aldaar niet in literatuurlijst opgenomen): Heijden, E. van der & H. Miedema (2008), 'Natura 2000 beheerplan Arkemheen', A&W-rapport 1110, Concept-3, Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.
- Bilius, M. (2004), 'Bekalkingsadvies voor de Donkse Laagten', Interne memo, Staatsbosbeheer, Nieuwegein.
- Bilius, M. (2005), 'Interne kwaliteitsbeoordeling op terreincondities en doelcomponenten. Deel 3. Natuur. Regio 5. Zuid-Holland – Utrecht, Object: Donkse Laagten', Staatsbosbeheer, Nieuwegein.
- Broek, T. van den, K.H. Grootjans & L. Brouwer (2005), 'Ecohydrologisch en bodemchemisch onderzoek Donkse Laagten. Systeemanalyse, knelpunten en voorbereidingsplan', projectnummer 9R3382a0, Royal Haskoning, Rotterdam.
- Brouwer, L., G.M. van Oorschot, M. van Ginkel, L.A. Dijk & M. Segers (2009), 'GGOR en peilenplan Alblasserwaard (in ontwerp vastgesteld door het dagelijks bestuur van het Waterschap Rivierenland, d.d. 6 mei 2009). Toelichting peilenplan Alblasserwaard', projectnummer: 9T0389A0, Royal Haskoning B.V., Rotterdam.
- Bruderer, B. & S. Komenda-Zehnder (2005), 'Einfluss des Flugverkehrs auf die Avifauna - Schlussbericht mit Empfehlungen', Schriftenreihe Umwelt Nr. 376, Bundesamt für Umwelt, Wald und Landschaft, Bern. In: Krijgsveld, K.L., R.R. Smits & J. van der Winden, 2008, 'Verstoringsgevoeligheid van vogels. Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie', rapport nr. 08-173, Bureau Waardenburg bv, Culemborg.
- Bruin, N. de (2006), 'Donkse Laagten. Broedvogelverslag 2006', Staatsbosbeheer regio West, beheereenheid Hollandse Waarden, Brandwijk.
- Bruin, N. de (2007), 'Weidevogelinventarisatie 2007 Donkse Laagten', Staatsbosbeheer regio West, beheereenheid Hollandse Waarden, Brandwijk.
- Bruin, N. de (2009), 'Weidevogelinventarisatie 2009 Donkse Laagten', Staatsbosbeheer regio West, beheereenheid Hollandse Waarden, Brandwijk.
- Bruin, N. de (2010), 'Weidevogelinventarisatie Donkse Laagten 2010', Staatsbosbeheer regio West, beheereenheid Hollandse Waarden, Brandwijk.
- Delft, S.P.J. van, P.W.F.M. Hommel & R.W. de Waal (2007), 'Selectie van relevante grondwaterkarakteristieken voor vegetatietypen ten behoeve van de SBB-catalogus', Alterra-rapport 1625, Alterra, Wageningen.
- Dienst Landelijk Gebied (2009a), 'Inrichtingsplan Ecologische Verbindingszone Achterwaterschap', definitief rapport juli 2009, Dienst Landelijk Gebied regio West, Den Haag.
- Dienst Landelijk Gebied (2009b), 'Handleiding toetsing bestaand gebruik voor LNV-Beheerplannen', intern werkdocument, versie 31 augustus 2009.

- Dirksen (1982). In (aldaar niet in literatuurlijst opgenomen): Heijden, E. van der & H. Miedema (2008), 'Natura 2000 beheerplan Arkemheen', A&W-rapport 1110, Concept-3, Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.
- Dirksen, S., J.H. Beekman & T.H. Slagboom (1991), 'Bewick's swans *Cygnus colombianus* bewickii in the Netherlands: numbers, distribution and food choice during the winter season'. In: J. Sears & P.J. Bacon (eds), 'Proceedings 3rd IWRB International Swan Symposium', Oxford 1989, Wildfowl Supplement 1: 228-237. In: Heijden, E. van der & H. Miedema (2008), 'Natura 2000 beheerplan Arkemheen', A&W-rapport 1110, Concept-3, Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.
- Dobben, H. van & A. van Hinsberg (2008), 'Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en Natura 2000-gebieden', Alterra-rapport 1654, Alterra, Wageningen.
- Dort, K.W. van (2000), 'Inventarisatie vegetatie Donkse Laagten (Zijdebrug en Uitstekken Nieuw-Lekkerland)', Staatsbosbeheer Regio Zuid-Holland - Utrecht, Nieuwegein.
- Eerden, Van & Smit (1979). In: Heijden, E. van der & H. Miedema (2008), 'Natura 2000 beheerplan Arkemheen', A&W-rapport 1110, Concept-3. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.
- Fijn et al. (2007). In: Heijden, E. van der & H. Miedema, 2008, 'Natura 2000 beheerplan Arkemheen', A&W-rapport 1110, Concept-3. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.
- Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland (2009), 'Subsidieregeling Landelijk gebied Zuid-Holland', Provinciaal blad van Zuid-Holland (Provinciaal blad 7), uitgegeven 10 maart 2009, Den Haag.
- Gelder, T. de (1986), 'De betekenis van de Alblasserwaard voor vogels'. Jubileumuitgave 15 jaar Natuur- en Vogelwacht "De Alblasserwaard" blz. 31 t/m 35.
- Gmelig Meyling, A.W. & A. Boesveld (2008), 'Inhaalslag Verspreidingsonderzoek Mollusken van de Europese Habitatrichtlijn. Resultaten van het inventarisatiejaar 2007. Platte schijffhoren *Anisus vorticulus*', Stichting ANEMOON. Heemstede.
- Groot, H. de (2005), 'Ganzen in de Alblasserwaard. Een verslag van de winterseizoenen 96/97 t.e.m. 04/05', Vogelwerkgroep van de Natuur- en Vogelwacht De Alblasserwaard, bewerkt door Henk de Groot, met losse aanvullingen (seizoen 2007/2008).
- Heerden, A. van (2010), 'Inventarisatiegegevens Donkse Laagten'. Waarnemingen van wintergasten en vegetatieopnamen van de blauwgraslanden in Donkse Laagten. Email van Adrie van Heerden, provincie Zuid-Holland, aan Marcel Schrijvers-Gonlag, Staatsbosbeheer regio West. 15 november 2010.
- Heijden, E. van der & H. Miedema (2008), 'Natura 2000 beheerplan Arkemheen', A&W-rapport 1110, Concept-3, Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.
- Heunks, C., S.K. Lubbe, F. van Vliet & K.L. Krijgsveld (2007), 'Effecten van militaire activiteiten in het Waddengebied op beschermde soorten en habitats - Overzicht van de literatuur en effectanalyse in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen', Rapport 07-073, Bureau Waardenburg bv, Culemborg. In: Krijgsveld, K.L., R.R. Smits & J. van der Winden, 2008, 'Verstoringsgevoeligheid van vogels. Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie', rapport nr. 08-173, Bureau Waardenburg bv, Culemborg.
- Hornman, M., F. Hustings, K. Koffijberg, R. Kleefstra, O. Klaassen, E. van Winden, SOVON Ganzen- en Zwanenwerkgroep, L. Soldaat (2012), 'Watervogels in Nederland in 2009/2010'. Waterdienst-rapport BM 12.06. SOVON-rapport 2012/02.
- Hustings, M.F.H., R.G.M. Kwak, P.F.M. Opdam & M.J.S.M. Reijnen (eindred.) (1989), 'Vogelinventarisatie. Natuurbeheer in Nederland, deel 3', Pudoc, Wageningen & Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels, Zeist.
- Hut, Van der (2007). In: Heijden, E. van der & H. Miedema (2008), 'Natura 2000 beheerplan Arkemheen', A&W-rapport 1110, Concept-3, Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.
- Interprovinciaal Overleg (2009a), 'Index Natuur en Landschap - Onderdeel natuurbeheertypen', versie 0.3.

- Interprovinciaal Overleg (2009b), 'Subsidieregeling Kwaliteit Natuur en Landschap', versie 30 augustus 2009.
- IWACO (1997), 'Boezemlanden in Zuid-Holland. Ecohydrologie, knelpunten, potenties en herstelmaatregelen', Hoofdrapport, 25 maart 1997, IWACO B.V. Vestiging West, Rotterdam & Altenburg & Wymenga, Veenwouden.
- Janssen, J.A.M. & J.H.J. Schaminée (2003), 'Habitattypen. Europese Natuur in Nederland', KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Jansen, M. (2008), 'Kleine - en wilde zwanen op het Veluwemeer, een samenvatting van drie seizoenen tellen en observeren'. In: Krijgsveld, K.L., R.R. Smits & J. van der Winden, 2008, 'Verstoringsgevoeligheid van vogels. Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie', rapport nr. 08-173, Bureau Waardenburg bv, Culemborg.
- Jong, F.M.W. de, G.R. de Snoo & J.C. van de Zande (2008), 'Estimated nationwide effects of pesticide spray drift on terrestrial habitats in the Netherlands', Journal of Environmental Management 86: 721-730.
- Jongman, M. (1994), 'Vegetatiekartering in regio Holland-Utrecht. Donkse Laagten', rapport nummer EV 94/7, Everts & De Vries e.a. ecologisch advies- en onderzoeksbureau, Groningen.
- Klasberg, M. (2008), 'Tracenota/MER-UVS Buitenring Parkstad Limburg. Passende Beoordeling Natura 2000 Gebieden Geleenbeekdal, Brunsummerheide en Teverener Heide', Arcadis Ruimtelijke Ontwikkeling BV, afdeling Ruimte & Milieu in opdracht van Provincie Limburg, Arnhem.
- Kleijn, D., E. van Winden, P.W. Goedhart & W. Teunissen (2009), 'Evaluatie Opvangbeleid 2005-2008 overwinterende ganzen en smienten. Deelrapport 10. Hebben overwinterende ganzen invloed op de weidevogelstand?', Alterrapport 1771, Alterra, Wageningen.
- Kleijn, D. & D. Bos (2009), 'Evaluatie Opvangbeleid 2005-2008 overwinterende ganzen en smienten. Deelrapport 11. Effect van Brandganzen op broedende weidevogels', Alterrapport 1772, Alterra, Wageningen.
- Kleijn, D. & D. Bos (2010), 'Een pilotstudie naar de interacties tussen broedende weidevogels en Brandganzen', De Levende Natuur 111 (1): 64-67.
- Kleunen, A. van (1997), 'Broedvogels van de Donkse Laagten in 1997', SOVON-inventarisatierapport 97/07, SOVON, Beek-Ubbergen.
- Kleukers, R.M.J.C., E.J. van Nieukerken, B. Odé, L.P.M. Willemse & W.K.R.E. van Wingerden (2004), 'De sprinkhanen en krekels van Nederland (Orthoptera). Nederlandse Fauna I. Nationaal Natuurhistorisch Museum, KNNV-Uitgeverij & EIS-Nederland, Leiden. Tweede druk. 416 blz., 14 platen.
- Krijgsveld, K.L., R.R. Smits & J. van der Winden, 2008, 'Verstoringsgevoeligheid van vogels. Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie', rapport nr. 08-173, Bureau Waardenburg bv, Culemborg.
- Kwak, R.G.M. (2009a), 'Donkse Laagten'. In: Schaminée, J.H.J. & J.A.M. Janssen, 'Europese Natuur in Nederland, Laag Nederland, Natura 2000-gebieden', KNNV-Uitgeverij, Zeist.
- Kwak, R.G.M., (2009b), 'De Wilck'. In: Schaminée, J.H.J. & J.A.M. Janssen, 'Europese Natuur in Nederland, Laag Nederland, Natura 2000-gebieden', KNNV-Uitgeverij, Zeist.
- Lensink, R., H. Steendam & K.L. Krijgsveld (2007) 'Gedrag van watervogels in relatie tot vliegverkeer van en naar Groningen Airport Eelde - Onderzoek naar mogelijk versturende effecten', Rapport 07-039, Bureau Waardenburg, Culemborg. In: Krijgsveld, K.L., R.R. Smits & J. van der Winden, 2008, 'Verstoringsgevoeligheid van vogels. Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie', rapport nr. 08-173, Bureau Waardenburg bv, Culemborg.
- Mayenburg, F. (2001), 'De Donkse Laagten. Verleden, heden en toekomst. Terreincondities en natuurwaarden. Kansen en bedreigingen', Interne memo, Staatsbosbeheer regio West, Sloterdijk.
- Ministerie van EL&I (2012a), ontwerp- wijzigingsbesluit, PDN/2012-01, Programmadirectie Natura 2000, Ministerie van EL&I, Den Haag.

- Ministerie van EL&I (2012b), Bijlage 2 Vogelrichtlijnsoorten en de gevoeligheid voor stikstof van het leefgebied. Bijlage bij Deel II Herstelstrategieën voor stikstofgevoelige habitats, Den Haag.
- Ministerie van LNV (2000), 'Natuur voor mensen, mensen voor natuur – nota natuur, bos en landschap in de 21e eeuw'.
- Ministerie van LNV (2004), 'Uitvoering van het Beleidskader Faunabeheer in verband met overwinterende ganzen en smienten vanaf 1 oktober 2004 (Geactualiseerde versie)', Ministerie van LNV, Den Haag.
- Ministerie van LNV (2005a), 'Algemene handreiking Natuurbeschermingswet 1998', Ministerie van LNV, Den Haag.
- Ministerie van LNV (2005b), 'Handreiking Beheerplannen Natura 2000-gebieden', Ministerie van LNV, Den Haag.
- Ministerie van LNV (2006a), 'Natura 2000 doelendocument', Ministerie van LNV, versie 1.1, Den Haag.
- Ministerie van LNV (2006b), 'Natura 2000 gebiedendocument – werkdocument Natura 2000 aanwijzingsbesluit 107_gebiedendocument_Donkse Laagten_november 2006', Ministerie van LNV, Den Haag.
- Ministerie van LNV, Directie Natuur (2007a). Brief 'TOP-lijsten verdrogingsbestrijding', kenmerk DN. 2007/1749, 6 juli 2007, Ministerie van LNV, Den Haag.
- Ministerie van LNV (2007b), 'Nota van antwoord - Inspraakprocedure aanwijzing Natura 2000-gebieden', Ministerie van LNV, Den Haag.
- Ministerie van LNV (2007c), 'Natura 2000 profielendocument vogels', versie 12 december 2007 (Kleine zwaan) en 18 december 2007 (Kolgans en Brandgans), Ministerie van LNV, Ede.
- Ministerie van LNV (2008), 'Natura 2000 profielendocument', versie 1 september 2008 met erratum 24 maart 2009, Ministerie van LNV, Ede.
- Ministerie van LNV (2009a), 'Aanwijzingsbesluit - Natura2000-gebied Donkse Laagten', kenmerk PDN/2009-107, Ministerie van LNV, Den Haag.
- Ministerie van LNV (2009b), 'Programma van Eisen Gebiedsgerichte Monitoring Natura 2000', tekstueel aangepast juli 2009.
- Ministerie van LNV, zd-a, 'Database Ecologische Vereisten Natura 2000-gebieden, 2008', <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/documenten/EcologischeVereisten/VereistenHab itatypenDec2008.zip>, geraadpleegd op 25 mei 2009.
- Ministerie van LNV, zd-b, 'Gebiedendatabase Donkse Laagten Ecologische Vereisten, 2009', <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=n2k&groep=9&id =n2k107&topic=ecolrandvoorw&orig=overzicht>, geraadpleegd op 25 mei 2009.
- Ministerie van LNV, zd-c, 'Effectenindicator', <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/effectenindicatorappl.aspx?subj=effectenmatrix &tab=2>, geraadpleegd op 7 augustus 2009.
- Ministerie van VenW (2008), 'Stroomgebiedbeheerplan Rijndelta - Hoofdrapport', De Rijksoverheid.
- Ministerie van Infrastructuur en milieu, maart 2012. Structuurvisie Infrastructuur en ruimte. Den Haag.
- Mori et al. (2001). In: Krijgsveld, K.L., R.R. Smits & J. van der Winden, 2008, 'Verstoringsgevoeligheid van vogels. Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie', rapport nr. 08-173, Bureau Waardenburg bv, Culemborg.
- Mosbech, A. & D. Boertmann (1999), 'Distribution, abundance and reaction to aerial surveys of post-breeding king eiders (*Somateria spectabilis*) in western Greenland', Arctic 52: 188-203. In: Krijgsveld, K.L., R.R. Smits & J. van der Winden, 2008, 'Verstoringsgevoeligheid van vogels. Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie', rapport nr. 08-173, Bureau Waardenburg bv, Culemborg.

- Muller, M., N. Nijmeijer & T. Ruigrok (2008), 'KRW-Gebiedsplan - Deelgebied Alblasserwaard', Waterschap Rivierenland, Tiel.
- Nationale landschappen, zd, <http://www.nationalelandschappen.nl>, geraadpleegd op 21 november 2009.
- Otte, J. (2010). 'RE: Meetpunten en data waterkwaliteit Donkse Laagte', email aan Pieter Sollie op maandag 14 juni 2010 11:58 uur. Waterschap Rivierenland, Tiel.
- Owen, M. (1973), 'The management of grassland areas for wintering geese', *Wildfowl* 24: 123-130.
- In: Krijgsveld, K.L., R.R. Smits & J. van der Winden, 2008, 'Verstoringsgevoeligheid van vogels. Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie', rapport nr. 08-173, Bureau Waardenburg bv, Culemborg.
- Owen & Cadbury (1975). In (aldaar niet in literatuurlijst opgenomen): Heijden, E. van der & H. Miedema (2008), 'Natura 2000 beheerplan Arkemheen', A&W-rapport 1110, Concept-3, Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.
- Planbureau voor de Leefomgeving (2009a), 'Milieubalans 2009', PBL-publicatienummer 500081015, Planbureau voor de Leefomgeving, Bilthoven.
- Planbureau voor de Leefomgeving (2009b), 'Natuurbalans 2009', PBL-publicatienummer 500402017, Planbureau voor de Leefomgeving, Bilthoven.
- Programmabureau Groene Hart, 12 september 2009, <http://www.kwaliteitsatlas.nl/gebieden/alblasserwaard/default.aspx>, geraadpleegd op 21 november 2009.
- Provincie Zuid-Holland (2006), 'Provinciaal Meerjarenprogramma Landelijk Gebied 2007 – 2013', status: Ontwerp goedgekeurd door GS op 31 Oktober 2006, Versie 10 november 2006, Provincie Zuid-Holland, Den Haag.
- Provincie Zuid-Holland (2008a), 'Beheersgebiedsplan foerageergebieden ganzen en smienten Provincie Zuid-Holland'.
- Provincie Zuid-Holland (2008b), 'Nota uitvoering verdrogingsbeleid Zuid-Holland', Provincie Zuid-Holland, Den Haag.
- Provincie Zuid-Holland (2009a), 'Visie op Zuid-Holland, Ontwerp Provinciale Structuurvisie – Ontwikkelen met schaarse ruimte', Provincie Zuid-Holland, Den Haag.
- Provincie Zuid-Holland (februari 2012). Provinciale structuurvisie. Versie 2 juli 2010 inclusief eerste herziening februari 2011 en actualisering februari 2012.
- Provincie Zuid-Holland (2009b), 'Natuurbeheerplan Zuid-Holland'.
- Provincie Zuid-Holland (2010), 'Provinciale Structuurvisie - Visie op Zuid-Holland, Ontwikkelen met schaarse ruimte', vastgesteld door Provinciale Staten van Zuid-Holland 2 juli 2010.
- Provincie Zuid-Holland, zd-a, http://geo.zuid-holland.nl/geo-loket/kaart_natuurbeheerplan.html?ext=109470.866918764,431310.417248465,114182.179665994,435020.291537347, geraadpleegd op 21 november 2009.
- Provincie Zuid-Holland, zd-b, http://geo.zuid-holland.nl/geo-loket/kaart_streekplan.html?ext=109470.866918764,431310.417248465,114182.179665994,435020.291537347, geraadpleegd op 21 november 2009.
- Provincie Zuid-Holland, zd-c, http://www.zuid-holland.nl/ediensten_faunabeheerplannen_terinzagelegging, geraadpleegd op 11 februari 2010.
- Provincies Zuid-Holland, Utrecht en Noord-Holland (2009), 'Het Groene Hart, icoon van Nederland - Voorloper 2009-2020'.
- Rees (1990). In (aldaar niet in literatuurlijst opgenomen): Heijden, E. van der & H. Miedema (2008), 'Natura 2000 beheerplan Arkemheen', A&W-rapport 1110, Concept-3, Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.

- Regiebureau Natura 2000 (2009), 'Leidraad bepaling significantie – Nadere uitleg van het begrip 'significante gevolgen' uit de Natuurbeschermingswet', intern werkdocument, versie 7 juli 2009.
- Rijk & Provincie Zuid-Holland (2006), 'Investeringsbudget Landelijk Gebied Bestuursvereenkomst 2007-2013 tussen het Rijk en de Provincie Zuid-Holland, 18 december 2006'
- Schrijvers, M. & N. de Bruin (2010), 'De vegetatie van oude en nieuwe uitstrekken langs de boezem Groote- of Achterwaterschap in Natura 2000-gebied Donkse Laagten', Interne notitie, Staatsbosbeheer regio West, Amsterdam/ Brandwijk
- SenterNovem, zd, http://www.senternovem.nl/life/introductie_life/index.asp, geraadpleegd op 12 mei 2010.
- Sierdsema, H. (1995), 'Broedvogels en beheer', Staatsbosbeheerrapport 1995 - 1, SOVON-onderzoeksrapport 1995/04.
- Slagboom, R (2008), 'Inventarisatie amfibieën en vissen af te plaggen percelen', Notitie van Richard Slagboom aan Nico de Bruin, 2 juli 2008, Staatsbosbeheer, Den Donk.
- SOVON & CBS (2005), 'Trends van vogels in het Nederlandse Natura 2000 netwerk', SOVON-informatierapport 2005/09, SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- Staatsbosbeheer (2005), 'Broedvogels regio West. Bijgewerkt tot en met 2004. Excel-tabel', Staatsbosbeheer, Amsterdam.
- Staatsbosbeheer (2007), 'Uitwerkingsplan RBS. Object: Donkse Laagten. Periode: 2006-2015. 6 december 2007', Staatsbosbeheer, Amsterdam.
- Staatsbosbeheer (2010), 'Vertaaltabel Habitattypen. Excel-database. Aangepaste versie, februari 2010', Staatsbosbeheer, Driebergen.
- Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA), zd, www.limnodata.nl, geraadpleegd op 3 maart 2010.
- Stichting tot Instandhouding van Molens in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden (SIMAV) (2007), 'Herinrichtingsplan Molencomplex Streefkerk'.
- Stuurgroep Groene Hart (2007), 'Het Groene Hart, icoon van Nederland - Uitvoeringsprogramma 2007-2013', Stuurgroep Groene Hart, Utrecht.
- Veen, K. van der & W. Bijkerk (2004), 'De vegetatie van de Reeuwijkse Plassen en de Donkse Laagten in 2003', A&W-rapport 489, Altenburg & Wymenga Ecologisch onderzoek bv., Veenwouden.
- Veer, R. van 't, H. Sierdsema, C.J.M. Musters, N. Groen & W.A. Teunissen (2008), 'Weidevogels op landschapsschaal. Ruimtelijke en temporele veranderingen', Rapport DK nr. 2008/dk105, Directie Kennis, Ministerie van LNV, Ede.
- Veer, R. van 't (2008), 'Themadag natte schraallanden Zijdebrug, Donkse Laagten', rapport 004, Ecologisch Advies- en Onderzoeksbureau Van 't Veer & De Boer, Jisp.
- Waterschap Rivierenland (2009), 'Factsheet KRW Veenvaarten Overwaard NL09_29'.
- Weeda, E.J., J.H.J. Schaminée & L. van Duren (2002), 'Atlas van Plantengemeenschappen in Nederland. Deel 2: graslanden, zomen en droge heiden', KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Welle, M. van der & A. Smolders (2009), 'Bodemchemisch onderzoek Achterwaterschap', projectnummer 9V0730A0, Eindrapport, 14 mei 2009, Royal Haskoning & B-Ware, Rotterdam/Nijmegen.
- Whitfield et al. (2008). In: Krijgsveld, K.L., R.R. Smits & J. van der Winden, 2008, 'Verstoringsgevoeligheid van vogels. Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie', rapport nr. 08-173, Bureau Waardenburg bv, Culemborg.
- Winden, van der et al. (1996). In (aldaar niet in literatuurlijst opgenomen): Heijden, E. van der & H. Miedema (2008), 'Natura 2000 beheerplan Arkemheen', A&W-rapport 1110, Concept-3, Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.
- Winden, van der et al. (1997). In (aldaar niet in literatuurlijst opgenomen): Heijden, E. van der & H. Miedema (2008), 'Natura 2000 beheerplan Arkemheen', A&W-rapport 1110, Concept-3, Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.

- Wing & IAR (red.) (2008), 'Eindvisie Plan van aanpak reductie ammoniakdepositie op de Peelvenen'. Einddocument. In opdracht van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Wageningen.
- Winkelman, J.E., F.H. Kistenkas & M.J. Epe, 2009, 'Ecologische en natuurbeschermingsrechtelijke aspecten van windturbines op land', rapport nr. 1780, Alterra, Wageningen.
- Woerlee, H. (1991), 'Herziening hydrologisch meetnet Regio 9: Holland/ Utrecht', Stafbureau Staatsbosbeheer.
- Zuidhoff, A.C., J.H.J. Schaminée & R. van 't Veer (1996) 'Molinio-Arrhenatheretea (Klasse der matig voedselrijke graslanden)'. In: Schaminée, J.H.J., A.H.F Stortelder & E.J. Weeda (1996), 'De vegetatie van Nederland. Deel 3. Plantengemeenschappen van graslanden, zomen en droge heiden', Opulus Press, Uppsala / Leiden.
- Zwart, H.J., L. Oevermans, N. de Bruin, A. Zwijnenburg, M. Bilius, G. Verhorst & C. Munneke (2005), 'Interne kwaliteitsbeoordeling op terreincondities en doelcomponenten. Deel 6. Eindrapport. Regio 5. Zuid-Holland – Utrecht, Object: Donkse Laagten', Staatsbosbeheer, Nieuwegein.

Verklarende woordenlijst

A

Aanwijzingsbesluit	Algemene Maatregel van Bestuur waarin een Natura 2000-gebied wordt aangewezen en begrensd en waarin de instandhoudingsdoelen van dat gebied worden aangegeven.
Abiotisch	Niet behorend tot de levende natuur.
Alertafstand	De afstand waarop habitatrictlijn- of vogelrichtlijnsoorten een potentieel versturende factor opmerken.
Andere handeling	Het begrip andere handeling is niet gedefinieerd in de Nbwet, maar de toelichting op de Nbwet geeft aan dat 'artikel 19d van de Natuurbeschermingswet 1998 betrekking heeft op 'alle activiteiten, onder welke benaming ook' die de in dat artikel genoemde effecten kunnen hebben. Kort gezegd is een andere handeling een activiteit die niet kan worden gekwalificeerd als een project of als bestaand gebruik.

B

Beschermd natuurmonument	Een gebied dat in de periode 1971-1998 onder de Natuurbeschermingswet 1967 is aangewezen als beschermd gebied wegens bijzondere natuurwetenschappelijke en/of landschappelijke kwaliteiten. Beschermd Natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000-gebieden worden opgeheven en niet langer beschermd als Beschermd Natuurmonument, maar als Natura 2000-gebied. De natuurwaarden waarvoor het Beschermd Natuurmonument was aangewezen blijven wel beschermd.
Bestaand gebruik	Bestaand gebruik is in de Nbwet gedefinieerd als 'gebruik dat op 31 maart 2010 bekend is, of redelijkerwijs bekend had kunnen zijn bij het bevoegd gezag'.
Bevoegd gezag	Overheidsinstelling die is belast met een bepaalde taak, bijvoorbeeld vergunningverlening of vaststellen van beheerplannen.
Bijlage I en II (Habitatrictlijn)	Typen natuurlijke habitats (bijlage I) en dier- en plantensoorten (bijlage II) van communautair belang voor de instandhouding waarvan aanwijzing van speciale beschermingszones vereist is. De meest recente versie is verschenen in 2006 (Richtlijn 2006/105/EG, Pb EG L 363, 20.12.2006, p. 368-405).
Biotisch	Behorend tot de levende natuur.
Biotoop	Een door een bepaalde vegetatiestructuur gekenmerkt onderdeel van een landschap, dat door een soort voor alle of een deel van zijn activiteiten wordt gebruikt.
Boezem	Een stelsel van afgesloten wateren ter berging en afvoer van overtollig water uit een polder.
Broedgebied	Deel van een leefgebied dat een soort gebruikt om te broeden.

Broedvogels Vogels die op bepaalde plaats en tijdstip aan het voortplantingsproces deelnemen blijkens de aanwezigheid van een territorium, nest met eieren of jongen of de aanwezigheid van niet-vliegvlugge jongen.

C

Compenserende maatregelen Maatregelen die worden genomen ter compensatie van en in samenhang met de aantasting van een natuurgebied en die zorgen dat de grootte en kwaliteit van het natuurgebied en de samenhang met andere natuurgebieden behouden blijven.

Complementair doel Een doelstelling voor een habitatype/soort in een gebied waarvoor het niet is aangemeld, maar waar het habitatype of de soort een dusdanige bijdrage levert of kan gaan leveren dat de landelijke doelstelling van het type kan worden gerealiseerd

D

Depositie Neerslag of afzetting van luchtverontreinigende stoffen op bodem, water, planten, dieren of gebouwen. Het gaat in milieuverband om depositie van verzurende (bijvoorbeeld ammoniak) en vermestende stoffen. Gebeurt deze neerslag in droge vorm dan spreken we van droge depositie. Worden verzurende stoffen door de neerslag afgezet dan spreken we van natte depositie.

Draagkracht van het gebied De draagkracht van het gebied geeft het aantal individuen van een soort weer dat het gebied kan handhaven, gebaseerd op de grootte en kwaliteit van het gebied en de verschillende habitatelementen die het voorkomen van de soort mogelijk maken.

E

Effectenanalyse Een middel om te beoordelen wat het effect is van de bestaande activiteiten, van bestaande activiteiten en te treffen maatregelen op de staat van instandhouding van de habitatype of soorten die in de instandhoudingsdoelen worden genoemd.

EHS Ecologische Hoofdstructuur: een samenhangend netwerk van in (inter)nationaal opzicht belangrijke duurzaam te behouden ecosystemen. De EHS is opgebouwd uit natuurkerngebieden, natuurontwikkelingsgebieden en ecologische verbindingzones.

Emissie Uitstoot van stoffen.

Eutrofiëring Proces van het vergroten van de voedselrijkdom van water of grond.

Expert judgement Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Externe werking Plannen, projecten of handelingen die plaatsvinden buiten de begrenzing van een gebied, maar die schadelijke effecten kunnen hebben voor de te beschermen waarden en kenmerken binnen het gebied. Deze dienen door het bevoegd

gezag aan de hoofddoelstelling te worden getoetst door toepassing van het afwegingskader zoals is vastgelegd in het Europees rechtelijke afwegingskader uit de Vogel- en Habitatrichtlijn en de Natuurbeschermingswet.

F

Fauna	De totaliteit van de diersoorten van een bepaald gebied.
Flora	De totaliteit van de plantensoorten van een bepaald gebied.
Flora- en faunawet	Wet die inheemse dier- en plantensoorten beschermt. In de wet is bepaald dat planten en dieren mede beschermd worden, omdat hun bestaan op zichzelf waardevol is, zonder te kijken welk nut de dieren voor de mens kunnen hebben.
Foerageergebied	Deel van het leefgebied dat een soort gebruikt om voedsel te zoeken.

G

Gedeputeerde Staten	Dagelijks bestuur van een provincie.
Ganzenfoerageergebied	Door de overheid aangewezen gebied waar vanwege het belang voor overwinterende ganzen en smienten een regeling geldt voor financiële compensatie van gewasschade door ganzen.
Gedragscode	Document waarin regels en richtlijnen worden gegeven voor gedrag, bijvoorbeeld om natuurwaarden te ontzien.
GHG	Gemiddelde hoogste grondwaterstand.
GLG	Gemiddelde laagste grondwaterstand.
Gunstige staat van instandhouding	Van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype is sprake als de biotische en abiotische omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

H

Habitat	Kenmerkend leefgebied van een soort.
Habitatrichtlijn	EU-richtlijn (EU-richtlijn 92/43/EEG van 21 mei 1992) die als doel heeft het in stand houden van de biodiversiteit in de Europese Unie door het beschermen van natuurlijke en halfnatuurlijke habitats en de wilde flora en fauna. Deze richtlijn, die niet op vogels betrekking heeft, is complementair aan de Vogelrichtlijn. De Habitatrichtlijn is in 1992 door de lidstaten vastgesteld en in 1994 in werking getreden.
Habitatype	Land- of waterzone met bijzondere geografische, abiotische en biotische kenmerken die zowel geheel natuurlijk als halfnatuurlijk kunnen zijn. (= letterlijke definitie die in de Richtlijn staat). OF Beschrijving van tot een bepaald habitatype behorende vegetatietypen, waarbij ook minder goed ontwikkelde vormen zijn aangegeven.

Huidige activiteit	Een activiteit zoals die plaatsvond bij vaststellen van dit beheerplan onder de voorwaarden die op dat moment van kracht waren. OF een activiteit die op het moment van aanwijzing van het gebied als beschermd natuurmonument of ter uitvoering van de Vogel- en Habitatrichtlijn bestond en onafgebroken heeft plaatsgevonden OF iedere handeling die op 1 oktober 2005 werd verricht en sindsdien niet of niet in betekende mate is gewijzigd.
Hydrologie	De leer van het voorkomen, het gedrag en de chemische en fysische eigenschappen van water in al zijn verschijningsvormen boven, op en in het aardoppervlak.

I

Infiltratie	Het indringen van water in de grond.
Instandhouding	Geheel van maatregelen verstaan die nodig zijn voor het behoud of herstel van natuurlijke habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding.
Intensieve veehouderij	Niet-grondgebonden veehouderij waarbij het vee geheel of vrijwel geheel in gebouwen wordt gehouden.

K

Kavel	Aaneengesloten stuk grond van een gebruiker, bestaande uit meerdere percelen, waarin geen grenzen voorkomen als openbare wegen en waterlopen.
Kernopgave	Kernopgaven geven per Natura 2000-landschap de belangrijkste bijdrage en verbeteropgaven weer op basis van aangewezen habitattypen en soorten.
Keur	De Keur is een verordening van het waterschap, die tot doel heeft om de waterlopen zodanig te kunnen beschermen, beheren en onderhouden, dat deze altijd kunnen voldoen aan hun functie. Vanaf 1 juni 2006 is de nieuwe Keur van Waterschap Peel en Maasvallei van kracht. Ter onderscheid met de voorgaande Keuren, wordt deze Keur aangeduid met "Keur 2005".
Kritische depositiewaarde voor stikstof	De grens waarboven het risico niet kan worden uitgesloten dat de kwaliteit van het habitatype significant wordt aangetast als gevolg van de verzurende en/of vermestende invloed van de atmosferische stikstofdepositie.
Kwalificerende habitattypen of soorten	Habitattypen of soorten die in een bepaald gebied aan de gestelde selectiecriteria voldoen. Beter is te spreken over "selecterende habitattypen of soorten" (zie aldaar)
Kwel	Het uittreden van grondwater aan het grondoppervlak, in de waterlopen of drains.

M

Melkveehouderij	Agrarisch bedrijf waar melk- en kalfkoeien gehouden worden.
Mitigerende maatregelen / mitigatie	Maatregelen die negatieve effecten verminderen of wegnemen.

Monitoring Het door de tijd blijven volgen van het verloop van de waarde van een of meer grootheden volgens een vastgestelde werkwijze.

N

Natuurbeschermingswet 1998 Wet die natuurgebieden beschermt. Bescherming vindt plaats door ingrepen met mogelijke negatieve gevolgen op de instandhoudingsdoelen van het beschermde gebied niet toe te staan, tenzij een vergunning kan worden verkregen.

Natura 2000 Een samenhangend netwerk van leefgebieden en soorten die van belang zijn vanuit het perspectief van de Europese Unie als geheel, ingesteld door de Europese Unie. Op de gebieden is de Vogel- en/of Habitatrichtlijn van toepassing.

Natura 2000-gebied Gebied behorende tot het Natura 2000-netwerk; in Nederland een gebied beschermd volgens de Natuurbeschermingswet 1998, tevens aangewezen en/of aangemeld als Vogel- en/of Habitatrichtlijngebied (art 10a NB-wet).

NB-wet Natuurbeschermingswet 1998.

Niet-broedvogels Vogels die op een bepaalde plek en tijdstip niet aan het voortplantingsproces deelnemen. Dit betreft enerzijds alle vogels buiten het broedseizoen (o.a. doortrekkers, wintergasten, ruiende vogels), maar ook vogels in de broedperiode die niet aan het voortplantingsproces deelnemen (zoals nog niet-geslachtsrijpe vogels, reeds uitgevlogen jongen, overzomerende vogels).

O

Oppervlaktewater Water dat zichtbaar stroomt door waterloop of over grondoppervlak.

Opvliegafstand De afstand waarop habitat- of vogelrichtlijnsoorten afwijkend gedrag (vluchtgedrag of anderszins verstoord gedrag) vertonen door toedoen van menselijke activiteit.

P

Passende beoordeling Met een passende beoordeling wordt vastgesteld of door een project, handeling of plan er een kans bestaat op een significant negatief effect. Dit op basis van de beste wetenschappelijke kennis ter zake, waarbij alle aspecten van het project of een andere handeling op zichzelf én in combinatie met andere activiteiten of plannen worden geïnventariseerd en getoetst.

Populatie Op gebiedsniveau heeft dit betrekking op alle vogels binnen de begrenzing van het betreffende Natura 2000- gebied, in de regio op alle vogels binnen het geheel van Natura 2000-gebieden in de aangegeven regio (dus niet de vogels in die regio die zich buiten het Natura 2000-netwerk bevinden), landelijk op alle vogels in de SOVON-monitoringsgebieden (ruimer dan het Natura 2000-netwerk) en internationaal op de geschatte omvang van de biogeografische populaties, voor zover ze van Nederlandse grondgebied gebruik maken.

Project	<p>Bij broedvogels heeft het aantal betrekking op het aantal paren (cq. aantal territoria).</p> <p>Het begrip project is niet gedefinieerd in de wet, maar volgens de Handreiking 'Beheer van Natura 2000-gebieden' van de Europese Commissie kan voor de uitleg van het begrip aansluiting worden gezocht bij de mer-richtlijn. Onder een project in de zin van de MER-richtlijn wordt verstaan: de uitvoering van bouwwerken of de totstandbrenging van andere installaties of werken en andere ingrepen in het natuurlijk milieu of landschap, inclusief ingrepen voor de ontginning van bodemschatten. De Handreiking geeft tevens aan dat dit een bijzonder ruime definitie is, die niet beperkt is tot de constructie van materiële bouwwerken. Een significante intensivering van de landbouw, waardoor de aard van een halfnatuurlijke habitat in een gebied dreigt te worden aangetast of te verdwijnen, kan daar bijvoorbeeld eveneens onder vallen.</p> <p>Ook het Europese Hof van Justitie sluit voor wat betreft de uitleg van het project begrip aan bij de mer-richtlijn. Zo valt een activiteit als mechanische kokkelvisserij volgens het Hof onder de reikwijdte van dat begrip. Dat geldt ook voor onderhoudswerkzaamheden aan een vaargeul, waarbij het Hof ook aangeeft dat periodieke werkzaamheden onder omstandigheden als één project kunnen worden beschouwd waarvoor maar één keer toestemming noodzakelijk is. Overigens is volgens het Hof geen nieuwe toestemming vereist ingeval voor het project al toestemming is verleend voor het verstrijken van de omzettingstermijn van de richtlijn. In de jurisprudentie van het Europese Hof wordt voor de uitleg van het begrip 'project' in de mer-richtlijn een koppeling gelegd met een fysieke ingreep. Zo oordeelde het Hof dat er sprake is van een project voor zover er sprake is van een "materieel" werk, van een activiteit die ter plaatse – kennelijk onmiddellijk – "reële fysieke veranderingen meebrengt", van werken of ingrepen die de "materieële toestand van de plaats veranderen". Ook bij wijzigingen van eerder getoetste fysieke ingrepen – zoals de aanleg van een weg – vallen volgens het oordeel van het Hof alleen fysieke wijzigingen onder de verplichting tot het opstellen van een milieueffectrapportage. Ook de in de bijlagen bij de MER-richtlijn genoemde projecten duiden op ingrepen van fysieke aard.</p>
---------	--

R

Relatieve bijdrage van een gebied	De bijdrage van een Natura 2000-gebied aan de landelijke instandhoudingsdoelstelling voor een habitatype of soort; deze is groot als een habitatype of soort relatief veel of relatief goed ontwikkeld in een gebied voorkomt.
-----------------------------------	--

S

Seizoensgemiddelde	Gemiddelde aantal in een gebied aanwezige niet-broedvogels berekend uit de twaalf maandelijkse tellingen uitgevoerd gedurende het watervogeljaar lopende van juli t/m juni in het daarop volgende jaar. Ontbrekende tellingen worden voor deze berekening eerst bijgeschat door SOVON/CBS. In
--------------------	---

---

	de doelen wordt met "maandgemiddelden" bedoeld de trendwaarde die voor het tijdstip van beoordeling door de jaarlijkse maandgemiddelden wordt berekend.
Seizoensmaximum	Gemiddelde van het hoogst beschikbare aantal (vogels) per seizoen (juni t/m juli van het volgend jaar) over een reeks van achtereenvolgende jaren.
Sense of urgency	Een 'sense of urgency' is toegekend aan kernopgaven als binnen nu en 10 jaar mogelijk een onherstelbare situatie ontstaat. De inschatting is gemaakt dat een kernopgave, en de daaronder liggende verplichting om minimaal de huidige waarden in stand te houden, dan niet meer realiseerbaar zijn. Kernopgaven met een 'sense of urgency' moeten middels (beheer)maatregelen binnen tien jaar op orde zijn gebracht.
Significant negatief effect	Een significant negatief effect is een wezenlijke verslechtering van de kwaliteit en/of vermindering van de omvang van een habitatype, zoals bedoeld in het instandhoudingsdoel ten gevolge van menselijk handelen, afhankelijk van de staat van instandhouding en de trends en natuurlijke fluctuaties in omvang/kwaliteit van habitatypen dan wel in populatieomvang van soorten.
Speciale beschermingszone	Onder Vogel- of Habitatrictlijn beschermd gebied dat door de lidstaten als zodanig is aangewezen. Tegenwoordig worden deze beschermde gebieden aangeduid als Vogelrichtlijngebied of Habitatrictlijngebied. Een Habitatrictlijngebied dat nog niet is aangewezen maar wel is aangemeld bij de Europese Commissie en is opgenomen in de communautaire lijst (zie verklaring onder dit begrip) wordt aangeduid als "gebied van communautair belang".
Staat van instandhouding	Het effect van de som van de invloeden die op de betrokken soort inwerken en op lange termijn een verandering kunnen bewerkstelligen in de verspreiding en de grootte van de populaties van die soort op het grondgebied van de Europese Unie.
Stroomgebied	Gebied waaruit het afstromende water door dezelfde waterloop wordt afgevoerd.

T

Trekvogel	De gehele populatie of een geografisch afzonderlijk deel van de populatie van een soort of ondersoort, waarvan een significant deel volgens een cyclisch patroon en voorspelbaar een of meer nationale grenzen passeert.
-----------	--

U

Uitspoeling	Het verplaatsen van mineralen naar onbereikbare diepere grondlagen.
-------------	---

V

Vegetatie	Het ruimtelijk voorkomen van planten in samenhang met de plaats waar zij groeien en in de rangschikking die zij spontaan hebben aangenomen.
-----------	---

Verdroging	Alle nadelige effecten op natuurwaarden als gevolg van een, door menselijk ingrijpen, structureel lagere grond- en/of oppervlaktewaterstand dan de gewenst of als gevolg van de aanvoer van gebiedsvreemd water ter bestrijding van de lagere waterstanden.
Vermesting	Het toevoegen van teveel meststoffen aan de bodem, waardoor het natuurlijk evenwicht in de bodem wordt verstoord.
Verslechterings - en verstoringstoets	Toets waarmee wordt nagegaan of door een project, handeling of plan een kans bestaat op een verstoring of verslechtering van een natuurlijke habitat of habitat van een soort dan wel een verstrend effect op een soort. Hiertoe dienen alle relevante aspecten van het project of handeling in kaart gebracht te worden.
Versnippering	Schade aan faunapopulaties als gevolg van doorsnijding van het leefgebied door infrastructuur en/of door andere vormen van habitatdoorsnijding.
Verspreidingsgebied	Areaal van een soort of habitatype (de oppervlakte waarin alle locaties waarin een soort of habitatype voorkomt liggen).
Verstoring	Storen van dieren door lawaai, betreding, licht e.d.
Verzuring	Door in regenwater opgeloste verzurende stoffen worden de bodems en het grondwater zuurder.
Vogelrichtlijn	EU-richtlijn (EU-richtlijn 79/409/EEG van 2 april 1979) die tot doel heeft om alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het grondgebied van de Europese Unie te beschermen, inclusief en in het bijzonder de leefgebieden van bedreigde en kwetsbare soorten.

W

Weidevogelgebied	Door de overheid aangewezen gebied waar een regeling geldt voor bescherming van weidevogels, vanwege het belang van het gebied voor die vogels.
Wintergast	Vogelsoort die alleen in de winter in ons land verblijft.

Bijlagen

- Bijlage 1: Toelichting op de storingsfactoren volgens Ministerie van EZ
- Bijlage 2: Verstoring gevoeligheid van vogels
- Bijlage 3: Beoordelingsschema huidige activiteiten
- Bijlage 4: Doorloopschema bepaling significantie huidige activiteiten
- Bijlage 5: Tabellen beoordeling huidige en nieuwe activiteiten in en rondom Donkse Laagten
- Bijlage 6: Overzicht van de procedure van het opstellen van het beheerplan en de betrokken organisaties
- Bijlage 7: Kaart - Begrenzing en eigendomssituatie van het Natura 2000-gebied
- Bijlage 8: Synopsistabel t.b.v. Natura 2000 beheerplannen

Bijlage 1: Toelichting op de storingsfactoren volgens Ministerie van EZ

1. Oppervlakteverlies

Kenmerk: afname beschikbaar oppervlak leefgebied soorten en/of habitattypen.

Interactie andere factoren: verlies van oppervlakte leidt tot verkleining en in sommige gevallen ook tot versnippering van het leefgebied (zie aldaar). Een kleiner gebied heeft bovendien meer te leiden van randinvloeden: vaak is de kwaliteit van het leefmilieu aan de rand minder goed dan in het centrum van het gebied. Op deze manier leidt verlies oppervlakte mogelijk ook tot een grotere gevoeligheid voor bijvoorbeeld verdroging, verzuring of vermesting.

Werking: door afname van het beschikbare oppervlak neemt ook het aantal individuen van een soort af. Om duurzaam te kunnen voortbestaan moet elke soort uit een minimum aantal individuen bestaan; bij diersoorten wordt meestal van een minimum aantal paartjes (reproductieve eenheden) gesproken. Wanneer een populatie te klein wordt neemt de kans op uitsterven toe, zeker als deze populatie geen onderdeel uitmaakt van een samenhangend netwerk van leefgebieden. Bij een populatie die uit te weinig individuen bestaat, neemt ook de kans op inteelt toe en dus de genetische variatie af. Hierdoor wordt een populatie kwetsbaar voor veranderingen tengevolge van bijvoorbeeld predatie, extreme seizoensinvloeden of ziekten. Ook habitattypen kennen een ondergrens voor een duurzame oppervlakte.

2. Versnippering

Kenmerk: van versnippering is sprake bij het uiteenvallen van het leefgebied van soorten.

Interactie andere factoren: treedt op ten gevolge van verlies leefgebied of verandering in abiotische condities van het leefgebied. Kan leiden tot verandering in populatiedynamiek.

Gevolg: als het leefgebied niet meer voldoende groot is voor een populatie, of individuen van één populatie kunnen de verschillende leefgebieden niet meer bereiken, neemt de duurzaamheid van de populatie af. Een gevolg kan zijn een verandering op in de soortensamenstelling en het ecosysteem. Soorten zijn in verschillende mate gevoelig voor de versnippering van hun leefgebied. Het meest gevoelig zijn soorten met een gering verspreidingsvermogen, soorten die zich over de grond bewegen en soorten met een grote oppervlaktebehoefte. Versnippering door barrières zoals wegen en spoorlijnen leidt mogelijk ook tot sterfte van individuen en kan zo effect hebben op de populatiesamenstelling. Bij versnippering moet men altijd goed rekening houden met het schaalniveau van het populatienetwerk.

3. Verzuring

Kenmerk: Verzuring van bodem of water is een gevolg van de uitstoot (emissie) van vervuilende gassen door bijvoorbeeld fabrieken en (vracht)auto's. De uitstoot bevat onder andere zwaveldioxide (SO₂), stikstofdioxide (NO_x), ammoniak (NH₃) en vluchtige organische stoffen (VOS). Deze verzurende stoffen komen via lucht of water in de grond terecht en leiden aldus tot het zuurder worden van het biotische milieu. De belangrijkste bronnen van verzurende stoffen zijn de landbouw, het verkeer en de industrie.

Interactie andere factoren: De effecten van verzurende stoffen zijn niet altijd te scheiden van die van vermestende stoffen, omdat een deel van de verzurende stoffen ook vermestend werkt (aanvoer van stikstof).

Gevolg: Verzuring leidt tot een directe of indirecte afname van de buffercapaciteit

(het neutralisatievermogen) van bodem of water. Op termijn resulteert dit proces in een daling van de zuurgraad. Hierdoor zullen voor verzuring gevoelige soorten verdwijnen, wat kan resulteren in een verandering van het habitatype en daarmee mogelijk het verdwijnen van typische (dier)soorten.

4. Vermesting

Kenmerk: Vermesting is de 'verrijking' van ecosystemen met name stikstof en fosfaat. Het kan gaan om aanvoer door de lucht (droge en natte neerslag van ammoniak en stikstofdioxide) of nitraat- en fosfaataanvoer door het oppervlaktewater.

Interactie andere factoren: stoffen die leiden tot vermisting kunnen ook leiden tot verzuring. Vermesting (en verzuring) kunnen op hun beurt leiden tot verontreiniging van het oppervlakte- en grondwater.

Gevolg: De groei in veel natuurlijke landecosystemen zoals bossen, vennen en heidevelden worden gelimiteerd door de beschikbaarheid van stikstof. Het gevolg van stikstof depositie is dat deze extra stikstof extra groei geeft. Daarbij is de beschikbaarheid van stikstof bepalend voor de concurrentieverhoudingen tussen de plantensoorten. Als de stikstofdepositie boven een bepaald kritisch niveau komt, neemt een beperkt aantal plantensoorten sterk toe ten koste van meerdere andere. Hierdoor neemt de biodiversiteit af.

5. Verzoeting

Kenmerk: Verzoeting treedt op als het chloridegehalte in het water afneemt, en niet meer geschikt is voor de beoogde zoute of brakke natuurtypen.

Interactie andere factoren: verzoeting treedt meestal op tengevolge van vernatting of, zoals in het Deltagebied, door het afsluiten van zeearmen. In (voormalig) brakke of zoute wateren leidt verzoeting tot vermisting.

Gevolg: Het steeds zoeter worden van bijv. het Oostvoornse meer heeft gevolgen voor de flora en fauna in het meer. Bepaalde soorten zullen verdwijnen terwijl nieuwe soorten zich zullen vestigen. Door de verzoeting zal de brakwatervegetatie verdwijnen. Dit heeft tot gevolg dat door het afsterven van algen en wieren een verslechtering van de waterkwaliteit kan optreden. Verder kan door verzoeting de gevoeligheid voor eutrofiëring sterk toenemen. Naast verandering van vegetatie zal bij een verdere verzoeting ook de macrofauna- en visstandsamenstelling veranderen.

6. Verzilting

Kenmerk: Verzilting betreft de ophoping van oplosbare zouten (kalium, natrium, magnesium, calcium) in bodems en wateren. In wateren komt verzilting over het gehele spectrum tussen zoet (<200 mg Cl/l) en zeer zout (> 30.000 mg Cl/l) voor en is dus niet beperkt tot zoet en brak water.

Interactie andere factoren: Verzilting van bodems treedt vaak op tengevolge van verdroging.

Gevolg: Als gevolg van verzilting verandert de zoet-zout gradiënt en dit heeft gevolgen voor de grondwaterkwaliteit en dus de bodemvruchtbaarheid. Dit werk weer door in randvoorwaarden voor aanwezige plant- en diersoorten en leidt uiteindelijk tot een verandering in de soortensamenstelling.

7. Verontreiniging

Kenmerk: Er is sprake van verontreiniging als er verhoogde concentraties van stoffen in een gebied voorkomen, welke stoffen onder natuurlijke omstandigheden niet of in zeer lage concentraties aanwezig zijn. Bij verontreiniging is sprake van een zeer brede groep van ecosysteem/gebiedsvreemde stoffen: organische verbindingen, zware metalen, schadelijke stoffen die ontstaan door verbranding of productieprocessen, straling (radioactief en niet radioactief), geneesmiddelen,

endocrien werkende stoffen etc. Deze stoffen werken in op de bodem, grondwater, lucht.

Interactie andere factoren: geen directe interactie met andere factoren. Wel kan verontreiniging als gevolg van andere factoren optreden.

Gevolg: Vrijwel alle soorten en habitattypen reageren op verontreiniging. De ecologische effecten uiten zich in het verdwijnen van soorten en/of het beïnvloeden van gevoelige ecologische processen. Deze beïnvloeding kan direct plaatsvinden maar ook indirect via een opeenvolging van ecologische interacties. Bovendien kan verontreiniging zich pas vele jaren/decennia later manifesteren. De gevolgen van verontreiniging zijn divers en complex. In het algemeen kan gesteld worden dat aquatische habitattypen en soorten gevoeliger zijn dan terrestrische systemen. Ook geldt dat soorten in de top van de voedselpiramide, als gevolg van accumulatie, van verontreinigingen gevoeliger zijn. Echter, afhankelijk van de concentratie en duur van de verontreiniging zijn alle habitattypen en soorten gevoelig en kan verontreiniging leiden tot verandering van de soortensamenstelling.

8. Verdroging

Kenmerk: Verdroging uit zich in lagere grondwaterstanden en/of afnemende kwel. De actuele grondwaterstand is zo lager dan de gewenste/benodigde grondwaterstand.

Interactie andere factoren: verdroging kan tevens leiden tot verzilting. Door verdroging neemt ook de doorluchting van de bodem toe waardoor meer organisch materiaal wordt afgebroken. Op deze wijze leidt verdroging tevens tot vermesting. Er zijn ook gebieden waar verdroging kan optreden zonder dat de grondwaterstand in de ondiepe bodem daalt. Het gaat daarbij om gebieden waar van oudsher grondwater omhoogkomt. Dit water heet kwelwater. Kwelwater is water dat elders in de bodem is geïnfilteerd en dat naar het laagste punt in het landschap stroomt. Kwelwater heeft dikwijls een bijzondere samenstelling: het is rijk aan ijzer en calcium, arm aan voedingsstoffen en niet zuur, maar gebufferd. Schade aan de natuur die veroorzaakt wordt door een afname of het verdwijnen van kwelwater en het vervangen van dit type water met gebiedsvreemd water, noemen we ook verdroging.

Gevolg: de verandering in grondwaterstand en soms ook kwaliteit van het grondwater leidt tot een verandering in de soortensamenstelling en op lange termijn van het habitatype.

9. Vernatting

Kenmerk: Vernatting manifesteert zich in hogere grondwaterstanden en/of toenemende kwel veroorzaakt door menselijk handelen.

Interactie andere factoren: vernatting kan leiden tot verzoeting en verandering van de waterkwaliteit, bijvoorbeeld als gevolg van inlaat van gebiedsvreemd water.

Gevolg: Vernatting is een storende factor voor vegetatietypen en soorten die van nature onder drogere omstandigheden voorkomen. Vernatting grijpt in op de bodem- of watercondities. Bij verdergaande vernatting kan een gebied ongeschikt worden voor planten en dieren en zo leiden tot een verandering in de soortensamenstelling en uiteindelijk het habitatype.

10. Verandering stroomsnelheid

Kenmerk: Verandering van stroomsnelheid van beken en rivieren kan optreden door menselijke ingrepen zoals plaatsen van stuwen, kanaliseren of weer laten meanderen.

Interactie andere factoren: geen?

Gevolg: Verschillen in stroomsnelheid (langzaam of snel) en dimensies (van bovenloop tot riviertje) leiden tot duidelijke verschillen in levensgemeenschappen en

kenmerkende soorten hiervan. Door verandering in stroomsnelheid verdwijnen kenmerkende soorten en levensgemeenschappen.

11. Verandering overstromingsfrequentie

Kenmerk: De duur en/of frequentie van de overstroming van beken en rivieren verandert door menselijke activiteiten.

Interactie met andere factoren: overstromingen zijn van invloed op de vochttoestand, de zuurgraad, de voedselrijkdom en het zoutgehalte van een gebied.

Gevolg: Voor een voedselarme vegetatie bijvoorbeeld leidt een toenemende overstroming met voedselrijk water tot vermesting: verrijking van de bodem en daardoor verruiging van de vegetatie. Bij boezemlanden die regelmatig worden overstroomd leidt een afname van de overstromingsfrequentie tot verzuring van de bodem, waardoor basenminnende plantensoorten kunnen verdwijnen. Langdurige overstroming kan leiden tot zuurstofgebrek in de wortels van planten waardoor planten kunnen afsterven. Uiteindelijk grijpt een verandering in de overstromingsdynamiek zo in op de soortensamenstelling.

12. Verandering dynamiek substraat

Kenmerk: er treedt een verandering op in de bodemdichtheid of bodemsamenstelling van terrestrische of aquatische systemen, bijvoorbeeld door aanslibbing of verstuiving.

Interactie andere factoren: verandering overstromingsdynamiek, verandering mechanische effecten

Gevolg: Verandering van dynamiek van het substraat kan leiden tot verandering van de abiotische randvoorwaarden waardoor levensgemeenschappen kunnen veranderen. Dynamiek van het substraat is bijvoorbeeld van belang voor droge pioniervegetaties in de duinen en stuifzanden, of voor mosselbanken in de Waddenzee.

13. Verstoring door geluid

Kenmerk: verstoring door onnatuurlijke geluidsbronnen; permanent zoals geluid wegverkeer danwel tijdelijk zoals geluidsbelasting bij evenementen. Geluid is een hoorbare trilling, gekenmerkt door geluidsdruk en frequentie.

Interactie andere factoren: Treedt vaak samen met visuele verstoring op door bijv. vlieg- en autoverkeer, manifestaties etc.

Gevolg: Logischerwijs zijn alleen diersoorten gevoelig voor direct effecten van geluid. Geluid sec is een belangrijke factor in de verstoring van fauna. De verstoring door geluid wordt beïnvloed door het achtergrondgeluid en de duur, frequentie en sterkte van de geluidsbron zelf. Geluidsbelasting kan leiden tot stress en/of vluchtgedrag van individuen. Dit kan vervolgens weer leiden tot het verlaten van het leefgebied of bijvoorbeeld een afname van het reproductieproces. In bepaalde gevallen kan ook gewenning optreden, in het bijzonder bij continu geluid. Voor zeezoogdieren en vogels is in bepaalde gevallen deze dosis-effect relatie goed gekwantificeerd.

14. Verstoring door licht

Kenmerk: verstoring door kunstmatige lichtbronnen, zoals licht uit woonwijken en industrieterreinen, glastuinbouw etc.

Interactie andere factoren: geen?

Gevolg: Kunstmatige verlichting van de nachtelijke omgeving kan tot verstoring van het normale gedrag van soorten leiden. Naar mogelijke effecten is nog vrij weinig onderzoek gedaan. Veel kennis gaat daarom nog niet verder dan het kwalitatief signaleren van risico's. Met name schemer- en nachtactieve dieren kunnen last hebben van verstoring door licht, doordat zij juist aangetrokken worden of

verdreven door de lichtbron. Hierdoor raakt bijvoorbeeld hun ritme ontregeld of verlichte delen van het leefgebied worden vermeden.

15. Verstoring door trilling

Kenmerk: Er is sprake van trillingen in bodem en water als dergelijke trillingen door menselijke activiteiten veroorzaakt worden, zoals bij boren, heien, draaien van rotorbladen etc.

Interactie andere factoren: kan vooral samen optreden met verstoring door geluid

Gevolg: Trilling kan leiden tot verstoring van het natuurlijke gedrag van soorten. Individuen kunnen tijdelijk of permanent verdreven worden uit hun leefgebied. Over het daadwerkelijke effect van trilling is nog zeer weinig bekend. Naar het effect op zeezoogdieren is wel onderzoek verricht.

16. Optische verstoring

Kenmerk: optische verstoring betreft verstoring door de aanwezigheid en/of beweging van mensen dan wel voorwerpen die niet thuishoren in het natuurlijke systeem.

Interactie andere factoren: treedt vaak samen op met verstoring door geluid (in geval van recreatie) of trilling en licht (in geval van voertuigen, schepen).

Gevolg: optische verstoring leidt vooral tot vluchtgedrag van dieren. De soort reageert bijvoorbeeld op beweging omdat een potentiële vijand wordt verwacht. Andersom kan optische verstoring juist ook het uitzicht van soorten beperken waardoor zij potentiële vijanden niet zien naderen. De daadwerkelijke effecten zijn zeer soortspecifiek en hangen van de schuwheid van de soort en de mate waarin gewenning optreedt. Bovendien kunnen de effecten afhankelijk zijn van de periode van de levenscyclus van de soort: in de broedtijd zijn soorten over het algemeen schuwer en dus gevoeliger voor optische verstoring.

17. Verstoring door mechanische effecten

Kenmerk: Onder mechanische effecten vallen verstoring door betreding, golfslag, luchtwervelingen etc. die optreden ten gevolge van menselijke activiteiten. De oorzaken en gevolgen zijn bij deze storende factor zeer divers.

Interactie andere factoren: verstoring kan samenvallen met verstoring door geluid, licht en trilling.

Gevolg: deze storende factor kan leiden tot een verandering van het habitatype en/of verstoring of het doden van fauna-individuen. Bij habitatypen treedt de verstoring/verandering vaak op ten gevolge van recreatie of bijvoorbeeld militaire activiteiten. Het effect is zeer afhankelijk van de kwetsbaarheid (gevoeligheid) van het habitatype. Waterrecreatie en scheepvaart leiden tot golfslag, hetgeen effect kan hebben op de oeverbegroeiing en waterfauna. Luchtwervelingen van bijvoorbeeld windmolens kunnen leiden tot vogelsterfte.

18. Verandering in populatiedynamiek

Kenmerk: De storende factor verandering in populatiedynamiek treedt op indien er een direct effect is van een activiteit op de populatie-opbouw en/of populatiegrootte. Er wordt hier vooral bedoeld of de situatie wanneer er sprake van sterfte van individuen door wegverkeer, windmolens, of door jacht of visserij.

Interactie andere factoren: veel storende factoren leiden op hun beurt – dus indirect – tot een verandering in populatiedynamiek. Deze storende factor zit namelijk aan het einde van de effectketen

Gevolg: bewuste, menselijke ingrepen op populatieniveau kunnen leiden tot directe problemen en problemen in de toekomst. Een verandering in populatieomvang is een direct effect. Een verandering in populatie-opbouw (verandering van de verhouding sterfte-reproductie) leidt in de toekomst tot effecten. Zowel minder

organismen (een kleinere populatie) en zeker een verandering in samenstelling van de populatie (bijv. meer oude dieren) kunnen leiden tot een verandering in de geboorte/sterfte ratio. En daarmee kan er iets veranderen in de populatiedynamiek (het gedrag in de tijd). Dit kan uiteindelijk leiden tot het (tijdelijk) verdwijnen van soorten, waardoor het evenwicht van het ecosysteem verschuift. De gevoeligheid is sterk afhankelijk van diverse populatiekenmerken zoals de generatietijd van een soort en de huidige grootte van populaties. Vooralsnog zijn alle soorten als 'gevoelig' gescoord.

19. Bewuste verandering soortensamenstelling

Kenmerk: Er is sprake van bewust ingrijpen in de natuur door herintroductie van soorten, introductie van exoten, uitzetten van vis, inzaaien van genetisch gemodificeerde organismen etc.

Interactie andere factoren: heeft met name direct invloed op de factor 'verandering in populatiedynamiek'.

Gevolg: Er treedt concurrentie op in voedselbeschikbaarheid, nestgelegenheid etc. Deze concurrentie kan leiden tot het verdringen (opvullen van de niche) van de oorspronkelijke soorten. Ook kunnen soorten verdwijnen door predatie van de geïntroduceerde soort. Hierdoor kunnen relaties binnen het ecosysteem worden verstoord.

Bijlage 2: Verstoring gevoeligheid van vogels

Regelmatige verstoring kost vogels veel energie. Verstoring induceert een stressreactie die zich kan uiten in een verandering in fysiologie of in gedrag. Veranderingen in fysiologie zijn bijvoorbeeld wijzigingen in (stress)hormoonspiegels of een verhoogde hartslag. Bij veelvuldige of langdurige verstoring kan er dus langdurig een verhoogd stressniveau optreden, zonder dat dit zichtbaar hoeft te zijn in het gedrag van vogels. Aangezien er een positief verband bestaat tussen hartslag en energie-uitgave, kunnen niet-zichtbare effecten van verstoring resulteren in extra energie-uitgaven. Chronische stress, zoals bijvoorbeeld een langdurig (licht) verhoogde hartslag, kan op termijn leiden tot ziektes en verlaagde overlevingskansen. Verstoring uit zich tevens in het gedrag van de vogels, met name verhoogde alertheid (vaker opkijken, alarmeren) en vluchten. Zowel verhoogde alertheid als vluchtgedrag confronteert de verstoorde vogels met extra energie-uitgaven, waarvoor middels extra voedselopname gecompenseerd moet worden. In ernstige gevallen kan verstoring leiden tot verlaagde overlevingskansen, vermindering van broedsucces en een verlaagde dichtheid aan vogels in een gebied (Krijgsveld *et al.*, 2008). Voor trekvogels zoals kolgans, brandgans en kleine zwaan kan regelmatige verstoring in het uiterste geval betekenen dat een vogel de trek terug naar het broedgebied niet kan volbrengen.

De verstoring gevoeligheid is soortgebonden. Gewenning speelt ook een belangrijke rol in het verstoring mechanisme en heeft veel te maken met de voorspelbaarheid van de verstoring bron. In gebieden waar een bepaalde verstoring bron geen werkelijke dreiging vormt en daarnaast ook voorspelbaar is, is het mogelijk dat vogels steeds minder reageren op de verstoring bron. Ook de grootte van een groep vogels is van invloed op het ervaren risico. Hoe groter een groep vogels, hoe eerder in het algemeen de groep opvliegt of wegvlucht. Dit is vermoedelijk gerelateerd aan het feit dat de eerste vogel die opvliegt de rest van de groep met zich meeneemt de lucht in. De meest verstoring gevoelige vogel bepaalt dus de verstoring afstand van de hele groep. De verstoring afstand van een vogel bepaalt slechts ten dele het effect van een verstoring. De gevolgen voor overlevingskansen voor vogels, en daarmee voor het voorkomen van een soort in een gebied, worden mede bepaald door het percentage vogels dat verstoord wordt en door de duur van de verstoring (Krijgsveld *et al.*, 2008).

Verstorings die leiden tot een verandering van gedrag zijn in het veld eenvoudiger vast te stellen dan de daaraan voorafgaande fysiologische reacties. De eerste gedragsverandering die optreedt – het alert worden van een vogel – is echter ook nagenoeg niet te meten in het veld.

De vluchtreactie van vogels is vrijwel altijd zichtbaar en is daarom ook de meest gebruikte maat in verstoring onderzoek (Krijgsveld *et al.*, 2008). De hierbij gebruikte parameter 'vluchtafstand' kan worden gebruikt om inzicht te verkrijgen in de alertheid van vogels. Hierbij wordt de parameter 'alertafstand' gebruikt. Dit is de afstand waarop een vogel alert wordt en waarbij hartslag en stresshormoonspiegels reeds toenemen. De vluchtafstand bedraagt ongeveer de helft van de alertafstand. De alertafstand kan worden berekend door de vluchtafstand met een factor 2,3 te vermenigvuldigen (Whitfield *et al.*, 2008 in Krijgsveld *et al.*, 2008). De vluchtafstand vertoont geen één-op-één correlatie met de verstoring gevoeligheid van een vogel, met andere woorden een kleinere vluchtafstand betekent niet automatisch een lagere verstoring gevoeligheid. Als voorbeeld: de vluchtafstand voor hongerige trekvogels met een hoge energie-uitgave is kleiner dan voor niet-trekkende vogels,

omdat de motivatie om te blijven zitten groter is. Deze trekvogels zijn feitelijk gevoeliger voor verstoring, omdat de negatieve consequenties van verstoring groter zijn (Krijgsveld *et al.*, 2008). Om deze reden wordt door Beale & Moaghan (2004a, in Krijgsveld *et al.*, 2008) voorgesteld om de ruimste verstoringsafstand te nemen. *In dit beheerplan wordt – conform de aanbevelingen in Krijgsveld et al. (2008) – over het algemeen de alertafstand meegewogen als maat om te bepalen of activiteiten verstoring van kolgans, brandgans en kleine zwaan teweegbrengen.*

In tabel 1 en 2 zijn de verstoringsafstanden voor kleine zwaan, kolgans en brandgans opgenomen. De hierin opgenomen getallen kunnen in het algemeen als minimale verstoringsafstand worden gehanteerd. Er zijn echter ook nuanceringen mogelijk. Daarom is een gebiedsspecifieke uitwerking in de vorm van maatwerk vereist voor iedere mogelijk verstorende factor. Als voorbeeld voor het benodigde maatwerk kan het verstorende effect van een sportvisser dienen. Volgens tabel 2 is het verstorende effect van een sportvisser groot. Indien dit sportvissen echter plaatsvindt langs de Groote- of Achterwaterschap nabij de Zijdebrug en door begroeiing aan het zicht van de ganzen wordt onttrokken, wordt de potentiële verstoring enorm teruggebracht. De begroeiing zorgt voor een scheiding in ruimtegebruik waardoor een afwijkende situatie is ontstaan en er maatwerk noodzakelijk is.

Tabel 1. Vergelijking van recreatievormen op land, op water en in de lucht. Overzicht van studies waarin effecten van verschillende verstoringsbronnen zijn vergeleken. De verstoringsbron met het grootste verstorende effect op vogels staat steeds vooraan de regel. Figuur overgenomen uit Krijgsveld et al, 2008

groter	<----- verstorend effect ----->	kleiner	bron	
LAND				
Gemiddeld: hond > jager > wandelaar > fietser > langzame of stilstaande auto > rijdende auto				
visser/jager	> wandelaar	> fietser	> auto	Rees et al. '05
jacht	> verjaging	> wandelaar, auto		Béchet et al. '04
wandelaar	> auto			Stalmaster & Kaiser '97
landbouwvoertuig	> wandelaar			White & Thurow '85
wandelaar met hond	> wandelaar			Taylor et al. '05
wandelaar met hond	> wandelaar			Yalden & Yalden '90
wandelaar met hond	> wandelaar			Ravenscroft '07
hond	> wandelaar			van der Zande '84
hond aangelijnd	> wandelaar rennend			Lord '01
hond	> anders op land			Lafferty '01b
fietser	> auto			Stolen '03
auto langzaam of stil	> auto doorrijdend			Stolen '03
WATER				
Gemiddeld: windsurfer, speedboot > motorboot, zeilboot, vissersboot > roeiboot, kano				
Dus: meeste verstoring door snelle boten en lawaaiige boten, die buiten de routes varen				
motorboot	> kano, visser			Titus & van Druff '81
roeiboot kano buiten route	> motor-, zeilboot			Dietrich & Kopff
windsurfer	> vissers-, motor- zeilboot			Madsen '98
windsurfer	> vissers-, motorboot			Kahlert '94
speedboot	> andere vaartuigen			Ravenscroft '07
waterscooter	> andere motorboten			Burger '98
snelle boot, buiten route, dichtbij vogels	> langzamer boot, binnen route			Burger '98
LUCHT				
Gemiddeld: helikopter sportvliegtuig > straaljager > zweefvliegtuig				
supersonisch vl.	> boeing			Burger '81
modern groot burgervl.	> Burger '83	oud groot burgervl.		
helikopter	> sportvl.	>> straaljager		Stock '92
helikopter	> sportvl.	>> straaljager		Roberts '66
helikopter	> milit. straaljager			Visser '86
helikopter	> straaljager	> klein vl.		Grubb&Bowerman '97
helikopter	> straaljager	> sportvl.	> zweefvl.	Heinen '86
helikopter	> sport	> groot vl.		Owen '73
helikopter	> sport			Forshaw '83
helikopter	> sport			Ward '94
helikopter	> groot burgervl.	> klein vl.		Lensink et al. '07
sportvl.	> helikopter			Kushlan '79
sport & militair vl.	> helikopter			Grubb '92
helikopter	> klein burgervl.			Komenda Zehnder '03
groot burgervl.	> helikopter & sportvl.			Lensink et al. '05
sportvl.	> zweefvl.			Smit&Visser '89
militaire helikopter	> civiele helikopter			Smit '04

Tabel 2. Verstoringafstanden van kleine zwaan, kolgans en brandgans.

De afstanden zijn weergegeven in m, afgerond op 25-tal. De genoemde waarden betreffen veelal gemiddelde verstoringafstanden (of er is een range aangegeven), behalve als er max voor staat. In dit laatste geval betreft het de grootste afstand waarbij verstoring mogelijk nog optreedt. Onderscheid is gemaakt in mobiele, tijdelijke verstoring (van voorbijgaande aard, niet permanent aanwezig) en sessiele, permanente verstoring (altijd aanwezig). Voor verstoringafstanden van tijdelijke oorzaak op het land, in het water en in de lucht zijn gemiddelde waarden bekend. Indien geen specifieke waarden kunnen worden weergegeven, zijn deze gemiddelde waarden opgenomen bij de diverse verstoringbronnen. Er zijn veel factoren die van invloed zijn op de genoemde waarden (zie tekst). Bij de interpretatie van de cijfers is maatwerk derhalve vereist.

* Uit vrijwel alle onderzoeken waarin de versturende effecten vergeleken worden met die van ander vliegverkeer, springt de helikopter er uit als meest versturend (Krijgsveld et al., 2008).

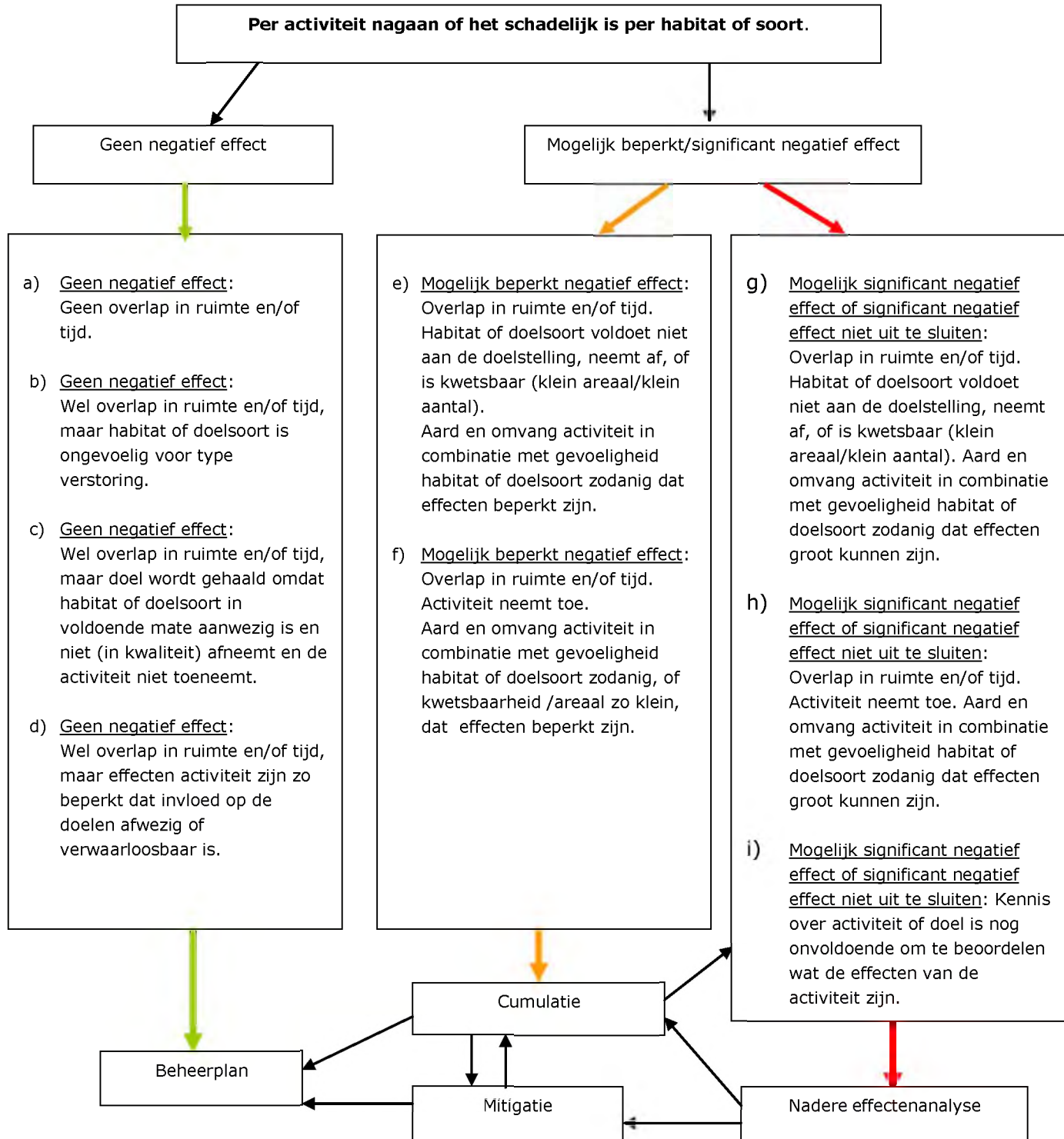
** Opvliegafstand maal 2,3 geeft de alertafstand (zie tekst), tenzij deze anders is aangegeven in de literatuur.

Verstoringbron	Kleine zwaan		Kolgans		Brandgans	
	Opvlieg afstand	Alert afstand	Opvlieg afstand	Alert afstand	Opvlieg afstand	Alert afstand
Mobiel / tijdelijk						
LAND	175 ⁵	400 ⁵	566 ⁵	1325 ⁵	566 ⁵	1325 ⁵
Jacht	> 300 ¹⁴	max: 8000 ¹¹	> 300 ¹⁴	max: 8000 ¹¹	> 300 ¹⁴	max: 8000 ¹¹
Beheerwerkzaamheden (landbouw-natuur-recreatie)	175 ⁵	400 ⁵	566 ⁵	1325 ⁵	566 ⁵	1325 ⁵
Recreatie (fietsen-wandelen-kamperen)	175 ⁵	400 ⁵	566 ⁵	1325 ⁵	566 ⁵	1325 ⁵
WATER	175 ⁵	400 ⁵	566 ⁵	1325 ⁵	566 ⁵	1325 ⁵
Kano / roeiboot	175 ⁵	400 ⁵	566 ⁵	1325 ⁵	566 ⁵	1325 ⁵
Kitesurfen	700 ⁴	1600 ^{**}	566 ⁵	1325 ⁵	566 ⁵	1325 ⁵
Motorboot	60-250 ^{7,8}	140-625 ^{**}	566 ⁵	1325 ⁵	566 ⁵	1325 ⁵
Schaatsen	175 ⁵	400 ⁵	566 ⁵	1325 ⁵	566 ⁵	1325 ⁵
Sportvissen	175 ⁵	400 ⁵	566 ⁵	1325 ⁵	566 ⁵	1325 ⁵
Zwemmen	175 ⁵	400 ⁵	566 ⁵	1325 ⁵	566 ⁵	1325 ⁵
LUCHT	1375 ⁵	3125 ⁵	2175 ⁵	4975 ⁵	2175 ⁵	4975 ⁵
Vlieghoogte van vliegtuig / helikopter*	345 ³ (max 1220) ³	625 ³ (max: 1220) ³	230 ⁶ (max 1220) ³	625 ³ (max 1220) ³	500 ¹⁰ (max 1220) ³	625 ³ (max 1220) ³
Horizontale afstand van vliegtuig / helikopter*	1375 ⁵	3125 ⁵ (max: 9000) ³	2175 ⁵	2400 ³ (max: 9000) ³	1500 ³ (max: 5000) ³	2400 ³ (max: 9100) ⁹
Heteluchtballon	100-200 (max: 300) ¹	225-450 ^{**} (max: 700) ^{**}	100-200 (max: 300) ¹	225-450 ^{**} (max: 700) ^{**}	100-200 (max: 300) ¹	225-450 ^{**} (max: 700) ^{**}
Sessiel / permanent						
Bosrand	Nvt	100 ¹²	Nvt	100 ¹²	Nvt	100 ¹²
Hoogspanningsleiding	Nvt	40 ¹²	Nvt	40 ¹²	Nvt	40 ¹²
Weg: rustige landweg	Nvt	100 ¹²	Nvt	80-600 ⁷	Nvt	100-150 ⁷
Weg: grotere weg	Nvt	200 ¹²	Nvt	80-600 ⁷	Nvt	100-150 ⁷
Windturbine	Nvt	150 ¹⁴ ;560 ²	Nvt	400-600 ⁷ 373 ¹⁴ (0-850 ¹⁴)	Nvt	350-600 ⁷ 373 ¹⁴ (0-850 ¹⁴)
Woonwijk / verspreide bebouwing	Nvt	250 ¹²	Nvt	100-600 ⁷	Nvt	100-200 ⁷

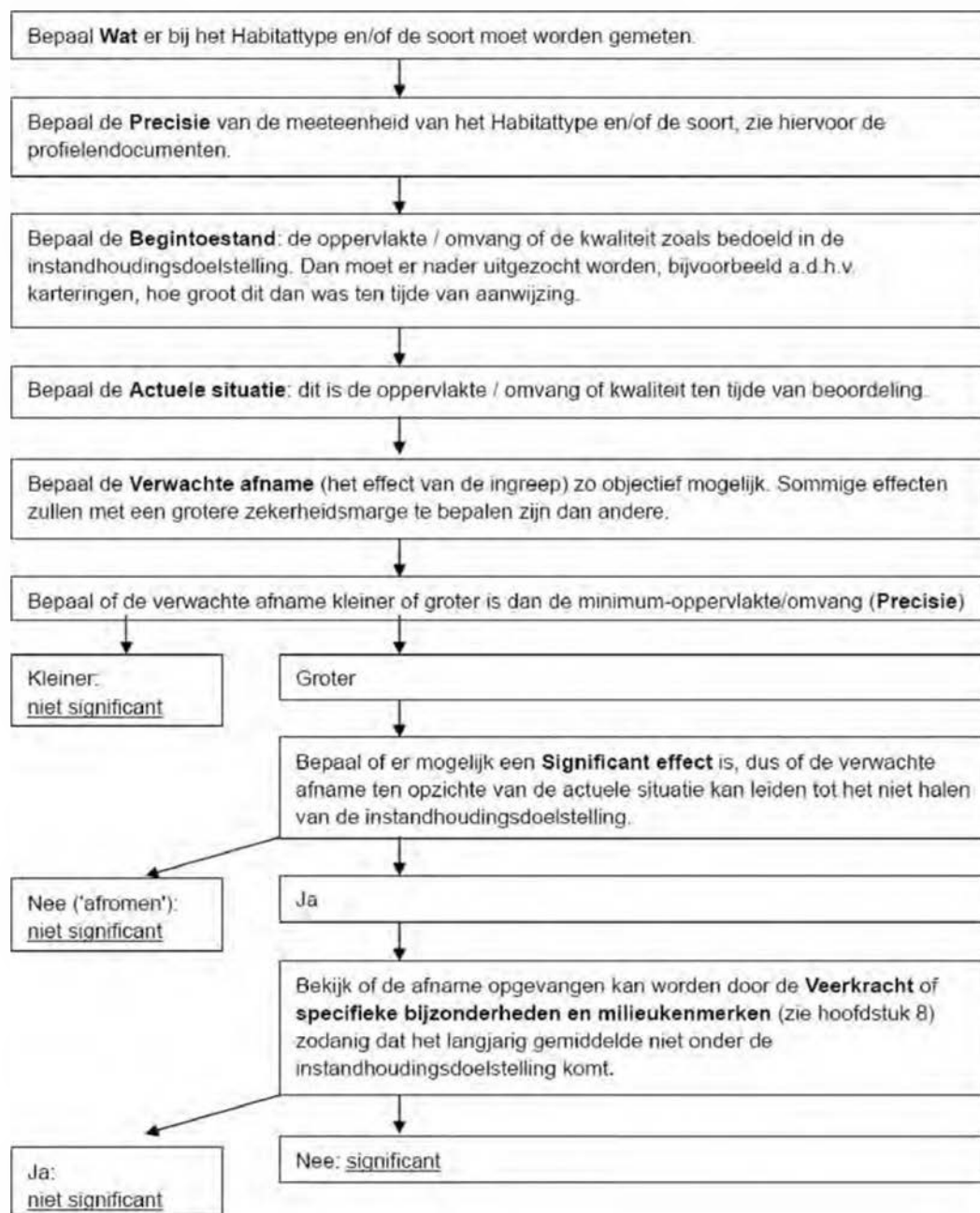
Bronnen:

1. Bruderer & Komenda-Zehnder, 2005 in Krijgsveld *et al.*, 2008
2. Fijn *et al.*, 2007 in Van der Heijden & Miedema, 2008.
3. Heunks *et al.*, 2007 in Krijgsveld *et al.*, 2008
4. Jansen, 2008 & aanv. mond. med. Jansen in Krijgsveld *et al.*, 2008
5. Krijgsveld *et al.*, 2008
6. Lensink *et al.*, 2007b in Krijgsveld *et al.*, 2008
7. Ministerie van LNV, 2008. Natura 2000, Profielendocument Vogels.
8. Mori *et al.*, 2001 in Krijgsveld *et al.*, 2008
9. Mosbech & Glahder, 1991 in Krijgsveld *et al.*, 2008
10. Owen, 1973 in Krijgsveld *et al.*, 2008
11. Van Eerden & Smit, 1979 in Van der Heijden & Miedema, 2008
12. Van der Hut, 2007 in Van der Heijden & Miedema, 2008. Binnen deze afstanden foerageren nauwelijks watervogels.
13. Winkelman, J.E., F.H. Kistenkas & M.J. Epe, 2009.
14. waarde afgeleid uit Krijgsveld *et al.*, 2008 (zie tekst).

Bijlage 3: Beoordelingschema huidige activiteiten

Bijlage 4: Doorloopschema bepaling significantie huidige activiteiten

Bijlage 5: Tabellen beoordeling activiteiten in en rondom Donkse Laagten

(Volgens het 'Beoordelingschema huidige activiteiten' uit bijlage 3).

Van de huidige activiteiten, die plaatsvinden in en rondom Donkse Laagten, is beoordeeld of deze activiteiten negatieve effecten kunnen hebben op het realiseren van de instandhoudingsdoelen. In de tabellen in deze bijlage wordt een samenvatting gegeven van deze beoordeling.

De effectenanalyse kent een opdeling van activiteiten in drie groepen: 1. geen effect (groen), 2. (mogelijk) beperkt effect (oranje), 3. (mogelijk) significant effect (rood). Er zijn verschillende redenen (a t/m i), waarom een activiteit in een groep geplaatst kan worden (zie hieronder voor uitleg per groep).

Daarnaast is elke activiteit is ingedeeld in een (juridische) categorie (zie de volgende pagina voor uitleg van de categorieën).

Indeling van activiteiten in groepen

- a. Geen (negatief) effect: geen overlap in ruimte en/of tijd.
- b. Geen (negatief) effect: wel overlap in ruimte en/of tijd, maar habitat of doelsoort is ongevoelig voor type verstoring.
- c. Geen (negatief) effect: wel overlap in ruimte en/of tijd, maar doel wordt gehaald omdat habitat of doelsoort in voldoende mate aanwezig is of ontwikkeld is en niet (in kwaliteit) afneemt en de activiteit niet toeneemt
- d. Geen (negatief) effect: wel overlap in ruimte en/of tijd, maar effecten activiteiten zijn zo beperkt dat invloed op de doelen afwezig is of verwaarloosbaar is.
- e. Mogelijk (negatief) beperkt effect: overlap in ruimte en/of tijd. Soort of habitat voldoet niet aan de doelstelling of neemt af. Aard en omvang activiteit in combinatie met gevoeligheid doelsoort/habitat zodanig dat effecten beperkt zijn.
- f. Mogelijk (negatief) beperkt effect: overlap in ruimte en/of tijd. Activiteit neemt toe. Aard en omvang activiteit in combinatie met gevoeligheid doelsoort/habitat zodanig dat effecten beperkt zijn.
- g. Mogelijk (negatief) significant effect (significant negatief effect niet uit te sluiten): overlap in ruimte en/of tijd. Habitat of doelsoort voldoet niet aan de doelstelling, neemt af, of is kwetsbaar (klein areaal/klein aantal). Aard en omvang activiteit in combinatie met gevoeligheid habitat of doelsoort zodanig dat effecten groot kunnen zijn.
- h. Mogelijk (negatief) significant effect (significant negatief effect niet uit te sluiten): overlap in ruimte en/of tijd. Activiteit neemt toe. Aard en omvang activiteit in combinatie met gevoeligheid doelsoort/habitat zodanig dat effecten groot kunnen zijn.
- i. Mogelijk (negatief) significant effect (significant negatief effect niet uit te sluiten): kennis over activiteit of doel is voorsnog onvoldoende om te kunnen beoordelen wat de effecten van de activiteit zijn.

Indeling van activiteiten in categorieën

De activiteiten worden in verband met de juridische gevolgen ingedeeld in categorieën. Deze indeling is conform de rijkslijn die gehanteerd wordt door zowel EZ als Rijkswaterstaat (I&M). Hieronder worden de categorieën beschreven.

1 Vrijgestelde activiteiten zonder specifieke voorwaarden

Voor bepaalde activiteiten (projecten of andere handelingen) geldt het beheerplan als vrijstelling van de vergunningplicht zonder dat specifieke voorwaarden nodig zijn. Voor deze activiteiten geldt de generieke voorwaarde dat de activiteiten niet in betekenende mate mogen wijzigen.

2 Vrijgestelde activiteiten met specifieke voorwaarden

Er zijn vergunningplichtige activiteiten die alleen onder specifieke voorwaarden geen significante effecten op de Natura 2000-doelstellingen hebben. Deze activiteiten zijn met inachtneming van de generieke en specifieke voorwaarden, genoemd in het Natura 2000-beheerplan, vrijgesteld van de vergunningplicht.

3 Nbwet vergunde activiteiten

Voor deze activiteiten vormt het beheerplan *geen* vrijstelling van de vergunningplicht. Deze activiteiten zijn door het daartoe bevoegde gezag al getoetst in het kader van een vergunningaanvraag. Hieruit is naar voren gekomen dat deze activiteiten afzonderlijk en eventueel in cumulatie geen negatieve effecten hebben, mits de vergunningvoorschriften worden nageleefd. Vanzelfsprekend zal bij het aflopen van de vergunning een nieuwe procedure gestart moeten worden. Dat geldt ook voor alle nieuwe plannen en projecten. *De Provincie en het Ministerie van EZ hebben een overzicht van verleende vergunningen. Deze zijn niet in dit beheerplan opgenomen.*

4a Niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist

Dit zijn de activiteiten die niet vergunningplichtig zijn én geen of positieve effecten hebben op het bereiken van de instandhoudingsdoelen. Deze activiteiten hebben over het algemeen geen relatie met de instandhoudingsdoelen. Er zijn dan ook geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet.

4b Niet vergunningplichtige activiteiten: wel mitigatie vereist

Dit zijn activiteiten die niet vergunningplichtig zijn, maar die wél effecten hebben of waarvan niet uit te sluiten is dat ze effecten veroorzaken in combinatie met andere activiteiten. Voor deze activiteiten geldt dat er voorwaarden of mitigerende maatregelen vereist zijn. Het beperken van de effecten van deze activiteiten wordt zowel gerealiseerd door het nemen van maatregelen in het gebied of het (tijdelijk) verbinden van voorwaarden aan de activiteiten. De voorwaarden en maatregelen worden in het beheerplan beschreven.

Indien de activiteiten uitgevoerd worden conform het beheerplan dan kan de provincie geen gebruik maken van de aanschrijvingsbevoegdheid uit art 19c Nbwet.

**Beoordeling huidige activiteiten:
Natuurbeheer en onderhoud in Donkse Laagten.**

Organisatie en activiteit	Categorie	(Significant) negatief effect	Mitigerende maatregel nodig?
Staatsbosbeheer (incl. pachters)			
Begrazing in zomerperiode	4a	Nee (d)	Nee
Begrazing in winterperiode	4a	Nee (d)	Nee
Maaien en afvoeren	4a	Nee (a)	Nee
Slepen	4a	Nee (d)	Nee
Bloten	4a	Nee (d)	Nee
Bemesten	4a	Nee (d)	Nee
Bekalken	4a	Nee (a)	Nee
Plaggen/afgraven	4a	Nee (d)	Nee
Wilgen knotten	4a	Nee (d)	Nee
Terugzetten / afzagen bomen / beplanting dunnen	4a	Nee (d)	Nee
Opruimen vuil	4a	Nee (d)	Nee
Rasteren (reparatie, vervangen)	4a	Nee (d)	Nee
Begreppelen (= greppelonderhoud)	4a	Nee (d)	Nee
Onderhoud broekse boerderijtje	4a	Nee (a)	Nee

**Beoordeling huidige activiteiten:
Inventarisatie en monitoring in Donkse Laagten.**

Organisatie en activiteit	Categorie	(Significant) negatief effect	Mitigerende maatregel nodig?
Staatsbosbeheer			
Bodemonderzoek	4a	Nee (d)	Nee
Bemonstering pH bodem	4a	Nee (d)	Nee
Monitoring hydrologie (waterstand, pH, EGV)	4a	Nee (d)	Nee
Monitoring flora	4a	Nee (d)	Nee
Monitoring fauna	4a	Nee (d)	Nee
Waterschap Rivierenlanden			
Monitoring waterkwaliteit	4a	Nee (d)	Nee
Natuur- en Vogelwacht			
Broedvogelinventarisatie (weidevogels, ganzen, zwanen)	4a	Nee (a)	Nee
Ganzentellingen	4a	Nee (d)	Nee
Ringwaarnemingen	4a	Nee (d)	Nee
Steltloperstellingen	4a	Nee (d)	Nee
Inventarisatie amfibieën	4a	Nee (a)	Nee

**Beoordeling huidige activiteiten:
Schadebestrijding in Donkse Laagten.**

Organisatie en activiteit	Categorie	(Significant) negatief effect	Mitigerende maatregel nodig?
Provincie Zuid-Holland			
Muskusratbestrijding	4a	Nee (d)	Nee
Beverratbestrijding	4a	Nee (d)	Nee
Staatsbosbeheer			
Zomerganzenbeheer	4a	Nee (a)	Nee
Bestrijding grote waternavel	4a	Nee (d)	Nee
Bestrijding reuzenberenklauw	4a	Nee (a)	Nee
Bestrijding overige ongewenste plantensoorten	4a	Nee (d)	Nee

**Beoordeling huidige activiteiten:
Recreatie in Donkse Laagten.**

Activiteit	Categorie	(Significant) negatief effect	Mitigerende maatregel nodig?
Staatsbosbeheer			
Kampeerterein	4a	Nee (a)	Nee
Onderhoud kampeerterein	4a	Nee (a)	Nee
Aanbrengen en onderhoud bebording	4a	Nee (d)	Nee
Onderhoud verhardingen (wegen en paden)	4a	Nee (d)	Nee
Opsnoeien beplanting langs wegen en paden	4a	Nee (d)	Nee
Toezicht houden	4a	Nee (d)	Nee
Educatieve / culturele activiteiten	4a	Nee (d)	Nee
Divers			
Wandelen	4a	Nee (d)	Nee
Fietsen	4a	Nee (d)	Nee
Loslopende honden	4a	Nee (d)	Nee
Aangelijnde honden	4a	Nee (d)	Nee
Sportvliegen met Cessna vliegtuig, ultra-light vliegtuig	4b	Mogelijk (g)	Voorwaarde: volgen Gedragscode voor Recreatieve luchtvaart
Vliegen met luchtballon	4b	Mogelijk (g)	Voorwaarde: in periode 1 okt-30 apr dient een minimale hoogte van 305m te worden aangehouden en mogen geen landingen plaatsvinden in Donkse Laagten.
Paragliden	4b	Mogelijk (g)	Voorwaarde: in periode 1 okt-30 apr dient een minimale hoogte van 305m te worden aangehouden.
Varen	4a	Nee (d)	Nee
Sportvissen	4a	Nee (d)	Nee
Kanoën	4a	Nee (d)	Nee
Schaatsen	4a	Nee (d)	Nee
Schaatsevenement	4a	Nee (d)	Nee

**Beoordeling huidige activiteiten:
Waterbeheer en onderhoud in Donkse Laagten**

Organisatie en activiteit	Categorie	(Significant) negatief effect	Mitigerende maatregel nodig?
Staatsbosbeheer			
Verwijderen slootvegetatie.	4a	Nee (d)	Nee
Baggeren.	4a	Nee (d)	Nee
Afvoeren slootvuil	4a	Nee (d)	Nee
Wallen frezen.	4a	Nee (d)	Nee
Dammen opknappen.	4a	Nee (d)	Nee
Greppelduikers vervangen en open maken.	4a	Nee (d)	Nee
Water pompen (inlaat voor plas).	4a	Nee (d)	Nee
In-/uitlaten (sloot/boezem) water door stuwen/duikers.	4a	Nee (d)	Nee
Waterschap Rivierenland			
(flexibel) peilbeheer binnen gestelde grenzen.	4a	Nee (d)	Nee
Varen.	4a	Nee (d)	Nee
Maaikorven.	4a	Nee (d)	Nee
Baggeren.	4a	Nee (d)	Nee
Maaien berm.	4a	Nee (a)	Nee

**Beoordeling huidige activiteiten:
Diverse activiteiten in Donkse Laagten**

Activiteit	Categorie	(Significant) negatief effect	Mitigerende maatregel nodig?
Eendenkooi			
Voeren van staleenden.	4a	Nee (d)	Nee
Controlerondes.	4a	Nee (d)	Nee
Vangen van wilde eenden.	4a	Nee (d)	Nee
Wegvangen van mannelijke eenden.	4a	Nee (d)	Nee
Onderhoud: knotwilgen knotten, opschietend hout verwijderen, schoonhouden van de randen van de kooiplas.	4a	Nee (d)	Nee
Verkeer			
Gebruik van lokale wegen in Donkse Laagten.	4a	Nee (d)	Nee
Molen			
Draaien van de Broekmolen.	4a	Nee (d)	Nee

**Beoordeling huidige activiteiten:
Jacht en schadebestrijding rondom Donkse Laagten.**

Organisatie en activiteit	Categorie	(Significant) negatief effect	Mitigerende maatregel nodig?
Wildbeheereenheid			
Jacht.	4a	Nee (d)	Nee
Schadebestrijding	4a	Nee (d)	Nee

**Beoordeling huidige activiteiten:
Landbouw rondom Donkse Laagten.**

Organisatie en activiteit	Categorie	(Significant) negatief effect	Mitigerende maatregel nodig?
Diverse agrariërs			
Begrazing.	4a	Nee (d)	Nee
Controle en verzorgen van het vee	4a	Nee (d)	Nee
Ondiepe grondbewerking.	4a	Nee (d)	Nee
Aanvoer grond en egalisatie.	4a	Nee (d)	Nee
Oogsten grasgewas en voedergewas (maïs).	4a	Nee (d)	Nee
Maaien van de watergang.	4a	Nee (d)	Nee
Baggeren van de watergangen.	4a	Nee (d)	Nee
Wallen frezen.	4a	Nee (d)	Nee
Begreppelen (= greppelonderhoud).	4a	Nee (d)	Nee
Aanleg, onderhoud en controle duikers.	4a	Nee (d)	Nee
Onderhoud en aanleg van dammen en bruggen.	4a	Nee (d)	Nee
Herstel en of vernieuwen van perceelsafscheiding.	4a	Nee (d)	Nee
Opslag van mest op kopakkers en de aanvoer hier naar toe van mest.	4a	Nee (d)	Nee
Controle op de schade van ganzen in de ganzenfoerageergebied.	4a	Nee (d)	Nee
Bespuiten van oogstgewassen met chemische bestrijdingsmiddelen.	4a	Nee (d)	Nee
Bemesten, door het strooien van kunstmest en/of het uitrijden van stalmest of drijfmest.	4a	Nee (d)	Nee

**Beoordeling huidige activiteiten:
Verkeer rondom Donkse Laagten.**

Organisatie en activiteit	Categorie	(Significant) negatief effect	Mitigerende maatregel nodig?
Gebruik van provinciale wegen: N480A (Middenpolderweg) en N481A (Zijdeweg).	4a	Nee (d)	Nee

Bijlage 6: Overzicht van de procedure van het opstellen van het beheerplan en de betrokken organisaties

Bij het totstandkomen van het Natura 2000-beheerplan voor Donkse Laagten is gebruik gemaakt van de inbreng van een projectteam, stuurgroep, klankbordgroep, en omwonenden van het gebied. In deze bijlage wordt beschreven welke rol elk van deze groepen gespeeld heeft bij het totstandkomen van het beheerplan voor Donkse Laagten.

Projectteam

Het beheerplan voor Donkse Laagten is geschreven door een projectteam dat bestond uit medewerkers van Dienst Landelijk Gebied en Staatsbosbeheer. Het projectteam heeft ook het proces van totstandkoming van het plan georganiseerd.

Stuurgroep

De stuurgroep was verantwoordelijk voor de goedkeuring van het beheerplan voor Donkse Laagten. Daarnaast was de stuurgroep verantwoordelijk voor het nemen van besluiten op bestuurlijk niveau. Tijdens het beheerplanproces zijn geen zaken voorgevallen waar de stuurgroep tussentijds een uitspraak over heeft moeten doen.

De stuurgroep voor Donkse Laagten bestond uit:

Ministerie van EZ - Directie Regionale Zaken ( )
 Provincie Zuid-Holland ( )

Klankbordgroep

Bij het tot stand komen van het beheerplan is een klankbordgroep nauw betrokken geweest. De leden van de klankbordgroep onderschreven dat vertegenwoordiging in de klankbordgroep primair tot doel had: belangenbehartiging (van eigen organisatie en achterban) en het leveren van advies over inhoudelijke zaken. Er zijn vier klankbordgroepbijeenkomsten georganiseerd. In deze bijeenkomsten werd achtergrondinformatie over Natura 2000 in het algemeen en Donkse Laagten in het bijzonder gegeven, werd de stand van zaken besproken en werd de inhoud van het beheerplan voorgelegd. De bestaande activiteiten werden tevens met deze klankbordgroep geïnventariseerd, voor zover de leden hier zelf verantwoordelijk voor waren. Daarmee leverden de klankbordgroepleden een bijdrage aan de kwaliteit van het beheerplan en het draagvlak.

De klankbordgroep voor Donkse Laagten bestond uit:

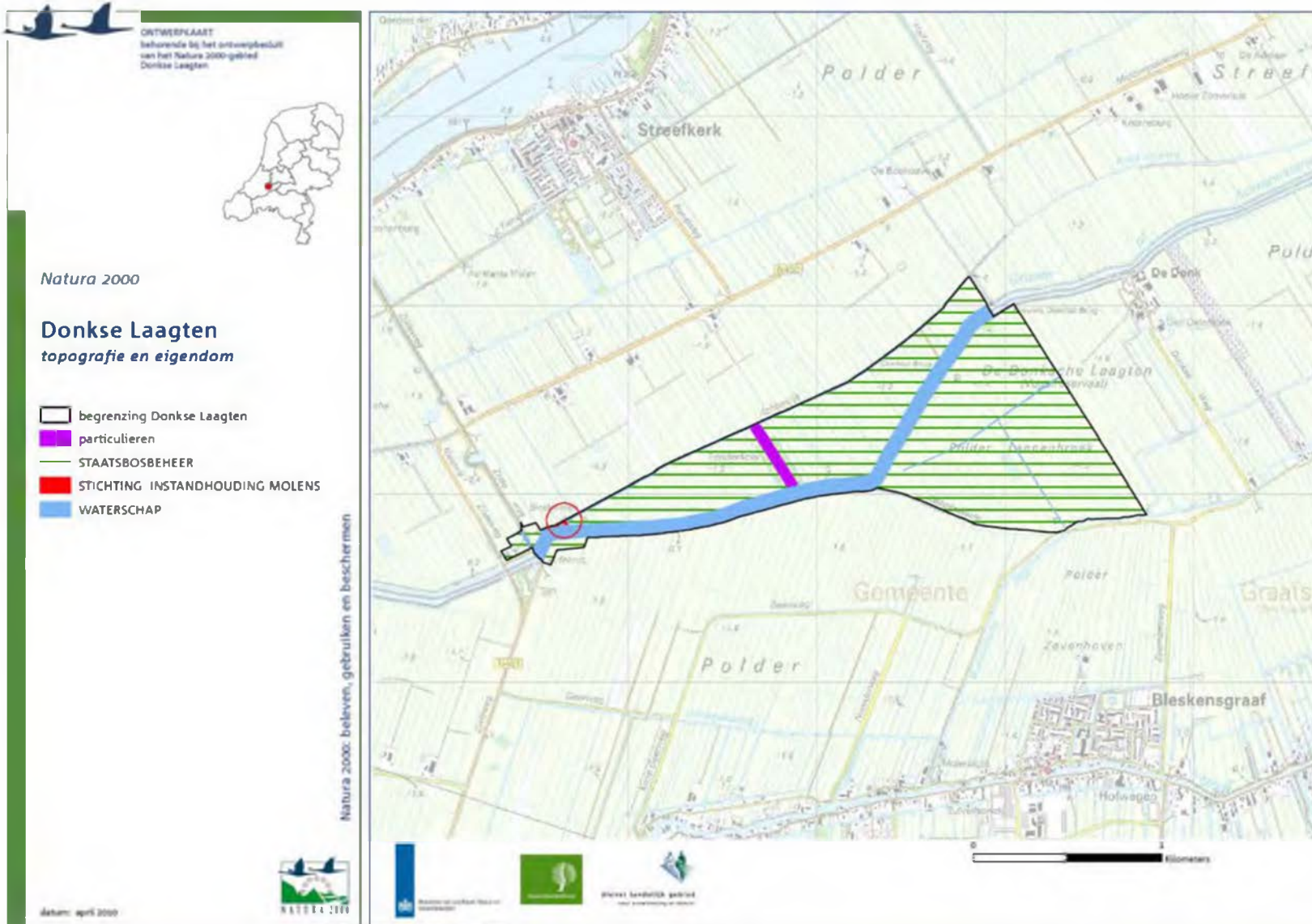
- Staatsbosbeheer ( )
- Particuliere eigenaren binnen Donkse Laagten ( )
- Provincie Zuid-Holland ( )
- Gemeente Graafstroom ( )
- Gemeente Liesveld ( )
- Gemeente Nieuw-Lekkerland ( )
- Gemeente Molenwaard (samengevoegde hierbovengenoemde gemeenten;)
- Waterschap Rivierenland ( )
- LTO ( )
- V.A.N.L. Den Hâneker ( )
- Natuur- en Vogelwacht Alblasserwaard ( )

- Wildbeheereenheid Alblasserwaard-West ([REDACTED])
- Nederlandse Kanobond ([REDACTED])
- Koninklijke Nederlandsche Schaatsenrijders Bond ([REDACTED])

Omwonenden

Voor inventarisatie van de bestaande activiteiten zijn de omwonenden van Donkse Laagten specifiek benaderd. Hiervoor is een persbericht opgenomen geplaatst op de gemeentelijke pagina van de lokale kranten. Door dit bericht zijn de omwonenden op de hoogte gesteld van de lijst van geïnventariseerde bestaande activiteiten en is hen de mogelijkheid geboden om deze aan te vullen. Naar aanleiding hiervan is één reactie ontvangen.

Bijlage 7: Kaart - Begrenzing en eigendomssituatie van het Natura 2000-gebied

Bijlage 8: Synopsistabel t.b.v. Natura 2000 beheerplannen

Donkse Laagten (107)		Kleine zwaan (A037)	Kolgans (A041)	Brandgans (A045)
Landelijke staat van instandhouding		Matig ongunstig	Goed	Goed
Instandhoudingsdoelen	Doel oppervlakte leefgebied	=	=	=
	Doel kwaliteit leefgebied	=	=	=
	Populatieomvang (indicatief t.b.v. draagkracht leefgebied)	nvt	830	nvt
Huidige oppervlakte, kwaliteit en populatieomvang	Oppervlakte leefgebied (ha)	186	186	186
	Kwaliteit leefgebied (gunstig (G), matig (M), ongunstig (O))	G	G	G
	Populatieomvang	nvt	>830	nvt
Verwachte oppervlakte, kwaliteit en populatie omvang na zes jaar	Oppervlakte leefgebied (ha)	186	186	186
	Kwaliteit leefgebied (gunstig (G), matig (M), ongunstig (O))	G	G	G
	Populatieomvang	nvt	>830	nvt
Verwachte oppervlakte, kwaliteit en populatieomvang op lange termijn	Oppervlakte leefgebied (ha)	186	186	186
	Kwaliteit leefgebied (gunstig (G), matig (M), ongunstig (O))	G	G	G
	Populatieomvang	nvt	>830	nvt
Monitoring van de staat van instandhouding (art. 11 HR)	Soort onderzoek (door wie* en frequentie)			
Bestaande monitoring	Wintervogeltelling (SBB, maandelijks in winterhalfjaar)	•	•	•
	Wintervogeltelling (NVW, maandelijks in winterhalfjaar)	•	•	•
	Hydrologie (SBB, maandelijks)	•	•	•
	Bodem pH (SBB, 1x per 6 jaar)	•	•	•
	Vegetatiestructuur (SBB, 1x per 6 jaar)	•	•	•
Aanvullende monitoring	Slaaplaatstelling (SBB, maandelijks in winterhalfjaar)	•	•	•

* SBB=Staatsbosbeheer, NVW=Vogelwerkgroep van de Natuur- en Vogelwacht 'De Alblasserwaard'

Verzonden: 7/2/2023 9:00:37 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Wat betekent 'het groene hart' nog als overal kleine stukjes worden opgesoupeerd !? In dat kader zou ik denken dat we niet verder hoeven te kijken naar een nieuwe corridor, maar alleen de bestaande (welke al een aantasting is) verder moeten uitbreiden.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Waarom is dit het groene hart ? Tast het niet verder aan !!!

Zo makkelijk om weer een lijntje extra te tekenen of een windmolen extra te plaatsen in het teken van 'noodzaak' of 'duurzaamheid'

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Tast dit landschap niet verder aan en 'zorg' voor de toekomst niet alleen economische doelstellingen

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Focus op bestaande corridor en met visie over de toekomst zou dit gebied behouden kunnen worden en zelfvoorzienend kunnen zijn

Verzonden: 7/2/2023 9:07:56 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Jazeker. Volg de rijksweg en ga niet over bebouwd gebied heen

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Er wonen en werken veel mensen op en rond bedrijvenpark nieuw reijerwaard. Daarom is het niet wenselijk om hier ook hoogspanningsmasten te plaatsen. De overlast wordt voor de bewoner op de Rijksstraatweg wel erg veel. Rijksweg, industrieterrein, windmolens, drukse spoortraject van nederland etc.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Overlast en welbevinden van bewoners rijksstraatweg. Aantoonbare gezondheidsschade in nabijheid van hoogspanningsmasten

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Op de verbindingsweg op nieuw reijerwaard komen ook al 3 windmolens van 150 meter hoogte. het wordt allemaal wel erg veel op het stuk nieuw Reijerwaard.

Verzonden: 7/2/2023 9:08:27 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, de meest logische route langs een bestaand tracé is corridor 6. Deze zou moeten doorlopen tot aan de Merwede, waarna nog maar over een kleine afstand een nieuw tracé langs de Merwede hoeft te worden aangebracht naar station Crayestein. Dit is een van de kortste routes met de minste impact op mens en milieu en qua kosten.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Corridor 8 is zeer onwenselijk aangezien deze 35 km beslaat (i.p.v. bijvoorbeeld corridor 6 van 17 km), waarbij een groot deel ongerepte polder wordt verziekt met nieuwe hoogspanningsmasten tot wel meer dan 160 meter hoog! Ook leven in deze polder unieke diersoorten, die hier naast de mensen in de buurt, schadelijke effecten van ondervinden.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Er is beperkt onderzoek gedaan naar aanleg van kabels ondergronds. Leer van voorbeelden zoals Duitsland en Denemarken die dit wel doen. Plaatsing van nieuwe hoogspanningsmasten is niet meer van deze tijd. Deze blijven nog tientallen jaren ons landschap vervuilen. Het is te makkelijk om dit af te doen als "kan niet" of "te duur".

95560276_9141011_Bijlage_zienswijze_[REDACTED].docx

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Corridor 8 is onwenselijk omdat het, naast een groot deel ongerept polderlandschap (met monumentale boerderijen en andere gebouwen), ook De Donk aantast. Dit is niet alleen een gebied met grote historische en archeologische waarde. Ondenkbare en schandalig om dit om te ploegen voor kabels en plaatsing van hoogspanningsmasten, waardoor dit gebied in feite verminkt wordt.

BIJLAGE

Zienswijze van [REDACTED] te [REDACTED]

Schade voor de gezondheid:

De Gezondheidsraad ziet aanwijzingen voor een verband tussen blootstelling aan magneetvelden in de buurt van bovengrondse hoogspanningslijnen bij kinderen en volwassenen en hersentumoren bij kinderen (bron: website RIVM april 2023). De Rijksoverheid adviseert gemeenten en netbeheerders om geen nieuwe hoogspanningslijnen aan te leggen in de buurt van woningen. Dit heet voorzorgbeleid. Corridor 8, van maar liefst 35 km, loopt over woonwijken in Sliedrecht, over meerdere lintbebouwingen (zoals de Gijbelandsedijk, passeert mijn huis, waardoor ook aanzienlijke waardevermindering wordt verwacht) en woonwijken met gevoelige bestemmingen (zie conceptrapport RND). Dit advies van de Rijksoverheid wordt niet voor niets gegeven. Negeer en omzeil dit beleid niet opnieuw zoals bij Nieuw-Lekkerland en vele andere projecten in Nederland. Als je in je conceptplan RND zegt dat je rekening houdt met het voorzorgbeleid, zoals door het Ministerie van EZK, dan moet je dat ook doen en dus niet met een corridor 8-optie komen, waarvan je al weet dat je hier gevoelige bestemmingen (woonhuizen) niet kunt ontwijken. Molenlanden is op dit punt al zwaar belast door meerdere 380 kV-verbindingen tussen station Geertruidenberg en Station Krimpen a/d IJssel. Gebruik innovatieve technologie zoals ook in omliggende landen of voer corridors op die niet over woonbestemmingen gaan.

Onnodig hoge kosten met corridor 8:

Er moet een verbinding worden gemaakt tussen station Krimpen a/d IJssel en station Geertruidenberg. Station Crayestein ligt hemelsbreed tussen deze 2 stations in. Het is om vele redenen, waaronder kosten, onzinnig en onlogisch en beschadigend om Crayestein over te slaan en lange omleidingen van 35-50 km door ongerept landschap en over woonhuizen en monumentale panden (zoals boerderijen aan Graafdijk-West te Molenaarsgraaf en Gijbelandsedijk te Brandwijk). Er is namelijk een goed alternatief. Een van de kortste routes met de minste extra impact op het milieu en omwonenden en de laagste kosten is corridor 6. Deze loopt grotendeels langs een bestaand tracé en het laatste (korte) stukje door de Biesbosch. Om de Biesbosch te ontzien kan in corridor 6 een kleine aanpassing worden gemaakt door de verbinding langs de Merwede te maken naar Crayestein. Dit laatste korte stuk kan mogelijk ook ondergronds worden aangelegd.

Schade voor dieren

Ook dieren hebben last van de straling. In de Alblasserwaard komen naast de mooie koeien en schapen in de weides ook bijzondere dier- en plantensoorten voor zoals de heikikker, zwarte stern, steenuil, knotwilgslak, purperreiger, waterspitsmuis en ook de gouden sprinkhaan voor. Daarnaast is de Alblasserwaard ook uniek vanwege alle andere diersoorten die er leven, heel mooi vastgelegd in de recente film "De Wilde Waard". Het is toch onvoorstelbaar, schandalig en niet te verkroppen, als dit verziekt wordt door de krachtige magneetvelden van hoogspanningsmasten. Zeker als een alternatieve route voorhanden is. Daarnaast zijn er tienduizenden weide- en trekvolgels in de Alblasserwaard. Die wil je niet belasten door plaatsing van een onnodige nieuwe route met 35 km hoogspanningskabels, waar ze tegenaan vliegen en doodgaan. Mede daarom is corridor 8 absoluut ongeschikt.

Aantasting kwaliteit landschap:

Ofschoon iedereen begrijpt dat er soms ingrepen nodig zijn om onze welvaart op peil te houden, zoals verzwaring van het elektriciteitsnet, moet er met de grootst mogelijke zorg worden nagedacht over dit soort ingrijpende projecten voor het milieu en mensen. Deze masten blijven nog vele decennia in het landschap staan, mogelijk verdwijnen deze bovengrondse routes nooit meer. Laten we ons landschap niet onnodig vervuilen en verminken met nieuwe masten op veel langere routes dan nodig, door onaangetast polderlandschap. Maar leg de nieuwe masten zoveel mogelijk langs een bestaand tracé aan zoals corridor 6. Corridor 8 is absoluut geen geschikte optie, aangezien dit dwars door natuurgebied Alblasserwaard gaat (o.m. Natura 2000 gebied De Donk) en een veel langere route beslaat, dat geen gebruik maakt van het station Crayestein. Behalve Natura 2000 gebied is De Donk ook van groot historisch en archeologisch belang met een aantal monumenten. Ook staan er diverse monumentale boerderijen aan Graafwijk West te Molenaarsgraaf en Gijbelandsedijk te Brandwijk. Het is ondenkbaar, schandalig en niet te verkroppen om in dit prachtige historische (natuur)landschap op grote schaal voor kabels in de grond te gaan graven en hoogspanningsmasten te plaatsen.

Onderzoek alternatieven:

Er is beperkt onderzoek gedaan naar aanleg van kabels ondergronds. Leer van voorbeelden zoals Duitsland en Denemarken die dit wel doen. Plaatsing van nieuwe hoogspanningsmasten is echt niet meer van deze tijd. Deze blijven tenminste nog vele decennia ons landschap vervuilen. Doe de alternatieven niet te makkelijk af met “kan niet”, “te duur” of “is meer storingsgevoelig”. Het is belangrijk om innovaties serieus te nemen.

Niet nog meer druk op mens & milieu in de Alblasserwaard

De Alblasserwaard is al ernstig belast met de uitstoot van gevaarlijke stoffen zoals PFOA, PFAS en GENX door Dupont / Chemours, vergund door diverse bevoegde gezagen (zie Zembla uitzending 15 juni 2023). Breng onze Waard en de mensen en dieren die hier leven, niet nog verder in gevaar met deze hoogspanningsmasten. Genoeg is genoeg!

Verzonden: 7/2/2023 9:22:43 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Naar onze mening moet verder worden onderzocht of dit alles niet onder de grond kan plaatsvinden of boven rijkswegen of andere wegen of langs bestaande tracés en evt. deels onder de grond waar woningen zijn. Of kunnen bestaande masten hoger en breder gemaakt worden? In elk geval op een andere manier als nu voornemens is. Niet mens en milieu nog verder belasten met gevaar voor gezondheid en horizonvervuiling. Onze mooie groene Alblasserwaard wordt zo verpest en bovendien heeft de Alblasserwaard al genoeg ellende van de uitstoot van Chemours (vroeger Dupont).

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Schade voor de gezondheid (voor mens en dier) omdat blootgesteld wordt aan elektromagnetische straling wat o.a. hersentumoren kan veroorzaken. Ook dieren hebben last van de straling en we hebben hier in de polder nogal wat dieren in de weilanden en om maar niet de vele plantensoorten te vergeten. Zou vreselijk zijn als dit alles verpest wordt door de nieuwe hoogspanningskabels. Dat mag niet gebeuren. Bovendien adviseert de Rijksoverheid om geen nieuwe hoogspanningslijnen aan te leggen in de buurt van woningen.

In Molenlanden is het gebied al vervuild door Chemours (vroeger Dupont). De mensen met een moestuin wordt aangeraden om zeker niet elke dag hun producten uit de moestuin te eten omdat dit gevaarlijk kan zijn voor de gezondheid. Onlangs (29-06-2023) weer een artikel over het feit dat het water in sloten, zwem- en natuurplassen in een omtrek van 15 kilometer rondom chemiebedrijf Chemours in Dordrecht zeer ernstig is vervuild met het giftige PFAS.

En dan straks ook nog eens de elektromagnetische straling van de hoogspanningskabels boven onze woningen met bovendien een vreselijk uitzicht op die masten en kabels. Dit is zeker niet wat wij willen.

Zijn er met de huidige technieken geen andere mogelijkheden dan deze voorgenomen plannen om hoogspanningskabels te plaatsen over onze woningen heen?

Bovendien hebben wij hier over de lintbebouwing al een behoorlijk traject lopen richting Nieuw Lekkerland. Niet nog meer alstublieft.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Wij vinden het belangrijk dat er ook gekeken wordt naar de mensen met woningen in deze prachtige omgeving. De mooie groene Alblasserwaard, krijgt naast de stralingen voor de mens en de dieren ook een enorme horizonvervuiling. En zoals al eerder gemeld hebben we al genoeg schadelijke uitstoot in dit gebied.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Wij willen zeker tegen de plannen bezwaar maken en ik denk dat bovenstaande al genoeg is om over na te denken. Het kan niet waar zijn dat voorbij gegaan wordt aan de gezondheid van mens en dier en de horizonvervuiling van ons prachtige landschap in de polder.

Verzonden: 7/2/2023 9:47:02 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Moeilijk in te schatten

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Vogeltrek en broedplaatsen van weidevogels, route 8 en 9 doen geweld aan het landelijke landschap van de ablasserwaard.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Nee

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 7/2/2023 9:55:53 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

ja, zie bijlage

95560606_9141140_Zienswijze_per_vraag.docx

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

ja, zie bijlage bij 1

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

ja, zie bijlage bij 1

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

ja, zie bijlage bij 1

Vraag 1:

Ja. Corridor 7 is grotendeels identiek aan corridor 6, echter corridor 7 is ongeveer 2 keer zo lang én gaat over bewoond gebied. Corridor 6 heeft bovendien veel minder impact op het milieu en omwonenden.

Er is te beperkt onderzoek gedaan naar aanleg van kabels ondergronds. Plaatsing van nieuwe hoogspanningsmasten is echt niet meer van deze tijd.

Vraag 2:

Schade voor de gezondheid: De Gezondheidsraad ziet aanwijzingen voor een verband tussen blootstelling aan magneetvelden in de buurt van bovengrondse hoogspanningslijnen bij kinderen en volwassenen en hersentumoren bij kinderen (bron: website RIVM april 2023). De Rijksoverheid adviseert daarom gemeenten en netbeheerders om uit voorzorgbeleid geen nieuwe hoogspanningslijnen aan te leggen in de buurt van woningen. Corridors 7 en 9 lopen deels over woonwijken en bestaande lintbebouwingen.

Schade voor de dieren: In de Alblasserwaard komen, naast de koeien, geiten en schapen ook bijzondere dier- en plantensoorten. Daarnaast zijn er tienduizenden weide- en trekvogels in de Alblasserwaard.

De Alblasserwaard is al ernstig belast met de uitstoot van gevaarlijke stoffen zoals PFOA, PFAS en GENX door Dupont. Maak onze waard en de mensen en dieren die hier leven, niet nog zieker met deze hoogspanningsmasten.

Deze tracé's zijn op dit punt al zwaar belast door meerdere 380kV-verbindingen tussen station Geertruidenberg en station Krimpen a/d IJssel.

Vraag 3:

De nieuwe, vanwege de onnodig langere routes, onnodige masten blijven nog tientallen jaren in het polderlandschap staan. Daarom dienen varianten zoveel mogelijk te worden aangelegd in gebieden waar er minder hinder van wordt ondervonden. Behalve Natura 2000 gebied raken de corridors ook delen van groot historisch en archeologisch belang met een aantal monumenten.

Vraag 4:

Onnodig hoge kosten met corridor 7 en 9 (er is immers een goed, goedkoper alternatief): Corridor 7 is grotendeels identiek aan corridor 6, echter corridor 7 is ongeveer 2 keer zo lang én gaat over bewoond gebied. Corridor 6 heeft bovendien veel minder impact op het milieu en omwonenden.

Georganiseerde weerstand: De bewoners van zowel de Heulenslag als de Abbekesdoel zijn verenigd in een buurtvereniging en zullen alle beschikbare middelen inzetten om deze tracé's te voorkomen; met alle hieraan verbonden vertragingen en kosten van dien.

Verzonden: 7/2/2023 10:19:26 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Her verzwaren van huidigehoogspannings kabels.

En/ of een tracé parallel aan het huidige tracé.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Gezonheidsrisico voor de omwonenden.

Zeker omdat Er al 3 tracés in de Ablaserwaard lopen.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Effect op het landschap.

Effect en gevolg op woningbouw

Effect en gevolg op bestaande woningen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

De leefbaarheid in de dorpen.

Verzonden: 7/2/2023 10:58:16 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED] (vriendin)

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ik schrijf dit omdat ik vlak naast één van de gekozen opties woonachtig ben.

Ik ben mij bewust dat niemand dit in zijn achtertuin wil,

ook geven alle opties natuurlijk veel milieu effecten.

Om dit te beperken zou ik opteren van gebruik maken van oude routes en die zoveel als mogelijk volgen.

En hoewel ik later over nadelige milieueffecten schrijf, is de biesbosch ms toch een betere optie dan veel mensen in Molenlanden uit moeten kopen. Dus 5 of 6

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Dit is een open gebied. Aan de voorzijde brede uiterwaarden en achter weilanden zover het oog strekt. Hier direct aan de achterzijde van het huis is het weiland niet meer in het bezit van een boer. Dus echte natuur. Alle soorten vogels zijn bij ons te zien. Dit wil graag zoveel mogelijk zo houden.

aspecten die onderzocht moeten worden

*weidevogels kunnen niet meer rustig broeden

*gezondheidsklachten (lawaai/kankerverwekkend)

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ik begrijp niet dat alle opties serieus worden genomen.

Sommige zijn erg lang of gaan over hele woonwijken.

Let op de minste impact voor mensen!!!

Niet alleen Biesbosch is natuur, ook hier is er natuur!!

Routes door de Biesbosch zijn verreweg het kortste

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Voor ons:

uitzicht/landschap verstoring

waardevermindering grondwoning

onontkoombare verhuizing (ons geval)

Het zou voor ons veel meer betekenen dan waardevermindering van grond/woning (wat al zeer ongewenst is) in dit prachtige gebied.

Wij wonen ongeveer 25 meter van één van de routes af.

Ik woon hier met veel plezier/genot in een heerlijke rustige omgeving.

Wij zouden uitgekocht moeten worden, waardoor ik met pijn in mijn hart moet verhuizen.

Logischerwijze voor een goede prijs. Ook als dit volgens jullie richtlijnen eventueel niet nodig zou zijn.

Verzonden: 7/3/2023 8:17:16 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Vanwege de hoogspanningsverbinding die al over Nieuw-Lekkerland heen gaat, hebben wij noodgedwongen ons huis moeten verkopen. Er werd namelijk verteld dat deze draden kankerverwekkend zijn. Ondertussen wonen we al zo'n 3 jaar in onze nieuwe woning, maar tot onze schrik zien we dat het plan is om opnieuw hoogspanningsverbindingen te plaatsen over Nieuw-Lekkerland heen. Zijn wij toentertijd voor de gek gehouden? Of wordt er dan geen rekening gehouden met de gezondheid van de bewoners?

Als alternatief stel ik voor om om de woonplaatsen heen te bouwen met de verbinding.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Als er wordt besloten om een hoogspanningsverbinding over of om Nieuw-Lekkerland heen te plaatsen, komt deze gevaarlijk dichtbij Kinderdijk. Hier wonen zeldzame weidevogels en is een natuurgebied dat wordt beschermd door de Europese Unie.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De mening van de huidige inwoners doen er echt toe.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee, geen andere zaken.

Verzonden: 7/3/2023 8:48:06 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, ondergronds tracé en combinatie weginfra zoals A27 en A15

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

-

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja, MKB afweging waarbij behoud landschap Groene Hart en Biesbosch prevaleert boven de kosten.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Voorkeur tracé 1 vanuit combinatie bestaande weg of HS infrastructuur. Afwijzing oostelijke corridors 8, 9 en 10

Verzonden: 7/3/2023 9:05:15 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Joah Vonk

Lize Vonk

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Inmiddels kan gesteld worden dat hoogspanning invloed heeft op de gezondheid. Niet voor niks worden in Nieuw Lekkerland woningen gesloopt. Vanwege gezondheid en kosten dienen woningen dus gemeden te worden.

Waarom doen we dit niet ondergronds? Verder lijkt me corridor 6 op basis van kosten en gezondheid voor omwonenden de beste. Zie jullie eigen website:

<https://www.rivm.nl/hoogspanningslijnen/gezondheidseffecten#:~:text=In%202022%20gaf%20de%20Gezondheidsraad,gezondheid%3A%20kanker%20bij%20volwassenen'>

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Corridor 8 is met 35km een lang traject vergelijkend met 6 (17km)

Verder maakt corridor 6 op het grootste deel gebruik van bestaande routes. Dit zal het minste impact hebben op het milieu.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Vanwege de gezondheidsrisico's lijkt het me goed om alternatieven zoals ondergrondse kabels te onderzoeken.

Andere Europese landen maken hier al gebruik van.

Bovendien zijn masten >150m oom geen toonbeeld voor ons mooie landschap

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

De laatste jaren is er in onze omgeving veel geïnvesteerd in projecten, zoals een vogelweide om de diversiteit weer terug te brengen. Veel unieke vogels weten deze plaats te vinden. Ook is er een Natura2000 gebied. Het zijn meerdere stappen terug om hier hoogspanningsmasten te plaatsen

Verzonden: 7/3/2023 9:40:12 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Een corridor die nog onderzocht zou moeten worden is die waarvan het tracé loopt tussen de twee bestaande hoogspanningslijnen in de Alblasserwaard. En daarbij parallel lopend aan bestaande lijn Krimpen Craijenstijn. Vanaf Craijenstijn zou dan de corridor 6 gebruikt kunnen worden.

Dit tracé is van belang omdat hiermee de hoogspanningslijn in de buurt blijft bij bestaande lijnen en zodoende de oostelijke Alblasserwaard meer het historische beeld kan behouden en vrijhoudt van een "geïndustrialiseerd" karakter.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Echt pikkedonker worden is een kwaliteit die gewaardeerd kan worden in de woonbeleving van mensen "uit de polder".

Onderzocht zou moeten worden wat de rode lichten op de masten voor invloed hebben op de sfeer van het gebied.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Hoogspanningsmasten zijn zeer hinderlijk in het landschapsbeeld en storen de mensen in de beleving van een prettige leefomgeving. Mede ook vanwege gezondheidsrisico's vind ik dat het menselijk belang zwaarder moet wegen dan het natuurbelang, zoals bijvoorbeeld de Biesbosch.

Vanuit bovenstaande mening lijkt mij dat de kortere verbindingen de voorkeur moeten hebben. Zo blijft het effect op mensen zo klein mogelijk.

Een andere afweging zou moeten zijn om daar waar het landschap nog relatief "schoon en maagdelijk" is, ernaar te streven om dit schoon te houden en niet te vervuilen met een hoogspanningslijn. Sommige corridors vergroten de oppervlakte van het vervuilde gebied enorm en zouden daarom al een achterstand moeten hebben. Ik denk daarbij aan de tracés van 9 en 10.

Ik hoop dat bovenstaande overwegingen een rol kunnen spelen in het besluitvormingsproces.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 7/3/2023 9:56:47 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Jazeker, de meest logische route langs een bestaand tracé is corridor 6! Deze zou moeten doorlopen tot aan de rivier De Merwede, waarna over een kleine afstand een nieuw tracé langs de Merwede hoeft te worden aangebracht naar station Crayestein. Dit is een van de kortste routes met de minste impact op mens, milieu, landschap, kosten etc

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Corridor 8 is zeer onwenselijk gezien de lengte van 35km (Corridor 6 is 17 km), waarbij een groot deel ongerepte polder wordt verziekt met nieuwe hoogspanningsmasten tot wel meer dan 160 meter hoog! In deze polder leven unieke diersoorten (heikikker, steenuil, purperreiger etc.), die hier naast de mensen in de buurt (voorzorgbeleid), schadelijke gevolgen ondervinden door de krachtige magneetvelden van hoogspanningsmasten.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Aanleg van kabels ondergronds MOET worden onderzocht. Duitsland en Denemarken doen dat wel namelijk. In het kader van innovatie is het niet meer van deze tijd om hoogspanningsmasten te plaatsen die ons landschap vervuilen en gezien de magnetische velden slecht zijn voor mens en dier! Kan niet, bestaat niet. Wat is te duur met alle gevolgen van dien. Daarnaast is het meer storingsgevoelig. In het kader van duurzaamheid/gezondheid en bescherming natuur is het belangrijk om innovaties serieus te nemen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Corridor 8 is een onwenselijk tracé! Het tast ons polderlandschap aan. Behalve Natura 2000 gebied is De Donk ook van groot historisch en archeologisch belang met een aantal monumenten. Het is ondenkbaar om in dit landschap op grote schaal voor kabels in de grond te graven en hoogspanningsmasten te plaatsen. De Alblasserwaard wordt al ernstig belast door gevaarlijke stoffen zoals PFOA, PFAS en GENX van Dupont/Chemours

Verzonden: 7/3/2023 10:16:32 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Er is onzes inziens geen noodzaak voor andere alternatieven.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

In het onderzoek zou de verstoring van het leefgebied voor de inwoners meegenomen moeten worden. Voor corridor 7 is er sprake van een enorme impact op het dorp Nieuw-Lekkerland en zijn bewoners. De gevolgschade door waardedaling van het onroerend goed, gedwongen uitkoop (percelen onder de leiding) en de significante aanpassing van de leefomgeving zullen tot veel stress leiden.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Het leefkarakter van het dorp (omdat er feitelijk een 3e onbewoonbare strook dient te worden gecreëerd erg aangetast.

Zie mijn reactie hierboven. De directe impact op een groot deel van de bewoners gaat ook een gevolg hebben op het algemene welbevinden op de rest van de gemeenschap.

Naar onze mening leidt corridor 7 tot een onacceptabele situatie. Daarom vragen wij om deze optie zo snel mogelijk te laten vervallen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

De technische haalbaarheid is zeer beperkt onderzocht. Het woord "Complex" komt vaker voor maar is veel te vaag voor een fatsoenlijke afweging.

Verzonden: 7/3/2023 10:39:53 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Verplaatsing van het lichtnetwerk. niet over de directe huizen. (weiland met minder tot geen inwoners) of een extern netwerk aan leggen ver buiten bewoond gebied.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De gezondheid van de mens en natuur, Wat voor invloed heeft dit en wat gebeurt er met gevolgschade?

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Wie de gevolgen draagt voor gezondheid schade en diverse andere gevolgen die later tot stand worden gebracht.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Afgelopen jaren is er in Nieuw-Lekkerland besloten om een deel van de mensen uit hun huis te kopen in verband met straling van het lichtmast netwerk. Deze sloop is zojuist gestart. dit gaat dus worden verzaamd met welk gevolg? hoe groot wordt dit stralingsbereik? waar is het onderzoek? In mijn oude woongebied zijn diverse mensen overleden aan de gevolgen van kanker. wat heeft dit hier voor invloed opgehad en wat gaat dit voor invloed brengen.

Verzonden: 7/3/2023 10:54:37 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: Bezorgde bewoners van Sliedrecht Baanhoek-West

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Vanuit het bewonersperspectief Sliedrecht wil ik bezwaar maken tegen het onderzoek naar de routes over ons dorp.

Andere alternatieven via weilanden, snelwegen of water zal onderzocht moeten worden.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De grootste zorg heeft te maken met de mogelijke gezondheidsrisico's verbonden aan het plaatsen van deze hoogspanningsmasten en de zware elektriciteit verbinding. De risico's voortvloeiend uit de blootstelling aan elektromagnetische straling zijn dusdanig beperkt onderzocht dat er met geen zekerheid gesteld kan worden dat deze masten veilig zijn voor de gezondheid.

Daarbij komt kijken dat er reeds meerdere masten in de omgeving van Molenlanden/Alblasserwaard/Drechtsteden aanwezig zijn. Het gehele gebied staat momenteel al onder een heftige hoeveelheid straling met mogelijke gevolgen van dien.

Voordat er concreet is onderzocht of deze straling geen gevolgen heeft voor de gezondheid en voordat er concreet is onderzocht dat deze masten het gebied niet 'verkankeren', mogen deze niet extra bijgeplaatst worden.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Naast de gezondheidsrisico's speelt het esthetische aspect mee. De masten beïnvloeden de omgeving al dusdanig dat verdere uitbreiding zeer ongewenst is. Het landschap, de leefomgeving en het uitzicht worden hier zwaar mee belast.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Tot slot zorgt de aanwezigheid van deze masten (zeker gezien de maatschappelijke impact) voor een waardedaling in de woonomgeving. Door huidige invloeden van media wordt dit gebied (tevens door de PFAS discussie) als onbewoonbaar geschat. Deze masten zorgen voor een nog grotere negatieve impact, waardoor waardedaling onvermijdelijk is. Tenzij het hele gebied gecompenseerd/uitgekocht wordt, is plaatsing van extra masten ondenkbaar.

Verzonden: 7/3/2023 11:00:45 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Nee, er zijn lichtmasten zijn genoeg hier in Nieuw Lekkerland. Ik heb genoeg mensen in mn omgeving

meegemaakt die aan kanker overleden zijn, en woonde allemaal inde buurt of naast deze hoogspanningsmasten.

Ik woon in de [REDACTED] en daar worden nu momenteel huizen afgebroken omdat het gevaar opleverd voor de gezondheid....en daar zou dan nu dus weer een extra mast bij moeten komen?

Neeeeeeee

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja er moet ook gekeken worden naar de kwaliteit van het water wat nu ook ontzettend vervuild blijkt te zijn. We wonen zo onderhand in een chemische bubbel.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Het is gewoon schadelijk voor de gezondheid.

Er is al genoeg verontreiniging en schadelijke straling in ons dorp

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zet maar in een andere gemeente maar niét in Nieuw Lekkerland..

Het is overigens nog een afschuwelijk lelijk gezicht ook die masten, een doorn in mn oog vanuit mn achtertuin.

Deze stond er al tien ik hier ging wonen, dat wist ik maar hier wil ik zeker niet nog meer van bij.

Verzonden: 7/3/2023 11:03:49 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Maatschappelijke organisatie

(Mede) namens:

Organisatie: Collectief Alblasserwaard/Vijfheerenlanden

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

De alternatieven 7 t/m 10 doorsnijden een heel goed weidevogelgebied. Dit zou een ernstige verstoring geven van het open landschap en grote negatieve effecten op de aanwezige weidevogelpopulatie. De grote inspanningen die worden gedaan om de weidevogelpopulatie in het gebied te behouden en zelfs te versterken zou hiermede teniet gedaan worden. Wij willen u tevens wijzen op het grote draagvlak in de regio voor deelname aan het weidevogelbeheer bij zowel de (ongeveer 300) deelnemende agrarische bedrijven als de vrijwilligers die actief zijn.

Door gerichte maatregelen op de agrarische bedrijven ontwikkeld er zich een belangrijke bronpopulatie van onder andere de grutto.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Er dient ook onderzoek gedaan te worden naar de aanwezige natuur - en landschappelijke waarden van het agrarisch gebied.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Er dient ook onderzoek gedaan te worden naar de aanwezige natuur - en landschappelijke waarden van het agrarisch gebied.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Mocht de keuze onverhoopt toch op één van de tracés vallen die door het gebied Alblasserwaard/Vijfheerenlanden gaan, willen wij u verzoeken om werkzaamheden buiten het broedseizoen (half februari - half juni) uit te voeren om verstoring van de weidevogels tijdens het broedseizoen te voorkomen.

Verzonden: 7/3/2023 11:19:16 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Er zijn zeker alternatieven die onderzocht moeten worden. Er lopen 2 hoogspanningsmasten door ons dorp, bewoners zijn uitgekocht, de straling is immers kankerverwekkend en om weer nieuwe masten te plaatsen is ronduit ontoelaatbaar.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

We leven in een verontreinigd gebied in de grond, van boven komt er verontrustende straling, redenen genoeg om een gedegen onderzoek te starten.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Niet alleen de verontreiniging, ook het leefgenot speelt een belangrijke rol. Door alle negatieve aspecten wordt Nieuw-Lekkerland geen aantrekkelijke plaats om te wonen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Gedegen onderzoek, betrekken van de bewoners in de beslissing en onderzoeken wat de meest geschikte plaats is, waar zo min mogelijk overlast is.

Verzonden: 7/3/2023 11:24:41 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Vanuit corridor 5 kan je eenvoudig doorgaan naar krimpen, dat is de kortste route .

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Het unieke polderlandschap van bleskensgraaf en omgeving is al genoeg vervuild met de huidige tennet verbindingen.

Recent zijn die al verzaard. Dus onwenselijk om nog meer straling te bundelen in zo klein gebied. Dat heeft zware gevolgen voor de leefbaarheid en flora en fauna.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Onwenselijk dat de laatste stukjes polder waar geen gezichtsvervuiling is. Vol word gezet met masten !

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 7/3/2023 11:25:42 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: Mijn vrouw [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Algemeen standpunt:

GEEN extra masten in de Krimpenerwaard!

Het zijn extra transportmasten, onze masten zijn goed voor 2030. Kortom extra energy verplaatsen voor DATA centers, waterstoffabrieken, Noordzee windmolen stroom naar de Duitster. Wij gewone mensen hebben hier geen profijt van, aan de aandeelhouders Shell. Dus waarom moeten wij deze schadelijke palen slikken? Het is kiezen tussen natuur en de mens. Natura 2000 zijn stukken "natuur" waar subsidie is voor gevangen. Kortom jullie moeten ASAP onderzoeken of onze regering toestemming gaat geven om in deze "wensnatuur" te bouwen. Kortom die moet hoog op de agenda staan.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Impact op het landschap, tussen Bergambacht en Krimpen zijn ze druk met veenweide aan het maken met subsidie. En dan willen jullie er later weer masten overheen gaan bouwen? Toegevoegde waarde?

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Biesbosch moet jullie hoofdfocus zijn. Maar jullie houden vaag 10 ballen in de lucht met brede stroken, zodat iedereen denkt, dat komt wel goed. TOESTEN: waarom zijn de masten nodig? Energie transitie en duurzaam zijn lekker vaag.

Kortom de kortste route! Biesbosch

En ja magnetische velden zijn schadelijk, ook als de leidingen onder de grond lopen. Het is niet af te schermen en gaat 24/7 door.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

De aangeleverde kaarten met stroken van 1200meter is niet echt duidelijk en nauwkeurig. Deze layout wisten jullie al een jaar geleden maar jullie voeden ons beetje bij beetje. Waarom de Krimpenerwaard extra vervuilen met uitzicht en extra microtesla, vooral als jullie de route pakken van Bergambacht langs het Loetbos.

Verzonden: 7/3/2023 11:41:47 AM
Onderwerp: Zienswijze
Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD
Achternaam: [REDACTED]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [REDACTED]
Straat: [REDACTED]
Huisnummer
Postcode: [REDACTED]
Woonplaats: [REDACTED]
Land: Nederland
Telefoonnummer: [REDACTED]
E-mailadres: [REDACTED]
Als: Particulier
(Mede) namens: [REDACTED]
Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Jazeker! Corridor 6 (Geertruidenberg-Krimpen a/d Lek) is de meest logische en een van de kortste routes langs een al bestaand tracé. Deze route is het minst aangrijpend voor mens en dier. Corridor 8 is een onnodig lang en dure route door een prachtig natuurgebied!

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Corridor 8 is absoluut onwenselijk! Het is een traject van 35 km! door een uniek polderlandschap met veel bijzondere plant- en diersoorten.

Er wordt veel geld uitgegeven (en last geleden) voor het behoud van de weidevogels en dan komen er wel hoogspanningsmasten en kabels die dat teniet gaan doen.... Ongelooflijk

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja, gezondheidsaspecten!

Denk in eerste instantie aan het continue 'geraas' van de kabels.

Ook zijn er vele onderzoeken gedaan naar de schadelijke effecten van het wonen onder een hoogspanningsmast/ kabels. Zie artikel van het RIVM

95567774_9143097_Gezondheidseffecten_Rivm.docx

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Op detailniveau wil ik wijzen op het unieke polderlandschap van Molenwaard met unieke plek: de Donk.

Corridor 8 loop daar precies doorheen!

Als bijlage het Natura 2000 Beheerplan Donkse Laagten.

Dit plan beschrijft de inrichtings-, beheers- en beleidsmaatregelen die nodig zijn om er voor te zorgen dat de instandhoudingsdoelen duurzaam gerealiseerd worden en staat (weer) lijnrecht tegenover uw doelen!

Magneetvelden hebben effecten op het menselijk lichaam. Sommige effecten treden tijdens of kort na blootstelling op, die noemen we acuut. Mogelijk zijn er ook effecten die na langdurige blootstelling op de langere termijn optreden.

Acute, direct optredende effecten

Sterke magneetvelden kunnen spiersamentrekkingen en lichtflitsen in het oog veroorzaken. Onder een sterkte van 100 microtesla (bij 50 hertz) zien we deze effecten niet meer. Magneetvelden met een sterkte boven 100 microtesla komen niet voor op plaatsen waar het publiek in de buurt van bovengrondse hoogspanningslijnen kan komen.

Mogelijke effecten op langere termijn

Uit internationaal onderzoek komen aanwijzingen dat kinderen en volwassenen mogelijk meer kans hebben om leukemie te krijgen, als ze dicht bij bovengrondse hoogspanningslijnen wonen. Daar is het magneetveld sterker dan verder van de lijn. De magneetvelden van de hoogspanningslijnen zouden de oorzaak kunnen zijn, maar dat is niet bewezen. De Gezondheidsraad ziet aanwijzingen voor een verband tussen blootstelling aan magneetvelden in de buurt van bovengrondse hoogspanningslijnen en leukemie bij kinderen en volwassenen en hersentumoren bij kinderen.

Leukemie bij kinderen

De aanwijzingen dat kinderen bij bovengrondse hoogspanningslijnen mogelijk een hoger risico op leukemie lopen, volgen uit enkele tientallen onderzoeken. En vooral uit vier 'gepoolde analyses'. Wat gepoolde analyses zijn? Dat zijn gegevens van een aantal onderzoeken bij elkaar en die vervolgens samen opnieuw geanalyseerd. De gepoolde analyse van [Ahlbom](#) en die van [Greenland](#) uit 2000 brengen onderzoeken over de periode 1979-2000 in beeld. Beide analyses laten een verband zien tussen blootstelling aan magneetvelden van bovengrondse hoogspanningslijnen en een mogelijk hogere kans op kinderleukemie. In 2010 is een derde gepoolde analyse van [Kheifets](#) verschenen, van de onderzoeken uit de periode 2000-2010. Deze analyse past in het beeld uit 2000. Het gevonden statistisch verband is hier minder duidelijk. Tot slot is in 2022 een vierde gepoolde analyse van [Amoon](#) verschenen. In deze gepoolde analyse wordt geen verband gevonden tussen magneetvelden bij bovengrondse hoogspanningslijnen en leukemie bij kinderen.

In deze gepoolde analyses zien we een statistisch verband, maar niet wat de oorzaak van de extra leukemiegevallen is. Dat wil zeggen dat niet is bewezen dat de extra kinderleukemie echt door de magneetvelden van de hoogspanningslijn wordt veroorzaakt. De Gezondheidsraad geeft in haar advies uit 2018 '[Hoogspanningslijnen en gezondheid deel I: kanker bij kinderen](#)' aan dat zij wel aanwijzingen zien voor zo'n oorzakelijk verband. Dat is op grond van een eigen literatuuranalyse. De raad vindt het wetenschappelijk onderzoek onvoldoende om te spreken van een 'waarschijnlijk' of 'bewezen' oorzakelijk verband. De raad geeft het volgende aan. Bij kinderen die lang zijn blootgesteld aan een gemiddelde magneetveldsterkten van 0,3 tot 0,4 microtesla of meer lijkt het risico op leukemie ruim twee en een half keer zo hoog als bij kinderen die op het achtergrondniveau worden blootgesteld.

Magneetvelden met een sterkte boven 0,3 tot 0,4 microtesla komen [REDACTED] bij bovengrondse hoogspanningslijnen. Zij komen ook voor bij andere onderdelen van het [REDACTED] elektriciteitsnet. Denk aan ondergrondse kabels, hoogspanningsstations en [REDACTED] transformatorhuisjes. De Gezondheidsraad adviseerde de betrokken ministeries in 2018 daarom te overwegen om het voorzorgbeleid uit 2005 uit te breiden met deze onderdelen van het [REDACTED] elektriciteitsnet.

Hersentumoren bij kinderen

Er zijn ook aanwijzingen dat kinderen die in de buurt van bovengrondse hoogspanningslijnen wonen een groter risico lopen op hersentumoren. Het risico kan volgens de Gezondheidsraad bijna anderhalf keer zo hoog zijn bij kinderen die lang worden blootgesteld aan magneetveldsterktes van 0,4 microtesla of meer. De raad geeft aan dat de aanwijzingen bij hersentumoren zwakker zijn dan bij kinderleukemie. [Dat staat in het advies.](#)

Leukemie bij volwassenen

In 2022 gaf de Gezondheidsraad aan dat er ook bij volwassenen aanwijzingen zijn voor een verband tussen blootstelling aan magneetvelden bij bovengrondse hoogspanningslijnen en een verhoogd risico op leukemie. Dat staat in het advies : '[Hoogspanningslijnen en gezondheid: kanker bij volwassenen](#)'. De wetenschappelijke onderbouwing voor volwassenen is wel minder sterk dan die bij kinderen. De Gezondheidsraad baseert zijn conclusie voor volwassenen op minder dan tien onderzoeken, meer zijn er niet beschikbaar. Over leukemie bij kinderen zijn enkele tientallen onderzoeken beschikbaar. Daar komt bij dat voor kinderleukemie vier gepoolde analyses zijn uitgevoerd. Voor volwassenen ontbreken deze.

De ziekte van Alzheimer en andere neurodegeneratieve ziekten

In 2022 bracht de Gezondheidsraad advies uit over vier 'neurodegeneratieve ziekten'. Dat zijn de ziekte van Alzheimer, ALS(Amyotrofische Laterale Sclerose), Parkinson en MS(Multiple Sclerose). De raad ziet, in de beschikbare onderzoeken, geen aanwijzingen voor een verhoogd risico op de vier onderzochte neurodegeneratieve ziekten in de buurt van hoogspanningslijnen.

Andere aandoeningen

Aanwijzingen voor andere gezondheidseffecten van magneetvelden van bovengrondse hoogspanningslijnen in de woonomgeving zien we niet in het wetenschappelijk onderzoek. Niet voor kinderen en ook niet voor volwassenen.

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Natura 2000-beheerplan Donkse Laagten (107)

Datum   November 2015
Status   Definitief Beheerplan

Natura 2000-beheerplan Donkse Laagten (107)

Bevoegde gezagen

Ministerie van Economische Zaken

Vastgesteld d.d. november 2015

Ministerie van Economische Zaken

Provincie Zuid-Holland

Vastgesteld d.d. november 2015

provincie **HOLLAND**
ZUID

Colofon

Opdrachtgever: Ministerie van Economische Zaken
Directie Natuur & Biodiversiteit
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK Den Haag

Opgesteld door: Dienst Landelijk Gebied*
Staatsbosbeheer

Tekst: Renze Sleeking (DLG)
Saskia Woudenberg (DLG)
Marcel Schrijvers (SBB)
Marion Bilius (SBB)
Edu Dorland (KWR)

Datum: November 2015

*Tot 1 maart 2015 heeft Dienst Landelijk Gebied (DLG) dit Natura 2000-beheerplan opgesteld. Vanaf 1 maart 2015 zijn de DLG-werkzaamheden voor Natura 2000 overgedragen aan de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl).

Inhoud

	Colofon	3
	Samenvatting	6
1	Inleiding	8
1.1	Wat is Natura 2000?	8
1.2	Natura 2000-gebied Donkse Laagten	9
1.3	Functie beheerplan	11
1.4	Status en vaststellingsprocedure van het beheerplan	12
1.4.1	Opstellen en vaststellen van het beheerplan	12
1.4.2	Looptijd en evaluatie.....	12
1.5	Leeswijzer	13
2	Instandhoudingsdoelen	14
2.1	Kernopgaven	14
2.2	Instandhoudingsdoelen	15
3	Gebiedsbeschrijving	17
3.1	Beschrijving plangebied.....	17
3.2	Abiotiek.....	18
3.2.1	Geologie en bodem(kwaliteit).....	18
3.2.2	Maaiveldhoogte en reliëf.....	19
3.2.3	Grondwatersysteem en verzuring	20
3.2.4	Oppervlaktewatersysteem en peilbeheer	21
3.2.5	Relatie abiotiek – biotiek	23
3.3	Natura 2000-doelen.....	24
3.3.1	Algemeen	24
3.3.2	Kleine zwaan (A037).....	25
3.3.3	Kolgans (A041)	27
3.3.4	Brandgans (A045)	31
3.4	Ingrepen uit het verleden	35
3.4.1	Jachtbeleid ganzen en aanwezigheid eendenkooien.....	35
3.4.2	Landbouwkundig gebruik van het gebied	36
3.4.3	Maatregelen ten gunste van natuurontwikkeling	36
3.5	Landschapsecologische samenvatting, sleutelfactoren, kansen en knelpunten	37
3.5.1	Landschapsecologische samenvatting.....	37
3.5.2	Sleutelfactoren.....	38
3.5.3	Knelpunten en kansen.....	39
3.5.4	Kennislacunes	39
4	Plannen, beleid en huidige activiteiten	41
4.1	Plannen en beleid	41
4.1.1	Natuur	41
4.1.2	Water	46
4.1.3	Ruimtelijke ordening	49
4.2	Effectenanalyse huidige activiteiten: juridisch kader en methodiek	50
4.2.1	Juridisch kader.....	50
4.2.2	Methodiek	52
4.3	Effectanalyse huidige activiteiten.....	56
4.3.1	Natuurbeheer en onderhoud in Donkse Laagten	57
4.3.2	Inventarisatie en monitoring in Donkse Laagten	58

4.3.3	Schadebestrijding in Donkse Laagten	60
4.3.4	Recreatie in Donkse Laagten	62
4.3.5	Waterbeheer in Donkse Laagten	68
4.3.6	Overige activiteiten in Donkse Laagten	68
4.3.7	Jacht en schadebestrijding rondom Donkse Laagten	70
4.3.8	Landbouw rondom Donkse Laagten	71
4.3.9	Verkeer rondom Donkse Laagten	73
4.3.10	Conclusies	73
5	PAS Gebiedsanalyse	75
6	Visie en uitwerking kernopgaven en instandhoudingsdoelen	76
6.1	Visie op kernopgaven en instandhoudingsdoelen	76
6.2	Uitwerking doelstellingen en strategie	77
6.3	Maatregelen en beperkende voorwaarden	77
7	Uitvoeringsprogramma	78
7.1	Uitvoering maatregelen: planning, verantwoordelijkheden en borging	78
7.2	Monitoring en evaluatie instandhoudingsdoelen	78
7.2.1	Monitoring	79
7.2.2	Opslag monitoringsgegevens	81
7.2.3	Verantwoordelijkheden	81
7.3	Overzicht kosten en financiering	82
7.4	Communicatie	83
7.4.1	Doelstellingen voor communicatie	83
7.4.2	Rolverdeling in communicatie	83
7.5	Sociaal economische gevolgen	83
8	Kader voor vergunningverlening	85
8.1	Vergunningprocedure	85
8.2	Bevoegd gezag	87
8.3	Meer informatie	87
8.4	Handhaving en toezicht	87
	Literatuurlijst	89
	Verklarende woordenlijst	96
	Bijlagen	104
	Bijlage 1: Toelichting op de storingsfactoren volgens Ministerie van EZ	105
	Bijlage 2: Verstoring gevoeligheid van vogels	111
	Bijlage 3: Beoordelingsschema huidige activiteiten	116
	Bijlage 4: Doorloopschema bepaling significantie huidige activiteiten	117
	Bijlage 5: Tabellen beoordeling activiteiten in en rondom Donkse Laagten	117
	Bijlage 6: Overzicht van de procedure van het opstellen van het beheerplan en de betrokken organisaties	124
	Bijlage 7: Kaart - Begrenzing en eigendomssituatie van het Natura 2000-gebied	126
	Bijlage 8: Synopsistabel t.b.v. Natura 2000 beheerplannen	127

Samenvatting

Een Natura 2000-beheerplan voor Donkse Laagten

Het gebied Donkse Laagten maakt deel uit van een Europees netwerk van belangrijke natuurgebieden: Natura 2000. Het Natura 2000-beheerplan voor Donkse Laagten maakt duidelijk om welke bijzondere natuurdoelen het in dit gebied gaat. Het beheerplan vertelt ook met welke maatregelen deze doelen behouden kunnen worden. Daarnaast is geïnventariseerd welke huidige activiteiten in en om het gebied plaatsvinden. Beoordeeld is of deze activiteiten (mogelijk) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen hebben. Indien dit aan de orde is, zijn er voor deze activiteiten beperkende voorwaarden geformuleerd.

Bij het opstellen van het beheerplan zijn diverse vormen van overleg gevoerd met eigenaren, gemeenten, waterschap en organisaties op het gebied van landbouw, natuur en recreatie en andere belanghebbenden. Het beheerplan is bepalend voor de inrichting en het beheer van het gebied voor een periode van 6 jaar en richtinggevend voor de periode daarna.

Doelen

Donkse Laagten is een natuurgebied dat in het laagveenlandschap van de Alblasserwaard (Zuid-Holland) ligt. Het gebied bestaat hoofdzakelijk uit vochtige en natte graslanden en is al eeuwen in gebruik als veenweidegrasland. 's Winters is Donkse Laagten een belangrijk gebied voor ganzen en zwanen. Gemiddeld genomen overwinteren hier ieder jaar meer dan 6.000 kolganzen. Dit betekent dat meer dan 1 procent van de internationale populatie van deze vogelsoort 's winters in het gebied verblijft. Ook brandganzen en kleine zwanen komen in de winter voor in Donkse Laagten. Het belang van Donkse Laagten als overwinteringsgebied voor kolganzen, brandganzen en kleine zwanen heeft er toe geleid dat het gebied aangewezen is als Natura 2000-gebied. Voor zowel Kleine zwaan, Brandgans en Kolgans heeft het gebied met name een functie als slaapplek (open water) maar ook als foerageergebied. De doelen voor het Natura 2000-gebied Donkse laagten zijn: behoud van de oppervlakte en kwaliteit van het leefgebied van kolgans, brandgans en kleine zwaan.

Huidige activiteiten en de effecten op de instandhoudingsdoelen

In en om Donkse Laagten vinden diverse activiteiten plaats. Het gebied wordt beheerd als natuurgebied en er wordt gewandeld, gefietst, gevist, geschaatst en gevaren door bewoners en recreanten. Ook vindt er jacht en schadebestrijding plaats. Alle huidige activiteiten, die voor 31 maart 2010 al in het gebied voorkwamen, zijn geïnventariseerd. Van de geïnventariseerde activiteiten is vervolgens beoordeeld of deze (mogelijk) invloed hebben op het realiseren van de instandhoudingsdoelen en kernopgaven voor Donkse Laagten. In het beheerplan is geconcludeerd dat de meeste huidige activiteiten geen dan wel een verwaarloosbaar effect op de instandhoudingsdoelen hebben. Alleen diverse vliegactiviteiten (sportvliegen, vliegen met luchtballonnen, paragliden) hebben mogelijk wel negatieve effecten. Aan de uitvoering van deze activiteiten zijn in dit beheerplan voorwaarden gesteld.

Concrete toekomstige activiteiten

Er zijn in het kader van dit beheerplan geen concrete toekomstige plannen beoordeeld. Andere toekomstige nieuwe activiteiten, die niet in dit beheerplan zijn opgenomen, zullen beoordeeld moeten worden in het kader van de

Natuurbeschermingswet 1998. Mogelijk dat deze activiteiten daaruit wel als vergunningplichtig worden beoordeeld.

Sleutelfactoren en knelpunten

De sleutelfactoren voor kolgans, brandgans en kleine zwaan zijn: open landschap, rust, relatief voedselrijke situatie, kort grasland en open water. Deze zijn in voldoende mate aanwezig in Donkse Laagten. Voor het realiseren van de instandhoudingsdoelen is het voor kolgans, brandgans en kleine zwaan dan ook niet nodig om extra maatregelen te nemen in Donkse Laagten. Het huidige beheer, gericht op instandhouding van het open veenweidelandschap, is voldoende om de oppervlakte en kwaliteit van het leefgebied voor deze drie vogelsoorten te behouden. Er zijn geen knelpunten die de realisatie van de doelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan belemmeren.

Monitoring

Om te kunnen bepalen of de instandhoudingsdoelen bereikt worden en de genomen maatregelen effectief zijn, vindt monitoring en evaluatie plaats. Ten eerste vindt er monitoring plaats ter evaluatie van het (kwantitatieve) doelbereik. De soorten worden gevolgd aan de hand van de aspecten: omvang van de populatie en omvang, kwaliteit en draagkracht van het leefgebied. De monitoringsgegevens moeten inzicht geven in de staat van instandhouding van de soorten waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen. Hieruit blijkt of de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied bereikt zijn. Voor het verkrijgen van de benodigde monitoringsgegevens wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande monitoringprogramma's. De bestaande monitoringprogramma's zijn echter niet geheel toereikend voor het verzamelen van alle informatie die nodig is voor de evaluatie. Daarom wordt een aantal nieuwe monitoringprogramma's opgestart.

1 Inleiding

Meer natuur, vitale natuur. Dat is de kern van het natuurbeleid van het Ministerie van Economische Zaken (EZ). Een mooi landschap om met plezier in te wonen, werken en recreëren. En ook het leefgebied van 40.000 soorten dieren en planten. Nederland heeft 160 gebieden die behoren tot de top van de Europese natuur. Samen met natuurgebieden in andere lidstaten van de Europese Unie vormen zij het netwerk 'Natura 2000'.

1.1 Wat is Natura 2000?

De lidstaten van de Europese Unie hebben afgesproken om de achteruitgang van de biodiversiteit te stoppen. Belangrijke instrumenten om dit doel te realiseren, zijn de Europese Vogelrichtlijn en Europese Habitatrichtlijn. In deze richtlijnen is bepaald dat er een netwerk gerealiseerd moet worden van natuurgebieden van Europees belang: Natura 2000. Dit netwerk heeft als hoofddoelstelling het waarborgen van de biodiversiteit in Europa. De lidstaten wijzen daarvoor natuurgebieden aan voor de meest kwetsbare soorten en habitattypen: Natura 2000-gebieden. Dit zijn gebieden die belangrijk zijn om het duurzaam voortbestaan van de meest bedreigde soorten en habitattypen te verzekeren. Het behoud en ontwikkelen van de natuurwaarden in de Natura 2000-gebieden leidt niet alleen tot kwaliteitsverbetering van deze natuurwaarden ter plekke. Het biedt soorten ook de mogelijkheid om zich te verspreiden naar andere gebieden, waardoor de biodiversiteit bevordert wordt.

Nederland draagt met 160 gebieden bij aan het Natura 2000-netwerk. Het Nederlandse Natura 2000-netwerk heeft een totale omvang van circa één miljoen hectare, waarvan tweederde open water is (inclusief kustwateren). Al deze gebieden vallen al onder de Habitatrichtlijn of de Vogelrichtlijn – óf beide. De gebiedsgerichte bepalingen vanuit de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn zijn vanaf 1 oktober 2005 verwerkt in de Natuurbeschermingswet 1998. Sindsdien is de wettelijke bescherming van de Natura 2000-gebieden geregeld in de wet.

Nederland is verantwoordelijk om voor 95 vogelsoorten (Vogelrichtlijn) en 31 andere diersoorten, 5 plantensoorten en 51 habitattypen (alleen Habitatrichtlijn) een 'gunstige staat van instandhouding' te bereiken en te behouden. Hiermee wordt bedoeld dat het habitatype of de soort duurzaam moet blijven voortbestaan. Elk Natura 2000-gebied is aangewezen voor de bescherming van één of meerdere habitattypen en/of soorten. Voor elk gebied zijn vervolgens specifieke doelen – instandhoudingsdoelen – geformuleerd voor wat betreft de oppervlakte en kwaliteit van de habitattypen of leefgebieden van soorten. Voor veel soorten is daarnaast aangegeven voor welke populatiegrootte het leefgebied minimaal geschikt moet zijn. Soms is het voldoende om de oppervlakte en/of kwaliteit van een habitatype of leefgebied van een soort te behouden, maar in andere gevallen is het nodig om de oppervlakte te vergroten en/of de kwaliteit te verbeteren.

Het Ministerie van Economische Zaken (EZ) heeft elk Natura 2000-gebied aangewezen door middel van een aanwijzingsbesluit. In dit besluit wordt aangegeven waarom het gebied is uitgekozen, voor welke habitattypen en/of soorten het gebied is aangewezen, welke instandhoudingsdoelen gelden en wat de begrenzing van het gebied is. Vervolgens is voor elk Natura 2000-gebied een beheerplan opgesteld, waarin beschreven is welke maatregelen genomen worden

om de instandhoudingsdoelen te bereiken. Daarnaast leggen Rijk en provincies in het beheerplan vast welke activiteiten op welke wijze mogelijk zijn. Uitgangspunt is het realiseren van ecologische doelen, maar in een zorgvuldige balans met wat particulieren en ondernemers willen. Het opstellen gebeurt daarom in overleg met direct betrokkenen, zoals beheerders, gebruikers, omwonenden, gemeenten, natuurorganisaties en waterschappen. Samen geven zij invulling aan waar het in Nederlandse Natura 2000-gebieden om draait: beleven, gebruiken en beschermen.

Zorg voor de natuur (beschermen)

Met het aanwijzen van gebieden draagt Nederland bij aan het netwerk van beschermde natuurgebieden in de lidstaten van de Europese Unie. Natuur om trots op te zijn én om te beschermen. Want in zo'n dichtbevolkt land als Nederland heeft de natuur dat hard nodig. In een beheerplan wordt aangegeven hoe beschermen, gebruiken en beleven in het gebied samen gaan. Het streven is om huidige activiteiten zoveel mogelijk te blijven voortzetten, maar: niet alles kan.

Economie en ecologie verenigd (gebruiken)

Het natuurbeleid in Nederland is erop gericht om mensen actief van de natuur te laten genieten. Het creëren van een mooi landschap om in te wonen, werken en recreëren staat daarbij voorop. Daarnaast is het van groot belang om het leefgebied voor 40.000 soorten planten en dieren optimaal te beschermen, te onderhouden en waar mogelijk uit te breiden. Tien procent van het Nederlandse oppervlak is door de Europese Unie als belangrijk natuurgebied aangemerkt. In deze gebieden komen allerlei soorten economisch gebruik voor, zoals landbouw, zandwinning, scheepvaart en visserij. De gebruiksfuncties bestaan, net als de aanwezige natuur vaak al jaren en hebben zich soms zelfs gezamenlijk ontwikkeld. Het is vaak goed mogelijk om bij deze Natura 2000-gebieden de balans tussen wonen, werken en recreëren te behouden. Een instrument om dat te realiseren is het opstellen van een Natura 2000-beheerplan.

Ruimte voor recreatie (beleven)

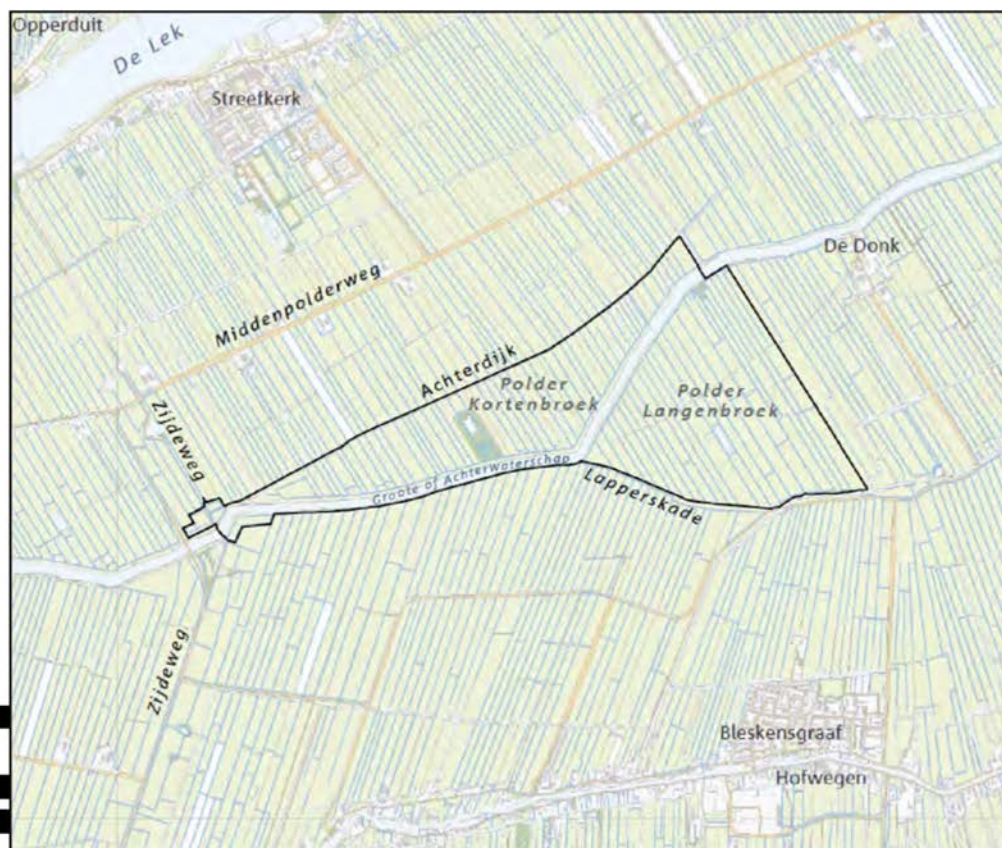
Veel mensen bezoeken natuurgebieden voor rust, ruimte en natuurschoon. Ruimte voor recreatie betekent recreëren en natuurontwikkeling samen laten gaan. Daarvoor zijn afspraken nodig tussen overheden, beheerders en gebruikers. Bijvoorbeeld de afspraak om in een deel van een Natura 2000-gebied paden aan te leggen en een ander deel af te sluiten. Zo kunnen mensen de natuur beleven, kunnen dieren er hun jongen groot brengen en kunnen planten worden beschermd. De afspraken zijn afhankelijk van de mogelijkheden van het gebied en van datgene dat nodig is om de waardevolle natuur in het gebied te behouden of zich te laten ontwikkelen.

1.2 Natura 2000-gebied Donkse Laagten

Dit beheerplan heeft betrekking op het Natura 2000-gebied Donkse Laagten. Het gaat om een natuurgebied in het laagveenlandschap van de Alblasserwaard (Provincie Zuid-Holland). De Alblasserwaard is een grootschalig en open veenweidelandschap, dat omsloten is door de grote rivieren de Lek en de Merwede. Donkse Laagten maakt deel uit van het veenweidelandschap in het Groene Hart en bestaat hoofdzakelijk uit vochtige en natte graslanden. De graslanden, gelegen in polder Langenbroek en in een gedeelte van polder Kortenbroek, worden doorsneden door het boezemkanaal Groot- of Achterwaterschap. Het gebied is al eeuwen in gebruik als veenweidegrasland.

De naam Donkse Laagten is waarschijnlijk ontleend aan de wat lagere delen die langs de Grootte- of Achterwaterschap liggen. Deze lager gelegen percelen liggen op een aantal oude rivierduinen, die ook wel donken genoemd worden. De lagere delen zijn ontstaan doordat de bovenste kleilaag afgegraven werd om de dijk langs de boezem mee aan te leggen. In het najaar en de winter stonden de lager gelegen delen van de percelen regelmatig onder water en stonden onder invloed van kwel vanuit de boezem. Door dit waterregime, in combinatie met een eeuwenlang beheer zonder bemesting, zijn er op de lagere delen blauwgraslanden ontstaan. De delen van de percelen, waar de kleilaag niet afgegraven is, liggen wat hoger en bestaan voornamelijk uit bloemrijk grasland. Deze locaties zijn vooral interessant voor vogels. In het voorjaar broeden hier verschillende soorten weidevogels, waaronder grutto's, Kievieten, veldleeuweriken en graspiepers. 's Winters is Donkse Laagten een belangrijk gebied voor ganzen en zwanen. Gemiddeld genomen overwinteren hier ieder jaar meer dan 6.000 kolganzen. Dit betekent dat meer dan 1 procent van de internationale populatie van deze vogelsoort 's winters in het gebied verblijft. Om deze reden is Donkse Laagten in 2000 aangewezen als Vogelrichtlijngebied. Ook brandganzen en kleine zwanen komen in de winter voor in Donkse Laagten. Het belang van Donkse Laagten als overwinteringsgebied voor kolganzen, brandganzen en kleine zwanen heeft er toe geleid dat het gebied aangewezen is als Natura 2000-gebied.

De begrenzing van het gebied is weergegeven in Figuur 1.1. Globaal wordt het Natura 2000-gebied in het noorden begrensd door de Achterdijk en in het zuiden door de Lapperskade en de zuidelijke boezemkade van het Grootte- of Achterwaterschap. De westgrens ligt daar waar noord- en zuidgrens bij elkaar komen terwijl de oostgrens over de Langbroeksekade loopt.

Figuur 1.1. Begrenzing en toponiemen van Natura 2000-gebied Donkse Laagten.

Het grootste deel van Donkse Laagten is in eigendom bij Staatsbosbeheer. De eendenkooi in polder Kortenbroek is particulier eigendom. De boezem en boezemkade zijn eigendom van het Waterschap Rivierenland. Op de kaart in bijlage 7 is de eigendomssituatie in Donkse Laagten weergegeven.

Samenvattend is het gebied bij het ministerie van EZ officieel geregistreerd met de volgende kenmerken:

Gebiedsnummer	107
Natura 2000-landschap	Meren en Moerassen
Status	Vogelrichtlijn
Sitecode	NL9802066
Beschermde natuurmonument	Nee
Eigenaar en beheerder	Staatsbosbeheer, Waterschap Rivierenland, eigenaar eendenkooi
Provincie	Zuid-Holland
Gemeente	Molenwaard
Oppervlakte	190 hectare
Begrenzing	Zie Figuur 1.1

1.3 Functie beheerplan

De Natuurbeschermingswet 1998 vereist dat voor elk Natura 2000-gebied een beheerplan wordt opgesteld. Het beheerplan is het kader voor het bereiken en handhaven van de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied en heeft de volgende functies:

Uitwerking van de instandhoudingsdoelen: Het beheerplan beschrijft de huidige natuurwaarden in het Natura 2000-gebied en de ecologische vereisten die noodzakelijk zijn om de instandhoudingsdoelen te bereiken en/of te behouden. Daarnaast is in het beheerplan aangegeven op welke locaties in het Natura 2000-gebied de doelen gerealiseerd zullen worden, hoe groot de oppervlakte van elk habitattype of leefgebied moet zijn en op welke termijn de instandhoudingsdoelen gerealiseerd kunnen zijn. Ook is aangegeven wat in de eerste beheerplanperiode aan oppervlakte en kwaliteit wordt gerealiseerd.

Uitwerking van instandhoudingsmaatregelen: Het beheerplan beschrijft de inrichtingsmaatregelen, beheermaatregelen en beleidsmaatregelen die nodig zijn om er voor te zorgen dat de instandhoudingsdoelen duurzaam gerealiseerd worden. Ook is vastgelegd welke instanties verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de maatregelen en welke afspraken het bevoegd gezag hierover met de partijen in het gebied maakt.

Kader voor vergunningverlening: Het beheerplan beschrijft de huidige activiteiten, die momenteel in en om het Natura 2000-gebied plaatsvinden, in relatie tot de instandhoudingsdoelen. Wanneer activiteiten plaatsvinden die een negatief effect hebben op het behalen van de instandhoudingsdoelen, worden in het beheerplan maatregelen geformuleerd om deze effecten te minimaliseren. Voor toekomstige activiteiten die mogelijk een negatief effect hebben op de instandhoudingsdoelen moet de vergunningprocedure van de Natuurbeschermingswet 1998 gevolgd worden. Het beheerplan fungeert als kader voor het natuurbeleid in het Natura 2000-gebied, en is daarmee het toetsingskader voor de toepassing van de Natuurbeschermingswet 1998.

1.4 Status en vaststellingsprocedure van het beheerplan

1.4.1 *Opstellen en vaststellen van het beheerplan*

Op 23 december 2009 is het definitieve aanwijzingsbesluit voor Donkse Laagten gepubliceerd. Op 31 maart 2013 is het definitieve wijzigingsbesluit gepubliceerd waarin staat dat de complementaire doelen zijn afgevallen.

Bestuurlijk is afgesproken dat het Ministerie van EZ het voortouw neemt bij het opstellen van de beheerplannen voor Natura 2000-gebieden waarvan Staatsbosbeheer het grootste deel in eigendom en/of in beheer heeft. Het Ministerie van EZ heeft Dienst Landelijk Gebied en Staatsbosbeheer de opdracht gegeven om gezamenlijk de beheerplannen voor deze gebieden op te stellen. De staatssecretaris van EZ is bevoegd gezag voor die delen van Donkse Laagten die eigendom zijn van Staatsbosbeheer. Voor de overige delen van het gebied zijn Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland bevoegd gezag.

Het beheerplan is opgesteld op basis van het proces dat in Figuur 1.2 schematisch is weergegeven. Bij het opstellen van het beheerplan zijn diverse vormen van overleg gevoerd met eigenaren, gemeenten, waterschap, organisaties op het gebied van landbouw, natuur en recreatie en andere belanghebbenden. Hiernaast is er ook overleg geweest tussen de bevoegde gezagen die de besluiten over het beheerplan nemen. Een volledig overzicht van de procedure en de betrokken organisaties staat in bijlage 6. De stappen in onderstaand schema zijn zonder problemen doorlopen. Heroverweging was niet nodig, omdat er geen maatregelen getroffen worden in het gebied die van invloed zijn op de omgeving.

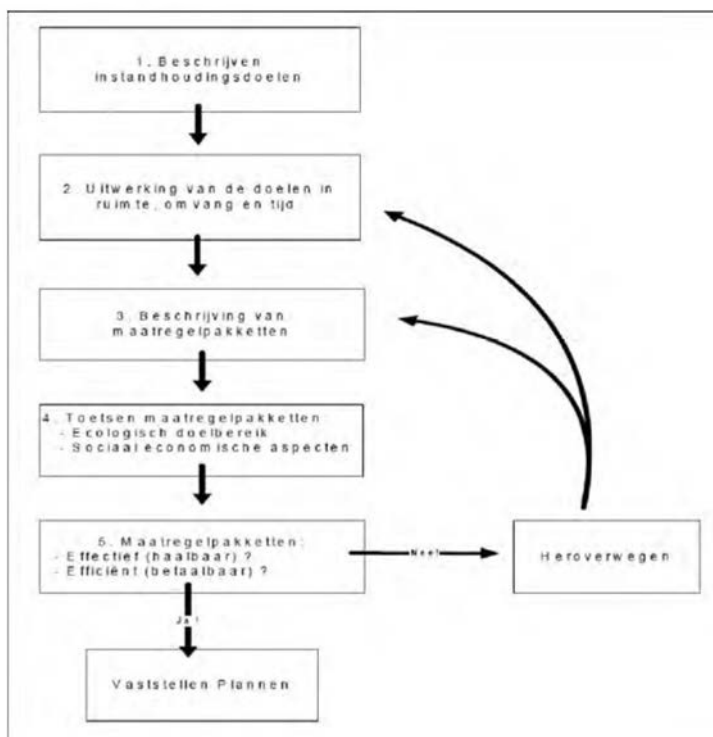
De staatssecretaris van EZ heeft, met instemming van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, het ontwerpbeheerplan vastgesteld op 16 december 2014¹. Vervolgens heeft een inspraakprocedure plaatsgevonden op grond van de Algemene wet bestuursrecht. Het ministerie van EZ heeft hiertoe het ontwerpbeheerplan, gedurende zes weken, ter inzage gelegd. Tijdens deze periode heeft een ieder de mogelijkheid gehad om een zienswijze kenbaar te maken. Op basis van de ontvangen zienswijzen heeft het ministerie van EZ een nota van antwoord opgesteld. Hierin zijn de zienswijzen op het ontwerp Natura 2000-beheerplan opgenomen en is aangegeven hoe daar bij de besluitvorming mee is omgegaan. Mede op basis van de inspraakreacties heeft de staatssecretaris van EZ het definitieve beheerplan vastgesteld. Op het definitieve beheerplan kunnen belanghebbenden beroep instellen bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.

1.4.2 *Looptijd en evaluatie*

Na vaststelling heeft het beheerplan een geldigheidsduur van zes jaar. Gedurende deze zes jaar worden de effecten van de maatregelen op het realiseren van de instandhoudingsdoelen gemonitord. Tegen het einde van deze periode wordt het beheerplan door de bevoegde gezagen geëvalueerd en wordt beoordeeld of de maatregelen de beoogde resultaten opleveren. Afhankelijk van de uitkomst van de evaluatie kan de geldigheid van het beheerplan met nog eens zes jaar worden verlengd. Indien verlenging niet aan de orde is, wordt er een nieuw beheerplan met nieuwe maatregelen opgesteld. Naast de evaluatie van dit beheerplan wordt het

¹ Het Ministerie van I&M heeft in het gebied een recht van opstal op het tracé van de Hoge Snelheidslijn (HSL), zie bijlage 14. Dit is geen eigendom. Derhalve hoeft het Ministerie van I&M niet in te stemmen of vast te stellen.

Natura 2000-beleid op nationaal niveau geëvalueerd in 2015. De staatssecretaris van EZ is verantwoordelijk voor de evaluatie.

Figuur 1.2. Iteratief proces van opstellen van het beheerplan.

1.5 Leeswijzer

Voor u ligt het beheerplan voor Donkse Laagten. Dit beheerplan bevat acht hoofdstukken. In de inleiding heeft u kunnen lezen waarom, op welke wijze en door wie dit beheerplan is opgesteld en vastgesteld. In het tweede hoofdstuk worden de instandhoudingsdoelen beschreven voor de soorten waarvoor dit Natura 2000-gebied is aangewezen. Het derde hoofdstuk beschrijft de werking en de sleutelprocessen van het ecologische systeem in Donkse Laagten. Ook gaat dit hoofdstuk in op het voorkomen, de trend en het perspectief van de instandhoudingsdoelen. Relevante plannen en beleid die van belang zijn voor de instandhoudingsdoelen en de activiteiten die momenteel plaatsvinden in en om het Natura 2000-gebied zijn beschreven in het vierde hoofdstuk. In dit hoofdstuk wordt tevens beoordeeld of deze activiteiten effect hebben op het realiseren van de instandhoudingsdoelen. In hoofdstuk vijf wordt ingegaan op de PAS gebiedsanalyse (PAS = Programma Programmatische Aanpak Stikstof). De visie op en uitwerking van de kernopgaven en instandhoudingsdoelen komen aan bod in hoofdstuk zes. Het zevende hoofdstuk beschrijft op welke wijze de afspraken in dit beheerplan bekostigd kunnen worden, welke vormen van monitoring nodig zijn en wie verantwoordelijk is voor communicatie, monitoring en evaluatie van het beheerplan. Het beheerplan eindigt met een kader voor vergunningverlening in hoofdstuk 8.

2 Instandhoudingsdoelen

In Europees verband is afgesproken om de biologische diversiteit te waarborgen. Het realiseren van een netwerk van natuurgebieden van Europees belang (Natura 2000), op basis van de Vogel- en Habitatrichtlijn, is hiervoor een belangrijk instrument. De bijdrage van Nederland aan het Europese netwerk is vertaald in Natura 2000-doelen. Naast landelijke Natura 2000-doelen zijn voor elk gebied specifieke doelen voor soorten en/of habitattypen geformuleerd. Dat zijn de instandhoudingsdoelen die in het aanwijzingsbesluit van het Natura 2000-gebied zijn vastgelegd (Ministerie van LNV, 2009a). In dit hoofdstuk komen de algemene Natura 2000-doelen, de gebiedsspecifieke doelen en de kernopgaven voor Donkse Laagten aan de orde.

2.1 Kernopgaven

Het Natura 2000-netwerk is opgedeeld in acht zogenaamde Natura 2000-landschappen. Donkse Laagten valt onder het landschapstype 'Meren en Moerassen', categorie C 'Laagveen'. Elk van deze Natura 2000-landschappen levert nu en op termijn een eigen specifieke bijdrage aan de instandhouding van biodiversiteit van de Europese Unie. Voor elk van de landschapstypen is een landschappelijke kernopgave geformuleerd. De landschappelijke kernopgave omvat de belangrijkste behoud- en herstelopgaven van het landschapstype. De landschappelijke kernopgave voor 'Meren en Moerassen' wordt als volgt beschreven (Ministerie van LNV, 2006a):

'Behoud en herstel van samenhang tussen slaappleatsen en foerageergebieden in het bijzonder voor grasetende watervogels en meervleermuizen. Voor afgesloten zeearmen en randmeren behoud van de specifieke betekenis van de verschillende onderdelen voor habitattypen en vogels. Herstel van mozaiek van verlandingsstadia van open water tot moerasbos en herstel van gradiënt watertypen (inclusief brak) met name in de deellandschappen Laagveen' (Ministerie van LNV, 2006a).

Voor Donkse Laagten is alleen het eerste deel van de landschappelijke kernopgave van toepassing:

Het behoud en herstel van samenhang tussen slaappleatsen en foerageergebieden voor grasetende watervogels.

Per landschapstype is de landschappelijke kernopgave vervolgens uitgewerkt in meerdere specifieke kernopgaven. Aan elk Natura 2000-gebied zijn één of meer van deze specifieke kernopgaven toegekend. De kernopgaven geven de belangrijkste behoud- en herstelopgaven aan, stellen prioriteiten en geven richting bij het opstellen van de beheerplannen. De kernopgaven moeten leiden tot een duurzame bescherming van gebieden en een gunstige staat van instandhouding van specifieke habitattypen en soorten (Ministerie van LNV, 2006a). Aan Donkse Laagten is *kernopgave 4.11: plas-dras situaties* toegekend, omdat voor grasetende watervogels zoals ganzen voldoende beschikbaarheid van plas-dras situaties, in de juiste tijd van het jaar, van groot belang is (Ministerie van LNV, 2006).

2.2 Instandhoudingsdoelen

Natura 2000 kent doelen op landelijk en gebiedsniveau. Naast de doelen die in de kernopgaven staan, gelden algemene doelen voor alle Natura 2000-gebieden en zijn er voor elk gebied specifieke doelen voor een aantal soorten en/of habitats geformuleerd. Dit zijn de instandhoudingsdoelen die in het aanwijzingsbesluit zijn vastgelegd. De algemene Natura 2000-doelen zijn:

1. Behoud en indien van toepassing herstel van de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van Natura 2000 zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie;
2. Behoud en indien van toepassing herstel van de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie, die zijn opgenomen in bijlage I of bijlage II van de Habitatrictlijn. Dit behelst de benodigde bijdrage van het gebied aan het streven naar een op landelijk niveau gunstige staat van instandhouding voor de habitattypen en de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
3. Behoud en indien van toepassing herstel van de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied, inclusief de samenhang van de structuur en functies van de habitattypen en van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
4. Behoud en indien van toepassing herstel van de op het gebied van toepassing zijnde ecologische vereisten van de habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Donkse Laagten is een Vogelrichtlijngebied waarvoor specifieke instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd voor de niet-broedvogelsoorten kleine zwaan, kolgans en brandgans. Het doel en de toelichting hierop uit het aanwijzingsbesluit zijn hieronder per soort weergegeven.

Kleine zwaan (*Cygnus columbianus*)

Doel: Behoud van de omvang en de kwaliteit van het leefgebied.

Toelichting: Donkse Laagten heeft voor kleine zwaan met name een functie als slaappleats. Beschikbare gegevens zijn nog niet geschikt voor trendanalyse. Handhaving van de huidige situatie is voldoende, want de vermoedelijke oorzaken van de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding zijn niet gelegen in dit gebied.

Kolgans (*Anser albifrons*)

Doel: Behoud van de omvang en de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 830 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting: De aantallen kolangen in Donkse Laagten zijn van internationale betekenis. Kolangen gebruikt het gebied met name als slaappleats en foerageert zowel in het gebied als in de omgeving. De draagkracht-schatting heeft betrekking op de foerageerfunctie. De slaappleatsfunctie is mogelijk belangrijker, maar er zijn niet voldoende telgegevens om het doel te kunnen kwantificeren. Handhaving van de huidige situatie is voldoende, want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

Brandgans (*Branta leucopsis*)

Doel: Behoud van de omvang en de kwaliteit van het leefgebied.

Toelichting: De aantallen brandganzen in Donkse Laagten zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort met name een

functie als slaappleaats. Beschikbare gegevens zijn nog niet geschikt voor trendanalyse. Behoud van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig. De doelstelling heeft geen betrekking op de eventuele functie van het gebied als broedgebied voor deze soort.

In Tabel 2.1 zijn de instandhoudingsdoelen voor Donkse Laagten samengevat. De referentiesituatie is in principe de situatie zoals die was op het moment van de aanwijzing als Vogelrichtlijngebied (maart 2000) voor kolgans. Voor brandgans, kleine zwaan is dit de situatie zoals die was op het moment van concept aanwijzing van het Natura 2000-gebied (januari 2007).

Relatieve bijdrage

De landelijke Natura 2000-instandhoudingsdoelen voor de habitattypen en soorten vormen een kader voor de formulering van de instandhoudingsdoelen op gebiedsniveau. In Tabel 2.1 is de relatieve bijdrage van de Donkse Laagten aan de landelijke instandhoudingsdoelen weergegeven. In het geval van vogelsoorten is dit het aandeel van de landelijke populatie dat (geregeld) in het gebied aanwezig is. Afhankelijk van de soort wordt dit afgemeten aan de getelde aantallen, het aantal bezette plekken of het aantal bezette kilometerhokken.

Landelijke staat van instandhouding

De staat van instandhouding van de soorten is op landelijk niveau beoordeeld. Bij de beoordeling van de staat van instandhouding zijn de vogelsoorten beoordeeld op de aspecten: ontwikkeling ten aanzien van verspreiding, populatieomvang, leefgebied en toekomstperspectief. De beoordelingen zijn gebaseerd op inventarisaties en monitoringgegevens (voor zover beschikbaar) en op basis van best expert-judgement. De beoordeling van de staat van instandhouding is met een groot aantal deskundigen en beheerders van de gebieden gedaan. Daarbij is nadrukkelijk rekening gehouden met de condities in de Natura 2000 gebieden, met ontwikkelingen in andere landen én met mogelijke veranderingen ten gevolge van klimaatveranderingen (Ministerie van LNV, 2008).

De beoordeling van de landelijke staat van instandhouding van kolgans, brandgans en kleine zwaan is samengevat in Tabel 2.1 (Ministerie van LNV, 2006a).

Tabel 2.1. Instandhoudingsdoelen en relatieve bijdrage van Donkse Laagten en de landelijke staat van instandhouding van de vogelsoorten waarvoor Donkse Laagten is aangewezen als Natura 2000-gebied (Ministerie van LNV, 2006a; Ministerie van LNV, 2009).

Code	Soort	LSvI	Relatieve bijdrage*	Doelstelling		Draagkracht aantal vogels	Kernopgave
				oppervlak	kwaliteit		
A037	Kleine zwaan	-	s	=	=		
A041	Kolgans	+	sf, <2%	=	=	830	4.11
A045	Brandgans	+	s	=	=		4.11

LSvI Landelijke Staat van Instandhouding (- matig ongunstig, + gunstig)

* De relatieve bijdrage is alleen berekend als het landelijke doel en het gebiedsdoel beide zijn gebaseerd op dezelfde waarde (of seizoensmaximum of seizoensgemiddelde)

s Het gebied vervult hoofdzakelijk een slaappleaatsfunctie

f Het gebied vervult hoofdzakelijk een foerageerfunctie

= Behoudsdoelstelling

3 Gebiedsbeschrijving

3.1 Beschrijving plangebied

Donkse Laagten maakt deel uit van het veenweidelandschap in het Groene Hart en bestaat hoofdzakelijk uit vochtige en natte graslanden. De graslanden, gelegen in polder Langenbroek en in een gedeelte van polder Kortenbroek, worden doorsneden door het boezemkanaal Groote- of Achterwaterschap. Het gebied is al eeuwen in gebruik als veenweidegrasland. Het begrensde gebied is 190 ha groot.

Door het afgraven van de bovenste kleilaag, om hiermee de dijk langs de boezem aan te leggen, zijn in Donkse Laagten lagere delen ontstaan. Deze lagere perceeldelen stonden in het najaar en de winter geregeld onder water en werden bovendien beïnvloed door kwel vanuit de boezem. Als gevolg van dit waterregime en het eeuwenlange hooibeheer zonder bemesting ontstonden hier blauwgraslanden en andere natte en vochtige schraalgraslanden (zie Figuur 3.1).

In recent gegraven uitstekken, in laagtes en langs een aantal slootkanten komen dotterbloemhooilanden voor. In de boezem zelf zijn door verlanding op enkele plekken langs de oever dotterbloemgraslanden ontstaan. Marginaal komen op trilveen en veenmosrietland gelijkende vegetaties en voedselrijke ruigten voor in het gebied. Blauwgraslandvegetaties komen voor direct langs de boezem in het westen van polder Kortenbroek en in de drie westelijk gelegen uitstekken bij de Zijdebrug (zie Figuur 3.1). In Donkse Laagten komen een aantal beschermde plantensoorten uit de Habitatrichtlijn en de Flora- en faunawet voor zoals brede orchis, Spaanse ruiter en waterdrieblad (Van der Veen & Bijkerk, 2004; Schrijvers & De Bruin, 2010).

Het beheer van Staatsbosbeheer in het westen van de Donkse Laagten is gericht op het behoud de blauwgraslanden en vochtige hooilanden. Dit heeft geen invloed op het behalen van de N 2000 doelstellingen. In de rest van het gebied is het beheer gericht op wintergasten en weidevogels.

De delen van de percelen waar de kleilaag niet afgegraven is (het grootste deel van het gebied), liggen wat hoger en bestaan voornamelijk uit bloemrijk grasland. Op drie locaties in de graslanden liggen plas-dras plekken (zie Figuur 3.1). Het gebied heeft een grote ornithologische waarde. In het voorjaar broeden er naast grote aantallen weidevogels zoals grutto, kievit, tureluur en veldleeuwerik ook diverse water- en oevervogels als slobbeend, krakeend, meerkoet, fuut en waterhoen. In de meeste jaren zijn er enkele broedparen zomertaling, wintertaling, kleine plevier, visdief en graspieper aanwezig. De laatste jaren broeden ook een aantal roofvogelsoorten in Donkse Laagten; een havikpaar (in het kooibos), twee paar buizerd (waarvan één in het kooibos) en een paar bruine kiekendief (in een rietputje: verlande kooiwed). In 2009 zijn ook territoria van bruine kiekendief in polder Langenbroek vastgesteld (Staatsbosbeheer, 2007; De Bruin, 2007; De Bruin, 2009).

's Winters is het gehele gebied belangrijk als foerageer- en rustgebied voor ganzen. Zo bieden de matig voedselrijke graslanden geschikte foerageergelegenheid voor soorten als de kolgans, terwijl de plas-dras plekken zorgen voor locaties waar soorten als kolgans, brandgans en kleine zwaan overnachten. Verder zijn er een aantal beschermde soorten uit de Habitatrichtlijn en de Flora- en faunawet aanwezig

in het gebied, zoals heikikker, platte schijfhoren, zeggekorfslak en kleine modderkruiper (Slagboom, 2008; Gmelig Meyling & Boesveld, 2008).

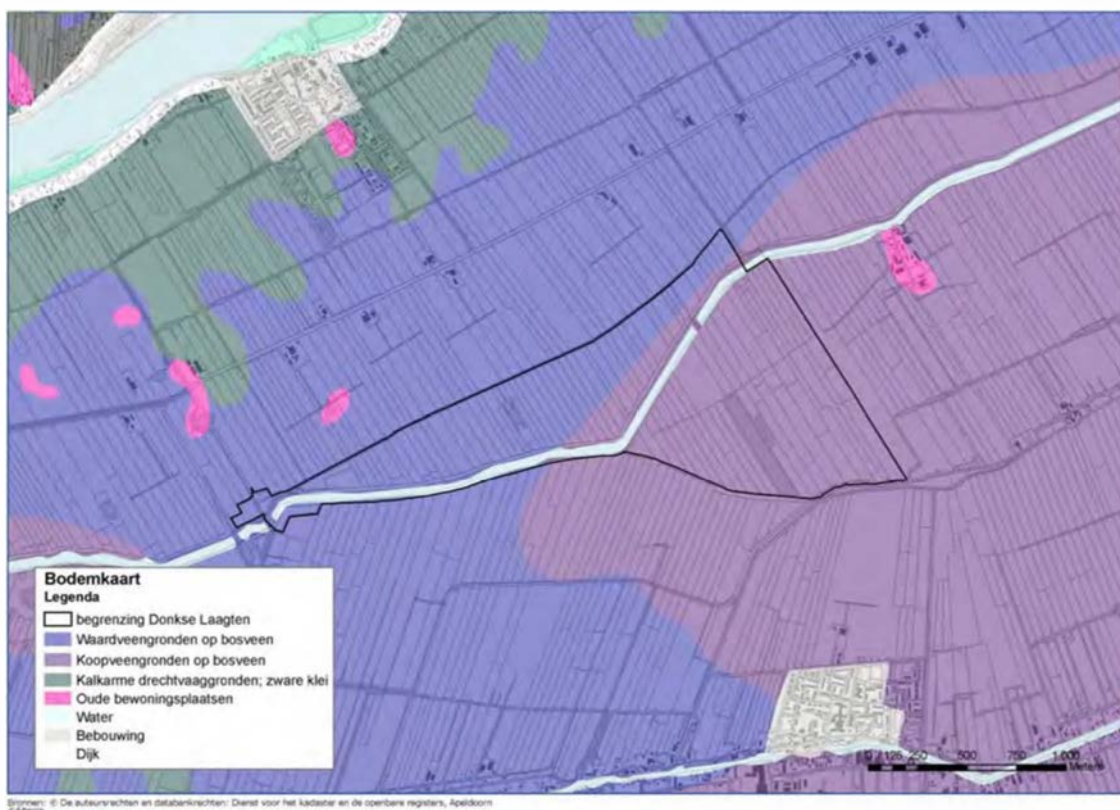
Figuur 3.1. Natuurwaarden in Donkse Laagten.

3.2 Abiotiek

3.2.1 *Geologie en bodem(kwaliteit)*

De bodem van Donkse Laagten bestaat uit een dun laagje humeuze tot venige klei van meestal 20-40 cm dik die tot de afzetting van Tiel behoort. Het kleilaagje ligt op een dik veenpakket van 12-14 m Hollandveen. Het Hollandveen wordt afgewisseld met kalkrijke kleilagen die onderdeel uitmaken van de afzettingen van Gorkum. Deze holocene klei- en veenafzettingen vormen samen de deklaag. De deklaag rust op een laat-pleistocene ondergrond van grof, soms grindrijk zand en kleilagen die tot de formatie van Kreftenheye behoren. De dunne kleilaag in de bovengrond is plaatselijk op de kopse einden van percelen afgegraven (uitstekken) voor versterking van de boezemdijk. In het grootste deel van het gebied is de bovenste dunne kleilaag echter nog aanwezig. De bovenste 15 cm van deze kleilaag is door het jarenlange gebruik als grasland humeus tot zeer humeus geworden. De bodemtypen in Donkse Laagten worden gekarakteriseerd als waardveen- en koopveengronden op bosveen (Figuur 3.2).

De zandige rivierduinen, die uit het late Pleistoceen stammen, zijn in sommige gevallen nog op maaiveldniveau aanwezig en dragen de naam donk. Het aan de oostzijde van het gebied gelegen dorpje Den Donk bevindt zich op zo'n rivierduin. In de ondiepe ondergrond wordt het veen soms doorsneden door zandige stroomrugafzettingen (Woerlee, 1991; Van den Broek et al., 2005).

Figuur 3.2. De bodemkaart van Donkse Laagten. De zwarte lijn geeft de begrenzing van het Natura 2000-gebied aan. De witte lijn die door het gebied loopt, is het boezemkanaal Groot- of Achterwaterschap.

3.2.2 *Maaiveldhoogte en reliëf*

De steeds betere bemaling en begreppeling van de omkade veengraslanden veroorzaakten krimp en oxidatie van de veengrond. De hierdoor ontstane sterke maaivelddaling leidde ertoe dat de hoogteverschillen tussen de boezem en de polders steeds groter werden. Om het water te keren werden stevige en hoge winterkaden aangelegd, waarbij veelal kleigrond van achter de kade werd gebruikt. Plaatselijk zijn hierbij lager gelegen afgegraven stukken, de zogenaamde uitstekken, ontstaan. In deze lagere, nattere delen trad bodemdaling niet of nauwelijks op, in tegenstelling tot in het omringende veengraslandgebied. Het oorspronkelijke hoogteverschil tussen uitstekken en omliggende graslanden is dan ook niet meer aanwezig. Veelal is er nauwelijks nog een hoogteverschil zichtbaar. Soms liggen de uitstekken zelfs enkele centimeters hoger dan de omringende veengraslandpercelen.

Polder Langenbroek ligt ongeveer twee dm hoger dan polder Kortenbroek. De zuidwestelijk gelegen blauwgraslandpercelen bij de Zijdebrug liggen, net als de agrarische polder aan de zuidzijde van Donkse Laagten, enkele decimeters lager dan de rest van het gebied. Dit is te zien in Figuur 3.3.

Figuur 3.3. Maaiveldhoogte Donkse Laagten en omgeving.

3.2.3

Grondwatersysteem en verzuring

Het boezemwater van de Grootte- of Achterwaterschap is calcium- en bicarbonaatrijk. Het waterpeil in de boezem is aanmerkelijk hoger dan het peil in de omgeving. Om deze reden kan boezemgrondwater het omringende gebied voeden. Hierdoor zijn in het algemeen hogere grondwaterstanden aanwezig in de smalle zone die binnendijs langs de boezem ligt. Hoewel Van den Broek et al. (2005) aangeven dat boezemgrondwater in een zone langs de boezemkade en -sloot opkwelt (ordegrootte 50 cm) is het de vraag of deze boezemkwel de wortelzone kan bereiken. De boezemsloot vangt waarschijnlijk een groot deel van het boezemgrondwater af. Ook de lagere peilen in de omgeving hebben een negatieve invloed op de grondwaterstroom richting het reservaatgebied (Schrijvers & De Bruin, 2010). Het lijkt erop dat in de huidige situatie het boezemgrondwater weinig directe invloed heeft op de wortelzone in Donkse Laagten. Ook in de lager gelegen uitstekken bij de Zijdebrug is er waarschijnlijk geen sprake meer van boezemgrondwater dat de wortelzone bereikt. Ook hier wordt boezemgrondwater vanuit de Grootte- of Achterwaterschap grotendeels afgevangen door (soms vrij diepe) sloten buitendijs langs de boezemkade. Mogelijk staan de perceelssloten lokaal nog onder invloed van boezemgrondwater (Schrijvers & De Bruin, 2010). Vanwege de aard van de bodem (veen) is de zijdelingse indringing van water vanuit deze perceelssloten echter zeer beperkt. In de zomerperiode dalen de grondwaterstanden in de percelen door verdamping. Hierbij kan boezemgrondwater dat is aangerijkt met basen door kalkrijke kleilaagjes in de bodem worden aangetrokken uit de diepere veenlaag (Van den Broek et al., 2005). Fluctuaties in grondwaterstanden zijn het laagst nabij de sloten en nemen toe naar het midden van de (holle) percelen. In het midden van de percelen zijn de peilfluctuaties het grootst, omdat neerslag en verdamping daar de grootste invloed op het

grondwaterniveau hebben (Schrijvers & De Bruin, 2010). In het gehele gebied is op de percelen sprake van een netto infiltratiesituatie (Schrijvers & De Bruin, 2010).

De invloed van regionale kwel vanuit de Lek is tegenwoordig zeer gering. De toestroming van deze kwel treedt alleen nog bij hoge waterstanden van deze rivier op. Deze regionale kwel wordt echter door de diverse watergangen in het gebied afgevangen en bereikt het maaiveld niet of nauwelijks meer (Bilius, 2005; Schrijvers & De Bruin, 2010; Van den Broek et al., 2005).

Op verschillende locaties in Donkse Laagten is oppervlakkige verzuring van het grondwater vastgesteld, onder andere in de uitstekken bij de Zijdebrug. Verder van de boezem vandaan is het risico op verzuring groter dan in de percelen nabij de boezem. Dit heeft te maken met de verminderde dan wel afwezige invloed van het boezemwater op het grondwater waardoor verzurend regenwater een grotere invloed heeft en de aanvoer van basenrijk kwelwater uitblijft. Door de aanwezigheid van holle percelen in Donkse Laagten is de infiltratie van verzurend regenwater in het gebied versterkt omdat het neerslagwater hierdoor niet meer over het maaiveld kan afstromen. Vooral in het midden van de holle percelen vindt de sterkste verzuring van de toplaag van de bodem en het ondiepe grondwater plaats. Hier is de daling van de grondwaterstand ten opzichte van maaiveld in de zomer het grootst (Jongman, 1994; IWACO, 1997; Van den Broek et al., 2005).

Atmosferische stikstofdepositie draagt verder bij aan de verzuring van de bovenlaag in de blauwgraslandpercelen en de rest van Donkse Laagten. Verzuring van de toplaag van de bodem is ook buiten de schraalgraslandpercelen vastgesteld in het gebied. Belangrijke processen die bij verzuring van de bodem een rol spelen zijn afvoer van basen door wegzijging en verzuring als gevolg van verdroging en de daarmee gepaard gaande oxidatie van het veen waardoor stikstof vrij komt. Verdroging (een afname van zuurstofloze omstandigheden gekoppeld aan een afname van de basenaanvoer in de wortelzone) speelt derhalve een sleutelrol bij het proces van verzuring in Donkse Laagten.

3.2.4 *Oppervlaktewatersysteem en peilbeheer*

Het Natura 2000-gebied Donkse Laagten bestaat uit meerdere polders met een eigen peilregime. Er zijn drie plas-dras plekken aanwezig in Donkse Laagten. Dit zijn zeer ondiepe plassen (ca. 0 tot 30 cm diep) die deels uit mogen drogen (voor locatie zie Figuur 3.1).

Dwars door het gebied loopt de Groot- of Achterwaterschap. Dit boezemwater is in 1336 aangelegd in de oude loop van een veenriviertje en mondt ter hoogte van het Natura 2000-gebied Boezems Kinderdijk uit in de rivier de Lek. De Lek loopt parallel aan de hoofdrichting van het gebied en bevindt zich noordelijk van Donkse Laagten, op ongeveer anderhalve km afstand.

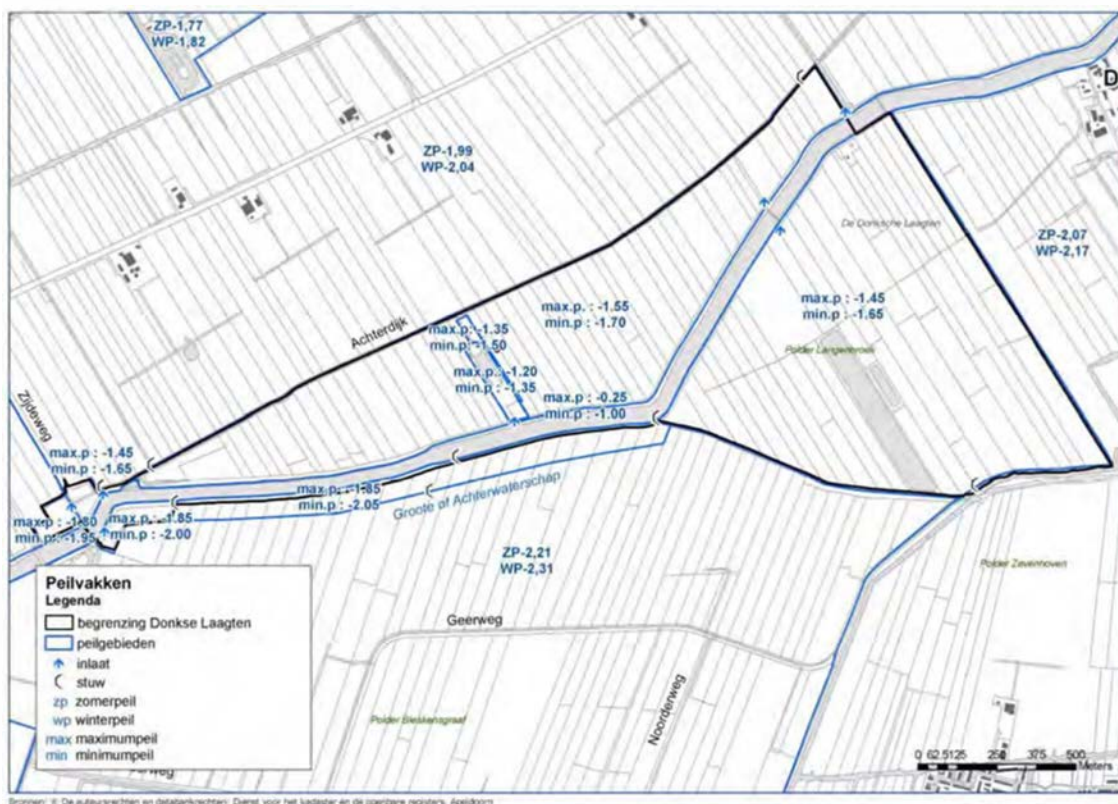
Donkse Laagten is in 1983 in beheer gekomen bij Staatsbosbeheer. Ten behoeve van het weidevogelbeheer van Staatsbosbeheer heeft het gebied in 1984 een eigen waterhuishouding gekregen. Het waterpeil is daarbij 15 tot 20 cm verhoogd waardoor het natuurgebied een afwijkend (hoger) waterpeil heeft gekregen ten opzichte van de omringende agrarische polders (Zwart et al., 2005). In 2006 heeft een beperkte peilverlaging plaatsgevonden, omdat de polders Kortenbroek en Langenbroek iets te nat waren. De peilgebieden in het natuurgebied kennen geen zomer- en winterpeil, maar een maximum en minimum peil. Het peil mag binnen een marge van 15 cm (polder Kortenbroek en de westelijke en zuidelijke uitstekken bij de Zijdebrug) en 20 cm (polder Langenbroek en de oostelijke uitstek bij de

Zijdebrug, noordelijk van de boezem) variëren. Er is dus sprake van een flexibel peilbeheer (Brouwer et al., 2009). Om het hogere peil in het reservaatgebied te realiseren kan vanuit de Grootte- of Achterwaterschap water worden ingelaten. Bij voorkeur vindt peilopzet enkel plaats middels het vasthouden van neerslagwater in combinatie met kwelwater. In droge zomers wordt bij onderschrijding van het minimumpeil wel water ingelaten. In dat geval wordt tot aan het minimumpeil boezemwater ingelaten. Ook in de uitsteken bij de Zijdebrug wordt dan water ingelaten. In de praktijk vindt dit vrijwel jaarlijks plaats (mondelinge mededeling dhr. De Bruin, Staatsbosbeheer).

De waterhuishouding van de particuliere eendekooi is afgekoppeld van het reservaatgebied van Staatsbosbeheer. De waterhuishouding van de eendekooi is onafhankelijk te regelen en heeft twee verschillende eigen peilen.

Het boezemwater heeft een eigen peil (-0,75 m+NAP). Het kan voorkomen dat het peil lager is bij het voormalen bij te verwachten neerslag (tot -1,00 m +NAP). Na extreme neerslag kan het peil stijgen tot maximaal -0,25 m +NAP. Er is geen sprake van wegzakken van het peil in de nazomer (Brouwer et al., 2009; Otte, 2010). Het boezempeil is hiermee hoger dan de maaiveldhoogte in Donkse Laagten (afgezien van de boezemkade). In zijn de huidige waterpeilen in en om Donkse Laagten weergegeven.

De waterhuishouding in het gebied wordt voornamelijk beïnvloed door regen- en oppervlaktewater. Door het hogere peil in het gebied ten opzichte van de omgeving zijn de polders van Donkse Laagten nu hoofdzakelijk inzijsgebied geworden met een geringe infiltratiecapaciteit. In de omliggende polders daalt het maaiveld sterker dan in Donkse Laagten omdat de drooglegging in de omliggende polders groter is. De omgeving komt dus steeds lager te liggen dan het natuurgebied. Dit resulteert in een toename van de wegzijging vanuit het natuurgebied en de boezem naar de omringende landbouwpolders en een (nog) lagere boezemkweldruk binnen Donkse Laagten in de zone langs de Grootte- of Achterwaterschap.

Figuur 3.4. Peilvakken in Donkse Laagten en omgeving.

3.2.5 *Relatie abiotiek – biotiek*

Voor een Vogelrichtlijngebied als Donkse Laagten zijn een aantal schakels tussen abiotiek (bodem) en biotiek (vegetatie) van groot belang. Belangrijke factoren t.a.v. de bodem zijn de voedselrijkdom en zuurgraad. Sterke verschraving van de graslanden leidt tot verminderde biomassa-productie en voedingswaarde van de graslanden. De graslanden worden hierdoor minder aantrekkelijk voor foeragerende vogels, zoals de kolgans (zie §3.3.3). Om de voedselrijkdom op peil te houden, wordt daarom door Staatsbosbeheer op hooilandpercelen en percelen waar nabeweidings plaatsvindt iedere twee of drie jaar bemest met ruige mest. Ook de zuurgraad van de bodem is in een veenweidegebied zoals Donkse Laagten een belangrijke factor voor hoe de vegetatieontwikkeling plaats vindt. Daarnaast is de zuurgraad bepalend voor de soorten die er voorkomen en voor de hoeveelheid aanwezige bodemorganismen. In het algemeen wordt als ondergrens voor een goed weidevogelbeheer een pH-KCl waarde van 4,5 gehanteerd. Bij deze ondergrens floreert het bodemleven zodanig dat de bodemstructuur en vegetatiegroei optimaal zijn voor het voorkomen van de wintergasten en tevens voor weidevogels. Om de pH-waarden op peil te houden, wordt het gebied daarom periodiek bekalkt. De gemiddelde bodem-pH in 2011 in Donkse Laagten (gehele gebied) bedroeg 4,9 (Staatsbosbeheer, 2011).

Andere belangrijke factoren voor de kwalificerende vogelsoorten kleine zwaan, kolgans en brandgans zijn de structuur en hoogte van de vegetatie. Deze worden naast bovengenoemde voedselrijkdom en pH van de bodem ook beïnvloed door het gevoerde beheer. Staatsbosbeheer voert in Donkse Laagten een beheer (zie §4.1.1) waarbij zowel hooibeheer als extensief begrazingsbeheer plaatsvindt. Hierdoor blijft het landschap voldoende open en wordt (hoog)opgaande begroeiing vermeden.

3.3 Natura 2000-doelen

In deze paragraaf wordt het voorkomen van de kwalificerende vogelsoorten kleine zwaan, kolgans en brandgans in Donkse Laagten nader toegelicht. Hierbij wordt per vogelsoort ingegaan op de toestand, trend en het toekomstperspectief.

3.3.1 Algemeen

Uit tellingen uit de jaren '70 blijkt dat de Alblasserwaard, waar Donkse Laagten in ligt, in het verleden nauwelijks door ganzen werd bezocht (De Gelder, 1986). De kentering is gekomen na de watersnoodramp in 1953. Toen werd in Zeeland veel grasland in akkerbouwland omgezet en gingen in het noordwesten van Brabant veel graslanden door toenemende industrialisatie verloren voor ganzen (De Groot, 2005). De eerste concentraties ganzen werden in de Alblasserwaard waargenomen vanaf het begin van de jaren '60. Tot aan het begin van de jaren '80 van de vorige eeuw verbleven er maar betrekkelijk weinig wintervogels in Donkse Laagten. Ganzen waren in de winter niet of slechts in lage dichtheden aanwezig. Pas in de loop van de jaren '80 werden de dichtheden aan overwinterende ganzen hoger. Met name kolgans ging in steeds grotere aantallen overnachten in het gebied.

Vogeltellingen

De eerste telling van het aantal overwinterende kolgansen dateert uit 1984. Pas vanaf 1993 is meer frequent naar de aantallen kolgansen gekeken. Ook de aantallen brandganzen zijn vanaf dat jaar regelmatig geteld (o.a. Mayenburg, 2001). De wintervogeltellingen vinden alleen overdag plaats en worden in de periode oktober t/m maart éénmaal per maand en op een vooraf vastgestelde datum uitgevoerd. Een gevolg van deze methode is dat de aantallen getelde vogels sterk afhankelijk zijn van de situatie op de teldag en fluctuaties in aantallen tussen opeenvolgende teldagen vrij groot zijn. Deze getallen geven dus slechts een indicatie van de draagkracht van het gebied. Bovendien zijn bij Staatsbosbeheer enkel telgegevens van de kolgans van de maanden oktober tot en met maart beschikbaar, waardoor er geen seizoensgemiddelde kan worden berekend conform de procedure van SOVON waarop het instandhoudingsdoel is gebaseerd (zie Tabel 3.1 en §3.3.3). Daarom worden om uitspraken over de trend in aantal foeragerende kolgansen ook telgegevens van de Alblasserwaard als geheel gebruikt.

Een ander probleem is dat tot op heden slaappleatsen van kleine zwaan, kolgansen en brandganzen niet gericht gemonitord worden. Om deze reden is er over de functie van Donkse Laagten als slaappleats voor deze soorten nog weinig bekend (zie ook Tabel 3.1). Om toch enigszins een beeld te krijgen van het belang van de Donkse Laagten als slaappleats voor deze vogelsoorten, worden gegevens van de Alblasserwaard als geheel gebruikt. Om in de toekomst meer informatie te verkrijgen over het de functie van Donkse Laagten als slaappleats, worden slaappleatsstellingen voorgesteld (zie hoofdstuk 7).

Tabel 3.1. Telgegevens van de brandgans, kleine zwaan en kolgans in Donkse Laagte in de periode 2005-2010.

Soort	F	Aantal	2005/2006	2006/2007	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	Start trend	Trend sinds start	Trend sinds 02/03
Brandgans	s	seiz. max.	6000	-	-	-	-	1500	11000			
Kleine Zwaan	s	seiz. max.	-	-	-	-	-	-	290	2004	++	
Kolgans	f	seiz. gem.	60	863	369	243	60	428	410	1986	?	?
Kolgans	s	seiz. max.	-	-	-	-	-	-	5453			

De informatie in de tabel betreft het gemiddelde aantal over alle maanden van het seizoen, van juli tot en met juni (seiz. gem. = seizoensgemiddelde) of het maximale aantal over alle maanden van het seizoen (seiz. max. = seizoenmaximum). F=Functie: b broeden, f foerageren, s slapen (slaapplaats). Bron: Netwerk Ecologische Monitoring (SOVON, RWS, CBS) en www.sovon.nl.

3.3.2

Kleine zwaan (A037)

Voorkomen en verspreiding

In Nederland is kleine zwaan alleen in de winter aanwezig. De soort arriveert in Nederland meestal in oktober vanuit arctisch Rusland, nadat tussenstops in onder andere Estland zijn aangedaan. Daarna trekt kleine zwaan afhankelijk van de weersomstandigheden, waarbij vooral strenge winters een bepalende factor zijn, deels door naar Engeland. In Nederland worden de hoogste aantallen in november tot en met januari aangetroffen. De kleine zwanen trekken in februari en maart weer naar het noorden weg.

Donkse Laagten heeft voor de kleine zwaan met name een functie als slaapplaats (Ministerie van LNV, 2009a). Hierbij zijn vooral de open wateren, de plassen in polder Langenbroek, van belang (zie Figuur 3.5). De kleine zwanen foerageren in de uitgestrekte open polders met voedselrijke cultuurgraslanden rondom de Donkse Laagten. Het relatieve belang van Donkse Laagten als slaapplek is beperkt omdat het leefgebied van de kleine zwaan en de ganzen veel groter is dan de Donkse Laagten alleen. Veel kleine zwanen pendelen dagelijks tussen het foerageergebied in de Alblasserwaard en de slaapplaats in de Biesbosch heen en weer (mondelijke mededeling dhr. K. Mostert, provincie Zuid-Holland).

Toestand en trend

De frequentie van de wintertellingen van kleine zwaan door Staatsbosbeheer en SOVON (Tabel 3.1) zijn onvoldoende om een trendanalyse op te baseren. Uit de gegevens die beschikbaar zijn, blijkt dat kleine zwaan onregelmatig en in wisselende aantallen in Donkse Laagten aanwezig is. Bij tellingen in februari 1984 zijn 150 individuen waargenomen en 10 jaar later, in december 1994 42 individuen. Uit telgegevens van de provincie Zuid-Holland blijkt dat in januari 2005 32 individuen zijn waargenomen in polder Langenbroek (Van Heerden, 2010). De waterplas die in 2003 in polder Langenbroek is aangelegd, lijkt recent tot een toename van het aantal kleine zwanen te hebben geleid. Zo zijn incidenteel in 2009, 2010 en 2012 respectievelijk 14, 65, en 290 individuen slapend in het plas-dras gedeelte

aangetroffen. Donkse Laagten wordt overdag nauwelijks gebruikt als foerageergebied. De dieren, die 's nachts af en toe in het gebied aanwezig zijn, foerageren overdag buiten het gebied.

In andere delen van de Alblasserwaard komt de kleine zwaan frequenter en in grotere aantallen voor. Op 31 januari 2004 werden er door de Vogelwerkgroep van de Natuur- en Vogelwacht 'De Alblasserwaard' in de gehele Alblasserwaard overdag 743 individuen van kleine zwaan geteld. Bij tellingen in andere jaren zijn er meestal rond de 500 dieren maximaal aanwezig in de Alblasserwaard. De dieren hebben een duidelijke voorkeur voor polder Wijngaarden, Langerak en Brandwijk (bron: www.nvwa.eu).

Op nationaal niveau is de trend positief voor het aantal foeragerende kleine zwanen in de periode van de winter 1980-1981 (startjaar metingen) tot en met de winter 1994-1995. De trend over de periode van winter 1994-1995 tot winter 2003-2004 is echter negatief (SOVON & CBS, 2005). Als gevolg van dit verloop is de trend over de gehele periode neutraal, maar over de laatste tien jaar negatief. De afname gedurende de laatste tien jaar hing samen met een laag broedsucces in Rusland. Het jongenpercentage lag in Rusland van 1991 tot en met 1999 onder de 10% en was daarmee waarschijnlijk te laag om de sterfte te compenseren.

Ecologische vereisten

Slaapplaats

Het voorkomen van kleine zwaan is gebonden aan de aanwezigheid van open water. Dit geldt zowel voor de slaapplaats als het foerageergebied van kleine zwaan. De slaapplaatsen van kleine zwaan bestaan uit zoete of zoute wateren, ondergelopen boezemlanden en zomerpolders en uit zand- en modderbanken. De plaatsen moeten vrij zijn van verstoring en mogen niet toegankelijk zijn voor roofdieren zoals vossen. De slaapplaatsen kunnen tot op enkele tientallen kilometers van de foerageergebieden liggen (Ministerie van LNV, 2008).

Verstoring

Kleine zwaan is onder andere gevoelig voor verstoring door landbouwwerkzaamheden, laagvliegende vliegtuigen en helikopters, motorboten, jacht en recreatie (Krijgsveld et al., 2008; Ministerie van LNV, 2008; Van Eerden & Smit, 1979 in Van der Heijden & Miedema, 2008). Indien de verstoringbron zich op land of in het water bevindt, bedraagt de gemiddelde verstoringafstand van zwanen 175 m (opvliegafstand) c.q. 400 m (alertafstand). In de lucht is dit 1.375 m (opvliegafstand) c.q. 3.125 m (alertafstand) (Krijgsveld et al., 2008). Verlies van de onderlinge samenhang ('connectiviteit') van slaapplaatsen en voedselterreinen vormt een bedreiging voor kleine zwaan bij ingrepen in het landschap. Windmolenparken en hoogspanningsleidingen werken bij deze soort als barrière. Zie bijlage 2 voor meer (informatie over) verstoringafstanden.

Perspectief onder huidige omstandigheden

In de huidige omstandigheden vormt Donkse Laagten geen ideaal rustgebied voor de kleine zwaan. Er is slechts één waterplas aanwezig (zie Figuur 3.5) die als slaapplaats aantrekkelijk is voor kleine zwaan. De soort wordt dan ook weinig tot vrijwel niet waargenomen in het gebied. Er vinden echter geen ingrijpende veranderingen in het gebied plaats die de slaapfunctie verder zouden kunnen aantasten. Ten gevolge van de dalende landelijke trend is ook het perspectief voor kleine zwaan in Donkse Laagten onder de huidige omstandigheden negatief. De afname van het aantal kleine zwanen doet zich in heel Nederland voor en heeft te maken met een verminderd broedsucces in de noordelijke streken (Kwak, 2009b).

Figuur 3.5. Voorkeurslocatie van voorkomen van kleine zwaan, kolgans en brandgans in Donkse Laagten overdag en 's nachts in het winterhalfjaar. Het roze gebied is de waterplas in polder Langenbroek die in 2003 is gegraven en die 's winters wordt gebruikt door kleine zwaan om te overnachten.

3.3.3 *Kolgans (A041)*

Voorkomen en verspreiding

De kolganzen komen vanuit het noorden van Europees Rusland en West-Siberië. Tegenwoordig arriveren ze vanaf oktober in Donkse Laagten. Dit is eerder dan vroeger het geval was toen ze in november of nog later aankwamen (De Groot, 2005). De hoogste aantallen worden in november tot en met februari aangetroffen. In maart trekken de kolganzen meestal weer weg (Ministerie van LNV, 2007c). Tegenwoordig zijn de kolganzen steeds later in het voorjaar nog in het gebied te vinden. Begin april zijn er vaak nog duizenden dieren aanwezig die het gebied gebruiken als slaappleats (mondelijke mededeling dhr. H. Blom, Staatsbosbeheer).

Donkse Laagten heeft voor de kolgans een functie als slaappleats maar foerageert ook in het gebied en in de omgeving (Ministerie van LNV, 2009a). Binnen de begrenzing van Donkse Laagten zijn met name de vochtige tot natte graslandpercelen met matig voedselrijke omstandigheden van belang, en daar kunnen jaarlijks vele duizenden kolganzen worden aangetroffen. De kolganzen overnachten op bijna alle graslanden, die verspreid door het gebied voorkomen. De meeste dieren lijken zich 's nachts in polder Langenbroek op te houden (zie Figuur 3.5). Het relatieve belang van Donkse Laagten t.o.v. andere locaties in de Alblasserwaard is vrij groot. Een groot deel van het aantal ganzen dat in de gehele Alblasserwaard geteld wordt (Tabel 3.2), bevindt zich in Donkse Laagten (Figuur 3.6).

Overdag kunnen kolganzen in alle delen van Donkse Laagten worden aangetroffen (zie Figuur 3.5). Net als 's nachts lijkt polder Langenbroek (met name rondom het plas-dras-perceel) ook overdag favoriet bij de kolganzen. Als gevolg van recreatieve druk wordt de boezemkade overdag meestal gemeden. Buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied zijn vooral de open agrarische hoogproductieve graslanden van groot belang als foerageergebied voor kolgans. Dit heeft te maken met het hier voor kolgans aanwezige voedselaanbod. Een groot deel van deze graslanden was tot 1 april 2014 aangewezen als ganzenfoerageergebied (zie §4.1.1.). Hoewel de graslanden van Donkse Laagten nog altijd van groot belang waren (en zijn) als foerageergebied voor kolgans, werden als gevolg van de beëindiging van de jacht in omliggende ganzenfoeragegebieden in afgelopen jaren (zie §3.4.1.1), relatief belangrijker (mondelinge mededeling dhr. De Bruin, Staatsbosbeheer). De belangrijkste polders in de Alblasserwaard voor kolgans zijn polder Bleskensgraaf, polder Noordzijde, polder Langenbroek, polder Gijbeland en polder Het Broek. Ook belangrijk maar van minder groot belang zijn polder Streefkerk, polder Nieuw Lekkerland, polder Molenaarsgraaf en Heipolder (= polder Noordzijde). Veel kolganzen die in de Alblasserwaard foerageren overnachten in de nabijgelegen Biesbosch (De Groot, 2005).

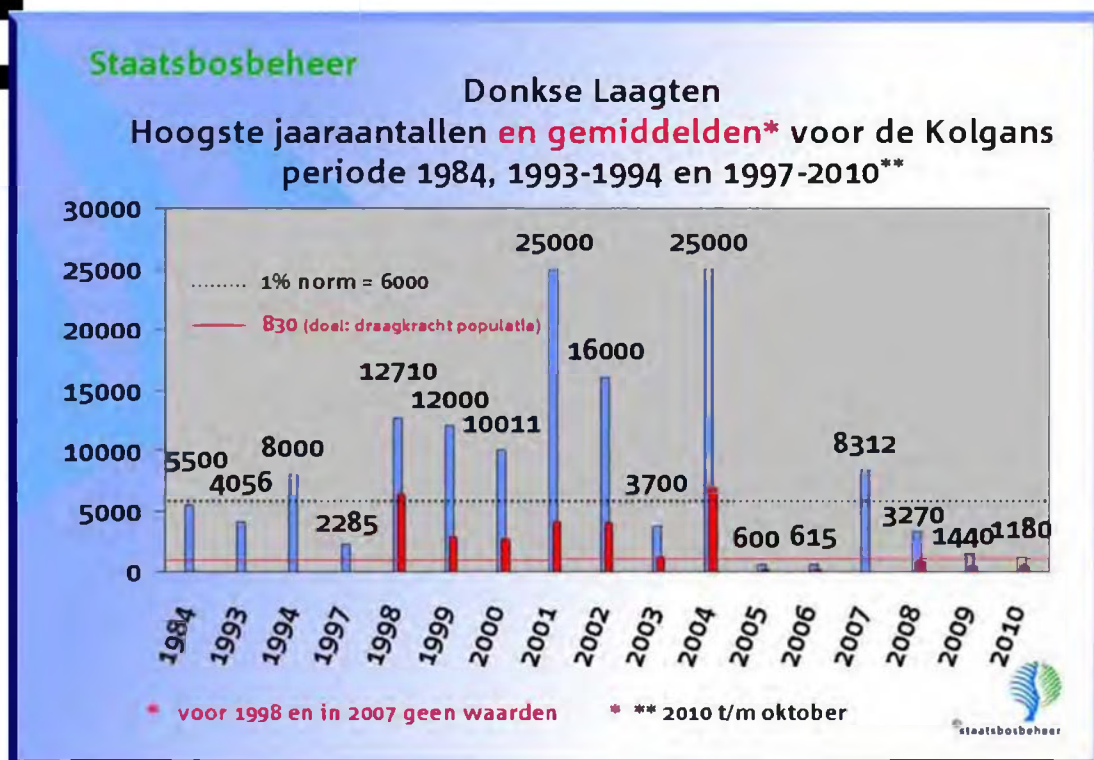
Toestand en trend

Foerageerfunctie

De maximale aantallen overwinterende kolganzen die door Staatsbosbeheer in Donkse Laagten geteld worden, vertonen van jaar tot jaar een vrij grote variatie (zie Figuur 3.6). De aantallen lopen uiteen van 600 in 2005 (laagste aantal) tot 25.000 in 2001 en 2004 (hoogste aantal). Er is geen duidelijke af- of toename waarneembaar in de aantallen overwinterende kolganzen in Donkse Laagten. De grote fluctuatie in aantallen waargenomen kolganzen heeft te maken met de lage frequentie van de tellingen en met het vaste tijdstip waarop geteld wordt. Hierdoor kan het voorkomen dat er op een teldag enkele honderden kolganzen worden geteld binnen de begrenzing van Donkse Laagten, terwijl er net over deze grens tienduizenden dieren foerageren. De dag erop kan de situatie omgekeerd zijn. Deze getallen geven dus slechts een indicatie van de draagkracht van het gebied en zijn daarom niet geschikt om als basis voor een trendanalyse te dienen.

Het instandhoudingsdoel voor kolgans in Donkse Laagten is behoud van de omvang en de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 830 vogels. Dit betreft een seizoensgemiddelde: het gemiddelde over twaalf opeenvolgende maanden van juli tot en met juni van het volgende jaar. Het aantal van 830 kolganzen is gebaseerd op het seizoensgemiddelde dat in de periode 1999-2004 in Donkse Laagten voorkwam (Tabel 3.1, SOVON & CBS, 2005).

Op basis van de telgegevens van Staatsbosbeheer, die enkel over de maanden oktober tot en met maart beschikbaar zijn, kunnen er geen seizoensgemiddelden worden berekend conform de wijze van SOVON. Wel kan een gemiddelde over het winterhalfjaar worden berekend door alle waarnemingen te sommeren en te delen door het aantal waarnemingen. Op basis van deze resultaten lijkt er recent een dalende trend te zijn. Een kanttekening bij deze figuur is dat de jaargemiddelden waarschijnlijk veel hoger zullen zijn. Na maart worden er namelijk nog vele duizenden dieren in het gebied aangetroffen. Deze dieren zijn niet in de gemiddelde waarden in Figuur 3.6 meegenomen.

Figuur 3.6. Hoogste jaaraantallen (aantal dieren op één telmoment; blauwe staven) en gemiddelden (rode staven) voor de kolgans in Donkse Laagten in het jaar 1984 en de perioden 1993-1994 en 1997-oktober 2010. Waarnemingen buiten de periode oktober-maart zijn niet meegenomen in bovenstaande aantallen. Er zijn geen data over jaaraantallen beschikbaar van de overige jaren. Er kan geen gemiddelde waarde berekend worden voor de jaren voor 1998 en voor het jaar 2007. De gemiddelde waarde betreft een gemiddelde voor het winterhalfjaar (oktober-maart).

Ook volgens gegevens van SOVON lijkt er de laatste jaren een daling in seizoensgemiddelde te zijn (Tabel 3.1). Het is mogelijk dat dit een effect is van de aanwijzing van ganzenfoerageergebieden in de omgeving van Donkse Laagten tot 1 april 2014 (zie §4.1.1.). Dit beeld wordt bevestigd door het feit dat in de gehele Alblasserwaard het aantal foeragerende kolganzen in de periode oktober 1996 t/m maart 2008 vrij stabiel is (Tabel 3.2). De winterseizoenen 2003-2004 en 2004-2005 zijn daarin uitschieters waarbij er anderhalf tot tweemaal zoveel gansdagen als gemiddeld zijn berekend. Er lijkt in Tabel 3.2 een opgaande trend aanwezig in de aantallen gansdagen kolgans in de Alblasserwaard.

Op nationaal niveau is er een duidelijke toename in het aantal overwinterende kolganzen. Data van SOVON laten zien dat er dat laatste tien seizoenen sprake is van een toename van <5% per jaar (www.sovon.nl).

Tabel 3.2. Kolganzen in de gehele Alblasserwaard (maximaal waargenomen aantal individuen en totaal aantal gansdagen). Het aantal gansdagen is een combinatie van het aantal ganzen en de gemiddelde verblijfsduur en wordt berekend door het aantal kolganzen dat iedere dag aanwezig is bij elkaar op te tellen. Het aantal gansdagen geeft meer informatie over aanwezigheid en verblijfsduur en geeft hierdoor een veel betere indicatie over het belang van een gebied voor kolgans. Tellingen verricht door de Natuur- en Vogelwacht (De Groot, 2005).

Winterseizoen	Maximum aantal kolganzen (x1000, afgerond op duizend)	Aantal gansdagen: kolgans (x1000, afgerond op duizend)
1996 - 1997	15	544
1997 - 1998	20	738
1998 - 1999	15	571
1999 - 2000	30	949
2000 - 2001	30	632
2001 - 2002	20	659
2002 - 2003	20	648
2003 - 2004	30	1355
2004 - 2005	15	1014
2005 - 2006	onbekend	onbekend
2006 - 2007	onbekend	onbekend
2007 - 2008	15	993

Slaapplaatsfunctie

De frequentie van de wintertellingen van kolgans door Staatsbosbeheer en SOVON (Tabel 3.1) zijn onvoldoende om een trendanalyse op te baseren. Bij recente slaapplaatstellingen in 2010 en 2012 werden respectievelijk maximaal 700 en 1950 individuen geteld.

Ecologische vereisten

Foerageergebied en slaapplaats

Kolganzen heeft een voorkeur voor rustige en roofdiervrije slaapplaatsen op grotere open wateren. Deze soort heeft het nodig dat er binnen een straal van maximaal 20 km (meestal minder dan 10 km) rond de slaapplaatsen terreinen met voldoende voedselaanbod aanwezig zijn. Kolganzen zijn overwegend te zien in open agrarisch gebied, waarbij de voorkeur uitgaat naar cultuurgrasland. Kolganzen concentreert zich hier in groepen. Na aankomst in het najaar verblijft de soort ook in akkers met oogstresten, voor zover deze niet zijn ondergeploegd. De soort gebruikt deels vaste 'traditionele' pleisterplaatsen en verplaatst zich gedurende de winter veelvuldig over deze verschillende pleisterplaatsen. Bij aanhoudende strenge vorst beperkt het verspreidingsgebied van kolganzen zich min of meer tot graslandgebieden die op korte afstand, doorgaans tot 5 km, van ijsvrij open water liggen. De vogels ondernemen dan frequente drink- en poetsvluchten en kunnen langdurig op specifieke percelen verblijven. Kolganzen is een planteneter die foerageert op een verscheidenheid aan planten, zaden, wortels en oogstresten zoals van suikerbiet. In de overwinteringsgebieden eet kolganzen veel grassen. Incidenteel, meestal tijdens vorst, eet kolganzen ook ingezaaid wintergraan. In ondergelopen uiterwaarden of grasland foerageert de soort op worteldelen. Vanwege de hogere biomassa-productie zoekt kolganzen zijn voedsel vooral in cultuurgrasland en in mindere mate in extensief beheerde graslandreservaten.

Verstoring

Kolgans heeft een voorkeur voor een overwegend open landschap. Om deze reden is kolgans gevoelig voor verdichting van het landschap door wegen, bebouwing en beplanting. De precieze afstand hangt af van de omstandigheden ter plaatse. De soort is ook gevoelig voor verstoring door landbouwwerkzaamheden, laag vliegende vliegtuigen en helikopters, jacht en recreatie. Met name 's ochtends vroeg zijn kolganzen (net als brandganzen) erg gevoelig voor verstoring van slaapplekken. Indien de verstoringbron zich op land of in het water bevindt, bedraagt de gemiddelde verstoringafstand van ganzen 566 m (opvliegafstand) c.q. 1.325 m (alertafstand) In de lucht is dit 2.175 (opvliegafstand) c.q. 4.975 m (alertafstand). Bij pendelbewegingen tussen voedselterrein en slaapplek zijn kolganzen gevoelig voor barrières zoals windmolenparken en hoogspanningsleidingen (Ministerie van LNV, 2008; Krijgsveld et al., 2008; Winkelman et al., 2009). Zie bijlage 2 voor meer (informatie over) verstoringafstanden.

Perspectief onder huidige omstandigheden

De trend over de periode van winter 1994-1995 tot winter 2003-2004 is op nationaal niveau positief. Voor Donkse Laagten lijkt het erop dat het aantal dieren dat jaarlijks wordt geteld door Staatsbosbeheer in Donkse Laagten aan het begin van de 21e eeuw een hoogtepunt kende en afneemt in de jaren daarna. Of hier sprake is van een tijdelijke dip of een trend kan op basis van de monitorings-systematiek van Staatsbosbeheer niet worden geconcludeerd. Het perspectief voor kolgans in Donkse Laagten onder de huidige omstandigheden is om deze reden niet bekend. In hoofdstuk 7 worden aanbevelingen gedaan voor monitoring om beter zicht te krijgen op het gebruik van Donkse Laagten door kolgans.

De kwaliteit van het leefgebied van kolgans blijft binnen Donkse Laagten evenwel gelijk. Op hooilandpercelen en percelen waar nabeweidings plaatsvindt wordt iedere twee of drie jaar bemest met ruige mest, waardoor de voedselrijkdom van de graslanden op peil blijft voor weidevogels en wintergasten zoals kolgans (Staatsbosbeheer, 2007). Het perspectief voor wat betreft het leefgebied voor kolgans in Donkse Laagten is onder de huidige omstandigheden dan ook gunstig.

Het lijkt erop dat er een negatieve trend is ingezet in het aantal foeragerende kolganzen binnen de Donkse Laagten. Een duidelijke uitspraak kan hier echter op dit moment niet over worden gedaan. In de gehele Alblasserwaard lijkt er van een afname geen sprake (zie Tabel 3.2). De reden is waarschijnlijk dat door een verandering in jachtbeleid in het verleden de graslanden buiten de Natura 2000-begrenzing, tot 1 april 2014 grotendeels begrensd als ganzen-foerageergebied (zie §4.1.1), relatief belangrijker geworden zijn dan de binnen de begrenzing gelegen graslanden.

3.3.4 *Brandganzen (A045)***Voorkomen en verspreiding**

Vanaf oktober arriveert een zeer groot deel van de Russische en Baltische broedvogels in Nederland. De brandganzen overwinteren relatief lang in Nederland en vertrekken pas in april en mei weer naar de broedgebieden. In het algemeen zijn in januari de maximale aantallen aanwezig (Ministerie van LNV, 2007c). Ook in Donkse Laagten is de brandgans nog in het voorjaar te vinden. Begin april zijn er vaak nog duizenden dieren aanwezig die het gebied gebruiken als slaapplek. Ook in de tweede helft van april zijn er nog enkele honderden dieren aanwezig (mondellinge mededeling dhr. H. Blom, Staatsbosbeheer). Zo werden op 6 april 2010 ongeveer 2.500 brandganzen in het gebied waargenomen, terwijl er op de teldagen

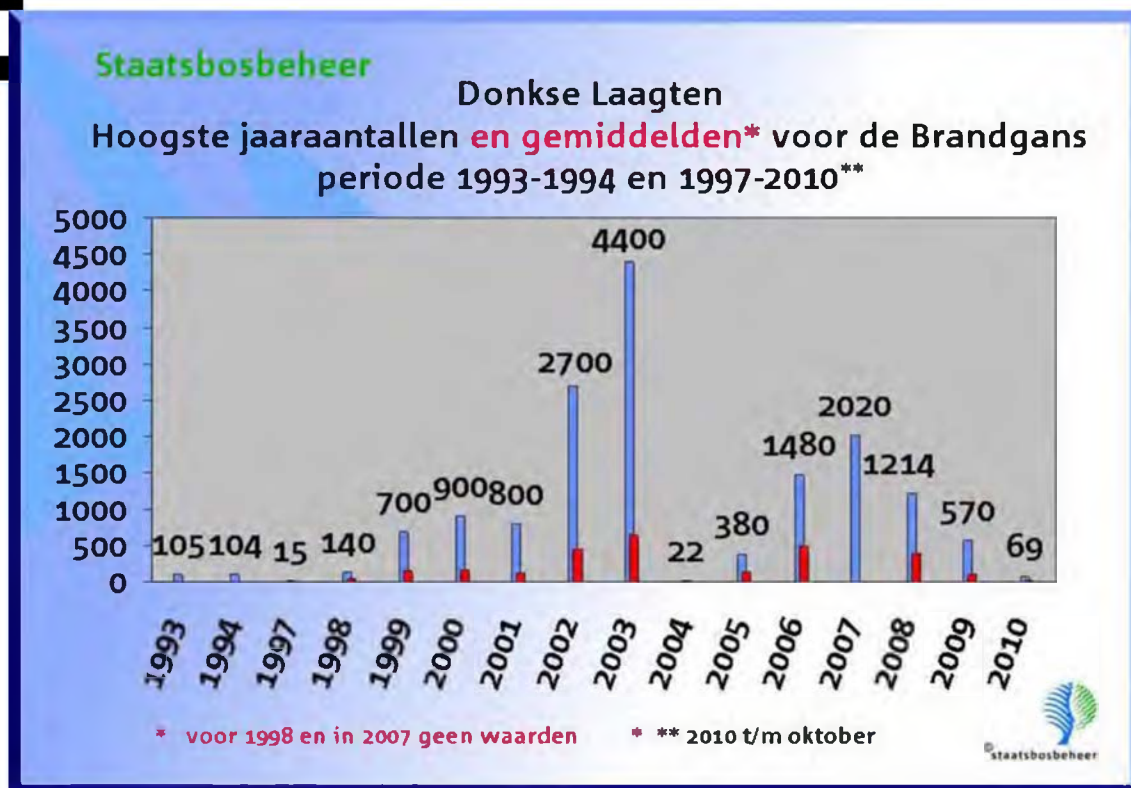
in de periode oktober t/m maart slechts maximaal 69 dieren op één dag werden waargenomen (Figuur 3.7).

Donkse Laagten heeft voor de brandgans met name een functie als slaapplek (Ministerie van LNV, 2009a). Op de open graslanden binnen de begrenzing van Donkse Laagten kunnen jaarlijks vele honderden tot enkele duizenden brandganzen worden aangetroffen. In Donkse Laagten zijn de hier gelegen nattere en minder voedselrijke open graslanden van belang voor brandganzen, die deze graslanden met name als slaapplek in gebruik heeft. Buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied zijn vooral de open agrarische hoogproductieve en begraaide graslanden van groot belang. De brandganzen hebben deze graslanden in gebruik als foerageergebied vanwege het hier aanwezige voedselaanbod. De brandganzen overnachten op alle graslanden, die verspreid door het Natura 2000-gebied voorkomen. Net als voor kolgans geldt dat brandganzen zich 's nachts bij voorkeur in polder Langenbroek ophoudt (zie Figuur 3.5). Zij houden zich hier vooral op rondom het plas-dras-perceel. Wanneer de maximale aantallen brandganzen in Donkse Laagten (zie Figuur 3.7) worden vergeleken met die in de gehele Alblasserwaard (Tabel 3.3), valt af te leiden dat het relatieve belang van Donkse Laagten als slaapplek t.o.v. de Alblasserwaard matig tot groot te noemen is.

Als foerageergebied is Donkse Laagten voor de brandgans in mindere mate van belang, al grazen de ganzen er wel (overigens is het gebied voor de brandgans niet voor deze functie aangewezen). Net als voor de kolganzen geldt dat een toenemend aantal brandganzen in de voedselrijkere graslanden buiten de begrenzing van Donkse Laagten foerageert. Dit houdt vermoedelijk verband met het beleid rond de ganzenfoeragegebieden, zoals dit gold tot 1 april 2014.

Toestand en trend

De jaren 2002, 2003 en 2004 waren uitschieters zowel naar boven als naar beneden met respectievelijk 2.700, 4.400 en 22 getelde individuen (zie Figuur 3.7). De grote fluctuatie in aantallen brandganzen die wordt waargenomen heeft te maken met de lage telfrequentie en met de vaste teldag. Hierdoor kan het voorkomen dat er slechts enkele tientallen tot honderden brandganzen worden geteld binnen de grenzen van Donkse Laagten, terwijl er net over deze grens duizenden dieren foerageren. De dag erop kan de situatie omgekeerd zijn. Om een goed beeld van het aantal vogels te krijgen wordt landelijk synchroon geteld, met vaste teldagen. Deze getallen geven daarom slechts een indicatie van de draagkracht van het gebied en zijn derhalve niet geschikt om als basis voor een trendanalyse te dienen. Op basis van de beschikbare monitoringsgegevens lijkt het erop dat er een positieve ontwikkeling in aantallen overwinterende brandganzen heeft plaatsgevonden vanaf het begin van de jaren negentig tot rond de eeuwwisseling (Figuur 3.7). Daarna fluctueren de aantallen sterk. Over het algemeen lijken de aantallen na de eeuwwisseling op een hoger niveau te liggen dan begin jaren negentig. De laatste jaren leken de aantallen brandganzen die jaarlijks door Staatsbosbeheer worden geteld, net zoals bij kolgans het geval is, af te nemen, maar in 2010 en 2012 werden respectievelijk 10.000 en 7.200 individuen geteld. Zoals eerder vermeld kunnen op basis van de monitorings-systematiek van Staatsbosbeheer geen trendanalyses worden verricht. In hoofdstuk 7 worden aanbevelingen gedaan voor monitoring om meer inzicht te krijgen in het gebruik van Donkse Laagten door brandganzen.

Figuur 3.7. Hoogste jaaraantallen (aantal dieren op één telmoment, blauwe staven) en gemiddelden (rode staven) voor de brandgans in Donkse Laagten in de perioden 1993-1994 en 1997-oktober 2010. Waarnemingen buiten de periode oktober-maart zijn niet meegenomen in bovenstaande aantallen. Er zijn geen data over jaaraantallen beschikbaar van de overige jaren. Er kan geen gemiddelde waarde berekend worden voor de jaren voor 1998 en voor het jaar 2007. De gemiddelde waarde betreft een gemiddelde voor het winterhalfjaar (oktober – maart).

Ook in de gehele Alblasserwaard fluctueert het aantal foeragerende brandganzen sterk (Tabel 3.3). De laatste jaren zijn er jaarlijks meer brandganzen aanwezig dan aan het eind van de vorige eeuw en rond de millenniumwisseling. Er lijkt derhalve in Tabel 3.3 een opgaande trend aanwezig in de aantallen gansdagen voor de brandganzen in de Alblasserwaard.

In heel Nederland schommelt het maximaal aantal brandganzen in de periode 2005-2010 tussen ca. 400.000 en 650.000 (Hornman *et al.*, 2012). Het seizoensgemiddelde nam sinds 1980 tot 2000 jaarlijks met ca 9% toe. Na 2000 daalde dit gemiddelde in Noord-Nederland naar 5%, maar nam juist verder toe in het oosten en westen van Nederland (Hornman *et al.*, 2012).

Tabel 3.3. Brandganzen in de gehele Alblasserwaard. Maximaal waargenomen aantal individuen en totaal aantal gansdagen (zie tabel 3.2 voor een toelichting op begrip 'gansdag'). Tellingen verricht door de Natuur- en Vogelwacht (De Groot, 2005).

Winterseizoen	Maximum aantal brandganzen (x1000, afgerond op honderd)	Aantal gansdagen: brandgans (x1000, afgerond op duizend)
1996 - 1997	2,5	58
1997 - 1998	0,3	6
1998 - 1999	2,0	59
1999 - 2000	4,0	48
2000 - 2001	2,0	33
2001 - 2002	1,5	42
2002 - 2003	6,0	94
2003 - 2004	6,0	319
2004 - 2005	9,0	228
2005 - 2006	onbekend	onbekend
2006 - 2007	onbekend	onbekend
2007 - 2008	6,0	243

Ecologische vereisten

Slaapplaats

Brandgans komt vanouds vooral voor op kwelders (ook wel schorren genoemd) in wadgebieden en estuaria (Waddenzee, Deltagebied). Tegenwoordig komt brandgans in veel grotere aantallen voor waarbij deze soort een aangepaste winterstrategie heeft ontwikkeld. Hierdoor verblijft brandgans inmiddels ook in grote aantallen in open agrarisch gebied waarbij de voorkeur uitgaat naar cultuurgrasland. De soort heeft een sterke neiging tot het vormen van grote concentraties. Ze heeft een voorkeur voor voedselgebieden die minder dan 10 km verwijderd zijn van grote open wateren. Die kunnen variëren van intergetijdengebieden, estuaria, grote meren tot grote rivieren. De soort is tamelijk honkvast (traditioneel) in het gebruik van slaapplaats en voedselterrein. Hierdoor kent brandgans minder uitwisseling tussen gebieden in de loop van het winterhalfjaar dan de kolgans. Het specifieke gebruik van voedselgebieden en slaapplaatsen door het jaar heen hangt af van de draagkracht van de voedselterreinen. Na aankomst in het najaar verblijft brandgans vooral op kwelders. Dit zijn de voedselgebieden zijn die ze oorspronkelijk gebruikten. Vanaf oktober en november komen ze in toenemende mate in agrarisch gebied voor. Vanaf maart verblijven ze vooral weer op kwelders waarna ze vanaf april vrijwel uitsluitend in buitendijkse terreinen verblijven. Brandganzen maken dan nog incidenteel korte foerageervluchten naar agrarisch gebied binnendijks (Ministerie van LNV, 2008). In Donkse Laagten blijkt dat brandgans steeds later in het voorjaar nog in het gebied te vinden is. Zo zijn er begin april vaak nog duizenden dieren aanwezig die het gebied gebruiken als slaapplaats terwijl het in de tweede helft van april om enkele honderden dieren gaat (mondelijke mededeling dhr. H. Blom, Staatsbosbeheer).

Verstoring

Brandganzen vormen grote groepen en zijn daarom erg gevoelig voor verstoring. De belangrijkste verstoringbronnen zijn landbouwwerkzaamheden, jacht, recreatie en laag vliegende vliegtuigen en helikopters. Met name 's ochtends vroeg zijn brandganzen (net als kolganzen) erg gevoelig voor verstoring van slaapplaatsen. In vergelijking met veel andere ganzensoorten (geldt echter niet voor kolgans) houdt de soort gemiddeld grotere afstanden aan tot windmolens, wegen en gebouwen. De

exacte afstand hangt af van de omstandigheden ter plaatse. Brandgans wordt snel opgeschrikt door roofvogels, reigers en hazen. Indien de verstoringbron zich op land of in het water bevindt, bedraagt de gemiddelde verstoringafstand 566 m (opvliegafstand) c.q. 1.325 m (alertafstand). In de lucht is dit 2.175 (opvliegafstand) c.q. 4.975 m (alertafstand). Bij pendelbewegingen tussen voedselterrein en slaapplaats is deze soort, net zoals kolgans, gevoelig voor barrières zoals windmolenparken en hoogspanningsleidingen (Ministerie van LNV, 2008; Krijgsveld et al., 2008; Winkelman et al., 2009). Zie bijlage 2 voor meer (informatie over) verstoringafstanden.

Perspectief onder huidige omstandigheden

De landelijke trend is in de periode winter 1980-1981 tot en met winter 2003-2004 zeer positief. De trend in Donkse Laagten kan op basis van de beschikbare monitoringgegevens niet eenduidig worden vastgesteld. Het perspectief voor brandgans in Donkse Laagten onder de huidige omstandigheden is om deze reden niet bekend.

De kwaliteit van het leefgebied van brandgans binnen Donkse Laagten is evenwel vrijwel gelijk gebleven. Op hooilandpercelen en percelen waar nabeweiding plaatsvindt wordt iedere twee of drie jaar bemest met ruige mest, waardoor de voedselrijkdom van de graslanden op peil blijft voor weidevogels en wintergasten zoals brandgans (Staatsbosbeheer, 2007). Het perspectief voor wat betreft het leefgebied voor brandgans in Donkse Laagten onder de huidige omstandigheden is dan ook gunstig.

3.4 Ingrepen uit het verleden

In de loop der jaren hebben in Donkse Laagten verschillende ingrepen plaatsgevonden. De belangrijkste activiteiten die een positieve of negatieve invloed (gehad) hebben op de natuurwaarden in Donkse Laagten zijn hieronder beschreven.

3.4.1 *Jachtbeleid ganzen en aanwezigheid eendenkooien*

In 1850 waren er in het gebied drie eendenkooien aanwezig: één in polder Kortenbroek en twee in polder Langenbroek. Tegenwoordig is enkel de eendenkooi in polder Kortenbroek nog aanwezig.

Tot ongeveer 10 jaar geleden was afschot van kolgans in Nederland toegestaan. Ook in de omgeving van Donkse Laagten werden ganzen bejaagd. Alleen in een cirkel rondom de eendenkooi (de kooicirkel) werd niet gejaagd. Hierdoor was destijds de dichtheid aan ganzen binnen de kooicirkel veel groter dan daarbuiten. Tegenwoordig vindt er geen ganzenjacht meer plaats in Donkse Laagten. Ook in de omgeving van Donkse Laagten, in de zogenaamde ganzenfoerageergebieden (zie §4.1.1), is in ieder geval tot 1 april 2014 niet meer gejaagd. Het beleid rond de ganzenfoerageergebieden is beëindigd op 1 april 2014. De ganzen zijn daardoor zowel binnen als buiten het Natura 2000-gebied veel meer diffuus verspreid aanwezig. De voedselrijke graslanden buiten de Natura 2000-begrenzing zijn nu belangrijker geworden dan de matig voedselrijke graslanden binnen de begrenzing. Ook op dit moment is er nog steeds sprake van een 'uitdijende werking' door de veranderingen in het jachtbeleid (mondelijke mededeling dhr. De Bruin, Staatsbosbeheer).

3.4.2 *Landbouwkundig gebruik van het gebied*

Het gebied Donkse Laagten is al eeuwen in gebruik als veenweidegrasland. Door regelmatige inundatie in de najaar- en winterperiode in combinatie met een eeuwenlang beheer zonder bemesting hebben zich op de afgegraven perceeldelen langs de Grootte- of Achterwaterschap blauwgraslanden ontwikkeld (Kwak, 2009a). De hoger gelegen percelen waren uitermate geschikt voor weidevogels. Halverwege de twintigste eeuw verslechterde de situatie als gevolg van een aantal vernieuwingen in de landbouw. De polderpercelen werden voor agrarische doeleinden steeds beter ontwaterd door bemaling en begreppeling waardoor bodemdaling, verzuring en verdroging van de bodem is opgetreden. Aanvullend hierop werd een agrarisch peilbeheer ingesteld wat in Donkse Laagten zorgde voor een onnatuurlijk peilbeheer en inlaat van voedselrijk boezemwater in droge perioden. In combinatie met aanvoer van eutrofiërende stoffen door zowel atmosferische depositie van stikstof als bemesting door agrariërs zorgden deze ingrepen voor een verslechtering van het habitat van weidevogels en schrale vegetatietypen. Zo trad er een verschuiving op van dotterbloemhooiland naar kleine zeggenvetaties en namen soorten van zure omstandigheden zoals waternavel, egelboterbloem en veenpluis toe. Ook was er een toename van pijpenstrootje zichtbaar, wat zowel verdroging als verzuring indiceert.

3.4.3 *Maatregelen ten gunste van natuurontwikkeling*

Nadat een deel van het Natura 2000-gebied Donkse Laagten in 1983 in beheer is gekomen bij Staatsbosbeheer, heeft dit deel van het gebied in 1984 een eigen waterhuishouding gekregen. Ten behoeve van het weidevogelbeheer is het waterpeil daarbij 15 tot 20 cm verhoogd. In het reservaatgebied van Staatsbosbeheer is een streefpeil ingesteld, dat binnen een marge mag variëren (flexibel peilbeheer). De grootschalige inlaat van boezemwater en overmatige mestgift door agrariërs werd stopgezet (Mayenburg, 2001).

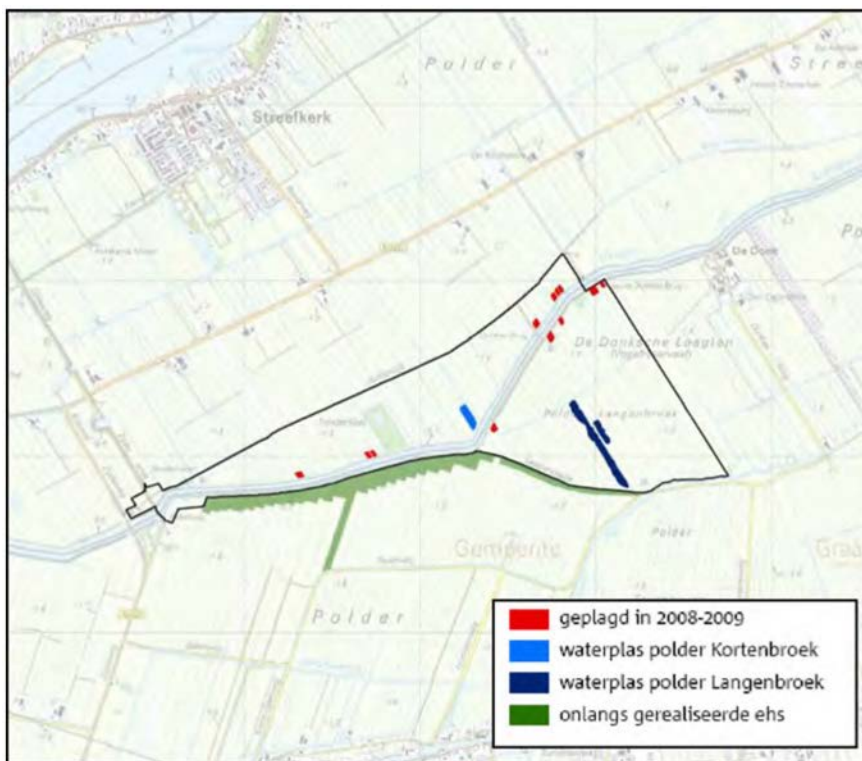
In het meest westelijke blauwgraslandperceel bij de Zijdebrug is omstreeks de millenniumwisseling de sloot binnendijks langs de boezem gedempt. In de sloot midden op dit perceel, evenwijdig aan de boezem, lijkt recentelijk een toename aan kwelindicerende plantensoorten op te treden (Schrijvers & De Bruin, 2010).

In 2003 is een deel van een perceel in polder Langenbroek afgegraven tot een plasdrasgebied (zie Figuur 3.8). De aanleg van deze plas heeft geleid tot een afname van foerageergebied voor weidevogels en wintergasten. De nieuwe plas functioneert echter goed als pleisterplaats voor de weidevogels. Daarnaast is dit de enige plek in het gebied waar in de winter kleine zwanen slapen.

In 2008 en 2009 zijn in opdracht van Staatsbosbeheer inrichtingsmaatregelen uitgevoerd om de uitstekken met waardevolle schraalgraslandvegetatie uit te breiden. Op een aantal locaties binnendijks langs de boezem (zie Figuur 3.8) zijn hiertoe perceelsuiteinden afgegraven. Hierdoor is een nattere en voedselarmere bodem gerealiseerd waar een schralere vegetatie zich kan ontwikkelen. De vegetatie ontwikkelt zich richting een dotterbloemhooiland (Schrijvers & De Bruin, 2010). Ook zijn enkele perceelsuiteinden, die voorheen werden beweid en (extensief) bemest, in 2009 uitgerasterd. De bemesting met ruige stalmest is hier gestopt. Er wordt nu tweemaal per jaar gemaaid (indien mogelijk) en het maaisel wordt afgevoerd. Ook hier is een ontwikkeling richting een relatief voedselarm en basenrijk grasland (dotterbloemhooiland) zichtbaar. In dezelfde periode is in polder Kortenbroek een perceel afgegraven (zie Figuur 3.8). Middels een duiker door de boezemkade wordt dit perceel voorzien van boezemwater. Deze ondiepe waterplas is van belang als

berageer- en slaapplegenheid voor steltlopers, weidevogels, eenden en in mindere mate ook voor ganzen.

In 2009 en 2010 is een ecologische verbindingszone aan de zuidzijde van de boezem gerealiseerd (Dienst Landelijk Gebied, 2009a). Deze zone is gerealiseerd als uitwerking van de provinciale Ecologische Hoofdstructuur (Provincie Zuid-Holland, 2009b). De verbindingszone bestaat uit moeras en is hydrologisch geïsoleerd van de omgeving. Door de aanleg van de zone is een verbinding gerealiseerd tussen de polder Langenbroek en het zuidelijke blauwgraslandperceel bij de Zijdebrug (zie Figuur 3.8). Na de instelling van een nieuwe peilvak is het waterpeil in de zone hoger dan voorheen (Brouwer et al., 2009). Hiermee is de wegzijging vanuit polder Kortenbroek naar de dieper ontwaterde landbouwpolder aan de zuidzijde van de boezem afgenomen. Bovendien kan in de toekomst het aanvoerwater in deze moeraszone aan de westzijde worden gebruikt om het blauwgraslandperceel te vernatten, in plaats van boezemwater dat in de huidige situatie jaarlijks wordt ingelaten.

Figuur 3.8. Ingrepen uit het verleden: realisatie van nieuwe uitstekken langs de boezem (2008/2009), nieuwe waterplas in polder Langenbroek (2003), nieuwe waterplas in polder Kortenbroek (2008/2009) en ecologische verbindingszone ten zuiden van Donkse Laagten (2009/2010).

3.5 Landschapsecologische samenvatting, sleutelfactoren, kansen en knelpunten

3.5.1

Landschapsecologische samenvatting

Donkse Laagten ligt in het laagveengebied van westelijk Nederland en bestaat uit vochtige en natte graslanden. Het open en weidse landschap vormt een leefgebied voor veel soorten weidevogels, steltlopers en wintergasten. De bodem bestaat uit een dunne laag klei op een dik veenpakket dat afgewisseld wordt met kalkrijke

kleilagen (weideveengronden). Staatsbosbeheer is eigenaar van nagenoeg het gehele gebied en voert er een beheer uit voor matig voedselrijke graslanden. Bij dit beheer, gericht op zowel de Natura 2000-doelen als de weidevogelstelling van Staatsbosbeheer, is het belangrijk dat de zuurgraad van de bodem niet beneden een pH-KCl van 4.5 komt. Processen zoals verzuring door regenwater en atmosferische stikstofdepositie maken dat het nodig is periodiek te bekalken in Donkse Laagten. Om de voedselrijkdom van de graslanden op peil te houden worden de hooiland-percelen en percelen waar nabeweiding plaatsvindt iedere twee tot drie jaar bemest met ruige mest.

Donkse Laagten is als Natura 2000-gebied aangewezen vanwege het belang als rustgebied voor kleine zwaan, kolgans en brandgans gedurende de winterperiode. Daarnaast fungeert Donkse Laagten in de winter als foerageergebied voor kolgans. Voor de vogelsoorten zijn de aanwezigheid van goede foerageermogelijkheden binnen en buiten Donkse Laagten, open water en rust zeer belangrijk. Gunstig is de geringe aanwezigheid van opgaande bebouwing en beplanting, en de afwezigheid van doorgaande autowegen. Ook maken deze soorten, net als weidevogels, goed gebruik van de drie plas-dras plekken die in Donkse Laagten aanwezig zijn. Het water heeft een functie als veilige slaappleaats. De opdrogende oevers worden gebruikt door broedende of doortrekkende steltlopers om te foerageren. In strenge winters, wanneer de plassen dichtvriezen, is de nabijheid van groot open water en moeras van belang zodat er dan voldoende slaapgelegenheid en foerageergebied voor kolgans, brandgans en kleine zwaan aanwezig is. De nabij gelegen Lek en de Biesbosch zorgen daarvoor. De Alblasserwaard met daarin Donkse Laagten vormt om deze redenen een prima wintergastengebied voor de kwalificerende soorten kolgans, brandgans en kleine zwaan. De belangrijkste sleutelfactoren voor kleine zwaan, kolgans en brandgans worden hieronder in meer detail toegelicht. Voor een uitgebreid overzicht van de ecologische vereisten van deze soorten wordt verwezen naar §3.3.

3.5.2

Sleutelfactoren

De belangrijkste sleutelfactoren voor kolgans, brandgans en kleine zwaan in Donkse Laagten zijn:

1. Connectiviteit tussen foerageer- en rustplaats

Het is voor de vogelrichtlijnsoorten essentieel dat zij vrij en ongestoord hun voedsel- en slaaptochten in de omgeving kunnen maken. Hoge obstakels tussen foerageer- en rustplaatsen, zoals hoogspanningsmasten, windmolens en hoge gebouwen, hebben een storende werking op de connectiviteit.

2. Voldoende foerageermogelijkheden (zowel kwantitatief en kwalitatief)

Voldoende foerageermogelijkheden in de Donkse Laagten of in voldoende afstand van het gebied zijn belangrijk voor een voldoende inname van energie. Donkse Laagten is alleen voor de kolgans als foerageerfunctie aangewezen.

3. Drinkgelegenheid binnen of op korte afstand van foerageergebied

Voor de vogelsoorten is het voor de vertering van hun voedsel noodzakelijk om regelmatig te drinken. Dit betekent dat er op korte afstand drinkwater beschikbaar moet zijn.

4. Aanwezigheid van voldoende open water en plas-dras situaties

Door de vogelsoorten wordt open water als slaappleaats gebruikt. Het is daarom belangrijk dat er voldoende open water in Donkse Laagten aanwezig is. Plas-dras

situaties bieden de vogelsoorten geschikte slaaplocaties, maar ook foerageermogelijkheden voor kolganzen.

5. Open landschap

Een open landschap is voor de vogelsoorten van belang om tijdig predatoren te kunnen waarnemen.

6. Rust

Voldoende rust is voor de vogelsoorten een vereiste. Hiervoor is het noodzakelijk dat verstoring door predatoren (in zicht) en/of versturende menselijke activiteiten (geluid/bewegingen) in foerageer- en rustgebied afwezig zijn.

3.5.3

Knelpunten en kansen

De waargenomen negatieve trends in aantallen kleine zwanen, brandganzen en kolganzen (Zie §3.3) worden veroorzaakt door factoren die buiten de begrenzing van Donkse Laagten gelegen zijn. Zo hebben kolganzen en brandganzen zich door het afschaffen van de jacht in omliggende ganzenfoerageergebieden tot 1 april 2014 (zie §4.1.1) over een groter gebied verspreid wat tot lagere aantallen in Donkse Laagten leidt. De voedselrijkdom is in de Donkse Laagten op peil doordat SBB op hooilandpercelen en percelen waar nabeweiding plaatsvindt iedere twee of drie jaar bemest met ruige mest. Het verschil in aantrekkelijkheid tussen foerageergebied binnen en buiten de begrenzing niet van belang voor het behalen van de doelen (behoud omvang en kwaliteit leefgebied), omdat de doelen worden behaald en Donkse Laagten in een groter foerageergebied voor ganzen ligt. Over de Alblasserwaard als geheel lijkt er van een afname van brand- en kolganzen immers geen sprake te zijn. Voor de kleine zwaan geldt dat er sprake is van een dalende trend op nationaal niveau als gevolg van een laag broedsucces in Rusland (zie §3.3.3).

De kwaliteit van het leefgebied van de vogelsoorten blijft binnen Donkse Laagten gelijk. Het beheer van Staatsbosbeheer zorgt voor een afwisseling tussen matig voedselrijke hooi- en weilandpercelen. Verzuring van de percelen wordt tegengegaan door bekalking. Voor geen van de vogelsoorten geldt dat er ingrijpende veranderingen in het gebied plaatsvinden die de slaap- en/of foerageerfunctie van Donkse Laagten kunnen aantasten.

Kans voor kolgans, brandgans en kleine zwaan

Eind 2008 heeft Staatsbosbeheer een waterplas in polder Kortenbroek aangelegd (zie §3.4). Eventueel kan deze plas door aanpassing van het waterpeil als nieuwe slaappleaats voor kolgans en brandgans gaan fungeren. Zo nodig kunnen in de toekomst op strategische plekken meer van dergelijke kleine ondiepe waterplassen worden aangelegd. De oppervlakte geschikte slaappleaats voor kolgans en brandgans kan daarmee verder worden uitgebreid. Een nieuwe grotere waterplas in het open landschap, die vergelijkbaar is met de waterplas in polder Langenbroek, zou vooral een belangrijke slaappleaatsfunctie kunnen gaan vervullen voor kleine zwaan. Deze maatregelen zijn echter voor de instandhoudingsdoel van de vogelsoorten (behoud van omvang en kwaliteit leefgebied) niet noodzakelijk.

3.5.4

Kennislacunes

Bij alle drie doelsoorten - kleine zwaan, kolgans en brandgans - geldt dat er tot op heden niet gericht op slaappleaatsen van de doelsoorten in Donkse Laagten wordt gemonitord. De wintervogeltellingen vinden alleen overdag plaats en worden in de periode oktober t/m maart slechts éénmaal per maand op een vooraf vastgestelde

datum uitgevoerd. Om deze reden is er over de functie van Donkse Laagten als slaappleats voor kleine zwaan, kolgans en brandgans nauwelijks een gefundeerde uitspraak te doen. In hoofdstuk 7 wordt daarom een extra monitoringprogramma voorgesteld.

4 Plannen, beleid en huidige activiteiten

In een Natura 2000-beheerplan wordt beschreven wat nodig is om de instandhoudingsdoelen voor het betreffende Natura 2000-gebied te realiseren. Niet alleen de locatie, omvang en gesteldheid van het gebied zijn belangrijk om de te beschermen soorten en/of habitattypen te behouden en/of te versterken. Ook activiteiten die in en rondom Donkse Laagten plaatsvinden kunnen invloed hebben op het behalen van de instandhoudingsdoelen. Verder is het nodig om inzicht te hebben in de wet- en regelgeving, het beleid en de plannen van de diverse overheden: ondersteunen deze de instandhoudingsdoelen of zijn deze conflicterend?

§4.1 zijn wet- en regelgeving, beleid en plannen beschreven die relevant zijn voor het Natura 2000-gebied Donkse Laagten. De daarop volgende paragrafen gaan in op de mogelijke effecten die de activiteiten in en rondom Donkse Laagten op de instandhoudingsdoelen kunnen hebben.

4.1 Plannen en beleid

Een beheerplan staat niet op zichzelf maar wordt opgesteld in overeenstemming met andere relevante plannen en beleid. Het gaat daarbij om internationaal (EU) en nationaal beleid, maar ook om provinciaal en gemeentelijk beleid en plannen van bijvoorbeeld het waterschap of Staatsbosbeheer. Beleid en plannen kunnen van invloed zijn op het realiseren van de instandhoudingsdoelen. Er is daarom een inventarisatie uitgevoerd om de ontwikkelingen in beeld te brengen, zodat een eventuele negatieve invloed van beleid of plannen gesignaleerd kan worden bij het opstellen van het beheerplan.

Indien in een beschermd gebied meerdere wetten, richtlijnen, plannen of vormen van beleid van toepassing zijn, geldt de rangorde: Europees niveau, landelijk niveau, provinciaal niveau en tenslotte gemeentelijk niveau. Wanneer meerdere wetten, richtlijnen, plannen of vormen van beleid van een gelijk niveau gelden - bijvoorbeeld Natura 2000 en de Kaderrichtlijn Water - én er sprake is van conflicterende belangen, wordt een passende belangenafweging gemaakt door de bevoegde gezagen.

4.1.1 *Natuur*

Ecologische hoofdstructuur

In de Nota Ruimte is onder andere de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) uitgewerkt. De verantwoordelijkheid voor de concrete uitvoering van de EHS heeft de rijksoverheid neergelegd bij de provincies. De provincies bepalen daarmee om welke gebieden het precies gaat en zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van het EHS-beleid. De provincie Zuid-Holland heeft de EHS planologisch vastgelegd in de Verordening Ruimte 2014, wat onder de Visie Ruimte en Mobiliteit valt (vastgesteld op 9 juli 2014). De Verordening Ruimte 2014 geldt als basis voor de bestemmingsplannen van de gemeente.

De afspraken die de provincie met het rijk heeft gemaakt over de realisatie van de EHS zijn in de structuurvisie integraal overgenomen. De EHS is beschermd door een "nee-tenzij-beleid". In deze gebieden zijn geen ontwikkelingen toegestaan die een

significant negatief effect hebben op de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied tenzij daarmee een groot openbaar belang gediend is en er geen reële alternatieven voorhanden zijn. In dat geval moet de schade zoveel mogelijk beperkt worden door het treffen van mitigerende maatregelen en moet de resterende schade gecompenseerd worden.

De natuur- en beheertypen binnen de EHS worden in het Natuurbeheerplan Zuid-Holland beschreven. Het natuurbeheerplan wordt jaarlijks herzien, waaronder de provinciale begrenzing van de EHS. De natuur- en beheertypenkaart is bedoeld om vanuit Rijk en provincie sturing te geven aan het natuurbeleid. In het Natuurbeheerplan zijn deze natuur- en beheertypen vastgesteld en is uitgewerkt welke subsidiepakketten beschikbaar zijn om de doelen te realiseren. Aan Donkse Laagten is het beheertype vochtig weidevogelgrasland (N13.01) toegekend aan het grootste gedeelte van het gebied. Ook is er N10.02 Vochtig hooiland toegekend, N12.02 Kruiden en faunarijk grasland, N10.01 Nat schraalgrasland en N14.02 Hoog / laagveenbos. De eendenkooi is aangemerkt met het beheertype eendenkooi (17.04) (Provincie Zuid-Holland, zd-a).

Natuurgebieden worden onderling verbonden door ecologische verbindingen. Aan de zuidkant van de boezem Groote- of Achterwaterschap ligt een ecologische verbindingszone (moeraszone). Deze ecologische verbindingszone verbindt het Natura 2000-gebied Boezems Kinderdijk, dat ten westen van Donkse Laagten ligt, met het ten oosten van Donkse Laagten gelegen natuurgebied Smoutjesvlietlanden. In 2009 en 2010 is het deel van deze ecologische verbindingszone aangelegd dat zich ter hoogte van Donkse Laagten bevindt (zie §3.4). De ecologische verbindingszone maakt geen deel uit van de begrenzing van het Natura 2000-gebied Donkse Laagten (zie ook Figuur 3.8).

Het EHS-beleid sluit aan bij de Natura 2000-doelen.

Groene Hart en Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG)

In 2010 is de rijksstatus van Nationaal Landschap afgeschaft, en is de zorg voor de gebieden van de voormalige nationale landschappen overgedragen aan de provincies. Donkse Laagten ligt in het voormalige Nationale Landschap Groene Hart.

De provincies hebben zich er toe gezet onderdelen van het voormalige rijksbeleid voort te zetten. De Nationale Landschappen blijken vooral 'sterke merken' te zijn voor de provincies. Bovendien was het beleid van de Nationale Landschappen al vergaand geïntegreerd in het provinciale landschapsbeleid. Alle Nederlandse provincies zijn daarom gaan samenwerken in het servicenet Nationale Landschappen. 'Voortzetting van het beleid' wil echter niet zeggen dat er geen veranderingen optreden. De provincies zullen namelijk niet de restrictieve bepalingen voortzetten die het Rijk voor de Nationale Landschappen had geformuleerd. Ze stoppen bijvoorbeeld met het beleid om de bevolking niet te laten groeien, het 'op nul houden van het migratiesaldo'. Wel blijft de eis bestaan dat bij ontwikkelingen in de voormalige Nationale Landschappen – en in sommige provincies ook daarbuiten – rekening moet worden gehouden met het behouden en versterken van de landschapskwaliteit.

De provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht hebben de zorg voor het Groene Hart nu georganiseerd in de Stuurgroep Nationaal Landschap Groene Hart. De Stuurgroep richt zich op het initiëren, versterken en versnellen van concrete ontwikkelingen en projecten drie thema's; Water, bodem en gebruik / Ontwikkelen Groene Kwaliteit / Kansen voor recreatie en toerisme.

De provincie Zuid-Holland heeft de Beleidsvisie Groen uitgewerkt in het Uitvoeringsprogramma Groen, voortkomend uit de afspraken in het hoofdpijnenakkoord 2011-2015 om op een verantwoorde manier invulling te geven aan de kerntaak Groen. De Beleidsvisie en het Uitvoeringsprogramma Groen treden in de plaats van het provinciaal Meerjarenprogramma Landelijk Gebied 2007-2013, waar het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) voor de provincie Zuid-Holland onder viel. In het uitvoeringsprogramma Groen geeft de provincie Zuid-Holland nu een eigen invulling aan de eerdere ILG-doelen voor een vitaal platteland, weliswaar met andere accenten en met andere (deels eigen) financiering.

De provinciale prioriteiten uit het Uitvoeringsprogramma Groen voor het veenweidegebied, met daarin Alblasserwaard en de Donkse Laagten, zijn de realisatie van de herijkte Ecologische Hoofdstructuur, het realiseren van een aantrekkelijk recreatief netwerk en het zorgen voor een gezonde basis voor de grondgebonden landbouw.

Het provinciale beleid voor het Groene Hart staat de realisatie van de instandhoudingsdoelen van Donkse Laagten niet in de weg. De hierboven beschreven prioriteiten in de Alblasserwaard komen juist ten goede aan de instandhoudingsdoelen. Voor kolgans, brandgans en kleine zwaan is het namelijk van belang dat het landschap zijn openheid en veenweidekarakter behoudt.

Beleidsplan uitvoering Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet regelt de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten in Nederland. In de wet zijn een algemene zorgverplichting en een aantal verbodsbepalingen opgenomen. Zo zijn versturende activiteiten alleen toegestaan met een daartoe verleende ontheffing. In de Flora- en faunawet is bepaald dat in een aantal gebieden de jacht niet geopend zal worden. Dit geldt ook voor gebieden die krachtens de Vogelrichtlijn zijn aangewezen als speciale beschermingszone. Dus is in het Vogelrichtlijngebied Donkse Laagten de jacht niet opgesteld.

In de Flora- en faunawet zijn verbodsbepalingen opgenomen over het opzettelijk vangen, verontrusten en doden van beschermde inheemse diersoorten en het zoeken, rapen en verwijderen van eieren en nesten van deze dieren. Gedeputeerde Staten hebben de bevoegdheid van deze verbodsbepalingen af te wijken via een vrijstelling op grond van artikel 65, een aanwijzing op grond van artikel 67 en ontheffingverlening op grond van artikel 68. De provincie Zuid-Holland heeft haar bevoegdheden uitgewerkt in het 'Beleidsplan uitvoering Flora- en faunawet' (provincie Zuid-Holland, 2002).

In Zuid-Holland staat de Faunabeheereenheid Zuid-Holland (FBE) aan de basis van het ganzenbeheer. Op basis van het bovengenoemde beleidsplan heeft de Faunabeheereenheid (FBE) Zuid-Holland een faunabeheerplan opgesteld, dat door GS in 2010 is goedgekeurd. Het faunabeheerplan omvat regioplannen die zijn opgesteld in samenspraak met onder andere de plaatselijke terreinbeheerders, recreatieschappen, wildbeheereenheden, LTO Noord-afdelingen en soms ook agrarische natuurverenigingen, gemeenten en waterschappen. In het faunabeheerplan staat in welke gevallen schadebestrijding nodig is en hoe dat planmatig uitgevoerd wordt. De Wildbeheereenheid waar Donkse Laagten onder valt (Alblasserwaard-West) werkt samen met de verschillende partijen aan de uitvoering van het fauna-beheerplan. De faunabeheereenheid fungeert als overkoepelend orgaan voor de regiogroep. De faunabeheereenheid zorgt ervoor dat het beheer kan worden uitgevoerd o.a. door het aanvragen van de benodigde ontheffingen in het

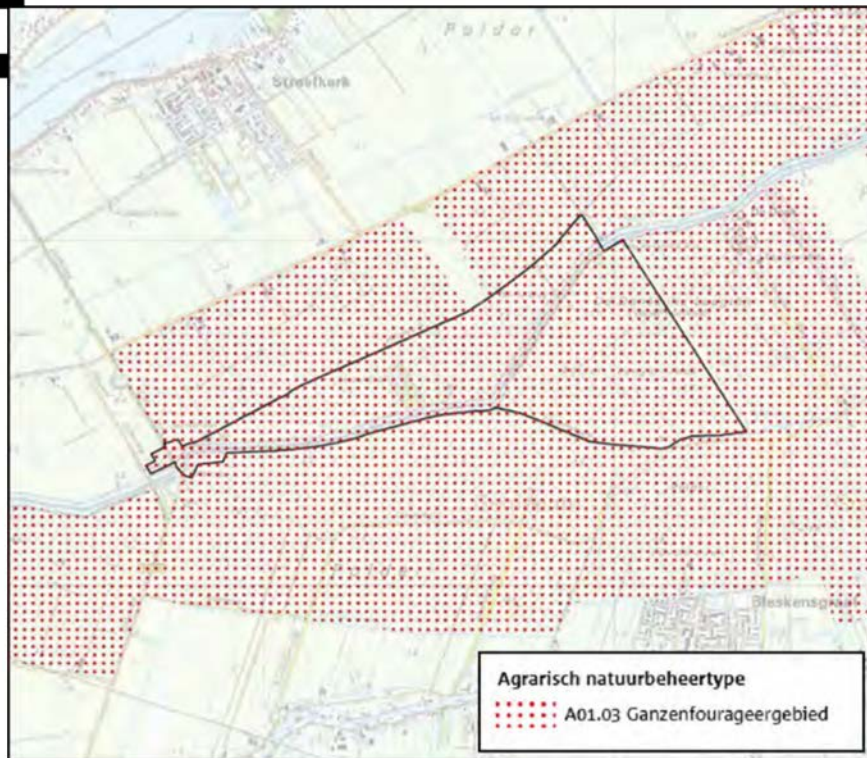
kader van de Flora- en faunawet en het verstrekken van de ontheffingen aan de feitelijke uitvoerders.

De Flora- en faunawet en het Beleidsplan Uitvoering Flora- en faunawet zijn in lijn met de Natura 2000-doelen. Van belang hierbij is dat er beleidsmatig onderscheid wordt gemaakt tussen overzomerende ganzen en overwinterende ganzen. Ten aanzien van de overzomerende ganzen wordt populatiebeheer uitgevoerd. Voor de overwinterende ganzen wordt via het beheersgebiedsplan een stelsel van foerageergebieden voor ganzen en smienten aangewezen (zie volgende paragraaf).

De bepalingen in de Flora- en Faunawet hebben geen of een positieve invloed op de realisatie van de instandhoudingsdoelen voor Donkse Laagten.

Beleidskader Faunabeheer en Beheersgebiedsplan foerageergebieden ganzen en smienten

Sinds 2004 is het Beleidskader Faunabeheer van kracht, dat per 1 april 2014 is gestopt en dat was ingesteld om de schade door ganzen (kolgans, grauwe gans, brandgans en kleine rietgans) en smienten te beperken. Dit beleidskader gaat uit van een duurzame instandhouding van overwinterende ganzen en smienten, door ze in rust- en foerageergebieden op te vangen. Buiten deze foerageergebieden is verjaging en bejaging van deze soorten toegestaan. De provincies hebben de foerageergebieden aangewezen en zijn verantwoordelijk om ontheffingen te verlenen om verjaging en bejaging van ganzen en smienten buiten de aangewezen foerageergebieden mogelijk te maken (Ministerie van LNV, 2004). De provincie Zuid-Holland heeft de foerageergebieden destijds aangewezen in het 'Beheersgebiedsplan foerageergebieden ganzen en smienten provincie Zuid-Holland' (13 mei 2008). Het Natura 2000-gebied Donkse Laagten en het gebied eromheen zijn in het beheersgebiedsplan aangewezen als foerageergebied (zie Figuur 4.1). Dit beleid was geldig tot 1 april 2014. De verwachting is dat beëindiging van de ganzenfoerageergebieden geen direct effect heeft op het behalen van de instandhoudingsdoelen. Door monitoring en het vaststellen van trends van de aangewezen soorten kan worden vastgesteld of er een effect is. De provincie Zuid-Holland werkt toe naar nieuw beleid omtrent ganzen. Dit beleid biedt de mogelijkheid voor het instellen van rustgebieden als vervanging van de ganzenfoerageergebieden.

Figuur 4.1. Overzicht van voormalig ganzenfoeragegebied in en rondom Donkse Laagten (was geldig tot 1 april 2014).

Beleid Staatsbosbeheer

Staatsbosbeheer opereert vanuit een visie op een gebied, dat groter is dan enkel Donkse Laagten en een grotere landschappelijke eenheid omvat. Deze visie is vastgelegd in Regionale Strategische Plannen (RSP). Voor Donkse Laagten heeft Staatsbosbeheer, aanvullend op de Natura 2000-doelstellingen, een botanische doelstelling en een vogeldoelstelling. De doelstellingen en het bijbehorende beheer zijn vastgelegd in uitwerkingsplannen, welke voor een periode van tien jaar worden vastgesteld (Staatsbosbeheer, 2007).

De botanische doelstelling bestaat uit het behouden en waar mogelijk verbeteren dan wel uitbreiden van de natte schraallandvegetaties bij de Zijdebrug. Deze doelstelling geldt ook voor de vochtige hooilandvegetaties, waaronder de dotterbloemhooilanden, op andere potentierijke locaties in het gebied. Waardevolle botanische percelen zoals de blauwgraslanden bij de Zijdebrug en de recent gegraven uitstekken nabij de boezem worden niet beweid of bemest. Hier wordt door een loonwerker de vegetatie gehooid.

De vogeldoelstelling geldt voor het grootste deel van het gebied en bestaat uit een weidevogeldoelstelling met aanvullend een doelstelling voor wintergasten. Op hooilandpercelen en percelen waar nabeweiding plaatsvindt wordt iedere twee of drie jaar extensief bemest met ruige stalmest, waardoor de voedselrijkdom van de graslanden op peil blijft (Staatsbosbeheer, 2007). Dit vindt primair plaats om de weidevogeldoelstelling te behalen maar heeft ook een positief effect op de kwaliteit van het gebied voor wintergasten. Verzuring van de percelen wordt tegengegaan door bekalking. Indien noodzakelijk wordt iedere drie tot vijf jaar een onderhouds- (Bilius, 2004; Staatsbosbeheer, 2007). Het beheer wordt grotendeels uitgevoerd door pachters.

Vanaf opengestelde wegen en paden is het gebied zoveel mogelijk beleefbaar voor de recreant. Ook een paalkampeerterein binnen Donkse Laagten vervult hierin een rol. Vanwege de hoge avifaunistische en botanische waarden stelt Staatsbosbeheer de natuurdoelen in Donkse Laagten boven de recreatiedoelen. De doelen worden echter zoveel mogelijk verenigd, daar waar dit geen tegenstrijdigheden oplevert.

Het beheer in Donkse Laagten door Staatsbosbeheer, dat grotendeels is gericht op weidevogels, draagt bij aan de realisatie van de kernopgaven en instandhoudingsdoelen voor Donkse Laagten. Het voorkomen van weidevogels en overwinterende ganzen gaat in Donkse Laagten goed samen.

4.1.2 Water

Kaderrichtlijn Water

De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) is van toepassing sinds de vaststelling op 22 december 2000 door de Europese Unie. De KRW is ervoor bedoeld om de chemische en ecologische kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater in Europa te verbeteren en duurzaam te beschermen. De KRW is gebaseerd op de stroomgebiedbenadering. Nederland is daartoe ingedeeld in vier internationale stroomgebieddistricten, namelijk die van de Eems, Maas, Rijn en Schelde. Donkse Laagten ligt in het deelstroomgebied Alblasserwaard, dat deel uitmaakt van het stroomgebieddistrict van de Rijn. Het ministerie van VROM heeft voor het nationale deel van de Rijn het Stroomgebiedbeheerplan Rijndelta opgesteld (2009). In dit plan zijn de waterkwaliteitsdoelen voor dit stroomgebied en de daarvoor benodigde maatregelen beschreven. Het eerste stroomgebiedbeheerplan geldt van 22 december 2009 tot 22 december 2015. In principe dienen de KRW-doelen in 2015 gehaald te zijn. Onder bepaalde voorwaarden kan deze termijn worden verlengd met maximaal 2 periodes van elk 6 jaar. De uiterste datum komt daarmee op 2027.

Afstemming tussen de planprocessen voor de stroomgebiedbeheerplannen en de Natura 2000-beheerplannen heeft beperkt plaats gevonden. De reden is dat pas na afronding van het Natura 2000-planproces de definitieve instandhoudingsdoelen en de bijbehorende watercondities bekend zijn. Indien dit nodig is, zullen benodigde watercondities worden vastgelegd in het 2e Stroomgebiedbeheerplan Rijndelta dat vanaf 2015 zal gaan gelden.

De KRW geldt primair voor de grote wateren of voor wateren die vanwege de ligging in Europese natuurgebieden (Natura 2000) een bijzondere bescherming behoeven. Dit zijn de zogenaamde oppervlaktewaterlichamen. Eén van de oppervlaktewaterlichamen in de Alblasserwaard is 'Veenvaarten Overwaard'. Het boezemwater Groote- of Achterwaterschap, dat onder andere door Donkse Laagten stroomt, maakt deel uit van dit waterlichaam. Voor de oppervlaktewaterlichamen gelden op grond van de KRW bijzondere waterkwaliteitsdoelen: de zogenaamde GEP's (Goed Ecologisch Potentieel). Op basis van de Natura 2000-status is Donkse Laagten in het kader van de KRW aangewezen als beschermd gebied. Deze status betekent dat de KRW-doelen en KRW-maatregelen bij moeten dragen aan het realiseren van de Natura 2000-doelen in Donkse Laagten.

De Kaderrichtlijn Water (KRW) staat de realisatie van de kernopgaven en instandhoudingsdoelen voor Donkse Laagten niet in de weg. De aanwijzing van Donkse Laagten als KRW-oppervlaktewaterlichaam komt juist ten goede aan de instandhoudingsdoelen.

Provinciaal Waterplan Zuid-Holland

De Provincie Zuid-Holland heeft de KRW geïmplementeerd in het 'Provinciaal Waterplan Zuid-Holland 2010–2015'. In het Provinciale Waterplan heeft de provincie het volgende uitgewerkt:

- de ligging en begrenzing van de oppervlaktewaterlichamen KRW;
- de status van de oppervlaktewaterlichamen KRW;
- de ecologische doelen van de oppervlaktewaterlichamen KRW;
- fasering: moment van doelbereik.

Voor alle KRW-oppervlaktewateren gelden de chemische normen van het Besluit Kwaliteitseisen Monitoring Water (BKMW 2009). Voor de oppervlaktewaterlichamen (waaronder het in Donkse Laagten gelegen boezemwater Groote- of Achterwaterschap) gelden de ecologische doelen zoals de provincie in het waterplan heeft vastgelegd.

De provincie heeft in het provinciale waterplan ook KRW-doelen geformuleerd voor de lange termijn. Vanaf 2027 dienen alle KRW-oppervlaktewaterlichamen te voldoen aan de doelen: een Goede Ecologische Toestand (GET) voor de natuurlijke oppervlaktewaterlichamen en een Goed Ecologisch Potentieel (GEP) voor de sterk veranderde en kunstmatige oppervlaktewaterlichamen. Het KRW-oppervlaktewaterlichaam 'Veenvaarten Overwaard', waarvan het Groote- of Achterwaterschap deel van uitmaakt, is ingedeeld bij de kunstmatige waterlichamen. De reden is dat het hier gaat om een gebufferde laagveensloot die door mensen gegraven is.

Het provinciale waterplan staat de realisatie van de instandhoudingsdoelen voor Donkse Laagten niet in de weg. De aanwijzing van Donkse Laagten als KRW-oppervlaktewaterlichaam en de uitwerking van de KRW-waterkwaliteitsdoelen hiervoor komt juist ten goede aan de instandhoudingsdoelen.

Waterbeheerplan Waterschap Rivierenland

In het Waterbeheerplan 2010-2015 heeft Waterschap Rivierenland de KRW-doelen en KRW-maatregelen uitgewerkt voor het oppervlaktewaterlichaam 'Veenvaarten Overwaard'. Het boezemwater Groote- of Achterwaterschap, dat ook door Donkse Laagten stroomt, maakt deel uit van dit waterlichaam (Waterschap Rivierenland, 2008). Voor de kleinere wateren in Donkse Laagten zijn in het kader van de KRW geen waterkwaliteitsdoelen vastgesteld. De huidige waterkwaliteit en de beleidsdoelen voor 2015 voor het waterlichaam 'Veenvaarten Overwaard' zijn samengevat in Tabel 4.1. Om de beleidsdoelen te halen worden hier de komende jaren een aantal maatregelen uitgevoerd. Deze maatregelen zijn weergegeven in Tabel 4.2.

Op het moment van schrijven van dit beheerplan is nog niet bekend of er ook maatregelen uitgevoerd worden in de directe omgeving van Donkse Laagten. Dit is echter ook niet van belang omdat de beschreven maatregelen in Tabel 4.2 geen direct (positief of negatief) effect op de instandhoudingsdoelen zullen hebben.

Tabel 4.1. Huidige waterkwaliteit van het waterlichaam 'Veenvaarten Overwaard' en de beleidsdoelen voor 2015 in het kader van de KRW. EKR = ecologische kwaliteitsratio, GEP = goed ecologisch potentieel (bron: Waterschap Rivierenlanden, 2009).

Kwaliteitselement	Huidige situatie	Verwachting 2015	GEP
Macrofauna (EKR)	ontoereikend	matig	0,6
Waterplanten (EKR)	matig	matig	0,6
Fytoplankton (EKR)	matig	matig	0,6
Vis (EKR)	goed	goed	0,6
Totaal fosfaat (zomergemiddelde) (mg P/l)	matig	matig	0,2
Totaal stikstof (zomergemiddelde) (mg N/l)	goed	goed	2,8
Chloride (zomergemiddelde) (mg Cl/l)	goed	goed	300
Temperatuur (maximum waarde) (°C)	goed	goed	25
Doorzicht (zomergemiddelde) (m)	matig	goed	0,65
Zuurgraad (zomergemiddelde) (pH)	goed	goed	5,5-8,0
Zuurstofverzadiging (zomergemiddelde) (%)	goed	goed	40-120

Tabel 4.2. Maatregelen die het waterschap gaat uitvoeren voor het waterlichaam 'Veenvaarten Overwaard' om de beleidsdoelen te realiseren die gesteld zijn in het kader van de KRW (Bron: Waterschap Rivierenland, 2009).

Maatregelen	Voor 2015	Na 2015
Uitvoeren/aanleg vispassages	1 stuk	2 stuks
Autonoom baggeren	233.180 m ³	71.223 m ³
Natuurvriendelijk (ecologisch) onderhoud van waterlichamen	4 ha	16 ha
Natuurvriendelijke oevers KRW in waterlichamen	4 km	16 km
Verdiepen/baggeren t.b.v. waterkwaliteitsknelpunten	1.539 m ³	29.780 m ³

TOP-lijst verdroging

Het Natura 2000-gebied Donkse Laagten was tot 2013 opgenomen in de TOP-lijst van verdroogde gebieden van de provincie Zuid-Holland. Verdroging is in Donkse Laagten een probleem voor de blauwgraslanden. Verdroging wordt er onder meer veroorzaakt door waterpeilverlaging in aanliggende landbouwgronden en door grondwateronttrekking.

De TOP-lijst is met de beëindiging van de ILG geheel komen te vervallen, inclusief de financiering. Verdrogingsbestrijding is eveneens niet in ander beleid teruggekomen. Binnen het kader van de TOP-gebieden worden er dan ook geen activiteiten meer uitgevoerd in Donkse Laagten.

Peilbesluit Alblasserwaard

Op 27 november 2009 is een nieuw peilbesluit voor de Alblasserwaard vastgesteld door het Algemeen Bestuur van Waterschap Rivierenland. Het peilbesluit is op 19 februari 2010 in werking getreden. In het peilbesluit is beschreven welke waterpeilen er in de Alblasserwaard gelden en binnen welke bandbreedte de waterpeilen mogen fluctueren (Waterschap Rivierenlanden, 2009). In §3.2.4 is ingegaan op de exacte hoogte van de peilen. Het peil is afgestemd op het grondgebruik in de huidige situatie. Het waterschap heeft in het peilbesluit een afweging gemaakt tussen uiteenlopende belangen, zoals natuur, agrarisch gebruik en bebouwing. Bij het opstellen van het peilenplan is rekening gehouden met de natuurwaarden in Donkse Laagten door het peil in het Natura 2000-gebied af te

stemmen op de gewenste natuur. Buiten de begrenzing van Donkse Laagten is in het peilbesluit geen rekening gehouden met de natuurwaarden in het natuurgebied. Het peilbesluit is maximaal 10 jaar geldig.

In de omgeving van Donkse Laagten worden lagere peilen gehanteerd dan in het Natura 2000-gebied zelf (Waterschap Rivierenlanden, 2009). Hierdoor vindt er wegzijging plaats vanuit het Natura 2000-gebied naar de omgeving. Doordat de drooglegging in de omgeving van Donkse Laagten groter is dan in het Natura 2000-gebied, is de bodemdaling hier groter dan in Donkse Laagten. In de omgeving neemt de bodemdaling dus sneller toe en daardoor zal op langere termijn de wegzijging vanuit Donkse Laagten naar de omgeving toenemen. In de toekomst kan hierdoor sprake zijn van een negatief effect ten aanzien van de kernopgave plasdras situaties. Toekomstige peilbesluiten zullen om deze reden beoordeeld moeten worden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998.

4.1.3 *Ruimtelijke ordening*

Visie Ruimte en Mobiliteit

Op 9 juli 2014 is door Provinciale Staten de *Visie Ruimte en Mobiliteit* (VRM) vastgesteld. De VRM-documenten vervangen de huidige Provinciale Structuurvisie, de Verordening Ruimte en het Provinciaal Verkeer- en Vervoersplan. De VRM bestaat uit: de Visie ruimte en mobiliteit, de Verordening Ruimte 2014, het Programma ruimte en het Programma mobiliteit. De EHS is planologisch verankerd in de Verordening Ruimte 2014. Zie voor meer informatie: www.ruimtelijkeplannenzuidholland.nl/VRM.

Het hoofddoel van de VRM is het scheppen van voorwaarden voor een economisch krachtige regio. Dat houdt het bieden van ruimte om te ondernemen in, het op orde krijgen van het mobiliteitsnetwerk en het zorgen voor een aantrekkelijke leefomgeving. Er worden vier thema's onderscheiden:

- **Beter benutten en opwaarderen:** Het opvangen van bevolkingsgroei, mobiliteit en economische activiteit in bestaande netwerken en bebouwde gebieden. Hierdoor kan het landelijk gebied open blijven. Gemeenten stellen regionale visies op voor woningen en kantoren. Hierdoor stemmen zij aanbod met elkaar af op de reële behoefte.
- **Versterken stedelijk gebied:** Meer concentratie en specialisatie van locaties die onderling goed verbonden zijn, wat leidt tot de versterking van de kennis- en bedrijvencentra op het Europese en wereldtoneel. De provincie wijst locaties voor concentratie, met een goede ontsluiting, aan.
- **Versterken ruimtelijke kwaliteit:** Het Zuid-Hollandse landschap is onder te verdelen in drie typen, gekenmerkt door veenweiden, rivieren en kust. De provincie stelt versterking van de gebiedskwaliteiten centraal in het beleid. Per nieuwe ontwikkeling zal bekeken moeten worden of realisatie buiten bestaande stads- en dorpsgebieden nodig is. Voorwaarde hierbij is dat de maatschappelijke behoefte is aangetoond en de nieuwe ontwikkeling bijdraagt aan het behoud of verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. Het gaat hierbij om een integrale benadering waarbij samenhang bestaat tussen bruikbaarheid, duurzaamheid en belevingswaarde.
- **Bevorderen van een water- en energie-efficiënte samenleving:** In de VRM zet de provincie in op de transitie naar een water- en energie-efficiënte samenleving. Door ruimtelijke reserveringen te maken voor de benodigde netwerken en via haar vergunningen- en concessiebeleid, draagt de provincie hieraan bij.

Gemeentelijke bestemmingsplannen

In het bestemmingsplan van de gemeente Molenwaard is Donkse Laagten aangewezen als een gebied voor behoud van natuur (Adviesbureau Rboi, 1999). De bestemmingsplannen staan de realisatie van de kernopgaven en instandhoudingsdoelen voor Donkse Laagten dan ook niet in de weg.

4.2 Effectenanalyse huidige activiteiten: juridisch kader en methodiek

Dit Natura 2000-beheerplan beschrijft wat nodig is om de instandhoudingsdoelen voor het Natura 2000-gebied Donkse Laagten te behouden en/of te bereiken. Niet alleen de locatie, omvang en gesteldheid van het gebied zijn belangrijk voor de te beschermen soorten. Ook andere factoren, zoals de activiteiten die plaatsvinden in en rondom het gebied, kunnen invloed hebben op het behalen van de instandhoudingsdoelen. Er moet gewaarborgd worden dat er geen significant negatieve effecten optreden op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Van de activiteiten, die plaatsvinden in en rondom Donkse Laagten, is beoordeeld of deze activiteiten negatieve effecten hebben op het realiseren van de instandhoudingsdoelen. Voordat ingegaan wordt op de effectenanalyse, worden in deze paragraaf het juridische kader en de beoordelingsmethodiek beschreven.

4.2.1 Juridisch kader

Bestaand gebruik

De huidige activiteiten die in dit beheerplan aan de orde komen, vallen onder de definitie 'bestaand gebruik' uit de Natuurbeschermingswet. Bestaand gebruik is gedefinieerd als 'gebruik dat op 31 maart 2010 bekend is, of redelijkerwijs bekend had kunnen zijn bij het bevoegd gezag' (Natuurbeschermingswet 1998; amendement lid Koopmans (Kamerstukken II, 32588, nr 16)). Bij de inventarisatie en beoordeling van de activiteiten in en om Donkse Laagten zijn dan ook alle activiteiten meegenomen die op 31 maart 2010 bekend waren.

Op grond van artikel 19d, lid 3 van de Natuurbeschermingswet en de Crisis- en Herstelwet is bestaand gebruik **vergunningvrij**, ook als de activiteiten negatieve effecten hebben op de instandhoudingsdoelen. Wanneer een activiteit een negatief effect heeft op de instandhoudingsdoelen, worden echter wel mitigerende maatregelen of beperkende voorwaarden voorgeschreven in het beheerplan. Deze maatregelen en/of voorwaarden moeten in acht genomen worden.

Ook bestaand gebruik dat (onverhoopt) niet beschreven is in het beheerplan is vergunningvrij. Wanneer dit bestaand gebruik leidt tot negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelen kan het bevoegd gezag gebruik maken van de aanschrijvingsbevoegdheid (artikel 19c Nbwet). Hiermee kan degene die de activiteit uitoefent verplicht worden om passende maatregelen te treffen. De aanschrijvingsbevoegdheid geldt niet voor activiteiten die 'conform' het Natura 2000-beheerplan plaatsvinden.

Er is één uitzondering op het vergunningvrij zijn van bestaand gebruik. Namelijk wanneer de activiteit een project² is met een mogelijk (significant) negatief effect op

² Zie de verklarende woordenlijst voor de uitleg van het begrip 'project'.

de instandhoudingsdoelen. Voor dergelijke projecten geldt wel een vergunningplicht (artikel 19d Nbwet)³.

Categorie indeling

De activiteiten worden, in verband met de juridische gevolgen, ingedeeld in categorieën. Deze categorieën worden beschreven in Kader 1. De meeste huidige activiteiten die in dit beheerplan beschreven worden vallen in categorie 4 (niet vergunningplichtige activiteiten). Voor de activiteiten in categorie 4b, activiteiten met (mogelijk) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen, worden beperkende voorwaarden beschreven in dit beheerplan. Deze categorie indeling zoals die wordt gehanteerd door het ministerie van EZ wijkt af van de indeling die door de provincie Zuid-Holland wordt gehanteerd.

³ Het beheerplan kan de vergunningplicht vervangen wanneer de activiteiten in categorie 1 of 2 worden ondergebracht (zie tekstkader voor uitleg categorieën).

Kader 1: Indeling van activiteiten in categorieën:**Deze indeling wijkt af van de indeling die de provincie Zuid Holland hanteert.**

Dit beheerplan gaat in op de relatie tussen activiteiten en de instandhoudingsdoelen van Donkse Laagten. De activiteiten worden in verband met de juridische gevolgen ingedeeld in categorieën. Deze indeling is conform de rijkslijn die gehanteerd wordt door zowel EZ als Rijkswaterstaat (I&M). Hieronder worden de categorieën beschreven.

1 Vrijgestelde activiteiten zonder specifieke voorwaarden

Voor bepaalde activiteiten (projecten of andere handelingen) geldt het beheerplan als vrijstelling van de vergunningplicht zonder dat specifieke voorwaarden nodig zijn. Voor deze activiteiten geldt de generieke voorwaarde dat de activiteiten niet in betekenende mate mogen wijzigen.

2 Vrijgestelde activiteiten met specifieke voorwaarden

Er zijn vergunningplichtige activiteiten die alleen onder specifieke voorwaarden geen significante effecten op de Natura 2000-doelstellingen hebben. Deze activiteiten zijn met inachtneming van de generieke en specifieke voorwaarden, genoemd in het Natura 2000-beheerplan, vrijgesteld van de vergunningplicht.

3 Nbwet vergunde activiteiten

Voor deze activiteiten vormt het beheerplan *geen* vrijstelling van de vergunningplicht. Deze activiteiten zijn door het daartoe bevoegde gezag al getoetst in het kader van een vergunningaanvraag. Hieruit is naar voren gekomen dat deze activiteiten afzonderlijk en eventueel in cumulatie geen negatieve effecten hebben, mits de vergunningvoorschriften worden nageleefd. Vanzelfsprekend zal bij het aflopen van de vergunning een nieuwe procedure gestart moeten worden. Dat geldt ook voor alle nieuwe plannen en projecten. *De Provincie en het Ministerie van EZ hebben een overzicht van verleende vergunningen. Deze zijn niet in dit beheerplan opgenomen.*

4a Niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist

Dit zijn de activiteiten die niet vergunningplichtig zijn én geen of positieve effecten hebben op het bereiken van de instandhoudingsdoelen. Deze activiteiten hebben over het algemeen geen relatie met de instandhoudingsdoelen. Er zijn dan ook geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet.

4b Niet vergunningplichtige activiteiten: wel mitigatie vereist

Dit zijn activiteiten die niet vergunningplichtig zijn, maar die wél negatieve effecten hebben of waarvan niet uit te sluiten is dat ze effecten veroorzaken in combinatie met andere activiteiten. Voor deze activiteiten geldt dat er voorwaarden of mitigerende maatregelen vereist zijn. Het beperken van de effecten van deze activiteiten wordt zowel gerealiseerd door het nemen van maatregelen in het gebied of het (tijdelijk) verbinden van voorwaarden aan de activiteiten. De voorwaarden en maatregelen worden in het beheerplan beschreven. Indien de activiteiten uitgevoerd worden conform het beheerplan dan kan de provincie geen gebruik maken van de aanschrijvingsbevoegdheid uit art 19c Nbwet.

4.2.2**Methodiek**

Het Natura 2000-gebied Donkse Laagten heeft voor kolgans, brandgans en kleine zwaan in de winterperiode (1 oktober tot 1 mei) voornamelijk een slaappleaatsfunctie. Daarnaast heeft het gebied in deze periode overdag ook een foerageerfunctie voor kolgans. De instandhoudingsdoelen hebben betrekking op het in stand houden van omvang en kwaliteit van het leefgebied. Voor kolgans is

daarnaast in de instandhoudingsdoel opgenomen dat het gebied een draagkracht moet hebben voor een populatie van gemiddeld 830 kolganzen (seizoensgemiddelde).

Om mogelijke effecten te kunnen inventariseren en te beoordelen is er een overzicht gemaakt van de gevoeligheid van de soorten voor diverse verstoringsfactoren. Hiervoor is gebruik gemaakt van de effectenindicator van het Ministerie van EZ (Ministerie van LNV, zd-c). De effectenindicator is algemeen en niet toegespitst op de situatie in een bepaald gebied. Op enkele punten (verstoring door geluid, optische verstoring en verstoring door mechanische effecten) is de effectenindicator aangepast voor Donkse Laagten. In Tabel 4.3 is per verstoringsfactor aangegeven of deze al dan niet een negatieve invloed heeft op de instandhoudingsdoelen. In bijlage 2 wordt daarnaast expliciet ingegaan op de gevoeligheid van de soorten voor auditieve en visuele verstoring en de verstoringsafstand (alert- en opvliegafstand) van de soorten ten aanzien van verschillende activiteiten. De informatie in deze bijlage is ook gebruikt bij de beoordeling van de activiteiten.

Tabel 4.3. Verstoring gevoeligheid van de soorten en habitatype, gericht op het gebied Donkse Laagten. Groen = niet gevoelig, oranje = gevoelig. (Bron: effectenindicator, Ministerie van LNV, zd-c). Op enkele punten (verstoring door geluid, optische verstoring en verstoring door mechanische effecten) is de effectenindicator aangepast voor Donkse Laagten (zie bijlage 1 voor een toelichting op de storingsfactoren).

		Kleine zwaan (A037)	Kolganzen (A041)	Brandgans (A045)
	Verstoringsfactor			
1	Oppervlakte verlies			
2	Versnippering	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
3	Verzuring			
4	Vermesting			
5	Verzoeting			
6	Verziltting			
7	Verontreiniging			
8	Verdroging			
9	Vernatting			
10	Verandering stroomsnelheid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
11	Verandering overstromingsfrequentie			
12	Verandering dynamiek substraat			
13	Verstoring door geluid			
14	Verstoring door licht			
15	Verstoring door trilling	Onbekend		
16	Optische verstoring			
17	Verstoring door mechanische effecten			
18	Verandering in populatiedynamiek			
19	Bewuste verandering soortensamenstelling	Onbekend		

Van alle activiteiten is beoordeeld of de activiteiten negatieve effecten hebben op het behalen van de instandhoudingsdoelen. De ecologische vereisten en sleutelfactoren (zie hoofdstuk 3) zijn als uitgangspunt genomen bij de beoordeling van de activiteiten. Op basis van de laatste wetenschappelijke kennis en gebruik makend van eerder onderzoek zijn de verschillende vormen van gebruik beoordeeld. Deze beoordeling is niet alleen afhankelijk van de aard en omvang van het effect van de activiteit, maar ook van de opeenhoping (cumulatie) van effecten van verschillende activiteiten. Deze bepalen samen, afhankelijk van de doelstelling, de ernst van het effect. De gebruikte methode is gebaseerd op de 'Handleiding toetsing bestaand gebruik voor LNV-beheerplannen' (Dienst Landelijk Gebied, 2009b).

De diverse stappen bij de toetsing van de huidige activiteiten zijn weergegeven in het schema in Figuur 4.2. Deze stappen zijn achtereenvolgens:

Stap 1: inventarisatie activiteiten

Alle regelmatig terugkerende activiteiten die zich binnen en rondom de begrenzing van het Natura 2000-gebied afspelen, zijn geïnventariseerd. De inventarisatie van de activiteiten in Donkse Laagten heeft plaatsgevonden t/m 31 maart 2010.

Stap 2: globale effectenanalyse

De (mogelijke) effecten van de activiteiten zijn door deskundigen beoordeeld. De globale effectenanalyse kent een opdeling van activiteiten in drie groepen: 1. geen effect (groen), 2. (mogelijk) beperkt effect (oranje), 3. (mogelijk) significant effect (rood). Er zijn verschillende redenen (a t/m i), waarom een activiteit in een groep geplaatst kan worden. Een activiteit kan bijvoorbeeld in de groep 'geen effect' geplaatst worden, omdat er geen overlap is in ruimte en tijd tussen de activiteit en de aanwezigheid van de soort (a) of omdat de soort ongevoelig is voor het type verstoring dat de activiteit veroorzaakt (b). Zie bijlage 3 voor het volledige overzicht van de redenen per groep. In de tabellen in bijlage 5 vindt u de indeling van de activiteiten in Donkse Laagten in deze drie groepen.

De typering van de drie groepen van mogelijke effecten is:

1. **Groen.** Voor activiteiten waarvan blijkt dat ze *geen negatief effect* hebben op de instandhoudingsdoelen, of waarvan *het effect verwaarloosbaar is*, is het niet nodig (aanvullende) voorwaarden of mitigerende maatregelen te formuleren.
2. **Oranje.** Voor activiteiten die (mogelijk) een *beperkt negatief effect* hebben, maar niet zodanig dat ze het realiseren van de instandhoudingsdoelen direct in de weg staan, wordt een cumulatietoets uitgevoerd (zie stap 4).
3. **Rood.** Activiteiten die (mogelijk) een *significant negatief effect* hebben én de activiteiten waarover *onduidelijkheid* bestaat, gaan door naar stap 3.

De methode die beschreven is in de 'Leidraad bepaling significantie' (Regiebureau Natura 2000, 2009) is gebruikt bij het bepalen of de activiteiten wel of geen significant effect hebben op de instandhoudingsdoelen. In bijlage 4 is schematisch een korte samenvatting van deze methode gegeven.

Stap 3: nadere effectenanalyse

In de nadere effectenanalyse is in detail uitgezocht wat de mogelijke effecten zijn van de activiteiten op de instandhoudingsdoelen. Hierbij zijn extra gegevens verzameld die meer duidelijkheid kunnen verschaffen. Het kan daarbij gaan om meer gedetailleerde bestaande (wetenschappelijke) informatie of resultaten van onderzoek dat specifiek uitgevoerd is voor dit beheerplan. Vervolgens is beoordeeld of activiteiten de realisatie van de instandhoudingsdoelen in de weg staan.

Wanneer een activiteit een significant negatief effect heeft op het realiseren van (één van) de instandhoudingsdoelen, wordt bij stap 5 bekeken of (aanvullende) voorwaarden of mitigerende maatregelen geformuleerd kunnen worden (mitigatie, zie stap 5). Indien uit de nadere effectenanalyse blijkt dat de activiteit een beperkt effect heeft (niet significant) dan gaat de activiteit alsnog door naar de cumulatietoets (zie stap 4).

Stap 4: cumulatietoets

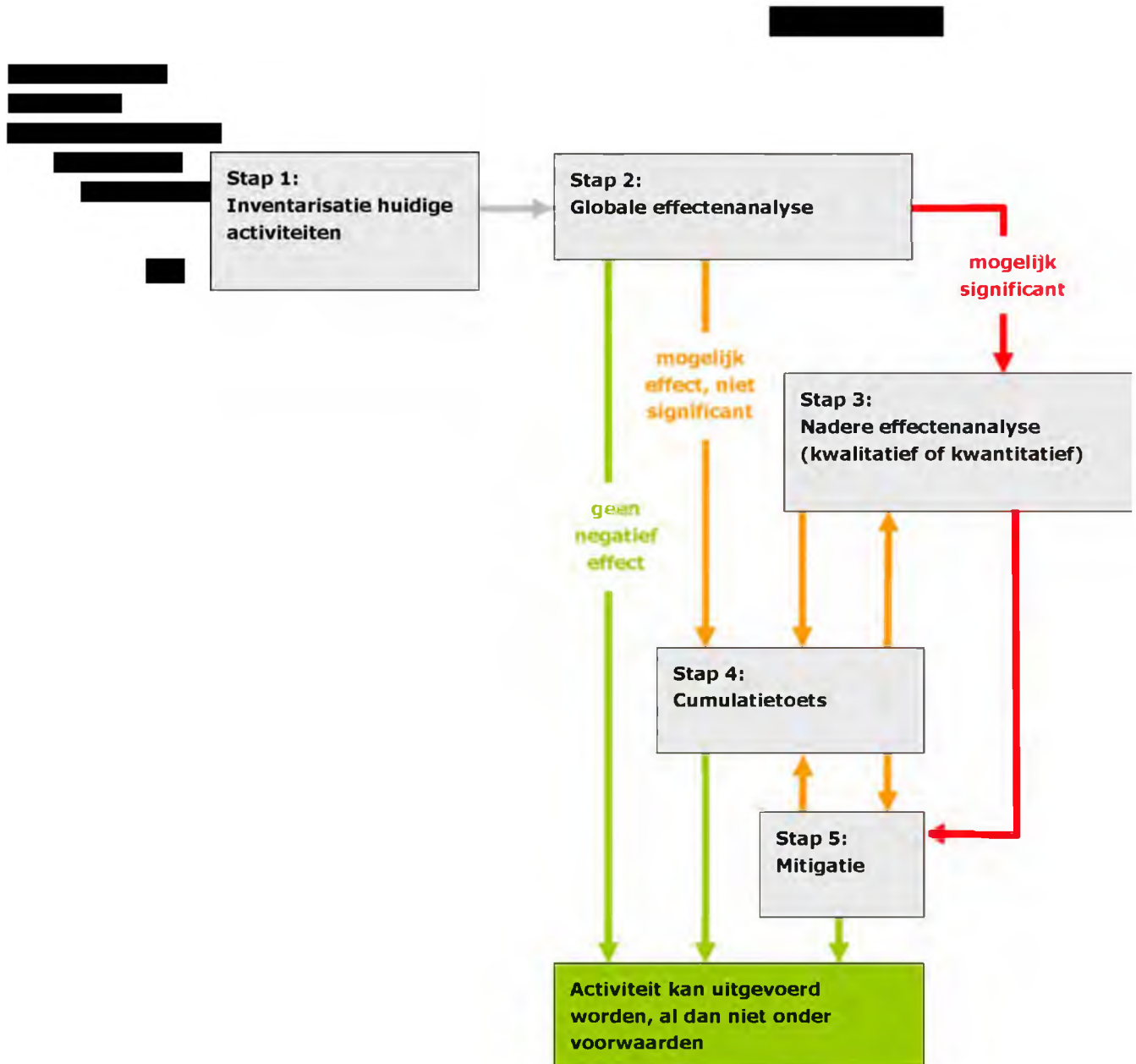
Activiteiten die afzonderlijk geen schadelijk effect hebben, kunnen samen wel een schadelijk effect tot gevolg hebben. Vele kleintjes maken één grote. In deze toets wordt bekeken of de effecten van verschillende activiteiten samen mogelijk wel het halen van de instandhoudingsdoelen belemmeren en dus significant zijn. Indien dat niet het geval is dan kunnen de activiteiten zonder (aanvullende) voorwaarden of mitigerende maatregelen voortgezet worden. Wanneer de activiteiten samen wel een (mogelijk) significant negatief effect hebben, gaan de activiteiten gezamenlijk door naar stap 5 (mitigatie), waarbij bekeken wordt welke instandhoudingsmaatregelen er nodig zijn om te compenseren voor de negatieve effecten.

Stap 5: mitigatie

Deze stap is toegepast voor die activiteiten waarvan blijkt dat er een (mogelijk) significant negatief effect is op het behalen van de instandhoudingsdoelen. Nagegaan is of (aanvullende) voorwaarden of mitigerende maatregelen dit effect verminderen of teniet doen. Is dat het geval en is er geen sprake meer van een (mogelijk) significant effect, dan kunnen ook deze activiteiten door naar de cumulatietoets (zie stap 4). De (aanvullende) voorwaarden en mitigerende maatregelen zijn opgenomen in het beheerplan. Er treedt een aanschrijvingsbevoegdheid in werking indien men zich niet aan de voorwaarden houdt.

In de volgende paragrafen zijn de effecten van de activiteiten beoordeeld en is aangegeven of er (aanvullende) voorwaarden gelden en of er mitigerende maatregelen genomen dienen te worden.

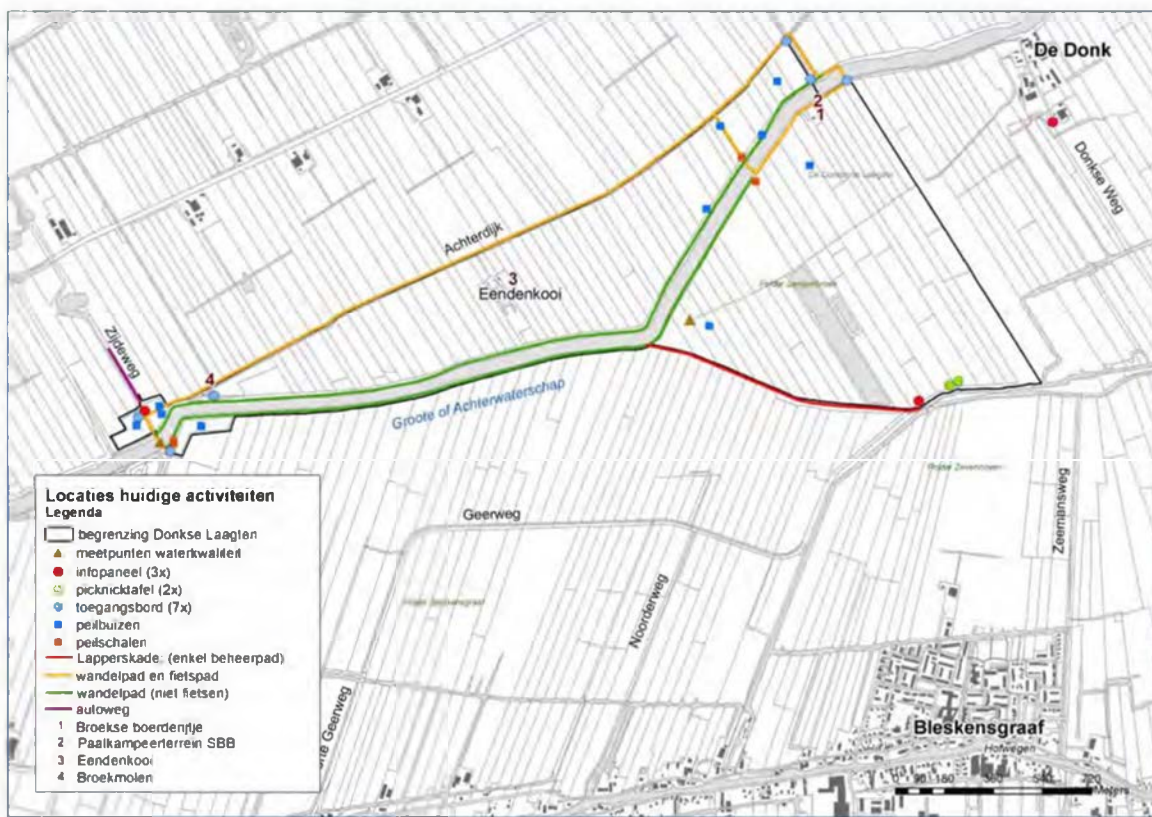

Figuur 4.2. Stroomschema toetsing activiteiten (zie de tekst voor een toelichting op het schema).

4.3 Effectanalyse huidige activiteiten

In deze paragraaf worden de activiteiten beschreven die plaatsvinden in en rondom Donkse Laagten. Tevens wordt beoordeeld of deze activiteiten negatieve effecten hebben op het realiseren van de instandhoudingsdoelen. In bijlage 5 wordt door middel van tabellen een overzicht gegeven van de conclusies van de effectenanalyse. In Figuur 4.3 is een kaart opgenomen waarop de locaties van diverse activiteiten zijn weergegeven.

Figuur 4.3. Locaties huidige activiteiten.

4.3.1 *Natuurbeheer en onderhoud in Donkse Laagten*

De werkzaamheden die zijn gericht op het natuurbeheer en het onderhoud in Donkse Laagten worden uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van Staatsbosbeheer. De graslandpercelen met een weidevogelstelling worden door Staatsbosbeheer verpacht aan boeren. Onder strenge voorwaarden mogen zij het perceel hooien en (na)beweid. De terreindelen met een botanische doelstelling (de uitstekken en de blauwgraslanden bij de Zijdebrug) verpacht Staatsbosbeheer niet. Deze worden door Staatsbosbeheer in eigen beheer of in opdracht van Staatsbosbeheer door een loonwerker beheerd door te maaien en door afvoer van het maaisel. Staatsbosbeheer verricht alle werkzaamheden volgens de 'Gedragscodex natuurbeheer'.

In een droog najaar vindt begrazing op graslandpercelen met een weidevogelstelling ook plaats na 31 oktober. Dit is noodzakelijk om de graslandpercelen met een korte vegetatie de winter in te laten gaan, zodat deze percelen kunnen worden gebruikt als foeragegebied door wintergasten.

De werkzaamheden ten behoeve van het natuurbeheer en het onderhoud in Donkse Laagten dragen grotendeels bij aan het realiseren van de instandhoudingsdoelen. Wanneer deze werkzaamheden in de winterperiode uitgevoerd worden, zouden ze in principe ook een versturende invloed (geluidsverstoring en visuele verstoring) kunnen hebben op de dan aanwezige kolganzen, brandganzen en kleine zwanen. De intensiteit van de diverse werkzaamheden in de winterperiode is echter laag. Daar naast vinden deze activiteiten niet op meerdere percelen tegelijk plaats en niet in de nachtelijke uren. Wel zou uitvoering plaats kunnen vinden tijdens de

schemerperiode. Er wordt bij het uitvoeren van de werkzaamheden door Staatsbosbeheer (inclusief de meeste pachters) rekening gehouden met de aanwezigheid van wintergasten. Voorafgaand aan de activiteit wordt beoordeeld of er verstoring van kleine zwanen of een groep (van meer dan 100 individuen) kolganzen of brandganzen plaats zal vinden. Wanneer dit het geval kan zijn, wordt de activiteit op dat moment niet uitgevoerd. Door deze werkwijze treden er geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan op.

Deze werkwijze is in een aantal pachtcontracten van pachters van Staatsbosbeheer opgenomen. Pachters waarbij deze aanvulling op dit moment niet in hun pachtcontract opgenomen is, houden de hierboven beschreven werkwijze mogelijk niet aan. Wanneer zij hun werkzaamheden tijdens de winterperiode in Donkse Laagten uitvoeren, is het dan ook mogelijk dat er rustende of foeragerende kolganzen, brandganzen en kleine zwanen verstoord worden. De intensiteit van de activiteiten van deze pachters is echter zeer beperkt, waardoor een mogelijk negatieve invloed op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan verwaarloosbaar is. Om deze redenen wordt de invloed van deze werkzaamheden op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan als verwaarloosbaar beoordeeld.

Conclusie

De beheer- en onderhoudswerkzaamheden (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) hebben een verwaarloosbaar effect op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

4.3.2

Inventarisatie en monitoring in Donkse Laagten

In Donkse Laagten worden verschillende vormen van monitoring en inventarisatie uitgevoerd. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij Staatsbosbeheer, Waterschap Rivierenland, de Natuur- en Vogelwacht Alblasserwaard en de Agrarische Natuurvereniging 'Den Hâneker'. Monitoring is van belang om een goed beeld van de aanwezige soorten, de staat van instandhouding van de soorten in het gebied en de effecten van genomen maatregelen te krijgen en te behouden.

Inventarisatie en monitoring abiotiek

Bodemonderzoek wordt slechts zeer incidenteel uitgevoerd. Hierbij wordt éénmalig een bodemmonster gestoken. De dichtheid aan bodemmonsters is laag, maximaal 3 per hectare, meestal veel minder. De hydrologische inventarisaties van de waterstand, pH en EGV in het blauwgrasland (uitstekken bij de Zijdebrug en de nieuw gerealiseerde uitstekken) worden door Staatsbosbeheer meestal maandelijks uitgevoerd. Monitoring van de waterkwaliteit van boezem en diverse sloten vindt door Waterschap Rivierenland plaats op een aantal locaties in (de omgeving van) het gebied. De frequentie van opname wisselt sterk: van wekelijks tot minder dan éénmaal per maand. De meeste locaties zijn via openbare wegen te bereiken. Sommige opnamepunten liggen op een locatie die voor publiek niet vrij toegankelijk is. Binnen de begrenzing van Donkse Laagten zijn twee opnamepunten aanwezig.

De instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan in Donkse Laagten hebben betrekking op het gebied als overwinteringslocatie. Onderzoeken, die in de winterperiode uitgevoerd worden, kunnen in principe een versturende invloed hebben op aanwezige kolganzen, brandganzen en kleine zwanen. Het gaat daarbij om geluidsverstoring en visuele verstoring. Indien de monitoringsactiviteiten

buiten de openbare wegen en paden uitgevoerd worden, wordt er meestal rekening gehouden met deze vogelsoorten. Medewerkers van Staatsbosbeheer beoordelen voorafgaand aan de activiteit of er verstoring van kleine zwanen of een groep (van meer dan 100 individuen) kolganzen of brandganzen plaats zal vinden. Wanneer dit het geval kan zijn, wordt de activiteit op dat moment niet uitgevoerd. Door deze werkwijze treden er bij deze onderzoeken geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan op. Medewerkers van Waterschap Rivierenland houden deze werkwijze niet aan. De meeste meetpunten van het waterschap zijn echter bereikbaar vanaf openbaar toegankelijke wegen. De aanwezigheid van de medewerker is dan vergelijkbaar met de aanwezigheid van wandelaars (zie §4.3.4 voor de beoordeling van wandelen). Voor twee meetpunten moet het gebied betreden worden. Het gaat om meetpunten die éénmaal per maand worden opgenomen. Bij deze metingen zijn medewerkers ongeveer een half uur in het gebied aanwezig. Door de lage frequentie en intensiteit van deze activiteit zijn negatieve effecten dermate beperkt dat invloed hiervan op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan als verwaarloosbaar beoordeeld is.

Conclusie

De inventarisatie- en monitoringsactiviteiten (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) hebben geen dan wel een verwaarloosbaar effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

Inventarisatie en monitoring biotiek

Inventarisatie van vegetatie en amfibieën vindt in het algemeen buiten het winterhalfjaar plaats. Vogelinventarisaties worden jaarrond uitgevoerd vanaf de openbare wegen. Zoogdieronderzoek vindt incidenteel plaats in de percelen met behulp van vallen of door middel van zichtwaarnemingen of geluid.

De instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan in Donkse Laagten hebben betrekking op het gebied als overwinteringslocatie. Activiteiten, die buiten de winterperiode plaatsvinden (broedvogelinventarisaties en steltloper-tellingen), hebben dan ook geen negatief effect op de instandhoudingsdoelen. Onderzoeken, die in de winterperiode uitgevoerd worden, kunnen in principe een versturende invloed hebben op aanwezige kolganzen, brandganzen en kleine zwanen. Het gaat daarbij om geluidsverstoring en visuele verstoring.

Vogelinventarisaties, die in de winterperiode worden uitgevoerd (ganzentellingen en ringwaarnemingen), vinden plaats vanaf de openbare wegen. Hierdoor wordt het gebied niet betreden en is verstoring (geluidsverstoring, visuele verstoring) van kolgans, brandgans en kleine zwaan zeer minimaal. De aanwezigheid van de medewerker is dan vergelijkbaar met de aanwezigheid van wandelaars (zie §4.3.4 voor de beoordeling van wandelen).

Indien er in de winterperiode inventarisatieactiviteiten buiten de openbare wegen en paden uitgevoerd worden, wordt er rekening gehouden met deze vogelsoorten. Medewerkers van Staatsbosbeheer en de Natuur- en Vogelwacht beoordelen voorafgaand aan de activiteit of er verstoring van kleine zwanen of een groep (van meer dan 100 individuen) kolganzen of brandganzen plaats zal vinden. Wanneer dit het geval kan zijn, wordt de activiteit op dat moment niet uitgevoerd. Door deze werkwijze treden er bij inventarisatie- en monitoringsactiviteiten geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan op.

Conclusie

De inventarisatie- en monitoringsactiviteiten (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) hebben geen effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

4.3.3 *Schadebestrijding in Donkse Laagten*

Zomerganzenbeheer in Donkse Laagten

Indien noodzakelijk wordt door Staatsbosbeheer zomerganzenbeheer uitgevoerd. Bij zomerganzenbeheer gaat het om het prikken van eieren van grauwe gans, kolgans, nijlgans, grote Canadese gans en brandgans en het vangen van kolgans, brandgans, grote Canadese gans en soepgans.

De instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan in Donkse Laagten hebben betrekking op het gebied als overwinteringslocatie. Activiteiten buiten de winterperiode hebben dan ook geen negatief effect op deze instandhoudingsdoelen. Zomerganzenbeheer wordt enkel in de zomer uitgevoerd en heeft dus geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan.

Conclusie

Zomerganzenbeheer (zoals beschreven in bijlage 5) heeft geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

Muskusrattenbestrijding in Donkse Laagten

Bij de bestrijding van muskusratten wordt gewerkt volgens de 'Gedragscode voor muskusrat en beverrat'. In Donkse Laagten komen muskusratten in beperkte aantallen voor. De bestrijding concentreert zich daarom op de randen van het gebied (langs de doorgaande wegen en boezemkaden). Daarmee wordt zoveel mogelijk voorkómen dat muskusratten vanuit de omgeving Donkse Laagten indringen en zich daar uitbreiden. Om uitbreiding van muskusratten van binnenuit het gebied te voorkomen vindt jaarlijks in de winterperiode een vlakdekkende controle plaats op de aanwezigheid van muskusratten. De controle wordt uitgevoerd door bestrijders van het waterschap Rivierenland. De controle neemt ongeveer 20 werkdagen in beslag en vindt verspreid over een periode van 6 tot 8 weken plaats. De benodigde tijd is afhankelijk van het aantal bestrijders dat wordt ingezet en het aantal muskusratten dat wordt gevangen. De bestrijding vindt zoveel mogelijk te voet plaats om de rust van overwinterende ganzen en kleine zwanen zo min mogelijk te verstoren. Af en toe worden er quads gebruikt bij de bestrijding. De controle wordt bloksgewijs aangepakt. Wanneer er aanwijzingen zijn dat er muskusratten aanwezig zijn, worden deze volgens de vigerende voorschriften (aanwijzing ex artikel 67 Ff-wet) bestreden. Er wordt gebruik gemaakt van klemmen en kooien, zodat betreding van het gebied als gevolg van controle van de vangmiddelen tot een minimum wordt beperkt.

Wanneer muskusrattenbestrijding in de winterperiode uitgevoerd wordt, kan dit in principe een versturende invloed (geluidsverstoring en visuele verstoring) hebben op aanwezige kolganzen, brandganzen en kleine zwanen. De muskusrattenbestrijders

houden bij het uitvoeren van de werkzaamheden rekening met deze vogelsoorten en alle activiteiten worden in goed overleg met Staatsbosbeheer uitgevoerd. Bijvangst van watervogels worden zoveel mogelijk voorkomen door bijvoorbeeld stokjes voor de klemmen te plaatsen. Wanneer er groepen kolganzen, brandganzen of kleine zwanen aanwezig zijn, wordt de graslanden in het gebied op dat moment niet betreden. Alleen de openbare wegen en paden, die ook voor publiek toegankelijk zijn (de boezemkade en dergelijke), worden gebruikt op het moment dat er groepen kolganzen, brandganzen of kleine zwanen aanwezig zijn. Wanneer er te voet gewerkt wordt (via de openbare wegen en paden), is de aanwezigheid van de muskusrattenbestrijder vergelijkbaar met de aanwezigheid van wandelaars (zie §4.3.4 voor de beoordeling van wandelen). Wanneer er gebruik gemaakt wordt van een quad (via de wegen voor bestemmingsverkeer) is de aanwezigheid van de muskusrattenbestrijder vergelijkbaar met de aanwezigheid van bestemmingsverkeer (zie §4.3.6 voor de beoordeling van aanwezigheid van verkeer). Negatieve effecten van muskusrattenbestrijding zijn dan ook dermate beperkt dat invloed van op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan als verwaarloosbaar beoordeeld is.

Conclusie

Muskusrattenbestrijding (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) heeft verwaarloosbare effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

Beverrattenbestrijding in Donkse Laagten

Incidenteel wordt melding gemaakt van een beverrat. In dat geval worden direct levendvangkooien uitgezet om te voorkomen dat de soort zich verder uitbreidt. In de periode 2006-2009 zijn er geen beverratten meer gevangen in Donkse Laagten (mond. med. dhr. De Koning, Provincie Zuid-Holland). Vanwege het zeer incidentele karakter van deze activiteit, heeft de bestrijding van beverratten geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans, kleine zwaan.

Conclusie

Beverrattenbestrijding (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) heeft geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

Bestrijding ongewenste plantensoorten in Donkse Laagten

Indien noodzakelijk voert Staatsbosbeheer bestrijding van exoten (grote waternavel en reuzenberenklauw) uit in Donkse Laagten. Incidenteel is chemische bestrijding van diverse plantensoorten (bijvoorbeeld akkerdistel, krulzuring, ridderzuring, Japanse duizendknoop maar ook andere soorten) noodzakelijk. Chemische bestrijding wordt door Staatsbosbeheer enkel uitgevoerd nadat de noodzakelijkheid hiervan is beoordeeld en nadat goedkeuring is gegeven door de regiodirecteur van Staatsbosbeheer. Hierbij wordt een specifiek chemisch middel gebruikt (bijvoorbeeld MCPA). Deze vorm van schadebestrijding wordt zeer incidenteel uitgevoerd en pas nadat de vegetatie is gemaaid.

De instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan in Donkse Laagten hebben betrekking op het gebied als overwinteringslocatie. De bestrijding

van reuzenberenklauw en chemische bestrijding zijn activiteiten die buiten de winterperiode plaatsvinden. Deze activiteiten hebben dan ook geen negatief effect op de instandhoudingsdoelen. De bestrijding van exoten (grote waternevel) wordt wel in de winterperiode uitgevoerd. Deze activiteit kan daarom in principe een versturende invloed (geluidsverstoring en visuele verstoring) hebben op aanwezige kolganzen, brandganzen en kleine zwanen. Staatsbosbeheer houdt bij het uitvoeren van de werkzaamheden echter rekening met deze vogelsoorten. Voorafgaand aan de activiteit wordt beoordeeld of er verstoring van kleine zwanen of een groep (van meer dan 100 individuen) kolganzen of brandganzen plaats zal vinden. Wanneer dit het geval kan zijn, wordt de activiteit op dat moment niet uitgevoerd. Door deze werkwijze treden geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan op.

Conclusie

De bestrijding van ongewenste plantensoorten (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) heeft geen effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

4.3.4

Recreatie in Donkse Laagten

Wandelen en fietsen

Donkse Laagten is opengesteld voor wandelen en fietsen op wegen en paden. In de periode buiten het broedseizoen, namelijk van 1 juli tot 1 maart, zijn loslopende honden toegestaan op de wegen en paden.

De gemiddelde alertafstand van foeragerende en overwinterende kolganzen en brandganzen bij wandelaars en fietsers is 1.325 m (Krijgsveld et al., 2008) en de opvliegafstand is 566 m. Voor kleine zwanen is de gemiddelde alertafstand 400 m (Krijgsveld et al., 2008) en de opvliegafstand 175 m. De wandel- en fietspaden grenzen echter direct aan het foerageer- en rustgebied voor de ganzen en kleine zwanen. Hierdoor kan wandelen en fietsen in de winterperiode in principe een versturende invloed (geluidsverstoring en visuele verstoring) hebben op aanwezige kolganzen, brandganzen en kleine zwanen. Omdat wandelen en fietsen (met honden) alleen op de wegen en paden plaatsvindt en de dieren in het veld niet benaderd kunnen worden, vormen recreanten en hun huisdieren voor de dieren echter een voorspelbare situatie. Wandelaars en fietsers vormen geen bedreiging voor de dieren, waardoor er gewenning optreedt. De verstoring die ontstaat door wandelen en fietsen (met honden) in Donkse Laagten is dan ook dermate beperkt, dat invloed op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan als verwaarloosbaar beoordeeld is. Deze conclusie wordt ondersteund door inventarisatiegegevens van de laatste decennia. Hieruit blijkt dat er tijdens de winters groepen kolganzen, brandganzen (overdag en 's nachts) en kleine zwanen ('s nachts) aanwezig zijn in Donkse Laagten, ondanks dat er gedurende al die jaren gewandeld en gefietst is in het gebied.

Conclusie

Wandelen en fietsen met honden in Donkse Laagten (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) heeft verwaarloosbare effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

Kamperen

In Donkse Laagten kan in beperkte mate gekampeerd worden op een paalkampeerterrain van Staatsbosbeheer. Het terrein is alleen te voet of per fiets bereikbaar. Het kampeerterrain biedt plaats aan maximaal drie trekkerstenten die binnen een straal van 10 m van de paal moeten staan. Open vuur is verboden en de enige voorziening is een waterpomp.

Wanneer er in de winterperiode gekampeerd wordt, kan dit in principe een versturende invloed (geluidsverstoring en visuele verstoring) hebben op aanwezige kolganzen, brandganzen en kleine zwanen. Het kamperen gebeurt echter extensief: er zijn alleen af en toe maximaal drie kleine tentjes aanwezig. Bovendien vindt het kamperen doorgaans niet of nauwelijks in de winterperiode plaats. Verstoring van ganzen en kleine zwanen zal hierdoor niet of nauwelijks optreden. Negatieve effecten van kamperen zijn dan ook dermate beperkt dat invloed op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan als verwaarloosbaar beoordeeld is.

Conclusie

Kamperen (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) heeft verwaarloosbare effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

Excursies

Staatsbosbeheer verzorgt onder begeleiding van een deskundige gids excursies door Donkse Laagten. Hierbij kan het gebied worden betreden. Wanneer de excursies in de winterperiode gegeven worden, kan dit in principe een versturende invloed (geluidsverstoring en visuele verstoring) hebben op aanwezige kolganzen, brandganzen en kleine zwanen. Staatsbosbeheer houdt echter bij het geven van excursies rekening met deze vogelsoorten. Vooraf beoordeelt Staatsbosbeheer of de excursie mogelijk is zonder dat er verstoring van de aanwezige ganzen en kleine zwanen optreedt. Alleen wanneer er geen verstoring optreedt, vinden de excursies plaats. Hierdoor treden er geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan op.

Conclusie

Door Staatsbosbeheer georganiseerde excursies (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) hebben geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

Onderhoudsmaatregelen aan recreatieve voorzieningen

Staatsbosbeheer voert diverse onderhoudsmaatregelen uit aan de recreatieve voorzieningen in Donkse Laagten. Wanneer de onderhoudswerkzaamheden in de winterperiode uitgevoerd worden, kan dit in principe een versturende invloed (geluidsverstoring en visuele verstoring) hebben op aanwezige kolganzen, brandganzen en kleine zwanen. Staatsbosbeheer houdt bij het uitvoeren van de werkzaamheden echter rekening met deze vogelsoorten. Voorafgaand aan de activiteit wordt beoordeeld of er verstoring van kleine zwanen of een groep (van meer dan 100 individuen) kolganzen of brandganzen plaats zal vinden. Wanneer dit het geval kan zijn, wordt de activiteit op dat moment niet uitgevoerd. Door deze

werkwijze treden geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan op.

Conclusie

Onderhoudsmaatregelen aan de recreatieve voorzieningen in Donkse Laagten (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) hebben geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

Varen

Op de Grootte- of Achterwaterschap wordt met (gemotoriseerde) boten en met kano's gevaren. Voor het varen met (motor)boten op de Grootte- of Achterwaterschap is een vergunning van het waterschap nodig. In het voorjaar en de zomer wordt regelmatig gevaren met kano's en (motor)boten. Wanneer in de winterperiode gevaren wordt, kan dit in principe een versturende invloed (geluidsverstoring en visuele verstoring) hebben op aanwezige kolganzen, brandganzen en kleine zwanen. In de winterperiode wordt er echter nauwelijks gevaren op de Grootte- of Achterwaterschap, waardoor verstoring van kolgans, brandgans en kleine zwaan in de winterrustperiode minimaal zal zijn. Negatieve effecten van varen met kano's en (motor)boten op de Grootte- of Achterwaterschap zijn dan ook dermate beperkt dat invloed op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan als verwaarloosbaar beoordeeld is.

Conclusie

Varen met kano's en (motor)boten op de Grootte- of Achterwaterschap (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) heeft verwaarloosbare effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

Sportvissen

De Grootte- of Achterwaterschap wordt gebruikt als vislocatie. Dit gebeurt vanaf de kant of in een bootje. Om hier te mogen vissen is een vergunning van het waterschap nodig. In het voorjaar en de zomer wordt er vrijwel dagelijks gevestigd door sportvissers. In het najaar en winter wordt er af en toe gevestigd.

Wanneer in de winterperiode gevestigd wordt, kan dit in principe een versturende invloed (geluidsverstoring en visuele verstoring) hebben op aanwezige kolganzen, brandganzen en kleine zwanen. Het vissen vindt echter vooral plaats in de omgeving van de Zijdebrug. Nabij de Zijdebrug wordt de potentiële verstoring van kolgans, brandgans en kleine zwaan enorm teruggebracht doordat begroeiing de sportvissers aan het zicht van de vogels onttrekt. Ook is er sprake van een scheiding in ruimtegebruik: kolgans, brandgans en kleine zwaan bevinden zich in het algemeen niet in de directe nabijheid van deze locatie. In Figuur 3.5 is aangegeven waar kolgans, brandgans en kleine zwaan voorkomen. In de winterperiode wordt er nauwelijks gevestigd op de Grootte- of Achterwaterschap, waardoor verstoring van kolgans, brandgans en kleine zwaan in de winterrustperiode minimaal zal zijn. Negatieve effecten van sportvissen zijn dan ook dermate beperkt dat invloed op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan als verwaarloosbaar beoordeeld is.

Conclusie

Sportvissen (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) heeft verwaarloosbare effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

Schaatsen

Wanneer er ijs ligt, kan er op de Grootte- of Achterwaterschap worden geschaatst. In dat geval worden tevens schaatsevenementen georganiseerd. Op het gedeelte in Donkse Laagten zijn bij deze evenementen geen kraampjes, stempelposten en geluidsinstallaties aanwezig en is er geen sprake van toeschouwers op oevers. In de winter van 2008/2009 is deze toertocht nog georganiseerd. De laatste keer daarvoor dat het mogelijk was om deze toertocht te organiseren, was in de winter van 1996/1997. Ook op de waterplassen in Donkse Laagten wordt geschaatst wanneer er voldoende ijs ligt.

Aanwezigheid van mensen kan in principe een versturende invloed (geluidsverstoring en visuele verstoring) hebben op kolganzen, brandganzen en kleine zwanen. Deze vogelsoorten zijn echter niet meer aanwezig in Donkse Laagten als er ijs op de Grootte- of Achterwaterschap en de waterplas ligt. In die situatie zoeken de ganzen en zwanen het open water op langs de grote rivieren en in Zeeland (mondelinge mededeling dhr. De Bruin, Staatsbosbeheer). Hierdoor treden er geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan op.

Conclusie

Schaatsen (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) heeft geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

Sportvliegen

Boven Donkse Laagten wordt gevlogen met sportvliegtuigen. Wanneer er in de winterperiode boven Donkse Laagten gevlogen wordt, kan dit in principe een versturende invloed (geluidsverstoring en visuele verstoring) hebben op aanwezige kolganzen, brandganzen en kleine zwanen. Van elke vliegtuigbestuurder wordt verwacht dat hij of zij de Gedragscode voor de Recreatieve luchtvaart onderschrijft. Hierin is aangegeven dat natuurbeschermingsgebieden bij de planning en tijdens de vluchtuitvoering in principe zoveel mogelijk vermeden zullen worden. Indien het vliegen boven natuurbeschermingsgebieden niet valt te vermijden, wordt een vlieghoogte van minimaal 1000 voet (305 m) aangehouden. De minimale vlieghoogte van sportvliegtuigen boven Donkse Laagten valt binnen de alertafstand van overwinterende kolganzen, brandganzen en kleine zwanen die een marge heeft van 625 m tot maximaal 1220 m (Heunks et al., 2007 in Krijgsveld et al., 2008). In de winterperiode leiden laagvliegende sportvliegtuigen dan ook tot verstoring van de aanwezige overwinterende ganzen en kleine zwanen. Wanneer echter de Gedragscode voor de Recreatieve luchtvaart gevolgd zal worden, wordt het aantal vliegtuigen dat direct boven Donkse Laagten vliegt sterk beperkt. Alleen als het niet anders kan, zal een vliegroute over Donkse Laagten genomen worden. De verstoring die ontstaat door vliegen met sportvliegtuigen boven Donkse Laagten is dan ook dermate beperkt, dat invloed op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan als verwaarloosbaar beoordeeld is. Deze conclusie wordt ondersteund doordat uit de inventarisatiegegevens van de laatste decennia blijkt dat

er tijdens de winters nog steeds groepen kolganzen, brandganzen (overdag en 's nachts) en kleine zwanen ('s nachts) aanwezig zijn in Donkse Laagten. Dit is het geval ondanks dat er gedurende al die jaren (beperkt) gevlogen is boven het gebied.

Conclusie

In de zomerperiode (1 mei – 30 september) heeft vliegen met sportvliegtuigen boven Donkse Laagten (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) geen effect op de instandhoudingsdoelen.

In de winterperiode (1 oktober – 30 april) heeft vliegen met sportvliegtuigen een verwaarloosbaar effect op de instandhoudingsdoelen onder de voorwaarde dat de *Gedragscode voor de Recreatieve Luchtvaart* gevolgd wordt. Het volgen van deze gedragscode is daarom als beperkende voorwaarde in dit beheerplan opgenomen. De activiteiten vallen in categorie 4b (niet vergunningplichtige activiteiten: beperkende voorwaarden vereist).

Luchtballonvaart

Boven Donkse Laagten wordt gevlogen met luchtballonnen. De ballonvaarten vinden voornamelijk plaats in de eerste twee uur na zonsopgang en de laatste twee uur voor zonsondergang. De minimale vlieghoogte boven natuurgebieden voor luchtballonnen is 305 meter conform de Gedragscode voor de recreatieve luchtvaart en de Gedragscode Ballonvaart. De KNVvL (Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Luchtvaart), afdeling ballonvaart, heeft daarbij een onderzoek⁴ laten uitvoeren naar ballonvaart in relatie met Natura 2000-gebieden. Op basis hiervan is een gedragscode vastgesteld die, in aanvulling op de reguliere gedragscode ballonvaart specifiek gericht op Natura 2000-gebieden, geldend is voor alle ballonvaarders in Nederland. In deze aanvullende gedragscode staat onder andere:

- De ballonvaarder vermijdt zoveel mogelijk het op lage hoogte varen boven en/of landen in of in de nabijheid van beschermde natuurgebieden of daaraan verwante gebieden.
- De ballonvaarder houdt boven natuurgebieden een vaarhoogte aan van tenminste 1000ft AGL (305 meter).

In de reguliere gedragscode is daarnaast aangegeven dat een ballonvaarder voor aanvang van de vlucht een kaart moet hebben waarop gevoelige gebieden staan aangegeven.

Wanneer er in de winterperiode boven Donkse Laagten gevlogen wordt, kan dit in principe een versturende invloed (geluidsverstoring en visuele verstoring) hebben op aanwezige kolganzen, brandganzen en kleine zwanen. De alertafstand van overwinterende kolganzen, brandganzen en kleine zwanen heeft een marge van 225m tot maximaal 700m. In de winterperiode leiden luchtballonnen soms dan ook tot lokaal zeer intensieve verstoring van de aanwezige overwinterende ganzen en kleine zwanen. Er kunnen duizenden vogels tegelijk verstoord worden, hetgeen is vastgesteld door diverse waarnemers (mondelijke mededeling dhr. H. Blom, Staatsbosbeheer). Luchtballonvaarten vinden met name plaats in het zomerhalfjaar. In de winterperiode is de hoeveelheid luchtballonvaarten vrij beperkt. Uit de inventarisatiegegevens van de laatste decennia blijkt daarnaast dat er 's winters nog steeds groepen kolganzen, brandganzen (overdag en 's nachts) en kleine zwanen ('s nachts) aanwezig zijn in Donkse Laagten, ondanks dat er gedurende al die jaren (beperkt) gevlogen is boven het gebied. De verstoring die ontstaat door vliegen met luchtballonnen boven Donkse Laagten is dan ook beperkt. De verstoring is echter

⁴ Bestaand gebruik kleine luchtvaart en verstoring Natura2000 gebieden, Bureau Waardenburg BV, 2011.

niet zodanig beperkt dat de invloed op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan als verwaarloosbaar kan worden beoordeeld. Indien de minimale vlieghoogte van luchtballonnen boven Donkse Laagten in de periode van 1 oktober tot en met 30 april tenminste gelijk is aan de minimale alertafstand van overwinterende kolganzen, brandganzen en kleine zwanen, zoals in de aanvullende gedragscode is opgenomen⁵, kan de invloed op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan wel als verwaarloosbaar worden beoordeeld. In overeenkomst met de genoemde gedragscodes wordt de minimale vlieghoogte van 305m aangehouden in het beheerplan.

Het landen van luchtballonnen leidt tot lokaal zeer intensieve verstoring van de aanwezige overwinterende ganzen en kleine zwanen. In de winterperiode is het dan ook niet toegestaan om luchtballonnen te laten landen in Donkse Laagten.

Conclusie

In de zomerperiode (1 mei – 30 september) heeft vliegen met luchtballonnen boven Donkse Laagten (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) geen effect op de instandhoudingsdoelen.

In de winterperiode (1 oktober – 30 april) is er een verwaarloosbaar effect indien een minimale vlieghoogte van 305m wordt aangehouden. Hieraan wordt voldaan wanneer ballonvaarders zich houden aan de Gedragscode recreatieve luchtvaart en de Gedragscode Ballonvaart waarin eveneens 305m als minimale vlieghoogte wordt aangehouden. Landen met luchtballonnen in Donkse Laagten heeft in de winterperiode een groot effect op de instandhoudingsdoelen. Hoewel de hier gestelde beperkende voorwaarden worden gedekt door de gedragscode ballonvaart boven Natura 2000-gebieden, worden in dit beheerplan opgenomen:

- minimale vlieghoogte in de winterperiode van 305m;
- landingsverbod in de winterperiode.

De activiteiten vallen in categorie 4b (niet vergunningplichtige activiteiten: beperkende voorwaarden vereist).

Paragliden

Boven Donkse Laagten wordt gevlogen door paragliders. Dit gebeurt met name in de zomermaanden. Er wordt echter ook (vroeg) in het voorjaar met paragliders gevlogen. De frequentie is dan wel lager dan in de zomermaanden.

Wanneer er in de winterperiode (1 oktober tot en met 30 april) boven Donkse Laagten gevlogen wordt, kan vliegen met een paraglider - net zoals bij luchtballonnen het geval is - voor veel verstoring (geluidsverstoring en visuele verstoring) zorgen op de aanwezige kolganzen, brandganzen en kleine zwanen. De verstoring die ontstaat door vliegen met paragliders boven Donkse Laagten is vanwege de lage frequentie in de winterperiode beperkt, maar niet zodanig beperkt dat de invloed op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan als verwaarloosbaar kan worden beoordeeld. Indien in de periode van 1 oktober tot en met 30 april door paragliders een minimale vlieghoogte boven Donkse Laagten wordt gehanteerd die tenminste gelijk is aan de minimale alertafstand van overwinterende kolganzen, brandganzen en kleine zwanen wordt de invloed op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan als

⁵ Bij een minimale alertafstand van 225m wordt 305m aangehouden als minimale vlieghoogte, wat overeenkomt met de minimale vlieghoogten zoals die in de verschillende gedragscodes wordt gehanteerd.

verwaarloosbaar beoordeeld. Conform de Gedragscode recreatieve luchtvaart wordt in het beheerplan echter ook de minimale vlieghoogte van 305m aangehouden.

Conclusie

Paragliden boven Donkse Laagten (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) heeft in de zomerperiode (1 mei – 30 september) geen effecten op de instandhoudingsdoelen.

In de winterperiode (1 oktober – 30 april) heeft paragliden een verwaarloosbaar effect op de instandhoudingsdoelen onder de voorwaarde dat een minimale vlieghoogte van 305m wordt aangehouden, conform de Gedragscode recreatieve luchtvaart. Deze minimale vlieghoogte is daarom als beperkende voorwaarde dit beheerplan opgenomen.

De activiteiten vallen in categorie 4b (niet vergunningplichtige activiteiten: beperkende voorwaarden vereist).

4.3.5

Waterbeheer in Donkse Laagten

Het waterbeheer en het bijbehorende onderhoud in Donkse Laagten wordt uitgevoerd door Staatsbosbeheer en Waterschap Rivierenland. De meeste werkzaamheden worden verricht volgens de 'Gedragscode Flora en Faunawet voor waterschappen'.

Donkse Laagten heeft een eigen peilbeheer. Het beheer hier is er op gericht om voldoende en zo veel mogelijk water van goede kwaliteit in Donkse Laagten te houden. Het peilbeheer is zo natuurlijk mogelijk. Het waterbeheer is gunstig voor de instandhoudingsdoelen én de kernopgave (het creëren van plas-dras situaties). Onderhoudswerkzaamheden aan de wateren zijn vaak kortstondig. Bovendien wordt voorafgaand aan de activiteit over het algemeen beoordeeld of verstoring van kleine zwanen of een groep (meer dan 100 individuen) kolganzen of brandganzen plaats zal vinden. Wanneer dit het geval kan zijn, wordt de activiteit op dat moment niet uitgevoerd. Negatieve effecten van onderhoud van de wateren zijn dermate beperkt dat invloed op de instandhoudingsdoelen voor de doelsoorten verwaarloosbaar is.

Greppelonderhoud

Greppels worden jaarlijks uitgehaald met een lichte trekker en greppelfrees, ten behoeve van een betere afvoer van overtollig (regen)water. Dit gebeurt zo spoedig mogelijk nadat het vee de percelen heeft verlaten en uiterlijk op 15 december. De verstoring van dit bestaand gebruik is eenmalig en minimaal. De aanwezige ganzen gaan een perceel verderop zitten, en komen terug als de trekker weeg weg is.

Conclusie

Beheer en onderhoud van het water in Donkse Laagten (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) heeft verwaarloosbare effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

4.3.6

Overige activiteiten in Donkse Laagten

Eendenkooi

In Donkse Laagten ligt een eendenkooi. Activiteiten in en onderhoudswerkzaamheden aan de eendenkooi worden uitgevoerd binnen de

begrenzing van de eendenkooi. De eendenkooi is ruimtelijk van het overwinteringsgebied van de ganzen en kleine zwanen afgescheiden door het kooibos. De activiteiten in de eendenkooi veroorzaken daardoor geen visuele verstoring van brandgans, kolgans en kleine zwaan. Geluidsverstoring is wel mogelijk wanneer er in de winterperiode activiteiten plaatsvinden in de eendenkooi. Activiteiten, die in de winter plaatsvinden, zijn het voeren van staleenden, controlerondes, vangen van wilde eenden, wegvangen van mannelijke eenden en onderhoud (knotten van wilgen, het verwijderen van opschietend hout, het schoonhouden van de randen van de kooiplas en het repareren van de rietschermen die langs de vangpijpen staan).

Bij het voeren van de staleenden en het lopen van de controlerondes door het gebied van de eendenkooi, wordt geen geluid geproduceerd dat verstoring van kolgans, brandgans en kleine zwaan teweeg kan brengen. Deze activiteiten hebben dan ook geen negatief effect op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan.

Bij het vangen van eenden (wilde eenden en mannelijke staleenden) en de onderhoudswerkzaamheden aan de eendenkooi kan wel sprake zijn van geluidsverstoring. Hierbij kan gekwaak van de in het nauw gedreven eenden en geluid van kleine machines zoals kettingzagen voorkomen. Deze verstoring zal echter zeer beperkt zijn. In het verleden was de omgeving van de eendenkooi in Donkse Laagten juist een veilig toevluchtsoord voor ganzen, vanwege het jachtverbod binnen de kooicirkel (zie ook §3.4). Het vangen van de eenden en de onderhoudswerkzaamheden (en het geluid dat daarmee gepaard gaat) vormen geen bedreiging voor kolgans, brandgans en kleine zwaan, waardoor er gewinning optreedt. De verstoring die ontstaat door het vangen van eenden en de onderhoudswerkzaamheden aan de eendenkooi is dan ook dermate beperkt, dat invloed op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan als verwaarloosbaar beoordeeld is. Deze conclusie wordt ondersteund door inventarisatiegegevens van de laatste decennia. Hieruit blijkt dat er tijdens de winter groepen kolganzen, brandganzen (overdag en 's nachts) en kleine zwanen ('s nachts) aanwezig zijn in Donkse Laagten, ondanks dat de eendenkooi gedurende al die jaren in gebruik is geweest.

Conclusie

De activiteiten en onderhoudswerkzaamheden binnen de begrenzing van de eendenkooi (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) hebben geen dan wel verwaarloosbare effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

Gemotoriseerd verkeer

Binnen Donkse Laagten liggen geen openbare autowegen. Alleen bestemmingsverkeer maakt gebruik van de wegen die door Donkse Laagten lopen. De wegen binnen Donkse Laagten worden niet intensief gebruikt door gemotoriseerd verkeer. Er is soms sprake van verkeer op het fietspad dat daar niet is toegestaan. Door het extensief gebruik door gemotoriseerd verkeer is een mogelijk negatieve invloed op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan verwaarloosbaar. Om deze redenen wordt de invloed van deze werkzaamheden op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan als verwaarloosbaar beoordeeld.

Conclusie

Gemotoriseerd verkeer op de lokale wegen binnen Donkse Laagten (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) heeft verwaarloosbare effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

Molen

In het zuidwesten van Donkse Laagten, in de directe omgeving van de uitstekken bij de Zijdebrug, staat de Broekmolen. De molen wordt beheerd door de Stichting tot Instandhouding van Molens in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden (SIMAV). De Broekmolen heeft geen maalfunctie meer, maar draait af en toe nog wel. Dit gebeurt met toestemming van Waterschap Rivierenland. Na de restauratie in 2010 is de verwachting dat de molen vaker zal draaien.

Het draaien van de molen wordt door kolgans, brandgans en kleine zwaan niet als verstorend ervaren, omdat het een regelmatig bewegend patroon is dat zich op één locatie voordoet. Hierdoor treden geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan op.

Conclusie

De Broekmolen heeft geen effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

4.3.7*Jacht en schadebestrijding rondom Donkse Laagten*

Buiten de grenzen van Donkse Laagten vindt jacht en schadebestrijding plaats. Dit gebeurt door het plaatsen van plastic zakken en linten en door middel van (ondersteunend) afschot. Wanneer er in de winterperiode afschot plaatsvindt in de omgeving van Donkse Laagten, kan dit in principe een verstorende invloed (geluidsverstoring en visuele verstoring) hebben op aanwezige kolgans, brandgans en kleine zwanen. Rondom Donkse Laagten lag tot 1 april 2014 een ganzenfoerageergebied (voor ganzen en smienten) waarbinnen geen verjaging van deze soorten plaatsvindt. Binnen dit beleid mochten in het ganzenfoerageergebied vanaf 12.00 uur tot zonsondergang wel andere diersoorten bestreden worden, zolang een afstand van tenminste 500 m tot foeragerende ganzen in acht werd genomen. De alertafstand van brandgans, kolgans en kleine zwaan ten aanzien van jacht is ongeveer 700 m en de opvliegafstand is 300 m (Van der Hut, 2007 in Van der Heijden & Miedema, 2008). De 500 m afstand, die gehouden moet worden tot foeragerende ganzen, is voldoende om opvliegen te voorkomen (300 m). Deze afstand is echter niet voldoende om verstoring (alert worden) door afschot te voorkomen. Wanneer er in de winterperiode binnen een straal van 8 km rondom Donkse Laagten afschot plaats vindt, kan dit een verstorende invloed hebben op aanwezige kolgans, brandgans en kleine zwanen in Donkse Laagten. Uit de inventarisatiegegevens van de laatste decennia blijkt echter dat er in de winterperiode groepen kolgans, brandgans (overdag en 's nachts) en kleine zwanen ('s nachts) aanwezig zijn in Donkse Laagten, ondanks dat er gedurende al die jaren jacht en schadebestrijding heeft plaatsgevonden. De verstoring die ontstaat door jacht en schadebestrijding rondom Donkse Laagten zal daarom dermate beperkt zijn, dat invloed op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan als verwaarloosbaar beoordeeld is.

Conclusie

Jacht en schadebestrijding rondom Donkse Laagten (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) heeft verwaarloosbare effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

4.3.8

Landbouw rondom Donkse Laagten

Binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Donkse Laagten worden geen echte landbouwactiviteiten uitgevoerd. Wel worden er beheermaatregelen voor natuur uitgevoerd, die zijn gebaseerd op voormalige landbouwactiviteiten. Deze werkzaamheden zijn beschreven in §4.3.1.

De landbouw rond het Natura 2000-gebied Donkse Laagten bestaat voornamelijk uit melkveebedrijven. De inventarisatie van landbouwactiviteiten buiten Donkse Laagten is door Landbouw- en Tuinbouworganisatie-Alblasserwaard (LTO-Alblasserwaard) uitgevoerd binnen een straal van 400 m rondom Donkse Laagten. De opvliegafstand van kolgans en brandgans ten opzichte van beheerwerkzaamheden in de landbouw is 566 m terwijl dit voor kleine zwaan 175 m is. De inventarisatie van LTO-Alblasserwaard is daarom op basis van luchtfoto's geëxtrapoleerd naar 600 m, zodat alle landbouwactiviteiten binnen de opvliegafstand van de ganzen beoordeeld worden. Op basis van luchtfoto's zijn er geen aanwijzingen gevonden om aan te nemen dat in de extra zone tussen 400 m en 600 m afstand van Donkse Laagten sprake is van ander agrarisch landgebruik dan in het gebied binnen een straal van 400 m rondom het gebied.

LTO-Alblasserwaard heeft met name activiteiten aangedragen die plaatsvinden in de periode dat overwinterende kolganzen, brandganzen en kleine zwanen aanwezig zijn (van 1 oktober tot 1 april). Daarnaast zijn de activiteiten bemesten en chemisch bestrijden van percelen aangedragen. Deze vinden jaarrond plaats.

Gebruik van gewasbeschermingsmiddelen

Door gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de buurt van Donkse Laagten is er in theorie mogelijk effect op de instandhoudingsdoelen. Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen is geregeld in de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden. Die wet gaat onder andere over het toelatingsbeleid van middelen, waarbij onder andere wordt gekeken naar de externe effecten. Grondgebruikers en handelaren hebben een spuitlicentie nodig om middelen te kunnen gebruiken. In het zogenaamde Lozingsbesluit wordt per middel een spuitvrije zone aangegeven ten opzichte van de randen van het perceel. Het middel mag namelijk geen invloed op de omgeving hebben. In het Lozingsbesluit staat ook een aantal maatregelen om verwaaiing te voorkomen (zogenaamde driftbeperking). Bekend is dat installaties tegenwoordig technisch gezien verwaaiing kunnen voorkomen bij het gebruik van beschermingsmiddelen op lage gewassen.

Door middel van de huidige regelgeving wordt dus het gebruik van beschermingsmiddelen voorgeschreven en wordt verwaaiing tot een minimum beperkt en daarmee de effecten op de soorten. Volgens De Jong et al. (2008) is er bij de huidige toepassing (voorschriften, afstanden tot perceelsgrens) bij het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op lage gewassen geen effect op naastgelegen percelen. Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen heeft dan ook geen negatieve effecten op het behalen van de instandhoudingsdoelen.

Conclusie

Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de agrarische percelen rondom Donkse Laagten (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) heeft geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

Bemesten

Als gevolg van het toedienen van meststoffen aan agrarische percelen kunnen voedingsstoffen (met name stikstof en fosfor) uitspoelen naar het grondwater en afspoelen naar omringende sloten. Negatieve effecten van eventuele uitspoeling van meststoffen naar het grondwater zijn echter dermate beperkt dat invloed van bemesten op de instandhoudingsdoelen, voor wat betreft de kwaliteit van het grondwater, als verwaarloosbaar beoordeeld is.

Conclusie

Het toedienen van meststoffen aan agrarische percelen rondom Donkse Laagten (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) heeft geen effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

Overige agrarische activiteiten

De normale agrarische bedrijfsvoering, zoals bewerken van de bodem met machines, zaaien, beweiden en dergelijke, zorgt voor het aanbod van preferent voedsel voor de overwinterende ganzensoorten en kleine zwaan. Ook draagt het bij aan de gewenste openheid van het gebied. Daar staat tegenover dat agrarisch gebruik in de winter in principe een versturende invloed (geluidsverstoring en visuele verstoring) kan hebben op aanwezige kolganzen, brandganzen en kleine zwanen in Donkse Laagten. De meeste activiteiten worden mechanisch, met verschillende soorten tractoren en machines, uitgevoerd. Een klein aantal activiteiten wordt te voet en handmatig uitgevoerd. De gemiddelde alertafstand van foeragerende en overwinterende kolganzen en brandganzen bij landbouwactiviteiten en personen te voet is 1325 m en de gemiddelde opvliegafstand is 566 m (Krijgsveld et al., 2008). Voor kleine zwanen is de gemiddelde alertafstand 400 m en de gemiddelde opvliegafstand 175 m (Krijgsveld et al., 2008). De aanwezigheid van tractoren, machines en personen vormt echter geen bedreiging voor kolgans, brandgans en kleine zwaan, waardoor er gewinning optreedt. Daarnaast vinden de werkzaamheden over het algemeen niet intensief plaats in de winterperiode, waardoor verstoring van kolgans, brandgans en kleine zwaan klein zal zijn. Negatieve effecten van normale agrarische activiteiten zijn dan ook dermate beperkt dat invloed van op de instandhoudingsdoelen als verwaarloosbaar beoordeeld is. Deze conclusie wordt ondersteund door inventarisatiegegevens van de laatste decennia. Hieruit blijkt dat er tijdens de winters groepen kolganzen, brandganzen (overdag en 's nachts) en kleine zwanen ('s nachts) aanwezig zijn in Donkse Laagten, ondanks dat er gedurende al die jaren agrarische activiteiten uitgevoerd zijn rondom het gebied.

Conclusie

Normale agrarische bedrijfsvoering in de agrarische percelen rondom Donkse Laagten (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) heeft verwaarloosbare effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

4.3.9

Verkeer rondom Donkse Laagten

Op een afstand van circa 600 m ten noorden van Donkse Laagten loopt de provinciale weg N480A (Middenpolderweg). Direct ten westen van Donkse Laagten loopt de N481A (Zijdeweg). Dit zijn de ontsluitingswegen in dit gedeelte van de Alblasserwaard die in de omgeving van Donkse Laagten gelegen zijn. Verder loopt de Geerweg vlak langs de zuidoostpunt van Donkse Laagten.

Voertuigen vormen geen bedreiging voor kolgans, brandgans en kleine zwaan, waardoor er gewenning optreedt. De verstoring die ontstaat door verkeer op de wegen rondom Donkse Laagten is dan ook dermate beperkt, dat invloed op de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan als verwaarloosbaar beoordeeld is.

Conclusie

Wegverkeer rondom Donkse Laagten (zoals beschreven in dit hoofdstuk en bijlage 5) heeft verwaarloosbare effecten op de instandhoudingsdoelen. Er zijn geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. De activiteiten vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist).

4.3.10

Conclusies

De conclusies van de effectenanalyse worden in deze paragraaf puntsgewijs kort samengevat en weergegeven in tabellen. In bijlage 5 zijn beoordelingstabellen opgenomen waarin de groepen van activiteiten nog verder uitgesplitst zijn in afzonderlijke activiteiten.

- De meeste huidige activiteiten die in dit beheerplan beschreven worden vallen in categorie 4a (niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist). Deze activiteiten hebben geen of een verwaarloosbaar effect op de instandhoudingsdoelen en er zijn dan ook geen beperkende voorwaarden of mitigerende maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet.
- Een beperkt aantal huidige activiteiten valt in categorie 4b (niet vergunningplichtige activiteiten: wel mitigatie vereist). Het betreft sportvliegen, luchtballonvaarten en paragliden boven Donkse Laagten. Voor deze activiteiten zijn beperkende voorwaarden beschreven in het beheerplan. Wanneer deze voorwaarden worden nageleefd hebben ook deze activiteiten geen negatief effect op het behalen van de instandhoudingsdoelen.
- Omdat de afzonderlijke activiteiten geen of verwaarloosbare effecten hebben op het behalen van de instandhoudingsdoelen, is een cumulatietoets niet aan de orde. Ook indien al deze activiteiten gezamenlijk worden beschouwd, is het effect op de instandhoudingsdoelen verwaarloosbaar. In de praktijk zullen de meesten van deze activiteiten van elkaar gescheiden zijn in ruimte en/of tijd.

Tabel 4.4. Overzicht van de effectbeoordeling van de huidige activiteiten die plaatsvinden in Donkse Laagten. Voor uitleg over de categorieën wordt verwezen naar §4.2.1.

Huidige activiteiten in Donkse Laagten	Categorie	(Significant) negatief effect	Beperkende voorwaarden
Natuurbeheer en onderhoud	4a	Nee	-
Inventarisatie en monitoring			
Inventarisatie en monitoring biotiek	4a	Nee	-
Inventarisatie en monitoring abiotiek	4a	Nee	-
Schadebestrijding			
Zomerganzenbeheer	4a	Nee	-
Muskusrattenbestrijding	4a	Nee	-
Beverrattenbestrijding	4a	Nee	-
Bestrijding ongewenste plantensoorten	4a	Nee	-
Recreatie			
Wandelen en fietsen	4a	Nee	-
Kamperen	4a	Nee	-
Excursies	4a	Nee	-
Onderhoudsmaatregelen aan recreatieve voorzieningen		Nee	
Varen	4a	Nee	-
Sportvissen	4a	Nee	-
Schaatsen	4a	Nee	-
Sportvliegen	4b	Mogelijk	Volgen Gedragscode voor de Recreatieve luchtvaart
Luchtballonvaart	4b	Mogelijk	In de periode 1 okt - 30 apr dient een minimale hoogte van 305m aangehouden te worden en mogen geen landingen plaatsvinden in Donkse Laagten.
Paragliden	4b	Mogelijk	In de periode 1 okt - 30 apr dient een minimale hoogte van 305m aangehouden te worden.
Waterbeheer	4a	Nee	-
Overig			
Gebruik eendenkooi	4a	Nee	-
Gemotoriseerd verkeer	4a	Nee	-
Gebruik Broekmolen	4a	Nee	-

Tabel 4.5. Overzicht van de effectbeoordeling van de huidige activiteiten die plaatsvinden rondom Donkse Laagten. Voor uitleg over de categorieën wordt verwezen naar §4.2.1.

Huidige activiteiten rondom Donkse Laagten	Categorie	(Significant) negatief effect	Beperkende voorwaarden
Jacht en schadebestrijding	4a	Nee	-
Landbouw			
Gebruik van gewasbeschermingsmiddelen	4a	Nee	-
Bemesten	4a	Nee	-
Overige agrarische activiteiten	4a	Nee	-
Verkeer	4a	Nee	-

5 PAS Gebiedsanalyse

De Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) is een onderdeel van Natura 2000 en is begin 2009 van start gegaan met als doel om de vastgelopen vergunningverlening in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 weer vlot te trekken.

In een groot aantal Natura 2000-gebieden is de stikstofdepositie te groot voor één of meer van de te beschermen habitattypen en/of leefgebieden van vogel- en habitatrictlijnsoorten. Om de natuurdoelen in deze Natura 2000-gebieden te kunnen bereiken moet de neerslag van stikstof uit vooral landbouw, verkeer en industrie minder worden. De depositie daalt weliswaar al tientallen jaren maar is in veel gevallen nog steeds te groot om de stikstofgevoelige habitattypen weer een vitaal bestaan te bezorgen. Hierdoor werden er steeds moeilijker vergunningen verleend voor nieuwe economische activiteiten die tot extra uitstoot van stikstof zouden leiden. Omdat de economische ontwikkeling rond die gebieden dreigde vast te lopen is de PAS ontwikkeld. Met de PAS worden alle mogelijkheden in stelling gebracht om economische activiteit mogelijk te maken en te houden, terwijl toch de instandhoudingsdoelen van Natura 2000 op termijn worden gehaald.

Donkse Laagten is één van de gebieden waar de PAS niet speelt. Het leefgebied van de vogelrichtlijnsoorten waarvoor Donkse Laagten aangewezen is (kolgans, brandgans en kleine zwaan) is niet stikstofgevoelig (Ministerie van EZ, 2012b). Om die reden is er voor deze soorten dan ook geen PAS gebiedsanalyse uitgevoerd.

6 Visie en uitwerking kernopgaven en instandhoudingsdoelen

6.1 Visie op kernopgaven en instandhoudingsdoelen

Het grootste deel van Donkse Laagten is in eigendom bij Staatsbosbeheer. Staatsbosbeheer heeft als onderdeel van de Regionaal Strategisch Plannen (RSP) twee ontwikkelingsrichtingen voor het westelijke veenweidegebied gedefinieerd: Historisch Veen en Groeiend Veen⁶. Voor Donkse Laagten geldt enkel het Historisch Veen als ontwikkelingsperspectief en is als volgt verwoord:

"Historisch Veen koestert de uiterlijke kenmerken van het nog resterende veenweidelandschap. De bijbehorende voortschrijdende maaiveld daling wordt zo veel mogelijk vertraagd / in lijn gebracht met de cultuurhistorische snelheid van maaiveld daling. De bijbehorende diversiteit is die van weidevogels en van de sloten, het koraalrif van het laagland, en hun oevers. Als krenten in deze pap ligt hier en daar een schraalland, pestbosje, wiel of ander landschapselement" (Staatsbosbeheer, 2009).

"Het landschappelijk streefbeeld dat bij deze strategie hoort, is die van een open en weids landschap van dijken, watertjes en oude veenpolders met soms Karolingische verkavelingen. Graslanden zijn verkaveld in lange stroken en gescheiden door (afwaterings)sloten. De natuurgebieden kennen een op natuur gericht peilregime en waterverlies naar de omgeving wordt geminimaliseerd. Voor de waterkwaliteit is het belangrijk dat de (geminimaliseerde) waterinlaat van een zo goed mogelijke kwaliteit is. De veenweiden van *Historisch Veen* kennen een rijke biodiversiteit. Weidevogels zijn luidruchtig aanwezig in de kruidenrijke graslanden (dotterbloemverbond; blauwgraslanden; koekoeksbloemgraslanden) en oevers. In de trektijd en winter komen er veel andere vogelsoorten voorbij, waaronder veel smienten, ganzen en kleine zwaan" (Staatsbosbeheer, 2009).

Deze visie op Donkse Laagten sluit goed aan bij de kernopgaven die vanuit Natura 2000 voor dit gebied gelden. Ook voor de landschappelijke kernopgave 'behoud en herstel samenhang slaap- en foerageergebieden' (zie §2.1) is een goede waterhuishouding, zowel wat betreft waterkwantiteit als -kwaliteit, noodzakelijk. Een goede waterhuishouding draagt bij aan de kwaliteit van het gebied als slaap- en foerageergebied voor grasetende watervogels. Verder is het van belang dat de openheid van het gebied gewaarborgd is. Beide factoren voldoen in de huidige situatie aan de landschappelijke kernopgave. Donkse Laagten past hiermee in de omgeving: de gehele Alblasserwaard wordt door kolganzen en brandganzen gebruikt als foerageergebied en slaappleaats. Bovendien overnachten veel dieren die in de Alblasserwaard foerageren elders, bijvoorbeeld in de Biesbosch (zie § 3.3).

Voor het realiseren van de gebiedsspecifieke kernopgave voor Donkse Laagten 'De aanwezigheid van voldoende plas-dras situaties voor grasetende watervogels (kernopgave 4.11; zie § 2.1) is het ook van belang dat de waterhuishouding op orde

⁶ Groeiend veen is dus niet van toepassing in de Donkse Laagten maar wordt als volgt omschreven: *Groeiend veen* beoogt de regeneratie van veen door vernatting. Het vasthouden van schoon water is hier het leidende proces. Het gevolg zijn wetlands waarin zich weer veen vormt en waarin moerasplanten en -dieren zich herstellen van 'de grote drooglegging' van de afgelopen halve eeuw. Het landschap verandert abrupt doordat cultuurweiden plaats maken voor halfopen wetlands. Behalve voor moerasnatuur zit de grootste winst op het vlak van de regionale waterhuishouding en klimaatadaptatie: de sterke daling van het maaiveld wordt gestopt en versnipperde peilvakken worden weer samengevoegd.

is. Momenteel zijn in Donkse Laagten voldoende plas-dras situaties aanwezig. De verwachting is dat de oppervlakte plas-dras op korte termijn niet zal verminderen.

Met bovenstaand ontwikkelingsperspectief voor Donkse Laagten, waarin de essentiële voorwaarden voor het voorkomen van kolgans, brandgans, kleine zwaan voldoende zijn geborgd, kan ook op langere termijn worden volstaan aan de Natura 2000-instandhoudingsdoelen voor dit gebied.

6.2 Uitwerking doelstellingen en strategie

Uit voorgaande hoofdstukken is gebleken dat voor het realiseren van de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan het niet nodig is om extra maatregelen te nemen in Donkse Laagten. Eventuele maatregelen die voortkomen uit de RSP van Staatsbosbeheer verhogen de mate waarin Donkse Laagten geschikt is als leefgebied voor de vogelrichtlijnsoorten.

Om de instandhoudingsdoelen te behalen, moet worden gestreefd naar:

- Het instandhouden van de waterplas in polder Langenbroek, zowel voor wat betreft oppervlakte als kwaliteit;
- Het behouden van openheid van het gebied;
- Het niet doen toenemen van de verstoring door recreanten, beheerders, pachters en al dan niet gemotoriseerd verkeer;
- Het instandhouden van de afwisseling van vochtige en nattere, matig voedselrijke graslanden waarvan de vegetatie kort de winter in gaat.

Bovenstaande factoren moeten in onderlinge samenhang worden gezien. Zo kan – als voorbeeld – een afname van de openheid worden gecompenseerd door een toename van de oppervlakte open water, zodat de totale geschiktheid van het gebied voor de soorten gelijk blijft.

6.3 Maatregelen en beperkende voorwaarden

Om aan de instandhoudingsdoelen voor kolgans, brandgans en kleine zwaan (behoud van de omvang en de kwaliteit van het leefgebied) te voldoen, zijn de factoren openheid, rust, connectiviteit tussen slaap- en foerageerlocaties, en de aanwezigheid van voldoende plas-dras situaties essentieel. In de actuele situatie wordt aan deze factoren voldaan. Het reguliere beheer van Staatsbosbeheer is afdoende om op korte en lange termijn behoud van dit geschikte leefgebied te garanderen. Om deze reden zijn er geen aanvullende maatregelen nodig. Ook vanuit de PAS zijn er geen herstelmaatregelen nodig, omdat de leefgebieden van de vogelrichtlijnsoorten in Donkse Laagten niet stikstofgevoelig zijn (hoofdstuk 5). Wel zijn voor de activiteiten sportvliegen, luchtballonvaarten en paragliden boven Donkse Laagten beperkende voorwaarden nodig om een negatief effect op de instandhoudingsdoelen te voorkomen. Deze voorwaarden worden beschreven in hoofdstuk 4.

Daarnaast is het nodig om een beter beeld te krijgen van het gebruik als slaappleaats door kolgans, brandgans en kleine zwaan. In hoofdstuk 7 is hiervoor extra monitoring opgenomen.

7 Uitvoeringsprogramma

In dit hoofdstuk is het uitvoeringsprogramma van het beheerplan voor Donkse Laagten beschreven. De wijze van monitoring van de instandhoudingsdoelen, de wijze van evaluatie van het beheerplan en de communicatie rondom het beheerplan komen aan bod. Ook is beschreven welke partijen verantwoordelijk zijn voor deze zaken. Daarnaast zijn de kosten voor het uitvoeringsprogramma van het beheerplan globaal in beeld gebracht. De financiële dekking is echter onderdeel van het erop volgende bestuurlijke traject.

7.1 Uitvoering maatregelen: planning, verantwoordelijkheden en borging

Voor de realisatie van de instandhoudingsdoelen voor kleine zwaan, kolgans en brandgans zijn geen extra maatregelen nodig. Voortzetting van het reguliere beheer van Staatsbosbeheer is voldoende. Het regulier beheer dient in ieder geval:

- De waterplas in polder Langebroek in stand te houden, zowel wat betreft oppervlakte als kwaliteit.
- De openheid van het gebied te behouden.
- Verstoring door recreanten, beheerders, pachters en al dan niet gemotoriseerd verkeer niet doen toenemen.
- De afwisseling van vochtige en nattere, matig voedselrijke graslanden, waarvan de vegetatie kort de winter in gaat, in stand te houden.

Een aandachtspunt hierbij is dat wanneer het regulier ganzenfoerageerbeleid wordt gewijzigd, de Natura 2000-doelen daarbij dan in acht worden genomen.

7.2 Monitoring en evaluatie instandhoudingsdoelen

Om te kunnen bepalen of de instandhoudingsdoelen bereikt worden vindt monitoring en evaluatie plaats. De doelstelling van de gebiedsgerichte monitoring is tweeledig. Ten eerste vindt er monitoring plaats ter evaluatie van het (kwantitatieve) doelbereik. Deze monitoring moet inzicht geven of de instandhoudingsdoelen voor de soorten, waarvoor het gebied is aangewezen, bereikt zijn. Ten tweede vindt er (indien van toepassing) monitoring plaats ter evaluatie van de genomen maatregelen. Uit deze monitoringsgegevens moet blijken of de maatregelen het gewenste effect hebben op de soorten in het gebied. Daarnaast moeten de monitoringsgegevens inzicht geven of veranderingen in het gebied en/of het veranderingen in de activiteiten in en om het gebied effect hebben op het behalen van de instandhoudingsdoelen (Ministerie van LNV, 2009b). In Tabel 7.1 is het monitoringsprogramma dat betrekking heeft op de instandhoudingsdoelen samengevat.

Het beheerplan heeft een geldigheid van zes jaar. Aan het einde van deze planperiode evalueren de bevoegde gezagen (het ministerie van EZ en de provincie Zuid-Holland) het beheerplan om te bepalen of het voor de volgende planperiode nog voldoet. Bij Natura 2000-gebieden is sprake van zowel een landelijke monitoring ten behoeve van de 6-jaarlijkse rapportage aan Europa en een gebiedsgerichte monitoring, die betrekking heeft op het beheerplan. Het Rijk is verantwoordelijk voor de 6-jaarlijkse landelijke monitoring en het Ministerie van Economische Zaken verzorgt de zogeheten 'artikel 17 rapportage' aan Europa. Deze

landelijke rapportage zijn gebaseerd op landelijke en regionale monitorings-netwerken (b.v. NEM⁷) en van de monitoring van de EHS (o.a. via de SNL⁸). Voor de evaluatie wordt gebruik gemaakt van de resultaten van de monitoring-programma's die in dit hoofdstuk beschreven zijn. De evaluatie gaat in op de mate van realisatie van de instandhoudingsdoelen en (indien van toepassing) de mate van realisatie van de in het plan opgenomen maatregelen. De evaluatie is de onderbouwing voor de volgende generatie beheerplannen. Als uit de evaluatie blijkt dat het beheerplan nog steeds actueel is, dan kan het met nog eens zes jaar verlengd worden. Indien blijkt dat het beheer en/of de maatregelen niet leiden tot het behalen van de instandhoudingsdoelen, moet hiervoor in het volgende beheerplan een oplossing voor gezocht worden. Wanneer uit de monitoring van de soorten blijkt dat het huidige beheer niet geleid heeft tot het gewenste resultaat dient het beheer ook geëvalueerd te worden. Daarnaast kunnen, op grond van monitoringsresultaten, maatregelen of beheer zonedig ook tussentijds worden bijgestuurd (Ministerie van LNV, 2009b).

7.2.1 *Monitoring*

De eisen die vanuit de Europese Commissie worden gesteld aan de monitoring zijn vastgelegd in een 'programma van eisen', opgesteld door de Directie Kennis van het toenmalige Ministerie van LNV (Ministerie van LNV, 2009b). In deze paragraaf is aangegeven op welke wijze de monitoring in het Natura 2000-gebied Donkse Laagten moet worden vormgegeven. Bij het opstellen van het monitoringprogramma is uitgegaan van het hiervoor genoemde programma van eisen. Voor het verkrijgen van de benodigde monitoringsgegevens wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande monitoringprogramma's die uitgevoerd worden door onder andere overheden (provincies), particuliere gegevensbeherende organisaties (PGO's), terreinbeherende instanties en kennisinstituten. Er is echter aanvullende monitoring noodzakelijk om de instandhoudingsdoelen in het kader van het beheerplan voor Donkse Laagten te kunnen evalueren.

Monitoring van soorten

De vogelsoorten worden gevolgd aan de hand van de aspecten: omvang van de populatie en omvang, kwaliteit en draagkracht van het leefgebied. De kwaliteit van het leefgebied is soortspecifiek zodat er per soort gekeken zal moeten worden naar de specifieke ecologische vereisten, welke op basis van expert judgement bepaald kunnen worden. De aspecten die hieronder vallen zijn onder andere de mate van geschiktheid van het biotoop, foerageermogelijkheden, slaapplaatsmogelijkheden en de aanwezigheid van voldoende rust (Ministerie van LNV, 2009b).

Het monitoren van aantallen kolgans, brandgans en kleine zwaan (*omvang van de populatie*) die overdag aanwezig zijn in Donkse Laagten wordt uitgevoerd door Staatsbosbeheer door middel van maandelijkse wintervogeltellingen. Deze gegevens zijn voldoende om een indicatie van de draagkracht van het gebied te geven. Buiten de winterperiode worden in de gebieden Langebroek en Kortenbroek weidevogel en BMP-broedvogeltellingen⁹ uitgevoerd door Staatsbosbeheer. Om een beeld te krijgen van het belang van Donkse Laagten als slaapplaats worden daarnaast jaarlijks 4 tot 6 slaapplaattellingen uitgevoerd in de polder Langenbroek door vrijwilligers van de regionale Natuur- en Vogelwacht. Het gaat hierbij met name om ganzen, Kleine Zwanen en steltlopers (vooral Wulp en Grutto). De telgegevens hiervan worden doorgegeven aan SOVON. Het accent ligt daarbij op het winterhalfjaar. Hierbij wordt

⁷ NEM: Netwerk Ecologische Monitoring.

⁸ SNL: Subsidie Natuur en Landschap.

⁹ De BMP-methode: Broedvogel Monitoring Project. Dit is een tel-methode van de SOVON.

na zonsondergang of voor zonsopgang geteld, waarbij de avond in het algemeen meer geschikt lijkt te zijn (Hustings et al., 1989). Omdat veel vogels dagelijks gebruik maken van dezelfde slaappleats, is het voldoende om in het winterhalfjaar éénmaal per maand een slaappleatstelling te verrichten. Een voorwaarde daarbij is dat er bij goede weersomstandigheden wordt geteld (zie Hustings et al., 1989). In Donkse Laagten zijn minimaal op twee locaties tellingen nodig: in polder Kortebroek en in polder Langenbroek (inclusief de waterplas waar kleine zwaan soms overnacht).

Extra tellingen leiden in het algemeen in Donkse Laagten niet tot verstoring, omdat de tellingen vanaf de openbare wandelpaden worden verricht vanaf relatief grote afstand (met behulp van een verrekijker). De Vogelwerkgroep van de Natuur- en Vogelwacht 'De Ablasserwaard' inventariseert maandelijks de gehele Ablasserwaard op wintergasten. De aantallen kolganzen, brandganzen en kleine zwanen in Donkse Laagten worden door de Vogelwerkgroep echter niet specifiek bijgehouden. Om een vergelijking te kunnen maken tussen het aantalsverloop van de vogelsoorten in Donkse Laagten en de gehele Ablasserwaard is het van belang dat deze inventarisatie ook in de toekomst uitgevoerd blijft worden.

Informatie over de *omvang, kwaliteit en draagkracht* van het gebied voor kolgans, brandgans en kleine zwaan wordt verkregen uit een combinatie van de vogeltellingen, monitoring van abiotische factoren zoals hydrologie en bodem-pH en monitoring van de vegetatiestructuur.

Monitoring ter evaluatie van instandhoudingsmaatregelen en activiteiten

Monitoring van instandhoudingsmaatregelen is niet aan de orde omdat voor de realisatie van de instandhoudingsdoelen voor kleine zwaan, kolgans en brandgans geen extra maatregelen nodig zijn.

Huidige activiteiten dienen met name gemonitord, onderzocht en geëvalueerd te worden indien er aan het begin van de beheerplanperiode sprake is van kennislacunes of onzekerheden ten aanzien van de invloed van de bestaande activiteiten op de instandhoudingsdoelen (Ministerie van LNV, 2009b). Dat is bij Donkse Laagten niet het geval. De huidige activiteiten brengen de instandhoudingsdoelen niet in gevaar (zie hoofdstuk 4). Voor aanvang van de volgende beheerplanperiode dient opnieuw beoordeeld te worden of er sprake is van kennislacunes of onzekerheden ten aanzien van de invloed van de bestaande activiteiten op de instandhoudingsdoelen. Indien noodzakelijk kan hierop geanticipeerd worden middels een gerichte monitoring.

Tabel 7.1. Monitoringprogramma's Donkse Laagten.

Soort onderzoek	Verantwoordelijk voor uitvoering	Frequentie	Doelbereik			
			Omvang populatie	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied	Draagkracht leefgebied
Bestaande monitoringsprogramma's						
Wintervogeltelling	Staatsbosbeheer	maandelijks in winterhalfjaar	X	X		
Wintervogeltelling	Vogelwerkgroep van Natuur- en Vogelwacht 'De Alblasserwaard', op vrijwillige basis en op Alblasserwaard-niveau	maandelijks in winterhalfjaar	X	X		
Abiotiek: hydrologie	Staatsbosbeheer	1 a 2x per maand ¹⁰			X	X
Abiotiek: bodem-pH	Staatsbosbeheer	1x per 6 jaar			X	X
Biotiek: vegetatiestructuur	Staatsbosbeheer	1x per 6 jaar			X	X
Aanvullende monitoringsprogramma's						
Slaaplaatstelling	Coördinatie door PZH	Maandelijks in winterhalfjaar	X	X		

7.2.2

Opslag monitoringsgegevens

De monitoringsgegevens van het Natura 2000-gebied worden op verschillende plaatsen opgeslagen en beheerd. De opslag vindt plaats bij Staatsbosbeheer (wintervogeltellingen Donkse Laagten), bij de Vogelwerkgroep (wintervogeltellingen Alblasserwaard) en bij SOVON (slaaplaatstellingen Donkse Laagten). De gegevens uit monitoring van instandhoudingsdoelen die voor de NEM (zie 7.2.3.) worden uitgevoerd, worden doorgegeven aan het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Het CBS berekent hieruit trends en statistieken ten behoeve van Nationaal en Europees beleid.

7.2.3

Verantwoordelijkheden

Het Ministerie van EZ is verantwoordelijk voor de periodieke algemene rapportages aan de Europese Commissie en voor het (laten) monitoren van de staat van instandhouding van soorten en het leefgebied van de soorten. Dit is vormgegeven in het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM). Dit is een samenwerkingsverband van overheidsorganisaties voor natuurmonitoring in Nederland. Partners in dit netwerk zijn onder andere het ministerie van EZ, het ministerie van I en M, Rijkswaterstaat en de provincies. Het monitoren van trends van soorten van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn onderdeel van de NEM.

¹⁰ Vanuit de KRW is er een monitoring- en rapportageverplichting voor Natura 2000-gebieden. In de komende beheerplanperiode wil de provincie Zuid-Holland in 2014 het voortouw nemen voor het uitrollen van integrale 'grondwatermeetnetten verdroging, verzuring en vermessing in de Natura 2000-gebieden met grondwaterafhankelijke terrestrische vegetaties, in samenhang met de meetnetten oppervlaktewater en natuur'.

Staatsbosbeheer is verantwoordelijk voor de uitvoering van inventarisatie en monitoring.

7.3 Overzicht kosten en financiering

Het uitvoeringsprogramma voor Donkse Laagten bestaat uit de voorzetting van het reguliere beheer en het uitvoeren van bestaande en nieuwe monitoringsprogramma's. In deze paragraaf zijn de kosten voor het uitvoeringsprogramma van het beheerplan globaal in beeld gebracht (zie Tabel 7.2). De daadwerkelijke financiële dekking is echter onderdeel van het hierop volgende bestuurlijke traject.

Financiering regulier beheer

Het Natura 2000-gebied Donkse Laagten wordt (met uitzondering van de eendenkooi en de hoofdwatgangen) beheerd door Staatsbosbeheer. Vanaf 2014 loopt de financiering via het SNL. SNL staat voor *Subsidiestelsel Natuur en Landschap*. Dit is een provinciale subsidie voor natuurvriendelijk beheer van landbouwgrond of beheer van natuurgrond wat bijvoorbeeld gericht kan zijn op bosbeheer of weidevogel-beheer. Met het SNL kan het (vervolg) beheer worden gefinancierd.

Financiering monitoring instandhoudingsdoelen

De kosten voor monitoring worden gefinancierd via het kader waarbinnen de betreffende monitoring plaatsvindt. De benoemde aanvullende monitoring vanuit dit beheerplan wordt gefinancierd vanuit het budget dat de provincie Zuid-Holland van het ministerie van EZ ontvangt voor de uitvoering van de Natura 2000 / PAS-maatregelen (Natuurakkoord). De onderdelen waarvoor de provincie Zuid-Holland verantwoordelijk is, worden opgenomen in het provinciaal monitoringsplan (PMP). Indien er aanvullende monitoringseisen tijdens de looptijd van het beheerplan naar voren komen, zal de provincie Zuid-Holland in samenspraak met het Rijk en Staatsbosbeheer naar een oplossing zoeken.

Tabel 7.2. Verantwoordelijkheden, kosten en financiering van regulier beheer en monitoringsprogramma's. (SBB=Staatsbosbeheer, EZ=Ministerie van Economische Zaken, NEM=Netwerk Ecologische Monitoring, SNL=Subsidie Natuur en Landschap).

	Van toepassing zijnde subsidie- en Monitoringsprogramma's (6 jaar)	Beoogd verantwoordelijke voor financiering
Regulier beheer		
Beheer weidevogelgrasland	Conform SNL vergoeding (volgt uit afspraken SBB en Prov).	Prov ZH en SBB
Monitoring - bestaand		
Wintervogeltelling (maandelijks in de winterperiode)	Conform NEM ¹¹ monitoring	Partners NEM
Abiotiek: hydrologie	Conform SNL vergoeding (volgt uit afspraken SBB en Prov).	Prov ZH en SBB
Abiotiek: bodem-pH	Conform SNL vergoeding (volgt uit afspraken SBB en Prov).	Prov ZH en SBB
Biotiek: structuur van de vegetatie	Conform SNL vergoeding (volgt uit afspraken SBB en Prov).	Prov ZH en SBB
Monitoring - nieuw		
Slaaplaatsteelling (maandelijks in de winterperiode)	Conform NEM monitoring	Prov ZH

¹¹ NEM: Netwerk Ecologische Monitoring. Zie 7.2.3.

7.4 Communicatie

Voor het behalen van de doelen van het beheerplan is het van belang dat gebruikers, ondernemers, omwonenden, maatschappelijke organisaties en overheden op de hoogte zijn van het belang van het Natura 2000-gebied en de mogelijke gevolgen die het beheerplan voor hen heeft. Om draagvlak voor de maatregelen uit het beheerplan te creëren en medewerking voor de uitvoering te krijgen, is communicatie van groot belang.

7.4.1 Doelstellingen voor communicatie

Het Natura 2000-gebied biedt ruimte aan natuur en recreatie en in de onmiddellijke omgeving is ruimte voor wonen en bedrijvigheid. Aan de betrokkenen moet duidelijk worden gemaakt dat dit verenigbaar is met de doelstellingen van Natura 2000 en er moet worden aangegeven wat het beheerplan en eventuele vergunningplicht betekenen voor de verschillende activiteiten en de verschillende doelgroepen.

De doelstellingen van communicatie rond het beheerplan zijn:

- Doelgroepen hebben inzicht in de gevolgen van het beheerplan voor de eigen situatie.
- Doelgroepen weten waar ze terecht kunnen voor informatie en met vragen.
- Betrokkenen bij de uitvoering van het beheerplan kennen nut en noodzaak van de maatregelen.

Inzicht van doelgroepen in de gevolgen van het beheerplan begint met de bekendheid van Natura 2000 en de Natuurbeschermingswet in het algemeen. Daarnaast dienen gebruikers van het gebied geïnformeerd te worden over de gevolgen van inrichtingsmaatregelen en vergunningplicht en -verlening.

Aan de realisatie van de laatste doelstelling is al tijdens de voorbereiding van het beheerplan het meeste werk verricht. Het beheerplan is opgesteld door de bevoegde gezagen in samenwerking met de organisaties die zijn betrokken bij de uitvoering. Deze hebben bijgedragen aan de inhoud en onderschrijven de beschreven maatregelen.

7.4.2 Rolverdeling in communicatie

Het ministerie van EZ zorgt voor de algemene informatievoorziening rond Natura 2000 en de Natuurbeschermingswet en is als voortouwnemer het aanspreekpunt voor het beheerplan. De boswachters van Staatsbosbeheer geven, in het veld, voorlichting over het gebied en de inrichtings- en beheermaatregelen aan passanten. Daarnaast beantwoordt Staatsbosbeheer vragen van mensen die contact opnemen met Staatsbosbeheer.

De provincie Zuid-Holland plaatst relevante informatie over Natura 2000-gebied Donkse Laagten op haar website. Tevens zorgt zij voor een publieksvriendelijke samenvatting van het beheerplan op de website.

7.5 Sociaal economische gevolgen

Om aan de instandhoudingsdoelen voor kolkans, brandgans en kleine zwaan (behoud van de omvang en de kwaliteit van het leefgebied) te voldoen is voortzetting van het reguliere beheer van Staatsbosbeheer voldoende. Er zijn geen

extra maatregelen nodig voor de realisatie van de instandhoudingdoelen. Daarnaast kunnen de huidige activiteiten voor het overgrote deel op dezelfde wijze voortgezet worden. De beperkende voorwaarden die geformuleerd zijn in hoofdstuk 4 zullen naar alle waarschijnlijkheid slechts een zeer geringe invloed hebben op het gebruik van het gebied omdat het zwaartepunt van de betreffende activiteiten (sportvliegen, ballonvaart, paragliden) buiten de winterperiode valt en het een zeer kleine doelgroep betreft. Er zijn dan ook geen sociaal economische gevolgen voorzien voor bewoners en gebruikers in en rondom Donkse Laagten als gevolg van de Natura 2000-status van dit gebied.

8 Kader voor vergunningverlening

De Natuurbeschermingswet 1998 (Nbwet) vormt samen met dit beheerplan het kader voor het verlenen van Nbwet-vergunningen. Dat betekent dat vergunningverleners op basis van de analyse uit hoofdstuk 3 met in achtname van de visie (hoofdstuk 6) en de maatregelen (hoofdstuk 7) bepalen of een nieuwe activiteit vergunbaar is of niet. In dit hoofdstuk wordt uitleg gegeven over de vergunningprocedure en wordt inzicht gegeven in welke punten nadrukkelijk bij de beoordeling van nieuwe activiteiten betrokken moeten worden.

Voor toekomstige activiteiten in (en rond¹²) Donkse Laagten, die niet in dit beheerplan zijn beschreven, geldt dat eerst in kaart moet worden gebracht of deze activiteiten negatieve effecten kunnen hebben op het bereiken van de instandhoudingsdoelen. Bij toekomstige ontwikkelingen valt te denken aan functieverandering van agrarische bedrijfsvoering, uitbreiding van recreatieve en landbouwkundige activiteiten, uitbreiding van woonwijken of ingrijpende beheer- en inrichtingsmaatregelen door de terreinbeheerder of het waterschap, die niet direct verband houden of nodig zijn voor het beheer van een Natura 2000-gebied. Voor projecten die wel nodig zijn voor het beheer van het Natura 2000-gebied bestaat geen vergunningplicht. Echter ook bij dit soort projecten moet kritisch bekeken worden of er onbedoeld geen negatieve effecten op een deel van de habitats of soorten ontstaat.

Alle nieuwe activiteiten (toekomstige ontwikkelingen) die afwijken van de huidige situatie of van de situatie opgenomen of bedoeld in dit beheerplan¹³ dienen te worden getoetst in het kader van een Nbwetvergunningprocedure. Bij het toetsen van activiteiten moet rekening gehouden worden met de doelstellingen voor de soorten waarvoor Donkse Laagten is aanwezen en de wijze waarop deze zijn uitgewerkt in dit beheerplan.

8.1 Vergunningprocedure¹⁴

De Nbwet geeft aan dat projecten en andere handelingen die de kwaliteit van habitats kunnen verslechteren of een significant verstoringseffect kunnen hebben op soorten waarvoor het gebied is aangewezen, alleen mogen als daar een vergunning of een verklaring van geen bedenkingen voor is afgegeven.

De vereiste toestemming in het kader van de Nbwet kan worden gevraagd door voorafgaand aan de aanvraag om een omgevingsvergunning een Nbwetvergunning aan te vragen. Als al een omgevingsvergunning is aangevraagd, haakt de Nbwet aan. Dat betekent dat de gemeente in het kader van de Nbwet-vergunningprocedure een verklaring van geen bedenkingen aanvraagt en de omgevingsvergunning pas mag verlenen als deze verklaring is afgegeven. Bij een Nbwet-vergunning en een verklaring van geen bedenkingen wordt op dezelfde manier beoordeeld of toestemming kan worden gegeven en welke voorwaarden daarvoor gelden. Het verlenen van een NB-wetvergunning blijft tot zekere hoogte maatwerk, in die zin dat

¹² Er is geen standaardafstand te formuleren. Het gaat erom te bepalen of er een relatie is tussen een project en de doelstellingen.

¹³ Zie hiervoor met name hoofdstuk 4 en bijlage 5.

¹⁴ Wet- en regelgeving zijn aan verandering onderhevig. De hier beschreven situatie is gebaseerd op de Nbwet 1998 vigerend op 1-12-2012. Het verdient aanbeveling om bij twijfel altijd contact op te nemen met de Provincie.

er in het beheerplan geen absolute waarden worden gegeven waaronder een NB-wetvergunning van toepassing is.

De beoordeling van de gevolgen van de nieuwe activiteit voor de instandhoudingsdoelen vindt plaats via een stappenplan. De eerste, aan te bevelen, stap in deze beoordeling is een vooroverleg tussen initiatiefnemer en bevoegd gezag: de oriëntatiefase. De hoofdvraag tijdens de oriëntatiefase is of er een kans op een (significant) negatief effect bestaat. Een 'voortoets' is een globaal onderzoek dat daar inzicht in kan geven. Op deze vraag zijn drie antwoorden mogelijk:

1. Er is zeker geen negatief effect. Dit betekent dat er geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig is. Dit is het geval als het project of de handeling niet van invloed is op ecologische vereisten zoals beschreven in hoofdstuk 3 (afzonderlijk of in combinatie met andere projecten)
2. Er is wel sprake van een negatief effect, maar dit is geen significant effect. Dit betekent dat vergunningsverlening aan de orde is. Omdat het effect zeker niet significant is, volstaat daarvoor de 'verslechteringstoets'. Deze toets is één van de twee toetsen die onder de 'habitattoets' valt.
3. Er is een kans op een significant negatief effect. Dit betekent dat vergunningverlening aan de orde is. Omdat er een kans op een significant negatief effect bestaat, is een 'passende beoordeling' vereist. De passende beoordeling is de andere toets die onder de 'habitattoets' valt. Bij een passende beoordeling komt in meer detail de hoofdvraag uit de oriëntatiefase terug: is er een kans op een significant negatief effect? In een passende beoordeling worden alle gevolgen van de activiteit voor het gebied in kaart gebracht. Wanneer blijkt dat er zeker geen negatief effect optreedt, betekent dit dat de vergunning op grond van de Nb-wet verleend kan worden. Als er wel een mogelijk negatief effect optreedt, maar zeker geen significant negatief effect, wordt de passende beoordeling afgesloten en wordt er 'teruggeschakeld' naar de verslechteringstoets (omdat er wel sprake kan zijn van een mogelijk negatief effect). Indien er wel een kans op een significant negatief effect is, vindt de ADC-toets plaats:
  - Zijn er geen **A**lternatieven?
  - Is er sprake van een **D**wingende reden van groot openbaar belang?
  - Zijn er **C**ompenserende maatregelen voorzien?

Alleen als alternatieven ontbreken én de activiteit doorgang moet vinden om dwingende redenen van groot openbaar belang kan een activiteit alsnog doorgang vinden. Er kan dan een vergunning worden verleend onder de voorwaarde dat tijdig (lees eerst) compenserende maatregelen worden getroffen.

In de onder 2 en 3 bedoelde gevallen volgt op de voortoets een vergunningsaanvraag door de initiatiefnemer. De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor het aanleveren van de informatie die het bevoegd gezag nodig heeft om de effecten te kunnen beoordelen en eventueel een vergunning te kunnen verlenen, inclusief een eventuele passende beoordeling. Het is aan het bevoegd gezag om te bepalen of de diepgang van het onderzoek van de initiatiefnemer naar de effecten voldoende is. Deze gevallen zijn niet op voorhand te beschrijven.

Bij de toetsing van nieuwe projecten of handelingen (Nbwet 1998, art 19d) zal de vergunningverlener specifiek letten of aangetoond wordt dat het project of handeling het bereiken van de instandhoudingsdoelen zoals in dit beheerplan uitgewerkt niet belemmert. Dit gebeurt aan de hand van eventuele invloed op de ecologische vereisten die in hoofdstuk 3 zijn geformuleerd. Daarbij zal gebruik gemaakt worden van de meest recente informatie over de soorten in het gebied én de laatste stand

van zaken met betrekking tot dosis-effectrelaties. Gezien de gevoeligheid van de soorten in Donkse Laagten zullen activiteiten die van invloed zijn op de volgende aspecten zeker onderzocht moeten worden:

- rust in het gebied;
- openheid van het gebied;
- kwaliteit van de graslanden;
- aanwezigheid van open water en plas-dras plekken.

8.2 Bevoegd gezag

Het bevoegd gezag is voor dit Natura 2000 beheerplan de provincie Zuid-Holland.

8.3 Meer informatie

Meer informatie over de vergunningprocedure van de Natuurbeschermingswet 1998 is te vinden op de website van de rijksoverheid (onderwerp natuur). Via deze website zijn verschillende handreikingen en andere relevante informatie beschikbaar. Met name de 'Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998' van het Ministerie van LNV (september 2005) kan van nut zijn bij (de voorbereiding van) het aanvragen van een vergunning. De website www.natura2000.nl biedt een checklist over de vergunningverlening.

Voor meer informatie over de vergunningprocedure in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 kan contact worden opgenomen met de afdeling Toetsing en Vergunningverlening Milieu van de Omgevingsdienst Haaglanden:

Bezoekadres: Zuid-Hollandplein 1, 2596 AW Den Haag
Postadres: Postbus 14060, 2501 GB Den Haag
Telefoon: 070 218 99 02
e-mailadres: vergunningen@odh.nl
website: www.omgevingsdiensthaaglanden.nl

8.4 Handhaving en toezicht

Handhaving en toezicht zijn voornamelijk de verantwoordelijkheid van de provincie Zuid-Holland en Staatsbosbeheer. Staatsbosbeheer handhaaft daarbij op haar eigen terreinen terwijl de provincie dit doet in het overige gebied. De belangrijkste taken zijn surveillance in het gebied, onderhouden van bebording (voorlichting, toegangsregels), het openstellen van een meldpunt en het controleren van vigerende vergunningen en ontheffingen.

In een nog door provincie Zuid-Holland op te stellen handhavingsplan worden de maatregelen en afspraken tussen de diverse handhavende organisaties nader uitgewerkt en vastgelegd. De volgende onderwerpen worden hierin tenminste uitgewerkt:

- uitwerking voor welke van de activiteiten, waarvan bij de toetsing is geoordeeld dat zij een significant negatief effect veroorzaken, handhaving nodig is;

- samenwerking tussen verschillende handhavende instanties: de verantwoordelijkheid voor de regie en coördinatie, de rolverdeling en de verdeling van bevoegdheden;
- de speerpunten bij handhaving.

De Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ) is gemandateerd door het bevoegd gezag voor het 'overall' toezicht. Voor de eenduidigheid is door provincie Zuid-Holland een centraal meldpunt voor niet toegestane activiteiten in het Natura 2000-gebied ingesteld bij de OZHZ:

Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
Afdeling Toezicht en Handhaving
Team Groen

Postadres: Postbus 550, 3300 AN Dordrecht
Telefoon: 078 - 770 8585
Milieutelefoon: 0888-333 555
Fax: 078 - 770 8584
e-mailadres: meldingNBwet@ozhz.nl

Literatuurlijst

- Adviesbureau Rboi (1999), 'Liesveld bestemmingsplan buitengebied.'
- Adviesbureau Rboi (2009), 'Liesveld buitengebied 1e herziening bestemmingsplan', projectnummer 162.6969.41, Adviesbureau Rboi, Rotterdam.
- Aggenbach, C.J.S. & M.H. Jalink (2005), 'Indicatorsoorten voor verdroging, verzuring en eutrofiëring van plantengemeenschappen in boezemlanden (incl. veldversie)', Staatsbosbeheer, Driebergen.
- Barneveld, A. van (1990), 'Melkviooltje tijdelijk voorkomend in blauwgrasland langs de Zijdebrug na plagwerkzaamheden. Excel-tabel: plantaandachtsoortenregionaal-12febr2003.xls', Staatsbosbeheer, Nieuwegein.
- Beale & Moaghan (2004). In: Krijgsveld, K.L., R.R. Smits & J. van der Winden, 2008, 'Verstoringsgevoeligheid van vogels. Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie', rapport nr. 08-173, Bureau Waardenburg bv, Culemborg.
- Beekman et al. (1991). In (aldaar niet in literatuurlijst opgenomen): Heijden, E. van der & H. Miedema (2008), 'Natura 2000 beheerplan Arkemheen', A&W-rapport 1110, Concept-3, Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.
- Bilius, M. (2004), 'Bekalkingsadvies voor de Donkse Laagten', Interne memo, Staatsbosbeheer, Nieuwegein.
- Bilius, M. (2005), 'Interne kwaliteitsbeoordeling op terreincondities en doelcomponenten. Deel 3. Natuur. Regio 5. Zuid-Holland – Utrecht, Object: Donkse Laagten', Staatsbosbeheer, Nieuwegein.
- Broek, T. van den, K.H. Grootjans & L. Brouwer (2005), 'Ecohydrologisch en bodemchemisch onderzoek Donkse Laagten. Systeemanalyse, knelpunten en voorbereidingsplan', projectnummer 9R3382a0, Royal Haskoning, Rotterdam.
- Brouwer, L., G.M. van Oorschot, M. van Ginkel, L.A. Dijk & M. Segers (2009), 'GGOR en peilenplan Alblasserwaard (in ontwerp vastgesteld door het dagelijks bestuur van het Waterschap Rivierenland, d.d. 6 mei 2009). Toelichting peilenplan Alblasserwaard', projectnummer: 9T0389A0, Royal Haskoning B.V., Rotterdam.
- Bruderer, B. & S. Komenda-Zehnder (2005), 'Einfluss des Flugverkehrs auf die Avifauna - Schlussbericht mit Empfehlungen', Schriftenreihe Umwelt Nr. 376, Bundesamt für Umwelt, Wald und Landschaft, Bern. In: Krijgsveld, K.L., R.R. Smits & J. van der Winden, 2008, 'Verstoringsgevoeligheid van vogels. Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie', rapport nr. 08-173, Bureau Waardenburg bv, Culemborg.
- Bruin, N. de (2006), 'Donkse Laagten. Broedvogelverslag 2006', Staatsbosbeheer regio West, beheereenheid Hollandse Waarden, Brandwijk.
- Bruin, N. de (2007), 'Weidevogelinventarisatie 2007 Donkse Laagten', Staatsbosbeheer regio West, beheereenheid Hollandse Waarden, Brandwijk.
- Bruin, N. de (2009), 'Weidevogelinventarisatie 2009 Donkse Laagten', Staatsbosbeheer regio West, beheereenheid Hollandse Waarden, Brandwijk.
- Bruin, N. de (2010), 'Weidevogelinventarisatie Donkse Laagten 2010', Staatsbosbeheer regio West, beheereenheid Hollandse Waarden, Brandwijk.
- Delft, S.P.J. van, P.W.F.M. Hommel & R.W. de Waal (2007), 'Selectie van relevante grondwaterkarakteristieken voor vegetatietypen ten behoeve van de SBB-catalogus', Alterra-rapport 1625, Alterra, Wageningen.
- Dienst Landelijk Gebied (2009a), 'Inrichtingsplan Ecologische Verbindingszone Achterwaterschap', definitief rapport juli 2009, Dienst Landelijk Gebied regio West, Den Haag.
- Dienst Landelijk Gebied (2009b), 'Handleiding toetsing bestaand gebruik voor LNV-Beheerplannen', intern werkdocument, versie 31 augustus 2009.

- Dirksen (1982). In (aldaar niet in literatuurlijst opgenomen): Heijden, E. van der & H. Miedema (2008), 'Natura 2000 beheerplan Arkemheen', A&W-rapport 1110, Concept-3, Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.
- Dirksen, S., J.H. Beekman & T.H. Slagboom (1991), 'Bewick's swans *Cygnus colombianus* bewickii in the Netherlands: numbers, distribution and food choice during the winter season'. In: J. Sears & P.J. Bacon (eds), 'Proceedings 3rd IWRB International Swan Symposium', Oxford 1989, Wildfowl Supplement 1: 228-237. In: Heijden, E. van der & H. Miedema (2008), 'Natura 2000 beheerplan Arkemheen', A&W-rapport 1110, Concept-3, Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.
- Dobben, H. van & A. van Hinsberg (2008), 'Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en Natura 2000-gebieden', Alterra-rapport 1654, Alterra, Wageningen.
- Dort, K.W. van (2000), 'Inventarisatie vegetatie Donkse Laagten (Zijdebrug en Uitstekken Nieuw-Lekkerland)', Staatsbosbeheer Regio Zuid-Holland - Utrecht, Nieuwegein.
- Eerden, Van & Smit (1979). In: Heijden, E. van der & H. Miedema (2008), 'Natura 2000 beheerplan Arkemheen', A&W-rapport 1110, Concept-3. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.
- Fijn et al. (2007). In: Heijden, E. van der & H. Miedema, 2008, 'Natura 2000 beheerplan Arkemheen', A&W-rapport 1110, Concept-3. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.
- Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland (2009), 'Subsidieregeling Landelijk gebied Zuid-Holland', Provinciaal blad van Zuid-Holland (Provinciaal blad 7), uitgegeven 10 maart 2009, Den Haag.
- Gelder, T. de (1986), 'De betekenis van de Alblasserwaard voor vogels'. Jubileumuitgave 15 jaar Natuur- en Vogelwacht "De Alblasserwaard" blz. 31 t/m 35.
- Gmelig Meyling, A.W. & A. Boesveld (2008), 'Inhaalslag Verspreidingsonderzoek Mollusken van de Europese Habitatrichtlijn. Resultaten van het inventarisatiejaar 2007. Platte schijffhoren *Anisus vorticulus*', Stichting ANEMOON. Heemstede.
- Groot, H. de (2005), 'Ganzen in de Alblasserwaard. Een verslag van de winterseizoenen 96/97 t.e.m. 04/05', Vogelwerkgroep van de Natuur- en Vogelwacht De Alblasserwaard, bewerkt door Henk de Groot, met losse aanvullingen (seizoen 2007/2008).
- Heerden, A. van (2010), 'Inventarisatiegegevens Donkse Laagten'. Waarnemingen van wintergasten en vegetatieopnamen van de blauwgraslanden in Donkse Laagten. Email van Adrie van Heerden, provincie Zuid-Holland, aan Marcel Schrijvers-Gonlag, Staatsbosbeheer regio West. 15 november 2010.
- Heijden, E. van der & H. Miedema (2008), 'Natura 2000 beheerplan Arkemheen', A&W-rapport 1110, Concept-3, Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.
- Heunks, C., S.K. Lubbe, F. van Vliet & K.L. Krijgsveld (2007), 'Effecten van militaire activiteiten in het Waddengebied op beschermde soorten en habitats - Overzicht van de literatuur en effectanalyse in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen', Rapport 07-073, Bureau Waardenburg bv, Culemborg. In: Krijgsveld, K.L., R.R. Smits & J. van der Winden, 2008, 'Verstoringsgevoeligheid van vogels. Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie', rapport nr. 08-173, Bureau Waardenburg bv, Culemborg.
- Hornman, M., F. Hustings, K. Koffijberg, R. Kleefstra, O. Klaassen, E. van Winden, SOVON Ganzen- en Zwanenwerkgroep, L. Soldaat (2012), 'Watervogels in Nederland in 2009/2010'. Waterdienst-rapport BM 12.06. SOVON-rapport 2012/02.
- Hustings, M.F.H., R.G.M. Kwak, P.F.M. Opdam & M.J.S.M. Reijnen (eindred.) (1989), 'Vogelinventarisatie. Natuurbeheer in Nederland, deel 3', Pudoc, Wageningen & Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels, Zeist.
- Hut, Van der (2007). In: Heijden, E. van der & H. Miedema (2008), 'Natura 2000 beheerplan Arkemheen', A&W-rapport 1110, Concept-3, Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.
- Interprovinciaal Overleg (2009a), 'Index Natuur en Landschap - Onderdeel natuurbeheertypen', versie 0.3.

- Interprovinciaal Overleg (2009b), 'Subsidieregeling Kwaliteit Natuur en Landschap', versie 30 augustus 2009.
- IWACO (1997), 'Boezemlanden in Zuid-Holland. Ecohydrologie, knelpunten, potenties en herstelmaatregelen', Hoofdrapport, 25 maart 1997, IWACO B.V. Vestiging West, Rotterdam & Altenburg & Wymenga, Veenwouden.
- Janssen, J.A.M. & J.H.J. Schaminée (2003), 'Habitattypen. Europese Natuur in Nederland', KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Jansen, M. (2008), 'Kleine - en wilde zwanen op het Veluwemeer, een samenvatting van drie seizoenen tellen en observeren'. In: Krijgsveld, K.L., R.R. Smits & J. van der Winden, 2008, 'Verstoringsgevoeligheid van vogels. Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie', rapport nr. 08-173, Bureau Waardenburg bv, Culemborg.
- Jong, F.M.W. de, G.R. de Snoo & J.C. van de Zande (2008), 'Estimated nationwide effects of pesticide spray drift on terrestrial habitats in the Netherlands', Journal of Environmental Management 86: 721-730.
- Jongman, M. (1994), 'Vegetatiekartering in regio Holland-Utrecht. Donkse Laagten', rapport nummer EV 94/7, Everts & De Vries e.a. ecologisch advies- en onderzoeksbureau, Groningen.
- Klasberg, M. (2008), 'Tracenota/MER-UVS Buitenring Parkstad Limburg. Passende Beoordeling Natura 2000 Gebieden Geleenbeekdal, Brunsummerheide en Teverener Heide', Arcadis Ruimtelijke Ontwikkeling BV, afdeling Ruimte & Milieu in opdracht van Provincie Limburg, Arnhem.
- Kleijn, D., E. van Winden, P.W. Goedhart & W. Teunissen (2009), 'Evaluatie Opvangbeleid 2005-2008 overwinterende ganzen en smienten. Deelrapport 10. Hebben overwinterende ganzen invloed op de weidevogelstand?', Alterrapport 1771, Alterra, Wageningen.
- Kleijn, D. & D. Bos (2009), 'Evaluatie Opvangbeleid 2005-2008 overwinterende ganzen en smienten. Deelrapport 11. Effect van Brandganzen op broedende weidevogels', Alterrapport 1772, Alterra, Wageningen.
- Kleijn, D. & D. Bos (2010), 'Een pilotstudie naar de interacties tussen broedende weidevogels en Brandganzen', De Levende Natuur 111 (1): 64-67.
- Kleunen, A. van (1997), 'Broedvogels van de Donkse Laagten in 1997', SOVON-inventarisatierapport 97/07, SOVON, Beek-Ubbergen.
- Kleukers, R.M.J.C., E.J. van Nieukerken, B. Odé, L.P.M. Willemse & W.K.R.E. van Wingerden (2004), 'De sprinkhanen en krekels van Nederland (Orthoptera). Nederlandse Fauna I. Nationaal Natuurhistorisch Museum, KNNV-Uitgeverij & EIS-Nederland, Leiden. Tweede druk. 416 blz., 14 platen.
- Krijgsveld, K.L., R.R. Smits & J. van der Winden, 2008, 'Verstoringsgevoeligheid van vogels. Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie', rapport nr. 08-173, Bureau Waardenburg bv, Culemborg.
- Kwak, R.G.M. (2009a), 'Donkse Laagten'. In: Schaminée, J.H.J. & J.A.M. Janssen, 'Europese Natuur in Nederland, Laag Nederland, Natura 2000-gebieden', KNNV-Uitgeverij, Zeist.
- Kwak, R.G.M., (2009b), 'De Wilck'. In: Schaminée, J.H.J. & J.A.M. Janssen, 'Europese Natuur in Nederland, Laag Nederland, Natura 2000-gebieden', KNNV-Uitgeverij, Zeist.
- Lensink, R., H. Steendam & K.L. Krijgsveld (2007) 'Gedrag van watervogels in relatie tot vliegverkeer van en naar Groningen Airport Eelde - Onderzoek naar mogelijk versturende effecten', Rapport 07-039, Bureau Waardenburg, Culemborg. In: Krijgsveld, K.L., R.R. Smits & J. van der Winden, 2008, 'Verstoringsgevoeligheid van vogels. Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie', rapport nr. 08-173, Bureau Waardenburg bv, Culemborg.
- Mayenburg, F. (2001), 'De Donkse Laagten. Verleden, heden en toekomst. Terreincondities en natuurwaarden. Kansen en bedreigingen', Interne memo, Staatsbosbeheer regio West, Sloterdijk.
- Ministerie van EL&I (2012a), ontwerp- wijzigingsbesluit, PDN/2012-01, Programmadirectie Natura 2000, Ministerie van EL&I, Den Haag.

- Ministerie van EL&I (2012b), Bijlage 2 Vogelrichtlijnsoorten en de gevoeligheid voor stikstof van het leefgebied. Bijlage bij Deel II Herstelstrategieën voor stikstofgevoelige habitats, Den Haag.
- Ministerie van LNV (2000), 'Natuur voor mensen, mensen voor natuur – nota natuur, bos en landschap in de 21e eeuw'.
- Ministerie van LNV (2004), 'Uitvoering van het Beleidskader Faunabeheer in verband met overwinterende ganzen en smienten vanaf 1 oktober 2004 (Geactualiseerde versie)', Ministerie van LNV, Den Haag.
- Ministerie van LNV (2005a), 'Algemene handreiking Natuurbeschermingswet 1998', Ministerie van LNV, Den Haag.
- Ministerie van LNV (2005b), 'Handreiking Beheerplannen Natura 2000-gebieden', Ministerie van LNV, Den Haag.
- Ministerie van LNV (2006a), 'Natura 2000 doelendocument', Ministerie van LNV, versie 1.1, Den Haag.
- Ministerie van LNV (2006b), 'Natura 2000 gebiedendocument – werkdocument Natura 2000 aanwijzingsbesluit 107_gebiedendocument_Donkse Laagten_november 2006', Ministerie van LNV, Den Haag.
- Ministerie van LNV, Directie Natuur (2007a). Brief 'TOP-lijsten verdrogingsbestrijding', kenmerk DN. 2007/1749, 6 juli 2007, Ministerie van LNV, Den Haag.
- Ministerie van LNV (2007b), 'Nota van antwoord - Inspraakprocedure aanwijzing Natura 2000-gebieden', Ministerie van LNV, Den Haag.
- Ministerie van LNV (2007c), 'Natura 2000 profielendocument vogels', versie 12 december 2007 (Kleine zwaan) en 18 december 2007 (Kolgans en Brandgans), Ministerie van LNV, Ede.
- Ministerie van LNV (2008), 'Natura 2000 profielendocument', versie 1 september 2008 met erratum 24 maart 2009, Ministerie van LNV, Ede.
- Ministerie van LNV (2009a), 'Aanwijzingsbesluit - Natura2000-gebied Donkse Laagten', kenmerk PDN/2009-107, Ministerie van LNV, Den Haag.
- Ministerie van LNV (2009b), 'Programma van Eisen Gebiedsgerichte Monitoring Natura 2000', tekstueel aangepast juli 2009.
- Ministerie van LNV, zd-a, 'Database Ecologische Vereisten Natura 2000-gebieden, 2008', <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/documenten/EcologischeVereisten/VereistenHabitattypenDec2008.zip>, geraadpleegd op 25 mei 2009.
- Ministerie van LNV, zd-b, 'Gebiedendatabase Donkse Laagten Ecologische Vereisten, 2009', <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=n2k&groep=9&id=n2k107&topic=ecolrandvoorw&orig=overzicht>, geraadpleegd op 25 mei 2009.
- Ministerie van LNV, zd-c, 'Effectenindicator', <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/effectenindicatorappl.aspx?subj=effectenmatrix&tab=2>, geraadpleegd op 7 augustus 2009.
- Ministerie van VenW (2008), 'Stroomgebiedbeheerplan Rijndelta - Hoofdrapport', De Rijksoverheid.
- Ministerie van Infrastructuur en milieu, maart 2012. Structuurvisie Infrastructuur en ruimte. Den Haag.
- Mori et al. (2001). In: Krijgsveld, K.L., R.R. Smits & J. van der Winden, 2008, 'Verstoringsgevoeligheid van vogels. Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie', rapport nr. 08-173, Bureau Waardenburg bv, Culemborg.
- Mosbech, A. & D. Boertmann (1999), 'Distribution, abundance and reaction to aerial surveys of post-breeding king eiders (*Somateria spectabilis*) in western Greenland', Arctic 52: 188-203. In: Krijgsveld, K.L., R.R. Smits & J. van der Winden, 2008, 'Verstoringsgevoeligheid van vogels. Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie', rapport nr. 08-173, Bureau Waardenburg bv, Culemborg.

- Muller, M., N. Nijmeijer & T. Ruigrok (2008), 'KRW-Gebiedsplan - Deelgebied Alblasserwaard', Waterschap Rivierenland, Tiel.
- Nationale landschappen, zd, <http://www.nationalelandschappen.nl>, geraadpleegd op 21 november 2009.
- Otte, J. (2010). 'RE: Meetpunten en data waterkwaliteit Donkse Laagte', email aan Pieter Sollie op maandag 14 juni 2010 11:58 uur. Waterschap Rivierenland, Tiel.
- Owen, M. (1973), 'The management of grassland areas for wintering geese', *Wildfowl* 24: 123-130. In: Krijgsveld, K.L., R.R. Smits & J. van der Winden, 2008, 'Verstoringsgevoeligheid van vogels. Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie', rapport nr. 08-173, Bureau Waardenburg bv, Culemborg.
- Owen & Cadbury (1975). In (aldaar niet in literatuurlijst opgenomen): Heijden, E. van der & H. Miedema (2008), 'Natura 2000 beheerplan Arkemheen', A&W-rapport 1110, Concept-3, Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.
- Planbureau voor de Leefomgeving (2009a), 'Milieubalans 2009', PBL-publicatienummer 500081015, Planbureau voor de Leefomgeving, Bilthoven.
- Planbureau voor de Leefomgeving (2009b), 'Natuurbalans 2009', PBL-publicatienummer 500402017, Planbureau voor de Leefomgeving, Bilthoven.
- Programmabureau Groene Hart, 12 september 2009, <http://www.kwaliteitsatlas.nl/gebieden/alblasserwaard/default.aspx>, geraadpleegd op 21 november 2009.
- Provincie Zuid-Holland (2006), 'Provinciaal Meerjarenprogramma Landelijk Gebied 2007 – 2013', status: Ontwerp goedgekeurd door GS op 31 Oktober 2006, Versie 10 november 2006, Provincie Zuid-Holland, Den Haag.
- Provincie Zuid-Holland (2008a), 'Beheersgebiedsplan foerageergebieden ganzen en smienten Provincie Zuid-Holland'.
- Provincie Zuid-Holland (2008b), 'Nota uitvoering verdrogingsbeleid Zuid-Holland', Provincie Zuid-Holland, Den Haag.
- Provincie Zuid-Holland (2009a), 'Visie op Zuid-Holland, Ontwerp Provinciale Structuurvisie – Ontwikkelen met schaarse ruimte', Provincie Zuid-Holland, Den Haag.
- Provincie Zuid-Holland (februari 2012). Provinciale structuurvisie. Versie 2 juli 2010 inclusief eerste herziening februari 2011 en actualisering februari 2012.
- Provincie Zuid-Holland (2009b), 'Natuurbeheerplan Zuid-Holland'.
- Provincie Zuid-Holland (2010), 'Provinciale Structuurvisie - Visie op Zuid-Holland, Ontwikkelen met schaarse ruimte', vastgesteld door Provinciale Staten van Zuid-Holland 2 juli 2010.
- Provincie Zuid-Holland, zd-a, http://geo.zuid-holland.nl/geo-loket/kaart_natuurbeheerplan.html?ext=109470.866918764,431310.417248465,114182.179665994,435020.291537347, geraadpleegd op 21 november 2009.
- Provincie Zuid-Holland, zd-b, http://geo.zuid-holland.nl/geo-loket/kaart_streekplan.html?ext=109470.866918764,431310.417248465,114182.179665994,435020.291537347, geraadpleegd op 21 november 2009.
- Provincie Zuid-Holland, zd-c, http://www.zuid-holland.nl/ediensten_faunabeheerplannen__terinzagelegging, geraadpleegd op 11 februari 2010.
- Provincies Zuid-Holland, Utrecht en Noord-Holland (2009), 'Het Groene Hart, icoon van Nederland - Voorloper 2009-2020'.
- Rees (1990). In (aldaar niet in literatuurlijst opgenomen): Heijden, E. van der & H. Miedema (2008), 'Natura 2000 beheerplan Arkemheen', A&W-rapport 1110, Concept-3, Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.

- Regiebureau Natura 2000 (2009), 'Leidraad bepaling significantie – Nadere uitleg van het begrip 'significante gevolgen' uit de Natuurbeschermingswet', intern werkdocument, versie 7 juli 2009.
- Rijk & Provincie Zuid-Holland (2006), 'Investeringsbudget Landelijk Gebied Bestuursvereenkomst 2007-2013 tussen het Rijk en de Provincie Zuid-Holland, 18 december 2006'
- Schrijvers, M. & N. de Bruin (2010), 'De vegetatie van oude en nieuwe uitstrekken langs de boezem Groote- of Achterwaterschap in Natura 2000-gebied Donkse Laagten', Interne notitie, Staatsbosbeheer regio West, Amsterdam/ Brandwijk
- SenterNovem, zd, http://www.senternovem.nl/life/introductie_life/index.asp, geraadpleegd op 12 mei 2010.
- Sierdsema, H. (1995), 'Broedvogels en beheer', Staatsbosbeheerrapport 1995 - 1, SOVON-onderzoeksrapport 1995/04.
- Slagboom, R (2008), 'Inventarisatie amfibieën en vissen af te plaggen percelen', Notitie van Richard Slagboom aan Nico de Bruin, 2 juli 2008, Staatsbosbeheer, Den Donk.
- SOVON & CBS (2005), 'Trends van vogels in het Nederlandse Natura 2000 netwerk', SOVON-informatierapport 2005/09, SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- Staatsbosbeheer (2005), 'Broedvogels regio West. Bijgewerkt tot en met 2004. Excel-tabel', Staatsbosbeheer, Amsterdam.
- Staatsbosbeheer (2007), 'Uitwerkingsplan RBS. Object: Donkse Laagten. Periode: 2006-2015. 6 december 2007', Staatsbosbeheer, Amsterdam.
- Staatsbosbeheer (2010), 'Vertaaltabel Habitattypen. Excel-database. Aangepaste versie, februari 2010', Staatsbosbeheer, Driebergen.
- Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA), zd, www.limnodata.nl, geraadpleegd op 3 maart 2010.
- Stichting tot Instandhouding van Molens in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden (SIMAV) (2007), 'Herinrichtingsplan Molencomplex Streefkerk'.
- Stuurgroep Groene Hart (2007), 'Het Groene Hart, icoon van Nederland - Uitvoeringsprogramma 2007-2013', Stuurgroep Groene Hart, Utrecht.
- Veen, K. van der & W. Bijkerk (2004), 'De vegetatie van de Reeuwijkse Plassen en de Donkse Laagten in 2003', A&W-rapport 489, Altenburg & Wymenga Ecologisch onderzoek bv., Veenwouden.
- Veer, R. van 't, H. Sierdsema, C.J.M. Musters, N. Groen & W.A. Teunissen (2008), 'Weidevogels op landschapsschaal. Ruimtelijke en temporele veranderingen', Rapport DK nr. 2008/dk105, Directie Kennis, Ministerie van LNV, Ede.
- Veer, R. van 't (2008), 'Themadag natte schraallanden Zijdebrug, Donkse Laagten', rapport 004, Ecologisch Advies- en Onderzoeksbureau Van 't Veer & De Boer, Jisp.
- Waterschap Rivierenland (2009), 'Factsheet KRW Veenvaarten Overwaard NL09_29'.
- Weeda, E.J., J.H.J. Schaminée & L. van Duren (2002), 'Atlas van Plantengemeenschappen in Nederland. Deel 2: graslanden, zomen en droge heiden', KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Welle, M. van der & A. Smolders (2009), 'Bodemchemisch onderzoek Achterwaterschap', projectnummer 9V0730A0, Eindrapport, 14 mei 2009, Royal Haskoning & B-Ware, Rotterdam/Nijmegen.
- Whitfield et al. (2008). In: Krijgsveld, K.L., R.R. Smits & J. van der Winden, 2008, 'Verstoringsgevoeligheid van vogels. Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie', rapport nr. 08-173, Bureau Waardenburg bv, Culemborg.
- Winden, van der et al. (1996). In (aldaar niet in literatuurlijst opgenomen): Heijden, E. van der & H. Miedema (2008), 'Natura 2000 beheerplan Arkemheen', A&W-rapport 1110, Concept-3, Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.
- Winden, van der et al. (1997). In (aldaar niet in literatuurlijst opgenomen): Heijden, E. van der & H. Miedema (2008), 'Natura 2000 beheerplan Arkemheen', A&W-rapport 1110, Concept-3, Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.

- Wing & IAR (red.) (2008), 'Eindvisie Plan van aanpak reductie ammoniakdepositie op de Peelvenen'. Einddocument. In opdracht van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Wageningen.
- Winkelman, J.E., F.H. Kistenkas & M.J. Epe, 2009, 'Ecologische en natuurbeschermingsrechtelijke aspecten van windturbines op land', rapport nr. 1780, Alterra, Wageningen.
- Woerlee, H. (1991), 'Herziening hydrologisch meetnet Regio 9: Holland/ Utrecht', Stafbureau Staatsbosbeheer.
- Zuidhoff, A.C., J.H.J. Schaminée & R. van 't Veer (1996) 'Molinio-Arrhenatheretea (Klasse der matig voedselrijke graslanden)'. In: Schaminée, J.H.J., A.H.F Stortelder & E.J. Weeda (1996), 'De vegetatie van Nederland. Deel 3. Plantengemeenschappen van graslanden, zomen en droge heiden', Opulus Press, Uppsala / Leiden.
- Zwart, H.J., L. Oevermans, N. de Bruin, A. Zwijnenburg, M. Bilius, G. Verhorst & C. Munneke (2005), 'Interne kwaliteitsbeoordeling op terreincondities en doelcomponenten. Deel 6. Eindrapport. Regio 5. Zuid-Holland – Utrecht, Object: Donkse Laagten', Staatsbosbeheer, Nieuwegein.

Verklarende woordenlijst

A

Aanwijzingsbesluit	Algemene Maatregel van Bestuur waarin een Natura 2000-gebied wordt aangewezen en begrensd en waarin de instandhoudingsdoelen van dat gebied worden aangegeven.
Abiotisch	Niet behorend tot de levende natuur.
Alertafstand	De afstand waarop habitatrictlijn- of vogelrichtlijnsoorten een potentieel versturende factor opmerken.
Andere handeling	Het begrip andere handeling is niet gedefinieerd in de Nbwet, maar de toelichting op de Nbwet geeft aan dat 'artikel 19d van de Natuurbeschermingswet 1998 betrekking heeft op 'alle activiteiten, onder welke benaming ook' die de in dat artikel genoemde effecten kunnen hebben. Kort gezegd is een andere handeling een activiteit die niet kan worden gekwalificeerd als een project of als bestaand gebruik.

B

Beschermd natuurmonument	Een gebied dat in de periode 1971-1998 onder de Natuurbeschermingswet 1967 is aangewezen als beschermd gebied wegens bijzondere natuurwetenschappelijke en/of landschappelijke kwaliteiten. Beschermd Natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000-gebieden worden opgeheven en niet langer beschermd als Beschermd Natuurmonument, maar als Natura 2000-gebied. De natuurwaarden waarvoor het Beschermd Natuurmonument was aangewezen blijven wel beschermd.
Bestaand gebruik	Bestaand gebruik is in de Nbwet gedefinieerd als 'gebruik dat op 31 maart 2010 bekend is, of redelijkerwijs bekend had kunnen zijn bij het bevoegd gezag'.
Bevoegd gezag	Overheidsinstelling die is belast met een bepaalde taak, bijvoorbeeld vergunningverlening of vaststellen van beheerplannen.
Bijlage I en II (Habitatrictlijn)	Typen natuurlijke habitats (bijlage I) en dier- en plantensoorten (bijlage II) van communautair belang voor de instandhouding waarvan aanwijzing van speciale beschermingszones vereist is. De meest recente versie is verschenen in 2006 (Richtlijn 2006/105/EG, Pb EG L 363, 20.12.2006, p. 368-405).
Biotisch	Behorend tot de levende natuur.
Biotoop	Een door een bepaalde vegetatiestructuur gekenmerkt onderdeel van een landschap, dat door een soort voor alle of een deel van zijn activiteiten wordt gebruikt.
Boezem	Een stelsel van afgesloten wateren ter berging en afvoer van overtollig water uit een polder.
Broedgebied	Deel van een leefgebied dat een soort gebruikt om te broeden.

Broedvogels	Vogels die op bepaalde plaats en tijdstip aan het voortplantingsproces deelnemen blijkens de aanwezigheid van een territorium, nest met eieren of jongen of de aanwezigheid van niet-vliegvlugge jongen.
-------------	--

C

Compenserende maatregelen	Maatregelen die worden genomen ter compensatie van en in samenhang met de aantasting van een natuurgebied en die zorgen dat de grootte en kwaliteit van het natuurgebied en de samenhang met andere natuurgebieden behouden blijven.
Complementair doel	Een doelstelling voor een habitatype/soort in een gebied waarvoor het niet is aangemeld, maar waar het habitatype of de soort een dusdanige bijdrage levert of kan gaan leveren dat de landelijke doelstelling van het type kan worden gerealiseerd

---

D

Depositie	Neerslag of afzetting van luchtverontreinigende stoffen op bodem, water, planten, dieren of gebouwen. Het gaat in milieuverband om depositie van verzurende (bijvoorbeeld ammoniak) en vermestende stoffen. Gebeurt deze neerslag in droge vorm dan spreken we van droge depositie. Worden verzurende stoffen door de neerslag afgezet dan spreken we van natte depositie.
Draagkracht van het gebied	De draagkracht van het gebied geeft het aantal individuen van een soort weer dat het gebied kan handhaven, gebaseerd op de grootte en kwaliteit van het gebied en de verschillende habitatelementen die het voorkomen van de soort mogelijk maken.

E

Effectenanalyse	Een middel om te beoordelen wat het effect is van de bestaande activiteiten, van bestaande activiteiten en te treffen maatregelen op de staat van instandhouding van de habitatype of soorten die in de instandhoudingsdoelen worden genoemd.
EHS	Ecologische Hoofdstructuur: een samenhangend netwerk van in (inter)nationaal opzicht belangrijke duurzaam te behouden ecosystemen. De EHS is opgebouwd uit natuurkerngebieden, natuurontwikkelingsgebieden en ecologische verbindingzones.
Emissie	Uitstoot van stoffen.
Eutrofiëring	Proces van het vergroten van de voedselrijkdom van water of grond.
Expert judgement	Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.
Externe werking	Plannen, projecten of handelingen die plaatsvinden buiten de begrenzing van een gebied, maar die schadelijke effecten kunnen hebben voor de te beschermen waarden en kenmerken binnen het gebied. Deze dienen door het bevoegd

gezag aan de hoofddoelstelling te worden getoetst door toepassing van het afwegingskader zoals is vastgelegd in het Europees rechtelijke afwegingskader uit de Vogel- en Habitatrichtlijn en de Natuurbeschermingswet.

F

Fauna	De totaliteit van de diersoorten van een bepaald gebied.
Flora	De totaliteit van de plantensoorten van een bepaald gebied.
Flora- en faunawet	Wet die inheemse dier- en plantensoorten beschermt. In de wet is bepaald dat planten en dieren mede beschermd worden, omdat hun bestaan op zichzelf waardevol is, zonder te kijken welk nut de dieren voor de mens kunnen hebben.
Foerageergebied	Deel van het leefgebied dat een soort gebruikt om voedsel te zoeken.

G

Gedeputeerde Staten	Dagelijks bestuur van een provincie.
Ganzenfoerageergebied	Door de overheid aangewezen gebied waar vanwege het belang voor overwinterende ganzen en smienten een regeling geldt voor financiële compensatie van gewasschade door ganzen.
Gedragscode	Document waarin regels en richtlijnen worden gegeven voor gedrag, bijvoorbeeld om natuurwaarden te ontzien.
GHG	Gemiddelde hoogste grondwaterstand.
GLG	Gemiddelde laagste grondwaterstand.
Gunstige staat van instandhouding	Van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype is sprake als de biotische en abiotische omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

H

Habitat	Kenmerkend leefgebied van een soort.
Habitatrichtlijn	EU-richtlijn (EU-richtlijn 92/43/EEG van 21 mei 1992) die als doel heeft het in stand houden van de biodiversiteit in de Europese Unie door het beschermen van natuurlijke en halfnatuurlijke habitats en de wilde flora en fauna. Deze richtlijn, die niet op vogels betrekking heeft, is complementair aan de Vogelrichtlijn. De Habitatrichtlijn is in 1992 door de lidstaten vastgesteld en in 1994 in werking getreden.
Habitatype	Land- of waterzone met bijzondere geografische, abiotische en biotische kenmerken die zowel geheel natuurlijk als halfnatuurlijk kunnen zijn. (= letterlijke definitie die in de Richtlijn staat). OF Beschrijving van tot een bepaald habitatype behorende vegetatietypen, waarbij ook minder goed ontwikkelde vormen zijn aangegeven.

Huidige activiteit	Een activiteit zoals die plaatsvond bij vaststellen van dit beheerplan onder de voorwaarden die op dat moment van kracht waren. OF een activiteit die op het moment van aanwijzing van het gebied als beschermd natuurmonument of ter uitvoering van de Vogel- en Habitatrichtlijn bestond en onafgebroken heeft plaatsgevonden OF iedere handeling die op 1 oktober 2005 werd verricht en sindsdien niet of niet in betekende mate is gewijzigd.
Hydrologie	De leer van het voorkomen, het gedrag en de chemische en fysische eigenschappen van water in al zijn verschijningsvormen boven, op en in het aardoppervlak.

I

Infiltratie	Het indringen van water in de grond.
Instandhouding	Geheel van maatregelen verstaan die nodig zijn voor het behoud of herstel van natuurlijke habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding.
Intensieve veehouderij	Niet-grondgebonden veehouderij waarbij het vee geheel of vrijwel geheel in gebouwen wordt gehouden.

K

Kavel	Aaneengesloten stuk grond van een gebruiker, bestaande uit meerdere percelen, waarin geen grenzen voorkomen als openbare wegen en waterlopen.
Kernopgave	Kernopgaven geven per Natura 2000-landschap de belangrijkste bijdrage en verbeteropgaven weer op basis van aangewezen habitattypen en soorten.
Keur	De Keur is een verordening van het waterschap, die tot doel heeft om de waterlopen zodanig te kunnen beschermen, beheren en onderhouden, dat deze altijd kunnen voldoen aan hun functie. Vanaf 1 juni 2006 is de nieuwe Keur van Waterschap Peel en Maasvallei van kracht. Ter onderscheid met de voorgaande Keuren, wordt deze Keur aangeduid met "Keur 2005".
Kritische depositiewaarde voor stikstof	De grens waarboven het risico niet kan worden uitgesloten dat de kwaliteit van het habitatype significant wordt aangetast als gevolg van de verzurende en/of vermestende invloed van de atmosferische stikstofdepositie.
Kwalificerende habitattypen of soorten	Habitattypen of soorten die in een bepaald gebied aan de gestelde selectiecriteria voldoen. Beter is te spreken over "selecterende habitattypen of soorten" (zie aldaar)
Kwel	Het uittreden van grondwater aan het grondoppervlak, in de waterlopen of drains.

M

Melkveehouderij	Agrarisch bedrijf waar melk- en kalfkoeien gehouden worden.
Mitigerende maatregelen / mitigatie	Maatregelen die negatieve effecten verminderen of wegnemen.

Monitoring Het door de tijd blijven volgen van het verloop van de waarde van een of meer grootheden volgens een vastgestelde werkwijze.

N

Natuurbeschermingswet 1998 Wet die natuurgebieden beschermt. Bescherming vindt plaats door ingrepen met mogelijke negatieve gevolgen op de instandhoudingsdoelen van het beschermde gebied niet toe te staan, tenzij een vergunning kan worden verkregen.

Natura 2000 Een samenhangend netwerk van leefgebieden en soorten die van belang zijn vanuit het perspectief van de Europese Unie als geheel, ingesteld door de Europese Unie. Op de gebieden is de Vogel- en/of Habitatrichtlijn van toepassing.

Natura 2000-gebied Gebied behorende tot het Natura 2000-netwerk; in Nederland een gebied beschermd volgens de Natuurbeschermingswet 1998, tevens aangewezen en/of aangemeld als Vogel- en/of Habitatrichtlijngebied (art 10a NB-wet).

NB-wet Natuurbeschermingswet 1998.

Niet-broedvogels Vogels die op een bepaalde plek en tijdstip niet aan het voortplantingsproces deelnemen. Dit betreft enerzijds alle vogels buiten het broedseizoen (o.a. doortrekkers, wintergasten, ruiende vogels), maar ook vogels in de broedperiode die niet aan het voortplantingsproces deelnemen (zoals nog niet-geslachtsrijpe vogels, reeds uitgevlogen jongen, overzomerende vogels).

O

Oppervlaktewater Water dat zichtbaar stroomt door waterloop of over grondoppervlak.

Opvliegafstand De afstand waarop habitat- of vogelrichtlijnsoorten afwijkend gedrag (vluchtgedrag of anderszins verstoord gedrag) vertonen door toedoen van menselijke activiteit.

P

Passende beoordeling Met een passende beoordeling wordt vastgesteld of door een project, handeling of plan er een kans bestaat op een significant negatief effect. Dit op basis van de beste wetenschappelijke kennis ter zake, waarbij alle aspecten van het project of een andere handeling op zichzelf én in combinatie met andere activiteiten of plannen worden geïnventariseerd en getoetst.

Populatie Op gebiedsniveau heeft dit betrekking op alle vogels binnen de begrenzing van het betreffende Natura 2000- gebied, in de regio op alle vogels binnen het geheel van Natura 2000-gebieden in de aangegeven regio (dus niet de vogels in die regio die zich buiten het Natura 2000-netwerk bevinden), landelijk op alle vogels in de SOVON-monitoringsgebieden (ruimer dan het Natura 2000-netwerk) en internationaal op de geschatte omvang van de biogeografische populaties, voor zover ze van Nederlandse grondgebied gebruik maken.

Project	<p>Bij broedvogels heeft het aantal betrekking op het aantal paren (cq. aantal territoria).</p> <p>Het begrip project is niet gedefinieerd in de wet, maar volgens de Handreiking 'Beheer van Natura 2000-gebieden' van de Europese Commissie kan voor de uitleg van het begrip aansluiting worden gezocht bij de mer-richtlijn. Onder een project in de zin van de MER-richtlijn wordt verstaan: de uitvoering van bouwwerken of de totstandbrenging van andere installaties of werken en andere ingrepen in het natuurlijk milieu of landschap, inclusief ingrepen voor de ontginning van bodemschatten. De Handreiking geeft tevens aan dat dit een bijzonder ruime definitie is, die niet beperkt is tot de constructie van materiële bouwwerken. Een significante intensivering van de landbouw, waardoor de aard van een halfnatuurlijke habitat in een gebied dreigt te worden aangetast of te verdwijnen, kan daar bijvoorbeeld eveneens onder vallen.</p> <p>Ook het Europese Hof van Justitie sluit voor wat betreft de uitleg van het project begrip aan bij de mer-richtlijn. Zo valt een activiteit als mechanische kokkelvisserij volgens het Hof onder de reikwijdte van dat begrip. Dat geldt ook voor onderhoudswerkzaamheden aan een vaargeul, waarbij het Hof ook aangeeft dat periodieke werkzaamheden onder omstandigheden als één project kunnen worden beschouwd waarvoor maar één keer toestemming noodzakelijk is. Overigens is volgens het Hof geen nieuwe toestemming vereist ingeval voor het project al toestemming is verleend voor het verstrijken van de omzettingstermijn van de richtlijn. In de jurisprudentie van het Europese Hof wordt voor de uitleg van het begrip 'project' in de mer-richtlijn een koppeling gelegd met een fysieke ingreep. Zo oordeelde het Hof dat er sprake is van een project voor zover er sprake is van een "materieel" werk, van een activiteit die ter plaatse – kennelijk onmiddellijk – "reële fysieke veranderingen meebrengt", van werken of ingrepen die de "materieële toestand van de plaats veranderen". Ook bij wijzigingen van eerder getoetste fysieke ingrepen – zoals de aanleg van een weg – vallen volgens het oordeel van het Hof alleen fysieke wijzigingen onder de verplichting tot het opstellen van een milieueffectrapportage. Ook de in de bijlagen bij de MER-richtlijn genoemde projecten duiden op ingrepen van fysieke aard.</p>
---------	--

R

Relatieve bijdrage van een gebied	De bijdrage van een Natura 2000-gebied aan de landelijke instandhoudingsdoelstelling voor een habitatype of soort; deze is groot als een habitatype of soort relatief veel of relatief goed ontwikkeld in een gebied voorkomt.
-----------------------------------	--

S

Seizoensgemiddelde	Gemiddelde aantal in een gebied aanwezige niet-broedvogels berekend uit de twaalf maandelijkse tellingen uitgevoerd gedurende het watervogeljaar lopende van juli t/m juni in het daarop volgende jaar. Ontbrekende tellingen worden voor deze berekening eerst bijgeschat door SOVON/CBS. In
--------------------	---

	de doelen wordt met "maandgemiddelden" bedoeld de trendwaarde die voor het tijdstip van beoordeling door de jaarlijkse maandgemiddelden wordt berekend.
Seizoensmaximum	Gemiddelde van het hoogst beschikbare aantal (vogels) per seizoen (juni t/m juli van het volgend jaar) over een reeks van achtereenvolgende jaren.
Sense of urgency	Een 'sense of urgency' is toegekend aan kernopgaven als binnen nu en 10 jaar mogelijk een onherstelbare situatie ontstaat. De inschatting is gemaakt dat een kernopgave, en de daaronder liggende verplichting om minimaal de huidige waarden in stand te houden, dan niet meer realiseerbaar zijn. Kernopgaven met een 'sense of urgency' moeten middels (beheer)maatregelen binnen tien jaar op orde zijn gebracht.
Significant negatief effect	Een significant negatief effect is een wezenlijke verslechtering van de kwaliteit en/of vermindering van de omvang van een habitatype, zoals bedoeld in het instandhoudingsdoel ten gevolge van menselijk handelen, afhankelijk van de staat van instandhouding en de trends en natuurlijke fluctuaties in omvang/kwaliteit van habitatypen dan wel in populatieomvang van soorten.
Speciale beschermingszone	Onder Vogel- of Habitatrictlijn beschermd gebied dat door de lidstaten als zodanig is aangewezen. Tegenwoordig worden deze beschermde gebieden aangeduid als Vogelrichtlijngebied of Habitatrictlijngebied. Een Habitatrictlijngebied dat nog niet is aangewezen maar wel is aangemeld bij de Europese Commissie en is opgenomen in de communautaire lijst (zie verklaring onder dit begrip) wordt aangeduid als "gebied van communautair belang".
Staat van instandhouding	Het effect van de som van de invloeden die op de betrokken soort inwerken en op lange termijn een verandering kunnen bewerkstelligen in de verspreiding en de grootte van de populaties van die soort op het grondgebied van de Europese Unie.
Stroomgebied	Gebied waaruit het afstromende water door dezelfde waterloop wordt afgevoerd.
T	
Trekvogel	De gehele populatie of een geografisch afzonderlijk deel van de populatie van een soort of ondersoort, waarvan een significant deel volgens een cyclisch patroon en voorspelbaar een of meer nationale grenzen passeert.
U	
Uitspoeling	Het verplaatsen van mineralen naar onbereikbare diepere grondlagen.
V	
Vegetatie	Het ruimtelijk voorkomen van planten in samenhang met de plaats waar zij groeien en in de rangschikking die zij spontaan hebben aangenomen.

Verdroging	Alle nadelige effecten op natuurwaarden als gevolg van een, door menselijk ingrijpen, structureel lagere grond- en/of oppervlaktewaterstand dan de gewenst of als gevolg van de aanvoer van gebiedsvreemd water ter bestrijding van de lagere waterstanden.
Vermesting	Het toevoegen van teveel meststoffen aan de bodem, waardoor het natuurlijk evenwicht in de bodem wordt verstoord.
Verslechterings - en verstoringstoets	Toets waarmee wordt nagegaan of door een project, handeling of plan een kans bestaat op een verstoring of verslechtering van een natuurlijke habitat of habitat van een soort dan wel een verstrend effect op een soort. Hiertoe dienen alle relevante aspecten van het project of handeling in kaart gebracht te worden.
Versnippering	Schade aan faunapopulaties als gevolg van doorsnijding van het leefgebied door infrastructuur en/of door andere vormen van habitatdoorsnijding.
Verspreidingsgebied	Areaal van een soort of habitatype (de oppervlakte waarin alle locaties waarin een soort of habitatype voorkomt liggen).
Verstoring	Storen van dieren door lawaai, betreding, licht e.d.
Verzuring	Door in regenwater opgeloste verzurende stoffen worden de bodems en het grondwater zuurder.
Vogelrichtlijn	EU-richtlijn (EU-richtlijn 79/409/EEG van 2 april 1979) die tot doel heeft om alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het grondgebied van de Europese Unie te beschermen, inclusief en in het bijzonder de leefgebieden van bedreigde en kwetsbare soorten.

W

Weidevogelgebied	Door de overheid aangewezen gebied waar een regeling geldt voor bescherming van weidevogels, vanwege het belang van het gebied voor die vogels.
Wintergast	Vogelsoort die alleen in de winter in ons land verblijft.

Bijlagen

- Bijlage 1: Toelichting op de storingsfactoren volgens Ministerie van EZ
- Bijlage 2: Verstoringgevoeligheid van vogels
- Bijlage 3: Beoordelingsschema huidige activiteiten
- Bijlage 4: Doorloopschema bepaling significantie huidige activiteiten
- Bijlage 5: Tabellen beoordeling huidige en nieuwe activiteiten in en rondom Donkse Laagten
- Bijlage 6: Overzicht van de procedure van het opstellen van het beheerplan en de betrokken organisaties
- Bijlage 7: Kaart - Begrenzing en eigendomssituatie van het Natura 2000-gebied
- Bijlage 8: Synopsistabel t.b.v. Natura 2000 beheerplannen

Bijlage 1: Toelichting op de storingsfactoren volgens Ministerie van EZ

1. Oppervlakteverlies

Kenmerk: afname beschikbaar oppervlak leefgebied soorten en/of habitattypen.

Interactie andere factoren: verlies van oppervlakte leidt tot verkleining en in sommige gevallen ook tot versnippering van het leefgebied (zie aldaar). Een kleiner gebied heeft bovendien meer te leiden van randinvloeden: vaak is de kwaliteit van het leefmilieu aan de rand minder goed dan in het centrum van het gebied. Op deze manier leidt verlies oppervlakte mogelijk ook tot een grotere gevoeligheid voor bijvoorbeeld verdroging, verzuring of vermesting.

Werking: door afname van het beschikbare oppervlak neemt ook het aantal individuen van een soort af. Om duurzaam te kunnen voortbestaan moet elke soort uit een minimum aantal individuen bestaan; bij diersoorten wordt meestal van een minimum aantal paartjes (reproductieve eenheden) gesproken. Wanneer een populatie te klein wordt neemt de kans op uitsterven toe, zeker als deze populatie geen onderdeel uitmaakt van een samenhangend netwerk van leefgebieden. Bij een populatie die uit te weinig individuen bestaat, neemt ook de kans op inteelt toe en dus de genetische variatie af. Hierdoor wordt een populatie kwetsbaar voor veranderingen tengevolge van bijvoorbeeld predatie, extreme seizoensinvloeden of ziekten. Ook habitattypen kennen een ondergrens voor een duurzame oppervlakte.

2. Versnippering

Kenmerk: van versnippering is sprake bij het uiteenvallen van het leefgebied van soorten.

Interactie andere factoren: treedt op ten gevolge van verlies leefgebied of verandering in abiotische condities van het leefgebied. Kan leiden tot verandering in populatiedynamiek.

Gevolg: als het leefgebied niet meer voldoende groot is voor een populatie, of individuen van één populatie kunnen de verschillende leefgebieden niet meer bereiken, neemt de duurzaamheid van de populatie af. Een gevolg kan zijn een verandering op in de soortensamenstelling en het ecosysteem. Soorten zijn in verschillende mate gevoelig voor de versnippering van hun leefgebied. Het meest gevoelig zijn soorten met een gering verspreidingsvermogen, soorten die zich over de grond bewegen en soorten met een grote oppervlaktebehoefte. Versnippering door barrières zoals wegen en spoorlijnen leidt mogelijk ook tot sterfte van individuen en kan zo effect hebben op de populatiesamenstelling. Bij versnippering moet men altijd goed rekening houden met het schaalniveau van het populatienetwerk.

3. Verzuring

Kenmerk: Verzuring van bodem of water is een gevolg van de uitstoot (emissie) van vervuilende gassen door bijvoorbeeld fabrieken en (vracht)auto's. De uitstoot bevat onder andere zwaveldioxide (SO₂), stikstofdioxide (NO_x), ammoniak (NH₃) en vluchtige organische stoffen (VOS). Deze verzurende stoffen komen via lucht of water in de grond terecht en leiden aldus tot het zuurder worden van het biotische milieu. De belangrijkste bronnen van verzurende stoffen zijn de landbouw, het verkeer en de industrie.

Interactie andere factoren: De effecten van verzurende stoffen zijn niet altijd te scheiden van die van vermestende stoffen, omdat een deel van de verzurende stoffen ook vermestend werkt (aanvoer van stikstof).

Gevolg: Verzuring leidt tot een directe of indirecte afname van de buffercapaciteit

(het neutralisatievermogen) van bodem of water. Op termijn resulteert dit proces in een daling van de zuurgraad. Hierdoor zullen voor verzuring gevoelige soorten verdwijnen, wat kan resulteren in een verandering van het habitatype en daarmee mogelijk het verdwijnen van typische (dier)soorten.

4. Vermesting

Kenmerk: Vermesting is de 'verrijking' van ecosystemen met name stikstof en fosfaat. Het kan gaan om aanvoer door de lucht (droge en natte neerslag van ammoniak en stikstofdioxide) of nitraat- en fosfaataanvoer door het oppervlaktewater.

Interactie andere factoren: stoffen die leiden tot vermisting kunnen ook leiden tot verzuring. Vermesting (en verzuring) kunnen op hun beurt leiden tot verontreiniging van het oppervlakte- en grondwater.

Gevolg: De groei in veel natuurlijke landecosystemen zoals bossen, vennen en heidevelden worden gelimiteerd door de beschikbaarheid van stikstof. Het gevolg van stikstof depositie is dat deze extra stikstof extra groei geeft. Daarbij is de beschikbaarheid van stikstof bepalend voor de concurrentieverhoudingen tussen de plantensoorten. Als de stikstofdepositie boven een bepaald kritisch niveau komt, neemt een beperkt aantal plantensoorten sterk toe ten koste van meerdere andere. Hierdoor neemt de biodiversiteit af.

5. Verzoeting

Kenmerk: Verzoeting treedt op als het chloridegehalte in het water afneemt, en niet meer geschikt is voor de beoogde zoute of brakke natuurtypen.

Interactie andere factoren: verzoeting treedt meestal op tengevolge van vernatting of, zoals in het Deltagebied, door het afsluiten van zeearmen. In (voormalig) brakke of zoute wateren leidt verzoeting tot vermisting.

Gevolg: Het steeds zoeter worden van bijv. het Oostvoornse meer heeft gevolgen voor de flora en fauna in het meer. Bepaalde soorten zullen verdwijnen terwijl nieuwe soorten zich zullen vestigen. Door de verzoeting zal de brakwatervegetatie verdwijnen. Dit heeft tot gevolg dat door het afsterven van algen en wieren een verslechtering van de waterkwaliteit kan optreden. Verder kan door verzoeting de gevoeligheid voor eutrofiëring sterk toenemen. Naast verandering van vegetatie zal bij een verdere verzoeting ook de macrofauna- en visstandsamenstelling veranderen.

6. Verzilting

Kenmerk: Verzilting betreft de ophoping van oplosbare zouten (kalium, natrium, magnesium, calcium) in bodems en wateren. In wateren komt verzilting over het gehele spectrum tussen zoet (<200 mg Cl/l) en zeer zout (> 30.000 mg Cl/l) voor en is dus niet beperkt tot zoet en brak water.

Interactie andere factoren: Verzilting van bodems treedt vaak op tengevolge van verdroging.

Gevolg: Als gevolg van verzilting verandert de zoet-zout gradiënt en dit heeft gevolgen voor de grondwaterkwaliteit en dus de bodemvruchtbaarheid. Dit werk weer door in randvoorwaarden voor aanwezige plant- en diersoorten en leidt uiteindelijk tot een verandering in de soortensamenstelling.

7. Verontreiniging

Kenmerk: Er is sprake van verontreiniging als er verhoogde concentraties van stoffen in een gebied voorkomen, welke stoffen onder natuurlijke omstandigheden niet of in zeer lage concentraties aanwezig zijn. Bij verontreiniging is sprake van een zeer brede groep van ecosysteem/gebiedsvreemde stoffen: organische verbindingen, zware metalen, schadelijke stoffen die ontstaan door verbranding of productieprocessen, straling (radioactief en niet radioactief), geneesmiddelen,

endocrien werkende stoffen etc. Deze stoffen werken in op de bodem, grondwater, lucht.

Interactie andere factoren: geen directe interactie met andere factoren. Wel kan verontreiniging als gevolg van andere factoren optreden.

Gevolg: Vrijwel alle soorten en habitattypen reageren op verontreiniging. De ecologische effecten uit zich in het verdwijnen van soorten en/of het beïnvloeden van gevoelige ecologische processen. Deze beïnvloeding kan direct plaatsvinden maar ook indirect via een opeenvolging van ecologische interacties. Bovendien kan verontreiniging zich pas vele jaren/decennia later manifesteren. De gevolgen van verontreiniging zijn divers en complex. In het algemeen kan gesteld worden dat aquatische habitattypen en soorten gevoeliger zijn dan terrestrische systemen. Ook geldt dat soorten in de top van de voedselpiramide, als gevolg van accumulatie, van verontreinigingen gevoeliger zijn. Echter, afhankelijk van de concentratie en duur van de verontreiniging zijn alle habitattypen en soorten gevoelig en kan verontreiniging leiden tot verandering van de soortensamenstelling.

8. Verdroging

Kenmerk: Verdroging uit zich in lagere grondwaterstanden en/of afnemende kwel. De actuele grondwaterstand is zo lager dan de gewenste/benodigde grondwaterstand.

Interactie andere factoren: verdroging kan tevens leiden tot verzilting. Door verdroging neemt ook de doorluchting van de bodem toe waardoor meer organisch materiaal wordt afgebroken. Op deze wijze leidt verdroging tevens tot vermesting. Er zijn ook gebieden waar verdroging kan optreden zonder dat de grondwaterstand in de ondiepe bodem daalt. Het gaat daarbij om gebieden waar van oudsher grondwater omhoogkomt. Dit water heet kwelwater. Kwelwater is water dat elders in de bodem is geïnfiltriseerd en dat naar het laagste punt in het landschap stroomt. Kwelwater heeft dikwijls een bijzondere samenstelling: het is rijk aan ijzer en calcium, arm aan voedingsstoffen en niet zuur, maar gebufferd. Schade aan de natuur die veroorzaakt wordt door een afname of het verdwijnen van kwelwater en het vervangen van dit type water met gebiedsvreemd water, noemen we ook verdroging.

Gevolg: de verandering in grondwaterstand en soms ook kwaliteit van het grondwater leidt tot een verandering in de soortensamenstelling en op lange termijn van het habitatype.

9. Vernatting

Kenmerk: Vernatting manifesteert zich in hogere grondwaterstanden en/of toenemende kwel veroorzaakt door menselijk handelen.

Interactie andere factoren: vernatting kan leiden tot verzoeting en verandering van de waterkwaliteit, bijvoorbeeld als gevolg van inlaat van gebiedsvreemd water.

Gevolg: Vernatting is een storende factor voor vegetatietypen en soorten die van nature onder drogere omstandigheden voorkomen. Vernatting grijpt in op de bodem- of watercondities. Bij verdergaande vernatting kan een gebied ongeschikt worden voor planten en dieren en zo leiden tot een verandering in de soortensamenstelling en uiteindelijk het habitatype.

10. Verandering stroomsnelheid

Kenmerk: Verandering van stroomsnelheid van beken en rivieren kan optreden door menselijke ingrepen zoals plaatsen van stuwen, kanaliseren of weer laten meanderen.

Interactie andere factoren: geen?

Gevolg: Verschillen in stroomsnelheid (langzaam of snel) en dimensies (van bovenloop tot riviertje) leiden tot duidelijke verschillen in levensgemeenschappen en

kenmerkende soorten hiervan. Door verandering in stroomsnelheid verdwijnen kenmerkende soorten en levensgemeenschappen.

11. Verandering overstromingsfrequentie

Kenmerk: De duur en/of frequentie van de overstroming van beken en rivieren verandert door menselijke activiteiten.

Interactie met andere factoren: overstromingen zijn van invloed op de vochttoestand, de zuurgraad, de voedselrijkdom en het zoutgehalte van een gebied.

Gevolg: Voor een voedselarme vegetatie bijvoorbeeld leidt een toenemende overstroming met voedselrijk water tot vermesting: verrijking van de bodem en daardoor verruiging van de vegetatie. Bij boezemlanden die regelmatig worden overstroomd leidt een afname van de overstromingsfrequentie tot verzuring van de bodem, waardoor basenminnende plantensoorten kunnen verdwijnen. Langdurige overstroming kan leiden tot zuurstofgebrek in de wortels van planten waardoor planten kunnen afsterven. Uiteindelijk grijpt een verandering in de overstromingsdynamiek zo in op de soortensamenstelling.

12. Verandering dynamiek substraat

Kenmerk: er treedt een verandering op in de bodemdichtheid of bodemsamenstelling van terrestrische of aquatische systemen, bijvoorbeeld door aanslibbing of verstuiving.

Interactie andere factoren: verandering overstromingsdynamiek, verandering mechanische effecten

Gevolg: Verandering van dynamiek van het substraat kan leiden tot verandering van de abiotische randvoorwaarden waardoor levensgemeenschappen kunnen veranderen. Dynamiek van het substraat is bijvoorbeeld van belang voor droge pioniervegetaties in de duinen en stuifzanden, of voor mosselbanken in de Waddenzee.

13. Verstoring door geluid

Kenmerk: verstoring door onnatuurlijke geluidsbronnen; permanent zoals geluid wegverkeer danwel tijdelijk zoals geluidsbelasting bij evenementen. Geluid is een hoorbare trilling, gekenmerkt door geluidsdruk en frequentie.

Interactie andere factoren: Treedt vaak samen met visuele verstoring op door bijv. vlieg- en autoverkeer, manifestaties etc.

Gevolg: Logischerwijs zijn alleen diersoorten gevoelig voor direct effecten van geluid. Geluid sec is een belangrijke factor in de verstoring van fauna. De verstoring door geluid wordt beïnvloed door het achtergrondgeluid en de duur, frequentie en sterkte van de geluidsbron zelf. Geluidsbelasting kan leiden tot stress en/of vluchtgedrag van individuen. Dit kan vervolgens weer leiden tot het verlaten van het leefgebied of bijvoorbeeld een afname van het reproductieproces. In bepaalde gevallen kan ook gewenning optreden, in het bijzonder bij continu geluid. Voor zeezoogdieren en vogels is in bepaalde gevallen deze dosis-effect relatie goed gekwantificeerd.

14. Verstoring door licht

Kenmerk: verstoring door kunstmatige lichtbronnen, zoals licht uit woonwijken en industrieterreinen, glastuinbouw etc.

Interactie andere factoren: geen?

Gevolg: Kunstmatige verlichting van de nachtelijke omgeving kan tot verstoring van het normale gedrag van soorten leiden. Naar mogelijke effecten is nog vrij weinig onderzoek gedaan. Veel kennis gaat daarom nog niet verder dan het kwalitatief signaleren van risico's. Met name schemer- en nachtactieve dieren kunnen last hebben van verstoring door licht, doordat zij juist aangetrokken worden of

verdreven door de lichtbron. Hierdoor raakt bijvoorbeeld hun ritme ontregeld of verlichte delen van het leefgebied worden vermeden.

15. Verstoring door trilling

Kenmerk: Er is sprake van trillingen in bodem en water als dergelijke trillingen door menselijke activiteiten veroorzaakt worden, zoals bij boren, heien, draaien van rotorbladen etc.

Interactie andere factoren: kan vooral samen optreden met verstoring door geluid

Gevolg: Trilling kan leiden tot verstoring van het natuurlijke gedrag van soorten. Individuen kunnen tijdelijk of permanent verdreven worden uit hun leefgebied. Over het daadwerkelijke effect van trilling is nog zeer weinig bekend. Naar het effect op zeezoogdieren is wel onderzoek verricht.

16. Optische verstoring

Kenmerk: optische verstoring betreft verstoring door de aanwezigheid en/of beweging van mensen dan wel voorwerpen die niet thuishoren in het natuurlijke systeem.

Interactie andere factoren: treedt vaak samen op met verstoring door geluid (in geval van recreatie) of trilling en licht (in geval van voertuigen, schepen).

Gevolg: optische verstoring leidt vooral tot vluchtgedrag van dieren. De soort reageert bijvoorbeeld op beweging omdat een potentiële vijand wordt verwacht. Andersom kan optische verstoring juist ook het uitzicht van soorten beperken waardoor zij potentiële vijanden niet zien naderen. De daadwerkelijke effecten zijn zeer soortspecifiek en hangen van de schuwheid van de soort en de mate waarin gewenning optreedt. Bovendien kunnen de effecten afhankelijk zijn van de periode van de levenscyclus van de soort: in de broedtijd zijn soorten over het algemeen schuwer en dus gevoeliger voor optische verstoring.

17. Verstoring door mechanische effecten

Kenmerk: Onder mechanische effecten vallen verstoring door betreding, golfslag, luchtwervelingen etc. die optreden ten gevolge van menselijke activiteiten. De oorzaken en gevolgen zijn bij deze storende factor zeer divers.

Interactie andere factoren: verstoring kan samenvallen met verstoring door geluid, licht en trilling.

Gevolg: deze storende factor kan leiden tot een verandering van het habitatype en/of verstoring of het doden van fauna-individuen. Bij habitatypen treedt de verstoring/verandering vaak op ten gevolge van recreatie of bijvoorbeeld militaire activiteiten. Het effect is zeer afhankelijk van de kwetsbaarheid (gevoeligheid) van het habitatype. Waterrecreatie en scheepvaart leiden tot golfslag, hetgeen effect kan hebben op de oeverbegroeiing en waterfauna. Luchtwervelingen van bijvoorbeeld windmolens kunnen leiden tot vogelsterfte.

18. Verandering in populatiedynamiek

Kenmerk: De storende factor verandering in populatiedynamiek treedt op indien er een direct effect is van een activiteit op de populatie-opbouw en/of populatiegrootte. Er wordt hier vooral bedoeld of de situatie wanneer er sprake van sterfte van individuen door wegverkeer, windmolens, of door jacht of visserij.

Interactie andere factoren: veel storende factoren leiden op hun beurt – dus indirect – tot een verandering in populatiedynamiek. Deze storende factor zit namelijk aan het einde van de effectketen

Gevolg: bewuste, menselijke ingrepen op populatieniveau kunnen leiden tot directe problemen en problemen in de toekomst. Een verandering in populatieomvang is een direct effect. Een verandering in populatie-opbouw (verandering van de verhouding sterfte-reproductie) leidt in de toekomst tot effecten. Zowel minder

organismen (een kleinere populatie) en zeker een verandering in samenstelling van de populatie (bijv. meer oude dieren) kunnen leiden tot een verandering in de geboorte/sterfte ratio. En daarmee kan er iets veranderen in de populatiedynamiek (het gedrag in de tijd). Dit kan uiteindelijk leiden tot het (tijdelijk) verdwijnen van soorten, waardoor het evenwicht van het ecosysteem verschuift. De gevoeligheid is sterk afhankelijk van diverse populatiekenmerken zoals de generatietijd van een soort en de huidige grootte van populaties. Vooralsnog zijn alle soorten als 'gevoelig' gescoord.

19. Bewuste verandering soortensamenstelling

Kenmerk: Er is sprake van bewust ingrijpen in de natuur door herintroductie van soorten, introductie van exoten, uitzetten van vis, inzaaien van genetisch gemodificeerde organismen etc.

Interactie andere factoren: heeft met name direct invloed op de factor 'verandering in populatiedynamiek'.

Gevolg: Er treedt concurrentie op in voedselbeschikbaarheid, nestgelegenheid etc. Deze concurrentie kan leiden tot het verdringen (opvullen van de niche) van de oorspronkelijke soorten. Ook kunnen soorten verdwijnen door predatie van de geïntroduceerde soort. Hierdoor kunnen relaties binnen het ecosysteem worden verstoord.

Bijlage 2: Verstoring gevoeligheid van vogels

Regelmatige verstoring kost vogels veel energie. Verstoring induceert een stressreactie die zich kan uiten in een verandering in fysiologie of in gedrag. Veranderingen in fysiologie zijn bijvoorbeeld wijzigingen in (stress)hormoonspiegels of een verhoogde hartslag. Bij veelvuldige of langdurige verstoring kan er dus langdurig een verhoogd stressniveau optreden, zonder dat dit zichtbaar hoeft te zijn in het gedrag van vogels. Aangezien er een positief verband bestaat tussen hartslag en energie-uitgave, kunnen niet-zichtbare effecten van verstoring resulteren in extra energie-uitgaven. Chronische stress, zoals bijvoorbeeld een langdurig (licht) verhoogde hartslag, kan op termijn leiden tot ziektes en verlaagde overlevingskansen. Verstoring uit zich tevens in het gedrag van de vogels, met name verhoogde alertheid (vaker opkijken, alarmeren) en vluchten. Zowel verhoogde alertheid als vluchtgedrag confronteert de verstoorde vogels met extra energie-uitgaven, waarvoor middels extra voedselopname gecompenseerd moet worden. In ernstige gevallen kan verstoring leiden tot verlaagde overlevingskansen, vermindering van broedsucces en een verlaagde dichtheid aan vogels in een gebied (Krijgsveld *et al.*, 2008). Voor trekvogels zoals kolgans, brandgans en kleine zwaan kan regelmatige verstoring in het uiterste geval betekenen dat een vogel de trek terug naar het broedgebied niet kan volbrengen.

De verstoring gevoeligheid is soortgebonden. Gewenning speelt ook een belangrijke rol in het verstoring mechanisme en heeft veel te maken met de voorspelbaarheid van de verstoring bron. In gebieden waar een bepaalde verstoring bron geen werkelijke dreiging vormt en daarnaast ook voorspelbaar is, is het mogelijk dat vogels steeds minder reageren op de verstoring bron. Ook de grootte van een groep vogels is van invloed op het ervaren risico. Hoe groter een groep vogels, hoe eerder in het algemeen de groep opvliegt of wegvlucht. Dit is vermoedelijk gerelateerd aan het feit dat de eerste vogel die opvliegt de rest van de groep met zich meeneemt de lucht in. De meest verstoring gevoelige vogel bepaalt dus de verstoring afstand van de hele groep. De verstoring afstand van een vogel bepaalt slechts ten dele het effect van een verstoring. De gevolgen voor overlevingskansen voor vogels, en daarmee voor het voorkomen van een soort in een gebied, worden mede bepaald door het percentage vogels dat verstoord wordt en door de duur van de verstoring (Krijgsveld *et al.*, 2008).

Verstorings die leiden tot een verandering van gedrag zijn in het veld eenvoudiger vast te stellen dan de daaraan voorafgaande fysiologische reacties. De eerste gedragsverandering die optreedt – het alert worden van een vogel – is echter ook nagenoeg niet te meten in het veld.

De vluchtreactie van vogels is vrijwel altijd zichtbaar en is daarom ook de meest gebruikte maat in verstoring onderzoek (Krijgsveld *et al.*, 2008). De hierbij gebruikte parameter 'vluchtafstand' kan worden gebruikt om inzicht te verkrijgen in de alertheid van vogels. Hierbij wordt de parameter 'alertafstand' gebruikt. Dit is de afstand waarop een vogel alert wordt en waarbij hartslag en stresshormoonspiegels reeds toenemen. De vluchtafstand bedraagt ongeveer de helft van de alertafstand. De alertafstand kan worden berekend door de vluchtafstand met een factor 2,3 te vermenigvuldigen (Whitfield *et al.*, 2008 in Krijgsveld *et al.*, 2008). De vluchtafstand vertoont geen één-op-één correlatie met de verstoring gevoeligheid van een vogel, met andere woorden een kleinere vluchtafstand betekent niet automatisch een lagere verstoring gevoeligheid. Als voorbeeld: de vluchtafstand voor hongerige trekvogels met een hoge energie-uitgave is kleiner dan voor niet-trekkende vogels,

omdat de motivatie om te blijven zitten groter is. Deze trekvogels zijn feitelijk gevoeliger voor verstoring, omdat de negatieve consequenties van verstoring groter zijn (Krijgsveld *et al.*, 2008). Om deze reden wordt door Beale & Moaghan (2004a, in Krijgsveld *et al.*, 2008) voorgesteld om de ruimste verstoringafstand te nemen. *In dit beheerplan wordt – conform de aanbevelingen in Krijgsveld et al. (2008) – over het algemeen de alertafstand meegewogen als maat om te bepalen of activiteiten verstoring van kolgans, brandgans en kleine zwaan teweegbrengen.*

In tabel 1 en 2 zijn de verstoringafstanden voor kleine zwaan, kolgans en brandgans opgenomen. De hierin opgenomen getallen kunnen in het algemeen als minimale verstoringafstand worden gehanteerd. Er zijn echter ook nuanceringen mogelijk. Daarom is een gebiedsspecifieke uitwerking in de vorm van maatwerk vereist voor iedere mogelijk verstorende factor. Als voorbeeld voor het benodigde maatwerk kan het verstorende effect van een sportvisser dienen. Volgens tabel 2 is het verstorende effect van een sportvisser groot. Indien dit sportvissen echter plaatsvindt langs de Groote- of Achterwaterschap nabij de Zijdebrug en door begroeiing aan het zicht van de ganzen wordt onttrokken, wordt de potentiële verstoring enorm teruggebracht. De begroeiing zorgt voor een scheiding in ruimtegebruik waardoor een afwijkende situatie is ontstaan en er maatwerk noodzakelijk is.

Tabel 1. Vergelijking van recreatievormen op land, op water en in de lucht. Overzicht van studies waarin effecten van verschillende verstoringsbronnen zijn vergeleken. De verstoringsbron met het grootste versturende effect op vogels staat steeds vooraan de regel. Figuur overgenomen uit Krijgsveld et al, 2008

groter	<----- verstorend effect ----->	kleiner	bron	
LAND				
Gemiddeld: hond > jager > wandelaar > fietser > langzame of stilstaande auto > rijdende auto				
visser/jager	> wandelaar	> fietser	> auto	Rees et al. '05
jacht	> verjaging	> wandelaar, auto		Béchet et al. '04
wandelaar	> auto			Stalmaster & Kaiser '97
landbouwvoertuig	> wandelaar			White & Thurow '85
wandelaar met hond	> wandelaar			Taylor et al. '05
wandelaar met hond	> wandelaar			Yalden & Yalden '90
wandelaar met hond	> wandelaar			Ravenscroft '07
hond	> wandelaar			van der Zande '84
hond aangelijnd	> wandelaar rennend			Lord '01
hond	> anders op land			Lafferty '01b
fietser	> auto			Stolen '03
auto langzaam of stil	> auto doorrijdend			Stolen '03
WATER				
Gemiddeld: windsurfer, speedboot > motorboot, zeilboot, vissersboot > roeiboot, kano				
Dus: meeste verstoring door snelle boten en lawaaiige boten, die buiten de routes varen				
motorboot	> kano, visser			Titus & van Druff '81
roeiboot kano buiten route	> motor-, zeilboot			Dietrich & Kopff
windsurfer	> vissers-, motor- zeilboot			Madsen '98
windsurfer	> vissers-, motorboot			Kahlert '94
speedboot	> andere vaartuigen			Ravenscroft '07
waterscooter	> andere motorboten			Burger '98
snelle boot, buiten route, dichtbij vogels	> langzamer boot, binnen route			Burger '98
LUCHT				
Gemiddeld: helikopter sportvliegtuig > straaljager > zweefvliegtuig				
supersonisch vl.	> boeing			Burger '81
modern groot burgervl.	>	oud groot burgervl.		
	Burger '83			
helikopter	> sportvl.	>> straaljager		Stock '92
helikopter	> sportvl.	>> straaljager		Roberts '66
helikopter	> milit. straaljager			Visser '86
helikopter	> straaljager	> klein vl.		Grubb&Bowerman '97
helikopter	> straaljager	> sportvl.	> zweefvl.	Heinen '86
helikopter	> sport	> groot vl.		Owen '73
helikopter	> sport			Forshaw '83
helikopter	> sport			Ward '94
helikopter	> groot burgervl.	> klein vl.		Lensink et al. '07
sportvl.	> helikopter			Kushlan '79
sport & militair vl.	> helikopter			Grubb '92
helikopter	> klein burgervl.			Komenda Zehnder '03
groot burgervl.	> helikopter & sportvl.			Lensink et al. '05
sportvl.	> zweefvl.			Smit&Visser '89
militaire helikopter	> civiele helikopter			Smit '04

Tabel 2. Verstoringafstanden van kleine zwaan, kolgans en brandgans.

De afstanden zijn weergegeven in m, afgerond op 25-tal. De genoemde waarden betreffen veelal gemiddelde verstoringafstanden (of er is een range aangegeven), behalve als er max voor staat. In dit laatste geval betreft het de grootste afstand waarbij verstoring mogelijk nog optreedt. Onderscheid is gemaakt in mobiele, tijdelijke verstoring (van voorbijgaande aard, niet permanent aanwezig) en sessiele, permanente verstoring (altijd aanwezig). Voor verstoringafstanden van tijdelijke oorzaak op het land, in het water en in de lucht zijn gemiddelde waarden bekend. Indien geen specifieke waarden kunnen worden weergegeven, zijn deze gemiddelde waarden opgenomen bij de diverse verstoringbronnen. Er zijn veel factoren die van invloed zijn op de genoemde waarden (zie tekst). Bij de interpretatie van de cijfers is maatwerk derhalve vereist.

* Uit vrijwel alle onderzoeken waarin de versturende effecten vergeleken worden met die van ander vliegverkeer, springt de helikopter er uit als meest versturend (Krijgsveld et al., 2008).

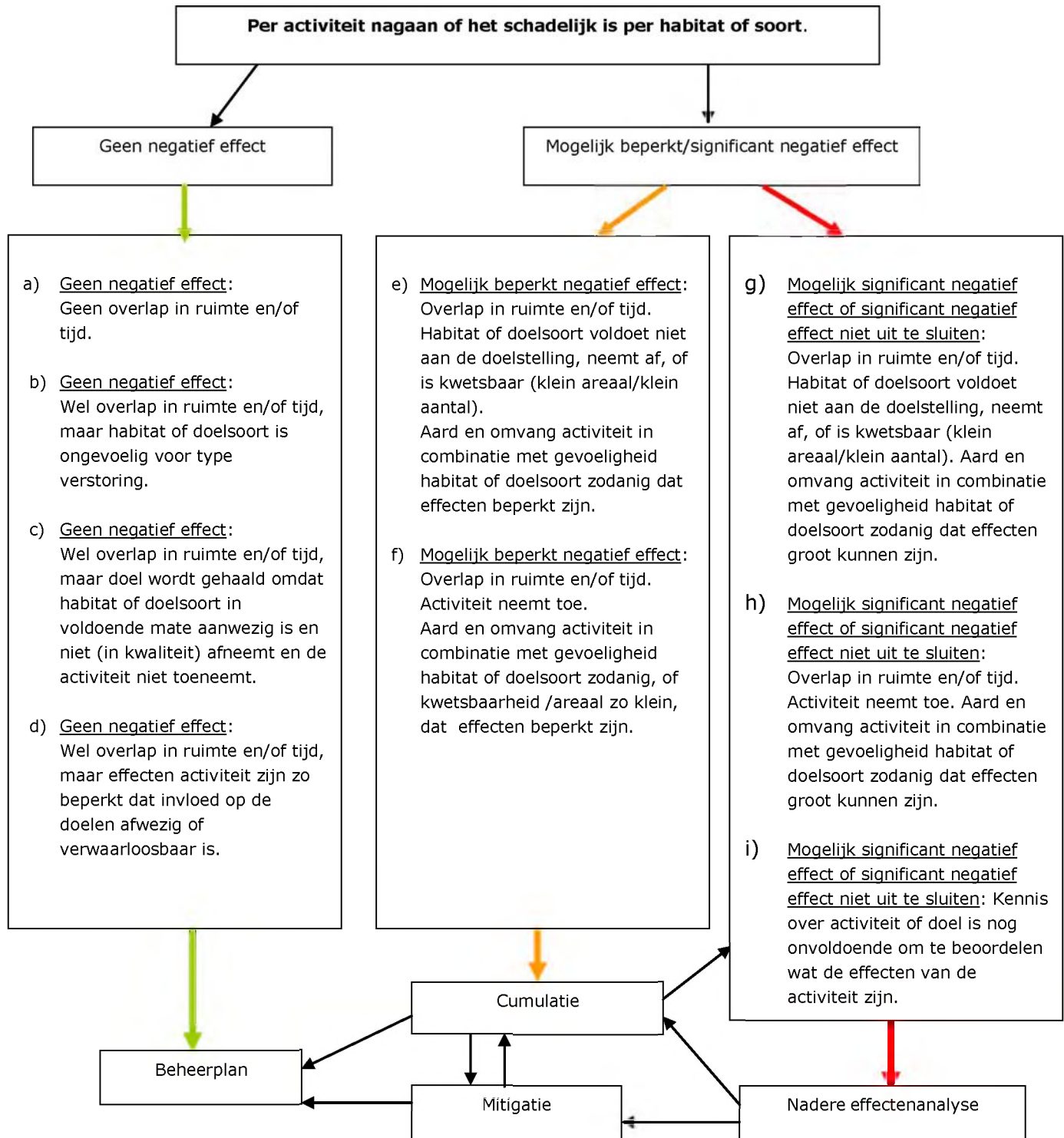
** Opvliegafstand maal 2,3 geeft de alertafstand (zie tekst), tenzij deze anders is aangegeven in de literatuur.

Verstoringbron	Kleine zwaan		Kolgans		Brandgans	
	Opvlieg afstand	Alert afstand	Opvlieg afstand	Alert afstand	Opvlieg afstand	Alert afstand
Mobiel / tijdelijk						
LAND	175 ⁵	400 ⁵	566 ⁵	1325 ⁵	566 ⁵	1325 ⁵
Jacht	> 300 ¹⁴	max: 8000 ¹¹	> 300 ¹⁴	max: 8000 ¹¹	> 300 ¹⁴	max: 8000 ¹¹
Beheerwerkzaamheden (landbouw-natuur-recreatie)	175 ⁵	400 ⁵	566 ⁵	1325 ⁵	566 ⁵	1325 ⁵
Recreatie (fietsen-wandelen-kamperen)	175 ⁵	400 ⁵	566 ⁵	1325 ⁵	566 ⁵	1325 ⁵
WATER	175 ⁵	400 ⁵	566 ⁵	1325 ⁵	566 ⁵	1325 ⁵
Kano / roeiboot	175 ⁵	400 ⁵	566 ⁵	1325 ⁵	566 ⁵	1325 ⁵
Kitesurfen	700 ⁴	1600**	566 ⁵	1325 ⁵	566 ⁵	1325 ⁵
Motorboot	60-250 ^{7,8}	140-625**	566 ⁵	1325 ⁵	566 ⁵	1325 ⁵
Schaatsen	175 ⁵	400 ⁵	566 ⁵	1325 ⁵	566 ⁵	1325 ⁵
Sportvissen	175 ⁵	400 ⁵	566 ⁵	1325 ⁵	566 ⁵	1325 ⁵
Zwemmen	175 ⁵	400 ⁵	566 ⁵	1325 ⁵	566 ⁵	1325 ⁵
LUCHT	1375 ⁵	3125 ⁵	2175 ⁵	4975 ⁵	2175 ⁵	4975 ⁵
Vlieghoogte van vliegtuig / helikopter*	345 ³ (max 1220) ³	625 ³ (max: 1220) ³	230 ⁶ (max 1220) ³	625 ³ (max 1220) ³	500 ¹⁰ (max 1220) ³	625 ³ (max 1220) ³
Horizontale afstand van vliegtuig / helikopter*	1375 ⁵	3125 ⁵ (max: 9000) ³	2175 ⁵	2400 ³ (max: 9000) ³	1500 ³ (max: 5000) ³	2400 ³ (max: 9100) ⁹
Heteluchtballon	100-200 (max: 300) ¹	225-450** (max: 700)**	100-200 (max: 300) ¹	225-450** (max: 700)**	100-200 (max: 300) ¹	225-450** (max: 700)**
Sessiel / permanent						
Bosrand	Nvt	100 ¹²	Nvt	100 ¹²	Nvt	100 ¹²
Hoogspanningsleiding	Nvt	40 ¹²	Nvt	40 ¹²	Nvt	40 ¹²
Weg: rustige landweg	Nvt	100 ¹²	Nvt	80-600 ⁷	Nvt	100-150 ⁷
Weg: grotere weg	Nvt	200 ¹²	Nvt	80-600 ⁷	Nvt	100-150 ⁷
Windturbine	Nvt	150 ¹⁴ ;560 ²	Nvt	400-600 ⁷ 373 ¹⁴ (0-850 ¹⁴)	Nvt	350-600 ⁷ 373 ¹⁴ (0-850 ¹⁴)
Woonwijk / verspreide bebouwing	Nvt	250 ¹²	Nvt	100-600 ⁷	Nvt	100-200 ⁷

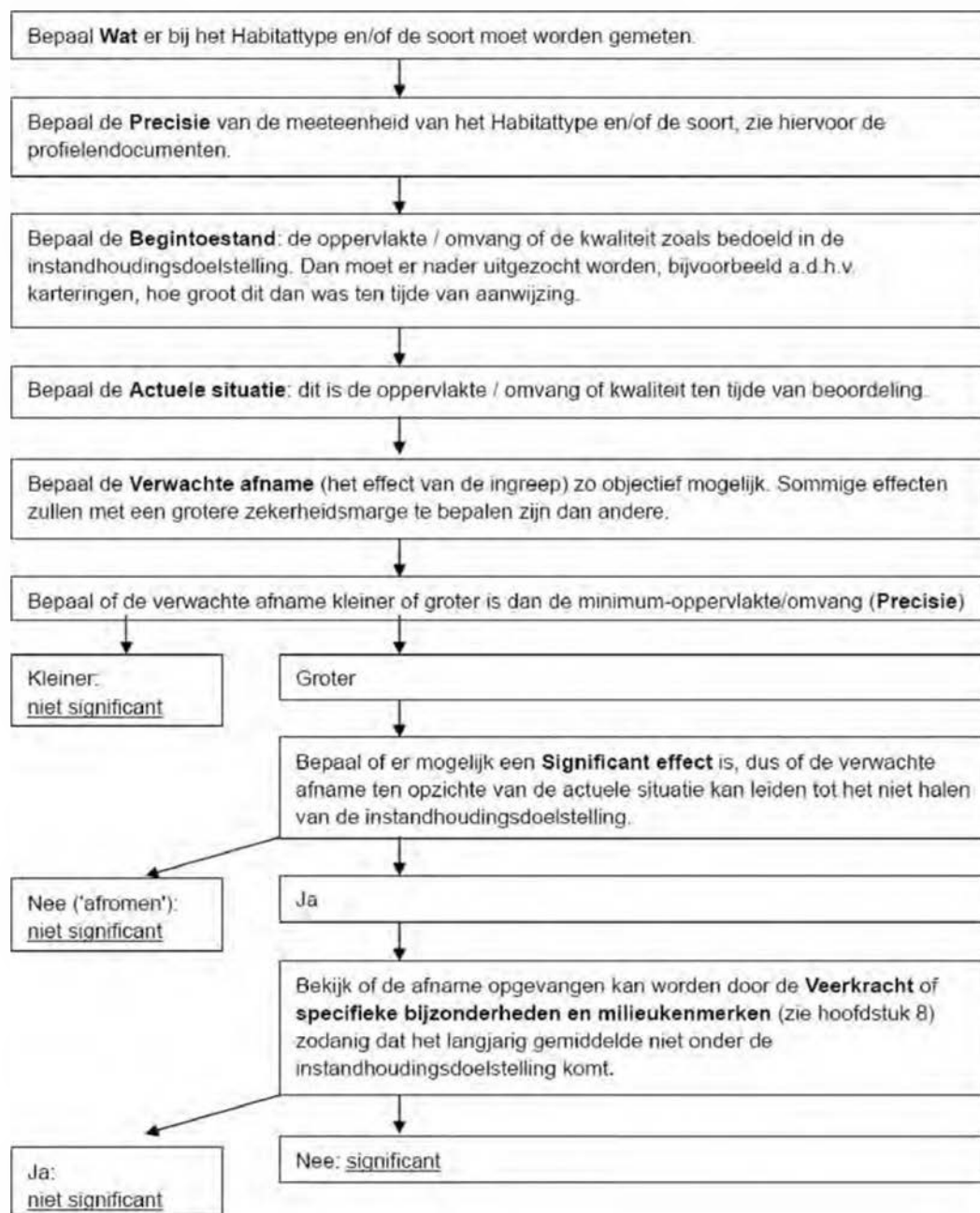
Bronnen:

1. Bruderer & Komenda-Zehnder, 2005 in Krijgsveld *et al.*, 2008
2. Fijn *et al.*, 2007 in Van der Heijden & Miedema, 2008.
3. Heunks *et al.*, 2007 in Krijgsveld *et al.*, 2008
4. Jansen, 2008 & aanv. mond. med. Jansen in Krijgsveld *et al.*, 2008
5. Krijgsveld *et al.*, 2008
6. Lensink *et al.*, 2007b in Krijgsveld *et al.*, 2008
7. Ministerie van LNV, 2008. Natura 2000, Profielendocument Vogels.
8. Mori *et al.*, 2001 in Krijgsveld *et al.*, 2008
9. Mosbech & Glahder, 1991 in Krijgsveld *et al.*, 2008
10. Owen, 1973 in Krijgsveld *et al.*, 2008
11. Van Eerden & Smit, 1979 in Van der Heijden & Miedema, 2008
12. Van der Hut, 2007 in Van der Heijden & Miedema, 2008. Binnen deze afstanden foerageren nauwelijks watervogels.
13. Winkelman, J.E., F.H. Kistenkas & M.J. Epe, 2009.
14. waarde afgeleid uit Krijgsveld *et al.*, 2008 (zie tekst).

Bijlage 3: Beoordelingsschema huidige activiteiten

Bijlage 4: Doorloopschema bepaling significantie huidige activiteiten

Bijlage 5: Tabellen beoordeling activiteiten in en rondom Donkse Laagten

(Volgens het 'Beoordelingschema huidige activiteiten' uit bijlage 3).

Van de huidige activiteiten, die plaatsvinden in en rondom Donkse Laagten, is beoordeeld of deze activiteiten negatieve effecten kunnen hebben op het realiseren van de instandhoudingsdoelen. In de tabellen in deze bijlage wordt een samenvatting gegeven van deze beoordeling.

De effectenanalyse kent een opdeling van activiteiten in drie groepen: 1. geen effect (groen), 2. (mogelijk) beperkt effect (oranje), 3. (mogelijk) significant effect (rood). Er zijn verschillende redenen (a t/m i), waarom een activiteit in een groep geplaatst kan worden (zie hieronder voor uitleg per groep).

Daarnaast is elke activiteit is ingedeeld in een (juridische) categorie (zie de volgende pagina voor uitleg van de categorieën).

Indeling van activiteiten in groepen

- a. Geen (negatief) effect: geen overlap in ruimte en/of tijd.
- b. Geen (negatief) effect: wel overlap in ruimte en/of tijd, maar habitat of doelsoort is ongevoelig voor type verstoring.
- c. Geen (negatief) effect: wel overlap in ruimte en/of tijd, maar doel wordt gehaald omdat habitat of doelsoort in voldoende mate aanwezig is of ontwikkeld is en niet (in kwaliteit) afneemt en de activiteit niet toeneemt
- d. Geen (negatief) effect: wel overlap in ruimte en/of tijd, maar effecten activiteiten zijn zo beperkt dat invloed op de doelen afwezig is of verwaarloosbaar is.

- e. Mogelijk (negatief) beperkt effect: overlap in ruimte en/of tijd. Soort of habitat voldoet niet aan de doelstelling of neemt af. Aard en omvang activiteit in combinatie met gevoeligheid doelsoort/habitat zodanig dat effecten beperkt zijn.
- f. Mogelijk (negatief) beperkt effect: overlap in ruimte en/of tijd. Activiteit neemt toe. Aard en omvang activiteit in combinatie met gevoeligheid doelsoort/habitat zodanig dat effecten beperkt zijn.

- g. Mogelijk (negatief) significant effect (significant negatief effect niet uit te sluiten): overlap in ruimte en/of tijd. Habitat of doelsoort voldoet niet aan de doelstelling, neemt af, of is kwetsbaar (klein areaal/klein aantal). Aard en omvang activiteit in combinatie met gevoeligheid habitat of doelsoort zodanig dat effecten groot kunnen zijn.
- h. Mogelijk (negatief) significant effect (significant negatief effect niet uit te sluiten): overlap in ruimte en/of tijd. Activiteit neemt toe. Aard en omvang activiteit in combinatie met gevoeligheid doelsoort/habitat zodanig dat effecten groot kunnen zijn.
- i. Mogelijk (negatief) significant effect (significant negatief effect niet uit te sluiten): kennis over activiteit of doel is voorsnog onvoldoende om te kunnen beoordelen wat de effecten van de activiteit zijn.

Indeling van activiteiten in categorieën

De activiteiten worden in verband met de juridische gevolgen ingedeeld in categorieën. Deze indeling is conform de rijkslijn die gehanteerd wordt door zowel EZ als Rijkswaterstaat (I&M). Hieronder worden de categorieën beschreven.

1 Vrijgestelde activiteiten zonder specifieke voorwaarden

Voor bepaalde activiteiten (projecten of andere handelingen) geldt het beheerplan als vrijstelling van de vergunningplicht zonder dat specifieke voorwaarden nodig zijn. Voor deze activiteiten geldt de generieke voorwaarde dat de activiteiten niet in betekenende mate mogen wijzigen.

2 Vrijgestelde activiteiten met specifieke voorwaarden

Er zijn vergunningplichtige activiteiten die alleen onder specifieke voorwaarden geen significante effecten op de Natura 2000-doelstellingen hebben. Deze activiteiten zijn met inachtneming van de generieke en specifieke voorwaarden, genoemd in het Natura 2000-beheerplan, vrijgesteld van de vergunningplicht.

3 Nbwet vergunde activiteiten

Voor deze activiteiten vormt het beheerplan *geen* vrijstelling van de vergunningplicht. Deze activiteiten zijn door het daartoe bevoegde gezag al getoetst in het kader van een vergunningaanvraag. Hieruit is naar voren gekomen dat deze activiteiten afzonderlijk en eventueel in cumulatie geen negatieve effecten hebben, mits de vergunningvoorschriften worden nageleefd. Vanzelfsprekend zal bij het aflopen van de vergunning een nieuwe procedure gestart moeten worden. Dat geldt ook voor alle nieuwe plannen en projecten. *De Provincie en het Ministerie van EZ hebben een overzicht van verleende vergunningen. Deze zijn niet in dit beheerplan opgenomen.*

4a Niet vergunningplichtige activiteiten: geen mitigatie vereist

Dit zijn de activiteiten die niet vergunningplichtig zijn én geen of positieve effecten hebben op het bereiken van de instandhoudingsdoelen. Deze activiteiten hebben over het algemeen geen relatie met de instandhoudingsdoelen. Er zijn dan ook geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet.

4b Niet vergunningplichtige activiteiten: wel mitigatie vereist

Dit zijn activiteiten die niet vergunningplichtig zijn, maar die wél effecten hebben of waarvan niet uit te sluiten is dat ze effecten veroorzaken in combinatie met andere activiteiten. Voor deze activiteiten geldt dat er voorwaarden of mitigerende maatregelen vereist zijn. Het beperken van de effecten van deze activiteiten wordt zowel gerealiseerd door het nemen van maatregelen in het gebied of het (tijdelijk) verbinden van voorwaarden aan de activiteiten. De voorwaarden en maatregelen worden in het beheerplan beschreven.

Indien de activiteiten uitgevoerd worden conform het beheerplan dan kan de provincie geen gebruik maken van de aanschrijvingsbevoegdheid uit art 19c Nbwet.

**Beoordeling huidige activiteiten:
Natuurbeheer en onderhoud in Donkse Laagten.**

Organisatie en activiteit	Categorie	(Significant) negatief effect	Mitigerende maatregel nodig?
Staatsbosbeheer (incl. pachters)			
Begrazing in zomerperiode	4a	Nee (d)	Nee
Begrazing in winterperiode	4a	Nee (d)	Nee
Maaien en afvoeren	4a	Nee (a)	Nee
Slepen	4a	Nee (d)	Nee
Bloten	4a	Nee (d)	Nee
Bemesten	4a	Nee (d)	Nee
Bekalken	4a	Nee (a)	Nee
Plaggen/afgraven	4a	Nee (d)	Nee
Wilgen knotten	4a	Nee (d)	Nee
Terugzetten / afzagen bomen / beplanting dunnen	4a	Nee (d)	Nee
Opruimen vuil	4a	Nee (d)	Nee
Rasteren (reparatie, vervangen)	4a	Nee (d)	Nee
Begreppelen (= greppelonderhoud)	4a	Nee (d)	Nee
Onderhoud broekse boerderijtje	4a	Nee (a)	Nee

**Beoordeling huidige activiteiten:
Inventarisatie en monitoring in Donkse Laagten.**

Organisatie en activiteit	Categorie	(Significant) negatief effect	Mitigerende maatregel nodig?
Staatsbosbeheer			
Bodemonderzoek	4a	Nee (d)	Nee
Bemonstering pH bodem	4a	Nee (d)	Nee
Monitoring hydrologie (waterstand, pH, EGV)	4a	Nee (d)	Nee
Monitoring flora	4a	Nee (d)	Nee
Monitoring fauna	4a	Nee (d)	Nee
Waterschap Rivierenlanden			
Monitoring waterkwaliteit	4a	Nee (d)	Nee
Natuur- en Vogelwacht			
Broedvogelinventarisatie (weidevogels, ganzen, zwanen)	4a	Nee (a)	Nee
Ganzentellingen	4a	Nee (d)	Nee
Ringwaarnemingen	4a	Nee (d)	Nee
Steltloperstellingen	4a	Nee (d)	Nee
Inventarisatie amfibieën	4a	Nee (a)	Nee

**Beoordeling huidige activiteiten:
Schadebestrijding in Donkse Laagten.**

Organisatie en activiteit	Categorie	(Significant) negatief effect	Mitigerende maatregel nodig?
Provincie Zuid-Holland			
Muskusratbestrijding	4a	Nee (d)	Nee
Beverratbestrijding	4a	Nee (d)	Nee
Staatsbosbeheer			
Zomerganzenbeheer	4a	Nee (a)	Nee
Bestrijding grote waternavel	4a	Nee (d)	Nee
Bestrijding reuzenberenklauw	4a	Nee (a)	Nee
Bestrijding overige ongewenste plantensoorten	4a	Nee (d)	Nee

**Beoordeling huidige activiteiten:
Recreatie in Donkse Laagten.**

Activiteit	Categorie	(Significant) negatief effect	Mitigerende maatregel nodig?
Staatsbosbeheer			
Kampeerterein	4a	Nee (a)	Nee
Onderhoud kampeerterein	4a	Nee (a)	Nee
Aanbrengen en onderhoud bebording	4a	Nee (d)	Nee
Onderhoud verhardingen (wegen en paden)	4a	Nee (d)	Nee
Opsnoeien beplanting langs wegen en paden	4a	Nee (d)	Nee
Toezicht houden	4a	Nee (d)	Nee
Educatieve / culturele activiteiten	4a	Nee (d)	Nee
Divers			
Wandelen	4a	Nee (d)	Nee
Fietsen	4a	Nee (d)	Nee
Loslopende honden	4a	Nee (d)	Nee
Aangelijnde honden	4a	Nee (d)	Nee
Sportvliegen met Cessna vliegtuig, ultra-light vliegtuig	4b	Mogelijk (g)	Voorwaarde: volgen Gedragscode voor Recreatieve luchtvaart
Vliegen met luchtballon	4b	Mogelijk (g)	Voorwaarde: in periode 1 okt-30 apr dient een minimale hoogte van 305m te worden aangehouden en mogen geen landingen plaatsvinden in Donkse Laagten.
Paragliden	4b	Mogelijk (g)	Voorwaarde: in periode 1 okt-30 apr dient een minimale hoogte van 305m te worden aangehouden.
Varen	4a	Nee (d)	Nee
Sportvissen	4a	Nee (d)	Nee
Kanoën	4a	Nee (d)	Nee
Schaatsen	4a	Nee (d)	Nee
Schaatsevenement	4a	Nee (d)	Nee

**Beoordeling huidige activiteiten:
Waterbeheer en onderhoud in Donkse Laagten**

Organisatie en activiteit	Categorie	(Significant) negatief effect	Mitigerende maatregel nodig?
Staatsbosbeheer			
Verwijderen slootvegetatie.	4a	Nee (d)	Nee
Baggeren.	4a	Nee (d)	Nee
Afvoeren slootvuil	4a	Nee (d)	Nee
Wallen frezen.	4a	Nee (d)	Nee
Dammen opknappen.	4a	Nee (d)	Nee
Greppelduikers vervangen en open maken.	4a	Nee (d)	Nee
Water pompen (inlaat voor plas).	4a	Nee (d)	Nee
In-/uitlaten (sloot/boezem) water door stuwen/duikers.	4a	Nee (d)	Nee
Waterschap Rivierenland			
(flexibel) peilbeheer binnen gestelde grenzen.	4a	Nee (d)	Nee
Varen.	4a	Nee (d)	Nee
Maaikorven.	4a	Nee (d)	Nee
Baggeren.	4a	Nee (d)	Nee
Maaien berm.	4a	Nee (a)	Nee

**Beoordeling huidige activiteiten:
Diverse activiteiten in Donkse Laagten**

Activiteit	Categorie	(Significant) negatief effect	Mitigerende maatregel nodig?
Eendenkooi			
Voeren van staleenden.	4a	Nee (d)	Nee
Controlerondes.	4a	Nee (d)	Nee
Vangen van wilde eenden.	4a	Nee (d)	Nee
Wegvangen van mannelijke eenden.	4a	Nee (d)	Nee
Onderhoud: knotwilgen knotten, opschietend hout verwijderen, schoonhouden van de randen van de kooiplas.	4a	Nee (d)	Nee
Verkeer			
Gebruik van lokale wegen in Donkse Laagten.	4a	Nee (d)	Nee
Molen			
Draaien van de Broekmolen.	4a	Nee (d)	Nee

**Beoordeling huidige activiteiten:
Jacht en schadebestrijding rondom Donkse Laagten.**

Organisatie en activiteit	Categorie	(Significant) negatief effect	Mitigerende maatregel nodig?
Wildbeheereenheid			
Jacht.	4a	Nee (d)	Nee
Schadebestrijding	4a	Nee (d)	Nee

**Beoordeling huidige activiteiten:
Landbouw rondom Donkse Laagten.**

Organisatie en activiteit	Categorie	(Significant) negatief effect	Mitigerende maatregel nodig?
Diverse agrariërs			
Begrazing.	4a	Nee (d)	Nee
Controle en verzorgen van het vee	4a	Nee (d)	Nee
Ondiepe grondbewerking.	4a	Nee (d)	Nee
Aanvoer grond en egalisatie.	4a	Nee (d)	Nee
Oogsten grasgewas en voedergewas (maïs).	4a	Nee (d)	Nee
Maaien van de watergang.	4a	Nee (d)	Nee
Baggeren van de watergangen.	4a	Nee (d)	Nee
Wallen frezen.	4a	Nee (d)	Nee
Begreppelen (= greppelonderhoud).	4a	Nee (d)	Nee
Aanleg, onderhoud en controle duikers.	4a	Nee (d)	Nee
Onderhoud en aanleg van dammen en bruggen.	4a	Nee (d)	Nee
Herstel en of vernieuwen van perceelsafscheiding.	4a	Nee (d)	Nee
Opslag van mest op kopakkers en de aanvoer hier naar toe van mest.	4a	Nee (d)	Nee
Controle op de schade van ganzen in de ganzenfoerageergebied.	4a	Nee (d)	Nee
Bespuiten van oogstgewassen met chemische bestrijdingsmiddelen.	4a	Nee (d)	Nee
Bemesten, door het strooien van kunstmest en/of het uitrijden van stalmest of drijfmest.	4a	Nee (d)	Nee

**Beoordeling huidige activiteiten:
Verkeer rondom Donkse Laagten.**

Organisatie en activiteit	Categorie	(Significant) negatief effect	Mitigerende maatregel nodig?
Gebruik van provinciale wegen: N480A (Middenpolderweg) en N481A (Zijdeweg).	4a	Nee (d)	Nee

Bijlage 6: Overzicht van de procedure van het opstellen van het beheerplan en de betrokken organisaties

Bij het totstandkomen van het Natura 2000-beheerplan voor Donkse Laagten is gebruik gemaakt van de inbreng van een projectteam, stuurgroep, klankbordgroep, en omwonenden van het gebied. In deze bijlage wordt beschreven welke rol elk van deze groepen gespeeld heeft bij het totstandkomen van het beheerplan voor Donkse Laagten.

Projectteam

Het beheerplan voor Donkse Laagten is geschreven door een projectteam dat bestond uit medewerkers van Dienst Landelijk Gebied en Staatsbosbeheer. Het projectteam heeft ook het proces van totstandkoming van het plan georganiseerd.

Stuurgroep

De stuurgroep was verantwoordelijk voor de goedkeuring van het beheerplan voor Donkse Laagten. Daarnaast was de stuurgroep verantwoordelijk voor het nemen van besluiten op bestuurlijk niveau. Tijdens het beheerplanproces zijn geen zaken voorgevallen waar de stuurgroep tussentijds een uitspraak over heeft moeten doen.

De stuurgroep voor Donkse Laagten bestond uit:

Ministerie van EZ - Directie Regionale Zaken ( )
 Provincie Zuid-Holland ( )

Klankbordgroep

Bij het tot stand komen van het beheerplan is een klankbordgroep nauw betrokken geweest. De leden van de klankbordgroep onderschreven dat vertegenwoordiging in de klankbordgroep primair tot doel had: belangenbehartiging (van eigen organisatie en achterban) en het leveren van advies over inhoudelijke zaken. Er zijn vier klankbordgroepbijeenkomsten georganiseerd. In deze bijeenkomsten werd achtergrondinformatie over Natura 2000 in het algemeen en Donkse Laagten in het bijzonder gegeven, werd de stand van zaken besproken en werd de inhoud van het beheerplan voorgelegd. De bestaande activiteiten werden tevens met deze klankbordgroep geïnventariseerd, voor zover de leden hier zelf verantwoordelijk voor waren. Daarmee leverden de klankbordgroepleden een bijdrage aan de kwaliteit van het beheerplan en het draagvlak.

De klankbordgroep voor Donkse Laagten bestond uit:

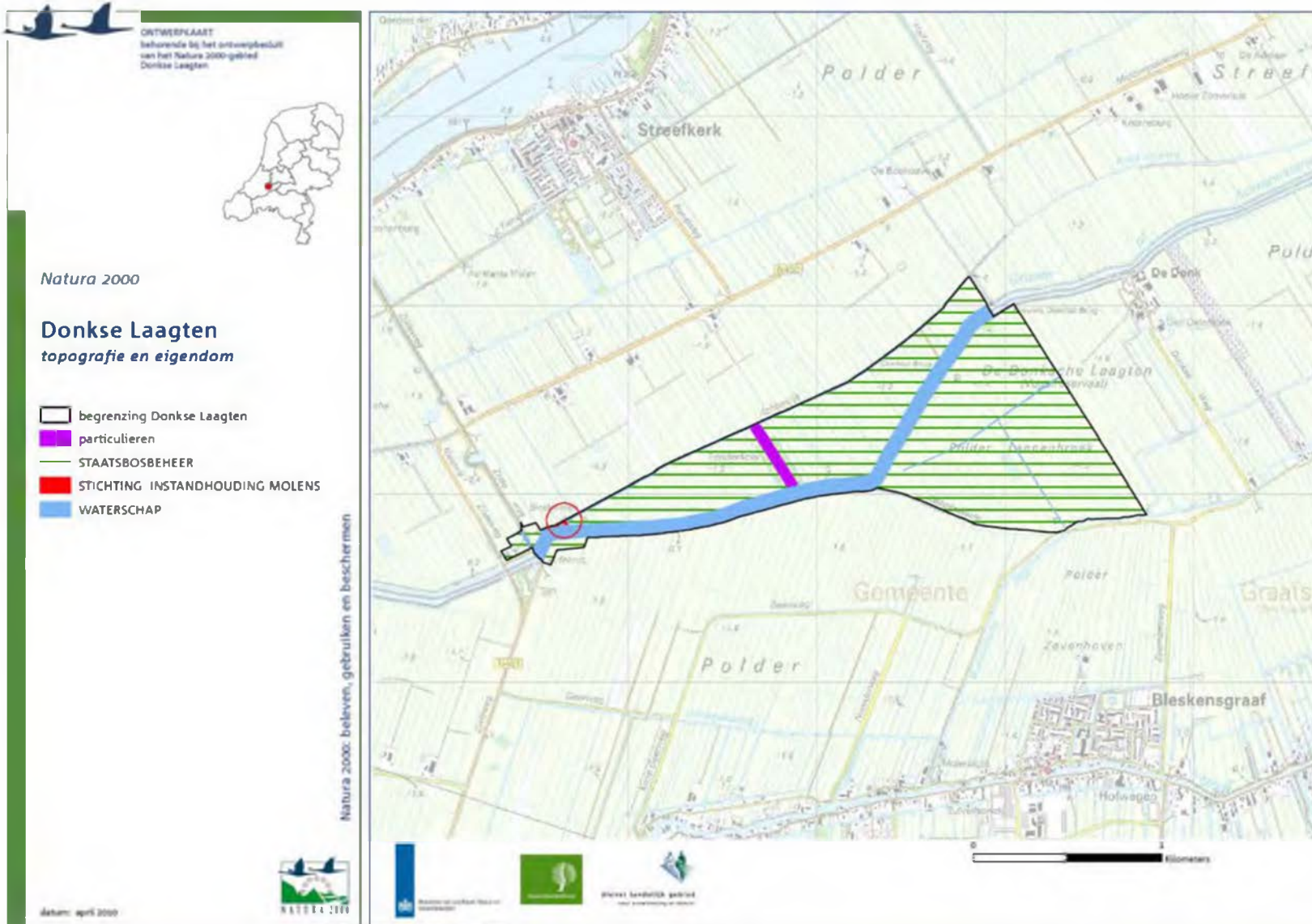
- Staatsbosbeheer ( )
- Particuliere eigenaren binnen Donkse Laagten ( )
- Provincie Zuid-Holland ( )
- Gemeente Graafstroom ( )
- Gemeente Liesveld ( )
- Gemeente Nieuw-Lekkerland ( )
- Gemeente Molenwaard (samengevoegde hierbovengenoemde gemeenten; ( )
- Waterschap Rivierenland ( )
- LTO ( )
- V.A.N.L. Den Hâneker ( )
- Natuur- en Vogelwacht Alblasserwaard ( )

- Wildbeheereenheid Alblasserwaard-West ( )
- Nederlandse Kanobond ( )
- Koninklijke Nederlandsche Schaatsenrijders Bond ( )

Omwonenden

Voor inventarisatie van de bestaande activiteiten zijn de omwonenden van Donkse Laagten specifiek benaderd. Hiervoor is een persbericht opgenomen geplaatst op de gemeentelijke pagina van de lokale kranten. Door dit bericht zijn de omwonenden op de hoogte gesteld van de lijst van geïnventariseerde bestaande activiteiten en is hen de mogelijkheid geboden om deze aan te vullen. Naar aanleiding hiervan is één reactie ontvangen.

Bijlage 7: Kaart - Begrenzing en eigendomssituatie van het Natura 2000-gebied

Bijlage 8: Synopsistabel t.b.v. Natura 2000 beheerplannen

Donkse Laagten (107)		Kleine zwaan (A037)	Kolgans (A041)	Brandgans (A045)
Landelijke staat van instandhouding		Matig ongunstig	Goed	Goed
Instandhoudingsdoelen	Doel oppervlakte leefgebied	=	=	=
	Doel kwaliteit leefgebied	=	=	=
	Populatieomvang (indicatief t.b.v. draagkracht leefgebied)	nvt	830	nvt
Huidige oppervlakte, kwaliteit en populatieomvang	Oppervlakte leefgebied (ha)	186	186	186
	Kwaliteit leefgebied (gunstig (G), matig (M), ongunstig (O))	G	G	G
	Populatieomvang	nvt	>830	nvt
Verwachte oppervlakte, kwaliteit en populatie omvang na zes jaar	Oppervlakte leefgebied (ha)	186	186	186
	Kwaliteit leefgebied (gunstig (G), matig (M), ongunstig (O))	G	G	G
	Populatieomvang	nvt	>830	nvt
Verwachte oppervlakte, kwaliteit en populatieomvang op lange termijn	Oppervlakte leefgebied (ha)	186	186	186
	Kwaliteit leefgebied (gunstig (G), matig (M), ongunstig (O))	G	G	G
	Populatieomvang	nvt	>830	nvt
Monitoring van de staat van instandhouding (art. 11 HR)	Soort onderzoek (door wie* en frequentie)			
Bestaande monitoring	Wintervogeltelling (SBB, maandelijks in winterhalfjaar)	•	•	•
	Wintervogeltelling (NVW, maandelijks in winterhalfjaar)	•	•	•
	Hydrologie (SBB, maandelijks)	•	•	•
	Bodem pH (SBB, 1x per 6 jaar)	•	•	•
	Vegetatiestructuur (SBB, 1x per 6 jaar)	•	•	•
Aanvullende monitoring	Slaaplaatstelling (SBB, maandelijks in winterhalfjaar)	•	•	•

* SBB=Staatsbosbeheer, NVW=Vogelwerkgroep van de Natuur- en Vogelwacht 'De Alblasserwaard'

Verzonden: 7/3/2023 11:49:31 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

zo kort mogelijke routes onderzoeken, dus die zullen er vast en zeker zijn. Ondanks dat hier alleen om alternatieven wordt gevraagd, geef ik u hierbij mee dat een 3e lijn over het dorp nieuw-lekkerland onacceptabel is. De minister heeft voldoende (kortere!!) alternatieven om de corridor over nieuw-lekkerland als eerste voorkeur te betitelen. Dat is niet alleen onacceptabel maar zal ook van incompetentie getuigen en het zienswijze traject zeer ongeloofwaardig maken.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

de leefbaarheid van inwoners moet hoge prio krijgen in de afwegingen per onderdeel

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

de gezondheidsrisico's die de grondslag hebben gevormd voor de uitkoopregeling hsl van de afgelopen 5 jaar zouden mede de grondslag moeten vormen voor de beoordeling van dit traject. Dan kan de lijn sowieso niet loodrecht over huizen heen hangen, maar opok in de oorspronkelijke berekening ook niet tot 100 meter. De minister heeft destijds de afstand aangepast vanwege de te hoge kosten van uitkoop als de breedte 100 meter zou behelzen. Dat kostenaspect destijds mag geen normverlaging betekenen vwb de gezondheid.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

de minister zal met wijsheid een besluit moeten nemen over het dienen van het algemeen belang in heel nederland maar ook het algemeen belang van inwoners in dorpen en gemeentes. Ik hoop dat hij de belangen van inwoners hoog genoeg mee beoordeelt.

Verzonden: 7/3/2023 11:50:34 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: Aantal mensen uit [REDACTED]; zie bijlage

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage bij laatste vraag

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage bij laatste vraag

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage bij laatste vraag

95568083_9143276_Hoogspanningsmasten_bij_[REDACTED].jpg

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

202301898

739 van 1466

Zienswijze hoogspanningsverbinding-g-k-c aantal bewoners J. Nabererf Dordrecht

[REDACTED] en een aantal andere bewoners van het [REDACTED] te [REDACTED] hebben de volgende zienswijze :

Zij willen er geen hoogspanningsmasten bij. De huidige verbinding Maasvlakte Crayestein, dicht langs de huizen van het Nabererf (ca 100 meter), tevens de spoorlijn naar Geldermalsen dichtbij en daarbij Chemours en de vuilverbrandingsinstallatie van HVC op relatief korte afstand (minder dan 2 km), leveren al een behoorlijk negatief effect op de woonomgeving. Er kan niets negatiefs bij.

De voorkeur gaat uit naar een directe verbinding naar Krimpen , corridor 7,8.9 of 10 of in het uiterste geval corridor 6. Die gaat wel naar Crayestein, maar heeft alvast het minste gevolgen voor mensen in hun woonomgeving.

Mocht er toch gekozen worden voor corridor 2,3,4 of 5, dan zou de verbinding binnen een straal van 500 meter vanaf het Nabererf onder de grond gelegd moeten worden.

Indien er toch een bovengrondse verbinding komt langs het Nabererf, dan dienen de bewoners die er het dichtst bij zitten, hiervoor financieel gecompenseerd te worden vanwege een mogelijk verhoogd gezondheidsrisico en vanwege een te verwachten ernstige waardedaling van hun woningen.

Indiener :

[REDACTED]

[REDACTED]

Email [REDACTED]

Mede namens :

[REDACTED]

[REDACTED]

Verzonden: 7/3/2023 12:19:49 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Nee. Daar is mijn licht mijn kennis niet. De gekozen tracés zijn wellicht al afgewogen tegen alternatieven. Ik hoop en verwacht dat er vooral met verstand wordt gekozen en niet voor gemak en/of winst.

Het mag volgens mij best wel meer kosten als dit voordelig is voor de volksgezondheid (stress, horizonvervuiling, de straling etc.)

Ik hoop dat een alternatief een een frisse blik is naar de huidige tracés om daar een knip in te maken. Ik maak me vooral zorgen voor het dorp Nieuw-Lekkerland, Molenlanden. Daar waar al 2 hoogspanningslijnen aanwezig zijn. De keuze mag en kan niet een derde hoogspanningslijn zijn! Hier lijkt mij geen argument tegen op te boksen.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ik maak me zoals eerder aangegeven zorgen over de volksgezondheid. Wat doet horizonvervuiling met je? wat levert dit voor stress op? En de straling die van de hoogspanning afkomt?

Is hier onderzoek naar gedaan? Want dan zou dit voorop moeten staan bij een presentatie. De hoe-vraag (tracés wordt uitgebreid toegelicht) de waarom-vraag (eertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein) veel te kort en dit zal ook geen rust geven bij inwoners waar de hoogspanning langs/over gaat, maar vooral de wat-vraag mis ik (wat betekent dit voor jouw als particulier/bedrijf/organisatie etc.)

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Kijk verder. Zijn er (grote) uitbreidingsplannen in dorpen/gebieden waar de tracés lopen. Kwaliteit boven kwantiteit. Lokale opslag, lokale opwekking.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Hiervoor al kort benoemt. Nogmaals de situatie die ontstaat in Nieuw-Lekkerland is onbegrijpelijk en wat mij betreft zelfs onacceptabel!

Verzonden: 7/3/2023 12:20:02 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer:

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Daar heb ik onvoldoende kennis van. Kabels onder de grond met de juiste isolatie.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De gezondheid van de bewoners rondom de masten. Het effect op de flora en fauna.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

In ons kleine dorpje [REDACTED] lopen al 2 gigantische hoogspannings routes.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 7/3/2023 12:33:08 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens:

Organisatie: [REDACTED] [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zoveel mogelijk buiten de bewoonde wereld en waar mogelijk via/langs een bestaand traject.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Jazeker, we hebben het tegenwoordig alleen nog maar over het milieu en de natuur, maar laten we ook eens denken aan de gezondheid van de omwonende. Magneetvelden hebben effecten op het menselijk lichaam. Mogelijk zijn er ook effecten die na langdurige blootstelling op de langere termijn optreden!

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Deze masten zijn zéér gezichtsbepalend. Molenlanden maakt een slag op het gebied van toerisme/recreatie. Deze masten kunnen invloed hebben op de groei (de omgeving zal er niet mooier op worden), met als gevolg; schade voor de sector (middenstand, etc.).

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

x

Verzonden: 7/3/2023 1:19:16 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Alternatieven onder de grond. Die minder invloed hebben op mens en natuur.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Er is al bewezen (RIVM april 2023) dat de hoogspanningslijnen slecht zijn voor de gezondheid. Deze mogen niet meer boven bebouwing geplaatst worden. Dit is een voorzorggebied. Het is toch van de zotte dat in andere delen wijken weg moeten omdat het schadelijk is, en er dan een nieuwe lijn aangelegd gaat worden. Waar zijn we mee bezig! Anno 2023 zijn er ook andere oplossingen.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Gezondheid!

Zo min mogelijk mensen en natuur belasten

Betere en gezondere oplossing voor lange termijn

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ik woon in gebieds corridor 10, deze loopt over veel bebouwing. Dit is onacceptabel! Deze lijn is ook langer en dus duurder en schadelijker dan andere lijnen.

Verzonden: 7/3/2023 1:58:29 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED] 1

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja ondergronds aanleggen op plaatsen waar het de bebouwing kruist.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De gezondheid van mensen dient voorop te staan bij deze projecten

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Naar mijn idee de bestaande trace zoveel mogelijk gebruiken

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Geen mening

Verzonden: 7/3/2023 2:11:24 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Situeer de hoogspanningslijn zo dicht mogelijk bij de al bestaande (verzwaarde) hoogspanningslijn. Houd bijvoorbeeld 100 meter tussen de masten aan.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Geen aanvullende effecten.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Niet zomaar ergens een hoogspanningslijn over en op alles van iedereen heen situeren maar ga in ieder geval in gesprek met alle partijen die er last van gaan ondervinden. Denk na over een vergoeding voor boeren die zo'n hoogspanningsmast op hun percelen krijgen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

De corridors 7 en 8 die naast de al bestaande lijn getekend staat gaat aan 1 kant over onze percelen heen. En corridor 7 en 9 over de achterkant van onze percelen. Wij willen ten alle tijde voorkomen dat er een mast in onze percelen komt te staan. Onze percelen staan in de bijlage in het geel aangegeven.

In het geel onze percelen aangegeven

[Redacted text]

Verzonden: 7/3/2023 3:04:45 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Buurt en/of bewonersorganisatie

(Mede) namens: [REDACTED]

[REDACTED]

Organisatie: Buurtschap Heulenslag en Abbekesdoel

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Corridor 6 alternatief zoals voorgesteld door Gemeente Molenlanden en dames [REDACTED] en [REDACTED]. Dit alternatief wijkt af van de door TenneT ingetekende versie als optie NAAST de ingetekende corridor 6. Beide lijken de beste keuzes uit de 10, echter 1 van de 2 doorsnijdt minder Biesbosch en loopt meer langs de flank daar van.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Doorsnijding van stiltegebieden, vogelrichtlijngebieden, aardkundig waardevolle gebieden, buiten de Biesbosch aanwezige gebieden met rode lijst soorten is zeer onwenselijk en de effecten op natuur en dier moeten daarbij onderzocht. Eveneens is doorkruisen van vogelbroedgebied buiten de vogelrichtlijn gebieden (agrarische velden met grutto's, lepelaars e.d.) zoals nabij de Korte Geer/Geerweg/Noordenweg/Heulenslag een zeer waardevol gebied om waar mogelijk mis te houden en nadelige effecten te onderzoeken. Daarbij ook aandacht voor geiten- en veehouderijen, negatieve effecten op melkproductie, voortplanting van dieren en verstoring van boerderijapparatuur zoals melkrobots door magneetvelden. Doorsnijden van een onaangetast landschap zoals dit gebied is hoe dan ook onwenselijk voor het leefmilieu, de ruimtelijke beleving, een zeldzaam weids Hollands natuurlandschap en de planschade-effecten bij uitvoering door dit gebied. Ook aandacht voor luchtvaart en ballonvaarders die in dit gebied vaak landen (balonvaart) of oefenen (militairen).

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Bij toekomstige uitbreiding van de nog te bouwen verbinding zal een capaciteitstoename door de decennia heen te verwachten zijn. Daarbij zal ook de magneetveldzone door de jaren heen groter worden. Daar nu al graag rekening mee houden in locatiekeuzes voor plaatsen waar de verbinding woongebieden, zowel dorpskernen als lintbebouwingen, zou overschrijden.

Ook nabijheid van monumenten, waardevolle gebieden en archeologisch waardevolle gebieden dient te worden vermeden. Andere wegingsfactoren zouden moeten zijn het ontzien van regio's waar al meerdere verbindingen over/door bewoond gebied gaan en regio's waar andere overlast en schadelijke effecten al aanwezig zijn, zoals gebieden waar zeer ernstig verhoogde concentraties GenX en PFOA aanwezig zijn (Sliedrecht, Papendrecht, Molenlanden-West), waar al verhoogd risico is vanwege de betuweroute voor omwonenden. Ook dient de regio Molenlanden aantrekkelijk te blijven voor toerisme/dagjesmensen met ongerepte vogelrichtlijngebieden, De Donkse Laagten

en de Donk, De Alblas en Graafstroom en de oer-Hollandse polderlandschappen. Deze zullen minder aantrekkelijk worden met een 380kv toevoeging, graag mogelijk schade aan het toerisme en daarmee de lokale economie in kaart brengen (horeca, fiets/bootverhuur etc.)

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Momenteel worden beperkingen in kaart gebracht, letterlijk, maar meer abstracte zaken als onaangetast laten van natuur in het groene hart, het vermijden van doorkruisen van woongebied (zowel kernen als lintbebouwing) worden nog niet als bezwaren in kaart gebracht, terwijl deze juist zwaarwegend zouden moeten zijn. Meer focus op vermijden van woongebied zou mogelijk leiden tot een andere reikwijdte. Ook korte routes zouden moeten preveleren boven langere alternatieven.

Verzonden: 7/3/2023 3:13:13 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Corridor 6 tussen is een stuk logischer dan bv corridor 8, aangezien deze een stuk korter is daarnaast grotendeels langs een bestaand trace loopt. Het laatste stukje zou langs de Merwede kunne komen. Kortere betekent minder kosten en minder impact op milieu, mens en dier.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Corridor 8 gaat grotendeels over een natuurgebied van ongerepte polder, wat een schadelijk effect heeft op alle dieren die daar leven. Daarnaast tast de plaatsing van masten de omgeving enorm aan. Verder worden meerdere woonwijken en lintbebouwingen doorkruist. De recente onderzoeken over PFAS en GenX hebben aangetoond dat de Alblasserwaard al enorm aangetast is en dat zal door hoogspanningsmasten met magnetische velden alleen maar meer worden.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Recent las ik een uitgebreid artikel waarin vermeld werd dat landen als Denemarken alle hoogspanningsmasten gaat vervangen voor ondergrondse trajecten. Het verbaast me dan ook dat hier in Nederland geen sprake van is anno 2023.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Corridor 8 gaat over Natura 2000 gebied de Donkse Laagten. De Randstad wordt steeds voller gebouwd en het zou dan ook geen optie moeten zijn om dit mooie stukje Nederland met archeologische en historische waarde om zeep te helpen door het plaatsen van hoogspanningsmasten.

Verzonden: 7/3/2023 3:54:24 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Neen

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Magnetische straling, horizonvervuiling, effecten op de natuur (Donckse Bos).

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Verstoring broedseizoen van de weidevogels in de directe omgeving van het Donckse Bos.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Wij wensen niet te worden geconfronteerd met de negatieve gevolgen van straling die hoogspanningsmasten afgeven op de woonomgeving. Daarnaast is het nog eens zo dat wij wonen in een betrekkelijk groene omgeving binnen de Randstad, en wij onze woonomgeving in de loop der tijd steeds minder groen zien worden door bebouwing, luchtvervuiling, bodemverontreiniging, en nu ook elektromagnetische vervuiling. Los even van het ontsierende effect op de gehele woonomgeving (welstand).

Verzonden: 7/3/2023 3:55:47 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer:

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Nee, dat niet

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

nee

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja, het feit dat deze leidingen door het Groene Hart lopen, dwars door dorpen, waardoor beschermde zichtlijnen verdwijnen. Dus neem mee in het toetsingskader:

- Groen gebied
- Cultuur/historie

Dus niet over Giessenburg

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 7/3/2023 4:20:45 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: ([REDACTED])

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

De meest logische keuze zou corridor 6 langs de bestaande tracé zijn En deze laten doorlopen tot aan de Merwede en deze laten aansluiten naar Station Crayenstein Deze route heeft het minste impact op mens en milieu

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Corridor 8 is zeer onwenselijk deze beslaat een grote lengte van meer dan 35 km waarbij een groot deel ongerepte natuur wordt verziekt Het is ook schadelijk voor unieke diersoorten die in deze polder leven

Daarnaast is het schadelijk voor de mensen die in de buurt van deze masten wonen

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Plaatsen van Hoogspanningsmasten is horizonvervuiling en niet meer van deze tijd Het alternatief is aanbrengen van ondergrondse kabels Zoals dit al in andere landen wordt toegepast zoals Duitsland en Denemarken

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Corridor 8 is zeer onwenselijk hierbij wordt een groot gedeelte van de ongerepte natuur aangetast maar ook het Nature 2000 gebied van de Donkse Laagte wordt hiermee zeer aangetast Dit is een gebied met grote archeologische en historische waarden ondenkbaar dat in dit gebied hoogspanningsmasten worden aangebracht

Verzonden: 7/3/2023 4:39:21 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens:

Organisatie: De Krom

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ergens de masten plaatsen waar geen bedrijf gevestigd is met een terras. Het uitzicht zal veranderen en dat heeft grote omzet derving tot gevolg.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Schade aan de dieren die in het weiland lopen zal groot zijn.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De draagkracht in de buurt. Gevaar van omzet derving van betrokkenen en woongenot.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

De positie van de nieuwe bedachte masten hindert alle omgevende en onze mooie plek. We hebben hier prachtige natuur die we willen houden zoals het is.

Verzonden: 7/3/2023 4:40:50 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Meer onderzoek naar aanleg kabels ondergronds. Leer van voorbeelden in het buitenland. Het serieus nemen van innovaties is essentieel. Dus meer onderzoek is nodig en deel de resultaten. Corridor 6 verdient meer onderzoek, minste impact. Zij het met aanpassingen.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Het karakteristieke, waardevolle landschap in de Alblasserwaard is al aangetast door bestaande masten. Niet meer landschapsvervuiling. Voorkom bovendien stapeling van milieuschade. Wij hebben al te maken met PFOA,PFAS van Dupont. Al deze milieuaspecten bedreigen het woon- en leefklimaat in de Alblasserwaard in ernstige mate. De maat is vol. In die zin is een MER nodig in brede zin, dus niet alleen voor de hoogspanningsleidingen.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De schade die deze masten toebrengen aan de gezondheid in combinatie met bestaande netwerken. Niet voor niets is er een aankoopbeleid van het rijk voor woningen onder bestaande leidingen. Zie adviezen Gezondheidsraad.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Maak geen keuze louter alleen vanuit economische belangen. Zie Groningen, waar dit is gebeurd. Maatschappelijke/sociale/gezondheidsoverwegingen verdienen een gelijkwaardige positie. Niet alles is op te lossen met geld.

Verzonden: 7/3/2023 5:01:12 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Niet mee eens

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Niet mee eens

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Niet mee eens

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Niet mee eens

Verzonden: 7/3/2023 6:41:53 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Vooraf inzetten op het gebruik van minder energie, dan hoeft het ook niet opgewekt en getransporteerd te worden.

Verlichting op openbare wegen en industrie zou best minder kunnen op de nachtelijke uren dat er weinig activiteit is.

De elektrische auto is in onze ogen geen duurzame oplossing, er zijn betere alternatieven in ontwikkeling. Als die omarmd worden dan zal de stroombehoefte ook afnemen.

Ondergronds is misschien duurder, maar ook een optie. Dan is de lengte van het traject misschien korter omdat er een meer rechtstreekse verbinding gemaakt kan worden?

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Vogelstrefte, wij vinden corridor 8 en 10 geen optie.

Deze komen langs of over de Donkse laagten, een Natura-2000 gebied waar alles moet wijken voor weidevogels en andere natuurontwikkelingen. Dan kan het niet zo zijn dat er een hoogspanningsnet komt wat vogelsterfte tot gevolg heeft. Ook heeft dit gebied een hoog toeristisch karakter, een hoogspanningsnet zou dit zeer ontsieren.

95577109_9146330_folder-donkse-laagten.pdf

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Geen mening.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Geen mening.

Zeldzaam blauwgrasland

Een van de bijzondere kenmerken van de Donkse Laagten is het blauwgrasland waar zeldzame planten groeien.

Dit grasland is schraal en ligt bijna onder water. De plekken waar in de Donkse Laagten het blauwgrasland te vinden is noemt men uitstekken. Uitstekken zijn de gedeelten land waar men vroeger grond heeft afgegraven om de boezemdijken te versterken. In vroegere tijden konden boeren dit land na afgraven moeilijk maaien of bemesten, waardoor er speciale plantensoorten groeiden die juist goed gedijen op voedselarme grasgronden, zoals het pijpenstrootje, blauwe zegge en Spaanse ruiters. Kenmerkend voor deze planten is de blauwige glans. Vandaar de naam blauwgrasland.

Door betere technieken en de verlaging van de grondwaterstand hebben de boeren meer vat gekregen op het natte land, waardoor blauwgrasland in Nederland bijna overal is verdwenen. Staatsbosbeheer spant zich in om dit zeldzame grasland te bewaren door delen weer te vernatten, het gras met licht materieel te maaien en door op sommige plekken de grond opnieuw af te graven. Hierdoor heeft de Donkse Laagten zijn historische en ecologische waarde behouden.

Vanaf De Donk heeft u een prachtig uitzicht over het karakteristieke eeuwenoude landschap.

Terug in de tijd op De Donk

Midden in de Alblasserwaard ligt het kleine buurtschap De Donk. Vanuit de verte ziet u het al liggen dankzij de hoger gelegen positie in het landschap. Deze verhoging is ontstaan in de ijstijd circa tienduizend jaar geleden. Tijdens droge perioden blies de wind het zand uit de rivierbeddingen op tot kleine rivierduinen die ook wel donken worden genoemd. Het hoogteverschil werd later verder vergroot door het inklinken van het omringende land. Donken vormden te midden van het drassige land de enige droge plek en werden daarmee een geschikte plaats voor bewoning. Vanaf De Donk heeft u een prachtig uitzicht over het karakteristieke eeuwenoude landschap.

De Donkse Laagten beleven

Staatsbosbeheer biedt verschillende mogelijkheden om het natuurgebied de Donkse Laagten te beleven.

Wandelen

Een prachtige manier om het gebied te bewonderen is te voet. U komt zo op plekken waar u anders niet kunt komen, zoals de boezemkaden.

Fietsen

Ook per fiets is de Donkse Laagten goed bereikbaar. Goede fietspaden en duidelijke bewegwijzeringen maken het gebied zeer toegankelijk.

Varen

U kunt over de boezem varen met een boot of kano. Er zijn enkele plekken waar u uit kunt stappen en van het gebied kunt genieten.

Paalkamperen

Wilt u avontuurlijk in het wild kamperen? Midden in de Donkse Laagten kan dat! In een straal van tien meter rond de centraal geplaatste waterpomp mag men maximaal 72 uur (gratis) kamperen.

Excursie met de boswachter:

Tijdens een wandeling van twaalf kilometer vertelt de boswachter van Staatsbosbeheer over het beheer, de wintervogels en de andere bewoners van het gebied.

Vertrekpunt

Een goed vertrekpunt om het gebied te beleven is vanaf de parkeerplaats bij de Zijdebrug langs de N481. Hier kunt u vanaf de brug richting de Broekmolen wandelen of fietsen over de Achterdijk. Via de Achterdijk komt u langs polder de Kortenbroek. Verderop kunt u via een brug over de boezem richting het prachtige buurtschap De Donk. Vanaf De Donk gaat u naar de Geerweg die u een prachtig zicht geeft op polder Langenbroek. Dit rondje is ongeveer 10 km lang en geeft u een mooie impressie van het veenweidelandschap. Wandelaars kunnen langs beide zijden over de boezemkaden lopen.

Meer informatie

Voor meer informatie over Staatsbosbeheer en het Groene Hart kunt u kijken op www.staatsbosbeheer.nl en www.groenehartcentrum.nl

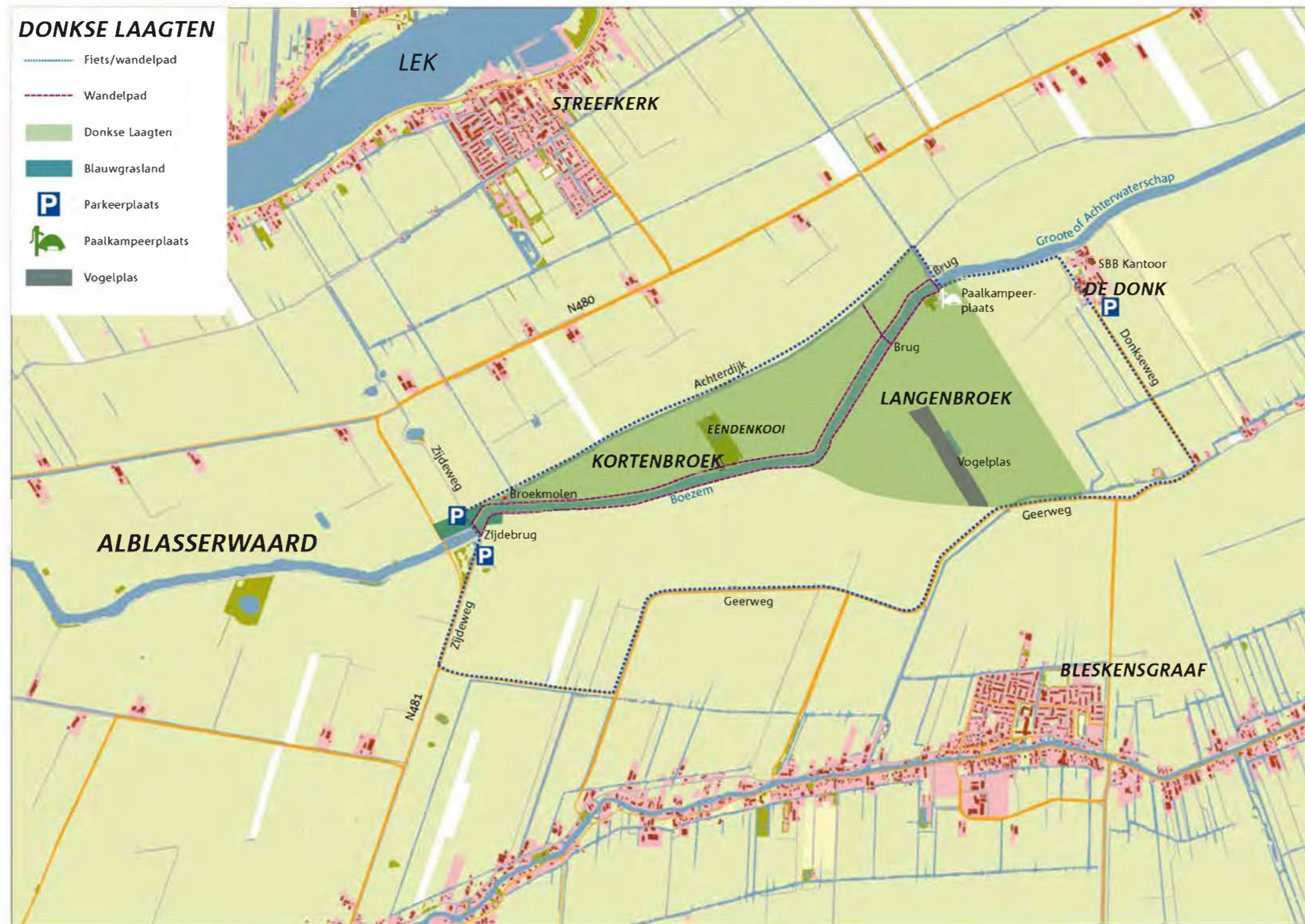

Historisch natuurgebied

In de Alblasserwaard ligt het natuurgebied de Donkse Laagten. Dit open veenweidegebied is van grote natuurhistorische waarde om zijn oude rivierduinen (donken) en zijn drassige weiden waar zeldzame planten groeien en bijzondere weidevogels hun broedplek hebben. Ook kiezen verschillende ganzen de Donkse Laagten jaarlijks uit als gebied om te overwinteren.

De basis van dit landschap werd duizend jaar geleden gelegd, toen de eerste sloten werden gegraven. Kort daarna werd het gebied de Donkse Laagten ontgonnen. Na het graven van het boezemkanaal, dat de Donkse Laagten in tweeën deelde, ontstonden de polders Langenbroek en Kortenbroek.

Sinds 1983 beheert Staatsbosbeheer 160 hectare van dit veenweidegebied dat is opengesteld voor het publiek. Vanaf 2009 maakt de Donkse Laagten deel uit van Natura2000, een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden.

Broeden en overwinteren

Met uitgekende maatregelen worden de graslanden in samenwerking met lokale boeren beheerd. Dit drassige land vormt een ideaal leefgebied voor weidevogels als de grutto, tureluur en kievit die er in het voorjaar een rustige broedplaats vinden. Om te zorgen dat de weidevogels in het voorjaar rustig kunnen eten en slapen is er een speciale vogelplas aangelegd. Dit zorgt ervoor dat de weidevogels gezond genoeg zijn om te kunnen broeden. Ook treft men in het riet onder andere de rietzanger, kleine karekiet en rietgors aan. Het gebied is vooral bijzonder om zijn grote populatie kolganzen die van oktober tot maart in het gebied neerstrijkt om te overwinteren. Per jaar bezoeken maar liefst 15.000 exemplaren dit gebied wat een indrukwekkend schouwspel oplevert. Ook de brandgans, de grauwe gans en soms zelfs zeldzame soorten als rotgans en roodhalsgans ontvluchten het koude noorden voor een warmere winter in de Donkse Laagten.

De eendenkooi

In de polder Kortenbroek ligt een particuliere eendenkooi. Een eendenkooi is een gebied van land en water dat is ingericht om eenden te vangen. In het midden ervan ligt een plas (de kooiplas) waarvandaan slootjes lopen die uitmonden in een vangkooi. Met behulp van voer, kooikershond en lokeenden worden de eenden door deze slootjes (vangpijpen genoemd) gedreven waarna ze worden gevangen in een kooi. Het gezegde 'de pijp uitgaan' vindt hierin zijn oorsprong.

Verzonden: 7/3/2023 6:49:28 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Wij vallen met onze woning in Corridor 2,3 en 4. Dus zijn corridor 1,5 en 6 voor ons goede alternatieven. Mocht er toch gekozen worden voor corridor 2,3 of 4 dan stellen wij voor dat het nieuwe traject parallel aan het bestaande traject komt te liggen. Dit dan wel aan de Oost-zijde van het bestaande traject. Hierdoor blijft het traject op veilige afstand van onze woning, zodat er minimale gezondheidseffecten zouden kunnen optreden. Daarnaast wordt er volgens ons dan zo minimaal mogelijk aan horizon vervuiling gedaan omdat het bestaande traject er toch al hangt.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Nee we gaan er vanuit dat alle benodigde onderzoeken zullen worden verricht.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

We gaan er vanuit dat alle benodigde onderzoeken zullen worden verricht.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Wij hebben als bewoners van meerdere corridors geen directe informatie ontvangen van de plannen. We hebben dit opgepikt vanuit het nieuws en mede omwonenden. Dit hadden wij graag anders gezien.

Verzonden: 7/3/2023 7:06:04 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, nu wordt de last mogelijk op één gemeente gelegd. Nieuw Lekkerland heeft al twee lijnen.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Nee

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja, wat doet een derde lijn met het landelijke gebied?

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 7/3/2023 7:06:50 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens:

Organisatie: DaGro

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Deze zienswijze is in het belang van agrarische grond die ik pacht. Op dit perceel staat al een mast van het bestaande traject. Dit is al een last doordat deze midden in het perceel staat. Daarom zou ik niet graag er zeker geen tweede bij hebben. Hierdoor zou het perceel onbruikbaar worden. Wat daar het alternatief voor zou zijn kan nader bekeken worden.

95577352_9146395_Bijlage_Zienswijze.docx

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ik neem aan dat het al het nodige wordt onderzocht.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ik neem aan dat het al het nodige wordt onderzocht.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

nvt

Corridors

Op basis van de uitgangspunten en de verzamelde informatie over het gebied (de belemmeringenkaart) zijn mogelijke routes van de nieuwe 380kV-verbinding in beeld gebracht binnen het zoekgebied. Dit noemen we de corridors. Deze corridors zijn hiernaast op kaart weergegeven door een zone met een breedte van 1.200 meter. Deze breedte biedt voldoende ruimte en flexibiliteit om in een latere fase concrete tracés te kunnen ontwerpen.

- Toon/verberg corridor 1
- Toon/verberg corridor 2
- Toon/verberg corridor 3
- Toon/verberg corridor 4
- Toon/verberg corridor 5
- Toon/verberg corridor 6
- Toon/verberg corridor 7

Legenda

- Corridor
- Bestaande TenneT verbindingen
  - 150 kV verbinding
  - 380 kV verbinding
  - Ondergrondse (deel)verbinding
  - Stationslocatie
  - Gemeentegrens

Verzonden: 7/3/2023 7:34:19 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED], zelfde adres

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Energieoverdracht via waterstof, dan heb je minder electra nodig

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

nee, er zijn genoeg milieuonderzoeken geweest

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

straling: SAR-waarde wordt heel weinig weergegeven als kenmerkende eigenschap van electronica, en moet meer worden onderzocht en weergegeven aan consumenten. Wij hebben voor onze smartphone als eerste naar de SAR-waarde gekeken.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Houd de route zo kort mogelijk, dus naar Crayestein. Er staan echt genoeg van die masten.

Het is in de lucht lastig, lelijk, stralingsgevoelig, lastig voor luchtvaart (heli, luchtballon enz.);

op de grond voor mens en dier een sta in de weg, aantasting van natuur en kostbare landbouwgrond.

Verzonden: 7/3/2023 7:36:51 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]m

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Wat een bijzondere vragenlijst. Ik verwachtte een keuze in de voorgestelde trajecten (Corridor 1 t/m 10).

Antwoord op de vraag: Nee, graag corridor 5. De minste impact op mens en natuur. Ook de goedkoopste en kortste route.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Nee, graag corridor 5. De minste impact op mens en natuur. Ook de goedkoopste en kortste route.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Nee, graag corridor 5. De minste impact op mens en natuur. Ook de goedkoopste en kortste route.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee, graag corridor 5. De minste impact op mens en natuur. Ook de goedkoopste en kortste route.

Verzonden: 7/3/2023 7:51:30 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Postbus

Huisnummer: 271

Postcode: 2980 AG

Woonplaats: Ridderkerk

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Overheid

(Mede) namens:

Organisatie: Gemeente Ridderkerk

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c
Postbus 111
9200 AC Drachten

Uw brief van: -
Uw kenmerk: -
Bijlage(n): -

Ons kenmerk: 813400
Contact: [REDACTED]
Doorkiesnummer: [REDACTED]
E-mailadres: [REDACTED]
Datum: 30 juni 2023

VERZONDEN 30 JUN 2023

Betreft: zienswijze concept NRD Nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding Geertruidenberg-Krimpen aan den IJssel/Craystein

Geachte heer, mevrouw,

De concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (concept-NRD) ligt sinds vrijdag 26 mei 2023 ter inzage. In deze brief delen wij onze zienswijze op de concept-NRD. Eerst delen we een algemene beoordeling op het proces. Daarna leggen we de focus op een aantal specifieke inhoudelijke aandachtspunten.

Algemeen

De concept-NRD schetst een algemeen beeld rond nut en noodzaak van de nieuwe verbinding. Wij kunnen deze noodzaak onderschrijven. Het stuk gaat zeer uitgebreid in op de achtergronden, maar de daadwerkelijke reikwijdte en ook het detailniveau worden minimaal benoemd. Dat is wat ons betreft een gemiste kans. We hebben daarnaast helaas moeten constateren dat onze eerder ingebrachte punten in voorbereiding op de formele ter inzage legging, niet zijn verwerkt. Daarom voegen wij de eerder genoemde punten opnieuw in bij deze formele zienswijze.

Te volgen proces

Uitvoering Integrale Effect Analyse (IEA)

In de concept-NRD wordt op verschillende momenten gesproken over de Integrale Effect Analyse (IEA). De borging en het concrete tijdspad rond deze IEA ontbreken echter. Als we kijken naar de infographic op pagina 8 vindt de IEA plaats lopende het onderzoek in het planMER terwijl deze IEA nadrukkelijk al kan aangeven of alle corridors wel of niet haalbaar zijn zelfs zonder de MER onderzoeken. Zeker voor het corridor 1 - waar wij nadrukkelijk partij zijn - zien we, overigens net als u, een grote stapeling van belemmeringen. Op pagina 10 geeft u aan dat de IEA mogelijk één of twee maal wordt uitgevoerd waarbij dit plaatsvindt bij het vaststellen van de ontwerpvoorkeursbeslissing. Gezien het bovenstaande is dit voor ons absoluut onacceptabel. U geeft op pagina 11 aan dat het planMER een belangrijk deel van de informatie levert, wij zien dit niet zo. Juist de IEA zou belangrijke informatie kunnen aanleveren voor het planMER.

Koningsplein 1
Postbus 271
2980 AG Ridderkerk

Zienswijze 1:

Wij vragen u dan ook concreet om voor de start van het planMER een nadere analyse uit te voeren in kader van de IEA.

Aanleiding Klimaatakkoord

De opgave zoals door u aangegeven vanuit Rijksbeleid is inmiddels door het kabinet aangepast. De doelstelling wordt het beperken van CO₂-uitstoot in 2030 met tenminste 55% ten opzichte van 1990. De doelstelling van de energieregio's is niet de realisatie van gezamenlijk 35 TWh productie vanaf 2030 maar de realisatie van deze opgave in 2030.

Zienswijze 2:

Wij vragen u om deze omissies te herstellen.

Waarden en functies in het gebied

Wij missen op de belemmeringenkaart het in ontwikkeling zijnde Rijksproject Delta Rhine Corridor. Dit project is recentelijk op vergelijkbare wijze opgestart en gaat op diverse punten interfereren met deze opgave.

Zienswijze 3:

Wij vragen u dit project nadrukkelijk te benoemen en de interactie te betrekken bij de verdere processtappen.

Definitie van stedelijk gebied

U geeft op pagina 31 aan dat het stedelijk gebied van diverse gemeenten niet tot het zoekgebied hoort. Hierbij ontstaat een definitiekwestie. In het provinciaal beleid wordt het gehele gedeelte van corridor 1 op Ridderkerks grondgebied aangeduid als bestaand stedelijk gebied. Dit zou dan strijdig zijn met het uitgangspunt dat ontwikkeling van de verbinding in stedelijk gebied niet reëel is.

Zienswijze 4:

Gezien de geaccepteerde definitie in provinciaal beleid rond stedelijk gebied, vragen wij u corridor 1 op basis van dit uitgangspunt te herzien.

Uitgangspunt minimale corridorbreedte van 1.200 meter

U geeft op pagina 33 aan dat het eerder geformuleerde uitgangspunt van een breedte van minimaal 1.200 meter in corridor 1 tussen Rotterdam en Ridderkerk niet haalbaar is. Alleen al op basis van deze constatering zou corridor 1 moeten komen te vervallen, of het uitgangspunt van minimaal 1.200 meter moet worden losgelaten.

Zienswijze 5:

Wij vragen u aan te geven of vastgehouden wordt aan de minimale maat, met als gevolg het vervallen van corridor 1 op Ridderkerks grondgebied, of dat de minimale corridorbreedte wordt losgelaten.

Intensieve stapeling van belemmeringen corridor 1

Op pagina 40 geeft u een, ons inziens niet limitatieve, opsomming van belemmeringen in corridor 1. Deze opsomming ondersteunt ons in onze eerdere stelling dat onderzoek van de corridors op basis van een IEA uitgevoerd moet worden voordat er een diepgravende planMER wordt gemaakt. De milieuresultaten uit de IEA kunnen dan worden ingevoegd in het planMER die dan gaat over in ieder geval (soms moeilijk) haalbare alternatieven.

Zienswijze 6:

Wij vragen u om gezien de al benoemde lijst met belemmeringen de IEA op korte termijn uit te voeren, om zo onhaalbare oplossingen te kunnen laten vervallen. Wij geven u overigens mee dat bij het uitvoeren van een IEA ook een globale financiële beoordeling hoort, om ook op dat punt helderheid te hebben over haalbaarheid.

Hoofdstappen in het ontwerpproces

Op pagina 45 geeft u aan dat het ontwerpen van tracé-alternatieven de eerste stap van het traject is. Na deze ontwerpfase volgt het planMER en daarna de IEA.

Zienswijze 7:

Zoals wij al hebben aangegeven lijkt ons dit een onjuiste volgorde. Wij dringen er dan ook met klem op aan deze procesvolgorde te wijzigen en daarnaast ook het besluitvormend orgaan te benoemen die besluiten neemt over de IEA. Dit ontbreekt nu in het stuk.

Betrekken van partijen in het participatieproces

Wij constateren een limitatieve lijst van participanten waaraan wij tenminste twee partijen willen toevoegen. Onze gemeente wordt op milieugebied ondersteund door de Dienst Centraal Milieubeheer Rijnmond (DCMR) welke partij ontbreekt. Ook onze ondernemers en maatschappelijke instellingen ontbreken in deze lijst.

Zienswijze 8:

Wij vragen u om de lijst met partijen aan te vullen met de door ons aangegeven partijen en deze partijen ook nadrukkelijk te betrekken in het verdere proces.

Inhoudelijke zienswijze op diverse punten

Zoals in de inleiding aangegeven hebben wij ook een aantal inhoudelijke zaken waar wij een zienswijze op hebben geformuleerd.

Domino effecten of effecten van draden over draden onder andere rangeerterrein Kijfhoek

Op het rangeerterrein Kijfhoek worden gevaarlijke stoffen over het spoor gerangeerd. Hierbij kunnen calamiteiten ontstaan. Denk hierbij aan een brand op het rangeerterrein waardoor mogelijk de hoogspanningskabel in brand vliegt en/of knapt of aan het knappen van de kabels veroorzaakt door hitte, klimaatstress of extreme neerslag.

Daarnaast staat bij het onderdeel veiligheid vermeld dat men aandacht zal besteden aan mogelijke risico's die kunnen ontstaan door elektromagnetische compatibiliteit (EMC): elektrische apparaten of installaties die worden beïnvloed door de magneetvelden van de nieuwe 380kV-verbinding.

Zienswijze 9:

Wij vragen u om te onderzoeken wat de risico's kunnen zijn van mogelijke domino effecten. En wij vragen u onderzoek te doen naar de effecten van draden over draden en de eventuele effecten van een hoogspanningskabel op de bedrading van elektrisch aangedreven treinen.

Technische haalbaarheid fly-over knooppunt Ridderkerk

Op knooppunt Ridderkerk waar de A15, A16 en A38 samenkomen, bevindt zich een hoge fly-over. Het zoekgebied lijkt zodanig smal dat de hoogspanningskabels over het verkeerknooppunt moeten worden getrokken dan wel dat er sprake zal moeten zijn van een grote gestuurde boring met aan weerszijden van het knooppunt te realiseren opstijgpunten.

Zienswijze 10:

Wij vragen u om onderzoek naar de haalbaarheid rond het passeren van het knooppunt Ridderkerk, zowel technische als ruimtelijk en financieel, uit te voeren voor zowel de bouwfase als de exploitatiefase.

Effecten op de windturbines in Nieuw Reijerwaard

Op pagina 51 van het concept-NRD staat in de paragraaf gebruiksfuncties dat onderzocht wordt wat de effecten zijn op windturbines. In het geval van Nieuw Reijerwaard betreft dit drie vergunde turbines, gebaseerd op een inpassingsbesluit van de provincie Zuid-Holland. Corridor 1 kruist deze opstelling haaks. De opstelling van windturbines en hoogspanningsleidingen en -masten kunnen windeffecten veroorzaken.

Zienswijze 11:

Wij vragen u om expliciet onderzoek te doen naar de belemmering die de mogelijke werpafstand van deze windturbines heeft op de corridor. Daarnaast vragen wij u tevens om onderzoek te doen naar de onderlinge effecten tussen windturbines en hoogspanningsleidingen en -masten.

Effecten op de geprojecteerde woningbouwlocaties

Zowel langs de Langeweg, de Waalweg, de Rijkstraatweg, de Lagendijk als de Ringdijk liggen geprojecteerde of vergunde woningbouwlocaties in het zoekgebied, variërend van één woning tot meerdere rijen woningen of appartementenblokken. Het gedeelte langs de Ringdijk maakt onderdeel uit van de vastgestelde Gebiedsvisie Rivieroever (incl. planMER). Met de Gebiedsvisie willen we het volgende bereiken:

1. ruimtelijke kwaliteit;
2. goed evenwicht tussen groen, werken en wonen;
3. goede bereikbaarheid van de oevers;
4. een gezonde woon, werk- en leefomgeving.

Zienswijze 12:

Wij vragen u om deze gebiedsvisie en de hieruit voortkomende ontwikkelingen en overige ontwikkelingen elders in de gemeente (binnen het zoekgebied) als vaststaand gegeven expliciet mee te nemen in het onderzoek. De door de gemeente gewenste ontwikkelingen mogen niet onmogelijk worden gemaakt met de komst van de nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding.

Effecten op Rijksmonumenten met name buitenplaats Huys ten Donck

Het Huys ten Donck aan de Benedenrijweg 461 te Ridderkerk heeft de status van Rijksmonument. Het huidige huis is in 1746 gebouwd. Het park waarin het ligt is een beschermd natuurgebied. Op pagina 50 van de concept-NRD staat in de paragraaf cultuurhistorie dat de effecten worden onderzocht op UNESCO-werelderfgoed, historische stedenbouw en historische geografie. Ten gunste van het behoud van het landgoed is de Stichting Huys ten Donck op zoek naar ontwikkelmogelijkheden als kostendrager. Deze mogelijkheden staan grotendeels ook uitgewerkt in de Gebiedsvisie Rivieroevers. In de concept-NRD is niet specifiek opgenomen of ook de mogelijk effecten op Rijksmonumenten worden onderzocht in het MER.

Zienswijze 13

Wij vragen u om de effecten van een 380 kV-verbinding op Rijksmonumenten te onderzoeken. Dit geldt ook voor cultuurhistorische landschappelijke waarde van het omliggende park.

Effecten op drinkwaterputten, zoekgebied beschermd drinkwater

Binnen de gemeente Ridderkerk liggen diverse gebieden met beschermings- en zoekgebieden voor de drinkwatervoorziening. Op pagina 50 van het concept-NRD staat in de paragraaf bodem en water: "Als grondwaterstanden en -stromingen worden beïnvloed kan dat vervolgens weer van invloed zijn op aanwezige kwetsbare gebieden, waarden en functies, zoals waterwingebieden, grondwaterbeschermingsgebieden en KRW-grondwaterlichamen". Het is onduidelijk of er onderzoek wordt gedaan naar de effecten van het heien/boren in de grond voor het plaatsen van de hoogspanningsmasten op "waterwingebied, grondwater beschermingszone, boringvrije zone en gebieden met aanvullende strategische voorraden".

Zienswijze 14:

Wij vragen u om de bovengenoemde effecten mee te nemen in het planMER.

Effecten op het kinderdagverblijven, scholen en andere gevoelige bestemmingen

Onder of langs het deel van corridor 1 (van knooppunt Ridderkerk tot de Nieuwe Maas) bevinden zich enkele kinderdagverblijven, scholen en gevoelige bestemmingen.

Zienswijze 15:

Wij vragen u, om uitgaande van het landelijk voorzorgsbeginsel van een magneetveldzone van 0,4 microTesla, te onderzoeken welke afstand noodzakelijk is van een 380 kV-hoogspanningskabel tot een kinderdagverblijf, school, woningen en andere gevoelige bestemmingen.

Beperking als gevolg van vrijwaringszone buisleiding uit de structuurvisie buisleidingen

In de structuurvisie ondergrondse buisleidingen 2012-2035 geconsolideerd op 26-11-2019 staan vrijwaringszones aangegeven van 70 meter voor buisleidingen van nationaal belang voor het (toekomstig) vervoer van gevaarlijke stoffen zoals gas, olie, CO₂ en bulkchemicaliën van het Rijnmondgebied naar het Ruhrgebied. Op deze strook mag geen permanente bebouwing plaatsvinden en risicovolle/risicoverhogende objecten naast de strook moeten worden geweerd. In deze strook ligt nu naast het Donckse Bos een hoge druk aardgasleiding en een ondergrondse hoogspanningsleiding. Langs het rangeerterrein Kijfhoek is een ondergrondse waterstofleiding aanwezig. Het zoekgebied van corridor 1 overlapt deze gebieden. Voldoende afstand dient er te worden gehouden. Daarnaast maakt de leidingstrook, naast andere mogelijkheden, onderdeel uit van het project Delta Rhine Corridor.

Zienswijze 16:

Wij vragen u om deze vrijwaringszones als afstandsbeperking op te nemen in het zoekgebied van corridor 1 naast de mogelijke ontwikkeling van het Delta Rhine Corridor.

Laagfrequent geluid

Op pagina 51 van het concept-NRD staat in de paragraaf leefomgeving en gezondheid dat de effecten worden onderzocht als gevolg van geluid, luchtkwaliteit en magneetvelden. Vervolgens wordt de invloed hiervan op de milieugezondheidskwaliteit bepaald. Daarbij wordt gekeken naar de verandering van de geluidsbelasting en de luchtkwaliteit bij gevoelige objecten en het aantal gevoelige bestemmingen binnen de magneetveldzone. Onduidelijk is of het aspect laagfrequent geluid (geluid in het frequentiegebied tot circa 100 Hz) ook wordt onderzocht.

Zienswijze 17:

Wij vragen u om laagfrequent geluid op te nemen in de onderzoeken.

Beschermde diersoorten

Op pagina 50 staat in de paragraaf natuur dat permanente effecten op vogels onderzocht worden, de zogenaamde draadslachtoffers. De hoogspanningsverbinding doorkruist meerdere gebieden waar zich beschermde diersoorten kunnen bevinden, waaronder inderdaad vogels. Er bevinden zich echter ook andere strikt beschermde soorten en er kunnen meer effecten optreden dan alleen botsingen door vogels.

Zienswijze 18:

Wij vragen u te onderzoeken of er mogelijk ook andere effecten op vogels kunnen zijn (bijvoorbeeld hoe om te gaan met nestbouw in masten). Daarnaast willen we graag onderzocht hebben of er mogelijk ook effecten zijn op andere beschermde diersoorten. Denk bijvoorbeeld aan vleermuizen.

Natura2000 gebied

Het is nu niet duidelijk of er een AERIUS-berekening wordt uitgevoerd voor de bouwfase en exploitatiefase.

Zienswijze 19:

Wij vragen u de effecten van stikstofdepositie op beschermde Natura2000 gebieden als gevolg van de bouw- en exploitatiefase te onderzoeken.

Landbouw en effecten op landbouwhuisdieren

Op pagina 51 staat in de paragraaf gebruiksfuncties dat onderzocht wordt wat de effecten zijn op landbouw.

Zienswijze 20:

Wij vragen u te onderzoeken wat de effecten kunnen zijn op landbouwhuisdieren naast de effecten op landbouw.

Onderzoek naar vermijddedrag in recreatiegebieden

Op pagina 51 staat in de paragraaf gebruiksfuncties dat onderzocht wordt wat de effecten zijn op recreatie. Een groot deel van het zoekgebied loopt nu door onze groene buitengebieden Waalbos, ten westen van de A38 en de Donckse Velden en over het recreatieve riviertje de Waal.

Zienswijze 21:

Wij vragen u te onderzoeken of en in welke mate de hoogspanningsverbinding als barrière kan werken en in hoeverre mensen hun recreatieve activiteiten aanpassen als gevolg van de aanwezigheid van een 380 kV-hoogspanningsverbinding.

Beoordeling risico van ijsvorming en ijsafzetting

In de winter kan ijsvorming ontstaan op de draden en de masten. Er kunnen relatief grote stukken ijs los breken en worden weggeslingerd bij hevige wind. Het zoekgebied ligt nu over woningen, een bedrijventerrein, maar ook over een kassenconcentratiegebied, het gebied rond de Hoogzandweg/Rijksstraatweg.

Zienswijze 22:

Wij vragen u te onderzoeken in welke mate deze ijsafzetting een risico vormt voor onze bewoners en ondernemers.

Ondergronds aanleggen van de 380 kV-hoogspanningskabels.

Wij hebben kennis genomen van het standpunt dat uitgangspunt bij realisatie van deze verbinding een bovengrondse aanleg is. Dit tenzij dit om diverse moverende redenen niet mogelijk is. Ondanks dit uitgangspunt wijzen wij u op voorbeelden van 380 kV-verbindingen die ondergronds zijn aangelegd, bijvoorbeeld een deel van het tracé bij Delft.

Zienswijze 23:

Wij vragen u te onderzoeken, zeker gezien de stapeling van belemmeringen op ons grondgebied, om corridor 1 in Ridderkerk uit te voeren als ondergronds tracédeel.

Wij verwachten u hiermee een heldere reactie te hebben gegeven op de concept-NRD en zien uw reactie tegemoet.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Ridderkerk,

de secretaris

de burgemeester,

Dhr. C.A. Oosterwijk

BESLUIT van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Ridderkerk en de burgemeester ieder voor zover het zijn/haar bevoegdheden betreft:

Onderwerp Mandaat en machtiging voor gemeente Nissewaard inzake aanvragen financiële middelen op grond van specifieke uitkering(en) SPUK IZA	Datum vergadering/ agendanummer 27-6-2023	Kenmerk 814115
Commissie n.v.t.		Openbaar: ja
BBVnummer: 23.0607.5285.0964		

Overwegende dat:

- in het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorg Akkoord (IZA) afspraken gemaakt zijn om in samenwerking tussen gemeenten, zorgaanbieders, zorgverzekeraars en zorgkantoren de gezondheid van onze inwoners te bevorderen en passende zorg te verlenen door processen goed op elkaar aan te laten sluiten en regionaal afspraken te maken over de (domeinoverstijgende) samenwerking;
- in de werkstructuur (van VNG en ZN, 2019) is gekomen tot 44 samenwerkingsregio's en deze werkstructuur inhoudt dat de drie financiers in de regio (gemeenten, zorgverzekeraar(s) en zorgkantoor) de verantwoordelijkheid hebben voor en aanspreekbaar zijn op de kwaliteit van de samenwerking;
- het Rijk een specifieke uitkering (SPUK IZA) beschikbaar heeft gesteld voor de periode januari 2023 tot en met december 2026;
- het Rijk financiële middelen beschikbaar heeft gesteld aan de regio door middel van een SPUK IZA, waarbij is vereist dat één gemeente door de andere regiogemeenten gemachtigd wordt om namens deze gemeente de middelen aan te vragen, te beheren en verantwoording af te leggen;
- in onze regio afspraken zijn gemaakt door de colleges van de gemeenten Nissewaard, Voorne aan Zee, Goeree-Overflakkee, Hoeksche Waard, Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk om het college van de gemeente Nissewaard bevoegdheid te verlenen om mede namens onze gemeente de financiële middelen van SPUK IZA aan te vragen, te beheren en daarover verantwoording af te leggen aan de subsidieverstrekker.

gelet op het bepaalde in artikel 160, eerste lid sub a Gemeentewet jo artikelen 10:3, 10:4 en 10:12 Algemene wet bestuursrecht;

BESLUIT:

1. Een mandaat en machtiging te verlenen aan het college van de gemeente Nissewaard om op naam en voor rekening van onze gemeente subsidie aan te vragen op grond van de specifieke uitkering(en) voor alle programma's in het kader van het preventief gezondheidsbeleid in de periode 2023 tot en met 2026.
2. Onder dit mandaat en deze machtiging vallen ook het verrichten van alle daarbij behorende voorbereidings- en uitvoeringshandelingen zoals:
  - aanvragen van (aanvullende) subsidie op grond van de SPUK bij subsidieverstrekker,
  - het ondertekenen van de aanvragen en documenten,
  - het verstrekken van inlichtingen en documenten,
  - het beantwoorden van vragen,

- het versturen van berichten van aanvullingen en wijzigingen aan de subsidieverlener,
  - het voeren van overleg met de subsidieverlener,
  - het indienen van een aanvraag tot vaststelling van de subsidie bij subsidieverstrekker,
  - afleggen van (financiële) verantwoording aan subsidieverlener en onze gemeente;
  - het nemen van besluit tot het instellen van bezwaar en beroep,
  - het opstellen en ondertekenen van eventuele bezwaar- en beroepsschriften tegen het subsidiebesluit.
- 3 Aan de verleende mandaten en machtigingen worden de volgende voorwaarden verbonden:
- de vertegenwoordiger van het college van de gemeente Nissewaard voert één keer per zes maanden overleg met onze gemeente over de uitvoering van dit mandaat en deze machtiging;
  - de gemeente Nissewaard tijdig, al dan niet op verzoek, financiële informatie en documenten overlegt aan onze gemeente welke nodig zijn voor onze financiële rapportages, (interne) (rechtmatigheids)verantwoordingen, begroting en de jaarrekening;
  - zo nodig een financiële audit toestaat met betrekking tot de SPUK-aanvraag, de bestedingen en de verantwoording.
- 4 Dat aan het college van Nissewaard de bevoegdheid wordt verleend om onder-mandaat en onder-machtiging te verlenen.
- 5 Dit mandaat c.q. deze machtiging in werking te laten treden de dag na instemming door het college van Nissewaard.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Ridderkerk

instemming college gemeente
Nissewaard

De secretaris,

de burgemeester,

De secretaris, de burgemeester,

dhr. C.A. Oosterwijk

Burgemeester van de gemeente Ridderkerk

Verzonden: 7/3/2023 7:53:02 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens:

Organisatie: Van den Heuvel Dairy & Food Equipment BV

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Bureau Energieprojecten
t.a.v. Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380 KV g-k-c
Postbus 111
9200 AC Drachten.

Molenaarsgraaf, 1 juli 2023.

Betreft: Zienswijze hoogspanningsverbinding 380 KV g-k-c

Geachte heer, mevrouw,

Als eigenaar/exploitant van het bedrijf Van den Heuvel Dairy & Food Equipment BV gevestigd aan de Kweldamweg 1a te Molenaarsgraaf heb ik kennis genomen van de conceptnotitie Reikwijdte en Detailniveau (concept-NRD) voor een extra hoogspanningsverbinding 380 KV g-k-c zoals deze tot en met donderdag 6 juli 2023 ter inzage is gelegd door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en netbeheerder Tennet.

Deze concept notitie geeft mij aanleiding om van de gelegenheid gebruik te maken een zienswijze in te dienen.

In deze concept notitie worden een aantal tracé mogelijkheden aangegeven, welke nog nader uitgewerkt gaan worden om uiteindelijk tot een voorkeursalternatief (VKA) te komen.

De variant Corridor 9 loopt over de locatie nabij de Kweldamweg in Molenaarsgraaf waar het bedrijf Van den Heuvel Dairy & Food Equipment BV is gevestigd. Hier worden hoogwaardige machines en apparatuur voor zuivelverwerking vervaardigd en gerepareerd, er werken dagelijks 12 personen op deze locatie.

Voor de uitvoering van diverse bewerkingen wordt gebruik gemaakt van moderne hoogwaardige computergestuurde apparatuur.

Mocht de keuze uiteindelijk op Corridor 9 vallen dan zal dit vergaande consequenties hebben voor ons bedrijf omdat blootstelling aan de warmte- en magnetische stralingsvelden van de hoogspanningsverbinding onacceptabele invloed heeft op de mensen en de computergestuurde apparatuur in het bedrijf.

Dit zou betekenen dat alle financiële gevolgen, op basis van volledige schadeloosstelling, ten laste moeten komen van netbeheerder Tennet.

Indien gewenst ben ik bereid een en ander mondeling toe te lichten.

Hoogachtend

Verzonden: 7/3/2023 7:57:49 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens: [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Organisatie: Melkveebedrijf Heuvelhoeve

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Bureau Energieprojecten
t.a.v. Insprakpunt Hoogspanningsverbinding 380 KV g-k-c
Postbus 111
9200 AC Drachten.

Molenaarsgraaf, 1 juli 2023.

Betreft: Zienswijze hoogspanningsverbinding 380 KV g-k-c

Geachte heer, mevrouw,

Als eigenaar/exploitant van het melkveebedrijf Heuvelhoeve, gevestigd aan de Kweldamweg 2 te Molenaarsgraaf hebben wij kennis genomen van de conceptnotitie Reikwijdte en Detailniveau (concept-NRD) voor een extra hoogspanningsverbinding 380 KV g-k-c zoals deze tot en met donderdag 6 juli 2023 ter inzage is gelegd door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en netbeheerder Tennet.

Deze concept notitie geeft ons aanleiding om van de gelegenheid gebruik te maken een zienswijze in te dienen.

In deze concept notitie worden een aantal tracé mogelijkheden aangegeven, welke nog nader uitgewerkt gaan worden om uiteindelijk tot een voorkeursalternatief (VKA) te komen.

De variant Corridor 9 loopt over de locatie nabij de Kweldamweg in Molenaarsgraaf waar het melkveebedrijf Heuvelhoeve is gevestigd, evenals twee bewoonde agrarische bedrijfswoningen. Hier worden ongeveer 200 stuks melkvee en daarnaast ongeveer 150 stuks jongvee gehouden. Er werken dagelijks 2 of meer personen op deze locatie.

Voor de verzorging, melkwinning en overige bewerkingen wordt gebruik gemaakt van moderne hoogwaardige installaties en computergestuurde apparatuur.

Naast de consequenties voor de Heuvelhoeve en van den Heuvel Dairy & Food Equipment BV is er voor een keuze voor corridor 9 ook sprake van een maatschappelijk belang. Corridor 9 loopt langs Vakantiepark Molenwaard en is er sprake van het bouwen van een nieuw schoolgebouw van Yuverta nabij genoemde locaties.

Mocht de keuze uiteindelijk op Corridor 9 vallen dan zal dit vergaande consequenties hebben voor het melkveebedrijf Heuvelhoeve omdat blootstelling aan de warmte- en magnetische stralingsvelden van de hoogspanningsverbinding onacceptabele invloed heeft op de mensen, de veestapel en de computergestuurde apparatuur in het bedrijf.

Dit zou betekenen dat alle financiële gevolgen, op basis van volledige schadeloosstelling, ten laste moeten komen van netbeheerder Tennet.

Indien gewenst zijn wij bereid een en ander mondeling toe te lichten.

Hoogachtend:

Verzonden: 7/3/2023 8:02:58 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres:

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Aangetekend en per gewone post

Bureau Energieprojecten

Inspraakpunt HSV Geertruidenberg-Krimpen aan den IJssel/Crayenstein

Postbus 111

9200 AC DRACHTEN

en

Gemeente Molenlanden

Ter attentie van de wethouder [REDACTED]

Ter attentie van [REDACTED]

Brandwijk, 27 juni 2023

Inzake: nieuw aan te leggen hoogspanningsverbinding Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel

Geachte mevrouw, heer,

Recent vernamen wij dat Tennet een nieuwe hoogspanningsverbinding tot stand wenst te brengen tussen Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel. Wij hebben begrip voor de noodzaak van het aanleggen van een nieuwe verbinding. Desondanks menen wij dat de voorgestelde mogelijkheden daartoe niet geschikt zijn en daarom geen doorgang zouden moeten vinden. Daarom brengen wij het volgende onder uw aandacht.

Voor de nieuwe verbinding zijn er 10 mogelijke routes (corridors) in beeld. Eén van deze corridors, nummer 8, gaat dwars door de Alblasserwaard alsook via het Natura 2000 gebied "De Donkse Laagten". Wij maken ons hierover zorgen. Wij menen dat het zeer onwenselijk is als door Tennet zou worden gekozen voor corridor 8, vanwege de navolgende punten:

1. Corridor 8 gaat over het riviertje de Graafstroom, waarlangs lintbebouwing in de afgelopen eeuwen is ontstaan: de woningen daar betreffen veelal Rijksmonumenten, Gemeentelijke monumenten en cultuurhistorische waardevolle panden. Het is zeer onwenselijk als deze lintbebouwing zou worden doorbroken en monumenten zouden moeten worden afgebroken voor de nieuwe verbinding. Er kan geen sprake zijn van aantasting van eeuwenoude bebouwing.
2. Corridor 8 is één van de langste voorgestelde alternatieven (35 km). Dit leidt tot relatief hoge kosten, terwijl er veel kortere alternatieven zijn, zoals corridor 6. Hierbij zijn er zelfs mogelijkheden om de Biesbosch te ontzien met een verbinding langs de Merwede. Corridor 6 ligt zoveel mogelijk langs bestaande tracés en is daarmee het voor de hand liggende alternatief indien niet zou worden gekozen voor (deels) ondergrondse verbindingen (vide sub 6).
3. Corridor 8 gaat ook over woonwijken in gemeente Sliedrecht heen. Gemeente Sliedrecht ligt ingesloten tussen de A15, de Merwedelingelijn, de Betuwelijn en de Merwede en heeft al drie hoogspanningsverbindingen over haar grondgebied lopen. Hieruit volgt dat het niet logisch is dat gemeente Sliedrecht deel uitmaakt van het zoekgebied: zo zal het de plannen voor woningbouw compliceren omdat onder de masten geen woningen kunnen worden gebouwd. Gelet op de hoge woningnood en de opgave die het Rijk aan gemeente ter zake stelt, zou een keuze voor corridor 8 dan ook onwenselijk zijn.
4. Corridor 8 voert over Natura2000-gebied "*De Donkse Laagten*" heen. In het licht van de komende Europese Natuurherstelwet (*COM(2022) 304 final 2022/0195(COD)*) behoeft het geen betoog dat een dergelijke aantasting/belasting van dit Natura2000-gebied moet worden vermeden om zo de kwetsbare vogelstand in dat gebied niet verder onder druk te zetten.
5. Het landschap van de Alblasserwaard staat met PFAS en GENX al behoorlijk onder druk. Door een nieuwe hoogspanningsverbinding komen er tal van milieuproblemen bij.
6. Voor het aanleggen van een nieuwe verbinding tussen Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel zou in het licht van alle (Europese) milieu- en natuurwetgeving in combinatie met de gezondheidssituatie van mens en dier anno 2023 moeten worden

gekozen voor (deels) ondergronds aangelegde verbindingen. Het onderzoeken van alle mogelijkheden daartoe is een eerste opdracht van de betrokken bedrijven. Met andere woorden zijn dergelijke hoogspanningsverbindingen eigenlijk niet meer van deze tijd.

Graag lichten wij het voorgaande aan u toe in een persoonlijk gesprek.

Een kopie van deze brief zenden wij per e-mailbericht aan de betrokken contactpersonen van de gemeente Molenlanden.

Bij voorbaat dank voor uw aandacht.

Vriendelijke groet,

Verzonden: 7/3/2023 8:03:33 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Nee

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Nee

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Het is voor mij als leek onvoldoende duidelijk hoe de verschillende tracés worden gewogen ten opzichte van elkaar. Ik noem maar een simpele: vinden we natuur belangrijker dan impact op leefomgeving? Of andersom?

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

- Direct aan de zuidkant van het zoekgebied voor corridor 1, 2 en 3 liggen nu al 2 hoogspanningsverbindingen. Het is de bedoeling om één van deze 2 lijnen te vervangen (380kv Zuid-West Oost Rilland-Tilburg). Keuze voor corridor 1, 2 of 3 betekent dat dat ons buurtschap ofwel ingeklemd wordt tussen aan de ene kant 2 en de andere kant 1 hoogspanningsverbinding óf dat er aan de zuidkant 3 verbindingen komen. Beide varianten tasten de leefbaarheid van ons buurtschap enorm aan. Het gaat immers om een bovengrondse verbinding, die een forse impact heeft op het landschap in onze omgeving.
- Gezondheid: in hoeverre hebben die magneetveldzones van de verschillende hoogspanningsverbindingen een aanvullend effect op elkaar?
- Wat doen de verbindingen voor de waarde van onze woning en de sociale samenhang in de buurt? Als het doorgaat is het namelijk goed denkbaar dat mensen verhuizen in verband met alle ontwikkelingen.
- De ruimtelijke druk op ons buurtschap is nu al hoog met 2 hoogspanningsverbindingen. Maar onze woonomgeving is ook óók in beeld voor andere ontwikkelingen:
  - o Als zoekgebied voor een aanlandlocatie en converterstation (5,5 ha!) vanuit het project Nederwiek 3.

o Als zoekgebied voor 2 van de 4 tracés voor de stroom die van Nederwiek 3 komt, namelijk de lijn Goeree Overflakkee en Voorne-Hoeksche Waard. Ik vraag me af in hoeverre deze ontwikkelingen elkaar beïnvloeden: kan een ondergronds tracé wel onder een bovengronds tracé liggen in verband met onderhoud etc?

Beste heer, mevrouw,

Voor het project hoogspanningsverbinding 380kV Geertruidenberg – Krimpen aan de IJssel/Crayestein (G-K-C) ligt tot en met donderdag 6 juli 2023 de concept-NRD ter visie. In deze periode kunnen zienswijzen worden ingediend. Graag maak ik gebruik van die mogelijkheid.

Het mag duidelijk zijn dat de nieuwe, extra hoogspanningsverbinding tussen Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein noodzakelijk is. Ik heb wel bedenkingen bij corridor 1, 2 en 3. Ons buurtschapje Oud Drimmelen (12 woningen) ligt in het zoekgebied voor deze corridors. Wat mij betreft een onwenselijke situatie:

- Direct grenzend aan de zuidkant van het zoekgebied voor corridor 1, 2 en 3 liggen nu al twee hoogspanningsverbindingen. Zoals u bekend, is het de bedoeling om één van deze twee lijnen binnen afzienbare tijd te vervangen door een nieuwe lijn (380kv Zuid-West Oost Rilland-Tilburg). Als de lijn G-K-C in corridor 1, 2 of 3 zou komen, betekent dat dat ons buurtschap ofwel ingeklemd wordt tussen aan de ene kant twee en de andere kant één hoogspanningsverbinding óf dat er aan de zuidkant maar liefst 3 verbindingen komen. Beide varianten tasten de leefbaarheid van ons buurtschap enorm aan. Het gaat immers om een bovengrondse verbinding, die een forse impact heeft op het landschap in onze omgeving.
- Ik maak me zorgen om de gezondheidseffecten: in hoeverre hebben die magneetveldzones van de verschillende hoogspanningsverbindingen een aanvullend effect op elkaar?
- Verder maak ik me zorgen over wat de verbindingen doen voor de waarde van onze woning en de sociale samenhang van het buurtschap. Als alle ontwikkelingen doorgaan is het namelijk heel goed denkbaar dat mensen willen verhuizen in verband met alle ontwikkelingen.
- De ruimtelijke druk op ons buurtschap is nu al hoog met de huidige twee hoogspanningsverbindingen. Maar daarnaast is onze woonomgeving óók in beeld voor enkele andere ontwikkelingen. Namelijk:
  - Als zoekgebied voor een aanlandlocatie en converterstation Geertruidenberg vanuit het project Nederwiek 3. Dit gaat om een station van maar liefst 5,5 ha groot
  - Als zoekgebied voor twee van de vier tracés die in beeld zijn voor de stroom die van Nederwiek 3 komt, namelijk de blauwe lijn (Goeree Overflakkee) en de paarse lijn (Voorne-Hoeksche Waard). Ik vraag me af in hoeverre deze twee ontwikkelingen elkaar beïnvloeden: kan een ondergronds tracé wel onder een bovengronds tracé liggen in verband met onderhoud etc?

Ik begrijp dat alle corridors voor- en nadelen hebben maar vanuit mijn oogpunt hebben de corridors de voor het grootste deel door de Biesbosch gaan (4 en 5) minder nadelige effecten voor inwoners dan de overige corridors. Zeker corridor 5 omdat daar voor het grootste deel nu al een 150 kV verbinding loopt. Dat is ook nog eens de kortste verbinding.

Tot slot is het voor mij als leek onvoldoende duidelijk hoe de verschillende tracés worden gewogen ten opzichte van elkaar. Ik noem maar een simpele: vinden we natuur belangrijker dan impact op leefomgeving? Of andersom?

Met vriendelijke groet,

██████████

Verzonden: 7/3/2023 8:10:19 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Bureau Energieprojecten, Inspraakpunt HSV Geertruidenberg-Krimpen a/d IJssel of Crayestein,
Postbus 111, 9200 AC Drachten

Betreft: bezwaar tegen Hoogspanningstracé optie corridor 8

Geachte heer, mevrouw,

Wij ontvingen de informatie m.b.t. de mogelijke aanleg van een nieuw aan te leggen hoogspanningsverbinding vanaf Geertruidenberg. Wij wonen in het prachtige groene gebied in Molenaarsgraaf waarin corridor 8 staat ingetekend die dwars door de Alblasserwaard loopt. Hiertegen willen wij ernstig bezwaar maken.

Wij hebben in onze dorpen al te maken met de blootstelling aan o.a. Pfas en GenX, veroorzaakt door Dupont en willen er zeker geen gezondheids risico bij hebben. De blootstelling aan magneetvelden in de buurt van bovengrondse hoogspanningsleidingen kan leiden tot zeer kwalijke gevolgen voor de gezondheid, zoals verhoogd risico op kanker en leukemie. Het is niet voor niets dat de Rijksoverheid adviseert de gemeenten en netbeheerders geen nieuwe hoogspanningsleidingen aan te leggen in de buurt van woonwijken en over woningen heen. In de voorgestelde corridor 8 is het onmogelijk om woonhuizen te ontwijken, dus is deze optie voor ons absoluut onacceptabel.

Een uitstekend alternatief voor corridor 8 is corridor 6 omdat deze al grotendeels langs een bestaand tracé loopt en met een kleine aanpassing zelfs de prachtige Biesbosch kan ontzien.

Wij leven in een groene omgeving waarin ook veel dieren gedijen. De al eerder genoemde mogelijke gezondheidsschade geldt uiteraard ook voor de dieren. Er zijn hier veel agrarische bedrijven met een veestapel van gezonde koeien. De melkopbrengst is uiteraard in allerlei vormen voor consumptie bedoeld. U kunt begrijpen dat wij als bewoners van dit gebied grote bezwaren hebben tegen de aanleg van hoogspanningsleidingen over dit gebied omdat wij ook de geleverde zuivelproducten consumeren en het een voorwaarde is dat deze producten van gezonde dieren afkomstig zijn. Dan hebben we het nog niet over de honderden schapen, maar ook de andere kleine diersoorten die hier leven. In ons gebied leven duizenden trekvogels die dagelijks van de Biesbosch naar de Donkse Laagten vliegen en 's avonds weer teruggaan. Niet alleen de straling is een gevaar, maar de masten en kabels zullen zeker veel dode vogels opleveren doordat zij er tegen aan vliegen. Ook om die reden is corridor 8 absoluut onacceptabel.

De plaatsing van enorme hoeveelheden nieuwe masten in dit nauwelijks aangetaste polderlandschap is zeker ongewenst omdat deze beter geplaatst kunnen worden langs het bestaande tracé corridor 6.

Dan blijft ons mooie groene gebied zijn fraaie karakter houden en hoeven de bewoners zich geen of minder zorgen te maken over kwalijke gezondheidseffecten. Ook zou corridor 8 over het Natura 2000 gebied De Donk gaan. Dit is een historisch en archeologisch waardevol gebied en een zeer bepalend punt in het landschap. Dit kun je toch niet verstoren en verzieken door masten en leidingen te plaatsen ?

In andere landen is veel onderzoek gedaan naar aanleg van kabels ondergronds. Deze mogelijkheden zullen ook in ons land beter benut moeten worden i.p.v. het plaatsen van masten met bovengrondse leidingen die tot in lengte van jaren ons prachtige ongerepte landschap ernstig verstoren.

Wij stellen u voor verder onderzoek te doen naar de route langs het bestaande tracé corridor 6. Deze zou dan moeten doorlopen tot aan de Merwede , waarna nog maar over een kleine afstand een nieuw tracé langs de Merwede hoeft te worden aangebracht naar station Crayestein.

Dit is een van de kortste routes met de minste schadelijke gevolgen voor mens en milieu.

Het is duidelijk dat wij absoluut de optie van corridor 8 afwijzen.

Met vriendelijke groeten,

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

Verzonden: 7/3/2023 8:24:52 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ik zou graag zien dat er naar betere routes gekeken word.Bij ons achter loopt al een hoogspanning.Nog een erbij lijkt mij een soort hoogspannings-snelweg te worden.Dit achter,naast of over je huis is niet echt prettig.In Duitsland doen ze al kabels onder de grond.Dat lijkt mij in onze grond ook niet zo moeilijk.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Door het vertrek van een boer en dus minder begrazing in de weilanden achter ons huis.Zie je meer en meer wilde dieren verschijnen.Vele soorten vogels,kikkers,reeen,hazen en noem maar op..Zou zonde zijn als dit weer teniet gedaan word door z'n lompe hoogspanning..

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Dat het schadelijk is voor de gezond is al bewezen.Zie website RIVM.De overheid voert zelf een voorzorgbeleid tav nieuwe hoogspanningslijnen.Gaat ze hiermee in tegen haar eigen beleid?

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

De informatievoorziening over dit project is allerbelabberdst.Bij toeval is dit mij ter oren gekomen.Het lijkt mij niet meer dan normaal als men zulke plannen heeft om even een informatie brief in de brievenbus te krijgen.

Verzonden: 7/3/2023 8:29:11 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: Atelier Moeder Aarde

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Langs de dijk van de Amer richting tussen Geertruidenberg en Moerdijk.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Omgeving van Oud-Drimmelen is een broed- en leefgebied van Steen- en Kerkuilen.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De stralingsbelasting wordt onaanvaardbaar hoog omdat er al twee hoogspanningsleidingen dicht op elkaar door het gebied lopen.

Omgeving is aantrekkelijk voor wandelaars, fietsers en andere recreanten.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Het kan niet zo zijn dat de minimale afstand tussen woningen en hoogspanningsleiding kleiner is dan in andere Europese landen. Er zou meer onderzoek gedaan moeten worden naar het effect van straling op mens en dier.

Er moet onderzoek worden gedaan of de huidige energievoorziening nog verder uitgebreid moet worden voor eigen gebruik in Nederland zodat voorkomen wordt dat de bevolking en het milieu belast worden met een toevoer- en distributiesysteem voor louter en alleen de export van energie.

Verzonden: 7/3/2023 8:39:50 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: partner

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Een ondergrondse leiding langs de bovenrand van de Biesbosch richting Crayestein. Dus geen (nieuwe) leidingen over woongebieden en /of linten in het buitengebied van Molenlanden. Als het moet? Ga voor de kortste route en langs bestaande verbindingen.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Bovengronds blijft de open polder voor altijd aantasten.

Met name ook voor de vogels.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Gezondheid: ons gezin heeft 35 jaar onder/naast een hoogspanningsleiding gewoond met alle nare gevolgen van dien. Migraine problemen welke we toeschreven aan de straling. Maar helaas: we konden het niet bewijzen. Wel verhuizen met positieve gevolgen voor gezondheid. Onderzoek nadrukkelijker de bovengenoemde relatie a.u.b.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

communicatie. Moet beter en direct met bewoners welke in de genoemde tracegebieden wonen.

Verzonden: 7/3/2023 8:45:11 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Er zijn zeker alternatieven die moeten worden onderzocht. Corridor 6 geeft de minste extra impact op burgers en is kosten technisch aantrekkelijk.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

In de Alblasserwaard zijn vele soorten vogels, dieren als de steenuil, de purperreiger en de gouden sprinkhaan. Er moet echt worden onderzocht of het graven en plaatsen van hoge masten geen gevolgen heeft voor de natuur.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Bij het toetsingskader moet worden meegenomen dat ons gebied al genoeg te lijden heeft van de Pfas schade die Chemours veroorzaakt. Het plaatsen van de masten en de daarbij behorende schade is onevenredig.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Graag zou ik zien dat er nog gekeken wordt naar alternatieven dan enkel de masten plaatsen. Zijn er mogelijkheden om de kabels in te graven. Daarnaast worden er in Nieuw-Lekkerland woningen uitgekocht omdat de straling schadelijk is gebleken en dan gaan we in onze omgeving kabels boven de huizen hangen. Dan lijkt je niet te willen leren en kom je over 25 jaar op hetzelfde punt in onze omgeving.

Verzonden: 7/3/2023 8:49:21 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer:

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: buurtbewoners [REDACTED] (corridor 7 en 9)

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, het mogelijk om de beoogde corridor 6 iets langer door te laten lopen naast de bestaande 380kv verbinding en dan net voor de oversteek van de Merwede langs de oever een alternatief stuk aanleggen naar het Hoogspanningsstation Crayestein. Hiermee heb je de minste belemmering voor zowel mens, woningen, natuur en kosten. Daarnaast is er een meekoppelkans van corridor 5 met corridor 6. (zie ook concept NRD blz 35). Hiermee kan de bestaande 150kv verbinding naar station Biesbosch vervallen. En compenseer je ook eventuele extra belasting van corridor 6 op de Biesbosch. (zie bijlage)

95578486_9146811_Alternatief_aanpassing_corridor_6.JPG

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Vanaf 2005 geldt in Nederland het voorzorgbeleid. Dat betekent dat de overheid niet wil dat er nieuwe hoogspanningslijnen komen dichtbij woningen en scholen. Nieuw wetenschappelijk onderzoek geeft aan dat wonen in de buurt van een hoogspanningslijn gezondheidsklachten kan veroorzaken. Dit beleid dient dus ook door Tennet te worden opgevolgd.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Het aspect kosten zal zeker worden meegenomen en het verbaast mij daarom ook zeer, waarom corridor 1, 7, 8, 9 en 10 worden onderzocht terwijl deze routes gemiddeld dubbel zo lang zijn qua afstand. Dit is zeer kosten verhogend, maar ook veel meer vervuilend (o.a. stikstofdepositie bouwfase). Een ander aspect zijn de reeds aanwezig hoogspanningslijnen welke lopen over de Gemeente Molenlanden naar Hoogspanningsstation Krimpen a.d IJssel. Dit is wat ons betreft voldoende zo en daarom niet nog een nieuw traject over het Molenlanden gebied met alle gevolgen van dien.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

De beoogde corridors 7 en 9 lopen over uniek onaangetast polderlandschap met Natura 2000, waarvoor de afgelopen jaren zelfs bomen zijn gekapt, voor de aanvliegeroutes van trekvogels. En daarnaast is er de unieke en cultuur historische lintbebouwing langs de Graafstroom en de Alblas. Dit aspect dient zwaar te worden meegewogen in de besluitvorming om geen nieuwe Hoogspanningstrajecten over de Molenlanden te laten lopen.

Als laatste punt mis ik in het concept NRD een duidelijke beschrijving over een afwegingskader. Dus hoe verhouden de verschillende onderdelen, aspecten en belemmeringen zich tot elkaar i.r.t. de besluitvorming. Dit komt nu niet transparant over en daarom ook het advies om dit zo snel mogelijk helder te krijgen en te communiceren naar alle belanghebbenden. Dus ook met name naar de bewoners.

Corridor 6

Hoogspanningsstation Crayestein

Sliedrecht

Altona

Legenda

 Corridor

Bestaande TenneT verbindingen

 150 kV verbinding

 380 kV verbinding

 Ondergrondse (deel)verbinding

 Stationslocatie

 Gemeentegrens
799 van 1466

Verzonden: 7/3/2023 8:58:52 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

1) is de optie onderzocht om de hoogspanningsmasten onder de grond te laten gaan. Is het mogelijk om in plaats van 380 KV lijnen van 132 en 150 kv ondergronds te brengen. Zie het voorbeeld van Denemarken. Zal economisch meer kosten echter is voor de gezondheid mogelijk een beter alternatief. Kunnen bestaande 150 KV verbindingen onder de grond gelegd worden in plaats van boven de grond? Mijn belang is tegen Corridor 10. Dit is de langste route. In ieder geval dient een kortere route onderzocht te worden. Onevenredig lange corridors tasten kernen, belangen van inwoners en het Groen Hart landschap van Molenlanden in grote mate aan.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Het veenweide landschap wordt ernstig verstoord indien gekozen wordt voor een lange route door Molenlanden.

Andere milieu effecten zijn ook de effecten op de gezondheid. Bij alle opties is dit een issue. Er is bewezen dat vooral kinderen jonger dan 15 jaar 2x zoveel kans hebben op leukemie indien ze in de buurt van een hoogspanningsmast wonen. Daarnaast weten wetenschappers nog niet precies wat het precieze verband is tussen magneetvelden veroorzaakt door hoogspanning en leukemie bij kinderen. Het is in ieder geval wetenschappelijk bewezen dat het een negatief effect heeft op de gezondheid van mens, dier en natuur.

Tegen corridor 10, deze gaat zelfs over het molengebied.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De inwoners van gemeente molenlanden hebben nu al last van gezondheidseffecten van chemie bedrijven Chemours en Dupont. Indien er ook nog hoogspanningsmasten bij komen zal dit mogelijk een verergering kunnen zijn en worden inwoners van molenlanden onevenredig zwaar belast met risico's voor de gezondheid.

Gang 10 gaat dwars langs de molens langs de Boezem bij Groot-Ammers heen. Deze zijn van cultuur historische waarde en door een hoogspanningsmast hierbij in de buurt te plaatsen wordt dit landschap onevenredig zwaar belast.

Tegen gang 10, deze gaat over de Donk heen. Dit betreft een natura 2000 natuurgebied De Donkse Laagten.

Tegen gang 10. De boeren in deze polder worden onevenredig zwaar belast.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Corridor 10 moet absoluut geen optie zijn. Het is de langste route. De historische polder van de Ablasserwaard wordt onevenredig zwaar belast.

Verzonden: 7/3/2023 9:03:11 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer:

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Onderwerp: Bezwaar tegen hoogspanningskabel over huis vanwege gezondheid

Geachte,

Ik maak bezwaar tegen het plaatsen van een hoogspanningskabel over mijn huis vanwege de gezondheidsrisico's. Langdurige blootstelling aan elektromagnetische velden (EMV) kan negatieve effecten hebben, zoals verhoogd kankerrisico (vooral bij kinderen), neurologische stoornissen en voortplantingsschade. Ik verzoek u alternatieve routes te overwegen of grondig onderzoek te doen naar risico's en maatregelen te treffen voor minimale blootstelling aan EMV. Ik hoop dat u mijn bezwaren serieus neemt en zowel de gemeentelijke belangen als de gezondheid van bewoners waarborgt.

Hoogachtend,

[REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Onderwerp: Bezwaar tegen hoogspanningskabel over huis vanwege gezondheid

Geachte,

Ik maak bezwaar tegen het plaatsen van een hoogspanningskabel over mijn huis vanwege de gezondheidsrisico's. Langdurige blootstelling aan elektromagnetische velden (EMV) kan negatieve effecten hebben, zoals verhoogd kankerrisico (vooral bij kinderen), neurologische stoornissen en voortplantingsschade. Ik verzoek u alternatieve routes te overwegen of grondig onderzoek te doen naar risico's en maatregelen te treffen voor minimale blootstelling aan EMV. Ik hoop dat u mijn bezwaren serieus neemt en zowel de gemeentelijke belangen als de gezondheid van bewoners waarborgt.

Hoogachtend,

[REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Onderwerp: Bezwaar tegen hoogspanningskabel over huis vanwege gezondheid

Geachte,

Ik maak bezwaar tegen het plaatsen van een hoogspanningskabel over mijn huis vanwege de gezondheidsrisico's. Langdurige blootstelling aan elektromagnetische velden (EMV) kan negatieve effecten hebben, zoals verhoogd kankerrisico (vooral bij kinderen), neurologische stoornissen en voortplantingsschade. Ik verzoek u alternatieve routes te overwegen of grondig onderzoek te doen naar risico's en maatregelen te treffen voor minimale blootstelling aan EMV. Ik hoop dat u mijn bezwaren serieus neemt en zowel de gemeentelijke belangen als de gezondheid van bewoners waarborgt.

Hoogachtend,

[REDACTED]

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Onderwerp: Bezwaar tegen hoogspanningskabel over huis vanwege gezondheid

Geachte,

Ik maak bezwaar tegen het plaatsen van een hoogspanningskabel over mijn huis vanwege de gezondheidsrisico's. Langdurige blootstelling aan elektromagnetische velden (EMV) kan negatieve effecten hebben, zoals verhoogd kankerrisico (vooral bij kinderen), neurologische stoornissen en voortplantingsschade. Ik verzoek u alternatieve routes te overwegen of grondig onderzoek te doen naar risico's en maatregelen te treffen voor minimale blootstelling aan EMV. Ik hoop dat u mijn bezwaren serieus neemt en zowel de gemeentelijke belangen als de gezondheid van bewoners waarborgt.

Hoogachtend,

[REDACTED]

Verzonden: 7/3/2023 9:08:06 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Alternatieven die in onze ogen onderzocht dient te worden zijn ondergrondse alternatieven voor de nieuwe hoogspanningsverbinding.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Hinder tijdens aanleg

Landschaps-vervuiling

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Hinder tijdens aanleg

Landschaps-vervuiling

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

nvt

Verzonden: 7/3/2023 9:16:36 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Corridor 6 is kort en loopt langs bestaand tracé. Heeft daardoor een lage impact. Deze zou gedeeltelijk langs de Merwede kunnen lopen; dan is de impact op de Biesbosch minimaal.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De natuur in het cultuurlandschap (agrarisch weidegebied) is het waard om beschermd te worden. We hebben hier vele soorten weidevogels - waaronder ooievaar - vleermuizen, hazen en reeën. Een extra tracé zal hier sterk debet aan zijn. Omdat er overal natuurschade is geldt: hoe korter het tracé, hoe beter. Liefst ook ondergronds.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Het feit dat de Gemeente Molenlanden vanwege de schade als gevolg van de uitstoot door Chemours al voldoende milieuschade heeft opgelopen. De Rijksoverheid adviseert gemeenten en netbeheerders om geen nieuwe hoogspanningstracés te bouwen in de buurt van stedelijke bebouwing. Voorzorgbeleid betekent mijns inziens dat er dus geen tracés kunnen worden gebouwd in de nabijheid van woningen. De plannen voor corridor's 7, 8 en 9 staan hier volledig haaks op! Hiermee wordt voorzorgbeleid compleet genegeerd.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Mijn mening is: hoe korter het tracé, hoe beter. Daardoor minimalisering van horizonvervuiling, schadelijke effecten door hoogspanning, minimale schade aan de natuur en waarschijnlijk de laagste kosten. De trajecten 3, 4, 5 en 6 zijn 14,5 tot 19 km. Alle andere tracés zijn 30 tot 50 km. Dus maak keuze uit 3, 4, 5 of 6! Tracé 7 loopt naast reeds bestaande verbinding; bestaande overlast wordt hiermee vergroot voor alle betrokkenen. Tracé 9 loopt over onze woning; wij woonden eerst in Papendrecht vlakbij een hoogspanningstracé waar al een flinke discussie is geweest inzake de bebouwing die daar al veel te dicht bij is. Nu worden we hier opnieuw mee geconfronteerd; de plaats waar wij wonen - de lintbebouwing van Bleskensgraaf zou doorsneden worden met tracé 9. Wat een horizonvervuiling, vermindering van woongenot, negatieve effecten op de gezondheid, schade aan het cultuurlandschap en waarde vermindering van woningen!

Verzonden: 7/3/2023 9:24:01 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

[REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Graag reageer ik op het voornemen tot de aanleg van een hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg - Krimpen of Crayestein. Ik begrijp daaruit dat de kans bestaat dat deze hoogspanningsleiding komt door of vlak langs Ridderkerk-Rijsoord-Heerjansdam-Zwijndrecht-Puttershoek-'s-Gravendeel-Drimmelen. Ik maak mij daar ernstig zorgen over.

In dit stadium is het erg moeilijk concreet en specifiek te reageren, omdat de verkenningsfase nog zo algemeen en weinig duidelijk is dat het de vraag is waarop exact gereageerd kan worden. Het opstellen van een NRD is op die basis dan ook eigenlijk niet goed mogelijk. Zolang je niet precies weet wat er komt, kun je ook moeilijk reageren op verdere plannen daarvoor. Nut en noodzaak lijken gegeven en voorondersteld, maar zie ik niet aangetoond.

In elk geval is wel duidelijk dat dit project enorme gevolgen zal hebben voor het landschap. De hoogspanningsleidingen tasten dat, in deze regio al zeer schaarse, landschap vergaand en ontoelaatbaar aan. Daarbij is dan de vraag waarom, naar het lijkt al bij voorbaat, niet wordt gekozen voor ondergrondse varianten. Ook mijn (directe) leefomgeving is in het geding. De werkzaamheden tasten de natuur, het uitzicht en mijn omgeving aan. Ook de straling van de leidingen zal blijvende impact hebben. In dat kader maak ik mij grote zorgen over mogelijke gevolgen op en voor mijn gezondheid. Gelet op de negatieve effecten in tal van opzichten is het voor mij de vraag of dit project wel haalbaar en reëel uitvoerbaar

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Het landschap rondom Heerjansdam is een schaars en kwetsbaar landschap, welk al wordt bedreigd door de HSL die door het gebied heen loopt. Daarnaast is het een leefgebied van enkele zeldzame diersoorten, zoals de Kiekedief.

Het is m.I. zeer belangrijk dat deze feiten nadrukkelijk worden meegenomen in het onderzoek naar dit tracee

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie antwoord bij 1

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie antwoord bij 1

Verzonden: 7/3/2023 9:30:53 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam:

Tussenvoegsel(s):

Voorletters:

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens:

Organisatie: Boerderij

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Andere plaats

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Schadelijkheid voor de gezondheid en effecten op melkrobots ed

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Aangezicht

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 7/3/2023 9:48:38 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: kernoverleg_nieuw_lekkerland@live.nl

Als: Buurt en/of bewonersorganisatie

(Mede) namens: Kernoverleg Nieuw-Lekkerland en Stichting Bevordering leefbaarheid Nieuw-Lekkerland

Organisatie: Kernoverleg Nieuw-Lekkerland

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Combinatie van lijnen of infrastructurele werken in combinatie met ondergronds transport

95579057_9147003_2023-07-03.pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

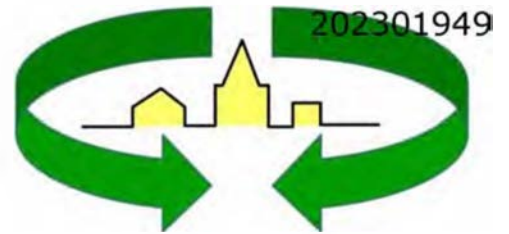
Geluidseffecten bij meerdere hoogspanningslijnen bij elkaar. Niet als individueel traject beschouwen.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Impact van de doorsnijden van een kern door een hoogspanningslijn en de gevolgen voor uitkoop van dorpsgenoten. Daarnaast ook de impact van stapeling van hoogspanningslijnen voor de beoordeling van risico's (dus niet voor iedere lijn een aparte afweging, want stapeling van effecten is aan de orde)

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Wij hopen dat er ook transparantie (dus ook publicatie) wordt betracht in de weging van van de verschillende aspecten en risico' en dat de ingebracht zienswijzen ertoe doen. Participatie is niet meningen ophalen en er vervolgens niets mee doen of deze categorisch afwijzen.

Retouradres: [REDACTED]

KERNOVERLEG

NIEUW-LEKKERLAND

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding
Geertruidenberg-Krimpen aan den
IJssel/Crayestein
Postbus 111
9200 AC Drachten

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED] Telefoon

Onze referentie : 2023-07-03
Datum : 3 juli 2023
Bijlage(n) : -

Kernoverleg_nieuw_lekkerland@live.nl E-mail
Rotterdam, nr. 58075097 KvK
NL70 RABO 0135 7311 86 Bank

Betreft : Zienswijze hsv-380-kv- Geertruidenberg-krimpen-Crayestein

Geachte college, geachte heer, geachte mevrouw,

Een goede leefbaarheid van een dorp of kern is van cruciaal belang voor het welbevinden van haar bewoners, maar ook om het dorp te maken en te houden tot een plaats waar men plezierig en veilig woont, werkt en/of recreëert. Dit is een verantwoordelijkheid van de gemeentelijke organisatie (B&W en ambtenaren), maar zeker ook van haar inwoners, bedrijfsleven en het verenigingsleven.

Het kernoverleg en de daaronder opererende stichting 'Bevordering Leefbaarheid Nieuw-Lekkerland' is van en voor Nieuw-Lekkerlanders. Zij wil samen met de gemeente Molenlanden en de 'Lekkerlanders' zorgen voor een schone, veilige, gezonde en dus leefbare woonomgeving. Kortom Nieuw-Lekkerland is en blijft de plaats om geboren te worden, op te groeien en oud te worden.

Uit die doelstelling hebben wij kennis genomen van het initiatief van TenneT tot het realiseren van een extra hoogspanningsverbinding van Geertruidenberg naar Krimpen aan den IJssel of van Geertruidenberg naar Crayestein. Wij hebben om die reden de volgende documenten gelezen:

- Samenvatting Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) Nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen hoogspanningsstation Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein (bij Dordrecht)
- Nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding Geertruidenberg -Krimpen aan den IJssel/ Crayestein, Notitie reikwijdte en detailniveau

Uit deze documenten maken wij op dat corridor 7 (gelegen naar de reeds bestaande hoogspanningslijnen) voor Nieuw-Lekkerland relevant is. Naar aanleiding van deze documenten en de relevante corridor 7 willen wij de volgende aandachtspunten/zienswijze onder uw aandacht brengen:

- Participatieproces
- Er kan nog meer bij (1)
- Er kan nog meer bij (2)
- Effect op de volksgezondheid
- Effect op bereikbaarheid hulpdiensten
- Effect op elektrische apparatuur en communicatie
- Effect op de woningmarkt
- Effect op de recreatie

In het navolgende zullen wij nader ingaan op deze aandachtspunten en zienswijze.

Participatieproces

In de notitie reikwijdte is vermeld dat dorpsraden en bewonerscomités worden betrokken in het participatieproces.

Wij moeten helaas constateren dat wij zelf kennis hebben moeten nemen van de planvoorbereiding en via de gemeente Molenlanden ook hierover zijn geïnformeerd. Een specifieke uitnodiging vanuit de initiatiefnemer om geïnformeerd te worden of te spreken over de plannen hebben wij helaas tot op heden echter niet ontvangen.

Wij verzoeken u derhalve om, in het geval er toch een voorkeur lijkt te ontstaan voor corridor 7 (wat wij ons gelet op het navolgende niet kunnen voorstellen), ons te betrekken in het vervolg. Daarbij tevens de algemene oproep om dorpsraden, klankbordgroepen en buurtcomités ook daadwerkelijk te betrekking in het proces.

Er kan nog meer bij (1)

Een kerktoeren, een gebouw of een ander object als een brug geven het gevoel weer thuis te zijn of bijna thuis te zijn. Rijdend door de polder Alblasserwaard of vanuit een meerlaags (kantoor)gebouw uit Rotterdam of Dordrecht geldt dat ook voor Nieuw-Lekkerland. Van heinde en verre zijn de twee zeer hoge hoogspanningsmasten over de rivier de Lek zichtbaar. De Eiffeltoren in Parijs is misschien een uitzondering, maar echt trots op dit landschapskenmerk zijn wij als Lekkerlanders niet.

In de voorstellen voor een nieuwe route zou daar dus zomaar een derde lijn bij kunnen komen. In de stukken wordt vermeld dat nieuwe hoogspanningsverbindingen van 220 kV en meer worden waar mogelijk en zinvol met bovenregionale infrastructuur of met bestaande hoogspanningsverbindingen gebundeld.

Dit lijkt daarmee de basis te zijn achter Corridor 7. "Ze hebben er al twee dus een volgende kan er ook nog wel bij" lijkt daarmee het devies. Recente ontwikkeling in Nederland hebben laten zien dat een dergelijke argumentatie het draagvlak voor een besluit niet zal vergroten.

Wij verzoeken u derhalve dergelijk argumentatie achterwege te laten en juist het effect van stapeling van effecten in de overwegingen meer gewicht te geven.

Er kan nog meer bij (2)

De bestaande hoogspanningslijnen zijn en worden op dit moment al verzwaard. Daarmee wordt al een bijdrage geleverd aan de stroomvoorziening. Met het realiseren van corridor 7 wordt dit nog eens verstrekt. In de stukken is niet duidelijk welke gevolgen deze stapeling van transport van hogere spanning geeft op de omgeving.

Daarbij komt dat technische alternatieven ons inzien niet serieus zijn meegenomen in de overwegingen. Voor drinkwater- en gastransport zijn in de afgelopen jaren diverse ondergrondse leidingen gerealiseerd. Waarom is (voor delen van het tracé) een dergelijke ondergrondse passage niet mogelijk? Is gekeken naar combinaties met mogelijke andere infrastructurele werken?

Wij verzoeken u derhalve om technische alternatieven om de druk op de (leef)omgeving serieus mee te wegen in het afleiden van de voorkeursvariant en de uitvoering daarvan.

Effect op de volksgezondheid

In de notitie wordt aangegeven dat bij transport van elektriciteit ontstaan elektromagnetische velden (ook wel magneetvelden of EM-velden). De sterkte van de velden is afhankelijk van de aanwezige spanning (elektrisch veld) of de stroomsterkte (magnetisch veld), maar is ook sterk afhankelijk van de afstand tot de bron. Het beleid van de Nederlandse overheid gaat uit van de grenswaarden van ICNIRP, volgens de aanbeveling van de Raad van de Europese Unie. Dit is 5.000 Volt/meter voor elektrische velden. De aanbevolen grenswaarden van voor magnetische velden is 100 microTesla. In oktober 2005 heeft het (toenmalige) ministerie van VROM in een brief aan provincies, gemeenten en beheerders van hoogspanningslijnen het advies uitgebracht om zoveel als redelijkerwijs mogelijk te vermijden dat er nieuwe situaties ontstaan waarbij kinderen langdurig verblijven in een gebied rond bovengrondse hoogspanningslijnen waarbinnen het jaargemiddelde magneetveld hoger is dan 0,4 microTesla. TenneT zegt zich te houden aan de geldende richtlijnen op het gebied van magneetvelden, maar geeft in het document niet aan of hier nu een jaargemiddelde magneetveld van 100 of 0,4 microTesla wordt gehanteerd.

Wij verzoeken u zich expliciet te conformeren aan een maximaal jaargemiddelde magneetveld van 0,4 microTesla.

Effect op de bereikbaarheid van hulpdiensten

De ervaring leert dat Nieuw-Lekkerland op momenten minder goed bereikbaar is voor medische hulpdiensten of dat de inzet van een traumahelikopter gewenst is om aan de gevraagd spoedeisendheid te kunnen voldoen. Kan TenneT garanderen dat de aanwezigheid een derde hoogspanningslijn geen effect heeft op de bereikbaarheid van ons dorp voor onder andere de traumahelikopter.

Effect op elektrische apparatuur en communicatie

Kan TenneT garanderen dat geen sprake is van beïnvloeding van elektrische apparaten of installaties door de magneetvelden van de nieuwe 380kV-verbinding (elektromagnetische compatibiliteit (EMC)). In dat kader verzoeken wij u ook over duidelijkheid ten aanzien van bereikbaarheid voor gebruikelijke communicatiemiddelen van 'Lekkerlanders' en hulpdiensten.

Effect op de woningmarkt

Met het realiseren van een derde hoogspanningslijn wordt het dorp opnieuw doorsneden. Voor één van de twee hoogspanningsleidingen loopt nog een traject tot uitkoop en sloop van woningen. Deze woningen zijn en worden daarmee aan de woningmarkt onttrokken.

Met een derde hoogspanningslijn gaan dit herhaald worden en zullen opnieuw beschikbare woningen voor 'Lekkerlanders' gaan verdwijnen. Samen met het feit dat de mogelijkheden tot aanvulling van de woningvoorraad beperkt zijn of zelfs belemmerd gaan worden (meerlaagse appartementencomplexen zijn in delen van ons dorp dan ook niet meer mogelijk) door een derde hoogspanningslijn willen wij onze zorg hierover uitspreken. Het verdwijnen van onze 'Lekkerlanders' heeft namelijk ook effect op de beschikbaarheid van voorzieningen en daarmee de leefbaarheid in ons dorp.

Wij verzoeken u om gelet op de reeds gerealiseerde schade ten aanzien van de woningvoorraad in Nieuw-Lekkerland en de doorsnijding van ons dorp op twee plaatsen überhaupt af te zien van corridor 7.

Effect op recreatie

De wijsheid van de polder Alblasserwaard geeft een gevoel van 'thuis' en een gevoel van 'rust' en 'ruimte'. Eerder hebben wij al onze bedenkingen geuit over de landschappelijke inpassing van de reeds aanwezige oogspanningslijn' en de hoogspanningsmasten.

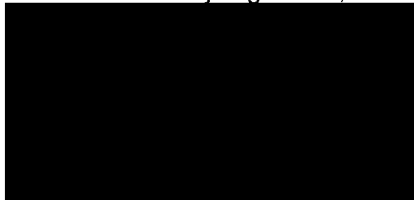
Met een derde lijn wordt dit opnieuw versterkt. Hiermee gaat 'rust' en 'ruimte' nog verder verloren. Wij verzoeken u derhalve omwille van het behoud van de karakteristieke kenmerken van de polder rond Nieuw-Lekkerland, maar ook bijvoorbeeld het beeld van het werelderfgoed Kinderdijk (op de foto's van Kinderdijk zijn zonder fotobewerking dan altijd wel hoogspanningslijnen of -masten zichtbaar).

Wij verzoeken u om in de afweging van de corridors naast het oordeel van archeologische waarden (die veelal moeilijk zichtbaar zijn omdat ze onder maaiveld liggen) ook het effect daarvan op het karakteristieke landschap boven het maaiveld mee te nemen.

Samenvatting

Samenvattend komen wij tot het oordeel dat er zeer veel bezwaren zijn, meer dan in de notitie riekwijde, bij een keuze voor corridor 7 als de voorkeursvariant. Wij verzoek u derhalve af te zien van deze corridor.

Met vriendelijke groeten,

Namens Kernoverleg Nieuw-Lekkerland en Stichting 'Bevordering Leefbaarheid Nieuw-Lekkerland'

Verzonden: 7/3/2023 10:00:26 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: Familie [REDACTED] (5 personen)

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ondergrondse bekabeling

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Bewaring van het groene hart waar staatbosbeheer zo hard aan werkt

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Stralingskracht richting mens en dier i.v.m. gezondheid

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

De corridors zijn nog dusdanig breed ingetekend dat er nog geen opmerking op detailniveau gemaakt kan worden

Verzonden: 7/3/2023 10:00:32 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

- Volledig ondergrondse aanleg van het traject
- Een korter traject
- Een traject wat minder bebouwing kruist

95579167_9147034_Zienswijze_hoogspanning.docx

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

- Effect op de flora en fauna bij een bovengronds traject

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

- Gezondheidsrisico's voor omwonenden bij een bovengronds traject
- Geluidsoverlast bij een bovengronds traject

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

26 juni 2023

Betreft: Zienswijze m.b.t. HSV 380 kV Geertuidenberg – Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Geachte heer/mevrouw,

Middels dit schrijven willen wij onze zorgen en bezwaren uiten tegen de hoogspanningsoptie corridor 10. Onze woning bevindt zich aan de oostgrens van , aan de zijde van de N216. De plaatsing van het hoogspanningstraject binnen Corridor 10 zal betekenen dat dit traject op korte afstand van onze woning geplaatst gaat worden.

- 1) Wij hebben zeer grote zorgen dat dit risico's voor onze gezondheid betekent. Onze eigen Rijksoverheid adviseert gemeenten en netbeheerders om geen nieuwe hoogspanningslijnen aan te leggen in de buurt van woningen, vanwege de onduidelijkheid omtrent de gezondheidsrisico's (Bron: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/ruimtelijke-ordening-en-gebiedsontwikkeling/wonen-bij-hoogspanningslijnen>)
Uit onderzoek is naar voren gekomen dat in ieder geval leukemie vaker optreedt bij kinderen en volwassenen die dicht in de buurt van een hoogspanningstraject wonen (Bron: <https://www.gezondheidsraad.nl/onderwerpen/straling/alle-adviezen-over-straling/hoogspanningslijnen-en-gezondheid-kanker-bij-volwassenen>).
- 2) Naast de gezondheidsrisico's vrezen wij dat deze plaatsing onherroepelijk tot gevolg zal hebben dat onze woning (fors) in waarde gaat dalen.
- 3) Daarnaast hebben wij de vraag hoe dit traject geplaatst kan worden met de inachtneming van de molenbiotop van 400 meter. Op verschillende plaatsen komt corridor 10 dichterbij dan 400 meter langs de molens.
- 4) Ons volgende punt van zorg is de geluidsoverlast. Omdat er in een open gebied altijd wind is, kunnen de kabels geluid produceren. Bij vochtig weer zal er sprake zijn van een knetterend effect (corona effect) door deelontladingen in de lucht. Het open karakter van het landschap maakt dat geluid ver draagt. Op 110 meter afstand kan dit 45 decibel bedragen.
- 5) Van alle opties betreft corridor 10 de langste afstand in kilometers. Dit betekent de grootste belasting voor de flora & fauna (met meer vogel- en vleermuissterfte tot gevolg) en de meeste landschapsvervuiling. Tevens is corridor 10 degene die verreweg op de meeste plaatsen bebouwing (meerdere huizen bij elkaar) kruist. Corridor 2, 3, 4, 5 & 6 zijn aanzienlijk korter én vermijden nagenoeg volledig bewoond gebied.

Wij hebben geen bezwaar tegen de aanleg van een ondergrondse gelijkstroom verbinding. Deze heeft geen negatief effect op de cultuur historische waarde van het landschap, is geluidloos, veilig, kent geen gezondheidsrisico's voor mens en dier (geen magnetisch straling en fijnstof), neemt aanzienlijk minder ruimte in beslag en heeft geen nadelige economische effecten op de waarde van

grond en huizen en op recreatie.

Tennet stelt dat een ondergrondse gelijkstroom verbinding niet mogelijk is omdat dit stroom onderbrekingen zou kunnen geven. Echter overal ter wereld worden gelijkstroomverbindingen veelvuldig toegepast voor transport van hoge vermogens over grote afstanden, zowel bovengronds als ondergronds. Een aanmerkelijk voordeel van gelijkstroomverbindingen is namelijk dat het transportverlies kleiner is dan bij een wisselstroomverbinding. Van grote onderbrekingen van stroom is geen sprake. Het lijkt er op dat zuiver financieel-economische redenen maken dat er voor een bovengronds traject gekozen wordt. Ruimtelijke planologische en milieutechnische belangen zouden echter doorslaggevend moeten zijn en niet de financieel-economische. Helemaal nu de belangen van zoveel verschillende omwonenden op het spel staan.

Wij verzoeken u daarom met klem alsnog het alternatief van een ondergrondse gelijkstroomverbinding van de gehele verbinding te onderzoeken en in het Milieueffectrapport op te nemen. Mocht dit om goede redenen (dus niet de redenen van onbetrouwbare stroomleverantie en minder kosten) niet kunnen dan prefereren wij een zo kort mogelijke corridor als voorkeursalternatief te nemen. Indien toch de keuze valt op corridor 10 dan zullen wij overgaan tot het indienen van (plan)schade en verhalen van bijstandskosten.

Met vriendelijke groet,

Verzonden: 7/3/2023 10:23:26 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens: Mijn familieleden

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ik denk dat het onverstandig is dit traject door het groene hart te maken. Wij raken hierdoor nog meer weidevogels kwijt.

Verder denk ik dat het veel verstandiger is te investeren in grote opslagsystemen (batterijen). Volgens mij moeten hier milieuvriendelijke oplossingen voor zijn.

Ook moeten grote zonneparken en windparken dichterbij de gebruikers worden geplaatst. Hierdoor wordt het net minder belast!

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Effecten van de negatieve gevolgen voor mens en dier van de voortdurende spanning van de grote masten.

Wij zijn bang voor gezondheidsklachten van onze familieleden en dieren. Ook zijn we bang voor de gevolgen van dit tracé op onze elektrische en digitale apparatuur.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

We hebben eindelijk een mooi recreatiepark in gemeente Molenlanden en nu gaan we hier pal naast een tracé maken. Ook de weidevogels gaan hier heel veel hinder van ondervinden. Daarnaast willen wij u er op attenderen dat er naast de N214 een hoofdader van de Gasunie loopt. Ik denk niet dat het verstandig is, in de nabijheid van deze hoofdader bouwwerkzaamheden te verrichten.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Daarnaast ondervindt ons extensieve agrarische bedrijf hier enorm veel schade van. Te bedenken kwijtraken van gronden, overlast van bouwwerkzaamheden en stralingseffecten op onze dieren en apparatuur.

Verzonden: 7/3/2023 10:31:36 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens:

Organisatie: VOF [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

naar mijn mening is ondergronds de oplossing.

de testen daar van zijn positief.

kan het project in de uitvoering versnellen door een kortere roet mogelijk wort. en een voor iedereen fraaier eind resultaat.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

straling en het effect op het bodemleven hier van

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

de effecten op de al schaarse landbouw grond tellen veel te licht. gezien dat allen haalbare roete voor het overgrote deel over landbouwgrond gaan.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Uitwerking van de agrarische waarden

LTO Noord heeft vanuit eerdere ervaringen met leidingen een systematiek ontwikkeld (uitwerking van de agrarische waarden) waarmee de effecten van een ruimtelijk plan op de landbouw zichtbaar worden. Middels het gericht uitwerken van de agrarische waarden van het te doorkruisen gebied kan

inzicht worden gegeven in welk tracé het minst bezwaarlijk is voor de landbouw.

Onderdelen van de uitwerking van de agrarische waarden zijn:

Uitwerking agrarische waarden

1) Tracélengte

- a. totale lengte van de tracés op land in km (openbare grond, landbouwgrond en andere grond)
- b. tracélengte in landbouwgrond in km (grasland en akkerbouw)
- c. aantal perceeleigenaren (agrariërs en hogere/lagere overheden/kerken/etc.)
- d. tracélengte huiskavels

2) Bodemopbouw i.r.t. herstel

- a. gewas
- b. bodemsoort
- c. lengte bouwwegen
- d. richting drainage

3) Plantenziekten (fyto sanitair)

4) Verziltingsrisico

5) Warmte en straling (effecten boven en onder (bodemleven) de grond)

6) Aanlegmethode

7) Effecten EU en landelijk beleid

8) Effecten en borging schade

3. Mate van uitwerking / kwaliteit effectbeoordelingen

De landbouw heeft de mate van diepgang voor de landbouwonderzoeken in onderstaande tabel weergegeven.

LTO Noord onderscheidt onderstaande niveaus en mate van uitwerking / detaillering:

1 Basis praktijk-landbouw-juridische kennis en ervaringen

(expert judgement/bureaus)

2 Bureaustudie basis + (voor)toets

3 Landbouwkundige beoordeling (A) basis + (voor)toets + literatuuronderzoek

4 Nader onderzoek

Verzonden: 7/3/2023 10:39:04 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Onderzocht dient te worden op welke wijze de nieuwe 380kW verbinding ondergronds kan worden gerealiseerd.

En als evt alternatief: het upgraden van een bestaande verbinding (er is net groot onderhoud aan gepleegd).

Als er echt een nieuwe verbinding moet komen, dan naast de bestaande verbinding (corridor 6,7).

Als dat geen optie is, dan dient m.i. onderzocht te worden of de verbinding langs een autoroute (bestaande infrastructuur) aangelegd kan worden, bijv langs A27, N216, over de Lek bij Schoonhoven en langs de N210 naar Krimpen ad IJssel.

Ik wens in geen geval een nieuwe verbinding dwars door het groene weidegebied (beschermd gebied, stiltegebied) van de Alblasserwaard. Corridor 8 (dat is ons uitzicht) is dus absoluut geen optie.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

het effect van de hoogspanningskabels op weidevogels, broedgebied van de vogels, trekvogels e.d. Het weidegebied ten oosten en noorden van Bleskensgraaf (rondom de "Vogelplas") is al jaren beschermd gebied, trekt vele vogels en vogelspotters. Dit betreft het gebied waarover corridor 8 en 9 loopt. Is dit voldoende onderzocht?

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

behoud van historisch gebied rondom De Donk, een van de oudste bewoonde plaatsen in de Alblasserwaard. Uniek stukje polder en donklandschap, kenmerkend voor de hele Alblasserwaard. Juist hierover is Corridor 8 en 10 gepland. Is rekening gehouden met dit unieke landschap?

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

M.i. dienen er GEEN nieuwe masten in de polder te komen.

Corridor 8, 9 en 10 dienen m.i. van tafel te gaan.

Tenzij corridor 10 puur langs bestaande infrastructuur (A27, N216, N210) gepland wordt.

Verzonden: 7/3/2023 10:52:54 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, de meest logische route langs een bestaand traject is corridor 6. Deze zou moeten doorlopen tot aan de Merwede, waarnaar nog maar over een kleine afstand een nieuw tracé langs de Merwede hoeft te worden aangebracht naar station Crayestein. Dit is één van de kortste routes met de minste impact op mens en milieu en ook qua kosten voordeliger.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Corridor 8 is zeer onwenselijk omdat deze 35 km beslaat en corridor 6 maar 17 km. Bij corridor 8 wordt een groot deel ongerepte polder bedorven met nieuwe hoogspanningsmasten tot wel meer dan 160 m. hoog.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Er is beperkt onderzoek gedaan naar aanleg van kabels ondergronds. Ons dringende advies is om te kijken naar voorbeelden uit Duitsland en Denemarken wel ondergronds bekabelen. Dit is geen oplossing meer voor anno 2023. Bovendien blijven deze hoogspanningsmasten ons landschap nog tientallen jaren vervuilen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Corridor 8 is onwenselijk omdat het naast deel ongerept polderlandschap ook De Donk aantast. Dit is niet alleen Natura 2000 gebied, maar ook een gebied met grote historische en archeologische waarde. Het lijkt ons zeer onwenselijk om dit onder te ploegen voor kabels en plaatsing van hoogspanningsmasten.

Verzonden: 7/3/2023 11:06:20 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, namelijk de meest logische route langs een bestaand traject:corridor 6. Deze zou moeten doorlopen tot aan de Merwede, waarnaar nog maar over een kleine afstand een nieuw tracé langs de Merwede hoeft te worden aangebracht naar station Crayestein. Dit is één van de kortste routes met de minste impact op mens en milieu en ook qua kosten voordeliger.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Corridor 8 is zeer onwenselijk omdat deze 35 km beslaat en corridor 6 maar 17 km. Bij corridor 8 wordt een groot deel ongerepte polder bedorven met nieuwe hoogspanningsmasten tot wel meer dan 160 m. hoog.

De Biesbosch hoeft niet eindeloos te worden ontzien: deze is nl. al helemaal door mensen opnieuw ingericht en tot een modern park verworden. De Alblasserwaard is veel te mooi om een dergelijk lot ook te laten ondergaan!

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Er is beperkt onderzoek gedaan naar aanleg van kabels ondergronds. Ons dringende advies is om te kijken naar voorbeelden uit Duitsland en Denemarken wel ondergronds bekabelen. Dit is geen oplossing meer voor anno 2023. Bovendien blijven deze hoogspanningsmasten ons landschap nog tientallen jaren vervuilen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Corridor 8 is onwenselijk omdat het naast een groot deel ongerept polderlandschap ook De Donk aantast. Dit is niet alleen Natura2000 gebied, maar ook een gebied met grote historische en archeologische waarde. Het lijkt ons zeer onwenselijk om dit onder te ploegen voor kabels en plaatsing van hoogspanningsmasten.

Wonend op de zichtlijn over de lengte van de rivier de Graafstroom geniet ik dagelijks van een prachtig natuur-uitzicht. Dit zou onherstelbaar bedorven worden door hoogspanningsmasten en -kabels.

Verzonden: 7/3/2023 11:42:48 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Nee maar er moet wel worden gekeken naar de lengte van de route en de hoeveelheid overlast en aantal inwoners per strekkende km

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De kosten voor de aanleg van bijv corider 10 50 km kost enorm veel meer dan bijvoorbeeld een kortere route van 15 km.

Overlast x kms zal daardoor veel aantrekkelijker worden

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De natuur en omgeving van zoals ik hier boven al genoemd heb over een lengte van 50 km belemmeren vind ik een kwalijke zaak als dat ook over 15 km gerealiseerd kan worden

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ik ben TEGEN de plannen in omgeving molenlanden

Verzonden: 7/4/2023 7:30:19 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: mijn 6 kinderen

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Corridor 6 met een kleine wijziging, laatste stuk niet over de biesbosch maar langs de merwede. dat is kort, en gaat niet over mensen en woningen heen. dus ook goedkoper.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

corridor 8 die veel langer is dan bijvoorbeeld corridor 6 heeft door minder torens te hoeven bouwen minder impact op de bodem, ook minder materiaal, minder uitstoot bij de bouw ervan, ook minder kosten en uitstoot qua onderhoud.

laat ongerepte polder ongemoeid, en ga voor de korte route, en niet over woningen met kwetsbare mensen.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja, kijk eens of er alternatieven zijn voor een hoogspanningsmast. maakt hem onder de grond!!!

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

het stukje polder en natuur, de Graafstroom, de Donk etc waar corridor 8 overheen zou lopen is juist een van de mooiste stukjes. Rijd eens langs de Graafstroom tussen Bleskensgraaf en Molenaarsgraaf, en je ziet dat dat een heel mooi stukje is waar heel veel mensen uit de wijde omgeving recreatief van genieten. zeker ook het gebied bij de Donk heeft een grote recreatieve waarde. het lijkt me niet logisch om daar hoogspanningsmasten neer te zetten. zet ze dan op een trace waar ze al lopen, concentreer de masten bij elkaar en zet ze niet verspreid overal maar neer.

Verzonden: 7/4/2023 8:00:01 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

kan ik niet beoordelen

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

kan ik niet beoordelen

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

kan ik niet beoordelen

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

geen

Verzonden: 7/4/2023 9:06:38 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja natuurlijk moeten er alternatieven onderzocht worden

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja graag

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

JA

Verzonden: 7/4/2023 9:28:54 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, andere routes zodat niet dit landschap wordt aangetast en het gezondheidsgevaar voor de mensen en dieren hier ontstaat.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Corridor 7 of 8 geven een gevaar voor de gezondheid voor mens en dier. Hierachter lopen al hoogspanningskabels over de weilanden en natuur. Als daar nog meer bijkomt dan levert dat extra straling op voor o.a. de dieren. Hierbij dient ook rekening te worden gehouden met weide- en trekvogels. Daarnaast is er de schade voor mensen omdat ook veel huizen dan te dicht bij de kabels zullen staan.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De aantasting van het landschap. U zal dat misschien een zorg zijn maar denk ook eens aan de mensen die hier wonen en dagelijks werken. Of simpelweg regelmatig door het gebied rijden. Er zijn hier al hoogspanningskabels. Deze nieuwe corridor 7 of 8 passen daar echt niet meer bij omdat het polderlandschap wel in een bepaalde staat moet worden gehouden. Kijk dus naar een andere route of alternatieven als ondergronds.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Op de kaarten zie ik niet waar de masten zouden moeten komen. Dat is ook relevant om te weten.

In de Alblasserwaard lopen al zaken omtrent gezondheidsissues zoals het PFAS- dossier. We mogen hier niet nog meer belast worden met gezondheidsrisico's.

Verzonden: 7/4/2023 9:34:50 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: mijn echtgenote: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Geacht ministerie,

Middels deze brief willen wij bezwaar aantekenen voor het plan van een nieuw aan te leggen hoogspanningsmast.

Wij begrijpen de noodzaak van het uitbreiden van het nederlandse hoogspannings netwerk.

Echter, maken wij ons grote zorgen om het welzijn van onze vier kinderen. U heeft denk ik wel vernomen dat wij in een gebied wonen waar ernstige vervuiling is door Chemours (PFAS). Wanneer er nog hoogspanningsmasten bij komen maakt het onze woonplek tot een serieus gevaar voor hun gezondheid.

Onze vraag is alleen; is er een alternatief voor deze uitbreiding onderzocht. Is het mogelijk om de kabel ondergronds te faciliteren.

Naast het gezichtsbepalend punt is er nog een punt m.b.t. de magnetische velden rond de hoogspanningsgeleiders. Is er een onderzoek uitgevoerd dat aantoont dat magnetische velden geen gezondheidsrisico's met zich meebrengen?

Afwachtend op uw reactie,

[REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie reactie.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie reactie

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie reactie

Verzonden: 7/4/2023 10:12:28 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

nee

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

nee

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Het lijkt erop dat natuur boven mensen gaat m.a.w. u zou de leefbaarheid in een buurtschap als een belangrijk onderdeel moeten wegen

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

*Direct aan de zuidkant van het zoekgebied voor corridor 1, 2 en 3 liggen nu al 2 hoogspanningsverbindingen. het is de bedoeling om één van deze twee lijnen binnen afzienbare tijd te vervangen(380kv Zuid-West Oost Rilland-Tilburg). Keuze voor corridor 1, 2 of 3 betekent dat dat ons buurtschap ofwel ingeklemd wordt tussen aan de ene kant 2 en de andere kant één hoogspanningsverbinding óf dat er aan de zuidkant 3 verbindingen komen. Beide varianten tasten de leefbaarheid van ons buurtschap erg aan. Het gaat immers om een bovengrondse verbinding, die een forse impact heeft op het landschap in onze omgeving.

•gezondheidseffecten: in hoeverre hebben die magneetveldzones van verschillende hoogspanningsverbindingen een aanvullend effect op elkaar?

• Wat doen de verbindingen voor de waarde van onze woning en de sociale samenhang van het buurtschap. Als de ontwikkelingen doorgaan is het namelijk goed denkbaar dat mensen willen verhuizen hierdoor.

• De ruimtelijke druk op ons buurtschap is nu al hoog met de 2 hoogspanningsverbindingen. Maar onze woonomgeving is óók in beeld voor enkele andere ontwikkelingen. Namelijk:

o Als zoekgebied voor een aanlandlocatie en converterstation Geertruidenberg vanuit het project Nederwiek 3. Dit gaat om een station van maar liefst 5,5 ha groot

o Als zoekgebied voor 2 van de 4 tracés voor de stroom die van Nederwiek 3 komt, nl. de lijn Goeree Overflakkee en Vorne-Hoeckse Waard. In hoeverre beïnvloeden deze ontwikkelingen elkaar?

Beste heer, mevrouw,

Voor het project hoogspanningsverbinding 380kV Geertruidenberg – Krimpen aan de IJssel/Crayestein (G-K-C) ligt tot en met donderdag 6 juli 2023 de concept-NRD ter visie. In deze periode kunnen zienswijzen worden ingediend. Graag maak ik gebruik van die mogelijkheid.

Het mag duidelijk zijn dat de nieuwe, extra hoogspanningsverbinding tussen Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein noodzakelijk is. Ik heb wel bedenkingen bij corridor 1, 2 en 3. Ons buurtschapje Oud Drimmelen (12 woningen) ligt in het zoekgebied voor deze corridors. Wat mij betreft een onwenselijke situatie:

- Direct grenzend aan de zuidkant van het zoekgebied voor corridor 1, 2 en 3 liggen nu al twee hoogspanningsverbindingen. Zoals u bekend, is het de bedoeling om één van deze twee lijnen binnen afzienbare tijd te vervangen door een nieuwe lijn (380kv Zuid-West Oost Rilland-Tilburg). Als de lijn G-K-C in corridor 1, 2 of 3 zou komen, betekent dat dat ons buurtschap ofwel ingeklemd wordt tussen aan de ene kant twee en de andere kant één hoogspanningsverbinding óf dat er aan de zuidkant maar liefst 3 verbindingen komen. Beide varianten tasten de leefbaarheid van ons buurtschap enorm aan. Het gaat immers om een bovengrondse verbinding, die een forse impact heeft op het landschap in onze omgeving.
- Ik maak me zorgen om de gezondheidseffecten: in hoeverre hebben die magneetveldzones van de verschillende hoogspanningsverbindingen een aanvullend effect op elkaar?
- Verder maak ik me zorgen over wat de verbindingen doen voor de waarde van onze woning en de sociale samenhang van het buurtschap. Als alle ontwikkelingen doorgaan is het namelijk heel goed denkbaar dat mensen willen verhuizen in verband met alle ontwikkelingen.
- De ruimtelijke druk op ons buurtschap is nu al hoog met de huidige twee hoogspanningsverbindingen. Maar daarnaast is onze woonomgeving óók in beeld voor enkele andere ontwikkelingen. Namelijk:
  - Als zoekgebied voor een aanlandlocatie en converterstation Geertruidenberg vanuit het project Nederwiek 3. Dit gaat om een station van maar liefst 5,5 ha groot
  - Als zoekgebied voor twee van de vier tracés die in beeld zijn voor de stroom die van Nederwiek 3 komt, namelijk de blauwe lijn (Goeree Overflakkee) en de paarse lijn (Voorne-Hoeksche Waard). Ik vraag me af in hoeverre deze twee ontwikkelingen elkaar beïnvloeden: kan een ondergronds tracé wel onder een bovengronds tracé liggen in verband met onderhoud etc?

Ik begrijp dat alle corridors voor- en nadelen hebben maar vanuit mijn oogpunt hebben de corridors de voor het grootste deel door de Biesbosch gaan (4 en 5) minder nadelige effecten voor inwoners dan de overige corridors. Zeker corridor 5 omdat daar voor het grootste deel nu al een 150 kV verbinding loopt. Dat is ook nog eens de kortste verbinding.

Tot slot is het voor mij als leek onvoldoende duidelijk hoe de verschillende tracés worden gewogen ten opzichte van elkaar. Ik noem maar een simpele: vinden we natuur belangrijker dan impact op leefomgeving? Of andersom?

Met vriendelijke groet,

██████████

Verzonden: 7/4/2023 10:29:01 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, ik zou graag willen dat u een de mogelijkheid van een alternatief tracé onderzoekt, nl. een variant op corridor 6. Mijn zienswijze is, dat wanneer voor corridor 6 (of de alternatieve variant) wordt gekozen, dit een win-win situatie oplevert voor de gehele Biesbosch. Bijkomend voordeel is ook dat zo kan worden voorkomen dat Molenlanden voor de derde keer zeer zwaar wordt belast door een derde hoogspanningstraject.

In het kort:

De route:

De huidige corridor 6 loopt het laatste stukje door de Biesbosch. Dit is m.i. te voorkomen, door de route iets meer naar het noorden door te laten lopen om zodoende langs de Merwede Crayenstein te bereiken (i.p.v. eerder af te buigen door de Biesbosch).

Corridor 6 (al dan niet de variant) heeft meerdere voordelen:

- een meekoppelkans van corridor 5 met 6 waardoor de bestaande 150kV verbinding van corridor 5 kan vervallen (zie pagina 35 concept NRD)
- Mogelijk kan er gebruik worden gemaakt van het uitrustingsbeginsel (door het nieuwe stukje 380kV). Dit kan dan wellicht worden toegepast bij een ander bestaand tracé dat nu al door de Biesbosch loopt.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja, het effect van het plaatsten van een derde hoogspanning tracé in Molenlanden langs de Donkse Laagten (en dan met name corridor 8, er lopen door Molenlanden al kilometer lange hoogspanningstrajecten van oost naar west, met 8 dan ook van zuid naar noord). Welk effect is te

verwachten (draadschade) van een derde uitbreiding in Molenlanden op het toenemen van draadschade bij de huidige populatie Kolganzen en andere (trek)vogels.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Stikstof uitstoot per traject zwaar mee laten wegen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

1. Duidelijkheid over proces compensatie. Uit gesprekken met dhr. Timo Verkerk en Haiko Smid (info avond Giessenburg, de Spil) blijkt dat omwoners zelf een procedure moeten gaan starten bij planschade om hun schade aan te tonen wanneer hoogspanningskabels in de buurt van (hun) woningen komen. De aanwezigen hebben beide heren laten weten dit onaanvaardbaar te vinden en hebben ook gerefereerd aan het voorzorgbeleid van de rijksoverheid). Er kwam geen reactie terug.

Ik zou u willen vragen om in uw begroting een ruimhartige vergoeding op te nemen voor alle gedupeerden, dus niet alleen voor de huizen onder het hoogspanningsnet. Graag een serieus onderzoek naar de mogelijkheid om de vergoeding al in de begroting op te nemen.

2. Dezelfde avond zijn er vraagtekens gezet bij het toetsingskader; onderzoeksproces is ondoorzichtig, van te voren niet in te schatten wat er zwaarder weegt.

Vraag: duidelijke afwegingskaders, juridisch kloppend onderzoeksproces, eenduidige interpretatie van weging.

Verzonden: 7/4/2023 10:31:38 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

[REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

ja zeker

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

ja zeker ook een onderzoek voor wat betreft de diversen ziekte's die in deze gebieden al vaker voorkomen dan in andere delen van het land

denk aan MS, ALS, storingen in het immuun systeem

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

bevolkings gebieden die dicht bevolkt zijn mis houden

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

er moet een concept komen dat je in 1 oog opslag kan zien wat er gaat gebeuren

dit zou mijn inziens op papier moeten komen en huis aan huis bezorgt moeten worden

zodat iedereen zonder digitaal gebeuren weet wat er gaat gebeuren in zijn woonplaats

zodat lager geschoolde, ouderen het ook snappen

in de vakantietijd kan je dit niet beslissen omdat de mensen er dan geen aandacht voor hebben

OF IS DIT DE BEDOELING

Verzonden: 7/4/2023 10:36:21 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer:

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Naar mijn mening zijn er niet genoeg alternatieven onderzocht. Er wordt enkel gesproken over hoogspanningsmasten, en in zijn geheel niet over bijvoorbeeld een ondergrondse oplossing. Toch wordt het voorstel gedaan om bovengrondse nieuwe masten te plaatsen die over bewoond gebied lopen.

Het verbaast ons ten zeerste waarom er niet eerst verder onderzoek wordt gedaan naar andere alternatieven terwijl een ieder weet dat hoogspanningsmasten zeer ongezond is voor mens en natuur.

Wij zijn 1,5 jaar geleden komen wonen in [REDACTED] met 2 kleine kinderen van 3 en 1 jaar. Er zijn door de gezondheidsraad duidelijke aanwijzingen gezien tussen een verband van blootstelling aan magneetvelden in de buurt van bovengrondse hoogspanningslijnen bij kinderen en volwassenen en ook van hersentumoren bij kinderen. U begrijpt dat wij dit onacceptabel zouden vinden voor onze jonge kinderen. Er zou aan het voorzorgbeleid gehouden moeten worden.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zeker, het is een buitengebied met veel flora en fauna. Daarom zijn corridor 7 en 9 wat ons betreft geen optie, mede doordat dit de langste routes zijn (33 en 40km) zullen deze routes de meeste schade aan de natuur en dier. Daarbij loopt corridor 9 ook over het natuurgebied de Donk. Er zou gekozen moeten worden voor een korte route die daardoor minder schade zou kunnen aanrichten. Maar de voorkeur zou zijn om een ondergrondse alternatief te realiseren zoals ook in meerdere buurlanden gedaan wordt.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Er zou nog veel beter gekeken moeten worden naar de mogelijke gezondheidsproblemen die de huidige plannen zullen brengen. En deze kunnen niet aan de kant geschoven worden door middel van bijv een uitkoopregeling.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee.

Verzonden: 7/4/2023 11:06:51 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

zeker waarom moet het over woonwijken heen

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

is het wel goed voor onze gezondheid

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

wat doet het met de waarde van je huis

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

wat als dit niet genoeg blijkt te zijn

Verzonden: 7/4/2023 11:16:51 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Plaatsing buiten woongebieden

Voorkeur plaatsing bij snelwegen en spoortrajecten

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Een goede aansluiting van het elektriciteitsnet dat ook verzaagd wordt binnen onze dorpen voor de behoefte van de toekomst. Elektrisch laden auto's, fietsen etc Uitwisseling energie zonnepanelen

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

nee

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

nee

Nieuw hoogspanning tracé Molenlanden

Allereerst m'n dankt dat u inwoners van Molenlanden de mogelijkheid geeft te reageren bij het voornemen een nieuw hoogspanning tracé aan te leggen door het ministerie van Klimaat en Energie. Wat aangelegd gaat worden en betrekking en invloed heeft op de leefomgeving van Molenlanden en de dorpen waaronder mogelijk ook Nieuw Lekkerland. In 2030 wordt verwacht dat dit operationeel is.

Hernieuwbare energie bronnen

Aan alle kanten wordt er gewerkt aan hernieuwbare duurzame energievormen. Waaronder Zonne energie, windenergie en kern energie. Goed dat dit onderzocht wordt voor de toekomst.

Algemeen

Netbeheerder Tennet in handen is van de Nederlandse staat wil meer en meer transport mogelijkheden uitbreiden voor windenergie. Op beperkte schaal ben ik hier voor. Niet op grote schaal, windenergie moet een onderdeel zijn van de energie transitie. Op dit moment worden er 1750 windmolens gebouwd met een opbrengst van 90 terawatt in de Noordzee. Waarbij een groot gedeelte van de opgewekte stroom wordt verkocht aan landen van de Europese uni. En een negatief effect heeft op onze net congestie. Daarnaast een negatief effect heeft op onze Noordzee. En het negatieve kielzog effect op windmolenparken in zee. Grondstoffen komen voor een heel groot gedeelte uit China en worden gewonnen in arme landen. Het recyclen van de turbines is bijna onmogelijk. Daarnaast wordt duurzaamheid en opbrengst windmolenparken sterk overtrokken ten opzichte van andere energiebronnen door subsidies.

Nieuwe tracé

Huidige tracé is inmiddels verzaard van 2500 naar 4000 ampère per mast in Nieuw Lekkerland. Het nieuwe extra tracé is voor een groot gedeelte nodig voor het windmolenpark in de Noordzee. Waarom kan de overheid het aantal windmolens niet afstemmen op de energie behoefte in Nederland. Een nieuw tracé over Nieuw Lekkerland is absoluut niet de oplossing. Er komen dan drie tracé met de doorvoer van 12000 ampère. Mogelijk een verhoogd magneetveld in de buurt van woningen en een vervelend dorpsgezicht met 3 tracé is het effect. Wat de bijnaam krijgt voor Nieuw-Lekkerland Mastlanden. En in geen enkel opzicht voordelen bied voor de plaatselijke bevolking.

Nieuw Tracé

Als de Minister niet afwijkt van het voornemen voor dit derde tracé, is de beste plaats buiten woongebieden in de buurt van snelwegen en spoorlijnen. Krijgen onze dorpen ook een verzaard elektriciteit netwerk welke weer aansluit op deze verzwaring van de drie trace ? En is de net verzwaring en het nieuwe trace ook een voordeel voor onze regio. Uit de gedane voorstellen komt bij mij corridor 10 als voorkeur naar voren. Ondanks dat dit een langer traject is.

[REDACTED]

[REDACTED]

Verzonden: 7/4/2023 11:21:03 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

ja, niet over bebouwd gebied

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

ja, effect van de straling op de mens

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

geen mening

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

geen mening

Verzonden: 7/4/2023 11:27:03 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens: vennoot [REDACTED]

Organisatie: [REDACTED] vof

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

nee

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

nee

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Leefbaarheid boven natuur stellen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

• Direct grenzend aan de zuidkant v.h. zoekgebied voor corridor 1, 2 en 3 liggen nu al 2 hoogspanningsverbindingen. 1 van de twee lijnen worden vervangen door een nieuwe lijn. Als de lijn G-K-C in corridor 1, 2 of 3 zou komen, betekent dat dat ons recreatiebedrijf ofwel ingeklemd wordt tussen aan de ene kant twee en de andere kant één hoogspanningsverbinding óf dat er aan de zuidkant maar liefst 3 verbindingen komen. Beide varianten tasten de leefbaarheid van onze omgeving erg aan. Het gaat immers om een bovengrondse verbinding, die een forse impact heeft op het landschap.

• De gezondheidseffecten: in hoeverre hebben die magneetveldzones van verschillende hoogspanningsverbindingen een aanvullend effect op elkaar?

• Ik maak me zorgen over wat de verbindingen doen voor de waarde van ons bedrijf en de toekomst ervan. Als de ontwikkelingen doorgaan is het namelijk heel goed denkbaar dat er geen toeristen meer willen verblijven in landelijk gebied wat volgebouwd is met hoogspanningsverbindingen en een converterstation.

• De ruimtelijke druk op ons bedrijf is nu al hoog met de huidige 2 hoogspanningsverbindingen. Ook is onze omgeving in beeld voor andere ontwikkelingen:

o Als zoekgebied voor 'n aanlandlocatie en converterstation Geertruidenberg vanuit project Nederwiek 3. Dit gaat om 'n station van 5,5 ha groot

o Als zoekgebied voor 2 v. de 4 tracés die in beeld zijn voor de stroom afkomstig van nederwiek 3 in hoeverre beïnvloeden deze ontwikkelingen elkaar onder + bovengronds!

Beste heer, mevrouw,

Voor het project hoogspanningsverbinding 380kV Geertruidenberg – Krimpen aan de IJssel/Crayestein (G-K-C) ligt tot en met donderdag 6 juli 2023 de concept-NRD ter visie. In deze periode kunnen zienswijzen worden ingediend. Graag maak ik gebruik van die mogelijkheid.

Het mag duidelijk zijn dat de nieuwe, extra hoogspanningsverbinding tussen Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein noodzakelijk is. Ik heb wel bedenkingen bij corridor 1, 2 en 3. Ons buurtschapje Oud Drimmelen (12 woningen) ligt in het zoekgebied voor deze corridors. Wat mij betreft een onwenselijke situatie:

- Direct grenzend aan de zuidkant van het zoekgebied voor corridor 1, 2 en 3 liggen nu al twee hoogspanningsverbindingen. Zoals u bekend, is het de bedoeling om één van deze twee lijnen binnen afzienbare tijd te vervangen door een nieuwe lijn (380kV Zuid-West Oost Rilland-Tilburg). Als de lijn G-K-C in corridor 1, 2 of 3 zou komen, betekent dat dat ons bedrijf ofwel ingeklemd wordt tussen aan de ene kant twee en de andere kant één hoogspanningsverbinding óf dat er aan de zuidkant maar liefst 3 verbindingen komen. Beide varianten tasten de leefbaarheid van ons buurtschap enorm aan. Het gaat immers om een bovengrondse verbinding, die een forse impact heeft op het landschap in onze omgeving.
- We maken ons zorgen om de gezondheidseffecten: in hoeverre hebben die magneetveldzones van de verschillende hoogspanningsverbindingen een aanvullend effect op elkaar?
- Verder maken we ons zorgen over wat de verbindingen doen voor de toekomst van ons bedrijf. Als alle ontwikkelingen doorgaan is het namelijk heel goed denkbaar dat toeristen niet meer in deze tot nu toe landelijke omgeving willen verblijven.
- De ruimtelijke druk op ons bedrijf is nu al hoog met de huidige twee hoogspanningsverbindingen. Maar daarnaast is onze woon- en bedrijfsomgeving óók in beeld voor enkele andere ontwikkelingen. Namelijk:
  - Als zoekgebied voor een aanlandlocatie en converterstation Geertruidenberg vanuit het project Nederwiek 3. Dit gaat om een station van maar liefst 5,5 ha groot
  - Als zoekgebied voor twee van de vier tracés die in beeld zijn voor de stroom die van Nederwiek 3 komt, namelijk de blauwe lijn (Goeree Overflakkee) en de parse lijn (Voorne-Hoeksche Waard). Ik vraag me af in hoeverre deze twee ontwikkelingen elkaar beïnvloeden: kan een ondergronds tracé wel onder een bovengronds tracé liggen in verband met onderhoud etc?

Alle corridors hebben voor- en nadelen hebben maar vanuit ons oogpunt hebben de corridors de voor het grootste deel door de Biesbosch gaan (4 en 5) minder nadelige effecten voor inwoners dan de overige corridors. Zeker corridor 5 omdat daar voor het grootste deel nu al een 150 kV verbinding loopt. Dat is ook nog eens de kortste verbinding. Dus minder kostbaar.

Tot slot is het onvoldoende duidelijk hoe de verschillende tracés worden gewogen ten opzichte van elkaar. Bijvoorbeeld een simpele: vinden we natuur belangrijker dan impact op leefomgeving? Of andersom?

Met vriendelijke groet,

████████████████████
████████████████████

Verzonden: 7/4/2023 12:48:20 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Het aanleggen van nieuwe verbindingen zou middels/bij/via de reeds bestaande verbindingen moeten lopen. Waarom meer overlast creëren/ toevoegen voor nieuwe bewoners, terwijl er ook reeds bestaande verbindingen uitgebreid kunnen worden?

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ziekteverschijnselen voor omwonenden: De gevolgen van dergelijke verbindingen op de gezondheid van woonachtigen in nabijgelegen bebouwing zijn nog hoogst onzeker.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Het landschappelijk en culturele karakter van de omgeving: de diverse beschermde uiterwaarden in het gebied Molenlanden en de diverse fiets-/wandel- en vaarroutes langs en op de Giessen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee op dit moment niet.

Verzonden: 7/4/2023 12:58:43 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

De hoogspanningsverbinding moet worden uitgevoerd met combitorens waarop een windturbine is geplaatst en waaraan de hoogspanningskabels worden bevestigd. In het Besluit Activiteiten Leefomgeving onderdeel 4.30 zijn bepalingen opgenomen om het risico van windturbines te beperken tot het minimum, zodat de kans dat de hoogspanningsleiding beschadigd raakt weliswaar niet nul maar wel miniem is. Als turbinebladen zouden losraken komen de onderdelen op tientallen meters van de turbine terecht en niet op de hoogspanningskabels. Windturbines worden ten slotte ook geplaatst langs autowegen en bij bedrijfsterreinen met opslagen van gevaarlijke stoffen. In Nederland moet efficiënt met de beschikbare ruimte worden omgegaan. Combitorens leveren daaraan een bijdrage. In het Nationaal Plan Energiesysteem is ook aangegeven dat het aantal windturbines flink moet stijgen. Zie het artikel in de Volkskrant van 4 juli 2023.

Het beton en de bestratingsmaterialen die worden toegepast in samenhang met deze hoogspanningsleiding moet zijn van een type met Milieukeur.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Neen

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Neen

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Neen

Verzonden: 7/4/2023 12:59:09 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat:

Huisnummer:

Postcode:

Woonplaats:

Land:

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Bureau Energieprojecten
t.a.v. Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380 KV g-k-c
Postbus 111
9200 AC Drachten.

[REDACTED], 1 juli 2023.

Betreft: Zienswijze hoogspanningsverbinding 380 KV g-k-c

Geachte heer, mevrouw,

Als eigenaar van het bedrijfsgebouw gevestigd aan de [REDACTED] te [REDACTED] hebben wij kennis genomen van de conceptnotitie Reikwijdte en Detailniveau (concept-NRD) voor een extra hoogspanningsverbinding 380 KV g-k-c zoals deze tot en met donderdag 6 juli 2023 ter inzage is gelegd door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en netbeheerder Tennet. Deze concept notitie geeft ons aanleiding om van de gelegenheid gebruik te maken een zienswijze in te dienen.

In deze concept notitie worden een aantal tracé mogelijkheden aangegeven, welke nog nader uitgewerkt gaan worden om uiteindelijk tot een voorkeursalternatief (VKA) te komen.

De variant Corridor 9 loopt over de locatie nabij de Kweldamweg in Molenaarsgraaf waar het betreffende bedrijfsgebouw is gevestigd. Dit bedrijfsgebouw wordt door ons structureel verhuurd. De huurder vervaardigt en repareert er hoogwaardige machines en apparatuur voor zuivelverwerking, dagelijks werken 12 personen op deze locatie. Voor de uitvoering van diverse bewerkingen wordt gebruik gemaakt van moderne hoogwaardige computergestuurde apparatuur.

Mocht de keuze uiteindelijk op Corridor 9 vallen dan zal dit vergaande consequenties hebben voor de verhuur van dit bedrijfspand omdat blootstelling aan de warmte- en magnetische stralingsvelden van de hoogspanningsverbinding onacceptabele invloed heeft op de mensen en de computergestuurde apparatuur in het bedrijf.

Dit zou betekenen dat de huurder zich genoodzaakt ziet om de huur te beëindigen.

Dit heeft vergaande financiële gevolgen voor ons als eigenaar/verhuurder.

Hetgeen zou betekenen dat deze financiële gevolgen, op basis van volledige schadeloosstelling, ten laste moeten komen van netbeheerder Tennet.

Indien gewenst zijn wij bereid een en ander mondeling toe te lichten.

Hoogachtend:

Verzonden: 7/4/2023 1:00:00 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Het alternatief van gedeeltelijk ondergronds gaan met de hoogspanningsverbindingen komt in de plannen niet goed naar voren. Met name in de bewoonde gebieden zou ik dit terug willen zien. Wij wonen op ca. 100m van een bestaande hoogspanningsmast.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Algemene opmerking is dat het natuurgebied de Biesbosch niet verder belast mag worden met werkzaamheden aan een dergelijk tracé

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Wat is de veilige afstand (elektromagnetisch veld) t.a.v. permanente bewoning t.o.v. een hoogspanningsmast en op welke manier wordt daar rekening mee gehouden in de verschillende tracés?

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

geen

Verzonden: 7/4/2023 1:03:32 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens:

Organisatie: Giessenwind B.V.

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

neen

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

neen

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Vooraf Corridor 9 maar ook Corridor 10 kruist ons windmolenpark Giessenwind aan de Parallelweg te Giessenburg. Uit de info blijkt dat de hoogspanningsleidingen bovengronds zullen worden geplaatst. Deze leidingen moeten wel op verre afstand van ons windpark blijven te voorkomen dat het invloed heeft op de werking van de turbines. Ook kunnen de turbines zorgen voor versnelling van de wind wat voor de hoogspanningsleidingen negatief kan zijn. Bij een ondergronds traject zal rekening moeten worden gehouden met het traject van onze hoogspanningskabels.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

neen

Verzonden: 7/4/2023 1:06:13 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Buurt en/of bewonersorganisatie

(Mede) namens: Bewoners. Huis net gekocht en voor ruim 2 ton verbouwd. Moeten er nog gaan wonen

Organisatie: Bewoners nr [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Nvt

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Nvt

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Nvt

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Verderop. Niet boven onze woningen

Verzonden: 7/4/2023 1:28:25 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

ondergronde aanleg hoogspanningsleidingen; omzetten elektrische energie naar andere vorm (bijv. gas, water, waterstof) en een daarbij behorende transportvorm kiezen met minder risico's (bijv. leidingen); gebruik van bestaande electriciteit transportsystemen (bijv. bovenleiding treinen) icm energieopslagsystemen om tijdens daluren van de ene gebruiker te benutten voor de andere gebruiker

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

welke impact heeft elektromagnetisch veld op flora en fauna, zeker nu overwogen wordt de grondwaterstand aan te passen (loopt het een de andere niet in de wielen?)

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

veiligheid bij optreden van calamiteiten: hoe snel zijn hulpdiensten ter plaatse (dit geldt met name voor moeilijker bereikbare gebieden als onze mooie Alblasserwaardse polders; impact van het extremer worden van weersomstandigheden op de veiligheid rond masten (ik voel met niet veilig als ik onder een in de wind loeiende kabel doorij)

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

er lijkt nu met name te worden gekeken naar de impact op het leefmilieu onder de leidingen/masten. Maar wat is de sociale impact van een verstorend object in een mooi landschap op de mens: geeft het gevoelens van onrust, onveiligheid, welvaart, etc. Dit moet zeker worden onderzocht; welke impact indervindt en bepaalde regio (als bijv. de Alblasserwaard) nu al van geconstateerde milieu impact (we lijden nu al onder hoge druk van PFAS)

Verzonden: 7/4/2023 1:42:22 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Buurt en/of bewonersorganisatie

(Mede) namens: [REDACTED]

[REDACTED]

Organisatie: meerder bewoners [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

95589814_9149655_Zienswijze [REDACTED].docx

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

zie bijlage zie boven

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

zie bijlage zie boven

Zienswijze

Datum 30-06-2023

Hiermee maken wij, meerdere inwoners van [REDACTED] te [REDACTED] bezwaar tegen corridor 10 en 9 van het concept NRD van de bovengrondse 380 KV hoogspanningsleiding van Geertruidenberg via Molenlanden naar Krimpen aan de IJssel.

Algemeen

1. Het bovengrondse trajecten van Corridor 9 en 10 zijn de langste route en zal daarmee de grootste impact hebben op het weide gebied van de gemeente Molenlanden. Meer materiaal gebruik, langer overlast tijdens de aanleg, vele kilometers meer landschapsvervuiling en stralingsblootstelling.
2. De inwoners van de [REDACTED] hebben geen bezwaar tegen de aanleg van een ondergrondse gelijkstroom verbinding. Deze is namelijk onzichtbaar, heeft geen negatief effect op de cultuur historische waarde van het landschap, is geluidloos, veilig, kent geen gezondheidsrisico's voor mens en dier (geen magnetisch straling en fijnstof), neemt aanzienlijk minder ruimte in beslag en heeft geen nadelige economische effecten op de waarde van grond en huizen en op recreatie.
En met het aanleggen van een ondergronds tracé worden ook de belangrijkste bezwaren die zorgen voor de onevenredige belangen aantasting aan de zijde van de inwoners weggenomen
3. De inwoners van de [REDACTED] hebben de lasten van een dergelijk bovengronds traject, maar geen voordelen, omdat het stroom transport niet ten gunste valt aan hen.
4. Een andere trend is de ontwikkeling van 'smart grids', waarbij de totale vraag en aanbod van elektriciteit op lokaal/regionaal niveau steeds meer op elkaar wordt afgestemd. Hierdoor neemt niet alleen de betrouwbaarheid van de elektriciteitsvoorziening toe, maar is ook grootschalig transport van elektriciteit tussen regio's en landen minder nodig.

De reden van ons bezwaar zijn:

1. Angst voor gezondheidsrisico's op lange termijn voor mens en dier door magnetische straling en fijnstof
2. Kans op ongelukken zoals omwaaien, kabelbreuk, aanvaring en dergelijke
3. Geluidoverlast (corona-effect; zingen van de leidingen)
4. Gezichtshinder en aantasting van het landschap/cultuurhistorie
5. Extra vogelsterfte en vleermuissterfte
6. Groot ruimtebeslag
7. Daling van de waarde van huizen en grond
8. Negatieve invloed op recreatieve functie van het gebied
9. Archeologie

Ad 1 Angst voor gezondheidsrisico's op lange termijn voor mens en dier door magnetische straling en fijnstof

Onderzoeksresultaten leiden er wel toe dat uit gezondheidsoverwegingen de toelaatbare stralingsnormen (grenswaarden) steeds worden bijgesteld; zowel in binnen- als buitenland. Nederland hanteert de norm 0,4 micotesla als veilig. In België is de norm al bijgesteld naar 0,2 micotesla. Niet uitgesloten is dat ook buiten deze zone de elektromagnetische straling gezondheidseffecten kan hebben.

De gezondheidsraad meldt mogelijke gevolgen als leukaemie bij kinderen, alzheimer en ALS bij hoge blootstelling. Onderzoek naar minder ernstige ziekten of (chronische) klachten is echter niet verricht.

Brits onderzoek heeft aangetoond dat stofdeeltjes (in ons gebied is veel fijnstof vanwege de veehouderijen en vanwege de N216) door de elektromagnetische straling elektrisch geladen kunnen worden en daardoor blijven "kleven" in de longen. In onze regio worden, zowel professioneel als hobbymatig veel dieren gehouden. Het betreft met name koeien, varkens, schapen en paarden.

Er is weinig wetenschappelijk onderzoek verricht naar de effecten op de gezondheid van dieren. Algemeen wordt wel aangehouden dat de grenzen voor mensen ook bij dieren van toepassing zijn.

Vogels en bijen kunnen gedesoriënteerd raken door elektromagnetische straling.

Het de mening van de bewoners dat zolang er niet meer bekend is er afgezien moet worden van een bovengrondse 380kV verbindingen.

Ad 2 Kans op ongelukken zoals omwaaien, kabelbreuk, aanvaring en dergelijke Masten kunnen omvallen en lijnen kunnen om allerlei redenen beschadigd raken. Ook de gevolgen van extreem weer zijn in dit verband te noemen. Waarbij de kans op extreem weer (met veel wind, regen, ijzel) als gevolg van de klimaatverandering aanzienlijk is toegenomen. Ook vliegbewegingen worden meer met daarop kans van ongelukken zoals enige jaren geleden in de Bommelerwaard

Ad 3 Geluidoverlast (corona-effect; zingen van de leidingen)

Omdat er in een open gebied altijd wind is, zullen de kabels veelal "zingen". Bij vochtig weer zal er sprake zijn van een ketterend effect (corona effect) door deelontladingen in de lucht. Ook hier geldt dat het open karakter van het landschap maakt dat geluid ver draagt.

Van paarden is bekend dat ze onrustig blijven door het corona-effect; ze wennen er niet aan zoals bijvoorbeeld wel bij het geluid van de snelweg.

De bewoners van de [REDACTED] zijn van mening dat eerst het cumulatieve effect van geluid en fijnstof en de drukke provinciale weg op de gezondheid van mensen (en dieren) nader onderzocht zou moeten worden.

Ad 4 Gezichtshinder en aantasting van het landschap/cultuurhistorie

De kleinschaligheid en het groene hart van Zuid Holland (en Utrecht) gaat geheel en al verloren! Er is sprake van een volkomen wanverhouding tussen techniek en landschap. In plaats van een open agrarisch gebied worden de bewoners van de Peursumseweg dadelijk geconfronteerd met een rij van hoge masten.

Ad 5 Extra vogelsterfte en vleermuissterfte

De aanzienlijke lengte van Corridor 9 en 10 heeft niet alleen gevolgen voor migrerende vogelsoorten tussen de Natura 2000-gebieden in Nederland, maar ook op vogelsoorten die vanuit het noorden naar het zuiden trekken en andersom. Aanzienlijke aantallen vleermuizen en vogels zullen worden verwond en gedood door de lijnen en masten van de hoogspanningsverbinding Nader onderzoek hierna zal nodig zijn.

Ook bij de inrichting en aanleg van de bouwplaats zal getracht moeten worden solitaire bomen, bomenrijen en bos "zoveel mogelijk" te sparen. Zodat vogels en vleermuizen niet verstoord worden.

In het gebied foerageren veel ooievaars en buizerds en andere roofvogels.

Ad 6 Groot ruimtebeslag

Een bovengrondse hoogspanningslijn neemt minstens 25 maal zoveel grond in beslag als een ondergrondse verbinding.

Door de lengte van Corridor 9 en 10 wordt er onnodig veel ruimtebeslag ingenomen met jaarlijks terugkerende blijvende kosten aan de eigenaren van de grond.

Ad 7 Daling van de waarde van huizen en grond

Tennet spreekt over een "opkoopregeling" voor de onder het tracé gelegen woningen. Er is niets opgenomen over planschade/compensatie wanneer mensen verder af wonen.

De Bewoners van de [REDACTED] gaan uit van waarde vermindering van hun woning en perceel bij de aanleg van het bovengrondse traject.

Ad 8 Negatieve invloed op recreatieve functie van het gebied

Het landschap ter plaatse heeft een recreatieve functie. Er komen vele toeristen naar deze omgeving om te genieten van het uitzicht de rust en de ruimte, te wandelen om te vissen, te varen en/of om te zwemmen. Met de komst van het hoogspanningstracé wordt het landschap verstoord en zullen er minder toeristen de regio meer bezoeken.

Ad 9 Archeologie

In verband met verstoring van de bodem d.m.v. afgraving en fundering met heipalen is het van belang na te gaan of ter plaatse archeologisch bodemonderzoek moet plaats vinden.

O.i. is tracé 6 ook een goed alternatief. Een van de kortste routes met de minste extra impact op het milieu en omwonenden (en lagere kosten). Deze loopt grotendeels langs een bestaand tracé en het laatste (korte) stukje door de Biesbosch. Om de Biesbosch te ontzien kan in corridor 6 zo nodig een kleine aanpassing worden gemaakt door de verbinding langs de Merwede te maken naar Crayestein of door een deel van het tracé ondergronds aan te leggen. Vanaf Crayenstein kan de bestaande infrastructuur gebruikt worden.

Namens meerder bewoners van de [REDACTED]
[REDACTED]

Verzonden: 7/4/2023 1:45:27 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Pastoor van Kessellaan

Huisnummer: 15

Postcode: 4761 BJ

Woonplaats: Zevenbergen

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Overheid

(Mede) namens: college van burgemeester en wethouders van Moerdijk

Organisatie: Gemeente Moerdijk

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage.

95589866_9149678_Zienswijze_NRD_Moerdijk.pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ik verwijs u naar de bijlage die onder vraag 1 is toegevoegd

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ik verwijs u naar de bijlage die onder vraag 1 is toegevoegd

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ik verwijs u naar de bijlage die onder vraag 1 is toegevoegd

Retouradres: Postbus 4, 4760 AA Zevenbergen

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380kV Geertruidenberg – Krimpen ad IJssel of Crayestein
Postbus 111
9200 AC DRACHTEN

Datum	Kenmerk	Behandeld door
4-7-2023	960378	[REDACTED], afdeling REO
Onderwerp	zienswijze concept NRD	

Geachte heer/mevrouw,

Voor het project hoogspanningsverbinding 380kV Geertruidenberg – Krimpen aan de IJssel/Crayestein ligt tot en met donderdag 6 juli 2023 de concept-NRD ter visie. In deze periode kunnen zienswijzen worden ingediend. Als regio van gemeenten en provincies binnen het zoekgebied voor deze verbinding hebben wij een gezamenlijke zienswijze geformuleerd. Deze zienswijze onderschrijven wij en is mede namens de gemeente Moerdijk ingediend.

Aanvullend hierop willen wij graag een aantal specifiek Moerdijkse punten naar voren brengen.

De ruimtelijke druk op onze gemeente is groot. Vanuit diverse rijks-, provinciale- en gemeentelijke opgaven wordt naar ruimte gezocht. De omgeving van de kernen Moerdijk en Zevenbergschen Hoek is daarbij onevenredig veel in beeld. Deze omgeving is nu reeds zwaar belast met een snelweg, HSL, logistiek park, een windpark en de nieuwe hoogspanningsverbinding 380 kV Zuid-West-Oost. Daarnaast wordt gezocht naar locaties voor de huisvesting van arbeidsmigranten en truckparking. De leefbaarheid in deze omgeving staat door al deze ontwikkelingen onder druk.

Ontwerptafel Powerport

Er is nog weinig ruimte beschikbaar waar nieuwe ontwikkelingen een plaats zouden kunnen vinden, op een manier dat het gebied ook leefbaar blijft. Daarom is een zorgvuldige afweging over de inzet van de beschikbare ruimte noodzakelijk. In dit kader werken wij, samen met vertegenwoordigers van de Ministeries van EZK en BZK en de provincie Noord-Brabant, aan de opzet van een Ontwerptafel Powerport, waarin gezamenlijk wordt gekeken naar de druk vanuit de verschillende (rijks)opgaven op onze gemeente en de regio West-Brabant.

Positiebepaling

Daarnaast hebben wij als gemeente Moerdijk een positiebepaling ingenomen ten aanzien van de grote energieprojecten die ruimte zoeken in onze gemeente. Wij hebben u over deze positie geïnformeerd met onze brief van 21 februari 2023, waarin wij reageerden op het Voornemen en Participatieplan voor dit project. Het project 380kV Geertruidenberg-Krimpen aan de IJssel/Crayestein heeft geen lokale koppeling richting de verduurzamingsopgaven van de Moerdijkse industrie of lokale en regionale opgaven en hoort daarmee naar onze mening niet op het grondgebied van de gemeente Moerdijk te landen.

Samenhang met andere grote energieopgaven

In de concept notitie reikwijdte en detailniveau gaat u in op de manier waarop de diverse aspecten van dit project worden afgewogen. Naar onze mening is de samenhang met alle andere grote (energie)opgaven en de wijze waarop de beschikbare ruimte voor die opgaven wordt verdeeld, een belangrijke afwegingsfactor die ontbreekt in de concept-NRD.

Ook het behoud van een gezonde fysieke leefomgeving krijgt naar onze mening onvoldoende aandacht in de concept-NRD. Wij verzoeken u deze aspecten, mede gezien de samenwerking in de Ontwerptafel Powerpoort, in de concept-NRD de rol te geven die het verdient.

Ambtshalve reactie concept-NRD

Eerder is een ambtshalve reactie op de concept NRD ingediend. Daarin is onder andere benoemd dat ook in corridor 1 en 2 een snelweg (A16) wordt gekruist. In andere corridors wordt dit als belemmering benoemd. Bij corridor 1 en 2 niet. Uw reactie is dat dit voor corridors 1 en 2 niet van toepassing is. Dat betwijfelen wij, aanzien de corridor door de gemeente Drimmelen voert en aan de westzijde van de Moerdijkbrug zou moeten uitkomen. Nogmaals verzoeken wij u dan ook alle bestaande belemmeringen bij corridors 1 en 2 te benoemen.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Moerdijk,

de burgemeester,

A.J. Moerkerke

Verzonden: 7/4/2023 1:54:16 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Kunnen de kabels niet onder de grond door, net als bijna alles tegenwoordig. Of langs een snelweg waar toch al overlast is.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Verstoring van de omgeving

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De mensen die er al jaren wonen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 7/4/2023 1:56:47 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ondergronds leggen van electriciteitsnet daar het milieu en het landschap niet worden aangetast (kan ook in rivier bedding).

Huidige palen vergroten waardoor de benodigde capaciteit kan worden opgevangen worden in bestaande infra structuur.

Exposure risico moet zo klein mogelijk gehouden worden om ook onbekende gevolgen te minimaliseren.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

impact op de vogelpopulatie zoals grutto's als er op meer plaatsen electriciteitsnet masten komen.

Gezondheidsrisico voor mensen. Grotere populatie waarvoor impact definitief moet worden vastgesteld.

De impact voor het grondwater door gebruik van hei palen door de verschillende grondlagen in de polder.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie hier boven

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Hier staan milieu aspecten op verschillende gebieden tegenover elkaar met mogelijke impact op de volksgezondheid. De afwegingen zijn niet duidelijk om tot een goed besluit te komen waarin alle stakeholders (mensen, omwonenden, bedrijven, milieu ed) worden meegenomen.

Verzonden: 7/4/2023 2:09:24 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Bureau Energieprojecten, Inspraakpunt HSV Geertruidenberg-Krimpen a/d IJssel of Crayestein,
Postbus 111, 9200 AC Drachten

Betreft: bezwaar tegen Hoogspanningstracé optie corridor 8

Geachte heer, mevrouw,

Wij ontvingen de informatie m.b.t. de mogelijke aanleg van een nieuw aan te leggen hoogspanningsverbinding vanaf Geertruidenberg. Wij wonen in het prachtige groene gebied in [REDACTED] waarin corridor 8 staat ingetekend die dwars door de Alblasserwaard loopt. Hiertegen willen wij ernstig bezwaar maken.

Een uitstekend alternatief voor corridor 8 is corridor 6 omdat deze al grotendeels langs een bestaand tracé loopt en met een kleine aanpassing zelfs de prachtige Biesbosch kan ontzien.

Wij hebben in onze dorpen al te maken met de blootstelling aan o.a. Pfas en GenX, veroorzaakt door Dupont en willen er zeker geen gezondheidsrisico bij hebben. De blootstelling aan magneetvelden in de buurt van bovengrondse hoogspanningsleidingen kan leiden tot zeer kwalijke gevolgen voor de gezondheid, zoals verhoogd risico op kanker en leukemie. Het is niet voor niets dat de Rijksoverheid adviseert de gemeenten en netbeheerders geen nieuwe hoogspanningsleidingen aan te leggen in de buurt van woonwijken en over woningen heen. In de voorgestelde corridor 8 is het onmogelijk om woonhuizen te ontwijken, dus is deze optie voor ons absoluut onacceptabel.

De plaatsing van enorme hoeveelheden nieuwe masten in dit nauwelijks aangetaste polderlandschap is zeker ongewenst omdat deze beter geplaatst kunnen worden langs het bestaande tracé corridor 6.

Dan blijft ons mooie groene gebied zijn fraaie karakter houden en hoeven de bewoners zich geen of minder zorgen te maken over kwalijke gezondheidseffecten.

Ook zou corridor 8 over het Natura 2000 gebied De Donk gaan. Dit is een historisch en archeologisch zeer waardevol gebied en een zeer bepalend punt in het landschap. Dit kun je toch niet verstoren en verzieken door masten te plaatsen en leidingen te plaatsen?

Wij leven in een groene omgeving waarin ook veel dieren gedijen. De al eerder genoemde mogelijke gezondheidsschade geldt uiteraard ook voor de dieren. Er zijn hier veel agrarische bedrijven met een veestapel van gezonde koeien. De melkopbrengst is uiteraard in allerlei vormen voor consumptie bedoeld. U kunt begrijpen dat wij als bewoners van dit gebied grote bezwaren hebben tegen de aanleg van hoogspanningsleidingen over dit gebied omdat wij ook de geleverde zuivelproducten consumeren en het een voorwaarde is dat deze producten van gezonde dieren afkomstig zijn. Dan hebben we het nog niet over de honderden schapen, maar ook de andere kleine diersoorten die hier leven. In ons gebied leven duizenden trekvogels die dagelijks van de Biesbosch naar de Donkse Laagten vliegen en 's avonds weer teruggaan. Niet alleen de straling is een gevaar, maar de masten en kabels zullen zeker veel dode vogels opleveren doordat zij er tegen aan vliegen. Ook om die reden is corridor 8 absoluut onacceptabel.

In andere landen is veel onderzoek gedaan naar aanleg van kabels ondergronds. Deze mogelijkheden zullen ook in ons land beter benut moeten worden i.p.v. het plaatsen van masten met bovengrondse leidingen die tot in lengte van jaren ons prachtige ongerepte landschap ernstig verstoren.

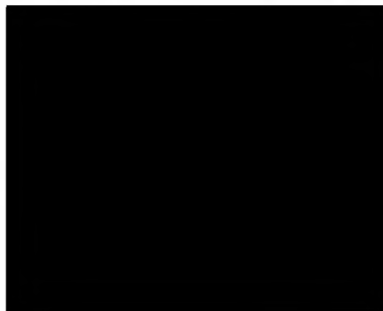

Wij stellen u voor verder onderzoek te doen naar de route langs het bestaande tracé corridor 6. Deze zou dan moeten doorlopen tot aan de Merwede, waarna nog maar over een kleine afstand een nieuw tracé langs de Merwede hoeft te worden aangebracht naar station Crayestein.

Dit is een van de kortste routes met de minste schadelijke gevolgen voor mens en milieu.

Het is duidelijk dat wij absoluut de optie van corridor 8 afwijzen.

Met vriendelijke groeten,

Verzonden: 7/4/2023 2:09:27 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Nee, de huidige alternatieven zijn goed onderzocht

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Aantasting landschappelijke kwaliteit en cultuurhistorische waarde van de gebieden.

Voor wat betreft de route door Molenlanden:

De impact op onze inwoners, de natuur en aantasting van ons landschap is onevenredig groot in vergelijking met de alternatieve routes tussen Geertruidenberg en Dordrecht-Crayestein.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Nee

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 7/4/2023 2:18:39 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres:

Als: Buurt en/of bewonersorganisatie

(Mede) namens: Bewoners [REDACTED] te [REDACTED]

Organisatie: Bewoners [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Bureau Energieprojecten Inspraakpunt
Hoogspanningsverbinding Geertruidenberg
-Krimpen aan den IJssel of Crayestein
Postbus 111
3200 AC Drachten

Beste lezer,
datum: 2 juli 2023

Hierbij de zienswijze op de concept Notitie Reikwijdte en Deltainiveau Hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg-Krimpen aan den IJssel of Crayestein.

Ondertekend door bewoners van de [redacted] te [redacted]

Deze zienswijze betreft Corridor 1. Hierbij bezwaren om voor deze route te kiezen:

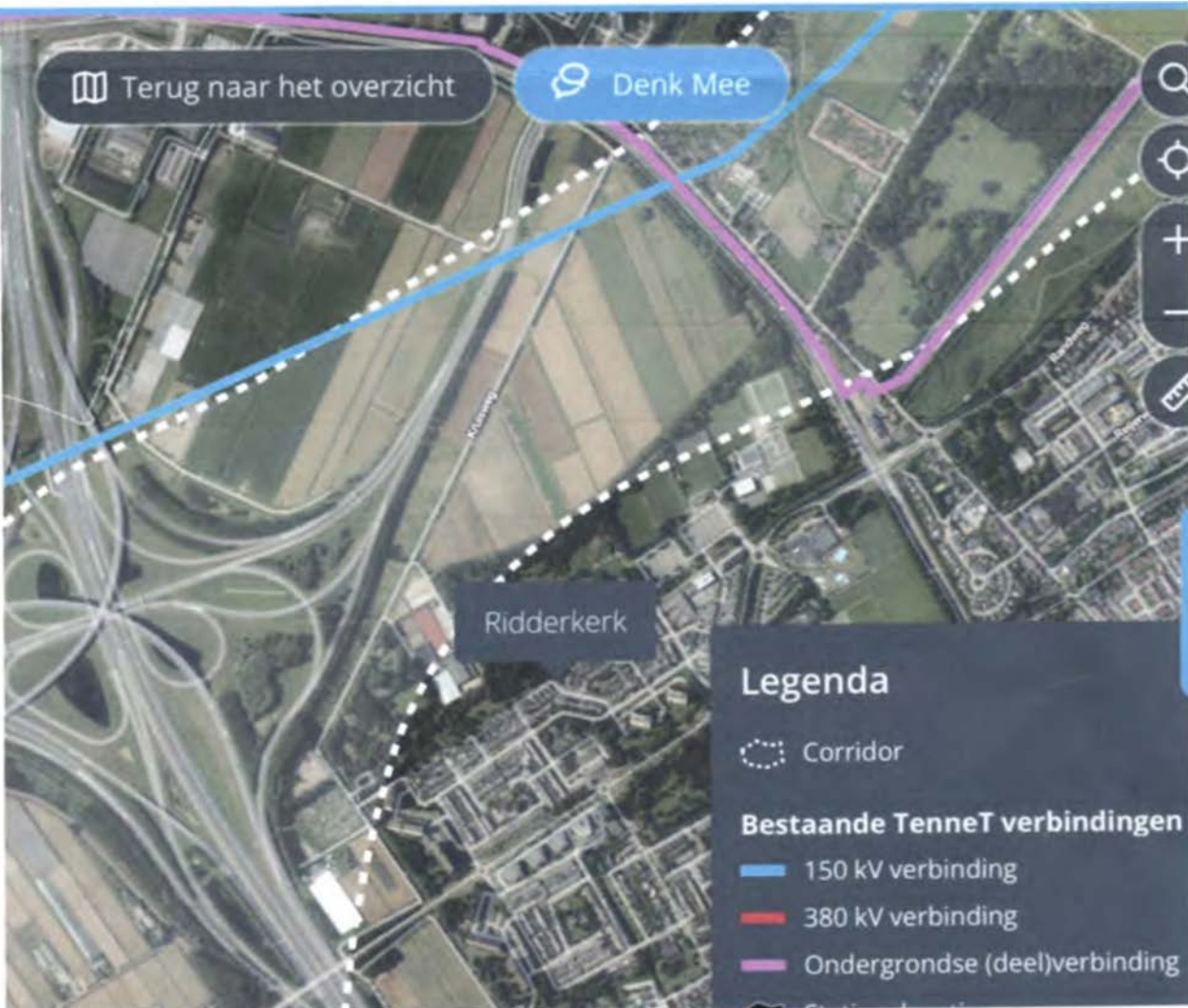
- Er ligt al een 150kV verbinding in onze achtertuin, zie blauwe lijn op onderstaande foto. Een tweede hoogspanningsleiding in dit gebied is echt te veel.

Vraag en antwoord

Zoekgebied

en en de
et gebied (de
gelijke routes
ng in beeld
ed. Dit noemen
s zijn
en door een
00 meter. Deze
te en
se concrete

- Ontwikkeling van windmolens op Nieuw Reijerwaard.

– **Passeren verkeersknooppunt Ridderkerk.**

Tevens ontstaat er een onveilige situatie bij het oversteken van het verkeersknooppunt Ridderkerk.

– **Verbinding loopt over het recreatiegebied Reijerpark.**

Dit park biedt recreatie en rust voor de inwoners van Ridderkerk.

Dit park is een van de weinige plekken in Ridderkerk met deze mogelijkheid.

Dit park zal door het doorkruisen hoogspanningsleidingen als recreatiegebied verloren gaan voor Ridderkerk.

– **Verbinding loopt te dicht langs huizen en scholen: gevoelige bestemmingen.**

Daardoor gezondheidsrisico's voor de omwonenden en scholieren.

In deze tijd van woningnood is het niet wenselijk bewoners uit te kopen.

Waar moeten ze naartoe? Bouwlocaties in Ridderkerk liggen niet voor het oprapen. De hoogspanningslijn dicht bij de school is ook geen optie.

Zie punt 24 van uw toelichting

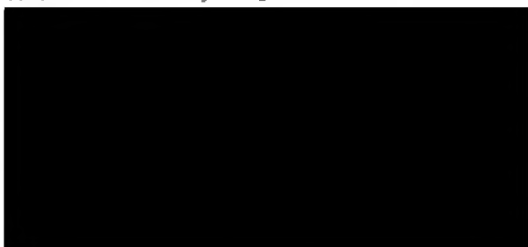
24. Hoe gaan we om met gezondheidsrisico's in het directe gebied van de masten?

We zoeken naar een tracé voor de nieuwe verbinding binnen het zoekgebied, hier vallen ook veel gebieden buiten het woongebied in. Bij het traceren proberen we zo veel als mogelijk gevoelige bestemmingen te vermijden. Gevoelige bestemmingen zijn locaties waar kinderen onder de 15 jaar langdurig verblijven (woningen, scholen, kinderdagverblijven en crèches). Hoewel we proberen te voorkomen dat er nieuwe gevoelige bestemmingen onder de hoogspanningslijn komen, kunnen we niet uitsluiten dat er locaties zijn waar de magneetveldzone van de verbinding een woning of andere gevoelige bestemming raakt. In dat geval zal er vanuit TenneT een uitkoop aanbod aan de eigenaar worden voorgesteld. Deze uitkoop is op vrijwillige basis.

Hoewel we proberen te voorkomen dat er nieuwe gevoelige bestemmingen onder de hoogspanningslijn komen, kunnen we niet uitsluiten dat er locaties zijn waar de magneetveldzone van de verbinding een woning of andere gevoelige bestemming raakt. In dat geval zal er vanuit TenneT een uitkoop aanbod aan de eigenaar worden voorgesteld. Deze uitkoop is op vrijwillige basis.

Gezien bovenstaande wil ik u aanraden NIET te kiezen voor corridor 1.

Met vriendelijke groet,

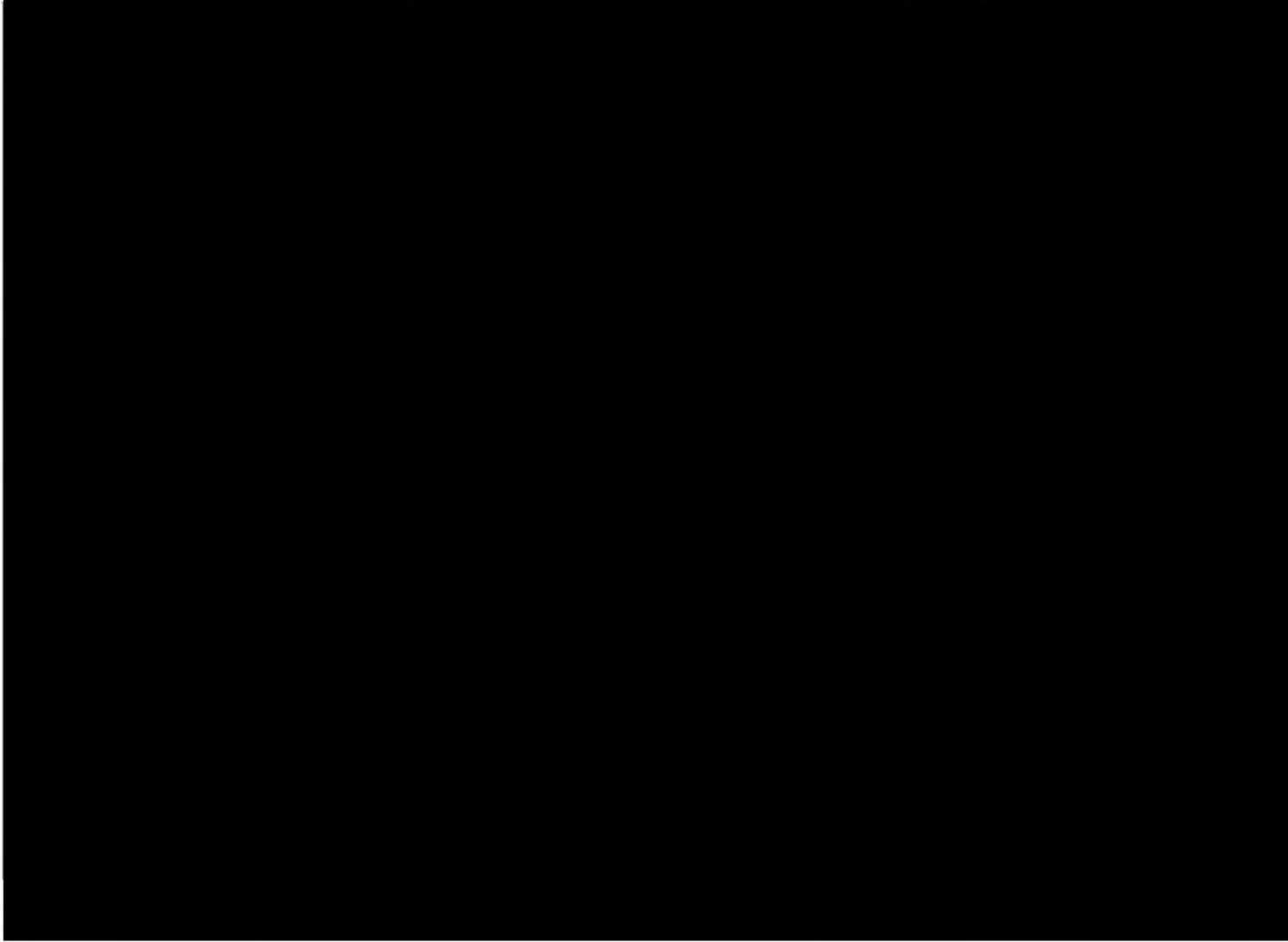

Ondertekening zienswijze, bewoners Dennenstraat te Ridderkerk

Huisnummer

Naam

Handtekening

Verzonden: 7/4/2023 2:26:13 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Bureau Energieprojecten
t.a.v. Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c
Postbus 111
9200 AC DRACHTEN

Datum: 30 juni 2023

Betreft: Zienswijze hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c

Geachte heer, mevrouw,

Heb kennisgenomen van de conceptnotitie Reikwijdte en Detailniveau (concept-NRD) voor een extra hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c zoals deze tot en met donderdag 6 juli 2023 ter inzage is gelegd door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en netbeheerder TenneT.

Hierbij wil ik een zienswijze indienen.

Als bewoner en agrariër aan de [REDACTED], in [REDACTED] vind ik het bezwaarlijk dat corridor 8 mijn leef- en werkomgeving aantast.

Het woongenot verslechterd, maar zeker ook gezondheidsrisico door straling van de hoogspanningsverbinding en magneetvelden is een grote bron van zorg, ook de hersentumoren die daardoor kunnen ontstaan bij kinderen en volwassenen (bron; website RIVM april 2023). Hersentumoren zijn een zeer ernstige ziekte, die moeilijk tot niet behandelbaar zijn en ik weet uit ervaring dat het leed voor de zieke en de omgeving groot is, met dodelijke afloop.

Ook hebben de hoogspanningskabels en de magneetvelden een negatief effect op ons agrarisch bedrijf en het vee, de landbouwgrond, het grasgewas, de vogels en de insecten, alles wat leeft in de natuur zal hinder en schade ondervinden van de hoogspanningsleidingen.

Corridor 8 (35 km) loopt over woonwijken in Sliedrecht, over meerdere lintbebouwingen nabij rivier de Graafstroom en woonwijken met gevoelige bestemmingen (zie conceptrapport RND). Het conceptplan RND zegt dat je rekening moet houden met het voorzorgbeleid, zoals opgesteld door het Ministerie van EZK, doe dit dan ook en dan is corridor 8 geen optie, omdat al duidelijk is dat je hier de gevoelige woonbestemmingen niet kunt ontwijken. Molenlanden is al zwaar belast door meerdere 380-kV-verbindingen tussen station Geertruidenberg en Station Krimpen a/d IJssel.

U en wij hebben ook te maken met een molenbiotoop, de molen staat voor mij vlakbij op Hofwegen 15 in Bleskensgraaf en is belangrijk voor het landschap, de windopvang en voor het waterbeheer.

Hoogspanningskabels in de buurt van een molen zijn niet gewenst vanwege de windopvang en doen het landschap en het historisch erfgoed geen goed.

Onnodig hoge kosten met corridor 8. Er moet een verbinding worden gemaakt tussen station Krimpen a/d IJssel en station Geertruidenberg, om veel redenen, waaronder kosten, is het onzinnig en onlogisch om Crayestein over te slaan en lange omleidingen van 35-50 km door ongerept landschap en over woonhuizen en agrarische bedrijven te maken. Een goed alternatief is corridor 6 dat is 1 van de kortste routes met de minste extra impact op het milieu en omwonenden en de laagste kosten.

Corridor 6 loopt grotendeels langs een bestaand tracé en het laatste korte stukje door de Biesbosch. Om de Biesbosch te ontzien kan er met een kleine aanpassing een verbinding langs de Merwede worden gemaakt naar Crayestein, mogelijk kan dit laatste stuk ook ondergronds worden aangelegd.

Schade voor de dieren, onze koeien, schapen, maar ook de vogels, de insecten, de kikkers en aantasting van de kwaliteit van het landschap is door de magneetvelden en hoogspanningsmasten en kabels niet aanvaardbaar. Laten we ons landschap niet onnodig vervuilen met nieuwe masten op veel langere routes dan nodig. Maar leg de nieuwe masten zoveel mogelijk langs een bestaand tracé als corridor 6.

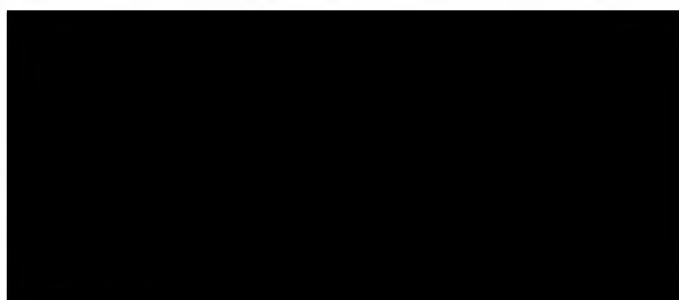
Corridor 8 is absoluut geen geschikte optie, aangezien dit dwars door natuurgebied Alblasserwaard gaat (o.a. Natura 2000 gebied bij de Donk) en een veel langere route is, dat geen gebruik maakt van station Crayestein. Behalve Natura 2000 gebied is de Donk ook van groot historisch en archeologisch belang met een aantal monumenten. Het is ondenkbaar om in dit landschap op grote schaal voor kabels in de grond te gaan graven en hoogspanningsmasten te plaatsen.

Onze omgeving is al ernstig belast met de uitstoot van gevaarlijke stoffen zoals PFOA, PFAS en GENX door Chemours uit Dordrecht (uitzending Zembia 15 juni 2023).

Maak onze Alblasserwaard en leefomgeving en de mensen en de dieren die hier leven, niet nog zieker met de hoogspanningsmasten.

Als agrarisch bedrijf hebben we al te maken met heel veel regelgeving en deze hoogspanningsmasten kunnen er niet meer bij. Genoeg is genoeg.

Vertrouw er op dat u deze zienswijze behandeld en overdenkt en zie uw reactie tegemoet.

Verzonden: 7/4/2023 2:35:39 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt H1SV
Drachten

2 juli 2023

Geachte meneer, mevrouw

Vanwege ernstige visuele beperking als gevolg van een oogoperatie, stuur ik u deze handgeschreven brief. Ik wil mijn zorg uitspreken over uw plannen om een extra hoogspanningsleiding door de Alblasserwaard aan te leggen. Een aantal jaren geleden scoorde de Alblasserwaard hoog in de lijst van mooie Nederlandse landschappen. Puur, relatief ongerept, autentrek waren een aantal pluspunten. Minder positief, alle infrastructuur waaronder ook de al bestaande hoogspanningsleidingen die de ruimtelijkheid aantasten. Dat het mooie van onze streek wordt gewaardeerd is te zien aan alle fietsers en andere recreanten die er in grote getale opafkomen. Voordat u nu aan komt met het Not In My Back Yard argument. Er kwam een Betuwe lijn., de A15 en A27 met altijd files en het drukke scheepvaart verkeer op de Merwede doen de lucht kwaliteit geen goed. En natuurlijk het schandaal van de PFCIS vervuiling

Er gebeurt hier al genoeg in de Alblasserwaard en er wordt al royaal meebetaald aan wat allemaal moet.

Dus a.u.b. niet een nieuwe hoogspanningsleiding, nota bene over bestaande bebouwing heen. Dat is vragen om nog meer gezondheidsproblemen.

En de landelijke voorbeelden van Tata Steel, Dupont, Schiphol, Groningen, waarbij economische winst boven de gezondheid van de inwoners wordt gesteld, baren zorgen.

Iedere winter doe ik werkzaamheden onder de hoogspanningslijn achter in het weiland. Er is altijd geluid, fluiten, zoemen, knetteren. Daar wil je niet naast of onder wonen. Het dubbele aantal masten, over bestaande bebouwing, dus veel hogere kosten, niet doen dus en opzoek naar een betere oplossing. Die er al is.

Met vriendelijke groet,

kopie naar :

Verzonden: 7/4/2023 2:39:05 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

zeker weten Ik heb net op het rivm:

In 2022 gaf de gezondheidsraad aan dat er ook bij volwassenen aanwijzingen zijn dat bovengrondse hoogspanningslijnen een verhoogd risico is op leukemie!

Dit staat in het advies:hoogspanningslijnen en gezondheid:kanker vij volwassenen.

En nu komen ze misschien boven ons hoofd... bizar

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

zeker wel!

Als wij als mensen een verhoogde kans op kanker hebben

Wat zal de straling dan onze natuur aan doen ???

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ik snap dat ons net alle nieuwe elektrische dingen niet meer aan kan.....

Maar dat kan toch niet betekenen dat wij maar ziek of vroeg dood mogen gaan

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

nee

Verzonden: 7/4/2023 2:50:06 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Dorpsplein

Huisnummer: 8

Postcode: 2821 AS

Woonplaats: Stolwijk

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Overheid

(Mede) namens: Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Krimpenerwaard

Organisatie: gemeente Krimpenerwaard

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

zie bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

zie bijlage

Bureau Energieprojecten
Via het digitale reactieformulier

LOCATIE: Stolwijk

UW BRIEF:

UW KENMERK:

DOCUMENTNUMMER:

ZAAKNUMMER:

BIJLAGE(N):

BEHANDELD DOOR: [REDACTED]

TELEFOON: [REDACTED]

E-MAIL: info@krimpenerwaard.nl

VERZENDDATUM:

ONDERWERP: zienswijze concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau 380kV-hoogspanningsverbinding Geertruidenberg - Crayestein/Krimpen aan den IJssel

Geachte excellentie, beste meneer Jetten,

Wij maken graag gebruik van de mogelijkheid om te reageren op de concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) inzake de nieuwe 380kV-hoogspanningsverbinding Geertruidenberg - Crayestein/Krimpen aan den IJssel.

Wij onderschrijven de regionale zienswijze. Deze regionale zienswijze is afgestemd door de betrokken gemeenten en provincies, waarin is aangegeven welke punten er voor de regio belangrijk zijn. Aanvullend op de hieronder opgenomen regionale zienswijze voegen wij een zienswijze toe die specifiek voor Krimpenerwaard van toepassing is.

Regionale zienswijze

Wij uiten graag onze waardering richting het ministerie van EZK en TenneT, op de wijze waarop tot nu toe is omgegaan met onze eerdere inbreng.

Onze zienswijze bevat drie thema's: (1) Het afwegingskader en de onderzoeksfase, (2) Communicatie en (3) integrale aanpak energieprojecten.

Afwegingskader en de onderzoeksfase

Inzicht in scoringsmethodiek en beoordelingskader

De regio heeft op eerdere momenten aangegeven dat er meer inzicht en transparantie moet komen in de scoringsmethodiek en het beoordelingskader. Meer inzicht in hoe de verschillende (hoofd)aspecten tegen elkaar worden afgewogen is voor ons van groot belang. Wij geloven dat wegingscriteria die door de regio worden gedragen leiden tot een realistischere beoordeling van de haalbaarheid van toekomstige tracés. In het concept-NRD is op pagina 50 een tabel opgenomen met (hoofd)aspecten en daarbij horende effecten die in het planMER en projectMER worden onderzocht. Daarnaast is op pagina 53 een tabel opgenomen waar de scoringsmethodiek kort uit wordt gelegd. Het ministerie van EZK en TenneT hebben reeds aangegeven, dat in het gehele zoekgebied en op alle corridors veel belemmeringen zijn terug te leiden tot de (hoofd)aspecten. Naar onze mening moet in het NRD worden opgenomen hoe al deze verschillende (hoofd)aspecten (van zowel de m.e.r. als de IEA) zich tot elkaar verhouden. Gaat natuur bijvoorbeeld voor gebruiksfuncties, of gaat cultuurhistorie voor leefomgeving? Dit is, zoals nu omschreven in het concept-NRD, onduidelijk en roept bij ons en onze inwoners veel vragen op. Deze afweging en verhouding is belangrijk om uiteindelijk richting een voorkeursalternatief te bewegen.

Financiën en compensatie

Daarnaast missen wij in het concept-NRD duidelijkheid over hoe zwaar financiën meewegen in het beoordelingskader. Deze weging is op dit moment nog onvoldoende inzichtelijk gemaakt. Gelet op het feit dat sommige corridors variëren in lengte, maar ook in technische complexiteit kunnen wij ons voorstellen dat er bij de verschillende corridors uiteenlopende financiële kosten hangen. Wij realiseren onze dat het hier niet alleen om kosten gaat voor de aanleg, maar ook om de kosten voor compensatie en mitigatie. Wij krijgen dus graag inzicht in hoe om wordt gegaan met compensatie en mitigatie voor de gemeente waar de hoogspanningsverbinding doorheen gaat lopen. Wij geloven dat compensatie en mitigatie een aanzienlijke kostenpost kunnen worden voor dit project, omdat dit op een degelijke en ruimhartige manier moet gebeuren. Inzicht in de financiële mogelijkheden tot compensatie kan naar onze mening meer draagvlak creëren in de regio, hetgeen belangrijk is voor de verdere voortzetting van dit project. Wij zien daarom graag dat het meer inzichtelijk wordt gemaakt hoe de (hoofd)aspecten en financiële consequenties zich tot elkaar verhouden.

Planning

Verder is voor het bestuurlijk overleg van 8 mei jl. een tijdlijn tot de vaststelling van het voorkeursalternatief gedeeld door het ministerie van EZK. Op deze tijdlijn zien wij vanaf Q3 2023 tot en met Q4 2024 een periode met "consultatie decentrale overheden en omgeving". Wij zien graag in het concept-NRD, en ook het participatieplan, meer naar voren komen op welke manier en op welke momenten er geconsulteerd wordt tijdens deze periode. Op die manier kunnen wij de ambtelijke inzet beter inplannen. Verder willen wij beter inzicht in hoe de abstracte huidige corridors uiteindelijk om worden gezet naar tracés. Hier mag in de planning meer aandacht naar uitgaan, zodat wij ook een betere verwachting kunnen ontwikkelen voor de aankomende tijd.

Daarop aansluitend zijn wij erg benieuwd op welke manier de regio wordt betrokken tijdens de onderzoekfase in aanloop naar het opstellen van het planMER en de Integrale Effecten Analyse (IEA). Tot op heden zijn wij door middel van de ambtelijke werkgroepen en bestuurlijke overleggen zeer goed geïnformeerd en betrokken. Wij willen daarom het ministerie van EZK en TenneT aansporen om deze lijn door te zetten in de volgende fase van het project.

Wij verzoeken het ministerie van EZK en TenneT om beter inzichtelijk te maken hoe de scoringsmethodiek en beoordelingskader gewogen worden. Waarbij wij graag inzicht krijgen hoe de verschillende (hoofd)aspecten zich tot elkaar verhouden.

Wij zien graag dat het (hoofd)aspect financiën wordt meegenomen in het beoordelingskader. Wij benadrukken hierbij dat het niet alleen gaat om de koste van de aanleg, maar ook om de kosten voor compensatie en mitigatie.

Wij verzoeken een meer gedetailleerde planning voor de periode na de publicatie van NRD, zodat de regio een goede inschatting kan maken van de verwachte inzet, betrokken kan blijven bij dit proces en haar rol om te adviseren goed kan invullen.

Communicatie

Gekozen lijn doorzetten

De regio wil allereerst uitspreken dat tot op heden de communicatie vanuit het ministerie van EZK en TenneT richting ons op een nauwkeurige en nette manier verloopt. De ambtelijke werkgroep met communicatieadviseurs loopt parallel aan de ambtelijke werkgroep, wat naar onze mening goed verloopt. De hoeveelheid informatiebijeenkomsten die wordt georganiseerd in het zoekgebied en de mogelijkheid om extra informatiebijeenkomsten te organiseren bij behoefte, geven ons een positieve indruk. De vele reacties die op de Kennisgeving Voornemen en Participatie (KVP) vanuit inwoners zijn gekomen laten enerzijds zien dat het participatietraject goed verloopt, maar anderzijds ook dat er veel zorgen heersen in de samenleving. Wij willen het ministerie van EZK en TenneT daarom aansporen om deze inzet op communicatie door te zetten en waar nodig te intensiveren. Dit moet vanzelfsprekend altijd in goed overleg met de regio, uiteindelijk zijn wij de thermometer in de maatschappij waar het ministerie van EZK en TenneT gebruik van kunnen maken.

Afvallen van corridors

Verder realiseren wij ons heel goed dat er tijdens de onderzoeksfases corridors gaan afvallen, omdat er onoverbrugbare belemmeringen worden geconstateerd. Het ministerie van EZK en TenneT hebben al eerder aangegeven dat als dusdanig grote belemmeringen naar voren komen tijdens de onderzoeksfase een corridor direct kan afvallen. Communicatie richting inwoners en naar ons als betrokken partijen is naar onze mening hierin zeer erg belangrijk. Er staat nu in de concept-NRD en het participatieplan niet omschreven hoe en wanneer richting inwoners en de betrokken partijen wordt gecommuniceerd. Wij nodigen jullie dan ook uit om de communicatieadviseurs hier nauw bij te betrekken, zoals nu ook wordt gedaan op de communicatiemomenten. Wij zien graag inzichtelijk hoe het ministerie van EZK en TenneT met deze communicatie omgaat in de toekomst.

Wij verzoeken het ministerie van EZK en TenneT om de gekozen communicatielijn- en methode door te zetten en waar nodig te intensiveren. Verder verzoeken wij een duidelijk plan van aanpak hoe de communicatie richting inwoners en de betrokken partijen gaat verlopen wanneer corridors tijdens de onderzoeksfase afvallen.

Integrale aanpak energieprojecten

De uitdagingen waar we momenteel voor staan op het gebied van energie en klimaatverandering zijn urgent en complex. Als lokale en regionale overheden begrijpen wij het belang van een duurzame en betrouwbare energievoorziening voor onze samenleving en de toekomstige generaties. We zijn ons er terdege van bewust dat het realiseren van deze doelen vraagt om een geïntegreerde aanpak en nauwe samenwerking tussen alle betrokken partijen. Wij vragen om een betere verankering met andere energieprojecten en onderbouwing vanuit lopende (Rijks)processen zoals het Programma Energiehoofdstructuur (PEH). Zodat een juiste afweging plaatsvindt welk project waar kan landen.

Zoals op pagina 48 van in het concept-NRD aangegeven speelt het project in "een complex gebied, met een veelheid aan waarden en functies en nationale, regionale en lokale opgaven. Zo speelt er in deze regio nog een aantal nationale energieprojecten waar het ministerie van EZK het bevoegd gezag is". De regio onderschrijft deze constatering volledig en heeft daarom al meermaals aangegeven dat zij graag meer onderbouwing zien vanuit het ministerie over het belasting van het hele zoekgebied. Wij verzoeken het ministerie van EZK om meer onderbouwing te bieden over de verhouding van dit project tot landelijke PEH of regionale provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK)-trajecten. Het doel is om een helder en toekomstgericht kader te creëren waarbinnen de ontwikkeling van energieprojecten plaatsvindt.

Het ministerie van EZK en TenneT hebben waar mogelijk tijdens de informatiebijeenkomsten in de regio alle energieprojecten tegelijk behandeld. Wij krijgen terug van inwoners dat zij dit als zeer prettig ervaren en dat het goed is voor het overzicht. Voor ons is dit een stap in de goede richting, maar het is nog niet genoeg. Wij geloven dat als de communicatie integraal opgepakt kan worden, er ook meer duiding gegeven kan worden aan hoe de verschillende energieprojecten zich tot elkaar verhouden.

Wij verzoeken het ministerie van EZK en TenneT om meer onderbouwing te bieden over de verhouding van dit project tot bijvoorbeeld andere energieprojecten die spelen in de regio en landelijke PEH of pMIEK-trajecten.

Zienswijze Krimpenerwaard

Nadere analyse van de corridors

Bij de nadere analyse van de corridors wordt Krimpenerwaard niet genoemd. Het open gebied van Molenlanden wordt wel specifiek genoemd terwijl de corridors ook door het landschappelijk waardevolle open gebied van Krimpenerwaard lopen. Wij zien de Krimpenerwaard graag benoemd bij deze analyse.

Autonome ontwikkelingen

Bij de beschrijving van de autonome ontwikkelingen wordt de zoektocht naar een nieuwe locatie voor oevergrondwaterwinning gemist. Er wordt terecht aangegeven dat het project speelt in een complex gebied met een veelheid aan waarden, functies en opgaven en dat voortdurend afstemming gezocht zal worden met de

verschillende projecten en ontwikkelingen die spelen in de regio. Het is dan ook van belang daar in dit stadium al zo volledig mogelijk in te zijn. Nu het m.e.r. traject voor de zoektocht naar de nieuwe drinkwaterwinning is gestart hoort dit project benoemd te worden in de opsomming van ontwikkelingen in de regio. Wij verzoeken dan ook dit project te benoemen.

Station Krimpen aan den IJssel

Het is nog onduidelijk of er aanpassingen nodig zijn bij station Krimpen aan de IJssel als gekozen wordt voor een tracé met een aansluiting op dit station. Uit de NRD blijkt nog niet op welke wijze daar in de m.e.r. onderzoek naar gedaan zal worden en welke uitgangspunten daarvoor gelden. Hoewel het station Krimpen aan de IJssel niet in Krimpenerwaard is gelegen, ligt het station wel dicht tegen onze gemeentegrenzen aan en daarmee is eventuele uitbreiding of aanpassing ook van invloed op onze inwoners. Wij zien graag een nadere uitwerking van de onderzoeksopzet en uitgangspunten in de NRD.

Wij hopen dat onze zienswijzen ter harte worden genomen en kijken uit naar de beantwoording.

Met vriendelijke groet,

namens het college van burgemeester en wethouders,

[Redacted signature area]

Deze brief is digitaal aangemaakt en daarom niet ondertekend

Verzonden: 7/4/2023 3:14:31 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

geen

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

geen

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Als leek op dit gebied vraag ik mij af wat het toetsingskader inhoudt en hoe de belangenafweging tussen bijvoorbeeld de natuur (Biesbosch) en bewoning onder/naast de routes tot stand komt.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

De corridors 1, 2 en 3 lopen langs de bebouwing van het buurtschap Oud Drimmelen. Op dit moment lopen tussen Made en Drimmelen al 2 hoogspanningsverbindingen die net ten zuiden van het buurtschap langs gaan. De oudste verbindingen zal worden vervangen. Voor mij is niet duidelijk of er bij keuze voor de corridors 1, 2 en 3 dan drie verbindingen vlak langs de buurtschap komen. Dit is m.i. onwenselijk. Is er wetenschappelijk onderbouwing voor de effecten op mens en dier?

Hoe verhouden de routes zich met de andere ontwikkeling nl. Nederwiek.

Verzonden: 7/4/2023 3:14:32 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Postbus

Huisnummer: 10055

Postcode: 8000 GB

Woonplaats: Zwolle

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens: [REDACTED] v.o.f.

(aangepaste zienswijze t.o.v. 202302000)

Organisatie: De Omgevingsadviseurs

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage.

95592839_9150243_Zienswijze_voorgenomen_route_hoogspanningsleiding_380_kV_g-k-c.pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage.

95592839_9150244_Zienswijze_voorgenomen_route_hoogspanningsleiding_380_kV_g-k-c.pdf

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage.

95592839_9150245_Zienswijze_voorgenomen_route_hoogspanningsleiding_380_kV_g-k-c.pdf

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage.

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c
Postbus 111
9200 AC Drachten

Datum 4 juli 2023
Onze referentie D40351/29062023/AH
Contactpersoon [REDACTED]
E-mail [REDACTED]
Telefoon [REDACTED]
Betreft zienswijze concept NRD voorgenomen route hoogspanningsleiding 380 kV g-k-c

Geachte mevrouw/heer,

Namens onze klant, [REDACTED] v.o.f., [REDACTED] te [REDACTED], dienen wij een zienswijze in tegen de concept Notitie reikwijdte en detailniveau met de voorgenomen routes voor de 380 kV hoogspanningsleiding.

Onze klant heeft een paardenpension en agrarisch bedrijf met landbouwgrond vlakbij [REDACTED]. Dit betekent dat zij veel klanten hebben die dagelijks bij hen op het bedrijf komen.

De te onderzoeken routes (corridor 8, 9 en 10) tussen het hoogspanningsstation in Krimpen aan de IJssel en die in Geertruidenberg lopen alle (deels) over de grond van onze klant dan wel vlak langs het bedrijf van onze klant. In de afbeelding op de volgende pagina zijn de hiervoor genoemde corridors weergegeven en met geel is de globale ligging van het bedrijf van onze klant en de landbouwgrond omcirkeld.

De bezwaren van onze klant tegen de voorgenomen routes hebben betrekking op:

1. De gezondheid van hun gezin en hun klanten;
2. De gezondheid van de paarden en rundvee op hun bedrijf;
3. De visuele impact van de hoogspanningsleiding;
4. De waardedaling van hun bedrijf en landbouwgrond.

Hierna worden deze bezwaren verder toegelicht.

1. De gezondheid van hun gezin en hun klanten

Onze klant maakt zich ernstig zorgen over de potentiële gevolgen voor de gezondheid van hun gezin en hun klanten. Er zijn verschillende wetenschappelijke studies die wijzen op mogelijke gezondheidsrisico's die verband houden met langdurige blootstelling aan elektromagnetische velden. De geplande hoogspanningsleiding komt dicht bij de bebouwde kom van Lekkerkerk te liggen en langs de Wetering-Oost waar, naast het bedrijf van onze klant, nog meer bedrijven en woningen zijn gesitueerd. Het is van groot belang dat de gezondheid en het welzijn van onze klant en hun klanten wordt beschermd, en het is onverantwoord om een dergelijke infrastructuur zonder gedegen onderzoek naar de gezondheidsrisico's te realiseren.

2. De gezondheid van de paarden en rundvee op hun bedrijf

De route van de hoogspanningsverbinding loopt over of vlak langs de landbouwgrond van onze klant. Dit betekent dat er ook gevolgen kunnen zijn voor de gezondheid van het rundvee en de paarden. Klanten die hun pensionpaarden bij onze klant stallen, kunnen daardoor overwegen een andere pensionstal te zoeken, waar geen hoogspanningsverbinding vlak langs loopt. Dit kan betekenen dat de inkomstenbron van onze klant verdwijnt. Dit naast de mogelijke gevolgen en extra dierenartskosten van het rundvee en de paarden. De financiële gevolgen kunnen daardoor zeer groot zijn.

3. De visuele impact van de hoogspanningsleiding

Het gebied ten noorden van Lekkerkerk en langs de Wetering-Oost is een open gebied met langgerekte verkaveling met veel watergangen en relatief smalle percelen. Het betreft een prachtig landbouwkundig cultuurlandschap van Nederland. De aanleg van een hoogspanningsleiding vernietigt de huidige uitstraling van het gebied en zal een negatieve invloed hebben op de esthetische waarde van de omgeving.

4. De waardedaling van hun bedrijf en landbouwgrond.

Doordat de kans groot is dat de pensionklanten van onze klant een andere pensionstal zullen gaan zoeken, zal de waarde van hun bedrijf fors dalen. Daarnaast zal de aanwezigheid van een hoogspanningsleiding invloed hebben op de waarde van de bedrijfsgebouwen en landbouwgrond.

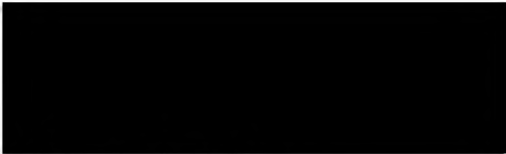

Tot slot

Ik verzoek u met klem om de routes van de 380 kV hoogspanningsleiding niet over de landbouwgrond ten noorden van Lekkerkerk langs de Wetering-Oost te leggen, maar een route te kiezen die aansluit bij bestaande routes, zodat de impact op de gezondheid van omwonenden en de impact op het landschap zo minimaal mogelijk is.

Daarnaast sluit onze klant zich aan bij de zienswijze die door LTO Noord is of zal worden ingediend.

Ik vertrouw erop dat u de zienswijze van onze klant zorgvuldig zult overwegen en ik zie uit naar uw reactie.

Met vriendelijke groet,
De Omgevingsadviseurs

Adviseur Ruimtelijke Ordening en Milieu

Verzonden: 7/4/2023 3:26:52 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Raadhuisplein

Huisnummer: 3

Postcode: 3331 BT

Woonplaats: Zwijndrecht

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Overheid

(Mede) namens:

Organisatie: Gemeente Zwijndrecht

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie zienswijze.

95593224_9150328_230629_Gemeentelijke_Zienswijze_380_kV_Concept_NRD_-_getekend.pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie zienswijze.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie zienswijze.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie zienswijze.

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380
kV Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel
of Craystein
Postbus 111
9200 AC Drachten

Onderwerp	Van/behandeld door	Datum
Zienswijze op concept NRD Hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel of Craystein	Ruimtelijke ontwikkeling	29-6-2023
Uw kenmerk/schrijven	Ons nummer 2023-0094256	Verzenddatum 4-7-2023

Geachte Minister voor Klimaat en Energie, beste meneer Jetten,

Wij maken als gemeente Zwijndrecht graag gebruik van de mogelijkheid om te reageren op de concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) inzake de nieuwe 380kV-hoogspanningsverbinding Geertruidenberg – Crayestein/Krimpen aan den IJssel.

Wij stemmen als gemeente in met de regionale zienswijze zoals u die heeft ontvangen namens de betrokken provincies en gemeenten in het zoekgebied van de verschillende corridors.

Daarnaast onderschrijven wij als gemeente de ingediende zienswijze die is ingediend door Stichting Natuur & Landschap Zwijndrechtse Waard.

De gemeentelijke zienswijze focust zich op een eventuele inpassing van een 380kV-hoogspanningsverbinding binnen de gemeentegrenzen van Zwijndrecht die al bovenmatig belast is met infrastructuur en op het thema veiligheid.

Infrastructurele doorsnijding van Zwijndrecht

De gemeente Zwijndrecht is een 4-tal grote infrastructuurle doorsnijdingen 'rijk', het gaat hierbij om:

- Rijksweg A16
- HSL
- Doorgaand spoorgoederenvervoer en passagiersvervoer
- Spooreplacement Kijfhoek

Datum

29-6-2023

Onderwerp

Zienswijze op concept

NRD

Hoogspanningsverbinding

380 kV Geertruidenberg –

Krimpen aan den IJssel of

Crayestein

Pagina

2 van 2

Deze infrastructurele doorsnijdingen uit het verleden geven ons nu veel beperkingen in de ontwikkeling van Zwijndrecht. Er zijn daardoor o.a. minder mogelijkheden voor woningbouw.

Met de eventuele komst van een 380kV-hoogspanningsverbinding kan Zwijndrecht een vijfde doorsnijding toebedeeld krijgen wat wij volstrekt niet steunen. We willen voorkomen dat de keuze voor een dergelijk tracé ons in de toekomst nog meer gaat hinderen in de ontwikkeling van de gemeente.

Wij willen onze inwoners niet verder belasten met extra risico's omtrent veiligheid als gevolg van een extra infrastructurele doorsnijding. We koesteren daarnaast ons buitengebied voor meerdere doeleinden en in het raadsprogramma Krachtig Zwijndrecht 2.0 is wederom aangegeven dat er niet gebouwd mag worden in het buitengebied.

Om de leefomgeving in Zwijndrecht te herstellen is een ambitieus plan door de gemeenteraad voor de toekomst vastgesteld om te lobbyen voor een dedicated goederenlijn en verdiepte aanleg van rijksweg A16.

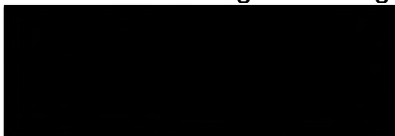
De aanleg van een extra infrastructurele doorsnijding draagt niet bij aan een betere leefomgeving voor Zwijndrecht.

Veiligheid omtrent emplacement Kijfhoek

In januari 2011 heeft er een grote brand plaatsgevonden op emplacement Kijfhoek. Sinds dat incident zijn er afspraken gemaakt over te nemen maatregelen op het emplacement zelf, de uitvoering van die maatregelen wordt binnenkort mee aangevangen. Als er op enig moment weer een dergelijk incident plaatsvindt met gevaarlijke stoffen met een hoogspanningsverbinding daarboven vinden wij dat onaanvaardbaar en geeft zeer hoge risico's.

Wij verzoeken u nadrukkelijk rekening te houden met de bovenmatige belasting die Zwijndrecht al kent op dit moment.

Namens het college van burgemeester en wethouders,

Gemeente Zwijndrecht

Verzonden: 7/4/2023 3:46:39 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED] (echtgenoot)

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

ja, uitbreiding over gebied de Biesbosch

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Op de Venuslaan te Nieuw-lekkerland zijn eigenaren en huurders uitgekocht. De lichtmastdraden lopen vlakbij/over het woonzorgcomplex het [REDACTED], daarvan zijn wij (echtgenoot en ik) bewoners. Mogen wij daar blijven wonen, wat voor effect heeft de uitbreiding van aantal draden op onze gezondheid?

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Het betreft corridor 7: deze gaat ter hoogte van Nieuw-lekkerland over huizen. Dit betekent dat er een derde 380kV-verbinding door de kern Nieuw-Lekkerland kan komen

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

nvt

Verzonden: 7/4/2023 4:13:12 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Weet niet of het een alternatief is maar meest logisch is toch langs bestaand trace corridor 6. Klein stukje nieuw en is de kortste route met de minste impact op mens en milieu (en kosten)

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

er moet iets. dat begrijp ik maar waarom dan niet de kortste route. Als ik alleen al zie hoe slecht voor het milieu de verzwaring van de bestaande hoogspanningsmasten is!

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

ja zeker. Onze historische De Donk moet je niet verpesten met hoogspanningsmasten. Allemaal ons mond vol met CO2/stikstof/zero transmissie enz.enz. Geen masten over dit prachtige natuurgebied.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Heb 25 jaar pal naast een zendmast gewoond. Heb 2x kanker gehad /gelukkig overwonnen. Nu verhuisd naar Graafdiijk West en dan zou ik zomaar weer onder een mast komen te wonen. Geloof niet dat dit goed is voor onze gezondheid. Zie het rapport van de Gezondheidsraad voor een verband tussen blootstelling aan magneetvelden in de buurt van bovengrondse hoogspanningslijnen.

Verzonden: 7/4/2023 5:42:23 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: Mijn vrouw en 5 kinderen

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

De 380 kv steekt reeds 2 x de rivier de IJssel over naar Nw-lekkerland / Alblasserwaard. De Alblasserwaard is onderdeel van groene hart van Z-H. Het is raadzaam dit cultuurlandschap niet verder aan te tasten. Andere langere tracés moeten onderzocht worden om niet voor de korte termijn winst te gaan.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Woonkernen moeten sowieso buiten beeld blijven, daar nu huizen afgebroken worden t.p.v. de bestaande tracés

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Cultuurlandschap mag niet (nog meer) aangetast worden. Dit is namelijk in het verleden al te gemakkelijk gedaan en nu is het tijd zuinig om te gaan met wat we(nog) hebben.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

nee

Verzonden: 7/4/2023 6:36:39 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Voor het milieu wordt een energietransitie uitgevoerd. Dit leidt tot verzwaring van het elektriciteitsnet. Dit moet zoveel als mogelijk zonder gevolgen voor de mensen die er wonen.

Dus kies voor het kortste traject naar Crayestein.

Om het milieu te verbeteren mag de natuur zelf ook wel iets inleveren voor het grotere geheel.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

geen idee, maar gezondheidseffecten moeten zwaar wegen.

Niet iedereen zal last hebben van het elektromagnetisch veld maar de enkeling dient ook ontzien te worden.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

wat ik al zei gezondheidsaspecten. alle andere trajecten dan die naar Crayestein hebben meer gevolgen voor de inwoners in het gebied.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

nee

Verzonden: 7/4/2023 7:20:49 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ik woon in Nieuw Lekkerland en daar hebben we al hoogspanningsmasten. Hierdoor zijn verschillende huizen afgebroken omdat het schadelijk voor de gezondheid is om in de buurt van deze masten te wonen.

Ik begrijp niet dat er nu dan onderzocht moet worden of er meer masten bij kunnen komen. Het lijkt me dat dit in het verleden al wel duidelijk is geworden dat het schadelijk is voor de gezondheid.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Er is in het verleden al onderzoek gedaan naar de schadelijke effecten voor de gezondheid met hoogspanningsmasten. Huizen zijn afgebroken, mensen moesten verhuizen. Dit nog een keer doen vind ik heel onlogisch

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Gezondheid, levensverwachting van inwoners Molenlanden

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Gezondheidsrisico's

Verzonden: 7/4/2023 7:44:31 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED] 04

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

onder de grond

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

het effect op leefkwaliteit, zeker voor de mensen die onder of in de directe nabijheid van de hoogspanningsleiding zullen wonen.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

de veiligheid op de drukke rijkswegen rondom Ridderkerk, het rangeerterrein in Zwijndrecht en de rivieren die gekruist worden.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ridderkerk wordt al omsloten door:

- 2 zeer drukke rijkswegen met alle milieueffecten (geluid en fijnstof);
- druk bevaren rivieren (Noord, Lek en Nieuwe Waterweg)

wordt al belast met Nato-leiding

heeft gepland tracé voor waterstof

geprojecteerd tracé loopt over (recente) nieuwbouw-woningen en maakt toekomstige woningbouw onmogelijk.

Verzonden: 7/4/2023 8:26:08 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Eventueel door de grond, of aftakkingen van de bestaande lijnen.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja, de invloed op de gezondheid van mens en dier.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja, natuurgebieden (beschermd)

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Wat zijn de mogelijkheden voor ondergrondse verbindingen

Verzonden: 7/4/2023 8:46:04 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens:

Organisatie: van [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

nee

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

effect op weidevogel gebieden

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

stralings effecten op dieren op gebied van gezondheid en gedrag.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

nee

Verzonden: 7/4/2023 8:47:10 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Gebruik innovatieve technologie zoals ook in het buitenland in omliggende landen gebruikt wordt.

voer corridors over gebieden die niet over woonbestemmingen gaan.

ernstige gezondheidsklachten tot gevolg.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

We hebben in de alblasserwaard al een hele hoge milieu PFOA PFAS

Belasting door meerdere 380KV verbindingen die er al lopen

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Milieu en gezondheid dieren welzijn.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Als men in het conceptplan RND zegt dat men rekening houdt met voorzorgsbeleid, zoals opgesteld door het Ministerie van EZK, dan moet men dit ook doen. dan moet men niet met een corridor 7, 8 of 9 optie komen, waarvan men al weet dat je hier gevoelige bestemmingen zoals woonhuizen niet kunt ontwijken.

Verzonden: 7/4/2023 9:19:51 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, verzwaren van huidige tracé. Dat doen ze in Amerika ook. Verhogen van de spanning waardoor je minder verlies hebt. Indien nodig kan er meer vermogen door de kabel.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

-

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

-

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

-

Verzonden: 7/4/2023 9:27:03 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: zltoamerstreek@zlto.nl

Als: Maatschappelijke organisatie

(Mede) namens: ZLTO Amerstreek

Organisatie: ZLTO Amerstreek

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Hiervoor verwijs ik naar de als bijlage 1 opgenomen zienswijze.

95600214_9151905_20230704_-_Zienswijze_NRD_380_kV_G-K-C.pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Hiervoor verwijs ik naar de als bijlage 1 opgenomen zienswijze.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Hiervoor verwijs ik naar de als bijlage 1 opgenomen zienswijze.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Hiervoor verwijs ik naar de als bijlage 1 opgenomen zienswijze.

Zuidelijke Land- en Tuinbouw Organisatie

ZLTO-afdeling Amerstreek

www.zlto.nl/amerstreek
zltoamerstreek@zlto.nl

04-07-2023

Bureau Energieprojecten
 Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c
 Postbus 111
 9200 AC Drachten

Geachte heer, mevrouw,

ZLTO Amerstreek heeft met veel belangstelling kennisgenomen van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor de nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel/Crayestein. Uit de notitie komt een duidelijk beeld naar voren van een ruimtelijk gezien zeer complexe opgave. Dit vraagt om een zo groot mogelijke bandbreedte van alternatieven die nader onderzocht dienen te worden. Wij hebben de indruk dat er, conform onze aanbeveling op de notitie "kennisgeving en participatie", al breed gekeken is naar mogelijke corridors om op basis van nader onderzoek zorgvuldige keuzes te kunnen maken. Het valt ons op dat waterwegen gekruist worden, maar dat corridors niet gebruik maken van waterwegen (zoals bijvoorbeeld de Nieuwe Merwede en de Amer). We vragen ons af of de ruimtelijke beperkingen na onderzoek niet zo'n groot obstakel blijken te zijn dat daarmee uiteindelijk alsnog een corridor onderzocht dient te worden die meer gebruik maakt van de (bodem van de) waterwegen. We adviseren u te bekijken hoe u dit ontwerpprincipe op onderdelen alsnog kunt inpassen als nader te onderzoeken (sub)varianten in corridors met waterwegen.

Juist vanwege de complexiteit, niet alleen voor deze hoogspanningsverbinding maar ook voor andere op stapel staande trajecten, pleiten wij voor een benadering waarin naar slimme combinaties van projecten wordt gekeken. Daarom vragen wij u de optie te bestuderen van het combineren van de aanlanding van Wind op Zee mogelijkheid in Moerdijk met een rechtstreekse aansluiting op Crayestein/Krimpen aan de IJssel via waterwegen.

Wat betreft de te onderzoeken effecten zien we dat aandacht wordt geschonken aan het agrarisch gebruik van gronden, maar dat dit wordt opgenomen onder het hoofdaspect "Gebruiksfuncties". Wij zijn van mening dat dit niet recht doet aan de waarde van landbouwgrond. Immers, het produceren van goed en betaalbaar voedsel is strategisch van belang voor Nederland, waarbij voedselproductie bovendien ook nog gekoppeld kan worden aan aandacht voor (bodem)biodiversiteit en bijdrage aan het tegengaan van klimaatverandering. Wij vragen u daarom landbouw op te nemen als een op zichzelf staand hoofdaspect. Op dit hoofdaspect vragen we u naast effecten "areaal landbouwverlies" en "doorsnijding van percelen" de volgende mogelijke effecten nader te onderzoeken:

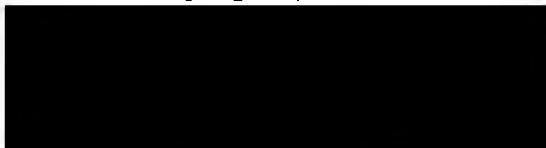
- Diergezondheid en dierwelzijn: Graag zien we onderzocht of, en in hoeverre magnetische velden en straling van invloed zijn op diergezondheid en dierwelzijn. Mocht dat het geval zijn dan is het nodig dat het aantal veehouderijbedrijven binnen de corridors in kaart wordt gebracht. Hetzelfde geldt voor het risico van fysiek letsel aan vee door de betonnen staanders.
- Precisielandbouw en robotisering: Op dit moment maken al veel agrarische ondernemers gebruik van precisielandbouw waarbij GPS een belangrijke rol speelt. We zien in de beoordelingstabel bij gebruiksfuncties graag toegevoegd in hoeverre straling en magnetische velden het functioneren van precisielandbouw negatief beïnvloedt.

Wat betreft het hoofdaspect "Landschap" willen we u nog wijzen op het belang van openheid als gebiedswaarde. We kunnen niet goed beoordelen in hoeverre de gebiedsbeschrijvingen in de bijlage hier voldoende aandacht aan schenken. Sowieso lijken de gebiedsbeschrijvingen qua systematiek in de landschapsanalyse niet heel eenduidig opgebouwd en missen we een landschappelijke beschrijving van het gebied tussen Drimmelen en Moerdijk. Wij vragen u daarom nogmaals kritisch te kijken naar de landschapsanalyse, omdat dit wel de basis is van de effectenbeoordeling op het hoofdaspect "Landschap".

Wat betreft de landschapsanalyse van de Noordwaard willen we nog het volgende opmerken. De Noordwaard heeft inderdaad een functie van doorstroomgebied, echter: binnen het Rijksinpassingsplan (RIP) voor de Noordwaard is expliciet opgenomen dat de Noordwaard deels ook haar agrarische functie behoudt. Daarvoor zijn met name de hoog bekade polders ingericht. Verder hechten wij er waarde aan dat expliciet wordt opgenomen dat de Noordwaard geen onderdeel uitmaakt van het N2000 gebied de Biesbosch. Overigens valt het ons op dat de uitgebreide omschrijving van de natuur in de Noordwaard ontbreekt bij de andere gebieden.

Zoals ook al aangegeven in de eerdergenoemde reactie op de notitie "kennisgeving en participatie" worden we graag betrokken bij het vervolg van het proces en uiteraard zijn wij bereid om een nadere toelichting te geven op deze reactie.

Met vriendelijke groet,

A large black rectangular redaction box covering the signature area.A smaller black rectangular redaction box covering the name of the sender.

Verzonden: 7/4/2023 9:29:41 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

[REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja. Om corridor 7-9 te ontzien, is het alternatief corridor 6 via het bestaande tracé en de Biesbosch. Die laatste heeft een lager inwoneraantal dan dat (expres!) voor de woonwijken rondom Bleskensgraaf wordt gekozen.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Allereerst moet de kwaliteit van het landschap beschermd worden. Veel dieren en (trek-)vogels doen ons gebied aan. Eindelijk hebben we deze dieren binnen ons bereik weten te krijgen en nu gaan jullie dit met het tracé weer verstoren.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja. Als bewoner van [REDACTED] zijn wij al de buurman van een elektriciteitshuisje met alle straling van dien. Dit zal geaccepteerd zijn omdat de omgeving hier gebruik van maakt. Daarnaast is onze omgeving de dupe van de uitstoot van Chemours en PFAS. Er zou niets aan de hand zijn, totdat een blijft doorvragen. Pas dan wordt erkend dat de concentratie heel ver boven het normaal ligt. Je kunt je hierbij afvragen wat eigenlijk normaal is. Met deze tracé wordt nu alles ontkend, maar over een tiental jaar wijst alles uit dat de verontrusten gelijk hebben. Wees dan wijzer en zet belangen in de juiste volgorde, waarbij eigen belang niet bovenaan staat.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Onze omgeving wordt al veel te veel en veel te intensief belast met allerlei stralingsniveau's waardoor onze Alblasterwaard en de mensen en de dieren een verhoogd risico's op allerlei stralingsziekten loopt.

Verzonden: 7/4/2023 9:34:37 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Collectief

(Mede) namens:

Organisatie: Mts. [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, zie bijlage 4 voor onderbouwing in zienswijze. Ik gebruik de upload functie van deze bijlage voor Bijlage A uit mijn zienswijze.

95600280_9151924_Machtigingen_zienswijze_hoogspanningsverbinding_230704_211316.pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja, zie bijlage 4 voor onderbouwing in zienswijze. Ik gebruik de upload functie van deze bijlage voor Bijlage B uit mijn zienswijze.

95600280_9151925_WvG_Bureau_Energieprojecten_-_ziensw-_hoogspanningsverbinding_380_kV_G-K-C.pdf

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja, zie bijlage 4 voor onderbouwing in zienswijze.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ja, zie bijlage 4 voor onderbouwing in zienswijze.

Machtiging

Hierbij machtig(en) ik/wij dhr. [REDACTED] om namens mij/ons een zienswijze in te dienen m.b.t. het "Conceptnotitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) voor een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen hoogspanningsstation Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein (bij Dordrecht)".

Naam: [REDACTED]

Naam bedrijf: [REDACTED] UOF

Adres: [REDACTED]

Handtekening: [REDACTED]

Datum: 3-7-2023

Machtiging

Hierbij machtig(en) ik/wij dhr. [REDACTED], om namens mij/ons een zienswijze in te dienen m.b.t. het "Conceptnotitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) voor een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen hoogspanningsstation Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein (bij Dordrecht) .

Naam

[REDACTED]

Naam bedrijf:

[REDACTED]

Adres:

[REDACTED]

Handtekening:

[REDACTED]

Datum:

1-07-2023

Machtiging

Hierbij machtig(en) ik/wij dhr. [REDACTED], om namens mij/ons een zienswijze in te dienen m.b.t. het "Conceptnotitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) voor een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen hoogspanningsstation Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein (bij Dordrecht)".

Naam:

Naam bedrijf:

Holding BV

Adres:

Handtekening:

Datum:

2-7-2023

Machtiging

Hierbij machtig(en) ik/wij [REDACTED], om namens mij/ons een zienswijze in te dienen m.b.t. het "Conceptnotitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) voor een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen hoogspanningsstation Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein (bij Dordrecht)".

Naam: [REDACTED]

Naam bedrijf: [REDACTED]

Adres: [REDACTED]

Handtekening: [REDACTED]

Datum: 3-7-23 [REDACTED]

Machtiging

Hierbij machtig(en) ik/wij dhr. [REDACTED]
[REDACTED], om namens mij/ons een
zienswijze in te dienen m.b.t. het "Conceptnotitie Reikwijdte
en Detailniveau (NRD) voor een nieuwe 380 kV-
hoogspanningsverbinding tussen hoogspanningsstation
Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein (bij
Dordrecht)".

Naam: [REDACTED]

Naam bedrijf: [REDACTED]

Adres: [REDACTED]

Handtekening: [REDACTED]

Datum: 3 juli

Machtiging

Hierbij machtig(en) ik/wij [REDACTED], om namens mij/ons een zienswijze in te dienen m.b.t. het "Conceptnotitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) voor een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen hoogspanningsstation Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein (bij Dordrecht)".

Naam: [REDACTED]

Naam bedrijf: V.O.F. [REDACTED] en Zn.

Adres: [REDACTED]
[REDACTED]

Handtekening: [REDACTED]

Datum:

03-07-2023

Machtiging

Hierbij machtig(en) ik/wij dhr. [REDACTED], om namens mij/ons een zienswijze in te dienen m.b.t. het "Conceptnotitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) voor een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen hoogspanningsstation Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein (bij Dordrecht)".

Naam:

[REDACTED]

Naam bedrijf:

Adres:

[REDACTED]

Handtekening:

Datum:

31/2023

[REDACTED]

Machtiging

Hierbij machtig(en) ik/wij dhr. [redacted] om namens mij/ons een zienswijze in te dienen m.b.t. het "Conceptnotitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) voor een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen hoogspanningsstation Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein (bij Dordrecht)".

Naam: [redacted]

Naam bedrijf:

Adres: [redacted]
[redacted]

Handtekening: [redacted]

Datum: [redacted]

3-7-2023

Machtiging

Hierbij machtig(en) ik/wij dhr. [redacted] om
namens mij/ons een zienswijze in te dienen m.b.t. het "Conceptnotitie Reikwijdte en Detailniveau
(NRD) voor een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen hoogspanningsstation
Leertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein (bij Dordrecht)".

Naam:

[redacted]

Naam bedrijf:

Adres:

[redacted]

Handtekening:

Datum:

04-07-23

[redacted]

Machtiging

Hierbij machtig(en) ik/wij dhr. [redacted] om namens mij/ons een zienswijze in te dienen m.b.t. het "Conceptnotitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) voor een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen hoogspanningsstation Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein (bij Dordrecht)".

Naam: [redacted]

Naam bedrijf: [redacted] VOF

Adres: [redacted]

Handtekening: [redacted]

Datum: 4-7-2023

Machtiging

Hierbij machtig(en) ik/wij dhr. [redacted] om
namens mij/ons een zienswijze in te dienen m.b.t. het "Conceptnotitie Reikwijdte en Detailniveau
(NRD) voor een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen hoogspanningsstation
Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein (bij Dordrecht)".

Naam: [redacted]

Naam bedrijf:

MEIK VEE HOUDERIJ

Adres: [redacted]

Handtekening: [redacted]

Datum:

3-juli-2023

Machtiging

Hierbij machtig(en) ik/wij dhr. [REDACTED] om namens mij/ons een zienswijze in te dienen m.b.t. het conceptnotitie keikwijze en Detaminiveau (NRD) voor een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen hoogspanningsstation Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein (bij Dordrecht)".

Naam: [REDACTED]

Naam bedrijf: [REDACTED]

Adres: [REDACTED]

Handtekening: [REDACTED]

Datum: [REDACTED]

3-7-23

Machtiging

Hierbij machtig(en) ik/wij dhr. [REDACTED] om namens mij/ons een zienswijze in te dienen m.b.t. het "Conceptnotitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) voor een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen hoogspanningsstation Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein (bij Dordrecht)".

Naam: [REDACTED]

Naam bedrijf:

Adres: [REDACTED]

Handtekening: [REDACTED]

Datum: [REDACTED]
03-07-23

Machtiging

Hierbij machtig(en) ik/wij dhr. [redacted] om
namens mij/ons een zienswijze in te dienen m.b.t. het "Conceptnotitie Reikwijdte en Detailniveau
(NRD) voor een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen hoogspanningsstation
Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Cravestein (bij Dordrecht)".

Naa [redacted]

Naam bedrijf:

Beehouderij

VOF

Adres:

Handtekening:

Datum:

03-07-2023

Machtiging

Hierbij machtigen wij dhr. [REDACTED] om namens ons een zienswijze in te dienen m.b.t. het "Conceptnotitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) voor een nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding tussen hoogspanningsstation Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein (bij Dordrecht)".

Naam: [REDACTED]

Naam bedrijf: Veehouderij [REDACTED]

Adres: [REDACTED]

[REDACTED]

Handtekening: [REDACTED]

Datum: 2-7-2023

Machtiging

Hierbij machtig(en) ik/wij dhr. [REDACTED] om namens mij/ons een zienswijze in te dienen m.b.t. het "Conceptnotitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) voor een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen hoogspanningsstation Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein (bij Dordrecht)".

Naam:

[REDACTED]

Naam bedrijf:

Adres:

[REDACTED]

Handtekening:

[REDACTED]

Datum:

3 juli 2023

Machtiging

Hierbij machtig(en) ik/wij dhr. [redacted] om namens mij/ons een zienswijze in te dienen m.b.t. het "Conceptnotitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) voor een nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding tussen hoogspanningsstation Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein (bij Dordrecht)".

Naam:

[redacted]

Naam bedrijf:

[redacted]

U.O.F

Adres:

[redacted]

Handtekening:

[redacted]

Datum:

4-07-23

t: 088 888 6666
e: info@ltonoord.nl
w: www.ltonoord.nl

Bureau Energieprojecten
t.a.v. Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c
Postbus 111
9200 AC DRACHTEN

Postadres:
Postbus 240
8000 AE Zwolle

Hoofdkantoor:
Dr. Stolteweg 2
8025 AV Zwolle

Datum: 26 juni 2023

Betreft: **Zienswijze hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c**

Geachte heer, mevrouw,

LTO Noord heeft namens de LTO Noord-afdelingen Krimpenerwaard, Alblasserwaard – Vijfheerenlanden, Eiland van Dordrecht, IJsselmonde en De Hoeksche Waard met speciale belangstelling kennisgenomen van de conceptnotitie Reikwijdte en Detailniveau (concept-NRD) voor een extra hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c zoals deze tot en met donderdag 6 juli 2023 ter inzage is gelegd door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en netbeheerder TenneT. Deze conceptnotitie geeft LTO Noord, als belangenbehartiger van de agrarische sector en onze leden in het bijzonder, mede namens onze LTO Noord-afdelingen Krimpenerwaard, Alblasserwaard – Vijfheerenlanden, Eiland van Dordrecht, IJsselmonde en De Hoeksche Waard aanleiding om van de gelegenheid gebruik te maken een zienswijze in te dienen.

Allereerst is het een goede zaak dat het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en netbeheerder TenneT deze conceptnotitie tot stand hebben laten komen met de inbreng van regionale overheden, externe partijen en betrokkenen in de omgeving. Door in gesprek te gaan met inwoners en andere belanghebbenden met kennis van het onderzoeksgebied kan een goed beeld worden neergezet van de ruimtelijke inpassing van de hoogspanningsverbinding en de te beschermen kernkwaliteiten van het gebied. Echter hebben wij het gevoel dat de betrokkenheid van de agrarische sector, die toch een wezenlijk onderdeel uitmaakt van het landelijk gebied waar deze hoogspanningsverbinding in komt te staan, onvoldoende is meegenomen in het participatieproces. In dit onderzoeksplan komt de agrarische sector namelijk maar zelden voor. Er is zelfs geen paragraaf over de landbouw geschreven. Bovendien wordt er in het stuk niet gesproken over landbouw maar gaat het systematisch over bedrijven en/of grondeigenaren. Het participatieproces moet representatief zijn voor de mensen die het betreft en daar hoort zeker in het landelijk gebied van de provincie Zuid-Holland ook nadrukkelijk de landbouw bij.

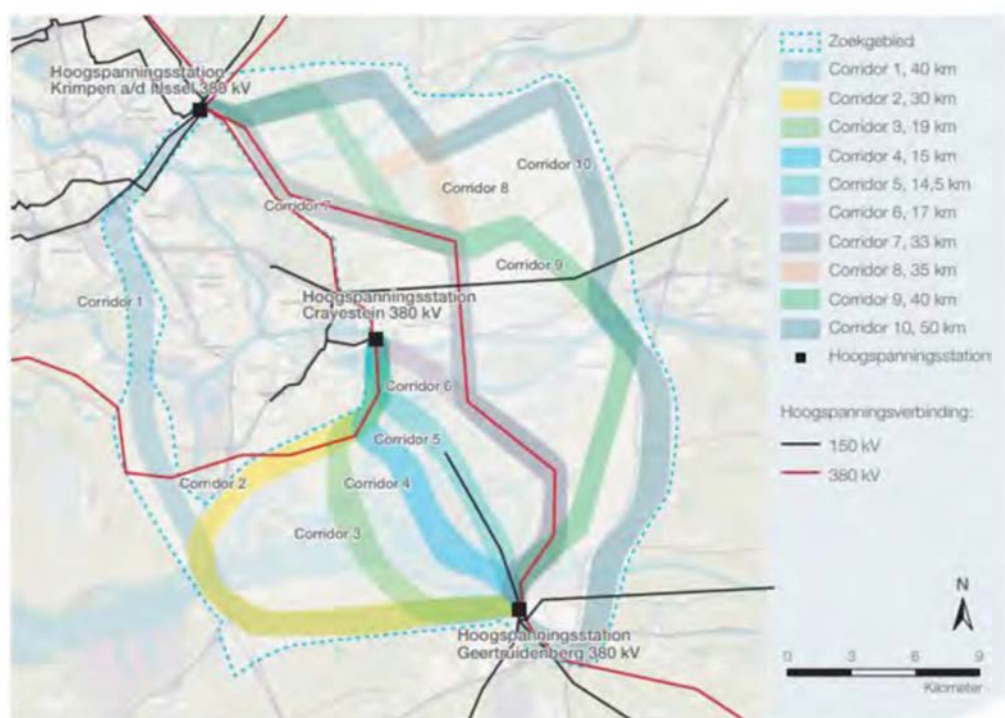
Daarom hebben wij nog enkele opmerkingen:

A) Reikwijdte NRD (de te onderzoeken routes, milieuthema's en aanlegtechnieken)

1. Meerdere tracévarianten

Bij het aanleggen van de hoogspanningsverbinding zijn de belangen van de landbouw te duiden in vier inhoudelijke onderwerpen, te weten tracékeuze, cultuurtechniek, tarieven en voorwaarden van de zakelijk recht overeenkomst. Eerst moet er een voorkeurstracé gekozen worden. Gezien het in de NRD aangeven zoekgebied (zie onderstaande figuur) kan er sprake zijn van meerdere tracévarianten. Kan TenneT aangeven van hoeveel en welke tracévarianten er sprake is binnen het zoekgebied. En kunnen grondeigenaren alternatieve tracévarianten aandragen?

Achter de boer en tuinder. Voor ons allemaal.

2. Minst bezwaarlijke tracé

Er is geen grondeigenaar die een nieuwe hoogspanningsverbinding verwelkomt omdat het altijd overlast geeft bij de uitvoering van de bedrijfsvoering. Daarom is het voor LTO Noord van belang dat uit de mogelijke tracévarianten het voor de grondeigenaren 'minst bezwaarlijke tracé' gekozen wordt. Vanuit landbouwwoogpunt is het belangrijk om de effecten van een initiatief op de landbouw goed in beeld te brengen (zie ook B punt 2 en 3).

3. Cultuurtechniek

Vervolgens moeten er cultuurtechnische garanties worden afgesproken om ervoor te zorgen dat de grond na de werkzaamheden weer in de oorspronkelijke staat wordt opgeleverd. LTO Noord verzoekt TenneT een cultuurtechnische standaard toe te passen als middelvoorschrift voor de aannemer en niet als doelvoorschrift. Daarnaast is cultuurtechnisch toezicht tijdens de aanleg van belang in plaats van achteraf.

4. Geen natuurcompensatie

De landbouw wenst geen natuurcompensatie. Het landbouwgebied in Zuid-Holland dient behouden te worden als hoogwaardig landbouwgebied. Dat houdt tevens in dat de regionale bevoegde gezagen dienen te voorkomen dat er sprake is van natuurcompensatie vanuit dit project binnen dit gebied omdat dit een bedreiging kan vormen voor het toekomstperspectief van de boeren in dit landbouwgebied.

5. Aanlegmethode

In aansluiting op voorgaande vragen wij u als vanzelfsprekend om, voor zover mogelijk, deze hoogspanningsverbinding ondergronds aan te leggen. Wanneer kabels en leidingen onder de grond komen te liggen blijft het grondoppervlak wel volledig beschikbaar voor agrarisch gebruik en ondervinden agrariërs fors minder hinder dan wanneer er bovengronds gewerkt wordt. Veel nieuwe 150 kV-hoogspanningsverbindingen liggen tegenwoordig al ondergronds en datzelfde willen we ook graag zien voor (delen van) deze 380 kV-hoogspanningsverbinding. Indien uw terugkoppeling is dat het ondergronds aanleggen van deze 380 kV-hoogspanningsverbinding op geen enkele wijze mogelijk is dan zouden we daar graag aan gedegen onafhankelijke onderbouwing van willen zien. Alleen dan kunnen wij ons hieraan conformeren.

6. Combineren in plaats van bundelen

Ten aanzien van het combineren of bundelen van nieuwe en bestaande hoogspanningsverbindingen hebben wij een duidelijke voorkeur voor het zoveel mogelijk combineren van mastenstructuren en idealiter zelfs ook in combinatie met infrastructuur. Met het oog op de beperkte ruimte die we in dit land hebben is het belangrijk om zo efficiënt mogelijk te werken. Op deze manier kunnen meerdere soorten verbindingen tegelijkertijd samen op één plek bestaan. Ook bewerkstellig je zo dat magneetveldzones zo min mogelijk gevoelige objecten raken en daardoor niet of nauwelijks in de invloedssfeer van mensen en agrarische bedrijven komen. Door te kiezen voor een combinatievariant van mastlijnen kunnen oudere verbindingen plaatsmaken voor nieuwe verbindingen en wordt voorkomen dat meerdere hoogspanningsverbindingen onnodig naast elkaar worden aangelegd. Tevens is het combineren van verbindingen landschappelijk en maatschappelijk gezien meer gewenst dan ze te bundelen.

7. Landbouw heeft grond nodig voor de realisatie van maatschappelijke doelen

In het zoekgebied, als onderdeel van de verkenningsfase, is een analyse en waardering tot stand gekomen van de ruimtelijke kwaliteiten, landschappelijke inpassing en inrichtingsprincipes rondom de nieuwe hoogspanningsverbinding tussen hoogspanningsstations Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein. Gezien de mogelijk routes voor deze hoogspanningsverbinding speelt de agrarische sector hierin dus een cruciale rol. Het merendeel van de beoogde tracés loopt immers dwars door agrarische percelen. Dit zal als consequentie hebben dat er helaas opnieuw kwalitatief landbouwgrond in Zuid-Holland verloren gaat. Het is een berucht gegeven dat de druk op agrarische gronden in Nederland groot is en dat dit de laatste jaren eigenlijk alleen maar is toegenomen. Het is van groot belang voor het voortbestaan van onze wereldwijd gerenommeerde agrarische sector dat we uiterst zuinig en zorgvuldig omgaan met de schaarse landbouwgronden die we nog hebben. Juist in de provincie Zuid-Holland. Alleen dan is er nog voldoende perspectief om hier ook in de toekomst op hoogwaardige wijze voedsel te kunnen blijven produceren en voor de realisatie van maatschappelijke doelen in het kader van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). We kunnen nu gewoon geen landbouwgrond meer missen.

8. Optimalisatie voorkeursalternatief

Indien het voorkeursalternatief is gekozen willen we graag de gelegenheid voor de ondernemers die het betreft, mee te kunnen denken over de plaatsing van de mastpalen op hun percelen. Zo kan het zijn dat door een kleine praktische aanpassing van de plek waar een paal moet komen te staan veel hinder, schade en zelfs ongelukken kunnen worden voorkomen. Hierbij kan worden gedacht aan het plaatsen van mastpalen dicht bij de slootkant in plaats van midden op een perceel of juist andersom wanneer dat gewenster is. Verder hechten we er grote waarde aan dat alle agrariërs die participeren bij de aanleg van deze hoogspanningsverbinding op dezelfde wijze en op hetzelfde kennisniveau worden geïnformeerd. Hiermee moet worden voorkomen dat de ene participant met meer kennis zichzelf kan bevoordelen ten opzichte van andere deelnemers.

B) Detailniveau NRD (mate van diepgang onderzoek)

1. Beoordelings-en afwegingskader VKA

De landbouwkundige aspecten en gevolgen dienen als onderdeel te worden geduid en uitgewerkt voorafgaand aan de keuze van het voorkeursalternatief (VKA). Het beoordelingskader bestaat uit:

- de planMER (milieu) en
- de Integrale Effecten Analyse (IEA) met landbouw, techniek, omgeving, kosten en toekomstvastheid.

Naast de uitwerking van de milieugevolgen in de plan-MER is voor LTO Noord de uitwerking van de landbouwkundige aspecten van belang zodat op grond van én de milieugevolgen én de landbouwkundige gevolgen een onderbouwde keuze van het voorkeursalternatief (VKA) gemaakt kan worden. De landbouwkundige aspecten dienen in detail te worden uitgewerkt zodat deze een volwaardig en zwaarwegend onderdeel van het beoordelings-en afwegingskader kunnen zijn.

2. Uitwerking van de agrarische waarden

LTO Noord heeft vanuit eerdere ervaringen met leidingen een systematiek ontwikkeld (uitwerking van de agrarische waarden) waarmee de effecten van een ruimtelijk plan op de landbouw zichtbaar worden. Middels het gericht uitwerken van de agrarische waarden van het te doorkruisen gebied kan inzicht worden gegeven in welk tracé het minst bezwaarlijk is voor de landbouw.

Onderdelen van de uitwerking van de agrarische waarden zijn:

Uitwerking agrarische waarden	
1)	Tracélengte <ul style="list-style-type: none"> a. totale lengte van de tracés op land in km (openbare grond, landbouwgrond en andere grond) b. tracélengte in landbouwgrond in km (grasland en akkerbouw) c. aantal perceeleigenaren (agrariërs en hogere/lagere overheden/kerken/etc.) d. tracélengte huiskavels
2)	Bodemopbouw i.r.t. herstel <ul style="list-style-type: none"> a. gewas b. bodemsoort c. lengte bouwwegen d. richting drainage
3)	Plantenziekten (fytosanitair)
4)	Verziltingsrisico
5)	Warmte en straling (effecten boven en onder (bodemleven) de grond)
6)	Aanlegmethode
7)	Effecten EU en landelijk beleid
8)	Effecten en borging schade

3. Mate van uitwerking / kwaliteit effectbeoordelingen

De landbouw heeft de mate van diepgang voor de landbouwonderzoeken in onderstaande tabel weergegeven.

LTO Noord onderscheidt onderstaande niveaus en mate van uitwerking / detaillering:

1	Basis	praktijk-landbouw-juridische kennis en ervaringen (expert judgement/bureaus)
2	Bureaustudie	basis + (voor)toets
3	Landbouwkundige beoordeling (A)	basis + (voor)toets + literatuuronderzoek
4	Nader onderzoek	basis + (voor)toets + literatuuronderzoek + landbouwkundige beoordeling + veldonderzoek + metingen en analyses
5	Landbouwkundige beoordeling (B)	basis + (voor)toets + literatuuronderzoek + landbouwkundige beoordeling + veldonderzoek + metingen en analyses + gedetailleerdere effectbeoordeling indien significante effecten niet uit te sluiten zijn + uitwerking maatregelen ter voorkoming, mitigerend of compenserend.

4. Onderzoeksvragen

De landbouw wil de mogelijkheid om bij de bevoegde overheden structureel onderzoeksvragen te agenderen. De onderzoeksvragen dienen aan te sluiten bij de vraagstukken in het gebied en de scope van het project. De norm van best beschikbare/bekende informatie is onvoldoende. Waar hiaten in de kennis zit, dient deze in overleg met de regio en grondeigenaren te worden ingevuld.

5. Inzet (externe) landbouwkundige deskundigheid

Naast uiteraard het akkoord van de grondeigenaren kan hierbij worden gedacht aan het raadplegen en betrekken van landbouwdeskundigen gedurende het gehele traject en het inzetten van nodige en beschikbare instrumenten.

6. Agrarische waarden en het niveau / mate van uitwerking / kwaliteit effectbeoordelingen

Het agrarische belang en de effecten op de landbouw worden meegewogen bij de beoordeling van de tracés. LTO Noord verzoekt onderstaande tabel aan te houden voor de duiding, uitwerking en weging van de landbouwbelangen.

	Aspect	Criterium	Methode (Mate van uitwerking)	Bron
1	tracélengte	Mate van doorsnijding	(3) landbouwkundige beoordeling (A) van data (=2D) gecombineerd en getoetst met (4) nader onderzoek via veldbezoek/onderzoek (=3D)	Ingenieursbureau (*) Kadaster (tracéplanner) Literatuur (LER)
	totale lengte op land (km)	Mate van doorsnijding (openbare-landbouwgrond-andere grond)	Idem	Idem
	tracélengte in landbouwgrond (km)	Mate van doorsnijding (akkerbouw-grasland)	Idem	Idem
	aantal perceeleigenaren (agrariër-overheid-kerk, etc.)	Mate van doorsnijding	Idem	Idem
	tracélengte huiskavels (m)	Mate van doorsnijding	Idem	Idem
2	bodemopbouw i.r.t. herstel	Effect op bodemherstel - gewas - bodemsoort - drainage - bouwwegen	(5) landbouwkundige beoordeling (B) Praktijk-veldonderzoek (b.v. een proefsleuf)	Ingenieursbureaus Kennisinstituten
3	Plantenziekten (fyto-sanitair)	Risico op (verspreiding van) plantenziekten	(5) landbouwkundige beoordeling (B) Kwalitatieve beoordeling huidige hygiënevoorwaarden / protocollen door experts	Literatuur HLB SKAL nVWA BO akkerbouw
4	Verziltingsrisico	Risico op verzilting	(5) landbouwkundige beoordeling (B)	Acacia water
5	Warmte en straling (elektromagnetisch veld)	Effecten op - landbouwhuisdieren, - bodemleven (bacteriën/schimmels) - verzilting (capillaire werking)	(4) nader onderzoek Indien nodig (5) landbouwkundige beoordeling (B)	Bioclear Earth (**) Universiteit van Cranfield Eurofins Datura
6	Aanlegmethode	Effecten op - verzilting - plantenziekten en - bodemleven	(4) nader onderzoek Indien nodig (5) landbouwkundige beoordeling (B)	Ingenieursbureau Aannemers Cultuurtechnici
7	Europese en landelijke regelingen en besluiten vanuit de overheid	Effecten op - mestplaatsingsruimte - toeslagrechten Effecten beleidsbrieven o.a. - farm-to-form strategy - 7eNAP + addendum, - NPLG - Stikstof Risico op peildatum	Basis Indien nodig (4) nader onderzoek	PPP advies Delphy Accountantskantoren
8	Schade (protocol)	Effecten van schade Protocol met volledige schadeloosstelling en omgekeerde bewijslast voorafgaand aan uitvoering opstellen hoe toekomstige schade wordt vergoed, zoals b.v. langdurige gewasschade, verzilting en verzakking.	Basis Indien nodig (5) landbouwkundige beoordeling	Ingenieursbureaus Schade experts Advocaten/Juristen

(*) Rotterdam Engineering heeft de agrarische waarden (nr. 1-6) uitgewerkt bij de industrie en drinkwaterleiding van Garmerwolde naar de Eemshaven van het waterbedrijf Groningen en heeft het Kadaster en Antea ingeschakeld.

7. Vergoedingen/schadeloosstellingen en ZRO

Graag ontvangt LTO Noord informatie over de :

- afsluitvergoeding zakelijk recht
- meewerkvergoeding van het werkterrein
- efficiencypremie
- schadevergoedingen (eenmalige vermogensschade, jaarlijkse inkomensschade, inkomensschade gewassen, structuurschade, inkomensschade (uren) en toekomstschade
- de voorwaarden van de zakelijk recht overeenkomst

Hierbij willen we expliciet onze bezorgdheid uiten over de paalvergoeding. De bestaande praktijk heeft ons geleerd dat deze nog niet in de buurt komt van wat het naar onze mening eigenlijk zou moeten zijn. Agrarisch ondernemers worden hierin nu gewoon te kort gedaan.

Daarnaast is het belangrijk dat maatwerk onderdeel kan worden van de inhoud. Zo is voorafgaand aan bouw van de NW-380 kV een rechthoek om de mast afgesproken waar een standaard vergoeding voor geldt zodat de ondernemer met machines en werktuigen niet in de buurt van de mast hoeft te komen.

Resumerend zijn wij van mening dat we in de provincie Zuid-Holland trots moeten zijn op de kracht van de agrarische sector en heel zuinig moeten zijn op haar agrarische gronden. Natuurlijk komen er ontwikkelingen op ons af. Maar het is de uitdaging om daar met elkaar uit te komen en dus vooral mét de agrariërs. Ga met deze ondernemers in gesprek en neem die kennis en ervaring mee in het maken van de juiste keuzes rondom de aanleg van deze hoogspanningsverbinding. Wij willen u vragen het huidige stuk, zonder de genoemde voorwaarden, niet verder te gebruiken. De huidige invulling, met daarin een marginale rol voor de agrariërs in het gebied, zal voor nog meer onrust zorgen dan er al is.

Tot zo ver onze opmerkingen.

Wij zijn graag bereid onze reactie mondeling toe te lichten.

Hoogachtend,

[Redacted signature]

Contactpersoon: [Redacted name]

Bureau Energieprojecten
 t.a.v. Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c
 Postbus 111
 9200 AC DRACHTEN

Lekkerkerk, 2 juli 2023

Betreft: **Zienswijze hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c**

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij maak ik mijn zienswijze kenbaar met betrekking tot de conceptnotitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) voor een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen hoogspanningsstation Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein (bij Dordrecht).

Machtiging omwonenden

De volgende omwonenden en bedrijven hebben mij gemachtigd om mede namens hen deze zienswijze op te stellen en in te dienen:

- [redacted] alsmede maatschap [redacted]
- [redacted] alsmede [redacted] V.O.F.
- [redacted]
- [redacted] alsmede Veehouderij [redacted]
- [redacted] alsmede Veehouderij [redacted]
- [redacted] V.O.F.
- [redacted] en [redacted]
- [redacted] alsmede Melkveehouderij [redacted]
- [redacted] en mw [redacted] alsmede [redacted] V.O.F.
- [redacted]
- [redacted]
- [redacted] alsmede V.O.F. [redacted]
- [redacted] alsmede [redacted]
- [redacted] er [redacted]
- [redacted] alsmede [redacted] Holding bv
- [redacted] alsmede [redacted] er [redacted]
- [redacted] alsmede [redacted] V.O.F.

De machtigingen zijn als *bijlagen A* bijgevoegd.

Toelichting zienswijze

In de conceptnotitie worden tien hoofdroutes (corridors) onderzocht. Corridor 8,9 en 10 lopen onder andere over Wetering Oost en Wetering West te Lekkerkerk. Aan de Wetering Oost en Wetering West te Lekkerkerk zijn diverse agrarische bedrijven gevestigd. Voor wat betreft de nadelige gevolgen voor de agrarische bedrijven aan de Wetering Oost en Wetering West te Lekkerkerk, verwijs ik u naar de inhoud van de zienswijze zoals deze door het LTO Noord, regio West d.d. 23 juni 2023 is opgesteld en ingediend. Volledigheidshalve wordt deze zienswijze hierbij als *bijlage B* bijgevoegd.

Omgevingsvisie Krimpenerwaard

Het plaatsen van een hoogspanningsverbinding is in strijd met de omgevingsvisie van de Gemeente Krimpenerwaard (NL.IMRO.1931.SVG2001BG002-ON01) waarin onder andere de volgende speerpunten naar voren komen:

Speerpunten Natuurfunctie:

- Versterken van de verschillende landschappelijke en cultuurhistorische waarden van de gebieden in de Krimpenerwaard. Zoals het zicht op het landschap vanuit de linten.
- Uitzicht op het landschap vanaf de wegen op de dijken en vanuit de kernen zoveel mogelijk behouden;
- Benut en respecteer het cultuurhistorische waardevolle landschap bij toeristische ontwikkelingen;
- Benut en respecteer de cultuurhistorische waarden, natuurwaarden en landschappelijke waarden bij ontwikkelingen;

Speerpunten Versterken van de linten:

- Toekomstgerichte linten.
- Duurzame agrarische ontwikkelingen (zoals circulaire/adaptieve landbouw, biodiversiteit);
- Kleinschalige opwek van duurzame energie op het erf;
- Haalbaarheid en toekomstperspectief van ontwikkelingen in het lint.
- Ruimte voor ontwikkelingen in de linten die de kwaliteiten en identiteit van het betreffende lint behouden en versterken. Belangrijk hierbij is:
  - Wat passend en gebiedseigen is voor de plek en het lint zoals een passende maat en schaal;
  - Omgevingskwaliteit zoals lucht, geluid, veiligheid, gezondheid, leefbaarheid;
  - Landschappelijke waarden zoals erfinrichting, kavelstructuur, openheid, doorzichten;

Citaat uit omgevingsvisie:

“Behoud door ontwikkeling: ons buitengebied is waardevol, maar ook kwetsbaar. We willen de waarden voor de toekomst behouden. Dat kan alleen als het past in de omgeving.”

Natuur netwerk Nederland

In het gebied van corridor 8,9 en 10 wordt momenteel gewerkt aan de uitbreiding van het NNN (Natuurnetwerk Nederland). Zie onderstaande kaart.

Het NNN in de Krimpenerwaard met de verdeling van de natuurtypen: weidevogelnatuur, botanische natuur en kleinschalige landschapselementen (bron: Inrichtingsplan Krimpenerwaard)

Het is belangrijk goed in kaart te brengen wat de gevolgen zijn van het plaatsen van een hoogspanningsverbinding. De aanleg van deze natuurgebieden is momenteel gaande en ten koste gegaan van waardevolle landbouwgrond. Het zou spijtig zijn als de aangelegde natuur niet goed tot zijn recht komt.

Verzoek

Ik verzoek u op grond van het bovenstaande om voor de nieuwe hoogspanningsverbinding tussen hoogspanningsstation Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel niet te kiezen voor corridor/hoofdroute 8,9 en 10 maar voor één van de andere alternatieve routes.

Ik ga ervan uit dat u mij van het verdere verloop van de procedure op de hoogte zult houden.

Met vriendelijke groet,

[Redacted signature]

Namens Maatschap [Redacted name]

[Redacted address line 1]

[Redacted address line 2]

Verzonden: 7/4/2023 9:41:49 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens:

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

waarom worden er op de huidige lijn niet een extra lijnen bijgelegd de lijn krimpen - geertruidenberg heb groot onderhoud op dit moment kan daar geen laag boven op?

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

niet meer aan de orde

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

zorg dat de mens ieder geval het minst last van heb over de biesbosch is het beste traject. Staat de mens op 1 of de natuur graag een antwoord?

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

dat is te breed kan wel smaller

Verzonden: 7/4/2023 9:47:29 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

[REDACTED]

Holding BV

DHW RAIL BV

[REDACTED] Holding GmbH

LUQU Beheer BV

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Het onderzoeken van alternatieve methode bijvoorbeeld ondergronds boring of in een kabeltrace is een mogelijkheid. Het verzwaren van de bestaande traces is de beste optie, de mensen hebben hier al hinder en er zijn al geen woningen direct onder de leidingen. Als er een deel op bestaande masten wordt gezet of masten tussen de oude plaatsen en de leidingen hoger hangen is een mogelijke optie. Ik wil mij ook graag aansluiten bij de visie van de gemeente molenlanden om traject 6A verder uit te werken.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

onderzoek andere type masten bijvoorbeeld de wintrack waarbij de electro magnetische straling minder ver reikt naast het trace.

95600392_9151965_wintrack_mast.jpg

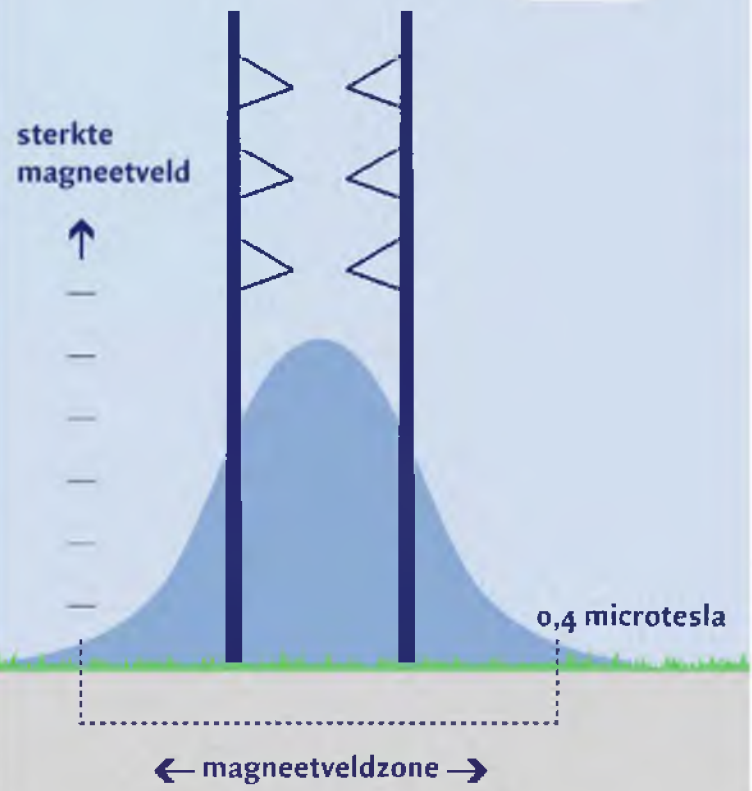
Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

kortste route, plan schade, huidige beeld bepalende landschapskenmerken.

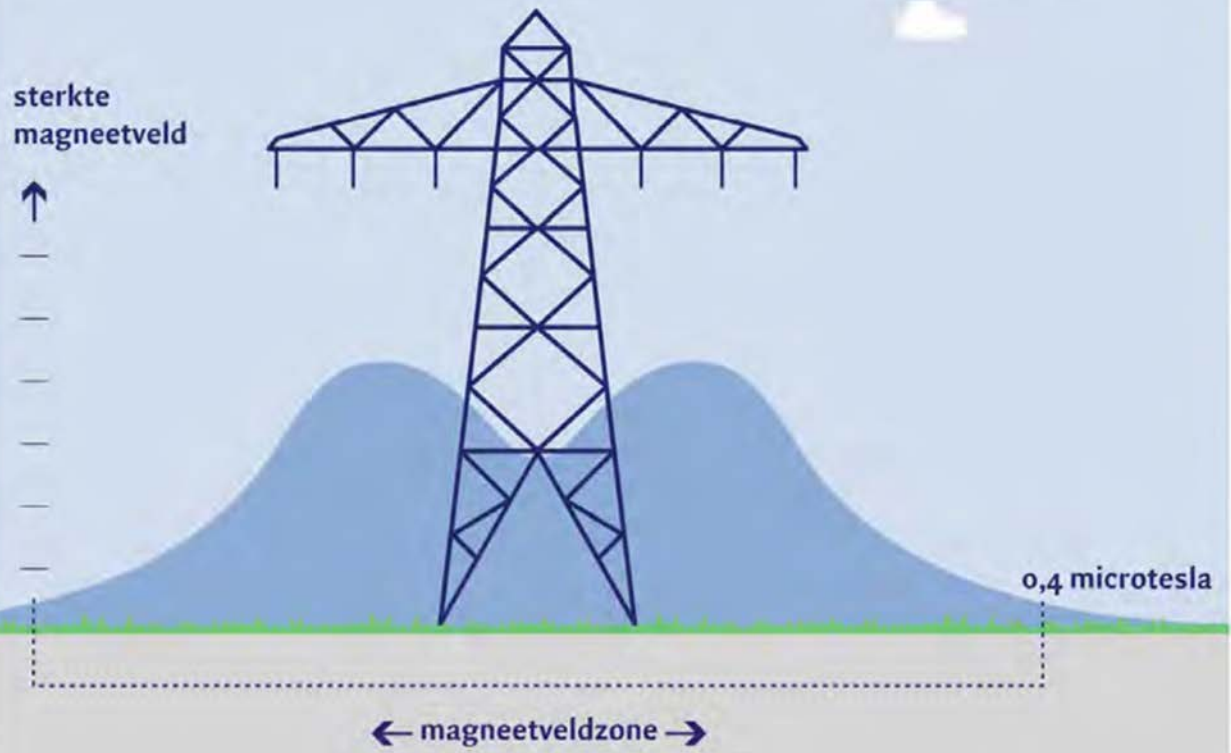
Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

er loopt al een hoogspanning over de gemeente, deze verzwaren geeft minder overlast dan een nieuwe bouwen.

Wintrack-mast

Donau-mast

Vergelijking van de magneetveldzone van nieuwe Wintrack-masten en traditionele Donau-masten.

Verzonden: 7/4/2023 9:47:37 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Het distributienet naar Krimpen aan de IJssel of Crayestein uitvoeren als gelijkstroomnet waarbij de kabels over de bodem van rivieren gelegd worden en op land onder de grond. Deze kan direct op het gelijkstroom aanvoernet Nederwiek 3 worden aangesloten waarvan de kabel ook over de bodem van Hollandsdiep/Amer zou kunnen lopen en bij de Centrale Geertruidenberg aan land komt. De omvormer(s)AC/DC vlak naast de hoogspanningsstations Capelle, Crayestein en Geertruidenberg bouwen voor een optimale korte verbinding naar het bestaande wisselstroom distributienet en een minimale omgeving-verstoring.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Er lopen al een 150kV AC en een 380kV door de gemeente Drimmelen waarbij de 150kV binnenkort wordt vervangen voor een 150 + 380kV AC leiding. Het is onwenselijk om in dit gebied nog meer bovengrondse hoogspanningsleidingen erbij te plaatsen gezien de stralingsbelasting voor mens en dier en de horizonvervuiling welke nadelig is voor toerisme, recreatie en welzijn van de mens.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Mogelijk is Nederland aan het doorslaan wat betreft de voorspelling van de toekomstige energiebehoefte en is het niet alleen gebaseerd op eigenbehoefte, maar mede op doorverkoop van energie naar het buitenland ter compensatie van de gesloten gasvelden. Hiermee wordt mens dier en omgeving onevenredig belast. Omdat we hiermee ook tegen de toelaatbare grenzen van leefbaarheid gaan aanlopen dreigt er in de toekomst een situatie vergelijkbaar met de huidige CO2 crisis.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Een aantal grote bedrijven in Nederland hebben de expertise, materieel en mensen om grote bagger en kabel-leg projecten in ondiep water met inachtneming van milieueisen uit te voeren. Dit zal bijdragen aan werkgelegenheid, groei van kennis en stimulatie van de economie.

Verzonden: 7/4/2023 9:53:57 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Corridor 10 is de corridor waar wij ons zorgen om maken. Deze corridor gaat dwars door Goudriaan heen en loopt ook in de buurt van het natuurgebied de Slingelandse plassen, Corridor 6 lijkt de beste optie, gezien deze een korte route is en de minste impact heeft op inwoners en landschap

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De Alblasserwaard is reeds ernstig belast met de uitstoot van giftige stoffen door Dupont. Welk effect heeft een hoogspanningskabel daadwerkelijk op het milieu?

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De schade op de gezondheid van omwonenden. Dit kan niet gezond zijn. Zie ook onderzoek dat recent gedaan is naar de invloed van magneetvelden op de volksgezondheid (bron RIVM april 2023). Daardoor adviseert de Rijksoverheid geen nieuwe hoogspanningsmasten aan te leggen in de buurt van woningen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Corridor 10 is een erg lang traject en neemt onnodig hoge kosten met zich mee

Verzonden: 7/4/2023 9:54:07 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED].

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Trace door Biesbosch minst belastend voor mensen, de hoofdbewoner van Nederland

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Gezondheidsaspecten, waarschijnlijk worden de normen in de toekomst aangescherpt. Schadelijkheid voor mensen op lange termijn kan niet worden uitgesloten.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Energie moet worden opgewekt waar dat nodig is. Dat bespaart kostbare verbindingen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Trace door Molenlanden is volstrekt onaanvaardbaar.

Verzonden: 7/4/2023 9:56:27 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Er moet onderzocht worden of er verbindingen kunnen worden aangelegd die alleen boven onbebouwde grond gaat, of geheel of deels ondergronds. Nu wordt er aangegeven dat de mogelijkheid bestaat dat er aangelegd wordt over de woonkern Nieuw-Lekkerland. Dit is wat mij betreft onacceptabel, en maak ik via deze manier bezwaar tegen.

Tevens zou overwogen moeten worden of het niet zinvoller is om een een geheel nieuwe verbinding aan te leggen naar Brabant die niet via Krimpen a/d IJssel gaat. Dit kan de veiligheid, stabiliteit en uitbreidingscapaciteit ten goed komen.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Een nieuwe verbinding over Nieuw-Lekkerland betekent dat het de 3e verbinding wordt over de woonwijk / woongebied Nieuw-Lekkerland. Er zullen daardoor nog meer woningen afgebroken moeten worden wat niet acceptabel is. Het afbreken van woningen tast de leefomgeving van het dorp onevenredig zwaar aan. Bovendien is het onnodig kapitaal vernietiging en in het kader van woning te kort ook geen logische en maatschappelijk verantwoorde optie.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Waar naar gekeken zou moeten worden is de hoogte van de verbindingen. Als verbindingen hoger worden aangelegd heeft dat mogelijk minder impact op de grond, en wat dan leefbaarheid en bebouwing in tact kan houden.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Gezien het een investering voor langere termijn is moet er niet naar de goedkoopste optie worden gekeken. Belangrijkste criteria moet zijn behoud van bestaande leefomgeving en voorkomen dat er woningen moeten worden afgebroken.

Verzonden: 7/4/2023 10:14:31 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Goedendag hier even bewoners van [REDACTED]

In uw correspondentie is een luchtfoto meegestuurd waarop de mogelijke plaats om over de lek te komen met uw 48kv stroomleiding is weergegeven.

Deze witte stippellijn loopt precies over onze woning en perceel, zonder voorafgaande overleg etc. Hierover zijn we zeer verbaasd

We hopen dat jullie een andere mogelijke vinden, wij zijn weggegaan uit nieuw lekkerland, onder de masten die daar staan

Ik draag een ICD, die gevoelig is voor magnetische velden in de omgeving

Ik heb ervaring met het wonen onder de masten/ kabels

Wij en onze vereniging molenbuurt zullen er met de nodige hulp alles aan doen om dit te blokkeren.

Dit zou bovendien een ernstige aanslag zijn op de polder qua horizon vervuiling en natuurschade

Ik als ecooloog en natuurliefhebber kan u haarfijn uitleggen welke impact dit heeft(ik zocht als klein jongetje al dode vogels onder de draden van de hoogspanningsmasten)

Denk aub na over: -

-ingraven van de kabels

-Route die niet over Streefkerk gaat

-etc

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Wij wonen op [REDACTED], als vogelliefhebbers genieten we van het wonen tussen bieschbos en groene hart, dit is een echte vogelroute, waar we zelfs regelmatig de zeearend kunnen zien, neem dit mee, aub

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Plan aub een avondje met de bewoners hier aan de nieuwe Veer, deze mensen zijn nu gestrest en gaan met de hakken in het zand.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nog geen details, later waarschijnlijk wel, maar we zijn nu nog niet voldoende ingelicht

Verzonden: 7/4/2023 10:24:31 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: Mijn echtgenote [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Een ander trace , een ondergrondse kabel. Of verder verzwaren van de huidige masten.De vergiftiging van de Alblasserwaard en ver daar buiten door Dupont en Chemours

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De moedwillige vergiftiging van de Alblasserwaard en ver daarbuiten door Chemours en Dupont voor het grote geld met mede weten van bestuurders ten kosten van de bewoners. Die nu nog eens extra worden belast met extra hoogspanningskabels. Het is te veel

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zoals genoemd de jarenlange moedwillige vergiftiging van ons woongebied met medeweten van bestuur Dupont en Chemours en overheidsinstanties.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Deskundigen melden dat ze hier niet willen wonen. Qat denkt u dat dat met de waarde van onze woningen doet. Wij worden get 2de Groningen alleen zit hier zoveel gif dat het niet meer op te lossen valt en dan gaan we door met het nog verder vergiftigen met hoogspanningskabels een golf schandaal. Mijn vrouw is 45 geworden mijn dochter 25 allebei door kanker en zo kunnen we er nog tientallen op noemen maar dat zou binnen de statische normen vallen Niet erger dan in de rest van Nederland wordt gezegd

Verzonden: 7/4/2023 10:28:12 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, er is een alternatief. Om de oversteek te maken van de ene verbinding naar de andere verbinding net voorbij Hank. Over de Biesbosch naar Craijestein.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Gaat de natuur boven de gezondheid van de inwoners van Molenlanden?

Lijkt me niet!

Naar Craijestein en verder niets anders.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

In Nieuw-Lekkerland lopen al 2 hoogspanningsverbindingen en 3e lijkt me voor ieders gezondheid niet de bedoeling.

Nieuw-Lekkerland zou helemaal onder een groot magnetisch veld komen te liggen met alle schadelijke invloeden van dien.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Het gaat over het gebied van Molenlanden maar het is niet eens voor ons. Tennet en EKZ gaan veel te makkelijk met de gezondheid van de inwoners om. Loopt hij over je huis dan laat je je toch uitkopen!! Ja, het is schadelijk maar we doen het toch. Teenkrommend! Hoe durven jullie.

Verzonden: 7/4/2023 10:28:13 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

kunnen de leidingen zoveel mogelijk over lege gebieden en langs rivieren en spoorlijnen.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Er wordt van alles onderzocht en even zo makkelijk onder de pet gehouden. daar heb ik persoonlijk weinig vertrouwen in.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

gezondheids onderzoek/ enquête onder bewoners waar al een hoogspanningsleiding aanwezig is.

De arts die wij ooit bezochten voor chronische vermoeidheid,

had als eerste vraag Nieuw Lekkerland, hoever wonen jullie bij de hoogspanningsmasten vandaan?

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

nee

Verzonden: 7/4/2023 10:30:33 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, de meest logische route langs een bestaand tracé is corridor 6. Dit tracé kan doorlopen tot aan de Merwede, waarna nog maar een kleine afstand een nieuw tracé langs de Merwede hoeft te worden aangebracht naar station Crayestein. Dit is één van de kortste routes, met volgens ons de minste impact op mens / milieu en kost veel minder.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Corridor 8 is totaal niet wenselijk, aangezien deze 35 kilometer beslaat (corridor 6 = 17 kilometer), waarbij een groot deel ongerepte polder wordt verpest met hoogspanningsmasten.

Ook verblijven in deze polder unieke diersoorten, tevens wonen er mensen in de buurt van deze masten, met de voor U welbekende schadelijke gevolgen.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Volgens ons is er zeer beperkt onderzoek gedaan naar aanleg van kabels ondergronds. Laat u informeren/voorlichten over de projecten welke in Duitsland en Denemarken wel ondergronds zijn uitgevoerd. De hoogspanningsmasten blijven nog tientallen jaren ons landschap "vervuilen". Kom niet te snel met de argumenten van : te duur / kan niet of iets dergelijks, maar ONDERZOEK heel goed ALLE mogelijkheden.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Corridor 8 is NIET wenselijk, omdat het naast een groot deel ongerept polderlandschap ook nog het buurtschap "DE Donk" aantast.

Dit is niet alleen een Natura 2000 gebied, maar ook een gebied met grote historische en archeologische waarde.

Niet voor te stellen dat dit gebied omgeploegd wordt voor kabels en hoogspanningsmasten.

Verzonden: 7/4/2023 11:35:27 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Kunnen bepaalde delen ondergronds en delen bovengronds gecombineerd worden?

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Wij wonen nu al onder bestaande hoogspanningsmasten.

Waar ik in mijn jonge jaren de kabels alleen hoorde met mist en lichte regenval... hoor ik ze nu bijna altijd licht knetteren.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Wat doet het met de waarde van mijn woning als er haast bestaande nog een lijn bijkomt. Dit levert mij veel vragen en onzekerheid op.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ik ben met deze hoogspanningsmasten op gegroeid. Ik weet niet beter. Maar een tweede lijn...binnen mijn gezichtsveld kan nooit de gedoeling zijn. Dit brengt teveel landschap vervuiling op

Verzonden: 7/5/2023 12:25:36 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

In het onderzoek zijn geen ondergrondse alternatieven onderzocht en/of een gelijkstroom verbinding bij een ondergrondse verbinding een alternatief kan zijn.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De corridors met de grootste lengte hebben veel impact op onze leefomgeving. We genieten juist elke dag van de weidse polder en een dergelijke hoogspanningsverbinding verstoort deze weidsheid voor een enorm lange tijd.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

toeristische aspecten, ontspanning, wandelpaden, monumenten e.d. waar een hoogspanningsverbinding een ontsierend element is.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

zie bijlage

Zienswijze n.a.v. ter inzage legging van nieuwe hoogspanningsverbinding tussen Geertuidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein

Met het oog op mijn directe omgeving acht ik Corridor 8 een zeer onwenselijk traject.

Naast dat het een lang traject is, waardoor een groot gebied verstoord wordt door horizon vervuiling, tast deze route ook de omgeving van cultureel erfgoed aan.

In onze directe woonomgeving staat de Middelmolen van Molenaarsgraaf langs de Giessendamse Binnenvliet waarlangs in het verleden nog 3 tot 4 molens hebben gestaan, waarvan de sporen nog terug te vinden zijn in het landschap. (zie onderstaande foto) Langs deze vliet loopt ook een touristisch wandelpad wat frequent gebruikt wordt. Iets meer naar rechts staat de Hofwegense molen tussen de lintbebouwing. Een hoogspanningsverbinding zou dit gebied enorm ontsieren en een blijvende aantasting van de elementen die juist van waarde zijn.

In het verlengde van dit gebied, meer naar het noorden ligt "De Donk" de oudste bewoningsplek in dit gebied met hoge archeologische waarde. Een landelijk cultuur monumentje midden in een ongeschonden polderlandschap met weinig verstoring door infrastructuur. Juist nu nog een schitterend ruimtelijk stukje polderlandschap. (zie onderstaande foto)

Het middeleeuwse open veenweidelandschap waar het Achterwaterschap met een bochtig tracé in ligt heeft ook een hoge cultuurhistorische waarde, daar zijn eerdere onderzoeken en rapportages van gemaakt*. De Broekmolen uit 1581, enkele eendenkooien, en dus ook "de Donk", één van de eerst bewoonde rivierdonken uit de Alblasserwaard. Het zijn de karakteristieke elementen in het overwegend lege landschap. Dit open veenweidegebied is van grote natuurhistorische waarde om zijn oude rivierduinen (donken) en zijn drassige weiden waar zeldzame planten groeien en

bijzondere weidevogels hun broedplek hebben. Hier ligt het Natura 2000 gebied "De Donkse laagten" waarin veel aandacht is voor vogels. Verschillende ganzen kiezen de Donkse Laagten jaarlijks uit als gebied om te overwinteren.

De combinatie met een hoogspanningsverbinding is hier heel ongelukkig gekozen. Dat zou een enorm aanslag op het open landschap van de Alblasserwaard zijn. Dat geldt zowel voor Corridor 8, maar ook voor Corridor 9 en 10. Corridor 9 gaat over of vlak langs het natuurgebied Kraaienbos langs de N214 waar nu o.a. meerdere populaties purperreigers nestelen. Het is bekend dat hoogspanningsleidingen geen positieve bijdrage leveren aan het leefmilieu van vogels, maar jaarlijks slachtoffers maken en ook het gedrag van vogels beïnvloeden.

De Corridors 5 en 6 zijn veruit het kortste en hebben daardoor de minste impact op het landschap, natuur en bewoners, daarnaast zullen de kosten voor die oplossing ook aanmerkelijk minder zijn. Waar nodig zou wellicht zelfs gekozen kunnen worden om deze relatief korte verbinding geheel of gedeeltelijk ondergronds te maken.

* DE TOEKOMST VAN HET ACHTERWATERSCHAP, Landschapsarchitectonische voorverkenning

2016, In opdracht van: College van Rijksadviseurs & Waterschap Rivierenland

Verzonden: 7/5/2023 7:48:24 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: Mijn gezinsleden en bureu aan de [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja. Ik zou graag onderzocht zien of ondergrondse leidingen ook tot de mogelijkheden behoren. Wij zijn tegen landschapsvervuiling.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zo min mogelijk vervuiling van de natuur. Wanneer er gekozen wordt voor ondergronds dan graag natuur herstellen.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Overlast voor bewoners in de omgeving. Denk aan geluid, straling, uitzicht en vernieling natuur.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Participatie met bewoners.

Verzonden: 7/5/2023 8:10:28 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie als bijlage toegevoegde document

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie als bijlage toegevoegde document

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie als bijlage toegevoegde document

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie als bijlage toegevoegde document

Datum 5 juli 2023

Betreft:

Zienswijze over de concept Notitie Reikwijdte en Detaillering (NRD) voor een nieuwe 380KV hoogspanningsverbinding tussen hoogspanningsstation Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein (Dordrecht).

ZIENSWIJZE

Hiermee maken wij, als inwoners van [REDACTED] te [REDACTED] bezwaar maken tegen corridor 10 en 9 van het concept NRD van de bovengrondse 380 KV hoogspanningsleiding van Geertruidenberg via Molenlanden naar Krimpen aan de IJssel.

ALGEMEEN

Giessenburg ligt in het 'Groene Hart' en is onderdeel van een prachtig cultuur-historisch veenweidegebied, waarin ook enkele Natura 2000-gebieden liggen. Een gebied dat al behoorlijk ontsierd is door het doorsnijden met infrastructurele werken, zoals Betuwelijn een aantal hoogspanningstracés (zowel 150 als 380 KV) met bijbehorende masten en een aantal grote windmolens met onder andere als gevolg een bijbehorende horizonvervuiling.

Reden om een verdere ontsiering van het landschap door een nieuw grootschalig hoogspanningstracé te voorkomen. Zeker gezien het unieke riviertje De Giessen met bijzondere polderlandschap, karakteristieke uitstralen en vele monumentale panden.

Een geheel nieuw tracé vergt een enorm ruimtebeslag, veel extra horizonvervuiling en schadelijker voor de natuur en mensen in het gebied. Indien uitbreiding van het hoofdstroomnet noodzakelijk, waarom dan niet zo veel mogelijk koppelen aan reeds bestaande tracés, zo kort mogelijke route en wellicht kan worden gedacht een geheel of gedeeltelijk ondergrondse aanleg.

Aantal reden en argumenten ten aanzien van onze bezwaren

- Corridor 9 en 10 zijn de langste routes
- Gezondheidsrisico's op lange termijn voor mens en dier
- Geluidoverlast (corona-effect en zingen van de leidingen)
- Kans op ongelukken zoals omwaaien, kabelbreuk en aanvaring
- Negatieve invloed magnetische straling en risico elektrische spanning
- Extra vogelsterfte en vleermuissterfte
- Gezichtshinder en aantasting van het landschap/cultuurhistorie
- Daling van de waarde van huizen en grond
- Belemmering van toekomstige woningbouw
- Negatieve invloed op recreatieve functie van het gebied
- Archeologie
- Groot ruimtebeslag

Corridor 9 en 10 zijn de langste routes

Het bovengrondse trajecten van Corridor 9 en 10 zijn de langste route en hebben daarmee de grootste impact op het unieke weide gebied van de Alblasserwaard en de nodige (extra) verstoring van de natuur. Beide tracés nemen onnodig veel ruimtebeslag, met nog de nodige jaarlijkse kosten. Meer materiaal gebruik, langer overlast tijdens de aanleg, vele kilometers meer landschapsvervuiling en stralingsblootstelling.

(angst voor) Gezondheidsrisico's op lange termijn voor mens en dier onder andere door magnetische straling en fijnstof

Onderzoeksresultaten leiden er toe dat uit gezondheidsoverwegingen de toelaatbare stralingsnormen (grenswaarden) steeds worden bijgesteld, zowel in binnen- als buitenland. Nederland hanteert de norm 0,4 micotesla als veilig. In België is de norm al bijgesteld naar 0,2 micotesla. Niet uitgesloten is dat ook buiten deze zone de elektromagnetische straling gezondheidseffecten kan hebben.

De gezondheidsraad meldt mogelijke gevolgen zoals leukemie bij kinderen of alzheimer en ALS bij hoge blootstelling. Nader onderzoek naar minder ernstige ziekten of (chronische) klachten is echter nog niet verricht.

Brits onderzoek heeft aangetoond dat stofdeeltjes door de elektromagnetische straling elektrisch geladen kunnen worden en daardoor blijven "kleven" in de longen. In ons gebied en regio is sprake van veel fijnstof vanwege de vele professionele veehouderijen met koeien, varkens, schapen en paarden. Maar ook worden er hobbymatig veel dieren gehouden. Daarnaast zorgen de drukke provinciale weg N216 en de autosnelwegen voor veel fijnstof.

Er is weinig wetenschappelijk onderzoek verricht naar de effecten op de gezondheid van dieren. Algemeen wordt wel aangehouden dat de grenzen voor mensen ook bij dieren van toepassing zijn. Wel is bekend dat vogels en bijen gedesoriënteerd kunnen raken door elektromagnetische straling.

Zolang er niet meer bekend is van mogelijke gezondheidsrisico's is het wenselijk dat er geen nieuw bovengronds 380KV hoogspanningstracé over ons gebied komt.

Geluidoverlast (corona-effect en zingen van de leidingen)

Door het open gebied is er altijd sprake van wind en gaan de kabels veelal "zingen". Bij vochtig weer zal er sprake zijn van een ketterend effect (corona effect) door deelontladingen in de lucht. Het open karakter van het landschap maakt dat het geluid ver draagt en de geluiden over een groot gebied zijn te horen.

Van paarden is bekend dat ze onrustig blijven door het corona-effect; ze wennen er niet aan zoals bijvoorbeeld wel bij het geluid van de snelweg.

Het cumulatieve effect van fijnstof door veehouderijen en provinciale en rijkswegen en geluid dient eerst nader te worden onderzocht wat dit betekent voor de gezondheid van mensen en dieren.

Kans op ongelukken zoals omwaaien, kabelbreuk en aanvaring

Masten kunnen omvallen en lijnen kunnen om allerlei redenen beschadigen. Door klimaatveranderingen is er een toename van extreem weer, waaronder korte hevige regenbuien, veel wind zelfs tornado's, ijzel, et cetera.

Ook vliegbewegingen worden meer met daarop kans van ongelukken zoals enige jaren geleden in de Bommelerwaard.

Negatieve invloed magnetische straling en risico elektrische spanning

Negatieve gevolgen van magnetische velden en straling voor mensen en dieren is nog onvoldoende onderzocht. Heeft magnetische straling bijvoorbeeld ook invloed op het door de boeren gebruikte systemen, bijvoorbeeld melkmachines, vee-bewaking, gps-systemen voor bemesting, et cetera.

Brandweer mag niet blussen zolang er spanning op de hoogspanningsverbinding staat. Dit geeft een vergroot risico van brandoverslag. Een hoogspanningsverbinding vergroot de kans op het ontstaan van brand en kan deze zelfs veroorzaken.

Verzekeraars hebben te kennen gegeven voor een varkenshouderij waarboven een hoogspanningsverbinding is gerealiseerd, geen dekking te verlenen. Verzekeraars keren na brandschade pas uit wanneer opstallen worden herbouwd, maar accepteren niet dat herbouw onder of nabij hoogspanningsverbindingen plaats vindt. Ook gaan verzekeraars (afzonderlijke) verzekeringen voor verstikking, inductie of overspanning niet langer verstrekken, althans niet onder voor bewoner aanvaardbare condities.

Extra vogelsterfte en vleermuissterfte

De aanzienlijke lengte van zowel corridor 9 als 10 heeft niet alleen gevolgen voor migrerende vogelsoorten tussen de Natura 2000-gebieden in Nederland, maar ook op vogelsoorten die vanuit het noorden naar het zuiden trekken en andersom. Aanzienlijke aantallen vleermuizen en vogels raken verwond en worden gedood door de lijnen en masten van de hoogspanningsverbinding.

In het gebied foerageren veel ooievaars en buizerds en andere roofvogels en ook voor deze vogels ontstaat er een groot risico op verwonding of sterfte.

De eventuele bouw vergen naast de uiteindelijk benodigde hoogspanningsmasten inrichting en aanleg van verschillende bouwplaatsen en vele transportbewegingen. Ook voor de bouwplaatsen is extra ruimte nodig, met de bijbehorende verdwijning van groen, bomen en verstoring van vogels, vleermuizen en andere dieren.

Gezichtshinder en aantasting van het landschap/cultuurhistorie

De kleinschaligheid en het groene hart van Zuid Holland (en Utrecht) gaat geheel en al verloren. Er is sprake van een volkomen wanverhouding tussen techniek en landschap. In plaats van het authentieke open agrarisch gebied worden wij, de bewoners van de Peursumseweg en andere bewoners van deze regio, mogelijk geconfronteerd met een rij van hoge masten en kabels.

Het mooie unieke polderlandschap met de karakteristieke en monumentale panden en boerderijen gaat niet samen met industriële hoogspanningsmasten en –kabels.

Daling van de waarde van huizen en grond

Er wordt gesproken over een "opkoopregeling" voor de onder het tracé gelegen woningen. Er is niets opgenomen over planschade en/of compensatie wanneer mensen verder van de hoogspanningsmasten en –kabels af wonen.

De aanleg van corridor 9 of 10 betekent voor de bewoners van de Peursumseweg een significante waardevermindering van de woning, perceel en grond.

Indien van toepassing betekent dit een lange procedure van indienen van planschade, waarbij mogelijk een tegemoetkoming in de schade en veelal de eerste 2 procent voor rekening eigen rekening is. Een dergelijke compensatie is zeker niet redelijk en billijk en dient voorkomen te worden.

Belemmering van toekomstige woningbouw

Indien corridor 9 in het oostelijk deel van de 'zoekstrook' komt, heeft dat consequenties voor toekomstige woningbouwplannen ten westen van de bestaande bebouwing. Corridor 10 geeft een beperking van uitbreidingsmogelijkheden aan de oostzijde van Giessenburg. Behoud van de mogelijkheid voor nieuwbouwplannen is van groot belang voor de leefbaarheid en toekomstbestendigheid van ons dorp.

Zowel corridor 9 als 10 hebben gevolgen voor de lintbebouwing rond de rivier de Giessen, die zowel noordelijke als zuidelijk wordt gekruist. Het lijkt dan ook onvermijdelijk dat enkele panden moeten verdwijnen en bewoners gedwongen worden om te verhuizen. Een onwenselijke situatie voor betrokken bewoners, met ook gevolgen voor blijvende bewoners, zoals vermindering grond- en huizenprijzen.

Negatieve invloed op recreatieve functie van het gebied

Het gebied rond Giessenburg heeft onder andere een recreatieve functie. Er komen vele toeristen naar deze omgeving om te genieten van het uitzicht de rust en de ruimte, te wandelen, om te vissen, te varen en/of om te zwemmen. Met de komst van een hoogspanningstracé wordt het landschap verstoort en is het minder aantrekkelijk voor toeristen en naar verwachting neemt het aantal bezoekers drastisch af.

Archeologie

Het uniek veenweide gebied heeft vele waardevolle archeologische locaties. Indien sprake van grote bouwwerkzaamheden en afgravingen is grote kans aanwezig dat dit verloren gaat en ten alle tijden is dan nader archeologisch (bodem) onderzoek noodzakelijk. Maar liever voorkomen dat dit noodzakelijk is.

Groot ruimtebeslag

Een bovengrondse hoogspanningslijn neemt minstens 25 maal zoveel grond in beslag als een ondergrondse verbinding.

Mogelijk te onderzoeken alternatieven

Corridor 6 met eventueel kleine aanpassingen

Er moet een hoogspanningsverbinding worden gemaakt van het station Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein (Dordrecht). Het is onduidelijk waarom er een lange omleiding van 35 tot 50 kilometer, door ongerept landschap en langs/over woonhuizen wordt voorgesteld.

Corridor 6 lijkt dan ook één van de betere tracés. Het is één van de kortste routes met de minste extra impact op het milieu en omwonenden en naar verwachting dan ook lagere kosten dan de (veel) langere tracés. Corridor 6 loopt grotendeels langs een bestaand tracé en het laatste (korte) stukje door de Biesbosch. Om de Biesbosch te ontzien kan overwogen worden om een kleine aanpassing te maken, door de verbinding langs de Merwede te maken richting Crayestein. Of door een deel van het tracé ondergronds aan te leggen.

Ondergronds

Geheel of deels ondergrondse aanleg van hoogspanningsverbindingen lijken een aantal bezwaren te verminderen. Ondergronds is "onzichtbaar" en geeft minder negatief effect op de cultuur historische waarde van het landschap, is geluidloos, kent minder gezondheidsrisico's voor mens en dier (geen magnetisch straling en fijnstof), neemt aanzienlijk minder ruimte in beslag en heeft geen (minder) nadelige economische effecten op de waarde van grond en huizen en op recreatie.

Aangegeven wordt door Tennet dat een ondergrondse gelijkstroom verbinding niet mogelijk is omdat dit stroom onderbrekingen geeft. Er worden echter elders in de wereld veelvuldig gelijkstroomverbindingen toegepast voor transport van hoge vermogens over grote afstanden, zowel bovengronds als ondergronds.

Een ondergronds traject is wellicht duurder, maar ruimtelijke planologische en milieutechnische belangen zouden zwaar(der) mee moeten tellen dan financieel. Zeker gezien de eerder geschetste belangen en risico's.

Een nadeel van een ondergronds traject is natuurlijk wel de eenmalige verstoring van de bodemstructuur. Dit kan worden beperkt door het ondergrondse tracé langs bestaande infrastructurele verbinding aan te leggen. Wellicht kan gebruik worden gemaakt van gestuurde boringen. En wenselijk is om een optimalisatie te creëren tussen een deels bovengronds en deel ondergronds tracé.

Smart Grids

Een kansrijke toekomstige ontwikkeling zijn 'smart grids'. Hierbij wordt de totale vraag en aanbod van elektriciteit op lokaal en regionaal niveau steeds meer op elkaar wordt afgestemd. Hierdoor neemt niet alleen de betrouwbaarheid van de elektriciteitsvoorziening toe, maar is ook grootschalig transport van elektriciteit tussen regio's en landen minder nodig. Maatwerk bijvoorbeeld door lokale opwekking van stroom, mogelijkheden voor grote tijdelijke lokale opslag en vermindering van verbruik, zijn te verkennen kansen en mogelijkheden.

Wij vertrouwen erop met bovenstaande zienswijze een voldoende bijdrage te hebben geleverd, om het voor Giessenburg en de Peursumseweg negatieve bovengrondse traject van corridor 9 en 10 te laten vervallen en te kiezen voor nader onderzoek naar een alternatief tracé.

Verzonden: 7/5/2023 8:16:30 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ik ben voorstander voor de ondergrondse oplossing, geen landschap vervuiling

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Landschap vervuiling en gezondheid problemen die kunnen ontstaan

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Nee

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 7/5/2023 8:39:14 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Het effect op het leefklimaat van de mens

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 7/5/2023 8:42:24 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED] 1

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: Bewoner van het gebied waar de plannen klaarliggen voor in [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Jazeker

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Jazeker

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Nvt

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Geen

Verzonden: 7/5/2023 8:49:06 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

[REDACTED] krijgt al alle plagen van Egypte over zich heen!!!!

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie hierboven.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie hierboven.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie hierboven.

Verzonden: 7/5/2023 9:01:43 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

[REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ik zie geen andere alternatieven of corridors

Ik verbaas me nu al over het aantal alternatieven/corridors

De meeste gaan door bewoont gebied

De kortste, daardoor goedkoopste, corridor 6 gaat niet of nauwelijks over bewoond gebied in vergelijking met de anderen

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Naar mijn mening moet het effect van straling en of magnetische velden op mensen nog beter onderzocht worden

De corridor met minste effect/invloed op omwonenden moet voorrang krijgen

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

5 zaken die extra mee wegen lijken me oa

aantal omwonenden welke nadeel ervaren van dede nieuwe verbinding per corridor inzichtelijk maken

horizonvervuiling, hoe korter de route hoe minder horizonvervuiling

Aanlegkosten, hoe korter de route hoe minder aanlegkosten, aanlegtijd en minder onderhoud in de toekomst

Co2 uitstoot , kortste route geeft minste CO2 uitstoot , bij aanleg en ook in toekomst, zie huidige verzwaring net Ablasserwaard

Huidige belasting van het gebied per corridor

De Ablasserwaard is in verhouding al behoorlijk belast met huidige lichtmasten

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Het aantal personen wat overlast krijgt van de nieuwe verbinding bekijken per corridor

Molenbiotopen in Ablasserwaard

Huidige weide vogelstand Ablasserwaard

Verzonden: 7/5/2023 9:03:28 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED] a

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Corridor 5, klein stukje doortrekken eventueel verzwaren van huidige situatie.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ondergronds zal op termijn het minst belastend zijn voor mens, dier en landschap.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Corridor 7 is een te lang traject, 33 km. bijna gelijk aan (6) bestaand trace.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Kortste route naar Crayesteyn. Minst belastend.

Verzonden: 7/5/2023 9:05:30 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: Mijn gezin en schoonmoeder die op een ander adres in [REDACTED] woont.

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ondergrondse leidingen

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Welke impact heeft het plaatsen van deze leidingen op de natuur die het moet doorkruisen om de verbinding tot stand te brengen? Zijn er beschermde natuurgebieden?

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Wonen in de buurt van de hoogspanningsleidingen, mogelijke gevolgen voor de volksgezondheid en aan de andere kant bij wie de aansprakelijkheid daarvoor ligt. Voorkomen is nog steeds beter dan genezen.

Wat is de maximale afstand om te bewonen ten opzichte van hoogspanningsleidingen?

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Welke natuurgebieden en woongebieden bestrijkt het tracé om zodoende een beeld te krijgen van de gevolgen voor die gebieden?

Als mensen op een bepaalde afstand van hoogspanningsleidingen moeten wonen, geldt dat ook voor dieren lijkt me.

Verzonden: 7/5/2023 9:50:31 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: Mijn man [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ik sluit mij aan bij de ingediende zienswijze van de gemeente Ridderkerk.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ik sluit mij aan bij de ingediende zienswijze van de gemeente Ridderkerk.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ik sluit mij aan bij de ingediende zienswijze van de gemeente Ridderkerk.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ik sluit mij aan bij de ingediende zienswijze van de gemeente Ridderkerk.

Verzonden: 7/5/2023 9:52:50 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

kleine omleiding corridor 6: parallel aan de bestaande hoogspanningleiding richting Oost-Sliedrecht, over de Dordse Biesbos/Merwelanden, langs de zuid-oever van de Merwede naar Crayenstein: goedkoop, korte lijnen, snel te realiseren, geen belasting voor inwoners Alblasserwaard

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

neen

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De gemeente Molenlanden heeft met twee (reeds bestaande) hoogspanningsleidingen al zeer royaal bijgedragen aan de behoefte aan hoogspanningsleidingen. Doe ons geen derde hoogspanningsleiding aan.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

corridor 8 en 9 gaan over bestaande bebouwing

Verzonden: 7/5/2023 9:53:19 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ondergrondse kabel tracé's

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Gezondheidsrisico's

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Geen hoogspanning kabels boven dichtbevolkte bebouwing

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nog niet te beoordelen in dit stadium

Verzonden: 7/5/2023 9:55:40 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Wat ik gelezen heb gaat het om verschillende routes, onder of boven de grond. In mijn ogen weinig alternatief.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Kijk naar het gebied waar je het zou willen plaatsen. Over de biesbos of de plaatsen die daar direct omheen liggen lijkt mij niet het meest slimme. Voor natuur en dier.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja mensen en dier. Ongeveer 5 jaar geleden was er spraken van om alle hoogspanningskabels die over huizen liepen te verwijderen. Dit omdat mensen er letterlijk ziek van werden. Dan hebben we het niet eens over de dieren die het geluid nog sterken horen dan wij. Waar is onze waardig leven dan!

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee, heel eerlijk heb ik geen verstand van. Dus kan ik niet over mee praten

Verzonden: 7/5/2023 9:59:49 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: ztomoerdijk@zlto.nl

Als: Belangenorganisatie ZLTO

(Mede) namens:

Organisatie: ZLTO Moerdijk

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie zienswijze

95603797_9152921_06072023141324.pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie zienswijze

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie zienswijze

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie zienswijze

Aan

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380 kV
g-k-c
Postbus 111
9200 AC Drachten

Datum:
4 juli 2023

Onderwerp:
Zienswijze NRD 380 kV g-k-c

Contact:
zltomoerdijk@zlto.nl

Geachte heer/ mevrouw,

ZLTO Moerdijk heeft met veel belangstelling kennisgenomen van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor de nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel/Crayestein. Uit de notitie komt een duidelijk beeld naar voren van een ruimtelijk gezien zeer complexe opgave. Dit vraagt om een zo groot mogelijke bandbreedte van alternatieven die nader onderzocht dienen te worden. Wij hebben de indruk dat er, conform onze aanbeveling op de notitie "kennisgeving en participatie", al breed gekeken is naar mogelijke corridors om op basis van nader onderzoek zorgvuldige keuzes te kunnen maken. Het valt ons op dat waterwegen gekruist worden, maar dat corridors geen gebruik maken van waterwegen (zoals bijvoorbeeld de Nieuwe Merwede en de Amer). We vragen ons af of de ruimtelijke beperkingen na onderzoek niet zo'n groot obstakel blijken te zijn dat daarmee uiteindelijk alsnog een corridor onderzocht dient te worden die meer gebruik maakt van de (bodem van de) waterwegen. We adviseren u te bekijken hoe u dit ontwerpprincipe op onderdelen alsnog kunt inpassen als nader te onderzoeken (sub)varianten in corridors met waterwegen.

Juist vanwege de complexiteit, niet alleen voor deze hoogspanningsverbinding maar ook voor andere op stapel staande trajecten, pleiten wij voor een benadering waarin naar slimme combinaties van projecten wordt gekeken. Daarom vragen wij u de optie te bestuderen van het combineren van de aanlanding van Wind op Zee mogelijkheid in Moerdijk met een rechtstreekse aansluiting op Krimpen aan den IJssel/ Crayestein via waterwegen.

Wat betreft de te onderzoeken effecten zien we dat aandacht wordt geschonken aan het agrarisch gebruik van gronden, maar dat dit wordt opgenomen onder het hoofdaspect "Gebruiksfuncties". Wij zijn van mening dat dit geen recht doet aan de waarde van landbouwgrond. Immers, het produceren van goed en betaalbaar voedsel is strategisch van belang voor Nederland, waarbij voedselproductie bovendien ook nog gekoppeld kan worden aan aandacht voor (bodem)biodiversiteit en bijdragen aan het tegengaan van klimaatverandering. Wij vragen u daarom landbouw op te nemen als een op zichzelf staand hoofdaspect. Op dit hoofdaspect vragen we u naast effecten "areaal landbouwverlies" en "doorsnijding van percelen" de volgende mogelijke effecten nader te onderzoeken:

Datum
4 juli 2023
Onderwerp
Zienswijze NRD 380 kV g-k-c
Blad
2 / 2

- Diergezondheid en dierwelzijn: Graag zien we onderzocht of, en in hoeverre, magnetische velden en straling van invloed zijn op diergezondheid en dierwelzijn. Mocht dat het geval zijn dan is het nodig dat het aantal veehouderijbedrijven binnen de corridors in kaart wordt gebracht. Hetzelfde geldt voor het risico van fysiek letsel aan vee door de betonnen staanders.
- Precisielandbouw en robotisering: Op dit moment maken al veel agrarische ondernemers gebruik van precisielandbouw waarbij GPS een belangrijke rol speelt. We zien in de beoordelingstabel bij gebruiksfuncties graag toegevoegd in hoeverre straling en magnetische velden het functioneren van precisielandbouw negatief beïnvloedt.

Wat betreft het hoofdaspect "Landschap" willen we u nog wijzen op het belang van openheid als gebiedswaarde. We kunnen niet goed beoordelen in hoeverre de gebiedsbeschrijvingen in de bijlage hier voldoende aandacht aan schenken. Sowieso lijken de gebiedsbeschrijvingen qua systematiek in de landschapsanalyse niet heel eenduidig opgebouwd en missen we een landschappelijke beschrijving van het gebied tussen Drimmelen en Moerdijk. Wij vragen u daarom nogmaals kritisch te kijken naar de landschapsanalyse, omdat dit wel de basis is van de effectenbeoordeling op het hoofdaspect "Landschap".

Zoals ook al aangegeven in de eerdergenoemde reactie op de notitie "kennisgeving en participatie" worden we graag betrokken bij het vervolg van het proces en uiteraard zijn wij bereid om een nadere toelichting te geven op deze reactie.

Met vriendelijke groet,

Namens het bestuur van ZLTO Moerdijk,

Secretaris

Verzonden: 7/5/2023 10:12:43 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zeker! Hoogspanningsmasten leveren bovenmatige schade op voor mens en natuur. Nu en zeker ook in de toekomst. Ondergronds zou, wanneer technisch haalbaar, een betere optie zijn

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Bleskensgraaf is een woongebied voor uilen, aan de Heulenslag in Bleskensgraaf, leven uilen met hun jongen. Daarnaast zijn er in dit gebied veel vleermuizen.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

de corridors boven Bleskensgraaf komen boven woongebied waar al veel hoogspanningsmasten staan. Dit poldergebied is nu al volgebouwd met masten wat veel overlast veroorzaakt. Nog een mast erbij levert veel gezondheidsschade op voor de omwonenden (zeker gezien de optie om de komende jaren meer vermogen door de leidingen te laten lopen)

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

zie hiervoor. De corridors boven Bleskensgraaf leveren daarnaast veel planschade op. Corridor 6 is m.i. de meest logische optie, weinig of geen woongebied en is daarnaast ook de kortste route.

Verzonden: 7/5/2023 10:14:51 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: Nvt

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ver bij de bebouwing vandaan

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De straling vd masten

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Nvt

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

?

Verzonden: 7/5/2023 10:55:40 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ondergronds

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Schade op gezondheid

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Vogels en hoogspanningsdraden

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ridderkerk is al vol met infrastructuur

Verzonden: 7/5/2023 11:07:50 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Er wordt gesproken over tracees waarbij een optie wordt vermeld om gedeeltes ondergronds te plaatsen. Is er ook gekeken naar een directe, zo kort mogelijke verbinding? Imo zorgt dit ook voor het minste stroomverlies.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Wat is de invloed van (hoge) masten op het landschap. In hoeverre is dit schadelijk voor zicht en natuur.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Onderzoek naar mening van omwonenden.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zoals eerder benoemd. Komt een korter traject (zo kort mogelijk) door het beperkte 'stroomverlies' niet altijd als beste optie naar voren? Zijn eventuele hogere kosten voor het aanleggen hiervan uiteindelijk op de lange termijn voordeliger?

Verzonden: 7/5/2023 11:17:19 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Verticaal gestuurd boren. Kiezen voor de kortste verbinding daar waar sprake is van hinderlijke doorkruising door de Biesbosch de elektriciteitskabel onder de grond door leggen.

Deze techniek is oa. toegepast door de firma van Vulpen door een leiding gestuurd te boren onder het Veerse meer door. Daar was ook sprake van dat masten hinderlijk en onwenselijk waren en dus gekozen voor ondergronds. Zelfde geldt voor het IJsselmeer. Verder wordt stroom vanaf de windmolens ook gewoon vanaf zee door en over de zeebodem getransporteerd.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Uitzoeken of dat het toegestaan is belastende voorzieningen en infra eindelijk "door te stapelen" zonder dat de geldende normen en regelgeving worden overtreden. Ons woonadres ligt direct tegen 150 KV mast aan (straling en geluidshinder), op steenworp afstand van de Betuwe lijn (geluidshinder), spoorweg verbinding Rotterdam Geldermalsen (geluidshinder), A 15 (geluidshinder), 3 windmolens 150 meter hoog (geluidshinder horizon-vervuiling). Mag en kan dit westelijk deel van corridor zo dicht op onze woning op basis van geldende normen en regelgeving nog verder worden belast met straling, geluid en horizon vervuiling ?.

95605663_9153463_Huidige_belasting_in_Corridor_9_Giessenburg-_Giessen-Oudekerk.pdf

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Uitzoeken of dat het toegestaan is belastende voorzieningen en infra eindelijk "door te stapelen" zonder dat de geldende normen en regelgeving worden overtreden. Ons woonadres ligt direct tegen 150 KV mast aan (straling en geluidshinder), op steenworp afstand van de Betuwe lijn (geluidshinder), spoorweg verbinding Rotterdam Geldermalsen (geluidshinder), A 15 (geluidshinder), 3 windmolens 150 meter hoog (geluidshinder horizon-vervuiling). Mag en kan dit westelijk deel van corridor zo dicht op onze woning op basis van geldende normen en regelgeving nog verder worden belast met straling, geluid en horizon vervuiling ?.

Dreigt wel een beetje een afvoerputje in dit deel van het "Groen Hart" te worden. Spreiding van dit soort belasting in dit gedeelte van corridor 9 is absoluut meer wenselijk. In zijn algemeenheid kiezen voor de kortste weg (door de Biesbosch) en daar waar in dit gebied bovengronds onredelijk bezwaren is kiezen voor verticaal boren en ondergronds aanleggen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

In het midden en het westelijk deel van de corridor 9 staan

3 windmolens elk met een hoogte van 150 meter.

Dit zoekgebied in corridor 9 is op basis van de gedachte van (wind) molen biotoop helemaal niet geschikt voor het plaatsen van elektriciteitsmasten. Vanuit de RES is men nog steeds op zoek naar oplossingen voor het invullen van verplichte opgave windenergie. Kan binnen nu en 2 jaar best nog zo zijn dat wordt besloten om de 3 masten te vervangen voor grotere masten of aan te vullen met meer vergelijkmasten langs de A 15 waardoor het midden en westelijk deel van corridor 9 al helemaal niet meer passen in het zoekgebied om masten neer te zetten.

Huidige situatie.

Het woonadres van bezwaarmaker en het westelijk deel van corridor 9 is in de huidige situatie al zwaar overbelast door hinder van diverse (nuts) voorzieningen en geluidshinder door diverse infra.

- Op 45 meter afstand van woonadres bezwaarmaker staat al een 150 KV mast
150 KV mast is zeer aanwezig, horizon vervuiling gefluit van de kabels vanaf windkracht 4 en knetterend geluid goed hoorbaar bij regen.
- Op 627 meter afstand van de Betuwelijn. De Betuwe lijn wordt zeer intensief gebruikt en is de hele dag door een bron van geluidshinder.
- Op 964 meter afstand van de spoorlijn verbinding Dordrecht Geldermalsen. De treinen die elke 15 minuten passeren zijn bij ons hoorbaar.
- Op 1.210 meter afstand van de A 15 . bij zuid en westen wind is er overdag sprake van een constante brom van geluid hoorbaar. Op termijn zal de A15 ook nog weer worden verbreed met als gevolg nog meer hinder.
- Op 925 meter afstand van 3 zeer prominent aanwezige winmolens met een hoogte van 150 meter. Bij windkracht 4 en meer generen deze windmolens hinderlijke slagen in de lucht waardoor het er continue op lijkt of dat er vliegtuigen over komen vliegen.

Bijplaatsen van een 380 KV mast is alvast voor het westelijk deel van corridor 9 en eigenlijk voor gehele historische bebouwingslint van Giessenburg Giessen Oude-kerk over corridor 9 volledig “over de top”. Er is hier zeker geen sprake van “not in my backyard” denken.

Dit gedeelte van “Het Groene Hart” heeft met de Betuwe lijn, spoorweg verbinding, betaande 150 KV mast, windmolens en (uitbreiding) A15 zijn portie wel gehad en genoeg bijgedragen aan het publieke belang en voorzieningen.

Verzonden: 7/5/2023 11:21:39 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Er zijn ontelbaar alternatieven om te onderzoeken. Alternatieven moeten onderzocht worden waar de woon- en leefomgeving van burgers niet worden geschaad. Tevens wordt er grondgebied gebruikt wat potentiële bouwgrond of opslag voor overtollig water zou kunnen zijn. Tegelijkertijd past een hoogspanningsmast niet in het groene hart en het beetje polder wat we nog over hebben in ons overbevolkt en bebouwde land.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De zee-arenden in de Biesbosch moeten geen reden zijn om dan maar honderden mensen te moeten laten verhuizen, hun plekje te moeten verlaten en de gezondheid van omwonenden. Fysieke en mentale gezondheid. Zee-arenden zijn welkom in mijn achtertuin als ze niet over of onder de mast door kunnen vliegen. Dan hebben we in ieder geval vele burgers leed bespaard.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Mag het menselijke op de voorgrond komen te staan? Het klinkt als een nogal ondoordacht plan, waarbij er te weinig raadpleging is geweest bij niet-bestuurskundigen. In het toetsingskader is het goed om ook hierbij te letten op de bezwaren van humane orde. In een tijd van gebrek aan vertrouwen in de bestuurlijke macht in Nederland, lijkt me dat niet onverstandig.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zou er niet moeten worden geïnvesteerd hoe de capaciteit van bestaande masten bijvoorbeeld kan verzaard of meer onderzoek doen naar alternatieven voor enorme hoogspanningsmasten om het net te ontlasten.

Verzonden: 7/5/2023 11:23:18 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Als Alternatieve route is over de Hoekse Waard nog een optie?

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Naar mijn mening hebben wij op dit moment in de Alblasserwaard en Molenlanden al heel veel last en schade van de lozing van gevaarlijke stoffen van Chemours.

Er lopen ook al flink wat hoogspanningsleidingen over ons gebied.

Ik ben van mening dat we als bewoners van gemeente Molenwaard al genoeg bloot worden gesteld aan straling en chemische stoffen en wat dies meer zij.

Ik begrijp dat er een extra hoogspanningsleiding nodig is maar ik hoop dat jullie deze kunnen realiseren buiten onze regio.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Hiervan heb ik te weinig kennis.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Hiervan heb ik te weinig kennis.

Verzonden: 7/5/2023 11:57:43 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

[REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Wij willen er geen hoogspanningsmasten erbij, dicht bij onze woningen aan het Johanna Naber-erf (circa 100 meter).

Op circa 2 km afstand staat al een vuilverbrandingsinstallatie van het HVC en de Chemische fabriek Chemours. Dit levert al een behoorlijk negatief effect op de woonomgeving. Meer negatieve zaken kan niet.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De voorkeur gaat uit naar een directe verbinding naar Krimpen, corridor 7,8,9 of 10 of in het uiterste geval corridor 6. Die gaat wel naar Crayestein, maar heeft de minste gevolgen voor de mensen in hun woonomgeving.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Mocht er toch gekozen worden voor optie corridor 2,3,4 of 5, dan zou het de verbinding binnen een straal van 500 meter vanaf het Johanna Naber-erf moeten zijn die onder de grond gelegd wordt.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Indien er toch een bovengrondse verbinding komt langs het Johanna Naber-erf, dan dienen de bewoners die er het dichtst bij zitten financieel gecompenseerd te worden voor mogelijke gezondheidsrisico's en vanwege een te verwachte waardedaling van hun woningen.

Verzonden: 7/5/2023 12:01:22 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Buurt en/of bewonersorganisatie

(Mede) namens: Bewoners Achterland en buurtvereniging Tussen de Molens

Organisatie: bewoners achterland en buurtvereniging Tussen de Molens

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

- 1; ondergrondse gelijkstroom traject
- 2; Corridor 6
- 3; combinatie corridor 6,7,8,10
- 4; combinatie corridor 9,8,10
- 5; "small grids" ipv hoogspannings trajecten

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

- 1; onderzoek gezondheidseffect cumulatie stralingseffect ter hoogte van de knik op het achterland (overgang langs N216 naar Achterland toe)
- 2; onderzoek naar chronische gezondheids effecten van langdurige blootstelling aan elektromagnetische straling
- 3; onderzoek effect straling op vee en melk
- 4; cumulatieve effecten van fijnstof en elektromagnetische straling
- 5; onderzoek vogels en vleermuizen

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

effecten op toerisme

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

zie zienswijze bewoners Achterland

Bureau Energieprojecten
 Inspraakpunt HSV Geertruidenberg-Krimpen a/d IJssel of Crayestein,
 Postbus 111
 9200 AC Drachten

Geachte mijnheer, mevrouw,

Datum 05-07-2023

Met deze zienswijze maken wij, de inwoners van het Achterland te Groot Ammers, bezwaar tegen corridor 10 van het concept NRD van de bovengrondse 380 KV hoogspanningsleiding van Geertruidenberg via de gemeente Molenlanden naar Krimpen aan de IJssel.

Algemeen

1. Het bovengrondse traject van Corridor 10 is de langste route en zal daarmee het meest negatief effect hebben op het open karakter van het landschap binnen de gemeente Molenlanden. En zorgen voor ernstige horizonvervaling van het cultuurhistorisch poldergebied. Meer materiaal gebruik, langer overlast tijdens de aanleg, vele kilometers meer landschapsvervuiling en stralingsblootstelling..
2. De inwoners van het Achterland hebben geen bezwaar tegen de aanleg van een ondergrondse gelijkstroom verbinding. Deze is namelijk onzichtbaar, heeft geen negatief effect op de cultuur historische waarde en open karakter van het landschap, is geluidloos, veilig, kent geen gezondheidsrisico's voor mens en dier (geen magnetisch straling en fijnstof), neemt aanzienlijk minder ruimte in beslag en heeft geen nadelige economische effecten op de waarde van grond, huizen en op recreatie.
 En met het aanleggen van een ondergronds tracé worden ook de belangrijkste bezwaren die zorgen voor de onevenredige belangenaantasting aan de zijde van de inwoners van het Achterland weggenomen.
3. De inwoners van het Achterland hebben de lasten van een dergelijk bovengronds traject, maar geen voordelen, omdat het stroom transport niet ten gunste valt aan hen.
4. Tennet stelt dat een ondergrondse gelijkstroom verbinding niet mogelijk is omdat dit stroom onderbrekingen zou kunnen geven. Echter overal ter wereld worden gelijkstroomverbindingen veelvuldig toegepast voor transport van hoge vermogens over grote afstanden, zowel bovengronds als ondergronds. Een aanmerkelijk voordeel van gelijkstroomverbindingen is namelijk dat het transportverlies kleiner is dan bij een wisselstroomverbinding. Van grote onderbrekingen van stroom is geen sprake. Het lijkt er op dat zuiver financieel-economische redenen maken dat er voor een bovengronds traject gekozen is. Ruimtelijke planologische, gezondheidskundige en milieutechnische belangen zouden echter doorslaggevend moeten zijn en niet de financieel-economische. Helemaal nu de belangen van zoveel verschillende inwoners op het spel staan.

Een nadeel van een ondergronds traject is wel de eenmalige verstoring van de bodemstructuur. Echter dat nadeel kan beperkt worden door de ondergrondse gelijkstroomverbinding langs een bestaande infrastructurele verbinding (bijv. N216) aan te leggen.

5. Een andere trend is de ontwikkeling van 'smart grids', waarbij de totale vraag en aanbod van elektriciteit op lokaal/regionaal niveau steeds meer op elkaar wordt afgestemd. Hierdoor zou de betrouwbaarheid van de elektriciteitsvoorziening kunnen toenemen. Wellicht is hierdoor ook minder grootschalig transport van elektriciteit tussen regio's en landen nodig.

De redenen van ons bezwaar zijn:

1. Aantasting van het polderlandschap/cultuurhistorie
2. Gezondheidsrisico's op lange termijn voor mes en dier door magnetische [redacted] en fijnstof [redacted] veiligheidsrisico's, zoals omwaaien, kabelbreuk, aanvaring en dergelijke [redacted] overlast (corona-effect; zingen van de leidingen) [redacted] vleermuissterfte als gevolg van de hoogspanningsleiding
6. Groot ruimtebeslag
7. Daling van de waarde van huizen en grond
8. Negatieve invloed op recreatieve functie van het gebied
9. Gedwongen verhuizing van medeburgers
10. Molenbiotoop
11. Natura 2000 gebied Donkse Laagten
12. Individuele zorgen

Ad 1 Aantasting van het landschap/cultuurhistorie

De polders rond het Achterland zijn de enige polders binnen Zuid Holland waar nog een onaangetast zicht is en horizonvervuiling gelukkig niet aan de orde is. Veel toeristen bezoeken het gebied juist vanwege het weidse uitzicht, wat een origineel polderlandschap met zich meebrengt.

In dit gebied bevinden zich "waardevolle cultuurhistorisch" elementen die kenmerkend zijn voor het polderlandschap. Er staan karakteristieke en monumentale boerderijen en langs de molenkade aan de Ammerse Boezem staan diverse molens met de enige roedeloeds van Nederland die zeker niet onderdoen aan Kinderdijk. Toeristen die werelderfgoed Kinderdijk bezoeken komen al fietsend of per bus ook de molens langs de Ammerse Boezem bewonderen ook wel "kleine Kinderdijk" genoemd. Echter dreigt het aanzicht van dit cultuurhistorisch karakteristieke polderlandschap ernstig aangetast te worden door het plaatsen van de in onze ogen onnodige hoogspanningsmasten.

Het openkarakter, cultuurhistorisch polderlandschap en het groene hart van Zuid-Holland gaat door de komst van corridor 10 geheel en al verloren! Er is dan sprake van een volkomen wanverhouding tussen techniek en landschap. In plaats van een open cultuurhistorisch polderlandschap worden de bewoners en (internationale) [redacted] t Achterland dadelijk geconfronteerd met een rij van hoge masten en

kabels direct naast/voor hun woning en dwars over de molenkaden tussen de molens door. De bewoners van het Achterland zijn van mening dat er een volwaardig alternatief (ondergronds) is, waarbij er geen enkel belang van hen en het poldergebied wordt aangetast.

Ad 2 Gezondheidsrisico's op lange termijn voor mens en dier door magnetische straling en fijnstof

Onderzoeksresultaten leiden er wel toe dat uit gezondheidsoverwegingen de toelaatbare stralingsnormen (grenswaarden) steeds worden bijgesteld; zowel in binnen- als buitenland. Nederland hanteert de norm 0,4 micotesla als veilig. In België is de norm aangescherpt naar 0,2 micotesla. Niet uitgesloten is dat ook buiten deze zone de elektromagnetische straling gezondheidseffecten heeft.

De gezondheidsraad meldt mogelijke gevolgen als leukaemie bij kinderen, alzheimer en ALS bij hoge blootstelling. Onderzoek naar minder ernstige ziekten of (chronische) klachten is echter niet verricht, zodat deze niet zijn uit te sluiten.

De "knik" in het traject ter hoogte van het Achterland kan betekenen dat er cumulatie van stalingseffect kan optreden.

Brits onderzoek heeft aangetoond dat stofdeeltjes (in ons gebied is veel fijnstof vanwege de veehouderijen en vanwege de N216) door de elektromagnetische straling elektrisch geladen kunnen worden en daardoor blijven "kleven" in de longen.

Op het Achterland zijn verschillende houders van dieren, zowel professioneel als hobbymatig. Het betreft met name koeien, varkens, schapen en paarden.

Er is weinig wetenschappelijk onderzoek verricht naar de effecten op de gezondheid van dieren. Algemeen wordt wel aangehouden dat de grenzen voor mensen ook bij dieren van toepassing zijn.

Vogels en bijen raken gedesoriënteerd door elektromagnetische straling.

Het de mening van de bewoners van het Achterland dat zolang er niet meer bekend is er afgezien moet worden van een bovengrondse 380kV verbindingen.

Ad 3 Veiligheidsrisico's zoals omwaaien, kabelbreuk, aanvaring en dergelijke

Masten kunnen omvallen en lijnen kunnen om allerlei redenen beschadigd raken. Ook de gevolgen van extreem weer zijn in dit verband te noemen. Waarbij de kans op extreem weer (met veel wind, regen, ijzel) als gevolg van de klimaatverandering aanzienlijk is toegenomen. Corridor 10 is het langste traject met derhalve dus de meeste risico's.

Ad 4 Geluidoverlast (corona-effect; zingen van de leidingen)

Omdat er in een open gebied met enige regelmaat wind is, zullen de kabels veelal "zingen". Bij vochtig weer zal er sprake zijn van een ketterend effect (corona effect) door deelontladingen in de lucht. Ook hier geldt dat het open en stille karakter van het polderlandschap maakt dat geluid ver draagt en overlast veroorzaakt.

Van paarden is bekend dat ze onrustig blijven door het corona-effect; ze wennen er niet aan zoals bijvoorbeeld wel bij het geluid van de (snel)weg.

De bewoners van het Achterland zijn van mening dat eerst het cumulatieve effect van geluid en fijnstof en de drukke provinciale weg op de gezondheid van mensen (en dieren) nader onderzocht zou moeten worden.

Ad 5 Vogelsterfte en vleermuissterfte als gevolg van de hoogspanningsleiding

Aanzienlijke aantallen vleermuizen en vogels zullen worden verwond en gedood als gevolg van de aanvaringen met de lijnen en masten van de hoogspanningsverbinding. Daarnaast mijden vleermuizen en vogels, hoogspanningsmasten en de omgeving ervan. Daardoor worden die gebieden permanent ongeschikt als voedsel-, rust- of broedgebied.

De polders gelegen in en in de directe nabijheid van corridor 10 zijn een belangrijk voedsel-, rust- of broedgebied voor diverse vogelsoorten waaronder weidevogels gezien dit een belangrijkweidevogel gebied is. Daarnaast is deze polder een belangrijk foerageergebied voor de natura 2000 doelsoorten Purperreiger en zwarte stern (doelsoorten voor boezems Kinderdijk en de Zouweboezem). In de winterperiode is het een belangrijk rustgebied voor de kleine zwaan, kol en brandganzen (doelsoorten voor de Donkse laagten).

Door hoogspanningsverbinding ontstaat een barrière. Vogels en vleermuizen op trek [redacted] vleermuizen op weg van en naar de broed/voorplanting- of slaappleats [redacted] kost extra tijd en energie. Vogels en vleermuizen moeten daardoor extra eten terwijl er minder foerageertijd beschikbaar is.

[redacted] (negatief) effect is een lager broedsucces: jonge vogels worden langer [redacted] en langer op voedsel wachten.

Ook doorkruist de corridor 10 het Natura 2000 gebied Donkse laagten. Dit is Europees belangrijk gebied voor vogels die er in de winterperiode komen rusten en foerageren. Daarnaast is het ook een belangrijk weidevogelgebied. Het plaatsen van de hoogspanningsmasten in of in de directe nabijheid van dit gebied zal te kosten gaan van de natuurwaarde van dit gebied.

Corridor 10 heeft significant negatieve effecten op beschermde vogel- en vleermuissoorten en op de doelsoorten van de Natura 2000-gebieden Boezems Kinderdijk, Donkse laagten en de Zouweboezem. Dit kan voorkomen worden door de leidingen onder de grond te leggen of voor een andere kortere corridor elders te kiezen.

Ad 6 Groot ruimtebeslag

Een bovengrondse hoogspanningslijn neemt minstens 25 maal zoveel grond in beslag als een ondergrondse verbinding.

De veldlengte, de afstand tussen twee masten, kan variëren van 300 tot 450 meter. Dat betekent dat er over de gehele lengte van het Achterland maar liefst 12 tot 17 masten nodig zullen zijn met een hoogte tussen 60 en 80 meter. Daarnaast hebben de bewoners van het Achterland aan de oostzijde ook nog een keer uitzicht hebben op minstens 4 masten langs de N216. En de bewoners aan de westzijde van het Achterland zullen nog kilometers ver masten kunnen zien langs de Middenpolderweg.

Opgemerkt dient ook te worden dat de masten in de weiden bij boeren geplaatst worden. Dit gaat voor de boeren ten koste van hun aantal hectaren en dus ten koste van de hoeveelheid te houden voedsel voor het vee, het aantal stuks vee en het uitstorten van de hoeveelheid mest.

Ad 7 Daling van de waarde van huizen en grond

Tennet spreekt over een "opkoopregeling" voor de onder het trace gelegen woningen. Er is niets opgenomen over planschade/compensatie wanneer mensen verder af wonen.

Al de bewoners van het Achterland gaan uit van waardevermindering van hun woning en perceel bij de aanleg van het bovengrondse traject.

Zoals bekend is planschade tegenwoordig een tegemoetkoming in de schade waarbij in ieder geval de eerste twee procent planschade voor rekening blijft van de aanvrager. De bewoners van het Achterland bestempelen dit als onrechtmatig omdat een alternatieve variant, namelijk een ondergrondse aanleg van het traject, voorhanden is waarbij er geen sprake zal zijn van een waardevermindering van zijn eigendom en aldus van schade. Dus de bewoners van het Achterland pleiten ervoor dat er een zelfstandige schaderegeling wordt getroffen voor dit traject waarin wordt voorzien in een volledige schadevergoeding voor de waardedaling van het huis en het perceel, zodat de bewoners bij aanleg van het traject corridor 10 dus in ieder [REDACTED] schade vergoed krijgen.

Voor de waardedaling van bedrijven zou eenzelfde regeling moeten worden [REDACTED]

Daarnaast worden bedrijven beperkt in eventuele uitbreidingen of herinrichting, wat economische schade tot gevolgen kan hebben.

Ad 8 Negatieve invloed op recreatieve functie van het gebied

Het landschap ter plaatse heeft een recreatieve functie. Er komen vele toeristen naar deze omgeving om te genieten van het uitzicht de rust en de ruimte, te wandelen om te vissen, te varen en/of om te zwemmen.

Met de komst van het hoogspanningstracé wordt het landschap ernstig verstoord en zullen er minder toeristen de regio meer bezoeken als gevolg van de horizonvervuiling door de hoogspanningsleiding.

Zo zijn er meerdere toeristische ondernemers (bijv Fien en Teun vakantiepark en de Avonturenboerderij) in de regio. Maar ook vele kleine toeristische ondernemers, die bijvoorbeeld een theetuin en/of Bed & Breakfast hebben in de regio. De economische gevolgen voor deze toeristische ondernemers zullen catastrofaal zijn en dienen gecompenseerd te worden.

Ad 9 Gedwongen verhuizing van medeburgers

Op het Achterland wonen verschillende gezinnen, die juist hiernaar toe zijn verhuisd, omdat ze elders met hoogspaningsmasten werden geconfronteerd.

En verhuizingen van medeburgers en bedrijven die onder de leidingen komen te wonen.

Ad 10 Molenbiotop

Er moet rekening gehouden worden met de molenbiotopen van de Goudriaanse molen en de Langerakse molen ter hoogte van het Achterland en de molens langs Molenkade.

De hoogspanningslijnen zullen de molens bij de Molenlade een bijzondere en unieke plek doorkruisen, waardoor deze cultuurhistorische plek en toonbeeld van het oud [REDACTED] ap ernstig te niet wordt gedaan en vernield.

Daarbij zijn er sinds de herinrichting van de Molenkade in de weilanden langs de molens grutto's gesignaleerd.

Ad11 Nature 2000 gebied Donkse Laagten

De bewoners van het Achterland hebben er wel vertrouwen in dat deze gebieden ontzien zullen worden, omdat hier zwaar wegende richtlijnen voor gelden, maar we zijn er van overtuigd dat een ondergrondstraject ook in deze gebieden een betere oplossing is.

Ad 13 Individuele zorgen

- Huidige woongenot zal te niet gedaan worden. In 2003 bewust gekozen voor wonen op Achterland om geen last te hebben van de hoogspanningsleidingen die al over Molenlanden lopen. In nieuw Lekkerland is een nieuwbouwwijk van 2003 inmiddels al grotendeels ontmanteld vanwege de hoogspanningsleidingen die er over heen lopen.

_____nden in Nieuw-Lekkerland onder een hoogspanningsmast. Een belangrijke reden voor onze verhuizing naar het Achterland is de weidse, natuurlijke omgeving zonder mastenstraling in de directe omgeving. Het zou _____ zijn als de mensen die - die net als wij - bewust bij een hoogspanningsmast weg verhuizen er nu alsnog eentje in 'de tuin' krijgen. Ook denk ik dat de waardevermindering van de woningen rond 'onze' corridor hoger zal zijn dan wanneer je kiest voor een traject waar nu ook al masten staan.

- Wij woonden in Sliedrecht vlakbij hoogspanningsmasten en zijn bewust gaan verhuizen naar Achterland omdat daar geen masten zijn.
- Het lijkt me logischer de 'hoogspanningsmastvervuiling' bij elkaar te houden. (dus corridor 7) De mensen die nu al bij een lichtmast wonen of er op uit kijken hebben deze 'overlast' dus al en de mensen die er na de bouw van deze masten zijn gaan wonen hebben er dus zelf voor gekozen dit geen groot probleem te vinden. Op het Achterland is nu juist nog nergens 'hoogspanningsmastvervuiling' te zien (of te voelen) en het is dus een extreem grote verandering als die er wel komt.
- Wij vrezen voor de gezondheid van ons vee. Wij vragen ons af of we ons melkvee nog wel ter plaatse kunnen laten weiden.
- Hoe zit het met gezondheid van varkens: Zijn vruchtbaarheidsproblemen bij varkens uitgesloten? Vroeggeboorte? Groei problemen bij varkens?
- De invloed van magnetische straling op de boerensystemen (melkmachines en vee-bewaking en gps-systemen voor bemesting etc) moeten nagegaan worden.
- Een bewoner merkt op dat met name de gevolgen van de magnetische velden voor bijvoorbeeld de melk van melkvee onvoldoende is onderzocht. De melk is voor menselijke consumptie, dus hierbij is uiterste zorgvuldigheid geboden. Dit moet vooraf goed onderzocht worden.

De bewoners van het Achterland verzoeken u daarom met klem alsnog het alternatief van een ondergrondse gelijkstroomverbinding van de gehele verbinding te onderzoeken en in het Milieueffectrapport op te nemen.

_____

Mocht dit om goede reden (dus niet de reden van onbetrouwbare stroom leverantie en minder kosten) niet kunnen dan prefereren wij een zo kort mogelijke corridor als voorkeursalternatief te nemen.

Bijvoorbeeld corridor 6 rekening houdend met de Biesbosch.

Of een combinatie van corridor 6,7,8,10 (de kortere route) dan wel 9,8,10. Voor beiden geldt wel rekening houdend met de Donkse Laagten.

Indien toch de keuze valt op corridor 10 dan zullen wij overgaan tot het indienen van zienswijzen/bezwaren op besluiten aangaande deze corridor, (plan)schade en verhalen van bijstandskosten.

Namens de Bewoners van het Achterland te Groot Ammers

[Redacted]

postadres:

[Redacted]

[Redacted]

Verzonden: 7/5/2023 12:22:46 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ik mag aannemen dat alle opties onderzocht zijn. Maar waarom kan de huidige route niet gebruikt worden??

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Het is onaanvaardbaar dat het over bestaande bebouwing gaat. De gezondheid van mensen wordt niet serieus genomen. Dit brengt veel stress mee bij gezinnen.

We worden in deze regio al te veel belast met bedreiging vanuit de chemie. De overheid slikt dit allemaal.....moet er nu nog meer bij??

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Daar weet ik te weinig van.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Geen idee

Verzonden: 7/5/2023 12:28:44 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ik denk dat de door de gemeente Molenlanden voorgestelde variant op trace 6 moet worden onderzocht.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Doordat alle trace's over Molenlanden langer zijn als de traces tussen Crayestein en Geertruidenberg dient de extra milieubelasting bij zowel bouw als operatie op de omgeving (inclusief inwoners) helder in kaart te worden gebracht.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Het landschap van het Groene Hart heeft belangrijke cultuurhistorische waarde en waarde als kraamkamer voor bijvoorbeeld weidevogels.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

In eerste instantie is bekend geworden dat er nieuwe hoogspanningsleidingen over Nieuw Lekkerland zouden komen. Nu blijkt dat er meerdere trace's , ook buiten Nieuw Lekkerland, mogelijk zijn. Hierdoor is informatievoorziening aan en zijn mogelijkheden voor participatie vor inwoners buiten Nieuw Lekkerland pas later mogelijk geworden. Hierdoor is de inspraak in die fase beperkt geweest.

Verzonden: 7/5/2023 12:32:03 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer:

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Jazeker, denk aan mogelijkheden over de bodem van de waterwegen, of ondergronds. Of lokale centrales dichtbij gebruikers plaatsen waardoor infrastructuur ingeperkt wordt. Tevens beperkt dit de energie transport verliezen. Alle opties die voorkomen dat er bovengrondse hoogspanningsmasten geplaatst worden.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Er loopt in Drimmelen al een 150kV en een 380kV Donou mast. Dit is zeer belastend en storend op meerdere vlakken: gezondheid, leefomgeving, natuur en toerisme maar ook esthetisch gezien. Verdere uitbreiding zou dan ook gezien moeten worden als een no-go. De gemeente Drimmelen doet steeds meer aan het blauw/groene aspect vd omgeving, wat teniet wordt gedaan door toevoeging van bovengrondse hoogspanningsleidingen. Op het gebied van gezondheid is de relatie tussen EMF en DNA beschadiging en kanker al lang bewezen:

<https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=YxD6H-NCvso&t=3s>. Ook beschermd inheemse diersoorten zoals kerk-en steenuilen (art 4, lid 1 onder b, van de Flora-en faunawet) broeden in dit gebied.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De regelgeving in Nederland lijkt te werken als een boomerang. Huishoudens worden gestimuleerd of zelfs gepusht om duurzaam te zijn/worden. Als daar gehoor aan gegeven wordt, stuiten we op een volgend probleem zoals bv netcapaciteit en netcongestie. Dit zijn zaken die vooraf berekend moeten zijn en toch is deze weg ingeslagen met alle gevolgen van dien. Het is niet wenselijk om op deze manier regelgeving op te leggen die zelfs al op de middellange termijn nadelen met zich meebrengt voor huishoudens en natuur. Een meer zorgvuldige weg en ook vroegtijdiger inspraak is daarom van het grootste belang.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Wat zijn de oplossingen in het buitenland, welke van deze zijn al of niet voor Nederland toepasbaar. Hoe is dat in te vullen met alle expertise die er in ons land al is. Denk aan bv aan watermanagement en dredging.

Verzonden: 7/5/2023 12:35:48 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Gezien de vele stralingen die er in onze omgeving zijn en waar wij dagelijks aan blootgesteld worden, lijkt het mij niet wenselijk om deze zware stroomkabels bovengronds aan te leggen. Ik heb de brief van Cor Broeders gelezen en sluit mij aan bij hetgeen er in zijn brief aan u meegedeeld is.

95607448_9154040_Bemerkingen_400kV_lijn_tussen_Geertruidenberg_en_Crayestein_of_krimpen_ad_IJssel.docx

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja, er is plan om in de [REDACTED] een 3 tal windmolens te plaatsen. Dat is voor de wijk waarin ik woon niet wenselijk. Wij hebben al veel overlast van het verkeer op de Populierenlaan in Ridderkerk en van het verkeer op de rijksweg A15/A16. Het is daardoor ten alle tijde onmogelijk om met onze ramen open te slapen. Dan komt er ook nog eens het lawaai bij van die windmolens. Dan wordt het onleesbaar

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie hiervoor de bijlage in nr 1

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Jawel, het tast de leefbaarheid van alle bewoners, die in het geplande gebied wonen aan. Dat kunnen we er niet bij hebben.

https://fd7.formdesk.com/RVO_Bureau_Energieprojecten/HSV_380kV_G_K_C_c-NRD/?get=1&sidn=f474934e869f4585bd114c0b576546ac zienswijzeformulier

Aan: Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c
Postbus 111
9200 AC Drachten

Van:

Namens: de werkgroep Lucht & Geluid ex wijkoverleg West van de gemeente Ridderkerk

Datum: 20230621

Betreft: Bemerkingen 400kV (voorheen 380kV) lijn tussen Geertruidenberg en Crayestein of krimp ad IJssel.

Goedendag,

Wij beseffen dat deze verbinding hard nodig wordt om de gewenste energietransitie in een vlot tempo te laten verlopen.

Echter is de beoogde opzet met bovengrondse lijnen niet meer van deze tijd. Overal op deze wereld worden ook de hoogspanningsleidingen ondergronds gelegd. Vaak in gelijkstroom.

Dit laatste lijkt voor veel bedrijven de toekomst te worden.

Het niet eens willen praten of zelfs maar nadenken over ondergronds is koopmansmentaliteit (goedkoop), gemakzucht (bekende techniek), en koudwatervrees (in Nederland nog weinig toegepast). U kunt ook uw licht opsteken in het buitenland, waar meer ervaring is met ondergronds en gelijkstroom netten. We hebben het hier niet over korte afstandsboringen van maximaal een kilometer, maar over volwassen tunnels onder kwetsbare natuur, waterwegen en bebouwing. Het Centrum Ondergronds Bouwen kan u hierin helpen <https://www.cob.nl/>. Wellicht helpt diep boren ook tegen de invloed van magneetvelden.

De bovengrond hebben we hard nodig om huizen te bouwen en te kunnen leven. Daarom moet er worden begonnen met het ondergronds uitvoeren van

verbindingen met spanningen boven de 220kV. Hiervoor ook graag de NOVI aanpassen aan de werkelijkheid.

Ondergronds neemt dan misschien meer ruimte in, maar als je de kabels diep legt kun je er gewoon ploegen en het land voor landbouw gebruiken. En verkleint de invloed van de magneetvelden.

Uit de reactienota blijkt; Wel volstaat een verbinding tussen Geertruidenberg en Crayestein om het knelpunt op te lossen. Het is dus niet mogelijk de nieuwe verbinding ergens anders aan te leggen dan tussen Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein."

Dan is doortrekken naar Krimpen niet nodig. Of gaat u er toch vanuit dat die lijn over een paar jaar toch nodig is? *"Een van de uitgangpunten is dat hoogspanningsstations Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel met elkaar worden verbonden met een nieuwe 380kV hoogspanningsverbinding. Dan is gelijk goed aanpakken beter."* Maar vertel dat dan ook!

Ook blijkt dat de meerderheid van de participanten wil dat alles ondergronds wordt aangelegd. Echter blijkt uit de officiële reacties dat men niet wil nadenken over iets anders: *"De nieuwe 380kV-verbinding wordt bovengronds aangelegd. Dit heeft o.a. te maken met nettechniek en leveringszekerheid. Hoogspanningsverbindingen van 380kV wisselstroom kunnen met de huidige stand van de techniek niet over langere afstand onder de grond worden gebracht."* Dat is geen democratie!

Ga eens goed kijken wat er nou echt kan. Want Tennet blijkt al jaren te experimenteren met ondergronds.

Tevens blijkt er tussen Frankrijk en Spanje een korte gelijkspanningslijn grotendeels ondergronds en in een tunnel te liggen. Ga daar eens uw licht opsteken. <https://www.inelfe.eu/en/projects/baixas-santa-llogaia>

In alle stukken wordt gesproken over de grote betrouwbaarheid van het net. *"RVM: De leveringszekerheid van het Nederlandse hoogspanningsnet wordt jaarlijks berekend is momenteel hoger 99,99%. Dit betreft niet specifiek de hoogspanningslijnen, maar het net in zijn geheel. Wat wel voor het grootste deel uit hoogspanningslijnen bestaat. De leveringszekerheid wordt onder andere bepaald door de betrouwbaarheid van de verschillende componenten in het hoogspanningsnet, maar ook bijvoorbeeld door noodzakelijk onderhoud."*

In het boek “Netten voor distributie van elektriciteit” is meer te vinden over betrouwbaarheid van netcomponenten: [Phase to Phase – Netten voor distributie van elektriciteit](#)”

Er is, ook in dat dikke boek, niet veel te vinden over de optredende problemen waar men zo bang voor is. Het boek gaat juist niet over 380kV, omdat dit zo zelden voorkomt. Ook de (amateur?)website <https://www.hoogspanningsnet.com/> geeft hierover geen uitsluitsel. Er is dus blijkbaar geen verschil aan te geven tussen welk soort verbinding nu echt grote problemen geeft bij storingen. Alleen dat opgraven lastig is.

Dus de aangehaalde redenen om alleen maar bovengronds te drammen zijn dus landschap vullende onzin.

Ook geeft u meermaals aan dat de effecten op mens en dier nog verder moeten worden onderzocht voor er antwoord gegeven kan worden op gezondheidsvraagstukken. Dat is onzin; die effecten zijn al bekend van de lijnen die de afgelopen honderd jaar gebouwd zijn. Daar is geen onderzoek meer nodig.

Hetzelfde geldt voor de antwoorden op masthoogten en de rekenafstand; die zijn vrij standaard dus kan er voor normale overspanningen gewoon worden aangegeven hoeveel die zijn.

U kunt die vinden op; <https://data.rivm.nl/apps/netkaart/>

Volgens het rivm belast u de lijnen met; *“voor geleiders met een spanning van 380 kV of 220 kV gaat de berekening uit van een belasting met 30% van de ontwerpbelasting.”* Waarom niet naar 100%? Voor enkel uitgevoerde lijnen. U koopt nu een auto met een motor van 2,5liter voor stadsritjes.

In de reactienota stelt u dat er milieueffecten moeten worden onderzocht. Waarom is er geen basisbestand met effecten? Er zijn genoeg lijnen, zowel boven- als ondergronds, om een groot deel van die effecten reeds te kennen. Niet opnieuw het wiel uitvinden.

In de notitie Reikwijdte en detailniveau stelt u dat;
Blz.16 Er veel energie transport nodig is tussen noord Duitsland en België.
Waarom moet de Nederlandse belastingbetaler dat oplossen? Laat zij dat lekker zelf doen, met een lange gelijkstroomlijn.

Ook blijkt dat een deel van de capaciteitsproblemen van Geertruidenberg uit België komen. Waarom moet de Nederlandse belastingbetaler dat oplossen?

Blz.17 Het gebruik van spoelen de leveringszekerheid aantast. Maar u geeft geen storingsfrequenties Dus is dat voor ons koffiedik kijken. Graag onderbouwen met duidelijke voorbeelden en controleerbare cijfers.

Blz.18 De onderbouwing om geen gelijkstroom te willen gebruiken is nogal vaag. Dus niet bruikbaar als argument. Ook al omdat de bovenwereld vol loopt met bebouwing, die ruimtelijk toch al weerstand oproept.

Blz.22 Er staan onder bestaande lijnen nu al veel woningen,. U bent de lijnen aan het verzwaren. Worden die mensen nu ook uitgekocht? Bijvoorbeeld in Lui Lekkerland lopen twee lijnen over veel bebouwing.

Blz.33 Onze voorkeur gaat uit naar de kortst mogelijke verbinding: doorgang 5. Dit geeft de minste overlast en is het goedkoopst.

Blz.44 De molentjes bij Nieuw Reijerwaard hebben voldoende tussenruimte om een lijn tussendoor te leggen. Ook de kassen kunnen geen belemmering zijn.

Blz.44 In tabel 4-1 heeft u zichzelf in de hoek geverfd; er is geen goede bovengronds verbinding mogelijk. Ook daarom de NOVI aanpassen aan de werkelijkheid.

Over doorgang5 hebben wij contact gehad met Tennet.

De bedoeling is de HSL spoorlijn te volgen naar de Kijfhoek en daar, naast de Develruiters, over te steken. Dan tussen de nummers 171 en 177 de Rijksstraatweg te kruisen.

Daarvandaan naar de Peterselieweg, en tussen de windmolens door naar de Basilicumweg.

De A15 oversteken en over de werf van Rijkswaterstaat naar de Schaapherderweg.

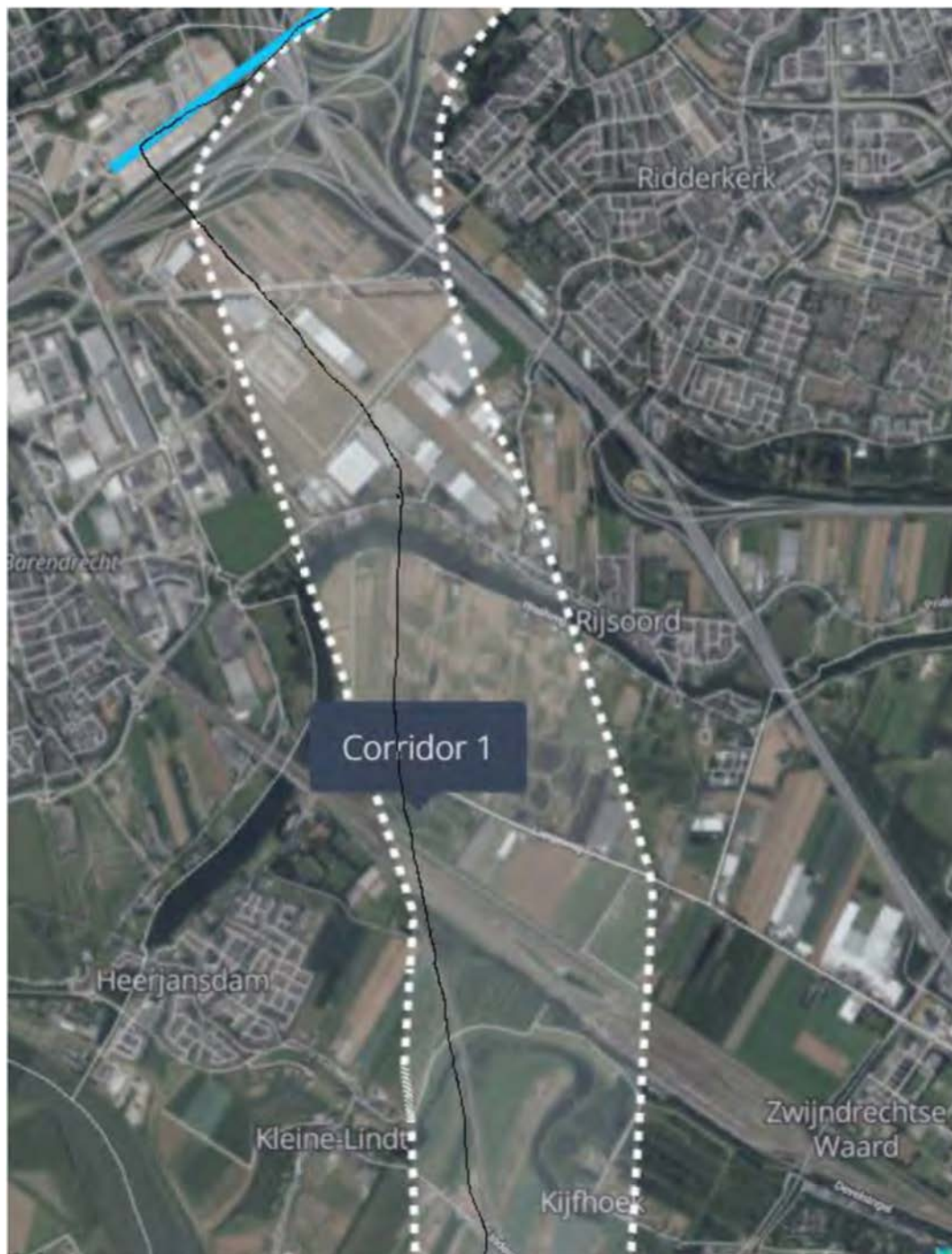
Daar kan worden aangeprikt op de bestaande masten.

Dit lijkt ons de enige route om over Ridderkerk heen te kunnen zonder veel mensen overlast aan te doen. Of te moeten uitkopen.

De hallen zijn hoog, en de A15 ook. Dit kan geen beletsel zijn.

In de hallen op Nieuw Reijerwaard werken wel mensen, maar er mag niet meer gewoond worden in het gebied. Wel aan de rand ervan. De bewoners langs het stuk Rijksstraatweg tussen Nieuw Reijerwaard en Verenambacht moeten hiermee zo veel mogelijk ontzien worden. Die hebben al genoeg te verduren van hun "buren". Dus niet langs de Laurierweg!

Zie bijgevoegd bestand.

namens de werkgroep Lucht & Geluid ex wijkoverleg West van de gemeente Ridderkerk

groetend

Verzonden: 7/5/2023 12:42:50 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Wat betreft het huidige traject van hoogspanningskabel, is deze nu niet te gebruiken als de beste route. Door middel van een nieuwe aan te brengen kabels of nieuwe masten naast bestaande hoogspanningsmasten.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zijn er metingen of data naar onderzoek van stralingen. Die effect hebben op natuur en leefklimaat voor mens en dier in de nabijheid van zo'n corridor.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Wat zijn de economische schades voor bedrijven en particulieren in zo'n gebied d.m.v. magnetische velden of andere neven effecten?

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Wat voor invloed heeft traject 10 op de zienswijze van de provincie, wat betreft de mogelijke aanpassingen van de N214 /N216 in de toekomst?

Verzonden: 7/5/2023 1:12:46 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Overwaard

Huisnummer: 2

Postcode: 2961 AT

Woonplaats: Kinderdijk

Land: Nederland

Telefoonnummer: (06) 20 86 72 43

E-mailadres: peter-janvansteenbergen@molenskinderdijk.nl

Als: Adviesbureau

(Mede) namens:

Organisatie: Stichting Werelderfgoed Kinderdijk

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

nee.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

In de nota wordt al gesproken over de invloed van de varianten (corridors) voor de Werelderfgoederen. Indien een tracé in de buurt van het Werelderfgoed Kinderdijk-Elshout wordt gesitueerd is een Heritage Impact Assessment nodig. Stichting Werelderfgoed Kinderdijk wil hier in ieder geval dan bij betrokken zijn. Dit heeft vooral betrekking op de corridors 1 en 6 t/m 8.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

nee

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

nee

Verzonden: 7/5/2023 1:35:17 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

[REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Een variant op corridor 6

De oorspronkelijke corridor 6 gaat voor het deel tussen Geertruidenberg en Kievitswaard uit van bundeling met de bestaande 380kV-verbinding. Vanaf Kievitswaard tot Crayenstein wordt een nieuwe

doorsnijding van de Biesbosch gemaakt.

De variant op corridor 6 gaat uit van bundeling met de bestaande 380kV-verbinding over een langere

afstand, namelijk tussen Geertruidenberg en de Merwede. Ter hoogte van de Merwede buigt deze corridor af naar het westen richting Crayenstein. Het voordeel van deze variant is dat er geen nieuwe

doorsnijding van Natura2000-gebied De Biesbosch gemaakt hoeft te worden. Aandachtspunt bij deze

variant is het deel langs de Merwede en de mogelijke effecten op Sliedrecht en de Biesbosch. Mijns inziens zou dit deel, met een lengte van ca. 4km, ondergronds aangebracht kunnen worden.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Linten en lintbebouwing waardevolle elementen zijn

in het open-veenweidelandschap dat Molenlanden kenmerkt. Linten en lintbebouwing zijn een cultuurhistorisch waardevol element van nationaal landschap het Groene Hart.

Rijksmonumenten

Windturbines

Aanwezigheid ander hoogspanningsleidingen

Waterwingebied

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Lengte van corridor en kosten

Langere corridors brengen een groter oppervlak met zich mee dat beïnvloed wordt. Hierdoor zal de leefomgeving van meer inwoners en meer flora en fauna aangetast worden, omdat er simpelweg meer afstand overbrugd moet worden. Zowel bij corridor 7, 8, 9 als 10 dient een veelheid aan belemmeringen en aandachtspunten gepasseerd te worden, zoals Rijksbeschermd windmolens, andere Rijksmonumenten, linten met woonbebouwing, windturbines, een bestaande 150kV-verbinding, etc. Daarnaast betekenen deze corridors door hun lange lengte meer belemmering ten aanzien van het vinden van een oplossing voor andere opgaven die hoog op de agenda staan, zoals transitie van de landbouw, woningbouw, natuur, recreatie.

De lange corridors lopen door het nationaal landschap Groene Hart dat in de Rijks-structuurvisie (NOVI) een beschermde status heeft gekregen en aangemerkt is als NOVEX-gebied.

Kies daarom voor een zo kort mogelijke corridor als

voorkeursalternatief te nemen en expliciet rekening te houden met het beschermde landschap van het Groene Hart.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Geen derde hoogspanningsmast over Nieuw-Lekkerland

Er is in Nederland geen gebied

waar twee verbindingen zo kort op elkaar liggen, laat staan drie. Er is ook niets bekend over de korte en lange termijn-effecten van drie zo dicht op elkaar staande hoogspanningsverbindingen op de gezondheid en het welbevinden van inwoners.

Verzonden: 7/5/2023 1:39:17 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer:

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Logisch lijkt te kiezen voor een trace dat de minste (nieuwe) verstoring oplevert:

[1] Een keuze voor één van de kortste traces, daarmee één van de corridors van ca. 14-19 kilometer, zijnde corridor 3, 4, 5 en 6

[2] Of een corridor waarin reeds bestaande hoogspanningsmasten staan, zoals corridor 7

[3] Of, wellicht het beste, om te overwegen wat mogelijkheden zijn voor ondergronds bekabelen, zoals ook gedaan is bij de (deel)verbindingen rond Dordrecht / Papendrecht / Sliedrecht en ook bij Rotterdam / Krimpen aan de Lek / Capelle aan den IJssel

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie hiervoor bij (1) + hierna bij (2)

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

M.n. corridor 10 is problematisch:

[1] AFSTAND | Met afstand de langste van alle mogelijke corridors

[2] POLDER | Doorsnijdt één van de laatste natuurlijke gebieden (Molenlanden) dat - als onderdeel van het groene hart - juist in het geheel nog niet is aangetast door infrastructurele objecten zoals windmolens, spoorlijnen of hoogspanningskabels.

[3] MOLENBIOTOPEN | Doorkruist diverse molenbiotopen, waaronder die van twee molens tussen Goudriaan en Nieuwpoort, en twee molens tussen Brandwijk en Groot-Ammers. Hier gelden specifieke beperkingen voor het plaatsen van bouwwerken.

[4] BESCHERMD DORPSGEZICHT | Deze corridor doorsnijdt mogelijk (beschermde) dorpsgezichten, zoals de westelijke kant (het historisch centrum) van het dorp Goudriaan met onder meer kerk

(15e eeuw), voormalig rechthuis (1639) en molen (1779). Van bewoners wordt gevraagd dit dorpse karakter bijvoorbeeld bij woningbouw in stand te houden incl. beschermde dorpsgezichten – zou zeer vreemd zijn wanneer dan wordt toegestaan daar hoogspanningsmasten in te plaatsen en hoogspanningskabels overheen te hangen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie hiervoor

Verzonden: 7/5/2023 1:47:15 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Gebruik maken van de bestaande route corridor 6. deze door laten lopen tot aan de Merwede, Nieuw stuk maken (dat is een klein stuk) naar Crayestein

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Corridor 8 loopt over woonwijken en natuur gebieden dit is totaal onwenselijk i.v.m. blootstelling van magneet van velden voor mens en dier. Rijks overheid adviseer dit ook.

extra hoogspanningsmasten geeft ook horizon vervuiling

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Meer onderzoek verrichten naar kabels onder de grond.

Dit gebeurt ook in b.v. Duitsland en Denemarken waar kabels wel onder de grond gaan

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Corridor 8. Het is totaal onwenselijk om dit boven een uniek polderlandschap aan te brengen. er lopen er al genoeg

Verzonden: 7/5/2023 2:09:41 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

.

Verzonden: 7/5/2023 2:32:46 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Het is schadelijk voor mens en dier

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Schadelijke stralingen voor omwonende plus het vee

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

.

Verzonden: 7/5/2023 2:33:11 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Er is beperkt onderzoek gedaan naar het aanleggen van kabels ondergronds. Dit alternatief zou beter onderzocht moeten worden.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De hoogspanningsmasten zijn schadelijk voor alle dieren die in deze omgeving wonen. Daarnaast wordt de kwaliteit van het landschap aangetast. Dit betreft ook een natuurgebied.

In de Alblasserwaard is al een grote druk op het milieu, deze druk moet niet groter worden door deze masten.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De Rijksoverheid adviseert om geen hoogspanningslijnen te plaatsen in de buurt van woningen. Dit staat in het voorzorgbeleid. Het is niet de bedoeling dat dit beleid wordt genegeerd of omzeild, zoals al een keer eerder is gebeurd.

De gezondheid van de inwoners staat voorop.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Er moet een verbinding worden gemaakt tussen station Krimpen a/d IJssel en station Geertruidenberg OF tussen Geertruidenberg en station Crayestein. Het is om vele redenen, waaronder kosten, onzinnig en onlogisch om Crayestein over te slaan en lange omleidingen van 35-50 km door ongerept landschap en over woonhuizen te maken. Er is namelijk een goed alternatief. Een van de kortste routes met de minste extra impact op het milieu en omwonenden en de laagste kosten is corridor 6. Deze loopt grotendeels langs een bestaand tracé en het laatste (korte) stukje door de Biesbosch. Om de Biesbosch te ontzien kan in corridor 6 een kleine aanpassing worden gemaakt door de verbinding langs de Merwede te maken naar Crayestein

Verzonden: 7/5/2023 2:49:47 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

-

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

-

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

-

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Wij wonen in de buurt van de Betuwelijn. Ook wonen wij onder de huidige 180kV verbinding. Als de nieuwe 380kV verbinding door corridor 9 loopt dan hebben wij teveel overlast en maken bezwaar tegen aanleg in corirdor 9.

Verzonden: 7/5/2023 2:52:25 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Buurt en/of bewonersorganisatie

(Mede) namens: alle bewoners uit de straat!

Organisatie: Buurtvereniging de Wetering Goudriaan

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Goudriaan is een zeldzaam wordend, rustig gelegen dorp waar nog ruimte is voor natuur. Een grote variatie aan flora en fauna vindt veiligheid in onze omgeving. Het lijkt ons logisch dat het nieuwe tracé een zo kort mogelijk afstand zal overbruggen. De alternatieven die over ons dorp zou gaan (corridors 8, 9 en 10, zijn vele kilometers langer dan de kortste variant. Een zo minimaal mogelijke belasting voor mens en milieu.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Wat is het effect van de masten op de natuur, ook al zijn deze niet beschermd door Natura 2000? Wat zijn de mogelijke gezondheidsrisico's? De vele weide- en trekvogels die ons gebied passeren en of bezoeken lopen gevaar door extra hindernissen.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Het lijkt ons gepast om zoveel mogelijk bestaande infrastructuren te combineren met de nieuwe tracés. Vermijd daarmee dat de 'groene' gebieden belast worden.

Zijn er alternatieven waarbij de natuur- en milieuschade alsmede het veilig wonen én het in stand houden van oerkernen, zoals ons dorp, vermeden wordt?

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Graag meer aandacht voor de gezondheid. Er zijn voorbeelden uit naburige dorpen waar meldingen gemaakt worden van gezondheidsproblemen die mogelijk met de grote magnetische velden gepaard gaan (w.o. Nw Lekkerland).

Is er sluitend medisch onderzoek gedaan?

Zijn er andere oplossingen mogelijk om het probleem van het elektriciteitsvervoer op te lossen? Er zijn studies gaande over het ondergronds aanleggen? Hoeveel zijn deze studies en wat zijn de mogelijkheden daaromtrent?

Verzonden: 7/5/2023 2:58:00 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Jazeker. Mijn alternatief zou zijn . Grote gedeeltes onder de grond door

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Wat doet de straling met de omgeving

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Straling en wat te denken van het landschapsbeeld

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Dat weet ik niet. Ik weet alleen dat ik niet zit te wachten op grote elektrisiteits masten in mijn achtertuin. En ons mooie groene hart word lelijker door die grote masten

Verzonden: 7/5/2023 3:20:30 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Nut en noodzaak mede gezien toekomstige lokale opslagmogelijkheden

Met name ondergronds alternatief, zie onze zienswijze.

Nu te breed, focus op kortste trace(s)

95611202_9155198_Zienswijze_[REDACTED]_op_concept_NRD_05072023.pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Gezondheid bewoners

Geluidsmetingen en magneetveldmetingen

zie Zienswijze

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

toekomstige lokale opslag

zie Zienswijze

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

zie Zienswijze

Gezondheidseffecten; Geluidsmetingen en magneetveldmetingen

Zienswijze [REDACTED] (NRD) van het ministerie van EZK en TenneT in het bijzonder m.b.t. Graafland – Gemeente Molenlanden

M: [REDACTED]

1. Inleiding

De laatste jaren laten we zien dat de vraag naar duurzame elektriciteit met een sterke toename zien. Tevens is de vraag naar elektriciteit sterk afgenomen en is overschakeling op elektriciteit gaande. De transitie naar duurzame elektriciteit gaat nu steeds meer in volle gang. De infrastructuur is op die sterke toename van de vraag naar elektriciteit echter nog niet berekend, waardoor het elektriciteitsnet in het hele land moet worden aangepast Ook in onze regio is dit aan de orde.

Om te voorkomen dat het elektriciteitsnet overbelast raakt door de sterk toegenomen duurzaam opgewekte elektriciteit is een extra hoogspanningsverbinding tussen Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein nodig. TenneT is de initiatiefnemer van dit project en verantwoordelijk voor realisatie van de hoogspanningsverbinding. Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) is bevoegd gezag en coördineert de besluitvorming.

De concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (concept-NRD) ligt ter inzage voor de milieueffectrapportage van dit project. Tot en met 6 juli kan hierop een reactie worden ingediend. Op de website¹ van het project is informatie inclusief de concept NRD over de extra hoogspanningsverbinding en de procedure van dit project gevonden en gebruikt voor deze zienswijze.

Deze zienswijze betreft de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) over de genoemde nieuwe 380kV-hoogspanningsverbinding met de 10 corridors in het algemeen en de 10 corridors die over Gemeente Molenlanden lopen in het bijzonder. Par. 1 schets de achtergrond van de verbinding. Par. 2 gaat in op onze uitgangspunten voor de zienswijze. Par. 3 verwoordt belangrijke punten uit onze zienswijze die gelden voor alle corridors, Par. 4 gaat in op specifieke kernpunten van onze zienswijze m.b.t. corridor 10.

2. Uitgangspunten

Opwekking en gebruik van duurzame energie vinden wij belangrijk voor milieu en klimaat in het algemeen en voor leefomgeving en luchtkwaliteit in het bijzonder. Wij dragen daar zelf aan bij met 20 zonnepanelen, woning isolatie en overschakeling van koken en verwarming op elektriciteit. Tevens hebben wij op ons terrein vele bomen en struiken geplant voor CO2 reductie en verbetering van natuur en landschap.

Naast duurzame energie zijn er andere belangrijke waarden die gelden voor een verantwoorde en aantrekkelijke leefomgeving en voor welzijn van bewoners.

Omgevingswet

Belangrijke uitgangspunten staan in de per 1-1-2024 geldende Omgevingswet, Art 1.3: "Deze wet is, met het oog op duurzame ontwikkeling, de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en

¹ <https://www.rvo.nl/onderwerpen/bureau-energieprojecten/lopende-projecten/hsv-380-kv-geertruidenberg-krimpen-crayestein#stand-van-zaken>

*verbetering van het leefmilieu, gericht op het in onderlinge samenhang: a. bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit, ook vanwege de intrinsieke waarde van de natuur, en b. doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften.*²

Omgevingsbeleid Provincie Zuid Holland

Zo geeft de Provincie Zuid Holland in relatie tot de nieuwe Omgevingswet bijvoorbeeld aan: “Het nieuwe omgevingsbeleid bouwt verder op afspraken die gemaakt zijn in de 7 Regionale Energiestrategieën in Zuid-Holland en de provinciale speerpunten voor energie, waaronder:

- Ruim baan geven aan zonne-energie op daken;
- De warmte zoveel mogelijk lokaal en regionaal opwekken voor onze gebouwen en kassen en werken aan een robuust warmtetransportnet;
- Zuinig omgaan met ons open landschap en natuur, met name het Groene Hart. Belangrijk hierbij is om slim gebruik te maken van de ruimte.

Effecten van hoogspanningslijnen op gezondheid van bewoners

Het RIVM wijst bovendien op effecten van magneetvelden die door hoogspanningskabels worden veroorzaakt op het menselijk lichaam. Het RIVM meldt dat de Gezondheidsraad aanwijzingen ziet voor een verband tussen blootstelling aan magneetvelden in de buurt van bovengrondse hoogspanningslijnen en leukemie bij kinderen en volwassenen en hersentumoren bij kinderen³. Welke gevolgen er zijn voor gezonde natuur is onbekend maar niet uit te sluiten gezien het voorgaande.

3. Zienswijze Algemeen

Uit de concept NRD blijkt dat voor verzwaring van het elektriciteitsnet het ministerie van EZK en TenneT een nieuwe verbinding gaan aanleggen tussen de hoogspanningsstations Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of tussen Geertruidenberg en Dordrecht. In de concept NRD zijn 10 mogelijke routes (corridors) in het zoekgebied getekend die nader uitgewerkt en overwogen worden alvorens te besluiten over een definitief tracé.

In de in vorige paragraaf genoemde uitgangspunten zitten voor ons belangrijke waarden, waarvan de zonne-energie op daken bij ons al is genoemd, daarmee zijn wij het eens.

Nut en Noodzaak niet aangetoond gelet op mogelijkheden in de nabije toekomst

Wij vinden lokaal energie opwekken én zoveel mogelijk lokaal gebruiken van belang. Dit kan door gebruik thuis maar op relatief korte termijn ook met de in opkomst zijnde buurtbatterij waarin ‘overtollige’ opgewekte energie kan worden opgeslagen en gebruikt voor b.v. opladen van elektrische auto’s of machines. Met het oog op realisatie hiervan in de nabije toekomst is voor ons de vraag of een kostbare en ingrijpende aanleg van een nieuwe 380kV-hoogspanningsverbinding echt nodig is of dat dit nu voorbarig is. Wij zijn het daarom niet eens met nut en noodzaak nu van de aanleg van een nieuwe 380kV-hoogspanningsverbinding.

Onvoldoende is aangetoond dat beter gebruik of uitbreiding / bundeling op bestaande tracés niet kan

De onmogelijkheden van het huidige net op bestaande tracés zijn onvoldoende aangetoond in relatie tot actuele knelpunten en tot lokale opslag en gebruik in de nabije toekomst. De netbeheerder TenneT lijkt naar rigoureuze nieuwe aanleg maatregelen te grijpen terwijl vervanging en renovatie en/of

² Omgevingswet, Artikel 1.3.

³ www.rivm.nl > hoogspanningslijnen > Gezondheidseffecten d.d. 24 -04-2023; Zie ook Gezondheidsraad advies 2018 “Hoogspanningslijnen en gezondheid deel I: kanker bij kinderen”.

uitbrei [redacted] rastructuur en op bestaande tracés beter benut kan worden gelet op het toekomstige accent op lokaal energiegebruik.

Niet aangetoond is dat de nieuwe verbindingen bovengronds moeten worden aangelegd

De vraag is waarom TenneT vasthoudt aan bovengrondse verbindingen gezien alle nadelen qua [redacted], gezondheid en natuur en landschap. Waarom zullen grote verbindingen bovengronds [redacted] en er b.v. lange verbindingen over de zeebodem liggen. Tevens [redacted] capaciteit door ondergrondse [redacted] maar in een markt [redacted] nadelen van bovengrondse [redacted] aangegeven.

Vogelbescherming wijzigingen en verlies aan habitat

Hoogspanningskabels brengen aanzienlijke risico's mee volgens de Vogelbescherming⁴. Risico's betreffen directe sterfte door zich doodvliegen tegen hoogspanningskabels en ook verlies van leefgebied door verstoring door geluid of mijden van hoogspanningsmasten. Dit treedt bij Corridor 10 in belangrijke mate op over 50 km wat niet acceptabel is. Het natuurbeschermingsrecht wordt bij Corridor 10 niet nageleefd door de grote lengte met alle risico's van dien voor vogels, vleermuizen etc.

De zienswijze van de Gemeente Molenlanden

Wij onderschrijven de zienswijze van de gemeente Molenlanden uitgezonderd het punt van bundeling in een bestaand tracé omdat daar immers al rekening wordt gehouden met hoogspanningskabels en daar aanvullende maatregelen worden genomen of te nemen zijn. Het punt dat onevenredig lange corridors vele kernen en belangen van bewoners aantasten onderstrepen wij.

4. Zienswijze Corridor 10

In relatie tot de Omgevingswet geeft de Provincie Zuid-Holland als punt in het nieuwe omgevingsbeleid duidelijk aan: "Zuinig omgaan met ons open landschap en natuur, met name het Groene Hart. Belangrijk hierbij is om slim gebruik te maken van de ruimte". Dit punt is ons het hart gegrepen m.b.t. Corridor 10.

Wij wijzen Corridor 10 af in het licht van voorgaande beschouwingen en in het bijzonder om de volgende redenen: deze corridor [redacted]

- a. beslaat 50 km, is daarmee de langste corridor die over grote afstand waardevolle gebieden doorsnijdt en is door de effecten van deze lengte onacceptabel ten opzicht van kortere corridors;
- b. is strijdig met omgevingsbeleid van Provincie Zuid Holland zoals hierboven is aangegeven;
- c. is strijdig met de per 1-1-2024 geldende Omgevingswet. Art. 1.3. geeft de verantwoordelijkheid aan van overheden, bedrijven én burgers voor een veilige en gezonde fysieke leefomgeving. Wij voelen deze verantwoordelijkheid ook en wijzen er op hoe dit in de wet staat in termen van bescherming en verbetering van het leefmilieu, bewoonbaarheid, intrinsieke waarde van de natuur, slim ruimte gebruik;
- d. neemt een enorm ruimtebeslag in terwijl de dichtheid aan infrastructuur in Zuid Holland al extreem groot is;

⁴ www.vogelbescherming.nl

- e. veroorzaakt qua aanlegwerkzaamheden een grote belasting op natuur en landschap door de aanleg over zo'n grote lengte;
- f. veroorzaakt qua functioneren een belasting op gezondheid van bewoners en op leefmilieu en woonbaarheid zoals RIVM en Gezondheidsraad aangeven;
- g. veroorzaakt qua functioneren belasting op gezondheid en leefmilieu alsmede op de natuur door geluidshinder van de 380kV-hoogspanningskabel zeker over deze oppervlakte qua grote lengte en breedte.
- h. veroorzaakt een grote belasting op natuur en landschap door frequente noodzakelijke beheer en onderhoudswerkzaamheden over zo'n grote lengte;
- i. gaat over belangrijke broedgebieden van vogels zoals de reeds onder druk staande en door ons zeer gewaardeerde Grutto en andere weidevogels. Tevens zijn er serieuze nadelen waar de Vogelbescherming op wijst, waarbij in de lange corridor 10 sterfte onder roofvogels zoals buizerds, uilen en ook vleermuizen zal toenemen;
- j. de cultuur-historisch waarde van het gebied en voor ons ook m.n. van Graafland wordt aangetast. Graafland is een karakteristieke in de vroege middeleeuwen ontstane lintbebouwing tussen Groot-Ammers en Nieuwpoort. In de loop van de tijd is dit authentieke gebied en lintbebouwing bewust in tact gelaten. Corridor 10 tast deze cultuur-historisch waarden rigoureus aan waartegen wij ernstig bezwaar maken.

5. Concluderend

Onze zienswijze is hiervoor verwoord en toegepast op met name corridor 10 die wij als onacceptabel beschouwen gelet op de gegeven argumenten.

Ook principieel is het punt van nut en noodzaak van een extra 380kV-verbinding en met name dat deze bovengronds zou moeten komen. Dit is in feite niet meer van deze tijd gezien technologische mogelijkheden en de eisen die onder meer de Omgevingswet stelt aan bescherming van leefomgeving, woonbaarheid van het land en aan natuur en landschap.

Wij verzoeken om corridor 10 te laten afvallen. Tevens om in het afwegingskader dan wel in een maatschappelijke kosten baten analyse nut en noodzaak van de 380kV-verbinding, een ondergrondse toepassing, zo kort mogelijke tracés, of bundeling met bestaande tracés evenals toekomstgerichte afweging mede gelet op natuur en landschapsbelangen beter mogelijk te maken.

Verzonden: 7/5/2023 3:46:06 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

M.i. zijn route 9 en 10 niet de beste keuzes gezien bijgevoegde motivatie waar ik het mee eens ben.

95611785_9155393_Zienswijze_tav_NRD.docx

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage 1

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage 1

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage 1

Datum [REDACTED]

Betreft:

Zie ook [REDACTED] (Methode Reikwijdte en Detaillering (NRD) voor een [REDACTED] 380KV hoogspanning [REDACTED] hoogspanningsstation [REDACTED] (Burgrecht)).

ZIENSWIJZE

Hiermee maken [REDACTED] ers [REDACTED] tegen corridor 10 en [REDACTED] het concept NRD van [REDACTED] hoogspanningsleiding [REDACTED] ruidenberg via Molenlanden naar Krimpenerwaard aan den IJssel.

ALGEMEEN

Giessenburg ligt in het 'Groene Hart' en is onderdeel van een prachtig cultuur-historisch veenweidegebied, waarin ook enkele Natura 2000-gebieden liggen. Een gebied dat al behoorlijk ontsierd is door het doorsnijden met infrastructurele werken, zoals Betuwelijn een aantal hoogs[REDACTED]stracés (zowel 150 als 380 KV) met bijbehorende masten en een aantal grote windmolens met onder andere als gevolg een bijbehorende [REDACTED].

Reden om een verdere ontsiering van het landschap door een nieuw grootschalig hoogspanningstracé te voorkomen. Zeker gezien het unieke riviertje De Giessen met bijzondere polderlandschap, karakteristieke uitstralen en vele monumentale panden.

Een geheel nieuw tracé vergt een enorm ruimtebeslag, veel extra horizonvervuiling en schadelijker voor de natuur en mensen in het gebied. Indien uitbreiding van het hoofdstroomnet noodzakelijk, waarom dan niet zo veel mogelijk [REDACTED] bestaande tracés, zo kort mogelijke route en wellicht kan worden [REDACTED] of gedeeltelijk ondergrondse aanleg.

Aantal reden en argumenten ten aanzien van onze bezwaren

- Corridor 9 en 10 zijn de langste routes
- Gezondheidsrisico's op lange termijn voor mens en dier
- Geluidoverlast (corona-effect en zingen van de leidingen)
- Kans op ongelukken zoals omwaaien, kabelbreuk en aanvaring
- Negatieve invloed magnetische straling en risico elektrische spanning
- Extra vogelsterfte en vleermuissterfte
- Gezichtshinder en aantasting van het landschap/cultuurhistorie
- Daling van de waarde van huizen en grond
- Belemmering van toekomstige woningbouw
- Negatieve invloed op recreatieve functie van het gebied
- Archeologie
- Groot ruimtebeslag

Corridor 9 en 10 zijn de langste routes

Het bovengrondse trajecten van Corridor 9 en 10 zijn de langste route en hebben daarmee de grootste impact op het unieke weide gebied van de Alblasserwaard en de nodige (extra) verstoring van de natuur

Beide tracés nemen onnodig veel ruimtebeslag, met nog de nodige jaarlijkse kosten. Meer materiaal gebruik, langer overlast tijdens de aanleg, vele kilometers meer landschapsvervuiling en stralingsblootstelling.

(angst voor) **Gezondheidsrisico's op lange termijn voor mens en dier onder andere door magnetische straling en fijnstof**

Onderzoeksresultaten leiden er toe dat uit gezondheidsoverwegingen de toelaatbare stralingsnormen (grenswaarden) steeds worden bijgesteld, zowel in binnen- als buitenland. Nederland hanteert de norm 0,4 micotesla als veilig. In België is de norm al bijgesteld naar 0,2 micotesla. Niet uitgesloten is dat ook buiten deze zone de elektromagnetische straling gezondheidseffecten kan hebben.

De gezondheidsraad meldt mogelijke gevolgen zoals leukemie bij kinderen of alzheimer en ALS bij hoge blootstelling. Nader onderzoek naar minder ernstige ziekten of (chronische) klachten is echter nog niet verricht.

Brits onderzoek heeft aangetoond dat stofdeeltjes door de elektromagnetische straling elektrisch geladen kunnen worden en daardoor blijven “kleven” in de longen. In ons gebied en regio is sprake van veel fijnstof vanwege de vele professionele veehouderijen met koeien, varkens, schapen en paarden. Maar ook worden er hobbymatig veel dieren gehouden. Daarnaast zorgen de drukke provinciale weg N216 en de autosnelwegen voor veel fijnstof.

Er is weinig wetenschappelijk onderzoek verricht naar de effecten op de gezondheid van dieren. Algemeen wordt wel aangehouden dat de grenzen voor mensen ook bij dieren van toepassing zijn. Wel is bekend dat vogels en bijen gedesoriënteerd kunnen raken door elektromagnetische straling.

Zolang er niet meer bekend is omtrent de mogelijke gezondheidsrisico's is het wenselijk dat er geen nieuw bovengronds 380KV hoogspanningstracé over het gebied komt.

Geluidoverlast (corona-effect en zingen van de leidingen)

Door het open gebied is er altijd sprake van wind en gaan de kabels veelal “zingen”. Bij vochtig weer zal er sprake zijn van een ketterend effect (corona effect) door deelontladingen in de lucht. Het open karakter van het landschap maakt dat het geluid ver draagt en de geluiden over een groot gebied zijn te horen..

Van paarden is bekend dat ze onrustig blijven door het corona-effect; ze wennen er niet aan zoals bijvoorbeeld wel bij het geluid van de snelweg.

Het cumulatieve effect van fijnstof door veehouderijen en provinciale en rijkswegen en geluid dient eerst nader te worden onderzocht wat dit betekent voor de gezondheid van mensen en dieren.

Kans op ongelukken zoals omwaaien, kabelbreuk en aanvaring

Masten kunnen omvallen en lijnen kunnen om allerlei redenen beschadigen. Door klimaatveranderingen is er een toename van extreem weer, waaronder korte hevige regenbuien, veel wind zelfs tornado's, ijzel, et cetera.

Ook vliegbewegingen worden meer met daarop kans van ongelukken zoals enige jaren geleden in de Bommelerwaard.

Negatieve invloed magnetische straling en risico elektrische spanning

Negatieve gevolgen van magnetische velden en straling voor mensen en dieren is nog onvoldoende onderzocht. Heeft magnetische straling bijvoorbeeld ook invloed op het door de boeren gebruikte systemen, bijvoorbeeld melkmachines, vee-bewaking, gps-systemen voor bemesting, et cetera.

Brandweer mag niet blussen zolang er spanning op de hoogspanningsverbinding staat. Dit geeft een vergroot risico van brandoverslag. Een hoogspanningsverbinding vergroot de kans op het ontstaan van brand en kan deze zelfs veroorzaken.

Verzekeraars hebben te kennen gegeven voor een varkenshouderij waarboven een hoogspanningsverbinding is gerealiseerd, geen dekking te verlenen. Verzekeraars keren na brandschade pas uit wanneer opstallen worden herbouwd, maar accepteren niet dat herbouw onder of nabij hoogspanningsverbindingen plaats vindt. Ook zullen verzekeraars (afzonderlijke) verzekeringen voor verstikking, inductie of overspanning niet langer verstrekken, althans niet onder voor bewoner aanvaardbare condities.

Extra vogelsterfte en vleermuissterfte

De aanzienlijke lengte van zowel corridor 9 als 10 heeft niet alleen gevolgen voor migrerende vogelsoorten tussen de Natura 2000-gebieden in Nederland, maar ook op vogelsoorten die vanuit het noorden naar het zuiden trekken en andersom. Aanzienlijke aantallen vleermuizen en vogels raken verwond en worden gedood door de lijnen en masten van de hoogspanningsverbinding.

In het gebied foerageren veel ooievaars en buizerds en andere roofvogels en ook voor deze vogels ontstaat er een groot risico op verwonding of sterfte.

De eventuele bouw vergen naast de uiteindelijk benodigde hoogspanningsmasten inrichting en aanleg van verschillende bouwplaatsen en vele transportbewegingen. Ook voor de bouwplaatsen is extra ruimte nodig, met de bijbehorende verdwijning van groen, bomen en verstoring van vogels, vleermuizen en andere dieren.

Gezichtshinder en aantasting van het landschap/cultuurhistorie

De kleinschaligheid en het groene hart van Zuid Holland (en Utrecht) gaat geheel en al verloren. Er is sprake van een volkomen wanverhouding tussen techniek en landschap. In plaats van het authentieke open agrarisch gebied worden wij, de bewoners van de Peursumseweg en andere bewoners van deze regio, mogelijk geconfronteerd met een rij van hoge masten en kabels.

Het mooie unieke polderlandschap met de karakteristieke en monumentale panden en boerderijen gaat niet samen met industriële hoogspanningsmasten en –kabels.

Daling van de waarde van huizen en grond

Er wordt gesproken over een "opkoopregeling" voor de onder het tracé gelegen woningen. Er is niets opgenomen over planschade en/of compensatie wanneer mensen verder van de hoogspanningsmasten en –kabels af wonen.

De aanleg van corridor 9 of 10 betekent voor de bewoners van de Peursumseweg een significante waardevermindering van de woning, perceel en grond.

Indien van toepassing betekent dit een lange procedure van indienen van planschade, waarbij mogelijk een tegemoetkoming in de schade en veelal de eerste 2 procent voor eigen rekening is. Een dergelijke compensatie is zeker niet redelijk en billijk en dient voorkomen te worden.

Belemmering van toekomstige woningbouw

Indien corridor 9 in het oostelijk deel van de 'zoekstrook' komt, heeft dat consequenties voor toekomstige woningbouwplannen ten westen van de bestaande bebouwing. Corridor 10 geeft een beperking van uitbreidingsmogelijkheden aan de oostzijde van Giessenburg. Behoud van de mogelijkheid voor nieuwbouwplannen is van groot belang voor de leefbaarheid en toekomstbestendigheid van ons dorp.

Zowel corridor 9 als 10 hebben gevolgen voor de lintbebouwing rond de rivier de Giessen, die zowel noordelijke als zuidelijk wordt gekruist. Het lijkt dan ook onvermijdelijk dat enkele panden moeten verdwijnen en bewoners gedwongen worden om te verhuizen. Een onwenselijke situatie voor betrokken bewoners, met ook gevolgen voor blijvende bewoners, zoals vermindering grond- en huizenprijzen.

Negatieve invloed op recreatieve functie van het gebied

Het gebied rond Giessenburg heeft onder andere een recreatieve functie. Er komen vele toeristen naar deze omgeving om te genieten van het uitzicht de rust en de ruimte, te wandelen, om te vissen, te varen en/of om te zwemmen. Met de komst van een hoogspanningstracé wordt het landschap verstoort en is het minder aantrekkelijk voor toeristen en naar verwachting neemt het aantal bezoekers drastisch af.

Archeologie

Het uniek veenweide gebied heeft vele waardevolle archeologische locaties.

Indien sprake van grote bouwwerkzaamheden en afgravingen is grote kans aanwezig dat dit verloren gaat en ten alle tijden is dan nader archeologisch (bodem) onderzoek noodzakelijk. Maar liever voorkomen dat dit noodzakelijk is.

Groot ruimtebeslag

Een bovengrondse hoogspanningslijn neemt minstens 25 maal zoveel grond in beslag als een ondergrondse verbinding.

Mogelijk te onderzoeken alternatieven

Corridor 6 met eventueel kleine aanpassingen

Er moet een hoogspanningsverbinding worden gemaakt van het station Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein (Dordrecht). Het is onduidelijk waarom er een lange omleiding van 35 tot 50 kilometer, door ongerept landschap en langs/over woonhuizen wordt voorgesteld.

Corridor 6 lijkt dan ook één van de betere tracés. Het is één van de kortste routes met de minste extra impact op het milieu en omwonenden en naar verwachting dan ook lagere kosten dan de (veel) langere tracés. Corridor 6 loopt grotendeels langs een bestaand tracé en het laatste (korte) stukje door de Biesbosch. Om de Biesbosch te ontzien kan overwogen worden om een kleine aanpassing te maken, door de verbinding langs de Merwede te maken richting Crayestein. Of door een deel van het tracé ondergronds aan te leggen.

Ondergronds

Geheel of deels ondergrondse aanleg van hoogspanningsverbindingen lijken een aantal bezwaren te verminderen. Ondergronds is "onzichtbaar" en geeft minder negatief effect op de cultuur historische waarde van het landschap, is geluidloos, kent minder gezondheidsrisico's voor mens en dier (geen magnetisch straling en fijnstof), neemt aanzienlijk minder ruimte in beslag en heeft geen (minder) nadelige economische effecten op de waarde van grond en huizen en op recreatie.

Aangegeven wordt door Tennet dat een ondergrondse gelijkstroom verbinding niet mogelijk is omdat dit stroom onderbrekingen geeft. Er worden echter elders in de wereld veelvuldig gelijkstroomverbindingen toegepast voor transport van hoge vermogens over grote afstanden, zowel bovengronds als ondergronds.

Een ondergronds traject is wellicht duurder, maar ruimtelijke planologische en milieutechnische belangen zouden zwaar(der) mee moeten tellen dan financieel. Zeker gezien de eerder geschetste belangen en risico's.

Een nadeel van een ondergronds traject is natuurlijk wel de eenmalige verstoring van de bodemstructuur. Dit kan worden beperkt door het ondergrondse tracé langs bestaande infrastructurele verbinding aan te leggen. Wellicht kan gebruik worden gemaakt van gestuurde boringen. En wenselijk is om een optimalisatie te creëren tussen een deels bovengronds en deel ondergronds tracé.

Smart Grids

Een kansrijke toekomstige ontwikkeling zijn 'smart grids'. Hierbij wordt de totale vraag en aanbod van elektriciteit op lokaal en regionaal niveau steeds meer op elkaar wordt afgestemd. Hierdoor neemt niet alleen de betrouwbaarheid van de elektriciteitsvoorziening toe, maar is ook grootschalig transport van elektriciteit tussen regio's en landen minder nodig. Maatwerk bijvoorbeeld door lokale opwekking van stroom, mogelijkheden voor grote tijdelijke lokale opslag en vermindering van verbruik, zijn te verkennen kansen en mogelijkheden.

Wij vertrouwen erop met bovenstaande zienswijze een voldoende bijdrage te hebben geleverd, om het voor Giessenburg en de Peursumseweg negatieve bovengrondse traject van corridor 9 en 10 te laten vervallen en te kiezen voor nader onderzoek naar een alternatief tracé.

Verzonden: 7/5/2023 3:55:25 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Postbus

Huisnummer: 15

Postcode: 3330 AA

Woonplaats: Zwijndrecht

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Dorpsraad

(Mede) namens: Dorpsraad Heerjansdam

Organisatie: Dorpsraad Heerjansdam

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

De andere alternatieven die onderzocht moeten worden zijn de corridors die zo min mogelijk langs/door woon- en natuurgebieden lopen (waarbij ook de Biesbosch wordt vermeden, dit is in de huidige tijd met de huidige andere vervuilende problemen niet te verantwoorden). Daarom lijkt ons betrokkenheid van en onderzoek naar innovatieve ontwikkelingen als ondergrondse mogelijkheden en plannen van de provincie mbt landbouw raadzaam.

95612044_9155450_Zienswijze_-_DorpsraadHeerjansdam-RvO-NRD_Tennet.pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De combinatie van effecten die in een druk bewoond gebied aanwezig zijn. Voor Heerjansdam (Zwijndrecht) zijn dat de effecten en veiligheidsrisico's van rangeerterrein Kijfhoek, de HDL, druk scheepvaartverkeer op de Oude Maas, het geplande waterstoftracé Zuid-West Nederland, verkeersoverlast van A16, A15 en A29 en diverse (chemische) industrieën die hemelsbreed op enkele kilometers gelegen zijn.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie vorige vraag

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zoals in eerdere vragen aangegeven is het voor mens, natuur en financieen belangrijk dat er naar de lange termijn gekeken wordt en daarom andere plannen in bestuur en beleid meegenomen worden. Zo kan eventuele compensatie wellicht met beleid verrekend worden (landbouw)

Dorpsraad Heerjansdam
p/a Gemeente Zwijndrecht
Postbus 15
3330 AA Zwijndrecht

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
Bureau Energieprojecten
HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Heerjansdam, 4 juli 2023

Betreft: Zienswijze concept-NRD hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel of Crayestein, alternatief corridor 1

Geachte heer, mevrouw,

Op 5 juni jongstleden vernamen wij van u de concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau aangaande de nieuwe hoogspanningsverbinding tussen Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein. U ontvangt hierbij onze zienswijze tegen het in het concept opgenomen alternatief Corridor 1.

Wij zijn tegen het alternatief Corridor 1 om de volgende redenen:

- dit alternatief ligt te dicht op de woningen in het buitengebied en te dicht op de bebouwde kom van Heerjansdam;
- dit alternatief loopt dwars door een groene buffer (zoals bepaald door rijks- en provinciebeleid);
- dit alternatief loopt deels parallel aan de Hoge Snelheidslijn
- dit alternatief loopt dwars door het Waalbos, recent aangelegd ter compensatie van rangeerterrein Kijfhoek;

Daarbij blijkt uit uw concept dat Corridor 1 de langste route is met de meeste potentiële problemen voor de aanleg van de nieuwe hoogspanningsverbinding. Niet alleen zou leefomgeving en natuur hier veel schade aan ondervinden, ook zou dit hoge kosten met zich meebrengen. Daarom vragen wij u alternatief Corridor 1 als niet wenselijk te beoordelen en niet op te nemen in het nieuwe projectplan.

Wilt u ons de ontvangst van deze zienswijze bevestigen?

Met vriendelijke groet,

namens de Dorpsraad Heerjansdam

Verzonden: 7/5/2023 3:56:31 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja

95612064_9155455_20230705_Zienswijze_hoogspanningsverbinding_Geertruidenberg_en_Krimpen_aan_de_IJssel.docx

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja zie brief

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja zie brief

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ja zie brief

Giessenburg, 5 juli 2023

Aan Bureau energie projecten Inspraakpunt HSV

Betreft: Zienswijze dorpsoverleg Giessenburg t.a.v. tracéonderzoek
hoogspanningsverbinding Krimpen a/d IJssel – Geertruidenberg.

Geachte dames/heren,

Alhoewel wij beseffen dat er iets moet gebeuren met het hoofdstroomnet, willen wij toch een aantal kanttekeningen plaatsen bij de voorgenomen corridors in het kader van het tracéonderzoek.

Zoals bekend zijn er altijd bezwaren tegen het oprichten van hoogspanningsverbindingen met allerlei nadelige zaken tot gevolg. Hierbij denkende aan zaken als horizonvervuiling en het hinderen of wegnemen van zichtlijnen. Ondanks dat wij begrijpen dat een groot infrastructureel project een dergelijk effect heeft, zijn wij van mening dat deze hinder, c.q. de som daarvan voor bestaande en nieuwe tracés, zo klein mogelijk dient te blijven. Omdat we ons ook zoveel mogelijk tot de tracégedeeltes voor Giessenburg willen beperken, gaan we alleen in op de betreffende gedeeltes van tracé 9 en 10.

Giessenburg ligt in het 'Groene Hart' en is onderdeel van een prachtig cultuurhistorisch veenweidegebied, waarin ook enkele Natura 2000-gebieden liggen. Een gebied dat al behoorlijk ontsierd is door het doorsnijden met infrastructurele werken, zoals ondermeer de Betuwelijn, windmolens en een aantal hoogspanningstracés (zowel 150 als 380 KV).

Reden om de verdere ontsiering van het landschap, zeker bij of over het unieke riviertje De Giessen zoveel mogelijk te voorkomen. Dit zou dan pleiten voor, zoveel als mogelijk, koppelen van het nieuwe tracé aan het reeds bestaande 380 kV-tracé. Volledig nieuwe tracés vergen een veel groter ruimtebeslag, geven zeer veel extra horizonvervuiling en zijn schadelijker voor de natuur in het gebied. Wellicht kunnen eventuele knelpunten van deze keuze worden weggenomen door het tracé gedeeltelijk ondergronds aan te leggen.

In dat kader verwijs ik u naar het project 'Kabelverbinding Vijfhuizen – Nieuwe Meer': een nieuwe ondergrondse verbinding tussen Vijfhuizen en Nieuwe Meer.

Hier is een voorkeustracé voor uitgewerkt. Dit tracé is zorgvuldig gekozen, op basis van een aantal criteria. Zo is onder andere gekeken naar de technische haalbaarheid, milieuaspecten, de kosten en de relatie tot de omgeving.

<https://www.tennet.eu/nl/projecten/kabelverbinding-vijfhuizen-nieuwe-meer>

Tevens willen wij ook het project Born-Graetheide onder de aandacht brengen.

Tussen de hoogspanningsstations Born en Graetheide komt een nieuwe ondergrondse 150 kV-kabelverbinding met een lengte van circa 8 kilometer.

De ondergrondse verbinding zal bestaan uit een drietal kabels, aangelegd op een diepte van minimaal 1,20 meter. Deze worden aangebracht via een open ontgraving of via de ondergrondse boring.

<https://www.tennet.eu/nl/projecten/born-graetheide>

Als tracé 9 in het oostelijk deel van de 'zoekstrook' komt zal dat consequenties hebben voor de mogelijkheid om in de toekomst ten westen van de bestaande bebouwing nog

woningbouwplannen te ontwikkelen. Behoud van deze mogelijkheid is juist van groot belang om het dorp Giessenburg leefbaar en toekomstbestendig te houden. Ook wordt de lintbebouwing bij de Giessen zowel noordelijk als zuidelijk gekruist, waardoor het, voor zover wij kunnen inschatten, onvermijdelijk wordt enkele bewoners gedwongen te laten verhuizen. Dit heeft een aanzienlijke impact op het dorpsleven en de individuele huishoudens. Ook zal een dergelijk tracé op deze plaats invloed hebben op grond- en huizenprijzen.

Voor tracé 10 geldt hetzelfde argument t.a.v. de beperking van de uitbreidingsmogelijkheden van Giessenburg aan de oostzijde.

Voor zowel tracé 9 als 10 geldt dat er veel 'meters gemaakt worden' door het poldergebied, met de nodige (extra) verstoring van natuur en van het zicht op het unieke polderlandschap als gevolg.

Tevens willen wij u ook graag wijzen op de gezondheidsrisico's welke beschreven staan in een publicatie van het RIVM:

"Magneetvelden hebben effecten op het menselijk lichaam. Sommige effecten treden tijdens of kort na blootstelling op. Mogelijk zijn er ook effecten die na langdurige blootstelling op de langere termijn optreden

Uit internationaal onderzoek komen aanwijzingen dat kinderen en volwassenen mogelijk meer kans hebben om leukemie te krijgen, als ze dicht bij bovengrondse hoogspanningslijnen wonen. Daar is het magneetveld sterker dan verder van de lijn. De aanwijzingen dat kinderen bij bovengrondse hoogspanningslijnen mogelijk een hoger risico op leukemie lopen, volgen uit enkele tientallen onderzoeken. En vooral uit vier 'gepoolde analyses'.

Bron: <https://www.rivm.nl/hoogspanningslijnen/gezondheidseffecten>

De Gezondheidsraad beschouwt dit ook als een extra argument voor het bestaande voorzorgbeleid voor hoogspanningslijnen en de aanbevolen uitbreiding daarvan naar onder meer ondergrondse hoogspanningskabels en transformatorstations.

Wij brengen deze standpunten namens (vele) bewoners van het dorp. Wij hebben gekozen voor het indienen van de standpunten via deze zienswijze en niet voor het oprichten van een 'actiegroep' om zoveel mogelijk (identieke) zienswijzen te laten indienen.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en zien uw reactie tegemoet. Vanzelfsprekend zijn we bereid om een en ander nader mondeling toe te lichten.

Hoogachtend,

[Redacted signature block]

Verzonden: 7/5/2023 4:02:38 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

X

Verzonden: 7/5/2023 4:02:56 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Advies: volg voor uitbreiding van het electra netwerktracé vooral het huidige bestaande tracé. Uitbreiding van horizonvervuiling dient voorkomen te worden zowel in het groene hart van Wijngaarden, Bleskensgraaf, ed als bij de molens van Kinderdijk.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Heb ik geen kennis van.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Advies: volg voor uitbreiding van het electra netwerktracé vooral het huidige bestaande tracé. Uitbreiding van horizonvervuiling dient voorkomen te worden zowel in het groene hart van Wijngaarden, Bleskensgraaf, ed als bij de molens van Kinderdijk.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Heb ik geen kennis van.

Verzonden: 7/5/2023 4:12:52 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens:

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

wij zijn als bedrijf en bewoners onvoldoende geïnformeerd over de plannen van de nieuwe hoogspanningsmast. nu is er door ons geconstateerd dat de door u aangegeven mogelijke routes (Corridors) over ons bedrijf/woning is aangegeven. wij kunnen dit niet accepteren aangezien wij gewoon een agrarische onderneming zijn die voedsel produceren. we hebben de afgelopen 5 jaar veel geïnvesteerd in nieuwe gebouwen met strenge dieren welzijn eisen, en nu komen wij mogelijk in de problemen door het nieuwe project. wij willen dat u dit met ons bespreekt. we zijn van mening dat er alternatieven zijn die moeten worden onderzocht. waarmee er rekening wordt gehouden met ons bedrijf en woning. Onder die alternatieven kan ook begrepen worden om u traject ondergronds te plannen.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

We zouden graag het effect van de hoogspanningskabels op op runderen willen weten. Wij hebben een vleesvee bedrijf en verkopen ons rundvlees aan keurslagers en supermarkten.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Wij willen het recht houden om deze zienswijzen aan te vullen in de toekomst.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

We willen op de juiste manier geïnformeerd worden.

Verzonden: 7/5/2023 4:12:53 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

De hoge masten horen niet in een mooie open polder. Gebruik gewoon de bestaande Route minste in pak, Laagste kosten

Onze dieren hebben last van de straling wat soms niet direct aan toonbaar is maar wel aanwezig. Slecht voor onze eigen gezondheid.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Het geeft altijd negatieve effecten op de omgeving. Dus nieuwe traject erbij is onacceptabel!!!

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De kortste route

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 7/5/2023 4:16:42 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Politiek

(Mede) namens:

Organisatie: D66 Zwijndrecht

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ondergronds.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Gezondheidseffecten op mens en dier. (Zie de als jaren falende inzet van de overheid m.b.t. de massale PFAS vergiftiging op mens en dier. (Dit is dus ook overheid) En visuele/milieueffecten.

Nederland begint zo'n beetje op een openbare energiecentrale te lijken, met alle respect voor de historisch gegroeide en decennia lang aangemoedigde energie consumptie.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De gemeente heeft aangegeven welke ontwikkelingen er spelen en welke belemmeringen zij ziet waarbij beleidsterreinen zoals ruimtelijke ordening, energietransitie, natuur en recreatie en externe veiligheid zijn meegenomen. Zwijndrecht wordt op dit moment al bovenmatig belast vanwege de doorkruising van al vier bestaande grote infrastructuurlijnen (HSL, rangeerterrein Kijfhoek, A16 en het

doorgaand spoor). Een vijfde doorkruising van een 380 kV-hoogspanningsverbinding is voor ons zeer

onwenselijk.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Wij zijn tegen windturbines op land. Het landschappelijke karakter moet behouden blijven. Overheid moet inzetten op langere termijnvisie. Huidige visie is korte termijn denken waar we wel zo'n 30 jaar aan vast zitten (windturbines en zonneparken). Versneld inzetten op waterstof ook in mobiliteit. We hebben een uitstekend leidingnetwerk (gas) in Nederland. Bijna al het andere is kapitaalvernietiging en een onnodig zware ecologische voetafdruk. Ook wind op zee zal zware ecologische negatieve gevolgen hebben. We zijn dus echt niet goed bezig en belasten daarmee onnodig de inwoners door hun stelselmatig een energie-schuldgevoel op te leggen.

Trek de stekker uit de marktwerking van een gecreëerde basis behoefte. Het gaat niet om winsten, maar om milieu en het voortbestaan van mens en dier. Die planeet redt het wel, ver na de mensheid. Doe het nu echt duurzaam of doe het niet! Ook voor Kva verbindingen.

Verzonden: 7/5/2023 4:17:02 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Buiten Molenlanden om.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Alleen gezondheidseffecten.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Het lijkt mij niet verstandig om een derde hoogspanningsleiding over de gemeente Molenlanden te laten gaan. Dit om eventuele gezondheidsrisico's die dit eventueel met zich meebrengt te minimaliseren. Een route buiten Molenlanden geniet de voorkeur.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Geen

Verzonden: 7/5/2023 4:22:39 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Er loopt hier al een hoogspanningsmast vlak achter langs

Een beter alternatief zou zijn via de bodem

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Horizonvervuiling

En vele vogels vliegen zich te pletter tegen de draden

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Het is schadelijk voor de gezondheid

Mensen die te dicht bij zo'n mast wonen worden normaal gesproken uitgekocht, nu willen ze hier vlak overheen gaan

Is het nu niet meer schadelijk dan ?

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Per ongelijk kwam de buurman dit ter oren, het lijkt mij niet meer dan redelijk dat de betrokkenen er vanaf zouden moeten weten d.m.v. een schrijven of iets

Dan hadden we ook naar de informatie avonden kunnen gaan, maar deze waren al geweest toen we er achter kwamen. Niet echt netjes !!

Verzonden: 7/5/2023 4:23:09 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie: Mts Hoogendoorn-Korevaar

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Via deze weg willen wij onze zorgen uiten voor het plaatsen van een mogelijke hoogspanningsverbinding die vlak langs of mogelijk over ons bedrijf gaat. Naast het feit dat deze optie, optie 10 de duurste en langste variant is, gaat deze verbinding ook over een gebied waar nu nog geen masten staan. In het kader van het behoud van het open landschap bij ons in het gebied is het niet wenselijk dat dit verstoord wordt door deze masten. Daarnaast is er voor ons een zorg wat de straling doet met de gezondheid van mens en dier. Bewezen is dat straling gezondheidsklachten kan geven, waar wij uiteraard niet op zitten te wachten.

Aangezien er steeds meer ondergronds kan, zouden wij het wenselijk vinden om die optie ook in het pakket op te nemen, dat is nu naar onze mening niet gedaan/onderzocht. Dit komt in ieder geval nergens tot uiting.

Wij willen u ook verwijzen naar de zienswijze van LTO-Noord. Daarin staan vele punten meer benoemd die van belang zijn om mee te nemen en uit te werken.

Bij deze willen wij u dan ook met klem vragen om zorgvuldig en met aandacht voor ALLE partijen de juiste keuze te maken. Als agrariërs zijn wij een mogelijke partij die u nodig hebt voor het plaatsen van de masten, wij willen dan ook serieus meegenomen worden in de keuze voor het traject en niet zoals LTO beschrijft dat wij als agrariërs niet of nauwelijks in het onderzoek meegenomen zijn.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Buiten dat het niet meer nodig is om zoveel bovengronds te doen, vragen wij ons ook af wat de straling die de kabels geven doet met de weidevogels en de andere levende have, zowel mens en dier.

Het doorbreken van één van de laatste stukjes ononderbroken natuur zonder kabels en masten is iets wat niet meer om te keren is. Denk er dus goed over na of dit wenselijk is.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De gezondheidsrisico's die de straling geven voor mens en dier.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Jazeker, kies voor een variant die kort en krachtig is, niet voor een variant die onnodig lang en duur is.

Over milieu gesproken. De kortste klap kost ook het minste materiaal.

Denk ook zeker na over het ondergronds laten verlopen van deze kabels. Het is wel een beetje uit de tijd om alles nog bovengronds te willen.

Verzonden: 7/5/2023 4:32:11 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens:

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

De meest logische route is de kortste route. Dit is corridor 6 (langs het bestaande tracé aldaar).

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Wij zijn melkveehouder en melken met een AMS (Automatisch MelkSysteem). Melkveehouders welke hun bedrijf vlakbij hoogspanningskabels hebben wordt afgeraden om te kiezen voor een AMS. Wij melken inmiddels al 8 jaar met een AMS en het bevalt ons heel goed. Het is onacceptabel dat een dergelijke hoogspanningskabel storingen aan ons melksysteem gaat veroorzaken. Graag willen wij de garantie dat dit niet het geval zal zijn, wanneer de hoogspanningskabel door onze achtertuin komt te lopen.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja, de Molenbiotoop van de Hofwegense molen. [REDACTED] Wij mogen geen bomen van hoget dan 8 meter in onze tuin plaatsen. Dit omdat het de windvang vande molen zou beïnvloeden. Laat staan een hoogspanningsmast.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee.

Verzonden: 7/5/2023 4:49:16 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayenstein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Kabels ondergronds gelegd worden. Duitsland en Denemarken doen dit wel! De opties moeten zo kort mogelijk zijn vanwege de belasting, gezondheid, landschap, bebouwing en kosten. Door deze redenen zijn 5 opties richting Krimpen Aan de IJssel onlogischer dan de 5 opties richting Crayenstein.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Corridor 7 is het minst voor liggende optie. En dat alleen al voor dier en natuur en mens!!

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Corridor 7 moet geschrapt worden, deze is het zelfde als corridor 6. Corridor 7 is 33 km en corridor 6 is echter maar 17 km. Dus het is voor de hand liggender dat corridor 7 komt te vervallen

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

De kortste route is naar Crayenstein, en het minst belast voor het milieu, mens, dier en budget.

Verzonden: 7/5/2023 4:49:30 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Parallel aan bestaande hoogspanningslijnen door Alblasserwaard.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Trace in Ridderkerk is dwars door groen getekend. Dit groen is compensatie en groene buffer rondom gemeenten.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ridderkerk is al druk met infrastructuur: A15, A16, A38, betuweroute, 3 rivieren. Mogelijke N38.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

-

Verzonden: 7/5/2023 4:55:21 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

We zijn als bewoners naar mening dat we onvoldoende geïnformeerd zijn over het nieuwe plannen van de nieuwe hoogspanningsmast. Nu hebben wij gezien op de tekeningen dat de mogelijke nieuwe te komen hoogspanningsmast over onze woning komt. De woning is nieuw gebouwd vorige jaar. mooi vrijstaand aan de dijk. met veel gezonde buiten lucht nu dreigt de hoogspanning kabels de gezondheid aan te tasten. Naast ons huis hebben we nog 2 bouwlocaties. We zijn bang dat de plannen met de bouwlocaties ook in de problemen komen. we zouden de plannen graag met u bespreken. we denken dat er alternatieven zijn die niet over onze woning heen komt. we zijn van mening dat er alternatieven zijn die moeten worden onderzocht zoals ondergrondse alternatief.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Na alle milieu druk die al op de Alblasserwaard zit. kun de natuur en mensen geen extra vervuiling hebben. Er is beperkt onderzoek gedaan naar aanleg van kabels ondergronds. Leer van voorbeelden zoals Duitsland en Denemarken die dit wel doen. Plaatsing van nieuwe hoogspanningsmasten is echt niet meer van deze tijd. Deze blijven nog tientallen jaren ons landschap vervuilen. Doe dit makkelijk niet af met 'kan niet', 'te duur' of 'is meer storingsgevoelig'. Belangrijk om innovaties serieus te nemen.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

ondergrondse alternatieven zoals in Duitsland en Denemarken doet. Dat is bewezen een goed alternatief.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

We willen op de juiste manier geïnformeerd worden. We willen ons recht houden om deze zienswijzen aan te vullen in de toekomst.

Verzonden: 7/5/2023 5:08:55 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

We zijn als eigenaar niet en/of onvoldoende geïnformeerd over de nieuwe plannen.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

ja we zouden graag onderzoek zien naar de effecten op de natuur en de koeien.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

de plannen zijn er om een huis te bouwen op [REDACTED]. we zijn bang dat er gezondheid schade komen en we willen voor het zicht niet onder een hoogspanningsleiding bouwen. we willen graag goed en op tijd geïnformeerd worden hierover.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

wij willen het recht houden om deze zienswijzen aan te vullen in de toekomst.

Verzonden: 7/5/2023 5:18:15 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Naar onze mening moet zeker gezocht worden naar alternatieven, waarbij de hoogspanningslijnen niet boven huizen, woonwijken komen.

Verder moet er gekeken worden naar het kortst mogelijke tracé. Ivm aantasting kwaliteit van het landschap en kostentechnisch.

Per definitie moet gezocht worden naar de kortst mogelijke route, waarbij de volksgezondheid voorop staat.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Gezien de onderzoeken omtrent het gevaar van langdurige blootstelling aan straling, wat schadelijk is voor de volksgezondheid, moet er naar alternatieven gezocht worden, waarbij zo min mogelijk mensen blootgesteld worden aan deze straling. Zie onderzoek van de Rijksoverheid: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/straling/controle-op-straling/magnetische-straling>. Men zegt rekening te houden met het voorzorgbeleid. Wanneer er echter gekozen wordt voor een tracé over woonwijken en huizen, klopt dit zeker niet.

Er is een grote verscheidenheid aan bijzondere dier- en plantensoorten in de polders van de Alblasserwaard. Trekvogels komen in grote getalen naar deze polder. Wanneer er naast de bestaande hoogspanningsmasten nog een tracé bij zou komen, geeft dit veel schade aan de weidsheid van het polderlandschap en de dierpopulatie. Tracé 7,8,9 en 10 zijn onacceptabel als het gaat om de verre gaande aantasting van deze polder. Door de verschillende industrie rondom de Alblasserwaard, wordt deze al ernstig belast met uitstoot van gevaarlijke stoffen door bijv Dupont. Deze Groene Waard moet behouden blijven als een erfgoed en moet zeker niet nog meer aangetast worden in haar schoonheid.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Volksgezondheid (straling), landschapsvervuiling (geen masten in een vlak polderlandschap) en kosten (hoe korter, hoe goedkoper) zijn de belangrijkste aspecten in het toetsingskader.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Corridor 6 is veruit het beste alternatief omdat deze voor het grootste deel langs een bestaand tracé loopt. Wat belangrijk is in dit tracé dat het laatste stuk aangepast zal worden, zodat de Biesbosch zal worden ontzien. Corridor 4 en 5 zijn de andere alternatieven.

Verzonden: 7/5/2023 5:22:36 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Er moeten bij de voorgetelde corridors onderzocht worden in hoeverre ondergrondse trajecten ingepast kunnen worden. Bijvoorbeeld in dicht bevolkte bebouwde gebieden, zoals rond de Merwede en bij Nieuw-Lekkerland. Dat missen wij in de aanpak.

De 'lange' corridors zoals bijvoorbeeld 2, 10 en 8 geven zoveel extra hinder en risico dat deze vermeden moeten worden. De variant die de gemeente Molenlanden voorstelt met corridor 6 en een ondergronds traject naar Crayestein zou toegevoegd moeten worden om te onderzoeken.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Een nieuwe doorsnijding van het Natura 200 gebied De Biesbosch moeten bij voorbaat uitgesloten worden. Het is niet voor niets een Natura 2000 gebied. Een oplossing zou kunnen zijn om het bestaande traject te volgen. Dat beperkt de gevolgen voor het gebied.

De impact van een nieuw traject door het Groene Hart heeft grote gevolgen voor het aanzien van het landschap. Daarom is het ook het Groene Hart om dat te beschermen. De samenhangende gevolgen voor mens dier en landschap zou integraal beoordeeld moeten worden en niet apart.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De magneetvelden bij hoogspanningsleidingen hebben effect op het menselijk lichaam. De gezondheidsraad heeft daar ook iets over gezegd. Over de effecten op lange termijn is nog niet genoeg bekend. Wij maken ons grote zorgen als hoogspanningsmasten in onze buurt geplaatst zouden worden. Er moet naar onze mening eerst meer over bekend zijn voordat er nieuwe hoogspanningsmasten geplaatst kunnen worden.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Bij alle corridors moet gekeken worden welke gebouwen, voorzieningen en bewoning er van toepassing is zodat vooraf bekend is welke gevolgen dat kan hebben voor de bewoners en het gebruik.

Verzonden: 7/5/2023 5:22:51 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ik begrijp dat er andere opties zijn die beter passen dan dwars door het polderlandschap van Groot-Ammer e.o. Ik begrijp dat er een variant op corridor 6 is. Neem deze variant als optie.

Een van de kortste lijkt mij het meest logisch (ook gezien de kosten)

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Corridor 10 gaat dwars door natuur- en stiltegebied heen. Hier staan ook nog eens prachtige molens. Dat kan toch niet de bedoeling zijn? Ik ben absoluut geen voorstander van het uitvoeren van deze Corridor. Deze optie hebben veel effect op de natuur, het milieu en het welzijn van iedereen die in de buurt van deze corridor woont.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

niet dat ik weet

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

niet dat ik weet

Verzonden: 7/5/2023 5:28:54 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Buurt en/of bewonersorganisatie

(Mede) namens: Alle bewoners Kijfhoek, gemeente Zwijndrecht

Organisatie: Bewoners Kijfhoek

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, andere corridors dan die via Ridderkerk, Zwijndrecht, 's Gravendeel.

Zie bijlage

95613933_9156100_20230705_Zienswijze_hoogspanningsmasten_Bewoners_Kijfhoek.pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Een onderbouwde visie op de gezondheidsrisico's ontbreekt.

Zie bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

De informatie en de te grote keuze uit 10 (!) corridors zijn voor de leek niet te overzien. Het zou beter geweest zijn met een plan te komen wat nu eigenlijk echt de bedoeling is.

Zie bijlage

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c

Bewoners Kijfhoek
Gemeente Zwijndrecht

Zwijndrecht, 5 juli 2023

Geachte heer, mevrouw,

Hierdoor reageren wij op het voornemen tot de aanleg van een hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg - Krimpen of Crayestein. Wij begrijpen daaruit dat de kans bestaat dat deze hoogspanningsleiding komt door of vlak langs Ridderkerk – Rijsoord – Heerjansdam – Zwijndrecht – Puttershoek - 's-Gravendeel - Drimmelen. Wij maken ons daar ernstig zorgen over.

Algemeen

In dit stadium is het erg moeilijk concreet en specifiek te reageren, omdat de verkenningsfase nog zo algemeen en weinig duidelijk is dat het de vraag is waarop exact gereageerd kan worden. Het opstellen van een NRD is op die basis dan ook eigenlijk niet goed mogelijk. Zolang we niet precies weten of en wat er komt, kunnen we ook moeilijk reageren op verdere plannen daarvoor. Nut en noodzaak lijken gegeven en voorondersteld, maar zien wij niet aangetoond. Of en zo ja op welke wijze Unierechtelijke behoud- en beschermingsmaatregelen worden nageleefd blijkt niet.

Wij zijn zeker niet tegen een energietransitie, maar de vraag is of deze realisatie daarvan, onder andere gelet op de ingrijpende aard, vergaande omvang en grote negatieve gevolgen daarvan wel past bij de schaal van het gebied. Er is hier bovendien al zoveel bebouwd gebied met woningen en bedrijven en al zo weinig ruimte voor natuur en recreatie dat de vraag rijst of het hier (bovengronds) faciliteren van energie wel in goede balans staat tot verdere vergaande ingrepen in landschap, gezondheid, natuur en recreatie.

Landschap

In elk geval is wel duidelijk dat dit project enorme gevolgen zal hebben voor het landschap. De hoogspanningsleidingen tasten dat, in deze regio al zeer schaarse, landschap vergaand en ontoelaatbaar aan. Daarbij is dan de vraag waarom, naar het lijkt al bij voorbaat, niet wordt gekozen voor ondergrondse varianten. Ook onze (directe) leefomgeving is in het geding. De werkzaamheden voor de aanleg en de hoogspanningsverbinding tasten de natuur, het uitzicht en onze omgeving aan.

Gezondheidsrisico's door straling en geluid

Ook de straling van de leidingen zal blijvende impact hebben. Wij hebben vernomen dat het voltage op een 380kV lijn feitelijk 450kV is. In uw informatie is sprake van 4.000 Ampère. Dit betekent dan maar liefst 1,8 GVA. En is er dan sprake van startvermogen of afgenomen vermogen? Wij hebben begrepen dat het startvermogen mede bepalend is voor de corridor keuze. Wij maken ons grote zorgen over mogelijke gevolgen op en voor onze gezondheid (kanker, kinderleukemie). Los van te vermijden individuele situaties is daarnaast de zorg in het algemeen al overbelast. Lijnen met dit vermogen veroorzaken ook nog eens een vervelende storende bromtoon. Hoe ver strekt het kankerverwekkend veld vanaf zo'n hoogspanningsverbinding? Overigens betreuren wij het zeer dat in uw uitingen concrete informatie over deze gezondheidsrisico's ontbreekt.

Risico regio

In tijden van dreigende internationale onzekerheden en geopolitieke ontwikkelingen is het bovendien de vraag hoe ons land in het algemeen en onze regio onder de rook van Rotterdam in het bijzonder, tegen aanvallen op voorgenomen systemen bestand zijn. Ook dat zou pleiten voor - als het dan toch moet - ondergrondse aanleg.

Relatief hoge kosten

Tenslotte zullen bij de keuze voor deze corridor de aanleg- en onderhoudskosten aanmerkelijk hoger uitkomen dan bij de andere corridors. Deze corridor is een van de langste en kent veel zeer (technisch en constructief) moeilijke en dus duur te overbruggen en te onderhouden delen. Kosten die vertaald zullen worden in hogere energietarieven voor burgers en bedrijven dan nodig.

Opeenstapeling overlast

Een ander argument tegen de keuze voor deze corridor betreft de reeds bestaande opeenstapeling van overlast gevende infrastructuur. Met diverse druk met (zee-)schepen bevaren rivieren, Betuwe lijn, Hoge Snelheidslijn, Rangeerterrein Kijfhoek, snelwegen A15 en A16, heeft dit gebied haar bijdrage wel genoeg geleverd immers. De mogelijke risico's zijn op zich maar ook in mogelijk onderling verband niet of nauwelijks meer te voorzien en/of te beheersen.

Zienswijze Stichting Natuur en Landschap Zwijndrechtse Waard

Wij hebben kennis genomen van de zienswijze van Stichting Natuur en Landschap Zwijndrechtse Waard. De daarin duidelijk genoemde argumenten tegen deze corridor delen en onderschrijven wij. Dit betreft met name Veiligheid (kruising van andere infrastructuur w.o. rangeerterrein Kijfhoek en knooppunt Ridderkerk), kans op ongelukken), onjuiste en onevenwichtige landschapsanalyse, natuurlijke en landschappelijke waarde van de Zwijndrechtse Waard, Biesbosch versus andere natuurgebieden, Belemmeringen/knelpunten op het eiland IJsselmonde, Voorkeurstracé.

Brede weerstand

De weerstand tegen de corridor in deze regio wordt breed gedragen. Een korte inventarisatie in de regio op FaceBook met Hoogspanningsmasten Nee! voor deze corridor leverde in twee dagen al 431 ondersteunende likes (=Tegen!) op en 410 reacties. Deze reacties variëren in strekking van "we hebben nu eenmaal stroom nodig" (wat we overigens niet ontkennen), allerlei onzin en "tegen deze corridor". Daarnaast hebben wij geconstateerd dat ook een groot aantal directies van bedrijven, bewoners en ook de gemeente Zwijndrecht grote bezwaren hebben tegen een keuze voor deze corridor.

Gelet op de negatieve effecten in tal van opzichten is het voor ons de vraag of dit project wel haalbaar en reëel uitvoerbaar is in deze corridor. Ook nut en noodzaak staan voor ons niet vast. Of er überhaupt - gelet op de stikstofdepositie gemoeid met de aanleg en exploitatie van deze corridor – ruimte is voor aanleg en exploitatie staat op dit moment ook geenszins vast.

Het is noodzakelijk dat de definitieve corridor de minst overlast gevende voor bewoners, bedrijven, flora en fauna is. Dat is niet deze corridor. De keuze voor een makkelijker en kortere corridor is daarom veruit te prefereren.

Vertrouwend hiermee aan een verstandige besluitvorming te hebben bijgedragen, verblijven wij,

alle bewoners buurtschap Kijfhoek

namens hen: [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Verzonden: 7/5/2023 5:55:58 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Buurt en/of bewonersorganisatie

(Mede) namens: Bestuursleden dorpsraad Oudkerks Belang

Organisatie: Dorpsraad Oudkerks Belang

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

95614314_9156261_2023-07-05_Zienswijze_trace_hoogspanning_Oudkerks_Belang.docx

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

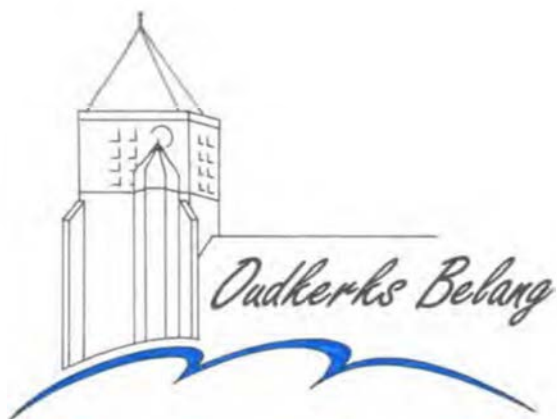
Zie zienswijze

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie zienswijze

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie zienswijze

Giessen-Oudekerk 5 – 7 – 2023

Aan Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt HSV Geertruidenberg-Krimpen a/d IJssel of Crayestein
Postbus 111
9200 AC Drachten

Betreft: Zienswijze dorpsraad Oudkerks Belang t.a.v. tracéonderzoek
hoogspanningsverbinding Geertruidenberg - Krimpen a/d IJssel of Crayenstein

Geachte dames/heren,

Natuurlijk begrijpen wij dat de capaciteit van het stroomnetwerk fors uitgebreid moet worden. Het is op afzienbare termijn waarschijnlijk niet mogelijk dat te doen (bijvoorbeeld door grootschalige plaatselijke opslag van energie uit zonnepanelen) zonder ook het hoofdnetwerk uit te breiden.

Corridor 9 in de Project Atlas loopt tussen Giessenburg en Giessen-Oudekerk. Een NIMBY-reactie van onze kant is niet op zijn plaats. Er loopt namelijk al een (150 kV) tracé over Giessen-Oudekerk. U zult echter begrijpen dat wij niet zitten te springen om een vergelijkbare rij hoogspanningsmasten aan de andere kant van het dorp.

Het is gebruikelijk en rechtvaardig negatieve gevolgen voor direct betrokkenen financieel te compenseren. De laatste jaren wordt dat in een aantal gevallen ruimhartig gedaan. ‘Stenen’ zijn eenvoudig te kapitaliseren. Het thuisgevoel of het woongenot echter niet!

Ook de overige bewoners zullen te maken met krijgen met negatieve gevolgen van een nieuw traject, bijvoorbeeld in de vorm van verdere horizonvervuiling. Dat zal niet financieel gecompenseerd worden.

Liever dan middelen besteden aan compensatie, wat in principe neerkomt op kapitaalvernietiging, zien wij die per definitie schaarse middelen geïnvesteerd worden in een duurzame energievoorziening.

Wij hopen dan ook dat een eventueel nieuw tracé niet door de lintbebouwing langs de Giessen tussen Giessenburg en Giessen-Oudekerk zal worden gerealiseerd.

Onze voorkeur gaat uit naar uitbreiding van het 380kV net (alsnog?) via:

- opschaling van het bestaande netwerk,
- vervanging van bovengrondse 150 kV verbindingen door 380 kV verbindingen en aanleg van (deels) ondergrondse 150 kV verbindingen,
- opgewekte energie van de centrale omzetten in waterstof en verspreiden via het gasnetwerk,

of andere technische oplossingen die ongetwijfeld hogere financiële investeringen vragen, maar ons inziens in het kader van de huidige opvattingen over menselijke maat en investeren in de energietransitie verantwoord zijn. De voorbereidingen voor de nieuwe trajecten zijn lang geleden gestart. Wellicht biedt het huidige politieke klimaat ruimte voor een heroverweging van de plannen.

Onze reactie betreft de directe gevolgen voor de huidige situatie. Wij hebben geen rekening gehouden met mogelijke toekomstige ontwikkelingen die door de aanleg van een nieuw traject negatief beïnvloed zouden kunnen worden omdat ons zicht daarop beperkt is.

Overigens hebben wij ook geen kennis van mogelijke projecten die als alternatief zouden kunnen gelden voor de mogelijke aanleg door ons gebied.

Dorpsraad Oudkerks Belang

Verzonden: 7/5/2023 5:56:45 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer:

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Maatschappelijke organisatie

(Mede) namens: Heemschut Zuid-Holland

Organisatie: Heemschut Zuid-Holland

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, een deugdelijke Milieu Effect Rapportage (M.E.R)

Zie hieronder als bijlage de Zienswijze van Heemschut

95614323_9156262_[REDACTED]_ten_Donck__4_juli_2023_Zienswijze_naar_Bureau_Energieprojecten_.pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

zie boven

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

natuur, biotopen, belevingswaarden, recreatieve metingen

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

zie boven

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c
Postbus 111
9200 AC Drachten

Den Haag, 5 juli 2023

Onderwerp: **Zienswijze** HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Uw kenmerk: Huys ten Donck

Aan de Minister van Economische zaken en Klimaat,

Geachte Minister,

Graag sturen wij u hierbij onze zienswijze met betrekking tot uw voornemen tot het plaatsen en realiseren van Hoogspannings Kabels in de nabijheid van de buitenplaats Huys ten Donck, te Ridderkerk.

Heemschut, de landelijke vereniging tot bescherming van Cultureel Erfgoed, heeft grote bezwaren tegen de opstelling van hoogspanningsmasten op en rondom de buitenplaats Huys ten Donck.

Het Huys ten Donck aan de Benedenrijweg 461 te Ridderkerk heeft de status van Rijksmonument. Het huidige huis is in 1746 gebouwd. Het park waarin het ligt is een beschermd natuurgebied. Op pagina 50 van de concept NRD (Notitie Rijkswijdte en Detailniveau) staat in de paragraaf cultuurhistorie dat de effecten worden onderzocht op UNESCO-werelderfgoed, historische stedenbouw en historische geografie. Ten gunste van het behoud van het landgoed is de Stichting Huys ten Donck op zoek naar ontwikkelmogelijkheden als kostendrager. Deze mogelijkheden staan grotendeels ook uitgewerkt in de Gebiedsvisie Rivieroevers.

In de concept NRD is niet specifiek opgenomen of ook de mogelijk effecten op rijksmonumenten worden onderzocht in het MER.

Wij vragen u om de effecten van een 380 KV verbinding op rijksmonumenten te onderzoeken. Dit geldt ook voor cultuurhistorische landschappelijke waarde van het omliggende park.

Een toelichting: De aanleg van hoogspanningsmasten in de directe nabijheid van het Huys ten Donck zal een zeer negatieve uitstraling hebben op de beleving van huis en natuur, en contrair zijn aan alle inspanningen die verricht worden om het huis en park in goede staat te brengen en te houden. Monument en omgeving zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Juist die ensemble werking maakt dat de kwaliteit van het betreffend gebied als een zeer bijzondere wordt ervaren. Een (verdere) aantasting door bovengrondse masten zal een zeer nadelige invloed hebben op exploitatie. De ruimtebeleving door o.a. de vele recreanten die rust zoeken op het park Huys ten Donck zal zwaar onder druk komen te staan. Het is een van de laatst overgebleven gebieden in het drukke zuidelijke deel van de Rotterdamse regio waar nog veel natuur biotopen aanwezig zijn. Het gebied is in het nabije verleden al behoorlijk aangetast door tal van

stedelijke ingrepen. De terreinen van Het Huys ten Donck zijn reeds veelvuldig belemmerd door kabels en leidingen van de overheid en Tennet. Buitendijks is de grond vervuild geraakt door gedumpte vervuilde grond uit de havens van Rotterdam en Ridderkerk. Dit alles door toedoen van overheden. Het is onverantwoord om de terreinen van het landgoed nog verder te belasten, omdat dit de toekomstbestendigheid van de buitenplaats volledig zal dwarsbomen en zo huis en park onbehoorlijk overbelast wordt zonder dat het enige compensatie ontvangt.

Conclusie: Een verdere aantasting zal dit gebied niet overleven. Het unieke huis ligt binnen de top-20 van rijksmonumenten en behoort tot de hét ongeschonden voorbeeld van Rotterdamse Buitenplaatsen.

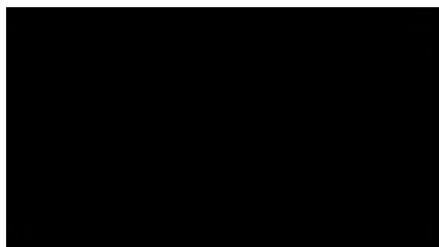
Wij verzoeken u om af te zien van uw voorgenomen plannen om hoogspanningsmasten te plaatsen om of in de Buitenplaats Huys ten Donck en haar onmiddellijke omgeving. Daarbij zal dan voorkomen moeten worden dat de visuele en recreatieve beleving van het ensemble enige schade op loopt.

Graag zijn wij tot nader overleg bereid, en kijken uit naar uw reactie,

Met vriendelijke groet,

Heemschut Zuid Holland

Verzonden: 7/5/2023 6:05:27 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja

95614429_9156303_zienswijze_dorpsoverleg_Gburg.docx

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Giessenburg, ...

Aan ..... ??

Betreft: Zienswijze dorpsoverleg Giessenburg t.a.v. tracéonderzoek hoogspanningsverbinding Krimpen a/d IJssel – Geertruidenberg.

Geachte dames/heren,

Alhoewel wij beseffen dat er iets moet gebeuren met het hoofdstroomnet, willen wij toch een aantal kanttekeningen plaatsen bij de voorgenomen corridors in het kader van het tracéonderzoek.

Zoals bekend zijn er altijd bezwaren tegen zaken als horizonvervuiling en het hinderen of wegnemen van zichtlijnen bij dergelijke projecten. Alhoewel een ieder groot infrastructureel dergelijk project een dergelijk effect heeft, zijn wij van mening dat deze hinder - c.q. de som daarvan voor bestaande en nieuwe tracés - zo klein mogelijk dient te blijven. Omdat we ons ook zoveel mogelijk tot de tracégedeeltes voor Giessenburg willen beperken, gaan we alleen in op de betreffende gedeelten van tracé 9 en 10.

Giessenburg ligt in het 'Groene Hart' en is onderdeel van een prachtig cultuurhistorisch veenweidegebied, waarin ook enkele Natura 2000-gebieden liggen. Een gebied dat al behoorlijk ontsierd is door het doorsnijden met infrastructurele werken, zoals Betuwelijn een aantal hoogspanningstracés (zowel 150 als 380 KV) en door deze masten en een aantal windmolens ook de bijbehorende horizonvervuiling.

Reden om de verdere ontsiering van het landschap, zeker bij of over het unieke riviertje De Giessen zoveel mogelijk te voorkomen. Dit zou dan pleiten voor - zoveel als mogelijk - koppelen van het nieuwe tracé aan het reeds bestaande 380 kV-tracé. Nieuwe tracés vergen een veel groter ruimtebeslag, geven zeer veel extra horizonvervuiling en zijn schadelijker voor de natuur in het gebied. Wellicht kunnen eventuele knelpunten van de keuze voor dit worden weggenomen door het tracé gedeeltelijk ondergronds aan te leggen.

Als tracé 9 in het oostelijk deel van de 'zoekstrook' komt zal dat consequenties hebben voor de mogelijkheid om in de toekomst ten westen van de bestaande bebouwing nog woningbouwplannen te ontwikkelen. Behoud van deze mogelijkheid is juist van groot belang om het dorp leefbaar en toekomstbestendig te houden.

Ook wordt de lintbebouwing bij de Giessen zowel noordelijke als zuidelijk gekruist, waardoor het – voor zover wij kunnen inschatten - onvermijdelijk wordt enkel bewoners gedwongen te laten verhuizen. Ook zal een dergelijk tracé op deze plaats invloed hebben op grond- en huizenprijzen.

Voor tracé 10 geldt hetzelfde argument t.a.v. de beperking van de uitbreidingsmogelijkheden van Giessenburg aan de oostzijde.

Voor zowel tracé 9 als 10 geldt dat er veel 'meters gemaakt worden' door het poldergebied, met de nodige (extra) verstoring van natuur en van het zicht op het unieke polderlandschap als gevolg.

Wij brengen deze standpunten namens (vele) bewoners van het dorp. Wij hebben gekozen voor het indienen van de standpunten via deze zienswijze en niet voor het oprichten van een 'actiegroep' om zoveel mogelijk (identieke) zienswijzen te laten indienen.

Verzonden: 7/5/2023 6:19:05 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

alternatief is langs corridor 6, nog beter is onder de grond, zoals in Duitsland en Denemarken, graag onderzoek

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

corridor 8 loopt door een groot deel ongerepte polder, en Natura 2000 gebied, dus erg onwenselijk

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

bekabeling onder de grond is beter.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Allereerst ben ik verontwaardigd en geschrokken over het bericht hoogspanningskabels plaatsen in ons gebied.

(Alblasserwaard, Molenlanden Corridor 8)

In dit gebied staan een reeks rijks- en gemeentemonumenten die bepalend zijn voor de omgeving, daar passen geen hoogspanningsmasten bij.

Corridor 8 bevat ook een aantal molenbiotopen die door de hoogspanningsmasten ernstig worden aangetast.

Daarnaast loopt Corridor 8 dwars door natuurgebied de Alblasserwaard

(Natura 2000 gebied bij De Donk), wat van groot historisch en archeologisch belang is.

Hoogspanningsmasten plaatsen in een druk bevolkt gebied is niet meer van deze tijd. Onder de grond zou een veel betere oplossing zijn.

In landen om ons heen, bijv. in Duitsland en Denemarken, worden kabels tegenwoordig ondergronds gelegd, dus waarom hier niet.

Het gebied Corridor 8 wordt momenteel al zwaar belast door meerdere 380kV-verbindingen.

Corridor 8 loopt over lintbebouwing en woonwijken waar de rijksoverheid als advies geeft om geen hoogspanningslijnen aan te leggen in verband met mogelijke gezondheidsschade. (Bron RIVM april 2023)

Dit advies mag niet worden genegeerd.

Bovendien wordt de Alblasserwaard al ernstig belast met de uitstoot van gevaarlijke stoffen, PFOA, PFAS en GENX door Dupont Chemours, zie de uitzending van Zembla van 15 juni jl)

En daarnaast is in nabijgelegen Rijnmond ook al genoeg uitstoot van gassen en stoffen.

Genoeg is genoeg!

Als eigenaar van een rijksmonument in Corridor 8 ben ik zeer geschrokken dat onze woonomgeving e

Verzonden: 7/5/2023 6:27:42 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

ja kan het niet onder grond met kabel

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja ,vind het landschap vervuiling

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Niet bij bebouwing in de buurt en tegen route over molenlanden

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Onder zoeken of er geen alternatief is dan alleen Geertruidenberg

Verzonden: 7/5/2023 6:28:53 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens: Vof [REDACTED]

Organisatie: Vof [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

De korste route

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Als u voor route 10 kiest gaat u een open gebied doorkruisen dit heeft een zeer nadelig effect als horizonvervuiling.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De agrarischebedrijven{ koeien } die in dit gebied liggen hebben zeer veel hinder van de kabels. waaronder straling ook voor ons gezin met jonge kinderen is dit schadelijk.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Straling en horizonvervuiling zoals ik daarnet al aangaf.

Verzonden: 7/5/2023 6:44:52 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Onze zienswijze sluit grotendeels aan bij die van de bewonersvereniging Noordwaard en die van de vogelwacht.

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Corridor 1 maar dan langs de A16.

Corridor 9 / 10 maar dan vervolgens van oost naar west de 150kV tracé volgend overgaand in stukje 380kV naar Crayestein.

Tenslotte en alleen als de voorkeur niet anders is dan door de Noordwaard Corridor 7 maar dan door het doorstroomgebied in de Noordwaard (dit is geen natura 2000 locatie en er bevinden zich aldaar geen huizen). Wij pleiten echter voor de keuze van een tracé buiten de Noordwaard vanwege haar unieke karakteristieke landschap (zoetwatergetijdengebieden) met haar unieke flora en fauna ,m.n. in de kleine Noordwaard, en met zeer gewaardeerde ruimte en rust voor haar bewoners. Aanleg van een tracé door dit gebied leidt direct tot een aantasting van hun woongenot.

Zie de bijlage de hele zienswijze die alle aspecten omvat.

95614865_9156433_Zienswijze_m-b-t-_Tennet_380kV_project_in_de_Biesbosch-Noordwaard_(2023-07-05).pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De staat van de natuur en stikstof emissie:

Gezien de slechte staat van de natuur in Nederland en met name Noord Brabant moet getracht worden de natuurgebieden niet verder aan te tasten en dat is mogelijk met de corridors buiten de (kleine) Noorwaard. Stikstof emissie voor de tracés door de Biesbosch, (kleine) Noordwaard en natura 2000 locaties dienen onderzocht te worden en te worden meegewogen in de tracé keuze.

Hoogwater, hoogwaterveiligheid en bereikbaarheid bij een nieuw tracé:

De corridors 3, 4, 5 en 7 lopen door een Ruimte voor de Rivier Gebied dat nog vrij recent is aangelegd om op kritieke punten een waterstandsdeling op de rivier mogelijk te maken zodat o.a. bij Gorinchem de kans op overstromen afneemt. Bouwen in dit gebied (de Noordwaard inclusief de kleine Noordwaard) brengt het risico met zich mee dat het doorstroom effect verandert en dat de werking van het gebied in het kader van hoogwaterveiligheid in het geding komt. Naar onze mening zou het effect hiervan onderzocht moeten worden.

Verder worden delen van dit doorstroomgebied bij hogere waterstanden afgesloten in kader van hoogwaterveiligheid en bij nog hogere waterstanden treedt het draaiboek hoogwaterveiligheid in werking met zelfs de mogelijkheid van afsluiting van het gehele gebied. In beide gevallen is de toegang tot de hoogspanningsmasten niet mogelijk voor onderhoud of reparaties.

Deze corridors dienen dan ook volgens onze zienswijze bij voorbaat geschrapt te worden als optie. Zie verder de bijlage.

95614865_9156434_Zienswijze_m-b-t-_Tennet_380kV_project_in_de_Biesbosch-Noordwaard_(2023-07-05).pdf

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De betroffen regio is al zwaar belast door een range aan hoogspanningsverbindingen & andere infrastructuren.

Het Nationaal park/Natura 2000-gebied De Biesbosch met daarin de (kleine) Noordwaard is een bijzonder & karakteristiek landschap (zoetwatergetijdengebieden) met unieke flora en fauna daarom nationaal & internationaal (Europees) aanvullend beschermd. Overheden dienen de belangen hiervan zwaar te wegen en dat gekozen zal worden voor het meest milieuvriendelijke alternatief, waarbij kosten om die gevolgen te beperken geen rol zullen spelen.

De bewoners van de (kleine) Noordwaard hebben de afgelopen ca. 20 jaar te kampen gehad met diverse overheidsprojecten zoals natuurontwikkelingen, dijkverzwaringen & verleggingen en Ruimte voor de Rivier. Voor de bewoners jaren van onzekerheid, leed, overlast, uitkoop of gedwongen vertrek inclusief het afbreken van o.a. huizen en boerderijen zodat andere delen van de bevolking in de regio of land te beschermen tegen hoogwater. De bewoners kampen nog steeds met de gevolgen van het project met telkens (nieuwe) issues als o.a. vervuilde grond in het gebied. Dus vele offers voor extern wonende bevolking.

Om dan potentieel simpel de keuze te maken het betreft maar een beperkt aantal woningen is incorrect en volledig af te wijzen, immers het grote energie gebruik vindt op andere locaties als de steden met hun industrie in plaats van de betroffen regio en is een overweging van de lusten dragen de lasten één om zwaar mee te wegen. Zie bijlage

95614865_9156435_Zienswijze_m-b-t-_Tennet_380kV_project_in_de_Biesbosch-Noordwaard_(2023-07-05).pdf

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Aanleg, onderhoud, toegankelijkheid en hoge extra kosten:

Zelfs hoogspanningsmasten en leidingen behoeven periodieke controle en onderhoud wat weer resulteert in een verstoring van de natuur. Als deze masten of andere vorm van infrastructuur dan masten in de (kleine) Noordwaard worden gepland zullen deze goed toegankelijk moeten zijn via een toegangsweg die nu hoogstwaarschijnlijk ontbreekt.

Tevens dienen deze goed beschermd te worden tegen hoog water en doorstroming daarvan. Verder zal regelmatig onderhoud moeten worden gepleegd op het terrein rond de infrastructuur i.v.m. brandveiligheid.

In de huidige stukken ontbreken de te onderzoeken facetten voor het gebied de (kleine) Noordwaard als moeilijk tot tijdelijk niet bereikbare plekken door hoog water, gevaar van continuïteit bij hoogwater in geval van benodigde reparaties of schade door als gevolg van mee

stromende objecten, extra/hoge kosten voor zowel aanleg als onderhoud, extra kosten vanwege de geaardheid van het gebied en de hiermee gepaard gaande extra verstoringen van de natuur.

Zie bijlage de hele zienswijze die alle aspecten omvat.

Zienswijze en bijlagen

U kunt hieronder uw reactie en eventuele bijlagen (bijvoorbeeld in een Word en/of PDF bestand) invoegen. Hierbij stellen wij het op prijs als u ingaat op de volgende vragen:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?
(Maximaal 1.500 karakters)

Corridor 1 maar dan langs de A16.

Corridor 9 / 10 maar dan vervolgens van oost naar west de 150kV tracé volgend overgaand in stukje 380kV naar Crayestein.

Tenslotte en alleen als de voorkeur niet anders is dan door de Noordwaard Corridor 7 maar dan door het doorstroomgebied in de Noordwaard (dit is geen natura 2000 locatie en er bevinden zich aldaar geen huizen). Wij pleiten echter voor de keuze van een tracé buiten de Noordwaard vanwege haar unieke karakteristieke landschap (zoetwatergetijdengebieden) met haar unieke flora en fauna ,m.n. in de kleine Noordwaard, en met zeer gewaardeerde ruimte en rust voor haar bewoners. Aanleg van een tracé door dit gebied leidt direct tot een aantasting van hun woongenot.

Zie onder de hele zienswijze die alle aspecten omvat.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

(Maximaal 1.500 karakters) *

De staat van de natuur en stikstof emissie:

Gezien de slechte staat van de natuur in Nederland en met name Noord Brabant moet getracht worden de natuurgebieden niet verder aan te tasten en dat is mogelijk met de corridors buiten de (kleine) Noorwaard. Stikstof emissie voor de tracés door de Biesbosch, (kleine) Noordwaard en natura 2000 locaties dienen onderzocht te worden en te worden meegewogen in de tracé keuze.

Hoogwater, hoogwaterveiligheid en bereikbaarheid bij een nieuw tracé:

De corridors 3, 4, 5 en 7 lopen door een Ruimte voor de Rivier Gebied dat nog vrij recent is aangelegd om op kritieke punten een waterstandsdaling op de rivier mogelijk te maken zodat o.a. bij Gorinchem de kans op overstromen afneemt. Bouwen in dit gebied (de Noordwaard inclusief de kleine Noordwaard) brengt het risico met zich mee dat het doorstroom effect verandert en dat de werking van het gebied in het kader van hoogwaterveiligheid in het geding komt. Naar onze mening zou het effect hiervan onderzocht moeten worden.

Verder worden delen van dit doorstroomgebied bij hogere waterstanden afgesloten in kader van hoogwaterveiligheid en bij nog hogere waterstanden treedt het draaiboek hoogwaterveiligheid in werking met zelfs de mogelijkheid van afsluiting van het gehele gebied. In beide gevallen is de toegang tot de hoogspanningsmasten niet mogelijk voor onderhoud of reparaties.

Deze corridors dienen dan ook volgens onze zienswijze bij voorbaat geschrapt te worden als optie.

Zie onder de hele zienswijze die alle aspecten omvat.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

(Maximaal 1.500 karakters) *

De betroffen regio is al zwaar belast door een range aan hoogspanningsverbindingen & andere infrastructuur.

Het Nationaal park/Natura 2000-gebied De Biesbosch met daarin de (kleine) Noordwaard is bijzonder & karakteristiek landschap (zoetwatergetijdengebieden) met een unieke flora en fauna. Het is daarom nationaal & internationaal (Europees) aanvullend beschermd. Overheden dienen bij de afwegingen/keuzes de belangen hiervan zwaar te wegen en dat gekozen zal worden voor het meest milieuvriendelijke alternatief, waarbij kosten om die gevolgen te beperken geen rol zullen spelen.

De bewoners van de (kleine) Noordwaard hebben de afgelopen ca. 20 jaar te kampen gehad met diverse overheidsprojecten en de uitvoering daarvan zoals natuurontwikkelingen, dijkverzwaringen & verleggingen en Ruimte voor de Rivier. Voor de bewoners jaren van onzekerheid, leed, overlast, uitkoop of gedwongen vertrek inclusief het afbreken van o.a. huizen en boerderijen zodat andere delen van de bevolking in de regio of land te beschermen tegen hoogwater. De bewoners kampen nog steeds met de gevolgen van het project met telkens (nieuwe) issues als o.a. vervuilde grond in het gebied. Dus vele offers voor extern wonende bevolking.

Om dan potentieel simpel de keuze te maken het betreft maar een beperkt aantal woningen is incorrect en volledig af te wijzen, immers het grote energie gebruik vindt op andere locaties als de steden met hun industrie in plaats van de getroffen regio en is een overweging van de lasten dragen de lasten één om zwaar mee te wegen.

Zie onder de hele zienswijze die alle aspecten omvat.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

(Maximaal 1.500 karakters) *

Zie onder de hele zienswijze die alle aspecten omvat.

Aanleg, onderhoud, toegankelijkheid en hoge extra kosten:

Zelfs hoogspanningsmasten en leidingen behoeven periodieke controle en onderhoud wat weer resulteert in een verstoring van de natuur. Als deze masten of andere vorm van infrastructuur dan masten in de (kleine) Noordwaard worden gepland zullen deze goed toegankelijk moeten zijn via een toegangsweg die nu hoogstwaarschijnlijk ontbreekt.

Tevens dienen deze goed beschermd te worden tegen hoog water en doorstroming daarvan. Verder zal regelmatig onderhoud moeten worden gepleegd op het terrein rond de infrastructuur i.v.m. brandveiligheid.

In de huidige stukken ontbreken de te onderzoeken facetten voor het gebied de (kleine) Noordwaard als moeilijk tot tijdelijk niet bereikbare plekken door hoog water, gevaar van continuïteit bij hoogwater in geval van benodigde reparaties of schade door als gevolg van mee stromende objecten, extra/hoge kosten voor zowel aanleg als onderhoud, extra kosten vanwege de geaardheid van het gebied en de hiermee gepaard gaande extra verstoringen van de natuur.

Zie onder de hele zienswijze die alle aspecten omvat.

Zienswijze m.b.t. de 10 voorgestelde hoofdroutes (corridors):

Woord vooraf:

Hartelijk dank voor de mogelijkheid om onze zienswijze te kunnen indienen.

De aanduiding Noordwaard als gebied in de zienswijze omvat zowel de grote Noordwaard bekend als de Noordwaard als de kleine Noordwaard. Anders wordt één van hen specifiek aangeduid.

Introductie op de zienswijze:

Uiteraard realiseren wij ons (als bewoner van de Noordwaard) dat het uitbreiden van het elektriciteitsnet in Nederland noodzakelijk wordt. Echter de beoogde regio is al zwaar belast door een range aan hoogspanningsverbindingen & andere infrastructuren.

Van de 10 hoofdroutes (verder aangeduid als corridors) die worden onderzocht lopen er 4 dwars door de Noordwaard onderdeel van Het Nationaal park/Natura 2000-gebied De Biesbosch met een

bijzonder & karakteristiek landschap (zoetwatergetijdengebieden) en een unieke flora & fauna. Het is daarom nationaal & internationaal (Europees) aanvullend bescherming. De Noordwaard en met name de kleine Noordwaard is niet alleen een uniek natuurgebied maar tevens een locatie waar mensen wonen of speciaal zijn komen wonen waaronder wij vanwege de ruimte, rust en de natuur. Het is daarom dat Overheden bij de afwegingen/keuzes de belangen hiervan zwaar dienen te wegen en dat gekozen zal worden voor het meest milieuvriendelijke alternatief waarbij kosten om die gevolgen te beperken geen rol zullen spelen. Nu zijn er al 2 hoogspanningsleidingen in het gebied. Een additionele hoogspanningsleiding erbij zou een extra aantasting zijn van de Noordwaard voor zowel mens, dier als de natuur.

Onderstaand geven wij puntsgewijs argumenten weer waarom er niet voor een corridor door de Biesbosch/Noordwaard gekozen zou moeten worden, maar voor één daarbuiten.

Zienswijze specifiek:

Van de 10 hoofdroutes ('corridors') lopen er vier dwars door de Noordwaard te weten corridor nummer 3,4,5 & 7, waarbij een deel van corridor 7 al een bestaande corridor is die recent is opgewaardeerd. De Noordwaard is dus al belast met twee hoofdcorridors.

De corridors 3, 4, 5 en gedeeltelijk 6/7 lopen door het Natura 2000-gebied de Biesbosch/Noordwaard en met name corridor 4 en 5 door de kleine Noordwaard dat volledig Natura 2000 gebied is. De strenge (Europese) bescherming die hier op rust maakt dat het zo mogelijk niet te vergunnen is om de verbinding door de Biesbosch aan te leggen wat ook absoluut niet wenselijk is. Een Natura 2000 gebied is per definitie kwetsbare en beschermd en daarom mag er geen sprake zijn van een extra hoogspanningsverbinding in zo'n gebied. Daarbij heeft de Biesbosch, als een vrijwel uniek zoetwaterdelta-gebied, internationale betekenis. De aanleg, de aanwezigheid en het onderhoud van een hoogspanningslijn geeft een ernstig negatief effect op de natuur met haar flora, fauna en haar bewoners. Het gebied is al onderdeel van de stikstofproblematiek en een corridor door dit gebied zal dit alleen maar verergeren.

Elke corridor die door de Biesbosch/Noordwaard gaat zou daarom uit de boze moeten zijn. De Noordwaard en met name de kleine Noordwaard is zeer belangrijk als kraamkamer voor vele diersoorten voor nu en in de toekomst.

De corridors 3,4 en 5 in de Biesbosch/Noordwaard zijn nieuwe corridors en in strijd met het uitgangspunt dat zo min mogelijk nieuwe gevoelige bestemmingen te creëren met de nieuwe verbinding.

Verder omvatten deze de vliegroutes van jaarlijks tienduizenden vogels die m.n. over corridor 5 en 4 naar de rustplaatsen in de kleine Noordwaard. De kleine Noordwaard is een natura 2000 gebied waar tevens speciale rust regels gelden vanuit Staatsbosbeheer voor locaties en tijden naast de bestemming stiltegebied. Dit dient dan ook te worden gerespecteerd waarmee deze corridors dan ook uit de opties dienen te vervallen. Een ondergronds tracé is voor deze corridors de enige juiste optie indien geen enkel ander en meer voor de hand liggende corridor (zie verder) de voorkeur zou krijgen en de ondergrondse bekabeling dient dan ook niet al op voorhand te worden uitgesloten. Het is eerder gedaan (bij Pijnacker) en ondergrondse bekabeling van 380 kV over een lengte van vele km's behoort al tot de mogelijkheden.

Corridor 6/7 loopt, dat al deels een bestaande situatie is, wat betreft de grote Noordwaard niet door een natura 2000 gebied. Er is daarbij volgens de corridor plannen sprake om deze naast de bestaande hoogspanningsmasten te lokaliseren. Deze corridor is in feite niet wenselijk, maar wel de beste optie uit corridor 3 t/m 7 indien de andere corridors buiten de Noordwaard onmogelijk zouden zijn..

Een alternatieve corridor indien het tracé niet anders dan door de Noordwaard zou moeten gaan lopen (wat ons absoluut onwaarschijnlijk overkomt) is helaas nog niet meegenomen en dat is om de 380kV te situeren in het 2 km brede doorstroomgebied in de Noordwaard. Daar staan geen huizen e.d. en er staan al een aantal masten in dat gebied zodat een argument m.b.t. bereikbaarheid dus klaarblijkelijk geen belemmering zou zijn.

Gedurende het project worden alle aspecten, waaronder gevoelige bestemmingen (woningen), natuur, ontwikkelingen en kosten onderzocht en vergeleken. Op basis hiervan nemen de ministers een besluit over welk tracé de voorkeur heeft. Gezien dit van nationaal belang is en een investering betreft voor komende decennia met grote gevolgen op mens en natuur mag het kostenplaatje niet de hoofdtoon voeren nog een doorslaggevende factor zijn en dient dit juist van ondergeschikt belang te zijn.

Belangrijk is aan te halen dat de bewoners van de Noordwaard de afgelopen ca. 20 jaar met diverse overheidsprojecten en uitvoering daarvan zoals Ruimte voor de Rivier al heel veel jaren van onzekerheid, leed, overlast, uitkoop of gedwongen vertrek inclusief het afbreken van een range van o.a. huizen en boerderijen voor andere delen van de bevolking in de regio of land te maken hebben gehad en nog steeds te kampen hebben met de gevolgen daarvan. In kader ruimte voor de rivier om een 30 cm lagere waterstand te bereiken voor de stad Gorinchem met haar bewoners. Om dan potentieel simpel de keuze te maken het betreft maar een beperkt aantal woningen is incorrect en volledig af te wijzen, immers het grote energie gebruik vindt op andere locaties als de steden met hun industrie in plaats van de getroffen regio en is een overweging van de lusten dragen de lasten één om zwaar mee te wegen.

Verder dient de keuze van masttype zo te zijn dat deze niet leidt tot enig gezondheidsrisico en derhalve de aller maar dan ook aller laagste magnetische straalwaarde dient te hebben naar haar omgeving. Indien ondergronds nog beter is, dan dient daarvoor gekozen te worden en in ieder geval voor die delen waar sprake is van in de buurt van woningen en natuurgebieden.

Welke tracés hebben dan wel de voorkeur:

Gezien bovenstaande pleiten wij ervoor om het tracé buiten de Biesbosch/Noordwaard en met name de kleine Noordwaard te situeren. Derhalve dienen corridor 1,2,9 & 10 met variant corridor 8 serieus verder onderzocht te worden als eerste voorkeurs locaties met zo nodig deels ondergrondse aanleg. Het omvat de mogelijk gebundeld te worden met andere grootschalige infrastructuur, zoals snelwegen en spoorlijnen. Deze corridors lopen niet door natura 2000 gebieden. Vergunning technisch in kader natura 2000 zou dit minder complex moeten zijn dan de corridors 3 t/m 5, waarbij een vergunning op heel veel weerstand kan rekenen en ook nog wel eens onmogelijk kan zijn.

Indien in uiterste nood en er absoluut geen enkele optie is voor een tracé buiten de Biesbosch/Noordwaard de keuze toch zou vallen op een tracé door de Noordwaard dan is de voorkeur deze of wel naast de bestaande corridor nummer 6/7 of door het doorstroomgebied aan te leggen.

Ruimhartige Compensatie Regeling indien de toepassing daarvan absoluut onvermijdelijk zou zijn:

Tenslotte indien er sprake zou zijn van een niet te overkomen uitkoop dan dient deze zondermeer zeer ruimhartig te zijn als o.a. minimaal een factor 2 tot 3 op de taxatie waarde van het totaal van betrokkene (grond, bebouwingen, etc.) aangevuld met totale verhuiskosten (incl. eventuele opslag), herinrichtingskosten, tijdelijk onderkomen en vergoeding voor het ontstane leed. Ook dient er een zeer ruimhartige compensatie regeling te komen voor de bewoners van woningen in nabije gelegen nog aan te leggen tracé i.v.m. ontstane waarde vermindering van de woning en aantasting van woongenot. Dit omvat dan ook een jaarlijkse vergoeding.

Vervolg:

Als bewoner in de Noordwaard met onze zienswijze is duidelijk dat we tegen de aanleg van een extra corridor (hoogspanningsverbinding) door de Noordwaard en met name kleine Noordwaard zijn en verzoeken u om ons als belanghebbende partij bij het verdere proces volledig te betrekken.

Verzonden: 7/5/2023 7:09:28 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja via corridor 6

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Schade aan dieren in de Alblasserwaard/dierenwelzijn.

Zie verder hieronder.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Schade aan natuur (landschapsvervuiling).

Schade aan de volksgezondheid; (advies gezondheidsraad). Daarbij heb ik 2 opgroeiende kinderen die ik hier niet aan wil blootstellen!

Hoge kosten om dit project te realiseren.

Alblasserwaard word al blootgesteld aan allerlei gevaarlijke stoffen zoals PFOA, PHAS en Dupont.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Allerbelangrijkste zijn mijn 2 opgroeiende kinderen die hier hun hele leven al wonen. Dat is de hoofrede waarom ik bezwaar maak tegen deze plannen. Deze rede alleen al lijkt me genoeg. Voor hen een veilige en gezonde toekomst. Kijk naar alternatieven!

Verzonden: 7/5/2023 7:24:35 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ondergrondse leidingen

Naast de bestaande leidingen

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja, de invloed op de gezondheid van mens, dier en milieu.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Unesco werelderfgoedlijst

Beschermde natuurgebieden

Bewoonde gebieden

Molens

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Is er een aftakking van de bestaande lijn mogelijk?

Verzonden: 7/5/2023 7:25:22 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja. Variant op corridor 6 en ondergronds (van gemeente Molenlanden). Dit is de kortste route die minste impact heeft, met een kleine aanpassing langs de Merwede om de Biesbosch te ontzien.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Invloed op de volksgezondheid door blootstelling aan magneetvelden is onvoldoende bekend, bovendien zijn er aanwijzingen dat er een verband is met maligne aandoeningen.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Corridors 1-2-7-8-9-10 zijn zo lang dat de impact op het landschap en aantal bewoners enorm is; zo dicht mogelijk bij bestaande infrastructuur blijven verstoort minder andere/nieuwe gebieden. Het is natuurlijk erg onlogisch (en duur) om lange omleidingen te maken door ongerept landschap en over woonhuizen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Corridors 1-2-7-8-9-10 zijn zo lang dat de impact op het landschap en aantal bewoners enorm is. Conform voorzorgbeleid van Rijksoverheid dienen geen nieuwe hoogspanningslijnen aangelegd te worden in de buurt van woningen. Als dit ministeriële richtlijnen zijn, dient men zich hier ook aan te houden.

Verzonden: 7/5/2023 7:29:24 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, langs de bestaande lijnen.

Ondergrondse leidingen

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja , Wat voor effect heeft het op flora en fauna.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Molens (kinderdijk)

Natura 2000 gebieden

Gezondheidseffecten op mensen en dieren

Corridor 10 gaat door Unesco werelderfgoed, Unesco erfgoed vermijden!

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zo ver mogelijk uit bewoonde gebieden plaatsen.

Verzonden: 7/5/2023 7:37:48 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: Gezinsleden

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie de bijlage

95615312_9156612_Zienswijze_project_hoogspanningsverbinding_Geertruidenberg.pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage zienswijze

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage zienswijze

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage zienswijze

05-07-2023

Zienswijze project hoogspanningsverbinding Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein

Ls,

De Alblasserwaard is een nog vrij onaangetast gebied. Hoewel er zaken zijn die het gebied in negatieve zin hebben aangetast, zoals het alsmear groter worden van de woonkernen met de daaraan gekoppelde toenemende verkeersdrukke.

De opvang van verkeer (sluipverkeer) van de A15 midden door de gehele polder. En dan nu nog de omgeving/horizon vervuiling door mega grote hoogspanningsmasten.

Hierbij de angst over de gezondheidsrisico's hieraan verbonden. Mogelijke effecten als gevolg van straling op lange termijn voor mens en dier.

In het plan opgenomen routen (corridor) 7, 8, 9 en 10 veroorzaken aantasting van het gebied. In ongerepte polder verschijnen rijen masten van grote omvang. Corridor 7, 8, 9 en 10 gaat veelal over 'minder' bevolkt gebied maar op lange afstand over polder. Het uitzicht over de polder wordt hiermee sterk vervuult. Stel je voor, masten langs de N216 vervolgens langs de boezem over de Donk in Brandwijk!

Het ongerepte, de wijde gezichten en natuurbeleving behoren tot de kwaliteit van leven!

Alternatieven zijn ingetekend in de vorm van corridor 4, 5 en met name 6. Binnen corridor 6 wordt het landschap het minst aangetast en is dunbevolkt. Het betreft het in kleine afstand doortrekken van een bestaande lijn. Dit lijkt de beste oplossing binnen de aangeboden/ingetekende corridors.

Een alternatief zoals een ondergrondse lijn wordt aan voorbij gegaan. Dit terwijl er momenteel voldoende technieken zijn om dit wellicht nog tegen lagere kosten te realiseren. Ook in het buitenland worden hoogspanningsleidingen ondergronds aangelegd.

Op o.a. de website RIVM, gezondheidseffecten wijzigingsdatum 25-04-2023, wordt gesteld dat er aanwijzingen zijn dat magneetvelden effecten hebben op het menselijk lichaam. Sommige effecten treden tijdens of kort na blootstelling

op. Mogelijk zijn er ook effecten die na langdurige blootstelling op de langere termijn optreden.

Reden temeer om te kiezen voor corridor 6.

Corridor 6, los van alternatieven, heeft het minste negatieve effect op de kwaliteit van leven en gezondheid.

[REDACTED]

[REDACTED]

Verzonden: 7/5/2023 7:46:33 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Hier staat in de buurt al een mast lijkt mij wel genoeg

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Niet over het groene hart dat word al genoeg vervuild

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Mijn woonplezier veilig stellen

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Gewoon de mens veilig houden

Verzonden: 7/5/2023 7:59:42 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Buurt en/of bewonersorganisatie

(Mede) namens:

Organisatie: Stichting Landschap & Cultuurhistorie Kop van 't Land

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijgaande zienswijze stichting Kop van 't Land.pdf (Bijlage 1) en de zienswijze bijlage.pdf (Bijlage 2)

95615501_9156668_zienswijze_stichting_Kop_van_t_Land.pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Concrete punten waar wij als de stichting kortweg aandacht voor vragen, zijn:

- Landschapsverstoring
- Impact op omgeving/landschap/natuur
- Uitzicht / horizonvervuiling
- Invloed op trekroutes vogels
- Geluidoverlast (tijdens onderhoud van de masten)
- Gezondheidsaspecten
- Waardevermindering van woningen
- Amoveren van woningen zal erg veel weerstand oproepen
- Plaatsen van masten op (bedrijfsmatig geëxploiteerde) gronden van bewoners van de Kop roept weerstand op.

95615501_9156669_zienswijze_bijlage.pdf

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Het cultuurhistorische landschap en de landschappelijke inpassing.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

-

STICHTING LANDSCHAP
& CULTUURHISTORIE
KOP VAN 'T LAND

Dordrecht, 4 juli 2023

[REDACTED]
[REDACTED]
Bureau Energieprojecten [REDACTED]
Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c
Postbus 111
9200 AC Drachten

Betreft: Zienswijze op concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau Hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel of Crayestein

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij doen wij u toekomen de zienswijze van de Stichting Landschap en Cultuurhistorie Kop van 't Land op de concept-notitie Reikwijdte en Detailniveau Hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel of Crayestein, nader te benoemen als concept NRD.

Deze zienswijze is opgesteld door het bestuur van de stichting, na intensief overleg van gebruikers en bewoners van het gebied rond de Kop van 't Land en andere belanghebbenden uit de omgeving. De zienswijze volgt na een toelichting op de doelstellingen van de stichting.

De Stichting Landschap en Cultuurhistorie Kop van 't Land is in 2009 opgericht naar aanleiding van dijkverzwaringenplannen voor het oostelijke deel van het Eiland van Dordrecht en dus ook de Kop van 't Land. Dit gebied is volgens velen een bijzonder mooi en markant hoekje van het Eiland van Dordrecht, dat geleidelijk is ontstaan na de Sint-Elisabethsvloed. Niet alleen wordt er landelijk geleefd, gewoond en gewerkt. Mensen van heinde en verre komen naar deze toegangspoort van de Hollandse en Brabantse Biesbosch, met de auto, de fiets of wandelend, om te genieten van de landschappelijke en cultuurhistorische elementen.

De dijkverzwaring dreigde grote gevolgen te hebben voor de spaarzame bebouwing en het aanzien en karakter van de dijk. Daarom is destijds besloten tot oprichting van de stichting, met twee hoofddoelstellingen:

1. behoud en versterking van alle natuur- en cultuurhistorische waarden, inclusief bebouwing in het gebied plaatselijk bekend als de Kop van 't Land;

2. in stand houden van de leefbaarheid voor bewoners, gebruikers en bezoekers van het voornoemde gebied.

De mogelijke aanleg van een 380 kV hoogspanningsleiding zal naar verwachting wederom een flinke impact hebben op het karakter van de Kop. Vandaar dat besloten is weer van ons te doen horen. En wel in de vorm van deze zienswijze op het concept NRD, die vanzelfsprekend voor een zeer belangrijk deel gebaseerd is op eerdergenoemde doelstellingen.

Zienswijze

De Stichting onderstreept vanzelfsprekend het maatschappelijk belang van de aangekondigde mogelijke 380kV hoogspanningsleiding, een project dat ertoe moet leiden dat de benodigde energietransitie in Nederland doorgang kan vinden. Dat gezegd hebbende, spreken wij een voorkeur uit voor de verbinding Geertruidenberg-Krimpen aan den IJssel, omdat dan het Natura 2000-gebied de Biesbosch het minst belast wordt.

Concrete punten waar wij als de stichting daarom kortweg aandacht voor vragen, zijn:

Landschapsverstoring

Impact op omgeving/landschap/natuur

Uitzicht / horizonvervuiling

Invloed op trekroutes vogels

Geluidoverlast (tijdens onderhoud van de masten)

Gezondheidsaspecten

Waardevermindering van woningen

Amoveren van woningen zal erg veel weerstand oproepen

Plaatsen van masten op (bedrijfsmatig geëxploiteerde) gronden van bewoners van de Kop roept weerstand op.

Alternatieven

In een situatie waarin toch voor een tracé gekozen wordt dat valt binnen de door u benoemde corridors 3, 4, 5, 6 en 7 reiken wij ter overweging twee alternatieve tracés aan. Echter, voor welk tracé ook wordt gekozen, het landschap zal er aan aantrekkelijkheid door verliezen. Om het verlies aan landschappelijk schoon enigszins te verzachten stellen wij compensatiemaatregelen voor, zoals ook gebeurt als er andere infrastructurele projecten worden uitgevoerd. In dit specifieke geval zou het dan om een gelijksoortige maatregel moeten gaan: het verleggen van bestaande hoogspanningsleidingen. Hoe dat in het gehele zoekgebied zou moeten, is niet aan ons als stichting te bepalen, maar wij kunnen dat wel doen voor de directe omgeving van de Kop van 't Land.

Alternatief 1

Het huidige traject dat Crayestein verbindt met de Maasvlakte, volgt over het Eiland van Dordrecht de volgende, niet echt logische, loop (zie bijgevoegde tekening in de bijlage): zuidwaarts door de Sionpolder, kruising met het Wantij, in oostelijke richting door de Noord-Bovenpolder, een knik door de Alloijzen- of Bovenpolder, op korte afstand gevolgd door een tweede knik. waarna in zuidelijke richting de Provincialeweg en de Zeedijk worden gekruist, om pas daarna – ter hoogte van de Oosthaven – na weer een knik in westelijke richting op de Dordtse Kil en de Hoeksche Waard af te koersen.

Dat kan volgens ons minder lelijk door de oostelijke uitstulping eruit te halen. Het door ons voorgestelde nieuwe tracé zou van de tweede mast ten zuiden van het Wantij – die in het plantsoen naast de Bildersteeg staat, mast 180 – in een rechte lijn afkoersen op de mast die

direct ten zuiden van de Zeedijk staat, in wat tegenwoordig de Noorderdiepzone heet, mast 172 (de streepjeslijn op de bijlage).

Vanaf mast 172 zou het nieuw aan te leggen tracé dan kunnen leiden naar de 150kV lijn in de Noordwaard.

Alternatief 2

In een andere, individueel door een bewoner uit ons gebied ingediende zienswijze, is gevraagd om, wanneer voor een corridor tussen Geertruidenberg en Crayesteijn gekozen wordt, een tracé te onderzoeken dat oostelijker van de Ottersluis komt te lopen en aansluit op de 150kV lijn die reeds loopt in de Noordwaard. In feite is corridor 5 een tracé dat veel oostelijker gelokaliseerd wordt. Wij verwijzen hiervoor naar de zienswijze van de heer P. Punt wonende te Dordrecht (zienswijzenummer: 202301810).

Communicatie

Een groot aantal bewoners van de Kop van 't Land heeft de informatieavond op 15 juni te Dordrecht bezocht. Een dergelijke persoonlijke benadering wordt door ons zeer gewaardeerd. Wel is ons gebleken dat de aanwezige projectmedewerkers geen gelijklopende antwoorden gaven op vragen die werden gesteld. Dit leidt in deze fase tot ruis en verwarring.

De Stichting is van mening dat een dergelijk project niet zonder goede communicatie en constructieve samenwerking met de omgeving en haar bewoners kan verlopen. Inmiddels is deze onduidelijkheid deels weggenomen.

Wij verwachten een schriftelijke bevestiging en reactie van uw zijde op onze zienswijze.

Hoogachtend,
namens het bestuur

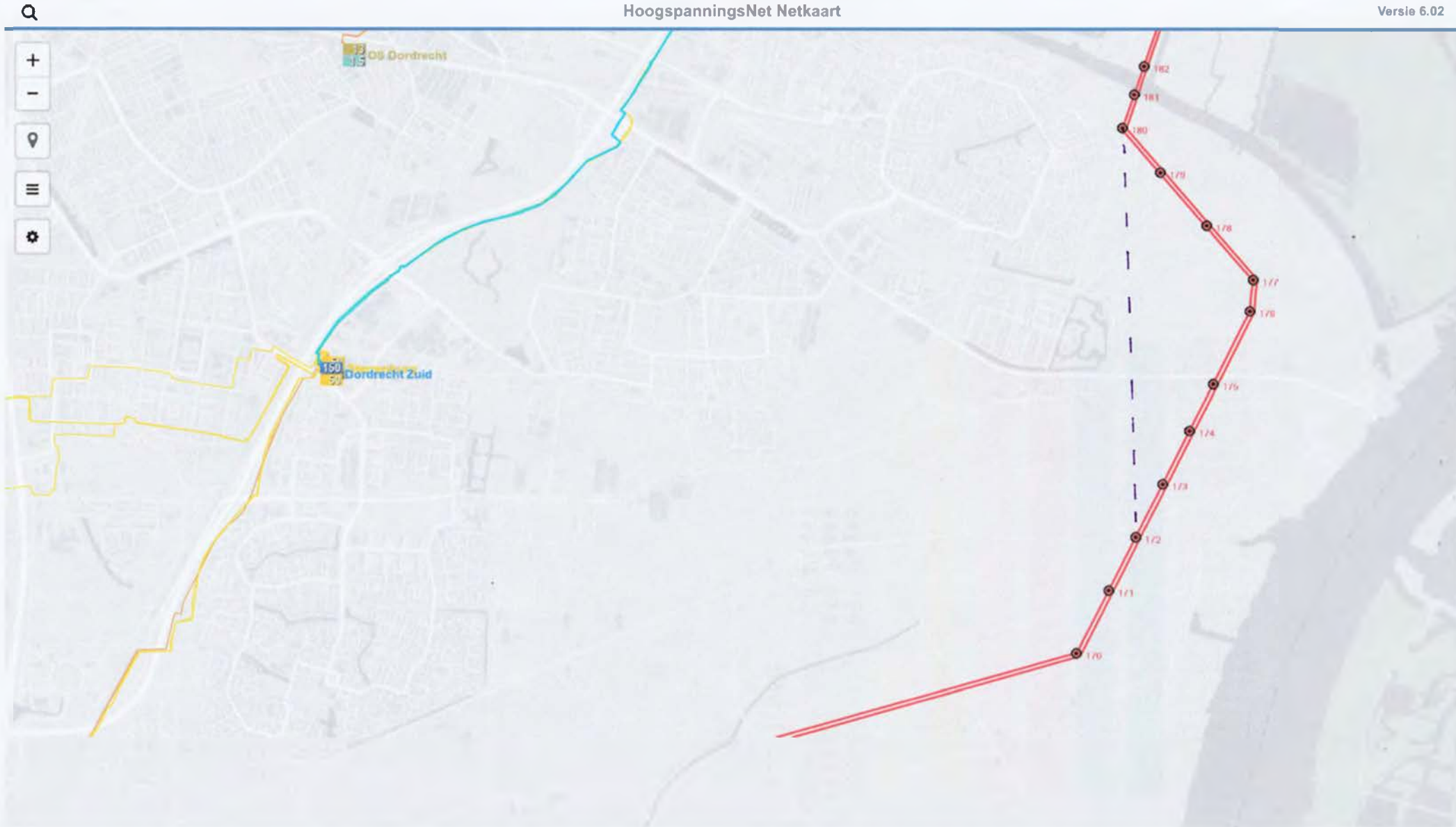
[redacted] Stichting Landschap & Cultuurhistorie Kop van 't Land

[redacted] p/a

[redacted] e-mail: [redacted]

bijlage: 1

HoogspanningsNet Netkaart

Verzonden: 7/5/2023 7:59:56 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Het is onacceptabel dat er een corridor over Nieuw-Lekkerland loopt.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Hoe gezond is het om onder of dichtbij een hoogspanningslijn te wonen?

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

-

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Het is onacceptabel dat er een corridor over Nieuw-Lekkerland loopt. Mijn verzoek is om geen derde hoogspanningslijn over Nieuw-Lekkerland te faciliteren. Nieuw-Lekkerland heeft al twee hoogspanningslijnen. Een derde is zeer onwenselijk en onacceptabel, voor de gezondheidsrisico's dat dit met zich meebrengt. Er zijn voldoende alternatieven, en ook verbindingen die qua afstand korter en goedkoper zijn (zoals corridor 3,4,5, en 6). Tevens past een hoogspanningslijn niet in het landelijke karakter van de gemeente Molenlanden.

Verzonden: 7/5/2023 8:17:42 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

De route van corridor 1 (Geertruidenberg-Krimpen) lijkt de kortste route maar loopt wel door de randstad over kwetsbaar en schaars natuur en recreatiegebied (Waalbos, Reyerpark, Doncksebos). Het uitsluiten van ondergrondse leidingen is veel te kort door de bocht: ondergronds gelijkstroom is goed mogelijk waarbij voldoende diep onder het maaiveld moet worden gelegd om electromagnetische velden te minimaliseren. Indien Tennet corridor 1 toch als voorkeurtracé door de randstad wil kiezen moeten de extra kosten van ondergronds gelijkstroom niet als argument worden gebruikt om dit alternatief af te wijzen. In zo'n geval zouden corridors buiten de randstad de voorkeur moeten krijgen.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Aantasting van kwetsbaar en schaars natuur en recreatiegebied (Waalbos, Reyerpark, Doncksebos) bij bovengrondse leidingen in corridor 1.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

In corridor1 heeft de gemeente Ridderkerk een 3 tal windmolens gepland langs de verbindingsweg.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Corridor 1 moet een 3 tal waterwegen en verkeersknooppunt Ridderkerk doorkruisen.

Verzonden: 7/5/2023 8:18:52 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja. Corridor 7 is grotendeels identiek aan corridor 6, echter corridor 7 is ongeveer 2 keer zo lang én gaat over bewoond gebied. Corridor 6 heeft bovendien veel minder impact op het milieu en omwonenden.

Er is te beperkt onderzoek gedaan naar aanleg van kabels ondergronds. Plaatsing van nieuwe hoogspanningsmasten is echt niet meer van deze tijd.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Schade voor de gezondheid: De Gezondheidsraad ziet aanwijzingen voor een verband tussen blootstelling aan magneetvelden in de buurt van bovengrondse hoogspanningslijnen bij kinderen en volwassenen en hersentumoren bij kinderen (bron: website RIVM april 2023). De Rijksoverheid adviseert daarom gemeenten en netbeheerders om uit voorzorgbeleid geen nieuwe hoogspanningslijnen aan te leggen in de buurt van woningen. Corridors 7 en 9 lopen deels over woonwijken en bestaande lintbebouwingen.

Schade voor de dieren: In de Alblasserwaard komen, naast de koeien, geiten en schapen ook bijzondere dier- en plantensoorten. Daarnaast zijn er tienduizenden weide- en trekvogels in de Alblasserwaard.

De Alblasserwaard is al ernstig belast met de uitstoot van gevaarlijke stoffen zoals PFOA, PFAS en GENX door Dupont. Maak onze waard en de mensen en dieren die hier leven, niet nog zieker met deze hoogspanningsmasten.

Deze tracé's zijn op dit punt al zwaar belast door meerdere 380kV-verbindingen tussen station Geertruidenberg en station Krimpen a/d IJssel.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De nieuwe, vanwege de onnodig langere routes, onnodige masten blijven nog tientallen jaren in het polderlandschap staan. Daarom dienen varianten zoveel mogelijk te worden aangelegd in gebieden waar er minder hinder van wordt ondervonden. Behalve Natura 2000 gebied raken de corridors ook delen van groot historisch en archeologisch belang met een aantal monumenten.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Onnodig hoge kosten met corridor 7 en 9 (er is immers een goed, goedkoper alternatief): Corridor 7 is grotendeels identiek aan corridor 6, echter corridor 7 is ongeveer 2 keer zo lang én gaat over bewoond gebied. Corridor 6 heeft bovendien veel minder impact op het milieu en omwonenden.

Georganiseerde weerstand: De bewoners van zowel de Heulenslag als de Abbekesdoel zijn verenigd in een buurtvereniging en zullen alle beschikbare middelen inzetten om deze tracé's te voorkomen; met alle hieraan verbonden vertragingen en kosten van dien.

Verzonden: 7/5/2023 8:25:21 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: Bewoners nummer [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

De zienswijze zoals geformuleerd in bijlage 1. Dit samengevat als variant op corridor 6 uit "Bijlage 3 concept-zienswijze Molenlanden concept-NRD 380kv hoogspanningsverbinding" van de gemeente molenlanden. Hierin wordt uitgebreid stil gestaan bij de effecten en samenkomende transities van de overige corridors.

95615715_9156754_concept-zienswijze_Molenlanden_concept-NRD_380kv_hoogspanningsverbinding.pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie de bijlage 1.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage 1.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage 1.

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt HSV Geertruidenberg-Krimpen
a/d IJssel of Crayestein
Postbus 111
9200 AC Drachten

Datum: 4 juli 2023
Zaaknummer:
Bijlagen: -
Voor informatie: ██████████
Onderwerp: zienswijze over concept-NRD HSV G-Kr of G-Cr

Geachte heer Jetten,

Hierbij maken wij, mede namens de raad, onze zienswijze aan u kenbaar over de concept-NRD voor een nieuwe 380kV-hoogspanningsverbinding tussen G-Crayestein of G-Krimpen aan den IJssel. We onderschrijven de regionale zienswijze en vullen de regionale zienswijze aan met specifieke punten voor Molenlanden.

Algemeen

De gemeente Molenlanden beseft dat de nieuwe 380kV-hoogspanningsverbinding een onderdeel is van de energietransitie en daarmee een noodzakelijke investering is. Tegelijkertijd heeft de gemeente Molenlanden met een aantal andere transities en opgaven te maken, die allemaal op haar grondgebied bij elkaar komen. Het gaat om de landbouwtransitie, de watertransitie, de klimaat- en natuuropgaven in het Zuid-Hollandsprogramma voor het Landelijk Gebied (het ZHPLG) en de opgaven voor woningbouw en werklocaties. Onderling zit er de spanning tussen deze transities en opgaven. Daardoor is het onmogelijk om ene transitie of opgave los te zien van de andere transitie of opgave. Die spanning loopt als een rode draad door onze zienswijze.

Corridor 7 betekent in Nieuw-Lekkerland een onacceptabele situatie voor de leefbaarheid en woningbouwopgave

In het concept-NRD worden tien verschillende corridors gepresenteerd. Corridor 7 maakt over de volledige lengte bundeling met de bestaande 380kV-verbinding tussen Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel mogelijk, zo geeft de concept-NRD. Deze corridor van 1200m breed gaat ter hoogte van Nieuw-Lekkerland echter over een bebouwd gedeelte van de kern. Dit betekent dat er een derde 380kV-verbinding door de kern Nieuw-Lekkerland kan komen. Dat leidt tot een voor ons onaanvaardbare situatie. We hebben daar een aantal redenen voor:

- Door corridor 7 over Nieuw-Lekkerland te projecteren komt er een derde hoogspanningsverbinding in Nieuw-Lekkerland aan te leggen. Er is in Nederland geen gebied waar twee verbindingen zo kort op elkaar liggen, laat staan drie. Er is ook niets bekend over de korte en lange termijn-effecten van drie zo dicht op elkaar staande hoogspanningsverbindingen op de gezondheid en het welbevinden van inwoners. Wij vinden het onaanvaardbaar om onze inwoners aan nog onbekende risico's bloot te stellen.
- Deze corridor leidt (weer) tot uitkoop van een groot aantal woningen. De uitkoop en bijbehorende sloop van deze woningen leidt tot een grotere woningbouwopgave. De opgave

om voor de eigen inwoners voldoende woningen te realiseren is reeds een grote uitdaging, die hierdoor verder vergroot zou worden. Bovendien ligt juist de kern Nieuw Lekkerland in een gebied waar vanuit het principe van 'bodem en water sturend' weinig ruimte is voor alternatieven.

Verder constateren we dat uw keuze om corridor 7 over Nieuw-Lekkerland te projecteren strijdig is met uw eigen uitgangspuntom geen nieuwe hoogspanningsverbinding over bestaand stedelijk gebied aan te leggen. De kern Nieuw-Lekkerland is in de gemeente Molenlanden een van de grootste kernen. We verzoeken u daarom deze strijdigheid met uw eigen uitgangspunten in het vervolgproces te corrigeren en een geen corridor over Nieuw-Lekkerland te projecteren.

Provinciale aanwijzing boringsvrije zone ivm mogelijk waterwingebied

In de concept-NRD benoemt u reeds bij corridor 7 dat het passeren van de kern Nieuw-Lekkerland een knelpunt is. Daarbij benoemt u ook dat ondergrondse aanleg complex is om een aantal redenen. Hier voegen wij aan toe dat Nieuw-Lekkerland en omgeving in een gebied ligt dat is geduid als 'strategische voorraad drinkwaterwingebied'. Dit is in eerste instantie geduid in de provinciale milieuverordening en is inmiddels overgenomen in de provinciale Omgevingsverordening. Dit heeft tot gevolg dat het gebied Nieuw-Lekkerland en omgeving een boringsvrije zone is (zie afbeelding hieronder).

Kaart 5 Milieubeschermingsgebieden voor grondwater

(verbeelding aantekbare kaartlagen digitale plan)

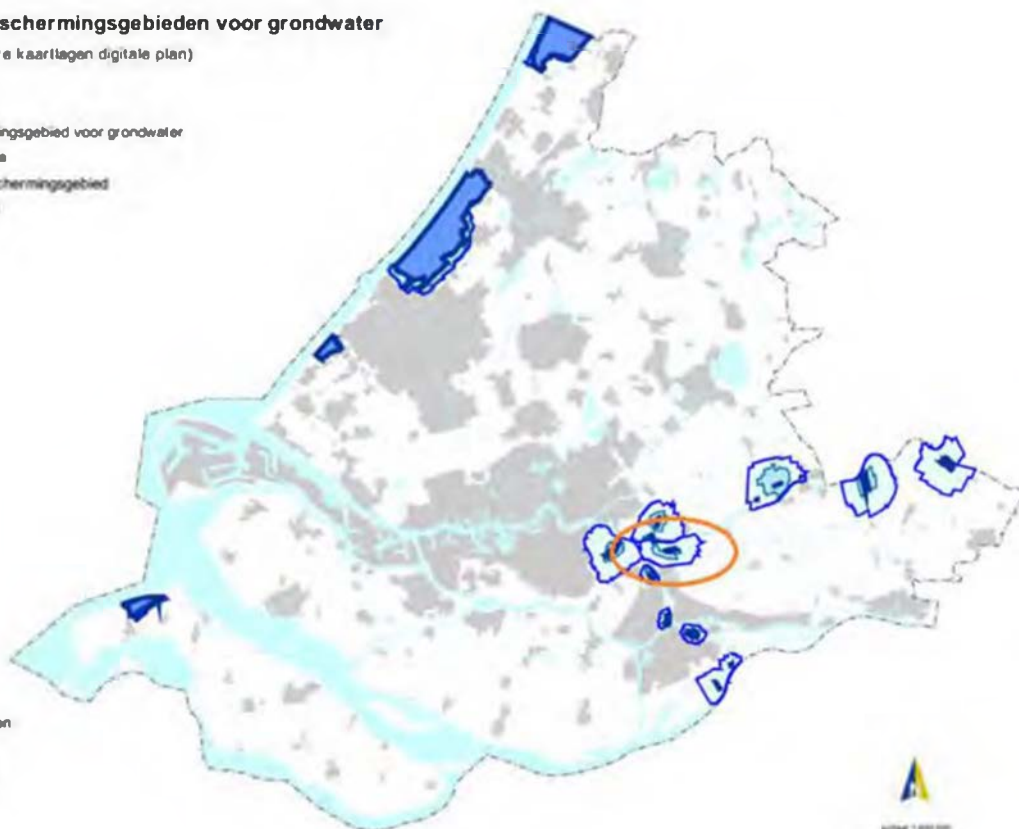
Legenda

- Milieubeschermingsgebied voor grondwater
- Boringsvrije zone
- Grondwaterbeschermingsgebied
- Waterwingebied

Overig

- Steden en dorpen
- Water
- Provinciegrens

© Provincie Zuid-Holland
2016, 16 november 2016

Tenslotte merken wij op dat er veel onrust heerst onder de inwoners van Nieuw-Lekkerland over de mogelijke komst van een derde hoogspanningsverbinding. Wij verzoeken u daarom dringend om, zodra u deze corridor als niet wenselijk en haalbaar beschouwt en besluit deze corridor niet verder te onderzoeken, dit op de kortst mogelijke termijn te communiceren aan belanghebbenden.

Onevenredig lange corridors tasten kernen, belangen van inwoners en het Groene Hart-landschap van Molenlanden in grote mate aan

In het concept-NRD worden tien verschillende corridors gepresenteerd, waarvan de corridors 7, 8, 9 en 10 over het grondgebied van de gemeente Molenlanden lopen. De corridors die door de gemeente Molenlanden lopen zijn zeer lang in vergelijking met de corridors die niet beginnen bij het hoogspanningsstation Krimpen a/d IJssel.

Langere corridors brengen een groter oppervlak met zich mee dat beïnvloed wordt. Hierdoor zal de leefomgeving van meer inwoners en meer flora en fauna aangetast worden, omdat er simpelweg meer afstand overbrugd moet worden. Zowel bij corridor 7, 8, 9 als 10 dient een veelheid aan belemmeringen en aandachtspunten gepasseerd te worden, zoals Rijksbeschermd windmolens, andere Rijksmonumenten, linten met woonbebouwing, windturbines, een bestaande 150kV-verbinding, etc. Daarnaast betekenen deze corridors door hun lange lengte meer belemmering ten aanzien van het vinden van een oplossing voor andere opgaven die hoog op de agenda staan, zoals transitie van de landbouw, woningbouw, natuur, recreatie.

De lange corridors lopen door het nationaal landschap Groene Hart dat in de Rijks-structuurvisie (NOVI) een beschermde status heeft gekregen en aangemerkt is als NOVEX-gebied. Wij onderschrijven en herkennen het volgende citaat uit de Nationale Omgevingsvisie: *"Het landschap van het Groene Hart heeft belangrijke cultuurhistorische waarde en waarde als kraamkamer voor bijvoorbeeld weidevogels. Het gebied is tegelijkertijd ook van groot belang als recreatief uitloopgebied voor miljoenen inwoners van de Randstad. De ruimte en kwaliteit van de leefomgeving van het Groene Hart staan echter onder druk."*

Wij verzoeken daarom aan het ministerie van EZK en TenneT om een zo kort mogelijke corridor als voorkeursalternatief te nemen en expliciet rekening te houden met het beschermde landschap van het Groene Hart.

Alternatieve corridor

Door een inwoner zijn wij gewezen op een alternatieve corridor. Via de zienswijze van deze inwoners bent u op de hoogte van deze alternatieve corridor. Met deze zienswijze leggen wij dit alternatief ook graag aan u voor met het verzoek deze op te nemen in de NRD en verder te onderzoeken. Het gaat om een variant op corridor 6, die wij hebben geduid in onderstaande afbeelding.

De oorspronkelijke corridor 6 gaat voor het deel tussen Geertruidenberg en Kievitswaard uit van bundeling met de bestaande 380kV-verbinding. Vanaf Kievitswaard tot Crayenstein wordt een nieuwe doorsnijding van de Biesbosch gemaakt.

De variant op corridor 6 gaat uit van bundeling met de bestaande 380kV-verbinding over een langere afstand, namelijk tussen Geertruidenberg en de Merwede. Ter hoogte van de Merwede buigt deze corridor af naar het westen richting Crayenstein. Het voordeel van deze variant is dat er geen nieuwe doorsnijding van Natura2000-gebied De Biesbosch gemaakt hoeft te worden. Aandachtspunt bij deze variant is het deel langs de Merwede en de mogelijke effecten op Sliedrecht en de Biesbosch. Ons inziens zou dit deel, met een lengte van ca. 4km, ondergronds aangebracht kunnen worden.

Dit overziend achten wij de variant op corridor 6 voldoende interessant om verder te onderzoeken en [REDACTED] in de NRD.

Wijze van landschappelijke inpassing in Molenlandse veenweidelandschap geen argument voor corridor in Molenlanden

[REDACTED] de concept-NRD is een landschapsanalyse. Bij de concept-NRD is een landschapsanalyse als zelfstandige bijlage toegevoegd. Wij waarderen de aandacht voor de landschappen in uw zoekgebied

en in het bijzonder voor het bijzondere veenweidelandschap 'Groene Hart' waar de gemeente Molenlanden onderdeel van uit maakt. De landschapsanalyse is hoofdzakelijk feitelijk, maar benoemt ook het principe van het bundelen van een nieuwe hoogspanningsverbinding met bestaande infrastructuur zoals provinciale wegen.

In deze fase van het proces waarin verschillende corridors onderzocht worden, vinden wij dat dergelijke principes geen plaats hebben. Een dergelijke bundeling heeft nauwelijks meerwaarde en verzacht het leed in onze optiek niet. In onze optiek komt het onderwerp landschappelijke inpassing in een open veenweidelandschap pas aan de orde als op basis van andere aspecten de keuze gemaakt zou worden voor een corridor door Molenlanden. Vanaf dat moment zou aandacht besteed moeten worden aan landschappelijke inpassing.

Ontbrekende zaken op de belemmeringenkaart

Met deze zienswijze brengen wij nogmaals in dat linten en lintbebouwing waardevolle elementen zijn in het open-veenweidelandschap dat Molenlanden kenmerkt. Linten en lintbebouwing zijn een cultuurhistorisch waardevol element van nationaal landschap het Groene Hart. In dergelijk linten staan vele rijksmonumentale gebouwen. Tot op heden zien wij deze linten en de cultuurhistorische waarde ervan niet terug op de belemmeringenkaart die door u is opgesteld. Rijksmonumenten zijn niet opgenomen op de belemmeringenkaart, wat ons inziens een omissie is. Archeologische rijksmonumenten zijn bijvoorbeeld wel opgenomen op de belemmeringenkaart. Deze aspecten zijn relevant bij alle corridors die door Molenlanden zijn geprojecteerd. Wij verzoeken u deze linten en rijksmonumenten op te nemen op de belemmeringenkaart.

Daarnaast heeft u inzichtelijk gemaakt dat de bestaande 150kV-verbinding bij Giessen-Oudekerk en Giessenburg gekruist moeten gaan worden, in het geval u gebruik maakt van corridor 9 of 10. Het ontbreekt op dit moment aan informatie over hoe een dergelijke kruising eruitziet, welke cumulerende effecten optreden en of dat effect heeft op de gezondheid van omwonenden.

Vervolgens constateren wij dat corridor 9 en 10 over de drie windturbines ten zuiden van Giessenburg lopen. Deze drie windturbines hebben een ashoogte van 108m en tiphoogte van 150m. Ons inziens is het niet mogelijk een hoogspanningsverbinding binnen deze corridors over of langs de windturbines te laten lopen. Wij gaan er vooralsnog vanuit dat u deze belemmering over het hoofd gezien heeft en verzoeken u in de volgende stappen hier rekening mee te houden c.q. deze corridors te laten vervallen. Mocht u onverhoopt bewust de corridors 9 en 10 over de drie windturbines geprojecteerd hebben, dan willen we graag inzicht in uw afwegingen en de verhouding met ander beleid en daaraan gerelateerde voorwaarden.

Noodzaak van ruime compensatie in algemene zin en inzicht in de mogelijkheden voor compensatie

De gemeente en ook de regio heeft geen beslissingsbevoegdheid over het definitieve tracé. Net als op regionaal niveau wil de gemeente Molenlanden extra inzetten op een zo gunstig mogelijke compensatie door het ministerie van EZK en TenneT voor de gemeente(n) en het gebied waar de verbinding komt. Het blijkt onvermijdelijk dat er een 380kV-hoogspanningsverbinding in het zoekgebied komt. Daarom willen wij graag in een zo vroeg mogelijk stadium op de hoogte zijn wat in algemene zin de mogelijkheden voor compensatie zijn. Hierover kan dan, bij voorkeur in regio-verband, het gesprek en de onderhandeling gestart kan worden. Tot nu toe is daar niets over bekend gemaakt vanuit het ministerie van EZK en TenneT. Wij verzoeken u reeds in de fase van de definitieve NRD aan de regio inzicht te geven in de mogelijkheden voor compensatie.

Tenslotte

Wij zien met belangstelling uw reactie op onze zienswijze tegemoet.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Molenlanden,
 [REDACTED], de burgemeester,

[REDACTED]

[REDACTED]

Verzonden: 7/5/2023 8:29:22 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, langs de snelweg A59 en A16

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De leefbaarheid van de bewoners en dieren van Oud Drimmelen, die al geconfronteerd worden met een extra 380kv tracee langs deze woonkern. Nog een derde tracee is echt milieutechnisch onacceptabel.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja, uitzicht, waardedaling huizen en grond, gezondheid door magneetvelden, etc

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee. Zoek aub een tracee dat niet nog een keer het leefmilieu van de bewoners van oud drimmelen zou treffen.

Verzonden: 7/5/2023 8:33:15 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer:

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

De netbeheerder gaat uit van een verwachte levering in 2030. De vraag is of de elektrificatie die men verwacht, ook daadwerkelijk zich doorzet. Disruptieve aspecten, waaronder stagnatie van economische groei, maken dit aspect hoogst onzeker.

De huidige druk op het net zal zorgen voor versnelde, creatieve ontwikkelingen. Te denken valt aan bijvoorbeeld a) accu's die op dal-momenten geladen worden; b) afvlakking groei elektrische auto's; c) het afdwingen van spreiding energiegebruik etc. Dergelijke technische oplossingen maken mijns inziens dat binnen de bestaande infrastructuur voldoende ruimte is en blijft.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De gezondheidsraad ziet aanwijzingen voor een verband tussen hersentumoren en blootstelling aan bovengrondse hoogspanningslijnen. Daarom willen wij een dergelijke lijn in geen enkel geval boven ons huis. Dit is heel strijdig met alle preventie-akkoorden, waaronder het Gezond en Actief Leven Akkoord, die inzetten op het voorkomen van onnodige zorgkosten. Oncologie is een hoge maatschappelijke kostenpost. Het ministerie van EZK dient ook deze kostenpost door te rekenen in haar overweging.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Hoewel het kader wellicht niet zo is opgebouwd, zijn er drie lijnen van toetsing:

- Is het economisch haalbaar
- Is het juridisch correct

en tot slot: is het ethisch.

Met name dat laatste aspect vind ik onvoldoende belicht. Huidige en toekomstige generaties worden opgezadeld met hoogspanningsmasten die het landschap vervuilen en zeer waarschijnlijk ook lokaal de gezondheid beïnvloeden. Beslissers dienen zich rekenschap te geven of hier sprake is van ethisch gedrag.

Daarnaast leiden wij economische schade wanneer ons zicht, laat staan ons perceel, doorkruist wordt door nieuwe leidingen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Wij bewonen een monument. Deze status geeft ons een heleboel verplichtingen. Er zijn veel monumentale gebouwen en landschappelijke kwaliteiten, die vervuild of verkwanseld worden door de komst van hoogspanningslijnen.

Verzonden: 7/5/2023 8:43:03 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ik ben van mening dat er mogelijk andere mogelijkheden zijn voor de aanleg van dit traject die niet voldoende onderzocht zijn

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Naar mijn mening zijn de milieu aspecten onvoldoende onderzocht. Het feit dat er voor opties wordt gekozen die over bewoonde gebieden lopen onderstreept mijn mening hierover

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Er wordt helemaal niet gesproken over de gezondheidszorg problematiek. Er zijn in ons dorp zoveel mensen die kanker hebben. Al jaren lang is dit opvallend. Maar voor het aspect van wonen onder een lichtmast is pas in de laatste jaren aandacht gekomen. Daarom verbaast het mij enorm dat terwijl er huizen afgebroken worden er toch weer nieuwe trajecten over woonhuizen als optie worden gekozen

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Waarom worden er geen innovatieve oplossingen geboden voor dit traject

Verzonden: 7/5/2023 8:53:07 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ik ben van mening dat dit ondergronds kan.

Beter voor mens dier en het milieu

Of anders de kortste route nemen die niet over een woongebied gaat.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De gezondheid van mens en dier

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De masten zijn in mijn optiek horizonvervuiling

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

De kortste route is naar crayesteyn.

En daarmee het minst belastend voor mens/dier/ milieu en budget

Verzonden: 7/5/2023 9:05:16 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, ondergronds. Waarom kunnen anderen zoals vattenfall het wel? Waarschijnlijk zijn ze meer met bewoners bezig.....

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

2 masten zijn genoeg in nieuw lekkerland!!!!!!!

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ondergronds!!!! Of beter niet!!!! door nieuw lekkerland

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ik hoop, vertrouw erop dat degene die de beslissing moet nemen zijn/haar gezonde verstand gaat gebruiken en corridor 7 nooit, maar dan ook nooit een optie gaat worden!!!

Verzonden: 7/5/2023 9:15:00 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, langs de snelweg of ondergronds

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja, windmolens zullen worden belemmerd door de hoogspanningskabels

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja. Indien corridor 10 door zal gaan, zal het zicht op de molens en het natuurlijke landschap belemmerd worden. De authentieke hollandse molens zullen onder hoogspanningskabels komen te staan, wat het authentieke beeld volledig wegneemt

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 7/5/2023 9:25:39 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: fam. [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens: [REDACTED]

[REDACTED]

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Wij zijn van mening dat ondergronds een veel beter alternatief is voor dit uniek stuk polderlandschap wat nog vrij is van masten en wind molens meer onderzoek voor mogelijkheden ondergronds

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De blauwe natuur graslanden aan de boezem en langs de Nieuwepoortseweg moeten daar de gevolgen niet van onderzocht worden

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ons inziens is het starlings gevaar niet voldoende meegenomen in de overweging bij toetsingskader dat betreft met name corridor 10 die is gepland over ons huis bedrijf waar de daken vol liggen met zonepanelen en koeien en geiten gemolken worden die allemaal straling gevoelig

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Er wordt onvoldoende rekening gehouden met natuur doelen o.a de zeldzame kleine zwaan vertoeft hier en de weide vogels die we als boeren met z,n alle beschermen wil ik hiermee onder de aandacht brengen

Verzonden: 7/5/2023 9:26:27 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Postbus

Huisnummer: 90151

Postcode: 5200 MC

Woonplaats: s-Hertogenbosch

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Overheid

(Mede) namens: provincie Noord-Brabant

Organisatie: provincie Noord-Brabant

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

zie zienswijze in bijlage

95616293_9156993_zienswijze_provincie_Noord-Brabant_mbt_concept-NRD_Nieuwe_380_kV-hoogspanningsverbinding_g-k-c.pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

zie zienswijze in bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

zie zienswijze in bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

zie zienswijze in bijlage

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c
Postbus 111
9200 AC DRACHTEN

Brabantlaan 1
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefoon (073) 681 28 12
Fax (073) 680 76 80
www.brabant.nl
IBAN NL86INGB0674560043

Bereikbaarheid
openbaar vervoer en fiets:
www.brabant.nl/route

Onderwerp

zienswijze concept-NRD Nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding
Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel / Crayestein

Geachte heer, mevrouw,

Op 25 mei jl. heeft u middels een kennisgeving de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) voor het project Hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein gepubliceerd. Hierbij heeft u de mogelijkheid gegeven om tijdens de terinzagelegging een schriftelijke reactie in te dienen. Deze NRD volgt op de eerder gepubliceerde kennisgeving Voornemen en Participatie voor dit project.

Over dit project zijn wij al enige tijd met u en alle betrokken gemeenten en provincies in gesprek. Dat gesprek verloopt op constructieve wijze. Als betrokken regionale en lokale overheden proberen wij ook zoveel mogelijk gelijk op te trekken. Dat doen wij onder andere door op belangrijke momenten in het proces een gezamenlijk standpunt in te nemen. Dit heeft er ook toe geleid dat wij gezamenlijk een reactie op de concept-NRD hebben opgesteld en ingediend. Met dit schrijven willen wij die gezamenlijke reactie nogmaals onderschrijven.

Vanuit onze provinciale belangen en specifieke zorgplicht sturen wij u nog een aanvullende zienswijze op de concept-NRD. Hieronder zetten wij onze aanvullende punten uiteen.

Natura2000 gebied de Biesbosch

Een groot deel van zoekgebied betreft de Biesbosch, een grootschalig natuurgebied van nationale en internationale betekenis als onderdeel van de rivierdelta. Het gebied is voor een aantal specifieke natuurdoelen aangewezen

Datum

4 juli 2023

Ons kenmerk

C2318691/5294094

Uw kenmerk**Contactpersoon****Telefoon****Email****Bijlage(n)**

van de Europese Habitat- en vogelrichtlijn. Binnen het Natura 2000-gebied Biesbosch staan diverse doelsoorten en habitats onder druk. Het zoekgebied omvat precies de Europese Vogel- en Habitatrichtlijngebieden (VHR-gebieden) waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd. Er is slechts één corridor gedefinieerd die geen VHR-gebied doorkruist. Dit betreft corridor 10. Voor een representatieve alternatievenafweging is het noodzakelijk dat er binnen het zoekgebied voldoende alternatieven voorhanden zijn. Binnen het zoekgebied betekent dit dat er met klem gezocht moet worden naar mogelijke tracés waarbij ook corridors slim gecombineerd of ruim geïnterpreteerd moeten worden, om tot representatieve alternatieven buiten de directe invloedssfeer van de VHR-gebieden te komen.

Als provincie zijn we 'voortouwnemer' voor de Biesbosch. Daarmee zijn we verantwoordelijk voor het hele proces om tot een beheerplan te komen en zijn we het aanspreekpunt voor het Natura2000 beheerplan. Zo dragen we ook de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de maatregelen om de natuurdoelstellingen voor het gebied te realiseren. In lijn daarmee willen wij onze zorg voor het Natura2000 onderstrepen.

Cultuurhistorie

In de concept-NRD wordt het aspect cultuurhistorie als hoofdaspect voor het mer-onderzoek benoemd. Echter is deze in de beschrijving beperkt tot Unesco-werelderfgoed (in Noord-Brabant de Nieuwe Hollandse Waterlinie) en de termen historische stedenbouw en historische geografie. Bij die laatste twee termen is nog geen verdere uitwerking of duiding gegeven. Uiteraard onderschrijven wij het unieke erfgoedbelang van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Wij zijn echter van mening dat de belangen vanuit cultuurhistorie in [REDACTED] en [REDACTED] in onvoldoende breedte worden betrokken. Wij pleiten [REDACTED] en [REDACTED] te betrekken zoals die in de Interim omgevingsverordening en de provinciale Cultuurhistorische Waardenkaart zijn opgenomen en beschreven. Dit geldt ook de voor aardkundig waardevolle gebieden binnen het zoekgebied in Brabant. Ook gemeentes hebben lokaal erfgoedbeleid geformuleerd. Wij vragen u dat beleid binnen het zoekgebied ook te betrekken.

Landschap

Voor het onderzoeksaspect landschap en de beschrijving van de landschappelijke hoofdstructuur is als bijlage bij de concept-NRD een landschapsanalyse opgenomen. De opgenomen landschapsanalyse is ons inziens nog van onvoldoende kwaliteit om te gebruiken als beoordelingsinstrument. Het deel voor het Brabantse zoekgebied is opgebouwd uit delen van verschillende documenten die over uiteenlopende gebieden gaan. Het spitst zich onvoldoende toe op de voorkomende landschapstypen, kenmerken en kwaliteiten binnen het plangebied en biedt nog onvoldoende lijn. Het is begrijpelijk dat er gebruik wordt gemaakt van bestaande documenten, maar deze dienen dan wel gericht te zijn op het zoekgebied. Of anders beperkt of vertaald te worden naar het zoekgebied. In het document komen nu ons

Datum

4 juli 2023

Ons kenmerk

C2318691/5294094

inziens te veel beschrijvingen van gebieden buiten het zoekgebied voor. Dat werkt verwarrend en haalt de scherpheid en bruikbaarheid uit het document. Wij pleiten ervoor het stuk aan te passen door het te richten op het zoekgebied, en te zorgen voor een samenhangende en eenduidige lijn en beoordelingsmogelijkheid. Er zijn veel bronnen voor handen. Wij adviseren vooral gebruik te maken van documenten als gemeentelijke landschapsplannen, de gebiedspaspoorten die we als provincie hebben opgesteld, en de analyse en beschrijvingen van de Stimuleringsregeling Landschap.

Wij vertrouwen erop dat u onze zienswijze ter harte zullen nemen en kijken uit naar de beantwoording en het voortzetten van de goede samenwerking. Indien dat nodig of gewenst is, zijn wij altijd bereid om onze zienswijze nader toe te lichten.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,
namens deze,

[Redacted signature area]

Datum

4 juli 2023

Ons kenmerk

C2318691/5294094

Verzonden: 7/5/2023 9:32:50 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Bestaande traces gebruiken.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Trace over diverse dorpen met de daarbij behorende straling is niet wenselijk. Of bestaande traces gebruiken of door de Biesbosch.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Geluidsoverlast van de kabels

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Onzin om nieuw trace te maken waar duizenden mensen overlast van krijgen.

Verzonden: 7/5/2023 9:35:00 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, het onderzoek naar kabels ondergronds. In Duitsland en Denemarken doen ze dat wel. Het plaatsen van hoogspanningsmasten is echt niet meer van deze tijd. Zo blijven ze nog tientallen jaren ons landschap vervuilen.

En anders: één van de kortste routes met de minste extra impact, corridor 6, loopt grotendeels langs een bestaand tracé. Om de Biesbosch nog te ontzien, kan in corridor 6 een kleine aanpassing gemaakt worden door de verbinding langs de Merwede te maken naar Crayestein. Dit geeft de minste impact op milieu en omwonenden en daarnaast de laagste kosten.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

In Nederland geldt (vanaf 2005) het voorzorgbeleid. De overheid niet wil dat er nieuwe hoogspanningslijnen komen dichtbij woningen en scholen. Het wonen in de buurt van hoogspanningslijnen veroorzaakt ook steeds meer gezondheidsklachten. Hier moet Tennet ook rekening mee houden. Ook dieren hebben last van de straling. De Alblasserwaard is uniek vanwege allerlei bijzondere dier- en plantensoorten. Het is toch onvoorstelbaar als dit verziekt wordt door krachtige magneetvelden en hoogspanningsmasten. Zeker niet als er een alternatieve route voorhanden is. Ook de tienduizenden weide- en trekvogels kunnen tegen hoogspanningskabels vliegen en doodgaan. corridor 7 en 9 zijn daarom absoluut ongeschikt.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Het aspect kosten: waarom worden er routes onderzocht die dubbel zo lang zijn qua afstand, dit is veel meer vervuilend en kosten verhogend.

Over de gemeente Molenlanden lopen al hoogspanningslijnen, dus daarom niet nog een nieuw traject over dit gebied met alle gevolgen daarbij.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Het idee voor de corridors 7 en 9 lopen over Natura 2000-polderlandschap. Laten we ons landschap niet onnodig vervuilen met nieuwe masten door onaangetast polderlandschap, waar ook nog eens grote delen zijn met historisch en archeologische elementen.

Het moet ondenkbaar zijn om in dit landschap op grote schaal te gaan graven en hoogspanningsmasten te plaatsen.

Verzonden: 7/5/2023 9:37:28 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens:

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage 1

95616394_9157028_Zienswijze_hoogspanningsmasten.pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage 1

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage 1

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage 1

Bureau Energieprojecten
t.a.v. Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c
Postbus 111
9200 AC DRACHTEN

Postadres:
Postbus 240
8000 AE Zwolle

Hoofdkantoor:
Dr. Stolteweg 2
8025 AV Zwolle

Datum: 26 juni 2023

Betreft: **Zienswijze hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c**

Geachte heer, mevrouw,

LTO Noord heeft namens de LTO Noord-afdelingen Krimpenerwaard, Alblasserwaard – Vijfheerenlanden, Eiland van Dordrecht, IJsselmonde en De Hoeksche Waard met speciale belangstelling kennisgenomen van de conceptnotitie Reikwijdte en Detailniveau (concept-NRD) voor een extra hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c zoals deze tot en met donderdag 6 juli 2023 ter inzage is gelegd door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en netbeheerder TenneT. Deze conceptnotitie geeft LTO Noord, als belangenbehartiger van de agrarische sector en onze leden in het bijzonder, mede namens onze LTO Noord-afdelingen Krimpenerwaard, Alblasserwaard – Vijfheerenlanden, Eiland van Dordrecht, IJsselmonde en De Hoeksche Waard aanleiding om van de gelegenheid gebruik te maken een zienswijze in te dienen.

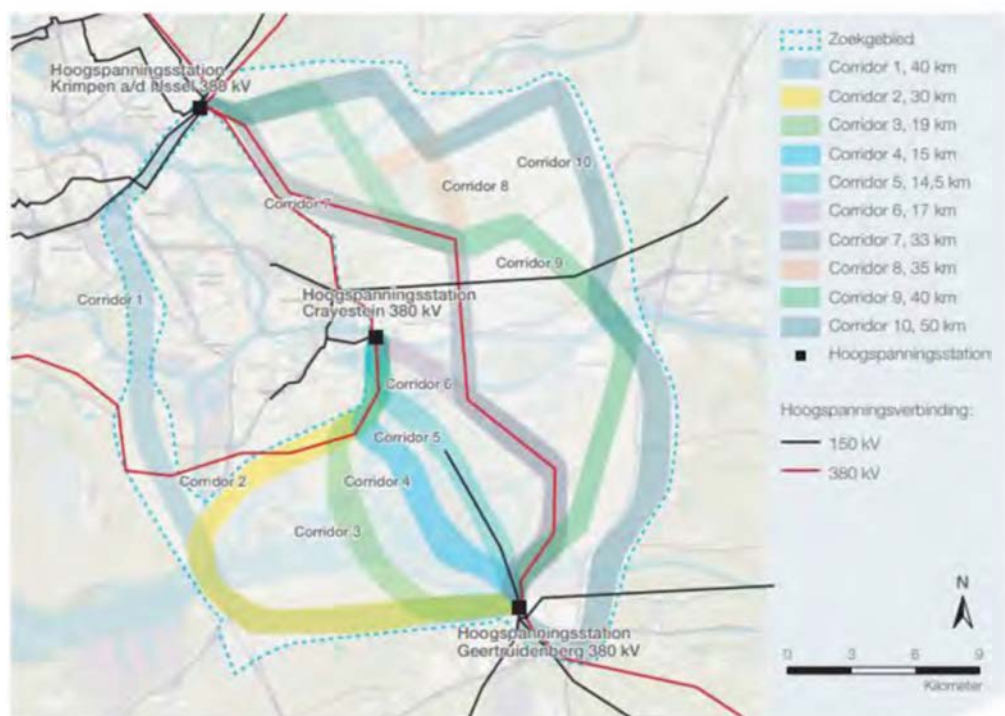
Allereerst is het een goede zaak dat het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en netbeheerder TenneT deze conceptnotitie tot stand hebben laten komen met de inbreng van regionale overheden, externe partijen en betrokkenen in de omgeving. Door in gesprek te gaan met inwoners en andere belanghebbenden met kennis van het onderzoeksgebied kan een goed beeld worden neergezet van de ruimtelijke inpassing van de hoogspanningsverbinding en de te beschermen kernkwaliteiten van het gebied. Echter hebben wij het gevoel dat de betrokkenheid van de agrarische sector, die toch een wezenlijk onderdeel uitmaakt van het landelijk gebied waar deze hoogspanningsverbinding in komt te staan, onvoldoende is meegenomen in het participatieproces. In dit onderzoeksplan komt de agrarische sector namelijk maar zelden voor. Er is zelfs geen paragraaf over de landbouw geschreven. Bovendien wordt er in het stuk niet gesproken over landbouw maar gaat het systematisch over bedrijven en/of grondeigenaren. Het participatieproces moet representatief zijn voor de mensen die het betreft en daar hoort zeker in het landelijk gebied van de provincie Zuid-Holland ook nadrukkelijk de landbouw bij.

Daarom hebben wij nog enkele opmerkingen:

A) Reikwijdte NRD (de te onderzoeken routes, milieuthema's en aanlegtechnieken)

1. Meerdere tracévarianten

Bij het aanleggen van de hoogspanningsverbinding zijn de belangen van de landbouw te duiden in vier inhoudelijke onderwerpen, te weten tracékeuze, cultuurtechniek, tarieven en voorwaarden van de zakelijk recht overeenkomst. Eerst moet er een voorkeurstracé gekozen worden. Gezien het in de NRD aangeven zoekgebied (zie onderstaande figuur) kan er sprake zijn van meerdere tracévarianten. Kan TenneT aangeven van hoeveel en welke tracévarianten er sprake is binnen het zoekgebied. En kunnen grondeigenaren alternatieve tracévarianten aandragen?

2. Minst bezwaarlijke tracé

Er is geen grondeigenaar die een nieuwe hoogspanningsverbinding verwelkomt omdat het altijd overlast geeft bij de uitvoering van de bedrijfsvoering. Daarom is het voor LTO Noord van belang dat uit de mogelijke tracévarianten het voor de grondeigenaren 'minst bezwaarlijke tracé' gekozen wordt. Vanuit landbouwwoogpunt is het belangrijk om de effecten van een initiatief op de landbouw goed in beeld te brengen (zie ook B punt 2 en 3).

3. Cultuurtechniek

Vervolgens moeten er cultuurtechnische garanties worden afgesproken om ervoor te zorgen dat de grond na de werkzaamheden weer in de oorspronkelijke staat wordt opgeleverd. LTO Noord verzoekt TenneT een cultuurtechnische standaard toe te passen als middelvoorschrift voor de aannemer en niet als doelvoorschrift. Daarnaast is cultuurtechnisch toezicht tijdens de aanleg van belang in plaats van achteraf.

4. Geen natuurcompensatie

De landbouw wenst geen natuurcompensatie. Het landbouwgebied in Zuid-Holland dient behouden te worden als hoogwaardig landbouwgebied. Dat houdt tevens in dat de regionale bevoegde gezagen dienen te voorkomen dat er sprake is van natuurcompensatie vanuit dit project binnen dit gebied omdat dit een bedreiging kan vormen voor het toekomstperspectief van de boeren in dit landbouwgebied.

5. Aanlegmethode

In aansluiting op voorgaande vragen wij u als vanzelfsprekend om, voor zover mogelijk, deze hoogspanningsverbinding ondergronds aan te leggen. Wanneer kabels en leidingen onder de grond komen te liggen blijft het grondoppervlak wel volledig beschikbaar voor agrarisch gebruik en ondervinden agrariërs fors minder hinder dan wanneer er bovengronds gewerkt wordt. Veel nieuwe 150 kV-hoogspanningsverbindingen liggen tegenwoordig al ondergronds en datzelfde willen we ook graag zien voor (delen van) deze 380 kV-hoogspanningsverbinding. Indien uw terugkoppeling is dat het ondergronds aanleggen van deze 380 kV-hoogspanningsverbinding op geen enkele wijze mogelijk is dan zouden we daar graag aan gedegen onafhankelijke onderbouwing van willen zien. Alleen dan kunnen wij ons hieraan conformeren.

6. Combineren in plaats van bundelen

Ten aanzien van het combineren of bundelen van nieuwe en bestaande hoogspanningsverbindingen hebben wij een duidelijke voorkeur voor het zoveel mogelijk combineren van mastenstructuren en idealiter zelfs ook in combinatie met infrastructuur. Met het oog op de beperkte ruimte die we in dit land hebben is het belangrijk om zo efficiënt mogelijk te werken. Op deze manier kunnen meerdere soorten verbindingen tegelijkertijd samen op één plek bestaan. Ook bewerkstellig je zo dat magneetveldzones zo min mogelijk gevoelige objecten raken en daardoor niet of nauwelijks in de invloedssfeer van mensen en agrarische bedrijven komen. Door te kiezen voor een combinatievariant van mastlijnen kunnen oudere verbindingen plaatsmaken voor nieuwe verbindingen en wordt voorkomen dat meerdere hoogspanningsverbindingen onnodig naast elkaar worden aangelegd. Tevens is het combineren van verbindingen landschappelijk en maatschappelijk gezien meer gewenst dan ze te bundelen.

7. Landbouw heeft grond nodig voor de realisatie van maatschappelijke doelen

In het zoekgebied, als onderdeel van de verkenningsfase, is een analyse en waardering tot stand gekomen van de ruimtelijke kwaliteiten, landschappelijke inpassing en inrichtingsprincipes rondom de nieuwe hoogspanningsverbinding tussen hoogspanningsstations Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein. Gezien de mogelijk routes voor deze hoogspanningsverbinding speelt de agrarische sector hierin dus een cruciale rol. Het merendeel van de beoogde tracés loopt immers dwars door agrarische percelen. Dit zal als consequentie hebben dat er helaas opnieuw kwalitatief landbouwgrond in Zuid-Holland verloren gaat. Het is een berucht gegeven dat de druk op agrarische gronden in Nederland groot is en dat dit de laatste jaren eigenlijk alleen maar is toegenomen. Het is van groot belang voor het voortbestaan van onze wereldwijd gerenommeerde agrarische sector dat we uiterst zuinig en zorgvuldig omgaan met de schaarse landbouwgronden die we nog hebben. Juist in de provincie Zuid-Holland. Alleen dan is er nog voldoende perspectief om hier ook in de toekomst op hoogwaardige wijze voedsel te kunnen blijven produceren en voor de realisatie van maatschappelijke doelen in het kader van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). We kunnen nu gewoon geen landbouwgrond meer missen.

8. Optimalisatie voorkeursalternatief

Indien het voorkeursalternatief is gekozen willen we graag de gelegenheid voor de ondernemers die het betreft, mee te kunnen denken over de plaatsing van de mastpalen op hun percelen. Zo kan het zijn dat door een kleine praktische aanpassing van de plek waar een paal moet komen te staan veel hinder, schade en zelfs ongelukken kunnen worden voorkomen. Hierbij kan worden gedacht aan het plaatsen van mastpalen dicht bij de slootkant in plaats van midden op een perceel of juist andersom wanneer dat gewenster is. Verder hechten we er grote waarde aan dat alle agrariërs die participeren bij de aanleg van deze hoogspanningsverbinding op dezelfde wijze en op hetzelfde kennisniveau worden geïnformeerd. Hiermee moet worden voorkomen dat de ene participant met meer kennis zichzelf kan bevoordelen ten opzichte van andere deelnemers.

B) Detailniveau NRD (mate van diepgang onderzoek)

1. Beoordelings-en afwegingskader VKA

De landbouwkundige aspecten en gevolgen dienen als onderdeel te worden geduid en uitgewerkt voorafgaand aan de keuze van het voorkeursalternatief (VKA). Het beoordelingskader bestaat uit:

- de planMER (milieu) en
- de Integrale Effecten Analyse (IEA) met landbouw, techniek, omgeving, kosten en toekomstvastheid.

Naast de uitwerking van de milieugevolgen in de plan-MER is voor LTO Noord de uitwerking van de landbouwkundige aspecten van belang zodat op grond van én de milieugevolgen én de landbouwkundige gevolgen een onderbouwde keuze van het voorkeursalternatief (VKA) gemaakt kan worden. De landbouwkundige aspecten dienen in detail te worden uitgewerkt zodat deze een volwaardig en zwaarwegend onderdeel van het beoordelings-en afwegingskader kunnen zijn.

2. Uitwerking van de agrarische waarden

LTO Noord heeft vanuit eerdere ervaringen met leidingen een systematiek ontwikkeld (uitwerking van de agrarische waarden) waarmee de effecten van een ruimtelijk plan op de landbouw zichtbaar worden. Middels het gericht uitwerken van de agrarische waarden van het te doorkruisen gebied kan inzicht worden gegeven in welk tracé het minst bezwaarlijk is voor de landbouw.

Onderdelen van de uitwerking van de agrarische waarden zijn:

Uitwerking agrarische waarden	
1)	Tracélengte <ul style="list-style-type: none"> a. totale lengte van de tracés op land in km (openbare grond, landbouwgrond en andere grond) b. tracélengte in landbouwgrond in km (grasland en akkerbouw) c. aantal perceeleigenaren (agrariërs en hogere/lagere overheden/kerken/etc.) d. tracélengte huiskavels
2)	Bodemopbouw i.r.t. herstel <ul style="list-style-type: none"> a. gewas b. bodemsoort c. lengte bouwwegen d. richting drainage
3)	Plantenziekten (fytosanitair)
4)	Verziltingsrisico
5)	Warmte en straling (effecten boven en onder (bodemleven) de grond)
6)	Aanlegmethode
7)	Effecten EU en landelijk beleid
8)	Effecten en borging schade

3. Mate van uitwerking / kwaliteit effectbeoordelingen

De landbouw heeft de mate van diepgang voor de landbouwonderzoeken in onderstaande tabel weergegeven.

LTO Noord onderscheidt onderstaande niveaus en mate van uitwerking / detaillering:

1	Basis	praktijk-landbouw-juridische kennis en ervaringen (expert judgement/bureaus)
2	Bureaustudie	basis + (voor)toets
3	Landbouwkundige beoordeling (A)	basis + (voor)toets + literatuuronderzoek
4	Nader onderzoek	basis + (voor)toets + literatuuronderzoek + landbouwkundige beoordeling + veldonderzoek + metingen en analyses
5	Landbouwkundige beoordeling (B)	basis + (voor)toets + literatuuronderzoek + landbouwkundige beoordeling + veldonderzoek + metingen en analyses + gedetailleerdere effectbeoordeling indien significante effecten niet uit te sluiten zijn + uitwerking maatregelen ter voorkoming, mitigerend of compenserend.

4. Onderzoeksvragen

De landbouw wil de mogelijkheid om bij de bevoegde overheden structureel onderzoeksvragen te agenderen. De onderzoeksvragen dienen aan te sluiten bij de vraagstukken in het gebied en de scope van het project. De norm van best beschikbare/bekende informatie is onvoldoende. Waar hiaten in de kennis zit, dient deze in overleg met de regio en grondeigenaren te worden ingevuld.

5. Inzet (externe) landbouwkundige deskundigheid

Naast uiteraard het akkoord van de grondeigenaren kan hierbij worden gedacht aan het raadplegen en betrekken van landbouwdeskundigen gedurende het gehele traject en het inzetten van nodige en beschikbare instrumenten.

6. Agrarische waarden en het niveau / mate van uitwerking / kwaliteit effectbeoordelingen

Het agrarische belang en de effecten op de landbouw worden meegewogen bij de beoordeling van de tracés. LTO Noord verzoekt onderstaande tabel aan te houden voor de duiding, uitwerking en weging van de landbouwbelangen.

	Aspect	Criterium	Methode (Mate van uitwerking)	Bron
1	tracélengte	Mate van doorsnijding	(3) landbouwkundige beoordeling (A) van data (=2D) gecombineerd en getoetst met (4) nader onderzoek via veldbezoek/onderzoek (=3D)	Ingenieursbureau (*) Kadaster (tracéplanner) Literatuur (LER)
	totale lengte op land (km)	Mate van doorsnijding (openbare-landbouwgrond-andere grond)	Idem	Idem
	tracélengte in landbouwgrond (km)	Mate van doorsnijding (akkerbouw-grasland)	Idem	Idem
	aantal perceeleigenaren (agrariër-overheid-kerk, etc.)	Mate van doorsnijding	Idem	Idem
	tracélengte huiskavels (m)	Mate van doorsnijding	Idem	Idem
2	bodemopbouw i.r.t. herstel	Effect op bodemherstel - gewas - bodemsoort - drainage - bouwwegen	(5) landbouwkundige beoordeling (B) Praktijk-veldonderzoek (b.v. een proefsleuf)	Ingenieursbureaus Kennisinstituten
3	Plantenziekten (fyto-sanitair)	Risico op (verspreiding van) plantenziekten	(5) landbouwkundige beoordeling (B) Kwalitatieve beoordeling huidige hygiënevoorwaarden / protocollen door experts	Literatuur HLB SKAL nVWA BO akkerbouw
4	Verziltingsrisico	Risico op verzilting	(5) landbouwkundige beoordeling (B)	Acacia water
5	Warmte en straling (elektromagnetisch veld)	Effecten op - landbouwhuisdieren, - bodemleven (bacteriën/schimmels) - verzilting (capillaire werking)	(4) nader onderzoek Indien nodig (5) landbouwkundige beoordeling (B)	Bioclear Earth (**) Universiteit van Cranfield Eurofins Datura
6	Aanlegmethode	Effecten op - verzilting - plantenziekten en - bodemleven	(4) nader onderzoek Indien nodig (5) landbouwkundige beoordeling (B)	Ingenieursbureau Aannemers Cultuurtechnici
7	Europese en landelijke regelingen en besluiten vanuit de overheid	Effecten op - mestplaatsingsruimte - toeslagrechten Effecten beleidsbrieven o.a. - farm-to-form strategy - 7eNAP + addendum, - NPLG - Stikstof Risico op peildatum	Basis Indien nodig (4) nader onderzoek	PPP advies Delphy Accountantskantoren
8	Schade (protocol)	Effecten van schade Protocol met volledige schadeloosstelling en omgekeerde bewijslast voorafgaand aan uitvoering opstellen hoe toekomstige schade wordt vergoed, zoals b.v. langdurige gewasschade, verzilting en verzakking.	Basis Indien nodig (5) landbouwkundige beoordeling	Ingenieursbureaus Schade experts Advocaten/Juristen

(*) Rotterdam Engineering heeft de agrarische waarden (nr. 1-6) uitgewerkt bij de industrie en drinkwaterleiding van Garmerwolde naar de Eemshaven van het waterbedrijf Groningen en heeft het Kadaster en Antea ingeschakeld.

7. Vergoedingen/schadeloosstellingen en ZRO

Graag ontvangt LTO Noord informatie over de :

- afsluitvergoeding zakelijk recht
- meewerkvergoeding van het werkterrein
- efficiencypremie
- schadevergoedingen (eenmalige vermogensschade, jaarlijkse inkomensschade, inkomensschade gewassen, structuurschade, inkomensschade (uren) en toekomstschade
- de voorwaarden van de zakelijk recht overeenkomst

Hierbij willen we expliciet onze bezorgdheid uiten over de paalvergoeding. De bestaande praktijk heeft ons geleerd dat deze nog niet in de buurt komt van wat het naar onze mening eigenlijk zou moeten zijn. Agrarisch ondernemers worden hierin nu gewoon te kort gedaan.

Daarnaast is het belangrijk dat maatwerk onderdeel kan worden van de inhoud. Zo is voorafgaand aan bouw van de NW-380 kV een rechthoek om de mast afgesproken waar een standaard vergoeding voor geldt zodat de ondernemer met machines en werktuigen niet in de buurt van de mast hoeft te komen.

Resumerend zijn wij van mening dat we in de provincie Zuid-Holland trots moeten zijn op de kracht van de agrarische sector en heel zuinig moeten zijn op haar agrarische gronden. Natuurlijk komen er ontwikkelingen op ons af. Maar het is de uitdaging om daar met elkaar uit te komen en dus vooral mét de agrariërs. Ga met deze ondernemers in gesprek en neem die kennis en ervaring mee in het maken van de juiste keuzes rondom de aanleg van deze hoogspanningsverbinding. Wij willen u vragen het huidige stuk, zonder de genoemde voorwaarden, niet verder te gebruiken. De huidige invulling, met daarin een marginale rol voor de agrariërs in het gebied, zal voor nog meer onrust zorgen dan er al is.

Tot zo ver onze opmerkingen.

Wij zijn graag bereid onze reactie mondeling toe te lichten.

Hoogachtend,

[Redacted signature]

[Redacted name]

Contactpersoon: [Redacted] - T [Redacted] - E [Redacted]

Verzonden: 7/5/2023 9:39:26 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

De corridor 7 gaat als 3e verbinding voor de oversteek over de rivier over woonwijken met onder meer 2 basisscholen in Nw-Lekkerland. Wat voor effect dat heeft op de wijk kunnen we zien aan het tracé van 2 bestaande verbindingen waar veel woningen zijn of worden gesloopt. Het woongenot en het uitzicht waarvoor we veel geld hebben betaald wordt ernstig aangetast. Het slopen van woningen en gebouwen betekent ook dat er andere vergelijkbare huisvesting moet zijn en die is er niet.

Dit kan worden voorkomen door voor de oversteek over de Lek een tracé ten oosten van de woonkernen van Nw-Lekkerland te bezien. Daarbij moet rekening worden gehouden met toekomstige uitbreidingen van de gemeente.

Overigens maak ik u erop attent dat er risico's kleven aan het maken van mastfunderingen voor de overspanning van de rivier. De Lekdijk tussen Kinderdijk en Gelkenes is bij verzwareningen lek geprikt, scheurt en vervormt. Dit kan ook van invloed zijn op de bodem voor en achter de dijk.

Dit zou betekenen dat er mogelijk toch een uitbreiding van het zoekgebied richting Alblasserdam zou moeten worden overwogen. Of meer oostelijk van Gelkenes voorbij het veer naar Schoonhoven.

Deze problemen worden voorkomen bij de aanleg van een verbinding van Geertruidenberg naar Crayestein. De aansluiting naar Krimpen ad IJssel kan dan via de bestaande verbinding die thans is verzaard en al voldoende capaciteit heeft. (Onder meer aangegeven in het webinar 380 KV Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel)

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Als een woonwijk wordt doorkruist moet worden onderzocht:

Het grondwaterniveau. In de wijk wordt dit apart geregeld en staat los van het niveau in de polder. Graafwerkzaamheden, bemaling, zettingen e.d. voor mastfunderingen mogen geen risico opleveren voor verandering van het grondwaterniveau i.v.m. paalrot van de woningen.

Het risico van bijvoorbeeld vallende brokken ijs op nabijgelegen objecten of personen moet worden bezien.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie onder 2.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Financiële regelingen.

Ik mis de verwijzing naar financiële regelingen voor de waardevermindering of onverkoopbaarheid van de woningen die dicht bij de verbinding komen te liggen.

Er wordt summier aangegeven dat in bepaalde gevallen een uitkoopaanbod kan worden gedaan. Bij eerdere projecten zou dat voor 1300 huizen gelden maar het werden er slechts 400 omdat er geen geld zou zijn. Gaat dat hier ook zo?

Verzonden: 7/5/2023 9:41:10 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED] (partner)

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

onder de grond

indien alleen boven de grond mogelijk is dan graag alle horizonvervuilende zaken clusteren. Denk aan windmolens, of al reeds geplaatste masten of spoorlijnen. Zorg dat er stukken open blijven in het landschap en dat de masten zo ver als mogelijk bij woningen geplaatst worden

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

1 van de opties is corridor 10. Deze loopt langs de slingelandse plassen. Dit is een gebied waar veel vogels verblijven. Ook de weilanden langs deze route zijn nog redelijk open en worden bezocht door weidevogels. Gestimuleerd worden de boeren om de grutto opnieuw een plek te geven. Indien de masten nabij een vogelrijk gebied worden geplaatst dan mag dan geen invloed hebben op deze vogels.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

ga uit van de maximale capaciteit want uiteindelijk zullen de masten vol belast worden.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

In de dorpen rond corridors 9 en 10 wordt van inwoners gevraagd het dorpse karakter bv bij woningbouw in stand te houden. Het plaatsen van hoogspanningsmasten in deze gebieden valt daarmee niet te rijmen.

Verzonden: 7/5/2023 9:45:16 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: Mijzelf, echtgenoot en kinderen

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Alternatieven ondergronds en/of waar er minder bebouwing is.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Leefbaarheid omwonenden

Stralinggevaar

Ecologisch onderzoek

Landschap Vervuiling

Huidige hoofdleiding gas nabij Iagendijk/,verbindingsweg

Nieuw te plaatsen windmolens aan verbindingsweg

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie reactie gemeente

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie reactie gemeente

Verzonden: 7/5/2023 9:46:05 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

zie bijlage 1

95616467_9157056_Zienswijze_hoogspanningsmasten.pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

zie bijlage 1

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

zie bijlage 1

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

zie bijlage 1

Verzonden: 7/5/2023 9:46:17 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja de meest logische route langs een bestaand tracé is corridor 6. Deze zou moeten doorlopen tot aan de Merwede, waarna nog maar over een kleine afstand een nieuw tracé langs de Merwede hoeft te worden aangebracht naar station Crayestein. Dit is een van de kortste routes met de minste impact op mens en milieu en qua kosten.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Corridor 8 is zeer onwenselijk aangezien deze 35 km beslaat (ipv corridor 6 van 17 km, waarbij een groot deel ongerepte polder wordt verzeild met nieuwe hoogspanningsmasten tot wel meer dan 160 meter hoog). Ook leven er in deze polder unieke diersoorten die hier naast de mensen in de buurt van deze masten blootgesteld worden aan straling.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Er is beperkt onderzoek gedaan naar aanleg van kabels ondergronds. Leer van de voorbeelden zoals Duitsland en Denemarken die dit wel doen. Plaatsing van hoogspanningsmasten is echt niet meer van deze tijd. Deze blijven nog tientallen jaren ons landschap en horizon vervuilen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Corridor 8 is onwenselijk omdat het, naast een groot deel ongerept polderlandschap, ook De Donk aantast. Dit is niet alleen Natura 2000 gebied, maar ook een gebied met grote historische en archeologische waarde. Ondenkbaar om dit om te ploegen voor kabels en plaatsing van hoogspanningsmasten.

Verzonden: 7/5/2023 9:46:27 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: mijn kinderen

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, er zijn genoeg plaatsen waar een hoogspanningstracé voor minder overlast. Langs snelwegen, ondergronds, langs vaarwegen is minder bebouwing en minder overlast. Het is totaal onzinnig om een derde hoogspanningstracé te plaatsen langs ons buurtschap met zoveel monumenten waar zoveel mensen recreëren en genieten van ons mooie landschap. Daarnaast zou moeten gekeken worden naar lokale oplossingen voor spanningspieken. De bouw van een hoogspanningstracé is een onnodige, kostbare oplossing voor een probleem dat opgelost kan worden door gebruikers en opwekkers beter op elkaar af te stemmen.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ons buurtschap ligt aan de rand van de Biesbosch. We zien hier in grote aantallen dieren die een beschermde status hebben (dassen, mussen, kerk- en steenuilen). Daarnaast is dit leefgebied van een wolf.

Daarnaast wonen in onze omgeving veel (jonge) gezinnen. In Duitsland moeten hoogspanningsmasten ver uit de buurt blijven van bebouwing omdat er geen goed onderzoek is gedaan naar effecten op de mens. In Nederland wordt dit genegeerd en bouwen we langs onze woningen masten die een onbekend effect hebben op mensen. Het is totaal onverantwoord om dit te negeren.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ons historische buurtschap staat vol fraaie panden en monumenten, bij iedere plek in dit buurtschap is een prachtig verhaal te vertellen. Nu al kijken wij uit op twee lelijke hoogspanningstraceés en in de verte zien wij de lelijke gebouwen van de Amercentrale.

Als hier een derde tracé bijkomt, is de belasting op de bewoners van dit mooie buurtschap onevenredig groot. Onze huizen zullen nogmaals dalen in waarde door de nog grotere verstoring in ons landelijke uitzicht.

Laat staan nog het transformatorgebouw van 5,5 hectare en 25 meter hoog. Een mooie plaats voor zo'n gebouw is tussen de distributiecentra op een industrieterrein bij Waalwijk of Oosterhout, waar het nauwelijks zal opvallen. Degene die verzint dat dit tussen de groene, uitgestrekte velden moet komen staan, nodig ik uit om te komen genieten van het landschap in ons buurtschap, waar we door de seizoenen heen de velden zien veranderen, waar we het eten van ons en onze kinderen

verbouwd en geogst zien worden en waar de koeien, paarden, weidevogels, vossen, dassen en de trekvogels uit de Biesbosch een thuis vinden buiten de stad.

Velen in ons buurtschap hebben een eigen bedrijf. Niet omdat we niet in loondienst willen, maar om meer tijd door te brengen op deze fijne plek, zowel in vrije tijd als onder werktijd.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

In ons uitzicht staan al twee hoogspanningstracées. Één van deze tracées gaat vervangen worden door een groter tracé, wat nog meer op gaat vallen in ons landschap.

Het is nog niet uitgevoerd of 'men' begint al weer opnieuw over een derde tracé.

Wij hebben al genoeg te verduren van het reeds bestaande project. Alle informatie-avonden, overal op inlezen, steeds maar zorgen dat we op de hoogte blijven. Het kost tijd, geld en energie en het enige wat het ons oplevert, is een lelijke paal in ons uitzicht.

Het lijkt me niet meer dan eerlijk als dit tracé een andere route gaat volgen. Nogmaals, volg de autosnelwegen of vaarwegen en er zijn veel minder nadelen voor omwonenden. Als het dan toch langs bebouwing moet, dan mag het in iemand anders zijn achtertuin. Wij hebben er al twee.

Verzonden: 7/5/2023 9:49:24 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Is het noodzakelijk om deze verbindingen bovengronds te laten lopen? Zijn alternatieven zoals onder de grond of onder water al goed onderzocht? Ik weet dat de technologie hiervoor bestaat. Zijn deze opties ook meegenomen in dit voorstel of is er enkel gekeken naar de bekende, gemakkelijke (en vast ook goedkoopste) manier om dit uit te voeren?

Ook het verloop van de corridors vind ik niet echt vindingrijk bedacht. Corridor 1,2 en 3 lopen voor een groot deel gelijk aan het tracee dat er al ligt en daarmee zijn corridor 1,2 en 3 dus een belasting voor de groep mensen die al met het huidige tracee moet dealen.

Er wordt steeds meer ingezet op zelfvoorzienend zijn m.b.t. elektriciteitsverbruik. Is een dergelijk netwerk nog steeds noodzakelijk op de lange termijn?

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Op dit moment wordt het bestaande traject al vergroot. Het is nog onbekend wat het effect hiervan is op het milieu en nog voordat het überhaupt geplaatst is, is Oud Drimmelen alweer in beeld voor een geheel nieuw tracee en het plaatsen van een 5,5ha gebied + 25m hoog gebouw voor de transformator. Dit gaat te snel, te ondoordacht.

Oud Drimmelen is een gebied met een hoge recreatie waarde (waaronder het historisch dorpsaanzicht met enkele monumentale woningen). Vele fiets- en wandelroutes lopen door Oud Drimmelen en deze zijn dusdanig drukbezocht dat de gemeente zelfs een waterpunt op deze route heeft gemaakt en de straat tot een 30 km weg heeft veranderd i.p.v. de 60 km die het was. Deze recreatie waarde wordt al geschaad door het huidige traject. Nog meer trajecten zullen dit enkel nog meer schaden.

Daarnaast is dit een heel belangrijk gebied voor de flora en fauna. De beschermde huismus is hier een veel geziene vogel in grote getalen, net zoals egels en vleermuizen. Is bekend wat de impact zal zijn van meerdere van dit soort trajecten en type bebouwing in dezelfde regio op deze soorten dieren? En niet te vergeten, wat is het effect van meerdere van dit soort trajecten op de lange termijn voor direct omwonenden?!?

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Op dit moment is het nog onbekend wat de vergroting van het huidige traject voor effect zal hebben op de mens en natuur. Maar ook het effect op de waarde van onze woning is onbekend. Is in dit onderzoek meegenomen wat het effect gaat zijn als onze woning straks ingesloten is tussen dit soort trajecten en bebouwing? Het groene landelijke karakter van dit historische poldergehucht is dan behoorlijk teniet gedaan en daarmee ook een groot gedeelte van de charme van de woningen in Oud Drimmelen.

In Geertruidenberg is een industrieterrein waar de bouw van een 5,5 ha en 25 m hoog gebouw veel minder impact zal hebben. Is deze mogelijkheid goed onderzocht?

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

NIMBY. Ik begrijp heel goed dat niemand staat te springen om een dergelijk traject als uitzicht te hebben en dat er altijd concessies moeten worden gedaan. Echter, wij hebben al een vergroting van het bestaande traject moeten accepteren. Een nieuw traject en extra benodigde bebouwing voor het transformator gebouw mag in iemands anders 'achtertuin'. Oud Drimmelen is al recent (het is nog niet eens uitgevoerd, zo recent!!) slachtoffer geworden van een dergelijk noodzakelijke uitbreiding. Nu is het aan iemand anders om deze klap voor rekening te nemen. Take one for the team, het algemeen belang gaat voor het individuele belang enz., allemaal prima, maar wij hebben ons aandeel al gehad.

Verzonden: 7/5/2023 9:50:10 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage 1

95616492_9157068_Zienswijze_hoogspanningsmasten.pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage 1

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage 1. Wordt er daarnaast rekening gehouden met de molenbiotopen?

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage 1

Bureau Energieprojecten
t.a.v. Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c
Postbus 111
9200 AC DRACHTEN

Postadres:
Postbus 240
8000 AE Zwolle

Hoofdkantoor:
Dr. Stolteweg 2
8025 AV Zwolle

Datum: 26 juni 2023

Betreft: **Zienswijze hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c**

Geachte heer, mevrouw,

LTO Noord heeft namens de LTO Noord-afdelingen Krimpenerwaard, Alblasserwaard – Vijfheerenlanden, Eiland van Dordrecht, IJsselmonde en De Hoeksche Waard met speciale belangstelling kennisgenomen van de conceptnotitie Reikwijdte en Detailniveau (concept-NRD) voor een extra hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c zoals deze tot en met donderdag 6 juli 2023 ter inzage is gelegd door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en netbeheerder TenneT. Deze conceptnotitie geeft LTO Noord, als belangenbehartiger van de agrarische sector en onze leden in het bijzonder, mede namens onze LTO Noord-afdelingen Krimpenerwaard, Alblasserwaard – Vijfheerenlanden, Eiland van Dordrecht, IJsselmonde en De Hoeksche Waard aanleiding om van de gelegenheid gebruik te maken een zienswijze in te dienen.

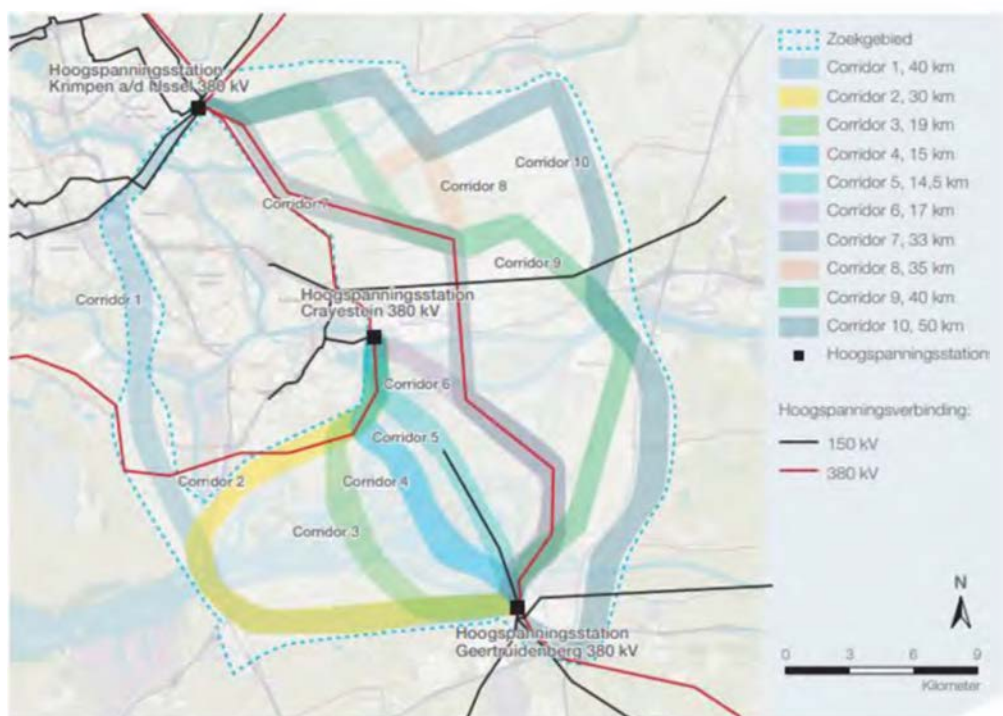
Allereerst is het een goede zaak dat het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en netbeheerder TenneT deze conceptnotitie tot stand hebben laten komen met de inbreng van regionale overheden, externe partijen en betrokkenen in de omgeving. Door in gesprek te gaan met inwoners en andere belanghebbenden met kennis van het onderzoeksgebied kan een goed beeld worden neergezet van de ruimtelijke inpassing van de hoogspanningsverbinding en de te beschermen kernkwaliteiten van het gebied. Echter hebben wij het gevoel dat de betrokkenheid van de agrarische sector, die toch een wezenlijk onderdeel uitmaakt van het landelijk gebied waar deze hoogspanningsverbinding in komt te staan, onvoldoende is meegenomen in het participatieproces. In dit onderzoeksplan komt de agrarische sector namelijk maar zelden voor. Er is zelfs geen paragraaf over de landbouw geschreven. Bovendien wordt er in het stuk niet gesproken over landbouw maar gaat het systematisch over bedrijven en/of grondeigenaren. Het participatieproces moet representatief zijn voor de mensen die het betreft en daar hoort zeker in het landelijk gebied van de provincie Zuid-Holland ook nadrukkelijk de landbouw bij.

Daarom hebben wij nog enkele opmerkingen:

A) Reikwijdte NRD (de te onderzoeken routes, milieuthema's en aanlegtechnieken)

1. Meerdere tracévarianten

Bij het aanleggen van de hoogspanningsverbinding zijn de belangen van de landbouw te duiden in vier inhoudelijke onderwerpen, te weten tracékeuze, cultuurtechniek, tarieven en voorwaarden van de zakelijk recht overeenkomst. Eerst moet er een voorkeurstracé gekozen worden. Gezien het in de NRD aangeven zoekgebied (zie onderstaande figuur) kan er sprake zijn van meerdere tracévarianten. Kan TenneT aangeven van hoeveel en welke tracévarianten er sprake is binnen het zoekgebied. En kunnen grondeigenaren alternatieve tracévarianten aandragen?

2. Minst bezwaarlijke tracé

Er is geen grondeigenaar die een nieuwe hoogspanningsverbinding verwelkomt omdat het altijd overlast geeft bij de uitvoering van de bedrijfsvoering. Daarom is het voor LTO Noord van belang dat uit de mogelijke tracévarianten het voor de grondeigenaren 'minst bezwaarlijke tracé' gekozen wordt. Vanuit landbouw oogpunt is het belangrijk om de effecten van een initiatief op de landbouw goed in beeld te brengen (zie ook B punt 2 en 3).

3. Cultuurtechniek

Vervolgens moeten er cultuurtechnische garanties worden afgesproken om ervoor te zorgen dat de grond na de werkzaamheden weer in de oorspronkelijke staat wordt opgeleverd. LTO Noord verzoekt TenneT een cultuurtechnische standaard toe te passen als middelvoorschrift voor de aannemer en niet als doelvoorschrift. Daarnaast is cultuurtechnisch toezicht tijdens de aanleg van belang in plaats van achteraf.

4. Geen natuurcompensatie

De landbouw wenst geen natuurcompensatie. Het landbouwgebied in Zuid-Holland dient behouden te worden als hoogwaardig landbouwgebied. Dat houdt tevens in dat de regionale bevoegde gezagen dienen te voorkomen dat er sprake is van natuurcompensatie vanuit dit project binnen dit gebied omdat dit een bedreiging kan vormen voor het toekomstperspectief van de boeren in dit landbouwgebied.

5. Aanlegmethode

In aansluiting op voorgaande vragen wij u als vanzelfsprekend om, voor zover mogelijk, deze hoogspanningsverbinding ondergronds aan te leggen. Wanneer kabels en leidingen onder de grond komen te liggen blijft het grondoppervlak wel volledig beschikbaar voor agrarisch gebruik en ondervinden agrariërs fors minder hinder dan wanneer er bovengronds gewerkt wordt. Veel nieuwe 150 kV-hoogspanningsverbindingen liggen tegenwoordig al ondergronds en datzelfde willen we ook graag zien voor (delen van) deze 380 kV-hoogspanningsverbinding. Indien uw terugkoppeling is dat het ondergronds aanleggen van deze 380 kV-hoogspanningsverbinding op geen enkele wijze mogelijk is dan zouden we daar graag aan gedegen onafhankelijke onderbouwing van willen zien. Alleen dan kunnen wij ons hieraan conformeren.

6. Combineren in plaats van bundelen

Ten aanzien van het combineren of bundelen van nieuwe en bestaande hoogspanningsverbindingen hebben wij een duidelijke voorkeur voor het zoveel mogelijk combineren van mastenstructuren en idealiter zelfs ook in combinatie met infrastructuur. Met het oog op de beperkte ruimte die we in dit land hebben is het belangrijk om zo efficiënt mogelijk te werken. Op deze manier kunnen meerdere soorten verbindingen tegelijkertijd samen op één plek bestaan. Ook bewerkstellig je zo dat magneetveldzones zo min mogelijk gevoelige objecten raken en daardoor niet of nauwelijks in de invloedssfeer van mensen en agrarische bedrijven komen. Door te kiezen voor een combinatievariant van mastlijnen kunnen oudere verbindingen plaatsmaken voor nieuwe verbindingen en wordt voorkomen dat meerdere hoogspanningsverbindingen onnodig naast elkaar worden aangelegd. Tevens is het combineren van verbindingen landschappelijk en maatschappelijk gezien meer gewenst dan ze te bundelen.

7. Landbouw heeft grond nodig voor de realisatie van maatschappelijke doelen

In het zoekgebied, als onderdeel van de verkenningsfase, is een analyse en waardering tot stand gekomen van de ruimtelijke kwaliteiten, landschappelijke inpassing en inrichtingsprincipes rondom de nieuwe hoogspanningsverbinding tussen hoogspanningsstations Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein. Gezien de mogelijk routes voor deze hoogspanningsverbinding speelt de agrarische sector hierin dus een cruciale rol. Het merendeel van de beoogde tracés loopt immers dwars door agrarische percelen. Dit zal als consequentie hebben dat er helaas opnieuw kwalitatief landbouwgrond in Zuid-Holland verloren gaat. Het is een berucht gegeven dat de druk op agrarische gronden in Nederland groot is en dat dit de laatste jaren eigenlijk alleen maar is toegenomen. Het is van groot belang voor het voortbestaan van onze wereldwijd gerenommeerde agrarische sector dat we uiterst zuinig en zorgvuldig omgaan met de schaarse landbouwgronden die we nog hebben. Juist in de provincie Zuid-Holland. Alleen dan is er nog voldoende perspectief om hier ook in de toekomst op hoogwaardige wijze voedsel te kunnen blijven produceren en voor de realisatie van maatschappelijke doelen in het kader van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). We kunnen nu gewoon geen landbouwgrond meer missen.

8. Optimalisatie voorkeursalternatief

Indien het voorkeursalternatief is gekozen willen we graag de gelegenheid voor de ondernemers die het betreft, mee te kunnen denken over de plaatsing van de mastpalen op hun percelen. Zo kan het zijn dat door een kleine praktische aanpassing van de plek waar een paal moet komen te staan veel hinder, schade en zelfs ongelukken kunnen worden voorkomen. Hierbij kan worden gedacht aan het plaatsen van mastpalen dicht bij de slootkant in plaats van midden op een perceel of juist andersom wanneer dat gewenster is. Verder hechten we er grote waarde aan dat alle agrariërs die participeren bij de aanleg van deze hoogspanningsverbinding op dezelfde wijze en op hetzelfde kennisniveau worden geïnformeerd. Hiermee moet worden voorkomen dat de ene participant met meer kennis zichzelf kan bevoordelen ten opzichte van andere deelnemers.

B) Detailniveau NRD (mate van diepgang onderzoek)

1. Beoordelings-en afwegingskader VKA

De landbouwkundige aspecten en gevolgen dienen als onderdeel te worden geduid en uitgewerkt voorafgaand aan de keuze van het voorkeursalternatief (VKA). Het beoordelingskader bestaat uit:

- de planMER (milieu) en
- de Integrale Effecten Analyse (IEA) met landbouw, techniek, omgeving, kosten en toekomstvastheid.

Naast de uitwerking van de milieugevolgen in de plan-MER is voor LTO Noord de uitwerking van de landbouwkundige aspecten van belang zodat op grond van én de milieugevolgen én de landbouwkundige gevolgen een onderbouwde keuze van het voorkeursalternatief (VKA) gemaakt kan worden. De landbouwkundige aspecten dienen in detail te worden uitgewerkt zodat deze een volwaardig en zwaarwegend onderdeel van het beoordelings-en afwegingskader kunnen zijn.

2. Uitwerking van de agrarische waarden

LTO Noord heeft vanuit eerdere ervaringen met leidingen een systematiek ontwikkeld (uitwerking van de agrarische waarden) waarmee de effecten van een ruimtelijk plan op de landbouw zichtbaar worden. Middels het gericht uitwerken van de agrarische waarden van het te doorkruisen gebied kan inzicht worden gegeven in welk tracé het minst bezwaarlijk is voor de landbouw.

Onderdelen van de uitwerking van de agrarische waarden zijn:

Uitwerking agrarische waarden	
1) Tracélengte	a. totale lengte van de tracés op land in km (openbare grond, landbouwgrond en andere grond) b. tracélengte in landbouwgrond in km (grasland en akkerbouw) c. aantal perceeleigenaren (agrariërs en hogere/lagere overheden/kerken/etc.) d. tracélengte huiskavels
2) Bodemopbouw i.r.t. herstel	a. gewas b. bodemsoort c. lengte bouwwegen d. richting drainage
3) Plantenziekten (fytosanitair)	
4) Verziltingsrisico	
5) Warmte en straling (effecten boven en onder (bodemleven) de grond)	
6) Aanlegmethode	
7) Effecten EU en landelijk beleid	
8) Effecten en borging schade	

3. Mate van uitwerking / kwaliteit effectbeoordelingen

De landbouw heeft de mate van diepgang voor de landbouwonderzoeken in onderstaande tabel weergegeven.

LTO Noord onderscheidt onderstaande niveaus en mate van uitwerking / detaillering:

1	Basis	praktijk-landbouw-juridische kennis en ervaringen (expert judgement/bureaus)
2	Bureaustudie	basis + (voor)toets
3	Landbouwkundige beoordeling (A)	basis + (voor)toets + literatuuronderzoek
4	Nader onderzoek	basis + (voor)toets + literatuuronderzoek + landbouwkundige beoordeling + veldonderzoek + metingen en analyses
5	Landbouwkundige beoordeling (B)	basis + (voor)toets + literatuuronderzoek + landbouwkundige beoordeling + veldonderzoek + metingen en analyses + gedetailleerdere effectbeoordeling indien significante effecten niet uit te sluiten zijn + uitwerking maatregelen ter voorkoming, mitigerend of compenserend.

4. Onderzoeksvragen

De landbouw wil de mogelijkheid om bij de bevoegde overheden structureel onderzoeksvragen te agenderen. De onderzoeksvragen dienen aan te sluiten bij de vraagstukken in het gebied en de scope van het project. De norm van best beschikbare/bekende informatie is onvoldoende. Waar hiaten in de kennis zit, dient deze in overleg met de regio en grondeigenaren te worden ingevuld.

5. Inzet (externe) landbouwkundige deskundigheid

Naast uiteraard het akkoord van de grondeigenaren kan hierbij worden gedacht aan het raadplegen en betrekken van landbouwdeskundigen gedurende het gehele traject en het inzetten van nodige en beschikbare instrumenten.

6. Agrarische waarden en het niveau / mate van uitwerking / kwaliteit effectbeoordelingen

Het agrarische belang en de effecten op de landbouw worden meegewogen bij de beoordeling van de tracés. LTO Noord verzoekt onderstaande tabel aan te houden voor de duiding, uitwerking en weging van de landbouwbelangen.

	Aspect	Criterium	Methode (Mate van uitwerking)	Bron
1	tracélengte	Mate van doorsnijding	(3) landbouwkundige beoordeling (A) van data (=2D) gecombineerd en getoetst met (4) nader onderzoek via veldbezoek/onderzoek (=3D)	Ingenieursbureau (*) Kadaster (tracéplanner) Literatuur (LER)
	totale lengte op land (km)	Mate van doorsnijding (openbare-landbouwgrond-andere grond)	Idem	Idem
	tracélengte in landbouwgrond (km)	Mate van doorsnijding (akkerbouw-grasland)	Idem	Idem
	aantal perceeleigenaren (agrariër-overheid-kerk, etc.)	Mate van doorsnijding	Idem	Idem
	tracélengte huiskavels (m)	Mate van doorsnijding	Idem	Idem
2	bodemopbouw i.r.t. herstel	Effect op bodemherstel - gewas - bodemsoort - drainage - bouwwegen	(5) landbouwkundige beoordeling (B) Praktijk-veldonderzoek (b.v. een proefsleuf)	Ingenieursbureaus Kennisinstituten
3	Plantenziekten (fyto-sanitair)	Risico op (verspreiding van) plantenziekten	(5) landbouwkundige beoordeling (B) Kwalitatieve beoordeling huidige hygiënevoorwaarden / protocollen door experts	Literatuur HLB SKAL nVWA BO akkerbouw
4	Verziltingsrisico	Risico op verzilting	(5) landbouwkundige beoordeling (B)	Acacia water
5	Warmte en straling (elektromagnetisch veld)	Effecten op - landbouwhuisdieren, - bodemleven (bacteriën/schimmels) - verzilting (capillaire werking)	(4) nader onderzoek Indien nodig (5) landbouwkundige beoordeling (B)	Bioclear Earth (**) Universiteit van Cranfield Eurofins Datura
6	Aanlegmethode	Effecten op - verzilting - plantenziekten en - bodemleven	(4) nader onderzoek Indien nodig (5) landbouwkundige beoordeling (B)	Ingenieursbureau Aannemers Cultuurtechnici
7	Europese en landelijke regelingen en besluiten vanuit de overheid	Effecten op - mestplaatsingsruimte - toeslagrechten Effecten beleidsbrieven o.a. - farm-to-form strategy - 7eNAP + addendum, - NPLG - Stikstof Risico op peildatum	Basis Indien nodig (4) nader onderzoek	PPP advies Delphy Accountantskantoren
8	Schade (protocol)	Effecten van schade Protocol met volledige schadeloosstelling en omgekeerde bewijslast voorafgaand aan uitvoering opstellen hoe toekomstige schade wordt vergoed, zoals b.v. langdurige gewasschade, verzilting en verzakking.	Basis Indien nodig (5) landbouwkundige beoordeling	Ingenieursbureaus Schade experts Advocaten/Juristen

(*) Rotterdam Engineering heeft de agrarische waarden (nr. 1-6) uitgewerkt bij de industrie en drinkwaterleiding van Garmerwolde naar de Eemshaven van het waterbedrijf Groningen en heeft het Kadaster en Antea ingeschakeld.

7. Vergoedingen/schadeloosstellingen en ZRO

Graag ontvangt LTO Noord informatie over de :

- afsluitvergoeding zakelijk recht
- meewerkvergoeding van het werkterrein
- efficiencypremie
- schadevergoedingen (eenmalige vermogensschade, jaarlijkse inkomensschade, inkomensschade gewassen, structuurschade, inkomensschade (uren) en toekomstschade
- de voorwaarden van de zakelijk recht overeenkomst

Hierbij willen we expliciet onze bezorgdheid uiten over de paalvergoeding. De bestaande praktijk heeft ons geleerd dat deze nog niet in de buurt komt van wat het naar onze mening eigenlijk zou moeten zijn. Agrarisch ondernemers worden hierin nu gewoon te kort gedaan.

Daarnaast is het belangrijk dat maatwerk onderdeel kan worden van de inhoud. Zo is voorafgaand aan bouw van de NW-380 kV een rechthoek om de mast afgesproken waar een standaard vergoeding voor geldt zodat de ondernemer met machines en werktuigen niet in de buurt van de mast hoeft te komen.

Resumerend zijn wij van mening dat we in de provincie Zuid-Holland trots moeten zijn op de kracht van de agrarische sector en heel zuinig moeten zijn op haar agrarische gronden. Natuurlijk komen er ontwikkelingen op ons af. Maar het is de uitdaging om daar met elkaar uit te komen en dus vooral mét de agrariërs. Ga met deze ondernemers in gesprek en neem die kennis en ervaring mee in het maken van de juiste keuzes rondom de aanleg van deze hoogspanningsverbinding. Wij willen u vragen het huidige stuk, zonder de genoemde voorwaarden, niet verder te gebruiken. De huidige invulling, met daarin een marginale rol voor de agrariërs in het gebied, zal voor nog meer onrust zorgen dan er al is.

Tot zo ver onze opmerkingen.

Wij zijn graag bereid onze reactie mondeling toe te lichten.

Hoogachtend,

[Redacted signature]

[Redacted name]

Contactpersoon: [Redacted] - T [Redacted] - E [Redacted]

Verzonden: 7/5/2023 9:53:44 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: Mijn echtgenote.

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, Langs autosnelwegen want daar staan minder of geen huizen.

Of ondergronds.

Of de ingebruik zijnde tracé uitbreiden.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Het is een enorme vervuiling van het groene landschap in de polder Peursum. Er komt steeds meer bebouwing als je eens 20 jaar terug kijkt en ook steeds meer kleine windmolens.

Het sluipt er in maar het is echt ook nog eens horizonvervuiling. wees zuinig op de groene polders want bij uitkoop regelingen lopen die ook gevaar.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

ver van de bebouwing blijven want ook de straling is ongezond!

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Daar kan ik niets over zeggen.

Verzonden: 7/5/2023 9:57:29 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens:

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ondergrondse kabels.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Nieuwe trajecten hebben sowieso veel inpakt op het milieu en gebieden waar geen masten staan moeten schoon blijven. Gebruik bestaande route's dat geeft het minste overlast

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De kortste route met de minste inpakt. Onze dieren kunnen niet tegen stralingen en dat is niet altijd vast te stellen. Ook voor de gezondheid van mensen is het niet wenselijk. Dus is het een logische keuze om zo min mogelijk mensen en dieren in straling te zetten.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 7/5/2023 9:57:42 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Onze zienswijzen zijn opgenomen in het als bijlage 1 aangehechte PDF document.

95616563_9157087_Zienswijze_06072023_hoogspanningsmasten_corridor_1_.pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

zie bijlage 1

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage 1

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage 1

Betreft: Zienswijze op hoogspanningstracé Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel (Corridor 1)

Datum: 5 juli 2023

Beste heer/mevrouw,

Hierbij willen wij onze zienswijze indienen voor het hoogspanningstracé Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel (later vermeld als Corridor 1) welke als één van de tracés zodanig is aangeduid in de projecten atlas van Tennet. Onze zienswijze heeft betrekking op het gebied van rangeerterrein Kijfhoek tot aan de Oude Maas bij Ridderkerk-Slikkerveer.

Dat er wordt gekeken naar mogelijkheden om in de toekomst te kunnen blijven voldoen als leverancier aan de verwachte toenemende vraag van energie begrijpen wij. Echter, willen wij u door middel van onze zienswijze helpen om de juiste tracé keuze te maken. Het tracé welke corridor 1 wordt genoemd is duidelijk niet het juiste tracé door de opeenstapeling van knelpunten zoals hieronder worden aangegeven.

Gezondheid bevolking

De gezondheid van de inwoners van Rijsoord en Ridderkerk staat al jaren onder druk. Door de opgesloten ligging tussen de A16 en A15 en het buitenproportionele industrieterrein Nieuw Reijerwaard met veel zwaar vrachtverkeer, worden de inwoners dagelijks blootgesteld aan (te) onder andere hoge concentraties fijnstof.

Er zijn wetenschappelijke aanwijzingen dat kinderen die dichtbij bovengrondse hoogspanningslijnen wonen een mogelijk hoger risico hebben op leukemie door het magnetisch veld. Bij het type Donau-mast, waarvan hier sprake is, houdt dit in dat er een langere afstand van tot wel 150meter aangehouden moet worden om niet boven de waarde van 0,4 microtesla te komen die is vastgesteld door onze overheid. De corridor doorkruist de Rijksstraatweg waarbij volgens bovenstaande een gebied van 300m (2x 150m) minimaal vrij gehouden dient te worden als de gezondheid van de bevolking serieus wordt genomen en met altijd op zoek is naar geen blootstelling aan magnetische velden met waarde van 0,4micortsla per jaar.

Kostenverhogend

De lengte van corridor 1 is ca. 40km terwijl de veel kleinere variant ca. 15km bedraagt. Hiermee is duidelijk dat, afgezien van eventuele ondergrondse aanleg, de bovengrondse aanleg aanmerkelijk meer kost over een meer lengte van 25km. Rekening houdend met de stikstof discussie die momenteel wordt gevoerd zal dit een 60% hogere belasting met zich meenemen en dat is onacceptabel. Ook zal er rekening moet worden gehouden met een ca. 15 miljoen/km voor de aanleg van 25km meer lengte.

Rangeerterrein Kijfhoek

Ten noorden van Rijsoord ligt rangeerterrein Kijfhoek. Er is een capaciteit van 4000 wagons per dag waarin zich in 1/3 van de wagons gevaarlijke dan wel brandbare stoffen bevinden. Er vinden bij jaarlijks incidenten plaats en het plaatsen van hoogspanningsmasten met kabels van 380kv of hoger over dit rangeerterrein kan desastreuze gevolgen hebben voor de directe, maar ook de indirecte bewoners.

Recreatiegebieden

In het gebied zijn meerdere recreatiegebieden aangewezen door de gemeente Ridderkerk en de Waalvisie. Deze gebieden zijn het Waalbos, de Surfbocht en de Wevershoeve.

Voor het Waalbos geldt dat dit recreatiegebied in eigendom van Staatsbosbeheer, enkele jaren geleden is aangewezen als ontwikkelingsgebied voor recreatie en samenhang met natuur en flora en fauna. Het ontwikkelen van dit gebied heeft miljoenen gekost en begint pas nu zijn moois te laten zien.

De Surfbocht wordt in de Waalvisie genoemd als unieke plek voor recreatie aan het water. Vele personen, veelal kinderen en jongeren, verblijven daar graag. Ook aan de andere zijde van de Waal verblijven veel kinderen en jongeren met mooi weer. Deze beide gebieden liggen binnen de corridor 1 en hebben een afstand van ca 450m tot elkaar.

Natuur en landschap

Naast rangeerterrein Kijfhoek ligt het recreatiegebied het Waalbos. Dit gebied is door Staatsbosbeheer aangekocht en getransformeerd naar recreatie waar veel diversiteit aan bomen en planten een prachtig landschap heeft opgeleverd waar door wandelaars en fietsers veel gebruik van wordt gemaakt. De bomen zijn nog niet uitgegroeid en zullen in de hoogte toe gaan nemen. Het gebied onder een hoogspanningsmast wordt laag gehouden en bespoten om verdere groei tegen te gaan. Dit is zeer onwenselijk in dit unieke gebied. Door waterpartijen aan te leggen zijn er sinds enkele jaren zeer veel water- en weidevogels gekomen die aan en af vliegen. Wij vrezen voor enorme sterfte onder deze dieren door het plaatsen en het doorkruizen van dit gebied.

Windmolens

De gemeente Ridderkerk heeft in 2018 reeds besloten om 3 stuks windmolens te plaatsen in het bedrijventerrein Nieuw-Reijerwaard. Deze molens worden langs de verbindingsweg geplaatst. Omdat de vuistregel is dat de onderlinge afstand tussen windmolens 5x de diameter van de rotorbladen moet zijn, zal dat betekenen dat over een lengte van ca. 1000m er geen ruimte is voor hoogspanningsmasten c.q. kabels terwijl de breedte van de corridor 1 ter plaatse 1000m bedraagt. Het is dus onmogelijk om dit te doorkruizen.

Bedrijventerrein Nieuw-Reijerwaard

Het bedrijventerrein Nieuw-Reijerwaard is in aanbouw en het is een on-going proces de komende jaren om kavels vol te krijgen met AGF gerelateerde bedrijven. De bouwhoogte mag tot 30 meter en als het terrein gevuld is dan zal er geen groene ruimte meer zijn waar hoogspanningsmasten kunnen worden neergezet. Samen met de geplande windmolen zal Nieuw-Reijerwaard een onoplosbaar knelpunt vormen voor dit corridor 1 tracé.

Huys ten Donck

Huys ten Donck is een Rijksmonument en staat bijna 200m van de Oude Maas in Slikkerveen. In het park behorende bij dit gebouw wordt veel gewandeld en kan gezien worden als recreatiegebied. Het hele park en Huys is als ensemble beschermd Rijksmonument en als een van de eerste in Nederland een Natuurmonument. Zowel links (bovengrondse masten) als rechts (ondergronds) zijn hoogspanningskabels. Dit gebied is dus niet te doorkruisen en vormt het sluitstuk van alle bovengenoemde knelpunten en vormt daarmee het geheel van onze zienswijze.

Wij rekenen erop dat deze zienswijze van waarde is in de besluitvorming en graag vertrouwen wij erop dat corridor 1 hoogspanningstracé Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel, via Kijfhoek en Ridderkerk-Rijsoord, spoedig zal worden verwijderd als een mogelijk trace en daarmee de MER kosten kan besparen.

Met vriendelijke groeten,

Verzonden: 7/5/2023 10:01:36 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

- het best alternatief dat zorgt voor de minste verstoring voor mens, natuur en cultuur is ondergronds bekabelen, zoals ook rondom Sliedrecht en Rotterdam reeds is gedaan

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

zie hierboven + hierna

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

- Onder meer corridor 10 loopt door meerdere molenbiotopen, zowel meerdere molens tussen Goudriaan en Nieuwpoort als meerdere molens tussen Brandwijk en Groot-Ammers

- Er moet rekening gehouden worden met landerijen van Staatsbosbeheer (bijvoorbeeld tussen Goudriaan en Nieuwpoort, corridor 10) en Natura2000 gebieden

- Historische dorpkernen met beschermde dorpsgezichten en woningen. Zo loopt corridor 10 bijvoorbeeld over de historische dorpskern van Goudriaan, bewoonde molens etc.

- kies voor de kortste corridor ivm de minste verstoring voor mens en natuur, waarbij ondergronds bekabelen sterk de voorkeur geniet

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

zie hierboven + hierna

Verzonden: 7/5/2023 10:02:30 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: echtgenote [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

jazeker, ondergrondse aanleg. Als gemeenteraadsleden van Heerjansdam werden wij maandelijks heel goed geïnformeerd over de veiligheidsrisico's op Europa's grootste rangeerterrein Kijfhoek: jaarlijks geschieden daar ongeveer 450 (bijna) ongelukken en een milieuramp kan veel dodelijke slachtoffers opleveren. Daarnaast: de rivier de Oude Maas is de drukst bevaren rivier van Nederland en het vervoer van gevaarlijke stoffen naar oa Moerdijk is hier aanzienlijk. Het kan toch niet waar zijn dat u serieus overweegt zware electriciteitskabels recht boven deze extreme risicogebieden aan te brengen? Bij welke brand dan ook (die onbeheersbaar zullen zijn) zullen de gevolgen niet te overzien zijn. Ik refereer aan de veronderstelling dat beslissers in deze 'bij hun volle verstand' nooit een draad boven potentiële brandhaarden zullen spannen.

Ik reken op uw wijsheid in deze

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

??

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

veiligheid

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

neen

Verzonden: 7/5/2023 10:05:57 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Buurt en/of bewonersorganisatie

(Mede) namens: 1. [REDACTED]

2. [REDACTED]

3. [REDACTED]

4. [REDACTED]

5. [REDACTED]

6. [REDACTED]

Organisatie: Bewoners Zandsteeg en omstreken

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Wat ons betreft is alleen corridor 6 een mogelijke optie of eventueel een aanpassing daarop. Voor corridor 9 en 10 willen wij onderstaande opmerkingen maken.

a. Meer onderzoek naar Innovatie en technische (door)ontwikkelingen

Zie ook de snelle ontwikkelingen op de website <https://uptempo.nu>

Houd rekening met de snelheid van deze ontwikkelingen en de steeds snellere uitbreiding van innovatie op zelfredzaamheid.

Het kan hard gaan, kijk maar naar de historische ontwikkeling van het internet en de mobiele telefoon.

Welke doorontwikkelingen zijn er de afgelopen tientallen jaren geweest op het hoogspanningsnetwerk? Nu wordt op dezelfde wijze weer een nieuwe verbinding in het landschap aangelegd.

b. Doorontwikkeling van opslag in o.a. batterijen. Met het gebruik van batterijen is er wellicht minder transport van Electra nodig.

Zie ook de routekaart energieopslag voorjaar 2023 van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

Ook hierin is een integrale landelijke visie op de inrichting van Nederland en de omgang en opslag van stroom cruciaal.

c. Het blijven gebruiken van aardgas en olie

Dit zijn natuurlijke grondstoffen die de aarde zelf aanmaakt en aanvult. Waarom doen omliggende landen dit wel en Nederland niet?

d. Elektriciteits Knooppunt Nederland–

Hoe vaststaand zijn die afspraken en voor hoe lang? Het is vreemd dat wij als klein land (waar al weinig ruimte is) bereid zijn om deze functie in te nemen. Zijn er nog andere opties?

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

2. Onderzoek naar aanvullende milieueffecten
  - a. Lange termijn effecten op natuur, mens, leefomgeving en gezondheid
    - i. Straling/Magneetvelden
    - ii. Geluid
    - iii. Waterpeil
    - iv. Stikstof

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Onze zienswijze is gericht op corridor 9 en 10.

a. De circulariteit van deze nieuwe verbinding

Gezien de doorontwikkelingen op het gebied van lokale stroom en opslag is het relevant om nu ook na te denken over het moment waarop het hoogspanningsnet in deze verzwaarde vorm niet meer nodig is. Denk na over hergebruik van materialen. Hoe circulair zijn masten, hoe lang gaan ze mee en hoe worden ze afgebroken?

b. Investeringsvraagstuk

Meer helderheid scheppen in de verhouding van financieel/economisch rendement versus maatschappelijke leefomgeving en gezondheid (weging van belemmeringen).

Verhouding lengte corridor en daarmee gepaard gaande kosten

c. Integrale visie en aanpak voor Nederland

Er ontbreekt een duidelijke integrale visie op de toekomst van Nederland. Er zijn veel te veel afhankelijkheden en onzekerheden zonder visie. Dit gaat ten koste van de ontwikkeling van de mens als onderdeel van de natuur. Houd daarom ook rekening met onderwerpen als: toekomstige groei/afname bevolking, bewustwording consumptiegedrag, groeiende behoefte en urgentie van de mens naar rust en ruimte.

Gemeente Altena een lokale visie opgesteld waarin ruimte voor natuur en bescherming van het Unesco Werelderfgoed "Hollandse Waterlinies" en Natura 2000 gebied cruciaal zijn voor deze omgeving.

d. Waarborging onafhankelijkheid Arcadis

Arcadis voert de onderzoeken en analyses uit in opdracht van Tennet. Hoe is onafhankelijkheid in deze verhouding van opdrachtgever en opdrachtnemer gewaarborgd?

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

a. Gerealiseerde nieuwbouwwoningen niet ingetekend in corridor 9

In het huidige plan rondom corridor 9 staan de nieuw gerealiseerde woningen aan de Zandsteeg 53 t/m 61 A te Nieuwendijk niet ingetekend. Corridor 9 loopt nu deels over deze nieuwe woningen heen. Wij wijzen u erop hiermee wel rekening te houden bij de verdere uitwerking van deze plannen en de uiteindelijke besluitvorming.

b. De extra belasting in een gebied rondom corridor 9 en 10 door andere ontwikkelingen

i. De verbreding van de snelweg A27

Dit heeft al grote impact op de leefomgeving in gemeente Altena waar nu ook corridor 9 en 10 doorheen getekend staan;

ii. Geplande woningbouwopgave in Gemeente Altena;

c. Hoe worden de volgende richtlijnen en akkoorden meegewogen in de besluitvorming?

i. Natuurherstelwet Europa

ii. VN-akkoord biodiversiteit

iii. Vogel- en Habitatrichtlijn

iv. Unesco Werelderfgoed "Hollandse Waterlinies"

v. Natura 2000 gebied "Biesbosch"

vi. Stikstofregels

vii. Prioriteiten Europese Commissie

Verzonden: 7/5/2023 10:12:57 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ondergrondse kabels/leidingen

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Impact op alle milieueffecten moeten worden meegenomen in de afwegingen. Denk hierbij aan de MKI waarde van de tracés. Hieruit zal naar voren komen dat een kort tracé of een tracé onder de grond een lagere milieu impact heeft.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Bij het doorkruisen van de tracés door de Biesbosch kan worden afgewogen wat werkelijk de impact is op het milieu (MER) en wat de baten zijn van een kort tracé op de milieuimpact. We moeten moeten het netwerk uitbreiden om in de toekomst de energie transitie verder te kunnen ontwikkelen waardoor er CO₂eq en NO_x reductie kantoren behaalt. Echter het direct uitsparen van CO₂eq tijdens de bouwfase heeft is urgent en heeft een grote impact. Daarnaast zal in de toekomst NO_x worden gereduceerd wat ten gunste is van flora in de N2000 gebieden, neem dit mee bij de afweging bij het kruisen van deze gebieden. (Zie het als geven en nemen)

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Geen

Verzonden: 7/5/2023 10:19:09 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Alternatieve corridor

Door een inwoner zijn wij gewezen op een alternatieve corridor. Via de zienswijze van deze inwoners bent u op de hoogte van deze alternatieve corridor. Met deze zienswijze leggen wij dit alternatief ook graag aan u voor met het verzoek deze op te nemen in de NRD en verder te onderzoeken.

Het gaat om een variant op corridor 6, die wij hebben geduid in onderstaande afbeelding.

De oorspronkelijke corridor 6 gaat voor het deel tussen Geertruidenberg en Kievitswaard uit van bundeling met de bestaande 380kV-verbinding. Vanaf Kievitswaard tot Crayenstein wordt een nieuwe doorsnijding van de Biesbosch gemaakt.

De variant op corridor 6 gaat uit van bundeling met de bestaande 380kV-verbinding over een langere afstand, namelijk tussen Geertruidenberg en de Merwede. Ter hoogte van de Merwede buigt deze

corridor af naar het westen richting Crayenstein. Het voordeel van deze variant is dat er geen nieuwe doorsnijding van Natura2000-gebied De Biesbosch gemaakt hoeft te worden. Aandachtspunt bij deze variant is het deel langs de Merwede en de mogelijke effecten op Sliedrecht en de Biesbosch. Ons

inziens zou dit deel, met een lengte van ca. 4km, ondergronds aangebracht kunnen worden.

Dit overziend achten wij de variant op corridor 6 voldoende interessant om verder te onderzoeken en op te nemen in de NRD.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Onevenredig lange corridors tasten kernen, belangen van inwoners en het Groene Hart-landschap van Molenlanden in grote mate aan

In het concept-NRD worden tien verschillende corridors gepresenteerd, waarvan de corridors 7, 8, 9

en 10 over het grondgebied van de gemeente Molenlanden lopen. De corridors die door de gemeente Molenlanden lopen zijn zeer lang in vergelijking met de corridors die niet beginnen bij het

hoogspanningsstation Krimpen a/d IJssel.

Langere corridors brengen een groter oppervlak met zich mee dat beïnvloed wordt. Hierdoor zal de leefomgeving van meer inwoners en meer flora en fauna aangetast worden, omdat er simpelweg meer afstand overbrugd moet worden. Zowel bij corridor 7, 8, 9 als 10 dient een veelheid aan belemmeringen en aandachtspunten gepasseerd te worden, zoals Rijksbeschermd windmolens, andere Rijksmonumenten, linten met woonbebouwing, windturbines, een bestaande 150kV-verbinding, etc. Daarnaast betekenen deze corridors door hun lange lengte meer belemmering ten aanzien van het vinden van een oplossing voor andere opgaven die hoog op de agenda staan, zoals transitie van de landbouw, woningbouw, natuur, recreatie.

De lange corridors lopen door het nationaal landschap Groene Hart dat in de Rijks-structuurvisie

Wij onderschrijven en herkennen het volgende citaat uit de Nationale Omgevingsvisie: "Het landschap van het Groene

Hart heeft belangrijke cultuurhistorische waarde van het Groene hart.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Met deze zienswijze brengen wij nogmaals in dat linten en lintbebouwing waardevolle elementen zijn in het open-veenweidelandschap dat Molenlanden kenmerkt. Linten en lintbebouwing zijn een cultuurhistorisch waardevol element van nationaal landschap het Groene Hart. In dergelijk linten staan vele rijksmonumentale gebouwen. Tot op heden zien wij deze linten en de cultuurhistorische waarde ervan niet terug op de belemmeringenkaart die door u is opgesteld. Rijksmonumenten zijn niet opgenomen op de belemmeringenkaart, wat ons inziens een omissie is. Archeologische rijksmonumenten zijn bijvoorbeeld wel opgenomen op de belemmeringenkaart. Deze aspecten zijn relevant bij alle corridors die door Molenlanden zijn geprojecteerd. Wij verzoeken u deze linten en rijksmonumenten op te nemen op de belemmeringenkaart.

Daarnaast heeft u inzichtelijk gemaakt dat de bestaande 150kV-verbinding bij Giessen-Oudekerk en

Giessenburg gekruist moeten gaan worden, in het geval u gebruik maakt van corridor 9 of 10. Het ontbreekt op dit moment aan informatie over hoe een dergelijke kruising eruitziet, welke cumulerende effecten optreden en of dat effect heeft op de gezondheid van omwonenden.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Wij constateren we dat uw keuze om corridor 7 over Nieuw-Lekkerland te projecteren strijdig is met uw eigen uitgangspunt om geen nieuwe hoogspanningsverbinding over bestaand stedelijk gebied aan te leggen. De kern Nieuw-Lekkerland is in de gemeente Molenlanden een van de grootste kernen. We verzoeken u daarom deze strijdigheid met uw eigen uitgangspunten in het vervolgproces te

corrigeren en een geen corridor over Nieuw-Lekkerland te projecteren. Daarnaast heeft de gemeente Molenlanden al 2 lijnen over haar gebied, wat grote horizon vervuiling geeft van het veenweidegebied met de cultuurhistorische linten. Laat de maatschappelijke aspecten en de gezondheid van de mensen zwaarder prevaleren dan de natuur in de Biesbosch.

Verzonden: 7/5/2023 10:21:02 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: Vrouw

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ondergronds maken

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Straling

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Landschap vervuiling

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Een schande voor de Alblasserwaard

Verzonden: 7/5/2023 10:21:25 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, bijvoorbeeld verzwaren van het net tussen Zwolle en de randstad.

2) Ondergrondse opties

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja, het effect van bovengrondse hoogspanningsleidingen op de mens. Bijvoorbeeld geluidsinvloeden, (spannings)veld invloeden.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja, strategische aspecten. Electriciteit wordt alleen maar belangrijker in onze maatschappij en de afhankelijkheid ook. We leven gelukkig al lang in vrede maar dit kan ook anders worden. Ook natuurrampen kunnen grote disrupties veroorzaken. Dus meer redundantie moet worden meegenomen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Deze vraag is niet duidelijk.

De voorkeur gaat uit naar het traject Geertruidenberg - Crayestein. Dit vanwege de korte afstand (dus altijd minder kosten en impact op de omgeving). Corridor 7, over een woonwijk in Nieuw-Lekkerland, valt af vanwege het feit dat deze over een woonwijk loopt.

Verzonden: 7/5/2023 10:29:51 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: De bewoners van [REDACTED]

6 pers

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja , daar moet zeer zeker naar gekeken worden.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja , we zijn bang voor de stralingen en onze gezondheid voor onze kinderen en kleinkinderen. Doe het ondergronds of helemaal niet.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja, de gezondheid is belangrijk . En de dieren die er leven. Wij wonen in een nieuw gebouwd huis op een nieuwe kavel vh waterschap gekocht . Een hoop problemen en zorgen voor ons als dit doorgaat . Hier zitten we niet op te wachten. Zeker niet als je al 50 bent.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ja, bezorgd over dit hele gebeuren wat eigenlijk een probleem vd regering is . Daar worden wij mee opgezadeld. Doe het ondergronds. En niet boven de mens heen. Laten we niemand hier mee lastig vallen.

Verzonden: 7/5/2023 10:31:24 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, een verbinding zo ver mogelijk van Oud Drimmelen af. Ik ben bij een informatie-avond geweest in Fletcher-De Korenbeurs in Made. Hierdoor is het project mij alleen maar onduidelijker geworden. Er waren toen diverse opties, maar nu ligt er ineens een plan? Dus ja, er moet zeker naar alternatieven worden gezocht.

Het distributienet naar Krimpen aan de IJssel of Crayestein uitvoeren als gelijkstroom waarbij de kabels over de bodem van de rivieren gelegd worden en op land onder de grond. Deze kan direct op het gelijkstroom aanvoernet Nederwiek 3 worden aangesloten, waarvan de kabel ook over de bodem van het Hollands diep/Amer kan lopen en bij Geertruidenberg aan land komt. De omvormer AC/DC vlak naast de hoogspanningsstations Capelle, Crayestein en Geertruidenberg bouwen voor een optimale korte verbinding naar het bestaande wisselstroom distributienet en een minimale omgevingsverstoring. Dit is ook beter tegen verspilling van koperen kabels om de lengte te overbruggen en dus duurzaam.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Er loopt al een 150 KV AC en een 380 KV door de gemeente Drimmelen. Deze wordt binnenkort vervangen en/of verzaagd en er zullen ook enkele tijdelijke verbindingen moeten komen. De radio van de auto stoort nu al als ik onder de kabels door rijdt. Ik denk dat het voor het milieu niet goed is dit trace te verzwaren. Wat doet deze straling met mens en dier op lange termijn? Dan kan je de kabels beter in het water aanbrengen zoals de Amer. Dit is beter voor de koeling en het blokkeren van straling.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja. Is het wel echt noodzakelijk? Er zijn heel veel windmolens die stroom leveren voor (buitenlandse) servers of stroom weggeven aan multinationals en waar vaak maar 1 partij (financieel) beter van wordt, ten koste van anderen. Lubach heeft hier een mooi onderwerp van gegeven mbt het windmolenpark in de Wieringermeer. Ook deze link geeft het mooi weer: <https://www.bnnvara.nl/joop/artikelen/lubach-fileert-wiebes-vvd-om-weggeven-groene-stroom-aan-multinationals> . Ik denk dat we met het zuiveren van de bestaande netwerken veel meer winst kunnen behalen dan het verzwaren voor derden en/of multinationals, ten koste van allerlei andere zaken.

Oud Drimmelen is al belast met 2 traces. Dat is wel voldoende.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ja, ik ben helemaal niet op de hoogte van het detailniveau van dit project. Maar het ligt al wel ter inzage. De reikwijdte naar de burgers die betrokken dienen te worden is op dit moment nog ver onder de maat in relatie tot de voortgang van de plannen.

Verzonden: 7/5/2023 10:35:24 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

verder weg van bebouwingen.

niet door het groene hart, karakteristieke polderlandschap.

kabels onder de grond (kabels liggen ook op de zee bodem)

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

vogel trek

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

zichtvervuiling.

in het groene hart (Alblasserwaard) mogen geen grootte windmolens geplaatst worden van de provincie, dus lijkt mij geldt dit ook voor hoogspanningsmasten.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

uit het zicht plaatsen of groeperen bij bestaande netwerken

Verzonden: 7/5/2023 10:44:00 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage 1

95616909_9157196_Zienswijze_06072023_hoogspanningsmasten_corridor_1_JDJ.pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage 1

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage 1

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage 1

Betreft: Zienswijze op hoogspanningstracé Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel (Corridor 1)

Datum: 5 juli 2023

Beste heer/mevrouw,

Hierbij willen wij onze zienswijze indienen voor het hoogspanningstracé Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel (later vermeld als Corridor 1) welke als één van de tracés zodanig is aangeduid in de projecten atlas van Tennet. Onze zienswijze heeft betrekking op het gebied van rangeerterrein Kijfhoek tot aan de Oude Maas bij Ridderkerk-Slikkerveer.

Dat er wordt gekeken naar mogelijkheden om in de toekomst te kunnen blijven voldoen als leverancier aan de verwachte toenemende vraag van energie begrijpen wij. Echter, willen wij u door middel van onze zienswijze helpen om de juiste tracé keuze te maken. Het tracé welke corridor 1 wordt genoemd is duidelijk niet het juiste tracé door de opeenstapeling van knelpunten zoals hieronder worden aangegeven.

Gezondheid bevolking

De gezondheid van de inwoners van Rijsoord en Ridderkerk staat al jaren onder druk. Door de opgesloten ligging tussen de A16 en A15 en het buitenproportionele industrieterrein Nieuw Reijerwaard met veel zwaar vrachtverkeer, worden de inwoners dagelijks blootgesteld aan (te) onder andere hoge concentraties fijnstof.

Er zijn wetenschappelijke aanwijzingen dat kinderen die dichtbij bovengrondse hoogspanningslijnen wonen een mogelijk hoger risico hebben op leukemie door het magnetisch veld. Bij het type Donau-mast, waarvan hier sprake is, houdt dit in dat er een langere afstand van tot wel 150meter aangehouden moet worden om niet boven de waarde van 0,4 microtesla te komen die is vastgesteld door onze overheid. De corridor doorkruist de Rijksstraatweg waarbij volgens bovenstaande een gebied van 300m (2x 150m) minimaal vrij gehouden dient te worden als de gezondheid van de bevolking serieus wordt genomen en met altijd op zoek is naar geen blootstelling aan magnetische velden met waarde van 0,4micortsla per jaar.

Kostenverhogend

De lengte van corridor 1 is ca. 40km terwijl de veel kleinere variant ca. 15km bedraagt. Hiermee is duidelijk dat, afgezien van eventuele ondergrondse aanleg, de bovengrondse aanleg aanmerkelijk meer kost over een meer lengte van 25km. Rekening houdend met de stikstof discussie die momenteel wordt gevoerd zal dit een 60% hogere belasting met zich meenemen en dat is onacceptabel. Ook zal er rekening moet worden gehouden met een ca. 15 miljoen/km voor de aanleg van 25km meer lengte.

Rangeerterrein Kijfhoek

Ten noorden van Rijsoord ligt rangeerterrein Kijfhoek. Er is een capaciteit van 4000 wagons per dag waarin zich in 1/3 van de wagons gevaarlijke dan wel brandbare stoffen bevinden. Er vinden bij jaarlijks incidenten plaats en het plaatsen van hoogspanningsmasten met kabels van 380kv of hoger over dit rangeerterrein kan desastreuze gevolgen hebben voor de directe, maar ook de indirecte bewoners.

Recreatiegebieden

In het gebied zijn meerdere recreatiegebieden aangewezen door de gemeente Ridderkerk en de Waalvisie. Deze gebieden zijn het Waalbos, de Surfbocht en de Wevershoeve.

Voor het Waalbos geldt dat dit recreatiegebied in eigendom van Staatsbosbeheer, enkele jaren geleden is aangewezen als ontwikkelingsgebied voor recreatie en samenhang met natuur en flora en fauna. Het ontwikkelen van dit gebied heeft miljoenen gekost en begint pas nu zijn moois te laten zien.

De Surfbocht wordt in de Waalvisie genoemd als unieke plek voor recreatie aan het water. Vele personen, veelal kinderen en jongeren, verblijven daar graag. Ook aan de andere zijde van de Waal verblijven veel kinderen en jongeren met mooi weer. Deze beide gebieden liggen binnen de corridor 1 en hebben een afstand van ca 450m tot elkaar.

Natuur en landschap

Naast rangeerterrein Kijfhoek ligt het recreatiegebied het Waalbos. Dit gebied is door Staatsbosbeheer aangekocht en getransformeerd naar recreatie waar veel diversiteit aan bomen en planten een prachtig landschap heeft opgeleverd waar door wandelaars en fietsers veel gebruik van wordt gemaakt. De bomen zijn nog niet uitgegroeid en zullen in de hoogte toe gaan nemen. Het gebied onder een hoogspanningsmast wordt laag gehouden en bespoten om verdere groei tegen te gaan. Dit is zeer onwenselijk in dit unieke gebied. Door waterpartijen aan te leggen zijn er sinds enkele jaren zeer veel water- en weidevogels gekomen die aan en af vliegen. Wij vrezen voor enorme sterfte onder deze dieren door het plaatsen en het doorkruizen van dit gebied.

Windmolens

De gemeente Ridderkerk heeft in 2018 reeds besloten om 3 stuks windmolens te plaatsen in het bedrijventerrein Nieuw-Reijerwaard. Deze molens worden langs de verbindingsweg geplaatst. Omdat de vuistregel is dat de onderlinge afstand tussen windmolens 5x de diameter van de rotorbladen moet zijn, zal dat betekenen dat over een lengte van ca. 1000m er geen ruimte is voor hoogspanningsmasten c.q. kabels terwijl de breedte van de corridor 1 ter plaatse 1000m bedraagt. Het is dus onmogelijk om dit te doorkruizen.

Bedrijventerrein Nieuw-Reijerwaard

Het bedrijventerrein Nieuw-Reijerwaard is in aanbouw en het is een on-going proces de komende jaren om kavels vol te krijgen met AGF gerelateerde bedrijven. De bouwhoogte mag tot 30 meter en als het terrein gevuld is dan zal er geen groene ruimte meer zijn waar hoogspanningsmasten kunnen worden neergezet. Samen met de geplande windmolen zal Nieuw-Reijerwaard een onoplosbaar knelpunt vormen voor dit corridor 1 tracé.

Huys ten Donck

Huys ten Donck is een Rijksmonument en staat bijna 200m van de Oude Maas in Slikkerveen. In het park behorende bij dit gebouw wordt veel gewandeld en kan gezien worden als recreatiegebied. Het hele park en Huys is als ensemble beschermd Rijksmonument en als een van de eerste in Nederland een Natuurmonument. Zowel links (bovengrondse masten) als rechts (ondergronds) zijn hoogspanningskabels. Dit gebied is dus niet te doorkruisen en vormt het sluitstuk van alle bovengenoemde knelpunten en vormt daarmee het geheel van onze zienswijze.

Wij rekenen erop dat deze zienswijze van waarde is in de besluitvorming en graag vertrouwen wij erop dat corridor 1 hoogspanningstracé Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel, via Kijfhoek en Ridderkerk-Rijsoord, spoedig zal worden verwijderd als een mogelijk trace en daarmee de MER kosten kan besparen.

Met vriendelijke groeten,

Verzonden: 7/5/2023 10:56:04 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer:

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, naar mijn mening zou corridor 6 beter onderzocht moeten worden, dit is met enige aanpassing een van de kortste routes, en het minst belastend met het oog op natuur,- en woongebied, en kosten van aanleg.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja, een langer tracé vergt meer gebruik van materiaal en machines (belasting van het milieu), ook het (schadelijk) effect van hoogspanningsleidingen boven natuur,- en bewoond gebied dient beter te moeten worden onderzocht.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Waarom niet kiezen voor ondergrondse kabels, met de huidige technieken beter te realiseren zonder een zware aantasting van het landschap door hoogspanningsmasten.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Het is niet wenselijk om hoogspanningsmasten te plaatsen boven woonwijken, huizen en natuurgebied (corridor 8). Er worden alternatieven aangedragen (corridor 6) waarbij dit niet of nauwelijks aan de orde is, daarom is het voor mens, dier en milieu het beste om voor deze variant te kiezen.

Verzonden: 7/5/2023 11:02:38 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

95617004_9157221_zienswijze.docx

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

95617004_9157222_zienswijze.docx

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Betreft: Zienswijze op hoogspanningstracé Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel (Corridor 1)

Datum: 5 juli 2023

Beste heer/mevrouw,

Hierbij willen wij onze zienswijze indienen voor het hoogspanningstracé Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel (later vermeld als Corridor 1) welke als één van de tracés zodanig is aangeduid in de projecten atlas van Tennet. Onze zienswijze heeft betrekking op het gebied van rangeerterrein Kijfhoek tot aan de Oude Maas bij Ridderkerk-Slikkerveer.

Dat er wordt gekeken naar mogelijkheden om in de toekomst te kunnen blijven voldoen als leverancier aan de verwachte toenemende vraag van energie begrijpen wij. Echter, willen wij u door middel van onze zienswijze helpen om de juiste tracé keuze te maken. Het tracé welke corridor 1 wordt genoemd is duidelijk niet het juiste tracé door de opeenstapeling van knelpunten zoals hieronder worden aangegeven.

Gezondheid bevolking

De gezondheid van de inwoners van Rijsoord en Ridderkerk staat al jaren onder druk. Door de opgesloten ligging tussen de A16 en A15 en het buitenproportionele industrieterrein Nieuw Reijerwaard met veel zwaar vrachtverkeer, worden de inwoners dagelijks blootgesteld aan (te) onder andere hoge concentraties fijnstof.

Er zijn wetenschappelijke aanwijzingen dat kinderen die dichtbij bovengrondse hoogspanningslijnen wonen een mogelijk hoger risico hebben op leukemie door het magnetisch veld. Bij het type Donau-mast, waarvan hier sprake is, houdt dit in dat er een langere afstand van tot wel 150meter aangehouden moet worden om niet boven de waarde van 0,4 microtesla te komen die is vastgesteld door onze overheid. De corridor doorkruist de Rijksstraatweg waarbij volgens bovenstaande een gebied van 300m (2x 150m) minimaal vrij gehouden dient te worden als de gezondheid van de bevolking serieus wordt genomen en met altijd op zoek is naar geen blootstelling aan magnetische velden met waarde van 0,4micortsla per jaar.

Kostenverhogend

De lengte van corridor 1 is ca. 40km terwijl de veel kleinere variant ca. 15km bedraagt. Hiermee is duidelijk dat, afgezien van eventuele ondergrondse aanleg, de bovengrondse aanleg aanmerkelijk meer kost over een meer lengte van 25km. Rekening houdend met de stikstof discussie die momenteel wordt gevoerd zal dit een 60% hogere belasting met zich meenemen en dat is onacceptabel. Ook zal er rekening moet worden gehouden met een ca. 15 miljoen/km voor de aanleg van 25km meer lengte.

Rangeerterrein Kijfhoek

Ten noorden van Rijsoord ligt rangeerterrein Kijfhoek. Er is een capaciteit van 4000 wagons per dag waarin zich in 1/3 van de wagons gevaarlijke dan wel brandbare stoffen bevinden. Er vinden bij jaarlijks incidenten plaats en het plaatsen van hoogspanningsmasten met kabels van 380kv of hoger over dit rangeerterrein kan desastreuze gevolgen hebben voor de directe, maar ook de indirecte bewoners.

Recreatiegebieden

In het gebied zijn meerdere recreatiegebieden aangewezen door de gemeente Ridderkerk en de Waalvisie. Deze gebieden zijn het Waalbos, de Surfbocht en de Wevershoeve.

Voor het Waalbos geldt dat dit recreatiegebied in eigendom van Staatsbosbeheer, enkele jaren geleden is aangewezen als ontwikkelingsgebied voor recreatie en samenhang met natuur en flora en fauna. Het ontwikkelen van dit gebied heeft miljoenen gekost en begint pas nu zijn moois te laten zien.

De Surfbocht wordt in de Waalvisie genoemd als unieke plek voor recreatie aan het water. Vele personen, veelal kinderen en jongeren, verblijven daar graag. Ook aan de andere zijde van de Waal verblijven veel kinderen en jongeren met mooi weer. Deze beide gebieden liggen binnen de corridor 1 en hebben een afstand van ca 450m tot elkaar.

Natuur en landschap

Naast rangeerterrein Kijfhoek ligt het recreatiegebied het Waalbos. Dit gebied is door Staatsbosbeheer aangekocht en getransformeerd naar recreatie waar veel diversiteit aan bomen en planten een prachtig landschap heeft opgeleverd waar door wandelaars en fietsers veel gebruik van wordt gemaakt. De bomen zijn nog niet uitgegroeid en zullen in de hoogte toe gaan nemen. Het gebied onder een hoogspanningsmast wordt laag gehouden en bespoten om verdere groei tegen te gaan. Dit is zeer onwenselijk in dit unieke gebied. Door waterpartijen aan te leggen zijn er sinds enkele jaren zeer veel water- en weidevogels gekomen die aan en af vliegen. Wij vrezen voor enorme sterfte onder deze dieren door het plaatsen en het doorkruizen van dit gebied.

Windmolens

De gemeente Ridderkerk heeft in 2018 reeds besloten om 3 stuks windmolens te plaatsen in het bedrijventerrein Nieuw-Reijerwaard. Deze molens worden langs de verbindingsweg geplaatst. Omdat de vuistregel is dat de onderlinge afstand tussen windmolens 5x de diameter van de rotorbladen moet zijn, zal dat betekenen dat over een lengte van ca. 1000m er geen ruimte is voor hoogspanningsmasten c.q. kabels terwijl de breedte van de corridor 1 ter plaatse 1000m bedraagt. Het is dus onmogelijk om dit te doorkruizen.

Bedrijventerrein Nieuw-Reijerwaard

Het bedrijventerrein Nieuw-Reijerwaard is in aanbouw en het is een on-going proces de komende jaren om kavels vol te krijgen met AGF gerelateerde bedrijven. De bouwhoogte mag tot 30 meter en als het terrein gevuld is dan zal er geen groene ruimte meer zijn waar hoogspanningsmasten kunnen worden neergezet. Samen met de geplande windmolen zal Nieuw-Reijerwaard een onoplosbaar knelpunt vormen voor dit corridor 1 tracé.

Huys ten Donck

Huys ten Donck is een Rijksmonument en staat bijna 200m van de Oude Maas in Slikkerveen. In het park behorende bij dit gebouw wordt veel gewandeld en kan gezien worden als recreatiegebied. Het hele park en Huys is als ensemble beschermd Rijksmonument en als een van de eerste in Nederland een Natuurmonument. Zowel links (bovengrondse masten) als rechts (ondergronds) zijn hoogspanningskabels. Dit gebied is dus niet te doorkruisen en vormt het sluitstuk van alle bovengenoemde knelpunten en vormt daarmee het geheel van onze zienswijze.

Wij rekenen erop dat deze zienswijze van waarde is in de besluitvorming en graag vertrouwen wij erop dat corridor 1 hoogspanningstracé Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel, via Kijfhoek en Ridderkerk-Rijsoord, spoedig zal worden verwijderd als een mogelijk trace en daarmee de MER kosten kan besparen.

Met vriendelijke groeten,

Verzonden: 7/5/2023 11:04:33 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

jazeker. zie zienswijze ingediend door Stichting Landschap & Cultuurhistorie Kop van 't Land dd 6 juli 2023

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

ja. het schenden van de bescherming van Natura 2000 gebied vinden wij ontoelaatbaar. De effecten kunnen slechts naar waarschijnlijkheid worden onderzocht en geven daarmee geen garanties. Welke negatieve invloeden dan ook invloed op flora en fauna zijn zeer ongewenst. Bovendien is het gebied al ernstig belast met pfas verontreiniging van Chemours.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Jazeker. Zie bijlage

95617015_9157224_230705_zienswijze [REDACTED].pdf

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

jazeker zie bijlage

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c
Postbus 111
9200 AC Drachten

Betreft: Zienswijze op concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau Hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel of Crayestein

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij doen wij u onze zienswijze toekomen op de concept-notitie Reikwijdte en Detailniveau Hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel of Crayestein, nader te benoemen als concept NRD.

Deze zienswijze dient als persoonlijke aanvulling op de zienswijze zoals opgesteld door het bestuur van de stichting Landschap en Cultuurhistorie Kop van 't Land, waar wij lid van zijn en mede namens ons ingediend is.

Zienswijze

Zoals aangegeven in de zienswijze van de Stichting spreken ook wij een voorkeur uit voor de verbinding Geertruidenberg-Krimpen aan den IJssel, omdat dan het Natura 2000-gebied de Biesbosch het minst belast wordt. In deze zienswijze wordt aandacht gevraagd voor een aantal zaken:

Landschapsverstoring
Impact op omgeving/landschap/natuur
Uitzicht / horizonvervuiling
Invloed op trekroutes vogels
Geluidoverlast (tijdens onderhoud van de masten)
Gezondheidsaspecten
Waardevermindering van woningen
Amoveren van woningen zal erg veel weerstand oproepen
Plaatsen van masten op (bedrijfsmatig geëxploiteerde) gronden van bewoners van de Kop roept weerstand op.

Wij vinden het van groot belang om een aantal van deze punten nader toe te lichten.

Onze woning ligt in een prachtig en kostbaar stiltegebied en op steenworp afstand van de Biesbosch, zoals bekend een Natura 2000 gebied. Wij wonen hier sinds 2,5 jaar en zijn gevallen voor deze prachtige plek met bijzondere status. Desalniettemin ervaren wij nu aan de lijve dat de druk op deze locatie groot is en toeneemt. De volgende factoren spelen hierbij een belangrijke rol:

1. Gemotoriseerde pleziervaartuigen: De Biesbosch is een zeer druk bezocht gebied, waarbij gemotoriseerde pleziervaartuigen hier een groot aandeel in vormen. Dit gaat vaak gepaard met veel (muzikaal) lawaai tot diep in de nacht.
2. De dijkverzwaren heeft destijds al voor scheuren in onze woning gezorgd. In toenemende mate wordt de Ottersluis (die pal voor onze woning ligt) gebruikt door zwaar (landbouw) verkeer. De aanleg van een nieuwe verbinding in deze omgeving zal wellicht tot verdere schade aan onze woning kunnen leiden.
3. Chemours ligt hemelsbreed op 4 kilometer afstand. De schadelijke PFAS) uitstoot heeft waarschijnlijk ook dit gebied bereikt. Zo is het bijvoorbeeld ontraden om binnen een straal van 5 kilometer uit de eigen moestuin te eten.

4. Meer dan 20.000 autobewegingen: De ottersluis die toegang geeft tot de Biesbosch is geen openbare weg en uitsluitend toegankelijk voor bewoners. Desalniettemin negeren naar schatting meer dan 10.000 automobilisten per jaar dit verbod en rijden (letterlijk) dag en nacht af en aan. Ook dit vormt een niet toegestane belasting voor dit unieke gebied.
5. Vanaf onze locatie [REDACTED] kijken we nu al uit op 16 (!) hoogspanningsmasten. Deze unieke plek kan toch niet een nog groter "spinnenweb" van hoogspanningsverbindingen – masten en kables – worden? Dit is een officieel natuurgebied en er moet toch een limiet zijn aan landschapsvervuiling (met alle respect) in een dergelijk gebied. Het vrije uitzicht wordt daarnaast ook nog aangetast door de schoorstenen van de vuilverbrandingsoven.

De mogelijke aanleg van een 380 kV hoogspanningsleiding zal naar verwachting wederom een flinke impact hebben op het karakter van de Kop.

Samengevat is onze hartekreet: genoeg is genoeg en zie af van een verdere belasting van dit gebied.

Wij hebben begrepen dat er een onderzoek gestart wordt om de juridische mogelijkheden van het plaatsen van een hoogspanningsverbinding. Kunt u ons bevestigen welke van bovenstaande punten worden meegenomen in het juridisch onderzoek en/of gedurende het verdere keuzeprocess. Ook verzoeken wij u om aan te geven waarom deze punten al dan niet relevant zijn.

Bij voorbaat dank en met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Verzonden: 7/5/2023 11:14:03 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Onderzoek naar: 1) de mogelijkheden welke geboden worden door het opwekken en opslaan van elektriciteit middels zonnepanelen door particulieren. 2) De mogelijkheid om de uitbreiding van het hoogspanningsnetwerk te realiseren middels ondergrondse leidingen. De technieken van de gerichte boringen zijn substantieel verbeterd en worden op grote schaal toegepast. Dit zou ook voor de aanleg van hoogspanningstrajecten kunnen worden toegepast. 3) Onderzoek naar het verbeteren, uitbreiden en/of bundelen en anders gebruiken van het bestaande netwerk. 4) Onderzoek naar een tracé hetwelk geen of minder schade aanricht aan de natuur. Hiermee duiden we met name op de schade welke direct zal optreden aan de vogelstand, vleermuizenpopulatie etc. Tevens wordt aanzienlijke schade aangericht aan de leefgebieden van de fauna door geluid en fysieke belemmeringen voor de in de corridor levende dieren. 5) Het tracé van corridor 10 loopt direct door een gebied met een zeer belangrijke molenbiotoop ter plaatse van de dorpen Goudriaan, groot-Ammers. Streefkerk en Kinderdijk. 6) Onderzocht dient te worden wat de impact is van de aanleg van het tracé nr. 10 op de broedgebieden van de beschermde weidevogels zoals de grutto, Kievit, tureluur. Ook de roofvogels zoals de buizerd, uil etc. ondervinden sterk nadeel van de voorziene aanleg van het tracé. Dit dient nader te worden onderzocht. 7) Cultuurhistorische gebieden en karakteristieke lintbebouwing zoals Graafland worden rechtstreeks aangetast.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Het effect op het landschap. Het effect op de in het gebied voorkomende flora en fauna. De aanlegwerkzaamheden hebben direct milieueffect. Onderzoek deze effecten. De hinder vanwege geluid. Ook moet er regelmatig onderhoudswerk worden uitgevoerd rond en bij de voorzieningen. Dit heeft een grote invloed en is belastend voor het milieu.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Corridor 10 heeft effect op meerdere aspecten. 1) Het traject is 50 km. lang en daarmee de langste corridor. Op meerdere plaatsen doorsnijdt dit tracé zeer waardevolle gebieden. Het effect op deze gebieden dient te worden betrokken in de afwegingen. 2) de aanleg van dit tracé heeft ook veel impact op het gebied vanwege de werkzaamheden. Graafwerk, transportbewegingen etc. Deze impact dient te worden meegewogen in de afwegingen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

De reikwijdte van tracé 10 gaat ook over de impact van hoogspanningskabels op mensen en dieren. Het gekozen tracé van deze lengte (50 km.) gaat door een dichtbevolkt gebied waardoor de impact zeer groot zal zijn. Ook dit dient nader te worden onderzocht.

Verzonden: 7/5/2023 11:15:52 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja het opslaan van de opgewekte energie

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja, wat is de schade die aan het milieu wordt toegebracht om de windmolens te maken. En het afbreken van de molens.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja waarom dwars over een dorp. Terwijl er genoeg punten zijn wat minder bevolkt is en in h.i.ambacht zijn er laats masten afgebroken. Waarom dan?

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ja hoeveel huishoudens gaan we hiermee voorzien. En wat is de echte levensduur van de molens. En wat is aan aantal decibel dat de molens maken.

Verzonden: 7/5/2023 11:27:02 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: Ons gezin en dorpsgenoten

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja waarbij dorpsgezichten niet aangetast worden, ondergronds aanleggen. Grond zacht genoeg

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Gaat nu over een natuurgebied optie 8 is kwalijk voor de vogels, recreatie kinderen, moeilijk verkoopbare woningen

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Plaatselijke bevolking mee laten denken

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Bijzar dat dit mag over een groene kern

Verzonden: 7/5/2023 11:48:13 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Alternatieven die verder onderzocht moeten worden zijn: kortere trajecten, die minder woon-/leefgebieden passeren. Corridor 10 is een lang traject dwars door het Groene Hart.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Nader onderzocht moeten worden: gezondheid, cultuurhistorische waarde, effect op leefbaarheid, landschappelijke waarde.

Voorbeeld: onze familie leeft al minimaal 6 generaties op deze plaats en ook de volgende generatie willen we de mogelijkheid bieden om in goede gezondheid op deze plaats te wonen.

95617225_9157280_Door_dit_gebied_loopt_corridor_10_van_380_KV_Geertruidenberg.docx

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De nadruk moet liggen op leefbaarheid.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

-

[Redacted]

Door dit gebied loopt corridor 10 van 380 KV Geertruidenberg-Krimpen

[Redacted]

Verzonden: 7/6/2023 7:08:47 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Kabels ondergrondsg

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Gezondheids risico

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Niet in de buurt van bebouwing

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Goede voorlichting

Verzonden: 7/6/2023 7:32:16 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Neem het kortste tracé, goedkoop en zo min mogelijk overlast.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Impact op gezondheid van Ridderkerkse inwoners.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

In hoeverre daalt de waarde van woningen als er hoogspanningsmasten aan de ene kant komen en aan de andere kant 3 hoge windmolens?

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Onderzoek naar ondergrondse kabels.

Verzonden: 7/6/2023 8:04:07 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

geen

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

geen

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Kan het zomaar dat er zelfs 3 lijnen over nieuw lekkerland gaan lopen.

Is dit ook niet conflicterend met elkaar?

Is dat ook wel onderzocht dat ze niet te dicht op elkaar kunnen komen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

geen

Verzonden: 7/6/2023 8:44:28 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam:

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens:

Organisatie: Hoveniersbedrijf De Strohalm

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

95619385_9157663_Zienswijze_06072023_hoogspanningsmasten_corridor_1_.pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

95619385_9157664_Zienswijze_06072023_hoogspanningsmasten_corridor_1_.pdf

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage

95619385_9157665_Zienswijze_06072023_hoogspanningsmasten_corridor_1_.pdf

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Betreft: Zienswijze op hoogspanningstracé Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel (Corridor 1)

Datum: 5 juli 2023

Beste heer/mevrouw,

Hierbij willen wij onze zienswijze indienen voor het hoogspanningstracé Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel (later vermeld als Corridor 1) welke als één van de tracés zodanig is aangeduid in de projecten atlas van Tennet. Onze zienswijze heeft betrekking op het gebied van rangeerterrein Kijfhoek tot aan de Oude Maas bij Ridderkerk-Slikkerveer.

Dat er wordt gekeken naar mogelijkheden om in de toekomst te kunnen blijven voldoen als leverancier aan de verwachte toenemende vraag van energie begrijpen wij. Echter, willen wij u door middel van onze zienswijze helpen om de juiste tracé keuze te maken. Het tracé welke corridor 1 wordt genoemd is duidelijk niet het juiste tracé door de opeenstapeling van knelpunten zoals hieronder worden aangegeven.

Gezondheid bevolking

De gezondheid van de inwoners van Rijsoord en Ridderkerk staat al jaren onder druk. Door de opgesloten ligging tussen de A16 en A15 en het buitenproportionele industrieterrein Nieuw Reijerwaard met veel zwaar vrachtverkeer, worden de inwoners dagelijks blootgesteld aan (te) onder andere hoge concentraties fijnstof.

Er zijn wetenschappelijke aanwijzingen dat kinderen die dichtbij bovengrondse hoogspanningslijnen wonen een mogelijk hoger risico hebben op leukemie door het magnetisch veld. Bij het type Donau-mast, waarvan hier sprake is, houdt dit in dat er een langere afstand van tot wel 150meter aangehouden moet worden om niet boven de waarde van 0,4 microtesla te komen die is vastgesteld door onze overheid. De corridor doorkruist de Rijksstraatweg waarbij volgens bovenstaande een gebied van 300m (2x 150m) minimaal vrij gehouden dient te worden als de gezondheid van de bevolking serieus wordt genomen en met altijd op zoek is naar geen blootstelling aan magnetische velden met waarde van 0,4micortsla per jaar.

Kostenverhogend

De lengte van corridor 1 is ca. 40km terwijl de veel kleinere variant ca. 15km bedraagt. Hiermee is duidelijk dat, afgezien van eventuele ondergrondse aanleg, de bovengrondse aanleg aanmerkelijk meer kost over een meer lengte van 25km. Rekening houdend met de stikstof discussie die momenteel wordt gevoerd zal dit een 60% hogere belasting met zich meenemen en dat is onacceptabel. Ook zal er rekening moet worden gehouden met een ca. 15 miljoen/km voor de aanleg van 25km meer lengte.

Rangeerterrein Kijfhoek

Ten noorden van Rijsoord ligt rangeerterrein Kijfhoek. Er is een capaciteit van 4000 wagons per dag waarin zich in 1/3 van de wagons gevaarlijke dan wel brandbare stoffen bevinden. Er vinden bij jaarlijks incidenten plaats en het plaatsen van hoogspanningsmasten met kabels van 380kv of hoger over dit rangeerterrein kan desastreuze gevolgen hebben voor de directe, maar ook de indirecte bewoners.

Recreatiegebieden

In het gebied zijn meerdere recreatiegebieden aangewezen door de gemeente Ridderkerk en de Waalvisie. Deze gebieden zijn het Waalbos, de Surfbocht en de Wevershoeve.

Voor het Waalbos geldt dat dit recreatiegebied in eigendom van Staatsbosbeheer, enkele jaren geleden is aangewezen als ontwikkelingsgebied voor recreatie en samenhang met natuur en flora en fauna. Het ontwikkelen van dit gebied heeft miljoenen gekost en begint pas nu zijn moois te laten zien.

De Surfbocht wordt in de Waalvisie genoemd als unieke plek voor recreatie aan het water. Vele personen, veelal kinderen en jongeren, verblijven daar graag. Ook aan de andere zijde van de Waal verblijven veel kinderen en jongeren met mooi weer. Deze beide gebieden liggen binnen de corridor 1 en hebben een afstand van ca 450m tot elkaar.

Natuur en landschap

Naast rangeerterrein Kijfhoek ligt het recreatiegebied het Waalbos. Dit gebied is door Staatsbosbeheer aangekocht en getransformeerd naar recreatie waar veel diversiteit aan bomen en planten een prachtig landschap heeft opgeleverd waar door wandelaars en fietsers veel gebruik van wordt gemaakt. De bomen zijn nog niet uitgegroeid en zullen in de hoogte toe gaan nemen. Het gebied onder een hoogspanningsmast wordt laag gehouden en bespoten om verdere groei tegen te gaan. Dit is zeer onwenselijk in dit unieke gebied. Door waterpartijen aan te leggen zijn er sinds enkele jaren zeer veel water- en weidevogels gekomen die aan en af vliegen. Wij vrezen voor enorme sterfte onder deze dieren door het plaatsen en het doorkruizen van dit gebied.

Windmolens

De gemeente Ridderkerk heeft in 2018 reeds besloten om 3 stuks windmolens te plaatsen in het bedrijventerrein Nieuw-Reijerwaard. Deze molens worden langs de verbindingsweg geplaatst. Omdat de vuistregel is dat de onderlinge afstand tussen windmolens 5x de diameter van de rotorbladen moet zijn, zal dat betekenen dat over een lengte van ca. 1000m er geen ruimte is voor hoogspanningsmasten c.q. kabels terwijl de breedte van de corridor 1 ter plaatse 1000m bedraagt. Het is dus onmogelijk om dit te doorkruizen.

Bedrijventerrein Nieuw-Reijerwaard

Het bedrijventerrein Nieuw-Reijerwaard is in aanbouw en het is een on-going proces de komende jaren om kavels vol te krijgen met AGF gerelateerde bedrijven. De bouwhoogte mag tot 30 meter en als het terrein gevuld is dan zal er geen groene ruimte meer zijn waar hoogspanningsmasten kunnen worden neergezet. Samen met de geplande windmolen zal Nieuw-Reijerwaard een onoplosbaar knelpunt vormen voor dit corridor 1 tracé.

Huys ten Donck

Huys ten Donck is een Rijksmonument en staat bijna 200m van de Oude Maas in Slikkerveen. In het park behorende bij dit gebouw wordt veel gewandeld en kan gezien worden als recreatiegebied. Het hele park en Huys is als ensemble beschermd Rijksmonument en als een van de eerste in Nederland een Natuurmonument. Zowel links (bovengrondse masten) als rechts (ondergronds) zijn hoogspanningskabels. Dit gebied is dus niet te doorkruisen en vormt het sluitstuk van alle bovengenoemde knelpunten en vormt daarmee het geheel van onze zienswijze.

Wij rekenen erop dat deze zienswijze van waarde is in de besluitvorming en graag vertrouwen wij erop dat corridor 1 hoogspanningstracé Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel, via Kijfhoek en Ridderkerk-Rijsoord, spoedig zal worden verwijderd als een mogelijk trace en daarmee de MER kosten kan besparen.

Met vriendelijke groeten,

Verzonden: 7/6/2023 8:48:22 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens:

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Er zijn op dit moment voor ons geen alternatieven noodzakelijk die dienen te worden onderzocht.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Er zijn op dit moment geen aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht.

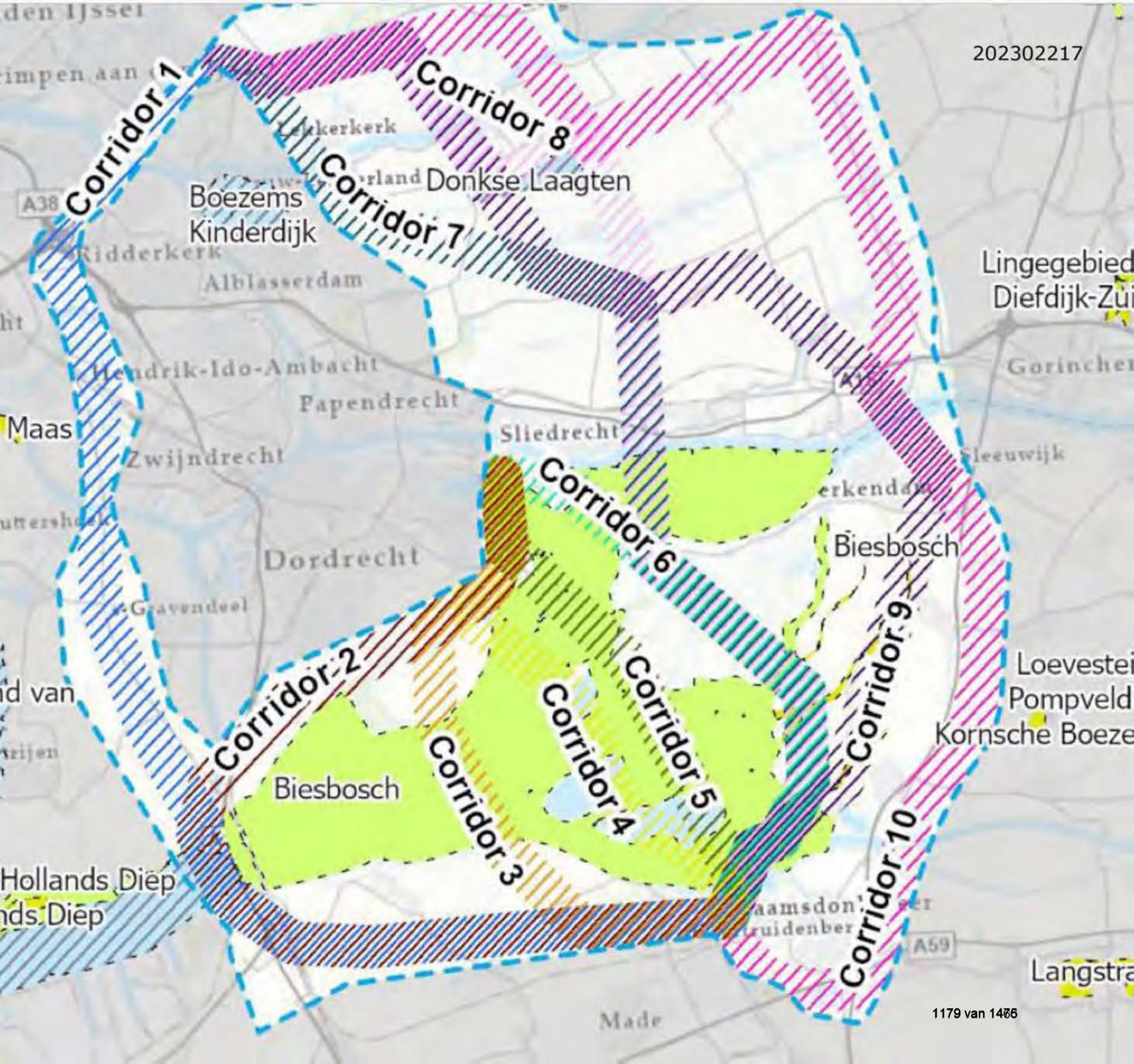
Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Nee

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

In de basis zijn nu 10 corridors gepresenteerd. Een printscreen daarvan is opgenomen in de bijlagen. Op basis van deze tekeningen is reeds voldaan aan de aspecten die voor ons bedrijf van belang zijn, namelijk het houden van minstens 1 KM afstand tot de hoogspanningskabel ten opzicht van ons bedrijf.

Echter lezen wij in de "Notitie reikwijdte en detailniveau" van mei 2023 dat de corridors ook nog aangepast kunnen worden qua ligging, en met name corridor 9. Dit zou betekenen dat het hele zoekgebied gelijk weer in beeld komt in plaats van alleen de corridors welke nu gepresenteerd zijn. Indien er corridors aangepast worden dan wel rekening blijven houden met deze 1 km afstand tot ons bedrijf.

Verzonden: 7/6/2023 9:14:36 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ondergronds

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Straling en horizon vervuiling groene hart

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Waarde daling huis

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 7/6/2023 9:52:46 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

[REDACTED]

zijnde huisgenoten

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Wij vinden dat een 3e hoogspanningsleiding over ons dorp echt teveel wordt. Wij leven hier al tussen en onder masten. Nog meer erbij zou echt te gek voor woorden zijn. Mensen die vlak bij ons wonen, zijn uitgekocht en nu zouden dan weer nieuwe hoogspanningsleidingen erbij komen. Dit geeft ons een zeer ongerust gevoel en buiten dat om vinden wij het ook vreselijk voor het zicht in de open lucht: echt lelijk! Wij pleiten voor een overweging om onder de grond leidingen te leggen indien mogelijk. Of in ieder geval de route niet over onze gemeente laten gaan. Het elektriciteitsnet kan dan wel overbelast zijn: MAAR ZO RAKEN WIJ ALS INWONERS OVERBELAST! We hopen van harte dat u dit in overweging neemt en dat er andere (wijze) besluiten hiertoe zullen worden genomen.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Daar weten jullie vast meer over dan wij. Handel wijs en verantwoord!

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Kijk naar omgeving, natuur en mens!

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Geen toevoegingen

Verzonden: 7/6/2023 10:22:46 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: Kinderdagverblijf Het Hazendonkje

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

N.v.t.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Reikwijdte van de milieueffecten. Wij willen aandacht vragen voor de reikwijdte van geluidsoverlast (zoemen) en elektromagnetische storing, die onacceptabel is het in de omgeving van het kinderdagverblijf Het Hazendonkje (Kweldamweg 3b, Molenaarsgraaf), waar wekelijks ongeveer 100 kinderen in de leeftijd van 0 tot 4 jaar verblijven.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Landschappelijke en milieuaspecten m.b.t. tracé 9, waar wij in de flank een groot agrarisch kinderdagverblijf runnen. Voor de ouders en de kinderen is het van het allergrootste belang dat er ruim afstand gehouden wordt tot het kinderdagverblijf Het Hazendonkje, Kweldamweg 3b, Molenaarsgraaf.

De genoemde aspecten gelden uiteraard ook voor alle bewoners en werknemers aan de Kweldamweg te Molenaarsgraaf.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Geluidsoverlast (zoemen) en elektromagnetische storing is onacceptabel in de omgeving van het kinderdagverblijf Het Hazendonkje (Kweldamweg 3b, Molenaarsgraaf), waar wekelijks ongeveer 100 kinderen in de leeftijd van 0 tot 4 jaar verblijven.

Verzonden: 7/6/2023 10:24:12 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer:

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie: Novar Nederland B.V.

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Mocht gekozen worden voor Corridor 7, dan is voor ons enkel een plaatsing ten westen van de Zwijnskade (gelegen net ten noorden van Hardinxveld-Giessendam en Sliedrecht) acceptabel. Zie de bijgevoegde memo.

95621242_9158219_Zienswijze_Tennet_Novar_en_Teus_de_Wit.pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

nee

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

het effect op de diverse andere opgaven rondom huisvesting, landbouw en de energie transitie. Versterking van het net van Tennet is belangrijk, maar er moet ook ruimte blijven voor ontwikkelingen die bijdragen aan andere opgaven.

Een plaatsing ten oosten van de Zwijnskade (gelegen net ten noorden van Hardinxveld-Giessendam en Sliedrecht) zou deze opgaven doorkruisen en is voor ons niet acceptabel.

Zie ook de bijgevoegde memo

95621242_9158220_Zienswijze_Tennet_Novar_en_[REDACTED].pdf

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

nee

Reactie Novar en [REDACTED] inzake Corridor 7 Hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg- Krimpen aan den IJssel of Crayestein

Inleiding

Middels dit document geven Novar en Teus de Wit (grondeigenaar) haar reactie op de voorgenomen tracé opties voor de nieuwe 380KV verbinding Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel of Crayestein. Het betreft specifiek Corridor 7 en waar een eventuele nieuwe 380 KV in deze corridor zou moeten komen te liggen.

In het kort: een plaatsing ten oosten van de Zwijnskade zou het bestaand agrarische gebruik van het perceel van [REDACTED] en de voorgenomen ontwikkelingen op deze en nabij gelegen percelen ten zuiden (m.b.t. bouw van bedrijventerrein, woningbouw en duurzame opwek) sterk belemmeren of onmogelijk maken. Dit betekent een duidelijke kink in de kabel in de opgaves rondom landbouw, huisvesting, economische versterking en duurzame opwek.

Wij pleiten daarom sterk voor afzien van een ligging ten oosten van de Zwijnskade.

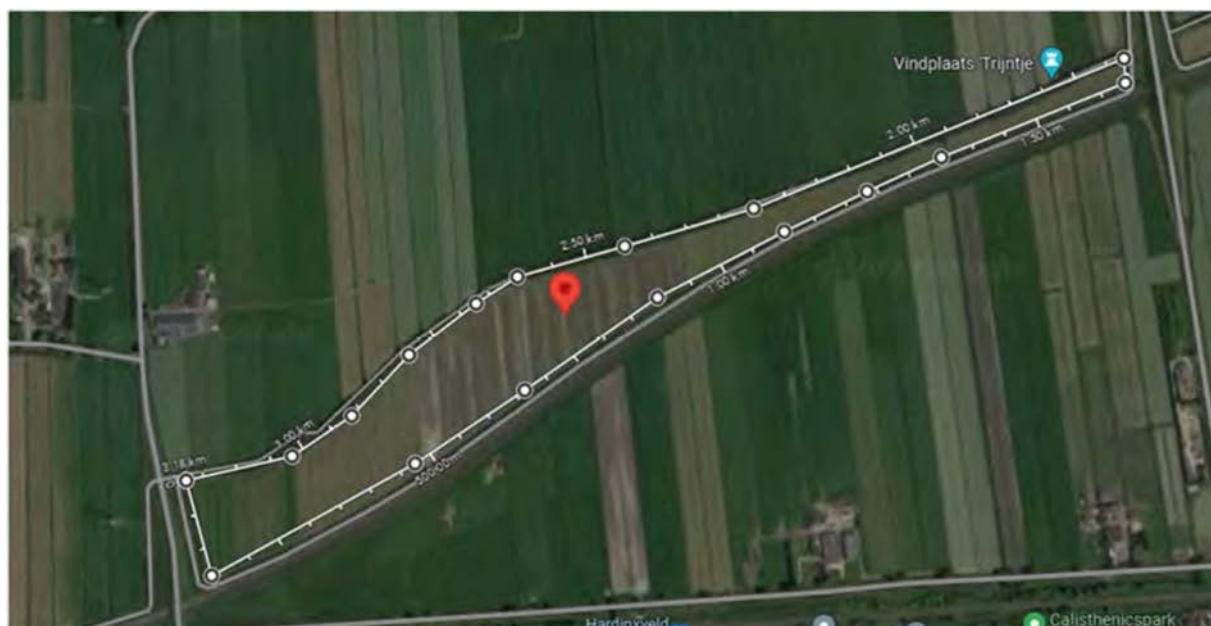
We pleiten sterk voor het plaatsen van de nieuwe 380 KV verbinding ten westen van de Zwijnskade nabij de huidige 380 KV HS verbinding.

Huidig gebruik + voorgenomen ontwikkeling op perceel nabij bestaande 380 KV

Ontwikkeling Zonnepark ten oosten van Zwijskade op percelen [REDACTED]

Novar (projectontwikkelaar zonne-energie in geheel NL) ontwikkelt samen met energie coöperatie Drechtse Energie het zonnepark Betuwelijn te Hardinxveld-Giessendam. Het zonnepark ligt ten noorden van de Betuwelijn, tussen de Zwijskade en de Polderweg. De locatie betreft een RES uitwerkingsgebied. In het najaar van 2023 zal een aanvraag voor de omgevingsvergunning ingediend worden. Naar verwachting zal het park in 2026 of 2027 opgeleverd worden. Zie ook Figuur 1.

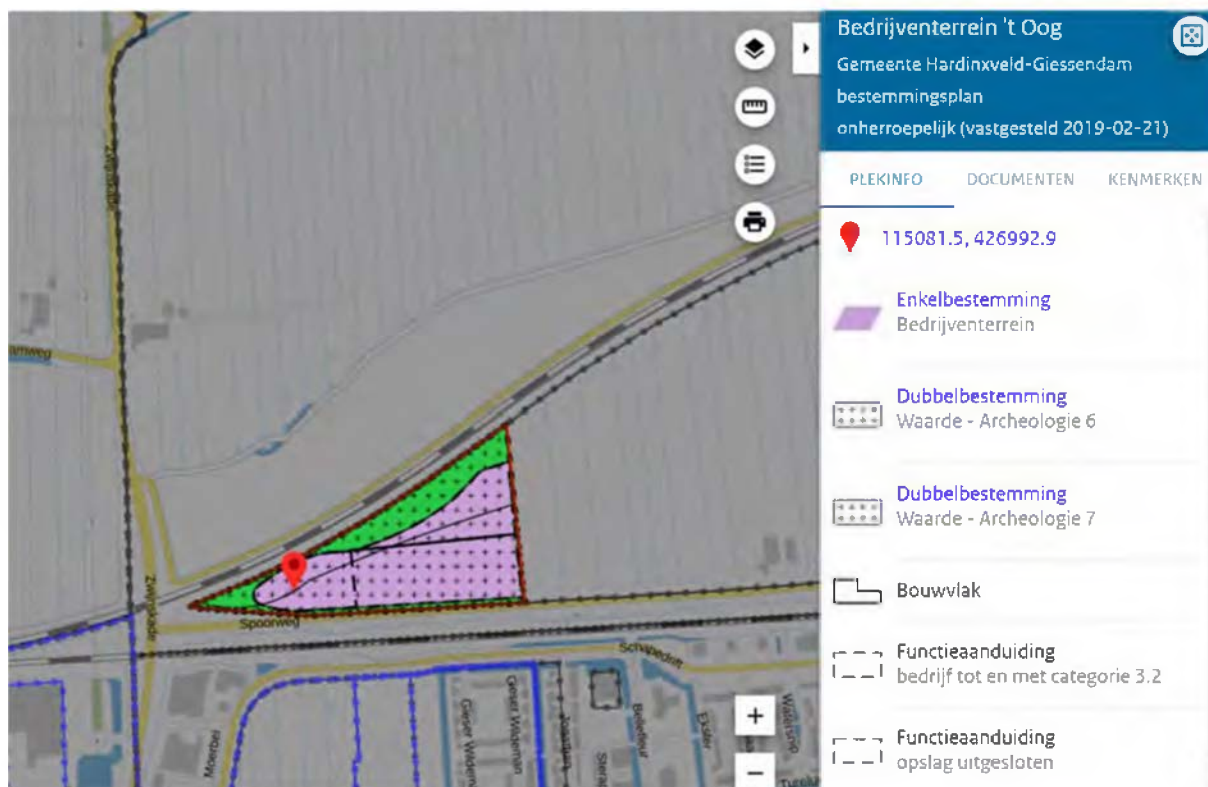

Figuur 1: Locatie beoogd zonnepark Betuwelijn

De betreffende gronden worden door Novar gepacht van [REDACTED]. [REDACTED] is de grondeigenaar en melkveehouder, welke nabij de locatie woont en werkt. De gronden hebben een agrarische bestemming en zullen deze ook behouden. De vergunning zal zich richten op een tijdelijk afwijking van bestemmingsplan voor maximaal 30 jaar. Het perceel is nu in gebruik voor begrazing door melkkoeien. Na plaatsing van het zonnepark zal [REDACTED] het perceel laten begrazen door schapen.

Gepland bedrijventerrein en woningbouw ten oosten van Zwijskade

Ten zuiden van het zonnepark ontwikkelt de gemeente Hardinxveld-Giessendam een bedrijventerrein en woningbouw. Het bedrijventerrein en fase 1 van de woningbouw ("Het Oog") zijn reeds definitief bestemd. Er wordt beoogd ook de tussenliggende ruimte tussen bedrijventerrein en fase 1 van het Oog te bebouwen met woningen. De bouw van woningen in het Oog is een cruciaal onderdeel van de bijdrage van Hardinxveld aan de opgave van Zuid-Holland om haar woningbouw doelen te halen, zoals gesteld door Minister de Jonge. Zie ook Figuur 2 en Figuur 3.

Figuur 2: Locatie + bestemmingsplan Bedrijventerrein het Oog

Figuur 3: Locatie + bestemmingsplan woningbouw het Oog, fase 1

Afstanden tot huidige 380 KV verbinding

De voorgenomen ontwikkelingen (zonnepark, bedrijventerrein en woningbouw) bevinden zich op respectievelijk 113 en 131 meter vanaf het hart van de huidige 380 KV verbinding. Zie ook Figuur 4 en Figuur 5.

Hiermee bevinden ze zich ruim buiten de 36 meter vrijwaringszone die geldt aan beide zijden van de huidige 380 KV HS-verbinding.¹

Figuur 4: Afstand huidige 380 KV verbinding tot westelijke grens percelen [redacted] beoogd zonnepark

¹ bron: communicatie met Tennet, [redacted], februari 2023

Figuur 5: Afstand huidige 380 KV verbinding tot westelijke punt bedrijventerrein het Oog

Tracé alternatief Corridor 7 + onze reactie

Onze reactie richt zich op Corridor 7. Deze corridor is een van de routes die wordt overwogen voor de nieuwe 380 KV verbinding.

Mocht er voor gekozen worden voor Corridor 7, dan geven wij nadrukkelijk onderstaande mee:

Een plaatsing van de nieuwe 380 kV verbinding ten oosten van de Zwijnskade voor alle betrokken en voor de gemeente Hardinxveld-Giessendam onacceptabel zou zijn. Het zou de geplande bouw van een bedrijventerrein en woningbouw belemmeren of onmogelijk maken. Deze gevoelige objecten kunnen namelijk niet nabij een HS-verbinding geplaatst worden. Het agrarisch gebruik van het perceel van [REDACTED] en de mogelijke plaatsing van een zonnepark (welke sterk bijdraagt aan het behalen van de RES-opgave) komen ook sterk in het gedrang.

Mocht Corridor 7 de beoogde route worden voor de nieuwe 380 KV verbinding, dan pleiten wij er nadrukkelijk voor om de nieuwe 380 KV verbinding ten westen van de Zwijnskade te plaatsen.

Zie ook Figuur 6, Figuur 7 en Figuur 8 voor meer toelichting met betrekking tot de huidige 380 kv verbinding en de (in onze ogen) mogelijk ruimte voor de nieuwe 380 KV verbinding.

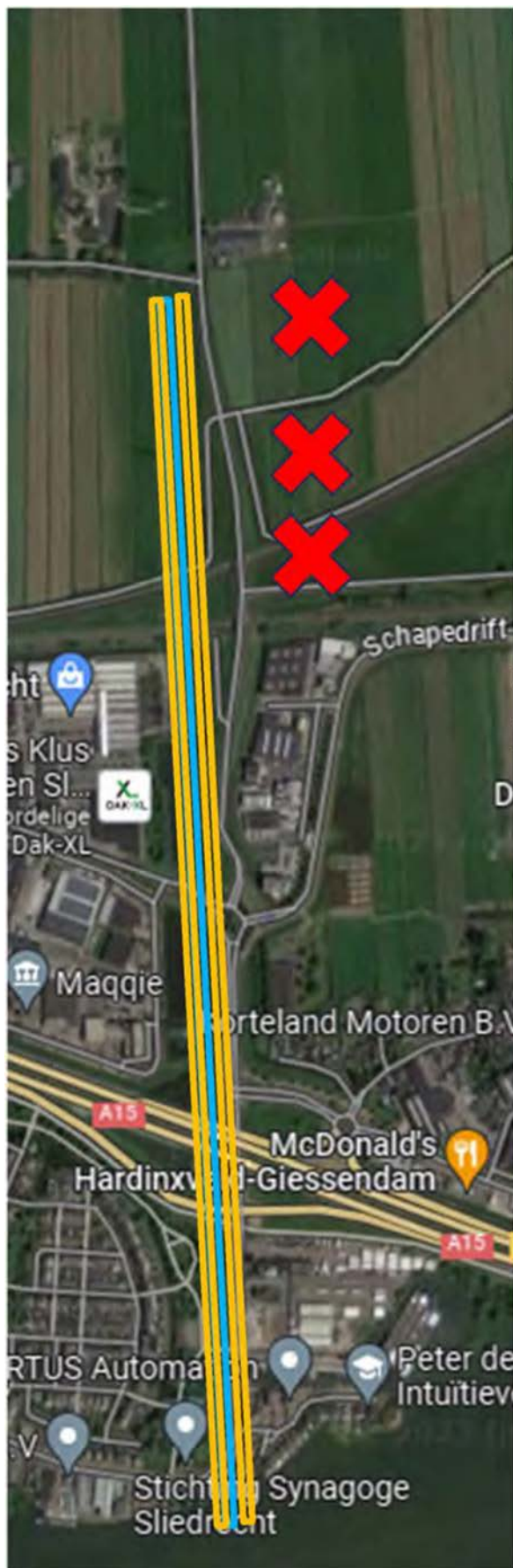

Figuur 6: Uitsnede lokale liggin huidige 380 KV verbinding + corridor 7

Figuur 7: 36 meter ingetekend vanaf westzijde perceel [redacted] /Zonnepark + (in oranje) mogelijke locaties voor nieuwe 380 KV verbinding naast huidige 380 KV verbinding + (in rood) locaties waar de nieuwe 380KV verbinding niet zou moeten komen

Figuur 8: Huidige 380 KV verbinding (blauw) + mogelijk tracés nieuwe 380 KV verbinding (oranje), (in rood) locaties waar de nieuwe 380KV verbinding niet zou moeten komen uitgaande van Corridor 7

Verzonden: 7/6/2023 10:29:24 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Het lijkt mij dat het verstandigste is om de meest korte route te nemen, n.l. via corridor 6. Dit heeft de minste gevolgen voor mens en milieu.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Corridor 8 lijkt mij i.v.m de grote lengte van 35 km. onwenselijk doordat er dan veel polder verpest wordt en zeker met die hoge masten van wel 160meter. Ook heb ik eerder klem naast zulke hoogspanningsmasten gewoond in Papendrecht, ben toen ziek geworden, kreeg een tumor in mijn zenuwstelsel en zie toch ook een link met deze masten. In ieder geval goed is het niet voor de mens dicht bij zoveel straling wonen. Jaren geleden daarvoor verhuist en nu zouden ze dan weer in mijn achtertuin komen.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Breng de kabels ondergronds aan, meer van deze tijd lijkt mij net zoals in Duitsland en Denemarken.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Corridor 8 vind ik ook onwenselijk i.v.m het doorkruisen van De Donk welke een natura 2000 gebied is.

Verzonden: 7/6/2023 10:36:22 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Kies een gebied waar geen mensen wonen.

Gebruik van gas mogelijk houden.

Gebruik van elektrische apparaten terug brengen als je het ook prima zonder electriciteit kan. Denk aan steps, tandenborstels, bediening via internet (gordijnen dicht, koffiezet apparaat aan etc.....)

Onze leefomgeving kan niet ten kosten gaan van de energie transitie.

95621543_9158291_Zienswijze_06072023_hoogspanningsmasten_corridor_1__kopie.pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

leefbaarheid mens en dier en behoud van de natuur

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

leefbaarheid mens en dier en behoud van natuur

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

leefbaarheid mens en dier en behoud van natuur

Betreft: Zienswijze op hoogspanningstracé Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel (Corridor 1)

Datum: 5 juli 2023

Beste heer/mevrouw,

Hierbij willen wij onze zienswijze indienen voor het hoogspanningstracé Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel (later vermeld als Corridor 1) welke als één van de tracés zodanig is aangeduid in de projecten atlas van Tennet. Onze zienswijze heeft betrekking op het gebied van rangeerterrein Kijfhoek tot aan de Oude Maas bij Ridderkerk-Slikkerveer.

Dat er wordt gekeken naar mogelijkheden om in de toekomst te kunnen blijven voldoen als leverancier aan de verwachte toenemende vraag van energie begrijpen wij. Echter, willen wij u door middel van onze zienswijze helpen om de juiste tracé keuze te maken. Het tracé welke corridor 1 wordt genoemd is duidelijk niet het juiste tracé door de opeenstapeling van knelpunten zoals hieronder worden aangegeven.

Gezondheid bevolking

De gezondheid van de inwoners van Rijsoord en Ridderkerk staat al jaren onder druk. Door de opgesloten ligging tussen de A16 en A15 en het buitenproportionele industrieterrein Nieuw Reijerwaard met veel zwaar vrachtverkeer, worden de inwoners dagelijks blootgesteld aan (te) onder andere hoge concentraties fijnstof.

Er zijn wetenschappelijke aanwijzingen dat kinderen die dichtbij bovengrondse hoogspanningslijnen wonen een mogelijk hoger risico hebben op leukemie door het magnetisch veld. Bij het type Donau-mast, waarvan hier sprake is, houdt dit in dat er een langere afstand van tot wel 150meter aangehouden moet worden om niet boven de waarde van 0,4 microtesla te komen die is vastgesteld door onze overheid. De corridor doorkruist de Rijksstraatweg waarbij volgens bovenstaande een gebied van 300m (2x 150m) minimaal vrij gehouden dient te worden als de gezondheid van de bevolking serieus wordt genomen en met altijd op zoek is naar geen blootstelling aan magnetische velden met waarde van 0,4micortsla per jaar.

Kostenverhogend

De lengte van corridor 1 is ca. 40km terwijl de veel kleinere variant ca. 15km bedraagt. Hiermee is duidelijk dat, afgezien van eventuele ondergrondse aanleg, de bovengrondse aanleg aanmerkelijk meer kost over een meer lengte van 25km. Rekening houdend met de stikstof discussie die momenteel wordt gevoerd zal dit een 60% hogere belasting met zich meenemen en dat is onacceptabel. Ook zal er rekening moet worden gehouden met een ca. 15 miljoen/km voor de aanleg van 25km meer lengte.

Rangeerterrein Kijfhoek

Ten noorden van Rijsoord ligt rangeerterrein Kijfhoek. Er is een capaciteit van 4000 wagons per dag waarin zich in 1/3 van de wagons gevaarlijke dan wel brandbare stoffen bevinden. Er vinden bij jaarlijks incidenten plaats en het plaatsen van hoogspanningsmasten met kabels van 380kv of hoger over dit rangeerterrein kan desastreuze gevolgen hebben voor de directe, maar ook de indirecte bewoners.

Recreatiegebieden

In het gebied zijn meerdere recreatiegebieden aangewezen door de gemeente Ridderkerk en de Waalvisie. Deze gebieden zijn het Waalbos, de Surfbocht en de Wevershoeve.

Voor het Waalbos geldt dat dit recreatiegebied in eigendom van Staatsbosbeheer, enkele jaren geleden is aangewezen als ontwikkelingsgebied voor recreatie en samenhang met natuur en flora en fauna. Het ontwikkelen van dit gebied heeft miljoenen gekost en begint pas nu zijn moois te laten zien.

De Surfbocht wordt in de Waalvisie genoemd als unieke plek voor recreatie aan het water. Vele personen, veelal kinderen en jongeren, verblijven daar graag. Ook aan de andere zijde van de Waal verblijven veel kinderen en jongeren met mooi weer. Deze beide gebieden liggen binnen de corridor 1 en hebben een afstand van ca 450m tot elkaar.

Natuur en landschap

Naast rangeerterrein Kijfhoek ligt het recreatiegebied het Waalbos. Dit gebied is door Staatsbosbeheer aangekocht en getransformeerd naar recreatie waar veel diversiteit aan bomen en planten een prachtig landschap heeft opgeleverd waar door wandelaars en fietsers veel gebruik van wordt gemaakt. De bomen zijn nog niet uitgegroeid en zullen in de hoogte toe gaan nemen. Het gebied onder een hoogspanningsmast wordt laag gehouden en bespoten om verdere groei tegen te gaan. Dit is zeer onwenselijk in dit unieke gebied. Door waterpartijen aan te leggen zijn er sinds enkele jaren zeer veel water- en weidevogels gekomen die aan en af vliegen. Wij vrezen voor enorme sterfte onder deze dieren door het plaatsen en het doorkruizen van dit gebied.

Windmolens

De gemeente Ridderkerk heeft in 2018 reeds besloten om 3 stuks windmolens te plaatsen in het bedrijventerrein Nieuw-Reijerwaard. Deze molens worden langs de verbindingsweg geplaatst. Omdat de vuistregel is dat de onderlinge afstand tussen windmolens 5x de diameter van de rotorbladen moet zijn, zal dat betekenen dat over een lengte van ca. 1000m er geen ruimte is voor hoogspanningsmasten c.q. kabels terwijl de breedte van de corridor 1 ter plaatse 1000m bedraagt. Het is dus onmogelijk om dit te doorkruizen.

Bedrijventerrein Nieuw-Reijerwaard

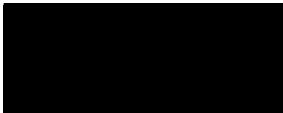
Het bedrijventerrein Nieuw-Reijerwaard is in aanbouw en het is een on-going proces de komende jaren om kavels vol te krijgen met AGF gerelateerde bedrijven. De bouwhoogte mag tot 30 meter en als het terrein gevuld is dan zal er geen groene ruimte meer zijn waar hoogspanningsmasten kunnen worden neergezet. Samen met de geplande windmolen zal Nieuw-Reijerwaard een onoplosbaar knelpunt vormen voor dit corridor 1 tracé.

Huys ten Donck

Huys ten Donck is een Rijksmonument en staat bijna 200m van de Oude Maas in Slikkerveer. In het park behorende bij dit gebouw wordt veel gewandeld en kan gezien worden als recreatiegebied. Het hele park en Huys is als ensemble beschermd Rijksmonument en als een van de eerste in Nederland een Natuurmonument. Zowel links (bovengrondse masten) als rechts (ondergronds) zijn hoogspanningskabels. Dit gebied is dus niet te doorkruisen en vormt het sluitstuk van alle bovengenoemde knelpunten en vormt daarmee het geheel van onze zienswijze.

Wij rekenen erop dat deze zienswijze van waarde is in de besluitvorming en graag vertrouwen wij erop dat corridor 1 hoogspanningstracé Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel, via Kijfhoek en Ridderkerk-Rijsoord, spoedig zal worden verwijderd als een mogelijk trace en daarmee de MER kosten kan besparen.

Met vriendelijke groeten,

Verzonden: 7/6/2023 10:36:43 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Aanleg van een ondergrondse gelijkstroom verbinding. Deze is onzichtbaar, geluidloos en kent geen gezondheidsrisico's voor mens en dier

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Corridor 10 loopt bij Schelluinen langs de N216. Door het drukke verkeer op de N216 is er sprake van veel fijnstof in de lucht. Stofdeeltjes zoals fijnstof kunnen elektrisch geladen worden door de elektromagnetische straling en daardoor blijven "kleven" in de longen.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zowel voor corridor 9 als 10 worden er veel kilometers extra

gemaakt met als gevolg extra verstoring van de natuur en uniek polderlandschap.

Corridor 6 is m.i. een goed alternatief. Een van de kortste routes met de minste extra impact op het milieu. Deze loopt grotendeels langs een bestaand tracé.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Corridor 10 loopt langs en gedeeltelijk door Schelluinen. Dit dorp heeft de achterliggende jaren al het nodige te verduren gehad: een waterzuivering, een Betuwelijn, een transportcentrum, ingeklemd tussen A15 en A27 met de nodige overlast hiervan.

Verzonden: 7/6/2023 10:45:19 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: mijn gezin

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

ja zeker, de nieuwe lijn gaat ongeveer over ons huis. Dit brengt schade voor onze gezondheid

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

de gezondheid van de mensen die onder de masten wonen en in de nabije omgeving

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

kijken naar alternatieve routes, niet over huizen

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

0

Verzonden: 7/6/2023 10:47:57 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Mijn voorkeur voor deze verbinding gaat uit naar corridor 6. Ik stel voor deze verder te ontwikkelen. Eventueel met een variant daarop.

Tracé 5 is eventueel ook een mogelijkheid, maar onze voorkeur gaat uit naar tracé 6.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

-

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De gezondheidsaspecten.

In een eerdere fase zijn in onze omgeving mensen uitgekocht vanwege gezondheidsklachten van de hoogspanningsverbinding.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

-

Verzonden: 7/6/2023 10:48:32 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ondergronds desnoods, alles wat niet ten koste gaat van de natuur en het landschap

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De aantasting van de landschappelijke waarde in alle betrokken gemeenten is ook een milieueffect.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Bouwen in de Biesbosch schept een precedent voor aantasting van andere natuurgebieden.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Niet alleen omwonenden in de wijde regio maar ook bezoekers van elders hebben belang bij een onbebouwde Biesbosch en horizon.

Verzonden: 7/6/2023 11:21:05 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Gorinchemsestraat

Huisnummer: 60

Postcode: 4231 BJ

Woonplaats: Meerkerk

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Adviesbureau

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie: Versluis Advies

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijgevoegde zienswijze. Alternatieven: bestaande tracés gebruiken en verzwaren, ondergronds.

95622725_9158668_230706_RV_Zienswijze_hoogspanning_[REDACTED].pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijgevoegde zienswijze. Effecten: schaden van de gezondheid van mens en dier, schaden van (beschermde) natuur en landschapskenmerkende elementen

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijgevoegde zienswijze. Aspecten:

- communicatie, veel meer en betere communicatie met inwoners. Belangen inwoners.
- onderzoek naar alternatieve mogelijkheden (zie hiervoor)

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijgevoegde zienswijze.

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt HSV Geertruidenberg-Krimpen a/d IJssel of Crayestein
Postbus 11
9200 AC Drachten

ZIENSWIJZE

Datum 6 juli 2023	Kenmerk B2959/29	Telefoonnummer [REDACTED]	Contactpersoon [REDACTED]
Bijlage(n) 1			Onderwerp Zienswijze hoogspanningstracé Geertruidenberg en Krimpen ad IJssel

Betreft: **Zienswijze** op het voorgestelde hoogspanningstracé Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel

Geachte heer, mevrouw,

Namens mijn opdrachtgever, [REDACTED], [REDACTED] in [REDACTED], dien ik hierbij een zienswijze in tegen het voorgestelde hoogspanningstracé Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel. Dat betreft met name corridor 8 en 10 welke in het voorgestelde tracé exact over het bedrijf van mijn opdrachtgever loopt. In onderstaande punten zal ik nader ingaan op enkele aspecten.

1. Gezondheid

Aanleg van hoogspanningslijnen nabij woningen wordt vanwege de magnetische velden conform het voorzorgbeleid dringend afgeraden door de Rijksoverheid. Daarnaast is ook geluidshinder een aspect dat de gezondheid van de mens kan schaden. De gezondheidsraad is zeer duidelijk in hun advisering hieromtrent: een (verhoogd) risico's op leukemie bij volwassenen en kinderen die dichtbij hoogspanningslijnen wonen, wordt beschouwd als een extra argument om nieuwe en uitbreiding van hoogspanningstracés ondergronds te realiseren.¹

Een sterk argument wat mijn opdrachtgever onderschrijft en op basis waarvan het onbegrijpelijk is dat er nog altijd hoogspanningslijnen bovengronds worden gerealiseerd. De gezondheid van de mens gaat te allen tijde boven elk ander belang.

¹ <https://www.gezondheidsraad.nl/onderwerpen/straling/alle-adviezen-over-straling/hoogspanningslijnen-en-gezondheid-kanker-bij-volwassenen>

Versluis Advies | Gorinchemsestraat 60 | 4231 BJ Meerkerk

M [REDACTED] | [REDACTED] | www.versluis-advies.nl

IBAN NL50 RABO 0337 7268 68 | BTW NL 0021.14.544.B92 | KvK 74004107

2. Dieren en natuur

Op de belemmeringskaart van Tennet² worden meerdere mogelijke routes weergegeven die de verbinding tussen Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel mogelijk moeten maken. Wat opvalt is dat meerdere routes veel kilometers bestrijken. Dat geldt met name voor corridor 1, 8, 9 en 10. In het kader van bestaande en veelal beschermde natuurwaarden is het onbegrijpelijk dat meerdere lange trajecten door bestaande natuur en weidepercelen worden voorgesteld. De natuur en weidepercelen verstoren niet slechts tijdens de realisatie van een tracé de bestaande natuurwaarden. Bovengrondse hoogspanningslijnen verstoren vervolgens daarna structureel de leefomgeving van (beschermde) dieren, met name weide- en trekvogels, vleermuizen.

Vanzelfsprekend mag worden aangenomen dat wanneer uit onderzoek blijkt dat hoogspanningslijnen schadelijk kunnen zijn voor de gezondheid van de mens, dat dit ook voor dieren geldt. Mijn opdrachtgever maakt zich ernstig zorgen over de gezondheid, het welzijn van de dieren en de gevolgen wanneer het hoogspanning tracé over hun bedrijf loopt. Voorgaande wordt onderschreven door een rapport wat in opdracht van Tennet TSO door DNV GL Energy KEMA Nederland is opgesteld³.

Op basis hiervan pleit mijn opdrachtgever ervoor om lengte van tracés zoveel als mogelijk te beperken en zoveel mogelijk ondergronds te realiseren.

3. Landschap

In aansluiting op voorgaande geldt dat met de voorgestelde (lange) routes op het tracé ook de kenmerken van het karakteristieke landschap worden aangetast. Zowel landelijk, provinciaal als gemeentelijk worden eisen gesteld aan het behoud van de kenmerken van het bestaande weide- en natuurlandschap. Ter borging van ter behoud van de karakteristieke waarden, waaronder de kenmerkende openheid van de polders en het landschap van de Alblasserwaard. Helaas wordt deze polder al doorkruist door hoogspanningslijnen. Meer bovengrondse hoogspanningslijnen toevoegen is onacceptabel.

4. Waardevermindering

Wanneer een nieuw hoogspanning tracé over of in de nabijheid van het bedrijf van mijn opdrachtgever wordt gerealiseerd, dan is er duidelijk sprake van een waardevermindering van het bedrijf en bijbehorende gronden. Het is vanzelfsprekend dat de waardevermindering van het bedrijf wordt gecompenseerd door TenneT.

5. Kosten

Aanleg van (met name) lange voorgestelde routes is onbegrijpelijk gezien de daarmee samenhangende hoge kosten. De voorgestelde routes 8 en 10 die over het bedrijf van mijn opdrachtgever lopen, zijn beide erg lange routes. Het neemt onnodig extra aanlegkosten met zich mee indien gekozen wordt voor lange trajecten, terwijl er varianten zijn die aanzienlijk korter zijn. Wij nemen aan dat het kostenaspect wordt afgewogen in de definitieve keuze voor het tracé. Daarbij opgeteld de impact die juist de langere voorgestelde routes met zich meebrengen (zie de punten 1, 2 en 3 hiervoor) is het onbegrijpelijk dat dergelijke lange routes als de corridors 8 en 10 worden voorgesteld.

6. Alternatieven

Al veelvuldig aangehaald bij voorgaande punten is de mogelijkheid om een ondergronds tracé aan te leggen. Daarnaast zijn er volgens de belemmeringskaart voldoende mogelijkheden om gebruik te maken van delen van de bestaande trajecten.

We bevelen van harte aan om diepgaander te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om in dit kader gebruik te maken van een ondergronds tracé en/of in combinatie met bestaande trajecten.

² <https://ten.projectatlas.app/geertruidenberg-krimpen-ad-ijssel/corridors?map=51.848633,5.042005,9.45,0,0>
³ Rapport DNV GL, Elektrische en magnetische velden, effecten op dieren, nr. 15-2569, datum 26/10/2015

Verzonden: 7/6/2023 11:35:28 AM
Onderwerp: Zienswijze
Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD
Achternaam: [REDACTED]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [REDACTED]
Straat: Gorinchemsestraat
Huisnummer: 60
Postcode: 4231 BJ
Woonplaats: Meerkerk
Land: Nederland
Telefoonnummer: [REDACTED]
E-mailadres: [REDACTED]
Als: Adviesbureau
(Mede) namens: [REDACTED]
Organisatie: Versluis Advies

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijgevoegde zienswijze. Alternatieven: bestaande tracés gebruiken en verzwaren, ondergronds.
95623064_9158797_230706_RV_Zienswijze_hoogspanning_[REDACTED].pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijgevoegde zienswijze. Effecten: schaden van de gezondheid van mens en dier, schaden van (beschermde) natuur en landschapskenmerkende elementen

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijgevoegde zienswijze. Aspecten:

- communicatie, veel meer en betere communicatie met inwoners. Belangen inwoners.
- onderzoek naar alternatieve mogelijkheden (zie hiervoor)

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijgevoegde zienswijze.

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt HSV Geertruidenberg-Krimpen a/d IJssel of Crayestein
Postbus 11
9200 AC Drachten

ZIENSWIJZE

Datum 6 juli 2023	Kenmerk B2959/25	Telefoonnummer [REDACTED]	Contactpersoon [REDACTED]
Bijlage(n) 1	Onderwerp Zienswijze hoogspanningstracé Geertruidenberg en Krimpen ad IJssel		

Betreft: **Zienswijze** op het voorgestelde hoogspanningstracé Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel

Geachte heer, mevrouw,

Namens mijn opdrachtgever, [REDACTED], dien ik hierbij een zienswijze in tegen het voorgestelde hoogspanningstracé Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel. Dat betreft met name corridor 8 en 10 welke in het voorgestelde tracé exact over het bedrijf van mijn opdrachtgever loopt. In onderstaande punten zal ik nader ingaan op enkele aspecten.

1. Gezondheid

Aanleg van hoogspanningslijnen nabij woningen wordt vanwege de magnetische velden conform het voorzorgbeleid dringend afgeraden door de Rijksoverheid. Daarnaast is ook geluidshinder een aspect dat de gezondheid van de mens kan schaden. De gezondheidsraad is zeer duidelijk in hun advisering hieromtrent: een (verhoogd) risico's op leukemie bij volwassenen en kinderen die dichtbij hoogspanningslijnen wonen, wordt beschouwd als een extra argument om nieuwe en uitbreiding van hoogspanningstracés ondergronds te realiseren.¹

Een sterk argument wat mijn opdrachtgever onderschrijft en op basis waarvan het onbegrijpelijk is dat er nog altijd hoogspanningslijnen bovengronds worden gerealiseerd. De gezondheid van de mens gaat te allen tijde boven elk ander belang.

¹ <https://www.gezondheidsraad.nl/onderwerpen/straling/alle-adviezen-over-straling/hoogspanningslijnen-en-gezondheid-kanker-bij-volwassenen>

Versluis Advies | Gorinchemsestraat 60 | 4231 BJ Meerkerk
M [REDACTED] | [REDACTED] | www.versluis-advies.nl

IBAN NL50 RABO 0337 7268 68 | BTW NL 0021.14.544.B92 | KvK 74004107

2. Dieren en natuur

Op de belemmeringskaart van Tennet² worden meerdere mogelijke routes weergegeven die de verbinding tussen Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel mogelijk moeten maken. Wat opvalt is dat meerdere routes veel kilometers bestrijken. Dat geldt met name voor corridor 1, 8, 9 en 10. In het kader van bestaande en veelal beschermde natuurwaarden is het onbegrijpelijk dat meerdere lange trajecten door bestaande natuur en weidepercelen worden voorgesteld. De natuur en weidepercelen verstoren niet slechts tijdens de realisatie van een tracé de bestaande natuurwaarden. Bovengrondse hoogspanningslijnen verstoren vervolgens daarna structureel de leefomgeving van (beschermde) dieren, met name weide- en trekvogels, vleermuizen.

Vanzelfsprekend mag worden aangenomen dat wanneer uit onderzoek blijkt dat hoogspanningslijnen schadelijk kunnen zijn voor de gezondheid van de mens, dat dit ook voor dieren geldt. Mijn opdrachtgever maakt zich ernstig zorgen over de gezondheid, het welzijn van de dieren en de gevolgen wanneer het hoogspanning tracé over hun bedrijf loopt. Voorgaande wordt onderschreven door een rapport wat in opdracht van Tennet TSO door DNV GL Energy KEMA Nederland is opgesteld³.

Op basis hiervan pleit mijn opdrachtgever ervoor om lengte van tracés zoveel als mogelijk te beperken en zoveel mogelijk ondergronds te realiseren.

3. Landschap

In aansluiting op voorgaande geldt dat met de voorgestelde (lange) routes op het tracé ook de kenmerken van het karakteristieke landschap worden aangetast. Zowel landelijk, provinciaal als gemeentelijk worden eisen gesteld aan het behoud van de kenmerken van het bestaande weide- en natuurlandschap. Ter borging van ter behoud van de karakteristieke waarden, waaronder de kenmerkende openheid van de polders en het landschap van de Alblasserwaard. Helaas wordt deze polder al doorkruist door hoogspanningslijnen. Meer bovengrondse hoogspanningslijnen toevoegen is onacceptabel.

4. Waardevermindering

Wanneer een nieuw hoogspanning tracé over of in de nabijheid van het bedrijf van mijn opdrachtgever wordt gerealiseerd, dan is er duidelijk sprake van een waardevermindering van het bedrijf en bijbehorende gronden. Het is vanzelfsprekend dat de waardevermindering van het bedrijf wordt gecompenseerd door TenneT.

5. Kosten

Aanleg van (met name) lange voorgestelde routes is onbegrijpelijk gezien de daarmee samenhangende hoge kosten. De voorgestelde routes 8 en 10 die over het bedrijf van mijn opdrachtgever lopen, zijn beide erg lange routes. Het neemt onnodig extra aanlegkosten met zich mee indien gekozen wordt voor lange trajecten, terwijl er varianten zijn die aanzienlijk korter zijn. Wij nemen aan dat het kostenaspect wordt afgewogen in de definitieve keuze voor het tracé. Daarbij opgeteld de impact die juist de langere voorgestelde routes met zich meebrengen (zie de punten 1, 2 en 3 hiervoor) is het onbegrijpelijk dat dergelijke lange routes als de corridors 8 en 10 worden voorgesteld.

6. Alternatieven

Al veelvuldig aangehaald bij voorgaande punten is de mogelijkheid om een ondergronds tracé aan te leggen. Daarnaast zijn er volgens de belemmeringskaart voldoende mogelijkheden om gebruik te maken van delen van de bestaande trajecten.

We bevelen van harte aan om diepgaander te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om in dit kader gebruik te maken van een ondergronds tracé en/of in combinatie met bestaande trajecten.

² <https://ten.projectatlas.app/geertruidenberg-krimpen-ad-ijssel/corridors?map=51.848633,5.042005,9.45,0,0>
³ Rapport DNV GL, Elektrische en magnetische velden, effecten op dieren, nr. 15-2569, datum 26/10/2015

Tot slot

We verzoeken u om zienswijzen in behandeling te nemen en de inhoud zorgvuldig en ook serieus te beoordelen en in ogenschouw te nemen bij de afweging van belangen en factoren.

Ik zie uw reactie op voorgaande graag tegemoet. Voor vragen ben ik daartoe beschikbaar.

Met vriendelijke groet,

mede namens [REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED]
Gorinchemsestraat 60
4231 BJ Meerkerk

[REDACTED]
www.versluis-advies.nl

BIJLAGE

1. Situatie [REDACTED] – Streefkerk t.p.v. corridor 8 en 10 (hieronder).

Figuur 1 – uitsnede belemmeringskaart TenneT (ten.projectatlas.app)

Verzonden: 7/6/2023 11:38:59 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Gorinchemsestraat

Huisnummer: 60

Postcode: 4231 BJ

Woonplaats: Meerkerk

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Adviesbureau

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie: Versluis Advies

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijgevoegde zienswijze. Alternatieven: bestaande tracés gebruiken en verzwaren, ondergronds.

95623153_9158823_230706_RV_Zienswijze_hoogspanning_[REDACTED].pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijgevoegde zienswijze. Effecten: schaden van de gezondheid van mens en dier, schaden van (beschermde) natuur en landschapskenmerkende elementen

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijgevoegde zienswijze. Aspecten:

- communicatie, veel meer en betere communicatie met inwoners. Belangen inwoners.
- onderzoek naar alternatieve mogelijkheden (zie hiervoor)

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijgevoegde zienswijze.

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt HSV Geertruidenberg-Krimpen a/d IJssel of Crayestein
Postbus 11
9200 AC Drachten

ZIENSWIJZE

Datum 6 juli 2023	Kenmerk B2959/31	Telefoonnummer [REDACTED]	Contactpersoon [REDACTED]
Bijlage(n) 1			Onderwerp Zienswijze hoogspanningstracé Geertruidenberg en Krimpen ad IJssel

Betreft: **Zienswijze** op het voorgestelde hoogspanningstracé Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel

Geachte heer, mevrouw,

Namens mijn opdrachtgever, [REDACTED], dien ik hierbij een zienswijze in tegen het voorgestelde hoogspanningstracé Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel. Dat betreft met name corridor 8 en 10 welke in het voorgestelde tracé exact over het bedrijf van mijn opdrachtgever loopt. In onderstaande punten zal ik nader ingaan op enkele aspecten.

1. Gezondheid

Aanleg van hoogspanningslijnen nabij woningen wordt vanwege de magnetische velden conform het voorzorgbeleid dringend afgeraden door de Rijksoverheid. Daarnaast is ook geluidshinder een aspect dat de gezondheid van de mens kan schaden. De gezondheidsraad is zeer duidelijk in hun advisering hieromtrent: een (verhoogd) risico's op leukemie bij volwassenen en kinderen die dichtbij hoogspanningslijnen wonen, wordt beschouwd als een extra argument om nieuwe en uitbreiding van hoogspanningstracés ondergronds te realiseren.¹

Een sterk argument wat mijn opdrachtgever onderschrijft en op basis waarvan het onbegrijpelijk is dat er nog altijd hoogspanningslijnen bovengronds worden gerealiseerd. De gezondheid van de mens gaat te allen tijde boven elk ander belang.

¹ <https://www.gezondheidsraad.nl/onderwerpen/straling/alle-adviezen-over-straling/hoogspanningslijnen-en-gezondheid-kanker-bij-volwassenen>

Versluis Advies | Gorinchemsestraat 60 | 4231 BJ Meerkerk
M [REDACTED] | [REDACTED] | www.versluis-advies.nl

IBAN NL50 RABO 0337 7268 68 | BTW NL 0021.14.544.B92 | KvK 74004107

2. Dieren en natuur

Op de belemmeringskaart van Tennet² worden meerdere mogelijke routes weergegeven die de verbinding tussen Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel mogelijk moeten maken. Wat opvalt is dat meerdere routes veel kilometers bestrijken. Dat geldt met name voor corridor 1, 8, 9 en 10. In het kader van bestaande en veelal beschermde natuurwaarden is het onbegrijpelijk dat meerdere lange trajecten door bestaande natuur en weidepercelen worden voorgesteld. De natuur en weidepercelen verstoren niet slechts tijdens de realisatie van een tracé de bestaande natuurwaarden. Bovengrondse hoogspanningslijnen verstoren vervolgens daarna structureel de leefomgeving van (beschermde) dieren, met name weide- en trekvogels, vleermuizen.

Vanzelfsprekend mag worden aangenomen dat wanneer uit onderzoek blijkt dat hoogspanningslijnen schadelijk kunnen zijn voor de gezondheid van de mens, dat dit ook voor dieren geldt. Mijn opdrachtgever maakt zich ernstig zorgen over de gezondheid, het welzijn van de dieren en de gevolgen wanneer het hoogspanning tracé over hun bedrijf loopt. Voorgaande wordt onderschreven door een rapport wat in opdracht van Tennet TSO door DNV GL Energy KEMA Nederland is opgesteld³.

Op basis hiervan pleit mijn opdrachtgever ervoor om lengte van tracés zoveel als mogelijk te beperken en zoveel mogelijk ondergronds te realiseren.

3. Landschap

In aansluiting op voorgaande geldt dat met de voorgestelde (lange) routes op het tracé ook de kenmerken van het karakteristieke landschap worden aangetast. Zowel landelijk, provinciaal als gemeentelijk worden eisen gesteld aan het behoud van de kenmerken van het bestaande weide- en natuurlandschap. Ter borging van ter behoud van de karakteristieke waarden, waaronder de kenmerkende openheid van de polders en het landschap van de Alblasserwaard. Helaas wordt deze polder al doorkruist door hoogspanningslijnen. Meer bovengrondse hoogspanningslijnen toevoegen is onacceptabel.

4. Waardevermindering

Wanneer een nieuw hoogspanning tracé over of in de nabijheid van het bedrijf van mijn opdrachtgever wordt gerealiseerd, dan is er duidelijk sprake van een waardevermindering van het bedrijf en bijbehorende gronden. Het is vanzelfsprekend dat de waardevermindering van het bedrijf wordt gecompenseerd door TenneT.

5. Kosten

Aanleg van (met name) lange voorgestelde routes is onbegrijpelijk gezien de daarmee samenhangende hoge kosten. De voorgestelde routes 8 en 10 die over het bedrijf van mijn opdrachtgever lopen, zijn beide erg lange routes. Het neemt onnodig extra aanlegkosten met zich mee indien gekozen wordt voor lange trajecten, terwijl er varianten zijn die aanzienlijk korter zijn. Wij nemen aan dat het kostenaspect wordt afgewogen in de definitieve keuze voor het tracé. Daarbij opgeteld de impact die juist de langere voorgestelde routes met zich meebrengen (zie de punten 1, 2 en 3 hiervoor) is het onbegrijpelijk dat dergelijke lange routes als de corridors 8 en 10 worden voorgesteld.

6. Alternatieven

Al veelvuldig aangehaald bij voorgaande punten is de mogelijkheid om een ondergronds tracé aan te leggen. Daarnaast zijn er volgens de belemmeringskaart voldoende mogelijkheden om gebruik te maken van delen van de bestaande trajecten.

We bevelen van harte aan om diepgaander te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om in dit kader gebruik te maken van een ondergronds tracé en/of in combinatie met bestaande trajecten.

² <https://ten.projectatlas.app/geertruidenberg-krimpen-ad-ijssel/corridors?map=51.848633,5.042005,9.45,0,0>
³ Rapport DNV GL, Elektrische en magnetische velden, effecten op dieren, nr. 15-2569, datum 26/10/2015

Verzonden: 7/6/2023 11:42:05 AM
Onderwerp: Zienswijze
Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD
Achternaam: [REDACTED]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [REDACTED]
Straat: Gorinchemsestraat
Huisnummer: 60
Postcode: 4231 BJ
Woonplaats: Meerkerk
Land: Nederland
Telefoonnummer: [REDACTED]
E-mailadres: [REDACTED]
Als: Adviesbureau
(Mede) namens: Verboom Dairyfarm VOF
Organisatie: Versluis Advies

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijgevoegde zienswijze. Alternatieven: bestaande tracés gebruiken en verzwaren, ondergronds.
95623244_9158847_230706_RV_Zienswijze_hoogspanning_[REDACTED].pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijgevoegde zienswijze. Effecten: schaden van de gezondheid van mens en dier, schaden van (beschermde) natuur en landschapskenmerkende elementen

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijgevoegde zienswijze. Aspecten:

- communicatie, veel meer en betere communicatie met inwoners. Belangen inwoners.
- onderzoek naar alternatieve mogelijkheden (zie hiervoor)

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijgevoegde zienswijze.

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt HSV Geertruidenberg-Krimpen a/d IJssel of Crayestein
Postbus 11
9200 AC Drachten

ZIENSWIJZE

Datum 6 juli 2023	Kenmerk B2959/33	Telefoonnummer [REDACTED]	Contactpersoon [REDACTED]
Bijlage(n) 1			Onderwerp Zienswijze hoogspanningstracé Geertruidenberg en Krimpen ad IJssel

Betreft: **Zienswijze** op het voorgestelde hoogspanningstracé Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel

Geachte heer, mevrouw,

Namens mijn opdrachtgever, [REDACTED] efkerk, dien ik hierbij een zienswijze in tegen het voorgestelde hoogspanningstracé Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel. Dat betreft met name corridor 8 en 10 welke in het voorgestelde tracé exact over het bedrijf van mijn opdrachtgever loopt. In onderstaande punten zal ik nader ingaan op enkele aspecten.

1. Gezondheid

Aanleg van hoogspanningslijnen nabij woningen wordt vanwege de magnetische velden conform het voorzorgbeleid dringend afgeraden door de Rijksoverheid. Daarnaast is ook geluidshinder een aspect dat de gezondheid van de mens kan schaden. De gezondheidsraad is zeer duidelijk in hun advisering hieromtrent: een (verhoogd) risico's op leukemie bij volwassenen en kinderen die dichtbij hoogspanningslijnen wonen, wordt beschouwd als een extra argument om nieuwe en uitbreiding van hoogspanningstracés ondergronds te realiseren.¹

Een sterk argument wat mijn opdrachtgever onderschrijft en op basis waarvan het onbegrijpelijk is dat er nog altijd hoogspanningslijnen bovengronds worden gerealiseerd. De gezondheid van de mens gaat te allen tijde boven elk ander belang.

¹ <https://www.gezondheidsraad.nl/onderwerpen/straling/alle-adviezen-over-straling/hoogspanningslijnen-en-gezondheid-kanker-bij-volwassenen>

Versluis Advies | Gorinchemsestraat 60 | 4231 BJ Meerkerk
M [REDACTED] | [REDACTED] | www.versluis-advies.nl

IBAN NL50 RABO 0337 7268 68 | BTW NL 0021.14.544.B92 | KvK 74004107

2. Dieren en natuur

Op de belemmeringskaart van Tennet² worden meerdere mogelijke routes weergegeven die de verbinding tussen Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel mogelijk moeten maken. Wat opvalt is dat meerdere routes veel kilometers bestrijken. Dat geldt met name voor corridor 1, 8, 9 en 10. In het kader van bestaande en veelal beschermde natuurwaarden is het onbegrijpelijk dat meerdere lange trajecten door bestaande natuur en weidepercelen worden voorgesteld. De natuur en weidepercelen verstoren niet slechts tijdens de realisatie van een tracé de bestaande natuurwaarden. Bovengrondse hoogspanningslijnen verstoren vervolgens daarna structureel de leefomgeving van (beschermde) dieren, met name weide- en trekvogels, vleermuizen.

Vanzelfsprekend mag worden aangenomen dat wanneer uit onderzoek blijkt dat hoogspanningslijnen schadelijk kunnen zijn voor de gezondheid van de mens, dat dit ook voor dieren geldt. Mijn opdrachtgever maakt zich ernstig zorgen over de gezondheid, het welzijn van de dieren en de gevolgen wanneer het hoogspanning tracé over hun bedrijf loopt. Voorgaande wordt onderschreven door een rapport wat in opdracht van Tennet TSO door DNV GL Energy KEMA Nederland is opgesteld³.

Op basis hiervan pleit mijn opdrachtgever ervoor om lengte van tracés zoveel als mogelijk te beperken en zoveel mogelijk ondergronds te realiseren.

3. Landschap

In aansluiting op voorgaande geldt dat met de voorgestelde (lange) routes op het tracé ook de kenmerken van het karakteristieke landschap worden aangetast. Zowel landelijk, provinciaal als gemeentelijk worden eisen gesteld aan het behoud van de kenmerken van het bestaande weide- en natuurlandschap. Ter borging van ter behoud van de karakteristieke waarden, waaronder de kenmerkende openheid van de polders en het landschap van de Alblasserwaard. Helaas wordt deze polder al doorkruist door hoogspanningslijnen. Meer bovengrondse hoogspanningslijnen toevoegen is onacceptabel.

4. Waardevermindering

Wanneer een nieuw hoogspanning tracé over of in de nabijheid van het bedrijf van mijn opdrachtgever wordt gerealiseerd, dan is er duidelijk sprake van een waardevermindering van het bedrijf en bijbehorende gronden. Het is vanzelfsprekend dat de waardevermindering van het bedrijf wordt gecompenseerd door TenneT.

5. Kosten

Aanleg van (met name) lange voorgestelde routes is onbegrijpelijk gezien de daarmee samenhangende hoge kosten. De voorgestelde routes 8 en 10 die over het bedrijf van mijn opdrachtgever lopen, zijn beide erg lange routes. Het neemt onnodig extra aanlegkosten met zich mee indien gekozen wordt voor lange trajecten, terwijl er varianten zijn die aanzienlijk korter zijn. Wij nemen aan dat het kostenaspect wordt afgewogen in de definitieve keuze voor het tracé. Daarbij opgeteld de impact die juist de langere voorgestelde routes met zich meebrengen (zie de punten 1, 2 en 3 hiervoor) is het onbegrijpelijk dat dergelijke lange routes als de corridors 8 en 10 worden voorgesteld.

6. Alternatieven

Al veelvuldig aangehaald bij voorgaande punten is de mogelijkheid om een ondergronds tracé aan te leggen. Daarnaast zijn er volgens de belemmeringskaart voldoende mogelijkheden om gebruik te maken van delen van de bestaande trajecten.

We bevelen van harte aan om diepgaander te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om in dit kader gebruik te maken van een ondergronds tracé en/of in combinatie met bestaande trajecten.

² <https://ten.projectatlas.app/geertruidenberg-krimpen-ad-ijssel/corridors?map=51.848633,5.042005,9.45,0,0>
³ Rapport DNV GL, Elektrische en magnetische velden, effecten op dieren, nr. 15-2569, datum 26/10/2015

Verzonden: 7/6/2023 12:12:38 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

In mijn optiek zou het bestaande tracé 6 het meest logisch zijn en de minste impact geven. Immers het is toch de bedoeling dat inwoners zoveel worden ontzien in beslissingen die impact hebben op hun leefomgeving en hun gezondheid.

De corridor 6 zou het meest voor de hand liggen. Volgens mij is daarbij de realisatie van de lijn en impact op de omgeving het minst op mens en de omgeving. Volgens mij heeft dit traject ook kostentechnisch de minste aanslag op het budget voor het aanleggen van de verbindingen.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

corridor 8 heeft mijns inziens meer landschapsvervuiling dan een ander tracé. Simpel weg dat deze ook langer is dan ander opties (6). Daarnaast geeft het uitbreiden van het bestaande tracé 6 geen extra vervuiling van het landschap. Wat zijn de milieueffecten in een gebied, wat is aangemerkt als onder andere natura 2000 gebied. Waarom zou je extra risico's nemen als er betere alternatieven voorhanden zijn.

Een belangrijk argument is de gezondheid voor inwoners. Rapporten geven aan dat hoogspanning slecht voor de gezondheid is (RIVM), vermijd dit soort risico's. Het bizarre is dat op alle vlakken gekeken wordt naar de gezondheidsrisico's en hier maatregelen worden genomen om gezondheid en welzijn van inwoners te verhogen, terwijl dit soort voorstellen hieraan niet bijdragen maar wel worden geopperd (en niet noodzakelijk zijn, omdat er betere alternatieven beschikbaar zijn).

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Als geld geen issue is dan kan er ook worden gekeken de innovatieve alternatieven die in andere landen al worden toegepast. Blijkbaar is de techniek al wel zo ver. Daarbij worden (bijna) alle bezwaren verworpen, de milieuaspecten, de gezondheidsrisico's etc. Ook hier moet het inwoners perspectief veel zwaarder wegen dan de (bureaucratische) regelgeving waarbij onderbouwd wordt dat deze technologie niet kan worden gebruikt.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Corridor 8 loopt door een polderlandschap waarvan een deel natura 2000, en stilte gebied is. Ook historisch is het van onschatbare waarde en het doorkruisen van een hoogspanningslijn zou deze historische waarde zeker geen goed doen.

Verzonden: 7/6/2023 12:26:14 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zeker. Overal behalve hier. Ook vraag ik mij af waarom dit niet ondergronds kan. We leven in dit kleine landje met heel veel mensen op en in elkaar. Het wordt zo langzamerhand godsonmogelijk gemaakt om hier vrij, rustig te kunnen wonen.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

M.i. moet in deze tijden alles onderzocht moeten worden. We vallen bijvoorbeeld dood over stikstof. Hele land op slot. Dit lijkt mij dan ook een dingetje. Maatje, zal wel weer onder de noemer 'algemeen belang' worden geschoven en dan mag en kan opeens alles.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ik heb ivm eenzelfde traject met het waterschap deze ellende niet gevolgd. Inspraak van betrokken omwonenden is we het minste. Net als iets doen met de input die wordt geleverd, maar ben bang dat t ook hier waterschappraktijken worden. Heel hard roepen dat bewoners inspraak hebben, hier niets mee doen en doordenderen maar, want het móét er zogenaamd komen. Dit hebben we helaas ondervonden. Een zeer ernstig gehandicapt kind dat koste wat kost geboren moet worden.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Not in my backyard.

Probeer nou eens met waterschap, gemeente, Rijkswaterstaat, etc iets integraal op te pakken. Kies een tracé voor en boezemkanaal, zonnepanelen, verbreding a15 en hoogspanningstracé. Dan hebben wel alles op 1 plek en maken we het daar godsonmogelijk om rustig en gezond te kunnen blijven wonen. Koop de handel op een fatsoenlijke manier voor een fatsoenlijke prijs op. Stop met zeiken en doe je ding.

Verzonden: 7/6/2023 12:44:32 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, zie zienswijze

95624740_9159261_2023-07-06_Zienswijze_trace_hoogspanning_[REDACTED].docx

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ongetwijfeld

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja, zie zienswijze

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Giessen-Oudekerk, 6 juli 2023

Aan Bureau Energieprojecten

Inspraakpunt HSV Geertruidenberg-Krimpen a/d IJssel of Crayestein

[Hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein \(rvo.nl\)](https://www.rvo.nl/onderwerpen/energie/energieprojecten/hoogspanningsverbinding-380-kv-geertruidenberg-krimpen-aan-den-ijssel-of-crayestein)

Betreft: Zienswijze t.a.v. tracéonderzoek hoogspanningsverbinding Geertruidenberg - Krimpen a/d IJssel of Crayenstein

Geachte dames/heren,

Het is me duidelijk dat het elektriciteitsnet overbelast is. Op sommige plaatsen leidt dit al tot onacceptabele situaties zoals nieuwbouwwijken en bedrijfspanden die niet of nauwelijks op het net kunnen worden aangesloten of energie van zonnepanelen die niet aan het net kan worden geleverd.

De capaciteit van het stroomnetwerk moet daarom uitgebreid worden. Met de uitbreiding van het hoofdnetwerk zoals geschetst in het voorstel *Hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein* kan onze regio ongetwijfeld weer jaren vooruit.

Toch lijkt het aanleggen van 2 nieuwe tracés mij ongewenst. De extra capaciteit die de tracés opleveren, gaan ten koste van de prioriteit om te gaan zoeken naar fundamenteel andere oplossingen zoals bijvoorbeeld:

- Opslag van energie van zonnepanelen/zonneparken en windmolens in batterijen,
- Omzetting van energie uit bestaande centrales (zoals de Amercentrale) naar waterstof (te verspreiden via het gasnetwerk),
- Vermindering van energieverbruik,
- Optimaliseren van gebruik van beschikbare elektrische energie,
- Enz.

Natuurlijk hebben we het dan over ontwikkelingen die pas op middellange termijn substantieel zullen bijdragen aan de oplossing. Echter, realisatie van twee nieuwe tracés is ook niet binnen een paar jaar gerealiseerd.

Ik ben geen aanhanger van de Verelendungstheorie. En ik kan me voorstellen dat een beperkte uitbreiding van het hoofdnetwerk nodig en op relatief korte termijn realiseerbaar is. Dat zou dan wellicht kunnen door bestaande 150 kV trajecten op te schalen naar 380 kV.

Dit voorkomt negatieve gevolgen voor direct betrokkenen die door aanleg van een nieuw tracé benadeeld zouden worden en de noodzaak die eventueel fors (ruimhartig) financieel te compenseren. Voor een veel groter deel van de bewoners (en passanten) betekent dit dat de horizon niet verder vervuild zal worden.

Vrijkomend budget kan worden besteed aan ontwikkeling van duurzame alternatieven. Dit mede om zo veel mogelijk het aantal klachten over toekomstige storingen in het net te voorkomen.

Verzonden: 7/6/2023 12:54:26 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens:

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

ons bedrijf ligt onder mogelijk traject nummer 8 -via collegaboeren uit bleskensgraaf veel hinder van hoogspanningsleidingen

traject nummer 8 ligt naast nieuwbouw Streefkerk-geen verstandige keuze

Met vriendelijke groet [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

zorgen over sraling van hoogspanningsleidingen

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

te dicht bij Streefkerk

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

nee

Verzonden: 7/6/2023 12:54:42 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

- Buiten de Biesbosch / Noordwaard om
- Zelfde traject als huidige Geertruidenberg/ Krimpen aan den IJssel
- Ondergronds, Gelijkstroom

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Vanuit het Besluit milieueffectrapportage is aangegeven dat een Natura 2000-gebied een gevoelig gebied is. Met het oog op het betrekken van de Noordwaard bij de Biesbosch zou ik u willen vragen zéér terughoudend te zijn het aanbrengen van kunstmatige objecten in dit natuurgebied

95624945_9159319_Input_bij_zienswijze_HSV_380kV_G_K_C_c-NRD.docx

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Natuurgebieden in of bij de Randstad zijn schaars en voor velen kostbaar. Door de verstedelijking zal dit steeds schaarser worden.

Laat we ajb dit gebied, voor met name de naar schatting 1,5 miljoen bezoekers per jaar, niet aantasten.

Dit zou je niet moeten willen in een natuurgebied.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Bij doorkruisen Biesbosch / Noordwaard effect

op open landschap, natuur en landbouw.

- Het betreft een zeer lange doorkruising Natura 2000-gebied Biesbosch / Noordwaard. Risico dat effecten van

habitataantasting doorwerken in de
voedselketen en soorten beïnvloeden
waarvoor een instandhoudingsdoel geldt.

Naast dat de ongeveer 400.000 toeristen van de Noordwaard daar van genieten is dat ook onderkend in het advies van **De Ecologische Autoriteit**. **O.a. uit dit advies valt op te maken dat de Noordwaard (Het gebied aan de oostkant van de reeds aangewezen Natura 2000) aangewezen zal moeten worden Natura 2000 gebied.**).

<https://www.ecologischeautoriteit.nl/actueel/nieuws/advies-de-biesbosch-goed-perspectief-om-dynamiek-t>

“De dynamische kenmerken van het gebied verhouden zich bovendien niet altijd goed tot de statische aanwijzing van Natura 2000-gebieden. Zo ziet de Ecologische Autoriteit dat aan de oostkant van het gebied nieuwe kwalificerende natuur aanwezig is of met relatief weinig inspanning kan ontstaan. Door dit gebied bij de Biesbosch te betrekken, kan het natuurgebied zich beter handhaven in oppervlakte en kwaliteit, worden de doelen makkelijker gehaald en is het ook beter bestand tegen klimaatverandering.”

Juist door de Noordwaard én dus het gebied dat genomineerd wordt als Natura 2000 gebied als onderdeel van de Biesbosch, lopen 4 van de 10 mogelijke opties. Dit terwijl is aangetoond dat De aanleg of wijziging van een hoogspanningslijn kan effect hebben op de aanwezige soorten en natuurgebieden. Maar ook tijdens de exploitatie van de hoogspanningslijn zal dit zijn invloed hebben op flora en fauna. Te denken valt aan het massaal doodvliegen van vogels, ondanks het toepassen van zgn. “varkenskrullen”.

Het plaatsten van hoogspanningslijnen en bijbehorende masten is niet te rijmen met het feit dat de Noordwaard een steeds belangrijker gebied wordt als kraamkamer voor vogels

Vanuit Infomil wordt specifiek aangegeven, om verschillende redenen, dat hoogspanningslijnen bij Natura-2000 gebieden als “gevoelig” worden bestempeld.

Vanuit <https://www.infomil.nl/onderwerpen/ruimte/functionies/bovengrondse/onderbouwning/mer-hoogspanning/>

Een gevoelig gebied is bijvoorbeeld een Natura 2000-gebied, een ecologische verbindingszone of een rijksmonument. De complete definitie staat in [onderdeel A van de bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage](#).

[Volledige advies mbt de Biesbosch in dit kader is te vinden in <https://www.ecologischeautoriteit.nl/adviezen/5027>]

Verzonden: 7/6/2023 1:05:54 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Gewoon stoppen met alles elektrisch maken het zogenaamde schone wat de regering ons voorhoud is gelul. Deze stroom moet opgewekt worden en dat gaat niet alleen met windmolens en zonnepanelen dus zorg dat er andere schone brandstoffen komen

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Nu breken ze huizen af in nieuw lekkerland omdat de huidige straling gevaar voor de gezondheid zou opleveren en dan gaan ze nu een nog zwaardere stroom doorvoeren en hoever gaat die straling dan komen? gaan we daarna heel lekkerland afbreken...ik zeg weg met dit idee.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie opmerking bijlage 1

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie opmerking bijlage 1

Verzonden: 7/6/2023 1:09:26 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Verder weg van woningen!

Het kan ook ondergronds via kabels.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De vogeltrek.

Onze gezondheid.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Als er geen windmolens geplaatst mogen worden (provinciaal besluit) dan ook geen hoogspanningsmasten.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Wat kan er binnen de bestaande netwerken aangepast worden?

Verzonden: 7/6/2023 1:31:18 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Postbus

Huisnummer: 16

Postcode: 3360 AA

Woonplaats: Sliedrecht

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Overheid

(Mede) namens:

Organisatie: Gemeente Sliedrecht

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie de bijlage voor de zienswijze op de concept-NRD namens het college van Burgemeester en wethouders van de gemeente Sliedrecht.

95625737_9159506_2023-07-06_ondertekende_gemeentelijke_zienswijze.pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage 1.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage 1.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage 1.

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
t.a.v. Minister voor Klimaat en Energie
Dhr. Drs. R.A.A. (Rob) Jetten

Geachte excellentie, beste meneer Jetten,

Nogmaals dank voor de duidelijke communicatie rondom het ter inzage leggen van de concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) inzake de nieuwe 380kV-hoogspanningsverbinding Geertruidenberg - Crayestein/Krimpen aan den IJssel.

De gemeente Sliedrecht heeft de concept-NRD tot zich genomen en dient hierbij, naast de regionale zienswijze en de zorgen die daar zijn geuit, ook onze zienswijze in om ook specifiek onze eigen belangen en lokale zorgen onder de aandacht te brengen.

Zie hiervoor de bijgevoegde bijlage.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Sliedrecht,

[Redacted signature] De burgemeester, [Redacted name]

[Redacted signature] mr. drs. J.M. de Vries

Gemeente Sliedrecht

Industrieweg 11
3361 HJ Sliedrecht
Postbus 16
3360 AA Sliedrecht

Telefoon [Redacted]
gemeente@sliedrecht.nl
www.sliedrecht.nl

Datum
5-7-2023

Betreft
Zienswijze gemeente
Sliedrecht concept-Notitie
Reikwijdte en Detailniveau
380kV-
hoogspanningsverbinding
Geertruidenberg -
Crayestein/Krimpen aan den
IJssel

Bijlage(n)
1

Uw kenmerk

Ons kenmerk
2023-0097217

Behandeld door
Team Ruimtelijke
Ontwikkeling & Beleid

Deborah Heinsbroek – van
der Zwaag

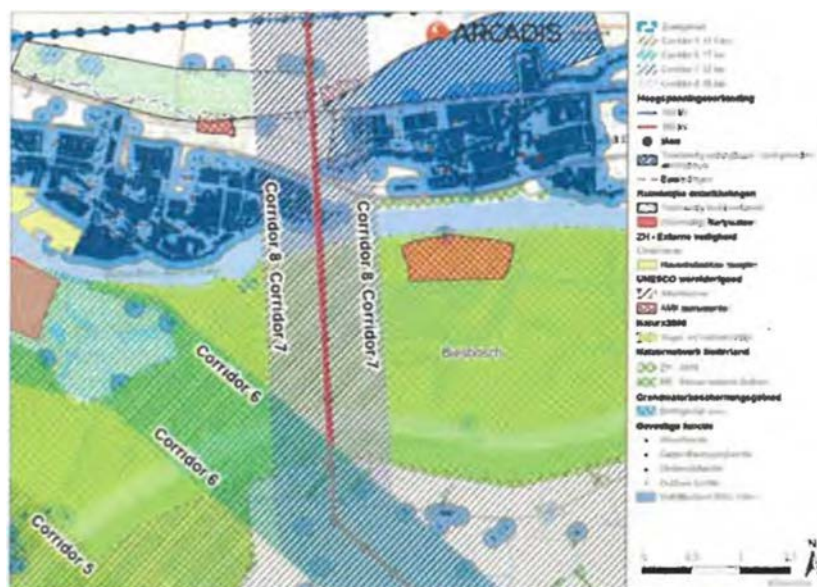
E-mail
dl.van.der.zwaag@sliedrecht.nl

Bijlage 1

Zienswijze gemeente Sliedrecht concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau 380kV-hoogspanningsverbinding Geertruidenberg - Crayestein/Krimpen aan den IJssel

De gemeente Sliedrecht stelt zich in het kader van de energietransitie positief op ten aanzien van duurzame alternatieve vormen van energieopwekking en verplaatsing, zoals een hoogspanningsverbinding. De gemeente Sliedrecht is echter sceptisch over de mogelijke positionering van deze verbinding over haar grondgebied.

Figuur 1: Corridor 7 en 8, knelpunt kruising Sliedrecht

Er zijn verschillende mogelijke verbindingen (Corridors) ingetekend die uitgezocht dienen te worden. Corridor 7 en 8 gaan over grondgebied van de gemeente Sliedrecht.

Corridor 7 is gebundeld met de bestaande 380kV-verbinding tussen Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel. Deze verbinding kruist de Beneden-Merwede en de Drechtsteden tussen Sliedrecht en Hardinxveld.

Ook corridor 8 verloopt via deze kruising. Van zuid naar noord gezien wordt eerst de Nieuwe-Merwede gekruist, vervolgens Natura 2000-gebied de Biesbosch doorsneden om daarna de Beneden-Merwede te kruisen. Op de noordelijke oever van de Beneden-Merwede verloopt de nieuwe verbinding over of langs meerdere bestaande lintbebouwingen en woonwijken met gevoelige bestemmingen en worden van zuid naar noord de A15, de spoorlijn Dordrecht – Gorinchem en de Betuweroute gekruist.

We stellen u voor om in de concept-NRD op te nemen dat corridor 7 en 8 niet mogelijk zijn om de volgende redenen:

Negatieve effecten voor Sliedrecht

De hoogspanningsverbinding is ingetekend over stedelijk gebied van Sliedrecht. Dit veroorzaakt negatieve effecten, namelijk geluidsoverlast, belemmering van gevoelige functies en een negatieve visuele situatie. Hoogspanningslijnen produceren namelijk een licht zoemend geluid, dit kan leiden tot overlast voor inwoners. Daarnaast zijn corridor 7 en 8 ingetekend over de nieuwe woonwijk heen vol gevoelige functies, dit gaat niet met elkaar samen. Daarnaast zorgt een nieuw tracé voor een negatieve visuele situatie, wat weer kan leiden tot waardevermindering van onroerend goed in de directe omgeving van deze hoogspanningsverbinding.

Sliedrecht staat al vol met infrastructuur

Sliedrecht heeft met de A15 en de Betuwelijn te maken met 2 belangrijke nationale verkeersaders. De hoogspanningsverbinding doorkruist deze 2 belangrijke verkeersaders. Technisch zou je in de knel kunnen komen wanneer er besloten wordt om de verbinding hier aan te leggen. De A15-spoorzone ligt ingeklemd tussen de snelweg en de spoorwegen van de Merwedelingelijn en de Betuwelijn. Dit beperkt de mogelijkheden voor een hoge milieukwaliteit.

Daarnaast lopen er al 3 hoogspanningstracés door Sliedrecht heen. Naast de complexiteit van het aanleggen van een extra verbinding, speelt ook de veiligheid hierbij een grote rol. In de concept-NRD, in hoofdstuk 4.3, wordt meermaals aangegeven dat er niet wordt gezocht in stedelijke gebieden. De ingetekende hoogspanningsverbinding loopt echter over stedelijk gebied van Sliedrecht heen en heeft een beoogde breedte van 1200 meter, waar corridor 1 en 10 minder breed zijn, omdat ze over stedelijk gebied lopen.

Het staat de ontwikkeling van Sliedrecht in de weg

Sliedrecht Noord

Het aanleggen van een hoogspanningsverbinding over Sliedrecht staat de ontwikkeling van Sliedrecht Noord, een woonwijk vol gevoelige functies in de weg. Dit gebied is aangemerkt door provincie en ministerie als gebied voor woningbouw. We streven hier naar een gezonde en duurzame woonwijk van de toekomst met meerwaarde voor klimaatadaptatie en recreatie. Met corridor 7 of 8 wordt de beoogde groei, uitbreiding en herontwikkeling van Sliedrecht Noord volledig belemmerd.

Sliedrecht Oost

Daarnaast zijn beide corridors ook over Sliedrecht Oost ingetekend. Dit is de locatie die Sliedrecht als binnenstedelijk herstructureringsgebied heeft aangegeven in de omgevingsvisie. De voorbereidingen voor de bijbehorende ruimtelijke procedure zijn al in volle gang. In Sliedrecht Oost wordt een

aaneengesloten groene ruimte ontwikkeld én worden woningen toegevoegd. Dit gebied loopt vanaf het centrumgebied tot de snelweg en vervult ook een belangrijke verbindende rol tussen het centrum en Sliedrecht-Noord. Corridor 7 en 8 staan ook deze ontwikkeling in de weg waardoor onder andere 'de groen long' van Sliedrecht onmogelijk wordt gemaakt.

Sliedrecht Buiten

Ook lopen beide corridors over Sliedrecht Buiten, de locatie waar momenteel het sportpark van de toekomst voor Sliedrecht wordt ontwikkeld. De inpassing van sport- en recreatievoorzieningen gaat niet samen met een nieuwe 380 kV verbinding.

Wij verzoeken het ministerie van EZK en TenneT om het volgende op te nemen in de NRD:

- ***Corridors die ingetekend zijn over bestaande woningen en/of andere gevoelige functies zullen vervallen;***
- ***Corridors die ingetekend zijn over gebieden die zijn aangewezen voor woningbouw, door het Ministerie voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening en/of Provincie, zullen vervallen.***

In deze zienswijze heeft de gemeente Sliedrecht duidelijk gemaakt waarom het niet wenselijk is om de nieuwe 380kV hoogspanningsverbinding door Sliedrecht te laten lopen. Het brengt namelijk de belangrijkste ontwikkelingen voor Sliedrecht in gevaar waarmee juist invulling wordt gegeven aan de woningbehoefte en recreatiebehoefte van Sliedrecht en de omliggende regio.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Sliedrecht,

De burgemeester,

mr. drs. J.M. de Vries

Verzonden: 7/6/2023 1:47:42 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Aan het bureau Energieprojecten
Postbus 111
9200 AC Drachten.

betr. bezwaar Hoogspannings-
verb. Geertruidenberg naar
Krimpen op IJssel o.v. Dordrecht

Giessenburg, 3 juli 2023

M. H.,

Hierbij tekenen wij

- [redacted] ernstig bezwaar
aan tegen het aanleggen van een nieuwe Hoog-
spanningskabel over Giessenburg gem. Malenlaan dan om,
a. de veiligheid en de gezondheid in gevaar
wordt gebracht, zoals in de omgeving en
elders al meerdere malen is gebeurd.
b. ons verdere levensgenot ernstig wordt geschaad.
c. ons onroerend goed zal schade leiden en
vermindering van waarde hebben.
d. het sociale leven ter plaatse van Kerk en
samenleving zal mogelijk onherstelbare
schade leiden.

Wij stellen u danook volledig aansprakelijk
voor alle gevolgen van dit vlg. ons verkeerd
besluit, daar er betere oplossingen mogelijk zijn

te kent in afwachting,

[redacted]

[redacted]

Verzonden: 7/6/2023 1:50:53 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Postbus

Huisnummer: 8

Postcode: 3300 AA

Woonplaats: Dordrecht

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Overheid

(Mede) namens: College van B&W, Gemeente Dordrecht

Organisatie: Gemeente Dordrecht

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Mogelijkheden voor delen ondergronds, vooral voor impact op vogelpopulatie en open karakter van het landschap te beperken.

95626125_9159644_Zienswijze_Dordrecht_380_kV-_ongetekend.pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Impact van de bouw, maar vooral ook van het onderhoud aan de lijn.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Impact op landschap en Nieuwe Dordtse Biesbosch. Deze is recent opgeleverd en wordt sterk beïnvloed door de bestaande lijn. Een aantal corridors lopen door dit gebied.

Op het Eiland van Dordrecht is een stapeling van grootschalige infrastructuur, industrie en transport zones. De balans wordt door een nieuwe toevoeging verstoord.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Deze Dordtse zienswijze in een aanvulling op de regionale zienswijze.

Een ondertekende versie van het document is per post onderweg.

Retouradres: Postbus 8 3300 AA DORDRECHT

Aan

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg –
Crayestein / Krimpen aan den IJssel
Postbus 111
9200 AC DRACHTEN

Gemeente Dordrecht
Spuiboulevard 300
DORDRECHT

T [REDACTED]
www.dordrecht.nl

Contactpersoon

T [REDACTED]
E [REDACTED]

Datum 4 juli 2023
Ons kenmerk 2023-0095161
Betreft Zienswijze concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau 380 kV-hoogspannings-
verbinding Geertruidenberg – Crayestein / Krimpen aan den IJssel

Geachte heer, mevrouw,

Als aanvulling op de regionale zienswijze delen wij vanuit gemeente Dordrecht middels de onderstaande paragraaf graag ook onze gemeentelijke zienswijze op de concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). Met betrekking tot de te verkennen corridors die de Biesbosch zullen doorkruisen heeft gemeente Dordrecht een aantal zorgen. Middels deze zienswijze nemen we u mee in deze bedenkingen.

Het eiland van Dordrecht bestaat voor een deel uit een stad met een historisch centrum en een beschermd stadsgezicht. De wijken in de stad hebben de nodige sociaal economische uitdagingen en kunnen een impuls gebruiken in de leefkwaliteit. Voor het ontwikkelen en groeien van de stad wordt sterk ingezet op het binnenstedelijk verdichten. Hierdoor behouden we de compacte bebouwingscontour van de stad, die zorgt ervoor dat de ruimte rondom de stad beschikbaar blijft voor cultuurlandschap en kwetsbare natuur. Er wordt sterk geïnvesteerd in het optrekken van het buitengebied naar de stad via een nieuw groot stadspark. Hiermee is de kanteling ingezet om juist de natuurlijke kwaliteiten te beschermen en door te bouwen naar een vitale stad.

Het belang van Nationaal Park De Biesbosch

Eén van de belangrijkste Nederlandse natuurgebieden, Nationaal Park en Natura 2000-gebied De Biesbosch, ligt binnen onze gemeente. Dit betreft een voor Europa uniek natuurgebied met dier en plantsoorten die zelfs nergens anders in het continent voorkomen. Deze hoogwaardige ecologische hotspot versterkt de biodiversiteit op het Eiland van Dordrecht, en daarmee de landelijke biodiversiteit. Het plaatsen van een hoogspanningstraject lijkt namelijk strijdig met de lokale, landelijke en Europese ambities voor het beschermen van de kwetsbare natuur.

Het unieke zoetwatergetijdenpark met een uitzonderlijke vogelpopulatie die tot de meest gevoelige natuur behoort, en juist de meeste hinder ondervindt van belemmeringen in het luchtruim. Daarnaast moet er stil worden gestaan bij de verstoringen die de bouw en het reguliere onderhoud van

Datum 4 juli 2023
Ons kenmerk 2023-0095161

hoogspanningsverbindingen veroorzaken in de omgeving van het traject. De in Dordrecht te onderzoeken corridors betreffen namelijk een stiltegebied.

Het benoemen van de koppelkans voor het weghalen van de 150 kV-lijn in de Biesbosch, is in onze optiek echter niet een kans als daarvoor er door een groter deel van het Nationaal Park een zwaardere lijn wordt aangelegd.

Open landschap

Het open karakter van het landschap wordt fors aangetast door de mogelijke toevoeging van een nieuwe hoogspanningslijn. Vanwege de kleinschaligheid van de polders in het buitengebied zou de toevoeging van doorsnijdende infrastructuur een aanzienlijke invloed hebben op de vergezichten van het landbouwgebied in het historische cultuurlandschap. Waar nu de dijken en kreken structuur bepalend zijn voor gebied, wordt dat beeld onderbroken door masten en leidingen. We zien het eventuele verdubbelen van de huidige lijn naar een paralleltracé dan ook als een nog grotere inbreuk op de waarde van het landschap, dit zal de industriële uitstaling van het buitengebied danig vergroten.

Investerings in buitengebied

Slechts vijf jaar geleden is het nieuw aangelegde strategisch groenproject Nieuwe Dordtse Biesbosch geopend. Met de Nieuwe Dordtse Biesbosch voorzien we de gehele Drechtsteden van een nieuw, gevarieerd natuur- en recreatiegebied dicht bij de stad Dordrecht en met sterke nabijheid tot andere woonkernen in onze regio. Een eventuele aanleg van onnatuurlijke infrastructuur verminderd echter hiermee de aantrekkelijkheid van het natuur- en recreatiegebied door het beperken van het open karakter. Deze lokale en provinciale investeringen die met de ontwikkeling van het project gemoeid zijn, zouden aanzienlijk in waarde worden verminderd door de aanleg van een extra lijn over dit gebied.

Stapelning van infrastructuur

Het mogelijk toevoegen van een hoogspanningsverbinding is een vergroting van de hoeveelheid landelijke infrastructuur op het grondgebied van Dordrecht. Waar het landschap al belast is door meerdere hoogspanningsverbindingen en omvangrijke transportnetwerken over ons eiland. De toegangsweg naar het Dordtse Biesboschcentrum wordt gedomineerd door een stapeling van intensieve industriële gebieden. Direct na elkaar volgen autoweg N3, DuPont Chemours, de HVC vuilverbranding, een treinbrug waar veel goederentreinen gebruik van maken, hoogspanningsstation Crayenstein met meerdere lijnen en een met PFAS vervuilde afvalberg voordat over de polders een uitzicht met een andere hoogspanningslijn op de Biesbosch te zien is.

Als daarbij station Crayenstein uitgebreid moet worden om de 380 kV-verbinding te faciliteren betekent een verdere verslechtering van de situatie. Vooral als door deze uitbreiding het hoogspanningsstation interessanter wordt voor andere hoogspanningsverbindingen en daarmee mogelijk nog meer infra aantrekt naar het gebied.

Datum 4 juli 2023
Ons kenmerk 2023-0095161

Balans voor de inwoners

Op ons eiland wordt de verantwoordelijkheid genomen tot het faciliteren van nationale opgaves. Echter wordt door de mogelijke toevoeging het fragiele evenwicht tussen de grootschalige infrastructuur, de kwetsbare natuur en de compacte stad verstoord. Het beschermen en investeren in de natuurlijke kwaliteiten van het eiland zorgen voor een positieve ontwikkeling voor de inwoners. Met de aanleg van meer infrastructuur raakt deze balans verder ontwricht. We gaan er vanuit dat u de genoemde bedenkingen meeneemt in uw verdere onderzoek.

Hoogachtend,

Het college van Burgemeester en Wethouders

A.W. Kolff
burgemeester

Verzonden: 7/6/2023 1:53:25 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Buurt en/of bewonersorganisatie

(Mede) namens: bestuursleden dorpsraad Oudkerks Belang

Organisatie: Dorpsraad Oudkerks Belang

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

zie zienswijze

95626189_9159668_2023-07-05_Zienswijze_trace_hoogspanning_Oudkerks_Belang.docx

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

zie zienswijze

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

niet aan toegekomen

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

niet aan toegekomen

[REDACTED] 5 – 7 – 2023

Aan Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt HSV Geertruidenberg-Krimpen a/d IJssel of Crayestein
Postbus 111
9200 AC Drachten

Betreft: Zienswijze dorpsraad Oudkerks Belang t.a.v. tracéonderzoek
hoogspanningsverbinding Geertruidenberg - Krimpen a/d IJssel of Crayenstein

Geachte dames/heren,

Natuurlijk begrijpen wij dat de capaciteit van het stroomnetwerk fors uitgebreid moet worden. Het is op afzienbare termijn waarschijnlijk niet mogelijk dat te doen (bijvoorbeeld door grootschalige plaatselijke opslag van energie uit zonnepanelen) zonder ook het hoofdnetwerk uit te breiden.

Corridor 9 in de Project Atlas loopt tussen Giessenburg en Giessen-Oudekerk. Een NIMBY-reactie van onze kant is niet op zijn plaats. Er loopt namelijk al een (150 kV) tracé over Giessen-Oudekerk. U zult echter begrijpen dat wij niet zitten te springen om een vergelijkbare rij hoogspanningsmasten aan de andere kant van het dorp.

Het is gebruikelijk en rechtvaardig negatieve gevolgen voor direct betrokkenen financieel te compenseren. De laatste jaren wordt dat in een aantal gevallen ruimhartig gedaan. ‘Stenen’ zijn eenvoudig te kapitaliseren. Het thuisgevoel of het woongenot echter niet!

Ook de overige bewoners zullen te maken met krijgen met negatieve gevolgen van een nieuw traject, bijvoorbeeld in de vorm van verdere horizonvervuiling. Dat zal niet financieel gecompenseerd worden.

Liever dan middelen besteden aan compensatie, wat in principe neerkomt op kapitaalvernietiging, zien wij die per definitie schaarse middelen geïnvesteerd worden in een duurzame energievoorziening.

Wij hopen dan ook dat een eventueel nieuw tracé niet door de lintbebouwing langs de Giessen tussen Giessenburg en Giessen-Oudekerk zal worden gerealiseerd.

Onze voorkeur gaat uit naar uitbreiding van het 380kV net (alsnog?) via:

- opschaling van het bestaande netwerk,
- vervanging van bovengrondse 150 kV verbindingen door 380 kV verbindingen en aanleg van (deels) ondergrondse 150 kV verbindingen,
- opgewekte energie van de centrale omzetten in waterstof en verspreiden via het gasnetwerk,

of andere technische oplossingen die ongetwijfeld hogere financiële investeringen vragen, maar ons inziens in het kader van de huidige opvattingen over menselijke maat en investeren in de energietransitie verantwoord zijn. De voorbereidingen voor de nieuwe trajecten zijn lang geleden gestart. Wellicht biedt het huidige politieke klimaat ruimte voor een heroverweging van de plannen.

Onze reactie betreft de directe gevolgen voor de huidige situatie. Wij hebben geen rekening gehouden met mogelijke toekomstige ontwikkelingen die door de aanleg van een nieuw traject negatief beïnvloed zouden kunnen worden omdat ons zicht daarop beperkt is.

Overigens hebben wij ook geen kennis van mogelijke projecten die als alternatief zouden kunnen gelden voor de mogelijke aanleg door ons gebied.

Dorpsraad Oudkerks Belang

Verzonden: 7/6/2023 1:54:41 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt HSV Geertruidenberg-Krimpen a/d IJssel of Crayestein
Postbus 111
9200AC Drachten

Brandwijk, 19 juni 2023

Betreft: zienswijze HSV corridor 8

Geachte heer/mevrouw,

Wij zijn zeer geschrokken van het voornemen voor het aanleggen van een nieuwe hoogspanningsverbinding. Eén van de tien mogelijke routes (corridor 8) loopt namelijk dwars door de Alblasserwaard en over Natura2000-gebied de Donk. Wij zijn woonachtig in één van de rijksmonumenten aan de Gijbelandsedijk te Brandwijk. In totaal telt alleen de Gijbelandsedijk al 28(!) panden met hoge historische/monumentale waarde.¹ Naar ons inzien dus absoluut geen plek om hoogspanningskabels over te spannen. Tevens dienen alle monumentale panden in opdracht van het Rijk beschermd te worden, omdat ze van grote waarde zijn voor het aanzicht van de dorpen. Laten we het landschap dan niet onnodig vervuilen met nieuwe masten. *“In het algemeen geldt voor monumenten dat ze van belang worden geacht vanwege hun schoonheid, betekenis voor de wetenschap of cultuurhistorische waarde. Monumenten laten zien hoe we vroeger leefden. Om er voor te zorgen dat dit stukje tastbare verleden niet verdwijnt, is de overheid monumenten gaan beschermen. Monumenten zijn vaak ook aantrekkelijk en vormen een prettige woon- of verblijfsomgeving. Een rijksmonument is een monument dat van nationaal belang is.”*²

Tevens is er onderzoek gedaan naar de gevolgen voor de gezondheid van mensen woonachtig onder en rondom bovengrondse hoogspanningslijnen. De Gezondheidsraad ziet aanwijzingen voor een verband tussen blootstelling aan magneetvelden in de buurt van de hoogspanningslijnen en hersentumoren bij kinderen en volwassenen. Het risico kan volgens de Gezondheidsraad bijna anderhalf keer zo hoog zijn bij kinderen die lang worden blootgesteld aan magneetveldsterktes van 0,4 microtesla of meer. Bovendien levert internationaal onderzoek aanwijzingen dat kinderen en volwassenen meer kans hebben om leukemie te krijgen als ze dicht bij bovengrondse hoogspanningslijnen wonen. In 2022 gaf ook de Gezondheidsraad aan dat er ook bij volwassenen aanwijzingen zijn voor een verband tussen blootstelling aan magneetvelden bij bovengrondse hoogspanningslijnen en een verhoogd risico op leukemie.³ (RIVM, april 2023) De Rijksoverheid adviseert gemeenten en netbeheerders om geen nieuwe hoogspanningslijnen aan te leggen in de buurt van woningen (voorzorgbeleid). Dit advies wordt niet zonder reden gegeven. Corridor 8 (35 KM) loopt over woonwijken in Sliedrecht, over meerdere bestaande lintbebouwingen (Graafstroom) en woonwijken met gevoelige bestemmingen (zie conceptrapport RND). In het conceptplan RND wordt aangegeven dat er rekening gehouden wordt met het voorzorgbeleid. Aan deze belofte dien je

¹ Gemeente Molenlanden, *Monumentenlijst Molenlanden* (2018) geraadpleegd via: [Monumentenregister - Molenlanden](#)

² Monumenten.nl in samenwerking met Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, geraadpleegd via: [Soorten monumenten | Monumenten.nl](#)

³ Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, *Hoogspanningsmasten, de gezondheidseffecten* (2023) geraadpleegd via: [Gezondheidseffecten | RIVM](#)

je dan ook te houden. Corridor 8 als potentiële route aanleveren, past niet in deze belofte. Het is bij jullie bekend dat hier sprake is van gevoelige bestemmingen (woonhuizen, zelfs (rijks)monumenten), die niet te ontwijken zijn. Molenlanden is overigens al zwaar belast door meerdere 380kV-verbindingen tussen station Geertruidenberg en station Krimpen a/d IJssel.

Niet alleen is de magnetische straling van de masten zeer ongezond voor mensen, ook dieren hebben last van de straling. De Alblasserwaard heeft een prachtige polder vol bijzondere dier- en plantensoorten. Waarom zou dit alles bedreigd moeten worden door magneetvelden en hoogspanningsmasten als er een alternatieve route voor handen ligt? Zeker met alle klimaatproblemen, de stikstofcrisis en het uitsterven van diverse diersoorten, lijkt het ons aannemelijk dat ook jullie er alles aan doen om de natuur te beschermen.

Hiermee gepaard gaat het feit dat corridor 8 dwars door natuurgebied de Alblasserwaard en 'haar' Donk loopt. De Donk en de Donkse Laagten is Natura2000-gebied. Dit is in opdracht van de EU aangewezen als beschermd gebied. *"Het Natura 2000-netwerk bestaat uit gebieden die zijn aangewezen onder de Vogelrichtlijn en onder de Habitatrichtlijn. Beide Europese richtlijnen zijn belangrijke instrumenten om de Europese biodiversiteit te waarborgen. Alle gebieden zijn geselecteerd op grond van het voorkomen van soorten en habitattypen die vanuit Europees oogpunt bescherming nodig hebben."*⁴ (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit) Net als de monumentale panden waar corridor 8 overheen gaat, is ook dit iets wat door de Rijksoverheid aangewezen is om beschermd te worden. Dus duidelijk niet een gebied dat vervuld mag worden met (stralingen van) hoogspanningskabels en masten.

Het is onlogisch om voor corridor 8 te kiezen, mede vanwege de hoge kosten die hieraan verbonden zijn. Tussen station Krimpen a/d IJssel en Geertruidenberg ligt station Crayestein. Het is onzinnig en ontzettend onlogisch om Crayestein over te slaan en een lange omweg (35-50 KM) door landschappen en over huizen te maken. Eén van de kortste routes met de minste extra impact op mens en milieu en met de laagste kosten is corridor 6. Deze loopt grotendeels langs een bestaande baan en om natuurgebied de Biesbosch te ontzien, is slechts een kleine aanpassing in het plan nodig door de verbinding langs de Merwede te leiden naar Crayestein.

Wij vragen ons tevens ten eerste af waarom er zo weinig onderzoek is gedaan naar alternatieven. Waarom worden de kabels niet ondergronds aangelegd, zoals in Denemarken of ons buurland Duitsland? Wij kennen Nederland als vooruitstrevend en innovatief, maar in dit opzicht lopen wij aanzienlijk achter. Het is belangrijk om innovaties serieus te nemen en niet weg te wuiven als 'te duur of storingsgevoelig.'

Tot slot is de Alblasserwaard al meer dan genoeg belast met uitstoot van gevaarlijke stoffen, zoals PFAS en GENX door Chemours. De uitzending van Zembla (15 juni 2023) toont aan dat we als inwoners van de Waard al veel te vaak moeten 'dealen' met gezondheidseffecten van bedrijven die door officiële instanties hiervoor een vergunning hebben gekregen. Laat de hoogspanningsmasten niet door een gebied lopen wat gekenmerkt wordt door veel monumentale panden, de molenbiotoop,⁵ Natura2000-gebieden en bijzondere dieren en planten. Stel de omwonenden niet onnodig bloot aan kankerverwekkende stralingen. Zeker niet als er absoluut een (goedkoper en vele malen logischer) alternatief is!

Hoogachtend,

[Redacted signature]

⁴ Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, *Natura2000-gebieden* Geraadpleegd via: [Natura 2000 gebieden | natura 2000](#)

⁵ Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, *Bescherming van de molen*, Geraadpleegd via: [Bescherming van de molen | Molens | Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed](#)

Verzonden: 7/6/2023 2:00:40 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt HSV Geertruidenberg-Krimpen
Aan den IJssel of Crayestein
Postbus 111
9200 AC DRACHTEN

Giessenburg, 4 juli 2023

Onderwerp: zienswijze op concept-NRD HSV G-Kr of G-Cr

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij maken wij onze zienswijze op de concept-NRD voor een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen G-Crayestein of G-Krimpen aan den IJssel kenbaar. Hierbij onderschrijven wij, en deze maken ook onderdeel van onze zienswijze, de zienswijze van de gemeente Molenlanden. De inhoud van de zienswijze van de gemeente Molenlanden dienen hierbij als herhaald en ingelast beschouwd te worden.

Wij zijn woonachtig te Giessen-Oudekerk op zo'n 60 meter van de zogenaamde "groene" hoogspanningsverbinding. Indien de hoogspanningsverbinding aan de rand van corridor 9 zal vallen bevindt onze woning zich op 150 meter afstand van de nieuwe verbinding. Wij zullen dan tussen twee hoogspanningsverbindingen wonen. Daarnaast en daarbovenop zal de huidige "groene" hoogspanningsverbinding de nieuwe hoogspanningsverbinding op zo'n krappe 200 meter van ons huis alsdan gaan kruisen.

Corridor 9 is getekend over een groot deel het dorp Giessen-Oudekerk. De rest van het dorp valt binnen 150 meter van de corridor.

Schade voor de gezondheid:

De Gezondheidsraad ziet aanwijzingen voor een verband tussen blootstelling aan magneetvelden in de buurt van bovengrondse hoogspanningslijnen bij kinderen en volwassenen en hersentumoren bij kinderen (bron: website RIVM april 2023).

De Rijksoverheid adviseert gemeenten en netbeheerders om geen nieuwe hoogspanningslijnen aan te leggen in de buurt van woningen. Dit heet **voorzorgbeleid**.

Corridor 9 loopt over een groot deel van het dorp Giessen-Oudekerk, een café, een kerk en over meerdere bestaande lintbebouwingen (Oudkerkseweg/Neerpolderseweg) en het Oudkerksebos met diverse woningen (zie conceptrapport RND).

Uitgaande van een afstand van minimaal 150 meter (afstand “veilige” blootstelling aan magneetvelden) aan beide zijde van de hoogspanningsverbinding betekent corridor 9 dat een kale – niet bewoonbare- strook van 300 meter het dorp zal doorklieven. Een groot deel van het dorp zou hierdoor niet meer bewoonbaar worden. Dit heeft veel impact op een dorp met 175 huishoudens en 455 inwoners. Een dorp waar 80% van de woningen koopwoningen zijn en jongeren niet kunnen blijven wonen omdat er geen woningen zijn. Uitbreiding van het dorp wordt immers ook onmogelijk omdat bouwen onder de hoogspanningsverbinding en aan beide zijde 150 meter niet mogelijk is.

Dit advies van de Rijksoverheid wordt niet voor niets gegeven. Negeer en omzeil dit beleid niet opnieuw zoals bij Nieuw-Lekkerland en vele andere projecten in Nederland.

Als je in je conceptplan RND zegt dat je rekening houdt met het voorzorgbeleid, zoals opgesteld door het Ministerie van EZK, dan moet je dit ook doen. Dan moet je niet met een corridor 9 optie komen, waarvan je al weet dat je hier gevoelige bestemmingen (woonhuizen) niet kunt ontwijken.

Molenlanden is op dit punt al zwaar belast door meerdere 380kV-verbindingen tussen station Geertruidenberg en Station Krimpen a/d IJssel.

Gebruik innovatieve technologie zoals ook in omliggende landen of voer corridors op die niet over woonbestemmingen gaan.

Schade voor de dieren

Ook dieren hebben last van de straling. In de Alblasserwaard komen naast de mooie koeien en schapen in de weides ook bijzondere dier- en plantensoorten voor zoals de heikikker, zwarte stern, steenuil, knotwilgslak, purperreiger en waterspitsmuis en ook de gouden sprinkhaan. Daarnaast is de Alblasserwaard ook uniek vanwege alle andere diersoorten die er leven, heel mooi vastgelegd in de recente film ‘De Wilde Waard’. Het is toch onvoorstelbaar als dit verziekt wordt door de krachtige magneetvelden van hoogspanningsmasten. Zeker niet als er een alternatieve route voorhanden is.

Daarnaast zijn er tienduizenden weide- en trekvogels in de Alblasserwaard. Die wil je niet belasten door plaatsing van een onnodige nieuwe route met vele kilometers hoogspanningskabels, waar ze tegenaan vliegen en doodgaan. Mede daarom is corridor 9 absoluut ongeschikt.

Aantasting kwaliteit landschap:

Ofschoon iedereen begrijpt dat er soms ingrepen nodig zijn om onze welvaart op peil te houden, zoals verzwaring van het elektriciteitsnet, moet er met de grootst mogelijke zorg worden nagedacht over dit soort ingrijpende projecten voor het milieu en mensen. Deze nieuwe masten blijven nog tientallen jaren in het landschap staan. Laten we ons landschap niet onnodig vervuilen met nieuwe masten op veel langere routes dan nodig, door onaangetaast polderlandschap. Maar leg de nieuwe masten zoveel mogelijk langs een bestaand tracé aan zoals corridor 6.

Corridor 9 is absoluut geen geschikte optie, aangezien dit dwars door natuurgebied Alblasserwaard gaat en een veel langere route beslaat, dat geen gebruik maakt van het station Crayestein.

Onderzoek alternatieven

Er is beperkt onderzoek gedaan naar aanleg van kabels ondergronds. Leer van voorbeelden zoals Duitsland en Denemarken die dit wel doen. Plaatsing van nieuwe hoogspanningsmasten is echt niet

meer van deze tijd. Deze blijven nog tientallen jaren ons landschap vervuilen. Doe dit niet gemakkelijk af met 'kan niet', 'te duur' of 'is meer storingsgevoelig'. Belangrijk om innovaties serieus te nemen.

Niet nog meer druk op milieu in Alblasserwaard

De Alblasserwaard is al ernstig belast met de uitstoot van gevaarlijke stoffen zoals PFOA, PFAS en GENX door Dupont, vergund door officiële instanties waaronder de Gemeente (Zembla uitzending 15 juni 23). Maak onze waard en de mensen en dieren die hier leven, niet nog zieker met deze hoogspanningsmasten.

Windmolens en kruizen van hoogspanningskabels

In corridor 9 en 10 staan 3 windmolens. Deze windmolens hebben een ashoogte van 108 meter en een tiphoogte van 150 meter. Op welke wijze is het verantwoord of mogelijk om de hoogspanningsverbinding over of tussen de bestaande windmolens te laten gaan, zeker gelet op het feit dat op enkele tientallen meter de snelweg A15 aanwezig is. Ontstaat er niet een erg groot risico bij een combinatie van windmolens en hoogspanningskabels?

Het "groene" 150kv hoogspanningsnetwerk zal in corridor 9 en ook 10 het geplande hoogspanningsnetwerk kruisen. Hier maken wij ons zorgen over. Levert dit meer magneetkrachten op? Wat zijn de gevolgen daarvan voor ons inwoners en zeker diegene die al dicht bij de bestaande hoogspanningskabels en masten wonen. Dit punt dient naar ons oordeel veel aandacht te hebben.

Monumenten

Langs de Giessen bevinden zich veel monumentale boerderijen. Rijks- en gemeente monumenten. Deze worden met veel zorg, liefde en geld onderhouden door de bewoners. Deze karakteristieke monumenten zullen onbewoonbaar worden en zodoende verdwijnen. Dit is cultuurhistorisch een enorm verlies.

Onnodig hoge kosten met corridor 9 en goed alternatief:

Er moet een verbinding worden gemaakt tussen station Krimpen a/d IJssel en station Geertruidenberg. Station Crayestein ligt hemelsbreed tussen deze 2 stations in. Het is om vele redenen, waaronder kosten, onzinnig en onlogisch om Crayestein over te slaan en lange omleidingen van 35-50 km door ongerept landschap en over woonhuizen te maken.

Er is namelijk een goed alternatief. Een van de kortste routes met de minste extra impact op het milieu en omwonenden en de laagste kosten is corridor 6. Deze loopt grotendeels langs een bestaand tracé en het laatste (korte) stukje door de Biesbosch. Om de Biesbosch te ontzien kan in corridor 6 een kleine aanpassing worden gemaakt door de verbinding langs de Merwede te maken naar Crayestein (zie zwarte ingetekende lijn). Dit laatste korte stuk kan mogelijk ook ondergronds worden aangelegd.

Vriendelijk verzoeken wij u acht te slaan op onderhavige zienswijze en ons te voorzien van een reactie.

Met vriendelijke groet,

Verzonden: 7/6/2023 2:07:54 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Belangenorganisatie

(Mede) namens:

Organisatie: ZLTO Altena-Biesbosch

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Altena-Biesbosch

Bureau Energieprojecten
 Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c
 Postbus 111
 9200 AC Drachten

03-07-2023

Geachte heer, mevrouw,

ZLTO Altena-Biesbosch heeft met veel belangstelling kennis genomen van de Notitie Rijkswidte en Detailniveau voor de nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel/Craijestein. Uit de notitie komt een duidelijk beeld naar voren van een ruimtelijk gezien zeer complexe opgave. Dit vraagt om een zo groot mogelijke bandbreedte van alternatieven die nader onderzocht dienen te worden. Wij hebben de indruk dat er, conform onze aanbeveling op de notitie "kennisgeving en participatie", al heel breed gekeken is naar mogelijke corridors om op basis van nader onderzoek zorgvuldige keuzes te kunnen maken. Het valt ons op dat waterwegen gekruist worden, maar dat corridors niet gebruik maken van waterwegen (zoals bijvoorbeeld de Nieuwe Merwede en de Amer). We vragen ons af of de ruimtelijke beperkingen na onderzoek niet zo'n groot obstakel blijken te zijn dat daarmee uiteindelijk alsnog een corridor onderzocht dient te worden die meer gebruik maakt van de (bodem van de) waterwegen. We adviseren u te bekijken hoe u dit ontwerpprincipes op onderdelen alsnog kunt inpassen als nader te onderzoeken subvarianten in de corridors met waterwegen.

Wat betreft de te onderzoeken effecten zien we dat aandacht wordt geschonken aan het agrarisch gebruik van gronden, maar dat dit wordt opgenomen onder het hoofdaspect "Gebruiksfuncties". Wij zijn van mening dat dit niet recht doet aan de waarde van landbouwgrond. Immers, het produceren van goed en betaalbaar voedsel is strategisch van belang voor Nederland, waarbij voedselproductie bovendien ook nog gekoppeld kan worden aan aandacht voor (bodem)biodiversiteit en klimaatadaptatie. Wij vragen u daarom landbouw op te nemen als een op zichzelf staand hoofdaspect. Op dit hoofdaspect vragen we u naast de effecten "areaal landbouwverlies" en "doorsnijding van percelen" de volgende mogelijke effecten nader te onderzoeken:

- Diergezondheid en dierwelzijn: Graag zien we onderzocht of, en in hoeverre magnetische velden en straling van invloed zijn op diergezondheid en dierwelzijn. Mocht dat het geval zijn dan is het nodig dat het aantal veehouderijbedrijven binnen de corridors in kaart wordt gebracht. Hetzelfde geldt voor het risico van fysiek letsel aan vee door de betonnen staanders.
- Precisielandbouw en robotisering: Op dit moment maken al veel agrarische ondernemers gebruik van precisielandbouw waarbij GPS een belangrijke rol speelt. We zien in de beoordelingstabel bij gebruiksfuncties graag toegevoegd in hoeverre straling en magnetische velden het functioneren van precisielandbouw negatief beïnvloedt.

Wat betreft het hoofdaspect "Landschap" willen we u nog wijzen op het belang van openheid als gebiedswaarde. We kunnen niet goed beoordelen in hoeverre de gebiedsbeschrijvingen in de bijlage hier voldoende aandacht aan schenken. Sowieso lijken de gebiedsbeschrijvingen qua systematiek in de landschapsanalyse niet heel eenduidig opgebouwd. Wij vragen u daarom nogmaals kritisch te kijken naar de landschapsanalyse, omdat dit wel de basis is van de effectenbeoordeling op het hoofdaspect "Landschap".

Zoals ook al aangegeven in de eerdergenoemde reactie op de notitie "kennisgeving en participatie" worden we graag betrokken bij het vervolg van het proces en uiteraard zijn wij bereid om een nadere toelichting te geven op deze reactie.

[REDACTED]

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

ZLTO Altena-Biesbosch

Secretariaat:

[REDACTED]

[REDACTED]

Verzonden: 7/6/2023 2:10:40 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam:

Tussenvoegsel(s):

Voorletters:

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Buurt en/of bewonersorganisatie

(Mede) namens:

Organisatie: Bewonersvereniging Noordwaard

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Alle corridors die door de Noordwaard lopen (3, 4, 5, 6 en 7) lopen geheel of gedeeltelijk door het Natura 2000 gebied De Biesbosch. Natura 2000 gebieden zijn per definitie kwetsbare en beschermde gebieden met veel op de EU-habitatsrichtlijn voorkomende beschermde diersoorten. Daarbij heeft de Biesbosch, als een vrijwel uniek zoetwaterdelta-gebied, internationale betekenis. Niet alleen de aanleg, maar ook de aanwezigheid van een hoogspanningslijn geeft een ernstig negatief effect op de natuur. Elke corridor die door de Biesbosch/Noordwaard gaat zou daarom naar onze mening af moeten vallen. Voor de nieuwe hoogspanningsverbinding zou zoveel mogelijk gezocht moeten worden naar een tracé dat gebundeld wordt met andere grootschalige infrastructuur, zoals snelwegen en spoorlijnen.

Het voorgaande in ogenschouw nemend leidt dit ons inziens tot twee aanvaardbare voorkeurstracé's:

- Corridor 1 en 2, langs de A16, HSL en Betuwelijn;
- Corridor 8, 9 en 10, langs de A27, A15 en Betuwelijn.

Alternatief zou zijn om alle mogelijke trace's door de Noordwaard (Natura 2000 gebied, Ruimte voor de Rivier gebied) ondergronds aan te leggen.

95626559_9159792_Zienswijze_Tennet_380_KV_BV_Noordwaard.pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De aanleg van masten en geleiders door Biesbosch en Noordwaard zal een behoorlijke verstoring van de natuur veroorzaken in het Natura 2000 gebied en in de Noordwaard. Gezien de slechte staat van de natuur in Nederland moet getracht worden iedere verstoring, zelfs als deze deels tijdelijk is, te voorkomen (en dat is mogelijk omdat er ook een aantal corridors buiten het gebied is).

De bescherming van natuur richt zich op beschermde soorten (planten en dieren) en beschermde natuurgebieden of ecologische zones. De aanleg of wijziging van een hoogspanningslijn kan effect hebben op de aanwezige soorten en natuurgebieden. Soorten kunnen verdwijnen door bijvoorbeeld

het aanleggen van verharding, realiseren van bouwwerken, rooien van beplanting en dempen van sloten. De effecten op natuur, landschap en archeologie van een nieuwe hoogspanningsverbinding zijn nog onvoldoende in beeld. Dat schrijft de Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie Mer). Het plaatsen van hoogspanningslijnen en bijbehorende masten is niet te rijmen met het feit dat de Noordwaard een steeds belangrijker gebied wordt als kraamkamer voor vele diersoorten.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De corridors 3, 4, 5, 6 en 7 lopen door het Ruimte voor de Rivier gebied De Noordwaard. Dit gebied is recent aangelegd om op kritieke punten een waterstandsdeling op de rivier mogelijk te maken zodat bij bijvoorbeeld Gorinchem de kans op overstromen aanzienlijk afneemt. In het kader van de hoogwaterveiligheid mag er in het overgrote deel van de Noordwaard niet gebouwd worden. In het zogenaamde doorstroomgebied en de zomerpolders mag er niet gebouwd worden omdat dit het risico met zich meebrengt dat het doorstroomoppervlak vermindert en dat de werking van het gebied in het kader van hoogwaterveiligheid in het geding komt. In het Rijksinpassingsplan is opgenomen dat de doorstroming ten alle tijden gewaarborgd moet blijven. In deze delen mag er niet worden gebouwd wegens het overstromingsgevaar elders. Naar onze mening zou dit ook moeten betekenen dat er van de aanleg van een nieuwe hoogspanningsverbinding door de Noordwaard geen sprake kan zijn.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Het gebied de Noordwaard, de mensen, dieren en planten die daar leven, hebben in de afgelopen jaren al met veel verstoring te maken gehad. In de periode 2009-2015 heeft het gebied letterlijk op zijn kop gestaan tijdens het Ruimte voor de Rivier project. Voor veel bewoners betekende dit jaren van onzekerheid en tumult. Dit heeft zijn nasleep gekend in de vorm van grootschalig onderhoud door het Waterschap in 2020-2021. In 2022 en 2023 zijn de masten van de bestaande hoogspanningsverbinding grondig gerenoveerd. Er is sprake van een toepassing van thermisch gereinigde grond (TGG) in een aantal dijken in het gebied met een reëel risico dat de waterkwaliteit in de sloten hierdoor zodanig achteruitgaat dat deze TGG weer verwijderd moet worden, zoals recent al elders in het land is gebeurd. We zijn van mening dat de overheid het gebied de Noordwaard niet met nog meer verstoring zou mogen opzadelen.

Woningen en schuren bouwen mag niet meer want er mag geen verstening plaats vinden in het natuurgebied. Staal en ijzer zou dan wel kunnen? Wie in een natuurgebied wil wonen wenst geen uitzicht op een enorm ijzeren wegennet in de lucht. Bovendien daalt de waarde van de huizen.

Betreft	Zienswijze nieuwe hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel of Crayestein
Auteur(s)	Bestuur Bewonersvereniging Noordwaard
Datum	5 juli 2023

Wie zijn wij?

De Bewonersvereniging Noordwaard is de belangenbehartiger voor al diegenen die in de Noordwaard wonen. Zo'n 75% van de Noordwaard-bewoners is lid van onze vereniging.

Inleiding op de zienswijze

Uiteraard realiseren ook de Noordwaard-bewoners zich dat het uitbreiden van het elektriciteitsnet in Nederland, noodzakelijk is. Wij zijn echter van mening dat er geen tracé gekozen zou moeten worden dat door de Noordwaard loopt. Van de 10 hoofdroutes ('corridors') die worden onderzocht lopen er 5 dwars door de Noordwaard. Het gebied waar wij wonen en werken maar zeker ook onze rust en ruimte waarderen. Ook nu lopen er al 2 hoofdroutes door het gebied. Nog een hoofdroute erbij zou een aantasting zijn van de Noordwaard voor zowel mens als dier. Onderstaand geven wij puntsgewijs onze argumenten weer waarom er niet voor een tracé door de Biesbosch/Noordwaard gekozen zou moeten worden.

Aantasting van landschap en natuur

Een extra hoogspanningsverbinding, in welk tracé ook, betekent altijd een enorme aanslag op het landschap en de natuur. In Nationaal Park De Biesbosch en met name de Noordwaard is nog weinig sprake van zichtbare storende infrastructuur; de horizon is vaak vrijwel natuurlijk en soms geheel natuurlijk. Dit draagt in belangrijke mate bij aan het "natuurgevoel" van bewoners en ook van Nederlandse en buitenlandse bezoekers, die het gebied steeds beter weten te vinden. Aanleg van deze nieuwe hoogspanningsleiding door de Biesbosch zal ernstig afbreuk doen aan deze natuurbeleving.

Alle corridors die door de Noordwaard lopen (3, 4, 5, 6 en 7) lopen geheel of gedeeltelijk door het Natura 2000 gebied De Biesbosch. Natura 2000 gebieden zijn per definitie kwetsbare en beschermde gebieden met veel op de EU-habitatsrichtlijn voorkomende beschermde diersoorten. Daarbij heeft de Biesbosch, als een vrijwel uniek zoetwaterdelta-gebied, internationale betekenis. Niet alleen de aanleg, maar ook de aanwezigheid van een hoogspanningslijn geeft een ernstig negatief effect op de natuur. Elke corridor die door de Biesbosch/Noordwaard gaat zou daarom naar onze mening af moeten vallen.

De aanleg van masten en geleiders door Biesbosch en Noordwaard zal een behoorlijke verstoring van de natuur veroorzaken in het Natura 2000 gebied en in de aangrenzende Noordwaard. Gezien de slechte staat van de natuur in Nederland moet getracht worden iedere verstoring, zelfs als deze deels tijdelijk is, te voorkomen (en dat is mogelijk omdat er ook een aantal corridors buiten het gebied is).

De bescherming van natuur richt zich op beschermde soorten (planten en dieren) en beschermde natuurgebieden of ecologische zones. De aanleg of wijziging van een hoogspanningslijn kan effect

hebben op de aanwezige soorten en natuurgebieden. Soorten kunnen verdwijnen door bijvoorbeeld het aanleggen van verharding, realiseren van bouwwerken, rooien van beplanting en dempen van sloten. De effecten op natuur, landschap en archeologie van een nieuwe hoogspanningsverbinding zijn nog onvoldoende in beeld. Dat schrijft de Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie Mer). Het plaatsen van hoogspanningslijnen en bijbehorende masten is niet te rijmen met het feit dat de Noordwaard een steeds belangrijker gebied wordt als kraamkamer voor vele diersoorten.

Woningen en schuren bouwen mag niet meer want er mag geen verstening plaats vinden in het natuurgebied. Staal en ijzer zou dan wel kunnen? Wie in een natuurgebied wil wonen wenst geen uitzicht op een enorm ijzeren wegennet in de lucht. Bovendien daalt de waarde van de huizen.

Hoogwaterveiligheid

De corridors 3, 4, 5, 6 en 7 lopen door het Ruimte voor de Rivier gebied De Noordwaard. Dit gebied is recent aangelegd om op kritieke punten een waterstandsraling op de rivier mogelijk te maken zodat bij bijvoorbeeld Gorinchem de kans op overstromen aanzienlijk afneemt. In het kader van de hoogwaterveiligheid mag er in het overgrote deel van de Noordwaard niet gebouwd worden. In het zogenaamde doorstroomgebied en de zomerpolders mag er niet gebouwd worden omdat dit het risico met zich meebrengt dat het doorstroomoppervlak vermindert en dat de werking van het gebied in het kader van hoogwaterveiligheid in het geding komt. In het Rijksinpassingsplan is opgenomen dat de doorstroming ten alle tijden gewaarborgd moet blijven. In deze delen mag er niet worden gebouwd wegens het overstromingsgevaar elders. Naar onze mening zou dit ook moeten betekenen dat er van de aanleg van een nieuwe hoogspanningsverbinding door de Noordwaard geen sprake kan zijn.

Niet nog meer verstoring

Het gebied de Noordwaard, de mensen, dieren en planten die daar leven, hebben in de afgelopen jaren al met veel verstoring te maken gehad. In de periode 2009-2015 heeft het gebied letterlijk op zijn kop gestaan tijdens het Ruimte voor de Rivier project. Voor veel bewoners betekende dit jaren van onzekerheid en tumult. Dit heeft zijn nasleep gekend in de vorm van grootschalig onderhoud door het Waterschap in 2020-2021. In 2022 en 2023 zijn de masten van de bestaande hoogspanningsverbinding grondig gerenoveerd. Er is sprake van een toepassing van thermisch gereinigde grond (TGG) in een aantal dijken in het gebied met een reëel risico dat de waterkwaliteit in de sloten hierdoor zodanig achteruitgaat dat deze TGG weer verwijderd moet worden, zoals recent al elders in het land is gebeurd. We zijn van mening dat de overheid het gebied de Noordwaard niet met nog meer verstoring zou mogen opzadelen.

Welk tracé heeft dan wel de voorkeur van de Bewonersvereniging Noordwaard?

Voor de nieuwe hoogspanningsverbinding zou zoveel mogelijk gezocht moeten worden naar een tracé dat gebundeld wordt met andere grootschalige infrastructuur, zoals snelwegen en spoorlijnen. Tevens dient de mogelijkheid van (gedeeltelijke) ondergrondse aanleg serieus te worden overwogen. Het voorgaande in oenschouw nemend leidt dit ons inziens tot twee aanvaardbare voorkeurstracé's:

- Corridor 1 en 2, langs de A16, HSL en Betuwelijn;
- Corridor 8, 9 en 10, langs de A27, A15 en Betuwelijn.

Vervolg

Als Bewonersvereniging Noordwaard hebben we met deze zienswijze duidelijk willen maken dat we tegen de aanleg van een extra hoogspanningsverbinding door de Noordwaard zijn. We verzoeken u om ons als belanghebbende partij bij het verdere proces te betrekken.

Verzonden: 7/6/2023 2:16:54 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer:

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, corridor 6.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja, impact op corridor 8, monumentale panden, landschappelijke uitstraling, natuurgebieden, dieren.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De vervuiling van de ablasserwaard, mede door dupont moet meewegen om niet nog weer tot schadelijke aspecten te komen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zijn er geen andere opties, ondergronds? vermijden van natura 2000

Verzonden: 7/6/2023 2:18:45 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Haven van Bommenede

Huisnummer: 1

Postcode: 4316 PC

Woonplaats: Zonnemaire

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Overheid

(Mede) namens:

Organisatie: Staatsbosbeheer

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie brief zienswijze Staatsbosbeheer zoals bijgevoegd als bijlage 1

95626735_9159844_D23-24807_D23-

24527_Zienswijze_Notitie_reikwijdte_en_detailniveau_nieuwe_380_kV-hoogspannings_.pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie brief zienswijze Staatsbosbeheer zoals bijgevoegd als bijlage 1

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie brief zienswijze Staatsbosbeheer zoals bijgevoegd als bijlage 1

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie brief zienswijze Staatsbosbeheer zoals bijgevoegd als bijlage 1

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c
Postbus 111
9200 AC DRACHTEN
Digitaal: www.rvo.nl/hoogspanningsverbinding-g-k-c

Datum 6 juli 2023

Onderwerp Zienswijze Notitie reikwijdte en detailniveau nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding

Behandeld door Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel - Crayestein

Ons kenmerk [REDACTED]

Uw kenmerk Z23-5299 / D23-24527

Bijlagen

Geachte heer, mevrouw,

Staatsbosbeheer heeft kennisgenomen van de conceptnotitie reikwijdte en detailniveau Nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel/Crayestein (hierna: “*conceptnotitie*”), zoals deze op 26 mei 2023 door u ter inzage is gelegd. In de kennisgeving van de terinzagelegging in de Staatscourant (nr. 14641) van 25 mei 2023 wordt aangegeven dat zienswijzen kunnen worden ingediend tot en met 6 juli 2023. Staatsbosbeheer dient deze zienswijze derhalve tijdig in.

1. Inleiding

Staatsbosbeheer is eigenaar en beheerder van De Biesbosch. Dit gebied, inclusief de aangrenzende Noordwaard, is een uniek natuurgebied dat niet alleen een regionale en landelijke betekenis heeft, maar ook een internationale, als broed- en rustgebied voor vogels. Het gebied is één van de weinige overgebleven zoetwatergetijdengebieden in Europa, en biedt daarmee ruimte aan habitats die vrijwel nergens meer in Europa te vinden zijn. Zeldzame vogelsoorten als de visarend, de zeearend en de roerdomp voelen zich hier thuis: een aanzienlijk deel van de Nederlandse populaties van deze soorten broedt en groeit op in de Biesbosch. Trekvogels als pijlstaarten en nonnetjes overwinteren in de Biesbosch; enorme aantallen grutto's en andere trekvogels gebruiken het gebied om op te vetten. Als ongerept rustgebied is de Biesbosch van cruciaal belang voor een groot aantal vogelsoorten die voorkomen op Lijst 1 behorende bij de Vogelrichtlijn.

Staatsbosbeheer is voorstander van de energietransitie en begrijpt dat daarbij nieuwe uitdagingen voor het energienet ontstaan. Om die reden heeft Staatsbosbeheer in het voortraject met u meegedacht en aangegeven welke beperkingen Staatsbosbeheer ziet in het door u gekozen zoekgebied en in dat verband zelf ook een voorstel voor een mogelijk tracé gedaan. Helaas ziet Staatsbosbeheer te weinig van zijn input terug in de voorliggende conceptnotitie.

Een nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding door en over De Biesbosch leidt tot een groot verlies aan natuur- en landschapswaarden in één van de laatste grote wildernissen van Nederland. Dat is niet alleen strijdig met Nederlandse en Europese wetgeving, maar voor een belangrijk deel ook met de door u zelf in de conceptnotitie gehanteerde principes. Staatsbosbeheer betoogt in deze zienswijze dan ook dat uw zoekgebied onvoldoende tegemoet komt aan de beperkingen die u zelf in de conceptnotitie heeft gesignaleerd. Staatsbosbeheer pleit in deze zienswijze voor een groter zoekgebied en doet aanbevelingen voor toetsing en afwegingen van de verschillende, deels nog te ontwikkelen, tracés.

Daarnaast pleit Staatsbosbeheer in deze zienswijze voor een grondige (her)overweging waar het de technische uitvoering van de 380 kV hoogspanningsverbinding betreft. Bovengrondse aanleg wordt in deze conceptnotitie als onontkoombaar gegeven gepresenteerd. *“Alleen in uitzonderlijke gevallen kunnen korte stukken hoogspanningsverbinding ondergronds aangelegd worden”*¹. Gelet op de grote effecten van een bovengrondse hoogspanningsverbinding, op bijvoorbeeld vogels en vleermuizen, verzoekt Staatsbosbeheer u om een geboorde ondergrondse verbinding als serieus alternatief te onderzoeken voor enkele tracés.

2. Status van De Biesbosch

De Biesbosch is niet alleen een prominent Natura 2000 gebied, maar tevens aangewezen als Nationaal Park. Dit brengt niet alleen met zich mee dat de Wet natuurbescherming op dit gebied van toepassing is, maar ook het Beleidsprogramma Nationale Parken 2024 – 2030 van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselveiligheid.

2.1 Natura 2000

De Biesbosch is een prominent Natura 2000 gebied, dat eigendom van en in beheer is bij Staatsbosbeheer. Staatsbosbeheer heeft in die hoedanigheid een wettelijke verplichting tot het in stand houden van dit gebied en het realiseren van de voor dit gebied geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen, zoals verwoord in het aanwijzingsbesluit van 2013 (en het Wijzigingsbesluit Habitatrichtlijngebied vanwege aanwezige waarden 2022), dat is uitgewerkt in het in oktober 2017 vastgestelde Natura 2000 beheerplan Biesbosch (hierna: *“het beheerplan”*). Het beheerplan signaleert als belangrijkste opgaves voor het beheer van De Biesbosch: een kwaliteitsverbetering voor het zoetwatergetijdengebied ten behoeve van o.a. zachthoutoobossen (prioritair), ruigten en zomen en slikkige rivieroeveren. Daarnaast moet er kwaliteitsverbetering en uitbreiding van het rietmoeras plaatsvinden met de daarbij behorende (broed)vogels. Verder ligt er opgave voor herstel en verbetering van de stroomdalgraslanden (prioritair) en glanshaver- en vossenstaarthooilanden met unieke soorten als Noords walstro, Weidekervel en Rode bremraap.

2.2 Nationaal Park

De Biesbosch is naast een Natura 2000 gebied, tevens een Nationaal Park. Deze kwalificatie onderstreept het belang dat de Nederlandse overheid aan De Biesbosch hecht als onderdeel van “de meest unieke Nederlandse natuur- en landschapsgebieden” (Zie het Beleidsprogramma Nationale Parken 2024 – 2030). Dit nieuwe beleidskader voor de Nationale Parken heeft o.a. tot doel de natuur-, landschaps-, erfgoed- en ruimtelijke kwaliteiten van ieder Nationaal Park in Nederland te versterken en de Nationale Parken te ontwikkelen naar robuustere natuur- en landschapsgebieden, met stevige natuurkernen. Het realiseren van een 380 kV hoogspanningsverbinding door een Nationaal Park is strijdig met de uitgangspunten van nationaal natuurbeleid, zoals vastgelegd in voornoemd beleidsprogramma van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (*“LNV”*).

---

¹ Conceptnotitie pagina 22.

Gelet op het voorgaande, verzoekt Staatsbosbeheer TenneT dan ook nadrukkelijk om het beleid van de Minister van LNV met betrekking tot (de ontwikkeling en verdere uitbouw van) het Nationale Park De Biesbosch te betrekken bij haar overwegingen ten aanzien van het zoekgebied en te bezien of dit overheidsbeleid noopt tot een uitbreiding van het zoekgebied.

2.3 Wet natuurbescherming

Zowel Natura 2000 gebieden, als ook Nationale Parken vallen onder het regime van de Wet natuurbescherming (hierna; *Wnb*). Daarnaast wordt de bescherming van natuur en landschap in de Nationale Parken ook geborgd in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening. Deze wet- en regelgeving geeft regels voor activiteiten in en nabij Natura 2000 – gebieden, waartoe op grond van de externe werking ook De Noordwaard en spaarbekkens gerekend dienen te worden en gebieden die onder het regime van de *Wnb* vallen, zoals Nationale Parken.

3. Gevolgen van een hoogspanningsverbinding door De Biesbosch

Terecht merkt TenneT in haar conceptnotitie, op dat:

“Natura 2000-gebieden vallen onder een zeer streng beschermingsregime waarbij significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van deze gebieden als gevolg van een ontwikkeling in beginsel niet zijn toegestaan. Dit betekent dat voor de nieuwe 380kV-verbinding moet worden gezocht naar een tracé en een uitvoering (ontwerp) waarbij deze significant negatieve effecten kunnen worden uitgesloten”².

Staatsbosbeheer is van mening dat de Natura 2000 en Nationaal Park status van De Biesbosch en de gevolgen van de in de conceptnotitie voorgestelde bovengrondse aanleg van een nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding door De Biesbosch, met zich meebrengen dat in de conceptnotitie ook aandacht dient te bestaan voor alternatieve oplossingen en geboorde ondergrondse aanleg. Dat is thans niet of slechts zeer beperkt het geval.

3.1 Directe significante en cumulatieve gevolgen voor het Natura 2000 gebied De Biesbosch

Uit wetenschappelijke publicaties blijkt dat (bovengrondse) hoogspanningsleidingen significant negatieve gevolgen hebben op de natuur, meer in het bijzonder op de instandhoudingsdoelstellingen die voor De Biesbosch door het bevoegde gezag geformuleerd zijn. Het gaat hierbij om directe significante gevolgen en om cumulatieve significante gevolgen. Voor De Biesbosch gaat het bij directe significante gevolgen om verlies van habitattypen en leefgebieden voor doelsoorten, maar ook om verlies van samenhang en verlies van natuurwaarden. Op de soorten en hun leefgebieden zijn er significante gevolgen te verwachten op tenminste vier aspecten die hieronder beknopt aan de orde komen.

3.1.1 Directe significante gevolgen als gevolg van doorsnijding leefgebied vogels

Door de aanleg van een bovengrondse 380 kV hoogspanningsverbinding door De Biesbosch is er sprake (van toename) van versnippering, omdat het leefgebied van tal van beschermde soorten door deze hoogspanningsverbinding en de ondersteunende infrastructuur (als toegangswegen) wordt doorsneden. Het gevolg hiervan is dat het leefgebied van deze beschermde soorten kleiner wordt, onrustiger, ongunstiger en minder geschikt³. De impact geldt voor alle vogelsoorten en in het bijzonder voor grote roofvogels als zeearend en visarend en ook voor trekvogels. Deze soorten genieten, conform de Natura 2000 aanwijzing, speciale bescherming. Dat is ook het geval voor vleermuizen, zoals de meervleermuis. Voor vogels geldt dat ook het luchtruim gerekend wordt tot leefgebied en er derhalve ook op dit punt sprake is van (toenemende)

² Conceptnotitie, pagina 37.

³ Bovengenoemd versnipperings-effect blijkt eveneens uit deze conclusie: Several studies suggest that power line collision mortality can have significant population-level impacts (*Loss et al., 2012; Schaub et al., 2010; Schaub and Pradel, 2004*), and red-listed and economically important species are commonly documented casualties (*Bevanger, 1995a, Bevanger, 1998; Hobbs, 1987; Janss, 2000*). “In some cases, there is evidence that power line collision mortality can even lead to changes in migratory patterns and flyways (*Palacin et al., 2017*).”

versnippering. Daarnaast blijkt uit wetenschappelijk onderzoek dat bovengronds aangelegde hoogspanningsverbindingen verantwoordelijk zijn voor vogel- en vleermuissterfte.

Gelet op het voorgaande is Staatsbosbeheer van mening dat TenneT bij de keuzes die zij in de conceptnotitie op basis van de belemmeringenkaart heeft gemaakt en die geresulteerd hebben in tien mogelijke tracéliggingen, onvoldoende rekening heeft gehouden met dit aspect. Staatsbosbeheer verzoekt TenneT dit aspect (versnippering) nadrukkelijk te betrekken bij onderzoek naar de voorliggende tracés.

3.1.2 Directe significante gevolgen door elektromagnetische velden

In de conceptnotitie wordt met betrekking tot leefomgeving en gezondheid gewezen op het voorzorgsbeginsel dat door de Nederlandse overheid wordt gehanteerd met betrekking tot grenswaarden voor elektromagnetische velden en de gezondheid van burgers. In uw conceptnotitie blijft echter onvermeld dat elektromagnetische velden ook effect hebben op vogels, vleermuizen en vissen. Zoals bekend, zijn veel vogelsoorten, maar ook vleermuizen, voor hun navigatie afhankelijk van elektromagnetisme. Dit is evenzeer het geval voor vissoorten. Die maken gebruik van elektromagnetisme voor hun fijngevoelige zijlijnsysteem. Uit een reviewstudie, die een veelheid aan relevant onderzoek naar Electro Magnetic Fields (EMF) samenvat, blijkt dat vogels in belangrijke mate gebruik maken van elektromagnetische velden voor navigatie. Geconcludeerd wordt dat “most studies indicate that EMF exposure of birds generally changes, but not always consistently in effect or in direction, their behavior, reproductive success, growth and development, physiology and endocrinology, and oxidative stress under EMF conditions”⁴.

Gelet op het voorgaande, verzoekt Staatsbosbeheer TenneT om recente inzichten en kennis over de effecten van elektromagnetische velden op natuur in beeld te brengen en te betrekken bij de door haar gemaakte keuzes voor tracés, meer in het bijzonder waar het de keuze voor bovengrondse versus geboorde ondergrondse aanleg van hoogspanningsverbindingen betreft.

3.1.3 Directe significante gevolgen door menselijke aanwezigheid

De reviewstudie naar verstoringafstanden van vogels toont aan dat menselijke aanwezigheid leidt tot verstoring van vogels⁵. Deze studie omvat een recent overzicht van onderzoek dat verstoringafstanden weergeeft voor een veelheid aan vogels, waaronder ook de doelsoorten van De Biesbosch. Het voorkomen van verstoring is met name van belang voor het broedsucces van vogels. Verstoring doet zich voor zowel bij de aanleg, als ook bij onderhoud en vervanging van hoogspanningsleidingen en -masten, zeker wanneer er sprake is van toegangswegen naar de hoogspanningsverbinding.

3.1.4 Direct verlies Habitattypen, leefgebieden en areaal en achteruitgang in kwaliteit

Zachthoutoobossen komen op grote schaal voor in de Biesbosch in de vorm van grote aaneengesloten wilgenbossen met een totale oppervlakte van circa 1660 hectare en een zoekgebied van 113 hectare. De Biesbosch is daarmee het belangrijkste gebied voor dit habitatsubtype in Nederland en mogelijk zelfs in Europa (*bron: N2000 beheerplan Biesbosch*). Het huidige oobos functioneert onvoldoende en heeft een matige tot soms slechte kwaliteit. Opgave voor dit habitattype is verbetering van kwaliteit en vergroting van areaal. Dit betekent feitelijk dat de bestaande instandhoudingsdoelstellingen voor dit habitattype nu al niet worden behaald en dat door aanleg van een hoogspanningsverbinding door De Biesbosch verder achterop raken. Habitat verlies treedt ook op bij de bouw van masten en het onderhoudsnetwerk (wegen). Van habitat verlies is tevens sprake wanneer er beperkingen worden gesteld aan de hoogte van opgaand bos. Het habitattype zachthoutoobos is tevens leefgebied voor allerlei kenmerkende soorten flora en fauna van oobossen, specifiek betreft dit vogelrichtlijnsoorten lepelaar en zeearend. Er komt een groot aantal typische soorten in voor die kenmerkend zijn voor dit Habitattype in de Biesbosch, te weten Noordse woelmuis*,

⁴ Kim J. Fernie, S. James Reynolds. *Journal of Toxicology and Environmental Health, Part B*, 8:127–140, 2005 THE EFFECTS OF ELECTROMAGNETIC FIELDS FROM POWER LINES ON AVIAN REPRODUCTIVE BIOLOGY AND PHYSIOLOGY: A REVIEW

⁵ Krijgsveld KL, B Klaassen & J van der Winden (2022).

bever, grote bonte specht, Kwak, nachtegaal en matkop, evenals een aantal kenmerkende mossen zoals vloedshedemos, Groot touwtjesmos en Tonghaarmuts.

4. Conclusies en aanbevelingen

Staatsbosbeheer is van mening dat, gelet op de in de conceptnotitie voorgestane bovengrondse aanleg van een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding door De Biesbosch er bij minimaal 9 van de 10 door TenneT voorgestelde tracés, sprake zal zijn van significante gevolgen op de voor dit gebied geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen. Naast directe significante gevolgen, is er ook sprake van cumulatieve significante gevolgen. In alle gevallen betreft het significante gevolgen voor soorten, leefgebieden en habitats die al sterk onder druk staan en waarvan in verschillende gevallen de instandhoudingsdoelstellingen nu al niet worden gehaald en additionele maatregelen worden bepleit. Zo staat vast dat er 12 beschermde soorten zijn waarvoor de wettelijke instandhoudingsdoelen op dit moment niet gehaald worden. Voor deze soorten geldt een verslechteringsverbod. Tot deze soorten behoren een aantal vogels die sterk het gevaar lopen draadslachtoffer te worden. Dit zijn Kolgans, Brandgans, Kleine zwaan, Smient, Wilde eend en Grutto.⁶

4.1 Zoekgebied en tracéliggingen

Staatsbosbeheer concludeert dat TenneT in haar conceptnotitie bij de keuze voor mogelijke tracéliggingen onvoldoende rekening heeft gehouden met het unieke karakter van het Natura 2000 gebied De Biesbosch en de significante gevolgen van de voorgenomen bovengrondse aanleg van een 380 kV-hoogspanningsverbinding voor de instandhoudingsdoelstellingen voor dit gebied. Uitgaande van de door TenneT in de conceptnotitie geïdentificeerde en geformuleerde waarden en functies, had een ander, ruimer, zoekgebied in de rede gelegen. Dit klemt temeer, nu negen van de tien voorgestelde tracéliggingen De Biesbosch doorsnijden en TenneT daarmee voorbij gaat aan de geformuleerde waarde "*Natura 2000 en Natuurnetwerk Nederland*". Staatsbosbeheer is van mening dat er op deze wijze niet kan worden gesproken van een serieus onderzoek naar reële alternatieven.

Staatsbosbeheer begrijpt in dit verband dan ook niet waarom TenneT in haar conceptnotitie oordeelt dat "*een ligging oostelijk hiervan [van het zoekgebied] bezien vanuit de belemmeringenkaart geen meerwaarde heeft en het tracé daarmee onnodig lang maakt*". Die meerwaarde is – gelet op het voorgaande – evident zo meent Staatsbosbeheer.

Gelet hierop verzoekt Staatsbosbeheer TenneT om het zoekgebied verder (oostelijk) uit te breiden en te zoeken naar reële alternatieven voor mogelijke tracéliggingen om zodoende een gedegen afweging van mogelijke tracéliggingen – gelegen buiten het Natura 2000 gebied De Biesbosch en omliggende gebieden – mogelijk te kunnen maken.

4.2 Omliggende gebieden betrekken bij onderzoek vanwege externe werking

Staatsbosbeheer is van mening dat bij het onderzoek van de in de conceptnotitie voorgestelde tracémogelijkheden niet alleen de significante gevolgen voor de in de conceptnotitie genoemde Natura 2000 gebieden en NNN gebieden moeten worden betrokken, maar ook de omliggende, niet-begrensde, gebieden, zoals de Grote Noordwaard en de drinkwaterspaarbekkens die voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor De Biesbosch van groot belang zijn. Zo zijn de spaarbekkens belangrijke slaapplekken voor vogels die aangewezen zijn als beschermde soorten van de omliggende Vogel- en Habitatrichtlijngebieden. Het is om die reden dat de Ecologische Autoriteit in zijn advies over de natuurdoelanalyse Biesbosch adviseert om deze gebieden toe te voegen aan De Biesbosch⁸.

⁶ Zie: Ecologische Autoriteit, Advies over natuurdoelanalyse Biesbosch, provincies Noord-Brabant en Zuid-Holland, 27 juni 2023. https://www.ecologischeautoriteit.nl/docs/mer/p50/p5027/5027_advies_natuurdoelanalyse.pdf.

⁷ Conceptnotitie, pag. 31.

⁸ Zie noot 6.

Staatsbosbeheer verzoekt TenneT daarom om deze gebieden te betrekken bij een volwaardige passende beoordeling, gelet op hun belang voor de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000 gebied De Biesbosch.

4.3 Technische uitvoering

Staatsbosbeheer pleit voor een grondige (her)overweging van de in de conceptnotitie voorgestelde technische uitvoering van de hoogspanningsverbinding, waarbij bovengrondse aanleg als onontkoombaar wordt voorgesteld.

Gelet op de significante gevolgen van een bovengronds traject in de vorm van ruimtebeslag en de hiervoor benoemde significante gevolgen voor landschap en natuur, verzoekt Staatsbosbeheer TenneT om een (algehele of gedeeltelijke) ondergrondse hoogspanningsverbinding voor alle voorgestelde tracéliggingen alsnog als serieus alternatief te onderzoeken.

Staatsbosbeheer merkt in dit verband op dat de volgens vaste jurisprudentie toe te passen alternatievenafweging zich niet beperkt tot een alternatieve locatie, maar ook ziet op een alternatieve werkwijze of inrichting.

4.4 Noodzaak tot cumulatieve toetsing

TenneT merkt in haar conceptnotitie op dat bij het hoofdaspect natuur de effecten worden onderzocht op Natura 2000, het Natuurnetwerk Nederland (NNN), beschermde soorten en houtopstanden. Daarbij maakt TenneT onderscheid tussen tijdelijke en permanente en directe en indirecte effecten⁹. Wat in de conceptnotitie volledig ontbreekt is onderzoek naar de cumulatieve effecten van de voorgenomen bovengrondse aanleg van een hoogspanningsverbinding door De Biesbosch.

Staatsbosbeheer verzoekt TenneT in dit verband om bij de passende beoordeling niet alleen onderzoek te verrichten naar de directe en indirecte permanente en tijdelijke effecten, maar onderzoek ook te richten op de cumulatieve effecten van het totaal aan drukfactoren. Significante gevolgen die het gevolg zijn van de voorgenomen bovengrondse aanleg van een hoogspanningsverbinding door De Biesbosch versterken de al aanwezige drukfactoren dit Natura 2000 gebied en de daarin aanwezige natuurwaardenwaarden Dit onderzoek dient gericht te zijn op de navolgende, reeds bestaande, drukfactoren op het gebied, zoals bijvoorbeeld:

- Recreatie;
- Gebiedsvreemde stoffen in (water-)bodem, water en lucht (PFAS, stikstof, fosfaat, Pcb's);
- Verminderde voedselbeschikbaarheid (onder andere door slechtere waterkwaliteit);
- Gevolgen klimaatverandering (onder andere: verdroging, gewijzigde waterpeilen);
- Versnippering en verstoring door wegen, hoogspanningsleidingen en windmolens, bewoning, industrie en landbouw;
- Stikstof; en
- Invasieve exoten.

Voor verder inzicht in effecten van de genoemde drukfactoren op de instandhoudingsdoelstellingen voor De Biesbosch, verwijst Staatsbosbeheer TenneT naar het beheerplan Natura 2000 Biesbosch, de Natuurdoelanalyse van de Biesbosch (NDA) en naar het hierbij horende advies van de Ecologische Autoriteit¹⁰.

⁹ Zie conceptnotitie pag. 51.

¹⁰ Zie noot 6.

4.5. Traceringsprincipes

In de conceptnotitie heeft TenneT aangegeven dat zij bij de ontwikkeling van mogelijke tracéliggingen of corridors niet alleen rekening heeft gehouden met technische basisuitgangspunten, maar ook een aantal zogenaemde “*traceringsprincipes*” heeft gehanteerd. Niet duidelijk wordt welk gewicht TenneT aan de onderscheiden traceringsprincipes heeft toegekend en hoe deze traceringsprincipes tegen elkaar zijn afgewogen.

Gelet op het voorgaande is Staatsbosbeheer van mening dat TenneT in de conceptnotitie op dit punt nadere duidelijkheid dient te verschaffen.

Ik verzoek u om de in deze zienswijze genoemde zaken in de definitieve versie van de notitie reikwijdte en detailniveau Nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel/Crayestein over te nemen.

Als u nog vragen heeft, dan kunt u (telefonisch) contact opnemen met de heer mr. E.N. Vrijman MCL van de Afdeling Juridische Zaken via het (mobiele) telefoonnummer 06 – 13 98 98 49 of per email via E.Vrijman@staatsbosbeheer.nl.

Met vriendelijke groet,
de directeur Staatsbosbeheer, namens deze,

Verzonden: 7/6/2023 2:22:56 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED] (mijn vrouw)

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, maak gebruik van bestaande verbindingen. Dit wordt voorgesteld met corridor 7 als ik het goed begrijp. Zo ja: dan lijkt mij dat er tegen deze route de minste weerstand zal bestaan.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

niet mijn expertise

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Denk ook aan horizonvervuiling, maar dit zal een bekend bezwaar zijn.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Corridor nummer 9 is niet wenselijk. Dit grijpt teveel in de natuur ten westen van Nieuwendijk. Daar waar voormalig rivier Bakkerskil stroomt, de historische waterlinie ligt, en verbinding is tussen Nieuwendijk en Biesbosch. Daarnaast gaat dit hinder opleveren voor bewoners van Nieuwendijk en Werkendam, welke daar om en nabij de corridor 9 woonzaam zijn.

Verzonden: 7/6/2023 2:23:48 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Aan: Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt HSV Geertruidenberg-Krimpen of Crayenstein
Postbus 111
9200 AC Drachten

Betreft:

Datum, 23 juni 2023

Zienswijze op de nieuwe hoogspanningsverbinding
Geertruidenberg-Krimpen a/d IJssel of Crayenstein.

Beste mevrouw, meneer,

Tennet is voornemens rond 2030 een nieuwe 380 KV hoogspanningsleiding aan te leggen tussen Geertruidenberg en Krimpen a/d IJssel of Crayenstein. Veel inwoners vragen zich af waarom een dergelijke leiding nog altijd bovengronds wordt aangelegd. Tijdens de inloopavond en ook op uw site wordt aangegeven dat hier ook veel haken en ogen aan zitten en e.e.a. storingsgevoelig zou zijn. Wij verzoeken u hier nog eens gedegen naar te kijken, omdat wij hebben vernomen dat hier in het buitenland wel degelijk goede ervaringen mee zijn opgedaan.

Zoals u het nu doet voorkomen blijft de kans vooralsnog groot dat er gekozen wordt voor een bovengrondse hoogspanningsleiding. Daarom zijn we genoodzaakt te reageren op de plannen van Tennet en u middels onze zienswijze daarvan op de hoogte te stellen.

Uiteraard is onze zienswijze ook ingegeven door eigen belang. Dit valt niet te ontkennen. We hebben nu geen hoogspanningsleiding boven ons hoofd, noch zien we ze staan vanuit onze woning of tuin. Dat willen we natuurlijk graag zo houden. Maar dat geldt voor een ieder die hiermee te maken krijgt, dus om te voorkomen dat we als NIMBY's (Not In My Back Yard) worden weggezet, willen wij hieronder uiteenzetten waarom ons inziens andere keuzes gemaakt zouden moeten worden.

Wij willen daartoe de door u voorgestelde corridors, waar de hoogspanningsleiding zou kunnen komen, met u doornemen. Wat ons betreft kunnen er sowieso al direct een aantal corridors van de lijst worden afgevoerd. Laten we beginnen met het Rijksbeleid in de Nationale Omgevingsvisie, dat zegt: "Het heeft de voorkeur om nieuwe verbindingen te combineren met bestaande bovengrondse hoogspanningsverbindingen". Beperk je dus tot deze verbindingen en bekijk dan welke de minste impact heeft op de omgeving.

Daarnaast zou o.i. gekozen moeten worden voor de kortste route. Hoe minder meters, hoe minder er overhoop gehaald hoeft te worden, wat bovendien naar verwachting ook de minste kosten met zich mee zal brengen. Hiermee kan er dus direct een streep door de routes naar Krimpen en zouden alleen de Corridors tussen Geertruidenberg en Crayenstein serieus bekeken hoeven te worden. De kortste routes tussen Geertruidenberg en Crayenstein, Corridor 5 en 6, liggen dan het meest voor de hand omdat deze ook voor het grootste deel gecombineerd kunnen worden met bestaande hoogspanningsroutes door de Biesbos en daarmee de minste impact op natuur en landschap geven. Mocht de Biesbos vanwege de natuurstatus (NNN) en Europa onmogelijk blijken te zijn, ga er dan omheen (corridor 2) en tak zo snel mogelijk weer aan op de bestaande hoogspanningsroutes die er

nu al lopen, onder Lage Zwaluwe en onder Dordrecht, om de impact op de omgeving en landschap zo klein mogelijk te houden.

Mocht de keuze, om voor ons onvoorstelbare redenen, toch vallen op de lange route van Geertruidenberg naar Krimpen aan den IJssel, kies dan voor Corridor 1. Hier is er van het landschap immers al weinig meer over vanwege de aanwezigheid van bedrijventerreinen met enorme bedrijfshallen, hoogbouw, en grote infrastructurele verbindingen als A16 en Kijfhoek. Mijd de Alblasserwaard waar de impact op het open landschap onevenredig groot is.

Mocht ook deze optie afvallen en moet de hoogspanningsleiding toch in de Alblasserwaard komen, kies dan in het uiterste geval voor Corridor 7, in combinatie met de bestaande hoogspanningsleidingen. Nieuw Lekkerland vormt daarbij wellicht een onoverkomelijk probleem. Dit is te ondervangen door boven Nieuw Lekkerland langs te gaan met het eerste deel van corridor 9, en daarna zo snel mogelijk weer aan te takken op Corridor 7, zodat de oostelijke Alblasserwaard open blijft en de Donk, de Donkse Laagten en het landschap langs de Boezem, het Achterwaterschap, onaantast blijven.

Corridor 8, 9 en 10 vallen daarmee definitief af en zijn voor ons sowieso onbespreekbaar!

Met vriendelijke groet,

[Redacted signature and name]

Mede ondertekend door:

Naam:	Handtekening:	Adres:	Postcode:
-------	---------------	--------	-----------

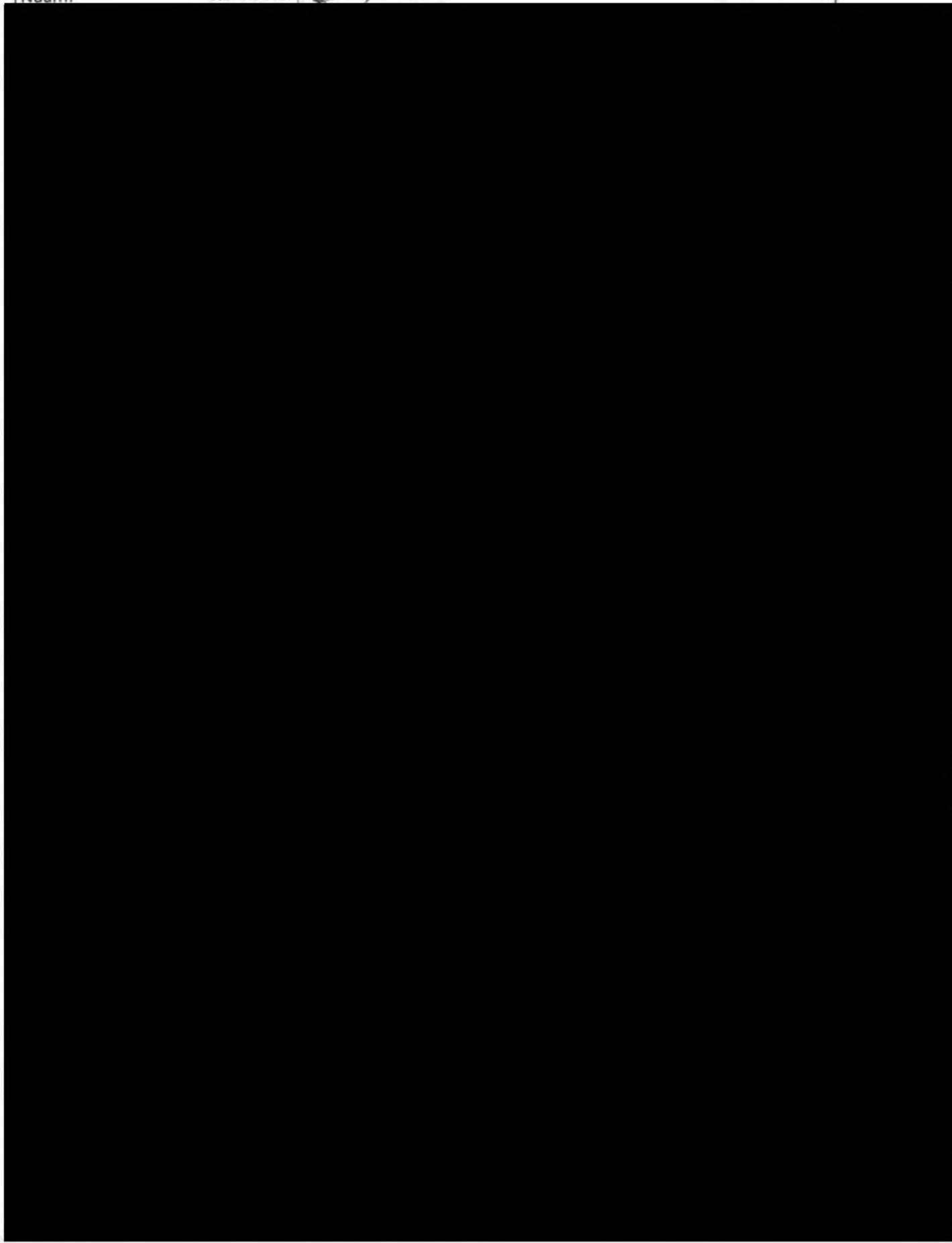
[Redacted content]

Naam:

Handtekening:

Adres:

Postcode:

Verzonden: 7/6/2023 2:41:13 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Postbus

Huisnummer: 1600

Postcode: 3800 BP

Woonplaats: Amersfoort

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Overheid

(Mede) namens:

Organisatie: Rijksdienst Cultureel Erfgoed

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

In de rapportage is in § 4.2 een Belemmeringenkaart gepresenteerd. Op basis van de integrale belemmeringen is vervolgens een tiental mogelijke corridors ontwikkeld.

Wij stellen voor om per waarde/functie (Werelderfgoed, natuur, woningzoekgebied) een alternatief te ontwikkelen (dus een erfgoedinclusief alternatief, een natuurinclusief alternatief, etc.) en vervolgens te kijken of hier volwaardige corridors uit voortvloeien. Om op die manier over een bredere set oplossingsrichtingen te beschikken ten behoeve van een uiteindelijk voorkeursbesluit. Op deze wijze krijgt de bewindspersoon in een vroegtijdig stadium zicht op een erfgoed inclusieve oplossingsrichting en zicht op mogelijke ongewenste impact op werelderfgoed.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

- In het beoordelingskader (tabel 5.1) zijn onder "Landschap" en "Cultuurhistorie" een aantal aspecten benoemd die onderzocht zullen worden. Het is lastig de verschillende aspecten uit elkaar te trekken en separaat van scores te voorzien. Zo hangen bv. 'gebiedskarakteristiek' en 'historische geografie' duidelijk met elkaar samen. Daarnaast ontbreekt een belangrijke categorie, het aspect "Rijksmonumenten".

Onder de Omgevingswet worden onder de term 'Cultureel erfgoed' de aspecten archeologie, monumentenzorg (gebouwde en aangelegde monumenten), historische stedenbouw en cultuurlandschap gevat. Mijn advies is deze indeling ook in dit beoordelingskader aan te houden, naast Werelderfgoed.

- De aspecten zullen worden onderzocht op "de mate van invloed", dit is een onduidelijk begrip. Het advies is de te onderzoeken effecten specifieker te benoemen, zoals 'doorsnijding van gebieden', 'vernietiging van aanwezige waarden' of 'aantasting van waarden'. Hierbij mail ik ter inspiratie de link naar een oudere handreiking van de RCE: Samenvatting van de Handreiking Cultuurhistorie in MER en MKBA | Publicatie | Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

- Er is een goede Landschapsanalyse bij het document gevoegd. De notie echter dat erfgoed aanknopingspunt kan zijn voor het formuleren van (deel)oplossingen of mitigerende maatregelen wordt gemist.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

n.v.t.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

- Unesco-werelderfgoed is al in deze fase van de analyse meegenomen. De analyse in H4 is herkenbaar. Het voorstel om een HIA uit te voeren om te bepalen wat de effecten van mitigerende maatregelen zijn is een goede stap. Het is echter wel zo dat cultureel werelderfgoed zich níet goed leent voor mitigatie. Hierover moet het MER duidelijk zijn.
- Om het nationaal belang cultureel erfgoed en de kabinetsbrede verantwoordelijkheid van instandhouding van werelderfgoed in te vullen, werkt OCW aan een nauwere samenwerking met EZK, respectievelijk de uitvoeringsdiensten Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Deze samenwerking heeft als doel een vroegtijdige signalering van een nationaal erfgoedbelang en eventuele passende advisering op projectniveau.
- Graag ontvangen we een ontvangstbevestiging op dit advies dat we als wettelijk adviseur namens de minister van OCW via het digitale reactieformulier afgeven.

Verzonden: 7/6/2023 2:42:20 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]
[REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, de kortste kabellengte route onder de grond.

Corridor 5 rand van de biesbosch waar ook al 150 kv verbinding loopt

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Er is al veel onderzoek gedaan.

I21-4-2023 herijkt voorzorgbeleid voor magneetvelden in elektriciteitsinfrastructuur..

Het kan niet goed voor het milieu zijn wanneer er onnodig lange kabels gebruikt worden voor een omweg naar geertruidenberg.

De masten moeten worden geleverd, ongezond, niet goed voor de vogels.

Graag onderzoek naar een rechtstreekse ondergrondse route

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De hoeveelheid masten en de 2 hoogspanningsleidingen die al over de alblasserwaard gaan.

De vervuiling / ellende , van chemours. We lopen hier. Al een hoger risico op kanker.

Rijksoverheid, rvm, tennet geven voorzorgbeleid, i.v.m. oorzakelijk verband

Leukeme, hersentumor, vooral bij kinderen en volw. Meer kans op ziekte van alzheimer.. mensen die bij hoogspanningsleiding wonen krijgen schadevergoeding, leidingen worden verplaatst als ze over woonwijken lopen.... En bij ons in de alblasserwaard zou een nieuwe 389 kv verbinding geen probleem zijn?

We zijn tegen de plannen voor corridor 7,8,9,10.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Wij hebben een benb . Mensen kiezen niet graag een benb nabij een hoogspanningskabel. Ook gezoem bij wind.

De huizenprijzen zakken.

Wij maken ons zorgen dat wanneer corridor 8 wordt uitgekozen

De hoogspanningskabel naast ons over het enige onbebouwde weilandje in de lintbebouwing zal gaan. Het betreft kadasterperceel [REDACTED] eigendom van mijn moeder [REDACTED]. er zit gedeeltelijk woonbestemming op en er zijn plannen om hier een (smal) huis te bouwen. [REDACTED] [REDACTED] is er op tegen dat op dit perceel een hoogspanningsmast komt.

Verzonden: 7/6/2023 2:45:14 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres:

Als: Stichting

(Mede) namens:

Organisatie: Stichting Natuur- en Vogelwacht Biesbosch

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Noorderelsweg 2a, 3329 KH Dordrecht, Tel. 078 - 621 39 21, Bankrelatie ING NL11 INGB 0005 5030 20, Bankrelatie ABNAMRO NL58 ABNA 0428 4841 15

Bureau Energieprojecten
 Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c
 Postbus 111
 9200 AC Drachten

Onze ref: EH/rj 23b011

Dordrecht, 5 juli 2023

Betreft: zienswijze op de concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau Hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein.

Geachte heer/mevrouw,

In vervolg op onze reactie op het Voornemen en Participatieplan van het project Hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c ontvangt u hierbij onze zienswijze op de concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau.

Wij stellen het op prijs dat voor dit ingrijpende project een zorgvuldige procedure wordt gehanteerd met mogelijkheden tot participatie vanuit de samenleving. Wij hebben kunnen zien dat u onze eerdere reactie, waarin wij een tweetal tracés hebben geschetst die vanuit de belangen van natuur, landschap en cultuurhistorie onsinziens de voorkeur verdienen, serieus hebt genomen. Met instemming hebben wij geconstateerd dat op het kaartje met de 10 te onderzoeken tracés in de concept-NRD de door ons benoemde voorkeurstracés worden meegenomen als Corridor 1 en Corridor 2.

In dit verband willen wij nogmaals onderstrepen dat deze corridors (1 en 2) wat ons betreft de voorkeur verdienen, omdat zij het Natura 2000-gebied van de Biesbosch nagenoeg geheel ontzien.

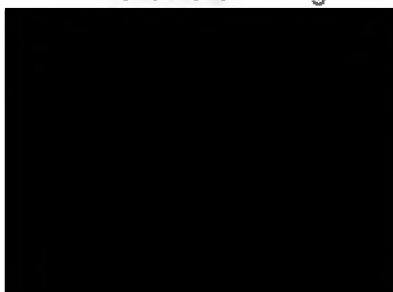
Daarentegen zijn wij zeer gekant tegen de corridors 3, 4, 5 en 6, omdat zij alle vier een nieuwe en nogal drastische doorsnijding en aantasting van de Biesbosch betekenen. Voor een Natura 2000-gebied is dat ons inziens onaanvaardbaar.

In de concept-NRD worden ten aanzien van de corridors 1 en 2 op voorhand al enkele knelpunten geconstateerd. Knelpunten die wij niet willen ontkennen, maar wel van enkele nuanceringen willen voorzien. De overbrugging van het Hollandsch Diep ten westen van de A16 is op circa 1700 meter geraamd. Echter direct ten westen en ten oosten van de A16 kan de overspanning tot circa 1200 meter beperkt kan blijven, ongeveer vergelijkbaar met de overspanningen in de hoogspanningsleiding ten westen van de Haringvlietbrug. En een stapeling van belemmeringen wordt in de concept-NRD uitsluitend bij corridor 1 genoemd, terwijl kan blijken dat zo'n stapeling er bij andere tracés evengoed is. Wij dringen er daarom op aan om de corridors 1 en 2 in elk geval serieus en creatief te onderzoeken en minstens één van de twee op te nemen in het MER.

Wij kunnen ons nog steeds voorstellen dat de Biesbosch als Natura 2000-gebied, net als het stedelijk gebied, in zijn geheel wordt uitgesloten van mogelijke tracés. En in zijn algemeenheid hopen wij dat de belangen van natuur, landschap en cultuurhistorie zwaar zullen meewegen in de tracékeuzen voor de MER en in de uiteindelijke afweging en keuze voor een voorkeurs-alternatief.

Ter info hebben wij onze eerdere reactie op het Voornemen etc. als bijlage bijgevoegd, omdat daarin enkele voorstellen zijn opgenomen die wellicht relevant kunnen zijn in het nader onderzoek.

Met vriendelijk groet,
namens de Stichting Natuur- en Vogelwacht Biesbosch

BIJLAGE

Noorderelsweg 2a, 3329 KH Dordrecht, Tel 078 - 621.39.21, Bankrelatie ING NL11 INGB 0005 5030 20, Bankrelatie ABNAMRO NL58 ABNA 0428 4841 15

Bureau Energieprojecten

Inspraakpunt:

Hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein

Postbus 111

9200 AC Drachten

Onze ref.: EH/rj-rh 23b004

Dordrecht, 18 februari 2023

Betreft: Zienswijze Hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein

Geachte heer/mevrouw

Een extra hoogspanningsverbinding, in welk tracé ook, betekent altijd een enorme aanslag op het landschap en de natuur.

Dat geldt zeker in deze regio, waar het landschap al zwaar belast is door een veelvoud aan hoogspanningsverbindingen en andere infrastructuur en waar één van de belangrijkste Nederlandse natuurgebieden: Nationaal park en Natura 2000-gebied De Biesbosch, onderdeel van uitmaakt.

Als Natura 2000-gebied is De Biesbosch, zowel in nationaal als internationaal (Europees) verband aanvullend beschermd. Niet alleen als thuis van vele honderdduizenden planten, dieren en andere organismen, maar ook als bijzonder en karakteristiek landschap (zoetwatergetijdengebied). Juist daarom mag van overheden en instellingen verwacht worden dat bij de afwegingen en keuzes de belangen van dat landschap en die natuur zwaar zullen wegen en dat uiteindelijk gekozen zal worden voor het meest milieuvriendelijke alternatief; een tracé waarbij de gevolgen voor natuur en landschap zo beperkt mogelijk zijn en kosten om die gevolgen te beperken geen rol zullen spelen. Dat laatste zijn wij aan onze zwaar onder druk staande natuur verplicht.

In het verleden is er te vaak voor een tracé gekozen waarbij natuur en landschap sluitposten in de belangenafweging waren.

Op het kaartje van het zoekgebied valt op dat het stedelijk gebied al op voorhand is uitgesloten. Een terechte en begrijpelijke keuze, gezien de negatieve effecten van een hoogspanningslijn in stedelijk gebied. Maar het zou net zo begrijpelijk en terecht zijn om Natura 2000-gebieden (de hoogste categorie beschermd natuurgebied van internationaal belang) eveneens uit te sluiten. Natuur- en Vogelwacht Biesbosch dringt er daarom op aan om het gehele Natura 2000-gebied cq Nationaal Park de Biesbosch, maar ook belangrijke NNN-gebieden in de bufferzone, uit te sluiten als zoekgebied. Daarbij speelt het "aanvlieg risico" voor vogels en andere fauna uit die natuurgebieden nog een belangrijke nevenrol. Vooral jonge, onervaren, vogels vallen regelmatig aan de hoogspanningskabels ten offer.

Bovenstaande betekent dat een nieuw tracé van Geertruidenberg naar Crayestein via de kortste weg door de Biesbosch uitgesloten zou moeten worden, gezien de grote doorsnijding van Natura 2000-gebied en daarmee de grote negatieve gevolgen voor natuur en landschap in de Biesbosch. Het ligt ons inzien eerder voor de hand om de huidige 150 kV-lijn van Geertruidenberg naar de Petrusplaat te verkabelen.

Een nieuw tracé Geertruidenberg-Krimpen a/d IJssel via de Oostwaard en de Noordwaard van de Brabantse Biesbosch en de Sliedrechtse Biesbosch, parallel aan het bestaande tracé, is eveneens een slechte optie, omdat het zowel de Biesbosch (Natura 2000-gebied) als een waardevol deel van het open landschap van de Alblasserwaard doorsnijdt.

Op het eerste gezicht lijkt een paralleltracé minder negatieve effecten op het landschap te hebben, maar dat is nog maar zeer de vraag. Een verdubbeling van een tracé geeft in de praktijk méér dan een verdubbeling van het doorsnijdend en versturend effect op het landschap. Waar een enkele lijn nog een zekere ijlheid en transparantie kan suggereren, is daar bij een dubbel tracé geen sprake meer van en ontstaat over een grote lengte een dichte bundeling van storende industriële elementen. In waardevolle landschappen zijn paralleltracé's dan ook ongewenst.

Voor de nieuwe hoogspanningsverbinding zou, zoveel mogelijk gezocht moeten worden naar een tracé dat zo min mogelijk open, waardevolle, landschappen doorsnijdt en dat zo mogelijk gebundeld wordt met andere grootschalige infrastructuur, zoals snelwegen en spoorlijnen. Tevens dient de mogelijkheid van gedeeltelijke ondergrondse aanleg niet al op voorhand te worden uitgesloten. Het is eerder gedaan (bij Pijnacker) en ondergrondse verkabeling van 380 kV over een lengte van ca 20 km schijnt al tot de mogelijkheden te behoren.

Het voorgaande in ogenschouw nemend leidt dit ons inziens tot twee aanvaardbare voorkeurstracé's.

Voorkeur 1: Parallel aan de bestaande lijn Geertruidenberg-Moerdijk, langs de A16 afbuigen naar het noorden, vervolgens een nieuwe oversteek over het Hollandsch Diep, parallel aan de Moerdijkbrug of de HSL-brug naar de punt van het Eiland van Dordrecht, een oversteek van de Dordtse Kil, dan gebundeld met het HSL-tracé door de Hoeksche Waard en IJsselmonde, bij de A15 'rechtsaf' in oostelijke richting, bundelen met het 150 kV tracé dat tussen Slikkerveer en Bolnes loopt en tenslotte naar Krimpen aan de IJssel. Ook voor delen van dit tracé gelden eerdergenoemde bezwaren tegen een paralleltracé, maar het betreft hier relatief minder waardevol landschap dan elders in de regio.

Voorkeur 2: In eerste instantie hetzelfde tracé als bovenstaand, maar na de oversteek van het Hollandsch Diep blijven bundelen met de A16 of de spoorlijn naar Dordrecht, vervolgens in oostelijke richting afbuigen, parallel aan de bestaande 380 kV-lijn door Polder de Biesbosch naar Crayestein. Dit tracé vormt echter alleen een voorkeursvariant als het laatste gedeelte (vanaf A16/spoorlijn tot Crayestein) ondergronds verkabeld wordt.

Wij hopen dat onze zienswijze kan bijdragen aan een evenwichtige keuze voor natuur en landschap.

Met vriendelijke groet,

namens de Stichting Natuur- en Vogelwacht Biesbosch

[Redacted signature]

[Redacted signature]

Verzonden: 7/6/2023 2:51:28 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Er moet een verbinding gemaakt worden tussen station Krimpen a/d IJssel en station Crayestein. Het is om vele redenen, waaronder kosten, onzinnig en onlogisch om Crayestein over te slaan en lange omleidingen van 35-50 km door ongerept landschap en over woonhuizen te maken (corridor 7,8 en 9). Er is namelijk een goed alternatief. Een van de kortste routes met de minste extra impact op het milieu en omwonenden en de laagste kosten is corridor 6. Deze loopt grotendeels langs een bestaand tracé en het laatste (korte) stukje door de Biesbosch. Om de Biesbosch te ontzien kan in corridor 6 een kleine aanpassing worden gemaakt door de verbinding langs de Merwede te maken naar Crayestein. Zie zwarte lijn in bijlage.

Daarnaast is er beperkt onderzoek gedaan naar de aanleg van kabels ondergronds. Leer van voorbeelden zoals Duitsland en Denemarken die dit wel doen. Plaatsing van nieuwe hoogspanningsmasten is echt niet meer van deze tijd. Deze blijven nog tientallen jaren ons landschap vervuilen. Doe dit makkelijk niet af met 'kan niet', 'te duur' of is 'meer storingsgevoelig'. Het is belangrijk om innovaties serieus te nemen en daarnaast om mens en dier serieus te nemen.

95627606_9160077_Bijlage_1.docx

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Aantasting kwaliteit landschap:

Ofschoon iedereen begrijpt dat er soms ingrepen nodig zijn om onze welvaart op peil te houden, zoals verzwaring van het elektriciteitsnet, moet er met de grootst mogelijke zorg worden nagedacht over dit soort ingrijpende projecten voor het milieu en de mensen. Deze nieuwe masten blijven nog tientallen jaren in het landschap staan. Laten we ons landschap niet onnodig vervuilen met nieuwe masten op veel langere routes dan nodig, door onaangetast polderlandschap. Maar leg nieuwe masten zoveel mogelijk in gebieden waar hier minder hinder van wordt ondervonden (corridor 6). Corridors 7 en 9 zijn absoluut geen geschikte optie; aangezien dit dwars door natuurgebied Alblasserwaard gaat (o.a. Natura 2000 gebied bij De Donk) en een veel langere route beslaat, dat geen gebruik maakt van het station Crayestein wat wij denken een sleutelrol speelt in de oplossing van het vraagstuk. Behalve Natura 2000 gebied raken de corridors ook delen van groot historisch en archeologisch belang met een aantal monumenten. Het is ondenkbaar om in dit landschap op grote schaal te gaan graven en hoogspanningsmasten te plaatsen.

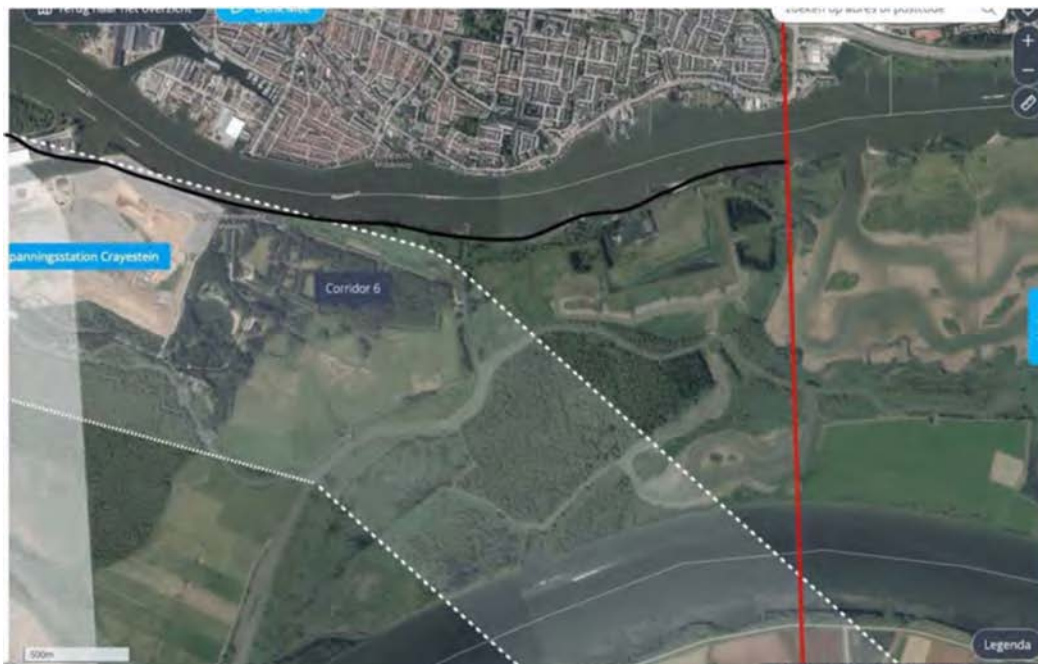
De Alblasserwaard is al ernstig belast met de uitstoot van gevaarlijke stoffen zoals PFOA, PFAS en GENX door Dupont, vergund door officiële instanties waaronder de Gemeente (Zembla uitzending 15 juni 23 en artikelen uit krant en Zembla 29 juni 23). Maak onze waard en de mensen/ dieren die hier leven, niet nog zieker. Genoeg is genoeg!

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Schade voor gezondheid; de gezondheidsraad ziet aanwijzingen voor een verband tussen blootstelling aan magneetvelden in de buurt van bovengrondse hoogspanningslijnen bij kinderen en volwassenen en hersentumoren bij kinderen (bron: website RIVM april 2023). De Rijksoverheid adviseert gemeenten en netbeheerders geen nieuwe hoogspanningslijnen aan te leggen in de buurt van woningen. Corridors 7, 8 en 9 lopen deels over woonwijken in Sliedrecht, over meerdere bestaande lichtbebouwingen (Graafstroom en de Alblas) en woonwijken met gevoelige bestemmingen (zie conceptrapport RND). Dit advies van de Rijksoverheid wordt niet voor niets gegeven. Negeer en omzeil dit beleid niet opnieuw zoals reeds bij de familie Slingerland aan de Heulenslag, bij Nieuw-Lekkerland en vele andere projecten in Nederland. Als met in het conceptplan RND zegt dat men rekening houdt met het voorzorgbeleid, zoals opgesteld door het Ministerie van EZK, dan moet men dit ook doen. Dan moet men niet met een corridor 7, 8 en 9 optie komen, waarvan men al weet dat je hier gevoelige bestemmingen (woonhuizen) niet kunt ontwijken. Molenlanden is op dit punt al zwaar belast door meerdere 380kV-verbindingen tussen station Geertruidenberg en station Krimpen a/d IJssel. Gebruik innovatieve technologie zoals ook in omliggende landen of voor corridors die niet over woonbestemmingen gaan.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Schade voor dieren. Ook dieren hebben last van de straling. In de Alblasserwaard komen naar de mooie koeien, geiten en schapen in de weides ook bijzondere dier- en plantensoorten voor zoals de heikikker, zwarte stern, steenuil, knotwilgslak, purperreiger en waterspitsmuis en ook de gouden sprinkhaan. Daarnaast is de Alblasserwaard ook uniek vanwege alle andere diersoorten die er leven, heel mooi vastgelegd in de recente film 'De Wilde Waard'. Het is toch onvoorstelbaar als dit verziekt wordt door de krachtige magneetvelden van hoogspanningsmasten. Zeker niet als er een alternatieve route voorhanden is. Daarnaast zijn er tienduizenden weide- en trekvogels in de Alblasserwaard. Die wil je niet belasten door plaatsing van een onnodige nieuwe route met 33-40 km hoogspanningskabels, waar ze tegenaan vliegen en doodgaan. Mede daarom zijn corridors 7 en 9 absoluut ongeschikt.

Verzonden: 7/6/2023 2:52:55 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Dorpsstraat

Huisnummer: 55

Postcode: 4268 GG

Woonplaats: Meeuwen

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Adviesbureau namens cliënt

(Mede) namens: [REDACTED]
[REDACTED]

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, de door de gemeente Molenlanden ingediende en door een inwoner bedachte variant op corridor 6 door middel van bundeling met de bestaande verbinding, namelijk tussen Geertruidenberg en Merwede, waarbij ter hoogte van de Merwede afgebogen wordt naar het westen richting Crayenstein.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja voor corridor 10 of er geen strijdigheid bestaat bij deze variant met de Vogel- en habitatrichtlijn. Door de enorme lengte van de corridor (met 50 km op afstand de langste van alle varianten). Hoogspanningsverbindingen brengen risico's mee voor vogels (en andere diersoorten). Het weidegebied in de Alblasserwaard is een belangrijk broedgebied voor weidevogels. De impact van deze lange corridor op de habitat van weidevogels is (te) groot! Te denken valt aan directe sterfte door aanvaringen met de hoogspanningsverbinding (met name gevaar voor de Kievit). Het gebied kan permanent ongeschikt worden als voedsel, rust of broedgebied. Lagere broedsuccessen als gevolg van hoogspanningsverbindingen is een bekend verschijnsel. Dit komt o.a. door barrièrevorming en het midden van hoogspanningsverbindingen. De verstoringsafstanden van hoogspanningsverbindingen zijn voor verschillende weidevogelsoorten zeer groot, waardoor een groot habitatverlies op land ontstaat voor kwetsbare weidevogelsoorten zoals Kievit en veldleeuwerik. Er bestaat derhalve een gerede kans op strijdigheid met de Vogel- en habitatrichtlijn. We geven u ook in overweging om Sovon Vogelonderzoek te betrekken bij de keuze van de alternatieven ter advisering van de effecten op weidevogels (waarvan de Alblasserwaard een belangrijk gebied is en waar door het Collectief Alblasserwaard en Vijfheerenlanden veel inspanningen zijn verricht, jarenlang, ter bescherming van weidevogels).

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Bij corridor 10 wordt Unesco werelderfgoed doorsneden. Ik weet niet hoeveel werelderfgoed we in Nederland hebben, maar laten we deze nu niet doorsnijden met een ontsierende hoogspanningsverbinding a.u.b.; dat zou Nederland op zijn kleinst zijn!

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Agrarische sector wordt al hard getroffen en landbouwgrond is schaars en wordt productiefactor 1. Doorkruisen van een landbouwgebied met de langste corridor (50 km) voor de hoogspanningsverbinding, legt ook deze rekening weer op tafel bij de agrariërs. Ook het effect op landbouwdieren van een hoogspanningsverbinding dient meegewogen te worden.

Daarnaast is de Alblasserwaard één van die unieke veenweidelandschappen waar het vergezicht zonder hoogbouw nog aanwezig mag zijn. Dit open veenweidelandschap is van grote waarde. Geen ontsierende hoogspanningsmasten in dit bijzondere veenweidelandschap dat onderdeel is van het Groene Hart.

Ook technisch is corridor 10 een ingewikkelde en dure oplossing door een (te) complexe kruising van hoogspanningsverbindingen. Tevens te duur door de lange afstand en de daarvoor benodigde grond. De langste route....dat is echt onnodig!

Het bundelen van hoogspanningsverbindingen met bestaande infrastructuur zoals provinciale wegen en de A27 geeft een te complexe stapeling van infrastructurele werken (denk ook aan het verbreden van de A27). Dit gaat naast technische problemen, onvermijdelijk ook acceptatieproblemen geven bij burgers en uitvoeringsproblemen na aanleg.

Verzonden: 7/6/2023 2:54:39 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Postbus

Huisnummer: 4472

Postcode: 3006 AL

Woonplaats: Rotterdam

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens:

Organisatie: Evides Waterbedrijf

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380 kV
Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel of Crayestein
Postbus 111
9200 AC DRACHTEN

Evides Waterbedrijf

Postbus 4472
3006 AL Rotterdam
www.evides.nl

KvK 24170650

BTW NL0071.97.032.801

IBAN: NL23 BNGH 0285 0423 94 / BIC: BNGHNL2G

Uw kenmerk:
Ons kenmerk: Infra/AMI/MS/04-07-2023
Datum: 30 juni 2023
Onderwerp: Reactie concept NRD Hoogspanningsverbinding 380
kV g-k-c

Contactpersoon:
Afdeling:
Telefoon:
E-mail:

Geachte heer, mevrouw,

Middels dit schrijven maakt Evides N.V. (hierna te noemen: Evides) haar reactie kenbaar op de concept notitie reikwijdte en detailniveau voor de hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel of Crayestein.

Belang Evides

Evides staat voor een betrouwbare drinkwaterlevering aan ruim 2,5 miljoen klanten en de industrie in zuidwest Nederland. De aanwezigheid van leidingnetten en installaties van Evides in dan wel in de directe nabijheid van de mogelijke hoogspanningsverbindingen, vormt een directe aanleiding voor Evides tot het geven van een zienswijze op de thans ter inzage planvorming.

Ongestoorte ligging en functionaliteit Evides productiefaciliteiten

Voor Evides is een ongestoorte ligging en bedrijfsvoering van haar innamestations en productiefaciliteiten (b.v. bekkens, reservoirs, pompstations, terreinleidingen, zuiveringswerken) van wezenlijk belang teneinde de productie en leverantie van water te kunnen waarborgen. Het is van essentieel belang dat de aanwezige Evides infrastructuur te allen tijde veilig bereikbaar zijn en blijven, niet alleen in geval van calamiteiten en onderhoudswerkzaamheden.

Ongestoorte ligging en bereikbaarheid Evides leidingen

Voor Evides is een ongestoorte ligging van haar drink- en industriewaterleidingen van wezenlijk belang teneinde de leveringszekerheid te kunnen waarborgen. Voorts is het essentieel dat de aanwezige Evides leidingen te allen tijde bereikbaar zijn en blijven, niet alleen in geval van calamiteiten en onderhoudswerkzaamheden, maar ook voor wijzigingen aan of uitbreidingen van haar leidingnetwerk. Daarbij is het van eminent belang dat te allen tijde veilig kan worden gewerkt.

Bezwaren Evides

In het document 'concept notitie NRD' wordt beschreven op welke wijze eisen en specificaties worden onderzocht en vastgesteld voor de mogelijke tracé-alternatieven voor de aanleg en realisatie van een hoogspanningsverbinding. Hierna geven wij voor de mogelijke tracés onze bezwaren.

A. Leidingen

1. Aanlegfase

Tijdens de aanlegfase worden de belangen van Evides in meer of mindere mate geraakt als gevolg van aanwezigheid van ondergrondse en bovengrondse assets van Evides en leidingkruisingen en parallelligging met Evides drinkwater- dan wel industriewatertransportleidingen. Dit vergt altijd toetsing en akkoording van Evides.

2. Beheerfase

Niet alleen met betrekking tot de aanlegfase, maar eveneens voor de fase van beheer en onderhoud van de in de nabijheid van de kabelverbinding gelegen Evides leidingen zijn er gevolgen. Onze bezwaren zien op de volgende punten:

1. De gevolgen voor Evides als gevolg van de aanwezigheid van de 380 kV hoogspanningsverbinding voor de continuïteit en leveringszekerheid van drink- en industriewater in geval van calamiteiten of noodzakelijk onderhoud aan haar leidingen.
2. Niet duidelijk is welke voorwaarden TenneT hanteert indien Evides werkzaamheden aan haar leidingen uitvoert in directe nabijheid van de 380 kV hoogspanningsverbinding.
3. Bij grondroerende werkzaamheden van Evides in de nabijheid van de 380 kV hoogspanningsverbinding zal de leidingexploitant (TenneT) extra veiligheidsmaatregelen opleggen. Het is niet duidelijk is welke extra maatregelen dit zijn en wat de bijbehorende meerkosten voor Evides zijn.
4. De elektrische en thermische beïnvloeding van de Evides leidingen als gevolg van de aanwezigheid van de 380 kV hoogspanningsverbinding dienen te worden getoetst in het voortraject alvorens tot ontwerp wordt overgegaan. De belangen van Evides dienen, mede aan de hand van de geldende normen en eisen, in een zo vroeg mogelijk stadium te worden betrokken bij de tracékeuze.
5. Tot slot maakt Evides zich zorgen over de vraag of het in de toekomstige situatie nog mogelijk is om nieuwe aansluitingen te maken op de bestaande drinkwater en industriewaterleidingen en indien dit wel het geval is, tegen welke meerkosten.

B. Kruisen van bekken met hoogspanningslijnen

In algemene zin stuit het kruisen van de bekken van Evides met hoogspanningsverbindingen op bezwaren. Er is strikte regelgeving op alle toe te passen materialen die ook maar op enige manier in contact kunnen komen met het water in een bekken. Evides wordt geconfronteerd met lage en strikte richtwaarden voor antropogene stoffen en metalen. De trend is dat deze waarden worden aangescherpt en verder zullen dalen. Daarnaast moet het effect op menging worden getoetst mocht er iets in het bekken moeten uitgevoerd.

C. Tracékeuze corridor 1

Voor de variant van corridor 1 heeft Evides een aantal aandachtspunten die meegenomen moeten worden in de verdere uitwerking. In deze corridor wordt er in de gemeente Hoeksche Waard, Heerjansdam en Ridderkerk meerdere stalen transportleidingen van Evides gekruist. Hier moet aandacht voor zijn over de eventuele beïnvloeding door de hoogspanningskabels.

D. Tracékeuze corridor 2

Voor de variant van corridor 2 heeft Evides een aantal aandachtspunten die meegenomen moeten worden in de verdere uitwerking. In deze corridor wordt er in de gemeente Dordrecht wederom meerdere stalen transportleidingen gekruist. Hier moet nogmaals aandacht voor zijn over de eventuele beïnvloeding door de hoogspanningskabels. Daarnaast komt deze corridor dichtbij een waterwinningsgebied van Evides in Dordrecht. Uitgangspunt is dat er geen nadelige effecten merkbaar mogen zijn van de nieuwe route op onze drinkwaterwinning. Dit waterwingebied wordt ook bij corridor 3 gekruist.

E. Tracékeuze corridor 3

Corridor 3 kruist het gebied waarin meerdere transportleidingen van de productielocatie van Evides richting Zeeland en Brabant lopen. Er zal gericht gekeken moeten worden waar eventuele masten geplaatst kunnen worden in relatie met de ondergrondse infrastructuur van Evides. Dit geldt ook voor het deel binnen de gemeente Dordrecht. Ook het waterwingebied binnen Dordrecht zal ontzien moeten worden. Zoals al omschreven in punt D van deze brief.

F. Tracékeuze corridor 4

In de mogelijke tracé-alternatieven maakt Evides principieel bezwaar tegen de keuze voor corridor 4. Dit alternatief voor een hoogspanningsverbinding overlapt alle infrastructuur van productielocatie Petrusplaat met aanwezige gebouwen, bekkens en ondergrondse kabels en leidingen. Naast de risico's voor veiligheid en gezondheid van het personeel geeft dit tracé bezwaren voor het functioneren van communicatiesystemen en procesautomatisering met mogelijke interferentie problemen. Daarnaast wordt Evides beperkt in haar handelingsperspectief bij hijs -en takelwerkzaamheden door de fysieke aanwezigheid van de hoogspanningsverbinding. Tenslotte is Evides voornemens zonnepanelen op het wateroppervlak van de bekkens te installeren wat wordt beperkt door de nieuwe hoogspanningsverbinding.

G. Tracékeuze corridor 5

Voor de variant corridor 5 wordt de optie aangegeven om de masten van de bestaande 150 kV route te bundelen in nieuw te plaatsten masten. Dit is niet haalbaar voor Evides omdat er een huidige mast in een spaarbekken staat van de waterwinning van Evides. Een aanpassing van deze mast is naar onze mening niet mogelijk op deze locatie. Zoals al aangegeven in punt B van deze brief.

H. Tracékeuze corridor 6

In de concept NRD wordt gesproken over een meekoppelkans om de bestaande 150 kV-verbinding te verlaten en die op te nemen in corridor 6 en 7. Evides wil graag aan deze optie meedenken omdat hier ook de huidige mast in het bekken kan komen te vervallen en hierdoor de negatieve impact op het bekken verdwijnt. Wel zal er aandacht moeten zijn voor de continue energielevering aan de Productielocatie van Evides en dat die geen hinder ondervindt van deze aanpassing.

I. Overige corridors

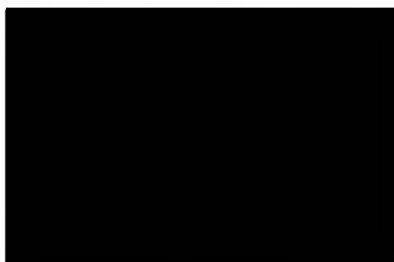
De overige corridors (7 t/m 10) die benoemd worden in het stuk raken Evides niet of nauwelijks. Het heeft dan ook de voorkeur van Evides om uit deze corridors een keuze te maken voor de vervolgstudie. Hierbij wel lettende op de natuurwaarde van de Biesbosch.

Conclusie en vervolg (Participatie)

Evides heeft een zorg dat zij haar beheer en onderhoud van haar leidingen in de nabijheid van de voorgenomen activiteit niet of onvoldoende kan continueren. Om te borgen dat Evides haar wettelijke taak nu en in de toekomst tegen de zo laagst mogelijke maatschappelijke kosten kan blijven uitvoeren, dient hier op voorhand duidelijkheid over te zijn. Wij hopen middels deze reactie onze belangen en zorgen inzichtelijk te hebben gemaakt en vragen wij u deze mee te nemen bij de verdere planvorming.. Naast de werksessies is het nuttig en raadzaam om in direct contact met Evides de mogelijke raakvlakken uit te werken tot een haalbaar voorkeuralternatief.

Wij hopen middels deze reactie onze belangen en zorgen inzichtelijk te hebben gemaakt en vragen wij u deze mee te nemen bij de verdere plan- en besluitvorming. Verder blijven wij graag op de hoogte van het verdere verloop van het project.

Hoogachtend,
Evides Waterbedrijf

Verzonden: 7/6/2023 2:59:27 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, zie bijlage 1

95627793_9160122_Zienswijze [REDACTED].pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja, zie bijlage 1

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja, zie bijlage 1

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ja, zie bijlage 1

Zienswijze op concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) van het ministerie van EZK en TenneT in het bijzonder m.b.t. Graafland – Gemeente Molenlanden

1. *Introductie*

De laatste jaren laat opwekking van duurzame elektriciteit met een veelheid aan middelen een sterke toename zien. Tevens is gasverbruik sterk afgenomen en is overschakeling op elektriciteit gaande. De transitie naar duurzame energie is daarmee in volle gang. De infrastructuur is op die sterke toename van opwekking en gebruik van elektriciteit echter nog niet berekend, waardoor het elektriciteitsnet in het hele land moet worden aangepast. Ook in onze regio is dit aan de orde.

Om te voorkomen dat het elektriciteitsnet overbelast raakt door de sterk toegenomen duurzaam opgewekte elektriciteit is een extra hoogspanningsverbinding tussen Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein nodig. TenneT is de initiatiefnemer van dit project en verantwoordelijk voor realisatie van de hoogspanningsverbinding. Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) is bevoegd gezag en coördineert de besluitvorming.

De concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (concept-NRD) ligt ter inzage voor de milieueffectrapportage van dit project. Tot en met 6 juli kan hierop een reactie worden ingediend. Op de website¹ van het project is informatie inclusief de concept NRD over de extra hoogspanningsverbinding en de procedure van dit project gevonden en gebruikt voor deze zienswijze.

Deze zienswijze betreft de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) over de genoemde nieuwe 380kV-hoogspanningsverbinding met de 10 corridors in het algemeen en de 4 corridors die over Gemeente Molenlanden lopen in het bijzonder. Par. 1 schets de achtergrond van de nieuwe verbinding. Par. 2 gaat in op onze uitgangspunten voor de zienswijze. Par. 3 verwoordt belangrijke punten uit onze zienswijze die gelden voor alle corridors, Par. 4 gaat in op specifieke kernpunten van onze zienswijze m.b.t. corridor 10.

2. *Uitgangspunten*

Opwekking en gebruik van duurzame energie vinden wij belangrijk voor milieu en klimaat in het algemeen en voor leefomgeving en luchtkwaliteit in het bijzonder. Wij dragen daar zelf aan bij met 20 zonnepanelen, woning isolatie en overschakeling van koken en verwarming op elektriciteit. Tevens hebben wij op ons terrein vele bomen en struiken gepland voor CO2 reductie en verbetering van natuur en landschap.

Naast duurzame energie zijn er andere belangrijke waarden die gelden voor een verantwoorde en aantrekkelijke leefomgeving en voor welzijn van bewoners.

Omgevingswet

Belangrijke uitgangspunten staan in de per 1-1-2024 geldende Omgevingswet, Art 1.3: *“Deze wet is, met het oog op duurzame ontwikkeling, de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu, gericht op het in onderlinge samenhang: a. bereiken en in stand houden*

---

¹ <https://www.rvo.nl/onderwerpen/bureau-energieprojecten/lopende-projecten/hsv-380-kv-geertruidenberg-krimpen-crayestein#stand-van-zaken>

van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit, ook vanwege de intrinsieke waarde van de natuur, en b. doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften.²

Omgevingsbeleid Provincie Zuid Holland

Zo geeft de Provincie Zuid Holland in relatie tot de nieuwe Omgevingswet bijvoorbeeld aan: "Het nieuwe omgevingsbeleid bouwt verder op afspraken die gemaakt zijn in de 7 Regionale Energiestrategieën in Zuid-Holland en de provinciale speerpunten voor energie, waaronder:

- Ruim baan geven aan zonne-energie op daken;
- De warmte zoveel mogelijk lokaal en regionaal opwekken voor onze gebouwen en kassen en werken aan een robuust warmtetransportnet;
- Zuinig omgaan met ons open landschap en natuur, met name het Groene Hart. Belangrijk hierbij is om slim gebruik te maken van de ruimte.

Effecten van hoogspanningslijnen op gezondheid van bewoners

Het RIVM wijst bovendien op effecten van magneetvelden die door hoogspanningskabels worden veroorzaakt op het menselijk lichaam. Het RIVM meldt dat de Gezondheidsraad aanwijzingen ziet voor een verband tussen blootstelling aan magneetvelden in de buurt van bovengrondse hoogspanningslijnen en leukemie bij kinderen en volwassenen en hersentumoren bij kinderen³. Welke gevolgen er zijn voor gezonde natuur is onbekend maar niet uit te sluiten gezien het voorgaande.

3. Zienswijze Algemeen

Uit de concept NRD blijkt dat voor verzwaring van het elektriciteitsnet het ministerie van EZK en TenneT een nieuwe verbinding gaan aanleggen tussen de hoogspanningsstations Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of tussen Geertruidenberg en Dordrecht. In de concept NRD zijn 10 mogelijke routes (corridors) in het zoekgebied getekend die nader uitgewerkt en overwogen worden alvorens te besluiten over een definitief tracé.

In de in vorige paragraaf genoemde uitgangspunten zitten voor ons belangrijke waarden, waarvan de zonne-energie op daken bij ons al is genoemd, daarmee zijn wij het eens.

Nut en Noodzaak niet aangetoond gelet op mogelijkheden in de nabije toekomst

Wij vinden lokaal energie opwekken én zoveel mogelijk lokaal gebruiken van belang. Dit kan door gebruik thuis maar op relatief korte termijn ook met de in opkomst zijnde buurtbatterij waarin 'overtollige' opgewekte energie kan worden opgeslagen en gebruikt voor b.v. opladen van elektrische auto's of machines. Met het oog op realisatie hiervan in de nabije toekomst is voor ons de vraag of een kostbare en ingrijpende aanleg van een nieuwe 380kV-hoogspanningsverbinding echt nodig is of dat dit nu voorbarig is. Wij zijn het daarom niet eens met nut en noodzaak nu van de aanleg van een nieuwe 380kV-hoogspanningsverbinding.

Onvoldoende is aangetoond dat beter gebruik of uitbreiding / bundeling op bestaande tracés niet kan

De onmogelijkheden van het huidige net op bestaande tracés zijn onvoldoende aangetoond in relatie tot actuele knelpunten en tot lokale opslag en gebruik in de nabije toekomst. De netbeheerder TenneT lijkt naar rigoureuze nieuwe aanleg maatregelen te grijpen terwijl vervanging en renovatie en/of uitbreiding en bundeling van bestaande met aanvullende infrastructuur en op bestaande tracés beter benut kan worden gelet op het toekomstige accent op lokaal energiegebruik.

² Omgevingswet, Artikel 1.3.

³ www.rivm.nl > hoogspanningslijnen > Gezondheidseffecten d.d. 24 -04-2023; Zie ook Gezondheidsraad advies 2018 "Hoogspanningslijnen en gezondheid deel I: kanker bij kinderen".

Niet al [redacted] s moeten worden aangelegd

De vraag is waarom TenneT vasthoudt aan bovengrondse verbindingen gezien alle nadelen qua leefomgeving, gezondheid en natuur en landschap. Waarom zulke grote verbindingen bovengronds terwijl moderne boortechnieken veel ondergrondse mogelijkheden laten zien en er b.v. lange

[redacted] ns zijn maatregelen mogelijk om verlies aan transport
[redacted] or ondergrondse toepassing t [redacted] ijk een kostenkwestie

[redacted] enjke kosten sate [redacted] n tegen de forse
nad [redacted] ren [redacted] tech [redacted]
aangegeven [redacted]

Vogelbescherming

Hoogspanningskabels [redacted] ijke risico's mee volgens [redacted]
betreffen directe sterf [redacted] vliegen tegen hoogspanningskabels en ook verlies van
leefgebied door versto [redacted] of mijden van hoogspanningsmasten. Dit treedt bij corridor 10
in b [redacted] er 50 km wat niet acceptabel is. Het natuurbeschermingsrecht wordt bij
corridor 10 niet nageleefd door de grote lengte met alle risico's van dien voor vogels, vleermuizen etc.

De zienswijze van de Gemeente Molenlanden

Wij onderschrijven de zienswijze van de gemeente Molenlanden uitgezonderd het punt van bundeling in een bestaand tracé omdat daar immers al rekening wordt gehouden met hoogspanningskabels en daar aanvullende maatregelen worden genomen of te nemen zijn. Het punt dat onevenredig lange corridors vele kernen en belangen van bewoners aantasten onderstrepen wij.

4. Zienswijze Corridor 10

In relatie tot de Omgevingswet geeft de Provincie Zuid-Holland als punt in het nieuwe omgevingsbeleid duidelijk aan: "Zuinig omgaan met ons open landschap en natuur, met name het Groene Hart. Belangrijk hierbij is om slim gebruik te maken van de ruimte". Dit punt is ons het hart gegrepen m.b.t. Corridor 10.

Wij wijzen Corridor 10 af in het licht van voorgaande beschouwingen en in het bijzonder om de volgende redenen: deze corridor [redacted]

- a. beslaat 50 km, is daarmee de langste corridor die over grote afstand waardevolle gebieden doorsnijdt en is door de effecten van deze lengte onacceptabel ten opzicht [redacted] s;
- b. is strijdig met omgevingsbeleid van Provincie Zuid Holland zoals hierboven is aangegeven;
- c. is strijdig met de per 1-1-2024 geldende Omgevingswet. Art. 1.3. geeft de verantwoordelijkheid aan van overheden, bedrijven én burgers voor een veilige en gezonde fysieke leefomgeving. Wij voelen deze verantwoordelijkheid ook en wijzen er op hoe dit in de wet staat in termen van bescherming en verbetering van het leefmilieu, bewoonbaarheid, intrinsieke waarde van de natuur, slim ruimte gebruik;
- d. neemt een enorm ruimtebeslag in terwijl de dichtheid aan infrastructuur in Zuid Holland al extreem groot is;
- e. veroorzaakt qua aanlegwerkzaamheden een grote belasting op natuur en landschap door de aanleg over zo'n grote lengte;

⁴ www.vogelbescherming.nl

- f. veroorzaakt qua functioneren een belasting op gezondheid van bewoners en op leefmilieu en bewoonbaarheid zoals RIVM en Gezondheidsraad aangeven;
- g. veroorzaakt qua functioneren belasting op gezondheid en leefmilieu alsmede op de natuur door geluidshinder van de 380kV-hoogspanningskabel zeker over deze oppervlakte qua grote lengte en breedte.
- h. veroorzaakt een grote belasting op natuur en landschap door frequente noodzakelijke beheer en onderhoudswerkzaamheden over zo'n grote lengte;
- i. gaat over belangrijke broedgebieden van vogels zoals de reeds onder druk staande en door ons zeer gewaardeerde Grutto en andere weidevogels. Tevens zijn er serieuze nadelen waar de Vogelbescherming op wijst, waarbij in de lange corridor 10 sterfte onder roofvogels zoals buizerds, uilen en ook vleermuizen zal toenemen;
- j. de cultuur-historisch waarde van het gebied en voor ons ook m.n. van Graafland wordt aangetast. Graafland is een karakteristieke in de vroege middeleeuwen ontstane lintbebouwing tussen Groot-Ammers en Nieuwpoort. In de loop van de tijd is dit authentieke gebied en lintbebouwing bewust in tact gelaten. Corridor 10 tast deze cultuur-historisch waarden rigoureuus aan waartegen wij ernstig bezwaar maken.

5. Concluderend

Onze zienswijze is hiervoor verwoord en toegepast op met name corridor 10 die wij als onacceptabel beschouwen gelet op de gegeven argumenten.

Ook principieel is het punt van nut en noodzaak van een extra 380kV-verbinding en met name dat deze bovengronds zou moeten komen. Dit is in feite niet meer van deze tijd gezien technologische mogelijkheden en de eisen die onder meer de Omgevingswet stelt aan bescherming van leefomgeving, bewoonbaarheid van het land en aan natuur en landschap.

Wij verzoeken om corridor 10 te laten afvallen. Tevens om in het afwegingskader dan wel in een maatschappelijke kosten baten analyse nut en noodzaak van de 380kV-verbinding, een ondergrondse toepassing, zo kort mogelijke tracés, of bundeling met bestaande tracés evenals toekomstgerichte afweging mede gelet op natuur en landschapsbelangen beter mogelijk te maken.

Verzonden: 7/6/2023 3:08:35 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Buurt en/of bewonersorganisatie

(Mede) namens: Dorpsberaad Schelluinen

(Gem. Molenlanden)

Organisatie: Dorpsberaad Schelluinen (gem. Molenlanden)

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Een ondergronds verbinding moet worden onderzocht.

Onzichtbaar, slechts tijdelijk effect op het Groene Hart (tijdens de aanleg), minder ruimtebeslag en geen negatief effect op grond- & woningwaarde.

Verdere (snellere) uitwerking van 'smart grids', zodat noodzaak van uitbreiding transport van elektriciteit afneemt.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Het verdient aanbeveling meer (en/of aanvullend) onderzoek te doen naar de gevolgen van de corona-effecten op mens en dier (zeker ivm de veeteelt in deze regio).

De eventuele gevolgen van de verstoring van broed- en woongebieden van weidevogels, waarvan bijv. de bedreigde grutto een deel van het jaar zijn habitat vindt in de regio

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

In het geval van Schelluinen spelen bij de aanleg van corridors alhier de volgende aspecten; het dorp kampt nu al met de nadelige gevolgen van de A15 en A27 (verbreding op termijn is voorgenomen), het nabij gelegen transportcentrum Schelluinen West, het ten noorden van het dorp gelegen hoogspanningskabels, het ten oosten gelegen waterzuivering-complex en in de nabije toekomst de verwezenlijking van een grootschalig bedrijventerrein naast de A27.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

- aangetoond is dat fijn stof (in Schelluinen ruimschoots aanwezig - A15, A27, veeteelt etc.) door elektronische straling elektrisch geladen worden en daardoor in de longen blijft 'kleven'

- gezondheidsraad geeft in 2022 aan dat er sterke aanwijzingen zijn dat blootstelling aan magneetvelden een verhoogd risico op leukemie tot gevolg

- gezondheidsklachten ivm het zgn. corona-effect dat optreedt en in geval van Schelluinen het geluid veroorzaakt door de drie nabijgelegen windmolens (en 2 geplande molens op het te verwezenlijken bedrijventerrein naast de A27)

Verzonden: 7/6/2023 3:09:44 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer:

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Buurt en/of bewonersorganisatie

(Mede) namens: Bewoners Donckselaan + Kievitsweg (tussen Donckselaan en Rijnsingel) + Het Huys ten Donck

Organisatie: VVE De Donckse Huizen

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zienswijze 1.

Wij vragen u of er wordt er vastgehouden aan de minimale maat van 1200 m voor corridor 1 op het Ridderkerks grondgebied.

Zienswijze 2.

Wij vragen u te onderzoeken, zeker gezien de stapeling van belemmeringen op ons grondgebied, om corridor 1 in Ridderkerk uit te voeren als ondergronds tracédeel.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zienswijze 3.

Het effect op drinkwaterputten en waterwingebied mee te nemen in planMER.

Zienswijze 4.

Wij vragen u, om uitgaande van het landelijk voorzorgbeginsel van een magneetzone van 0,4 microTesla, te onderzoeken omdat er woningen, scholen etc. in de gevoelige zone kunnen liggen.

Zienswijze 4.

Wij vragen u om laagfrequent geluid op te nemen in de onderzoeken.

Zienswijze 5.

Wij vragen u de effecten op vogels en andere diersoorten b.v. vleermuizen mee te nemen in het onderzoek.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zienswijze 6.

Wij vragen u te onderzoeken in welke mate de 380kV hoogspanningsleiding een barrière kan zijn voor recreatieve activiteiten.

Zienswijze 7.

Wij vragen u te onderzoeken in welke mate ijsafzetting een risico vormt voor onze bewoners en recreatieve bezoekers van de Donckse velden.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zienswijze 8.

Wij vragen om de effecten van de 380 kV verbinding op het Rijksmonument Het Huys ten Donck en omliggend park (van cultuurhistorische waarde) te onderzoeken.

Verzonden: 7/6/2023 3:10:22 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens:

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Jazeker, corridor 6 is een stuk korter trace om aan te leggen ipv corridor 8. Dit heeft de minste impact op de omgeving. En kost ook minder.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Rijksoverheid adviseert gemeenten en netbeheerders om geen nieuwe hoogspanningslijnen te plaatsen in de buurt van woningen ivm blootstelling aan magneetvelden. Dit is voor ons melkveebedrijf ook zeer ernstig.

Alle modernisering wat gepaard gaat met elektronica heeft last van deze magneetvelden. Met als gevolg dat machines niet of nauwelijks werken.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

In het buitenland worden kabels ondergronds aangelegd. Waarom word dat niet hier in nederland onderzocht of dit mogelijk is?

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

In ons geval maken we voornamelijk bezwaar tegen corridor 8 maar ook 9 en 10 is voor dit gebied een grote aantasting.

Bij corridor 8 komt de verbinding vlak bij ons melkveebedrijf te hangen en de steunpalen komen op onze gronden te staan. Ik ga hier nooit geen toestemming voor geven en zal alle middelen inzetten om jullie uit ons land te houden daarbij schuw ik niks. Tevens doe ik aanspraak op de waardevermindering van onze gronden en ons gehele melkveebedrijf. Dit zou betekenen dat alle financiële gevolgen, op basis van volledige schadeloosstelling, ten laste moeten komen van netbeheerder Tennet. Dus wees verstandig en sodemieter op hier.

Verzonden: 7/6/2023 3:14:31 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Postbus

Huisnummer: 2003

Postcode: 3260 EA

Woonplaats: Oud-Beijerland

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Overheid

(Mede) namens: Gemeente Hoeksche Waard

Organisatie: gemeente Hoeksche Waard

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage 1

95628125_9160227_Zienswijze_gemeente_HW_-_380kV_-_20230706.pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage 1

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage 1

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage 1

Bureau Energieprojecten
 Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding
 380kV G-K/C
 Postbus 111
 9200 AC DRACHTEN

Postbus 2003
 3260 EA Oud-Beijerland

Bezoekadressen

Kijk op www.gemeentehw.nl

14 0 186 | 088 - 647 36 47

info@gemeentehw.nl

www.gemeentehw.nl

Onderwerp

Zienswijze concept-NRD
 RCR 380 kV
 Geertruidenberg -
 Krimpen/Crayestein

Datum

6 juli 2023

Contactpersoon

[REDACTED]

Bijlage
Ons kenmerk

Z/22/168009

Beste heer/mevrouw,

Op 26 mei 2023 heeft u een Kennisgeving gepubliceerd over uw concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau (c-NRD) voor het project *Hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel of Crayestein*. U biedt daarbij de mogelijkheid om op deze notitie te reageren.

Als regio van gemeenten en provincies binnen het zoekgebied voor deze verbinding zijn we al langere tijd met u in gesprek. Wij waarderen het gesprek en de ruimte die gegeven wordt om te reageren.

Vanuit de regio reageren wij op uw notitie met een gezamenlijke zienswijze. Gemeente Hoeksche Waard onderschrijft deze zienswijze.

Aanvulling

Aanvullend op de gezamenlijke zienswijze willen wij nog enkele punten specifiek onder uw aandacht brengen.

Ten eerste willen wij uw blijvende aandacht vragen voor de belasting die een dergelijk traject voor gemeenten in een zoekgebied met zich mee brengt. Wij verzoeken u om rekening te (blijven) houden met de impact die projecten in samenloop hebben op de gemeente en onze inwoners, zowel in proceduredrukte als ruimtelijke effecten.

Daarnaast geven wij in de gezamenlijke zienswijze aan dat wij u uitnodigen om de communicatieadviseurs nauw te betrekken bij de communicatie omtrent het afvallen van corridors. Ook vragen wij u om inzichtelijk te maken hoe u met deze communicatie omgaat in de toekomst.

Hierop willen graag aanvullen dat wij het waardevol vinden als communicatie hierover op een vast moment in het proces gebeurt. Hiermee wordt voorkomen dat er verwarring kan ontstaan of dat onze inwoners informatie missen.

Tot slot

Wij zijn doordrongen van het belang van dit project en streven ernaar om gedurende het project tijdig en zorgvuldig de stappen met u te blijven doorlopen. Een goede samenwerking tussen overheden is daarbij van groot belang.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van gemeente Hoeksche Waard

Ch.B. Aptroot
burgemeester

Deze brief is digitaal goedgekeurd en daarom niet persoonlijk ondertekend.

Verzonden: 7/6/2023 3:15:14 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Postbus

Huisnummer: 15

Postcode: 3330 AA

Woonplaats: Zwijndrecht

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Overheid

(Mede) namens:

Organisatie: Gemeente Zwijndrecht

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380
kV Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel
of Craystein
Postbus 111
9200 AC Drachten

Onderwerp	Van/behandeld door	Datum
Zienswijze op concept NRD Hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel of Craystein	Ruimtelijke ontwikkeling	29-6-2023
Uw kenmerk/schrijven	Ons nummer	Verzenddatum
	2023-0094256	4-7-2023

Geachte Minister voor Klimaat en Energie, beste meneer Jetten,

Wij maken als gemeente Zwijndrecht graag gebruik van de mogelijkheid om te reageren op de concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) inzake de nieuwe 380kV-hoogspanningsverbinding Geertruidenberg – Craystein/Krimpen aan den IJssel.

Wij stemmen als gemeente in met de regionale zienswijze zoals u die heeft ontvangen namens de betrokken provincies en gemeenten in het zoekgebied van de verschillende corridors.

Daarnaast onderschrijven wij als gemeente de ingediende zienswijze die is ingediend door Stichting Natuur & Landschap Zwijndrechtse Waard.

De gemeentelijke zienswijze focust zich op een eventuele inpassing van een 380kV-hoogspanningsverbinding binnen de gemeentegrenzen van Zwijndrecht die al bovenmatig belast is met infrastructuur en op het thema veiligheid.

Infrastructurele doorsnijding van Zwijndrecht

De gemeente Zwijndrecht is een 4-tal grote infrastructurele doorsnijdingen 'rijk', het gaat hierbij om:

- Rijksweg A16
- HSL
- Doorgaand spoorgoederenvervoer en passagiersvervoer
- Spooreplacement Kijfhoek

Datum

29-6-2023

Onderwerp

Zienswijze op concept

NRD

Hoogspanningsverbinding

380 kV Geertruidenberg –

Krimpen aan den IJssel of

Crayestein

Pagina

2 van 2

Deze infrastructurele doorsnijdingen uit het verleden geven ons nu veel beperkingen in de ontwikkeling van Zwijndrecht. Er zijn daardoor o.a. minder mogelijkheden voor woningbouw.

Met de eventuele komst van een 380kV-hoogspanningsverbinding kan Zwijndrecht een vijfde doorsnijding toebedeeld krijgen wat wij volstrekt niet steunen. We willen voorkomen dat de keuze voor een dergelijk tracé ons in de toekomst nog meer gaat hinderen in de ontwikkeling van de gemeente.

Wij willen onze inwoners niet verder belasten met extra risico's omtrent veiligheid als gevolg van een extra infrastructurele doorsnijding. We koesteren daarnaast ons buitengebied voor meerdere doeleinden en in het raadsprogramma Krachtig Zwijndrecht 2.0 is wederom aangegeven dat er niet gebouwd mag worden in het buitengebied.

Om de leefomgeving in Zwijndrecht te herstellen is een ambitieus plan door de gemeenteraad voor de toekomst vastgesteld om te lobbyen voor een dedicated goederenlijn en verdiepte aanleg van rijksweg A16.

De aanleg van een extra infrastructurele doorsnijding draagt niet bij aan een betere leefomgeving voor Zwijndrecht.

Veiligheid omtrent emplacement Kijfhoek

In januari 2011 heeft er een grote brand plaatsgevonden op emplacement Kijfhoek. Sinds dat incident zijn er afspraken gemaakt over te nemen maatregelen op het emplacement zelf, de uitvoering van die maatregelen wordt binnenkort mee aangevangen. Als er op enig moment weer een dergelijk incident plaatsvindt met gevaarlijke stoffen met een hoogspanningsverbinding daarboven vinden wij dat onaanvaardbaar en geeft zeer hoge risico's.

Wij verzoeken u nadrukkelijk rekening te houden met de bovenmatige belasting die Zwijndrecht al kent op dit moment.

Namens het college van burgemeester en wethouders,

Gemeente Zwijndrecht

Verzonden: 7/6/2023 3:28:18 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: Uit naam van mij en mijn partner [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ergens waar heel weinig mensen wonen, het is gewoon slecht voor de bevolking die er in de buurt of eronder wonen in het prachtige groene hart!

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Straling wat dat met alles in de omgeving doet! Dieren , mensen en natuur

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Alles moet goed worden uitgezocht voor de veiligheid en gezondheid van de medemens

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Moeten er huizen afgebroken. Worden? Uitgekocht enz

Verzonden: 7/6/2023 3:29:32 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

[REDACTED]meester

[REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Het organiseren van regionale energiesystemen lijkt mij meer passend en toekomst gericht.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja, wat de effecten op de leefbaarheid, ecologische impact en lange termijn gezondheidseffecten voor flora en fauna zijn.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Nee

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ja, dat als er gekozen worden voor het uitbreiden van het hoogspanningsnet er dan gekozen moet worden voor een zo kort mogelijke route. Dit om te voorkomen dat grote gebieden worden ontwricht en horizonnen worden vervuild met hoogspanningsmasten. (hierdoor vallen in ieder geval corridor 9 en 10 af).

Verzonden: 7/6/2023 3:30:59 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ondergronds zou serieus moeten worden overwogen, in Veenendaal is dat ook toegepast.

95628520_9160337_Bezwaar_hoogspanning.docx

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Het is goed te onderzoeken wat het effect is bij routes over langere afstanden (door ook natuurgebieden) zoals de route langs Ridderkerk versus een korte route door de Biesbosch. En daarbij ook rekening houdend met het aantal inwoners dat met de ene route wordt geraakt versus de andere. Dat geeft immers veel gezondheidseffecten die zwaarder moeten wegen mijns inziens dan natuur.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Aantal mensen dat wordt geraakt / waar de route op een bepaalde straal van bijv. 1 km langs komt versus natuur. Dit kan niet gelijk geschaard worden.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

nvt

Geachte heer, mevrouw,

Graag reageer ik op het voornemen tot de aanleg van een hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg - Krimpen of Crayestein. Ik begrijp daaruit dat de kans bestaat dat deze hoogspanningsleiding komt door of vlak langs Ridderkerk-Rijsoord-Heerjansdam-Zwijndrecht-Puttershoek-'s-Gravendeel-Drimmelen. Ik maak mij daar ernstig zorgen over.

In dit stadium is het erg moeilijk concreet en specifiek te reageren, omdat de verkenningsfase nog zo algemeen en weinig duidelijk is dat het de vraag is waarop exact gereageerd kan worden. Het opstellen van een NRD is op die basis dan ook eigenlijk niet goed mogelijk. Zolang je niet precies weet wat er komt, kun je ook moeilijk reageren op verdere plannen daarvoor. Nut en noodzaak lijken gegeven en voorondersteld, maar zie ik niet aangetoond.

In elk geval is wel duidelijk dat dit project enorme gevolgen zal hebben voor het landschap. De hoogspanningsleidingen tasten dat, in deze regio al zeer schaarse, landschap vergaand en ontoelaatbaar aan. Daarbij is dan de vraag waarom, naar het lijkt al bij voorbaat, niet wordt gekozen voor ondergrondse varianten. Ook mijn (directe) leefomgeving is in het geding. De werkzaamheden tasten de natuur, het uitzicht en mijn omgeving aan. Ook de straling van de leidingen zal blijvende impact hebben. In dat kader maak ik mij grote zorgen over mogelijke gevolgen op en voor mijn gezondheid. Gelet op de negatieve effecten in tal van opzichten is het voor mij de vraag of dit project wel haalbaar en reëel uitvoerbaar is in de genoemde corridor. Ook nut en noodzaak staan voor mij niet vast.

Ik ben zeker niet tegen een energietransitie, maar de vraag is of deze realisatie daarvan, onder andere gelet op de ingrijpende aard, vergaande omvang en grote negatieve gevolgen daarvan wel past bij de schaal van het gebied respectievelijk ons land. Er is hier bovendien al zo weinig ruimte voor natuur en recreatie in ons kleine land dat de vraag rijst of meer het hier (bovengronds) faciliteren van energie wel in goede balans staat tot verdere vergaande ingrepen in landschap, gezondheid, natuur en recreatie.

In tijden van dreigende internationale onzekerheden en geopolitieke ontwikkelingen is het bovendien de vraag hoe ons land in het algemeen en onze regio onder de rook van Rotterdam in het bijzonder, tegen aanvallen op voorgenomen systemen bestand zijn. Ook dat zou pleiten voor - als het dan toch moet - ondergrondse aanleg.

Met vriendelijke groeten,

████████████████████

████████████████

████████████████

████████████████

Verzonden: 7/6/2023 3:37:45 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Corridor nummer 10 lijkt mij geen goed idee. Deze is te lang en dus te duur en komt te dicht bij bewoond gebied en het groengebied wordt hier aangetast.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Heb ik geen verstand van maar naar mijn mening hebben we in Scelluinen al genoeg vervuiling van de a 15 ,zuiveringschap en betuwelijn en w.s windmolens.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Wil zo min mogelijk hinder ondervinden.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Hoop op een zo gunstig mogelijk alternatief

Verzonden: 7/6/2023 3:52:42 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Graag wil ik als inwoner van Nieuw-Lekkerland reageren. Het is erg ongeloofwaardig dat aan de ene kant mensen worden uitgekocht omdat ze te dicht bij of onder een hoogspanningslijn wonen in dit dorp. En aan de andere kant mogelijkheden onderzocht worden deze nieuwe verbinding ook weer over bewoond gebied te laten lopen. Dit kan toch geen optie zijn..

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Milieueffecten moeten vooral worden onderzocht in relatie tot gezondheids aantasting bevolking en de effecten die deze nieuwe hoogspanningslijn heeft, ook in combinatie met de huidige hoogspanningslijn die verzaard wordt/is.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De weging van nadelige gevolgen voor natuurgebieden en bijvoorbeeld beschermde vogels of andere dieren zouden minder zwaar moeten wegen dan bewoners van dorpskernen blootstellen aan een nieuwe hoogspanningsverbinding.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Het lijkt ook dat de reikwijdte en afstanden van de gepresenteerde corridor opties nogal uiteenlopend zijn. Ten alle tijden zal de blootstelling voor de bevolking zo laag mogelijk moeten zijn.

Verzonden: 7/6/2023 3:54:17 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Om het nieuwe "Reyerwaard" knooppunt, overfly, mis te houden, misschientussen Ambacht en Rijsoord door.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Gevaar over het rangeerterrein "Kijfhoek"

Staan soms chloorwagens en andere gevaarlijke stoffen, in wagons te wachten.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Kijfhoek goed uitzoeken!!

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Brede Hollands diep, waar hij overheen moet.

Windmolenpark

rangeerterrein "Kijfhoek", gevaarlijk

Nieuwe grote Knooppunt A15/ A16

Verzonden: 7/6/2023 3:59:05 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Park

Huisnummer: 1

Postcode: 4921 BV

Woonplaats: Made

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Overheid

(Mede) namens: college B&W gemeente Drimmelen

Organisatie: gemeente Drimmelen

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage brief gemeente Drimmelen

95629138_9160495_2023262113_reactie_zienswijze_Drimmelen_versie_6-7-2023.pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

zie bijlage brief gemeente Drimmelen

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

zie bijlage brief gemeente Drimmelen

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

zie bijlage brief gemeente Drimmelen

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c
Postbus 111
9200 AC DRACHTEN

Datum 05/07/2023

Uw brief van

Verzenddatum: 06/07/2023

Betreft

Zienswijze concept-NRD nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding Geertruidenberg - Crayestein of Krimpen aan den IJssel

Ons kenmerk

2023262113/

Beh. door

[REDACTED]

Doorkiesnummer

Geachte heer/mevrouw,

Wij maken bij deze graag gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) inzake de nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding Geertruidenberg – Crayestein of Krimpen aan den IJssel.

Als eerste willen wij aangeven dat door de provincie Zuid-Holland een regionale zienswijze is ingediend die tot stand is gekomen met de gemeenten en provincies in het zoekgebied voor dit project, waaronder ook gemeente Drimmelen. Deze door de provincie Zuid-Holland ingediende regionale zienswijze onderschrijven wij als gemeente Drimmelen in het geheel en kan hierbij als ingelast worden beschouwd.

Deze regionale zienswijze willen wij als gemeente Drimmelen nog op de volgende punten aanvullen.

In de concept NRD is op pagina 50 aangegeven hoe en op welke wijze de huidige en toekomstige gebruiksfuncties zullen worden onderzocht op de effecten. Daarbij is aangegeven dat het bij landbouw gaat om het om oppervlakteverlies van landbouwareaal en doorsnijding van landbouwgrond.

In de regionale zienswijze is bij het aspect afwegingskader en onderzoeksfase al aangegeven en gevraagd om een meetbare weging van gezondheidseffecten op mens en dier in de effectenanalyse op te gaan nemen.

GEMEENTEHUIS

Tel: 140162

Park 1, Made

Fax: (0162) 68 66 23

Postbus 19, 4920 AA Made

www.drimmelen.nl

reknr. NL92BNGH0285074520

**Gemeentezaken? Afspraak maken! Bel
140162 of ga naar drimmelen.nl**

gemeente@drimmelen.nl

Graag zien we verder onderzocht of, en in hoeverre magnetische velden en straling van invloed zijn op diergezondheid, maar ook op dierenwelzijn.

Als dat het geval is dan is dan is het goed om in ieder geval de grootste veehouderijbedrijven binnen de corridors in kaart te brengen en de gevolgen daarvan mee te wegen binnen de Integrale Effecten Analyse (IEA).

We zien in de beoordelingstabel bij gebruiksfuncties graag toegevoegd in hoeverre straling en magnetische velden het functioneren van precisielandbouw en robotisering (vanwege gebruik GPS) negatief beïnvloedt.

Wat betreft het hoofdaspect "Landschap" willen we het volgende opmerken.

In vele landschappen is openheid een belangrijke gebiedswaarde. We kunnen niet goed beoordelen in hoeverre dat in de gebiedsbeschrijvingen in de bijlage is meegenomen.

De gebiedsbeschrijvingen in de landschapsanalyse zijn niet eenduidig opgebouwd als het gaat om de systematiek. We missen ook een landschappelijke beschrijving van het gebied tussen Drimmelen en Moerdijk. Wij vragen u om op deze punten nogmaals goed te kijken naar de uitwerking van de landschapsanalyse.

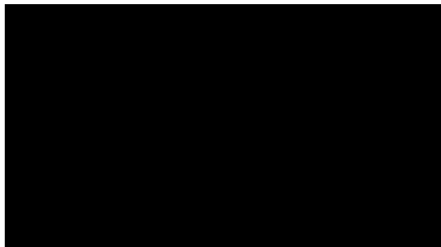
Wij vragen u ook om bij de IEA (Interne Effecten Analyse) naar de al aanwezige belasting (al aanwezige energieprojecten) van een gebied te kijken.

Met name om het integrale afwegingskader nog verder te verstevigen.

 wij hopen dat u onze zienswijzen ter harte neemt en kijken uit naar de beantwoording.

Hoogachtend,

Namens burgemeester en wethouders van Drimmelen

Verzonden: 7/6/2023 4:11:36 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens: [REDACTED] als particulier. Mijn adres is [REDACTED]

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Alles is omschreven in onderstaande bijlagen 1,2 en 3.

Alternatieven zijn niet verder benoemd.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage 1

95629414_9160594_Bijlage_1_Te onderzoeken_milieuaspecten_6-7-2023.pdf

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage 2

95629414_9160595_Bijlage_2_Ook_af_te_wegen_of_te_betrekken_bij_het_toetsingskader_per_c ompleet_tracé_ersie_6-7-2023.pdf

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

zie bijlage 3

95629414_9160596_Bijlage_3_Andere_zaken_over_de_reikwijdte_en_het_detailniveau_waar_ik_mijn_zienswijze_voor_aandraag_6-7-2023.pdf

Mijn zienswijze als particulier wonend aan de [REDACTED] en P.
Kwakernaak Holding BV, als bedrijf dat eigenaar is van het Kraaiebos en Plas

Bijlage 1 : Te onderzoeken milieu effecten van alle gangen :

De impact op het milieu per gang.

De CO₂ Footprint bepalen per gang en dit meewegen in de afwegingen.

De impact per gang op de omgeving, de natuur.

De vervuiling die ontstaat is een milieueffect wat meegewogen moet worden. Immers elk project levert een bepaalde milieubelasting op en bijbehorende risico's. ook de risico's meewegen.

De gevaren van de magneetvelden en de impact per gang aan de omgeving en de natuur.

In onze visie is daarom

Op het moment dat per gang een beeld is van bovenstaande zal een keuze beter onderbouwd (moeten) kunnen worden. In ieder geval kunnen dan de te maken en later gemaakte afwegingen en beslissingen herleid worden en gecontroleerd.

Meewegen van de andere aspecten zijn onder gebracht onder issue 2 en 3 op uw platform.

Mijn zienswijze als particulier wonend aan de [REDACTED] en P. Kwakernaak Holding BV, als bedrijf dat eigenaar is van het Kraaiebos en Plas

Bijlage 2 : Ook af te wegen en of te betrekken bij het toetsingskader per compleet tracé :

- Waar is de maatschappelijke impact het kleinst.
- Bij welke tracé is voor de aanleg het risico's voor het milieu het kleinst.
- Waar is de CO₂ footprint voor de aanleg het laagst. (Denk aan kabels, masten en arbeid en uitstoot voor de aanleg) Zo'n project levert een enorme uitstoot op en dat blijft zo ook in de onderhoudsfase. (Kijk wat er nu gebeurt met de verzwaring van lijn 7.)
- Waar is de impact op de natuur het kleinst omdat het kleinste gebied schade wordt toegebracht. Ook afwegen ten opzichte van natuurwaarden zelf van elk gebied en overkoepelend afwegen hoeveel gebieden per tracé worden gekruist en wat daarop de invloed is van migratie verbindingen enz.
- De kosten per lijn zijn belangrijk. De kortste gang zal normaliter de goedkoopste zijn.
- De meest duurzame oplossing kiezen lijkt gekoppeld te kunnen worden aan de lengte van de gang. Immers hoe korte hoe minder milieueffecten, hoe minder onderhoud, hoe minder impact op de omgeving natuur, en mindermagneetvelden en...

Mee te nemen in overweging

- Er kan wellicht een combinatie gemaakt worden met toegang naar een deel van de percelen waar al masten op staan en wellicht zijn, ontstaan er mogelijkheden voor synergie bij toekomstig onderhoud.
- Onderzoeken welke delen eventueel ondergronds aangelegd kunnen worden.
- Maatschappelijk verantwoord ondernemen hoort hier ook bij. Tennet en de overheid hebben een voorbeeldfunctie.

Mijn zienswijze als particulier wonend aan de [REDACTED] en P. Kwakernaak Holding BV, als bedrijf dat eigenaar is van het Kraaiebos en Plas

Bijlage 3 : Andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau waar ik mijn zienswijze voor aandraag :

- De meest voor de hand liggende optie lijkt gang 5 aan te passen en de HSV te verlengen naar Crayestein.
Dan komt er een stukje extra lijn in de Biesbosch en geen een heel nieuwe extra HSV.
- Hiervan een afweging maken ten opzichte van alle andere gangen lijkt als eerst aangewezen om te onderzoeken en heeft mijn/ onze voorkeur. Deze keuze zal normaliter ook de meest voor de hand liggende zijn aan de hand van in Bijlage 1 en 2 genoemde criteria.

Als optie gang 5 niet mogelijk is lijkt gang 6 de eerst aangewezen optie.

Dan komt een gang/ lijn naast lijn 7 de bestaande 380 Volt lijn en buigt dan af naar Crayestein.

- Ook hier is het een onderzoek waard om de lijnen 6 en 7 korter bij elkaar aan te leggen en daardoor de schade voor de omgeving qua zicht enz. te beperken.
- Ook voor de natuurwaarden is dit het onderzoeken waard. Een betere optie dan gang 1-2-3 en 4, die een grotere impact hebben op omgeving en natuur.
- Een nieuwe lijn om de Biesbosch heen zoals gang 2 is ook schadelijk voor de trekroutes omdat de Biesbosch een enorme trekpleister is voor trekvogels en standvogels. En de aanleg ook al is het tijdelijk kan voorkomen worden.
- De kaart in de project atlas suggereert dat lijn 7 ook een optie is. Daarmee wordt waarschijnlijk bedoeld naast de bestaande lijn 7 een lijn aanleggen. Als dat zo is. Dan wel tussen lijn 7 en de westelijker gelegen lijn. Hier zijn de zichtlijnen toch al beperkt door de aanwezige lijnen.
- De landschappelijke impact is mogelijk acceptabel. Misschien komen er eens technieken die vogels beschermen tegen aanvliegen. Dan staat alles kort bij elkaar.

Corridor 8 lijkt me ongewenst is mijn zienswijze, omdat :

- Een extra stuk landschap qua zichtlijnen wordt geruïneerd.
- Langs corridor 8, 9 bevinden gebieden met natuurwaarden zoals Donkse Laagten, blauwgraslanden en een purperreigerkolonie bij het Kraaiebos. Deze wordt dan ook blootgesteld aan magneetvelden.
- Nu al is duidelijk dat de reigers met name aan de oostzijde van de lijn 7 foerageren. De kolonie ligt naast lijn 7 aan de oostzijde. Een lijn aan de oostzijde van Kraaiebos Plas betekent dat het gebied op korte afstand wordt ingesloten door twee lijnen. Dat betekent

waarschijnlijk het einde van de kolonie en dat is niet acceptabel. De reigers lijken gevoelig voor de magneetvelden ook de zilverreigers die hier in de herfst voorkomen zie je niet onder de hoogspanningslijn foerageren.

- De impact van de magneetvelden op de purperreigers en overige fauna lijkt noodzakelijk te onderzoeken in dit verband.
- Het natuurgebied Alblasserbos- Kraaiebos en Plas is al kwetsbaar en het daarbij behorende deel aan de zuidzijde van de N 214 even [REDACTED] ts op dit moment die de biodiversiteit verhogen en de soorten rijkdom doen toenemen. Dit te niet doen levert desinvesteringen op. [REDACTED]
-
- **De Achterdijksekade hoort ook bij dit gebied. Een belangrijke migratieroute oost -west - -**
- Deze is gesitueerd in gang 9.
- Het gebied Kraaiebos is vrij klein ca 23 ha en in bezit van P.Kwakernaak Holding BV.
- Het is ongewenst een lijn aan te leggen vanwege de natuurwaarden. En het wandelgebied met verschillende wandelroutes die op gang 8 en 9 gesitueerd zijn.

Er zijn al weinig locaties waar nog wat natuur beschikbaar is. Hier masten te plaatsen en een lijn aan te leggen is voor mij/ons niet acceptabel. Ook kruisen deze lijnen de lintbebouwingen langs de Alblas.

- **Zichtlijnen in de Alblasserwaard en horizonvervuiling :**

Als de lijnen verder naar het oosten komen (gang, 8,9 en 10) betekent dit dat er al ca 14 km in oost west richting vervuild wordt door horizon vervuiling.

Als je nu op de N 216 rijdt ziet u de masten in de westelijke richting al staan.

Komt lijn 9 en 10 in beeld verschuift de zichtlijn in de richting van de A 27.

De Alblasserwaard is hemelsbreed vanaf de west naar oost (de A27 zo'n 20 km afstand. Als lijn 9 wordt aangelegd is dit een inbreuk op het polderlandschap van een enorme proportie.

Er is dan al ruim 15 km van de 20 van de zichtlijnen voorzien van hoogspannings kabels en masten. Het lijkt me goed dit te combineren met de mogelijke situering van Windmolen t.b.v. de windenergie. Dan blijft de horizonvervuiling gebundeld. Beter bij elkaar houden is goed voor de leefbaarheid. Kort gezegd, de leefbaarheid is voor de gebieden met HSV's toch al lager.

Het nog aanleggen van een nieuwe lijn ver buiten de bestaande tracés geeft meer horizon vervuiling en dat is maatschappelijk gezien niet meer verantwoord is mijn zienswijze. De lijn komt er niet voor een paar jaar. Het is onomkeerbaar.

Wordt de lijn korter: Bijvoorbeeld de kortste gang (gang 5) zijn zijnde aanlegkosten lager dan een lange lijn echter kan er wellicht een goede regeling worden getroffen met de betrokken die "weg moeten".

Alblasserwaard moet nog wel een stuk je (oud)authentiek landschap behouden. Er is al zoveel teloor gegaan door de ruilverkaveling en het dempen van sloten enz. (het agrarische

gebruik en invullen van de polder met boerderijen (inmiddels bijna allemaal met andere bedrijvigheid.)

- **Ondergrondse oplossingen beoordelen lijkt een must is mijn zienswijze.**
- **Als er nieuwe tracés komen naast de al bestaande HSV's in er buiten gesitueerde gebieden is af te wegen :**

Er ontstaan daarbij toekomstig voor de de betrokken gebieden ook weer belemmeringen. Het lijkt niet opportuun nu rekening te houden met gelijke ontwikkelingen voor bijvoorbeeld windmolens enz. die ook allemaal weer hun eigen vergunningprocedure kennen. Ik vraag vooral te bekijken om zoveel mogelijk zaken te clusteren om het landschap zoveel mogelijk in stand te houden.

Mijn zienswijze is dat HSV's buiten de bestaande zones geen afweging mag zijn.

Verzonden: 7/6/2023 4:17:54 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Taxandriaweg

Huisnummer: 6

Postcode: 5141 PA

Woonplaats: Waalwijk

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Overheid

(Mede) namens: Gemeente Waalwijk

Organisatie: Gemeente Waalwijk

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

neen

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

neen

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

neen

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Wij willen opmerken dat de te onderzoeken corridor 10 over de westzijde van de gemeente Waalwijk en over de Overdiepse Polder loopt. De route van deze corridor 10 loopt daarmee parallel aan de corridor/aanvliegroute van de het Helikopter Defensie Commando van Gilze Rijen naar het laagvlieg oefengebied in de Overdiepse Polder. Een hoogspanningsverbinding op deze plek zal grote gevolgen hebben voor de aanvliegroute(s) naar het kernoefengebied die dan zullen moeten worden verlegd. Deze verlegging zal onvermijdelijk leiden tot meer overlast in bestaande stedelijke gebieden van de gemeente Waalwijk. Daarnaast belemmert de mogelijke hoogspanningslijn, vanwege de aan te houden veiligheidsafstanden, de mogelijke opwek van windenergie in dat gebied. Graag worden wij als gemeente dan ook betrokken bij het vervolg proces.

Verzonden: 7/6/2023 4:24:24 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja zeker, onder de grond.

De Biesbosch.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Een andere route kiezen. Het effect op de leefkwaliteit en gezondheid van de mensen die in de directe omgeving wonen. De straling.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De windmolens, de 17 banen mega drukke rijksweg.

A15 en de A16

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ridderkerk ligt naast twee zeer drukke rijkswegen met overlast van het geluid en fijnstof.

Gepland tracé waterstof.

De windmolens.

Bedrijventerrein Dutch Fresh Port, veel vrachtverkeer.

De Nato leiding.

De overlast stapelt zich op.

Verzonden: 7/6/2023 4:34:43 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Als er van Noorwegen een (ondergronds) kabel gelegd kan worden naar Nederland dan moet dat kleine stukje van Geertruidenberg naar Krimpen helemaal geen probleem zijn.

Dus ondergronds is het beste alternatief.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Gemeente Nieuw-Lekkerland is al behept met twee hoogspanning trajecten, wat er al twee teveel zijn, hoeveel komen er nog bij in de toekomst?

Horizon vervuiling, in Wassenaar staan ze niet!

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Als de vertegenwoordiger van Tennet geen antwoord kan/wil geven op vragen en zegt dat dit het beleid is is er dan nog wel inspraak mogelijk?

Alle voorgestelde trajecten zijn voor mij geen optie.

Het traject Geertruidenberg, over de Biesbosch, naar Crayestein is voor alle bewoners het minst belastend.

Korter traject is goedkoper en ook beter voor de vogels.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Wat wordt er bedoeld met reikwijdte en detailniveau?

Bij uitleg wil ik deze vragen nog beantwoorden.

Verzonden: 7/6/2023 4:43:58 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Naast bovengrondse verbindingen, onderzoeken of ondergrondse aanleg mogelijk is.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Het gevaar van het magneetveld voor mens en dier.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

-

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

-

Verzonden: 7/6/2023 4:45:49 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: Mijn vrouw

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Als het traject niet om bebouwing van woningen heen kan dan alleen en uitsluitend onder de grond!!

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zeer schadelijk boven woningen !!! Woningen worden in NwLekkerland al afgebroken. Dus uitsluitend om bouw kernen heen !!!

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Bij bebouwing uitsluitend ondergronds

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Houd u aan de huidige wetenschap! Stralings gevaar met alle gevolgen van dien! Dus nooit over huizen.

Verzonden: 7/6/2023 4:56:15 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Andere route, en niet over bebouwing van woonkernen, alternatieve route of trace onderzoeken en zoeken naar draagvlak.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

magneetzone- combineren van alternatieven- volksgezondheid

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Er zijn nu al 2 lijnen die lopen over de woonkern in Nieuw-lekkerland, hiervoor moeten huizen worden afgebroken en gaat ten koste van aantal woningen. Bij uitbreiding van een 3e lijn moeten opnieuw woningen worden afgebroken, is niet verstandig.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Alternatieve trace onderzoeken.

Verzonden: 7/6/2023 4:56:22 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer:

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Onder de grond de kabels aanleggen.

Via de Biesbosh.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Denk aan de leefbaarheid en de gezondheid van de mensen die in de directe omgeving van de masten wonen wat betreft de straling.

Kies een andere route.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Wij wonen in Ridderkerk naast 17 banen rijksweg met veel overlast van geluid en fijnstof. A15 /A16.

Dutch Fresh Port, een bedrijven terrein waarvan veel vrachtverkeer langs onze huizen rijden.

De windmolens die gebouwd gaan worden.

het geplande Waterstof trace

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Wij wonen in Ridderkerk naast 17 banen rijksweg met veel overlast van geluid en fijnstof. A15 /A16.

Dutch Fresh Port, een bedrijven terrein waarvan veel vrachtverkeer langs onze huizen rijden.

De windmolens die gebouwd gaan worden.

het geplande Waterstof trace.

wanneer is het genoeg. De overlast stapelt zich op.

Verzonden: 7/6/2023 5:24:13 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja. Naar mijn mening zou moeten worden onderzocht welke route tot de minste integrale kosten leidt. Onder integrale kosten begrijp ik onder andere de directe kosten van aanleg (kortste traject), alsmede de kosten van gezondheidsschade, milieuschade en waardevermindering van woonhuizen, bedrijfspanden en in voorkomende gevallen ondernemingen.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja. Door de timing van dit plan ligt het voor de hand dat in het kader van het aankomend landbouwakkoord de natuur in ons gebied zal toenemen terwijl daarmee geen rekening wordt gehouden. Daardoor wordt gerekend met een onjuist optimistisch beeld van de milie-effecten. Zo overweeg ik zelf om een gedeelte van bijna 8 hectare van weiland om te vormen naar bos om inheemse flora en fauna te stimuleren. Die grond ligt in een beoogde corridor, waardoor een milieu-effect zal optreden. Dit zal de aankomende jaren bij meer boeren spelen. Zoals ik het begrijp wordt daar geen rekening mee gehouden, ook niet als schatting.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja. Ik ben benieuwd naar de business case als de integrale kosten worden meegenomen, zoals hierboven al benoemd. Naast milieuschade en gezondheidsschade zal sprake zijn van waardedaling van onroerend goed en van ondernemingen. Degene die hier in de toekomst onroerend goed of een onderneming koopt zal het effect van dit project waarderen, en lagere bedragen bieden voor overname. Anders dan de kopers hebben de verkopers geen keuzemogelijkheid, en kunnen zij hun financiële schade niet op de markt afwentelen. Het optimum van het kortste traject door het dunstbevolkte gebied met de minste natuurwaarde zou dan voor de laagste integrale kostprijzen moeten zorgen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 7/6/2023 5:30:46 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Boulevard

Huisnummer: 12

Postcode: 3707 BM

Woonplaats: Zeist

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Maatschappelijke organisatie

(Mede) namens: Vogelbescherming Nederland

Organisatie: Vogelbescherming Nederland

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

zie bijlage

95631099_9161044_2023006_TN_VBN_zienswijze_concept_NRD_Hoogspanningsverbinding_380_kV_G_K_C.pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

zie bijlage

95631099_9161045_2023006_TN_VBN_zienswijze_concept_NRD_Hoogspanningsverbinding_380_kV_G_K_C.pdf

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

zie bijlage

95631099_9161046_2023006_TN_VBN_zienswijze_concept_NRD_Hoogspanningsverbinding_380_kV_G_K_C.pdf

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

zie bijlage

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c
Postbus 111
9200 AC Drachten

Datum : 6 juli 2023
Ons kenmerk : 2023006 TN
Doorkiesnummer :
Betreft : zienswijze concept NRD Hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein

Geachte heer/mevrouw,

Graag maken wij van de gelegenheid gebruik om een reactie in te dienen op de concept NRD voor de aanleg van een Hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein.

Wij maken ons grote zorgen omtrent opgenomen zoekgebieden die in of nabij natuurgebied liggen, in het bijzonder het Natura2000 gebied de Biesbosch/Nationaal Park de Biesbosch. Aanleg, gebruik en onderhoud van bovengrondse elektriciteitsvoorzieningen betekent onder meer verstoring, leefgebiedverlies, slachtoffers onder vogels en vleermuizen, obstructievorming en versnippering van leefgebieden, het aantrekken van predatoren en natuurlijk aantasting van het landschap. Tevens kan dit leiden tot negatieve effecten op bepaalde beschermde habitattypen. Daarmee zijn significante gevolgen voor de diverse instandhoudingsdoelstellingen Natura2000 en de kernkwaliteiten en ontwikkeldoelen voor het NatuurNetwerk Nederland (NNN) niet uit te sluiten.

Zo is bijvoorbeeld de lepelaar, waarvoor de Biesbosch is aangewezen, een zeer kwetsbare soort als het gaat om aanvaringen. Ook trekvogels en soorten als de zeearend en visarend waarvoor de Biesbosch is aangewezen zijn kwetsbaar. Dit allemaal wetende verzoeken wij u Natura2000 gebied de Biesbosch/Nationaal Park de Biesbosch bij voorbaat uit te sluiten als te onderzoeken corridor en de focus te richten op alternatieven buiten deze begrenzingsen en de directe invloedssfeer (externe werking).

1. Integrale benadering (n.a.v. H3)

Zoals onlangs tijdens een overleg met o.a. Tennet over de Target Grit missen wij een overall integrale benadering als het gaat over de gecombineerde impact van energievoorzieningen op land en in het water die duurzame elektriciteit opwekken en van voorzieningen die deze elektriciteit vervolgens naar de afnemers moeten transporteren. Dan gaat het wat Vogelbescherming betreft over de cumulatie qua aanvaringen, verlies van leefgebied, obstructies/versnippering en verstoringen in relatie tot vogels en het aantrekken van predatoren. Bijgevolg wordt de effecttoetsing nu sectoraal binnen een zoekgebied per [REDACTED] nmeer echter rekening wordt gehouden met de belangrijke gebieden voor vogels [REDACTED] N, weidevogelgebieden, overige belangrijke foerageer-, broed-, overwinterings- [REDACTED] met de windgevoeligheidskaarten van SOVON (zie verder), en ook met [REDACTED] dit vervolgens te combineren met de locaties van windmolenparken (bestaand of in de pijplijn) ontstaat er als het goed is vooraf een landelijk beeld van waar je in ieder geval geen hoogspanningsmasten zou moeten plaatsen, dan wel de hoogspanningsleidingen ondergronds zou moeten aanleggen. Daarmee zouden dan al in een vroeg stadium corridors afvallen of alleen verder behoeven te worden onderzocht als er geen alternatieven zijn en de nodige mitigerende en compenserende maatregelen zouden kunnen worden getroffen. Het zou onzes inziens daarom goed zijn, wetende dat er nog meer projecten zoals deze op stapel staan en bekend is waar zaken gaan spelen, en dat betreft niet alleen 380 KV maar ook hoogspanningsleidingen met andere voltages, om tot zo'n landelijk beeld te komen (landelijke belemmeringenkaart). Daaruit zou ook blijken dat de Biesbosch als corridor voor de aanleg van een hoogspanningsleiding in het voorstadium zou afvallen nu er alternatieven voorhanden zijn.

T.a.v. de verschillende natuurgebieden speelt bovendien ook mee dat er niet alleen sprake zal zijn van een tijdelijk effect (aanlegperiode) en van een permanent effect vanwege de obstakels zelf, maar ook van een terugkerend effect door onderhoud en door reparaties met daarbij bijkomende effecten vanwege aan te leggen infrastructuur daarvoor. Ten behoeve van inspecties worden bovendien op gezette tijden inspectievluchten uitgevoerd. Dit zijn allemaal zaken die in natuurgebieden en in de omgeving van belangrijke plekken voor vogels niet wenselijk zijn.

2. Uitgangspunten (n.a.v. H3)

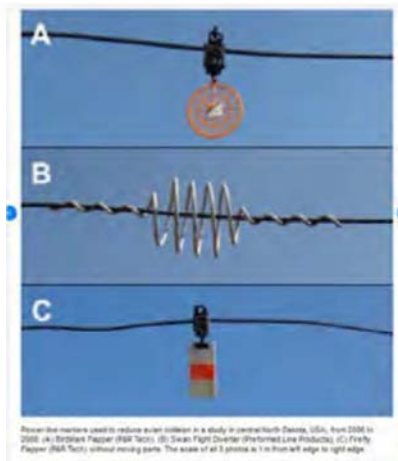
Vogelbescherming is van mening dat er ook een toekomstscenario moet worden opgenomen en doorberekend waarbij ervan wordt uitgegaan dat er door overheden en stakeholders de komende 6,5 jaar fors wordt ingezet op energiebesparing. Hiermee wordt het meteen duidelijk welke opgave er qua energiebesparing nodig is om te voorkomen dat er masten moeten zijn geplaatst in 2030. Het zou geen

goede zaak zijn wanneer ergens een 380 KV hoogspanningsverbinding wordt gerealiseerd terwijl die eigenlijk niet nodig hoeft te zijn en dat het huidige energiesysteem met de nodige beperkte aanpassingen tegen die tijd in principe zou kunnen voldoen voor de energievoorziening als er wordt ingezet op concrete besparingsdoelen. Wij stellen voor dat in de NRD het toekomstscenario wordt opgenomen met de vraagstelling wat er nodig is qua energiebesparing zodat er niet langer de noodzaak is om een 380 KV Hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein te hoeven aanleggen.

3. Vogelvriendelijk alternatief (n.a.v. H4)

Vogelbescherming roept u andermaal op om ook het meest vogelvriendelijk alternatief te onderzoeken in de PlanMER en dat de verschillende corridors afzonderlijk worden beoordeeld op de effecten op vogels zodat er inzicht ontstaat welk corridor voor vogels het beste scoort. Het meest vogelvriendelijke alternatief betekent dat niet alleen gekeken wordt naar het vermijden van voor vogels belangrijke gebieden, het vermijden van vlieg- en trekroutes, en naar de wijze van opstelling van hoogspanningsmasten maar ook naar het toepassen van maatregelen om aanvaringen met hoogspanningsleidingen te voorkomen zoals middels varkenskrullen/vogelvlappen/fireflies, de toepassing van afschrikmiddelen (-devices) zodat vogels niet op gevaarlijke plekken gaan zitten i.v.m. kans op elektrocutie of de toepassing van andere best beschikbare technieken.

4. Amoveren tracés (n.a.v. H4)

In één van de corridors is het amoveren van de bestaande 150 KV lijn in de Biesbosch als optie opgenomen. Onze vraag is of er t.a.v. van de andere corridors ook mitigerende maatregelen mogelijk zijn in de vorm van afbraak of ondergronds aanleg van bepaalde (deel) tracés van bijvoorbeeld 120 of 150 KV leidingen en of dit in de PlanMER kan worden meegenomen als te onderzoeken

alternatieven/varianten. Wij zien in ieder geval graag dat dit als te onderzoeken wordt opgenomen in de PlanMER.

5. Cumulatie- en combinatie-effecten (n.a.v. H5, par 5.5)

We missen in de concept NRD het onderwerp cumulatie- en combinatie-effecten. T.a.v. de uit te voeren cumulatieonderzoeken dient in ieder geval ook betrokken te worden de cumulatieve impact van verkeer, windmolens en bestaande hoogspanningsleidingen op vogels in de verschillende zoekgebieden.

Bij de plaatsing van hoogspanningsleidingen speelt mee dat er niet alleen sprake zal zijn van een tijdelijk effect (aanlegperiode) en van een permanent effect vanwege de obstakels zelf, maar ook van terugkerende effecten vanwege periodiek onderhoud en vanwege reparaties met bijbehorende effecten vanwege aan te leggen infrastructuur daarvoor. Ten behoeve van inspecties worden bovendien op gezette tijden inspectievluchten uitgevoerd. Deze aspecten dienen in de NRD c.q. PlanMER te worden opgenomen en getoetst.

6. Vaste vliegroutes en verblijfplaatsen (n.a.v. H5)

Vogelbescherming vindt het van belang dat vaste migratieroutes en vaste pleisterplaatsen vermeden worden. Dit zijn trekroutes in voor- en najaar, vliegroutes tussen foerageer- en rust- of slaapgebieden (pleisterplaatsen) en deze pleisterplaatsen zelf. Dit aspect dient opgenomen te worden in de NRD. Als het gaat over een toetsingskader vanwege trek van vogels wijzen we u op de kaarten van SOVON-windenergie gevoeligheidskaarten >

<https://www.sovon.nl/onderzoek/onderzoeksthemas/energietransitie/windenergie-gevoeligheidskaart>

7. Corridor 2a (n.a.v. H4)

T.a.v. corridor 1 en 2 (fig. 4.14 pg 38) zien wij een variant. Deze variant corridor 2a verschilt in die zin van corridor 1 en 2 dat deze ten opzichte van corridor 2 eerst noordwaarts wordt doorgetrokken tot aan de bestaande 380 KV west-oost en daarna afbuigt naar het oosten vanuit het bundelingsprincipe. Daarmee is er per saldo minder impact op het open landschap en is er een afwaartse beweging t.o.v. de natuur. Bovendien zijn er mogelijkheden voor een combinatie van bovengrondse aanleg op land en ondergrondse/onderwater aanleg bij oversteek van het Hollands Diep. Het lijkt ons voor de hand liggend dat deze variant wordt opgenomen in de NRD en de op te stellen PlanMER.

De combinatie van bovengrondse aanleg op land en ondergrondse/onderwater aanleg bij oversteek van het Hollands Diep kan bovendien ook worden betrokken bij de te onderzoeken corridors 1 en 2 ter vermijding/verzachting van de impact op de daar liggende Natura2000 gebieden.

8. Ruimtebeslag (n.a.v. H5)

T.a.v. het ruimtebeslag van hoogspanningsstations en compensatiespoelen dienen o.a. de gevolgen van het ruimtebeslag (verlies aan leefgebied, verstoring, versnippering, gevolgen voor habitattypen) in [redacted] ht. In de regel zal ruimtebeslag ook weer gevolgen hebben voor vogels en voor [redacted] beken u dit in de NRD op te nemen. Ook hier speelt het cumulatie/combinatie- [redacted] t zelf maar ook met andere projecten en plannen.

9. De referentiesituatie (n.a.v. par 5.3)

Met betrekking tot effectbeoordelingen is het van belang om uit te gaan van de juiste referentiesituatie. Dat betekent dat negatieve effecten op vogels en op overige natuurwaarden als gevolg van bestaande illegale activiteiten niet medebepalend kunnen zijn voor het vaststellen van de referentiesituatie. We verzoeken u hier rekening mee te houden. Evenzo zal bij de effectbeoordelingen rekening moeten worden gehouden met de voorziene autonome ontwikkelingen. Dat betreffen in ieder geval ook natuurherstel- en compensatieprojecten die in ontwikkeling zijn of nog ontwikkeld moeten worden.

10. Effectbeoordeling en weging van de verschillende factoren daarbij (n.a.v. par. 5.6)

Zoals de MERcommissie ook adviseerde bij het Tennetproject "kabelroutes windpark boven de Wadden" is het van belang om het voortijdig inzichtelijk te maken en toe te lichten hoe zwaar de verschillende effecten op de natuur worden gewogen in het uiteindelijke milieueffectrapport. We verzoeken u om in de definitieve NRD dit onderwerp daarom op te nemen en uit te werken. In relatie tot Natura2000 kunnen bijvoorbeeld financiële argumenten niet doorslaggevend zijn om bijvoorbeeld niet het alternatievenspoor |ADC) te hoeven bewandelen.

11. Compensaties en mitigaties

De PlanMER dient duidelijk aan te geven of t.a.v. de eventuele vereisten qua natuurcompensaties en/of -mitigaties bij een bepaald alternatief deze ook haalbaar en betaalbaar zijn, niet alleen wat betreft de realisatie maar ook wat betreft een duurzame instandhouding met bijbehorend beheer. Met betrekking tot compensaties speelt het probleem dat de benodigde ruimte nog nauwelijks voorhanden is, mede gelet alle overige ruimtelijke opgaves. Wat betreft duurzame instandhouding met bijbehorend beheer

speelt onder meer de borging van de financiële reservering en de belegging en handhaving van de vereiste uitvoerende taken. We verzoeken u dit onderwerp dan ook op te nemen in de NRD en de PlanMER.

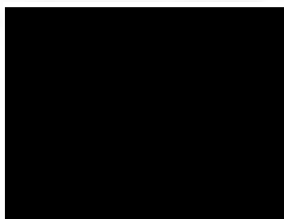
12. Overige opmerkingen

- a. T.a.v. kaartje 1.1 is onze vraag wat het onderbroken blauwe lijntje betekent.
- b. N.a.v. tabel 4.2 Waarden, functies en opgaven willen we opmerken dat we het volgende missen: soortenbescherming, vogeltrekroutes of andere vaste vliegroutes van vogels, en randvoorwaarden vanuit de luchtvaart.
- c. Op de belemmeringskaart op pg. 27 ontbreekt een legenda waardoor het lastig is op te maken wat nu precies waar speelt.
- d. Tabel 5.1 pg 50 we missen hier de migratieroutes i.v.m. vogeltrek en overige vaste vliegroutes van vogels tussen broed- of rustgebied en foerageerplek en de belangrijke pleisterplaatsen zelf.
- e. N.a.v. tabel 5.1 Wat is de referentiesituatie (zie ook boven)? Rekening dient ook te worden gehouden met natuurherstelprojecten/bestaande natuurcompensatieverplichtingen. Rekening dient te worden gehouden met cumulatie-effecten vanwege andere windparken of andere projecten voor vogels en op de andere diverse instandhoudingsdoelstellingen (passende beoordelingen)
- f. N.a.v. tabel 5.1. Mogelijk zijn er beperkingen vanwege de luchtvaart, of defensie (laagvliegen/schootsveld) die hier nog ontbreken?
- g. We geven als suggestie mee om n.a.v. bijlage 4 Cultuurhistorie ook te kijken naar de kaart groen erfgoed via: [https://rce.webgispublisher.nl/Viewer.aspx?map=groen%5Ferfgoed Land](https://rce.webgispublisher.nl/Viewer.aspx?map=groen%5Ferfgoed+Land)
- h. Als het gaat over een toetsingskader vanwege trek, broedvogels en niet-broedvogels verwijzen we naar de kaarten van SOVON-windenergie gevoeligheidskaarten > <https://www.sovon.nl/onderzoek/onderzoeksthemas/energietransitie/windenergie-gevoeligheidskaart>
- i. Als het gaat over vliegroutes zou de NRD moeten kijken wat gevolgen kunnen zijn voor vaste migratieroutes voor vogeltrek (voor- en najaar) en voor vaste vliegbewegingen, bijvoorbeeld van foerageer- naar broedplaats en vice versa, of van foerageergebied naar een vaste rustplaats en vice versa (bijvoorbeeld in winterperiode voor watervogels). Tevens dient er aandacht te zijn voor de vaste pleisterplaatsen zelf, ook die gelegen zijn buiten Natura2000 begrenzings (externe werking)

Voor zover onze reactie op de concept-NRD. Wij hopen dat onze zienswijze aanleiding geeft om de NRD aan te passen en om in ieder geval het Natura2000 Biesbosch en directe beïnvloedingszone uit te sluiten als te onderzoeken corridor.

Met vriendelijke groet,

Vogelbescherming Nederland

Verzonden: 7/6/2023 5:32:08 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Er zijn al prima (en vooral) goedkopere alternatieven bedacht welke vanaf Geertruidenberg rechtstreeks naar Crayestein lopen. Hierbij kan de beoogde corridor 6 ook worden aangepast langs de Merwede zodat deze nauwelijks over natuurgebied loopt. Deze corridor gaat ook niet over bewoond gebied heen in tegenstelling tot de beoogde corridors 7, 8 en 9 over de Molenlanden.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Het effect op de menselijk gezondheid en welzijn moet bij de besluitvorming hoog op de agenda staan. Ook gezien het beleid vanuit de overheid om geen nieuwe hoogspanningstrajecten boven bewoond gebied aan te leggen. (voorzorgbeleid)

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Beoogde nieuwbouwplannen dienen te worden meegenomen in de besluitvorming, waaronder Bleskensgraaf West en Sliedrecht Noord. Een aantal beoogde corridors 7 en 8 lopen over of in de buurt van deze nieuwe wijken.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ja, de Gemeente Molenlanden heeft al diverse hoogspanningstrajecten door het gebied heen lopen. Mijns inziens wordt het hele gebied hiermee al genoeg belast en is nog een nieuw traject onaanvaardbaar.

Verzonden: 7/6/2023 5:45:12 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zouden de leidingen niet onder de grond kunnen?

We leven immers in 2023.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

In hoever het landschap hier in de polder word aangetast.

Wij zijn pas verhuist vanuit de randstad naar de polder. Voor de groene omgeving. En niet voor straling van een stroom kabel.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Wij zijn nog bezig met het bouwen van onze nieuwe woning. Het is bijna klaar, en nu willen jullie een kabel tracé van stroom boven onze woning plaatsen. Wij zijn verhuist naar de polder ook voor onze gezondheid. Ik heb namelijk veel last van eczeem. En dat word niet beter op als ik in een stralingsgebied woon.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Er staan hier meerdere nieuwe woningen. Wij hebben alles milieu vriendelijk moeten maken. En gas loos. Dit alles heeft erg veel geld gekost. We hebben ook geen subsidie ontvangen omdat het nieuwbouw is. Doen wij ons best om aan het milieu te denken. Worden beloond met een stroomkabel boven ons hoofd.

Verzonden: 7/6/2023 6:03:13 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Jazeker ! Masten zijn toch zeker niet meer van deze tijd:

onder de grond

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Adviezen Rijk + RIVM lezen ! Onderzoeken serieus nemen. Rijk: sinds 1-1-2019 kunnen gemeenten de netbeheerder opdracht geven te verkabelen. Gemeente Sliedrecht + Papendrecht hebben al adviezen van het RIVM in de wind geslagen ten koste van de bewoners.

Voorzorgbeleid = niet in bewoond gebied.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

In 2018 hebben de voormalige gemeenten Molenwaard en Giesselanden Chemours/Dupont aansprakelijk gesteld voor de PFOA verontreiniging op hun grondgebied - verleden heden en mogelijk in de toekomst. Geen groeten eten uit de moestuinen. Stikstof. Hoogspanningsmasten.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Het Groene Hart ? Wanneer het uitkomt ? Waardevermindering huizen waar men hard voor heeft gewerkt en men bewust in een veilige groene leefomgeving zijn gezin wil laten opgroeien.

Verzonden: 7/6/2023 6:04:27 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: de overige 4 gezinsleden

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

jazeker, zie brief

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

jazeker, zie brief

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

jazeker, zie brief

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

zie brief

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt HSV Geertruidenberg-Krimpen a/d IJssel of Crayestein
Postbus 111
9200 AC Drachten

Datum: 5 Juli 2023

Onderwerp: Zienswijze plannen hoogspanningskabels

Geacht College,

Hierbij dienen wij onze zienswijze in op de plannen m.b.t. nieuw aan te leggen hoogspanningskabels in het bijzonder in de Alblasserwaard.

- Met betrekking tot corridor 9 bestaat de mogelijkheid dat de hoogspanningsmasten - en kabels binnen de in het bestemmingsplan aangegeven molenbiotoop van Molen de Vriendschap komen. Dit is niet het belang van het rijksmonument "Molen de Vriendschap". Dit is niet zowel landschappelijk als qua verstoring van de windvang van de molen. Daarbij speelt mee dat de molen frequent gebruikt wordt.
- Straling van elektriciteit vanuit de hoogspanningskabels zullen opgevangen worden door het wiekenkruis van onze molen. De hoofdbalken van het wiekenkruis zijn van metaal en dat geleid de elektriciteit. Dit heeft de volgende nadelen:
  - o Extra straling in de woning in en direct tegen de molen met bijbehorende gezondheidsrisico's voor de bewoners.
  - o Bij het bedienen van de molen raakt de molenaar de ijzeren onderdelen van de molen aan en e.e.a. kan schokken geven. Dat is niet goed voor de gezondheid.
  - o Verzwakking van het wiekenkruis door permanente elektrische lading met gevaar voor de omgeving tot gevolg.
  - o Onze molen is nog zeer geregeld in gebruik en is geregeld open voor het publiek.
- De corridors 7,8 en 9 komen langs bewoond gebied in de vorm van woonwijken en lintbebouwing. Dit is tegen het advies van de Rijksoverheid omschreven in het Voorzorgsbeleid om in dergelijke gebieden geen hoogspanningskabels aan te leggen.
- In het conceptplan RND zegt men rekening te houden met bovengenoemd Voorzorgsbeleid van de Rijksoverheid. Men doet dit echter niet. Dit is een verkeerde voorstelling van zaken. Wij achten dit zeer kwalijk.
- De Alblasserwaard maakt onderdeel uit van het Groene Hart. Dit is een open gebied met mooie landschappelijke kenmerken direct naast de stedelijke agglomeratie Randstad. De openheid is het meest kenmerkende landschappelijke aspect. Zowel vanuit het oogpunt van recreatie voor de inwoners van stedelijke gebieden, als voor de natuur, als vanuit cultuurhistorisch perspectief is het van belang dat het landschap in de Alblasserwaard open blijft. Extra hoogspanningsmasten- en kabels passen verstoren deze openheid verder.
- Juist ook omdat de Alblasserwaard zo nabij stedelijk gebied ligt, is de druk op deze streek al erg hoog. Wij denken aan ruimtelijke ordening m.b.t. infrastructuur en

woningbouw en belasting van het milieu. Uw voorstel staat te veel op zichzelf en lijkt vooral vanuit een smal eigen referentiekader opgesteld. Dit is niet in het belang van de inwoners van de Alblasserwaard, waaronder wij zelf. Wij vinden dat planvorming vanuit een holistisch perspectief zal moeten worden opgestart. De inwoners van het gebied ervaren tenslotte de optelsom van al deze zaken. Wij achten de kans zeer groot dat u dan op andere oplossingen zult uitkomen.

Wij begrijpen heel goed dat maatschappelijke ontwikkelingen -en economische ontwikkelingen vragen om uitbreiding van de capaciteit van het elektriciteitsnet. O.i. zijn echter niet alle mogelijkheden serieus en met de intentie om tot uitvoering te komen van een alternatief onderzocht en is sprake van een snelle en onjuiste neiging tot voorliggende oplossingen. Tunnelvisie dus.

In het nabije buitenland, te weten in ieder geval in Duitsland en België, werkt men al geruime tijd met ondergrondse aanleg van hoogspanningskabels. Juist nu wij voor een zulke grote maatschappelijke transitie staan, is het moment aangebroken om nieuwe wegen in te slaan en te werken met alternatieven. U kunt, terwijl iedereen moet werken aan alternatieven, niet op de traditionele wijze uw taken uitvoeren. Ook bij het uitbreiden van het netwerk van hoogspanningskabel zult u innovatie moeten toepassen om de gevolgen te beperken.

Wij behouden ons nadrukkelijk het recht voor om later, c.q. in een volgende fase van het proces, te komen met additionele argumenten dan wel met een meer gedetailleerde uitwerking van het bovenstaande.

Wij vertrouwen erop dat u het bovenstaande serieus weegt.

Verzonden: 7/6/2023 6:04:55 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Maatschappelijke organisatie

(Mede) namens: het bestuur Stichting Het Huys ten Donck

Organisatie: Stichting Het Huys ten Donck

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Buitenplaats Het Huys ten Donck is een Rijksmonument. Naar onze mening is een tracé in de corridor rondom Het Huys ten Donck alleen acceptabel indien zowel de bestaande en nieuwe hoogspanningsmasten ondergronds worden aangelegd en ook geen belemmering (kunnen) opleveren voor toekomstige ontwikkelingen van onze historische en monumentale buitenplaats. Er is in het verleden reeds een hoogspanning tracé aangelegd die (met 2 hoogspanningsmasten) pal in de historische zichtlijn van onze buitenplaats uit 1746 geplaatst. Deze historische en visueel desastreuze fout moet eerst worden hersteld door het verwijderen c.q. ondergronds wegwerken van de huidige hoogspanningsmasten.

Daarnaast zijn de terreinen van Het Huys ten Donck reeds zeer zwaar belast door de ligging van kabels en leidingen van de overheid en Tennet en (buitendijks) door gedumpte vervuilde grond uit de havens van Rotterdam en Ridderkerk, dus ook door toedoen van overheden, dat het volstrekt onverantwoord is om de terreinen van het landgoed nog verder te belasten, ook omdat dit de toekomstbestendigheid van de buitenplaats volledig dwarsboomt en op onbehoorlijk zware mate overbelast zonder dat het wordt gecompenseerd. Nog meer hoogspanningsmasten in de buurt van de buitenplaats betekent ook een aanzienlijke daling van de waarde van het landgoed.

Bij toevoeging van nog een hoogspanningsleiding en wel een 380kV leiding

wordt het zicht op de historische buitenplaats en het landschap nog verder vervuild en wordt

95631630_9161203_KL_tracees_huidig.pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De Buitenplaats Het Huys ten Donck (en niet Land goed Donckse Bos, zoals u dit onjuist omschrijft bij Corridor1 op pagina 40) ligt in de groene meest aansprekende en robuuste groene corridor van IJsselmonde en heeft een functie als groene long voor Ridderkerk en omgeving voor hitte stress, water berging en in de toekomst ook extra recreatiegebied maar ook als concept als de enige echte Buitenplaats van groot-Rotterdam. In de tracé studies worden dit soort groene corridors juist bewust opgezocht, omdat hier weinig stedelijke overlast zou zijn, maar het versnipperen van groen blauwe netwerken door hoofdinfrastructuur heeft juist funeste gevolgen voor de leefomgeving. Een ander milieu effect is kwaliteit van cultuurhistorie. Er wordt door diverse overheden en fondsen en onszelf enorm hard gewerkt om cultuurhistorische waarden te borgen voor de toekomst. Dit zou als milieueffect een primaire rol moeten spelen. (In plaats van: "Waar kunnen we een hoogspanningsleiding neerzetten? Oh, daar is het nog groen en leeg!").

95631630_9161204_BEELDEN_HUIDIGE_HOOGSPANNINGSMASTEN_IN_ZICHTLIJN_HTD_web.pdf

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Effecten op rijksmonumenten met name buitenplaats Huys ten Donck;

Huys ten Donck heeft de status van Rijksmonument. Het park waarin het ligt is een beschermd natuurgebied. Op pagina 50 van de concept NRD staat in de paragraaf cultuurhistorie dat de effecten worden onderzocht op UNESCO-werelderfgoed, historische stedenbouw en geografie. Ten gunste van het behoud van het landgoed is de Stichting op zoek naar ontwikkelmogelijkheden als kostendrager. Deze mogelijkheden staan ook uitgewerkt in de Gebiedsvisie Rivieroevers. In de concept NRD is niet overwogen of ook de negatieve effecten op rijksmonumenten worden onderzocht in het MER.

De komst van een (extra) mast of verzwaring van huidige masten ipv verwijdering zou betekenen dat voorgenomen toekomstige herontwikkelingen van terreinen onmogelijk worden gemaakt, terwijl de toekomst van dit erfgoed en de ANBI stichting die het beheert, hiervan afhankelijk is om een renderend exploitatiemodel te kunnen behalen opdat de buitenplaats niet ten onder gaat. De business case om de instandhouding te kunnen bekostigen is dermate precair, dat een dergelijke ingreep de stichting en de 400 jaar oude buitenplaats, de nek om zou draaien.

Ook speelt mee dat het centrale deel van de buitenplaats niet verder overbelast kan en mag worden om de kwaliteiten en flora & fauna te kunnen behouden, en derhalve het buitendijkse gebied en Donckse Velden van essentieel belang is als uitvalsbasis voor het toevoegen van functies & recreatie op de buitenplaats.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Op pagina 51 staat in de paragraaf gebruiksfuncties dat onderzocht wordt wat de effecten zijn op recreatie. Een groot deel van het zoekgebied loopt nu door onze groene buitengebieden Waalbos, ten westen van de A38 en de Donckse Velden en over het recreatieve riviertje de Waal. Wij willen u meegeven te overwegen om recreatief gebruik en belevingswaarde en leefbaarheid van de schaarse groene ruimte, als hele serieuze factor mee te wegen in onze waardevolle omgeving.

Gezien de enorme cultuurhistorische waarde van dit nationaal en internationaal gerenommeerd cultuurhistorisch erfgoed zouden wij graag aan tafel willen komen met de ontwerpers en beslissingsbevoegden over dit onderwerp.

Niet alleen verzoeken wij u dringend dit plan niet in dit gebied uit te voeren, maar willen wij ook heel graag aan tafel komen om te zien hoe we de fouten uit het verleden gecorrigeerd kunnen krijgen om overmatige belasting van de buitenplaats en stichting door externe factoren nu eens en voor al terug te dringen. Het is bijna geen houdbare situatie meer en het is van levensbelang voor dit unieke cultuurhistorische erfgoed dat we hier een oplossing voor vinden!

Bijlage 6: Eigendommen en huidige geldende restricties

Eigendomsituatie

- eigendom van de familie / vruchtgebruik van de Stichting / onderdeel van de buitengraats
- eigendom van de familie / vruchtgebruik van de familie / onderdeel van de buitengraats in principe te betrekken bij de wissel van de bebouwing van de buitengraats
- eigendom van de familie / vruchtgebruik van de familie / geen onderdeel van de buitengraats mogelijk te betrekken bij de wijziging van de buitengraats
- eigendom van de familie / geen onderdeel van de buitengraats worden direct verkocht aan de andere (normale) bewoners opbrengsten gaan deels naar de Stichting
- in eigendom van de familie / uitgegeven in een wettig durende erfpacht aan het Barmhartigheid / Mevrouw (Franke Veldin)
- in eigendom van Smeets / uitgegeven in een wettig durende erfpacht aan het Barmhartigheid / Mevrouw (Franke Veldin)
- eigendom Ossen
- eigendom Rijswijk

Restricties

- bestemmingsplan / gebiedsplan - bebouwing gebonden aan restricties
- wettig gebied - bebouwing gebonden aan restricties
- gebiedsplan (12m brede zone) - bebouwing gebonden aan restricties
- gebiedsplan (12m brede zone) - bebouwing gebonden aan restricties
- gebiedsplan (150-170m brede zone) - geen wettig gebied
- gebiedsplan (150-170m brede zone) - bebouwing gebonden aan restricties

Overstroomingsgebied

- gebiedsplan (150-170m brede zone) - bebouwing gebonden aan restricties
- gebiedsplan (150-170m brede zone) - bebouwing gebonden aan restricties

Extra woningbouw

- gebiedsplan (150-170m brede zone) - bebouwing gebonden aan restricties

Bronnen

- Overstroomingsgebied (Dinotop) (2015)
- Bestemmingsplan (Meer) (2015)
- Bestemmingsplan (Meer) (2015)
- Bestemmingsplan (Meer) (2015)
- Bestemmingsplan (Meer) (2015)

Verzonden: 7/6/2023 6:21:59 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

zie mijn bijlage 4

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

zie bijlage 4

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

zie bijlage 4

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

zie bijlage 4

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
Bureau Energieprojecten
HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Heerjansdam, 6 juli 2023

Betreft: Zienswijze concept-NRD hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel of Crayestein, alternatief corridor 1

Geachte heer, mevrouw,

Via onze dorpsraad vernam ik van uw concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau aangaande de nieuwe hoogspanningsverbinding tussen Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein. U ontvangt hierbij mijn zienswijze tegen het in het concept opgenomen alternatief Corridor 1.

Ik ben tegen het alternatief Corridor 1 om de volgende redenen:

dit alternatief ligt te dicht op de woningen in het buitengebied en te dicht op de bebouwde kom van Heerjansdam;

dit alternatief loopt dwars door een groene buffer (zoals bepaald door rijks- en provinciebeleid);

dit alternatief loopt deels parallel aan de Hoge Snelheidslijn

dit alternatief loopt dwars door het Waalbos, recent aangelegd ter compensatie van rangeerterrein Kijfhoek;

Daarbij blijkt uit uw concept dat Corridor 1 de langste route is met de meeste potentiële problemen voor de aanleg van de nieuwe hoogspanningsverbinding. Niet alleen zou leefomgeving en natuur hier veel schade aan ondervinden, ook zou dit hoge kosten met zich meebrengen. Daarom vraag ik u alternatief Corridor 1 als niet wenselijk te beoordelen en niet op te nemen in het nieuwe projectplan.

Met vriendelijke groet,

Verzonden: 7/6/2023 6:24:58 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zeker niet door een woonwijk.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Omgeving veranderingen.

Kunnen de mensen er blijven wonen.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Huis aan huis een aparte informatie krant.en niet alleen via krant.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Lijkt me dat door een woonwijk niet mogelijk is. Stralings gevaar

Verzonden: 7/6/2023 6:52:26 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Mijn reactie heb ik verwoord in bijgevoegde zienswijze.

95632592_9161374_Scan_zienswijze_hoogspanningstrace_corridor_1.pdf

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Mijn reactie heb ik verwoord in bijgevoegde zienswijze.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

zie bijlage 1

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

zie bijlage 1

Betreft: Zienswijze op hoogspanningstracé Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel (Corridor 1)

Datum: 5 juli 2023

Beste heer/mevrouw,

Hierbij willen wij onze zienswijze indienen voor het hoogspanningstracé Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel (later vermeld als Corridor 1) welke als één van de tracés zodanig is aangeduid in de projecten atlas van Tennet. Onze zienswijze heeft betrekking op het gebied van rangeerterrein Kijfhoek tot aan de Oude Maas bij Ridderkerk-Slikkerveer.

Dat er wordt gekeken naar mogelijkheden om in de toekomst te kunnen blijven voldoen als leverancier aan de verwachte toenemende vraag van energie begrijpen wij. Echter, willen wij u door middel van onze zienswijze helpen om de juiste tracé keuze te maken. Het tracé welke corridor 1 wordt genoemd is duidelijk niet het juiste tracé door de opeenstapeling van knelpunten zoals hieronder worden aangegeven.

Gezondheid bevolking

De gezondheid van de inwoners van Rijsoord en Ridderkerk staat al jaren onder druk. Door de opgesloten ligging tussen de A16 en A15 en het buitenproportionele industrieterrein Nieuw Reijerwaard met veel zwaar vrachtverkeer, worden de inwoners dagelijks blootgesteld aan (te) onder andere hoge concentraties fijnstof.

Er zijn wetenschappelijke aanwijzingen dat kinderen die dichtbij bovengrondse hoogspanningslijnen wonen een mogelijk hoger risico hebben op leukemie door het magnetisch veld. Bij het type Donau-mast, waarvan hier sprake is, houdt dit in dat er een langere afstand van tot wel 150meter aangehouden moet worden om niet boven de waarde van 0,4 microtesla te komen die is vastgesteld door onze overheid. De corridor doorkruist de Rijksstraatweg waarbij volgens bovenstaande een gebied van 300m (2x 150m) minimaal vrij gehouden dient te worden als de gezondheid van de bevolking serieus wordt genomen en met altijd op zoek is naar geen blootstelling aan magnetische velden met waarde van 0,4micortesta per jaar.

Kostenverhogend

De lengte van corridor 1 is ca. 40km terwijl de veel kleinere variant ca. 15km bedraagt. Hiermee is duidelijk dat, afgezien van eventuele ondergrondse aanleg, de bovengrondse aanleg aanmerkelijk meer kost over een meer lengte van 25km. Rekening houdend met de stikstof discussie die momenteel wordt gevoerd zal dit een 60% hogere belasting met zich meenemen en dat is onacceptabel. Ook zal er rekening moet worden gehouden met een ca. 15 miljoen/km voor de aanleg van 25km meer lengte.

Rangeerterrein Kijfhoek

Ten noorden van Rijsoord ligt rangeerterrein Kijfhoek. Er is een capaciteit van 4000 wagons per dag waarin zich in 1/3 van de wagons gevaarlijke dan wel brandbare stoffen bevinden. Er vinden bij jaarlijks incidenten plaats en het plaatsen van hoogspanningsmasten met kabels van 380kv of hoger over dit rangeerterrein kan desastreuze gevolgen hebben voor de directe, maar ook de indirecte bewoners.

Recreatiegebieden

In het gebied zijn meerdere recreatiegebieden aangewezen door de gemeente Ridderkerk en de Waalvisie. Deze gebieden zijn het Waalbos, de Surfbocht en de Wevershoeve.

Voor het Waalbos geldt dat dit recreatiegebied in eigendom van Staatsbosbeheer, enkele jaren geleden is aangewezen als ontwikkelingsgebied voor recreatie en samenhang met natuur en flora en fauna. Het ontwikkelen van dit gebied heeft miljoenen gekost en begint pas nu zijn moois te laten zien.

De Surfbocht wordt in de Waalvisie genoemd als unieke plek voor recreatie aan het water. Vele personen, veelal kinderen en jongeren, verblijven daar graag. Ook aan de andere zijde van de Waal verblijven veel kinderen en jongeren met mooi weer. Deze beide gebieden liggen binnen de corridor 1 en hebben een afstand van ca 450m tot elkaar.

Natuur en landschap

Naast rangeerterrein Kijfhoek ligt het recreatiegebied het Waalbos. Dit gebied is door Staatsbosbeheer aangekocht en getransformeerd naar recreatie waar veel diversiteit aan bomen en planten een prachtig landschap heeft opgeleverd waar door wandelaars en fietsers veel gebruik van wordt gemaakt. De bomen zijn nog niet uitgegroeid en zullen in de hoogte toe gaan nemen. Het gebied onder een hoogspanningsmast wordt laag gehouden en bespoten om verdere groei tegen te gaan. Dit is zeer onwenselijk in dit unieke gebied. Door waterpartijen aan te leggen zijn er sinds enkele jaren zeer veel water- en weidevogels gekomen die aan en af vliegen. Wij vrezen voor enorme sterfte onder deze dieren door het plaatsen en het doorkruizen van dit gebied.

Windmolens

De gemeente Ridderkerk heeft in 2018 reeds besloten om 3 stuks windmolens te plaatsen in het bedrijventerrein Nieuw-Reijerwaard. Deze molens worden langs de verbindingsweg geplaatst. Omdat de vuistregel is dat de onderlinge afstand tussen windmolens 5x de diameter van de rotorbladen moet zijn, zal dat betekenen dat over een lengte van ca. 1000m er geen ruimte is voor hoogspanningsmasten c.q. kabels terwijl de breedte van de corridor 1 ter plaatse 1000m bedraagt. Het is dus onmogelijk om dit te doorkruizen.

Bedrijventerrein Nieuw-Reijerwaard

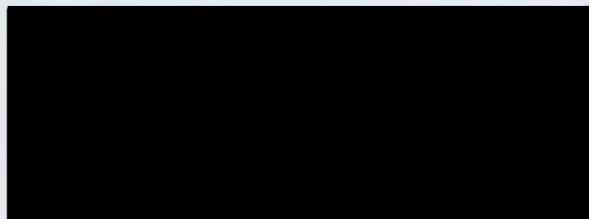
Het bedrijventerrein Nieuw-Reijerwaard is in aanbouw en het is een on-going proces de komende jaren om kavels vol te krijgen met AGF gerelateerde bedrijven. De bouwhoogte mag tot 30 meter en als het terrein gevuld is dan zal er geen groene ruimte meer zijn waar hoogspanningsmasten kunnen worden neergezet. Samen met de geplande windmolen zal Nieuw-Reijerwaard een onoplosbaar knelpunt vormen voor dit corridor 1 tracé.

Huys ten Donck

Huys ten Donck is een Rijksmonument en staat bijna 200m van de Oude Maas in Slikkerveer. In het park behorende bij dit gebouw wordt veel gewandeld en kan gezien worden als recreatiegebied. Het hele park en Huys is als ensemble beschermd Rijksmonument en als een van de eerste in Nederland een Natuurmonument. Zowel links (bovengrondse masten) als rechts (ondergronds) zijn hoogspanningskabels. Dit gebied is dus niet te doorkruisen en vormt het sluitstuk van alle bovengenoemde knelpunten en vormt daarmee het geheel van onze zienswijze.

Wij rekenen erop dat deze zienswijze van waarde is in de besluitvorming en graag vertrouwen wij erop dat corridor 1 hoogspanningstracé Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel, via Kijfhoek en Ridderkerk-Rijsoord, spoedig zal worden verwijderd als een mogelijk trace en daarmee de MER kosten kan besparen.

Met vriendelijke groeten,

Verzonden: 7/6/2023 7:13:50 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ik verzoek u vriendelijk om alternatieve routes en locaties te onderzoeken die minder impact hebben op het landschap, de natuur en de lokale gemeenschappen, namelijk routes door corridor 5 en 6. Daarnaast vraag ik u serieus te overwegen om de hoogspanningsverbinding geheel of gedeeltelijk ondergronds aan te leggen, om zo de negatieve effecten op het landschap en de omgeving te minimaliseren.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Corridor 9 loopt door het natuurgebied Kraaienbos langs de N214, waar momenteel meerdere populaties purperreigers nestelen. Het is van groot belang om deze waardevolle natuurlijke habitat te beschermen en verstoring te minimaliseren. Het plaatsen van hoogspanningsmasten in dit gebied zou een directe bedreiging vormen voor de aanwezige flora en fauna.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Culturele uitstraling van de omgeving, historische waarden van de omgeving en de elementen van het natuurlijke landschap.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage 4

Geachte verantwoordelijken,

Hierbij wil ik mijn ernstige bezorgdheid uiten met betrekking tot het voorgestelde plan om hoogspanningsmasten te plaatsen in Corridor 8 (tussen Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein), Corridor 9 (langs het natuurgebied Kraaienbos) en Corridor 10 (nader te specificeren locatie). Ik ben van mening dat deze voorgestelde ontwikkeling aanzienlijke schade zal toebrengen aan het landschap, de natuurlijke omgeving en de leefomgeving van de betrokken gemeenschappen. Ik dring er bij u op aan om het huidige plan te heroverwegen en alternatieve oplossingen te zoeken die minder ingrijpend zijn.

Allereerst wil ik benadrukken dat Corridor 8 een lang traject beslaat en een groot gebied verstoort door horizonvervuiling. Dit resulteert in een aantasting van het landschap en bedreigt tevens het cultureel erfgoed in de directe omgeving, waaronder de Middelmolen van Molenaarsgraaf en andere historische molens langs de Giessendamse Binnenvliet. Daarnaast zou een hoogspanningsverbinding in dit gebied ook de waarde van het landschap rondom "De Donk", de oudste bewoningsplek in het gebied, met hoge archeologische waarde, ernstig aantasten.

Corridor 9 loopt door het natuurgebied Kraaienbos langs de N214, waar momenteel meerdere populaties purperreigers nestelen. Het is van groot belang om deze waardevolle natuurlijke habitat te beschermen en verstoring te minimaliseren. Het plaatsen van hoogspanningsmasten in dit gebied zou een directe bedreiging vormen voor de aanwezige flora en fauna.

Evenzo zou het doorkruisen van Corridor 10 een negatieve invloed hebben op de waardevolle elementen in het landschap en de natuurlijke omgeving. Dit geldt met name voor gebieden met een hoge cultuurhistorische waarde, zoals het middeleeuwse open veenweidelandschap waarin het Achterwaterschap zich bevindt, met zijn kenmerkende karakteristieken zoals de Broekmolen uit 1581, eendenkooien en de historische rivierdonk "De Donk".

Ik wil daarom dringend pleiten voor een heroverweging van het voorgestelde plan om hoogspanningsmasten in Corridor 8, Corridor 9 en Corridor 10 te plaatsen. Ik verzoek u vriendelijk om alternatieve routes en locaties te onderzoeken die minder impact hebben op het landschap, de natuur en de lokale gemeenschappen, namelijk routes door corridor 5 en 6. Daarnaast vraag ik u serieus te overwegen om de hoogspanningsverbinding geheel of gedeeltelijk ondergronds aan te leggen, om zo de negatieve effecten op het landschap en de omgeving te minimaliseren.

Ik vertrouw erop dat u mijn bezwaren serieus zult overwegen in het besluitvormingsproces.

Met vriendelijke groet,

Verzonden: 7/6/2023 7:18:42 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja zeker. In ons traject loopt er ook een gasleiding door de polder.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

ja

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja, gezondheidsrisico's bij het wonen vlak naast of onder de hoogspanningsmasten.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

nee

Verzonden: 7/6/2023 8:07:50 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja. Er zijn al veel alternatieven onderzocht, maar leidingen ondergronds worden wel genoemd, maar zijn niet onderzocht. Wat voor voordelen/nadelen zijn hieraan verbonden? Er wordt wel een voorkeur uitgesproken voor bovengrondse leidingen. Deze voorkeur is echter gebaseerd op beperkte ervaring (in Nederland) en inzichten (waarop gebaseerd?). Juist voor de verbinding Crayenstein/Geertruidenberg is een "grondig" onderzoek voor een ondergrondse leidingen van het allergegrootste belang.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Het Meest Milieuvriendelijke Alternatief dient te worden onderzocht.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De alternatieven moeten ook realistisch zijn. Zo is bijvoorbeeld Corridor 1 niet realistisch. Het is niets anders dan een intensieve opeenstapeling van belemmeringen. Kruising van een bestaande 380 kV-verbindingen is niet mogelijk.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Invloed van hoogspanningsleidingen op gebieden met zonnepanelen.

Invloed van windmolens op hoogspanningsleidingen.

Invloed van hoogspanningsleidingen op spoorwegen met hoge spanningen (HSL).

Invloed van hoogspanningsleidingen op rangeerterreinen met transport van gevaarlijke stoffen.

Verzonden: 7/6/2023 8:37:23 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Buurt en/of bewonersorganisatie

(Mede) namens: [REDACTED]

[REDACTED]

Organisatie: Lindtsedijk/Develsluis

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Geen aanvulling

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De reeds bestaande belasting voor de (woon)omgeving. Het gaat hier om zowel milieu als gezondheidseffecten.

In geval van corridor 1 is dat de insluiting van het gebied door 2 snelwegen (A29 en A16), zwaar scheepverkeer op de Oude maas, de HSL en Rangeerterrein Kijfhoek.

Hier is de belasting voor mens en milieu al erg hoog.

Hier bovenop zou dan ook nog de extra milieubelasting komen van de hoogspanningsmasten en de extra gezondheidseffecten op omwonenden. Wat is het totale effect van deze extra belasting?

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De veiligheid van bestaande infrastructuur door bijvoorbeeld de combinatie van hoogspanningsmasten met rangeerterrein Kijfhoek.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 7/6/2023 9:01:53 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, het boren of ingraven van de hoogspanningskabels, zodat woonwijken kunnen blijven bestaan en natuur minder verstoord wordt.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Nee

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Nee

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Corridor 7 levert een zeer onacceptabele situatie op. Loopt dwars door onze woonwijk en beïnvloedt een groot stuk natuur.

Verzonden: 7/6/2023 9:10:23 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens:

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Beste heer mevrouw .we hebben hier in Bleskensgraaf al een hoogspanningsleiding we hebben een melkveebedrijf .koeien zijn zeer gevoelig voor spanning wat bij mistig en vochtig weer voor de koeien gevolgen kan hebben. ook vind ik het een naar iets om tegen hoogspanningsmasten aan te kijken, nu 1 leiding binnen 500 m en als dit doorgaat 2 binnen 500 m. ook vliegen er jaarlijks nogal wat zwanen tegen aan die dit niet overleven. dus vind ik dat er meer onderzoek gedaan moet worden wat de inpakt is voor de dieren in dit gebied.

ik heb het nu alleen nog maar over dieren gehad maar voor onszelf met twee hoogspanningsleidingen zo dicht in de buurt lijkt me ook niet goed voor ons en onze kinderen.

ik vraag me dus af of er geen alternatieven zijn bijvoorbeeld ondergronds tegenwoordig zijn er goede boortechnieken genoeg. en als laatste als wij een hoogspanningsmast op èèn van onze percelen krijgen, geeft dat een behoorlijk waardedaling van dat perceel ,omdat het zeer lastig is met het bewerken van het perceel niemand wil dat.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

ja zoals hier boven genoemd.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Horizonvervuiling ,en zoals al eerder genoemd

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

nee

Verzonden: 7/6/2023 9:12:28 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer:

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, waarom kan zo iets niet onder de grond i.p.v. vreselijke kabels boven de grond. Dit is echt zicht vervuiling.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Van de hoogspanningsmast waar ik nu vlakbij woont voel ik een magnetische lading. Aangezien de hoogspanningsmast die er nu gaat komen groter is, maak ik mij zorgen om mijn gezondheid. Is het wel goed voor je gezondheid om onder/ of dichtbij zo'n mast te wonen??

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja, het is een vreselijk zicht vervuiling. Daar gaat onze mooie natuur. Ook voor onze gezondheid is het niet goed. Ik maak mij grote zorgen daarover.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ik hoop van harte dat het plan Hoogspanningsmast Molenlanden geschrapt gaat worden.

Verzonden: 7/6/2023 9:17:17 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja. Corridor 7 is grotendeels identiek aan corridor 6, echter corridor 7 is ongeveer 2 keer zo lang én gaat over bewoond gebied. Corridor 6 heeft bovendien veel minder impact op het milieu en omwonenden.

Er is te beperkt onderzoek gedaan naar aanleg van kabels ondergronds. Plaatsing van nieuwe hoogspanningsmasten is echt niet meer van deze tijd.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Schade voor de gezondheid: De Gezondheidsraad ziet aanwijzingen voor een verband tussen blootstelling aan magneetvelden in de buurt van bovengrondse hoogspanningslijnen bij kinderen en volwassenen en hersentumoren bij kinderen (bron: website RIVM april 2023). De Rijksoverheid adviseert daarom gemeenten en netbeheerders om uit voorzorgbeleid geen nieuwe hoogspanningslijnen aan te leggen in de buurt van woningen. Corridors 7 en 9 lopen deels over woonwijken en bestaande lintbebouwingen.

Schade voor de dieren: In de Alblasserwaard komen, naast de koeien, geiten en schapen ook bijzondere dier- en plantensoorten. Daarnaast zijn er tienduizenden weide- en trekvogels in de Alblasserwaard.

De Alblasserwaard is al ernstig belast met de uitstoot van gevaarlijke stoffen zoals PFOA, PFAS en GENX door Dupont. Maak onze waard en de mensen en dieren die hier leven, niet nog zieker met deze hoogspanningsmasten.

Deze tracé's zijn op dit punt al zwaar belast door meerdere 380kV-verbindingen tussen station Geertruidenberg en station Krimpen a/d IJssel.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De nieuwe, vanwege de onnodig langere routes, onnodige masten blijven nog tientallen jaren in het polderlandschap staan. Daarom dienen varianten zoveel mogelijk te worden aangelegd in gebieden waar er minder hinder van wordt ondervonden. Behalve Natura 2000 gebied raken de corridors ook delen van groot historisch en archeologisch belang met een aantal monumenten.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Onnodig hoge kosten met corridor 7 en 9 (er is immers een goed, goedkoper alternatief): Corridor 7 is grotendeels identiek aan corridor 6, echter corridor 7 is ongeveer 2 keer zo lang én gaat over bebouwd gebied. Corridor 6 heeft bovendien veel minder impact op het milieu en omwonenden.

Georganiseerde weerstand: De bewoners van zowel de Heulenslag als de Abbekesdoel zijn verenigd in een buurtvereniging en zullen alle beschikbare middelen inzetten om deze tracé's te voorkomen; met alle hieraan verbonden vertragingen en kosten van dien.

Verzonden: 7/6/2023 9:23:31 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Geachte heer of mevrouw,

Met onrust lees ik de ontwikkelingen over de hoogspanningslijn. Een lijn die over vele huishoudens gaat. Daarmee een belangrijke negatieve bijdrage levert aan behoudt op een prachtig natuurgebied, waarbij het beeld drastisch zal veranderen. Een alternatief is mijn inziens een ondergrondse lijn aanleggen. Iets wat waarschijnlijk duurder is, maar waar eerder bij de gaswinning ook gebruik van is gemaakt. Op deze manier is de impact op de volksgezondheid en natuur minder groot.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

-

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

-

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

-

Verzonden: 7/6/2023 9:25:16 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Raamweg

Huisnummer: 1 A

Postcode: 2596 HL

Woonplaats: Den Haag

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Maatschappelijke organisatie

(Mede) namens:

Organisatie: Natuur en Milieu Federatie Zuid-Holland

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Bureau Energieprojecten
 Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c
 Postbus 111
 9200 AC Drachten

Datum: 5 juli 2023
 Onderwerp: Zienswijze Concept NRD Hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel of Crayestein
 Ons kenmerk: 20230705-024
 Uw kenmerk:

Geachte mevrouw, heer,

Graag reageren wij mede namens Zuid-Hollands Landschap, Natuurmonumenten en IVN Natuureducatie op het Concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau Hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel of Crayestein. Wij erkennen het belang van de aanleg van leidingen. Dit uit het oogpunt van veiligheid, klimaat, milieu en economie. Onze rol is om de beoogde ontwikkeling te bezien en te beoordelen vanuit de effecten op natuur, landschap en milieu zowel tijdens de tracéafweging, aanleg en na realisatie. Onze reactie spitst zich toe op de hieronder genoemde onderwerp.

Natura 2000 gebied Biesbosch

Wij hebben kennisgenomen van de 10 tracés die onderdeel uit maken van de concept NRD. Alle tracés op één na doorsnijden het Natura 2000 gebied Biesbosch. De Hollandse Biesbosch is een natuurgebied tussen de Nieuwe Merwede en de Beneden-Merwede. Het maakt samen met de Brabantse Biesbosch deel uit van het Nationaal Park De Biesbosch. De Biesbosch herbergt natuurlijke habitats en leefgebieden die voor het Europese netwerk Natura 2000 van belang zijn en biedt rust en voedsel aan tienduizenden watervogels zoals nonnetje, grote zaagbek, brandgans en kolgans. Roofvogels gebruiken de Biesbosch graag als winterverblijf. De zeearend is sinds ca. 2010 vaste bewoner van het gebied. Ook reeën en bevers zijn in de Hollandse Biesbosch te vinden. Het getijdeverschil vormt soms een probleem voor de reeën, omdat bij hoge waterstand hun buitendijkse leefgebied overstroomt. Ze trekken zich dan noodgedwongen groepsgewijs terug op de polderkaden. De Biesbosch is ook een recreatie gebied waar mensen in een natuurlijk getijdegebied de natuur in al haar facetten kan ervaren. Daarnaast bezoeken jaarlijks veel kinderen de activiteiten die in het kader van de natuureducatie in en om het bezoekerscentrum worden georganiseerd. Een gebied met zo'n hoge natuur- en belevingswaarden doorsnijden met één of wellicht in de toekomst meerdere bovengrondse 380 kV tracés past niet in de Biesbosch en maakt wat in decennia is opgebouwd aan natuurwaarden teniet. Er zijn buiten de Biesbosch voldoende tracés te bedenken, waarmee de Biesbosch als belangrijk Natura 2000 gebied kan worden ontzien.

Wij verzoeken u niet te kiezen voor tracés door de Biesbosch, maar te kiezen voor een tracé langs Natura 2000 gebied Biesbosch. Door deze keuze worden de belangrijke natuurwaarden van de Biesbosch ontzien en vinden geen onnodige verstoringen plaats in het gebied. Aangezien nu slechts één tracé overblijft in het NRD geven wij in overweging om nog een extra zoekslag te doen buiten de Biesbosch voor mogelijk meer geschikte tracés.

Stikstofdepositie tijdens aanlegfase

De aanlegwerkzaamheden voor het project leiden tot een tijdelijke toename van stikstofdepositie op daarvoor gevoelige Natura 2000-gebieden, zoals de Biesbosch. De cie. MER gaf in een eerder advies aan dat extra stikstofdepositie op een al met stikstof overbelast gebied, hoe gering ook, tot de conclusie leidt dat negatieve gevolgen voor de kwaliteit van habitats en leefgebieden van soorten niet uit te sluiten zijn. Hierbij wordt verwezen naar artikel 2.9a van de Wet natuurbescherming dat geen betrekking heeft op de inhoud van plan- en project MER. en ook niet op besluitvorming over plannen zoals inpassingsplannen. Daarnaast is de toename van stikstofdepositie weliswaar tijdelijk, maar moet deze in samenhang met de langjarige overbelasting door stikstofdepositie worden gezien. Voor verschillende habitattypen die gevoelig zijn voor stikstofdepositie geldt in het Natura 2000-besluit een uitbreiding in omvang en/of verbetering van kwaliteit. In dit licht knelt dat de mogelijkheden om bronmaatregelen te nemen (de mogelijkheden om stikstofemissies te reduceren) niet voldoende zijn beschreven. De betekenis van dergelijke bronmaatregelen zijn niet in het NRD beschreven en kunnen voor zover mogelijk daardoor niet meegewogen worden in de besluitvorming. De cie. MER adviseerde bij eerdere procedures voor het aanlanden van netten op zee, om voorafgaand aan de besluitvorming over het inpassingsplan en de vergunningen inzicht te geven in de bronmaatregelen die genomen kunnen worden om de stikstofdepositie tijdens de aanlegfase maximaal te reduceren. In de notitie Reikwijdte en Detailniveau Hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel of Crayestein wordt maar zeer beperkt in gegaan op stikstof. Wij verzoeken om hier voldoende aandacht aan te besteden. Wij gaan ervan uit dat tijdens de aanlegfase afdoende bronmaatregelen worden genomen om de stikstofdepositie maximaal te reduceren. Het is belangrijk dat natuur volwaardig meegenomen wordt in de energietransitie. Waarbij ook aandacht is voor cumulatieve ecologische effecten.

Natuurdoelanalyse Natura 2000 gebied Biesbosch

Recent is een natuurdoelanalyse gemaakt voor dit gebied en in het kader van de stikstofaanpak ook voorgelegd aan de ecologische autoriteit. Hieruit blijkt dat de huidige instandhoudingsdoelen niet worden bereikt en meer actie nodig is om tot herstel te komen. De voorgestelde tracés in de Biesbosch leveren niet de gewenste bijdrage die nodig is om de instandhoudingsdoelen te bereiken en tot natuur herstel te komen. Overigens verbaasd het ons dat het zelfde bureau wat de natuurdoelanalyse voor dit gebied heeft gemaakt ook het bureau is wat is ingehuurd voor het opstellen van deze NRD die nu ter inzage ligt. Dit wekt voor ons op z'n minst de indruk van belangenverstremming. Wij plaatsen hier grote vraagtekens bij en maakt ook dat wij nog kritischer kijken naar deze NRD in relatie wat nodig is voor de Natura 2000 gebied Biesbosch.

Zienswijze Staatsbosbeheer (SBB)

SBB, de beheerder van het Natura 2000 gebied Biesbosch heeft ook een uitgebreide zienswijze ingediend. Deze zienswijze wordt door onze organisaties onderschreven en ook middels onderliggende zienswijze onder uw aandacht gebracht. Wij verzoeken u in het vervolgtraject rekening te houden met de zienswijze van SBB.

Tot zover onze reactie. Mocht een nadere toelichting op prijs worden gesteld dan staan wij hiervoor graag klaar.

Met vriendelijke groet,

Mede namens Zuid-Hollands Landschap, Natuurmonumenten en IVN Natuureducatie,

Verzonden: 7/6/2023 9:25:39 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

De kortste en minst belastende corridor moet gekozen worden

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De kortste geeft de minste milieu effecten, dat moet onderzocht worden

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Polder is polder. Weide is weide. Daar hoort geen corridor te lopen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Kijk naar alternatieven.

Verzonden: 7/6/2023 9:28:15 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Er zijn voldoende mogelijkheden om deze lijn om nieuw Lekkerland te leggen en niet over een dorp heen.

Bij deze wil ik ook bezwaar maken over een extra lijn over nieuw Lekkerland.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Wij ondervinden van de bestaande lijn geluids hinder bij wind.en willen dit niet graag verdubbeld hebben.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Gezondheid en welzijn.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nvt

Verzonden: 7/6/2023 9:41:45 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens:

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Deze nieuwe hoogspanningsleiding zou langs het bestaande tracé aangelegd moeten worden. Dit om (nog) meer horizonvervuiling te voorkomen en de leefbaarheid van de natuur en dieren te behouden zoals dat nu is.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Waarom zou er in deze tijd een hoogspanningsleiding bovengronds geplaatst worden??? Neem een voorbeeld aan Duitsland, waar de meeste hoogspanningsleidingen ondergronds aangebracht worden, waarom kan dat in Nederland niet???

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Er moet getoetst worden op horizonvervuiling en ook gekeken worden naar een lijn waar zo min mogelijk spanningseffecten op de mens en dier overgedragen kunnen worden.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Corridor nr. 8 is een slecht plan, gezien alle bovengenoemde punten. Ik denk gezien de kosten, aangezien deze lijn 35 km langer zou worden, dat een andere route veel efficiënter is.

Verzonden: 7/6/2023 9:43:35 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer:

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, graag alternatieven die minder belastend zijn voor de omgeving.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja, het gevaar van vogels die tegen de masten aan vliegen.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja, er staan al 2 masten door de Alblasserwaard. Dat is meer dan genoeg.

Het karakter van de Alblasserwaard wordt door een nieuwe mast aangetast.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 7/6/2023 9:44:15 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer:

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zijn er mogelijkheden om delen van het tracé ondergronds te realiseren?

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

-

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Corridor 10 reikt over de dorpskern Goudriaan. Een dorp dat met recht een pareltje genoemd mag worden in het hart van de Alblasserwaard. Echter Goudriaan is ook een dorp dat op dit moment 'worstelt' met haar toekomstige leefbaarheid. De minimale voorzieningen die het dorp nog rijk is (basisschool en dorpshuisje met sportzaal) zijn aan vervanging toe en het vervangingsvraagstuk maakt onderdeel uit van heroriëntatie op onze dorpsontwikkeling. Op dit moment wordt er door betrokken dorpsbewoners (waar ikzelf deel aan ben) intensief nagedacht over de dorpsvisie. Ingegeven door de trend van vergrijzing en het ontbreken van woonvoorzieningen en primaire faciliteiten voor zowel jongeren als ouderen. Precies waar de hoogspanningsmasten ons dorp bij corridor 10 passeren liggen de enige ruimtelijke mogelijkheden voor verdere dorpsontwikkeling.

Een ingewikkeld proces maar van levensbelang voor een dorp als Goudriaan. Indien het tracé van hoogspanningsmasten via corridor 10 over ons dorp zal gaan lopen maak ik me ernstig zorgen over de leefbaarheid en toekomst van ons dorp. Het tracé zal zonder twijfel beperkend zijn voor nieuwbouw van voorzieningen en woningen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

-

Verzonden: 7/6/2023 9:49:22 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

De voorwaarde zou moeten worden gesteld dat elk tracé dat door het gebied De Biesbosch / Noordwaard loopt, ondergronds zou moeten lopen. In het NRD wordt gesteld 'bovengronds tenzij'; voor de Biesbosch/Noordwaard moet dat tenzij gaan gelden.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Vogels die zich doodvliegen tegen de masten (ondanks de zogenaamde varkensstaarten).

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De tracé's die door de Noordwaard lopen, lopen door een hoogwaterbeschermingsgebied. Dit wordt nergens beschreven als een aspect dat in de afwegingen moet worden meegenomen, terwijl dat wel zou moeten.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Er is in het NRD een tabel opgenomen met 'mogelijke knelpunten'. Een van de mogelijke knelpunten heet 'een intensieve stapeling van belemmeringen'. Het is volstrekt onduidelijk wat hier de definitie van is. Ook wordt geen weging van de knelpunten ten opzichte van elkaar gegeven. Het is van belang om dit transparant te maken.

Verzonden: 7/6/2023 9:55:25 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

De meest logische route langs het bestaande trace, corridor 6 met een klein stukje langs de Merwede naar station Crayestein. Deze route heeft de minste impact op mens en milieu.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Corridor 8 gaat door ongerepte polder. In de polder leven unieke diersoorten, deze zullen schade ondervinden van de geplande masten. Naast de bestaande Pfas vervuiling met de nadelige impact op de volksgezondheid en levensverwachting, zullen eventuele extra masten nog meer negatieve impact op gezondheid en levensverwachting hebben. Er lopen al meer dan 1 trace door onze polder.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Er is beperkt onderzoek gedaan naar een ondergrondse oplossing. In buurlanden als Duitsland en Denemarken kiest men wel voor deze oplossingen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Corridor 8 is onwenselijk omdat het naast een ongerept deel van de polder ook Natura 2000 gebied De Donk aantast. De Donk heeft grote historische en archeologische waarde.

Verzonden: 7/6/2023 9:55:42 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: Vrouw en kinderen

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

De kabels niet over de woonwijken er zijn mogelijkheden genoeg dat er geen binnen de bouw de kom gebieden worden lastig gevallen.

Laat deze lijnen alstublieft vervallen

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Leefomgeving

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Geen

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Geen

Verzonden: 7/6/2023 10:04:55 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

In het gebied via Rijsoord, Ridderkerk west, zijn wij zwaar belast met Dutch Fresh Port. Polders zijn of worden volgebouwd met bedrijven. Ook komen er nog windmolens bij. Bovendien zal uit de Ridderkerkse haven een stroom met containers dagelijks verplaatst gaan worden. Veel verkeer in onze omgeving. Wanneer is in uw ogen ons gebied vol. M.i.z. is dit punt bereikt.

In onze woonomgeving is sprake van een overbelasting.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie boven.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Wilt u onze omgeving leefbaar laten?

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Er zullen huizen moeten worden afgebroken om aan alle veiligheidseisen te voldoen.

Het kan toch niet zo zijn dat ons dorp gehandicapt gaat worden.

Wij houden van ons dorp. Spaar ons s.v.p.

Verzonden: 7/6/2023 10:06:23 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

kortste route ivm kosten

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

stikstof = kortste route

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

zie bijlage

95634197_9161918_Zienswijze_2988BW-13.pdf

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

de plaatjes hebben te lage resolutie

Betreft: Zienswijze op hoogspanningstracé Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel (Corridor 1)

Datum: 5 juli 2023

Beste heer/mevrouw,

Hierbij willen wij onze zienswijze indienen voor het hoogspanningstracé Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel (later vermeld als Corridor 1) welke als één van de tracés zodanig is aangeduid in de projecten atlas van Tennet. Onze zienswijze heeft betrekking op het gebied van rangeerterrein Kijfhoek tot aan de Oude Maas bij Ridderkerk-Slikkerveer.

Dat er wordt gekeken naar mogelijkheden om in de toekomst te kunnen blijven voldoen als leverancier aan de verwachte toenemende vraag van energie begrijpen wij. Echter, willen wij u door middel van onze zienswijze helpen om de juiste tracé keuze te maken. Het tracé welke corridor 1 wordt genoemd is duidelijk niet het juiste tracé door de opeenstapeling van knelpunten zoals hieronder worden aangegeven.

Gezondheid bevolking

De gezondheid van de inwoners van Rijsoord en Ridderkerk staat al jaren onder druk. Door de opgesloten ligging tussen de A16 en A15 en het buitenproportionele industrieterrein Nieuw Reijerwaard met veel zwaar vrachtverkeer, worden de inwoners dagelijks blootgesteld aan (te) onder andere hoge concentraties fijnstof.

Er zijn wetenschappelijke aanwijzingen dat kinderen die dichtbij bovengrondse hoogspanningslijnen wonen een mogelijk hoger risico hebben op leukemie door het magnetisch veld. Bij het type Donau-mast, waarvan hier sprake is, houdt dit in dat er een langere afstand van tot wel 150meter aangehouden moet worden om niet boven de waarde van 0,4 microtesla te komen die is vastgesteld door onze overheid. De corridor doorkruist de Rijksstraatweg waarbij volgens bovenstaande een gebied van 300m (2x 150m) minimaal vrij gehouden dient te worden als de gezondheid van de bevolking serieus wordt genomen en met altijd op zoek is naar geen blootstelling aan magnetische velden met waarde van 0,4micortsla per jaar.

Kostenverhogend

De lengte van corridor 1 is ca. 40km terwijl de veel kleinere variant ca. 15km bedraagt. Hiermee is duidelijk dat, afgezien van eventuele ondergrondse aanleg, de bovengrondse aanleg aanmerkelijk meer kost over een meer lengte van 25km. Rekening houdend met de stikstof discussie die momenteel wordt gevoerd zal dit een 60% hogere belasting met zich meenemen en dat is onacceptabel. Ook zal er rekening moet worden gehouden met een ca. 15 miljoen/km voor de aanleg van 25km meer lengte.

Rangeerterrein Kijfhoek

Ten noorden van Rijsoord ligt rangeerterrein Kijfhoek. Er is een capaciteit van 4000 wagons per dag waarin zich in 1/3 van de wagons gevaarlijke dan wel brandbare stoffen bevinden. Er vinden bij jaarlijks incidenten plaats en het plaatsen van hoogspanningsmasten met kabels van 380kv of hoger over dit rangeerterrein kan desastreuze gevolgen hebben voor de directe, maar ook de indirecte bewoners.

Recreatiegebieden

In het gebied zijn meerdere recreatiegebieden aangewezen door de gemeente Ridderkerk en de Waalvisie. Deze gebieden zijn het Waalbos, de Surfbocht en de Wevershoeve.

Voor het Waalbos geldt dat dit recreatiegebied in eigendom van Staatsbosbeheer, enkele jaren geleden is aangewezen als ontwikkelingsgebied voor recreatie en samenhang met natuur en flora en fauna. Het ontwikkelen van dit gebied heeft miljoenen gekost en begint pas nu zijn moois te laten zien.

De Surfbocht wordt in de Waalvisie genoemd als unieke plek voor recreatie aan het water. Vele personen, veelal kinderen en jongeren, verblijven daar graag. Ook aan de andere zijde van de Waal verblijven veel kinderen en jongeren met mooi weer. Deze beide gebieden liggen binnen de corridor 1 en hebben een afstand van ca 450m tot elkaar.

Natuur en landschap

Naast rangeerterrein Kijfhoek ligt het recreatiegebied het Waalbos. Dit gebied is door Staatsbosbeheer aangekocht en getransformeerd naar recreatie waar veel diversiteit aan bomen en planten een prachtig landschap heeft opgeleverd waar door wandelaars en fietsers veel gebruik van wordt gemaakt. De bomen zijn nog niet uitgegroeid en zullen in de hoogte toe gaan nemen. Het gebied onder een hoogspanningsmast wordt laag gehouden en bespoten om verdere groei tegen te gaan. Dit is zeer onwenselijk in dit unieke gebied. Door waterpartijen aan te leggen zijn er sinds enkele jaren zeer veel water- en weidevogels gekomen die aan en af vliegen. Wij vrezen voor enorme sterfte onder deze dieren door het plaatsen en het doorkruizen van dit gebied.

Windmolens

De gemeente Ridderkerk heeft in 2018 reeds besloten om 3 stuks windmolens te plaatsen in het bedrijventerrein Nieuw-Reijerwaard. Deze molens worden langs de verbindingsweg geplaatst. Omdat de vuistregel is dat de onderlinge afstand tussen windmolens 5x de diameter van de rotorbladen moet zijn, zal dat betekenen dat over een lengte van ca. 1000m er geen ruimte is voor hoogspanningsmasten c.q. kabels terwijl de breedte van de corridor 1 ter plaatse 1000m bedraagt. Het is dus onmogelijk om dit te doorkruizen.

Bedrijventerrein Nieuw-Reijerwaard

Het bedrijventerrein Nieuw-Reijerwaard is in aanbouw en het is een on-going proces de komende jaren om kavels vol te krijgen met AGF gerelateerde bedrijven. De bouwhoogte mag tot 30 meter en als het terrein gevuld is dan zal er geen groene ruimte meer zijn waar hoogspanningsmasten kunnen worden neergezet. Samen met de geplande windmolen zal Nieuw-Reijerwaard een onoplosbaar knelpunt vormen voor dit corridor 1 tracé.

Huys ten Donck

Huys ten Donck is een Rijksmonument en staat bijna 200m van de Oude Maas in Slikkerveer. In het park behorende bij dit gebouw wordt veel gewandeld en kan gezien worden als recreatiegebied. Het hele park en Huys is als ensemble beschermd Rijksmonument en als een van de eerste in Nederland een Natuurmonument. Zowel links (bovengrondse masten) als rechts (ondergronds) zijn hoogspanningskabels. Dit gebied is dus niet te doorkruisen en vormt het sluitstuk van alle bovengenoemde knelpunten en vormt daarmee het geheel van onze zienswijze.

Wij rekenen erop dat deze zienswijze van waarde is in de besluitvorming en graag vertrouwen wij erop dat corridor 1 hoogspanningstracé Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel, via Kijfhoek en Ridderkerk-Rijsoord, spoedig zal worden verwijderd als een mogelijk trace en daarmee de MER kosten kan besparen.

Met vriendelijke groeten,

Verzonden: 7/6/2023 10:07:49 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, de meest logische route langs een bestaand tracé is corridor 6. Deze zou moeten doorlopen tot aan de Merwede, waarna nog maar over een kleine afstand een nieuw tracé langs de Merwede hoeft te worden aangebracht naar station Crayestein. Dit is een van de kortste routes met de minste impact op mens en milieu en qua kosten.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Corridor 8 is zeer onwenselijk aangezien deze 35 km beslaat (i.p.v. bijvoorbeeld corridor 6 van 17 km), waarbij een groot deel ongerepte polder wordt verzeild met nieuwe hoogspanningsmasten tot wel meer dan 160 meter hoog. Ook leven in deze polder mens en dier in de buurt van deze mogelijke optie. Een te schadelijk optie voor mens en dier.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Er is beperkt onderzoek gedaan naar aanleg van kabels ondergronds. Leer van voorbeelden zoals Duitsland en Denemarken die dit wel doen. Plaatsing van nieuwe hoogspanningsmasten is echt net meer van de tijd. Deze blijven nog tientallen jaren ons landschap vervuilen. Doe dit makkelijk niet af met 'kan niet', 'te duur'.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Corridor 8 is onwenselijk omdat het, naast een groot deel ongerept polderlandschap, ook De Donk aantast. Dit is niet alleen Natura 2000 gebied, maar ook een gebied met grote historische en archeologische waarde. Ondenikbaar om dit om te ploegen voor kabels en plaatsing van hoogspanningsmasten.

Verzonden: 7/6/2023 10:10:47 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

[REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

de kortste route kiezen

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

de kortste route kiezen ivm stikstof

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

zie bijlage

95634225_9161922_Zienswijze_2988AW-161.pdf

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

informatie voorziening is onduidelijk voor gewone burgers

Betreft: Zienswijze op hoogspanningstracé Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel (Corridor 1)

Datum: 5 juli 2023

Beste heer/mevrouw,

Hierbij willen wij onze zienswijze indienen voor het hoogspanningstracé Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel (later vermeld als Corridor 1) welke als één van de tracés zodanig is aangeduid in de projecten atlas van Tennet. Onze zienswijze heeft betrekking op het gebied van rangeerterrein Kijfhoek tot aan de Oude Maas bij Ridderkerk-Slikkerveer.

Dat er wordt gekeken naar mogelijkheden om in de toekomst te kunnen blijven voldoen als leverancier aan de verwachte toenemende vraag van energie begrijpen wij. Echter, willen wij u door middel van onze zienswijze helpen om de juiste tracé keuze te maken. Het tracé welke corridor 1 wordt genoemd is duidelijk niet het juiste tracé door de opeenstapeling van knelpunten zoals hieronder worden aangegeven.

Gezondheid bevolking

De gezondheid van de inwoners van Rijsoord en Ridderkerk staat al jaren onder druk. Door de opgesloten ligging tussen de A16 en A15 en het buitenproportionele industrieterrein Nieuw Reijerwaard met veel zwaar vrachtverkeer, worden de inwoners dagelijks blootgesteld aan (te) onder andere hoge concentraties fijnstof.

Er zijn wetenschappelijke aanwijzingen dat kinderen die dichtbij bovengrondse hoogspanningslijnen wonen een mogelijk hoger risico hebben op leukemie door het magnetisch veld. Bij het type Donau-mast, waarvan hier sprake is, houdt dit in dat er een langere afstand van tot wel 150meter aangehouden moet worden om niet boven de waarde van 0,4 microtesla te komen die is vastgesteld door onze overheid. De corridor doorkruist de Rijksstraatweg waarbij volgens bovenstaande een gebied van 300m (2x 150m) minimaal vrij gehouden dient te worden als de gezondheid van de bevolking serieus wordt genomen en met altijd op zoek is naar geen blootstelling aan magnetische velden met waarde van 0,4micortsla per jaar.

Kostenverhogend

De lengte van corridor 1 is ca. 40km terwijl de veel kleinere variant ca. 15km bedraagt. Hiermee is duidelijk dat, afgezien van eventuele ondergrondse aanleg, de bovengrondse aanleg aanmerkelijk meer kost over een meer lengte van 25km. Rekening houdend met de stikstof discussie die momenteel wordt gevoerd zal dit een 60% hogere belasting met zich meenemen en dat is onacceptabel. Ook zal er rekening moet worden gehouden met een ca. 15 miljoen/km voor de aanleg van 25km meer lengte.

Rangeerterrein Kijfhoek

Ten noorden van Rijsoord ligt rangeerterrein Kijfhoek. Er is een capaciteit van 4000 wagons per dag waarin zich in 1/3 van de wagons gevaarlijke dan wel brandbare stoffen bevinden. Er vinden bij jaarlijks incidenten plaats en het plaatsen van hoogspanningsmasten met kabels van 380kv of hoger over dit rangeerterrein kan desastreuze gevolgen hebben voor de directe, maar ook de indirecte bewoners.

Recreatiegebieden

In het gebied zijn meerdere recreatiegebieden aangewezen door de gemeente Ridderkerk en de Waalvisie. Deze gebieden zijn het Waalbos, de Surfbocht en de Wevershoeve.

Voor het Waalbos geldt dat dit recreatiegebied in eigendom van Staatsbosbeheer, enkele jaren geleden is aangewezen als ontwikkelingsgebied voor recreatie en samenhang met natuur en flora en fauna. Het ontwikkelen van dit gebied heeft miljoenen gekost en begint pas nu zijn moois te laten zien.

De Surfbocht wordt in de Waalvisie genoemd als unieke plek voor recreatie aan het water. Vele personen, veelal kinderen en jongeren, verblijven daar graag. Ook aan de andere zijde van de Waal verblijven veel kinderen en jongeren met mooi weer. Deze beide gebieden liggen binnen de corridor 1 en hebben een afstand van ca 450m tot elkaar.

Natuur en landschap

Naast rangeerterrein Kijfhoek ligt het recreatiegebied het Waalbos. Dit gebied is door Staatsbosbeheer aangekocht en getransformeerd naar recreatie waar veel diversiteit aan bomen en planten een prachtig landschap heeft opgeleverd waar door wandelaars en fietsers veel gebruik van wordt gemaakt. De bomen zijn nog niet uitgegroeid en zullen in de hoogte toe gaan nemen. Het gebied onder een hoogspanningsmast wordt laag gehouden en bespoten om verdere groei tegen te gaan. Dit is zeer onwenselijk in dit unieke gebied. Door waterpartijen aan te leggen zijn er sinds enkele jaren zeer veel water- en weidevogels gekomen die aan en af vliegen. Wij vrezen voor enorme sterfte onder deze dieren door het plaatsen en het doorkruizen van dit gebied.

Windmolens

De gemeente Ridderkerk heeft in 2018 reeds besloten om 3 stuks windmolens te plaatsen in het bedrijventerrein Nieuw-Reijerwaard. Deze molens worden langs de verbindingsweg geplaatst. Omdat de vuistregel is dat de onderlinge afstand tussen windmolens 5x de diameter van de rotorbladen moet zijn, zal dat betekenen dat over een lengte van ca. 1000m er geen ruimte is voor hoogspanningsmasten c.q. kabels terwijl de breedte van de corridor 1 ter plaatse 1000m bedraagt. Het is dus onmogelijk om dit te doorkruizen.

Bedrijventerrein Nieuw-Reijerwaard

Het bedrijventerrein Nieuw-Reijerwaard is in aanbouw en het is een on-going proces de komende jaren om kavels vol te krijgen met AGF gerelateerde bedrijven. De bouwhoogte mag tot 30 meter en als het terrein gevuld is dan zal er geen groene ruimte meer zijn waar hoogspanningsmasten kunnen worden neergezet. Samen met de geplande windmolen zal Nieuw-Reijerwaard een onoplosbaar knelpunt vormen voor dit corridor 1 tracé.

Huys ten Donck

Huys ten Donck is een Rijksmonument en staat bijna 200m van de Oude Maas in Slikkerveer. In het park behorende bij dit gebouw wordt veel gewandeld en kan gezien worden als recreatiegebied. Het hele park en Huys is als ensemble beschermd Rijksmonument en als een van de eerste in Nederland een Natuurmonument. Zowel links (bovengrondse masten) als rechts (ondergronds) zijn hoogspanningskabels. Dit gebied is dus niet te doorkruisen en vormt het sluitstuk van alle bovengenoemde knelpunten en vormt daarmee het geheel van onze zienswijze.

Wij rekenen erop dat deze zienswijze van waarde is in de besluitvorming en graag vertrouwen wij erop dat corridor 1 hoogspanningstracé Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel, via Kijfhoek en Ridderkerk-Rijsoord, spoedig zal worden verwijderd als een mogelijk trace en daarmee de MER kosten kan besparen.

Met vriendelijke groeten,

Verzonden: 7/6/2023 10:19:37 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Neen

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Neen

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Neen

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

In de notitie reikwijdte en detailniveau van Arcadis op pag.44 4.7 "Alle corridors worden onderzocht". Tabel 4.1 Overzicht mogelijke knelpunten. Vermeldt staat bij corridor 1. intensieve stapeling van belemmeringen. Eén van deze belemmeringen is het kruisen van een andere 380 kV hoogspanningsverbinding. De kruising met zo'n verbinding is een onoverkomelijk obstakel en dus belangrijk genoeg om separaat te vermelden. Deze separate vermelding van het kruisen met een andere 380 kV hoogspanningsverbinding wordt in het eerder genoemde overzicht alleen weergegeven bij corridor 10 als enig knelpunt. Bij het maken van de juiste keuze zijn beleidmakers afhankelijk van de juiste informatie en de betrokkenen verdienen een juiste weergave. De separate weergave van dit knelpunt hoort dus ook bij corridor 1 direct zichtbaar te zijn.

Verzonden: 7/6/2023 10:26:40 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Voor onze uitgebreide reactie, zie de bijlage.

Zijn ondergrondse kabels niet mogelijk?

95634350_9161976_Reactie_op_zienswijze_hoogspanningskabels_Molenlanden.docx

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Gezinswoningen zoveel mogelijk vermijden i.v.m. stralen

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Daling van de woningwaarde en natuurgebied (weidevogels)

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Molenlanden heeft al te maken met uitstoot van gevaarlijke stoffen, kabels vergroten de belasting van het milieu

Geachte heer, mevrouw,

Enkele weken geleden vernamen wij dat er een plan ligt om een nieuwe hoogspanningsverbinding aan te leggen, mogelijk nabij/boven onze woningen. Nu wij net klaar zijn met het bouwen van en investeren in onze duurzame woning en er net in zijn getrokken, zult u wel begrijpen dat dit bericht bij ons schrik teweegbrengt. Wij hopen in deze woningen voor lange tijd, zo niet tot onze ouderdom, te kunnen wonen. Als jong stel zie je elke keer jouw huisje, wat je zelf bedacht hebt, een stukje mooier worden, maar dan hoor je het nieuws en versombert het toekomstbeeld als we denken aan de mogelijkheid van deze plannen, omdat deze hoogspanningsverbinding voor verschillende ongemakken zou zorgen.

Gezondheid

Wij zouden met deze hoogspanningskabels risico in een kwetsbaar gebied zitten om eventuele ziektes te ontwikkelen. Er zijn aanwijzingen voor een verband tussen blootstelling aan magneetvelden in de buurt van bovengrondse hoogspanningslijnen bij kinderen en volwassenen en hersentumoren bij kinderen (RIVM). Dit zou voor ons zorgen geven, zeker omdat er nog sprake is van (de wens tot) eventuele gezinsuitbreiding.

Natuur

Tegelijkertijd is ons gebied ook agrarisch gebied (schapen en koeien) en naast de molens bevinden zich weilanden vol dierenleven, met name trek- en weidevogels en dat maakt het een prachtige en geliefde wandelroute. Mocht u er nog niet gelopen hebben, dan adviseren wij u dit te doen, want het is echt een prachtig gezicht. De dieren kunnen het slachtoffer worden van ongevallen met een hoogspanningslijn door er tegenaan te vliegen. Hoe zonde zou het zijn als dit gebied door de magneetvelden aangetast wordt?

Milieu

De Alblasserwaard is al ernstig belast met de uitstoot van gevaarlijke stoffen zoals PFOA, PFAS en GENX door Dupont, vergund door officiële instanties waaronder de Gemeente (Zembla uitzending 15 juni 23). Hoogspanningsmasten zou de belasting nog meer vergroten.

Waarde woning

U kunt zich voorstellen dat wij veel in onze woning hebben geïnvesteerd en een hoogspanningskabel zou de waarde van onze woning aantasten. Een hoogspanningskabel in of nabij de tuin zorgt voor ongewenste geluiden wanneer de wind erdoorheen waait en het maakt de woningen zeker minder fraai. Wij zijn niet van plan (als er geen hoogspanningskabel wordt aangelegd) om te verhuizen, maar als je flinke kosten hebt geïnvesteerd dan wil je ook waarde naar je geld. Één van de belangrijkste eisen voor de woning die we zochten was: geen hoogspanningskabel in de buurt. Het zou leiden tot het maken van een keuze die we niet voor ogen zagen en het zou zonde zijn van de mooie woning die we hebben gebouwd.

Alternatieven

Is het inmiddels niet mogelijk om ondergrondse kabels aan te leggen? Duitsland en Denemarken doen dit al en we begrijpen niet waarom Nederland hier niet over nadenkt? Wanneer de

hoogspanningskabels aangelegd worden dan zal dit er voor jaren blijven. Het lijkt ons logisch dat er naar deze alternatieven worden gekeken.

Onnodig hoge kosten met corridor 7, 8 en 9 en goed alternatief:

Een verbinding tussen station Krimpen a/d IJssel en station Geertruidenberg (-station Crayestein).

Het is om vele redenen, waaronder kosten onlogisch om Crayestein over te slaan en lange omleidingen van 35-50 km door ongerept landschap en over woonhuizen te maken. Eén van de kortste routes met de minste extra impact op het milieu en omwonenden en de laagste kosten is corridor 6. Deze loopt grotendeels langs een bestaand tracé en het laatste (korte) stukje door de Biesbosch. Om de Biesbosch te ontzien kan in corridor 6 een kleine aanpassing worden gemaakt door de verbinding langs de Merwede te maken naar Crayestein (zie zwarte ingetekende lijn).

Hoogachtend,

A large black rectangular redaction box covering the signature area.

Verzonden: 7/6/2023 10:27:04 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Als ik andere alternatieven ga aandragen dan zal ik ongetwijfeld andere mensen benadelen en dat is mijn inziens niet aan mij

Maar zoals u onderstaand kunt lezen denk ik dat wij al genoeg op ons bordje hebben gehad

Een 3e afbreuk aan ons woongenot lukt mij wel heel erg veel gevraagd

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Op deze vraag kan ik geen deskundig antwoord geven dus doe ik dat dan ook niet

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Waar wij wonen hebben wij de laatste decennia al genoeg in moeten leveren

Op minder dan 100 meter hebben wij al te maken gekregen met de Betuwelijn en op ongeveer 300/400 meter achter onze woning 3 Windmolens

Dus ben ik van mening dat wij aan woongenot al genoeg ingeleverd hebben en de maat vol is.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Nee

Verzonden: 7/6/2023 10:32:17 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens:

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Waarom niet over natuur , maar wel over mensen

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Wij zitten met ons bedrijf al onder een bestaande lijn. Wij zitten niet te wachten op nog een lijn ernaast. Of Wij moeten de mogelijkheid krijgen om elders ons bedrijf voort te zetten.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

.

Verzonden: 7/6/2023 10:38:46 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens: De hele Kweldamweg in Molenaarsgraaf!!

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zeker wel andere alternatieven niet over het land van de boeren waar koeien lopen, over gemeente land.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Stralingen van de electriciteitsmasten.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Niet in de buurt van een gemeente kern, Molenaarsgraaf ook voor eventuele uitbreidingen in de kernen komen ze te dicht bij de electriciteitsmasten.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Wij verzuivelen onze melk en deze gaat naar de consumenten dus niet acceptabel om hier masten te plaatsen

Verzonden: 7/6/2023 10:49:33 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, de corridors 1 t/m 7.

Corridors 8 t/m 10 stuiten bij ons op bezwaar.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Gezondheid van mens, dier en natuurgebieden (bijv. overwintergebieden vogels tussen de Donk en Bleskensgraaf en Slingelandseplas)

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Horizonvervuiling door hoogspanningsmasten en kabels. We wonen in een vrije open polder alwaar het beeld al deels aan de horizon is vervuild door de huidige bestaande masten en kabels (o.a. geplande corridor 7)

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Wij sluiten ons verder aan bij het schrijven van de gemeente Molenlanden d.d. 8 juni '23: Raadsvoorstel "Concept-NRD over 380 kV hoogspanningsverbinding tussen Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein" zie bijlage

Raadsvoorstel

Onderwerp	:	Concept NRD over 380 kV hoogspanningsverbinding tussen Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein
Zaaknummer	:	1179641
Portefeuillehouder	:	[REDACTED]
Publicatieniveau	:	Openbaar
Behandelend ambtenaar	:	[REDACTED]

Gevraagd Besluit

De gemeenteraad van Molenlanden besluit naar aanleiding van de concept-NRD 'Nieuwe 380kV-hoogspanningsverbinding G - Kr of G - Cr' het college te verzoeken:

1. Aansluitend op de regionale zienswijze een specifieke zienswijze voor Molenlanden in te dienen voor aspecten die over de kernen en het grondgebied van Molenlanden gaan en daarin in te gaan op de volgende aspecten:

- Corridor 7 betekent een onacceptabele situatie in Nieuw-Lekkerland;
- Onevenredig lange corridors tasten kernen, belangen van inwoners en het Groene Hart-landschap van Molenlanden in grote mate aan;
- Noodzaak van ruime compensatie in algemene zin en inzicht in de mogelijkheden voor compensatie;
- Wijze van landschappelijke inpassing in Molenlandse veenweidelandschap geen argument voor keuze van een corridor.

Inleiding

Op 26 mei jl. hebben het ministerie van EZK en TenneT de concept-Notitie Reikwijdte en Detail (NRD) voor de 380kV hoogspanningsverbinding tussen Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein ter inzage gelegd. Tot en met 7 juli is het mogelijk voor overheden, bedrijven, inwoners en anderen om bij het Ministerie EZK een zienswijze in te dienen over het concept-NRD. Als regio wordt (gemeenten en provincies) een gezamenlijke zienswijze ingediend. Het college van de gemeente Molenlanden is voornemens om tevens een individuele zienswijze in te dienen en vraagt met dit voorstel input van uw raad.

De ingediende zienswijzen zullen door het ministerie van EZK en TenneT worden gebruikt om eind september het definitieve NRD te publiceren. In de NRD staat beschreven wat in de milieueffectrapportage wordt opgenomen, onderzocht en beschreven.

Uw raad is door het college tot dusver betrokken middels raadsinformatiebrieven en een beeldvormende avond. In verband met de concept-NRD was er 31 mei en 1 juni jl een online-informatiemoment voor volksvertegenwoordigers georganiseerd door het Ministerie van EZK en TenneT. Vanwege de wens van uw raad om actief betrokken te worden bij dit proces, wordt input gevraagd voor de zienswijze van Molenlanden over de concept-NRD. Echter, de termijn is dusdanig krap dat het lastig haalbaar is om de gehele Molenlandse zienswijze bij dit voorstel bij te voegen op het moment van schrijven. Gepoogd wordt om de concept zienswijze op vrijdag 23 juni toe te sturen.

Eerdere besluiten

De raad heeft reeds vijf raadsinformatiebrieven ontvangen over de opgave van TenneT voor een nieuwe 380kV-hoogspanningsverbinding. In deze raadsinformatiebrieven is ook de inzet en de uitgangspunten van het college voor dit proces beschreven.

- RIB #1: Vraag TenneT aan Molenlanden over tracékeuze voor nieuw tracé 380kV-hoogspanning d.d. 05.07.2022
- RIB #2: Stand van zaken opgave TenneT voor nieuwe 380kV-hoogspanningsverbinding d.d. 07.12.2022
- RIB #3: Stand van zaken opgave TenneT voor nieuwe 380kV-hoogspanningsverbinding d.d. 13.01.2023

- RIB #4: Stand van zaken opgave TenneT voor nieuwe 380kV-hoogspanningsverbinding d.d. 22.03.2023
- RIB #5: Stand van zaken opgave TenneT voor nieuwe 380kV-hoogspanningsverbinding d.d. 25.06.2023

De gemeente Molenlanden heeft tot op heden een leidende rol genomen in het organiseren van de regionale samenwerking. Dit heeft geleid tot een regionale zienswijze op de Kennisgeving Voorstel en Voornemen Participatie (KVP) en een regionale ambtelijke reactie bij de voorbereiding van het concept-NRD.

Beoogd effect

De inzet van de gemeente Molenlanden gedurende het gehele proces is het Ministerie van EZK te overtuigen om het meest optimale tracé-besluit te nemen waarin de belangen van Molenlanden voldoende zijn gewaarborgd. Een onderdeel hiervan is geen strijdigheid met andere (Rijks)opgaven, zoals NPLG. Daarnaast moet er gewaarborgd worden dat inwoners, overheden en andere belanghebbenden goed kunnen participeren tijdens het proces en inbreng kunnen leveren aan het ministerie van EZK en TenneT.

Specifiek voor deze Molenlandse zienswijze is het doel het Ministerie EZK te overtuigen dat belangen van inwoners of een kern in Molenlanden niet onacceptabel aangetast mogen worden. In ieder geval wordt een tracé over een woonkern of geplande woningbouwontwikkeling wordt als onacceptabel beschouwd.

Argumenten

1.1. Molenlandse zienswijze die aansluit op regionale zienswijze

Het ministerie van EZK en TenneT zien de regio als een waardevolle sparringpartner in het consultatieproces. De regio heeft altijd het gedeelde belang dat het proces grondig verloopt, waardoor het verstandig is om samen te blijven werken. De punten die de regio wil meegeven aan het ministerie van EZK en TenneT worden met elkaar daarvoor afgestemd. Voor de regionale zienswijze wordt ingezet op:

1. duidelijkheid over proces voor compensatie in het gebied waar de verbinding uiteindelijk komt;
2. waarborgen van een goed onderzoeksproces met duidelijk afwegingskader en betrokkenheid van de regio gedurende het onderzoeksproces;
3. hoge participatie van inwoners en andere belanghebbenden gedurende het gehele traject;
4. noodzaak tot afstemming en keuzes bij meerdere bovenregionale energieinfrastructuurprojecten in een gebied.

In het gehele zoekgebied zijn veel belemmeringen en knelpunten, waardoor een corridor af kan vallen. Het ministerie van EZK en TenneT geven aan dat om deze reden er op dit moment nog geen corridors af kunnen vallen.

Duidelijke afwegingskaders, opgesteld door ministerie van het EZK en TenneT, waarin de weging van bepaalde factoren worden verklaard zijn belangrijk om uiteindelijk te bepalen waar de hoogspanningsverbinding komt. Er wordt door de gemeente en regio ingezet op vooraf duidelijk gestelde kaders, zodat er later teruggevallen kan worden op deze kaders richting de presentatie van het uiteindelijke besluit. Denk hierbij aan hoe wonen, leefomgeving, natuur, cultuur en financiën een rol gaan spelen in het uiteindelijke besluit.

De regio realiseert zich dat het niet op alle vlakken hetzelfde belang heeft. Daarom wordt aan elke individuele gemeente of provincie de ruimte geboden om naast de regionale inbreng ook een individuele inbreng aan te leveren bij het ministerie van EZK en TenneT. Hierdoor wordt gewaarborgd dat de regio altijd met één mond spreekt met hun inbreng. De regio is op de hoogte dat Molenlanden voornemens is een eigen zienswijze in te dienen, aanvullend op de regionale zienswijze.

1.2 Corridor 7 betekent een onacceptabele situatie in Nieuw-Lekkerland

In het concept-NRD worden tien verschillende corridors gepresenteerd, waarvan er vier (nummer 7 t/m 10) over het grondgebied van de gemeente Molenlanden lopen. Corridor 7 maakt, volgens het ministerie van EZK en TenneT, "over de volledige lengte bundeling met de bestaande 380kV-verbinding tussen Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel mogelijk". Deze corridor van 1200m breed gaat ter hoogte van Nieuw-Lekkerland uitsluitend over een bebouwd gedeelte van de kern. Dit betekent dat er een derde 380kV-verbinding door de kern Nieuw-Lekkerland kan komen.

1.3 Onevenredig lange corridors tasten kernen, belangen van inwoners en het Groene Hart-landschap van Molenlanden in grote mate aan

De corridors die door de gemeente Molenlanden lopen zijn zeer lang in vergelijking met de corridors die niet beginnen bij het Hoogspanningsstation Krimpen a/d IJssel. Langere corridors brengen een groter oppervlak met zich mee dat beïnvloed wordt. Hierdoor zal de leefomgeving van meer inwoners en meer flora en fauna aangetast worden, omdat er simpelweg meer afstand overbrugd moet worden. Daarnaast kan dit meer toekomstige woningbouwprojecten, uitgestrekte natuur en fijne recreatiegebieden raken. Wij benadrukken daarom aan het ministerie van EZK en TenneT om een zo kort mogelijke corridor als voorkeursalternatief te nemen.

1.4 Noodzaak van ruime compensatie in algemene zin en inzicht in de mogelijkheden voor compensatie

De voorkeursbeslissing voor het defectieve tracé wordt door de twee bevoegde ministers Jetten en De Jong genomen. De gemeente heeft geen beslissingsbevoegdheid over het definitieve tracé. Daarom wordt er rekening gehouden met een scenario dat het definitieve tracé door de gemeente Molenlanden loopt. Er is geen signaal dat dit scenario de uitkomst gaat zijn, maar we houden er nu al wel rekening mee. We willen voorkomen dat we te laat zouden starten met voorbereiden op dit scenario, in het geval dit scenario de uitkomst zou worden. Net als op regionaal niveau wil de gemeente Molenlanden extra inzetten op een zo gunstig mogelijke compensatie door het ministerie van EZK en TenneT voor de gemeente(n) en het gebied waar de verbinding komt. Het blijkt onvermijdelijk dat er een 380kV-hoogspanningsverbinding in het zoekgebied komt. Daarom willen wij graag in een zo vroeg mogelijk stadium op de hoogte zijn wat in algemene zin de mogelijkheden voor compensatie zijn. Hierover kan dan, bij voorkeur in regio-verband, het gesprek en de onderhandeling gestart kan worden. Tot nu toe is daar niets over bekend gemaakt vanuit het ministerie van EZK en TenneT.

1.5 Wijze van landschappelijke inpassing in Molenlandse veenweidelandschap geen argument voor corridor in Molenlanden

Bijlage bij de concept-NRD is een landschapsanalyse. Wij stellen voor het uitgangspunt 'Wijze van landschappelijke inpassing in Molenlandse veenweidelandschap geen argument voor corridor in Molenlanden' als volgt uit te werken in de zienswijze van Molenlanden:

Bij de concept-NRD is een landschapsanalyse als zelfstandige bijlage toegevoegd. Wij waarderen de aandacht voor de landschappen in uw zoekgebied en in het bijzonder voor het bijzondere veenweidelandschap 'Groene Hart' waar de gemeente Molenlanden onderdeel van uit maakt. De landschapsanalyse is hoofdzakelijk feitelijk, maar benoemt ook het principe van het bundelen van een nieuwe hoogspanningsverbinding met bestaande infrastructuur zoals provinciale wegen.

In deze fase van het proces waarin verschillende corridors onderzocht worden, vinden wij dat dergelijke principes geen plaats hebben. Een dergelijke bundeling heeft nauwelijks meerwaarde en verzacht het leed in onze optiek niet. In onze optiek komt het onderwerp landschappelijke inpassing in een open veenweidelandschap pas aan de orde als op basis van andere aspecten de keuze gemaakt zou worden voor een corridor door Molenlanden. Vanaf dat moment zou aandacht besteed moeten worden aan landschappelijke inpassing.

Kanttekeningen

1.1 De beste variant voor de regio hoeft niet de beste variant voor Molenlanden te zijn.

Het meest optimale besluit na alle onderzoeken hoeft niet voor de gemeente Molenlanden het meest gunstige besluit te zijn. In dat geval zal ingezet worden op compensatie.

Extra uitleg bij de kosten

Aan dit besluit is ambtelijke inzet verbonden waarvoor budget beschikbaar is en capaciteit gereserveerd is.

Communicatie

Zoals hierboven aangegeven staat de gemeente Molenlanden in nauw contact met het ministerie van EZK omtrent communicatievraagstukken. Daarnaast streven we ernaar om tijdig inwoners te informeren over informatiebijeenkomsten- en avonden, zodat zij hier vragen kunnen stellen aan het ministerie van EZK en TenneT. Dit wordt gedaan door middel van sociale media en advertenties in lokale kranten.

Vervolgstappen

Indien dit voorstel door de raad wordt aangenomen zal de gemeente Molenlanden een individuele zienswijze indienen over het concept-NRD met de beschreven uitgangspunten. Het Ministerie van EZK en TenneT zullen deze zienswijzen beoordelen en hierop reageren. Wij informeren uw raad over de beantwoording van onze zienswijze en daarbij aangeven wat wel verwerkt is en op welke wijze en wat niet overgenomen is. Dit zal tegelijkertijd zijn met het informeren over het definitieve NRD, die eind september wordt gepubliceerd.

Hierna zullen het ministerie van EZK en TenneT beginnen met de onderzoeksfase die tot Q4 2024 duurt. Na de onderzoeksfase volgt uiteindelijk het voorkeursbesluit van de beide ministers in Q1 2025.

Bijlagen:

1. Concept-Notitie Reikwijdte en Detail 380 kV hoogspanningsverbinding vanwege de omvang van het document via deze link: [Hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein \(rvo.nl\)](#)
2. Concept-participatieplan 380 kV hoogspanningsverbinding
3. Concept-zienswijze Molenlanden (wordt nagezonden zo mogelijk 23 juni)

Raadsbesluit

Onderwerp : **Concept-NRD over 380 kV
hoogspanningsverbinding tussen
Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of
Crayestein**

Zaaknummer : 1179641

Portefeuillehouder : ██████████

De raad van de gemeente Molenlanden:

Gelet op het bijbehorende raadsvoorstel;

Besluit:

Naar aanleiding van de concept-NRD 'Nieuwe 380kV-hoogspanningsverbinding G - Kr of G - Cr' het college te verzoeken:

1. Aansluitend op de regionale zienswijze een specifieke zienswijze voor Molenlanden in te dienen voor aspecten die over de kernen en het grondgebied van Molenlanden gaan en daarin in te gaan op de volgende aspecten:

- a) Corridor 7 betekent een onacceptabele situatie in Nieuw-Lekkerland;
- b) Onevenredig lange corridors tasten kernen, belangen van inwoners en het Groene Hart-landschap van Molenlanden in grote mate aan;
- c) Noodzaak van ruime compensatie in algemene zin en inzicht in de mogelijkheden voor compensatie;
- d) Wijze van landschappelijke inpassing in Molenlandse veenweidelandschap geen argument voor keuze van een corridor.

Aldus besloten tijdens de openbare raadsvergadering van de gemeente Molenlanden, gehouden op 4 juli 2023.

de griffier,

de voorzitter,

Marjolein Teunissen

██████████

Verzonden: 7/6/2023 10:50:15 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, de andere voorgestelde tracées

95634549_9162036_Zienswijze_06072023_hoogspanningsmasten_corridor_1.docx

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage 1

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage 1

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage 1

Betreft: Zienswijze op hoogspanningstracé Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel (Corridor 1)

Datum: 5 juli 2023

Beste heer/mevrouw,

Hierbij willen wij onze zienswijze indienen voor het hoogspanningstracé Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel (later vermeld als Corridor 1) welke als één van de tracés zodanig is aangeduid in de projecten atlas van Tennet. Onze zienswijze heeft betrekking op het gebied van rangeerterrein Kijfhoek tot aan de Oude Maas bij Ridderkerk-Slikkerveer.

Dat er wordt gekeken naar mogelijkheden om in de toekomst te kunnen blijven voldoen als leverancier aan de verwachte toenemende vraag van energie begrijpen wij. Echter, willen wij u door middel van onze zienswijze helpen om de juiste tracé keuze te maken. Het tracé welke corridor 1 wordt genoemd is duidelijk niet het juiste tracé door de opeenstapeling van knelpunten zoals hieronder worden aangegeven.

Gezondheid bevolking

De gezondheid van de inwoners van Rijsoord en Ridderkerk staat al jaren onder druk. Door de opgesloten ligging tussen de A16 en A15 en het buitenproportionele industrieterrein Nieuw Reijerwaard met veel zwaar vrachtverkeer, worden de inwoners dagelijks blootgesteld aan (te) onder andere hoge concentraties fijnstof.

Er zijn wetenschappelijke aanwijzingen dat kinderen die dichtbij bovengrondse hoogspanningslijnen wonen een mogelijk hoger risico hebben op leukemie door het magnetisch veld. Bij het type Donau-mast, waarvan hier sprake is, houdt dit in dat er een langere afstand van tot wel 150meter aangehouden moet worden om niet boven de waarde van 0,4 microtesla te komen die is vastgesteld door onze overheid. De corridor doorkruist de Rijksstraatweg waarbij volgens bovenstaande een gebied van 300m (2x 150m) minimaal vrij gehouden dient te worden als de gezondheid van de bevolking serieus wordt genomen en met altijd op zoek is naar geen blootstelling aan magnetische velden met waarde van 0,4micortsla per jaar.

Kostenverhogend

De lengte van corridor 1 is ca. 40km terwijl de veel kleinere variant ca. 15km bedraagt. Hiermee is duidelijk dat, afgezien van eventuele ondergrondse aanleg, de bovengrondse aanleg aanmerkelijk meer kost over een meer lengte van 25km. Rekening houdend met de stikstof discussie die momenteel wordt gevoerd zal dit een 60% hogere belasting met zich meenemen en dat is onacceptabel. Ook zal er rekening moet worden gehouden met een ca. 15 miljoen/km voor de aanleg van 25km meer lengte.

Rangeerterrein Kijfhoek

Ten noorden van Rijsoord ligt rangeerterrein Kijfhoek. Er is een capaciteit van 4000 wagons per dag waarin zich in 1/3 van de wagons gevaarlijke dan wel brandbare stoffen bevinden. Er vinden bij jaarlijks incidenten plaats en het plaatsen van hoogspanningsmasten met kabels van 380kv of hoger over dit rangeerterrein kan desastreuze gevolgen hebben voor de directe, maar ook de indirecte bewoners.

Recreatiegebieden

In het gebied zijn meerdere recreatiegebieden aangewezen door de gemeente Ridderkerk en de Waalvisie. Deze gebieden zijn het Waalbos, de Surfbocht en de Wevershoeve.

Voor het Waalbos geldt dat dit recreatiegebied in eigendom van Staatsbosbeheer, enkele jaren geleden is aangewezen als ontwikkelingsgebied voor recreatie en samenhang met natuur en flora en fauna. Het ontwikkelen van dit gebied heeft miljoenen gekost en begint pas nu zijn moois te laten zien.

De Surfbocht wordt in de Waalvisie genoemd als unieke plek voor recreatie aan het water. Vele personen, veelal kinderen en jongeren, verblijven daar graag. Ook aan de andere zijde van de Waal verblijven veel kinderen en jongeren met mooi weer. Deze beide gebieden liggen binnen de corridor 1 en hebben een afstand van ca 450m tot elkaar.

Natuur en landschap

Naast rangeerterrein Kijfhoek ligt het recreatiegebied het Waalbos. Dit gebied is door Staatsbosbeheer aangekocht en getransformeerd naar recreatie waar veel diversiteit aan bomen en planten een prachtig landschap heeft opgeleverd waar door wandelaars en fietsers veel gebruik van wordt gemaakt. De bomen zijn nog niet uitgegroeid en zullen in de hoogte toe gaan nemen. Het gebied onder een hoogspanningsmast wordt laag gehouden en bespoten om verdere groei tegen te gaan. Dit is zeer onwenselijk in dit unieke gebied. Door waterpartijen aan te leggen zijn er sinds enkele jaren zeer veel water- en weidevogels gekomen die aan en af vliegen. Wij vrezen voor enorme sterfte onder deze dieren door het plaatsen en het doorkruizen van dit gebied.

Windmolens

De gemeente Ridderkerk heeft in 2018 reeds besloten om 3 stuks windmolens te plaatsen in het bedrijventerrein Nieuw-Reijerwaard. Deze molens worden langs de verbindingsweg geplaatst. Omdat de vuistregel is dat de onderlinge afstand tussen windmolens 5x de diameter van de rotorbladen moet zijn, zal dat betekenen dat over een lengte van ca. 1000m er geen ruimte is voor hoogspanningsmasten c.q. kabels terwijl de breedte van de corridor 1 ter plaatse 1000m bedraagt. Het is dus onmogelijk om dit te doorkruizen.

Bedrijventerrein Nieuw-Reijerwaard

Het bedrijventerrein Nieuw-Reijerwaard is in aanbouw en het is een on-going proces de komende jaren om kavels vol te krijgen met AGF gerelateerde bedrijven. De bouwhoogte mag tot 30 meter en als het terrein gevuld is dan zal er geen groene ruimte meer zijn waar hoogspanningsmasten kunnen worden neergezet. Samen met de geplande windmolen zal Nieuw-Reijerwaard een onoplosbaar knelpunt vormen voor dit corridor 1 tracé.

Huys ten Donck

Huys ten Donck is een Rijksmonument en staat bijna 200m van de Oude Maas in Slikkerveer. In het park behorende bij dit gebouw wordt veel gewandeld en kan gezien worden als recreatiegebied. Het hele park en Huys is als ensemble beschermd Rijksmonument en als een van de eerste in Nederland een Natuurmonument. Zowel links (bovengrondse masten) als rechts (ondergronds) zijn hoogspanningskabels. Dit gebied is dus niet te doorkruisen en vormt het sluitstuk van alle bovengenoemde knelpunten en vormt daarmee het geheel van onze zienswijze.

Wij rekenen erop dat deze zienswijze van waarde is in de besluitvorming en graag vertrouwen wij erop dat corridor 1 hoogspanningstracé Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel, via Kijfhoek en Ridderkerk-Rijsoord, spoedig zal worden verwijderd als een mogelijk trace en daarmee de MER kosten kan besparen.

Met vriendelijke groeten,

Verzonden: 7/6/2023 11:06:01 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

[REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Alle opties die zich op meer dan een kilometer van woonhuizen bevinden moeten worden onderzocht. Alles binnen de kilometer moet uitgesloten worden.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Nee. Alleen effecten die de gezondheid van mensen betreffen.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Alle effecten die de gezondheid van mensen betreffen. Hierbij geldt mijns inziens dat iets pas 'veilig' is als dat is aangetoond. Niet als nog niet is aangetoond dat iets onveilig is.

Vergewissen we ons er van dat iets veilig is. Bij twijfel (bij wie dan ook) mogen we dit niet terzijde schuiven dan wel veronachtzamen / negeren.

Aangezien het mogelijk is dat er zaken over het hoofd worden gezien omdat deze nog niet aan het licht zijn gekomen moet gelden: een nieuw tracé zover mogelijk uit de buurt van woon-bebouwing.

Geen horizonvervuiling dan wel constructies binnen het zichtveld van mensen die zich thuis bevinden. Dus in de buurt van woonhuizen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

nee

Verzonden: 7/6/2023 11:15:20 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens:

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ga in ieder geval langs een bestaand trace. Dit bespaart altijd kosten en voorkomt nieuwe vervuiling van de horizon, en schadelijke impact op de gezondheid van mens en dier. Kijkend naar het voorstel, dan kies je niet voor corridor 8, maar kom je uit op corridor 6.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Jazeker. Ons mooie weidevogelgebied, dat wij als agrarisch bedrijf in stand proberen te houden, wordt door deze masten met kabels heel extreem verstoord. Daarnaast is dit gebied (corridor 8 en dan over onze percelen weiland) een ganzenfourageergebied. De leefomgeving van de ganzen wordt dus ook verstoord.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Onbegrijpelijk dat er niet eerst uitgebreid onderzoek wordt gedaan naar kabels die ondergronds zitten. Met de huidige oorlogssituatie in Oekraïne is duidelijk te zien hoe kwetsbaar je bent met bovengrondse kabels. Deze tijd vraag om een andere, grensverleggende visie hierop. Met ondergrondse kabels heb je ook minder last van magnetische velden.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Corridor 8 gaat over een prachtig en heel oud landschap. Dit is een Natura 2000 gebied. Wij vinden het echt ondenkbaar en onvoorstelbaar dat je zo'n prachtig landschap gaat ontsieren met een dergelijke hoogspanningsverbinding.

Verzonden: 7/6/2023 11:18:11 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Corridor 8 is onwenselijk gezien de lengte van het traject en de schade aan milieu, omwonenden, lengte, kosten, betere alternatieven.

Kortste traject met de minste milieuschade en schade voor omwonenden is mijn inziens corridor 6,

De Biesbosch zal naar verwachting wel ontzien moeten worden maar dit kan omzeild worden door corridor 6 iets aan te passen door deze langs de Merwede te laten lopen tot aan Crayestein.

Om horizon vervuiling te minimaliseren lijkt het me meer dan logisch om te onderzoeken of het traject grotendeels ondergronds kan worden aangelegd. Technisch gezien is het mogelijk dus wat houdt dit tegen?

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Corridor 8 tast ook de Donk aan, een natura 2000 gebied. Gezien de eisen van de EC om deze natuurgebieden in goede staat te brengen is aantasting middels hoogspanningsmasten/ leidingen mijns inziens niet haalbaar

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ondergrondse aanleg dan wel verzonken aanleg zou in ieder geval de horizonvervuiling weg kunnen nemen

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

nee

Verzonden: 7/6/2023 11:18:13 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ja, ondergronds aanleggen

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Bij Giessenburg doorkruist Corridor 10 een natuurgebied van Staatsbosbeheer waar veel grutto's broeden. Dit is een gebied waar het tracé niet bovengronds zou mogen lopen.

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Het belang van de Ablasserwaard voor de stand van de weidevogels wordt m.i. nu onvoldoende meegewogen.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

-

Verzonden: 7/6/2023 11:19:48 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Kortere, goedkopere en ondergrondse routes.

95634735_9162086_Zienswijze_tav_NRD-1.docx

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

*

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Gezondheidsaspecten mens/omwonende en de effecten op elektronische apparatuur en vee

(zie bijlage 1)

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

*

Datum [REDACTED]

Betreft:

Zie ook [REDACTED] (Nuttige Reikwijdte en Detaillering (NRD) voor een [REDACTED] 380KV hoogspanning [REDACTED] hoogspanningsstation [REDACTED] (Burgrecht)).

ZIENSWIJZE

Hiermee maken [REDACTED] van [REDACTED] corridor 10 en [REDACTED] concept NRD van [REDACTED] hoogspanningsleiding [REDACTED] ruidenberg via Molenlanden naar Krimpenerwaard aan den IJssel.

ALGEMEEN

Giessenburg ligt in het 'Groene Hart' en is onderdeel van een prachtig cultuur-historisch veenweidegebied, waarin ook enkele Natura 2000-gebieden liggen. Een gebied dat al behoorlijk ontsierd is door het doorsnijden met infrastructurele werken, zoals Betuwelijn een aantal hoogs[REDACTED]stracés (zowel 150 als 380 KV) met bijbehorende masten en een aantal grote windmolens met onder andere als gevolg een bijbehorende [REDACTED].

Reden om een verdere ontsiering van het landschap door een nieuw grootschalig hoogspanningstracé te voorkomen. Zeker gezien het unieke riviertje De Giessen met bijzondere polderlandschap, karakteristieke uitstralen en vele monumentale panden.

Een geheel nieuw tracé vergt een enorm ruimtebeslag, veel extra horizonvervuiling en schadelijker voor de natuur en mensen in het gebied. Indien uitbreiding van het hoofdstroomnet noodzakelijk, waarom dan niet zo veel mogelijk [REDACTED] bestaande tracés, zo kort mogelijke route en wellicht kan worden gedacht een geheel of gedeeltelijk ondergrondse aanleg.

Aantal reden en argumenten ten aanzien van onze bezwaren

- Corridor 9 en 10 zijn de langste routes
- Gezondheidsrisico's op lange termijn voor mens en dier
- Geluidoverlast (corona-effect en zingen van de leidingen)
- Kans op ongelukken zoals omwaaien, kabelbreuk en aanvaring
- Negatieve invloed magnetische straling en risico elektrische spanning
- Extra vogelsterfte en vleermuissterfte
- Gezichtshinder en aantasting van het landschap/cultuurhistorie
- Daling van de waarde van huizen en grond
- Belemmering van toekomstige woningbouw
- Negatieve invloed op recreatieve functie van het gebied
- Archeologie
- Groot ruimtebeslag

Corridor 9 en 10 zijn de langste routes

Het bovengrondse trajecten van Corridor 9 en 10 zijn de langste route en hebben daarmee de grootste impact op het unieke weide gebied van de Alblasserwaard en de nodige (extra) verstoring van de natuur

Beide tracés nemen onnodig veel ruimtebeslag, met nog de nodige jaarlijkse kosten. Meer materiaal gebruik, langer overlast tijdens de aanleg, vele kilometers meer landschapsvervuiling en stralingsblootstelling.

(angst voor) **Gezondheidsrisico's op lange termijn voor mens en dier onder andere door magnetische straling en fijnstof**

Onderzoeksresultaten leiden er toe dat uit gezondheidsoverwegingen de toelaatbare stralingsnormen (grenswaarden) steeds worden bijgesteld, zowel in binnen- als buitenland. Nederland hanteert de norm 0,4 micotesla als veilig. In België is de norm al bijgesteld naar 0,2 micotesla. Niet uitgesloten is dat ook buiten deze zone de elektromagnetische straling gezondheidseffecten kan hebben.

De gezondheidsraad meldt mogelijke gevolgen zoals leukemie bij kinderen of alzheimer en ALS bij hoge blootstelling. Nader onderzoek naar minder ernstige ziekten of (chronische) klachten is echter nog niet verricht.

Brits onderzoek heeft aangetoond dat stofdeeltjes door de elektromagnetische straling elektrisch geladen kunnen worden en daardoor blijven "kleven" in de longen.

In ons gebied en regio is sprake van veel fijnstof vanwege de vele professionele veehouderijen met koeien, varkens, schapen en paarden. Maar ook worden er hobbymatig veel dieren gehouden. Daarnaast zorgen de drukke provinciale weg N216 en de autosnelwegen voor veel fijnstof.

Er is weinig wetenschappelijk onderzoek verricht naar de effecten op de gezondheid van dieren. Algemeen wordt wel aangehouden dat de grenzen voor mensen ook bij dieren van toepassing zijn. Wel is bekend dat vogels en bijen gedesoriënteerd kunnen raken door elektromagnetische straling.

Zolang er niet meer bekend is van mogelijke gezondheidsrisico's is het wenselijk dat er geen nieuw bovengronds 380KV hoogspanningstracé over ons gebied komt.

Geluidoverlast (corona-effect en zingen van de leidingen)

Door het open gebied is er altijd sprake van wind en gaan de kabels veelal "zingen". Bij vochtig weer zal er sprake zijn van een ketterend effect (corona effect) door deelontladingen in de lucht. Het open karakter van het landschap maakt dat het geluid ver draagt en de geluiden over een groot gebied zijn te horen.

Van paarden is bekend dat ze onrustig blijven door het corona-effect; ze wennen er niet aan zoals bijvoorbeeld wel bij het geluid van de snelweg.

Het cumulatieve effect van fijnstof door veehouderijen en provinciale en rijkswegen en geluid dient eerst nader te worden onderzocht wat dit betekent voor de gezondheid van mensen en dieren.

Kans op ongelukken zoals omwaaien, kabelbreuk en aanvaring

Masten kunnen omvallen en lijnen kunnen om allerlei redenen beschadigen. Door klimaatveranderingen is er een toename van extreem weer, waaronder korte hevige regenbuien, veel wind zelfs tornado's, ijzel, et cetera.

Ook vliegbewegingen worden meer met daarop kans van ongelukken zoals enige jaren geleden in de Bommelerwaard.

Negatieve invloed magnetische straling en risico elektrische spanning

Negatieve gevolgen van magnetische velden en straling voor mensen en dieren is nog onvoldoende onderzocht. Heeft magnetische straling bijvoorbeeld ook invloed op het door de boeren gebruikte systemen, bijvoorbeeld melkmachines, vee-bewaking, gps-systemen voor bemesting, et cetera.

Brandweer mag niet blussen zolang er spanning op de hoogspanningsverbinding staat. Dit geeft een vergroot risico van brandoverslag. Een hoogspanningsverbinding vergroot de kans op het ontstaan van brand en kan deze zelfs veroorzaken.

Verzekeraars hebben te kennen gegeven voor een varkenshouderij waarboven een hoogspanningsverbinding is gerealiseerd, geen dekking te verlenen. Verzekeraars keren na brandschade pas uit wanneer opstallen worden herbouwd, maar accepteren niet dat herbouw onder of nabij hoogspanningsverbindingen plaats vindt. Ook gaan verzekeraars (afzonderlijke) verzekeringen voor verstikking, inductie of overspanning niet langer verstrekken, althans niet onder voor bewoner aanvaardbare condities.

Extra vogelsterfte en vleermuissterfte

De aanzienlijke lengte van zowel corridor 9 als 10 heeft niet alleen gevolgen voor migrerende vogelsoorten tussen de Natura 2000-gebieden in Nederland, maar ook op vogelsoorten die vanuit het noorden naar het zuiden trekken en andersom. Aanzienlijke aantallen vleermuizen en vogels raken verwond en worden gedood door de lijnen en masten van de hoogspanningsverbinding.

In het gebied foerageren veel ooievaars en buizerds en andere roofvogels en ook voor deze vogels ontstaat er een groot risico op verwonding of sterfte.

De eventuele bouw vergen naast de uiteindelijk benodigde hoogspanningsmasten inrichting en aanleg van verschillende bouwplaatsen en vele transportbewegingen. Ook voor de bouwplaatsen is extra ruimte nodig, met de bijbehorende verdwijning van groen, bomen en verstoring van vogels, vleermuizen en andere dieren.

Gezichtshinder en aantasting van het landschap/cultuurhistorie

De kleinschaligheid en het groene hart van Zuid Holland (en Utrecht) gaat geheel en al verloren. Er is sprake van een volkomen wanverhouding tussen techniek en landschap. In plaats van het authentieke open agrarisch gebied worden wij, de bewoners van de Peursumseweg en andere bewoners van deze regio, mogelijk geconfronteerd met een rij van hoge masten en kabels.

Het mooie unieke polderlandschap met de karakteristieke en monumentale panden en boerderijen gaat niet samen met industriële hoogspanningsmasten en –kabels.

Daling van de waarde van huizen en grond

Er wordt gesproken over een "opkoopregeling" voor de onder het tracé gelegen woningen. Er is niets opgenomen over planschade en/of compensatie wanneer mensen verder van de hoogspanningsmasten en –kabels af wonen.

De aanleg van corridor 9 of 10 betekent voor de bewoners van de Peursumseweg een significante waardevermindering van de woning, perceel en grond.

Indien van toepassing betekent dit een lange procedure van indienen van planschade, waarbij mogelijk een tegemoetkoming in de schade en veelal de eerste 2 procent voor rekening eigen rekening is. Een dergelijke compensatie is zeker niet redelijk en billijk en dient voorkomen te worden.

Belemmering van toekomstige woningbouw

Indien corridor 9 in het oostelijk deel van de 'zoekstrook' komt, heeft dat consequenties voor toekomstige woningbouwplannen ten westen van de bestaande bebouwing. Corridor 10 geeft een beperking van uitbreidingsmogelijkheden aan de oostzijde van Giessenburg. Behoud van de mogelijkheid voor nieuwbouwplannen is van groot belang voor de leefbaarheid en toekomstbestendigheid van ons dorp.

Zowel corridor 9 als 10 hebben gevolgen voor de lintbebouwing rond de rivier de Giessen, die zowel noordelijke als zuidelijk wordt gekruist. Het lijkt dan ook onvermijdelijk dat enkele panden moeten verdwijnen en bewoners gedwongen worden om te verhuizen. Een onwenselijke situatie voor betrokken bewoners, met ook gevolgen voor blijvende bewoners, zoals vermindering grond- en huizenprijzen.

Negatieve invloed op recreatieve functie van het gebied

Het gebied rond Giessenburg heeft onder andere een recreatieve functie. Er komen vele toeristen naar deze omgeving om te genieten van het uitzicht de rust en de ruimte, te wandelen, om te vissen, te varen en/of om te zwemmen. Met de komst van een hoogspanningstracé wordt het landschap verstoort en is het minder aantrekkelijk voor toeristen en naar verwachting neemt het aantal bezoekers drastisch af.

Archeologie

Het uniek veenweide gebied heeft vele waardevolle archeologische locaties. Indien sprake van grote bouwwerkzaamheden en afgravingen is grote kans aanwezig dat dit verloren gaat en ten alle tijden is dan nader archeologisch (bodem) onderzoek noodzakelijk. Maar liever voorkomen dat dit noodzakelijk is.

Groot ruimtebeslag

Een bovengrondse hoogspanningslijn neemt minstens 25 maal zoveel grond in beslag als een ondergrondse verbinding.

Mogelijk te onderzoeken alternatieven

Corridor 6 met eventueel kleine aanpassingen

Er moet een hoogspanningsverbinding worden gemaakt van het station Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein (Dordrecht). Het is onduidelijk waarom er een lange omleiding van 35 tot 50 kilometer, door ongerept landschap en langs/over woonhuizen wordt voorgesteld.

Corridor 6 lijkt dan ook één van de betere tracés. Het is één van de kortste routes met de minste extra impact op het milieu en omwonenden en naar verwachting dan ook lagere kosten dan de (veel) langere tracés. Corridor 6 loopt grotendeels langs een bestaand tracé en het laatste (korte) stukje door de Biesbosch. Om de Biesbosch te ontzien kan overwogen worden om een kleine aanpassing te maken, door de verbinding langs de Merwede te maken richting Crayestein. Of door een deel van het tracé ondergronds aan te leggen.

Ondergronds

Geheel of deels ondergrondse aanleg van hoogspanningsverbindingen lijken een aantal bezwaren te verminderen. Ondergronds is "onzichtbaar" en geeft minder negatief effect op de cultuur historische waarde van het landschap, is geluidloos, kent minder gezondheidsrisico's voor mens en dier (geen magnetisch straling en fijnstof), neemt aanzienlijk minder ruimte in beslag en heeft geen (minder) nadelige economische effecten op de waarde van grond en huizen en op recreatie.

Aangegeven wordt door Tennet dat een ondergrondse gelijkstroom verbinding niet mogelijk is omdat dit stroom onderbrekingen geeft. Er worden echter elders in de wereld veelvuldig gelijkstroomverbindingen toegepast voor transport van hoge vermogens over grote afstanden, zowel bovengronds als ondergronds.

Een ondergronds traject is wellicht duurder, maar ruimtelijke planologische en milieutechnische belangen zouden zwaar(der) mee moeten tellen dan financieel. Zeker gezien de eerder geschetste belangen en risico's.

Een nadeel van een ondergronds traject is natuurlijk wel de eenmalige verstoring van de bodemstructuur. Dit kan worden beperkt door het ondergrondse tracé langs bestaande infrastructurele verbinding aan te leggen. Wellicht kan gebruik worden gemaakt van gestuurde boringen. En wenselijk is om een optimalisatie te creëren tussen een deels bovengronds en deel ondergronds tracé.

Smart Grids

Een kansrijke toekomstige ontwikkeling zijn 'smart grids'. Hierbij wordt de totale vraag en aanbod van elektriciteit op lokaal en regionaal niveau steeds meer op elkaar wordt afgestemd. Hierdoor neemt niet alleen de betrouwbaarheid van de elektriciteitsvoorziening toe, maar is ook grootschalig transport van elektriciteit tussen regio's en landen minder nodig. Maatwerk bijvoorbeeld door lokale opwekking van stroom, mogelijkheden voor grote tijdelijke lokale opslag en vermindering van verbruik, zijn te verkennen kansen en mogelijkheden.

Wij vertrouwen erop met bovenstaande zienswijze een voldoende bijdrage te hebben geleverd, om het voor Giessenburg en de Peursumseweg negatieve bovengrondse traject van corridor 9 en 10 te laten vervallen en te kiezen voor nader onderzoek naar een alternatief tracé.

Verzonden: 7/6/2023 11:20:51 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Jazeker, corridor 6 is de beste keuze, zowel qua kosten, als qua impact op het milieu

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Corridor 8 verpest het ongerept polderlandschap en is daarom zeer onwenselijk

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Ja, nl.ondergrondse aanleg

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Corridor 8 is een ramp voor de (weide)vogels uit de polder en gaat ook nog eens over de Donk (Natura 2000 gebied!)

Dit is zeer onwenselijk

Verzonden: 7/6/2023 11:30:03 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

goede dag Alle betrokkenen die voor deze besluitvorming bepalend zijn,

Voor het trace voor de nieuwe hoogspanningsverbinding vragen we u om de kortste route te nemen, ons advies is groene stroom (begreep dat veel stroom van windmolens komt op termijn) mag over de biesbos lopen, deze route heeft het minste impact op de mensen in de alblasserwaard.

Laat u niks wijs maken dat dit niet kan , gewoon zo doen.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

naar onze mening moet deze route zo kort mogelijk door molenlanden heen voor het behoud van de omgeving en wat denk u van de gezondheidseffecten op de bevolking zeker niet over Groot ammers heen , daar hebben we een molenbiotoop , het argument dan gaan we er hoog overheen is geen enkele optie voor ons , ook de gezondheid effecten op korte en lange termijn zijn wij absoluut op tegen .

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Kotste route nemen met de minste mensen die er onder leven en werken , mijn voorkeur is nog steeds de route / trace die over de Biesbosch loopt.

En vooral de gezondheidseffecten op korte en vooral de lange termijn (20-25 jaar)erbij betrekken in de besluitvorming, ik ben er niet van overtuigd dat hier zeer uitvoering naar is gekeken, en zo wel dat komt u meer tot de conclusie dat een veilige korte route het beste is en zeker niet langs en door Groot - Ammers.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

De reikwijdte zo kort mogelijk houden is onze mening als het gaat over de lengte van het trace en zeker niet over Groot-Ammers heen laten gaan.

Verzonden: 7/6/2023 11:31:57 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Mijn inziens is corridor 6 de beste optie.

Het is de kortste route dus lagere kosten.

Het gaat door weinig bebouwd gebied, en het kan gedeeltelijk ondergronds aangelegd worden.

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

U wilt iets aan gaan leggen in een gebied waar nu al grote problemen zijn met het bedrijf Chemours in Dordrecht.

Recent is duidelijk geworden dat er hoge concentraties PFAS aangetroffen zijn in de regio waar u de route wil realiseren.

Dit zal lijden tot hoge kosten wat betreft bodemonderzoek, sanering en afvoer van vervuilde grond.

Onze gezondheid ligt al onder vuur gezien het aantal kanker gevallen in de regio.

En nu gaat u ook nog even een hoogspanningskabel eroverheen leggen met nog meer klachten vanwege stralings gevaar.

Dit is niet te begrijpen!!!!

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Een van de andere aspecten die mee genomen moeten worden zijn:

Het aanzicht van het polderlandschap.

Waardedaling van onroerend goed (wie wil er onder/naast een mast wonen).

Schade aan de natuur, ons gebied trekt vele bijzondere vogels aan nu kunnen ze nog veilig over de polders vliegen maar hoe word dat als u uw plannen doorzet?

We hebben hier ook te maken met de molenbiotoop, daar mag geen hoge bebouwing in de naaste omgeving staan.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

We wonen in een natura 2000 gebied, vanwege stikstof wat u zeker veel gaat produceren mag er nu niets gebouwd worden in deze omgeving.

Verzonden: 7/6/2023 11:44:52 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer:

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ondergronds waar mogelijk toepassen. Dit is volgens experts ook bij Tennet mogelijk. Daarnaast toepassing van Windtrack masten, zie ook omgeving Zoetermeer, Rijswijk. Parallel aan de hoogspanning route van Sliedrecht (corridor 7). Andere route tussen Neder hardinveld en Boven hardinveld langs het steurgat aan de overkant van de merwede

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Ja, gezondheidsproblemen zie ook de website van het RIVM. met Wijzigingsdatum 25-04-2023 | 08:34

<https://www.rivm.nl/hoogspanningslijnen/gezondheidseffecten#:~:text=De%20magneetvelden%20van%20de%20hoogspanningslijnen,volwassenen%20en%20hersentumoren%20bij%20kinderen.>

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Geen hoogspanningsmasten in/over bewoond gebied. Daarnaast heeft Giessenburg al veel te voorduren gehad met de Betuwelijn en de windmolens. Om ook nog Hoogspanningsmasten te plaatsen zou een Verstoring van het Groene Hart zijn! . Daarnaast worden er geen nieuwbouw woningen gebouwd naast Hoogspanningsmasten.

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

De informatievoorziening is zeer slecht. Bewoners van Giessenburg/Giessen ouderkerk zijn niet op de hoogte. Kennisgeving in lokale kranten hebben onvoldoende effect. De info koppen en de gegeven informatie van de berichten is onduidelijk/ingewikkeld en trekt niet de aandacht.

Verzonden: 7/6/2023 11:49:11 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Ik ben woonachtig in het traject Corridor 10. Een puur landschappelijk gebied met cultuurhistorische molens. Ik snap, dat een versterking van het net noodzakelijk is, maar de cultuurhistorische waarde van de karakteristieke Alblasserwaard en de historische waarde van de molens van Groot-Ammers kunnen toch niet het losgeld zijn. Waarom niet langs rivieren en de rijkswegen

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

De benoemde karakteristieke Alblasserwaard en de historische waarde van de molens van Groot-Ammers

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

De benoemde karakteristieke Alblasserwaard en de historische waarde van de molens van Groot-Ammers

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

De benoemde karakteristieke Alblasserwaard en de historische waarde van de molens van Groot-Ammers

Verzonden: 7/6/2023 11:54:46 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens:

Organisatie: [REDACTED]

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

op een andere lokatie of ondergronds. Het bevindt zich in de molenbiotoop van de Hofwegense molen

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Het bevindt zich in het groene hart

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Het bevindt binnen de molenbiotoop en een agrarisch bedrijf

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Het gebied is al belast met hoogspanningsmasten

Verzonden: 7/6/2023 11:56:45 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Mogelijk, zie email van heden aan Tennet (servicecenter@tennet.eu)

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Mogelijk, zie email van heden aan Tennet (servicecenter@tennet.eu)

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Mogelijk, zie email van heden aan Tennet (servicecenter@tennet.eu)

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Mogelijk, zie email van heden aan Tennet (servicecenter@tennet.eu)

Verzonden: 7/7/2023 3:39:07 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Postbus

Huisnummer: 90602

Postcode: 2509 LP

Woonplaats: Den Haag

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Overheid

(Mede) namens:

Organisatie: Provincie Zuid-Holland

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Contact

Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl/contact

Datum

Zie verzenddatum linksonder

Ons kenmerkPZH-2023-836215275
DOS-2022-0004632**Uw kenmerk****Bijlagen**

Bureau Energieprojecten
Insprakpunt Hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c
Postbus 111
9200 AC Drachten

Onderwerp

Zienswijze concept-NRD nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding Geertruidenberg – Krimpen of Crayestein

Geachte heer, mevrouw,

Wij maken bij deze gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) inzake de nieuwe 380kV-hoogspanningsverbinding Geertruidenberg - Crayestein/Krimpen aan den IJssel. Deze zienswijze is tot stand gekomen in overleg met de gemeenten en provincie in het zoekgebied voor dit project. Wij willen daarbij graag onze waardering uitspreken richting de initiatiefnemer, het ministerie van EZK en TenneT, over de wijze waarop tot nu toe is omgegaan met onze eerdere inbreng. Onze zienswijze bevat drie thema's: (1) Het afwegingskader en de onderzoeksfase, (2) Communicatie en (3) integrale aanpak energieprojecten.

Afwegingskader en de onderzoeksfase*Inzicht in scoringsmethodiek en beoordelingskader*

De regio heeft op eerdere momenten aangegeven dat er meer inzicht en transparantie moet komen in de scoringsmethodiek en het beoordelingskader. Meer inzicht in hoe de verschillende (hoofd)aspecten tegen elkaar worden afgewogen is voor ons van groot belang. Wij geloven dat wegingscriteria die door de regio worden gedragen leiden tot een meer realistische beoordeling van de haalbaarheid van toekomstige tracés. In het concept-NRD is op pagina 50 een tabel opgenomen met (hoofd)aspecten en daarbij horende effecten die in het planMER en projectMER worden onderzocht. Daarnaast is op pagina 53 een tabel opgenomen waar de scoringsmethodiek kort uit wordt gelegd. Het ministerie van EZK en TenneT hebben reeds aangegeven, dat in het gehele zoekgebied en op alle corridors veel belemmeringen zijn terug te leiden tot de (hoofd)aspecten. Naar onze mening moet in het NRD worden opgenomen hoe al deze verschillende (hoofd)aspecten (van zowel de m.e.r. als de IEA) zich tot elkaar verhouden. Gaat natuur bijvoorbeeld voor gebruiksfuncties, of gaat cultuurhistorie voor leefomgeving? Dit is, zoals nu omschreven in het concept-NRD, onduidelijk en roept bij ons en onze inwoners veel vragen op. Deze afweging en verhouding is daarmee ook van groot belang om tot draagvlak in de regio te komen en daarmee een haalbaar voorkeursalternatief. In het bijzonder vragen we daarbij om een meetbare weging van gezondheidseffecten op mens en dier in de effectanalyse.

Kosten en compensatie

In het bijzonder missen wij in het concept-NRD duidelijkheid over hoe het gewicht van kosten meewegen in het beoordelingskader. Deze weging is op dit moment nog onvoldoende inzichtelijk gemaakt. De kosten van een tracé kunnen vrij precies en hard in kaart worden gebracht, meer gevoelsmatige aspecten als gezondheidseffecten en aantasting van de leefomgeving veel minder. Voor ons, als lokale overheden in nauw contact met onze inwoners, is het niet uit te leggen als een duur maar onzichtbaar tracé straks wordt afgeschreven ten opzichte van een goedkopere variant die voor veel inwoners tot overlast leidt

Gelet op het feit dat sommige corridors variëren in lengte, maar ook in technische complexiteit kunnen wij ons voorstellen dat er bij de verschillende corridors uiteenlopende financiële kosten hangen. Het berekenen van kosten moet wat ons betreft gaan over aanleg, maar ook over het creëren van draagvlak door middel van compensatie en mitigatie. Gelet op de omvang van zowel beschermde natuur als het aantal gevoelige bestemmingen zullen die hoe dan ook substantieel zijn. Dit dient dan ook op een degelijke en ruimhartige manier te gebeuren. Daarbij merken wij op dat de financiering hiervoor vanuit de initiatiefnemer moet worden gegarandeerd. Wij vragen daarom in het bijzonder een uitwerking van de weging en parameters onder het aspect kosten.

Planning

Verder is voor het bestuurlijk overleg van 8 mei jl. een tijdlijn tot de vaststelling van het voorkeursalternatief gedeeld door het ministerie van EZK. Op deze tijdlijn zien wij vanaf Q3 2023 tot en met Q4 2024 een periode met "consultatie decentrale overheden en omgeving". Wij zien graag in het concept-NRD, en ook het participatieplan, meer naar voren komen op welke wijze en momenten er geconsulteerd wordt tijdens deze periode. Op die manier kunnen wij de ambtelijke inzet en onze rol in de informatievoorziening naar inwoners en volksvertegenwoordigers beter voorbereiden. Verder willen wij beter inzicht in het proces vanuit de abstracte huidige corridors in de concept-NRD naar concrete tracévarianten in een volgende fase.

Daarop aansluitend vragen wij een voorstel voor de wijze waarop de regio wordt betrokken tijdens de onderzoekfase in aanloop naar het opstellen van het planMER en de Integrale Effecten Analyse (IEA). Tot op heden zijn wij door middel van de ambtelijke werkgroepen en bestuurlijke overleggen zeer goed geïnformeerd en betrokken. Wij willen u daarom aansporen om deze lijn door te zetten in de volgende fase van het project.

Wij verzoeken het ministerie van EZK en TenneT om beter inzicht in de methodiek achter scoring van onderzoeksaspecten en het beoordelingskader.

Wij zien graag dat het (hoofd)aspect kosten uitgebreider wordt meegenomen in het beoordelingskader. Wij vragen hierbij in het bijzonder aandacht voor het onderbouwd opnemen van verwachte kosten van compensatie en mitigatie naast die van de aanleg.

Wij verzoeken een meer gedetailleerde planning voor de periode na de publicatie van NRD, zodat de regio een goede inschatting kan maken van de verwachte inzet, in advisering en het informeren van onze inwoners en volksvertegenwoordigers.

Communicatie

Gekozen lijn doorzetten

De regio spreekt waardering uit voor de wijze waarop de communicatie vanuit het ministerie van EZK en TenneT verloopt. De hoeveelheid informatiebijeenkomsten die wordt georganiseerd in het zoekgebied en de mogelijkheid om extra informatiebijeenkomsten te organiseren bij behoefte, geven ons een positieve indruk. De vele reacties die op de Kennisgeving Voornemen en Participatie (KVP) vanuit inwoners zijn gekomen laten enerzijds zien dat het participatietraject goed verloopt, maar anderzijds ook dat er veel zorgen bestaan onder onze inwoners. Wij willen het ministerie van EZK en TenneT daarom aansporen om deze inzet door te zetten en waar nodig (wanneer bijvoorbeeld een verdieping plaatsvindt op de uitwerking van bepaalde tracéalternatieven) te intensiveren. Vanzelfsprekend blijven we hierover graag met u in goed overleg.

Afvallen van corridors

Verder realiseren wij ons heel goed dat er tijdens de onderzoeksfases corridors gaan afvallen, omdat er onoplosbare belemmeringen worden geconstateerd. Het ministerie van EZK en TenneT hebben al eerder aangegeven dat wanneer dit tijdens de onderzoeksfase wordt geconstateerd, een corridor niet verder zal worden onderzocht. Tijdige en volledige communicatie richting inwoners en naar ons als betrokken partijen is hierin zeer erg belangrijk. Er staat nu in de concept-NRD en het participatieplan niet omschreven hoe en wanneer richting inwoners en de betrokken partijen wordt gecommuniceerd. Wij nodigen u dan ook uit om de huidige samenwerking met de communicatieadviseurs voor te zetten. Wij zien graag inzichtelijk hoe het ministerie van EZK en TenneT met deze communicatie omgaat in de toekomst.

In onze regio bestaan zorgen dat bepaalde belemmeringen zoals natuur of gezondheid zo complex zijn dat ze in de weging zouden kunnen leiden tot conclusies waarbij meerdere corridors tegelijk afvallen. Dit zou bijvoorbeeld kunnen gelden voor technische uitdagingen rond de passages van rivieren en/of stedelijk gebied, of aantasting van instandhoudingsdoelen van natuurgebieden. Aangezien deze belemmeringen in veel gevallen voor een groot deel van de 10 corridors zou gelden zou het naar ons idee kunnen gebeuren dat er op basis van één beoordelingscriterium nog maar een beperkt aantal andere opties overblijft. We vragen u daarom zorg te dragen dat in de trechtering naar tracéalternatieven ook aandacht wordt besteed aan voldoende ruimtelijke spreiding over het zoekgebied.

Wij verzoeken het ministerie van EZK en TenneT om de gekozen communicatielijnen- en methode door te zetten en waar nodig te intensiveren. Verder verzoeken wij een duidelijk plan van aanpak hoe de communicatie richting inwoners en de betrokken partijen gaat verlopen wanneer corridors tijdens de onderzoeksfase afvallen.

Integrale aanpak energieprojecten

De uitdagingen waar we momenteel voor staan op het gebied van energie en klimaatverandering zijn urgent en complex. Als lokale en regionale overheden begrijpen wij het belang van een duurzame en betrouwbare energievoorziening voor onze samenleving en de toekomstige generaties. We merken ook binnen onze gemeenten dat er breed begrip bestaat voor de noodzaak van nieuwe energie-infrastructuur. We zijn ons er terdege van bewust dat het realiseren van deze doelen vraagt om tempo en daadkracht, maar zien ook graag een geïntegreerde aanpak en nauwe samenwerking tussen alle

betrokken partijen. Wij vragen om een betere verankering met andere energieprojecten en onderbouwing vanuit lopende (Rijks)processen zoals het Programma Energiehoofdstructuur (PEH). Zodat een juiste afweging plaatsvindt welk project waar kan landen.

Zoals op pagina 48 van in het concept-NRD aangeven speelt het project in "een complex gebied, met een veelheid aan waarden en functies en nationale, regionale en lokale opgaven. Zo speelt er in deze regio nog een aantal nationale energieprojecten waar het ministerie van EZK het bevoegd gezag is". Als regio hebben we hier meermaals aandacht voor gevraagd en we waarderen daarom uw inzet op een gecoördineerde informatievoorziening, bijvoorbeeld tijdens informatieavonden. We vragen uw blijvende aandacht voor de onderbouwing van de belasting van het hele zoekgebied. Wij verzoeken het ministerie van EZK om de gevolgen van deze stapeling mee te nemen in landelijke trajecten als het PEH of regionale provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK)-trajecten. Het meerjareninvesteringsprogramma van TenneT kan en zal hiervoor niet voldoende geschikt blijken. Wij hebben belang bij een helder en toekomstgericht kader waarbinnen de ontwikkeling van energieprojecten plaatsvindt.

Het ministerie van EZK en TenneT hebben waar mogelijk tijdens de informatiebijeenkomsten in de regio alle energieprojecten tegelijk behandeld. Wij krijgen terug van inwoners dat zij dit als zeer prettig ervaren en dat het goed is voor het overzicht. Voor ons is dit een stap in de goede richting, maar het is nog niet genoeg. Wij geloven dat als de communicatie integraal opgepakt kan worden, er ook meer duiding gegeven kan worden aan hoe de verschillende energieprojecten zich tot elkaar verhouden.

Wij verzoeken het ministerie van EZK en TenneT om meer onderbouwing te bieden over de verhouding van dit project tot bijvoorbeeld andere energieprojecten die spelen in de regio en landelijke PEH of pMIEK-trajecten.

Wij hopen dat u onze zienswijze ter harte zullen nemen en kijken uit naar de beantwoording.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

Meer informatie www.zuid-holland.nl/contact

Afschrift aan
Provinciale Staten

Verzonden: 7/8/2023 11:46:21 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Postbus

Huisnummer: 5

Postcode: 4286 ZG

Woonplaats: Almkerk

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Overheid

(Mede) namens:

Organisatie: Gemeente Altena

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c
Postbus 111
9200 AC Drachten

VERZONDEN - 6 JUL 2023

Datum verzonden

27 juni 2023

Uw brief

Ons kenmerk

D2023-06-009206

2022-026593

Betreft

Zienswijze concept NRD 380kV-
hoogspanningsverbinding
Geertruidenberg -
Crayestein/Krimpen aan den
IJssel

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij maken wij onze zienswijze aan u kenbaar over de concept-NRD voor een nieuwe 380kV-hoogspanningsverbinding tussen Geertruidenberg-Crayestein of Krimpen aan den IJssel.

We onderschrijven de regionale zienswijze en vullen deze aan met specifieke punten voor onze gemeente.

Corridors 9 en 10 zijn (mogelijk) een belemmering voor de ontwikkeling van het gebied Werkendam Noord

In het concept-NRD worden tien verschillende corridors gepresenteerd, waarvan verschillende (nummer 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 en 10) over het grondgebied van de gemeente Altena lopen. Corridors 6 en 7 en 8 maken, volgens de concept NRD, over (bijna) de volledige lengte bundeling met de bestaande 380kV verbinding tussen Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel mogelijk. Deze corridors liggen deels in Natura 2000 gebied de Biesbosch. Corridor 4 en 5 (en in mindere mate 3) lopen dwars door het Natura 2000 gebied heen. Omdat wij momenteel nog geen duidelijkheid hebben over de impact van deze mogelijke tracés op het gebied, zullen wij de uitkomsten van de planMER af moeten wachten, alvorens hier een inhoudelijke reactie op te kunnen geven.

Voor de corridors 9 en 10 ligt dit anders. Deze corridors lopen ten noorden van de kern Werkendam. In dit specifieke gebied staan we voor een aantal grote ruimtelijke opgaven. Naast de realisatie van een extra ontsluitingsweg is tevens een noodzakelijke ontwikkeling op het gebied van wonen en werken juist ten noorden en noordoosten van Werkendam het meest kansrijk. In het gebied ten zuiden van Werkendam ligt dit minder voor de hand vanwege de kortere afstand tot de Biesbosch en de Nieuwe Hollandse Waterlinie.

Hoewel op ambtelijk niveau reeds bij u bekend is dat wij zijn gestart met het opstellen van een gebiedsvisie voor Werkendam Noord, willen wij nogmaals het belang van dit gebied voor onze opgave onderstrepen. Deze opgave heeft weliswaar een plek gekregen op de belemmeringenkaart, dit betekent echter niet dat deze in iedere planvormingsfase als een volwaardige autonome

Bijlage(n)

0

Behandeld door

[Redacted]

Team

Team Omgeving & Vastgoed

Telefoonnummer

[Redacted]

E-mail

[Redacted]

Gemeentehuis Altena

Sportlaan 170

4286 ET Almkerk

Postbus 5

4286 ZG Almkerk

T (0183) 516100

E info@gemeenteAltena.nl

ontwikkeling wordt meegenomen. Eén en ander is namelijk, voor zover wij nu begrijpen, afhankelijk van de status van onze planvorming op dat moment. Het zou ontzettend spijtig zijn dat plannen, die niet parallel oplopen met de voorbereidingen voor een nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding, terzijde worden geschoven op basis van onvoldoende concreetheid. De opgave om voor de eigen inwoners en bedrijven voldoende ontwikkelmogelijkheden te realiseren is reeds een grote uitdaging, die door de mogelijke komst van een 380 kV hoogspanningsverbinding alleen maar groter zou worden.

Wij willen u vragen om de ontwikkeling van Werkendam Noord volwaardig meet te nemen in de NRD en daaropvolgende planMER en projectMER.

Noodzaak van ruime compensatie in algemene zin en inzicht in de mogelijkheden voor compensatie

De gemeente en ook de regio heeft geen beslissingsbevoegdheid over het definitieve tracé. Net als op regionaal niveau wil de gemeente Altena extra inzetten op een zo gunstig mogelijke compensatie door het ministerie van EZK en TenneT voor de gemeente(n) en het gebied waar de verbinding komt. Het blijkt onvermijdelijk dat er een 380kV-hoogspanningsverbinding in het zoekgebied komt. Daarom willen wij graag in een zo vroeg mogelijk stadium op de hoogte zijn wat in algemene zin de mogelijkheden voor compensatie zijn. Hierover kan dan, bij voorkeur in regioverband, het gesprek en de onderhandeling gestart worden. Tot nu toe is daar, door u, niets over bekend gemaakt. Wij verzoeken u reeds in de fase van de definitieve NRD aan de regio inzicht te geven in de mogelijkheden voor compensatie.

Wij zien uw reactie op onze zienswijze met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders,
de secretaris

de burgemeester

drs. E.B.A. Lichtenberg MCM

Verzonden: 7/8/2023 12:25:22 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam:

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: ■

Straat: Postbus

Huisnummer: 10.001

Postcode: 4940 GA

Woonplaats: Raamsdonksveer

Land: Nederland

Telefoonnummer: ■■■■■■

E-mailadres: info@geertruidenberg.nl

Als: Overheid

(Mede) namens:

Organisatie: Gemeente Geertruidenberg

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380
kV g-k-c
Postbus 111
9200 AC DRACHTEN

Raamsdonksveer, 4 juli 2023

Ons kenmerk : LIB//2320230601104898
Onderwerp : Zienswijzen concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau 380 kV-
hoogspanningsverbinding Geertruidenberg - Crayestein/Krimpen aan den IJssel
Behandeld door : nti
Telefoonnummer : 14 0162

Zijne excellentie heer Jetten,

Wij maken als gemeente graag gebruik van de mogelijkheid om te reageren op de concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) over de nieuwe 380 kV-verbinding tussen Geertruidenberg en Crayestein/Krimpen aan den IJssel.

Ten eerste willen wij aangeven dat wij als gemeente instemmen met de zienswijze die in samenwerking met betrokken gemeenten en provincies is opgesteld. Aanvullend op deze regionale zienswijze willen wij ook een zienswijze indienen met aspecten die specifiek voor onze gemeente belangrijk zijn.

Ten eerste willen wij onze dank uitspreken over de open en transparante communicatie richting de gemeente en haar inwoners over de ontwikkelingen en de wijze waarop de gemeente is geïnformeerd over de totstandkoming van de NRD. Wij vragen dan ook aan U en TenneT om de ingestoken weg ten aanzien van communicatie voort te blijven zetten. Wij waarderen ook zeer de gecombineerde wijze van communicatie omtrent de verschillende (rijks)projecten die spelen binnen de regio.

Belemmeringenkaart

In de NRD is een belemmeringenkaart opgenomen. Ten aanzien van de toekomstige ontwikkelingen nabij Geertruidenberg ontbreken op deze kaart nog een aantal ontwikkelingen. Specifiek gaat het hierbij om de reserveringen voor de realisatie van zonneparken zoals deze in de Omgevingsvisie van de gemeente zijn opgenomen, en de recreatieontwikkelingen nabij de Veenste Plassen. Beide ontwikkelingen zijn in een eerder stadium aangedragen als toekomstige ontwikkeling, maar vervolgens niet opgenomen op de belemmeringenkaart. Wij verzoeken u deze ontwikkelingen alsnog op te nemen in de belemmeringenkaart.

Cultuurhistorie

In de NRD wordt ten aanzien van het aspect cultuurhistorie aangegeven dat het toetsingskader hiervoor wordt bepaald door de impact die een verbinding heeft op UNESCO-werelderfgoed. Echter wordt hierbij voorbijgegaan aan andere cultuurhistorisch waardevolle landschappen, een hoogspanningsverbinding kan op deze gebieden ook een aanzienlijk negatief effect hebben. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om provinciaal beschermde landschappen, zoals het cultuurhistorisch waardevol landschap rondom de kern Raamsdonk.

Aanpassingen station Geertruidenberg

In de NRD wordt de scope van het project van de nieuwe hoogspanningsverbinding ook op eventuele aanpassingen aan het hoogspanningsstation gelegd. Wij snappen dat de aanpassingen aan het station afhankelijk is van de keuze voor het tracé. Echter is op basis van de NRD niet duidelijk op welke wijze een eventuele uitbreiding van het station wordt onderzocht, welke uitgangspunten hier aan ten grondslag liggen en hoe de uitbreiding van het station past binnen de andere ontwikkelingen binnen het Amergebied die ook een ruimtevraag hebben. De gemeente vraagt hiervoor expliciet aandacht voor de integrale visie voor het Amergebied, waarin rekening wordt gehouden met de ruimtelijke inpassing van alle ophanden zijnde ontwikkelingen binnen het gebied.

Corridor 10

Ten slotte vraagt de gemeente aandacht voor de onevenredige impact die corridor 10 heeft op de gemeente Geertruidenberg. De gemeente Geertruidenberg kent op dit moment al een grote hoeveelheid aan bovengrondse hoogspanningsverbindingen. Gezien de omvang van de gemeente en de hoeveelheid masten en kabels die de gemeente Geertruidenberg in de huidige situatie al kent is het voor de gemeente een schok dat er een corridor die de kernen Geertruidenberg en Raamsdonksveer inklemt onderzocht gaat worden. Wij willen graag aandacht vragen voor de ruimtelijke impact die een bovengrondse hoogspanningsverbinding heeft en de ruimtelijke impact die het bestaande hoogspanningsnetwerk op dit moment al heeft op de gemeente Geertruidenberg. Met een eventuele keuze voor een variant binnen corridor 10 wordt de gemeente aan alle kanten ingeklemd door hoogspanningsverbindingen waardoor er een onevenredige impact op het woon- en leefklimaat van de inwoners van de gemeente ontstaat. De grote impact van corridor 10 op onze inwoners is voor ons daarmee onacceptabel. Daarnaast kan deze corridor hoogstwaarschijnlijk niet rekenen op enig draagvlak onder onze samenleving.

Wij hopen dat jullie onze zienswijze ter harte zullen nemen en kijken uit naar de beantwoording.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Geertruidenberg,
de secretaris,

de burgemeester,

M. Witte

Bijlage

- Regionale zienswijze concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau 380kV-hoogspanningsverbinding Geertruidenberg - Crayestein/Krimpen aan den IJssel

Contact

[Redacted]
[Redacted]
Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl/contact

Datum

Zie verzenddatum linksonder

Ons kenmerk

PZH-2023-836215275
DOS-2022-0004632

Uw kenmerk

Bijlagen

Bureau Energieprojecten
Insprakpunt Hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c
Postbus 111
9200 AC Drachten

Onderwerp

Zienswijze concept-NRD nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding Geertruidenberg – Krimpen of Crayestein

Geachte heer, mevrouw,

Wij maken bij deze gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) inzake de nieuwe 380kV-hoogspanningsverbinding Geertruidenberg - Crayestein/Krimpen aan den IJssel. Deze zienswijze is tot stand gekomen in overleg met de gemeenten en provincie in het zoekgebied voor dit project. Wij willen daarbij graag onze waardering uitspreken richting de initiatiefnemer, het ministerie van EZK en TenneT, over de wijze waarop tot nu toe is omgegaan met onze eerdere inbreng. Onze zienswijze bevat drie thema's: (1) Het afwegingskader en de onderzoeksfase, (2) Communicatie en (3) integrale aanpak energieprojecten.

Afwegingskader en de onderzoeksfase

Inzicht in scoringsmethodiek en beoordelingskader

De regio heeft op eerdere momenten aangegeven dat er meer inzicht en transparantie moet komen in de scoringsmethodiek en het beoordelingskader. Meer inzicht in hoe de verschillende (hoofd)aspecten tegen elkaar worden afgewogen is voor ons van groot belang. Wij geloven dat wegingscriteria die door de regio worden gedragen leiden tot een meer realistische beoordeling van de haalbaarheid van toekomstige tracés. In het concept-NRD is op pagina 50 een tabel opgenomen met (hoofd)aspecten en daarbij horende effecten die in het planMER en projectMER worden onderzocht. Daarnaast is op pagina 53 een tabel opgenomen waar de scoringsmethodiek kort uit wordt gelegd. Het ministerie van EZK en TenneT hebben reeds aangegeven, dat in het gehele zoekgebied en op alle corridors veel belemmeringen zijn terug te leiden tot de (hoofd)aspecten. Naar onze mening moet in het NRD worden opgenomen hoe al deze verschillende (hoofd)aspecten (van zowel de m.e.r. als de IEA) zich tot elkaar verhouden. Gaat natuur bijvoorbeeld voor gebruiksfuncties, of gaat cultuurhistorie voor leefomgeving? Dit is, zoals nu omschreven in het concept-NRD, onduidelijk en roept bij ons en onze inwoners veel vragen op. Deze afweging en verhouding is daarmee ook van groot belang om tot draagvlak in de regio te komen en daarmee een haalbaar voorkeursalternatief. In het bijzonder vragen we daarbij om een meetbare weging van gezondheidseffecten op mens en dier in de effectanalyse.

Kosten en compensatie

In het bijzonder missen wij in het concept-NRD duidelijkheid over hoe het gewicht van kosten meewegen in het beoordelingskader. Deze weging is op dit moment nog onvoldoende inzichtelijk gemaakt. De kosten van een tracé kunnen vrij precies en hard in kaart worden gebracht, meer gevoelsmatige aspecten als gezondheidseffecten en aantasting van de leefomgeving veel minder. Voor ons, als lokale overheden in nauw contact met onze inwoners, is het niet uit te leggen als een duur maar onzichtbaar tracé straks wordt afgeschreven ten opzichte van een goedkopere variant die voor veel inwoners tot overlast leidt

Gelet op het feit dat sommige corridors variëren in lengte, maar ook in technische complexiteit kunnen wij ons voorstellen dat er bij de verschillende corridors uiteenlopende financiële kosten hangen. Het berekenen van kosten moet wat ons betreft gaan over aanleg, maar ook over het creëren van draagvlak door middel van compensatie en mitigatie. Gelet op de omvang van zowel beschermde natuur als het aantal gevoelige bestemmingen zullen die hoe dan ook substantieel zijn. Dit dient dan ook op een degelijke en ruimhartige manier te gebeuren. Daarbij merken wij op dat de financiering hiervoor vanuit de initiatiefnemer moet worden gegarandeerd. Wij vragen daarom in het bijzonder een uitwerking van de weging en parameters onder het aspect kosten.

Planning

Verder is voor het bestuurlijk overleg van 8 mei jl. een tijdlijn tot de vaststelling van het voorkeursalternatief gedeeld door het ministerie van EZK. Op deze tijdlijn zien wij vanaf Q3 2023 tot en met Q4 2024 een periode met "consultatie decentrale overheden en omgeving". Wij zien graag in het concept-NRD, en ook het participatieplan, meer naar voren komen op welke wijze en momenten er geconsulteerd wordt tijdens deze periode. Op die manier kunnen wij de ambtelijke inzet en onze rol in de informatievoorziening naar inwoners en volksvertegenwoordigers beter voorbereiden. Verder willen wij beter inzicht in het proces vanuit de abstracte huidige corridors in de concept-NRD naar concrete tracévarianten in een volgende fase.

Daarop aansluitend vragen wij een voorstel voor de wijze waarop de regio wordt betrokken tijdens de onderzoekfase in aanloop naar het opstellen van het planMER en de Integrale Effecten Analyse (IEA). Tot op heden zijn wij door middel van de ambtelijke werkgroepen en bestuurlijke overleggen zeer goed geïnformeerd en betrokken. Wij willen u daarom aansporen om deze lijn door te zetten in de volgende fase van het project.

Wij verzoeken het ministerie van EZK en TenneT om beter inzicht in de methodiek achter scoring van onderzoeksaspecten en het beoordelingskader.

Wij zien graag dat het (hoofd)aspect kosten uitgebreider wordt meegenomen in het beoordelingskader. Wij vragen hierbij in het bijzonder aandacht voor het onderbouwd opnemen van verwachte kosten van compensatie en mitigatie naast die van de aanleg.

Wij verzoeken een meer gedetailleerde planning voor de periode na de publicatie van NRD, zodat de regio een goede inschatting kan maken van de verwachte inzet, in advisering en het informeren van onze inwoners en volksvertegenwoordigers.

Communicatie

Gekozen lijn doorzetten

De regio spreekt waardering uit voor de wijze waarop de communicatie vanuit het ministerie van EZK en TenneT verloopt. De hoeveelheid informatiebijeenkomsten die wordt georganiseerd in het zoekgebied en de mogelijkheid om extra informatiebijeenkomsten te organiseren bij behoefte, geven ons een positieve indruk. De vele reacties die op de Kennisgeving Voornemen en Participatie (KVP) vanuit inwoners zijn gekomen laten enerzijds zien dat het participatietraject goed verloopt, maar anderzijds ook dat er veel zorgen bestaan onder onze inwoners. Wij willen het ministerie van EZK en TenneT daarom aansporen om deze inzet door te zetten en waar nodig (wanneer bijvoorbeeld een verdieping plaatsvindt op de uitwerking van bepaalde tracéalternatieven) te intensiveren. Vanzelfsprekend blijven we hierover graag met u in goed overleg.

Afvallen van corridors

Verder realiseren wij ons heel goed dat er tijdens de onderzoeksfases corridors gaan afvallen, omdat er onoplosbare belemmeringen worden geconstateerd. Het ministerie van EZK en TenneT hebben al eerder aangegeven dat wanneer dit tijdens de onderzoeksfase wordt geconstateerd, een corridor niet verder zal worden onderzocht. Tijdige en volledige communicatie richting inwoners en naar ons als betrokken partijen is hierin zeer erg belangrijk. Er staat nu in de concept-NRD en het participatieplan niet omschreven hoe en wanneer richting inwoners en de betrokken partijen wordt gecommuniceerd. Wij nodigen u dan ook uit om de huidige samenwerking met de communicatieadviseurs voor te zetten. Wij zien graag inzichtelijk hoe het ministerie van EZK en TenneT met deze communicatie omgaat in de toekomst.

In onze regio bestaan zorgen dat bepaalde belemmeringen zoals natuur of gezondheid zo complex zijn dat ze in de wegging zouden kunnen leiden tot conclusies waarbij meerdere corridors tegelijk afvallen. Dit zou bijvoorbeeld kunnen gelden voor technische uitdagingen rond de passages van rivieren en/of stedelijk gebied, of aantasting van instandhoudingsdoelen van natuurgebieden. Aangezien deze belemmeringen in veel gevallen voor een groot deel van de 10 corridors zou gelden zou het naar ons idee kunnen gebeuren dat er op basis van één beoordelingscriterium nog maar een beperkt aantal andere opties overblijft. We vragen u daarom zorg te dragen dat in de trechtering naar tracéalternatieven ook aandacht wordt besteed aan voldoende ruimtelijke spreiding over het zoekgebied.

Wij verzoeken het ministerie van EZK en TenneT om de gekozen communicatielijnen- en methode door te zetten en waar nodig te intensiveren. Verder verzoeken wij een duidelijk plan van aanpak hoe de communicatie richting inwoners en de betrokken partijen gaat verlopen wanneer corridors tijdens de onderzoeksfase afvallen.

Integrale aanpak energieprojecten

De uitdagingen waar we momenteel voor staan op het gebied van energie en klimaatverandering zijn urgent en complex. Als lokale en regionale overheden begrijpen wij het belang van een duurzame en betrouwbare energievoorziening voor onze samenleving en de toekomstige generaties. We merken ook binnen onze gemeenten dat er breed begrip bestaat voor de noodzaak van nieuwe energie-infrastructuur. We zijn ons er terdege van bewust dat het realiseren van deze doelen vraagt om tempo en daadkracht, maar zien ook graag een geïntegreerde aanpak en nauwe samenwerking tussen alle

betrokken partijen. Wij vragen om een betere verankering met andere energieprojecten en onderbouwing vanuit lopende (Rijks)processen zoals het Programma Energiehoofdstructuur (PEH). Zodat een juiste afweging plaatsvindt welk project waar kan landen.

Zoals op pagina 48 van in het concept-NRD aangeven speelt het project in “een complex gebied, met een veelheid aan waarden en functies en nationale, regionale en lokale opgaven. Zo speelt er in deze regio nog een aantal nationale energieprojecten waar het ministerie van EZK het bevoegd gezag is”. Als regio hebben we hier meermaals aandacht voor gevraagd en we waarderen daarom uw inzet op een gecoördineerde informatievoorziening, bijvoorbeeld tijdens informatieavonden. We vragen uw blijvende aandacht voor de onderbouwing van de belasting van het hele zoekgebied. Wij verzoeken het ministerie van EZK om de gevolgen van deze stapeling mee te nemen in landelijke trajecten als het PEH of regionale provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK)-trajecten. Het meerjareninvesteringsprogramma van TenneT kan en zal hiervoor niet voldoende geschikt blijken. Wij hebben belang bij een helder en toekomstgericht kader waarbinnen de ontwikkeling van energieprojecten plaatsvindt.

Het ministerie van EZK en TenneT hebben waar mogelijk tijdens de informatiebijeenkomsten in de regio alle energieprojecten tegelijk behandeld. Wij krijgen terug van inwoners dat zij dit als zeer prettig ervaren en dat het goed is voor het overzicht. Voor ons is dit een stap in de goede richting, maar het is nog niet genoeg. Wij geloven dat als de communicatie integraal opgepakt kan worden, er ook meer duiding gegeven kan worden aan hoe de verschillende energieprojecten zich tot elkaar verhouden.

Wij verzoeken het ministerie van EZK en TenneT om meer onderbouwing te bieden over de verhouding van dit project tot bijvoorbeeld andere energieprojecten die spelen in de regio en landelijke PEH of pMIEK-trajecten.

Wij hopen dat u onze zienswijze ter harte zullen nemen en kijken uit naar de beantwoording.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

████████████████████

████████████████

Meer informatie www.zuid-holland.nl/contact

Afschrift aan
Provinciale Staten

Verzonden: 7/8/2023 2:25:30 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Postbus

Huisnummer: 122

Postcode: 2800 AC

Woonplaats: Gouda

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens:

Organisatie: Oasen N.V. drinkwater

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Bureau Energieprojecten
T.a.v. inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c
Postbus 111
9200 AC DRACHTEN

Zienswijze – concept NRD MER 380 kV-verbinding GTB-KIJ-CR

Geachte heer, mevrouw,

Onlangs ontvingen wij het bericht dat de concept-Nota Reikwijdte en Detailniveau (NRD) voor de milieueffectrapportage ter inzage ligt voor de 380 kV-hoogspanningsverbinding Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel of Crayestein.

Wij hebben van de inhoud van deze concept-NRD met bijlagen kennisgenomen. Hierbij dienen wij in het kader van deze terinzagelegging onze zienswijze in.

4 juli 2023

Bijlagen:
Geen

Voor informatie:

██████████

TSE/tse/38104/23

Oasen wint en zuivert grondwater en produceert en distribueert drinkwater

Oasen N.V. is een drinkwaterbedrijf dat zich richt op productie en distributie van drinkwater in het oostelijk deel van Zuid-Holland en een kleine areaal van de provincie Utrecht. Hiervoor winnen wij in het zoekgebied van genoemde 380 kV-hoogspanningsverbinding grondwater op diverse winlocaties, voornamelijk in de nabijheid van de rivieren Lek, de Noord en de Merwede en zuiveren dat in nabijgelegen zuiveringsstations.

Samen voorkomen we vervuiling van drinkwatervoorraden

Op grond van de Drinkwaterwet en vanuit onze verantwoordelijkheid als drinkwaterbedrijf hechten wij grote waarde aan de bescherming van de grondwatervoorraden voor drinkwaterproductie. Samen met o.a. de provincie Zuid-Holland die dit in haar Milieuverordening heeft opgenomen en hiervoor bevoegd gezag is, zijn wij dan ook zeer alert op handhaving van de bepalingen en maatregelen voor grondwaterbeschermingsgebieden (GWBG's). Deze bestaan uit waterwingebieden, grondwaterbeschermingszones, boringsvrije zones en aanvullende strategische voorraden (ASV's). Tot deze bescherming behoren maatregelen die zorgen voor instandhouding van afdichtende bodemlagen en die voorkomen dat vervuiling van de grondwatervoorraden kan optreden vanuit bovenliggende gebruiksfuncties.

Grondwaterbescherming vereist continuïteit

Oasen wint grondwater op verschillende dieptes in de winvelden. De kwaliteit van het te winnen grondwater bepaalt in belangrijke mate de inspanningen die nodig zijn om naar onze maatstaven onberispelijk drinkwater te kunnen leveren aan onze afnemers. Vervuiling van bovenliggende bodemlagen en het doorboren van scheidende lagen leveren risico's op voor de grondwaterkwaliteit. En eenmaal vervuild, werkt dit ver en lang door in de omgeving, waardoor de leveringszekerheid in het geding is.

Oasen N.V.

Nieuwe Gouwe O.Z. 3
Postbus 122
2800 AC Gouda

T 0182 59 33 11
www.oasen.nl

KvK 290.10639
BTW 001998079 B01

De aanleg van ondergrondse infrastructuur en het diep funderen van de voor de 380 kV-hoogspanningsverbinding noodzakelijke masten vormen een risico voor onze grondwaterbronnen, vanwege mogelijke "kortsluitroutes" vanuit bovenliggende lagen. Vandaar dat hieraan strenge eisen worden gesteld. Nog beter is het om zo'n hoogspanningsverbinding buiten de GWBG's te situeren. Niet alleen de huidige bronnen verdienen bescherming. Wij zijn continu op zoek naar winlocaties om op lange termijn en ongeacht (klimatologische) omstandigheden de leveringszekerheid van drinkwater veilig te stellen door nieuwe wingebeden te ontwikkelen.

Continuïteit van betrouwbare drinkwatervoorziening is essentieel

Wij vragen u met nadruk om ons intensief en proactief te betrekken in voorbereidingsproces voor de tracékeuze. Formeel gezien zijn we geen overheid of bevoegd gezag, maar gezien het grote maatschappelijke belang en de kwetsbaarheid van een betrouwbare drinkwatervoorziening willen wij graag gelijktijdig met en in nagenoeg dezelfde mate als de overheden participeren. Op die manier kunnen onder meer de zoekgebieden voor nieuwe, nog te ontwikkelen, grondwaterwingebieden vroegtijdig in de "onderlegger" worden meegenomen. De druk vanuit een bedreigde grondwaterkwaliteit, veranderende klimatologische omstandigheden en het overheidsbeleid om bodem en water sturend te laten zijn in ruimtelijke ontwikkelingen, vormen een logische basis voor deze wens tot participatie.

Opmerkingen over grondwaterbescherming op belemmeringenkaart en in rapport

Met respect voor de tekenaar om op de belemmeringenkaart de in het rapport genoemde belemmeringen weer te geven, vragen wij ons af of volledigheid niet ten koste is gegaan van de duidelijkheid. Het vereist nogal wat puzzelwerk om te checken of de GWBG's en ASV's correct zijn weergegeven en het grondwaterbelang voldoende is gewaarborgd. Het deels wegvallen van de topografie en de schaal van de belemmeringenkaart, zelfs op A0-formaat, komen de duidelijkheid niet ten goede. Dat maakt het lastig om dit te verifiëren.

4 juli 2023

TSE/tse/38104/23

In het verlengde hiervan missen wij een afzonderlijke kaart in het rapport (rond pagina 28, 29) waarop de GWBG's inclusief de ASV's, zijn aangegeven. Dit onderstreept het belang om ons in de uitwerking te betrekken om de begrenzingen en randvoorwaarden onmiskenbaar duidelijk te krijgen en daarbij de zoekgebieden voor grondwaterwinning te betrekken. Wij constateren namelijk dat delen van sommige corridors (1, 7, 8 en 9) mogelijk conflicteren met onze bestaande en toekomstige winningen.

Zover wij het op deze schaal kunnen zien, is op pagina 40 (figuur 4.16) het waterwingebied Reijerwaard (gemeente Ridderkerk) niet ingekleurd. Alleen de boringsvrije zone en het GWBG zijn hierop aangegeven. Op pagina 42 ontbreken de GWBG's en ASV's geheel op de belemmeringenkaart, waardoor deze niet lijken te zijn meegenomen in de analyse. Het verdient aanbeveling om in hoofdstuk 4.7 de GWBG's op te nemen in het overzicht van mogelijke knelpunten (tabel 4-1, blz. 44).

Wij verzoeken u ons actief te betrekken in het vervolgtraject

Graag worden wij actief in de volgende fase betrokken om te kijken hoe het belang van de grondwaterwinningen en de daarvoor noodzakelijke grondwaterbescherming in de (voorbereiding van de) tracékeuze voor de 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein kan worden vertaald. Zo kunnen we er gezamenlijk voor zorgen dat de grondwaterwinning en drinkwatervoorziening voor het oostelijk deel van Zuid-Holland ook op langere termijn met de daarvoor noodzakelijke voorzieningen en ontwikkelingen gewaarborgd blijft.

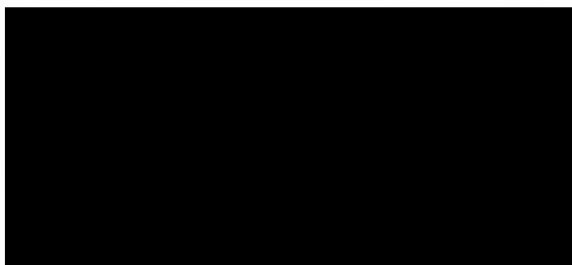
Vragen of opmerkingen? Wij zijn er voor u!

Wanneer u op grond van deze zienswijze vragen of opmerkingen hebt, kunt u hiervoor contact met ons opnemen. Wij geven de voorkeur aan communicatie per e-mail via [REDACTED] Via dit e-mailadres blijven we ook in vakantietijd voor u bereikbaar. Voor inhoudelijke vragen kunt

u bellen met onze adviseur vergunningen [REDACTED], telefoonnummer [REDACTED]

Met vriendelijke groet,
Oasen N.V.

4 juli 2023

TSE/tse/38104/23

Verzonden: 7/8/2023 2:34:28 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres:

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

4-07-2023

Geachte hr/mevr.

Bij deze maak ik berwaar tegen
corridor 7, de g van de plannen m. b. t de
nieuwe verbinding tussen Geertruidenberg en
Krimpener aan de IJssel.
Gezien er alternatieven zijn is het niet
verantwoord om over huizen en bedrijven deze
lijn aan te leggen
In verwachting dat jullie juist beslissen
groet ik u.

Verzonden: 7/8/2023 6:47:22 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: s-[REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Maatschappelijke organisatie

(Mede) namens:

Organisatie: Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

telefoon [REDACTED]
 e-mail info@milieufederatie.nl
 www.milieufederatie.nl

Bureau Energieprojecten
 Inspraakpunt Hoogspanningsverbinding 380 kV g-k-c
 Postbus 111
 9200 AC Drachten

Datum: 5 juli 2023
 Onderwerp: Zienswijze Concept NRD Hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel of Crayestein
 Ons kenmerk: 20230705-024
 Uw kenmerk:

Geachte mevrouw, heer,

Graag reageren wij mede namens Zuid-Hollands Landschap, Natuurmonumenten en IVN Natuureducatie op het Concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau Hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel of Crayestein. Wij erkennen het belang van de aanleg van leidingen. Dit uit het oogpunt van veiligheid, klimaat, milieu en economie. Onze rol is om de beoogde ontwikkeling te bezien en te beoordelen vanuit de effecten op natuur, landschap en milieu zowel tijdens de tracéafweging, aanleg en na realisatie. Onze reactie spitst zich toe op de hieronder genoemde onderwerp.

Natura 2000 gebied Biesbosch

Wij hebben kennisgenomen van de 10 tracés die onderdeel uit maken van de concept NRD. Alle tracés op één na doorsnijden het Natura 2000 gebied Biesbosch. De Hollandse Biesbosch is een natuurgebied tussen de Nieuwe Merwede en de Beneden-Merwede. Het maakt samen met de Brabantse Biesbosch deel uit van het Nationaal Park De Biesbosch. De Biesbosch herbergt natuurlijke habitats en leefgebieden die voor het Europese netwerk Natura 2000 van belang zijn en biedt rust en voedsel aan tienduizenden watervogels zoals nonnetje, grote zaagbek, brandgans en kolgans. Roofvogels gebruiken de Biesbosch graag als winterverblijf. De zeearend is sinds ca. 2010 vaste bewoner van het gebied. Ook reeën en bevers zijn in de Hollandse Biesbosch te vinden. Het getijdeverschil vormt soms een probleem voor de reeën, omdat bij hoge waterstand hun buitendijkse leefgebied overstroomt. Ze trekken zich dan noodgedwongen groepsgewijs terug op de polderkaden. De Biesbosch is ook een recreatie gebied waar mensen in een natuurlijk getijdegebied de natuur in al haar facetten kan ervaren. Daarnaast bezoeken jaarlijks veel kinderen de activiteiten die in het kader van de natuureducatie in en om het bezoekerscentrum worden georganiseerd. Een gebied met zo'n hoge natuur- en belevingswaarden doorsnijden met één of wellicht in de toekomst meerdere bovengrondse 380 kV tracés past niet in de Biesbosch en maakt wat in decennia is opgebouwd aan natuurwaarden teniet. Er zijn buiten de Biesbosch voldoende tracés te bedenken, waarmee de Biesbosch als belangrijk Natura 2000 gebied kan worden ontzien.

Wij verzoeken u niet te kiezen voor tracés door de Biesbosch, maar te kiezen voor een tracé langs Natura 2000 gebied Biesbosch. Door deze keuze worden de belangrijke natuurwaarden van de Biesbosch ontzien en vinden geen onnodige verstoringen plaats in het gebied. Aangezien nu slechts één tracé overblijft in het NRD geven wij in overweging om nog een extra zoekslag te doen buiten de Biesbosch voor mogelijk meer geschikte tracés.

Stikstofdepositie tijdens aanlegfase

De aanlegwerkzaamheden voor het project leiden tot een tijdelijke toename van stikstofdepositie op daarvoor gevoelige Natura 2000-gebieden, zoals de Biesbosch. De cie. MER gaf in een eerder advies aan dat extra stikstofdepositie op een al met stikstof overbelast gebied, hoe gering ook, tot de conclusie leidt dat negatieve gevolgen voor de kwaliteit van habitats en leefgebieden van soorten niet uit te sluiten zijn. Hierbij wordt verwezen naar artikel 2.9a van de Wet natuurbescherming dat geen betrekking heeft op de inhoud van plan- en project MER. en ook niet op besluitvorming over plannen zoals inpassingsplannen. Daarnaast is de toename van stikstofdepositie weliswaar tijdelijk, maar moet deze in samenhang met de langjarige overbelasting door stikstofdepositie worden gezien. Voor verschillende habitattypen die gevoelig zijn voor stikstofdepositie geldt in het Natura 2000-besluit een uitbreiding in omvang en/of verbetering van kwaliteit. In dit licht knelt dat de mogelijkheden om bronmaatregelen te nemen (de mogelijkheden om stikstofemissies te reduceren) niet voldoende zijn beschreven. De betekenis van dergelijke bronmaatregelen zijn niet in het NRD beschreven en kunnen voor zover mogelijk daardoor niet meegewogen worden in de besluitvorming. De cie. MER adviseerde bij eerdere procedures voor het aanlanden van netten op zee, om voorafgaand aan de besluitvorming over het inpassingsplan en de vergunningen inzicht te geven in de bronmaatregelen die genomen kunnen worden om de stikstofdepositie tijdens de aanlegfase maximaal te reduceren. In de notitie Reikwijdte en Detailniveau Hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel of Crayestein wordt maar zeer beperkt in gegaan op stikstof. Wij verzoeken om hier voldoende aandacht aan te besteden. Wij gaan ervan uit dat tijdens de aanlegfase afdoende bronmaatregelen worden genomen om de stikstofdepositie maximaal te reduceren. Het is belangrijk dat natuur volwaardig meegenomen wordt in de energietransitie. Waarbij ook aandacht is voor cumulatieve ecologische effecten.

Natuurdoelanalyse Natura 2000 gebied Biesbosch

Recent is een natuurdoelanalyse gemaakt voor dit gebied en in het kader van de stikstofaanpak ook voorgelegd aan de ecologische autoriteit. Hieruit blijkt dat de huidige instandhoudingsdoelen niet worden bereikt en meer actie nodig is om tot herstel te komen. De voorgestelde tracés in de Biesbosch leveren niet de gewenste bijdrage die nodig is om de instandhoudingsdoelen te bereiken en tot natuur herstel te komen. Overigens verbaasd het ons dat het zelfde bureau wat de natuurdoelanalyse voor dit gebied heeft gemaakt ook het bureau is wat is ingehuurd voor het opstellen van deze NRD die nu ter inzage ligt. Dit wekt voor ons op z'n minst de indruk van belangenverstremming. Wij plaatsen hier grote vraagtekens bij en maakt ook dat wij nog kritischer kijken naar deze NRD in relatie wat nodig is voor de Natura 2000 gebied Biesbosch.

Zienswijze Staatsbosbeheer (SBB)

SBB, de beheerder van het Natura 2000 gebied Biesbosch heeft ook een uitgebreide zienswijze ingediend. Deze zienswijze wordt door onze organisaties onderschreven en ook middels onderliggende zienswijze onder uw aandacht gebracht. Wij verzoeken u in het vervolgtraject rekening te houden met de zienswijze van SBB.

Tot zover onze reactie. Mocht een nadere toelichting op prijs worden gesteld dan staan wij hiervoor graag klaar.

Met vriendelijke groet,

Mede namens Zuid-Hollands Landschap, Natuurmonumenten en IVN Natuureducatie,

Verzonden: 7/9/2023 10:55:57 AM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Postbus

Huisnummer: 5

Postcode: 2970 AA

Woonplaats: Bleskensgraaf

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Overheid

(Mede) namens:

Organisatie: Gemeente Molenlanden

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt HSV Geertruidenberg-Krimpen
a/d IJssel of Crayestein
Postbus 111
9200 AC Drachten

Datum: 4 juli 2023
Zaaknummer: 1182599
Bijlagen: -
Voor informatie: [REDACTED]

Onderwerp: zienswijze over concept-NRD HSV
G-Kr of G-Cr

Geachte heer Jetten,

Hierbij maken wij, mede namens de raad, onze zienswijze aan u kenbaar over de concept-NRD voor een nieuwe 380kV-hoogspanningsverbinding tussen G-Crayestein of G-Krimpen aan den IJssel. We onderschrijven de regionale zienswijze en vullen de regionale zienswijze aan met specifieke punten voor Molenlanden.

Algemeen

De gemeente Molenlanden beseft dat de nieuwe 380kV-hoogspanningsverbinding een onderdeel is van de energietransitie en daarmee een noodzakelijke investering is. Tegelijkertijd heeft de gemeente Molenlanden met een aantal andere transities en opgaven te maken, die allemaal op haar grondgebied bij elkaar komen. Het gaat om de landbouwtransitie, de watertransitie, de klimaat- en natuuropgaven in het Zuid-Hollandsprogramma voor het Landelijk Gebied (het ZHPLG) en de opgaven voor woningbouw en werklocaties. Onderling zit er de spanning tussen deze transities en opgaven. Daardoor is het onmogelijk om ene transitie of opgave los te zien van de andere transitie of opgave. Die spanning loopt als een rode draad door onze zienswijze.

Corridor 7 betekent in Nieuw-Lekkerland een onacceptabele situatie voor de leefbaarheid en woningbouwopgave

In het concept-NRD worden tien verschillende corridors gepresenteerd. Corridor 7 maakt over de volledige lengte bundeling met de bestaande 380kV-verbinding tussen Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel mogelijk, zo geeft de concept-NRD. Deze corridor van 1200m breed gaat ter hoogte van Nieuw-Lekkerland echter over een bebouwd gedeelte van de kern. Dit betekent dat er een derde 380kV-verbinding door de kern Nieuw-Lekkerland kan komen. Dat leidt tot een voor ons onaanvaardbare situatie. We hebben daar een aantal redenen voor:

- Door corridor 7 over Nieuw-Lekkerland te projecteren komt er een derde hoogspanningsverbinding in Nieuw-Lekkerland aan te leggen. Er is in Nederland geen gebied waar twee verbindingen zo kort op elkaar liggen, laat staan drie. Er is ook niets bekend over de korte en lange termijn-effecten van drie zo dicht op elkaar staande hoogspanningsverbindingen op de gezondheid en het welbevinden van inwoners. Wij vinden het onaanvaardbaar om onze inwoners aan nog onbekende risico's bloot te stellen.
- Deze corridor leidt (weer) tot uitkoop van een groot aantal woningen. De uitkoop en bijbehorende sloop van deze woningen leidt tot een grotere woningbouwopgave. De opgave

om voor de eigen inwoners voldoende woningen te realiseren is reeds een grote uitdaging, die hierdoor verder vergroot zou worden. Bovendien ligt juist de kern Nieuw Lekkerland in een gebied waar vanuit het principe van 'bodem en water sturend' weinig ruimte is voor alternatieven.

Verder constateren we dat uw keuze om corridor 7 over Nieuw-Lekkerland te projecteren strijdig is met uw eigen uitgangspuntom geen nieuwe hoogspanningsverbinding over bestaand stedelijk gebied aan te leggen. De kern Nieuw-Lekkerland is in de gemeente Molenlanden een van de grootste kernen. We verzoeken u daarom deze strijdigheid met uw eigen uitgangspunten in het vervolgproces te corrigeren en een geen corridor over Nieuw-Lekkerland te projecteren.

Provinciale aanwijzing boringsvrije zone ivm mogelijk waterwingebied

In de concept-NRD benoemt u reeds bij corridor 7 dat het passeren van de kern Nieuw-Lekkerland een knelpunt is. Daarbij benoemt u ook dat ondergrondse aanleg complex is om een aantal redenen. Hier voegen wij aan toe dat Nieuw-Lekkerland en omgeving in een gebied ligt dat is geduid als 'strategische voorraad drinkwaterwingebied'. Dit is in eerste instantie geduid in de provinciale milieuverordening en is inmiddels overgenomen in de provinciale Omgevingsverordening. Dit heeft tot gevolg dat het gebied Nieuw-Lekkerland en omgeving een boringsvrije zone is (zie afbeelding hieronder).

Kaart 5 Milieubeschermingsgebieden voor grondwater

(verbeelding aan de hand van kaartlagen digitale plan)

Legenda

- Milieubeschermingsgebied voor grondwater
- Boringsvrije zone
- Grondwaterbeschermingsgebied
- Waterwingebied

Tenslotte merken wij op dat er veel onrust heerst onder de inwoners van Nieuw-Lekkerland over de mogelijke komst van een derde hoogspanningsverbinding. Wij verzoeken u daarom dringend om, zodra u deze corridor als niet wenselijk en haalbaar beschouwt en besluit deze corridor niet verder te onderzoeken, dit op de kortst mogelijke termijn te communiceren aan belanghebbenden.

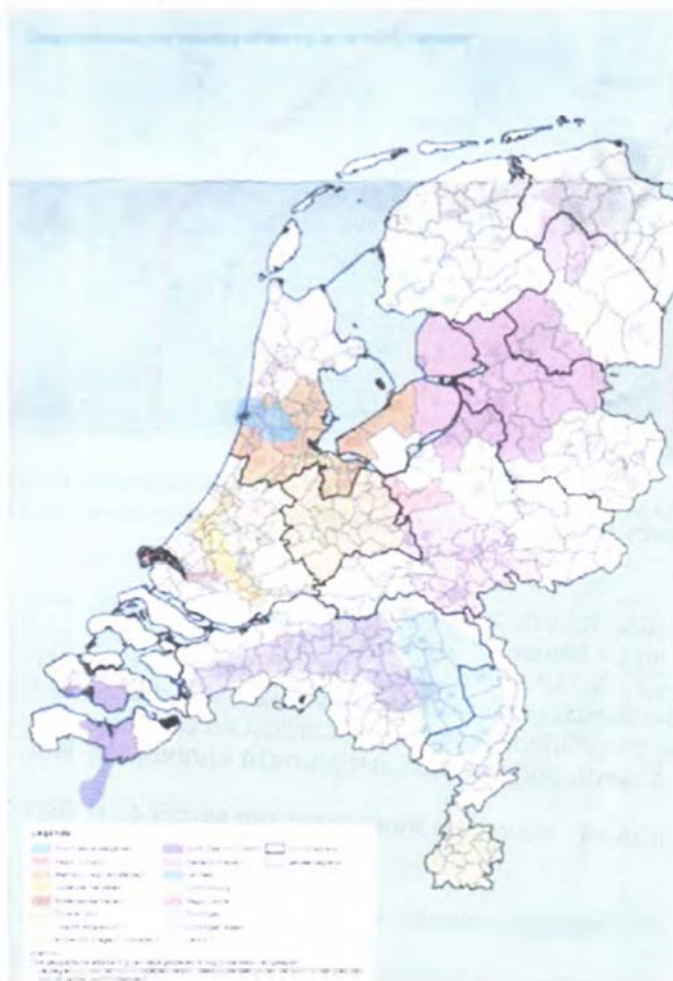
Onevenredig lange corridors tasten kernen, belangen van inwoners en het Groene Hart-landschap van Molenlanden in grote mate aan

In het concept-NRD worden tien verschillende corridors gepresenteerd, waarvan de corridors 7, 8, 9 en 10 over het grondgebied van de gemeente Molenlanden lopen. De corridors die door de gemeente Molenlanden lopen zijn zeer lang in vergelijking met de corridors die niet beginnen bij het hoogspanningsstation Krimpen a/d IJssel.

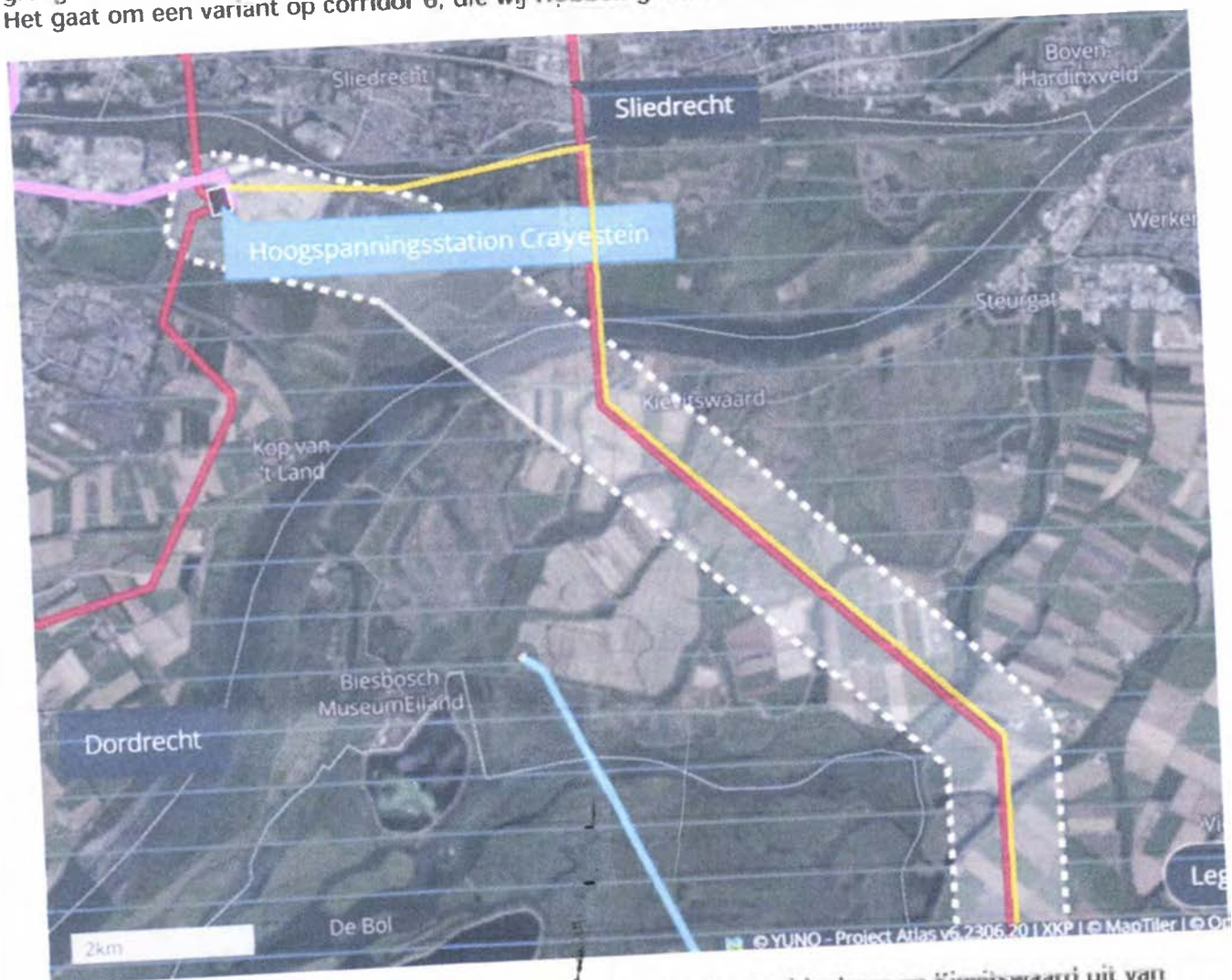
Langere corridors brengen een groter oppervlak met zich mee dat beïnvloed wordt. Hierdoor zal de leefomgeving van meer inwoners en meer flora en fauna aangetast worden, omdat er simpelweg meer afstand overbrugd moet worden. Zowel bij corridor 7, 8, 9 als 10 dient een veelheid aan belemmeringen en aandachtspunten gepasseerd te worden, zoals Rijksbeschermd windmolens, andere Rijksmonumenten, linten met woonbebouwing, windturbines, een bestaande 150kV-verbinding, etc. Daarnaast betekenen deze corridors door hun lange lengte meer belemmering ten aanzien van het vinden van een oplossing voor andere opgaven die hoog op de agenda staan, zoals transitie van de landbouw, woningbouw, natuur, recreatie.

De lange corridors lopen door het nationaal landschap Groene Hart dat in de Rijksstructuurvisie (NOVI) een beschermde status heeft gekregen en aangemerkt is als NOVEX-gebied. Wij onderschrijven en herkennen het volgende citaat uit de Nationale Omgevingsvisie: *"Het landschap van het Groene Hart heeft belangrijke cultuurhistorische waarde en waarde als kraamkamer voor bijvoorbeeld weidevogels. Het gebied is tegelijkertijd ook van groot belang als recreatief uitloopgebied voor miljoenen inwoners van de Randstad. De ruimte en kwaliteit van de leefomgeving van het Groene Hart staan echter onder druk."*

Wij verzoeken daarom aan het ministerie van EZK en TenneT om een zo kort mogelijke corridor als voorkeursalternatief te nemen en expliciet rekening te houden met het beschermde landschap van het Groene Hart.

Alternatieve corridor
 Door een inwoner zijn wij gewezen op een alternatieve corridor. Via de zienswijze van deze inwoners bent u op de hoogte van deze alternatieve corridor. Met deze zienswijze leggen wij dit alternatief ook graag aan u voor met het verzoek deze op te nemen in de NRD en verder te onderzoeken. Het gaat om een variant op corridor 6, die wij hebben geduid in onderstaande afbeelding.

De oorspronkelijke corridor 6 gaat voor het deel tussen Geertruidenberg en Kievitswaard uit van bundeling met de bestaande 380kV-verbinding. Vanaf Kievitswaard tot Crayenstein wordt een nieuwe doorsnijding van de Biesbosch gemaakt.

De variant op corridor 6 gaat uit van bundeling met de bestaande 380kV-verbinding over een langere afstand, namelijk tussen Geertruidenberg en de Merwede. Ter hoogte van de Merwede buigt deze corridor af naar het westen richting Crayenstein. Het voordeel van deze variant is dat er geen nieuwe doorsnijding van Natura2000-gebied De Biesbosch gemaakt hoeft te worden. Aandachtspunt bij deze variant is het deel langs de Merwede en de mogelijke effecten op Sliedrecht en de Biesbosch. Ons inziens zou dit deel, met een lengte van ca. 4km, ondergronds aangebracht kunnen worden.

Dit overziend achten wij de variant op corridor 6 voldoende interessant om verder te onderzoeken en op te nemen in de NRD.

Wijze van landschappelijke inpassing in Molenlandse veenweidelandschap geen argument voor corridor in Molenlanden

Bijlage bij de concept-NRD is een landschapsanalyse. Bij de concept-NRD is een landschapsanalyse als zelfstandige bijlage toegevoegd. Wij waarderen de aandacht voor de landschappen in uw zoekgebied

en in het bijzonder voor het bijzondere veenweidelandschap 'Groene Hart' waar de gemeente Molenlanden onderdeel van uit maakt. De landschapsanalyse is hoofdzakelijk feitelijk, maar benoemt ook het principe van het bundelen van een nieuwe hoogspanningsverbinding met bestaande infrastructuur zoals provinciale wegen.

In deze fase van het proces waarin verschillende corridors onderzocht worden, vinden wij dat dergelijke principes geen plaats hebben. Een dergelijke bundeling heeft nauwelijks meerwaarde en verzacht het leed in onze optiek niet. In onze optiek komt het onderwerp landschappelijke inpassing in een open veenweidelandschap pas aan de orde als op basis van andere aspecten de keuze gemaakt zou worden voor een corridor door Molenlanden. Vanaf dat moment zou aandacht besteed moeten worden aan landschappelijke inpassing.

Ontbrekende zaken op de belemmeringenkaart

Met deze zienswijze brengen wij nogmaals in dat linten en lintbebouwing waardevolle elementen zijn in het open-veenweidelandschap dat Molenlanden kenmerkt. Linten en lintbebouwing zijn een cultuurhistorisch waardevol element van nationaal landschap het Groene Hart. In dergelijk linten staan vele rijksmonumentale gebouwen. Tot op heden zien wij deze linten en de cultuurhistorische waarde ervan niet terug op de belemmeringenkaart die door u is opgesteld. Rijksmonumenten zijn niet opgenomen op de belemmeringenkaart, wat ons inziens een omissie is. Archeologische rijksmonumenten zijn bijvoorbeeld wel opgenomen op de belemmeringenkaart. Deze aspecten zijn relevant bij alle corridors die door Molenlanden zijn geprojecteerd. Wij verzoeken u deze linten en rijksmonumenten op te nemen op de belemmeringenkaart.

Daarnaast heeft u inzichtelijk gemaakt dat de bestaande 150kV-verbinding bij Giessen-Oudekerk en Giessenburg gekruist moeten gaan worden, in het geval u gebruik maakt van corridor 9 of 10. Het ontbreekt op dit moment aan informatie over hoe een dergelijke kruising eruitziet, welke cumulerende effecten optreden en of dat effect heeft op de gezondheid van omwonenden.

Vervolgens constateren wij dat corridor 9 en 10 over de drie windturbines ten zuiden van Giessenburg lopen. Deze drie windturbines hebben een ashoogte van 108m en tiphoogte van 150m. Ons inziens is het niet mogelijk een hoogspanningsverbinding binnen deze corridors over of langs de windturbines te laten lopen. Wij gaan er vooralsnog vanuit dat u deze belemmering over het hoofd gezien heeft en verzoeken u in de volgende stappen hier rekening mee te houden c.q. deze corridors te laten vervallen. Mocht u onverhoopt bewust de corridors 9 en 10 over de drie windturbines geprojecteerd hebben, dan willen we graag inzicht in uw afwegingen en de verhouding met ander beleid en daaraan gerelateerde voorwaarden.

Noodzaak van ruime compensatie in algemene zin en inzicht in de mogelijkheden voor compensatie

De gemeente en ook de regio heeft geen beslissingsbevoegdheid over het definitieve tracé. Net als op regionaal niveau wil de gemeente Molenlanden extra inzetten op een zo gunstig mogelijke compensatie door het ministerie van EZK en TenneT voor de gemeente(n) en het gebied waar de verbinding komt. Het blijkt onvermijdelijk dat er een 380kV-hoogspanningsverbinding in het zoekgebied komt. Daarom willen wij graag in een zo vroeg mogelijk stadium op de hoogte zijn wat in algemene zin de mogelijkheden voor compensatie zijn. Hierover kan dan, bij voorkeur in regio-verband, het gesprek en de onderhandeling gestart kan worden. Tot nu toe is daar niets over bekend gemaakt vanuit het ministerie van EZK en TenneT. Wij verzoeken u reeds in de fase van de definitieve NRD aan de regio inzicht te geven in de mogelijkheden voor compensatie.

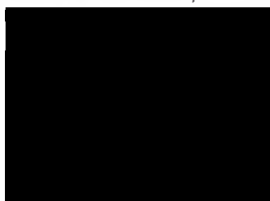
Tenslotte

Wij zien met belangstelling uw reactie op onze zienswijze tegemoet.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Molenlanden,

de secretaris,

de burgemeester,

Theo Segers

Verzonden: 7/12/2023 8:35:38 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Van: [REDACTED]
Verzonden: zondag 9 juli 2023 12:45
Aan: Bureau Energieprojecten <bureauenergieprojecten@minezk.nl>
Onderwerp: Hoogspanningsverbinding 380kV Geertr.berg-Krimpen ad IJssel of

Gravenstein

Geachte heer/mevrouw,

Ik was bij de informatieavond in Hotel Van der Valk in Ridderkerk over dit project. En graag wil ik er nog op reageren. Ik wil graag reageren op de corridors die over of door natuurgebied gaan. En die langs woongebied gaan. Ik ben erover geïnformeerd dat onderzocht wordt wat de effecten op mens en natuur zouden zijn als de corridor op deze plekken zou worden gerealiseerd.

Het eerste punt: De Biesbosch is natura 2000 gebied. Het is een uniek gebied in Europa en het is leef- en broedgebied van vele dieren en vogels, waaronder ook de zeearend en de visarend. Dat zegt iets over de voedselketen en de voedselvoorziening in dit gebied. Die is in de loop der jaren zozeer verbeterd, dat er meerdere broedparen kunnen leven. In de zomer van 2023 is een visarend vrouwtje kapot gevlogen tegen een hoogspanningsleiding. Gelukkig gebeurde dat vlak nadat zij haar jongen had groot gebracht. Maar [REDACTED] partner, die op haar gewacht heeft op zijn nest, wachtte tevergeefs, en hij had dit jaar dus geen nest met jongen. Gelukkig heb ik met eigen [REDACTED] stellen waren, en zelfs 1 x een parend stel gezien.

Het andere stukje natuur is maar een postzegeltje, maar het is wel zeker een natuurgebied dat zich aan het ontwikkelen is: Het Waalbos in Ridderkerk. De soortenrijkdom neemt toe wat betreft de begroeiing en vogels. Dit gebiedje is ook aangewezen destijds als een compensatie voor een ander plan, ik weet even niet meer welk plan dat was. Het lijkt mij onbestaanbaar dat er door dit [REDACTED] hoogspanningsmast gaat lopen.

Het tweede punt gaat om straling en magneetvelden. Uit persoonlijke [REDACTED] ik dat dat een aanslag kan betekenen op je welzijn en gezondheid. Ik heb in de Spuistraat in Ridderkerk gewoond. In de Neptunusflat. Achter deze flat langs loopt de hoogspanningsmast waarop de aansluiting gaat plaatsvinden, heb ik begrepen. Ik heb 5 jaar in deze flat gewoond, en al deze jaren ik had een latent aanwezige hoofdpijn en zeker 2 x per maand migraine. Nog nooit heb ik me zo vaak moeten ziekmelden en heb ik verstek moeten laten gaan bij afspraken, feestjes, verjaardagen. Ik was gewoon een soort wrak. Dit hield abrupt op toen ik verhuisde naar een andere wijk. Ik heb vrijwel nooit meer hoofdpijn gehad.

Ik pleit dus voor ongemoeid laten van de kleine stukjes kwetsbare natuur, en voor grote afstand tot woonwijken. Ik heb nu zelf een huis gekocht in de Landerij van Rijsoord, dat moet nog gebouwd worden. Als de planning wordt gevolgd, dan is dat eind 2024 klaar. Het is de schrik van mijn leven te ontdekken dat er mogelijk een hoogspanningsleiding langs deze woonwijk komt te lopen.

Graag wil ik op de hoogte gehouden worden van dit project.

Hartelijke groet,

[Redacted signature block]

Verzonden: 7/12/2023 8:38:33 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens:

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Ik begrijp niet waarom bepaalde corridors onderzocht worden.

Ik begrijp niet waarom u niet kiest voor de kortste route of langs de bestaande verbinding. Dit levert de minste overlast op voor natuur en omwonenden.

Corridor 6 lijkt mij de meest logische verbinding.

Verzonden: 8/1/2023 7:08:41 PM

Onderwerp: Zienswijze

Project: HSV 380 kV Geertruidenberg - Krimpen aan den IJssel of Crayestein c-NRD

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer:

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Particulier

(Mede) namens: [REDACTED]

Organisatie:

Zijn er naar uw mening andere alternatieven die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere of aanvullende milieueffecten die moeten worden onderzocht?

Zie bijlage

Zijn er naar uw mening andere aspecten die moeten worden betrokken bij het toetsingskader?

Zie bijlage

Zijn er andere zaken over de reikwijdte en het detailniveau die u naar voren wilt brengen?

Zie bijlage

Van: [REDACTED]

Verzonden: vrijdag 7 juli 2023 00:08

Aan: Bureau Energieprojecten <bureauenergieprojecten@minezk.nl>

Onderwerp: Zienswijze m.b.t. de 380kV-hoogspanningsverbinding tussen Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein

Goedenavond,

10 minuten geleden wilde ik onze zienswijze m.b.t. indienen, maar helaas kreeg ik een foutmelding. Hierna was de reactietijd verstreken en kon onze zienswijze niet meer via het digitale formulier worden verstuurd. Graag zou ik deze daarom via de e-mail onder uw aandacht brengen:

Introductie

Hierbij sturen wij u onze zienswijze m.b.t. de 380kV-hoogspanningsverbinding tussen Geertruidenberg en Krimpen aan den IJssel of Crayestein.

Situatie

Op dit moment zijn er 10 mogelijke routes (corridors). Graag lichten wij kort toe waarom corridor 10 de minst goede optie is.

Lengte

Allereerst zien we dat corridor 10 de langste route is. Hierdoor heeft deze ook de grootste impact op natuur, milieu en welzijn. Bovendien maakt dit dat het de duurste optie is voor boven de grond.

Groene Hart

Daarnaast gaat deze route (en ook enkele andere routes) dwars door het Groene Hart, een natuurrijk gebied binnen de Randstad, wat naar ons idee beschermd moet blijven. Zo is dit bijvoorbeeld een belangrijk broedgebied voor diverse weidevogels.

Cultuur-historische waarde

Tot slot is met name Graafland een idyllisch lint van huizen, boerderijen en weilanden, en is het hier ook niet passend om een 380kV-hoogspanningsverbinding aan te leggen.

Conclusie

Om bovengenoemde redenen is corridor 10 de minst logische optie. En daarnaast vragen wij ons sterk af waarom er überhaupt gekozen wordt voor een oplossing boven de grond, die op veel gebieden impact heeft, terwijl er goede ondergrondse alternatieven beschikbaar zijn. Als het puur gaat om de kosten, dan is onze mening dat dat niet opweegt tegen de negatieve gevolgen voor natuur, milieu en welzijn. Wij verzoeken u daarom om corridor 10 te laten afvallen."

Alvast hartelijk bedankt voor het in behandeling nemen.

Met vriendelijke groet,

A solid black rectangular box used to redact the signature of the sender.